

คู่มือการปฏิบัติราชการ
ของกระทรวงมหาดไทย

เอกสารความรู้

สถาบันตำราราชการ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

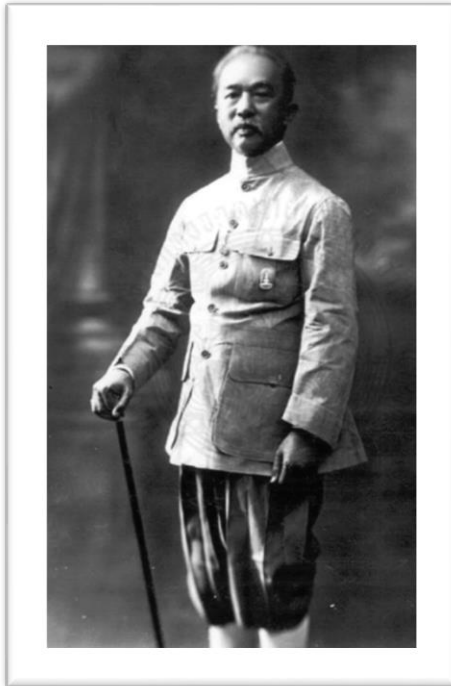
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

“ผู้เป็นข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งรับราชการอยู่ตามหัวเมือง ถึงจะมีสติปัญญาและวิชาความรู้เท่าใด ถ้าไม่ประพฤติตนให้อยู่ในอธยาศัยดีโดยสมควรแก่ตำแหน่งแล้วมักจะไม่มีใครได้ดีในราชการ และบางทีก็กลับไปได้รับความเสื่อมเสียสิ้นวาสนาไปได้ บรรดาผู้ที่ทำราชการโดยมุ่งหมายเพื่อจะให้ได้ความดีมีชื่อเสียงเกียรติยศในราชการ ต้องเอาใจใส่ในความประพฤติตนด้วยจงมาก

อธยาศัยซึ่งเป็นสำคัญของข้าราชการหัวเมืองมีอยู่ ๓ อย่าง คือ ความซื่อตรง อย่าง ๑ ความอดุสาหะอย่าง ๑ และความอารีอย่าง ๑ ผู้ประกอบด้วยอธยาศัย ๓ อย่างนี้แล้ว จะเป็นผู้ใหญ่ก็ตามหรือผู้น้อยก็ตาม ทำราชการมักจะได้ดีมีเกียรติยศ”

สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ

จากเรื่อง “ความประพฤติสำหรับข้าราชการหัวเมือง ซึ่งมีตำแหน่งในการปกครอง”

คำนำ

กระทรวงมหาดไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยมีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นองค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย พระองค์ทรงวางรากฐานให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่ประชาชน ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยได้ขับเคลื่อน การดำเนินการตามบทบาท อำนาจหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนผ่านกลไกที่มีอยู่ ในทุกระดับทั่วประเทศ โดยระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่ การมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ภายใต้วิสัยทัศน์ตามแผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ “ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เดินหน้ามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

หนังสือ “คู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย” เล่มนี้ จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำคัญ หลักเกณฑ์ แนวทาง ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญตามบทบาทภารกิจของส่วนราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งปรัชญา แนวคิด เทคนิค ประสบการณ์ของผู้บริหาร ระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้บุคลากรของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนผู้สนใจได้ศึกษา เรียนรู้ นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

ขอขอบคุณผู้บริหารและอดีตผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย หัวหน้าส่วนราชการ ตลอดจน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรกระทรวงมหาดไทยและผู้สนใจที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติ ราชการเพื่อ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” แก่ประชาชนสืบไป

นายฉัตรชัย พรหมเลิศ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ ๑ คู่มือปฏิบัติราชการ

บทที่ ๑ ประวัติกระทรวงมหาดไทย	๑
บทที่ ๒ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ บทบาท และภารกิจของกระทรวงมหาดไทย	๑๑
<u>ภารกิจด้านบริหาร</u>	๑๗
● ด้านระบบงาน	๑๗
๑. การจัดทำแผน	๑๗
๑.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย	๑๗
๑.๒ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	๒๒
๑.๓ การดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค	๒๕
๑.๔ การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan)	๓๐
๒. การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๓๖
๒.๑ โครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๓๖
๒.๒ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๓๗
๓. การสนับสนุนการปฏิบัติราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	๓๘
๓.๑ การสนับสนุนด้านการอำนวยการ	๓๘
๓.๒ การสนับสนุนด้านการสื่อสาร	๕๔
๓.๓ การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร	๖๑
๓.๔ การติดตามประเมินผล	๘๖
● ด้านระบบงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ	๑๑๐
๑. การจัดทำคำของบประมาณ	๑๑๐
๒. การบริหารงบประมาณ	๑๑๓
๓. การบริหารพัสดุ	๑๒๒

๔. การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ	๑๒๗
๔.๑ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของกระทรวงมหาดไทย	๑๒๗
๔.๒ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	๑๒๙
● ด้านระบบคน	๑๓๐
๑. การสรรหา	๑๓๐
๑.๑ การสรรหาและคัดเลือก	๑๓๐
๑.๒ การประเมินบุคคล	๑๓๐
๒. การรักษาไว้	๑๓๑
๒.๑ การปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารอัตรากำลัง	๑๓๑
๒.๒ การบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล	๑๓๖
๒.๓ การบริหารผลการปฏิบัติงาน	๑๓๙
๒.๔ การดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ เหรียญพิทักษ์เสรีชน และเหรียญราชการชายแดน	๑๔๑
๒.๕ การจัดทำสวัสดิการให้กับบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	๑๔๓
๒.๖ การจัดทำคำสั่งมอบอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล	๑๔๓
๓. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกระทรวงมหาดไทย	๑๔๔
๔. การดำเนินการทางวินัย	๑๔๙
● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านบริหารในพื้นที่	๑๕๔
๑. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด : จังหวัดสระบุรี	๑๕๔
๒. เทคนิคการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ : จังหวัดสระบุรี	๑๕๗
ภารกิจด้านความมั่นคงภายใน	๑๖๒
บทบาทและภารกิจที่สำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน	๑๖๒
● ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	๑๖๔
๑. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	๑๖๔
๒. การสร้างความเข้มแข็งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ	๑๖๕
๓. การปฏิบัติราชการของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย	๑๖๘
๔. การเข้าถึงข้อมูลและการบริการที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้นของประชาชน	๑๗๖
๕. การยกระดับการให้บริการประชาชน	๑๗๘
๖. ชูตรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	๑๗๙
๗. งานกองอาสารักษาดินแดน	๑๘๒
๘. ชูคปฏิบัติภารกิจพิเศษ กรมการปกครอง	๑๙๑

● ด้านความมั่นคงภายใน	๑๙๕
๑. การส่งเสริมสถาบันหลักของชาติ	๑๙๕
๒. การขับเคลื่อนโครงการปลูกฝังจิตสำนึกที่รักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์	๑๙๘
๓. การดำเนินการด้านการข่าว	๒๐๐
๔. สัญชาติและสถานะบุคคล	๒๐๑
● ด้านการบริหารจัดการที่ดิน	๒๐๒
๑. บทบาทและภารกิจที่สำคัญของการบริหารจัดการที่ดิน	๒๐๒
๒. ช่องทางในการเข้าถึงงานบริการของกรมที่ดิน	๒๐๓
๓. ผลการดำเนินการที่สำคัญ	๒๐๓
๔. Next Step to do ก้าวต่อไปของกรมที่ดิน	๒๐๔
๕. การจัดการที่ดินของรัฐ	๒๐๕
๖. การขับเคลื่อนการจัดที่ดินที่ทำกินให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	๒๑๔
๗. การเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินทั้งตำบล	๒๑๗
● ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	๒๒๑
๑. การเปิดจุดผ่านแดน	๒๒๑
๒. การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง	๒๒๒
๓. การดำเนินการต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา	๒๒๘
๔. ความร่วมมืออาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน	๒๒๙
๕. การสร้างประชาคมอาเซียน	๒๓๑
๖. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย	๒๓๑
๗. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ	๒๓๓
● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านความมั่นคงภายในพื้นที่	๒๓๖
๑. การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๓๖
๒. การแก้ไขปัญหาเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา : จังหวัดชลบุรี	๒๔๐
๓. การรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๔๕
๔. การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๔๙
๕. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๕๒
๖. ดำรงธรรม tracking : จังหวัดขอนแก่น	๒๕๖
๗. ขอนแก่นโมเดล การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ : จังหวัดขอนแก่น	๒๕๙
๘. การเตรียมการรับเสด็จฯ จังหวัดสงขลา : จังหวัดสงขลา	๒๖๔
๙. การบริหารจัดการที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา : จังหวัดสงขลา	๒๖๗
๑๐. การเสริมสร้างความสัมพันธ์จังหวัดชายแดน เมืองพี่เมืองน้อง และเมืองคูมิตร : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๗๐
๑๑. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี	๒๗๓

๑๒. การป้องกันการเสียดินแดนโดยธรรมชาติ : จังหวัดอุบลราชธานี ๒๗๗

๑๓. เมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” : จังหวัดนราธิวาส ๒๗๙

ภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ๒๘๒

● **ด้านการพัฒนาชุมชน** ๒๘๒

๑. บทบาทและภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน ๒๘๒

๒. ฐานข้อมูลการพัฒนาชุมชน ๒๘๔

๓. ทิศทางและกระบวนการพัฒนาชุมชน ๒๘๖

๓.๑ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ๒๘๖

๓.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน ๒๘๘

๓.๓ การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ๓๑๓

๓.๔ การเสริมสร้างพลังชุมชน ๓๑๘

๓.๕ การพัฒนาปัจจัยที่เอื้อในการขับเคลื่อนงาน ๓๓๕

● **ด้านการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น** ๓๓๗

๑. ระบบแผนท้องถิ่น ๓๔๐

๒. ระบบงบประมาณ การเงิน และการคลัง ๓๔๒

๒.๑ การจัดทำงบประมาณ ๓๔๒

๒.๒ การรวบรวมค่าของงบประมาณ ๓๔๓

๒.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีและพัฒนารายได้ ๓๔๕

๒.๔ การรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ ๓๔๗

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ด้วยระบบ QR Payment

๓. ระบบการบริการสาธารณะและการศึกษา ๓๔๙

๓.๑ ด้านสาธารณสุข ๓๔๙

๓.๒ ด้านสังคม ๓๕๖

๓.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม ๓๗๓

๓.๔ ด้านการศึกษา ๓๗๙

๓.๕ ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๔๐๐

๓.๖ การส่งเสริมการจัดบริการสาธารณะตามมาตรฐานบริการสาธารณะ ๔๐๒

๔. ระบบการตรวจสอบและติดตาม ๔๐๔

๔.๑ การตรวจสอบการเงิน บัญชี พัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๐๔

๔.๒ การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๐๖

๔.๓ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๐๘

๔.๔ การตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๑๑

๔.๕ การสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๑๓

๔.๖ การส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินงานของกิจการสภาท้องถิ่น ๔๑๕

๕. ระบบบริหารงานบุคคล	๔๑๘
๕.๑ ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่น	๔๑๘
๕.๒ การจัดทำมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น	๔๑๘
๕.๓ การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น	๔๒๒
๕.๔ การสร้างขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่	๔๒๔
๕.๕ การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น	๔๒๕
๖. ระบบสารสนเทศ	๔๒๘
๖.๑ ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)	๔๒๘
๖.๒ ฐานข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๓๑
๖.๓ ข้อมูลผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น	๔๓๓
● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่	๔๓๖
๑. การพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ : จังหวัดปทุมธานี	๔๓๖
๒. การสร้างมูลค่าเพิ่มผักตบชวาสู่เศรษฐกิจชุมชน : จังหวัดปทุมธานี	๔๓๘
๓. คริวเรือนพันจน คนอุบลไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง : จังหวัดอุบลราชธานี	๔๓๙
๔. คู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก่जनคนขอนแก่น : จังหวัดขอนแก่น	๔๔๒
๕. การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ : จังหวัดเชียงใหม่	๔๔๖
๖. Phuket Sandbox : จังหวัดภูเก็ต	๔๕๐
ภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง	๔๕๕
● ด้านการบริหารจัดการสาธารณสุข	๔๕๕
๑. ระดับของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของประเทศไทย	๔๕๕
๒. กลไกการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนระดับพื้นที่	๔๕๗
๓. องค์กรปฏิบัติในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	๔๕๙
๔. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	๔๖๑
๕. การแจ้งเตือนภัย	๔๖๓
๖. การเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ	๔๖๔
๗. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย	๔๖๕
● ด้านการพัฒนาเมือง	๔๖๘
๑. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๖๘
๒. กระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒	๔๗๓
๓. การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่	๔๗๖
๔. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอาคาร	๔๗๙
๕. การตรวจสอบสภาพตลิ่งและแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย	๔๘๑

๖. การบูรณาการแก้ไขปัญหาผักตบชวา	๔๘๓
● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมืองในพื้นที่	๔๘๖
๑. การบริหารจัดการสาธารณสุขตามหลักวงจรภัยพิบัติในทุกมิติ : จังหวัดปทุมธานี	๔๘๖
๒. การบริหารจัดการน้ำ ลุ่มน้ำ และปลายน้ำ : จังหวัดอุบลราชธานี	๔๘๙
๓. การป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขพื้นที่ชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี	๔๙๒
๔. การให้ความช่วยเหลือประชาชน กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : จังหวัดตาก	๔๙๗

ภารกิจของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ๔๙๙

● การบริหารจัดการด้านการประปา	๕๐๐
๑. กระบวนการผลิตน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ	๕๐๐
๒. กระบวนการผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพมาตรฐานสู่ประชาชน	๕๐๒
● การบริหารจัดการด้านการไฟฟ้า	๕๐๔
๑. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ	๕๐๔
๒. การขอใช้ไฟฟ้า	๕๐๖
๓. การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา	๕๐๘
๔. MEA Smart Service บริการออนไลน์ของ กฟน.	๕๑๐
๕. Digital Platform และบริการออนไลน์ของ กฟภ.	๕๑๐
๖. การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย	๕๑๓
๗. การบริหารจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน	๕๑๔
● การส่งเสริมการตลาด	๕๑๕
การบริหารจัดการสินค้าและส่งเสริมการตลาด	๕๑๕
● การจัดการน้ำเสีย	๕๑๗
การบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน	๕๑๗

ส่วนที่ ๒ ประสพการณ์นักปกครอง

๑. นายอนันต์ อนันตกุล	๕๑๙
๒. นายอารีย์ วงศ์อารยะ	๕๓๔
๓. นายชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์	๕๔๕
๔. นายยงยุทธ วิชัยดิษฐ	๕๕๒
๕. นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช	๕๕๙
๖. นายสุจริต ปัจฉิมนันท์	๕๘๕
๗. นายพงศ์ไพยม วาศภูติ	๕๙๑
๘. ดร.พีรพล ไตรทศาวิทย์	๖๐๐

๙. นายวิชัย ศรีขวัญ	๖๖๘
๑๐. นายมานิต วัฒนเสน	๖๗๙
๑๑. นายวิเชียร ขวลิต	๖๙๐
๑๒. นายพระนาย สุวรรณรัฐ	๖๙๘
๑๓. นายกฤษฎา บุญราช	๗๑๓
๑๔. นายฉัตรชัย พรหมเลิศ	๗๒๕

ภาคผนวก

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๘๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

*****

บทที่ ๑

ประวัติกระทรวงมหาดไทย

● จุดเริ่มต้นของการสถาปนากระทรวงมหาดไทย

วิวัฒนาการของการปกครองในประเทศไทยเริ่มต้นมาตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นปฐมราชธานี โดยเฉพาะในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองสูงสุดพระองค์ทรงวางรากฐานการเมืองการปกครองที่เรียกว่า บิดาปกครองบุตร เมื่ออาณาจักรเริ่มขยายมากขึ้นจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการปกครองเพื่อให้มีอำนาจเหนือบริวารจึงนำหลักการปกครองจากคัมภีร์ราชศาสตร์ของพราหมณ์มาเป็นหลัก โดยราชธานีอยู่ตรงกลางมีเมืองลูกหลวงล้อมรอบ ๔ ทิศ รวมถึงเมืองพระยามหานคร และเมืองประเทศราช ภายหลังสิ้นสุโขทัยสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว กรุงสุโขทัยก็เริ่มเสื่อมอำนาจลงในปี พ.ศ. ๒๐๐๖ จึงได้มีการสถาปนาราชธานีขึ้นใหม่โดยขนานนามว่า “กรุงศรีอยุธยา” การปกครองสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ได้ทำการปฏิรูปการปกครองเสียใหม่โดยจัดการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ การปกครองส่วนกลางแบ่งแยกหน้าที่ฝ่ายทหารออกจากพลเรือน โดยมีสมุหนายกดูแลฝ่ายทหาร ส่วนสมุหนายกดูแลฝ่ายพลเรือน และแบ่งการปกครองฝ่ายพลเรือนออกเป็น จตุสดมภ์ ได้แก่ กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง กรมนา การปกครองส่วนภูมิภาคได้ยกเลิกเมืองหน้าด่านสี่ทิศ และแบ่งการปกครองใหม่เป็นหัวเมืองชั้นในกำหนดให้เป็นหัวเมืองชั้นจัตวา มีผู้รั้งปกครองหัวเมืองชั้นนอก แบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นนอก เอก โท ตรี และหัวเมืองประเทศราช ส่วนการปกครองท้องถิ่นยังมีลักษณะเหมือนยุคต้น คือ แบ่งออกเป็นแขวง ตำบล และหมู่บ้าน ตลอดจนมีการจัดระเบียบสังคมสมัยอยุธยาโดยใช้ระบบศักดินาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และชนชั้น เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง

ศาลาลูกขุนในพระบรมมหาราชวัง

พอถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ลักษณะการปกครองช่วงต้น การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินยังยึดตามแบบกรุงศรีอยุธยา เพียงแต่ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับยุคมากขึ้น จนมาถึงในสมัยรัชกาลที่ ๕ การปฏิรูประบบบริหารราชการครั้งใหญ่ ที่เปลี่ยนแปลงจากการบริหารราชการแบบจตุสดมภ์ที่ใช้สืบเนื่องกันมานับร้อย ๆ ปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีมาเป็นการบริหารราชการแบบใหม่ตามอย่างชาติตะวันตกมีการวางรูปการบริหารราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค (จัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้นดูแลหัวเมืองต่าง ๆ และวางรากฐาน

การปกครองท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน) และส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้งการปกครองท้องถิ่น
รูปสภาภิบาลขึ้นเป็นครั้งแรก

สิ่งที่น่าพิจารณาถึงในการปฏิรูประบบราชการและการบริหารราชการแผ่นดินในครั้งนั้น สาเหตุมาจาก
ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ สาเหตุภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ การคุกคามของลัทธิล่าอาณานิคมของ
ประเทศมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามามีบทบาทต่อประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอย่างมากในขณะนั้น
ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องแนวชายแดนและความมั่นคงอยู่รอดของประเทศชาติ ส่วนสาเหตุภายในจุดใหญ่อยู่ที่
การบริหารราชการแบบจตุสดมภ์ที่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัย มีจุดอ่อนมากมาย อีกทั้งรูปแบบการปกครองหัวเมือง
ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นใน ชั้นนอก และประเทศราช อยู่ภายใต้การปกครองของส่วนกลาง ทำให้ส่วนกลาง
ไม่สามารถกำกับดูแลได้ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ เพราะขาดกำลัง มาตลอดจนการคมนาคมสื่อสารไม่สะดวก
ทำให้ขาดเอกภาพในการปกครองบังคับบัญชา และการบริหารราชการ ประเทศอยู่ในภาวะที่เสี่ยงต่อการสูญเสียเอกราช
อย่างยิ่ง พระองค์จึงได้ทรงปรับปรุงระบบราชการครั้งใหญ่ทั้งรูปแบบการบริหารการจัดโครงสร้างองค์กร
การกำหนดอำนาจหน้าที่ แม้แต่การพิจารณาเลือกสรรบุคลากรเข้ารับงานแต่ละตำแหน่งก็ทรงกระทำอย่างพิถีพิถัน
แบบค่อยเป็นค่อยไป

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทยในอดีต (พ.ศ. ๒๔๘๕)

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทยปัจจุบัน

และเพื่อให้เป็นไปตามดังพระราชประสงค์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตั้ง
กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ (ร.ศ. ๑๑๑) โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้า
น้อยยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ รับตำแหน่งที่เสนาบดีบังคับบัญชาการในกระทรวงมหาดไทย

ในช่วงที่สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้ทรงแบ่งหน้าที่
ของกระทรวงมหาดไทยออกเป็นส่วนย่อย ๆ และจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นการเฉพาะโดยแบ่งราชการ
ในกระทรวงมหาดไทยออกเป็น ๑๒ กรม ดังนี้

๑. กรมมหาดไทยกลาง มีหน้าที่ปฏิบัติราชการทุกอย่างที่มีได้แยกออกไปเป็นหน้าที่ของกรมอื่น
มีปลัดทูลฉลอง ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากับตำแหน่งปลัดกระทรวงในปัจจุบัน ปลัดทูลฉลองเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
จะประจำอยู่ที่กระทรวงเป็นหัวหน้าสูงสุดมีหน้าที่รับใช้เมื่อเสนาบดีมีบัญชางานมา เป็นหัวหน้าบังคับบัญชา
ได้ทั้งกระทรวงรองจากเสนาบดี

๒. กรมมหาดไทยฝ่ายเหนือ มีหน้าที่ในเรื่องการรักษาพระอัยการ การสืบสวนโจรผู้ร้าย และการเรือนจำ

๓. **กรมปลำงัก** หน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ การรักษำบัญญัติ และทำหนังสือในการแต่งตั้งถอดถอน ยำยชำรำชการในหัวเมือง การทำทะเลเบียนสัตว์พำหณะ การทำทะเลเบียนอำวุฐปีน การพระรำชทำนนอำสกุล การก่อสร้าง และรักษำสถำนที่รำชการรวมทั้งบ้ำนพักชำรำชการ

๔. **กรมสำรวัจ** มีหน้าที่เกี่ยวกับการเลขำนุการ เช่น รำชการลับ รักษำรำชพัสดุ การรับส่งหนังสือ

๕. **กรมปลัดบัญญัติหรือกรมตรวจการบัญญัติ** มีหน้าที่เกี่ยวกับการบัญญัติและเบิกจ่ายเงินกับถือบัญญัติ ชำรำชการทั้งในกรุงเทพำ และหัวเมือง

๖. **กรมทะเลเบียน** มีหน้าที่ในการทำบัญญัติชำรำชการกระทรวงมหำดไทยในกรุงเทพหมำนคร และหัวเมือง ทำทะเลเบียนชำรำชการและทะเลเบียนท้องที่ การทำสำมะโนครฐ์ การทำประวัติชำรำชการกระทรวงมหำดไทย และการเก็บหนังสือรำชการ

๗. **กรมตำรวัจภูธร** ตั้งขึ้นแทนกรมตระเวนหัวเมืองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ มีหน้าที่ตรวัจจับผู้ร้ายตามหัวเมือง ต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๘ รวมกรมพลตระเวน หรือตำรวัจนครบำล สังกัดกระทรวงนครบำลเข้ากับกรมตำรวัจภูธร เรียกชื่อว่า “กรมตำรวัจภูธรและกรมตำรวัจนครบำล” ปี พ.ศ. ๒๔๖๕ รัชกาลที่ ๖ ได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมกระทรวงนครบำลเข้ากับกระทรวงมหำดไทย เปลี่ยนชื่อ “กรมตำรวัจภูธรและกรมตำรวัจนครบำล” เป็น “กรมตำรวัจ”

กรมตำรวัจในอดีต

๘. **กรมตำรวัจภูบาล** ตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๖ มีหน้าที่ตรวัจตรวจการปฏิบัติรำชการของเจ้าหน้าที่ฝำยปกครอง ตามหัวเมืองทุกมณฑล เพื่อประกอบความรู้ของกระทรวงมหำดไทยในอันที่จะพิจารณาจัดการ แก้ไข ทะนุบำรุง กิจการ ต่าง ๆ ในหัวเมืองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ทำหน้าที่ทำนองเดียวกับผู้ตรวจรำชการกระทรวงมหำดไทยในปัจจุบัน)

๙. **กรมพยำบำล** มีหน้าที่ป้องกันโรคภัยทั่วพระรำชอำณำจักร จัดส่งแพทย์ประกาศนียบัตรไปประจำหัวเมือง และมณฑลสำหรับรักษำโรคให้แก่ชำรำชการ นักโทษผู้ต้องขัง แนะนำวิธีรักษำพยำบำลแก่แพทย์ประจำตำบลและรำชการ

๑๐. **กรมป่าไม้** จัดตั้งปี พ.ศ. ๒๔๓๙ มีหน้าที่ควบคุมการป่าไม้เพื่อมิให้กงสุลต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นเรื่องการเมืองได้ และการสงวนป่าไม้สัก (ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๖ โอนไปสังกัดกระทรวงเกษตรรำชการ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔)

๑๑. **กรมรำชโลหกิจภูมิจิวิทยา หรือกรมแร่** จัดตั้งปี พ.ศ. ๒๔๓๓ และเมื่อมีการปฏิรูประบบรำชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ ได้สังกัดกระทรวงเกษตรรำชการ แล้วโอนไปสังกัดกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ ก่อนมำสังกัดกระทรวงมหำดไทยในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เพื่อให้ปรับปรุงกิจการทำแร่ที่เกี่ยวข้องกับหัวเมืองให้เรียบร้อย ครั้นปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้โอนกลับไปสังกัดกระทรวงเกษตรรำชการอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒

๑๒. **กรมสรรพำกรนอก** เดิมขึ้นกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๔๒ ให้โอนมำสังกัดกระทรวงมหำดไทย มีหน้าที่จัดเก็บภาษี อำกรและผลประโยชน์ทั้งปวงในหัวเมือง นอกจำกมณฑลกรุงเทพำ (เว้นแต่ การสุลกำกร) และในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้โอนกลับไปสังกัดกระทรวงพระคลัง มหาสมบัติตามเดิม

กรมสรรพำกรในอดีต

นอกจากกรมทั้ง ๑๒ ดังกล่าวมานี้ ภายหลังจากที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงพ้นจากราชการกระทรวงมหาดไทย เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ กระทรวงมหาดไทยยังได้มีการแก้ไขปรับเปลี่ยนหน่วยงานในสังกัดอีกหลายครั้ง คือ

พ.ศ. ๒๔๖๑ มีการจัดตั้งกรมสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๔๖๕ โอนกรมอัยการ จากกระทรวงยุติธรรมมาสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตามประกาศรวมการปกครองท้องที่และแบ่งปันหน้าที่ราชการระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕

พ.ศ. ๒๔๖๖ จัดตั้งกรมบัญชาการกระทรวงมหาดไทย โดยมีเสนาบดีเป็นหัวหน้าปลัดทูลฉลองเป็นผู้ช่วย และมีที่ปรึกษาเสนาบดี ๑ นาย กรมนี้มีหน้าที่ควบคุมดูแลราชการทั้งกระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. ๒๔๖๘ กรมศุขาภิบาล ซึ่งเดิมสังกัดกระทรวงนครบาลได้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ใหม่ และโอนงานบางส่วนมาขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นกรมนคราทร

พ.ศ. ๒๔๖๙ รัับโอนงานของแผนกราชทัณฑ์จากกระทรวงยุติธรรมมาสังกัดกรมพลำภัง กระทรวงมหาดไทย และได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกรมในภายหลัง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

การจัดรูปองค์กรของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวข้างต้นประกอบกับประกาศจัดป็นหน้าที่ระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงกลาโหม ๒๓ ธันวาคม ร.ศ. ๑๑๓ (พ.ศ. ๒๔๓๗) ระบุไว้ว่า “...เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการ...เพื่อที่จะบำรุงรักษาความสงบเรียบร้อยและให้มีความเจริญในเมืองต่าง ๆ” สะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดภารกิจสำคัญพื้นฐานของกระทรวงมหาดไทยใน ๓ ด้าน คือ

๑. การป้องกันและการรักษาความสงบเรียบร้อยในราชอาณาจักร โดยการจัดให้มีกรมพลำภัง (หรือกรมการปกครองในปัจจุบัน) ดูแลการปกครองท้องที่ วางรูปงานตำรวจตามมณฑลต่าง ๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย โอนกรมอัยการจากกระทรวงยุติธรรมมาสังกัดกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ยังได้มีการจัดวางระเบียบการปกครองท้องที่ใหม่ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) ซึ่งต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้าที่นี้ถือเป็นหน้าที่หลักของกระทรวงมหาดไทยในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” มาโดยตลอด

กระทรวงสาธารณสุขในอดีต (พ.ศ. ๒๔๖๐)

ศาลารัฐบาลมณฑลราชบุรี

๒. การจัดเก็บรายได้และภาษีอากร โดยการจัดตั้งกรมป่าไม้และโอนกรมราชโลหกิจและภูมิวิทยา และกรมสรรพากรนอกมาสังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้สามารถหารายได้จากกรมป่าไม้ เหมืองแร่ ตลอดจนจัดเก็บภาษีในท้องที่ต่าง ๆ ที่พระราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาหน้าที่ส่วนนี้ ส่วนหนึ่งได้ถูกโอนไปให้กระทรวงอื่นรับผิดชอบ แต่กระทรวงมหาดไทยก็ยังมิพบาพด้านนี้อยู่จนทุกวันนี้

๓. การบริหารงานประจำและประสานงานภูมิภาค มีการปรับปรุงระบบการบริหารงานของกระทรวงมหาดไทย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจนสามารถบริหารราชการในขอบเขตความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ได้ที่พระราชอาณาจักร ตลอดจนเป็นผู้บุกเบิกงานในส่วนภูมิภาคให้กับหน่วยงานของกระทรวงอื่น ๆ อีกด้วยในระยะแรก ๆ

● พัฒนาการกระทรวงมหาดไทย

๑. การปรับปรุงกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๔๗๖ - พ.ศ. ๒๔๘๓)

การจัดองค์กรของรัฐภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของรัฐที่จะให้มีกิจกรรมที่กว้างขวางกว่าเดิม จึงได้เริ่มจัดให้กระทรวงบางกระทรวง มีหน้าที่เพิ่มมากขึ้น พร้อม ๆ กับการดำเนินการให้เป็นไปตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดา (เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕) ที่ระบุว่า “...คณะกรรมการราษฎรเห็นว่ารัฐประหารทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เป็นอยู่ยังมีการก้าวท้าวกัน ไม่สมแก่กาล จึงได้จัดวางโครงการเสียใหม่ เมื่อวางรูปสำเร็จลงอย่างใดก็จะได้ทำเป็นรูปพระราชบัญญัติ เสนอให้สภาพิจารณาคั้งหนึ่ง”

ในปีต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ซึ่งสะท้อนภาพได้ชัดเจนถึงแนวทางดังกล่าวข้างต้น สำหรับกระทรวงมหาดไทย มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ระบุให้ “**กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ในการปกครองรักษาความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักรและบริหารการสาธารณสุข**” และได้จัดส่วนราชการภายในกระทรวงมหาดไทยออกเป็น ๑๐ หน่วยงาน แต่ในปีเดียวกันนั้นเองได้มีการปรับปรุงการจัดกระทรวง ทบวง กรมใหม่ โดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช ๒๔๗๖ แบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทยออกเป็น ๘ หน่วยงาน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้มีการปรับการจัดส่วนราชการของกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๐) พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยเพิ่มกรมการอินโดจีนขึ้น อันเนื่องมาจากการเผชิญหน้ากับประเทศฝรั่งเศสในภูมิภาคอินโดจีน นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดส่วนราชการภายในกรมเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต่อมาได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางจนบางส่วนไปคาบเกี่ยวกับหลายหน่วยงานหรือซ้ำซ้อนกัน

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการสำนักงานและกรมในกระทรวงมหาดไทย พุทธศักราช ๒๔๗๖ กำหนดให้มีหน่วยงานย่อย ๆ ภายใน แต่ละหน่วยงาน ซึ่งระยะต่อ ๆ มา แต่ละหน่วยงานก็ได้มีการปรับปรุงขยาย แบ่งส่วนย่อยภายในเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ศาลากลางจังหวัดนครพนม (สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๔๖๒)

๒. การปรับปรุงกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๔๘๔ – พ.ศ. ๒๔๙๕)

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๔ – พ.ศ. ๒๔๙๕ มีการปรับปรุงหน้าที่การงานในกระทรวงมหาดไทย ๓ ครั้ง ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นผลให้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ มีการโอนกรมประชาสงเคราะห์ จากสำนักนายกรัฐมนตรี (อยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๓ – ๒๔๘๔) มาสังกัดกระทรวงมหาดไทย ในปีเดียวกันก็โอนจากกระทรวงมหาดไทยไปสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังได้โอนกรมที่ดินจากกระทรวงเกษตรราธิการกลับมา สังกัดกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ (เดิม “กรมที่ดิน” สังกัดกระทรวงมหาดไทยปี พ.ศ. ๒๔๗๕ หลังจากนั้นถูกโอนไปสังกัดกระทรวงเศรษฐการและกระทรวงเกษตรราธิการตามลำดับ) และในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ก็ได้มีการโอนงานด้านบริหารสาธารณสุข (กรมสาธารณสุข) ไปอยู่กระทรวงสาธารณสุขซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้มีพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๗ โอนหน้าที่ การป้องกันภัยทางอากาศจากกระทรวงกลาโหมมาเป็นของกระทรวงมหาดไทย และจัดตั้งกรมป้องกันภัยทางอากาศขึ้น ในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ก็ได้โอนงานของกรมป้องกันภัยทางอากาศไปเป็นงานของ กรมประชาสงเคราะห์

การปรับปรุงตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นทำให้อำนาจหน้าที่และการจัดองค์กรของกระทรวงมหาดไทย มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยนอกจากกระทรวงมหาดไทยจะมีอำนาจหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน การปกครองท้องถิ่น และการสาธารณสุข (ซึ่งได้ถูกโอนไปกระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ. ๒๔๘๔) แล้ว ยังมีหน้าที่ ด้านการสาธารณสุข การประชาสงเคราะห์ และการป้องกันภัยทางอากาศ เพิ่มขึ้นอีกด้วย

๓. การปรับปรุงกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๔๙๖ – พ.ศ. ๒๕๐๕)

ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีการออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๙๖ และยกเลิก พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๙๕ ทั้งนี้ เป็นนโยบายของรัฐบาลใหม่ที่ต้องการปรับองค์กร ของหัวหน้าฝ่ายบริหารให้มีระบบและมีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น โดยมีจุดเน้นของการเปลี่ยนสำนักนายกรัฐมนตรี ในช่วงนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนอำนาจหน้าที่และการจัดองค์กรของกระทรวงมหาดไทยอีก โดยมีการจัดตั้งกรมป้องกัน สาธารณภัยขึ้นตามกฎหมายดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ทำให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่ “...เกี่ยวกับการ ปกครองท้องถิ่น บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ป้องกันสาธารณภัย และรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน” (มาตรา ๑๘) ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๑ ยุบกรมป้องกันสาธารณภัยเหลือเป็นเพียงงานหนึ่งในกรมประชาสงเคราะห์ ด้วยเหตุผลที่ว่า “...ราชการบางส่วน ไม่สมควรจัดตั้งเป็นกระทรวงหรือกรม”

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชน ประกอบกับพิจารณาเห็นว่างานของ กรมมหาดไทยมีมากมายอยู่แล้ว จึงได้แยกส่วนการพัฒนาชุมชนออกจากกรมมหาดไทย ตั้งเป็น “กรมการพัฒนา ชุมชน” และเปลี่ยนชื่อกรมมหาดไทยเป็นกรมการปกครอง นอกจากนี้ ยังได้แยกงานด้านการวางผังเมืองและผังชนบท ออกจากกรมโยธาเทศบาลและจัดตั้งเป็น “สำนักผังเมือง” มีฐานะเทียบเท่ากรม

๔. การปรับปรุงกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๐๖ – พ.ศ. ๒๕๑๔)

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ การบริหารประเทศได้มุ่งเน้น “การพัฒนา” เป็นเหตุผลหลักของรัฐบาล ในการปกครองประเทศมากกว่า “ประชาธิปไตย” และได้มีการปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารราชการเพื่อตอบสนอง ต่อเหตุผลดังกล่าวของรัฐ เช่น จัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อร่วมงานอันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจของชาติมาไว้ในกระทรวงเดียวกัน

ทั้งนี้ ในส่วนของกระทรวงมหาดไทยได้มีการจัดตั้ง **กรมแรงงาน** ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยยกฐานะของ ส่วนแรงงาน กรมประชาสงเคราะห์ ขึ้นเป็นกรม และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้โอน **สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท** จากสำนักนายกรัฐมนตรีมาสังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ที่แทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ด้วย

๕. การปรับปรุงกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๑๕ – พ.ศ. ๒๕๓๔)

เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกระทรวง ทบวง กรม ใหม่ โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ และฉบับที่ ๒๑๖ ตามลำดับ และในปีเดียวกันนี้ก็ได้มีการ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ และอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยใหม่ โดยจัดตั้ง **สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย** ขึ้นมีฐานะเป็นกรม ด้วยเหตุผลว่า “...งานของมหาดไทยได้ขยายตัวมากขึ้นเป็นลำดับ และประกอบด้วยงานที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม ป้องกัน และปราบปราม สมควรมีส่วนราชการทำหน้าที่ประสานแผนงาน ติดตามผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงงาน ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบาย...”

หลังจากนั้นกระทรวงมหาดไทยไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างระดับกรมอีกเกือบ ๒๐ ปี จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๓ ในสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ผ่านร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ทั้งนี้ ได้มีการจัดตั้ง สำนักงานประกันสังคมขึ้นในกระทรวงมหาดไทย

ในระยะเดียวกันนี้เอง ได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงแรงงานขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องจาก เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยที่ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรม ทำให้อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่กรมแรงงานที่มีอยู่ ไม่เพียงพอที่จะดำเนินงาน เพื่อบริการให้แก่ลูกจ้างและนายจ้างได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับเหตุผลทางด้านต่างประเทศ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยตั้งกระทรวงแรงงานขึ้นเพื่อรองรับปัญหาด้านนี้ โดยเฉพาะ ทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสถานภาพของหน่วยงานดำเนินงานด้านแรงงานของ ประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ การที่กรมแรงงานมีฐานะเป็นกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงมหาดไทย การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าและเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน จึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เกิดความล่าช้า คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เห็นชอบ ในหลักการให้จัดตั้งกระทรวงแรงงานขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวได้แบ่งส่วนราชการของกระทรวงแรงงาน ดังนี้ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

กรมแรงงานสัมพันธ์ กรมสวัสดิการแรงงาน กรมส่งเสริมการมีงานทำ สำนักนโยบายและแผนแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้เข้าบริหารประเทศ และได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารประเทศในหลาย ๆ เรื่อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๗ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ เพื่อปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย และเพื่อปรับระบบบริหารงานยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับงานของอัยการให้มีความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ยิ่งขึ้น และเพื่อมิให้อิทธิพลทางการเมืองก้าวก่ายการดำเนินคดีซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน จึงให้กรมอัยการแยกออกจากกระทรวงมหาดไทย และให้เป็นส่วนราชการอิสระ ไม่สังกัดกระทรวง ทบวง และสำนักนายกรัฐมนตรี โดยให้มีฐานะเป็นกรม เรียกชื่อว่า “สำนักงานอัยการสูงสุด” อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ฉะนั้น ฐานะของกรมอัยการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จึงหมดสิ้นลงตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นต้นไป

ภายหลังการปรับโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวแล้ว คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงให้กฎหมายฉบับเดิมที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วหลายครั้ง เหมาะสมกับกาลสมัยเป็นปัจจุบันเพียงฉบับเดียว และสภาฯ ได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ตามกฎหมายใหม่นี้ กระทรวงมหาดไทยมีส่วนราชการประกอบด้วยสำนักเลขาธิการรัฐมนตรี และหน่วยงานระดับกรม ๑๓ หน่วย คือ สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการปกครอง กรมตำรวจ กรมประชาสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักผังเมือง กรมที่ดิน กรมโยธาธิการ กรมแรงงาน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานประกันสังคม สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ซึ่งการจัดองค์กรของกระทรวงมหาดไทยตามที่กล่าวมาเป็นหน่วยงานราชการทั้งสิ้น แต่เนื่องจากภารกิจของกระทรวงมหาดไทยครอบคลุมกิจการด้านสาธารณูปโภค จึงได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอีก ๗ หน่วยงาน คือ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค องค์การตลาด การประปานครหลวง การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การเคหะแห่งชาติ และการประปาส่วนภูมิภาค

๖. กระทรวงมหาดไทยในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ภายหลังที่รัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูประบบราชการครั้งใหญ่ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานราชการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อรองรับกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงประเทศ ตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เข้ามาใช้แก้ไขปัญหาในระบบราชการที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปการบริหารงานของหน่วยงานราชการต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับผลงานและประสิทธิภาพการจัดการภาครัฐแนวใหม่ถือได้ว่าเป็นกระแสหลักของการปฏิรูประบบราชการทั่วโลกในปัจจุบัน แต่ในการนำแนวคิดมาปรับใช้ ควรต้องพิจารณาถึงการนำไปปฏิบัติอย่างละเอียดรอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ลักษณะเด่นของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่อยู่ที่ความพยายามในการแก้ปัญหาของระบบราชการแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงในด้านประสิทธิภาพและการให้บริการประชาชน

จากแนวทางการปฏิรูปหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ส่งผลให้กฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๗) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารราชการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการจัดองค์กรภาครัฐให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนเพื่อให้การปฏิบัติราชการสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนได้กว้างขวางขึ้น เพื่อเน้นการบริการประชาชนให้มีความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้เพื่อให้การบริหารราชการในภูมิภาค ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป รองรับแนวทางการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดให้บรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และการปรับปรุงอำนาจการดำเนินการของจังหวัดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและการจัดทำงบประมาณของจังหวัดให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดเพื่อสอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และมีความรับผิดชอบ ตลอดจนปรับปรุงอำนาจในทางปกครองของอำเภอเพื่อสนับสนุนให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานในกระทรวงมหาดไทย ประกอบกับ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัยและการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย ทำให้การแบ่งส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยมีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง การประปานครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค องค์การตลาด และองค์การจัดการน้ำเสีย ตามที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทภารกิจของกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ขับเคลื่อนบูรณาการงานเชิงยุทธศาสตร์ วาระสำคัญระดับชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปสู่ภูมิภาค พื้นที่ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรมสามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนสร้างความเข้มแข็งและความเจริญให้กับประชาชนและประเทศชาติในภาพรวม

● กระทรวงมหาดไทยในอนาคต

ปัจจุบันโลกมีทิศทางการพัฒนาเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและเป็นพลวัต ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมบริบททางสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ล้วนแต่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต

ของประชาชนเป็นอย่างมาก กระทรวงมหาดไทยถือเป็นกระทรวงหลักที่มีหน้าที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” บูรณาการขับเคลื่อนการทำงานทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามทิศทางการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนประเทศในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การที่กระทรวงมหาดไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตระยะยาวได้นั้นระบบบริหารจัดการภายในหน่วยงานต้องสามารถขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงการพัฒนาอย่างเป็นระบบในทุกมิติ ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารงานจะต้องมีความสอดคล้องประสานกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งเชิงนโยบาย เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ ให้มีความต่อเนื่องเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยนายทศพรชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาาระบบบริหารจัดการภาครัฐที่เน้นการเปลี่ยนแปลงภาครัฐในอนาคต โดยยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” มาเป็นแนวทางจุดยืนในการบริหาร และปรับโครงสร้างขนาดสายการบังคับบัญชาที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ภารกิจตามสถานการณ์ โดยจำแนกพันธกิจหน่วยงานและส่วนราชการที่อยู่ในการกำกับให้ชัดเจน ส่งเสริมขีดความสามารถและศักยภาพขององค์กรให้มีสมรรถนะสูง บริหารงานโดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมวัฒนธรรมค่านิยมแห่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำเครื่องมือการบริหารที่ทันสมัยมาปรับใช้เพื่อพร้อมรับการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ สามารถบริหารจัดการความคาดหวังของประชาชนได้ โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจ และพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาจัดทำแผนงาน โครงการ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้กระทรวงมหาดไทยต้องปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบให้มีความทันสมัยเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตของประชาชนช่วยลดความเหลื่อมล้ำ การให้บริการสาธารณะหรือบริการประชาชน ดังนั้น ปัจจัยการบริหารในองค์กรที่สำคัญที่สุด คือ “คนมหาดไทย” เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของกระทรวงมหาดไทยต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ พัฒนาทักษะการทำงานตลอดเวลา โดยเฉพาะทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและรอบรู้ในสหวิทยาการต่าง ๆ สร้างบรรยากาศ ในการทำงานแนวราบมีส่วนร่วมหรือทีมงาน ปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานแบบมืออาชีพที่เป็นเลิศ ไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม สร้างการยอมรับให้กับทุกส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม NGO รวมทั้งสื่อมวลชน มีทัศนคติเปิดกว้าง เชื่อมโยงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ปฏิบัติงานให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกหน่วยงานในสังกัดจะต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมที่ดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ และสร้างจิตสำนึกของการเป็นข้าราชการที่ดี ปฏิเสธการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง ยกย่องระดับความคิดของตนให้หลุดพ้นจากโลกทัศน์ของความเป็น “เจ้าคนนายคน” มาเป็นพนักงานเพื่อประชาชน และเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติอย่างแท้จริง มีบุคลิกภาพเป็น “นักปกครอง นักบริหาร นักเปลี่ยนแปลง” ที่มีคุณภาพ จะต้องยกระดับทัศนคติหรือความคิดจากที่เคยมุ่งทำงานเพื่อภาพลักษณ์เฉพาะในบทบาทของกระทรวงมาเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ โดยกระทรวงมหาดไทยต้องกำหนดจุดยืนของตนเอง เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์สำหรับพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ชัดเจน สามารถสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ มีเส้นทางความก้าวหน้าเติบโตในอาชีพ ดึงดูดให้คนดีและเก่ง บุคลากรคนรุ่นใหม่ เข้ามามีส่วนร่วมสร้างพลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เพื่อก้าวไปสู่องค์กรที่มีเอกภาพในการบริหารจัดการอย่างสมดุล สร้างความผาสุกให้แก่สังคม ประชาชนได้รับความเป็นธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติตามเป้าหมายของการพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

บทที่ ๒

โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ บทบาทและภารกิจของกระทรวงมหาดไทย

● โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย การพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

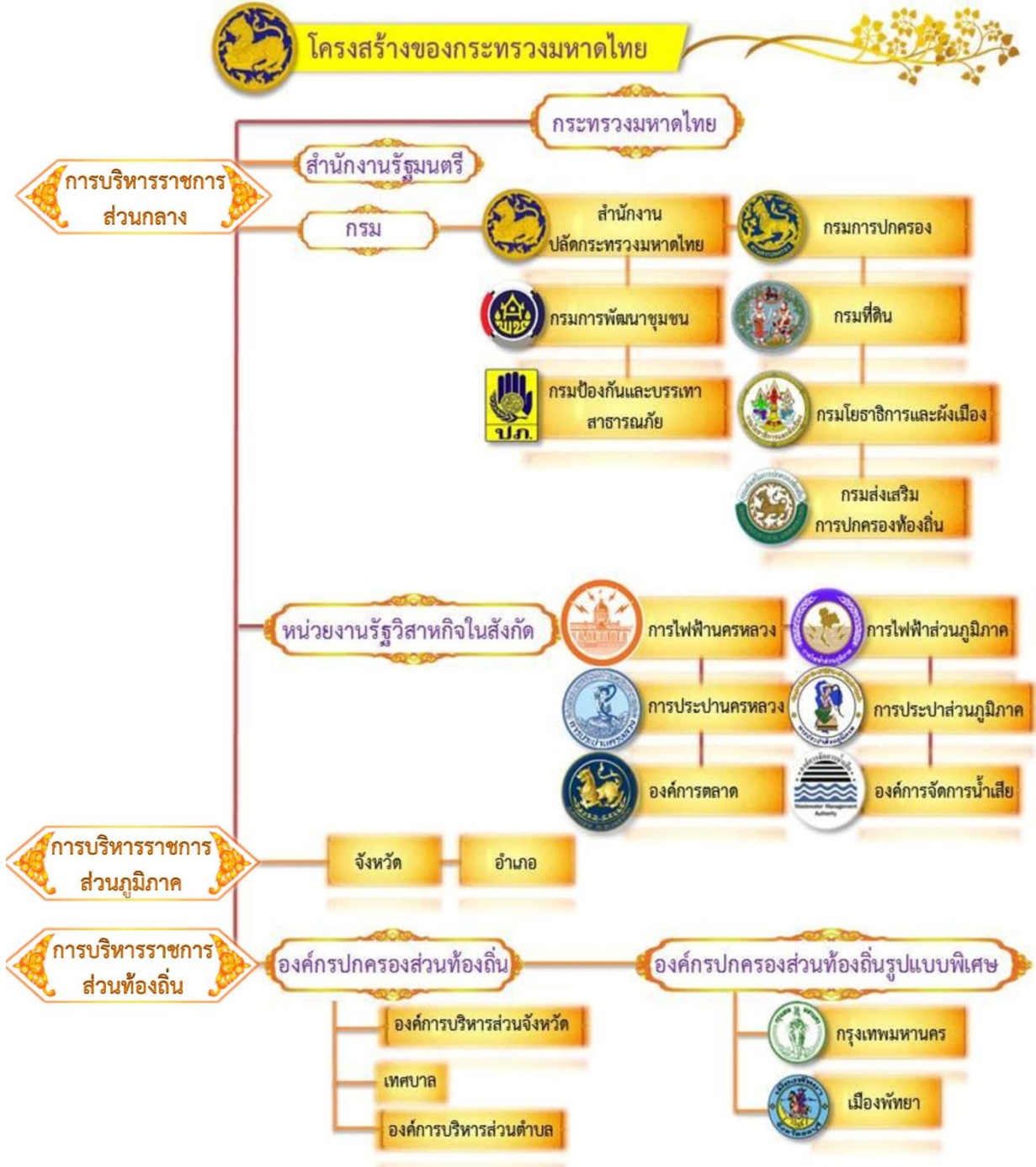
ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

๑. สำนักงานรัฐมนตรี
๒. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๓. กรมการปกครอง
๔. กรมการพัฒนาชุมชน
๕. กรมที่ดิน
๖. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๗. กรมโยธาธิการและผังเมือง
๘. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

๑. การไฟฟ้านครหลวง
๒. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
๓. การประปานครหลวง
๔. การประปาส่วนภูมิภาค
๕. องค์การตลาด
๖. องค์การจัดการน้ำเสีย

• โครงสร้างของกระทรวงมหาดไทย

- **ภารกิจของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย**

สำนักงานรัฐมนตรี

ดำเนินงานราชการทางการเมืองเพื่อสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรี และประสานนโยบายระหว่างกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- พัฒนายุทธศาสตร์และแปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนการปฏิบัติงาน
- จัดสรรทรัพยากร และบริหารราชการทั่วไปของกระทรวง
- ดำเนินงานด้านการรักษาความมั่นคงภายใน
- ดำเนินงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความเป็นธรรม
- ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

กรมการปกครอง

- ดำเนินงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ
- ดำเนินงานด้านการอำนวยความเป็นธรรม
- ดำเนินงานด้านการปกครองท้องถิ่น
- ดำเนินงานด้านการอาสารักษาดินแดน
- ดำเนินงานด้านการทะเบียน

กรมการพัฒนาชุมชน

- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน
- ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

กรมที่ดิน

- คุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคลและจัดการที่ดินของรัฐ โดยการออกหนังสือแสดงสิทธิ
- ให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
- บริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จัดทำแผนแม่บท วางมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันบรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย โดยการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกัน เตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กรมโยธาธิการและผังเมือง

➢ ดำเนินงานด้านการผังเมืองระดับต่าง ๆ การโยธาธิการ การออกแบบการก่อสร้างและการควบคุมการก่อสร้างอาคาร

➢ สนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเมือง พื้นที่ และชนบท โดยการกำหนดและกำกับดูแลนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการตั้งถิ่นฐาน และโครงสร้างพื้นฐาน

- กำหนดคุณภาพและมาตรฐานการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการผังเมือง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษา แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ

รัฐวิสาหกิจ

การไฟฟ้านครหลวง

- จัดหาและให้บริการพลังงานไฟฟ้าที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ และปลอดภัย ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ
- ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

จัดหา ให้บริการพลังงานไฟฟ้า และดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งด้านคุณภาพและบริการ โดยการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม

การประปานครหลวง

- สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา
- ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ และควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ดังกล่าว
- ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา และคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน

การประปาส่วนภูมิภาค

- สำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ
- ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ
- ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา

องค์การตลาด

พัฒนาและบริหารเครือข่ายตลาดภาครัฐและส่งเสริมตลาดร่วมเอกชน เพื่อเป็นกลไกของรัฐบาลในการกระจายสินค้าอุปโภคและสินค้าชุมชนเพื่อประชาชน

องค์การจัดการน้ำเสีย

จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับการบำบัดน้ำเสียภายในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียและการให้บริการหรือรับบริการหรือจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย รวมทั้งบริหารหรือกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ

● บทบาทภารกิจที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทย

ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติของความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการ เช่น กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ต้องปรับตัวและเตรียมการรองรับให้ทันกับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลง และความท้าทายใหม่ ๆ โดยเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อส่งมอบบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพให้กับประชาชน ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการให้มีความเหมาะสม ทันสมัย ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการ ยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส เสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen – Centric Government) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และมีความยั่งยืน

กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทภารกิจสำคัญใกล้ชิดกับความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีภารกิจหน้าที่หลักเกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวก ความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน การป้องกันสาธารณสุขและการพัฒนาเมือง โดยมีหน่วยปฏิบัติงาน สายการบังคับบัญชาทั้งในระดับการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือว่ามีความสำคัญในการผลักดันนโยบายของรัฐบาลตลอดจนทิศทางการพัฒนาประเทศจากระดับนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ ครอบคลุมทั่วประเทศ ผ่านการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

การขับเคลื่อนการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทยใช้กลไกของกระทรวงมหาดไทยทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนการทำงานด้วยความมุ่งมั่นในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน สร้างความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าตามยุทธศาสตร์ชาติ และบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการน้อมนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้ ได้มีการแบ่งกลุ่มภารกิจในการปฏิบัติราชการเพื่อความคล่องตัว รวดเร็ว เหมาะสม มีความต่อเนื่อง ลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ กระจายอำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบ ได้แก่ งานด้านบริหาร กลุ่มภารกิจด้านความมั่นคงภายใน กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มภารกิจด้านสาธารณสุข และพัฒนาเมือง โดยปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติราชการแทนในงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสัมฤทธิ์ ตามวิสัยทัศน์กระทรวงมหาดไทย คือ “ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

๑. สังคมมีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัย
๒. ภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจมีขีดความสามารถในการแข่งขัน
๓. ชุมชนมีความสุข

๔. สภาพแวดล้อมในพื้นที่มีคุณภาพเอื้อต่อการพัฒนา

๕. องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้มแข็ง

โดยในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยภารกิจที่ครอบคลุมอำนาจหน้าที่ของทุกกรมและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งจังหวัดทุกจังหวัด ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลากหลาย มีแนวทางปฏิบัติที่ยุ่งยาก ซับซ้อน กระทรวงมหาดไทยจึงได้รวบรวมข้อมูลภารกิจที่สำคัญ แนวทางปฏิบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน ประชาชน ตลอดจนผู้สนใจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจำแนกประเด็นตามประเภทของเรื่อง ดังนี้

๑. ภารกิจด้านบริหาร ประกอบด้วย

๑.๑ ด้านระบบงาน

๑.๒ ด้านระบบงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ

๑.๓ ด้านระบบคน

๑.๔ ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านบริหารในพื้นที่

๒. ภารกิจด้านความมั่นคงภายใน ประกอบด้วย

๒.๑ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

๒.๒ ด้านความมั่นคงภายใน

๒.๓ ด้านการบริหารจัดการที่ดิน

๒.๔ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๒.๕ ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านความมั่นคงภายในในพื้นที่

๓. ภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย

๓.๑ ด้านการพัฒนาชุมชน

๓.๒ ด้านการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๓.๓ ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่

๔. ภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง ประกอบด้วย

๔.๑ ด้านการบริหารจัดการสาธารณสุข

๔.๒ ด้านการพัฒนาเมือง

๔.๓ ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมืองในพื้นที่

๕. ภารกิจของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย

๕.๑ การบริหารจัดการด้านการประปา

๕.๒ การบริหารจัดการด้านการไฟฟ้า

๕.๓ การส่งเสริมการตลาด

๕.๔ การจัดการน้ำเสีย

ภารกิจด้านบริหาร

ภารกิจด้านบริหาร เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง การจัดทำแนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง จัดทำแผนแม่บท งานการข่าว งานประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบงาน และบุคลากร การติดตามประเมินผล งานงบประมาณ การตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ งานประสานราชการ ทั้งภายในและภายนอกกระทรวง การกำกับดูแลการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง ส่งเสริม สนับสนุนการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยแยกออกเป็นภารกิจหลัก ๒ ด้าน คือ

ภารกิจด้านยุทธศาสตร์ (Strategic Function) ภารกิจนี้เป็นภารกิจที่สำคัญในการที่จะพัฒนาส่งเสริม การดำเนินบทบาทของกระทรวงในภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย งานหลักที่จำเป็นต้องพัฒนา และสร้างเสริม ศักยภาพการทำงานด้านนี้ รวมถึงงานด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่แปลงนโยบาย เป้าหมายและ ผลสัมฤทธิ์ของกระทรวงออกเป็นแผนปฏิบัติงาน โดยทำร่วมกับกลุ่มภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดภาพรวมการทำงาน การจัดทำข้อมูลของกระทรวง เพื่อให้สามารถติดตาม เปรียบเทียบ และประเมินผลการดำเนินงานของกระทรวง และสามารถจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจด้านการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ (Administrative Function) ซึ่งเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานโดยจะรวมถึงภารกิจในการจัดสรรงบประมาณ ดูแลบริหารงานบุคคลในภาพรวม ของกระทรวง การพัฒนาระบบการทำงานภายในกระทรวงให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และดูแลให้ระบบการ บริหารงานทั่วไปราบรื่นโดยประสานงานกับหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง

โดยจำแนกกระบวนการทำงานตามภารกิจด้านบริหาร ออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

● ด้านระบบงาน

๑. การจัดทำแผน

๑.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย

แผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทยจัดทำขึ้นเพื่อให้ กระทรวงมหาดไทยมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความ มั่นคงแห่งชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และบริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน/การใช้จ่าย งบประมาณในแต่ละปีงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์

๑.๑.๑ กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย

(๑) แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย โดยได้มีการเสนอให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำแผน ปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑) คณะกรรมการแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยทุกท่าน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัด กระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือเทียบเท่า หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ กระทรวงมหาดไทยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/แผน/นโยบายระดับชาติ เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และบริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพิจารณา และเสนอร่างแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบ

๒) คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย มีรองปลัดกระทรวง มหาดไทย ด้านบริหาร เป็นประธาน มีผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือเทียบเท่าที่ได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทย ในราชการประจำและทั่วไปของกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองหัวหน้าคณะทำงาน มีผู้แทนหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นคณะทำงาน และมีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย และนำเสนอให้คณะกรรมการแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา

(๒) ดำเนินการรวบรวม ศึกษา ทบทวน และวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ทางวิชาการ/แนวความคิด บริบท/ตัวชี้วัดในประเทศและระดับโลก และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐาน ในการพิจารณาประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งจัดทำแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการ กระทรวงมหาดไทย

(๓) นำข้อมูลความรู้ทางวิชาการ/แนวความคิด บริบท/ตัวชี้วัดในประเทศและระดับโลก และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ศึกษาและทบทวนมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกระทรวงมหาดไทย ตามหลัก SWOT Analysis ประกอบด้วย

๑) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและภัยคุกคาม) โดยใช้ฐานการวิเคราะห์ จำแนกตามหลัก PESTEL Analysis ประกอบด้วย การเมือง (Political) เศรษฐกิจ (Economic) สังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) เทคโนโลยี (Technology) สิ่งแวดล้อม (Environment) และกฎหมาย (Legal)

๒) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) โดยใช้ฐานการวิเคราะห์ จำแนกตามแนวคิด McKinsey's 7S ประกอบด้วย กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบในการ ดำเนินงาน (System) บุคลากร (Staff) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill) ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรม ในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง (Style) และค่านิยมร่วม (Shared Values)

(๔) ยกร่างแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย โดยมีโครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วย

๑) ข้อมูลพื้นฐานของกระทรวงมหาดไทย เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่และภารกิจของกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ส่วนราชการระดับกรม จำนวน ๖ กรม ได้แก่ กรมการปกครอง กรมที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมโยธาธิการและผังเมือง หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๖ หน่วยงาน ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค องค์การตลาด และองค์การจัดการน้ำเสีย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

๒) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกระทรวงมหาดไทย เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกระทรวงมหาดไทยตามหลัก SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness)

๓) สารสำคัญของแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลยุทธ์ ตัวชี้วัดเชิงยุทธศาสตร์ แผนที่ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา กับแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย และแผนที่ยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย

๔) แผนงาน/โครงการของกระทรวงมหาดไทย โดยแสดงแผนงาน/โครงการจำแนกตามประเด็นยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ แผนการดำเนินงาน งบประมาณ ประเภทของงบประมาณ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์/แผน/นโยบายระดับชาติ

๕) การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ

๖) จัดประชุมคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย เพื่อระดมความคิด (Brainstorming) และให้ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการ รวมทั้งมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยไปทบทวนและปรับปรุงเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๗) จัดประชุมคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนปฏิบัติการ ก่อนเสนอคณะกรรมการแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาต่อไป

๘) จัดการประชุมคณะกรรมการแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาร่างแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทยก่อนเสนอผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๙) เสนอผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้ แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงมหาดไทย แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

- กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการราย ๕ ปี ให้เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้

- กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วจึงเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยประกาศใช้

๑๐) ประชาสัมพันธ์/ถ่ายทอดแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงมหาดไทย เพื่อขับเคลื่อน ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับหน่วยงาน สำนัก/กอง และบุคคล รวมทั้งจังหวัดและหน่วยงานภายนอกกระทรวง มหาดไทยผ่านทางช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การประชุม/สัมมนา หนังสือสั่งการ/แจ้งเวียน เว็บไซต์ คู่มือ การมอบหมายงาน/การสนองงาน การจัดการความรู้ เป็นต้น

๑๑) ทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงมหาดไทยให้สอดคล้องกับ บริบทที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ การทบทวน/ปรับค่าเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ราชการกระทรวงมหาดไทยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

๓.๑ วิสัยทัศน์

ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

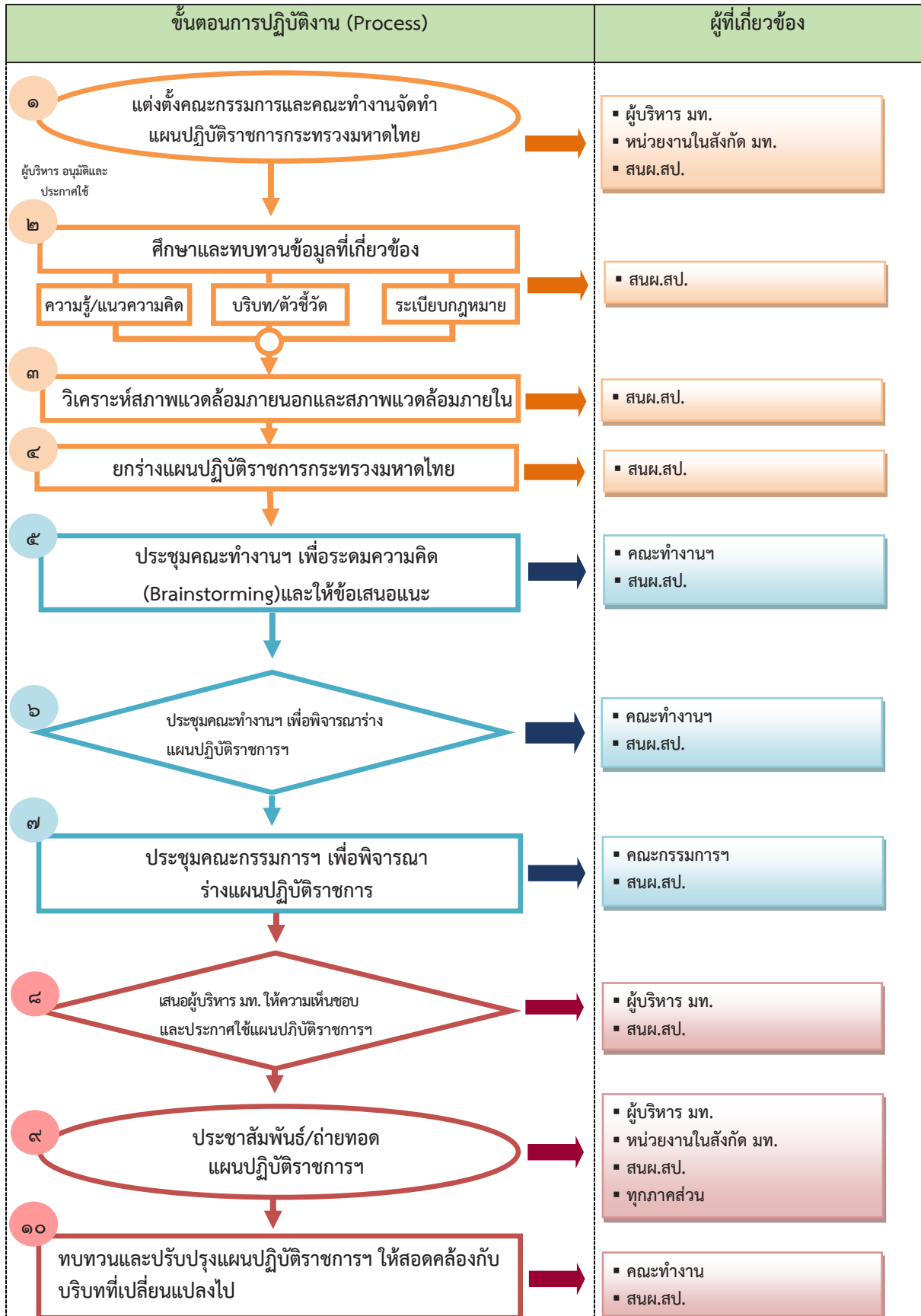
นิยามวิสัยทัศน์	
รากฐานการดำรงชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> ดูแลประชาชนทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ลดความยากจน ส่งเสริมการเข้าถึงบริการภาครัฐ
พัฒนาสู่อนาคต	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาสู่ประเทศไทย ๔.๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สนับสนุนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ส่งเสริมการพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ มีบทบาทรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาเอกราชตามรูปแบบใหม่ เช่น อาสาสมัคร แรงงานต่างด้าว การค้ามนุษย์ เป็นต้น มั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มั่นคงจากสาธารณสุข
มั่นคง	<ul style="list-style-type: none"> สมดุลระหว่างคนกับคน สมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติ สมดุลด้านสิ่งแวดล้อม
สมดุล	<ul style="list-style-type: none"> คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้อิทธิพลของความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำ

- ๓.๒ พันธกิจ**
- รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และความมั่นคงภายใน
  - เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก
  - ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน
  - ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการในระดับพื้นที่

- ๓.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์**
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน
  - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
  - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างความสุขของชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
  - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเพิ่มศักยภาพการพัฒนาสภาพแวดล้อมสู่อนาคต
  - ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล
- ๓.๔ เป้าหมาย**
- สังคมมีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัย
  - ภูมิภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจมีขีดความสามารถในการแข่งขัน
  - ชุมชนมีความสุข
  - สภาพแวดล้อมในพื้นที่มีคุณภาพเอื้อต่อการพัฒนา
  - องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้มแข็ง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน สป โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๔๘๗๓ (มท.) ๕๐๕๗๓

แผนภาพแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย

๑.๒ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่หลักในการประสานระดับนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค รวมทั้งการเสนอของบประมาณของจังหวัด กลุ่มจังหวัดและภาคโดยดำเนินงานร่วมกับทีมบูรณาการกลาง ประกอบด้วย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงบประมาณ (สงป.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค ที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) และคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) กำหนด และเป็นไปตามแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่สำนักงบประมาณกำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๒.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๑) จัดอบรมให้ความรู้และแจ้งแนวทางการปฏิบัติงานรองรับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้กับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และส่วนราชการในระดับพื้นที่

(๒) ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวัดระดับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Benchmarking)

(๓) จัดทำคู่มือเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผน การบริหารโครงการ การบริหารงบประมาณ ฯลฯ ให้กับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๔) จัดอบรมเกี่ยวกับระบบ e-Budgeting / GFMS ให้กับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๑.๒.๒ การให้คำปรึกษาแนะนำในการทบทวนและวางแผนงบประมาณ

(๑) กำหนดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ (ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมการพัฒนาชุมชน

(๒) กำหนดปฏิทินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ... ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๑.๒.๓ การจัดทำงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

(๑) ประชุมร่วมกับทีมบูรณาการกลางในการระดมความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด กลุ่มจังหวัดและภาค

(๒) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อรับทราบนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค พ.ศ. ... เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

(๓) ร่วมกับทีมบูรณาการกลางจัดตั้งคณะทำงานกลั่นกรองเพื่อพิจารณาแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และร่วมประชุมกับ อ.ก.บ.ภ. พิจารณาผลการกลั่นกรองของคณะทำงานเพื่อเสนอ ก.บ.ภ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๔) รวบรวมแผนงาน/โครงการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๕) ประสานจังหวัด/กลุ่มจังหวัด บันทึกข้อมูลแผนงาน/โครงการลงในระบบ e-Budgeting

(๖) แจ้งผลการพิจารณาวงเงินงบประมาณที่ผ่านการเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดทราบและพิจารณาอุทธรณ์ค่าของงบประมาณภายในกรอบวงเงินต่อสำนักงบประมาณ

๑.๒.๔ การอนุมัติงบประมาณ

(๑) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำฐานข้อมูลและรายละเอียดค่าใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่อรัฐสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณฯ

(๒) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา และรวบรวมข้อมูลในภาพรวมของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๓) ประสานและสนับสนุนจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการนำเสนอข้อมูลต่อรัฐสภาในการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. งบประมาณฯ และชี้แจงรายละเอียดข้อมูลต่อรัฐสภา

(๔) สนับสนุนข้อมูลต่อผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยเพื่อชี้แจงต่อคณะกรรมการธิการงบประมาณและรัฐสภา

๑.๒.๕ การบริหารงบประมาณ

(๑) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดรับทราบการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงบประมาณ

(๒) รวบรวมแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวมของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

(๓) ประชุมร่วมกับทีมบูรณาการกลาง และ อ.ก.พ.ร.ภูมิภาค ให้คำปรึกษา แนะนำประสานงาน และแก้ไขปัญหา อุปสรรคการบริหารงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๔) ประสานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้

๑.๒.๖ การติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๑) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดดำเนินการผ่านระบบ GFMS ของกรมบัญชีกลาง

(๒) แจ้งจังหวัดและกลุ่มจังหวัดรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดผ่านระบบ eMENSER ตามหนังสือขอสั่งการของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

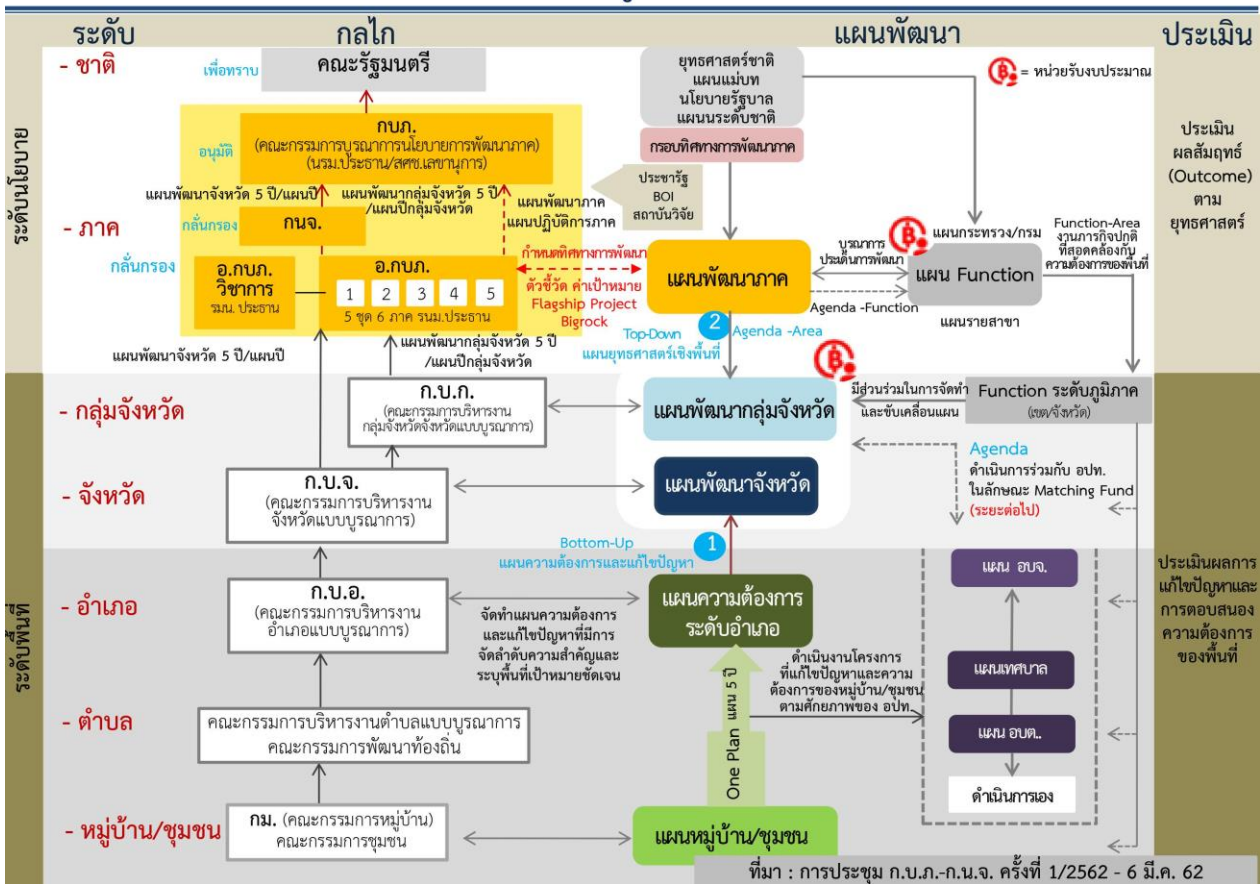
(๓) เร่งรัด ติดตาม และสรุปผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในภาพรวมของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ

๑.๒.๗ ระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- (๑) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
- (๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
- (๓) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑
- (๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐
- (๖) ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
- (๗) แนวทางที่สำนักงบประมาณกำหนด
- (๘) มติการประชุมคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) และคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.)

กลไกการจัดทำแผนระดับต่าง ๆ ตามมติ ก.บ.ภ. และ ก.น.จ.

การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการในภาพรวมของประเทศ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๙๒๐๐ (มท.) ๕๐๕๘๔

๑.๓ การดำเนินงานของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งจัดตั้งกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค จำนวน ๖ ภาค เป็นหน่วยบริหารราชการส่วนกลางในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่รายงานตรงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือรองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้กำกับดูแลการปฏิบัติราชการเป็นรายพื้นที่ และมีกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) จำนวน ๑๘ แห่ง เป็นโครงสร้างการแบ่งงานภายใน กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค ทั้งนี้ มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยุทธศาสตร์ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้า กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค ภายในภาคที่ได้รับมอบหมายโดยมีโครงสร้าง ดังนี้

• ภาคกลาง ประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๔ กลุ่มงาน ดังนี้

๑) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคกลาง (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (พระนครศรีอยุธยา)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล (นครปฐม)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ (ราชบุรี)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๒ (เพชรบุรี)

• ภาคตะวันออก ประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๒ กลุ่มงาน ดังนี้

๒) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคตะวันออก (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ (ชลบุรี)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๒ (ปราจีนบุรี)

• ภาคใต้ ประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๒ กลุ่มงาน ดังนี้

๓) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคใต้ (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (สุราษฎร์ธานี)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ภูเก็ต)

• ภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๑ กลุ่มงาน ดังนี้

๔) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคใต้ชายแดน (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (ยะลา)

• ภาคเหนือ ประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๔ กลุ่มงาน ดังนี้

๕) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคเหนือ (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (เชียงใหม่)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ (เชียงราย)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑ (พิษณุโลก)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ (นครสวรรค์)

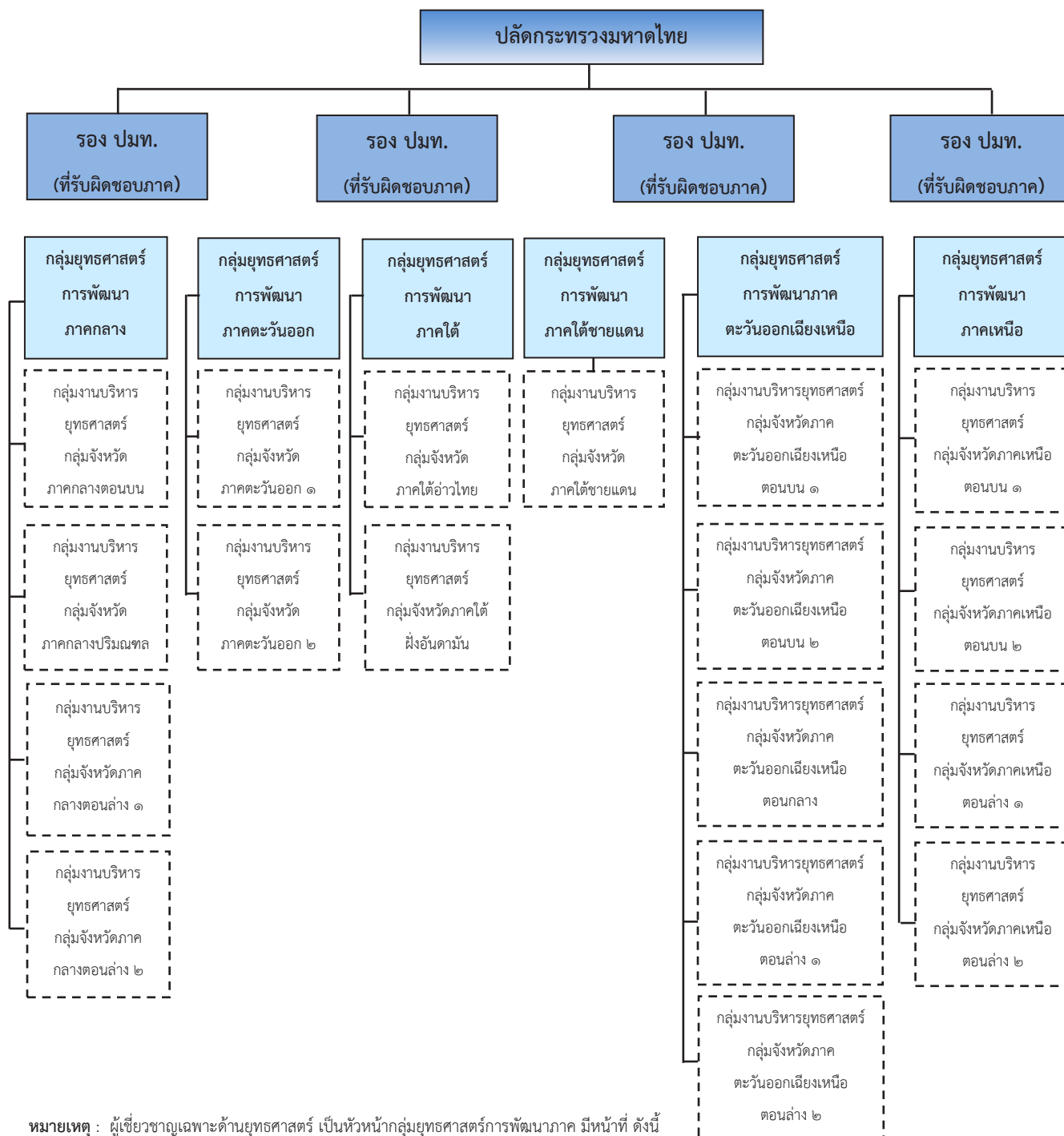
• **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บังคับบัญชา โดยประกอบด้วย ๑ กลุ่ม และ ๕ กลุ่มงาน ดังนี้

๖) กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ส่วนหน้า)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๑ (อุดรธานี)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ (สกลนคร)

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ (นครราชสีมา)
- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี)

โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค

หมายเหตุ : ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยุทธศาสตร์ เป็นหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค มีหน้าที่ ดังนี้

- กำกับดูแลควบคุมการปฏิบัติราชการภายในกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค
- เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค
- ให้งานที่เป็นของหัวหน้าสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (เดิม) เป็นของหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนภาค

อำนาจหน้าที่และภารกิจสำคัญของกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากภาค สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สรุปประเด็นสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานตามกรอบภารกิจ อำนาจ หน้าที่ โดยสังเขป ดังนี้

๑.๓.๑ การประสานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานกลางและคณะกรรมการ หรือ คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่วนราชการหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ การรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงบูรณาการและประสานการจัดทำแผนในทุกระดับ ทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายสำคัญของรัฐบาล แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน และแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะ One Plan โดยมีสาระสำคัญตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

(๑) เข้าร่วมประชุมกับทีมบูรณาการกลาง และคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาคกลาง (อ.ก.บ.ภ.) คณะอนุกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค ด้านวิชาการ (อ.ก.บ.ภ.วิชาการ) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงวิชาการในการทบทวนนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (ระยะ ๕ ปี) และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๒) เข้าร่วมประชุมกับทีมบูรณาการกลางเพื่อชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (ระยะ ๕ ปี) และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) เข้าร่วมประชุมกับคณะทำงานช่วยอำนวยการ อ.ก.บ.ภ. และทีมบูรณาการกลาง เพื่อพิจารณากลับกรองโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๔) ประสานงานกับทีมบูรณาการกลางเพื่อพิจารณากลับกรองการโอนเปลี่ยนแปลงโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด หรืองบประมาณเหลือจ่ายในกรณีขอความเห็นชอบจากประธาน อ.ก.บ.ภ. ที่กำกับดูแลภาค

๑.๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำและบริหารแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานเพื่อจัดทำแผน พัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด โดยประสานงานและให้คำแนะนำแก่กลุ่มจังหวัดในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของกลุ่มจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนด รวมถึงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของกลุ่มจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่สำนักงบประมาณกำหนด โดยการบูรณาการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุกระดับ ทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายสำคัญของรัฐบาล ทิศทางการพัฒนากภาคและแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนในระดับพื้นที่ (แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน และแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ในลักษณะ One plan

(๒) ขับเคลื่อนแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน โดยใช้เวทีและกลไก

- คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.)

- คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจกลุ่มจังหวัด (กรอ.กลุ่มจังหวัด)

- การประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อนำความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดนำเสนอคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) พิจารณา

(๓) ศึกษา วิเคราะห์ และให้ข้อเสนอแนะแนวทางและกระบวนการในการบูรณาการและเชื่อมโยงการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดเพื่อให้แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดสอดคล้องและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาในทุกระดับ รวมถึงความต้องการและศักยภาพของกลุ่มจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

(๔) การบริหารโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๓ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) ติดตามและเร่งรัดการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด

(๒) เร่งรัดผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปตามเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณของรัฐบาล

(๓) กำกับ ติดตาม เร่งรัดการรายงานข้อมูลผ่านระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR)

(๔) ประมวลผลการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และผลการเบิกจ่าย พร้อมปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเสนอให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) เพื่อทราบและพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑.๓.๔ การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.)

กำกับดูแลและให้คำแนะนำกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเข้าร่วมการประชุมกับกลุ่มจังหวัดเพื่อให้ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาสรุปเพื่อนำเรียนผู้บริหาร

๑.๓.๕ การจัดประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจกลุ่มจังหวัด (กรอ.กลุ่มจังหวัด)

(๑) กำกับและให้คำแนะนำแก่กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ให้มีการจัดประชุมกรอ.กลุ่มจังหวัด เพื่อหารือและระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาทางเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดและแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันในระดับพื้นที่

(๒) รับความเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคเอกชน เพื่อให้การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

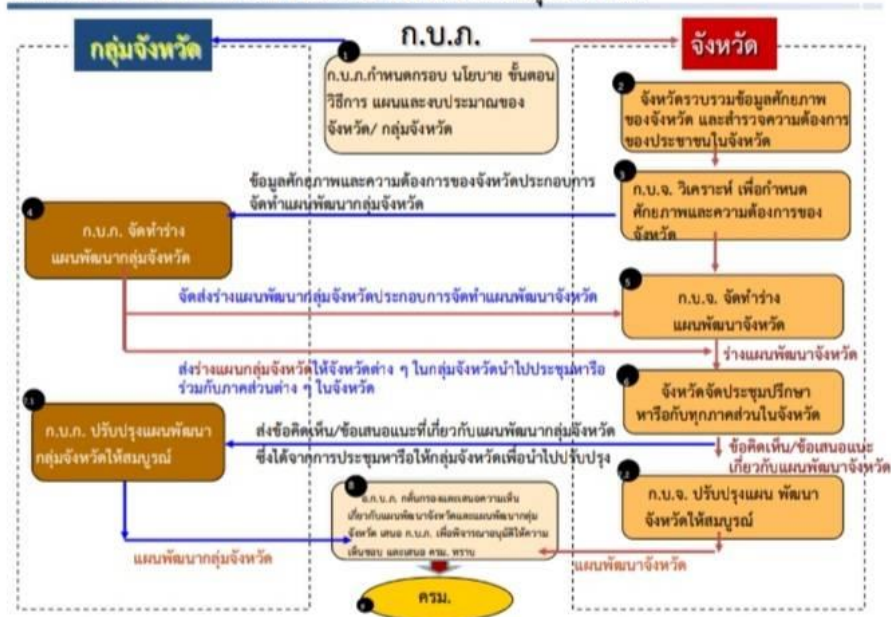
๑.๓.๖ กำกับดูแลการบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ของกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และแนวทางที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนด ประกอบด้วย การจัดประชุมหรือเพื่อจัดทำแผน การจัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ภ.) การศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มจังหวัด การสำรวจความคิดเห็นเพื่อทราบถึงปัญหาความต้องการ และศักยภาพของประชาชน การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ภาคส่วนต่าง ๆ

๑.๓.๗ การประสานและดำเนินการอื่น ๆ

(๑) ประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานกับศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัด (Regional Operation Center : ROC)

(๒) จัดให้มีการประชุมหรือคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน เพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด รวมทั้งการขอรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

หน่วยงานรับผิดชอบ :	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด	โทร. ๕๐๖๘๗
	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดตะวันออก	โทร. ๕๐๗๗๗
	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดใต้	โทร. ๕๐๕๒๔
	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดใต้ชายแดน	โทร. ๕๐๖๘๕
	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดเหนือ	โทร. ๕๐๖๘๗
	กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดเหนือเฉียงเหนือ	โทร. ๕๐๗๕๑
	โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๙๒๐๐	

๑.๔ การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan)

๑.๔.๑ ที่มา

ปัจจุบันการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมี “แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด” เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบของแผน “บูรณาการ” ที่สอดคล้อง และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์รายสาขา/เฉพาะด้าน ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรีที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับปัญหาความต้องการของพื้นที่ (Bottom-Up) ในลักษณะแผนเดียว (One Plan) โดยมุ่งเน้นการทำงานในรูปแบบเครือข่ายทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชน และภาคประชาสังคม/ชุมชน ร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นจุดเชื่อมสำคัญ (Focal Point) ในการประสานนโยบายระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยมีกลไกในแต่ละระดับที่สามารถเชื่อมโยงการจัดทำและประสานแผนในแต่ละระดับเข้าด้วยกัน ทั้งราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในลักษณะเป็นแผนเดียว (One Plan) จึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ พร้อมกับออกแนวทางปฏิบัติเพื่อรองรับการดำเนินการตามระเบียบฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในแต่ละระดับ (แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ) ซึ่งจะทำให้มีกลไกการจัดทำและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ชัดเจน และแผนพัฒนาในระดับพื้นที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๑.๔.๒ แนวคิด

(๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ ๔.๒ กำหนดให้ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

(๒) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริการงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์ให้การจัดทำแผนในแต่ละระดับสอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยยึดเอาปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่มาเป็นแนวทางหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยการบูรณาการงบประมาณระหว่างกระทรวงตามมิติของหน้าที่และพื้นที่

(๓) นโยบายคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ให้ใช้กระบวนการประชาคมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ โดยการรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ เพื่อให้แผนมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน (One Plan)

(๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอไปสู่กลไกการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาภาค

๑.๔.๓ แนวทางการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่

กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รับผิดชอบในการบูรณาการและเชื่อมโยงแผนในระดับพื้นที่ระดับหมู่บ้าน (แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน) ระดับตำบล (แผนพัฒนาตำบล/แผนพัฒนาท้องถิ่น) ระดับอำเภอ (แผนพัฒนาอำเภอ) และระดับจังหวัด (แผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด) เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาภูมิภาคและแผนพัฒนาภาค เพื่อให้การจัดทำแผนแต่ละระดับมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยแนวทางการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ มีดังนี้

(๑) ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนดำเนินการในห้วงระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์ โดยให้นายอำเภอกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชนตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชนเสนอ รวมทั้งการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่เข้าร่วมประชาคม

คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือให้คณะกรรมการชุมชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องช่วยดำเนินการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนก็ได้ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำแผนฯ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และการบริหารจัดการ หรืออื่น ๆ

๒) จัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน โดยนำข้อมูลจากเวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชน ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ ค) มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญเพื่อรองรับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งตอบสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนที่จะแก้ไขปัญหา และพัฒนาระดับหมู่บ้านและชุมชนของรัฐบาล

๓) ส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และแผนพัฒนาท้องถิ่น

๔) ประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ

๕) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนให้เป็นปัจจุบัน โดยให้ที่ทำการปกครองอำเภอประเมินผลแผนพัฒนาหมู่บ้านตามแบบที่กรมการปกครอง กำหนดรายงาน ให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเพื่อรวบรวมและรายงานให้กรมการปกครองทราบ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเมินผลแผนชุมชนรายงานให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพื่อรวบรวมและรายงาน ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

๖) ทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนทุกปี เพื่อให้แผนงานหรือโครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน เป็นปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา ของประชาชนเพื่อให้เกิดการบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้อำเภอ และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน และให้สำนักงาน พัฒนาชุมชนอำเภอ เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และแผนชุมชน

ทั้งนี้ ให้นายอำเภอและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนา ศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการ และประสานงานในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

(๒) ระดับตำบล

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาตำบลดำเนินการในห้วงระยะเวลาระหว่าง เดือนมีนาคม – เดือนเมษายน โดยคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) เป็นกลไกหลักรับผิดชอบ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำแผนฯ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑) รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ ค) และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๒) รวบรวมแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน และแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบล เพื่อใช้ ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๓) จัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้นำข้อมูลจาก ๑) และ ๒) มาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ กลั่นกรอง ประมวลผล เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาตำบล และจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการ ระดับตำบล รวมทั้งจัดทำแผนงานหรือโครงการในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ที่มีความคาบเกี่ยวตั้งแต่สองหมู่บ้าน หรือสองชุมชนขึ้นไป เพื่อรองรับการพัฒนาและตอบสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ในตำบล

๔) จำแนกแผนงานหรือโครงการระดับตำบลที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ระดับตำบล และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนา ส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

๕) จัดส่งแผนพัฒนาตำบล ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ

๖) ทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลทุกปี เพื่อให้แผนงานหรือโครงการระดับตำบลเป็นปัจจุบัน โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดประเมินผลแผนพัฒนาตำบล และรายงานให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบ ทั้งนี้ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และดำเนินการพัฒนาศักยภาพ ก.บ.ต. ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาตำบล

(๓) ระดับอำเภอ

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาอำเภอมีคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) เป็นกลไกหลักรับผิดชอบ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำแผนฯ ๖ ขั้นตอน โดยแบ่งเป็น ๒ ช่วง ดังนี้

ระยะที่ ๑ ช่วงเดือน มกราคม – พฤษภาคม

๑) นำกรอบทิศทางการพัฒนาอำเภอและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ โดยกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอมีระยะเวลาสอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด

๒) จำแนกและจัดทำบัญชีแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระยะที่ ๒ ช่วงเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน

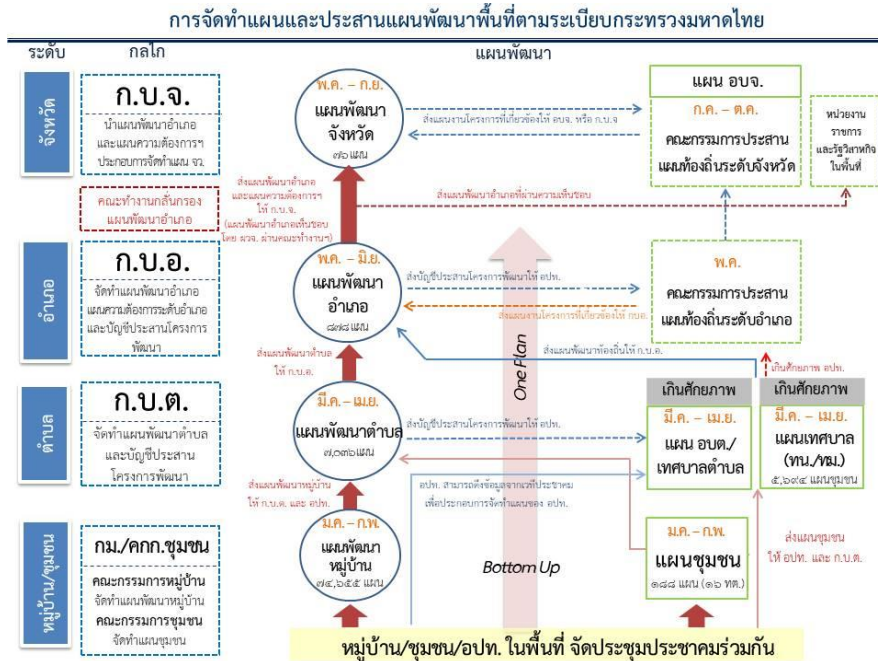
๑) ประสานและรวบรวมข้อมูลจากปัญหาและความต้องการของประชาชน (Bottom-up) จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยผ่านกลไกคณะทำงานกลั่นกรองแผนพัฒนาอำเภอ และนำเข้าสู่การประชุมคณะทำงานบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เป็นวาระเพื่อทราบ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบแผนพัฒนาอำเภอแล้ว ให้ ก.บ.อ. ประกาศใช้ และจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนทราบและร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) จัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัด โดยโครงการที่อยู่ในแผนความต้องการระดับอำเภอจะต้องเป็นโครงการที่ถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ โดยให้อำเภอจัดส่งแผนความต้องการระดับอำเภอให้ ก.บ.จ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด หรือแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานนั้น ๆ

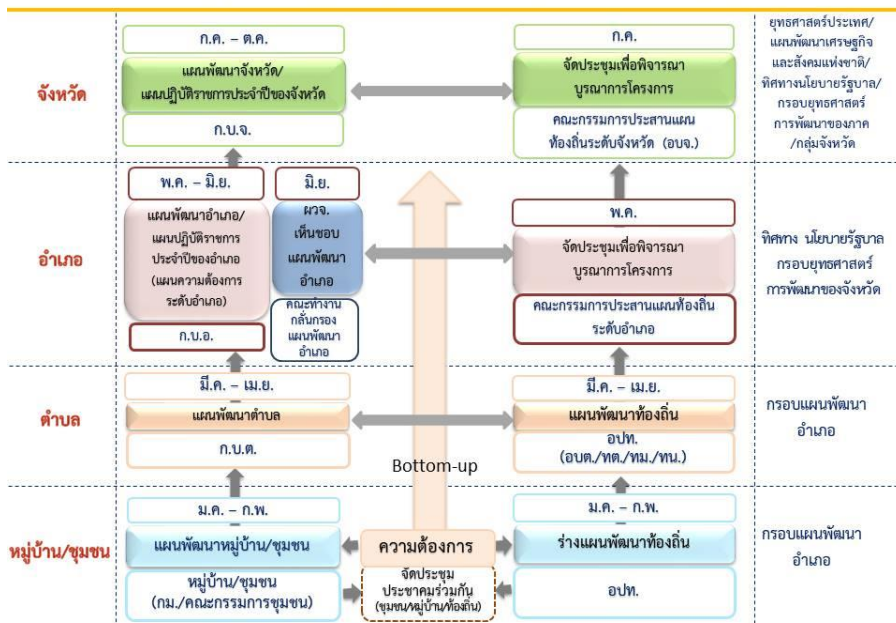
๓) ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอและแผนความต้องการระดับอำเภอ ทุกปี โดยให้ที่ทำการปกครองจังหวัดประเมินผลแผนพัฒนาอำเภอ และรายงานให้กรมการปกครองทราบ ทั้งนี้ ให้อำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และดำเนินการพัฒนาศักยภาพของ ก.บ.อ. ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาอำเภอ

แผนภาพ : กลไกในการบูรณาการการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

แผนภาพ : การบูรณาการและการประสานแผนในระดับพื้นที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ และแนวทางปฏิบัติรองรับการดำเนินการตามระเบียบฯ

การประสานแผนและห้วงระยะเวลาในการจัดทำแผน

(๔) การดำเนินการของกระทรวงมหาดไทย

๑) กระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๑๑๔๕/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ กระทรวงมหาดไทย โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหารเป็นประธาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนในแต่ละระดับ ตั้งแต่แผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยง และมีเอกภาพในการดำเนินการร่วมกัน รวมทั้งกำกับ ให้อำเภอและติดตามการดำเนินการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณในระดับพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ

๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติรองรับการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแจ้งจังหวัดเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติรองรับการดำเนินการตามระเบียบฯ โดยขอให้จังหวัดโดยสำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นต้นไป และได้มีหนังสือแจ้งจังหวัดเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติฯ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รวมทั้งให้สำนักงานจังหวัดรายงานผลการเชื่อมโยงและประสานแผนพัฒนาพื้นที่เข้าสู่แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

๓) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan) ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้และภาคใต้ชายแดน เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ และแนวทางปฏิบัติฯ รวมทั้งยกระดับศักยภาพในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๔) การถอดบทเรียนการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ภายใต้โครงการขับเคลื่อนการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยถอดบทเรียนในจังหวัดนำร่อง ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท จังหวัดลำพูน จังหวัดหนองคาย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสตูล และจังหวัดนราธิวาส เพื่อวิเคราะห์การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอตามระเบียบฯ ความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างโครงการตามแผนความต้องการของอำเภอกับปัญหาความต้องการที่มาจากระดับตำบล ศักยภาพการพัฒนาระดับอำเภอ และความจำเป็นเร่งด่วนของพื้นที่ และความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างโครงการตามแผนความต้องการของอำเภอกับประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาจังหวัดและเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

๕) ประโยชน์ที่ทางราชการและ/หรือประชาชนได้รับ

- ประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดกระบวนการเรียนรู้การใช้สิทธิที่ถูกต้องภายใต้ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่ที่เกิดขึ้นภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของพื้นที่และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาล เป็นแผนที่มีคุณภาพมีความเชื่อมโยงกันระหว่างนโยบายของรัฐที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่ (Top Down) และสอดคล้องกับปัญหาที่ประชาชนต้องการให้แก้ไข (Bottom Up) เกิดความเชื่อมโยงการพัฒนาตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ท้องถิ่น อำเภอ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปสู่ระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด จนถึงระดับภาค ประเทศ ภูมิภาค และก้าวสู่เวทีการแข่งขันในระดับโลก
- การดำเนินแผนงาน/โครงการของภาครัฐเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ลดความซ้ำซ้อนของงบประมาณ สามารถกระจายรายได้ลงสู่ระดับพื้นที่และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๙๒๐๐ (มท.) ๕๐๕๘๔

๒. การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒.๑ โครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้จังหวัดน้อมนำแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นหลักในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑.๑ เสนอโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในภาพรวม

๒.๑.๒ เสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจัดประชุมคณะทำงานฯ เพื่อกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการ รวมทั้งแจ้งจังหวัดให้ดำเนินการเสนอโครงการตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนด

๒.๑.๓ ดำเนินการจัดประชุมคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพิจารณากลับกรองโครงการที่จังหวัดเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณภายในกรอบเงินที่กำหนด

๒.๑.๔ จัดทำรายงานการประชุมคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คณะทำงานฯ รับรองรายงานการประชุม

๒.๑.๕ เสนอโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัด ที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการฯ แล้ว ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบอนุมัติและแจ้งจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดดำเนินโครงการต่อไป

๒.๑.๖ แจ้งกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑.๗ เมื่อจังหวัดดำเนินโครงการแล้วเสร็จ ให้รายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ตามพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อรวบรวมข้อมูลรายงานปลัดกระทรวงมหาดไทยต่อไป

๒.๒ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยมีเป้าหมาย คือ สนับสนุนให้จังหวัดได้น้อมนำแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รวมทั้งการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์ในโครงการให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัด โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ สำนักงาน กปร. เสนอคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ กปร. พิจารณาอนุมัติแผนงาน/งบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัด

๒.๒.๒ สำนักงาน กปร. แจ้งผลการอนุมัติตามข้อ ๒.๒.๑ ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

๒.๒.๓ กระทรวงมหาดไทย แจ้งจังหวัดให้จัดส่งรายละเอียดแผนงาน/งบประมาณโครงการที่ได้รับการอนุมัติ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณ

๒.๒.๔ กระทรวงมหาดไทย รวบรวมรายละเอียดแผนงานและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากจังหวัด จัดส่งให้สำนักงบประมาณเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ

๒.๒.๕ สำนักงบประมาณแจ้งผลอนุมัติงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัด ให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ

๒.๒.๖ กระทรวงมหาดไทย แจ้งจังหวัดให้ดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ พร้อมทั้งแจ้งกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่

๒.๒.๗ จังหวัดรายงานผลการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นรายไตรมาส พร้อมทั้งจัดทำแบบรายงานผล

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ภายใน ๑๐ วัน หลังจาก สิ้นสุดรอบการรายงานแต่ละไตรมาส เพื่อรายงานผลการดำเนินงานลงในระบบงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (e-Project) ให้สำนักงาน กปร. ทราบต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานการพัฒนาพื้นที่ตามพระราชดำริ สำนักนโยบายและแผน สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๖๐๒๙ (มท.) ๕๐๕๐๗

๓. การสนับสนุนการปฏิบัติราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๓.๑ การสนับสนุนด้านการอำนวยความสะดวก

๓.๑.๑ การสนับสนุนภารกิจราชการนอกสถานที่ของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี

การตรวจราชการเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดินที่ทำให้ การปฏิบัติราชการหรือการจัดทำภารกิจของหน่วยงานของรัฐเป็นไปตามเป้าหมาย สามารถแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ อันเกิดจากการดำเนินการดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน และเกิดความคุ้มค่าใน การปฏิบัติราชการ รวมทั้งเป็นไปตามหลักการการบริหารงานแบบบูรณาการและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยสามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ได้ดังนี้

(๑) นายกรัฐมนตรีกำหนดตรวจราชการและประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่

(๒) กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีลงพื้นที่จังหวัดเพื่อสำรวจ ความพร้อมในการดำเนินงานโดยประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งวิธีการดำเนินงาน และจัดตั้ง ศูนย์ดำรงธรรมส่วนหน้าเพื่อรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์จากประชาชน

(๓) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแจ้ง กระทรวงมหาดไทยเข้าร่วม ประชุมเตรียมการบูรณาการประเด็นด้านสวัสดิการเพื่อเตรียมการจัดประชุม ครม. อย่างเป็นทางการนอกสถานที่ โดย สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ประสานสำนักพัฒนาและ ส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และสำนักนโยบายและแผน สำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เข้าร่วมประชุมรับทราบภารกิจ

(๔) ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการดำเนินงาน และลงพื้นที่จังหวัด เพื่อตรวจสอบความพร้อมของพื้นที่และร่วมประชุมกับหน่วยงานด้านความมั่นคง การข่าวในพื้นที่ และจังหวัด ใกล้เคียงผ่านระบบ VCS เพื่อรับทราบปัญหา วางแผนเพื่อบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มายื่นเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์และตรวจความพร้อมของศูนย์ดำรงธรรมส่วนหน้า รวบรวมข้อมูลนำเรียนผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยทราบ

(๕) สนับสนุนข้อมูลในการปฏิบัติภารกิจ/อำนวยความสะดวกผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย และจัดบันทึกประเด็นนโยบายที่นายกรัฐมนตรีมอบให้กับส่วนราชการ และประชาชนในพื้นที่

(๖) ประมวลผลการดำเนินงานในภาพรวมของการตรวจราชการ/การประชุมคณะรัฐมนตรี การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมส่วนหน้าในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์จากประชาชนรายงานผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย

และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ลงในเว็บไซต์สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย www.ins.moi.go.th

(๗) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ดำเนินการสรุปข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีและแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

(๘) วิเคราะห์รายละเอียดข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามข้อสั่งการฯ จัดทำสรุปประมวลผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีในการเดินทางไปตรวจราชการในพื้นที่จังหวัดนำเรียนให้ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยทราบ และรายงานผลการดำเนินงานตามข้อสั่งการฯ ให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อกำกับเรียนนายกรัฐมนตรีทราบ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการ สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๑๒๖ (มท.) ๕๐๔๕๗

๓.๑.๒ การสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๑) การวิเคราะห์ กลั่นกรอง ตรวจสอบเรื่องเสนอรัฐมนตรี

การวิเคราะห์ กลั่นกรอง ตรวจสอบเรื่องเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูง การปฏิบัตินี้ครอบคลุมขั้นตอนการสรุปงานด้านการสนับสนุนวิชาการ ตั้งแต่หน่วยงานเจ้าของเรื่องส่งเรื่องไปยังสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย รับเรื่องลงทะเบียนในระบบงานสารบรรณ และเข้าสู่กระบวนการสรุปงาน ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร การแยกประเภทตามลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วน แยกประเภทตามหน้าที่ และอำนาจการสั่งการและการกำกับดูแลของรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูง การวิเคราะห์ กลั่นกรอง ค้นหาข้อมูล ประกอบการสรุปงาน การจัดทำบันทึกสรุปงาน เสนอบันทึกข้อความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณให้หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีพิจารณา จนถึงเลขานุการรัฐมนตรีลงนามในบันทึกข้อความเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงพิจารณาวินิจฉัยสั่งการต่อไป โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

- ๑) หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอเรื่องไปยังสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย
- ๒) สำนักงานรัฐมนตรีฯ รับเรื่องเพื่อลงทะเบียนเข้าสู่ระบบสารบรรณ และส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการ
- ๓) แยกประเภทของเรื่อง ตามลำดับความสำคัญของชั้นความลับและความเร่งด่วนของชั้นความเร็ว โดยดำเนินการในเรื่องลับ และด่วนที่สุด ด่วนมาก ด่วน และเรื่องปกติ ตามลำดับ

๔) แยกประเภทเรื่องที่จะนำเสนอตามหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการของรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูง ปัจจุบันอาศัยคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๓๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

- รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งและปฏิบัติราชการ กำกับดูแล สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร การประสานงานส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตาม พ.ร.บ. การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งและปฏิบัติราชการ กำกับดูแล กรมที่ดิน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การประสานนครหลวง และองค์การจัดการน้ำเสีย

- รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งและปฏิบัติราชการ กำกับดูแล กรมการพัฒนาชุมชน กรมโยธาธิการและผังเมือง การประสานส่วนภูมิภาค และองค์การตลาด

๕) ตรวจสอบรูปแบบของเรื่องให้ตรงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณและตรวจสอบความถูกต้องของเรื่อง เช่น ข้อมูลตัวเลข การพิมพ์ รายละเอียดของเอกสาร ประกอบการนำเสนอให้ครบถ้วนสมบูรณ์ หากพบว่ามีข้อผิดพลาดหรือเอกสารประกอบไม่ครบถ้วน ให้ติดต่อหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อดำเนินการแก้ไขหรือเพิ่มเติมเอกสาร

๖) ประสานงาน ศึกษา และวิเคราะห์ กลั่นกรอง สืบค้นและรวบรวมข้อมูล โดยการอ่านจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง หาวัตถุประสงค์ของการนำเสนอเรื่อง แยกประเด็นที่เกี่ยวข้อง ศึกษาที่มาหรือเรื่องเดิมที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งศึกษาระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ค้นหาค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอเรื่อง และสรุปประมวลผล เพื่อเสนอความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการของรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูง

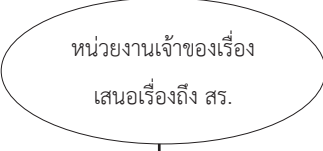
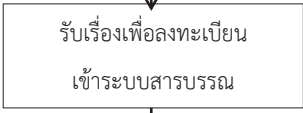
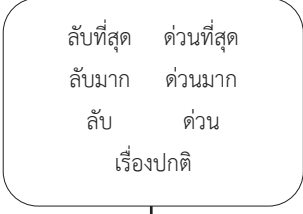
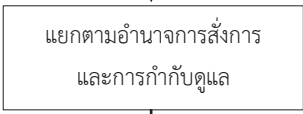
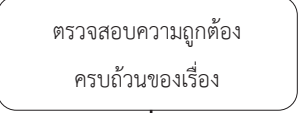
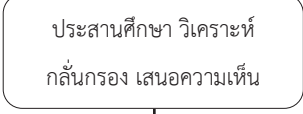

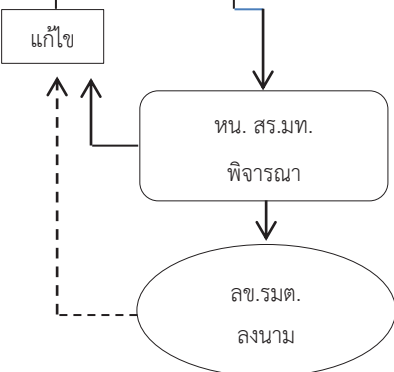
๗) สรุปเรื่องโดยการจัดทำบันทึกข้อความโดยใช้รูปแบบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ โดยเรื่องที่เสนอประกอบด้วย ที่มาของเรื่อง ข้อเท็จจริงที่เป็นใจความสำคัญหรือวัตถุประสงค์หลัก ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) การดำเนินงานและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความเห็นของสำนักงานรัฐมนตรีฯ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ โดยจัดทำเป็นบัญชีเรื่องเสนอต่อรัฐมนตรี จำนวน ๓ ชุด (ฉบับจริง คู่ฉบับ และสำเนา)

๘) เสนอบันทึกข้อความให้หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีฯ พิจารณา เพื่อเสนอให้เลขาธิการรัฐมนตรีพิจารณาลงนาม และเสนอต่อรัฐมนตรี และผู้บริหารระดับสูง พิจารณาวินิจฉัยสั่งการ กรณีที่มีการแก้ไขต่าง ๆ ให้นำบันทึกข้อความกลับไปแก้ไขแล้วเสนอใหม่ตามลำดับ

หน่วยงานรับผิดชอบ : งานตรวจสอบและกลั่นกรองเรื่อง สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๑๗๔ (มท.) ๕๐๐๐๓

แผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ผังงาน	ระยะเวลา
๑. หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอเรื่องไปยังสำนักงานรัฐมนตรี		-
๒. ลงทะเบียนรับเรื่องเข้าระบบสารบรรณ		๕ นาที
๓. แยกประเภทของเรื่องที่จะสรุป		๕ นาที
๔. แยกประเภทเรื่องที่จะนำเสนอตามหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการของ รมต.		๕ - ๑๐ นาที
๕. ตรวจสอบรูปแบบของเรื่องให้ตรงตามระเบียบ		๑ ชั่วโมง
๖. ประสานงาน ศึกษา และวิเคราะห์ กลั่นกรอง		๑ - ๒ ชั่วโมง
๗. สรุปเรื่องโดยการจัดทำบันทึกข้อความ		๒ - ๓ ชั่วโมง
๘. เสนอบันทึกข้อความให้หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบเพื่อเสนอเลขานุการรัฐมนตรีพิจารณา ลงนามเสนอต่อรัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูง		๑ วันทำการ

(๒) การประสานการตรวจราชการของรัฐมนตรี

การตรวจราชการเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตาม ผลักดัน ลดความเสี่ยง ลดภาระที่ไม่จำเป็น ตลอดจนการจัดปัญหาการดำเนินงาน เพื่อให้นโยบายถูกนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การประสานการตรวจราชการของรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เป็นรูปแบบการตรวจราชการแบบผสมผสาน เพื่อติดตามความก้าวหน้าและผลักดันนโยบายของกระทรวงมหาดไทยและนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัตินี้ครอบคลุมขั้นตอนก่อนการออกตรวจราชการ โดยการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผน การตรวจราชการ การประสานงานกับส่วนราชการ การขออนุมัติเดินทางไปราชการ ระหว่างการตรวจราชการ โดยการรับฟังผลการดำเนินงาน ข้อคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคจากหน่วยงานรับตรวจ ตลอดจนการให้คำแนะนำ หรือข้อสั่งการเพิ่มเติม และหลังการตรวจราชการ โดยการรวบรวมประมวลผลการตรวจราชการ รายงานผลการเดินทางไปราชการ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดมาตรการ/แนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาที่ได้จากการตรวจราชการ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพบรรลุตามวิสัยทัศน์ของกระทรวงมหาดไทย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑) ก่อนการตรวจราชการ

- รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนการตรวจราชการหรือมีนโยบายกำหนดออกตรวจราชการ

- หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี และกลุ่มงานบริหารร่วมกำหนดแนวทางการตรวจราชการ โดยประสานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการ หรือประเด็นที่จะตรวจราชการ เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ จัดทำประเด็น สรุปสาระสำคัญที่จะใช้ในการตรวจราชการ เสร็จแล้วให้เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบหรือพิจารณาวินิจฉัยสั่งการเพิ่มเติม

- ประสานหน่วยงานที่รับการตรวจ เพื่อทำการสำรวจสภาพพื้นที่เตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ และร่วมประชุมเพื่อจัดทำกำหนดการตรวจราชการ การแจ้งการเตรียมข้อมูลและประเด็นที่จะใช้ในการตรวจราชการ

- ขออนุมัติงบประมาณและการเดินทางตรวจราชการ ประสานขออนุมัติใช้รถยนต์ราชการหรือประสานการจองตัวเครื่องบินโดยสาร (กรณีเดินทางโดยเครื่องบินโดยสารหรือการเช่าเหมาลำเครื่องบินของหน่วยงานราชการอื่น) ประสานจองที่พักสำหรับคณะที่ออกตรวจราชการ (กรณีไปตรวจราชการหลายวัน) และประสานเช่ารถยนต์หรือขอความอนุเคราะห์ขอใช้รถยนต์ราชการของหน่วยงานที่รับการตรวจราชการ สำหรับใช้เป็นพาหนะในการเดินทางไปยังจุดต่าง ๆ ในการตรวจราชการ

- แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้าร่วมการตรวจราชการ และส่งหนังสือแจ้งหน่วยงานที่รับการตรวจเพื่อทราบกำหนดการ และเตรียมความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องสำหรับการรับการตรวจราชการ

๒) ระหว่างการตรวจราชการ

- ประสาน อำนวยความสะดวก บริหารจัดการ และปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนับสนุนให้การตรวจราชการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพสูงสุด

- จัดบันทึก รวบรวมข้อมูล เอกสารผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ หรือประเด็นของการตรวจราชการ ซึ่งอาจจะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการหรือไม่ก็ได้

๓) หลังการตรวจราชการ

- รวบรวม สรุปผลการตรวจราชการและรายงานเสนอรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ หรือพิจารณาวินิจฉัยสั่งการเพิ่มเติม กรณีที่มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้จัดทำเป็นหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

- สรุปผลและรายงานการเดินทางไปราชการเพื่อส่งใช้เงินยืมหรือการขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนด

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๑๗๔ (มท.) ๕๐๐๐๓

แผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ผังงาน	ระยะเวลา
ก่อนการตรวจราชการ		
๑. รัฐมนตรีเห็นชอบและกำหนดออกตรวจราชการ		-
๒. หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีกำหนดแนวทางการตรวจราชการ		๑ - ๒ วัน
๓. จัดทำกำหนดการตรวจราชการและประเด็นการตรวจราชการ		๒ - ๓ วัน
๔. ขออนุมัติงบประมาณและการเดินทางตรวจราชการ		๒ - ๓ วัน
๕. แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อม		๑ - ๒ วัน
ระหว่างการตรวจราชการ		
๑. ปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนับสนุนการตรวจราชการ		-
๒. จัดบันทึก รวบรวมข้อมูล		-
หลังการตรวจราชการ		
๑. สรุปผลการตรวจราชการเสนอรัฐมนตรีทราบ/พิจารณากรณีที่มีข้อสั่งการเพิ่มเติมแจ้งไปยังหน่วยงาน		๒ - ๓ วัน
๒. รายงานการเดินทางไปราชการ		๓ - ๕ วัน

(๓) การประสานการประชุมคณะรัฐมนตรี

สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับราชการทางการเมือง โดยมีเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจเกี่ยวกับราชการทางการเมือง ในการสนับสนุนภารกิจของรัฐมนตรี ประสานนโยบายระหว่างกระทรวง รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์กลั่นกรอง รวมทั้งเสนอความเห็นประกอบการวินิจฉัยสั่งการของรัฐมนตรี สนับสนุนงานการประชุมคณะรัฐมนตรี การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมสมาชิกวุฒิสภา ประสานงานการตอบกระทู้และชี้แจงญัตติหรือร่างพระราชบัญญัติ สำนักงานรัฐมนตรีฯ เน้นบทบาทหลักในการประสานงานและอำนวยความสะดวก การปฏิบัติงานของรัฐมนตรี ทั้งในมิติของการประสานงาน การบูรณาการ อำนาจการ และเป็นแกนกลางประสานงานกับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานภายนอก โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑) กระบวนการในการนำเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

- ตรวจสอบเรื่องของส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ ที่เสนอเรื่องผ่านขั้นตอนของกรม/สำนักงานปลัดกระทรวง และปลัดกระทรวงมายังสำนักงานรัฐมนตรีฯ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเรื่องตรวจสอบสาระสำคัญของเรื่องตามแนวทางปฏิบัติในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี (หนังสือเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนที่ ๓๓๓ ที่ นร ๐๕๐๒/ว ๑๑ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๓ และหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนที่ ๓๓๓ ที่ นร ๐๕๐๒/ว ๓๕๗ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓) ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ครบถ้วนให้ประสานแจ้งเจ้าของเรื่องเพื่อขอข้อมูลหรือนำกลับไปแก้ไข

- สรุปประเด็นเป็นบันทึกข้อความนำเรียนรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงนามเมื่อรัฐมนตรีลงนามและส่งเรื่องคืนแล้ว สำนักงานรัฐมนตรีฯ จะส่งเรื่องคืนหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

๒) การดำเนินการเมื่อมีการบรรจุเรื่องของกระทรวงมหาดไทยเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี

- ตรวจสอบและพิจารณาระเบียบวาระการประชุม (เรื่องเพื่อทราบ/เรื่องเพื่อพิจารณา) ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย (เป็นเรื่องของกรมหรือหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เสนอเอง/เสนอความเห็น) ซึ่งใน ๑ สัปดาห์จะมีการจัดทำ จำนวน ๒ ครั้ง คือ วันศุกร์ซึ่งเป็นวาระการประชุมปกติ และ วันจันทร์ เป็นวาระการประชุมเพิ่มเติม

- ประสานหน่วยงานเจ้าของเรื่อง (เรื่องเสนอเอง/เสนอความเห็น) ที่เข้าสู่วาระการประชุม โดยให้จัดทำคำเสนอหรือคำชี้แจง ส่งให้สำนักงานรัฐมนตรีฯ พร้อมทั้งประสานขอให้ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่มีเรื่องเข้าสู่วาระการประชุมคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ระดับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อธิบดีหรือผู้อำนวยการฯ เว้นกรณีจำเป็นอาจมอบหมายให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองอธิบดี หรือรองผู้อำนวยการฯ แล้วแต่กรณี ไปรอชี้แจงหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่รัฐมนตรี และขอให้ติดตามผลการประชุมคณะรัฐมนตรีตามระเบียบวาระการประชุม จนกว่าเรื่องของหน่วยงานจะผ่านการพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว

๓) จัดเตรียมข้อมูล เอกสารประกอบการประชุมคณะรัฐมนตรี ดำเนินการดังนี้

- วิเคราะห์และสรุปเรื่องที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ ชื่อเรื่อง ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สาระสำคัญของเรื่อง ความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของกระทรวงมหาดไทย

- จัดทำหนังสือบันทึกแสดงวาระการประชุม ซึ่งประกอบไปด้วย เรื่องเพื่อทราบ เรื่องเพื่อพิจารณา เรื่องเพื่อทราบเป็นข้อมูล และสรุปบัญชีเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี

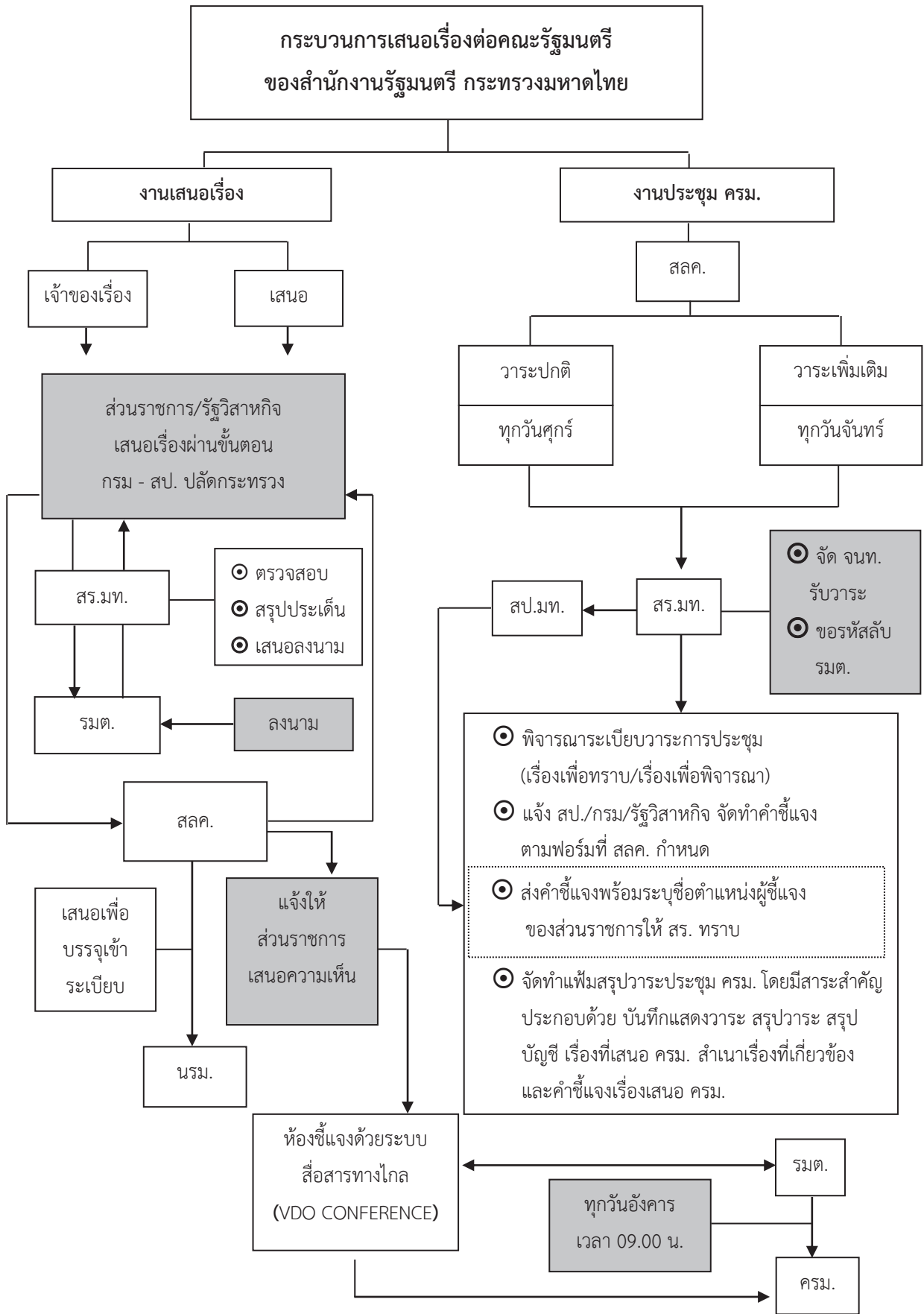
- เสนอหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย เพื่อลงนามในหนังสือเพื่อแจ้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ ต่อไป

- จัดทำแฟ้มประชุมคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย บันทึกแสดงวาระการประชุม สรุปวาระ สรุปบัญชีเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี สำเนาเรื่องที่เกี่ยวข้อง และคำชี้แจงเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๑๗๔ (มท.) ๕๐๐๐๓

๓.๑.๓ การสนับสนุนการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

วงจรการตรวจราชการ

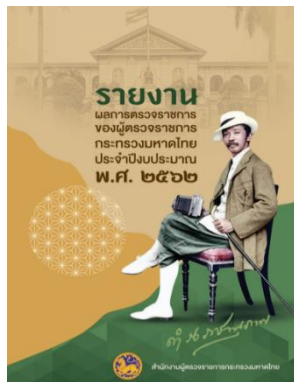
การจัดทำแผนการตรวจราชการ

การปฏิบัติการตรวจราชการ

การรายงานผลและติดตามผลการตรวจราชการ

การตรวจราชการเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารของกระทรวงมหาดไทย โดยการตรวจติดตามของผู้ตรวจราชการและคณะจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในแนวนโยบายที่ได้รับจากส่วนกลาง และนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น หากการตรวจราชการเปรียบเสมือนฟันเฟือง

การทำงานแล้ว การสนับสนุนการตรวจราชการจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งการสนับสนุนการตรวจราชการมีกระบวนการ ๓ กระบวนการ ดังนี้

(๑) การจัดทำแผนการตรวจราชการ

๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายรัฐบาล แผนปฏิบัติราชการกระทรวงมหาดไทยประจำปี และนโยบายสำคัญของกระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นแผนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำปีให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

๒) จัดทำเสนอร่างแผนการตรวจราชการฯ ต่อคณะกรรมการกำหนดแผนและติดตามผลการตรวจราชการของกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓) จัดทำคำสั่งกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แผนการตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. .... เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบและลงนามในคำสั่งแผนการตรวจราชการฯ

๔) แจ้งคำสั่งกระทรวงมหาดไทย เรื่องแผนการตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. .... ให้กระทรวงทุกกระทรวง ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย กรม/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และจังหวัดทราบ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๒) การปฏิบัติการตรวจราชการ

๑) การจัดทำประเด็นการตรวจราชการประจำเดือนโดยการจัดประชุมผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกรม/หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันพิจารณาข้อมูลประเด็นการตรวจราชการ เสนอผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบกำหนดเป็นประเด็นการตรวจราชการประจำเดือน

๒) กลุ่มงานสนับสนุนผู้ตรวจราชการจัดทำประเด็นการตรวจราชการประจำเดือน และข้อมูลประกอบการตรวจราชการพร้อมบันทึกในระบบการตรวจราชการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - inspection) แจ้งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

๓) ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยวิเคราะห์งาน/โครงการตามประเด็นการตรวจราชการ จัดทำข้อมูลประกอบการตรวจราชการ พร้อมทั้งจัดทำปฏิทินการออกตรวจราชการแจ้งจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการตรวจราชการในพื้นที่ รวมทั้งการขออนุมัติเดินทางไปราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

๔) ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยออกตรวจราชการในเขตตรวจราชการที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ช่วยผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายเลขานุการในการบันทึกข้อมูลการตรวจราชการในพื้นที่ และบันทึกผลการตรวจราชการ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนปัญหา/อุปสรรคลงในสมุดตรวจราชการ (ปก. ๒)

(๓) การรายงานผลและติดตามผลการตรวจราชการ

๑) หน่วยงานรับตรวจ (จังหวัด) จัดส่งรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค เบื้องต้นตามประเด็นการตรวจราชการประจำเดือน พร้อมบันทึกในระบบการตรวจราชการแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - Inspection)

๒) กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินการตามประเด็นการตรวจราชการประจำเดือนของหน่วยรับตรวจให้ถูกต้อง และครบถ้วนตามประเด็นการตรวจราชการประจำเดือน

๓) จัดส่งรายงานผลการดำเนินการตามประเด็นการตรวจราชการประจำเดือนเบื้องต้นให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เพื่อประกอบการตรวจราชการ

๔) จัดทำรายงานผลการตรวจราชการ และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นรายเขตตรวจราชการ เสนอผู้บริหารระดับสูง และสำเนาให้กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการ สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๕) กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการรวบรวมประมวลผลการตรวจราชการ และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเป็นรายภูมิภาค เสนอผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย และจัดทำ/แจ้งข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยให้หน่วยรับตรวจดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๖) กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการรายงานผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย และรายงานจนกว่าประเด็นนั้นจะแล้วเสร็จ

๗) กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการสรุป/จัดทำรายงานผลการตรวจราชการเสนอผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย รายงานผลการตรวจราชการรอบ ๖ เดือนและรายงานผลการตรวจราชการประจำปี

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานสนับสนุนและประสานการตรวจราชการ สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๑๒๖ (มท.) ๕๐๔๕๗

๓.๑.๔ การสนับสนุนผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย

กลุ่มงานสนับสนุนปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานภายในที่จัดตั้งขึ้นและให้รายงานตรงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีภารกิจสำคัญ ดังนี้

(๑) การปฏิบัติหน้าที่เลขานุการของผู้บริหารระดับสูงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๑) งานสนับสนุนผู้บริหารในการเดินทางไปราชการ

- การขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อเดินทางไปราชการ กลุ่มงานสนับสนุนปลัดกระทรวง เป็นผู้ทำหนังสือขออนุมัติเดินทางไปราชการของผู้บริหารระดับสูงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

- การสนับสนุนด้านการเงิน ได้แก่ การดำเนินการยืมเงินทรองราชการ การส่งใช้เงินยืมฯ และการขออนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในการไปราชการ

๒) งานจัดทำข้อมูลประกอบการเดินทางไปราชการของผู้บริหารระดับสูงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในการเดินทางไปราชการในแต่ละครั้ง กลุ่มงานสนับสนุนปลัดกระทรวง จะดำเนินการจัดทำข้อมูลประกอบการเดินทางไปราชการ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๓) งานชุดส่วนล่วงหน้า ในการเรียนเชิญผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กลุ่มงานสนับสนุนปลัดกระทรวง จะมีการจัดชุดส่วนล่วงหน้า เพื่อเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และอำนวยความสะดวกในพื้นที่แก่ผู้บริหาร

(๒) การวิเคราะห์สรุป ประสานงาน ติดตาม และเสนอแนะในงานสำคัญเร่งด่วนแก่ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย และงานคณะกรรมการผู้บริหาร

สนับสนุนการปฏิบัติงานของปลัดกระทรวงมหาดไทย ทั้งการวิเคราะห์ ประสานงาน ติดตาม และเสนอแนะ และงานคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยร่วมเป็นกรรมการ เช่น คณะกรรมการบริหารมูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ซึ่งปลัดกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นที่ปรึกษาทิตติมศักดิ์ของคณะกรรมการฯ ทั้งการกำกับ ดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ในแต่ละจังหวัดทุกปี สรุปการประชุมคณะกรรมการฯ ใช้กลไกที่มีอยู่ ส่งการ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ในแต่ละจังหวัดให้การดำเนินงานดูแลรักษาสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ไปด้วยความเรียบร้อย

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานสนับสนุนปลัดกระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๖๐๙๖ (มท.) ๕๐๒๔๗

๓.๑.๕ การอำนวยความสะดวกและประสานราชการของกระทรวงมหาดไทย

กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับภารกิจด้านการอำนวยความสะดวกและประสานราชการของกระทรวงมหาดไทย โดยมีภารกิจสำคัญ ดังนี้

(๑) งานอำนวยความสะดวก

๑) งานสารบรรณกลางของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย โดยการรับหนังสือจากส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมจัดส่งหนังสือให้แก่ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ไปดำเนินการตามภารกิจที่รับผิดชอบ รวมทั้งดำเนินการเสนอหนังสือของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยนำเรียนผู้บริหารเพื่อโปรดพิจารณาและส่งคืนหนังสือที่ผู้บริหารพิจารณาแล้วให้หน่วยงาน

เจ้าของเรื่องไปดำเนินการต่อไป ตลอดจนการออกเลขที่หนังสือ เลขที่คำสั่ง ของกระทรวงมหาดไทยและสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยให้แก่ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานใน สังกัดสำนักงานปลัด กระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงงานระบบงานสารบรรณจากเดิมให้เป็น ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ตามนโยบายรัฐบาล “ไทยแลนด์ 4.0” โดยการใช้ระบบเทคโนโลยีในภาคการบริการ เพื่อเป็นการลดการใช้กระดาษ ระยะเวลา และทรัพยากรบุคคล

๒) อำนวยการจัดงานพระราชพิธีที่สำคัญตามที่กระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมาย อาทิ งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร งานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ การจัดทำน้ำอภิเษกในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ โดยดำเนินการจัดงานพระราชพิธีในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สวยงาม และสมพระเกียรติยศ

๓) อำนวยการความสะดวกแก่ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย ในการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธี งานพิธี และงานเรียนเชิญจากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เฝ้ารับเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการพระราชพิธีสำคัญ ต่าง ๆ พิธีลงนามถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องในโอกาสวันเฉลิม พระชนมพรรษา/วันประสูติ พิธีวางพวงมาลาและพานพุ่มถวายราชสักการะ เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ ของสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์และงานพิธีสำคัญทางศาสนา โดยดำเนินการจัดการเตรียม ความพร้อมให้แก่ผู้บริหาร อาทิ หมายกำหนดการ กำหนดการ เครื่องประกอบพิธี การแต่งกาย การประสานงาน กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับที่นั้งและภารกิจของผู้บริหารในงาน ตลอดจนการจัดรถรับ - ส่ง ผู้บริหาร ในการเข้าร่วมงานจนเสร็จสิ้นภารกิจ

๔) อำนวยการจัดงานพิธีที่สำคัญของกระทรวงมหาดไทย อาทิ งานวันคล้าย วันสถาปนากระทรวงมหาดไทย วันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี งานวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ วันที่ ๑ ธันวาคม ของทุกปี งานพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานของกระทรวงมหาดไทย ประจำปี โดยเป็นหน่วยงานดำเนินการจัดงานพิธีและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริหารเข้าร่วมงานพิธี

๕) ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย ในการเข้าร่วมประชุม กับหน่วยงานต่าง ๆ (กรณีที่ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบ) โดยการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้บริหาร อาทิ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดประชุมเพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับผู้บริหารประกอบการ ประชุม การจดบันทึกและสรุปการประชุมนำเสนอผู้บริหารเพื่อโปรดพิจารณาสั่งการ

(๒) งานประสานราชการ

๑) ประสานงานกับส่วนราชการ/หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และจังหวัด ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี และงานพิธีต่าง ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทย ได้รับมอบหมาย โดยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สวยงาม และสมพระเกียรติยศ ตามที่กำหนด รวมทั้งประสาน การดำเนินการตามข้อสั่งการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลดธงครึ่งเสา เพื่อเป็นการไว้อาลัย แก่ผู้นำประเทศต่าง ๆ

๒) ประสานงานส่วนราชการ/หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และจังหวัด ในการดำเนินการเกี่ยวกับรายงานของคณะกรรมการสิทธิการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา รวมทั้งการตอบ กระหู่ถาม/ข้อหารือ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำ เรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบและลงนามในหนังสือแนะนำเรียนประธาน กรรมการสิทธิการสภาผู้แทนราษฎร ประธานกรรมการวุฒิสภา เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อโปรดทราบ

๓) ประสานส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และจังหวัด ดำเนินการตามระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่อง ข้อมูลข่าวสารของราชการ งานสารบรรณ การรักษาความปลอดภัย และการใช้ธง เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบ/กฎหมาย ที่กำหนด

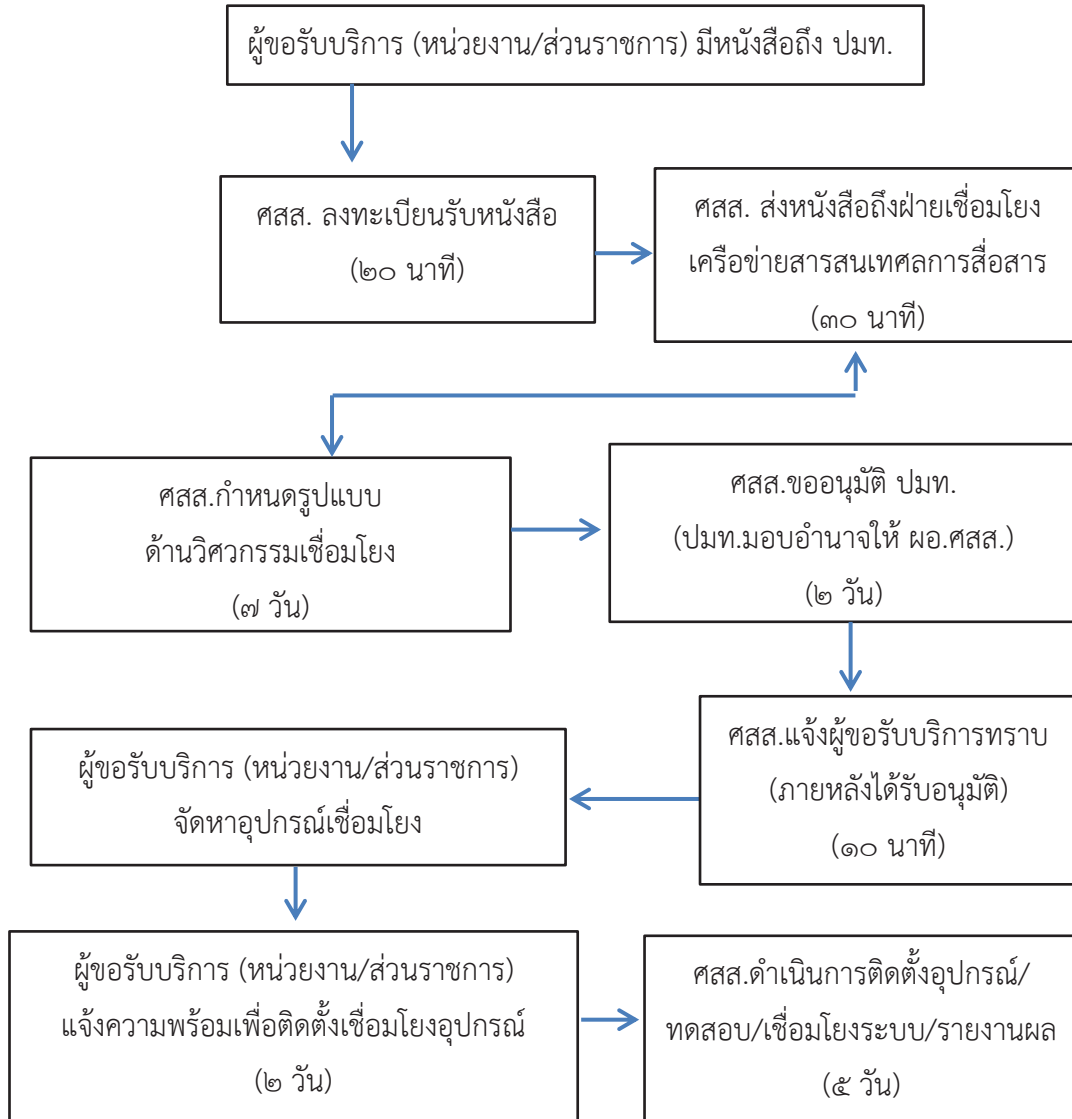
๔) ประสานหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๖ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) การไฟฟ้านครหลวง (๒) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (๓) การประปานครหลวง (๔) การประปาส่วนภูมิภาค (๕) องค์การตลาด และ (๖) องค์การจัดการน้ำเสีย เพื่อดำเนินการแต่งตั้งประธานกรรมการ กรรมการรัฐวิสาหกิจ ของหน่วยงาน และผู้ว่าการ/ผู้อำนวยการ รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตามที่คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจหรือสหภาพรัฐวิสาหกิจร้องขอ เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามลำดับขั้นตอน และถูกต้องตามระเบียบ/กฎหมายที่กำหนด พร้อมนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาหรือนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบตามขั้นตอนของระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

๕) ประสานงานกับจังหวัดเกี่ยวกับการขอพระราชทานทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนิน ไปในการพิธีต่าง ๆ ในพื้นที่ของจังหวัด รวมทั้งการขอใช้เครื่องหมายทางราชการและการเปลี่ยนเครื่องหมาย ราชการของจังหวัด เพื่อให้การดำเนินการของจังหวัดเป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบ/กฎหมายที่กำหนด

๖) ประสานการดำเนินงานกับมูลนิธิในพระบรมราชูปถัมภ์และในพระบรม- ราชินูปถัมภ์ ซึ่งผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นกรรมการในมูลนิธิ เพื่อดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งประสานงานกับมูลนิธิอื่น ๆ ที่มีความประสงค์ขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากกระทรวงมหาดไทย เพื่อสรุปเป็นข้อมูลนำเรียนผู้บริหาร ประกอบการพิจารณา

๓.๒ การสนับสนุนด้านการสื่อสาร

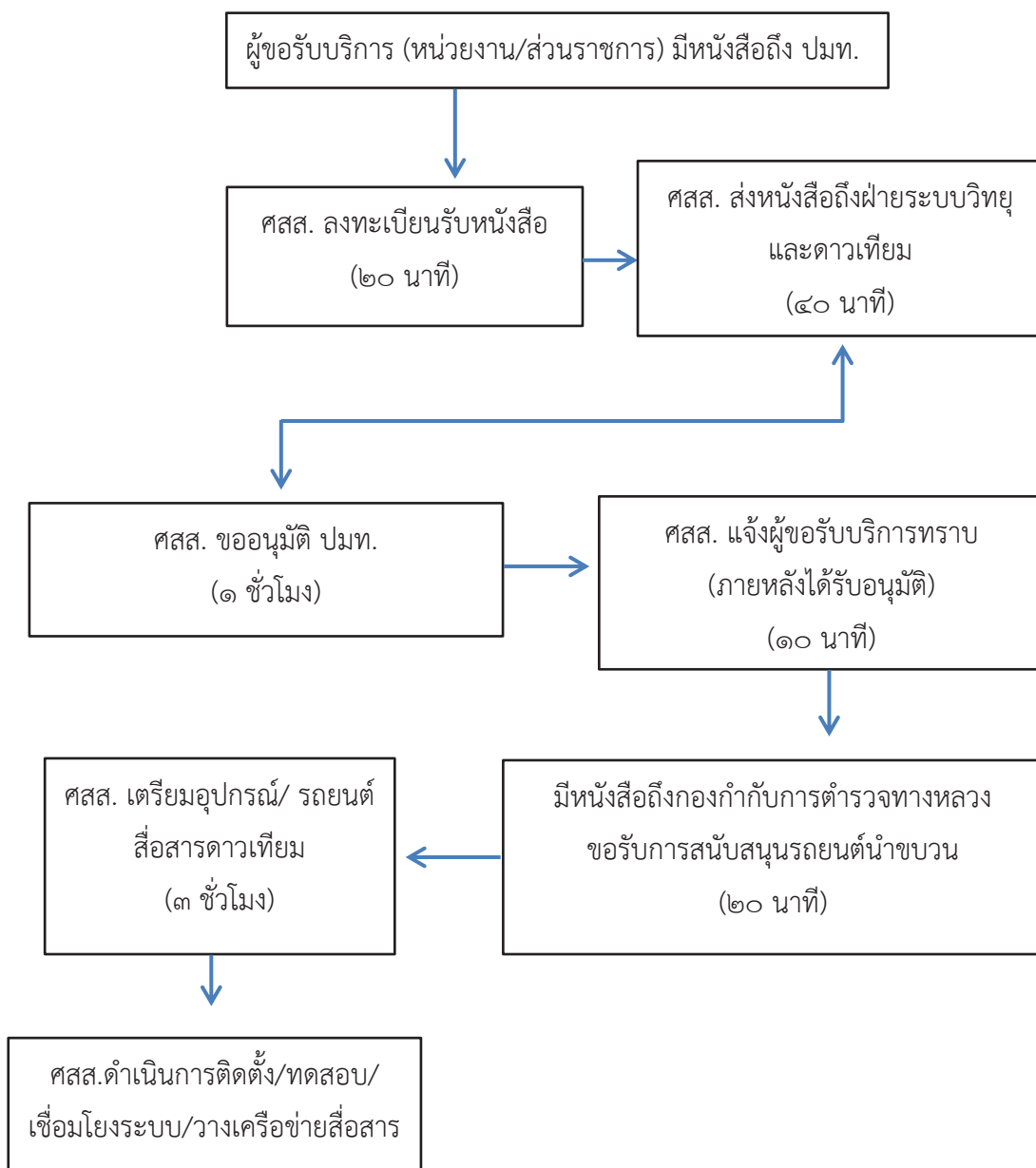
๓.๒.๑ การเชื่อมโยงเครือข่าย ICT มหาดไทย

รวมระยะเวลา ๑๗ วัน

- * ไม่นับเมื่ออุปกรณ์ (อะไหล่) พร้อม (ไม่ต้องรออะไหล่)
- * ไม่นับวันเดินทาง / ไม่นับช่วงรออุปกรณ์
- * เริ่มนับระยะเวลาเมื่อเริ่มติดตั้ง ณ จุดติดตั้ง
- * ผู้ขอรับบริการ (หน่วยงาน/ส่วนราชการ) เป็นผู้จัดหาอุปกรณ์เชื่อมโยง

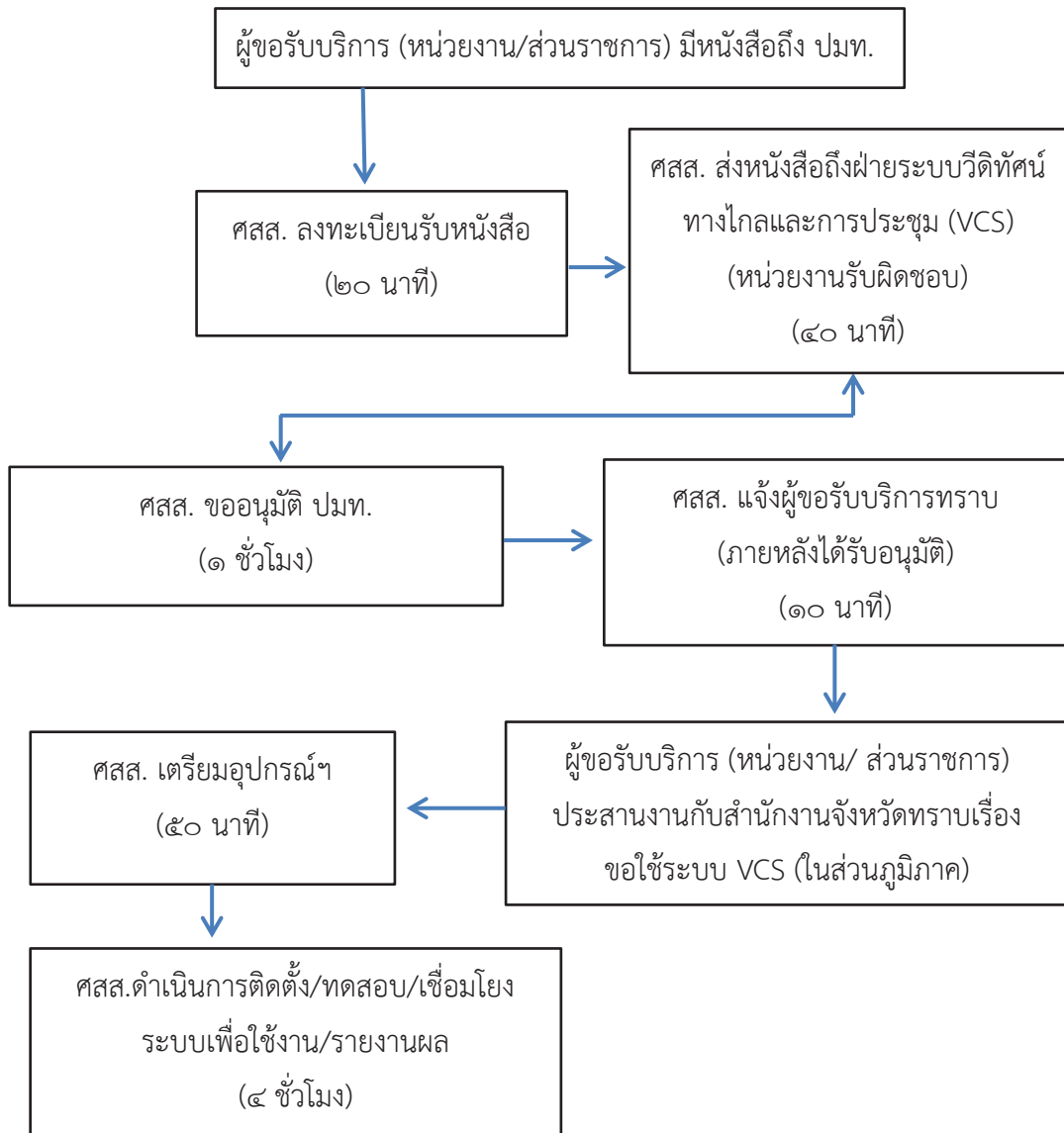
๓.๒.๒ การติดตั้งระบบสื่อสารดาวเทียมเคลื่อนที่

รวมระยะเวลา ๘.๓๐ ชั่วโมง

- * ไม่นับวันเดินทาง / ไม่นับช่วงรออุปกรณ์
- * เริ่มนับระยะเวลาเมื่อเริ่มติดตั้ง ณ จุดติดตั้ง

๓.๒.๓ การติดต่อราชการงานติดตั้งระบบประชุมวีดิทัศน์ทางไกล (VCS)

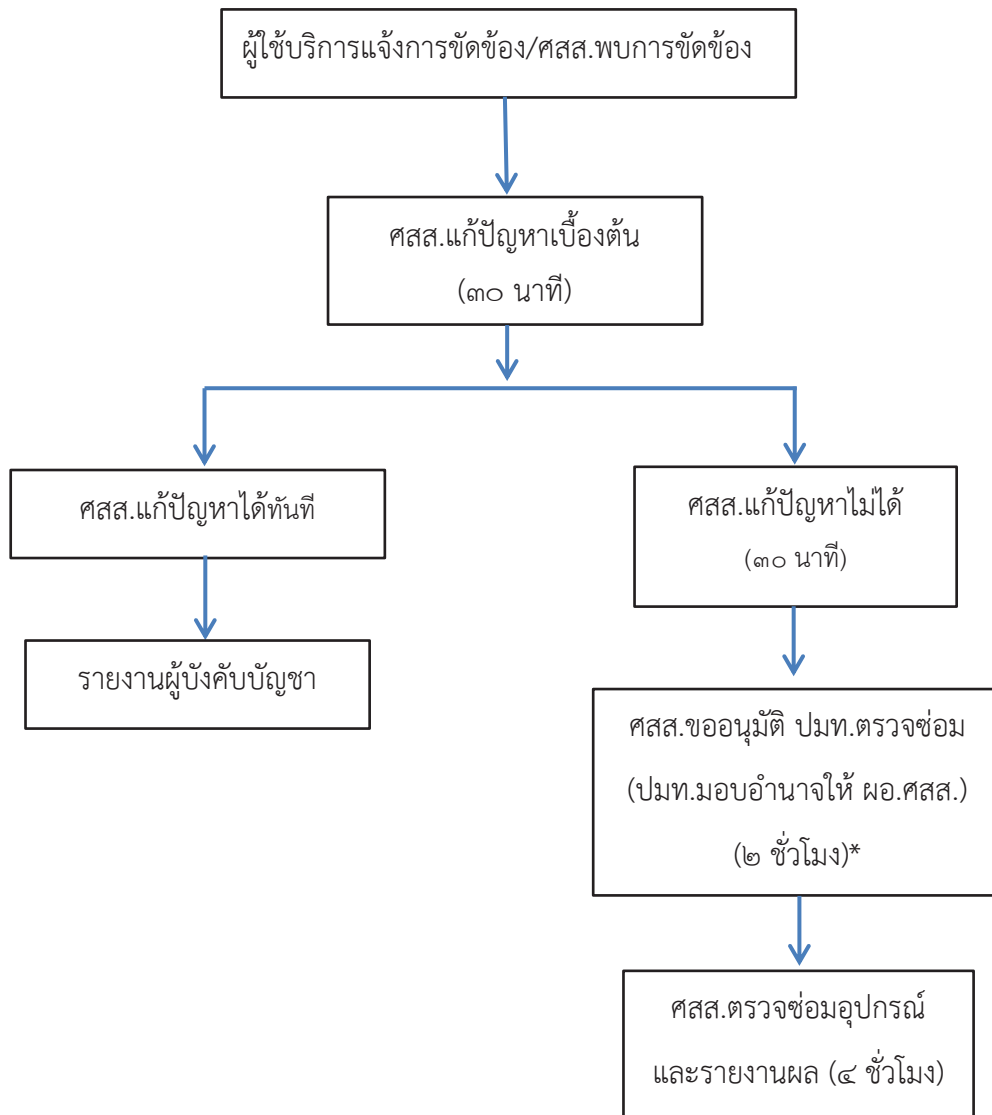

รวมระยะเวลา ๗ ชั่วโมง

* ไม่นับวันเดินทาง

* เริ่มนับระยะเวลาเมื่อเริ่มติดตั้ง ณ จุดติดตั้ง

๓.๒.๔ การตรวจสอบอุปกรณ์เครือข่ายโทรคมนาคมและอุปกรณ์สื่อสาร

รวมระยะเวลา ๗ ชั่วโมง

* นับเมื่ออุปกรณ์ (อะไหล่) พร้อม (ไม่ต้องรออะไหล่)

* ไม่นับวันเดินทาง

* ไม่นับเวลาหาก ปมท./ผอ.ศสส. ตัดราชการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป. โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๘๔ (มท.) ๕๑๔๑๐

๓.๒.๕ การประชาสัมพันธ์ของกระทรวงมหาดไทย

(๑) ข่าวมหาดไทย

“ข่าวมหาดไทย” เป็นสื่อประชาสัมพันธ์หลัก ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ของกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการแจกจ่ายและเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของกระทรวงมหาดไทย เช่น ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมาย เป้าประสงค์ และแผนปฏิบัติการของกระทรวงมหาดไทย การดำเนินงานตามข้อสั่งการหรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูงกระทรวงมหาดไทย การดำเนินงานภารกิจสำคัญของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และความเข้าใจในนโยบายสำคัญของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยสู่ประชาชน สาธารณชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสื่อสารมวลชนทุกแขนง

ข่าวมหาดไทยเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีบทบาทสำคัญต่องานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ส่งผลให้เกิดการสร้างศรัทธา และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงมหาดไทยและประชาชนทุกระดับ สามารถอำนวยความสะดวกในภารกิจที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ กระทรวงมหาดไทย และประชาชนอย่างกว้างขวางโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งนโยบายผู้บริหารระดับสูงฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำ ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ตลอดจนแผนปฏิบัติการ โครงการ และภารกิจสำคัญของกระทรวงมหาดไทย

๒) ติดตามผลการปฏิบัติงานตามภารกิจสำคัญ นโยบายสำคัญ หรือโครงการสำคัญของส่วนราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย และติดต่อประสานงานผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของแผนการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จของการทำงาน

๓) วิเคราะห์และประมวลข้อมูลผลการปฏิบัติงาน หรือภารกิจสำคัญ นโยบายสำคัญ เพื่อยกร่างข่าวมหาดไทย

๔) จัดทำ (ร่าง) ข่าวมหาดไทย โดยนำข้อมูลที่ได้ประมวลเรียบร้อยแล้ว มาเรียบเรียงในลักษณะข่าวประชาสัมพันธ์เชิงนโยบาย

๕) นำเสนอผู้อำนวยการกองสารนิเทศ สป. ในฐานะบรรณาธิการข่าวมหาดไทย เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเผยแพร่

๖) ในกรณีเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจของสังคมจะนำเสนอผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้ความเห็นชอบ

๗) ดำเนินการจัดพิมพ์ข่าวมหาดไทย เพื่อนำเรียนผู้บริหารระดับสูงฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ สำนัก/กอง/ศูนย์/กลุ่ม และแจ้งเวียนสื่อมวลชนประจำกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งจัดส่งผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปยังเครือข่ายสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ เฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) กระทรวงมหาดไทย PR และ At มหาดไทย แอปพลิเคชันไลน์ออฟฟิเชียล (LINE Official) @มหาดไทย แอปพลิเคชันไลน์กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อินสตาแกรม (Instagram) กระทรวงมหาดไทย PR (prmahadthai) ทวิตเตอร์ (Twitter) กระทรวงมหาดไทย PR (@moinews2016) เพื่อเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์

๘) ติดตาม วิเคราะห์ การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน รายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

(๒) ข่าวสื่อมวลชน

การตรวจติดตามข่าวสื่อมวลชนที่เสนอทางหนังสือพิมพ์ประจำวัน และข่าวที่เสนอทางเว็บไซต์ของสำนักข่าวต่าง ๆ ประมวล เพื่อคัดเลือกข่าวที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย ทั้งในแง่บุคคลและหน่วยงาน รวมทั้งข่าวสำคัญอื่น ๆ เสนอผู้บังคับบัญชาาระดับสูงในรูปแบบของ Clippingnews (ข่าวตัดหนังสือพิมพ์หรือกฤตภาคข่าว) และ Breakingnews ข่าวออนไลน์ พร้อมอัปเดตข้อมูลขึ้นเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์กองสารนิเทศ สป. ทาง www.pr.moi.go.th ทุกวันทำการ รวมทั้งเผยแพร่ผ่านทางกลุ่มไลน์คลองหลอด_ผลงานปชส. สำหรับผู้บริหารระดับสูง ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่ม PR Team สำหรับหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของกระทรวงมหาดไทย โดยนำเสนอใน ๓ หัวข้อ คือ

๑) **ข่าวเช้า** เป็นการประมวลและคัดเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์กรอบเช้า นำเสนอผู้บังคับบัญชา ภายในเวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น.

๒) **ข่าวรอบบ่าย** เป็นการประมวลและคัดเลือกข่าวจากหนังสือพิมพ์กรอบบ่าย

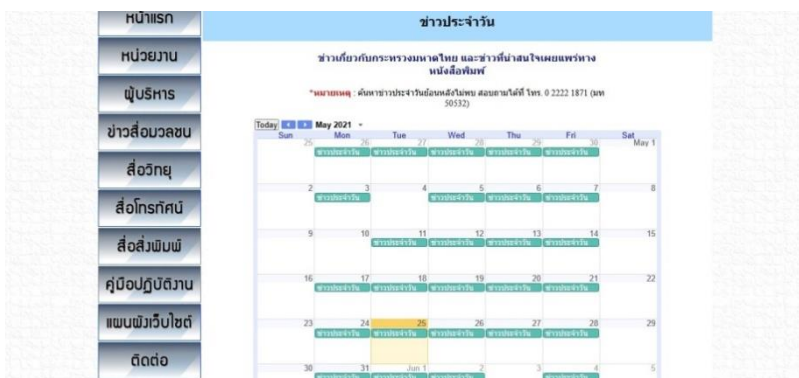
๓) **Breakingnews** เป็นการประมวลและคัดเลือกข่าวที่เสนอทางเว็บไซต์ของสำนักข่าวต่าง ๆ โดยตรวจติดตามการเสนอข่าวระหว่างวันจนถึงเวลาประมาณ ๑๔.๓๐ น.

ทั้งนี้ ข่าวรอบบ่าย และ Breaking news จะนำเสนอผู้บังคับบัญชา พร้อมอัปเดตข้อมูลขึ้นหน้าเว็บไซต์ภายในเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.

(๓) ขั้นตอนการเปิดดูข้อมูลบนเว็บไซต์กองสารนิเทศ

๑) เปิดเว็บไซต์กองสารนิเทศ จาก URL: www.pr.moi.go.th หรือ ค้นหา “กองสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย” จาก Google หรือ web browser อื่น ๆ

๒) เมื่อเข้าสู่หน้าเว็บไซต์กองสารนิเทศแล้ว ให้เลือกที่หัวข้อ “ข่าวสื่อมวลชน” จากคอลัมน์ด้านซ้ายมือของเว็บไซต์

๓) เมื่อกดเลือกที่หัวข้อ “ข่าวสื่อมวลชน” แล้ว หน้าจอจะแสดงหน้า “ข่าวประจำวัน”

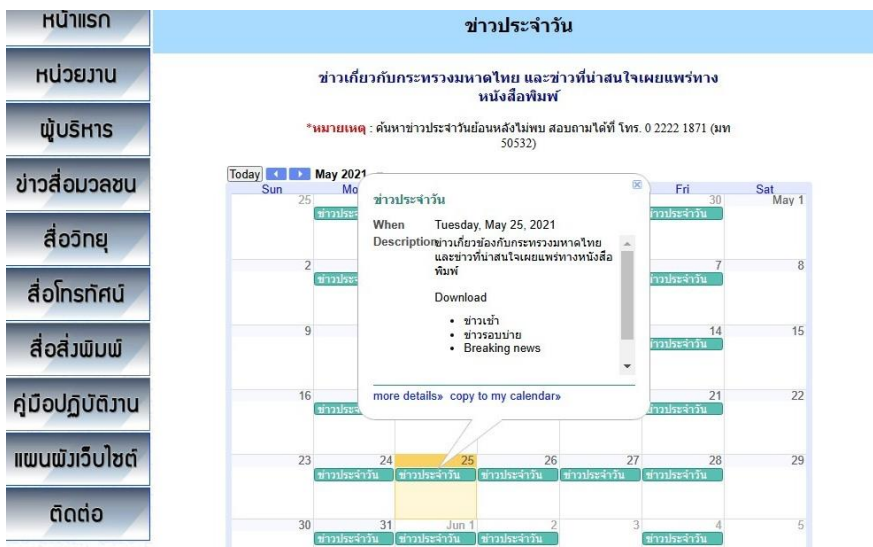
พร้อมตารางปฏิทินของเดือนปัจจุบัน ส่วนวันที่ที่เป็นแถบสีคือวันที่ ณ ปัจจุบันขณะเปิดดู

๔) ผู้ค้นหาข้อมูลสามารถเลือกดูข้อมูลข่าวของวันที่ต้องการดูได้ โดยกดที่แถบ

“ข่าวประจำวัน” สีเขียวที่อยู่ในช่องวันที่ที่ต้องการเปิดดู จากนั้นจะมีป๊อปอัพหัวข้อข่าว

ให้เลือกเปิด ได้แก่

- ข่าวเช้า
- ข่าวรอบบ่าย
- Breaking news

เมื่อกดเลือกหัวข้อแล้ว หน้าจอจะแสดงหน้าข่าวในรูปแบบของไฟล์ PDF ทั้งนี้ ผู้ค้นหาสามารถดาวน์โหลดหรือสั่งพิมพ์ไฟล์ข้อมูลได้จากหน้าที่ปรากฏ

ข่าวเช้าข่าว

รอบบ่าย

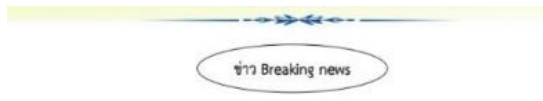
วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ได้ข่าวเกี่ยวกับกระทรวงมหาดไทย และข่าวที่น่าสนใจและแพร่ทางหน้าเว็บไซต์ประจำวันต่างๆ ดังนี้

<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. โจรคดียังไม่คิด ๑,๕๖๓ คน สายอีก ๑๘ ราย โจรฆ่า ๑,๐๖๒ ราย (แนวหน้า น.๑) ทำตั้งทำกรมตำรวจเพื่อ ศสสว. มี "ดีวีซี" ขึ้น ๒ พันกว่าคนอยู่ ตั้งแต่ศสว. ๕๖ ต่อคดีคดี (มติชน น.๑) รัฐอุทกภัย ๒ ล้านคน (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p> <p>๒. "ผู้ยึดมั่น" ผู้ยึดมั่นประชาชน คนไทยควรอ่านคดีคดีขึ้น ๗ มิ.ย. (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p> <p>๓. "ไต่สวน" ๖ ๓ ล้านคน "ไต่สวน" "ไต่สวน" (ผู้สื่อข่าวรายวัน ๒๖๐ ๑๓๓ น.๑) รุนแรงกว่านี้แล้วกว่ากว่ากว่ากว่ากว่า (ไทยโพสต์ น.๑)</p> <p>๔. ทำใจคดีคดี ๑๕ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (แนวหน้า น.๑)</p> <p>๕. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (แนวหน้า น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง ๗ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p>	<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. โจรคดียังไม่คิด ๑,๕๖๓ คน สายอีก ๑๘ ราย โจรฆ่า ๑,๐๖๒ ราย (แนวหน้า น.๑) ทำตั้งทำกรมตำรวจเพื่อ ศสสว. มี "ดีวีซี" ขึ้น ๒ พันกว่าคนอยู่ ตั้งแต่ศสว. ๕๖ ต่อคดีคดี (มติชน น.๑) รัฐอุทกภัย ๒ ล้านคน (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p> <p>๒. "ผู้ยึดมั่น" ผู้ยึดมั่นประชาชน คนไทยควรอ่านคดีคดีขึ้น ๗ มิ.ย. (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p> <p>๓. "ไต่สวน" ๖ ๓ ล้านคน "ไต่สวน" "ไต่สวน" (ผู้สื่อข่าวรายวัน ๒๖๐ ๑๓๓ น.๑) รุนแรงกว่านี้แล้วกว่ากว่ากว่ากว่ากว่า (ไทยโพสต์ น.๑)</p> <p>๔. ทำใจคดีคดี ๑๕ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (แนวหน้า น.๑)</p> <p>๕. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (แนวหน้า น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง ๗ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p>
---	---

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ได้ข่าวเกี่ยวกับกระทรวงมหาดไทย และข่าวที่น่าสนใจและแพร่ทางเว็บไซต์ประจำวันต่างๆ ดังนี้

<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง ๗ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p> <p>๒. "ผู้ยึดมั่น" ผู้ยึดมั่นประชาชน คนไทยควรอ่านคดีคดีขึ้น ๗ มิ.ย. (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p>	<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) พายุฝนฟ้าคะนอง ๗ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p> <p>๒. "ผู้ยึดมั่น" ผู้ยึดมั่นประชาชน คนไทยควรอ่านคดีคดีขึ้น ๗ มิ.ย. (กรุงเทพธุรกิจ น.๑)</p>
--	--

Breaking news

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ได้ข่าว Breaking news เกี่ยวกับกระทรวงมหาดไทย และข่าวที่น่าสนใจและแพร่ทาง Website ต่างๆ ดังนี้

<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. ประชาชนการค้าขาย "ปก. ๓๑ ล้านคน" ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๒. ๓ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๓. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๔. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๕. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๖. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๗. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๘. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p>	<p>ข่าวเกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย</p> <p>- ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง</p> <p>๑. ประชาชนการค้าขาย "ปก. ๓๑ ล้านคน" ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๒. ๓ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๓. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๔. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๕. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๖. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๗. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑) ๘. "ปก." ๓๑ ล้านคน ขึ้นอีก ๑๖ ล้านคน (มติชน น.๑)</p>
---	---

หมายเหตุ : หากระบบสารสนเทศขัดข้องหรือไม่สามารถเปิดดูข้อมูลได้ สามารถสอบถามข้อมูลได้ที่ ๕๐๕๓๖ งานจัดเก็บและประมวลข่าวสาร กองสารนิเทศ สป.

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองสารนิเทศ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๓๑ (มท.) ๕๐๕๓๖

๓.๓ การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร

๓.๓.๑ การพัฒนาระบบบริหารของกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและจังหวัด

การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปตามคำสั่งคณะหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และได้ยกเลิกการประเมินตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

ของส่วนราชการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และใช้การประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการจนถึงปัจจุบัน ตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ กำหนดว่า “การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็นการกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๓) กำหนดว่า การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด มาตรา ๑๒ กำหนดว่าเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการกำกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำ ความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ และมาตรา ๔๕ กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด

มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ เห็นชอบกับมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ กำหนดให้มีการประเมินส่วนราชการ ใน ๕ องค์กรประกอบ และให้นำแบบประเมินฯ นี้ไปใช้ในการประเมินส่วนราชการ โดยให้นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ประเมิน และมีเลขาธิการ ก.พ.ร. เป็นผู้ประเมินเบื้องต้น

มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ให้ความเห็นชอบกับกรอบ กลไก และแนวทางในการประเมินส่วนราชการและจังหวัดตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยการประเมินมี ๕ องค์กรประกอบ ได้แก่ ๑) Function Base ๒) Agenda Base ๓) Area Base ๔) Innovation Base และ ๕) Potential Base และแบ่งเกณฑ์การประเมิน เป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับคุณภาพ ระดับมาตรฐาน (มาตรฐานขั้นสูงและมาตรฐานขั้นต้น) และระดับต้องปรับปรุง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมทุกองค์กรประกอบ รวมทั้งกำหนดให้มีการประเมิน ส่วนราชการ ปีละ ๑ ครั้ง (รอบการประเมินตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ถึง ๓๐ กันยายน ของทุกปี)

ต่อมา มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีกรอบการประเมิน ๒ องค์กรประกอบ ได้แก่ (๑) การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน (Performance Base) (๒) การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base) และแบ่งเกณฑ์การประเมิน ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับคุณภาพ ระดับมาตรฐาน (มาตรฐานขั้นสูง และมาตรฐานขั้นต้น) และระดับต้องปรับปรุง โดยพิจารณาจากคะแนนในภาพรวมทุกองค์ประกอบ และมีรอบระยะเวลาการประเมินปีละ ๑ ครั้ง (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี)

๑) กรอบการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มี ๒ องค์กรประกอบ ได้แก่ ๑. การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน (Performance Base) น้ำหนักร้อยละ ๗๐ จำนวน ๓ - ๕ ตัวชี้วัด ๒. การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base) น้ำหนักร้อยละ ๓๐ จำนวน ๑ ตัวชี้วัด น้ำหนักรวมทุกตัวชี้วัดร้อยละ ๑๐๐ สรุปได้ดังนี้

กรอบการประเมินส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

NEW กรอบการประเมินโดยกำหนดให้มีตัวชี้วัดที่ประเมินประสิทธิผลและศักยภาพของหน่วยงาน

ปี 2564

องค์กรประกอบการประเมิน

1 การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงาน (Performance Base)
(ร้อยละ 70) (3-5 ตัวชี้วัด)

- 1.1 ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วน เช่น การฟื้นฟูเศรษฐกิจ มติคณะรัฐมนตรี ภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ (Agenda KPI)
- 1.2 ผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการ (บังคับส่วนราชการระดับกรม)
- 1.3 ผลการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญที่เป็นการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหลายหน่วยงาน (Joint KPIs) เช่น อนุมัติเหตุทางถนน ป่าไม้ ชยะ อากาศ คุณภาพแหล่งน้ำ
- 1.4 ผลการดำเนินงานตามภารกิจพื้นฐาน งานประจำ งานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก งานตามกฎหมาย ภารกิจในพื้นที่/ท้องถิ่น ภูมิภาค จังหวัด กลุ่มจังหวัด (Function KPI / Area KPI)

2 การประเมินศักยภาพในการดำเนินงาน (Potential Base)
(ร้อยละ 30) (1 ตัวชี้วัด)

- 2.1 ผลการพัฒนาศักยภาพองค์กรสู่การเป็นระบบราชการ 4.0 ประกอบด้วย
  - 2.1.1 การพัฒนาองค์กรสู่ดิจิทัล (ร้อยละ 15) เลือกจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
    - การพัฒนาระบบข้อมูลให้เป็นดิจิทัล (Digitize Data) ทั้งข้อมูลที่ใช้ภายในหน่วยงาน และข้อมูลที่จะเผยแพร่สู่หน่วยงานภายนอก/สาธารณะ เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)
    - การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data)
    - การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) เพื่อนำไปสู่การให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ (Decision Making)
    - การสร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงกระบวนการ หรือการให้บริการ (e-Service)
  - 2.1.2 การประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) (ร้อยละ 15)

ปี 2563

- 1 Function Base**
ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นฐาน งานประจำ งานตามหน้าที่ปกติ หรืองานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก งานตามกฎหมาย กฎ นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี
- 2 Agenda Base**
ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจยุทธศาสตร์ แนวทางปฏิรูปภาครัฐ นโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ
- 3 Area Base**
ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามหลักภารกิจพื้นที่/ท้องถิ่น ภูมิภาค จังหวัด กลุ่มจังหวัด
- 4 Innovation Base**
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมในการบริหารจัดการระบบงาน งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และการให้บริการประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อไปสู่ระบบราชการ 4.0
- 5 Potential Base**
ศักยภาพในการดำเนินการของส่วนราชการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

10

หลักการในการประเมิน

๒) กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

- ส่วนราชการในสังกัดฝ่ายบริหาร
- จังหวัด

สำหรับการประเมินส่วนราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้นำแนวทางการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสังกัดฝ่ายบริหารไปประยุกต์ใช้ และส่งผลการประเมินให้สำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อรายงานต่อนายกรัฐมนตรีพร้อมกับส่วนราชการ ตามมติของ ก.พ.ร. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙

๓) กลไกการประเมิน

กลไกการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- อ.ก.พ.ร. เกี่ยวกับการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่พิจารณาตัวชี้วัดของส่วนราชการและจังหวัด จำนวน ๒ คณะ

๑.๑) คณะทำงานเพื่อพิจารณาตัวชี้วัดของส่วนราชการ	องค์ประกอบของแต่ละคณะ	๑) ประธาน อ.ก.พ.ร.๑	ประธาน
๑.๒) คณะทำงานเพื่อพิจารณาตัวชี้วัดของจังหวัด		๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕-๗ คน	คณะทำงาน
		๓) เลขาธิการ ก.พ.ร.	คณะทำงาน
		๔) เจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงานและเลขานุการ

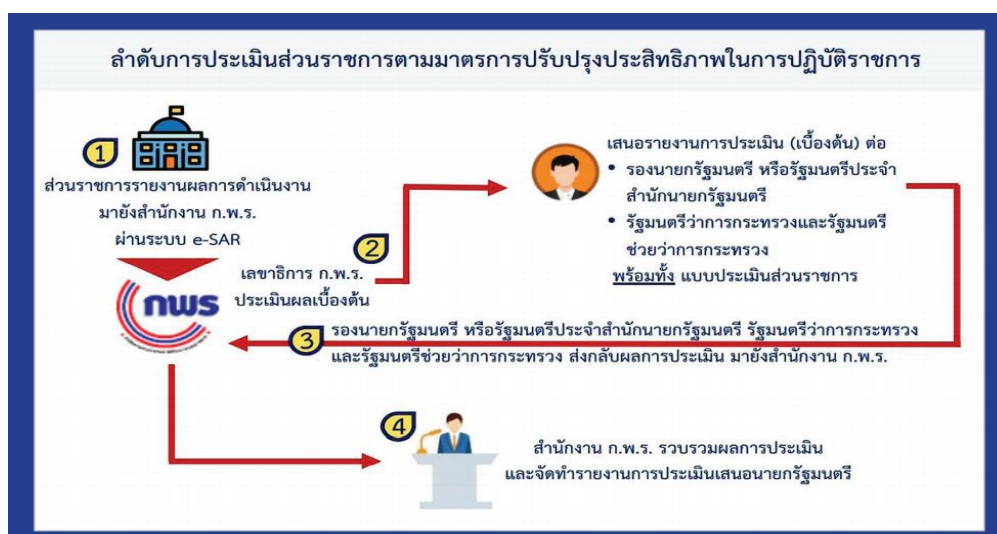
- คณะทำงานฯ พิจารณาความเหมาะสมของตัวชี้วัด น้ำหนัก และค่าเป้าหมาย เพื่อใช้ประเมินส่วนราชการและจังหวัด โดยพิจารณาจากประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ แผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ/แผนพัฒนาจังหวัด

๔) กลไกการพิจารณาให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะต่อตัวชี้วัดของส่วนราชการและจังหวัด

- ไม่มีการเจรจาต่อรองกับส่วนราชการ โดยให้ส่วนราชการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวทางที่ ก.พ.ร. กำหนด แล้วส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร.

- สำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณาโดยใช้กลไกของคณะทำงานพิจารณาตัวชี้วัดฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ เพื่อพิจารณาให้ความเห็น/ข้อเสนอแนะต่อตัวชี้วัดที่ส่วนราชการเสนอ และแจ้งผลการพิจารณาไปยังรัฐมนตรีที่กำกับดูแล

๕) ขั้นตอนวิธีการรายงาน / ประเมินผล

(๒) การปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

การปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ เป็นการวางรูปแบบโครงสร้างองค์กรให้มีความเหมาะสมกับสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อยกระดับขีดความสามารถและสร้างประสิทธิภาพโดยรวมของส่วนราชการ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติราชการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ คุ่มค่า และสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของส่วนรวมตามภารกิจที่กำหนด รวมถึงการสร้างเชื่อมั่นของประชาชนและสังคมต่อระบบราชการ การเสนอขอปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล และนโยบายกระทรวงมหาดไทย ทำให้ส่วนราชการมีความจำเป็นที่จะต้องทบทวน/ปรับปรุงบริหารจัดการโดยแบ่งส่วนราชการ และแบ่งภารกิจตามหน้าที่ภายใน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่ออำนาจหน้าที่ และบทบาทภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในฐานะที่เป็นหน่วยงานดำเนินการในการเสนอขอปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง และกรมในสังกัด โดยการวิเคราะห์บทบาท ภารกิจ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ และนำไปสู่การเสนอขอแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ โดยหลังการปฏิรูป

ระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงานปลัดกระทรวง รวมทั้งกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้มีการเสนอขอปรับปรุงอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการเพื่อให้มีความเหมาะสม สามารถรองรับระเบียบกฎหมาย และนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑) ความจำเป็นในการขอปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดแนวนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนราชการไว้ในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ และกำหนดเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินไว้ในหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ ข ด้านการบริหารราชการ (๓) โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารงานของรัฐ และแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยที่แตกต่างกัน

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ กำหนดให้องค์การภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ โดยปรับโครงสร้าง และระบบบริหารราชการใหม่ในรูปแบบที่มีความหลากหลาย มีการดำเนินงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล มีความคล่องตัว ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการ สามารถยุบ เลิก ปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบได้ตามสถานการณ์

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ โครงสร้างภาครัฐกะทัดรัด ปรับตัวได้เร็วและระบบงานมีผลสัมฤทธิ์สูง โดยมีเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ประการหนึ่งว่า “มุ่งสู่การเป็นรัฐบาลที่คล่องตัว (Agile government transformation) โดยเน้นการปรับปรุงบทบาทภารกิจและโครงสร้างองค์กรที่มีความทันสมัย กะทัดรัด มีรูปแบบเรียบง่าย (Simplicity) มีระบบการทำงานที่คล่องตัว รวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการทำงานเน้นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) และสามารถยุบเลิก ปรับเปลี่ยนองค์กรได้ตามสถานการณ์ของการพัฒนา โดยศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่ฉับพลันของเทคโนโลยี (Disruptive technology) และรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการในส่วนราชการที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบในหลักการการมอบอำนาจการแบ่งส่วนราชการภายในกรมตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ เพื่อให้การบริหารราชการภายในส่วนราชการของหัวหน้าส่วนราชการมีความคล่องตัว รวดเร็ว สามารถจัดตั้ง ยุบเลิก และปรับเปลี่ยนส่วนราชการได้ ตอบสนองต่อประชาชน การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และภารกิจที่มีความสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล ตลอดจนบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและแนวโน้มที่สำคัญในอนาคต

๒) ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๔.๑/ว๔ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในกรม

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๔/ว๖ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๗
เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในกรม

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว๓ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙
เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในกรม

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว๑๘ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๙
เรื่อง การปรับปรุง มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว๑๓ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐
เรื่อง การชักขอมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐ

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒
เรื่อง การชักขอมความเข้าใจเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐ
ตามแผนปฏิรูปประเทศ

- หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๓ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๒
เรื่อง การมอบอำนาจการแบ่งส่วนราชการภายในกรม

๓) หลักเกณฑ์ ข้อเสนอ และขั้นตอนในการเสนอขอปรับปรุงโครงสร้าง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเป็นหน่วยงานของรัฐ และหลักการจำแนกประเภท
หน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร เพื่อสร้างรูปแบบองค์กรประเภทต่างๆ ให้เหมาะสมกับการดำเนินบทบาท
ภารกิจของภาครัฐที่มีความแตกต่างกันหลากหลายตามภารกิจแต่ละประเภทได้ และสามารถกำหนดกระบวนการ
บริหารงานภายในให้สอดคล้องกับประเภท ภารกิจ เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคล่องตัว
ในการบริหารงานมากกว่ารูปแบบที่เป็นหน่วยราชการ (ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๑ ลงวันที่
๔ มกราคม ๒๕๕๓ เรื่องการปรับปรุงการจำแนกประเภทหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร)

ข้อเสนอการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในกรม มีสาระสำคัญ
ที่ส่วนราชการจะต้องจัดทำ ได้แก่ (๑) ระบุความสอดคล้องของภารกิจกับเป้าหมายตามแผนและนโยบายระดับชาติ
และ (๒) นำเสนอสาเหตุที่ต้องขอปรับปรุงส่วนราชการ โดยวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก
ปัญหาการดำเนินงานอันเนื่องมาจากโครงสร้างเดิมไม่เหมาะสม หน้าที่ความรับผิดชอบที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกรณี
ที่ขอเพิ่มจำนวนกองในภาพรวมของส่วนราชการ ต้องระบุข้อเสนอให้ยุบเลิก หรือยุบรวมหน่วยงานที่มีอยู่เดิม
(One-In, X-Out) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับทั้งต่อประเทศชาติ
และประชาชน

ขั้นตอนในการดำเนินการ สำนักงาน ก.พ.ร. เห็นควรให้ปรับปรุงคณะทำงาน
แบ่งส่วนราชการภายในกรม และปรับปรุงขั้นตอนการแบ่งส่วนราชการภายในกรม ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร.
ที่ นร ๑๒๐๐/ว ๑๘ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๙ ใหม่ โดยแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ ๑) การแบ่งส่วนราชการภายในกรม
ตามหลักการมอบอำนาจ และ ๒) การแบ่งส่วนราชการภายในกรมที่ส่วนราชการต้องเสนอให้ ก.พ.ร. พิจารณา
โดยมีขั้นตอนการแบ่งส่วนราชการภายในกรม และต้องจัดทำรายละเอียดคำชี้แจง ซึ่งประกอบด้วย

- การทบทวนบทบาท ภารกิจภาพรวมของส่วนราชการ
- เหตุผลความจำเป็นในการขอจัดตั้ง
- ภารกิจของส่วนราชการที่จะมีการแบ่งส่วนราชการใหม่
- อัตรากำลังเจ้าหน้าที่
- ปริมาณงาน
- แสดงตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่เป็นผลจากการดำเนินงานปรับปรุงโครงสร้าง

และภารกิจของส่วนราชการระดับต่ำกว่ากรม (ใหม่)

- ค่าใช้จ่าย
- ร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ
- รายละเอียดอื่นๆ

๔) องค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวง และคณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในกรม

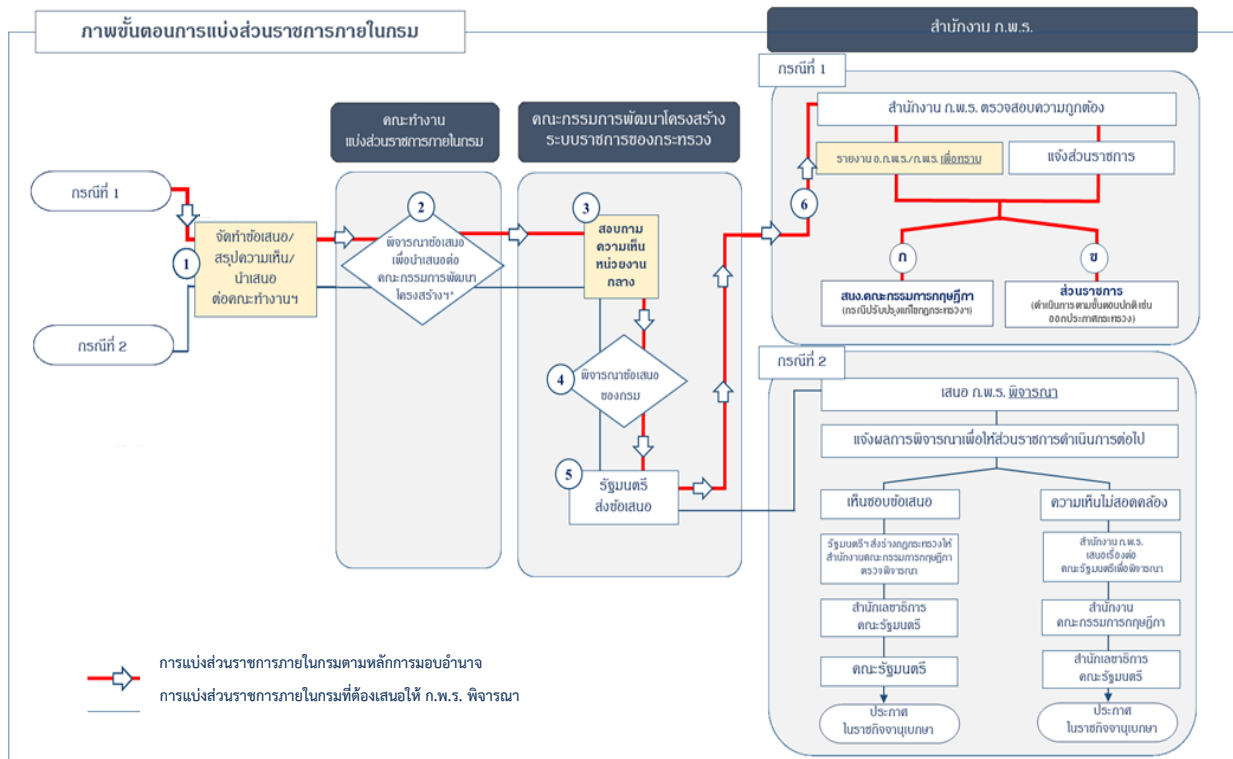
คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๔๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงมหาดไทย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน และมีหัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.ร. ที่เลขาธิการ ก.พ.ร. มอบหมาย เป็นกรรมการ และเลขานุการร่วม มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม การจัดและพัฒนาส่วนราชการ และวิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนระบบบุคคลให้ทันสมัย กำหนดหน้าที่และอำนาจรวมถึงขอบเขตความรับผิดชอบของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอื่นในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๔๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้ง คณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร เป็นรองประธาน และมีหัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นคณะทำงานและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเสนอ การปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กำหนดหน้าที่และอำนาจ ขอบเขตความรับผิดชอบของส่วนราชการ รวมถึงกรอบอัตรากำลังและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง

๕) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ขอเสนอปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เสนอขอจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ เป็นการเสนอขอปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการภายในกรมที่ต้องเสนอให้ ก.พ.ร. พิจารณา ซึ่งปัจจุบันได้จัดส่งคำชี้แจงประกอบการแบ่งส่วนราชการภายในกรม (การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอให้เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ) ก่อนนำเสนอ

ต่อคณะทำงานแบ่งส่วนราชการภายในกรม เพื่อพิจารณาข้อเสนอฯ และนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงมหาดไทยและ ก.พ.ร. ตามลำดับต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร โทร. ๐ ๒๖๒๒ ๐๙๖๐ (มท.) ๕๐๒๕๑

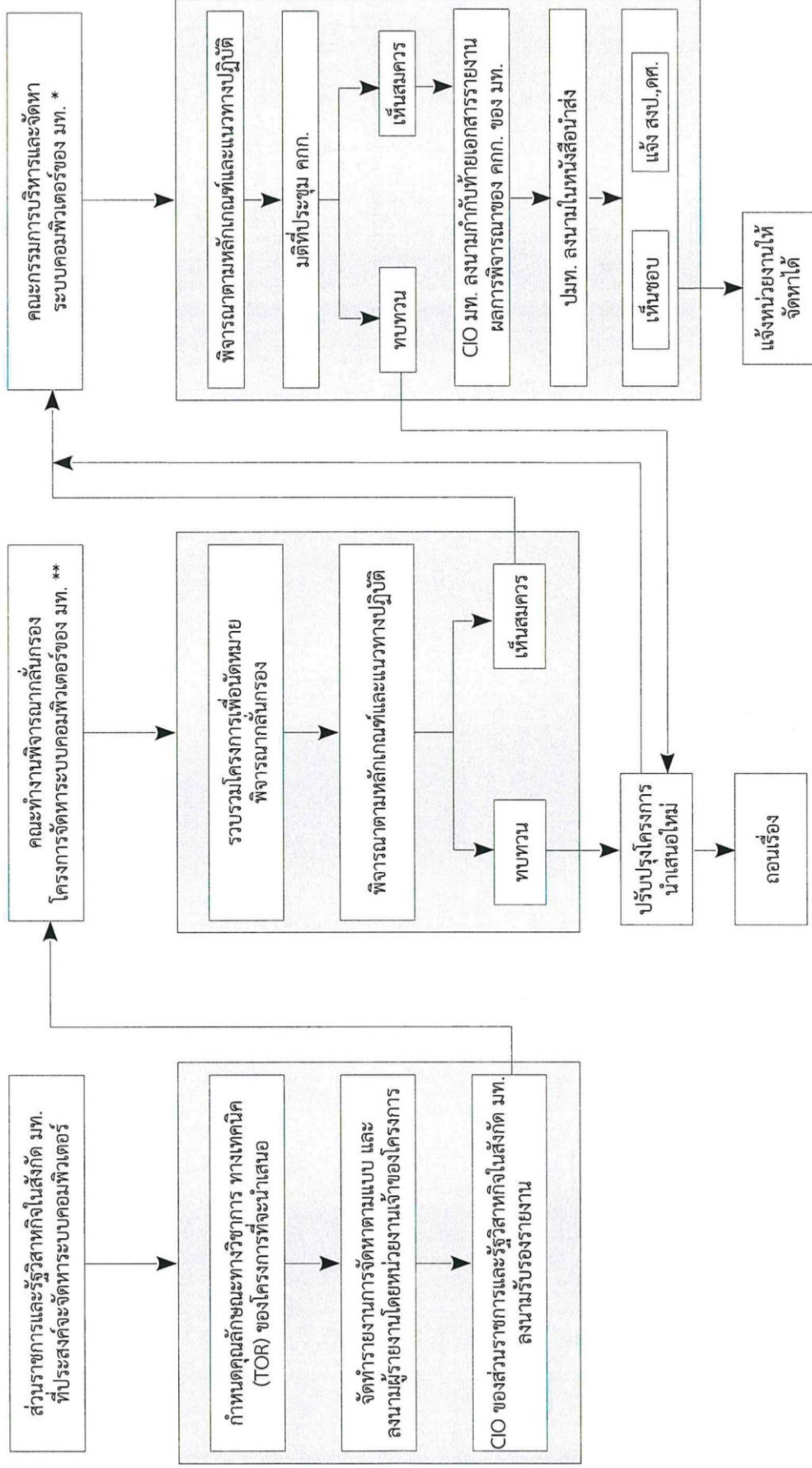
๓.๓.๒ การพิจารณาโครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของกระทรวงมหาดไทยขึ้น โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีการกระบวนกรพิจารณาโครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และขั้นตอนและวิธีการในการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป. โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๘๔ (มท.) ๕๑๔๑๐

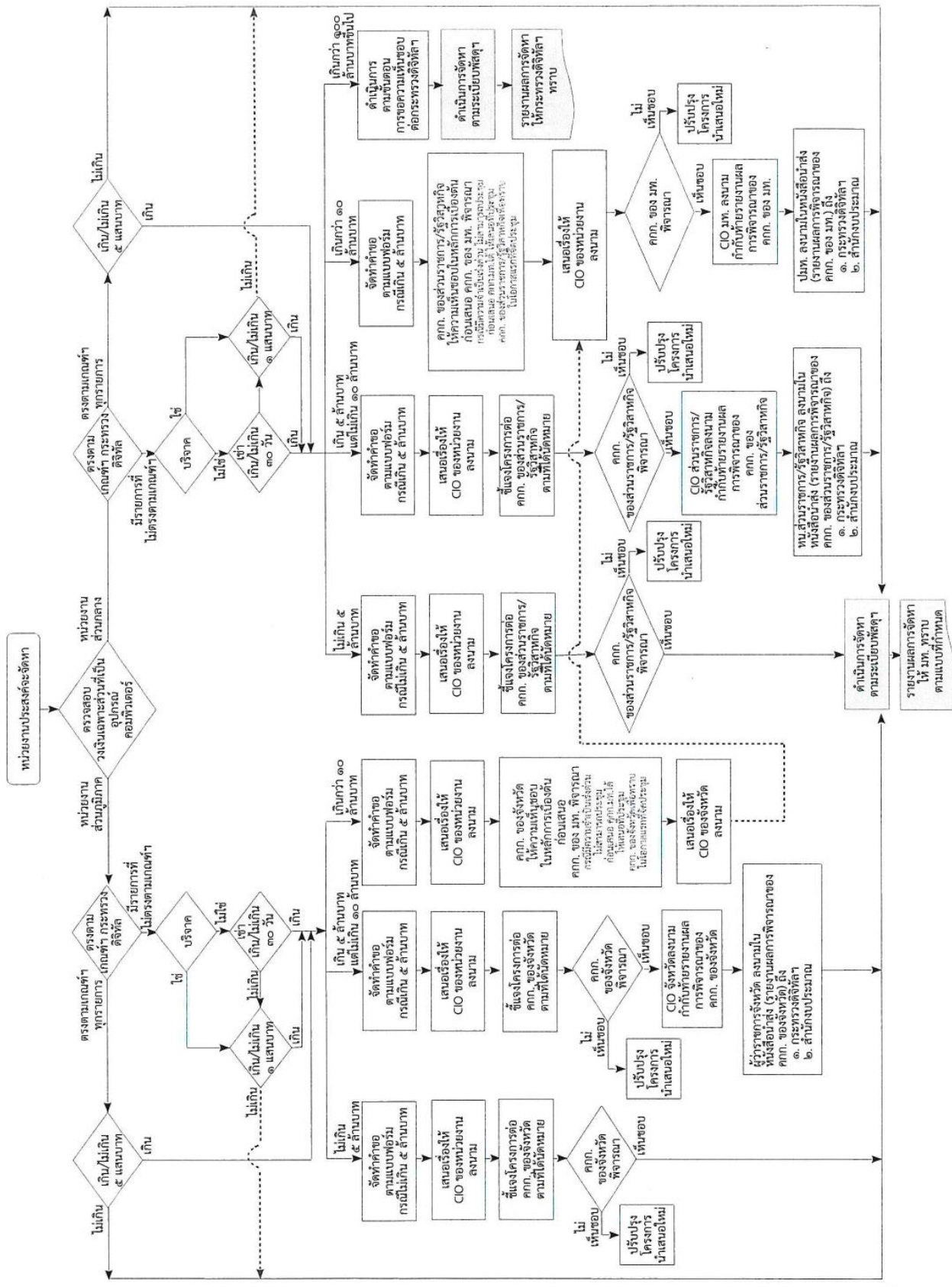
กระบวนการพิจารณาโครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

- * คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๒๙/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ** คำสั่งคณะกรรมการบริหารและจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ ของ มท. ที่ ๑๕๐๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ และ ที่ ๔๓๐/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ขั้นตอนและวิธีการในการจัดการระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ปรับปรุง : ต.ค. ๒๕๖๒ (เวอร์ชัน ๒)

๓.๓.๓ การดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

(๑) งานสนับสนุนและประสานงาน ให้คำปรึกษา ตอบข้อหารือ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับคดีปกครอง คดีอาญา คดีแพ่งของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่เกี่ยวข้องและอยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

สนับสนุน ให้คำปรึกษา ตอบข้อหารือ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับคดีปกครอง คดีอาญา คดีแพ่ง ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริงข้อกฎหมาย รวบรวมข้อมูล ประสานงาน ในการดำเนินคดีปกครอง คดีอาญา คดีแพ่งที่อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๒) งานตรวจสอบและกลั่นกรอง ให้คำปรึกษา ตอบข้อหารือ อุทธรณ์ คำสั่งทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่อยู่ในอำนาจการวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือรองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ตรวจสอบข้อเท็จจริง ศึกษาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นข้อเท็จจริงตามที่ได้รับรายงาน โดยนำข้อเท็จจริงในส่วนที่เป็นสาระสำคัญมาปรับเข้ากับข้อกฎหมาย และตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว ศึกษาค้นคว้ากฎหมาย ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา คำวินิจฉัยคำพิพากษาของศาลปกครอง ตลอดจนความเห็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาเพื่อเสนอความเห็น

(๓) งานความรับผิดชอบทางละเมิด การตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ มีกระบวนการ ดังนี้

๑) รับเรื่องและตรวจสอบเอกสาร

๒) ตรวจสอบเรื่องตามกรณีต่อไปนี้

- ตรวจสอบข้อเท็จจริง

- ตรวจสอบเอกสารในเรื่องว่าสอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือไม่ และมีเอกสารใด

ที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการพิจารณาหรือไม่

- ตรวจสอบว่าได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด

- ตรวจสอบเป็นกรณีบุคคลภายนอกกระทำละเมิด หรือเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

- ตรวจสอบข้อเท็จจริงและความเห็นเบื้องต้นของหน่วยงานว่าแจ้งชัดหรือไม่

- ตรวจสอบอายุความ

๓) ตรวจสอบและพิจารณา ข้อกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง

ดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบความถูกต้องของคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

- ตรวจสอบความถูกต้องของแบบบันทึกถ้อยคำ (สล.๑) แบบรายงานผลการสอบสวน (สล.๒)

- ตรวจสอบว่าผู้กระทำละเมิดเป็นเจ้าของที่หรือไม่ และเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด
ในขณะปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

- ตรวจสอบความเสียหายที่หน่วยงานได้รับ หรือความเสียหายต่อบุคคลภายนอก
- พิจารณาคำขอหรือคำฟ้องของผู้เสียหาย และพิจารณาจำนวนค่าสินไหมทดแทน
- พิจารณาว่าการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น กระทำโดยจงใจหรือประมาท

เลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่

- ตรวจสอบการพิจารณาไล่เบียด และสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
- ๔) พิจารณาข้อเท็จจริงและให้ความเห็นทางกฎหมายตามเรื่องต่อไปนี้
- พิจารณาการกระทำละเมิดที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดี
  - พิจารณาว่าเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

ความรับผิดชอบทางละเมิด

- พิจารณากรณีที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
- พิจารณาผลการตรวจสอบจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง
- พิจารณาคำขอที่บุคคลภายนอกเรียกให้กระทรวงมหาดไทยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
- การตรวจสอบรายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริง

๕) พิจารณาว่าข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายแย้งชัดหรือไม่ มีเอกสารใดที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการพิจารณาหรือไม่ หรือมีการดำเนินการถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และจัดทำหนังสือเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา ดังนี้

- กรณีมีการดำเนินการถูกต้อง เสนอให้หน่วยงานดำเนินการตามกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

- กรณีมีการดำเนินการไม่ถูกต้อง ให้ความเห็นทางกฎหมายตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าจำเป็นต้องดำเนินการอย่างไร กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีว่าอย่างไร หน่วยงานดำเนินการไม่ถูกต้องอย่างไร พร้อมทั้งเสนอแนะให้หน่วยงานดำเนินการตามกฎหมายหรือสอบสวนเพิ่มเติม

- กรณีมีการดำเนินการไม่ถูกต้อง แต่ไม่มีผลกระทบกับขั้นตอนเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองหรือการออกคำสั่งทางปกครอง และมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนเพราะใกล้ครบกำหนดอายุความ จะพิจารณาเสนอรายงานผล

- กรณีมีข้อกฎหมายที่สำคัญและยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เห็นควรให้หารือไปยังคณะกรรมการร่างกฎหมายกระทรวงมหาดไทย หรือกรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

- ปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาและ

วินิจฉัยสั่งการ

๖) เมื่อสั่งการหรือให้ความเห็นชอบแล้ว ดำเนินการดังนี้

- รับเรื่องคืน และส่งเรื่องให้นิติกรเจ้าของสำนวน

- จัดทำหนังสือเสนอผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สป. ลงนามแจ้งหัวหน้าหน่วยงาน
เจ้าของเรื่องทราบและดำเนินการตามที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทยสั่งการ

- ตรวจสอบเอกสารและส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

(๔) การพิจารณาร่างกฎหมาย ตรวจสอบ กลั่นกรอง ให้คำปรึกษาและตอบข้อหารือ
เกี่ยวกับร่างกฎหมายร่างระเบียบ ร่างข้อบังคับ ร่างประกาศ หรือร่างคำสั่งต่างๆของหน่วยงานในสังกัด
กระทรวงมหาดไทย มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) รับเรื่องจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อเสนอความเห็นประกอบ
การพิจารณาของผู้บังคับบัญชา

๒) เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือปลัดกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบ
ในหลักการ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจัดลำดับเรื่องเข้าสู่วาระการประชุม

๓) จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณา
ร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยพร้อมทั้งจัดทำหนังสือเชิญประชุม

๔) จัดประชุมพิจารณาร่างกฎหมายและหรือข้อหารือทางกฎหมาย และจัดทำรายงาน
การประชุม

๕) รับรองรายงานการประชุมและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานทราบ เพื่อดำเนินการ
ต่อไป

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย
ที่ ๕๐/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุมัติการแต่งตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒ ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ
กระทรวงมหาดไทยจึงแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย
คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ
(ที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย)	
๒. ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๓. นายสวัสดิ์ สังข์พันธ์	กรรมการ
๔. ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสุวรรณศรี	กรรมการ
๕. ศาสตราจารย์พิเศษ สุวัฒน์ ภูมิเมธี	กรรมการ
๖. นายอวิชัย พิภอธัญ	กรรมการ
๗. นายสุพล ยุติธาดา	กรรมการ
๘. นายวรณชัย บุญบำรุง	กรรมการ
๙. นายปริญญา อุณหทรัพย์	กรรมการ
๑๐. นายพันย์ อนันตพงศ์	กรรมการ
๑๑. นายเอกศักดิ์ ตริภุระสาสวัสดิ์	กรรมการ
๑๒. นางสาววัฒนา บุญนาค	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑๔. นิตินัทธนาฎกพิทยะ สำนักกฎหมายสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. นิตินกร สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นิตินกร สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๒ ประกอบด้วย

๑. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ
(ที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย)	
๒. ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๓. นายสุจิต นิมิตกุล	กรรมการ
๔. นายณัฐวัฒน์ จรุงพิทเวทย์	กรรมการ
๕. นายทวิศักดิ์ วรพิวุฒิ	กรรมการ
๖. นายเชนทร์ วิวัฒน์บรรจงศรี	กรรมการ
๗. ศาสตราจารย์ สุพทร มณีสวัสดิ์	กรรมการ

๘. นายนิพนธ์ ะกะมี	กรรมการ
๙. นายนิวัชรชัย ปุณณกันต์	กรรมการ
๑๐. ว่าที่ร้อยตรี สิงห์โต พิเชษฐวงศ์	กรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล	กรรมการ
๑๒. นายสุเมธีเกียรติ สุทธิฐาน	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑๔. นิตินัทธนาฎกพิทยะ สำนักกฎหมายสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. นิตินกร สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นิตินกร สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
๑) พิจารณาตรวจสอบ กลั่นกรอง แก้ไขร่างพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา
กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และเรื่องอื่นๆ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวง
มหาดไทย ส่วนราชการ หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเสนอ

๒) พิจารณาเกี่ยวกับปัญหาในการกำหนดหลักการของกฎหมาย หรือประเด็นปัญหาข้อขัดแย้ง
ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างส่วนราชการด้วยกันหรือระหว่างส่วนราชการกับเอกชน

๓) พิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ส่วนราชการ หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเสนอ

๔) เสนอแนะส่วนราชการ หน่วยงาน หรือรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
จัดทำ ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการต่างๆ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๕) เรียกเจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่อง และเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
มาร่วมประชุมพิจารณาหรือชี้แจงแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย
ในการพิจารณาร่างกฎหมายและประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย

๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการพิจารณา
ร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้มอบหมายมา
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

พลเอก
(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

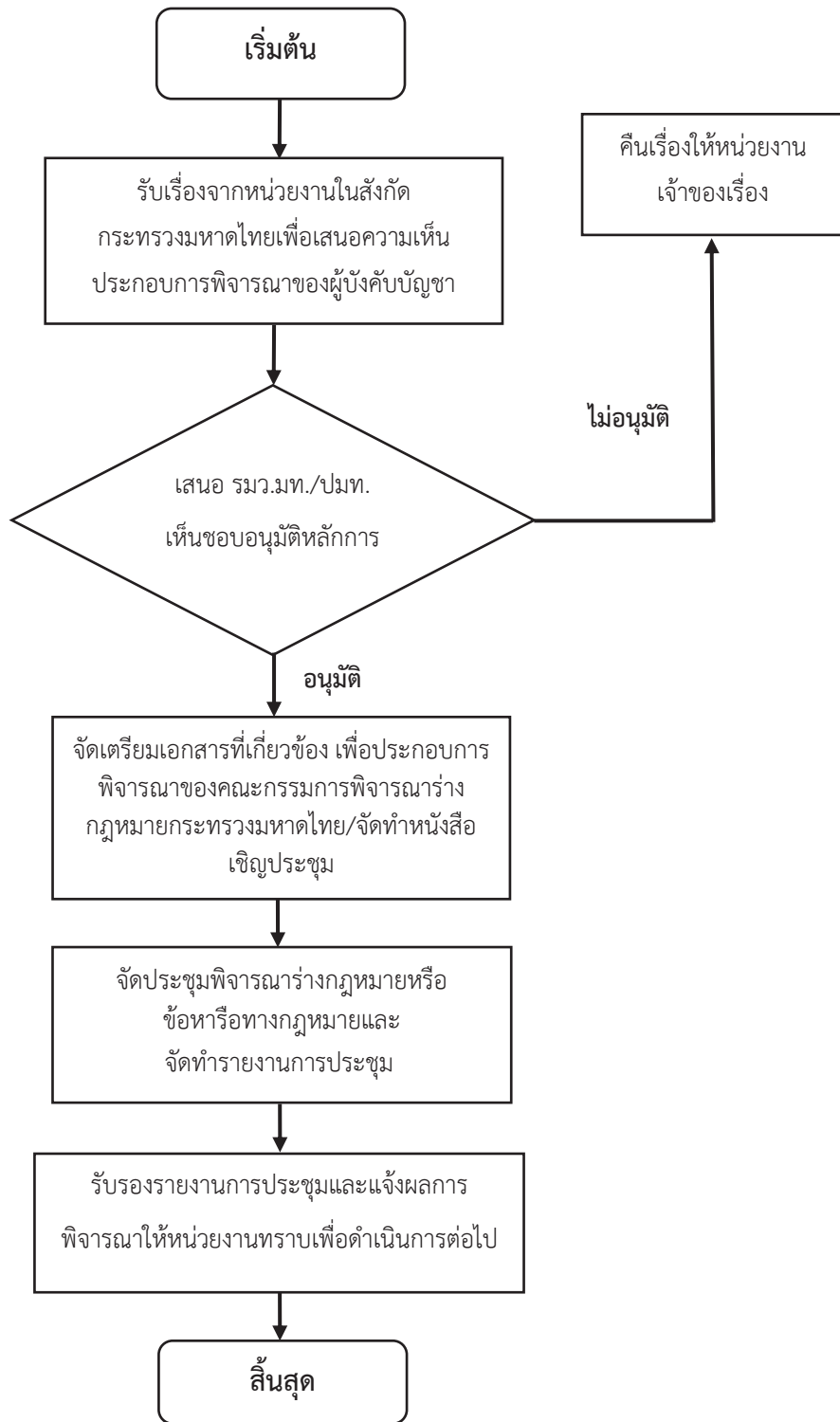
การพิจารณาร่างกฎหมาย ตรวจสอบ กลั่นกรอง ให้คำปรึกษาและตอบข้อหารือเกี่ยวกับร่างกฎหมาย
ร่างระเบียบ ร่างข้อบังคับ ร่างประกาศ หรือร่างคำสั่งต่าง ๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

Flow	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐาน/วิธีการควบคุมคุณภาพงาน	แบบฟอร์มที่ใช้	เอกสารอ้างอิง
๑. รับเรื่องจากหน่วยงานในสังกัด มท. เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา	จัดการกลุ่มงานร่างกฎหมายลงรับเรื่องเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแจ้งเจ้าหน้าที่นิติกรรับเรื่อง	เจ้าหน้าที่รับเรื่อง	ภายใน ๑ วัน	๑. เรื่องเร่งด่วน คือ เรื่องที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีหรือผู้บริหาร กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาให้บริการประมาณ ๔ วัน ๒. เรื่องรูปแบบ คือ ร่างกฎหมายที่เป็นรูปแบบทั่วไปซึ่งเคยมีการเสนอในรูปแบบนี้มาแล้วหลายครั้ง ที่มีข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกันหรือเดียวกันหรือข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกันเข้ามาตราตราฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๔ วัน ๓. เรื่องทั่วไป คือ ร่างกฎหมายหรือข้อหรือนอกเหนือจาก ข้อ ๑. และ ๒. กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๑๕ วัน	ตามระเบียบงานสารบรรณและตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมาย	คู่มือการเสนอร่างกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒. เสนอ ร.ม.ว./ป.มท./เห็นชอบในหลักการและเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจัดลำดับเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการประชุม	สรุปเรื่อง และเนื้อหาของร่างกฎหมาย/ข้อหารือว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไรประเด็นข้อกฎหมายหรือร่างกฎหมายใดที่จะหารือ เสนอ ป.มท. เพื่อขออนุมัตินำเข้าคณะกรรมการประชุมกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีความสำคัญอันส่งผลกระทบต่อภารกิจของ มท. ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยการเงิน ร่างกฎหมายที่แก้ไขสาระสำคัญของกฎหมายนั้น ๆ จะต้องนำเสนอ ร.ม.ว. ให้ความเห็นชอบนำหลักการเบื้องต้น เพื่อคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของ มท. จะได้พิจารณาในรายละเอียดต่อไป หรือ	นิติกร	ภายใน ๗ วัน	๑. เรื่องเร่งด่วน คือ เรื่องที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีหรือผู้บริหาร กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาให้บริการประมาณ ๔ วัน ๒. เรื่องรูปแบบ คือ ร่างกฎหมายที่เป็นรูปแบบทั่วไปซึ่งเคยมีการเสนอในรูปแบบนี้มาแล้วหลายครั้ง ที่มีข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกันหรือเดียวกันหรือข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกันเข้ามาตราตราฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๔ วัน ๓. เรื่องทั่วไป คือ ร่างกฎหมายหรือข้อหรือนอกเหนือจาก ข้อ ๑. และ ๒. กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการ	ตามระเบียบงานสารบรรณและตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมาย	คู่มือการเสนอร่างกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

Flow	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐาน/วิธีการควบคุมคุณภาพงาน	แบบฟอร์มที่ใช้	เอกสารอ้างอิง
๓. จัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมาย/จัดทำหนังสือเชิญประชุม	ดำเนินการตามที่หน่วยงานในสังกัด มท. เสนอมา เมื่อ ปมท. หรือ รมว.มท. อนุมัติในหลักการและเห็นชอบให้นำเรื่องเข้าที่ประชุมฯ แล้ว สกม.สป. จะแจ้งให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ จำนวน ๒๐ ชุด พร้อมส่งข้อมูลทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการประชุมฯ ต่อไป	นิติกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน ๗ วัน	ให้บริการประมาณ ๑๕ วัน ๑. เรื่องเร่งด่วน คือ เรื่องที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีหรือผู้บริหาร กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาให้การให้บริการประมาณ ๔ วัน ๒. เรื่องรูปแบบ คือร่างกฎหมายที่เป็นรูปแบบทั่วไปซึ่งเคยมีการเสนอในรูปแบบนี้มาแล้วหลายครั้ง ที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะทำนองเดียวกันหรือข้อเท็จจริงไม่แตกต่างไปจากเดิม กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๔ วัน ๓. เรื่องทั่วไป คือ ร่างกฎหมายหรือข้อหารือ นอกเหนือจาก ข้อ ๑. และ ๒. กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๑๕ วัน	ตามระเบียบงานสารบรรณ และตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมาย	คู่มือการเสนอร่างกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๔. จัดประชุมพิจารณาร่างกฎหมายและข้อหารือทางกฎหมายและจัดทำรายงานการประชุม	- ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณา ร่างกฎหมายของ มท. ดำเนินการจัดประชุม เพื่อตรวจสอบถ้อยแถลงและเปิดโอกาสให้ผู้แทนหน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายได้มีโอกาสดูและชี้แจงและให้ความเห็นเพิ่มเติม - เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมเพื่อตรวจสอบถ้อยแถลงแล้ว ฝ่ายเลขานุการฯ จะดำเนินการจัดทำรายงานการประชุมเพื่อพิจารณาไว้รองรับต่อไป	นิติกรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน ๑ วัน ภายใน ๗ วัน	เรื่องเร่งด่วน คือ เรื่องที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีหรือผู้บริหาร กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาให้การให้บริการประมาณ ๔ วัน ๒. เรื่องรูปแบบ คือร่างกฎหมายที่เป็นรูปแบบทั่วไปซึ่งเคยมีการเสนอในรูปแบบนี้มาแล้วหลายครั้ง ที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะทำนองเดียวกันหรือข้อเท็จจริงไม่แตกต่างไปจากเดิม กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๔ วัน ๓. เรื่องทั่วไป คือ ร่างกฎหมายหรือข้อหารือ นอกเหนือจาก ข้อ ๑. และ ๒. กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการประมาณ ๑๕ วัน	ตามระเบียบงานสารบรรณ และตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่างกฎหมาย	คู่มือการเสนอร่างกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

Flow	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	มาตรฐาน/วิธีการควบคุมคุณภาพงาน	แบบฟอร์มที่ใช้	เอกสารอ้างอิง
๕. รับรองรายงานการประชุม และแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงาน ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ จัดทำรายงานการประชุมเสร็จแล้ว จึง แจ้งเวียนมติรายงานการประชุมเพื่อ รับรองรายงานการประชุมในคราว ประชุมครั้งถัดไป - เมื่อที่ประชุมรับรองรายงานการ ประชุมเรียบร้อยแล้ว จึงแจ้งมติที่ ประชุมให้กับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป 		<p>ภายใน ๗ วัน</p> <p>ภายใน ๗ วัน</p>	<p>๑. เรื่องเร่งด่วน คือ เรื่องที่จะต้องดำเนินการ โดยเร่งด่วนตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีหรือ ผู้บริหาร กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐาน ระยะเวลาการให้บริการประมาณ ๔ วัน</p> <p>๒. เรื่องรูปแบบ คือร่างกฎหมายที่เป็นรูปแบบทั่วไปซึ่งเคยมีกรณีการเสนอในรูปแบบนี้มาแล้ว หลายครั้ง ที่มีข้อเท็จจริงในลักษณะทำนอง เดียวกันหรือข้อเท็จจริงไม่แตกต่างกันไปจากเดิม กลุ่มงานร่างกฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลา ในการให้บริการประมาณ ๔ วัน</p> <p>๓. เรื่องทั่วไป คือ ร่างกฎหมายหรือข้อหารือ นอกเหนือจาก ข้อ ๑. และ ๒. กลุ่มงานร่าง กฎหมายรักษามาตรฐานระยะเวลาในการ ให้บริการประมาณ ๑๕ วัน</p>	<p>ตามระเบียบงานสารบรรณ และตามกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอร่าง กฎหมาย</p>	<p>คู่มือการเสนอร่าง กฎหมายของ สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา</p>

การพิจารณาร่างกฎหมาย ตรวจสอบ กลั่นกรอง ให้คำปรึกษาและตอบข้อหารือเกี่ยวกับร่างกฎหมาย
ร่างระเบียบ ร่างข้อบังคับ ร่างประกาศ หรือร่างคำสั่งต่าง ๆ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
(Flowchart)

(๕) การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการขออนุญาตดำเนินการเกี่ยวกับใบอนุญาตค้าอาวุธปืนฯ และใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนฯ สำหรับการค้าตาม ม. ๒๕ แห่ง พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐ ประกอบมาตรา ๒๖ มาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๘๙/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๒

๒) การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์คำขออนุญาตมีอาวุธปืน ตามมาตรา ๖๓ แห่ง พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐

๓) การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการขออนุญาตวัตถุระเบิด

๔) การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์คำขออนุญาตวัตถุระเบิด

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานกฎหมาย โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๒๘๔๙ (มท.) ๕๐๔๙๖

การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเห็นเกี่ยวกับการขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

ที่	ผังกระบวนการงาน	ระยะเวลา	รายละเอียดของงาน	มาตรฐาน/คุณภาพงาน	ระบบติดตาม/ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
๑		๑ วัน	๑. รับเรื่องทั้งจังหวัด/ปค. เสนอ บมท.พิจารณาและมอบหมายแก่นิติกร	มาตรฐานเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบงานสารบรรณ	บุคคลและเอกสาร	เจ้าหน้าที่ธุรการ หัวหน้ากลุ่มงาน	-	- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. ๒๔๙๐ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสนอ
๒		๕ วัน	๒. ศึกษา ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง - ศึกษาวิเคราะห์ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงตามประเด็นที่เสนอหรือขอหารือ รวมทั้งค้นคว้าคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง และปรับบทกฎหมายตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏแล้วพิจารณาเสนอความเห็น	- ข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐาน มีความครบถ้วนเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ - ปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย	บุคคลและเอกสาร	นิติกร	-	กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง เช่น - คำวินิจฉัยขององค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น - คำวินิจฉัยของคณะกรรมาการฤษฎีกา - คำวินิจฉัยของศาล เช่น ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม
๓		๒ วัน	๓. พิจารณาถ้อยแถลงข้อพิจารณาของนิติกรและเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา ขั้นที่ ๑ ตรวจสอบความถูกต้องของ (๑) ข้อเท็จจริงครบถ้วนสมบูรณ์พอที่จะวินิจฉัยได้ (๒) ข้อกฎหมายมีการตีความข้อกฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายถูกต้องชัดเจน	- ให้ความเห็นทางกฎหมายโดยมีเหตุผลที่ชัดเจนที่หน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้				- คำวินิจฉัยของคณะกรรมาการพิจารณาร่างกฎหมายของ มท. เป็นต้น - หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบ กลั่นกรอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ต่อ)

ที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	รายละเอียดของงาน	มาตรฐาน คุณภาพงาน	ระบบติดตาม/ ประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ	แบบฟอร์ม	เอกสารอ้างอิง
	<pre> graph TD A[เห็นชอบ เสนอเรียน ผอ.สภ.สป. พิจารณา] --> B{บมท. พิจารณา} B --> C[เห็นชอบ] C --> D[ส่งเรื่องที่เสร็จ แล้วให้ หน่วยงาน เจ้าของเรื่อง และสำเนาเก็บ] B --> E[ไม่เห็นชอบส่ง เรื่องคืนนิติกร เจ้าของเรื่อง ดำเนินการแก้ไข] E --> F[มีข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม] F --> G[ดำเนินการ แก้ไข] </pre>	๑ วัน	<p>ขั้นที่ ๒ นำข้อเท็จจริงมาปรับกับข้อกฎหมาย</p> <p>ขั้นที่ ๓ นำเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณา</p> <p>ขั้นที่ ๔ แจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานที่ขอหรือทราบ</p>					

๓.๓.๔ การป้องกันปราบปรามการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

(๑) งานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของกระทรวงมหาดไทย ขึ้นตามกรอบดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) นโยบายรัฐบาล และนโยบายกระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางการบริหารจัดการ การกำกับ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานและประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและจังหวัด โดยแผนปฏิบัติราชการฯ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณตามแผนงานบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริต

- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณของส่วนราชการ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๒) จัดทำสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของกระทรวงมหาดไทย รอบ ๖ เดือน และ ๑๒ เดือน และสรุปผลการดำเนินงานประจำปีด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงมหาดไทย ส่งสำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการติดตามผลการดำเนินงาน โดยกำหนดให้ทุกหน่วยงานในสังกัดและจังหวัดรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตฯ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นประจำ ทุกวันที่ ๕ ของเดือน และเน้นย้ำหน่วยงานและจังหวัดเร่งรัดการดำเนินโครงการทุกไตรมาส รวมทั้งกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการฯ ในรอบ ๖ เดือนและรอบ ๑๒ เดือน

๓) รายงานผลการดำเนินการกรณีข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ในระบบรายงานข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของสำนักงาน ป.ป.ท. ในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยรายงานข้อมูลภายในวันที่ ๕ ของเดือน เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานในภาพรวมให้สำนักงาน ป.ป.ท. ภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน

๔) วางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และจัดทำมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท. โดยสำนักงาน ป.ป.ท. จะจัดส่งผลการวิเคราะห์การประเมินตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของกระทรวงมหาดไทย ในกระบวนการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยรวมถึงข้อสังเกต หรือข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อนำข้อคิดเห็นฯ ดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

๕) เผยแพร่ รณรงค์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความรู้ การสร้างเครือข่าย การปลูกฝังเสริมสร้างค่านิยมจิตสำนึก ด้านการต่อต้าน

การทุจริต ประพฤติมิชอบ รวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม หรือค่านิยม ที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น รวมถึงการผลิตสื่อ เพื่อเผยแพร่ภารกิจด้านการต่อต้านการทุจริตหรือการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

(๒) งานด้านส่งเสริมและคุ้มครองจริยธรรม

๑) ขับเคลื่อนภารกิจด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยคณะกรรมการจริยธรรม

ประจำสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงมหาดไทยในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมประจำสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการจริยธรรมฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนภารกิจที่เกี่ยวข้องตามหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน เช่น จัดทำแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณาหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดฝึกอบรม และปลูกจิตสำนึกจริยธรรมที่ดีให้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประเภทต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยส่วนกลางกำหนดแนวทางการคัดเลือกบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อยกย่องเป็นผู้มีจริยธรรมดีเด่น กำหนดแนวทางการดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานด้านจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

๒) ยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment - ITA) ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยดำเนินการ ดังนี้

- ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำ โดยการจัดประชุมมอบนโยบาย การประกาศเจตจำนงของผู้บริหาร ชี้แจงแนวทางการประเมิน ITA ให้กับหน่วยงานในสังกัด เพื่อเข้าใจแบบการประเมิน/ขั้นตอนในการจัดเก็บข้อมูล/การจัดส่งข้อมูลให้กับผู้ประเมินเป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด

- ติดตามผลการประเมิน ITA ของหน่วยงานในสังกัดทั้งหมด เพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละหน่วย พร้อมทั้งติดตามผลการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน เพื่อทำการประมวลผลในภาพรวมต่อไป

๓) สร้างการรับรู้และการเผยแพร่พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยวิธีการ ช่องทางและสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และเตรียมการจัดทำข้อกำหนดจริยธรรมเพื่อใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐของกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

๔) ขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมกระทรวงมหาดไทย ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวทางดำเนินการของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔)

๕) จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมกระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมคุณธรรมให้กับบุคลากรในหน่วยงานระดับกรม รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๕๕๒๑ (มท.) ๕๐๑๕๐

๓.๓.๕ การส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารงานจังหวัด

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดได้พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิหาย ระเบียบหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติที่เอื้อต่อการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ อาทิ แนวทางการปฏิบัติงานรองรับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan) โครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการโอนสินทรัพย์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โครงการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เครื่องมือวัดระดับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Benchmarking) การจัดทำคู่มือการโอนสินทรัพย์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ กรอ.จังหวัด และ กรอ.กลุ่มจังหวัด รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวโดยการฝึกอบรม สัมมนาให้ผู้บริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน การบริหารงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ทั้งในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและส่วนกลางที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การจัดอบรมให้ความรู้ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ (One Plan) และแจ้งแนวทางการปฏิบัติงานรองรับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้กับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และส่วนราชการในระดับพื้นที่

(๒) การปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือวัดระดับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Benchmarking) เป็นการปรับปรุงฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ให้เป็นเครื่องมือในการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัดและภาค (Comparative Benchmarking) ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเปรียบเทียบระดับการพัฒนาศักยภาพภายในจังหวัด กลุ่มจังหวัดและภาค (Competitive Benchmarking) และเปรียบเทียบระดับการพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาคต่อประเด็นสำคัญ (Agenda Benchmarking) ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๓) การจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผน การบริหารโครงการ การบริหารงบประมาณ ฯลฯ ให้กับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เช่น คู่มือความรู้พื้นฐานสำหรับการจัดทำแผน พัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด คู่มือการโอนสินทรัพย์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด คู่มือการปฏิบัติงานของสำนักงานจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ กรอ.จังหวัด และ กรอ.กลุ่มจังหวัด เป็นต้น

(๔) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เช่น โครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการโอนสินทรัพย์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งานโปรแกรมระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) สำหรับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๘๒๑ (มท.) ๕๐๔๓๑

๓.๓.๖ การขับเคลื่อนความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการประกอบด้วย รัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการ และผู้แทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่พิจารณาและเสนอแนะแนวทางและมาตรการต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของภาคเอกชน รวมทั้งให้ภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และในการประชุม กรอ. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ ได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการ กรอ.จังหวัด และ กรอ.กลุ่มจังหวัด ซึ่งได้มอบหมายกระทรวงมหาดไทยดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณจากจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมาสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด มีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย ๒ เดือน ต่อ ๑ ครั้ง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) จังหวัด/กลุ่มจังหวัด จัดการประชุม กรอ.จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

(๒) จังหวัด/กลุ่มจังหวัด รายงานผลการประชุม กรอ. จังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

(๓) กรณีที่ประชุมฯ มีการพิจารณาให้การสนับสนุนแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ งบประมาณหรือเกินกว่าที่ศักยภาพของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดจะดำเนินการ จะส่งเรื่องขอรับการสนับสนุนการดำเนินการมายังกระทรวงมหาดไทย

(๔) กระทรวงมหาดไทยประสานหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อขอรับการสนับสนุน/เสนอเรื่องเข้า กรอ. ส่วนกลางเพื่อให้การสนับสนุนกรณีเป็นเรื่องเชิงนโยบาย

(๕) กระทรวงมหาดไทยรับทราบผลการพิจารณาจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องและแจ้ง กรอ.จังหวัด/กลุ่มจังหวัดทราบผลการพิจารณา

(๖) กรอ.จังหวัด/กลุ่มจังหวัด แจ้งผลการพิจารณาจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องให้ที่ประชุมฯ ทราบ

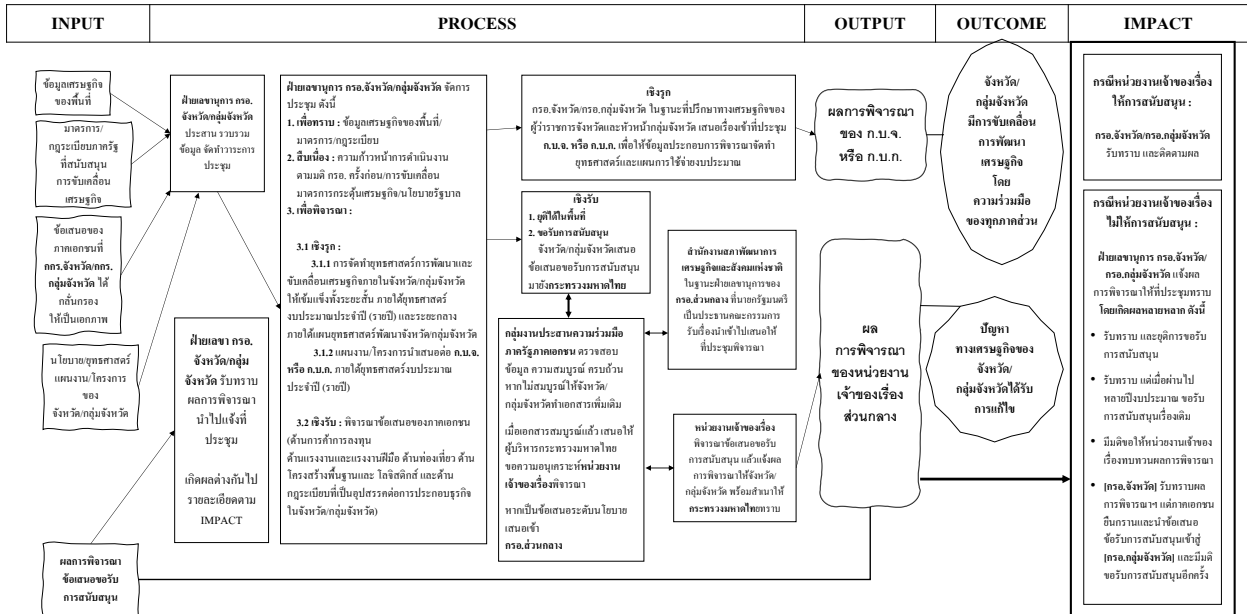
(๗) ระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๔ ให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.)

๒) มติคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้ กรอ.จังหวัด/กลุ่มจังหวัดจัดให้มีการประชุม อย่างน้อย ๒ เดือน/ครั้ง

๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผลการประชุมร่วมระหว่าง นายกรัฐมนตรีกับภาคเอกชน

แผนภาพประกอบ Infographic

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานพัฒนาความร่วมมือภาคเอกชน สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๕๕ (มท.) ๕๐๕๑๓

๓.๔ การติดตามประเมินผล

๓.๔.๑ การติดตามและรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของกระทรวงมหาดไทย/สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย/จังหวัดและกลุ่มจังหวัด

(๑) การรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ของกระทรวงมหาดไทย โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) เป็นระบบสำหรับการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ จัดทำขึ้นรองรับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ กำหนดให้มีแผน ๓ ระดับ ซึ่งแผนระดับที่ ๓ คือแผนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณี หรืออนุสัญญาาระหว่างประเทศ ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กำหนดให้ใช้ชื่อแผนระดับที่ ๓ ว่า “แผนปฏิบัติการด้าน...ระยะที่... (พ.ศ. .... - ....)” เว้นแต่ได้มีการระบุชื่อแผนไว้ในกฎหมายก่อนที่จะมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบผลการดำเนินการขับเคลื่อน

ตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศของส่วนราชการ/หน่วยงานภาครัฐว่าบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายหรือไม่

๑) การกำหนดหน่วยงาน/กลไกในการดำเนินการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบการรายงานผลการดำเนินการในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐประเภทต่าง ๆ โดยให้ส่วนราชการระดับกระทรวงรับผิดชอบการรายงานผลการดำเนินการของส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า รวมทั้งหน่วยงานภายในหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่สังกัดส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า เว้นแต่หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจรายงานผลการดำเนินการตรงต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยไม่ต้องผ่านการอนุมัติของปลัดกระทรวง

กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบการรายงานผลการดำเนินการของหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วย ส่วนราชการระดับกรม และหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ยังได้รับการขอความร่วมมือจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้รับผิดชอบการรายงานผลการดำเนินงานของจังหวัด ๗๖ จังหวัด และกลุ่มจังหวัด ๑๘ กลุ่มจังหวัด เนื่องจากแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดไม่อยู่ภายใต้การพิจารณาอนุมัติของกระทรวงมหาดไทย แต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ซึ่งมีเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐

ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้สร้างบัญชีผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) สำหรับเข้าใช้งานระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ให้กับส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐระดับกระทรวง โดยกำหนดให้หน่วยงานระดับสำนัก/กองของส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้จัดทำแผนงาน/โครงการเป็นผู้บันทึกและรายงานข้อมูลผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ กรณีจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หน่วยงานที่มีโครงการบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดได้รับบัญชีผู้ใช้และรหัสผ่านจากหน่วยงานต้นสังกัดที่ส่วนกลาง

๒) กระบวนการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดกระบวนการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ให้มีกรอบระยะเวลาสอดคล้องกับหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ นร ๑๑๑๒/ว ๒๗๗๒ เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการรายงานผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ

และแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) รายงานภายใน ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ โดยกระทรวงมหาดไทยได้จัดการประชุมร่วมฝ่ายเลขานุการคณะทำงานกระทรวงมหาดไทยเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมราชสีห์ ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย และที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบตามที่กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.) เสนอ โดยกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้บริหารอนุมัติข้อมูลการรายงานในแต่ละระดับ ภายใน ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ ดังนี้

- ผู้อำนวยการสำนัก/กอง วันที่ ๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
- อธิบดี วันที่ ๑๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
- รองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่กำกับดูแล วันที่ ๑๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละ

ไตรมาสตามปีงบประมาณ

- ปลัดกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๒๐ - ๓๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส

ตามปีงบประมาณ

โดยกำหนดให้หน่วยงานในสังกัดสำนักนโยบายและแผน และสำนักพัฒนา และส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.)^๑ เป็นหน่วยงานกลั่นกรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) สรุปได้ ดังนี้

ระดับการอนุมัติข้อมูล	ผู้กลั่นกรอง	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลาในการดำเนินการ
๑. ระดับผู้อำนวยการสำนัก/กอง	ผู้ที่ผู้อำนวยการสำนัก/กองมอบหมาย	ทุกสำนัก/กอง	วันที่ ๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
๒. ระดับอธิบดี	ผู้ที่อธิบดีมอบหมาย	กรมทุกกรม	วันที่ ๑๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ

^๑ คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ ๖๕๓/๒๕๖๑ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย สั่ง ณ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑ มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑ ให้ข้าราชการสังกัดกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา (กวพ.) สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติหน้าที่ ป.ย.ป.มท. อีกหน้าที่หนึ่ง โดยไม่ขาดจากตำแหน่งหน้าที่เดิม และให้ ป.ย.ป.มท. รายงานตรงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมา คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ ๗๖๕/๒๕๖๓ เรื่อง แก้ไขคำสั่งการจัดตั้งกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย สั่ง ณ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ มีผลตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓ ให้ข้าราชการสังกัดสำนักนโยบายและแผน (สนผ.) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติหน้าที่ ป.ย.ป.มท. อีกหน้าที่หนึ่ง โดยไม่ขาดจากตำแหน่งหน้าที่เดิม ประกอบกับคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ ๘๐๘/๒๕๖๓ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติราชการในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย สั่ง ณ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓ มีผลตั้งแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๓ โดยในด้านโครงสร้างอัตรากำลัง มอบหมายให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน เป็นผู้อำนวยการ กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ การสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย และมอบหมายให้ข้าราชการในสังกัดกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผนปฏิบัติหน้าที่ ป.ย.ป.มท. อีกหน้าที่หนึ่งโดยไม่ขาดจากตำแหน่งหน้าที่เดิม

ระดับการอนุมัติข้อมูล	ผู้กลั่นกรอง	หน่วยงานสนับสนุน	ระยะเวลาในการดำเนินการ
๓. ระดับรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (รองปลัดกระทรวงมหาดไทย) ที่กำกับดูแล	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สนพ.สป.)		วันที่ ๑๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
๑) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ด้านกิจการความมั่นคงภายใน)	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน (กมน.))	กรมการปกครอง (ปก.) และกรมที่ดิน (ทต.)	
๒) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ด้านบริหาร)	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานติดตามและประเมินผล (กตป.))	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม (กพร.)) และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กพร.สป.)	
๓) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง)	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง (กสม.))	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และกรมโยธาธิการและผังเมือง (ยผ.)	
๔) รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (ด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (กพถ.))	กรมการพัฒนาชุมชน (พช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)	
๔. ระดับปลัดกระทรวงมหาดไทย (ส่วนกลาง)	กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.)	สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม (กพร.) และกลุ่มงานติดตามและประเมินผล (กตป.))	วันที่ ๒๐ - ๓๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
๕. ระดับปลัดกระทรวงมหาดไทย (จังหวัดและกลุ่มจังหวัด)	สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สบจ.สป.) ^๒	-	วันที่ ๑๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
	กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.)	-	วันที่ ๒๐ - ๓๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ

^๒ ในระยะแรก ดำเนินการโดยทุกกลุ่มงานของสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาดำเนินการโดยกลุ่มงานส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด (กสจ.)

โครงสร้างของระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR)

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) ประกอบด้วย Module (M) ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับข้อ ๖ แห่งระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วย (๑) M1 ความเชื่อมโยงกับแผน ในระดับต่าง ๆ (๒) M2 ข้อมูลทั่วไป (๓) M3 รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/การดำเนินการ (๔) M4 แนวทาง การดำเนินการ (๕) M5 งบประมาณ (๖) M6 ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และ (๗) M7 การอนุมัติ ตามลำดับการบังคับบัญชา มีรายละเอียด ดังนี้

M1 ความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนระดับที่ ๑ (ยุทธศาสตร์ชาติ) แผนระดับที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนระดับที่ ๓ ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน แผนปฏิบัติการ ด้านต่าง ๆ นโยบายรัฐบาล และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

M2 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อโครงการ/การดำเนินงาน ลักษณะของโครงการ (ทั้งที่ใช้และไม่ใช้งบประมาณ) วิธีการดำเนินการ (ทั้งที่ดำเนินการเองหรือโดยการจัดซื้อจัดจ้าง) สถานการดำเนิน โครงการ

M3 รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/การดำเนินการ ประกอบด้วย หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมายเชิงผลผลิตและผลลัพธ์ ตัวชี้วัด ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ กลุ่มเป้าหมาย

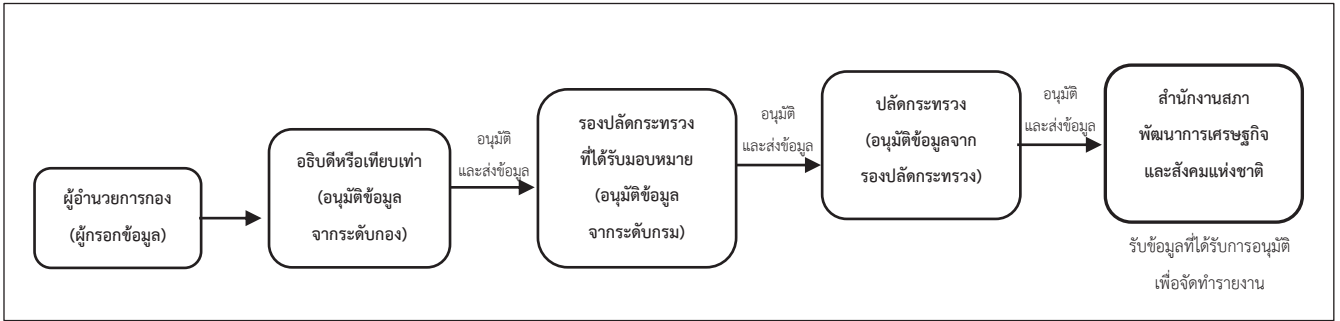
M4 แนวทางการดำเนินการ ประกอบด้วย กิจกรรม/วิธีการดำเนินการ (ระบุ รายไตรมาส) ระยะเวลาการดำเนินการของแต่ละกิจกรรม

M5 งบประมาณ ประกอบด้วย วงเงินงบประมาณ (วงเงินงบประมาณทั้งหมด และแหล่งเงิน) และแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายไตรมาส

M6 ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย การดำเนินงานรายไตรมาส (การเบิกจ่ายงบประมาณและผลการดำเนินงาน) ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ

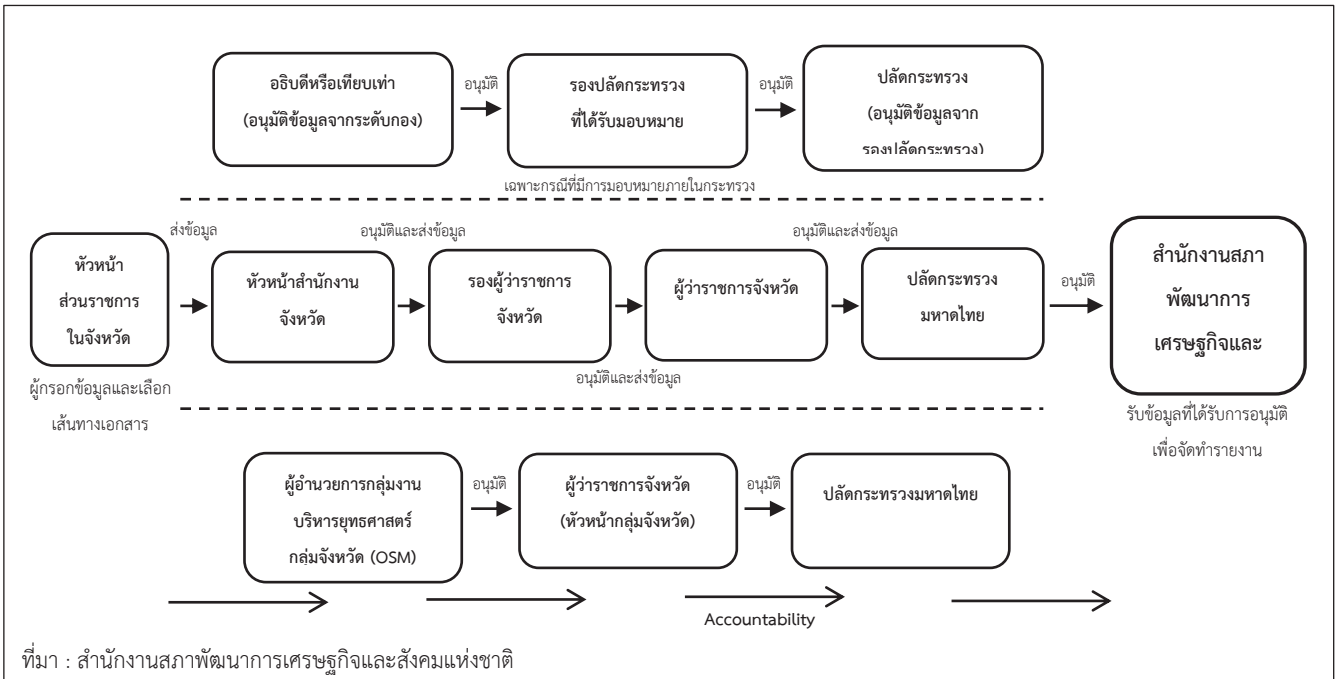
M7 การอนุมัติตามลำดับการบังคับบัญชา คือการอนุมัติของผู้อนุมัติ โดย M7 ถูกพัฒนาขึ้นในเดือนกันยายน ๒๕๖๒ การอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR) จึงเริ่มดำเนินการเป็นครั้งแรกในไตรมาสที่ ๓ ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓) ลำดับการอนุมัติข้อมูล กรณีส่วนกลาง

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรณีจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔) แนวทางการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENS CR) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- การรายงานผลการดำเนินการ การรายงานผลการดำเนินงาน หมายถึง การใช้ฟังก์ชัน “รายงานความก้าวหน้า” ในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENS CR) หรือ M6 รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และ “ส่งโครงการ” ในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติให้กับผู้อนุมัติข้อมูล ผู้อนุมัติข้อมูลแต่ละลำดับจะต้องตรวจสอบข้อมูล และอนุมัติข้อมูลตามลำดับ ซึ่งกระบวนการรายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะต้องดำเนินการภายใน ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส

- กระทรวงมหาดไทยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผน การปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ซึ่งเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควบคู่ไปกับการส่งแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และผลการดำเนินงานที่สำคัญประจำไตรมาส ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้ ๔ แบบ สำหรับ ส่วนกลาง ๓ แบบ ได้แก่ สำหรับกรม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และสำหรับรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร ออกแบบโดยกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.) และสำหรับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ออกแบบโดยสำนักพัฒนาและส่งเสริม การบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด (กสจ.))

กรณีส่วนกลาง แบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และผลการดำเนินงานที่สำคัญประจำไตรมาสทั้งสามแบบ ประกอบด้วย ๑) จำนวนโครงการทั้งหมด ๒) จำนวนโครงการที่ได้รายงานผลการดำเนินงานในระบบ eMENSCR แล้ว ๓) งบประมาณรวม ๔) ผลการเบิกจ่ายคิดสะสมจนถึงไตรมาสที่รายงาน ๕) ปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญ (ในภาพรวม) ๖) แนวทางแก้ไข และ ๗) ผลการดำเนินงานที่สำคัญประจำไตรมาสแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลสำหรับส่วนกลางทั้ง ๓ แบบ มีความแตกต่างกันที่ผู้อนุมัติข้อมูลในแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมา ได้มีการปรับปรุงแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ให้มีความเหมาะสมมากขึ้นเป็นระยะ โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำเอกสารแนบซึ่งระบุรหัสแผนงาน/โครงการ ชื่อแผนงาน/โครงการ และงบประมาณที่ได้รับและงบประมาณเหลือจ่ายในการดำเนินการแต่ละโครงการ หรือปรับปรุงแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละปี เช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลจึงมีภารกิจเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา บรรเทา และเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชน สังคม และระบบเศรษฐกิจ จึงมีความจำเป็นต้องโอนงบประมาณรายจ่ายที่หน่วยรับงบประมาณต่าง ๆ ได้รับจัดสรรตามพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อนำไปใช้จ่ายสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นอื่น โดยกำหนดให้ระบ งบประมาณก่อนและหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติโอนงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในเอกสารแนบ เป็นต้น สำหรับหน่วยงานส่วนกลาง หากผู้อนุมัติ ไม่อนุมัติข้อมูลในระบบ ข้อมูลจะถูกส่งคืนให้กับผู้อนุมัติข้อมูล ตามสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นลงไป เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของโครงการแก้ไขข้อมูลในระบบและส่งข้อมูล ให้กับผู้อนุมัติข้อมูลตามสายการบังคับบัญชา โดยไม่ต้องส่งแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในการแก้ไขข้อมูลนั้น

กรณีจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ปัจจุบัน กำหนดให้แบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. .... ประกอบด้วย (๑) ที่ (ลำดับที่) (๒) เลขที่โครงการในระบบ (๓) ชื่อโครงการ/โครงการย่อย/กิจกรรม (๔) วงเงินงบประมาณ (๕) หน่วยดำเนินการ

(๖) แผนการดำเนินงาน (รายไตรมาส) (๗) สถานการณ์รายงานในระบบ (๘) คำชี้แจงของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (๙) ความเห็นผู้ตรวจสอบ (๑๐) สถานการณ์แก้ไขตามข้อ (๙) สำหรับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หากผู้อนุมัติไม่อนุมัติ ข้อมูลในระบบ ข้อมูลจะถูกส่งคืนให้กับผู้อนุมัติข้อมูลตามสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นลงไป เพื่อให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดแก้ไขข้อมูลในระบบ โดยส่งแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในการแก้ไขข้อมูลนั้นให้กับกระทรวงมหาดไทย ตามสายการบังคับบัญชา

ทั้งนี้ การดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หน่วยงานเจ้าของโครงการอาจเปลี่ยนแปลงโครงการจากที่ปรากฏในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือโอนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือใช้เงินเหลือจ่ายจัดทำโครงการใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงโครงการด้วยเหตุผลอื่นใด ซึ่งพบการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวได้มากกว่ากรณีของหน่วยงานส่วนกลางที่อาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงการ แบบรับรองการอนุมัติข้อมูลของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดจึงถูกออกแบบเพื่อให้ผู้กั้นกรองข้อมูลตรวจสอบข้อมูล และให้หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูลยืนยันข้อมูล (แบบรับรองการอนุมัติข้อมูล ข้อ (๙) และ (๑๐)) ควบคู่ไปกับการตรวจสอบและการรายงานข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์

ข้อมูลที่สำคัญงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรายงานให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทราบคือข้อมูลที่ส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐรายงานภายในระยะเวลา ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส และให้ถือว่าความถูกต้องเชื่อถือได้ของการรายงานผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เป็นความรับผิดชอบ (Accountability) ของหน่วยงานเจ้าของโครงการ

- การแก้ไขข้อมูล

ก่อนส่งโครงการ เมื่อบันทึกข้อมูลแผนงาน/โครงการในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ โดยที่ยังไม่ได้ส่งโครงการให้กับผู้อนุมัติข้อมูล การบันทึกข้อมูลดังกล่าวจะมีสถานะเป็น “ร่างโครงการ” หน่วยงานเจ้าของโครงการ หรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูลสามารถแก้ไขข้อมูลแผนงาน/โครงการ (M1 – M5) ได้

หลังได้รับการอนุมัติข้อมูลแต่ละลำดับแล้ว เมื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการ หรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูลส่งโครงการให้กับผู้อนุมัติข้อมูลแต่ละลำดับแล้ว ผู้อนุมัติข้อมูลแต่ละลำดับจะทำการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของข้อมูล หากผู้อนุมัติข้อมูลลำดับใดเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขข้อมูล ผู้อนุมัติข้อมูลนั้น จะต้องคืนโครงการในระบบตามลำดับกลับไปยังหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูล จึงจะสามารถแก้ไขข้อมูลได้ ซึ่งระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ได้ถูกออกแบบให้ผู้อนุมัติข้อมูล ตั้งแต่ระดับอธิบดี ระดับรองปลัดกระทรวง และระดับปลัดกระทรวงสามารถระบุเหตุผลในการขอให้หน่วยงาน เจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูลแก้ไขข้อมูล ทั้งนี้ ผู้อนุมัติข้อมูลทุกลำดับจะไม่สามารถแก้ไขข้อมูลได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นผู้อนุมัติข้อมูล (M7)

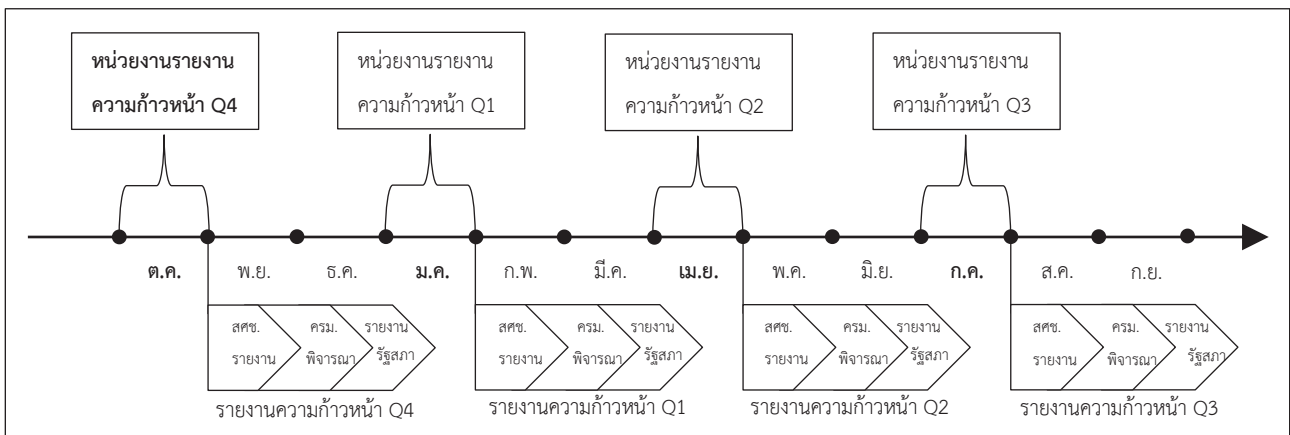
การเปลี่ยนแปลงงบประมาณจากที่ปรากฏในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การโอนเปลี่ยนแปลงโครงการ การใช้เงินเหลือจ่ายจัดทำโครงการใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงโครงการ

ด้วยเหตุอื่นใดให้ดำเนินการในช่วงระยะเวลา ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสของปีงบประมาณนั้น หรือตามกรอบระยะเวลาที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด

เมื่อปลัดกระทรวงอนุมัติข้อมูลแผนงาน/โครงการในระบบติดตามและประเมินผล แห่งชาติ (eMENSER) แล้ว ข้อมูลในระบบจะถูกส่งถึงสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจะไม่สามารถส่งคืนโครงการในระบบตามลำดับให้กับหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่บันทึกข้อมูลได้อีก การแก้ไขข้อมูลในกรณีนี้ ส่วนราชการระดับกระทรวงจะต้องมีหนังสือถึงสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเพื่อขอแก้ไขข้อมูลเท่านั้น

เมื่อผ่านพ้นระยะเวลา ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสแล้ว การรายงาน ผลการดำเนินงานของไตรมาสนั้นจะสิ้นสุดลง การย้อนกลับไปรายงานผลการดำเนินงานของไตรมาสที่ล่วงมาแล้ว จะไม่สามารถดำเนินการได้ เว้นแต่กรณีที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเปิดระบบ ให้ดำเนินการได้

- ปฏิทินการรายงานผลการดำเนินงาน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง
กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.) โทร. ๐ ๒๒๓ ๔๘๗๐ (มท.) ๕๐๕๗๗

(๒) การติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSER) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSER) เป็นระบบที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยใช้สำหรับเป็นกลไกในรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อเป้าหมายในการเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อย่างบูรณาการ โดยกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทุกแห่งดำเนินการให้มีการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ ตามรายการและระยะเวลาที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด

ซึ่งได้กำหนดให้รายงานผลการดำเนินการแผนงาน/โครงการเป็นรายไตรมาส โดยให้รายงานภายใน ๓๐ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ

๑) โครงสร้างข้อมูลระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSOCR)

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติจะจำแนกประเภทของผู้ใช้งานระบบ (user) ตามบทบาทหน้าที่ออกเป็นทั้งหมด ๕ ประเภท ดังนี้

- ผู้นำเข้าข้อมูลโครงการ คือ ส่วนราชการระดับกองโดยความรับผิดชอบของผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า ทำหน้าที่ในการนำข้อมูลโครงการหรือการดำเนินงาน ตลอดจนการรายงานความก้าวหน้าเป็นรายไตรมาส และส่งข้อมูลเพื่อขอรับการอนุมัติจาก “ผู้อนุมัติ”

- ผู้นำเข้าข้อมูลแผน คือ ส่วนราชการระดับกองที่ได้รับมอบหมายในการนำเข้าแผนระดับ ๓ ของหน่วยงานเข้าสู่ระบบฯ เช่น กองยุทธศาสตร์, กองนโยบายและแผน โดยหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า และระดับกระทรวงจะได้รับเพียง Username เดียวต่อหนึ่งหน่วยงาน

- ผู้อนุมัติ คือ ผู้ใช้งานระบบฯ ที่สามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบข้อมูลโครงการที่ส่วนราชการระดับกองนำเข้ามาในระบบฯ เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องก่อนจะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำรายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาต่อไป

- ผู้ประสานงานระดับกระทรวง (ป.ย.ป.) คือ กลุ่มงาน ป.ย.ป. หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ ป.ย.ป. ของหน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้ใช้งานระบบฯ ที่สามารถดูภาพรวมของทุกโครงการในทุกสถานะภายในกระทรวงได้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการประสานงานและติดตามความคืบหน้าในการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบฯ

- ผู้ติดตามและตรวจสอบ คือ ผู้ใช้งานระบบฯ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ, คณะรัฐมนตรี, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาตินั้นจะมีลำดับขั้นตอนในการบันทึกข้อมูลทั้งหมด ๗ ลำดับ ดังนี้

๒) ขั้นตอนการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูป

ประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSQR) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป. มท.) แจกแจงแนวทางการบันทึกและการรายงานข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSQR) ให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ โดยให้รายงานข้อมูลในระบบฯ ตามแนวทางและระยะเวลาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ดังนี้

- ระดับผู้อำนวยการกอง/สำนัก ภายในวันที่ ๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส ตามปีงบประมาณ
- รองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่กำกับดูแล ภายในวันที่ ๑๕ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย ภายในวันที่ ๒๐ - ๓๐ นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสตามปีงบประมาณ

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทั้งหมด ๑๙ หน่วยงาน รายงานข้อมูลในระบบฯ ตามแนวทางและระยะเวลาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

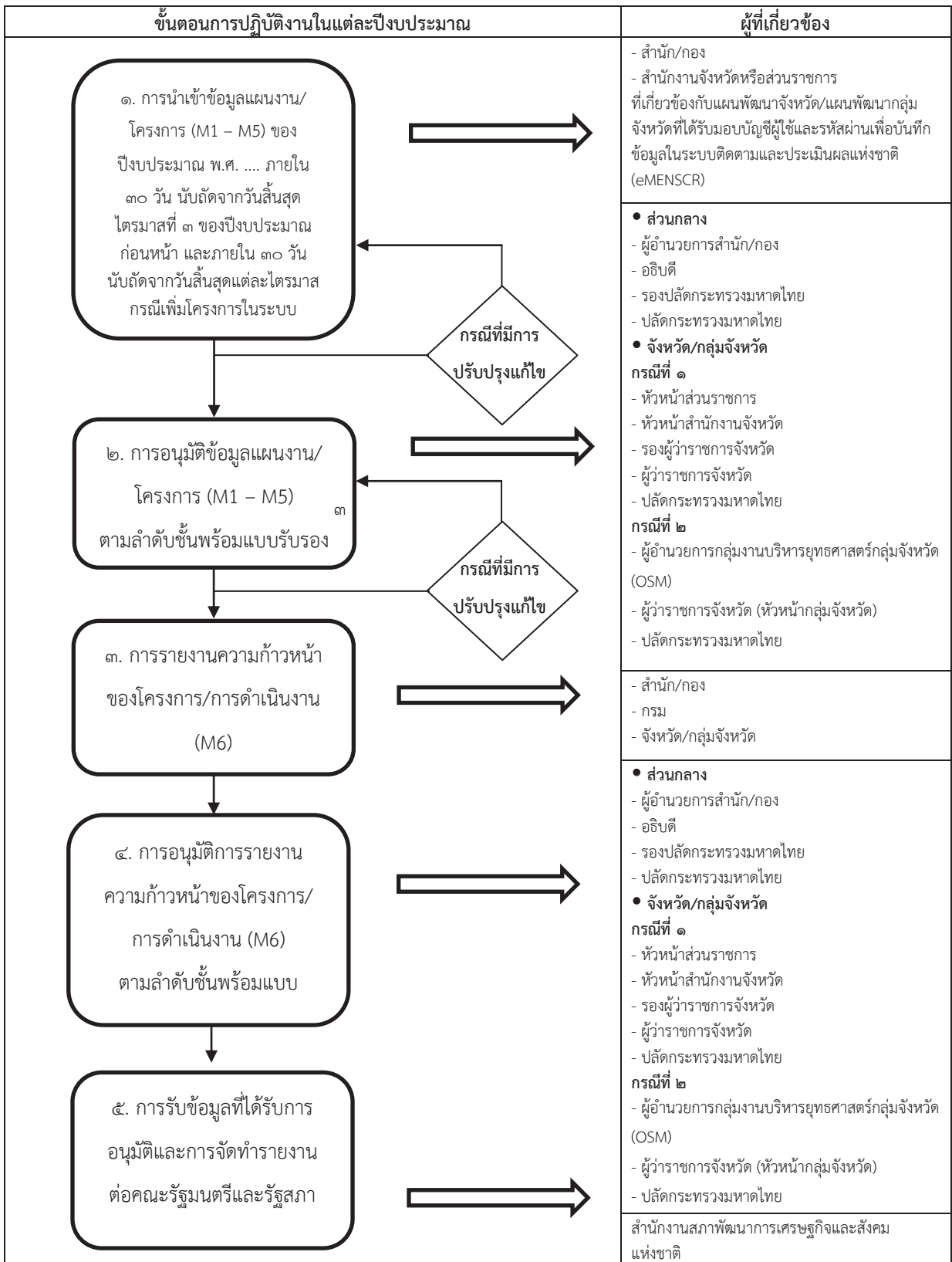
กลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้กลั่นกรองในระดับการอนุมัติข้อมูลของรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร ตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูล เพื่อเสนอรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร พิจารณาให้ความเห็นชอบในแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลที่ยรายงานในระบบฯ

แจ้ง ป.ย.ป. มท. เพื่อเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติ และส่งข้อมูลในระบบให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานติดตามประเมินผล สำนักนโยบายและแผน สป. โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๕๒๔๖ (มท.) ๕๐๔๗๓

แผนภาพแสดงกระบวนการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของกระทรวงมหาดไทย

^๓ กรณีจังหวัด/กลุ่มจังหวัดหากมีการแก้ไขข้อมูลให้ส่งแบบรับรองการอนุมัติข้อมูล (M1 – M5 หรือ M6) ซ้ำ และให้ประสานงานกับสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๓) การติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานกลางของรัฐบาลที่มีหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแล ประสานการปฏิบัติงานของราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดดำเนินการประมวลแบบรับรองการอนุมัติข้อมูลในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ส่งให้กลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงมหาดไทย (ป.ย.ป.มท.) เป็นผู้อนุมัติในระดับปลัดกระทรวง โดยมีแนวทางการตรวจสอบโครงการและผลการดำเนินงานในระบบ eMENSCR ดังนี้

๑) การตรวจสอบข้อมูลโครงการในระบบ eMENSCR เน้นความถูกต้องของข้อมูล รายละเอียดโครงการ (M1 – M5) และผลการดำเนินงาน (M6)

M1 คือ ความสอดคล้องของโครงการกับยุทธศาสตร์ชาติ

M2 คือ ข้อมูลทั่วไปของโครงการ (วิธีการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ผู้ประสานงานหลัก)

M3 คือ รายละเอียดโครงการ (การดำเนินงาน เป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ ระยะเวลา)

M4 คือ กิจกรรมของโครงการ

M5 คือ งบประมาณ (แหล่งเงิน แผนการใช้จ่าย)

M6 คือ ผลการดำเนินงาน ประจำไตรมาส

M7 คือ สายการบังคับบัญชา (สศช. เป็นผู้ผูกเส้นทางการอนุมัติ M1 - M5)

๒) จังหวัดและกลุ่มจังหวัดดำเนินการลงข้อมูล M1 – M5 และรายงานผล M6 ในระบบและจัดส่งแบบรับรองการอนุมัติโครงการในระบบมายังสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๐ นับจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส (๑๐ มกราคม/๑๐ เมษายน/๑๐ กรกฎาคม/๑๐ ตุลาคม) และสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดจะดำเนินการตรวจสอบภายใน ๑๕ วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดแต่ละไตรมาสของปีงบประมาณ เพื่อรายงานต่อ ป.ย.ป.มท. พิจารณาอนุมัติในระดับ ปลัดกระทรวง

๓) ดำเนินการฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรมระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) สำหรับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และอำนวยความสะดวกในการแนะนำการใช้งานระบบเบื้องต้น ผ่านช่องทาง ไลน์กลุ่ม (Line ID : eMENSCR_pad62) หรือ โทร ๐๒ ๒๒๒ ๗๘๒๑ สี่สาร มท. ๕๐๔๓๖, ๕๐๔๓๑

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๘๒๑ (มท.) ๕๐๔๓๑

๓.๔.๒ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย (e - Monitoring)

การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (e - Monitoring) เป็นระบบสารสนเทศที่ใช้ในการติดตามความสำเร็จของการดำเนินงาน

ตามตัวชี้วัดของหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยออกแบบขึ้นมาเพื่อรองรับการทำงานให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ผ่าน Web Browser ซึ่งสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ทันที ทุกเวลา ทั้งนี้ในแต่ละไตรมาสจะติดตามความก้าวหน้าโดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ว่ามีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	หน่วยงาน	วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย/ผลการดำเนินงาน/การเบิกจ่ายงบประมาณ					เป้าหมายที่สอดคล้อง	
						ค่าที่โดยเฉลี่ย/เฉลี่ย	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4		รวม
จำนวนโครงการ		0		รวมงบประมาณ			0	0	0	0	0	
							0	0	0	0	0	
							0	0	0	0	0	
							0	0	0	0	0	
							0	0	0	0	0	

- ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย แสดงออกเป็นสีแดง
- ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย แสดงออกเป็นสีเขียว
- ผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมาย แสดงออกเป็นฟ้า
- ไม่กำหนดแผน/ผล แสดงออกเป็นสีเทา

ในกรณีที่ตัวชี้วัดมีผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดหน่วยงานต้องระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างทันท่วงที

การรายงานผลของระบบการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ผ่าน Web Browser สามารถเลือกรูปแบบรายงานได้ ๓ รูปแบบคือ

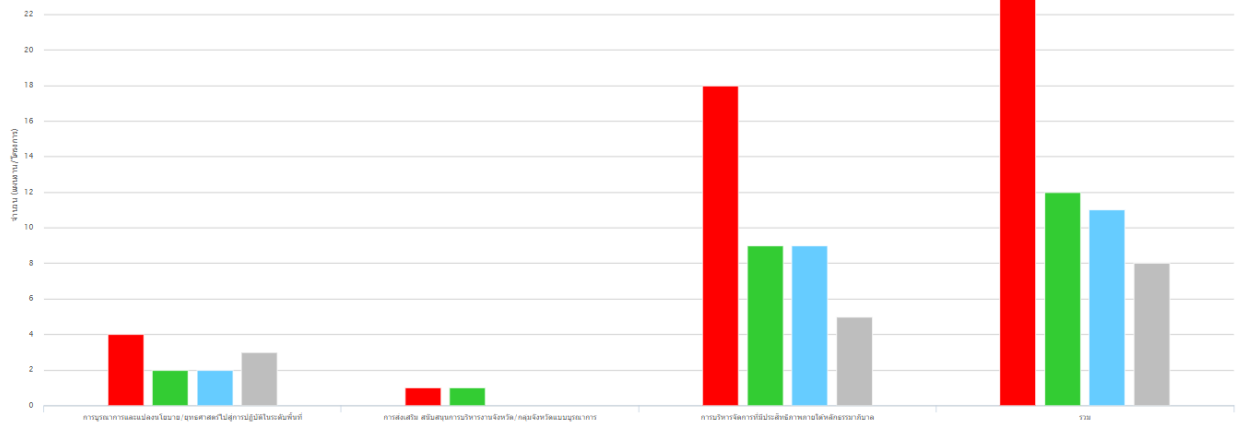
(๑) การรายงานผลการดำเนินงานภาพรวมตามปีงบประมาณ สามารถเลือกปีงบประมาณที่ต้องการทราบข้อมูลภาพรวม โดยจะแสดงผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ ทั้งหมดของหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ว่ามีตัวชี้วัดใดบ้าง ที่มีผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย เป็นไปตามเป้าหมาย สูงกว่าเป้าหมาย และไม่กำหนดแผน/ผล

(๒) การรายงานผลการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) การบูรณาการและแปลงนโยบาย/ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ (๒) การส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ และ (๓) การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยจะแสดงผลตัวชี้วัดตามรายประเด็นยุทธศาสตร์ โดยไม่แยกรายหน่วยงาน

(๓) การรายงานผลการดำเนินงานตามหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ทั้งหมด ๑๙ หน่วยงาน สามารถเลือกรายหน่วยงานที่ต้องการ โดยจะแสดงตัวชี้วัดทั้งหมดที่หน่วยงานนั้น ๆ ได้มีการดำเนินงานภายในปีงบประมาณที่ต้องการทราบข้อมูล

ด้วยเหตุนี้ ระบบการติดตามผลการดำเนินงานฯ ข้างต้น จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ มีแนวทางในการติดตามผลการดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับแผนการดำเนินงาน และทบทวนแผนสำหรับการจัดทำแผนงาน/งบประมาณในปีต่อไป อีกทั้งผู้บริหารระดับสูงสามารถติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผน เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารราชการ และการกำกับ/ติดตามงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

ภาพแสดงระบบการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี (e - Monitoring)

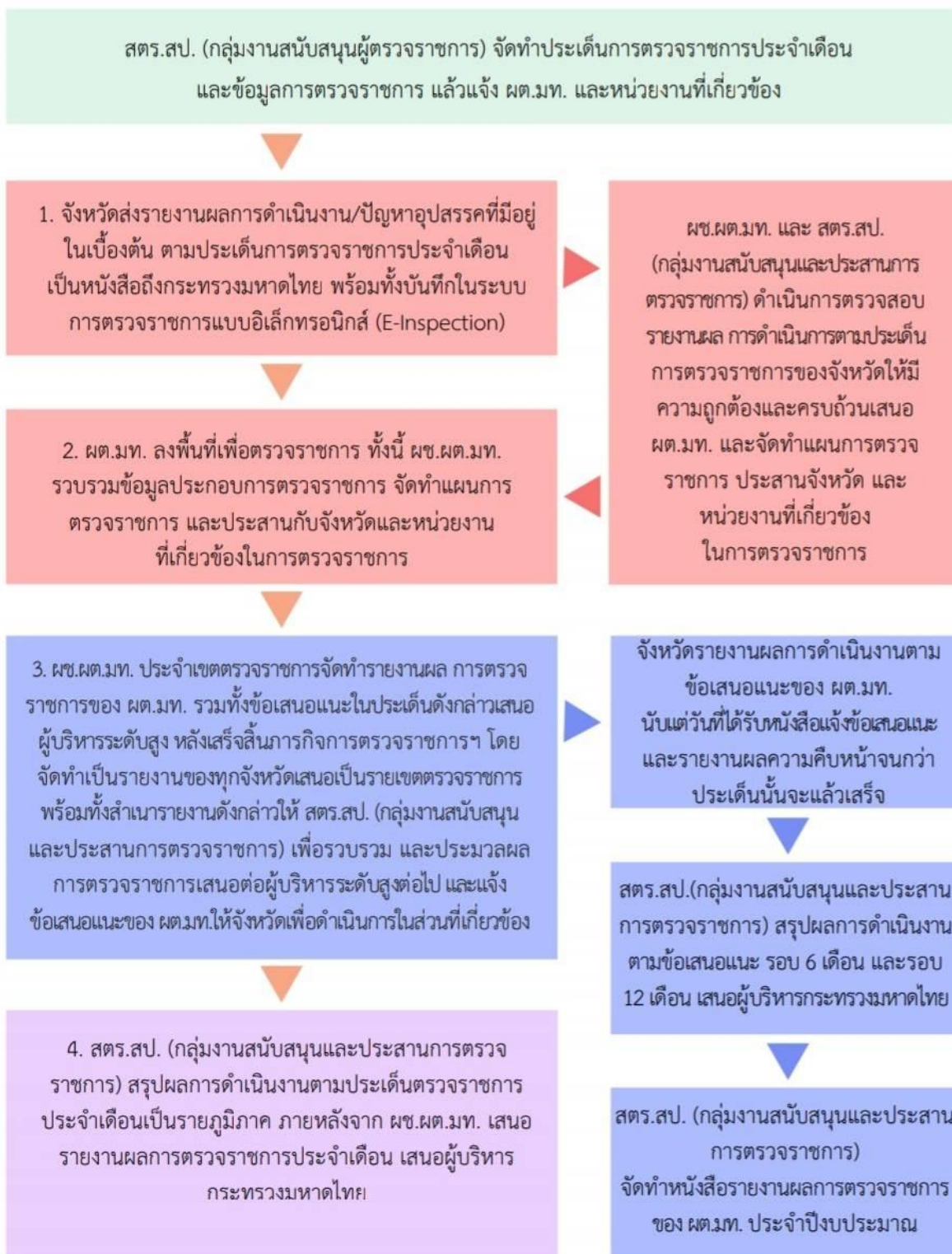
ระบบติดตามผลการดำเนินงานมีการเก็บฐานข้อมูลไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งหน่วยงานสามารถเรียกดูข้อมูลผลงานย้อนหลังได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและแผน สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๕๒๔๖ (มท.) ๕๐๔๗๓

๓.๔.๓ การติดตามผลการตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

แนวทางการจัดทำรายงานประเด็นการตรวจราชการ และการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

๓.๔.๔ การตรวจสอบภายในระดับกระทรวง

ภารกิจของงานตรวจสอบภายใน แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ (๑) การให้ความเชื่อมั่น (Assurance Service) เป็นการตรวจสอบเพื่อนำมาประเมินกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการกำกับดูแล ด้วยความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม หลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังรอบคอบและใช้ทักษะเชิงผู้ประกอบวิชาชีพ (๒) การให้คำปรึกษา (Consulting Service) เป็นกิจกรรมการให้คำแนะนำและคำปรึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณค่า ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน การกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยรับตรวจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๑) ขอบเขตการปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมั่นใจได้ว่าการปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่

๑) ให้มั่นใจว่าการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประหยัดและคุ้มค่า

๒) ประเมินความเพียงพอ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง การกำกับดูแลในทุกกิจกรรมการดำเนินงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การควบคุมความเสี่ยงจากการทุจริตและมาตรการในการบริหารจัดการ

๓) ให้ความมั่นใจได้ว่าข้อมูลทางการเงินและมีใช้การเงิน มีความครบถ้วน ถูกต้อง และเชื่อถือได้

๔) ให้มีการดูแลรักษาทรัพย์สิน และการใช้ทรัพยากรว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งลดโอกาสในการนำไปสู่การทุจริต

๕) ให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องตามนโยบาย มาตรฐาน วิธีปฏิบัติงาน ระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๖) ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร และหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

๗) ประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง การกำกับดูแล ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการควบคุมความเสี่ยงจากการทุจริตในหน่วยงาน

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในตามมาตรฐานวิชาชีพไม่สามารถรับประกันได้ว่า จะค้นพบการทุจริต แต่เป็นเพียงการประเมินความเพียงพอของมาตรการควบคุมภายในที่ฝ่ายบริหารกำหนด เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสการเกิดทุจริตเท่านั้น

(๒) กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

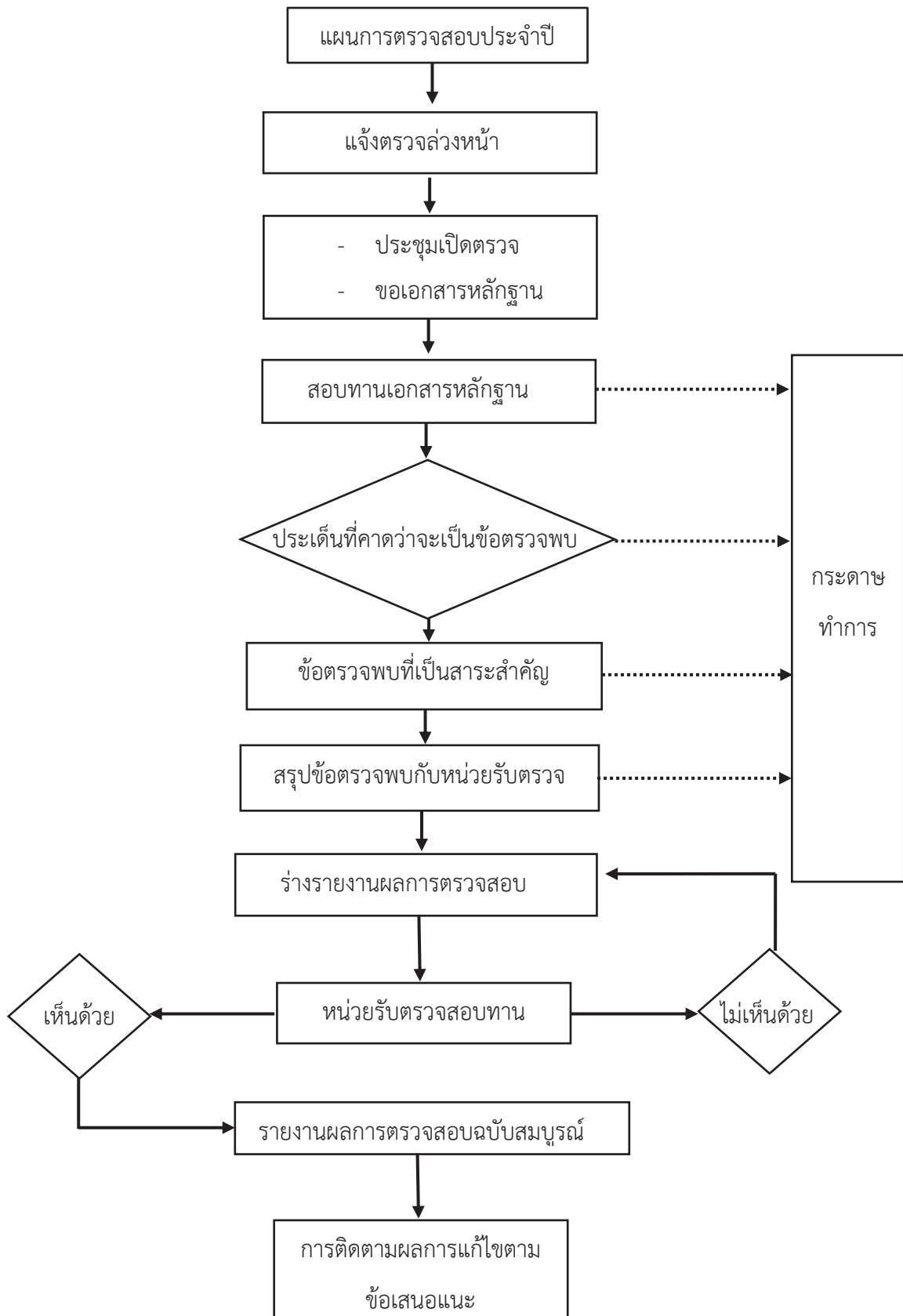
๑) การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

๒) การวางแผนและการปฏิบัติงานตรวจสอบ

๓) การสรุปประเด็นข้อตรวจพบและจัดทำรายงาน

๔) การติดตามผลการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

Flow Chart แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (โดยละเอียด)

(๓) จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในประจำปีแก่หน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และสอบทานการปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด

เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๙ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวงจึงได้กำหนดขอบเขตและแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ตรวจสอบภายในระดับกรมและผู้ตรวจสอบภายในระดับจังหวัด ประกอบด้วยหน่วยตรวจสอบภายในจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด และหน่วยตรวจสอบภายในระดับกรม จำนวน ๗ กรม รวมทั้งสิ้น ๘๓ หน่วยงาน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ประจำปี

๑) ให้ผู้ตรวจสอบภายในดำเนินการประเมินความเสี่ยงหน่วยรับตรวจ/โครงการ เพื่อจัดทำแผนการตรวจสอบประจำปีและแผนการตรวจสอบระยะยาว ตามปริมาณหน่วยรับตรวจ/โครงการที่กำหนด

๒) กำหนดเรื่องการตรวจสอบ ประกอบด้วย

- การตรวจสอบด้านการเงิน การบัญชี (Financial Audit)
- การตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนด (Compliance Audit)
- การตรวจสอบด้านการดำเนินงาน (Performance Audit)
- การตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Audit)
- การตรวจสอบด้านการปฏิบัติงาน (Operational Audit)
- การตรวจสอบด้านการบริหาร (Management Audit)

๓) เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยอนุมัติแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

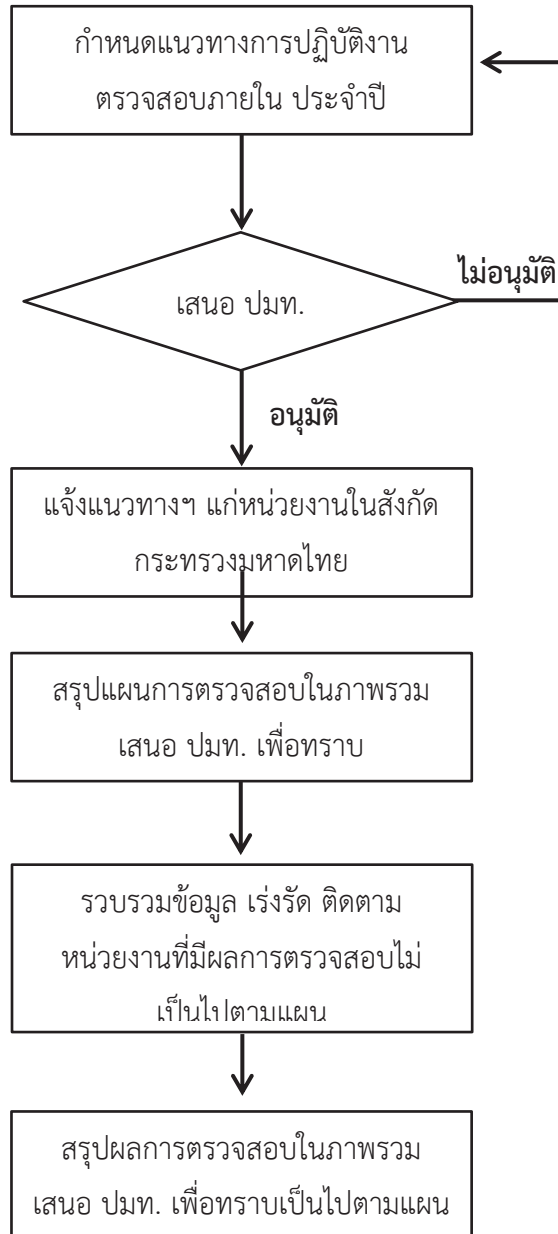
๔) แจกแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ประจำปีงบประมาณ แก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

๕) สรุปผลการตรวจสอบเปรียบเทียบกับแนวทางที่กำหนดของหน่วยงานตรวจสอบภายใน เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อทราบ

๖) รวบรวมข้อมูล เร่งรัด ติดตาม หน่วยงานที่มีผลการตรวจสอบไม่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

๗) สรุปผลการตรวจสอบในภาพรวมเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อทราบ

Flowchart แสดงขั้นตอนการจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในประจำปี
แก่หน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
และสอบทานการปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด (โดยละเอียด)

(๔) จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ด้านการตรวจสอบและกฎ ระเบียบ ให้แก่ผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวง จึงได้จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ตรวจสอบภายในสังกัดกระทรวงมหาดไทยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๓.๔.๕ การตรวจสอบภายในระดับกรม

กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกรม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สายการบังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติหน้าที่หลัก คือ การให้ความเชื่อมั่น และให้คำปรึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผู้บริหาร เกิดความมั่นใจว่า หน่วยรับตรวจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ภายใต้ค่าใช้จ่ายและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ป้องปรามมิให้เกิดความเสียหาย การทุจริต รั่วไหลทางการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ ของทางราชการ โดยมีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

(๑) งานบริการให้ความเชื่อมั่น (Assurance Services) หมายถึง การตรวจสอบ หลักฐานต่าง ๆ อย่างเที่ยงธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งการประเมินผลอย่างอิสระในกระบวนการกำกับดูแล การบริหาร ความเสี่ยง และการควบคุมของหน่วยงานของรัฐ โดยงานบริการให้ความเชื่อมั่นประกอบด้วย

๑) การตรวจสอบด้านการเงิน (Financial Audit) หมายถึง การตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเชื่อถือได้ของข้อมูลการเงิน และรายงานการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี นโยบายการบัญชี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศที่เกี่ยวข้อง รวมถึง การประเมินความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน และความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาดและการทุจริต ด้านการเงินการบัญชี

๒) การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Audit) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี รวมถึงมาตรฐาน แนวปฏิบัติ และนโยบายที่กำหนดไว้

๓) การตรวจสอบการดำเนินงาน (Performance Audit) หมายถึง การตรวจสอบ ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่าของกิจกรรมที่ตรวจสอบ

๔) การตรวจสอบอื่น ๆ หมายถึง การตรวจสอบอื่นนอกเหนือจากข้อ (๑) – (๓) เช่น การตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) เป็นการตรวจสอบความมั่นคงปลอดภัย ของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการตรวจสอบพิเศษ (การตรวจสอบตามที่ได้รับมอบหมายเป็นกรณีพิเศษ) เป็นต้น

ขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบ

กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงาน ตรวจสอบด้วยความมั่นใจและมีคุณภาพ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ ๑ การวางแผนการตรวจสอบ

๑) สืบหาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อจัดทำแผนการตรวจสอบภายใน รวบรวมข้อมูล เอกสาร ต่าง ๆ และประเมินการควบคุมภายใน

๒) ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ โดยระบุความเสี่ยงระดับกิจกรรม และระดับหน่วยรับตรวจ โดยการระบุปัจจัยเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง

๓) จัดทำแผนการตรวจสอบประจำปี และแผนการตรวจสอบระยะยาว ตามผลการประเมินความเสี่ยง

๔) สำเนาแผน และประสานแผนกับหน่วยรับตรวจ

ขั้นตอนที่ ๒ การปฏิบัติงานตรวจสอบ

๑) จัดทำแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ (Engagement Plan) เสนอผู้ตรวจสอบภายใน ระดับกรม ให้ความเห็นชอบ

๒) วางแผนการปฏิบัติงานก่อนเข้าตรวจสอบ โดยการจัดเตรียมข้อมูลการตรวจสอบ กระจายทำการต่าง ๆ และศึกษาข้อมูลหน่วยรับตรวจ กำหนดวันเวลาที่จะตรวจสอบ เตรียมการเดินทางไปราชการ

๓) แจ้งหน่วยรับตรวจให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบพร้อมกำหนดการตรวจสอบ

๔) ปฏิบัติงานตรวจสอบ ทำการเปิดตรวจโดยประชุมชี้แจงการตรวจสอบระหว่างผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบกับผู้รับตรวจที่เกี่ยวข้อง ถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีการตรวจสอบให้ผู้รับตรวจ ทราบและยืนยันความเหมาะสม

๕) ดำเนินการตรวจสอบ รวบรวมเอกสารและจัดทำกระดาษทำการ บันทึก รายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบ และรวบรวมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อสรุปผลการตรวจสอบ ข้อตรวจพบ และให้ข้อเสนอแนะ

๖) ประชุมปิดตรวจแจ้งประเด็นข้อตรวจพบ และข้อเสนอแนะ ร่วมพิจารณากับหน่วยรับตรวจและรับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติม เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน หรือจัดทำร่างรายงานผลการตรวจสอบจากหลักฐานเอกสาร กระดาษทำการ ประเด็นข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะ และสอบทานผลการตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบภายในระดับกรม นำร่างรายงานหารือกับหน่วยรับตรวจ รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติม เพื่อสรุปจัดทำเป็นรายงานผลการตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำรายงานผลและการติดตามผล

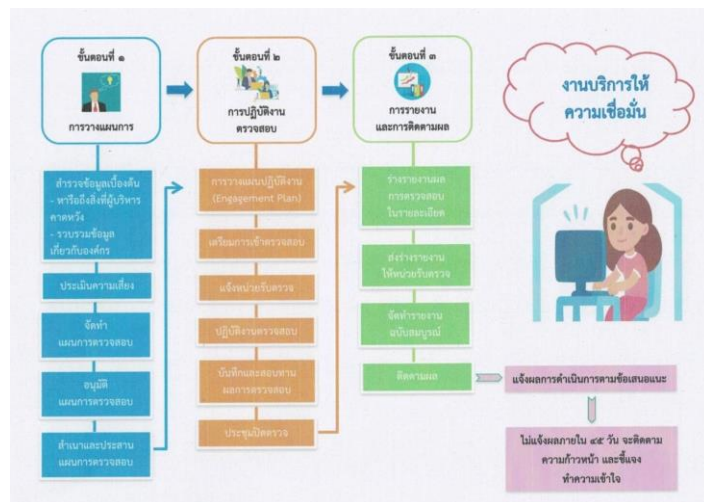
๑) จัดทำรายงานผล เป็นการรายงานผลการตรวจสอบเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีปฏิบัติงาน และผลการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมด ข้อบกพร่องที่ตรวจสอบ ประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญ และการควบคุม รวมถึงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยสั่งการ

๒) จัดส่งรายงานผลการตรวจสอบให้กับหน่วยรับตรวจ และกระทรวงมหาดไทย

๓) ติดตามผลการตรวจสอบเพื่อให้ทราบว่าหน่วยรับตรวจได้มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ เพียงใด โดยมีระบบ/เกณฑ์การติดตามผลการตรวจสอบ ดังนี้

กรณีหน่วยรับตรวจแจ้งผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ให้ผู้รับผิดชอบสอบถามความครบถ้วนถูกต้องของการดำเนินการ และเสนอรายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ

กรณีที่หน่วยรับตรวจไม่รายงานผลหรือรายงานผลไม่ครบถ้วน ภายใน ๔๕ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงาน จะติดต่อสอบถามหน่วยรับตรวจถึงความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้หน่วยรับตรวจสามารถปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานและตกลงระยะเวลาในการส่งรายงานการปรับปรุงแก้ไขต่อไป หรืออาจจะส่งเป็นหนังสือจนกว่าจะได้รับรายงานผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ และเมื่อได้รับรายงานแล้วจะสรุปผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ

(๒) งานบริการให้คำปรึกษา (Consulting Services) หมายถึง การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งลักษณะงานและขอบเขตของงานจะเป็นไปตามข้อตกลงที่ทำขึ้นร่วมกับผู้รับบริการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับหน่วยงานของรัฐ และปรับปรุงกระบวนการการกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมของหน่วยงานของรัฐให้ดีขึ้น เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่อง ความคล่องตัวในการดำเนินงาน การออกแบบระบบงาน วิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ผู้ตรวจสอบภายในจะให้บริการการให้คำปรึกษาภายใต้ขอบเขต หลักเกณฑ์ของ กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานของผู้รับบริการ ข้อเสนอของคำปรึกษา จะอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์และการประเมินผลที่เหมาะสมตามขอบเขตของข้อมูลที่บันทึกไว้ในกระดาษ ทำการตามที่ได้รับบริการได้ให้ข้อมูลไว้

๑) ขั้นตอนและรูปแบบการปฏิบัติงานให้คำปรึกษา

กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบด้วยความมั่นใจและมีคุณภาพ ประกอบด้วย

- การขอรับบริการปรึกษา
- การวิเคราะห์ประเด็นข้อหาหรือ
- การปฏิบัติงานให้คำปรึกษา

- ตอบคำถาม/ตอบข้อหารือแก่ผู้รับบริการ

๒) การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการ

- งานธุรการลงรับหนังสือในทะเบียนคุม
- เสนอผู้ตรวจสอบภายในระดับกรม สป. พิจารณาสั่งการ มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายใน ในหน่วยงานตรวจสอบ
- ผู้ตรวจสอบภายในที่ได้รับมอบหมายวิเคราะห์ข้อหารือ/คำถาม

กรณีที่ ๑ : ข้อหารือ/คำถาม ไม่ซับซ้อน มีระเบียบฯ หรือหลักเกณฑ์กำหนดไว้
อย่างชัดเจน จัดทำหนังสือตอบข้อหารือ/คำถาม เสนอผู้ตรวจสอบภายในระดับกรม สป. พิจารณาและลงนามในบันทึกตอบข้อหารือถึงหน่วยงานนั้น ๆ

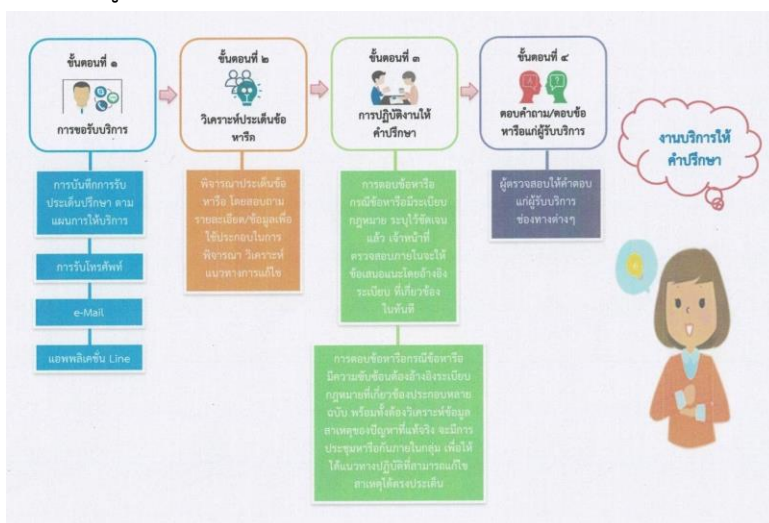
กรณีที่ ๒ : ข้อหารือ/คำถาม มีความซับซ้อน ไม่มีระเบียบฯ หรือหลักเกณฑ์กำหนด
ไว้อย่างชัดเจน วิเคราะห์ข้อหารือ/คำถาม และหาข้อสรุปร่วมกัน ในกลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกรม สป. กรณียังหาข้อสรุปไม่ได้จะประสานไปยังหน่วยงานเจ้าของระเบียบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และตอบข้อหารือให้ผู้ขอรับบริการ

๓) การให้คำปรึกษาแบบไม่เป็นทางการ

- ผู้ตรวจสอบภายในรับข้อหารือผ่านทางโทรศัพท์ อีเมล และทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ
- สอบถามข้อมูลของผู้ขอรับบริการคำปรึกษา
- ผู้ตรวจสอบภายในวิเคราะห์ข้อหารือ/คำถาม

กรณีที่ ๑ : ข้อหารือ/คำถาม ไม่ซับซ้อน มีระเบียบฯ หรือหลักเกณฑ์กำหนดไว้
ชัดเจน ผู้ตรวจสอบภายในวิเคราะห์ คั่นหาระเบียบฯ แจกคำตอบให้ผู้ขอรับบริการในทันที หรือแจ้งกลับภายหลัง

กรณีที่ ๒ : ข้อหารือ/คำถาม มีความซับซ้อน ไม่มีระเบียบฯ หรือหลักเกณฑ์กำหนด
ไว้อย่างชัดเจน วิเคราะห์ข้อหารือ/คำถาม และหาข้อสรุปร่วมกันในกลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกรม สป. และตอบข้อหารือให้ผู้ขอรับบริการ กรณียังหาข้อสรุปไม่ได้จะประสานไปยังหน่วยงานเจ้าของระเบียบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและตอบข้อหารือให้ผู้ขอรับบริการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : หน่วยตรวจสอบภายในระดับกรม โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๑๑๙๖ (มท.) ๕๐๖๓๑

● **ด้านระบบงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ**

๑. การจัดทำคำของบประมาณ

การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี ถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญของการบริหารงานขององค์กร เนื่องจากงบประมาณเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดทำคำของบประมาณจึงต้องมีการวิเคราะห์ การวางแผนที่ดี การดำเนินการต้องเป็นไปตามกระบวนการ ขั้นตอน และแนวทางที่สำนักงบประมาณกำหนดภายใต้ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายระดับชาติ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อประชาชนสูงสุด

กระบวนการจัดทำคำของบประมาณ

๑.๑ ศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ระดับชาติ แผนปฏิบัติราชการกระทรวง/หน่วยงาน

ก่อนการจัดทำคำของบประมาณ ต้องศึกษาเจตนารมณ์ของนโยบาย และยุทธศาสตร์การบริหาร ประเทศ หรือนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ทราบว่ามีความนโยบายฯ ใดที่เกี่ยวข้อง กับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน โดยจัดทำคำของบประมาณให้สอดคล้อง และสนับสนุนแนวนโยบายระดับชาติ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) นโยบาย ของคณะรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ และแผนปฏิบัติราชการกระทรวง/หน่วยงาน

๑.๒ ทบทวนและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง และตัวชี้วัดระดับกระทรวง โดยหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัด กระทรวง และสำนักงบประมาณ ดังนี้

๑.๒.๑ ทบทวนผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ โดยกำหนดค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด ที่ชัดเจน สอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ

๑.๒.๒ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง และตัวชี้วัด โดยกำหนดให้สอดคล้องและเชื่อมโยง กับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปี ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้จากผลสำเร็จของผลผลิตหรือโครงการของหน่วยรับงบประมาณในสังกัดอย่างสอดคล้อง และเชื่อมโยงกัน โดยกระทรวงต้องปรับปรุงค่าเป้าหมายของตัวชี้วัด และประมาณการล่วงหน้าให้สอดคล้อง กับงบประมาณในปีที่ผ่านมาที่ได้รับจัดสรรจริง

๑.๒.๓ กระทรวงถ่ายทอดวิสัยทัศน์ พันธกิจของกระทรวง ผลสัมฤทธิ์ฯ เป้าหมาย การให้บริการกระทรวง และตัวชี้วัด ให้หน่วยงานในสังกัดทราบเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาทบทวน และปรับปรุงเป้าหมาย กลยุทธ์ ผลผลิต/โครงการ กิจกรรม ตัวชี้วัดผลสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับระดับหน่วยงาน

๑.๓ เสนอรายการงบประมาณซึ่งจะต้องก่อหนี้ผูกพันมากกว่าหนึ่งปีงบประมาณ และมีวงเงินตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไป ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ ก่อนเสนอรายละเอียดคำของบประมาณ

กระทรวงรวบรวม วิเคราะห์รายการงบประมาณซึ่งจะต้องก่อกำหนดผู้พันฯ ที่หน่วยงานเสนอว่ามีความพร้อมในการดำเนินงาน เช่น สถานที่ แบบรูปรายการ และผลการพิจารณาจากคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น รวมทั้งการปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบ และเสนอรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลการบริหารราชการให้ความเห็นชอบก่อนนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี โดยเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

๑.๔ การมอบนโยบายการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้มอบนโยบายการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่ทุกส่วนราชการแล้ว กระทรวงจะดำเนินการจัดประชุมมอบนโยบายการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแก่หน่วยงานในสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายสำคัญของรัฐบาล ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แผนปฏิบัติราชการของกระทรวง รวมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและภารกิจของหน่วยงานในสังกัด ความต้องการในพื้นที่และแผนพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณและผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ

๑.๕ การเสนอคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และส่งสำนักงบประมาณ

๑.๕.๑ หน่วยงานจัดทำรายละเอียดคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในรูปแบบเอกสารและบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ E- Budgeting ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงบประมาณกำหนดประกอบด้วย

(๑) ข้อมูลพื้นฐานระดับผลลัพธ์ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

(๒) ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เป้าหมายการให้บริการกระทรวง เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน และผลผลิต/โครงการ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กระทรวง กลยุทธ์หน่วยงาน กิจกรรม และนโยบายการจัดสรรงบประมาณฯ

(๓) ข้อมูลงบประมาณจำแนกตามกลุ่มแผนงาน ได้แก่ แผนงานพื้นฐาน แผนงานยุทธศาสตร์ แผนงานบูรณาการ แผนงานบุคลากรภาครัฐ และรายการคำดำเนินการภาครัฐ

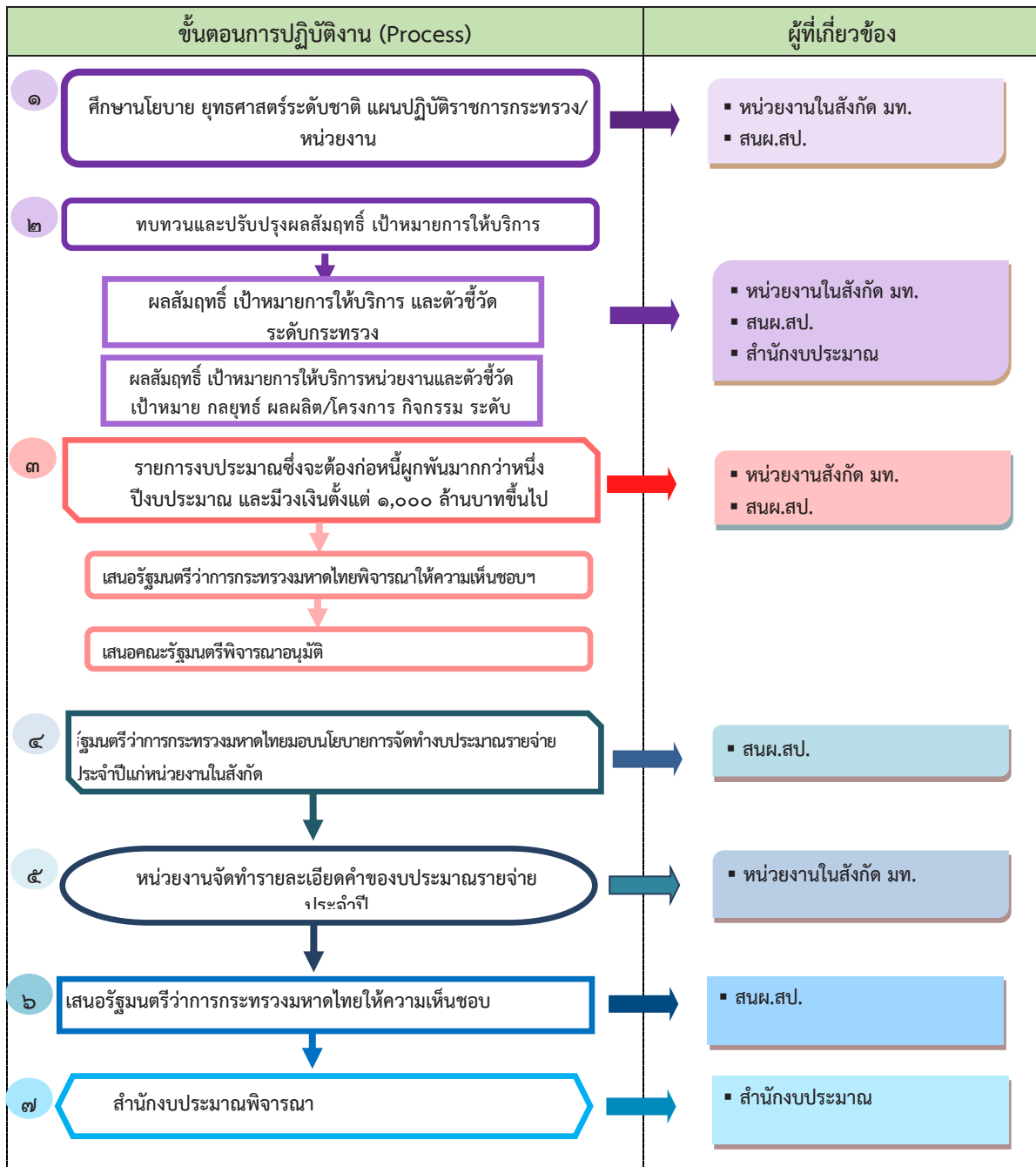
(๔) ข้อมูลงบประมาณจำแนกตามงบรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบลงทุน งบอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น

(๕) ข้อมูลพื้นฐานระดับผลผลิต/โครงการ เช่น วัตถุประสงค์ของผลผลิต/โครงการ ลักษณะโครงการ การดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ สภาพปัญหา/ความต้องการ ความเร่งด่วน กลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์/ผลกระทบของโครงการ และวงเงินงบประมาณ เป็นต้น รวมทั้งข้อมูลระดับกิจกรรม - รายการ

(๖) ทำแผน/รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี กรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF) รายงานเกี่ยวกับสถานะและแผนการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ

๑.๕.๒ กระทรวงรวบรวม วิเคราะห์ รายละเอียดค่าของงบประมาณของหน่วยงานในสังกัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบ และส่งสำนักงบประมาณภายในระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลระดับกระทรวงในระบบสารสนเทศ E- Budgeting ของสำนักงบประมาณ

ภาพแสดงขั้นตอนการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงมหาดไทย

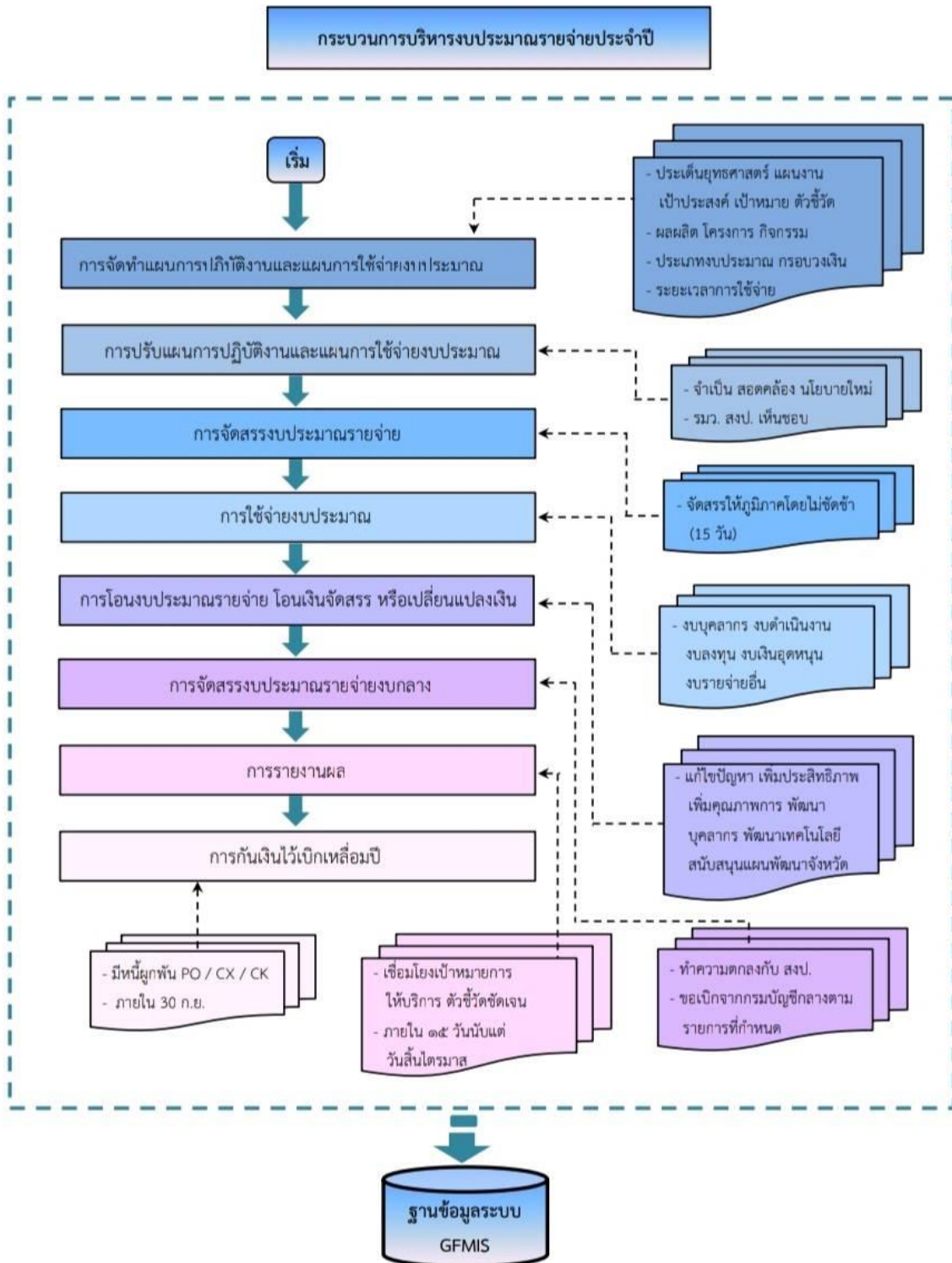

หน่วยงานรับผิดชอบ : ฝ่ายประสานงบประมาณ กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๔๒๐๓ (มท.) ๕๐๕๗๗

๒. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ คือ การใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และเอกสารงบประมาณที่เกี่ยวข้อง การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

๒.๑ การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ มีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑.๑ กระทรวงมหาดไทยต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับจัดสรร และเพื่อใช้ในการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ โดยแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณจะต้องแสดงถึงความเชื่อมโยงเป้าหมายการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน และแสดงถึงผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

๒.๑.๒ จัดส่งแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้สำนักงานงบประมาณไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนวันเริ่มต้นปีงบประมาณ (ภายในวันที่ ๑๖ กันยายนของทุกปี) โดยจัดส่งด้วยระบบฐานข้อมูล แผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (BB EvMis)

๒.๑.๓ สำนักงานงบประมาณให้ความเห็นชอบแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณแล้ว ต้องเสนอแผนดังกล่าวให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อใช้ในการกำกับ ดูแล และติดตาม การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

๒.๒ การปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

๒.๒.๑ การปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ สามารถดำเนินการได้ในกรณี ดังนี้

(๑) มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือตัวชี้วัดของแผนงาน ผลผลิต หรือโครงการให้แตกต่างไปจากที่สำนักงานงบประมาณให้ความเห็นชอบแล้ว

(๒) มีการโอนงบประมาณรายจ่ายให้หน่วยรับงบประมาณอื่นตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

(๓) คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายใหม่ และมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเป้าหมายของแผนงาน ผลผลิต หรือโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดขึ้นใหม่นั้น

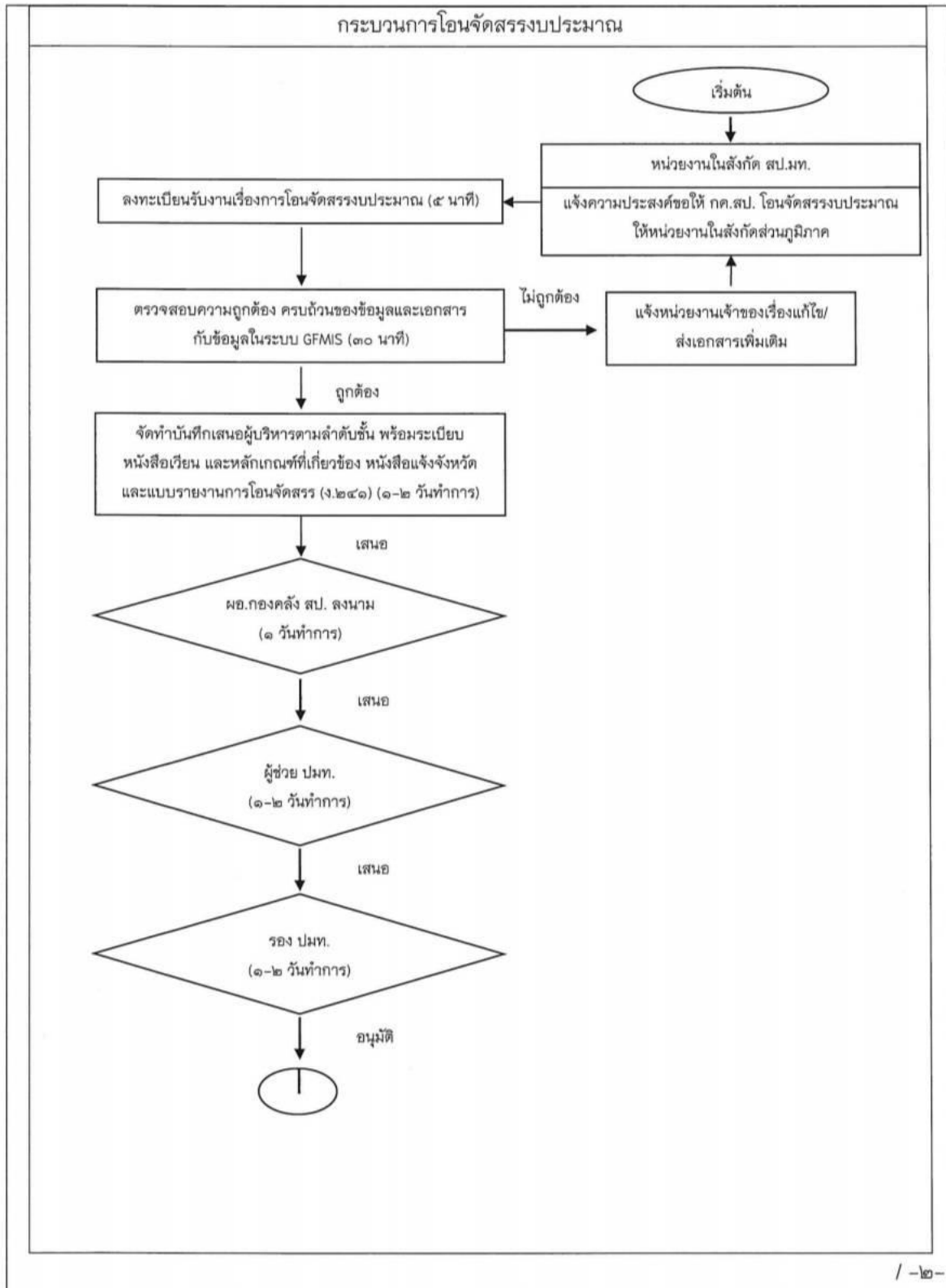
๒.๒.๒ การปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ มีกระบวนการ ดังนี้

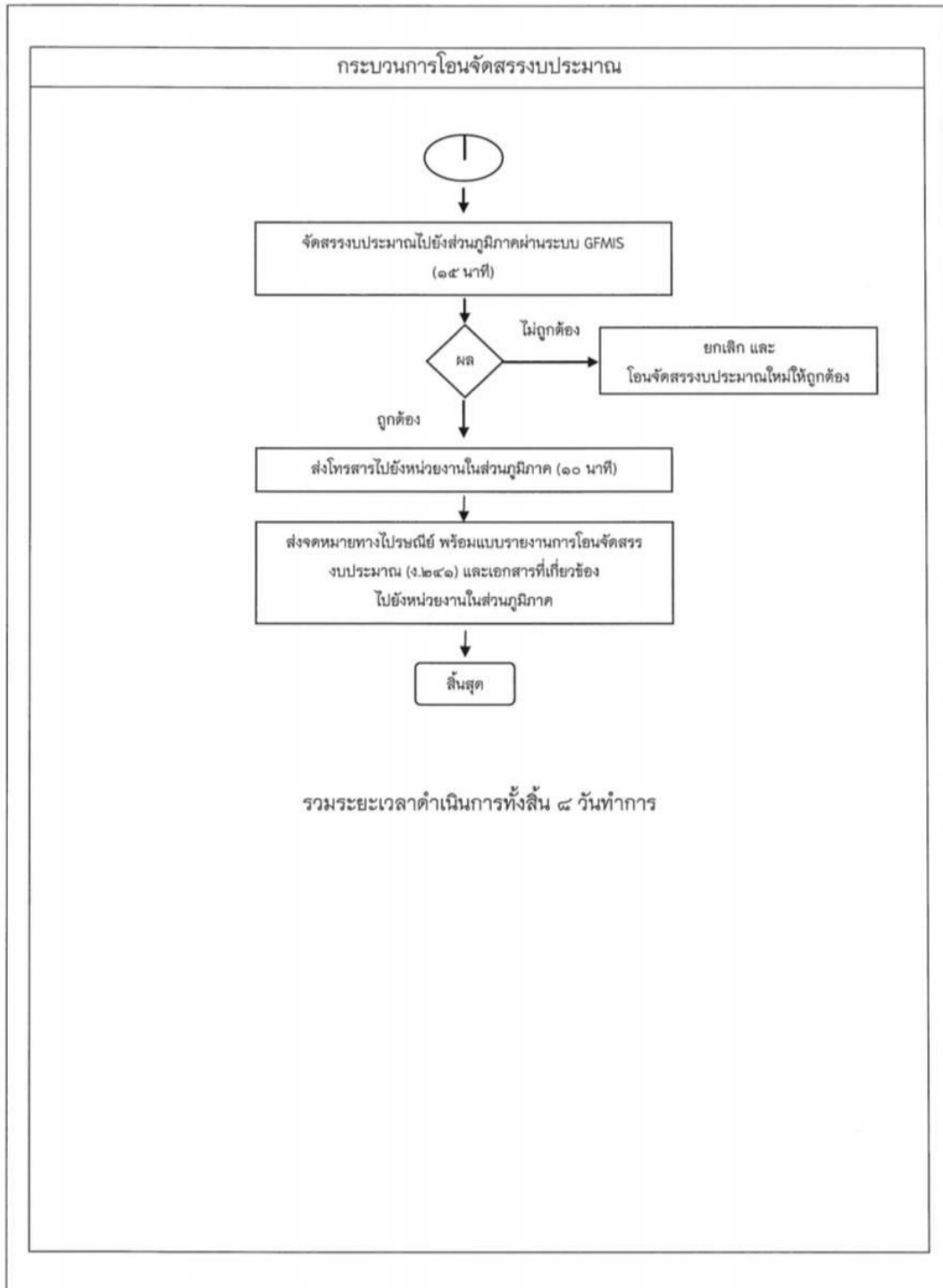
(๑) เสนอขอปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการ

(๒) ส่งแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบ แล้วให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒.๓ การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย งบประมาณที่จัดสรร ให้มีผลนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีประกาศบังคับใช้ และให้ส่วนราชการใช้จ่ายหรือก่อนนี้ได้ถัดจากวันประกาศใช้พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี แต่ให้มีผลตั้งแต่วันเริ่มต้นปีงบประมาณ (๑ ตุลาคม) หรือวันที่กำหนดเป็นวันเริ่มต้นการบังคับใช้กฎหมาย งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรแล้ว กระทรวงมหาดไทยต้องโอนจัดสรรไปยังจังหวัดโดยไม่ชักช้า (๑๕ วัน)

การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี ประเภทงบส่วนราชการงบเบิกแทน งบกลาง ดำเนินการ ภายใต้ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒.๔ การใช้จ่ายงบประมาณ ต้องเป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส คุ่มค่า และประหยัด โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพในการดำเนินการด้วย งบประมาณรายจ่าย จำแนกเป็นประเภทรายจ่าย ดังนี้

๒.๔.๑ **งบบุคลากร** ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทนพนักงานข้าราชการ สามารถถ่วงจ่ายกันได้ภายในงบนี้ ยกเว้น เงินเดือน/ค่าจ้างประจำอัตราตั้งใหม่ ให้จ่ายได้ตามที่กำหนดในใบยืนยันยอด หรือตามที่ได้รับความสะดวกกับสำนักงบประมาณ

๒.๔.๒ **งบดำเนินงาน** ได้แก่ ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค สามารถถ่วงจ่ายกันได้ภายในงบนี้ ยกเว้น รายจ่ายประเภทค่าสาธารณูปโภคจะนำไปใช้จ่ายในประเภทอื่นได้ ก็ต่อเมื่อไม่มีหนี้ค่าสาธารณูปโภคค้างชำระ

๒.๔.๓ **งบลงทุน** ได้แก่ ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ไม่สามารถถ่วงจ่ายได้ ให้ใช้จ่ายตามรายการและวงเงินที่ได้รับจัดสรร

๒.๔.๔ **งบเงินอุดหนุน** ได้แก่

(๑) เงินอุดหนุนทั่วไป อุดหนุนให้นิติบุคคล เอกชน กิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการขอรับเงินอุดหนุนอุดหนุนให้หน่วยงานลักษณะพิเศษของรัฐ เช่น องค์กรมหาชน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เป็นต้น ให้ใช้จ่ายในลักษณะค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายลงทุน) ไม่สามารถถ่วงจ่ายได้ ให้ใช้จ่ายตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนด

(๒) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้ใช้จ่ายในลักษณะค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามรายละเอียดที่กำหนด เช่น ค่าใช้จ่ายลงทุนในรายการครุภัณฑ์ รายการค่าที่ดิน หรือรายการค่าสิ่งก่อสร้างให้ใช้จ่ายตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนด และหากเบิกจ่ายในลักษณะงบรายจ่ายใด (งบบุคลากร/งบดำเนินงาน/งบลงทุน) ก็ถือปฏิบัติเหมือนงบรายจ่ายนั้น

๒.๔.๕ **งบรายจ่ายอื่น** ได้แก่ ค่าจ้างที่ปรึกษา เพื่อศึกษา วิจัย ประเมินผล หรือพัฒนาระบบต่าง ๆ เงินราชการลับ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางราชการต่างประเทศชั่วคราว ค่าใช้จ่ายสำหรับกองทุน หรือเงินทุนหมุนเวียน ให้ใช้จ่ายตามรายการและจำนวนเงินที่กำหนด และหากเบิกจ่ายในลักษณะงบรายจ่ายใด (งบบุคลากร/งบดำเนินงาน/งบลงทุน) ก็ถือปฏิบัติเหมือนงบรายจ่ายนั้น

๒.๕ การโอนงบประมาณรายจ่าย โอนเงินจัดสรร หรือเปลี่ยนแปลงเงินจัดสรร ให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ เพิ่มคุณภาพการให้บริการ พัฒนาบุคลากร พัฒนาเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด และจะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นหรือความเหมาะสมได้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อประชาชน ความประหยัด ความคุ้มค่า ความโปร่งใส รวมทั้งความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ และเป้าหมายการให้บริการของกระทรวงมหาดไทยด้วย และต้องไม่ทำให้เป้าหมายผลผลิต/โครงการตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณเปลี่ยนแปลงลดลงในทางที่เป็นสาระสำคัญ และค่าสาธารณูปโภคค้างชำระเมื่อสิ้นปีงบประมาณ

๒.๕.๑ การโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่าย ตามอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ มี ๓ ลักษณะ (การโอนทั้ง ๓ ลักษณะ ให้เลือกใช้ให้ยืดหยุ่น คล่องตัวและถูกต้อง) คือ

(๑) การโอนเปลี่ยนแปลงระหว่างงบรายจ่าย และระหว่างผลผลิต/โครงการ ภายใต้อำนาจของหัวหน้าส่วนราชการฯ มีอำนาจโอน/เปลี่ยนแปลงรายการ ได้ด้วยตนเอง *ยกเว้น*

- รายการก่อสร้างผูกพันข้ามปีงบประมาณ
- การกำหนดอัตราบุคลากรที่ตั้งใหม่
- ต้องไม่เป็นการจัดหาครุภัณฑ์ยานพาหนะ/ค่าที่ดิน
- ค่าเดินทางไปต่างประเทศที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่าย

งบประมาณ

- ค่าครุภัณฑ์ ราคาต่อหน่วยตั้งแต่ ๑ ล้านบาทขึ้นไป
- ค่าสิ่งก่อสร้าง ราคาต่อหน่วยตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป

(๒) การโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณเหลือจ่าย ภายใต้แผนงานเดียวกัน ได้แก่

- การกำหนดอัตราบุคลากรที่ตั้งใหม่
- ค่าที่ดิน หรือ รายการก่อสร้างผูกพันข้ามปีงบประมาณ
- ค่าเดินทางไปต่างประเทศที่ไม่ได้กำหนดไว้ในแผน
- ค่าครุภัณฑ์ ราคาต่อหน่วยตั้งแต่ ๑ ล้านบาท ขึ้นไป
- ค่าสิ่งก่อสร้าง ราคาต่อหน่วยตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาท ขึ้นไป
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะใหม่ (ยกเว้นทดแทน)

(๓) การโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายเพื่อเพิ่มวงเงินค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง ภายใต้แผนงานเดียวกัน ต้องเป็นกรณีจัดหาแล้วไม่ได้ ราคาเกินวงเงินไม่เกิน ๑๐% หัวหน้าส่วนราชการ สามารถโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่าย จากงบรายจ่ายใด ๆ หรือนำเงินนอกงบประมาณมาสมทบได้ด้วยตนเอง ยกเว้น

- ต้องเป็นรายการที่ได้จัดสรร หรืออนุมัติโอนเปลี่ยนแปลงแล้ว
- ต้องไม่เป็นรายการก่อสร้างผูกพันข้ามปีงบประมาณ
- ราคาต่อหน่วย หมายถึง หนึ่งหน่วยเป็นหนึ่งรายการ

๒.๕.๒ การโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายที่ต้องตกลงกับสำนักงานงบประมาณ การโอนนอกเหนือจากที่ได้มอบอำนาจไว้ กระทรวงมหาดไทยต้องพิจารณาและขอทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณ ดังนี้

(๑) วิเคราะห์ความจำเป็น

(๒) หากต้องปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ให้ทำความตกลงมาพร้อมกัน

(๓) ให้จัดทำและส่งด้วยระบบ GFMS และจัดทำหนังสือขอตกลงกับสำนักงานงบประมาณ และสำนักงานงบประมาณจะตอบเป็นหนังสือและส่งด้วยระบบ GFMS

(๔) สำนักงานงบประมาณจะต้องวิเคราะห์ความจำเป็นการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การนำเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีปัจจุบันไปสมทบเงินกันเหลื่อมปี ตามวัตถุประสงค์เดิม ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณด้วย

๒.๕.๓ การโอนเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายที่ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หัวหน้าส่วนราชการต้องพิจารณา ดังนี้

- (๑) การโอนงบประมาณรายจ่ายบูรณาการภายใต้แผนงานบูรณาการเดียวกัน
- (๒) การโอนงบประมาณรายจ่ายบุคลากรภายใต้แผนงานแผนงานบุคลากรภาครัฐ
- (๓) การโอนงบประมาณรายจ่ายที่เป็นผลทำให้เกิดรายจ่ายประเภทเงินราชการลับ
- (๔) การโอนงบประมาณรายจ่ายข้าม“แผนงาน”หรือ“ประเด็นยุทธศาสตร์หลัก”
- (๕) ต้องตรวจสอบตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ

บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖ ด้วยว่า

- ไม่อาจดำเนินการตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้
- หมดความจำเป็น ไม่เป็นประโยชน์
- หากดำเนินการต่อไปจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น
- มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเปลี่ยนแปลง

๒.๖ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ส่วนราชการที่มีความจำเป็นต้องใช้งบกลาง ให้ขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ โดยแสดงรายละเอียด แผนงาน ผลผลิต/โครงการ รายการ ที่จะเบิกจ่าย ในงบรายจ่าย จำนวน และชี้แจงเหตุผลความจำเป็นของการขอใช้ โดยส่วนราชการขอเบิกจ่ายงบกลาง จากกรมบัญชีกลางได้ตามรายการ ดังนี้

- (๑) เงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ
- (๒) เงินช่วยเหลือข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานของรัฐ
- (๓) เงินเลื่อนเงินเดือน และเงินปรับวุฒิข้าราชการ
- (๔) เงินสำรอง เงินสมทบ และเงินชดเชยของข้าราชการ
- (๕) เงินสมทบของลูกจ้างประจำ
- (๖) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
- (๗) ค่าใช้จ่ายการปรับเงินค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐ

กรณีส่วนราชการได้รับการจัดสรรงบประมาณงบกลาง และนำไปใช้จ่ายจนบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายผลผลิต/โครงการ แล้วมีเงินเหลือจ่ายให้นำส่งคืนคลัง ยกเว้นกรณีจำเป็น ต้องขอทำความตกลงกับ สำนักงบประมาณก่อน

๒.๗ การรายงานผล ส่วนราชการต้องมีระบบรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ ดังนี้

- (๑) รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันสิ้นไตรมาส
- (๒) รายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับเป้าหมาย การให้บริการ โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ

กรณีที่ไม่จัดส่งรายงานตามระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นต่อผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ กรณีที่ส่วนราชการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ สำนักงานงบประมาณจะรายงานผลต่อนายกรัฐมนตรี

๒.๘ การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๑ กำหนดให้กันเงินไว้เบิกเหลื่อมปีได้เฉพาะกรณีมีหนี้ผูกพันไว้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ โดยกระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติการกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี/ขยายเวลาเบิกจ่ายเงิน ได้ไม่เกิน ๖ เดือน เว้นแต่มีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายเกิน ๖ เดือน ต้องขอทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลัง ได้อีกไม่เกิน ๖ เดือน โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันสุดท้ายของปีงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๘.๑ กรณีมีสัญญาหรือข้อตกลงซื้อหรือจ้าง ให้บันทึก PO ในระบบ GFMS ผ่านระบบ GFMS Web Online

๒.๘.๒ กรณีที่ได้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและอยู่ระหว่างกระบวนการ ให้บันทึกเอกสารสำรองเงินประเภท CX ผ่านระบบ GFMS Web Online ตามแนวทางปฏิบัติในการกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปีกรณีมีหนี้ผูกพัน

๒.๘.๓ กรณีรายการเงินชดเชยค่างานก่อสร้างตามสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า K) รายการค่าทดแทนเวนคืนที่ดิน รายการชดเชยเยียวยาที่จะต้องจ่ายให้กับประชาชน รายการค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าชดเชยดอกเบี้ย รายการเงินอุดหนุนให้บริการสาธารณะ รายการเงินชดเชยช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน รายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนการศึกษา ทุนวิจัย ให้บันทึกเป็นเอกสารสำรองประเภท CK ผ่านระบบ GFMS Web Online

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กองคลัง สป. โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๐๑๒๔๑ (มท.) ๕๐๓๒๑

๒.๙ การเงิน : การศึกษา วิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรับและเบิกจ่ายเงินจากคลัง เพื่อวางแผนและจัดทำแนวทางการปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาระบบ งานด้านการเงินของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ภายใต้พระราชบัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินบางประเภทตาม งบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชกฤษฎีกาเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชกฤษฎีกา ระเบียบกระทรวง การคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุมัติให้เดินทางไปราชการ และการจัดการประชุมของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๒๔

๒.๙.๑ การเบิก จ่ายเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย การเบิกจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่บุคคลภายนอก ทั้งเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ค่าใช้จ่ายในการประชุม ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การเบิกจ่ายค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ให้แก่เจ้าหน้าที่บุคคลภายนอก การเบิกจ่ายค่าสาธารณูปโภค การเบิกจ่ายงบลงทุน การเบิกจ่ายค่าเช่าบ้าน

ข้าราชการ การเบิกจ่ายค่าจ้างเหมาบริการ การรับ-นำส่งเงินเบิกเกินส่งคืน เงินรายได้แผ่นดิน การหารือ ตกลงข้อปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กับกระทรวงการคลัง

๒.๙.๒ การเบิกจ่ายเงินเดือนและค่าจ้าง ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลการจ่ายเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทน เงินเพิ่มอื่น ๆ ของข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย การเบิกจ่ายค่าจ้าง ลูกจ้างประจำ ค่าตอบแทนพนักงานราชการ การหักหนี้ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ให้หน่วยงานภายนอกและเจ้าหน้าที่บุคคลภายนอก การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการให้ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร การเบิกจ่ายเงินเดือนข้าราชการการเมือง

๒.๙.๓ การเบิกเงินบำเหน็จบำนาญ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลผู้เกษียณ ลาออก ตาม ก.พ. ๗ จากกองการเจ้าหน้าที่ และส่งแบบขอเบิกไปยังกรมบัญชีกลางเพื่อขอเบิกเงินบำเหน็จบำนาญให้แก่ข้าราชการ และลูกจ้างประจำ บันทึกการลงทะเบียนขอรับเงินบำเหน็จ บำนาญ บำเหน็จตกทอด และเงินอื่น ๆ ในระบบบำเหน็จบำนาญ (E-Pension) และระบบ E-filing ในส่วนราชการผู้ขอรับบำเหน็จบำนาญ การขอเบิกเงินบำเหน็จดำรงชีพ การเบิกบำเหน็จตกทอด การเบิกสวัสดิการให้ข้าราชการเกษียณ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาบุตร

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานการเงิน กองคลัง สป. โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๘๘๕๒ (มท.) ๕๐๓๕๑

๒.๑๐ การบัญชี : การวิเคราะห์ความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชีของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ความถูกต้องข้อมูลทางบัญชีในระบบ GFMS เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีในเรื่องของความถูกต้อง (Accuracy) ของยอดคงเหลือในช่อง “ยอดยกไป” จากงบทดลองในระบบ GFMS ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี เปรียบเทียบกับเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาข้อมูลทางบัญชีจำนวน ๘ รายการ ได้แก่ (๑) บัญชีเงินสดในมือ (๒) บัญชีเงินฝากธนาคาร (ทุกบัญชี) (๓) บัญชีเงินฝากอื่น/เงินประกันอื่น (๔) บัญชีลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ/นอกงบประมาณ (๕) บัญชีใบสำคัญค้ำจ่าย/บัญชีเจ้าหนี้ (๖) งบทดลองแสดงข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้องตามดุลบัญชีปกติ (๗) บัญชีเบิกเกินส่งคืนรอนำส่งไม่มียอดคงค้าง (๘) บัญชีพักต้องไม่มียอดคงเหลือ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของส่วนราชการประจำปี ที่กรมบัญชีกลางกำหนดไว้ในเรื่องของความถูกต้อง (Accuracy) เพื่อให้การบริหารงบประมาณของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ และเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานบัญชี กองคลัง สป. โทร. ๐ ๒๖๒๒ ๓๔๐๘ (มท.) ๕๐๓๒๒

๓. การบริหารพัสดุ : การบริหารงานพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะ จัดระบบจรรยาบรรณและบัตรอนุญาตให้ยานพาหนะผ่านเข้าออกภายในบริเวณกระทรวงมหาดไทย มีกระบวนการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

๓.๑ การบริหารงานพัสดุ ประเภทการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

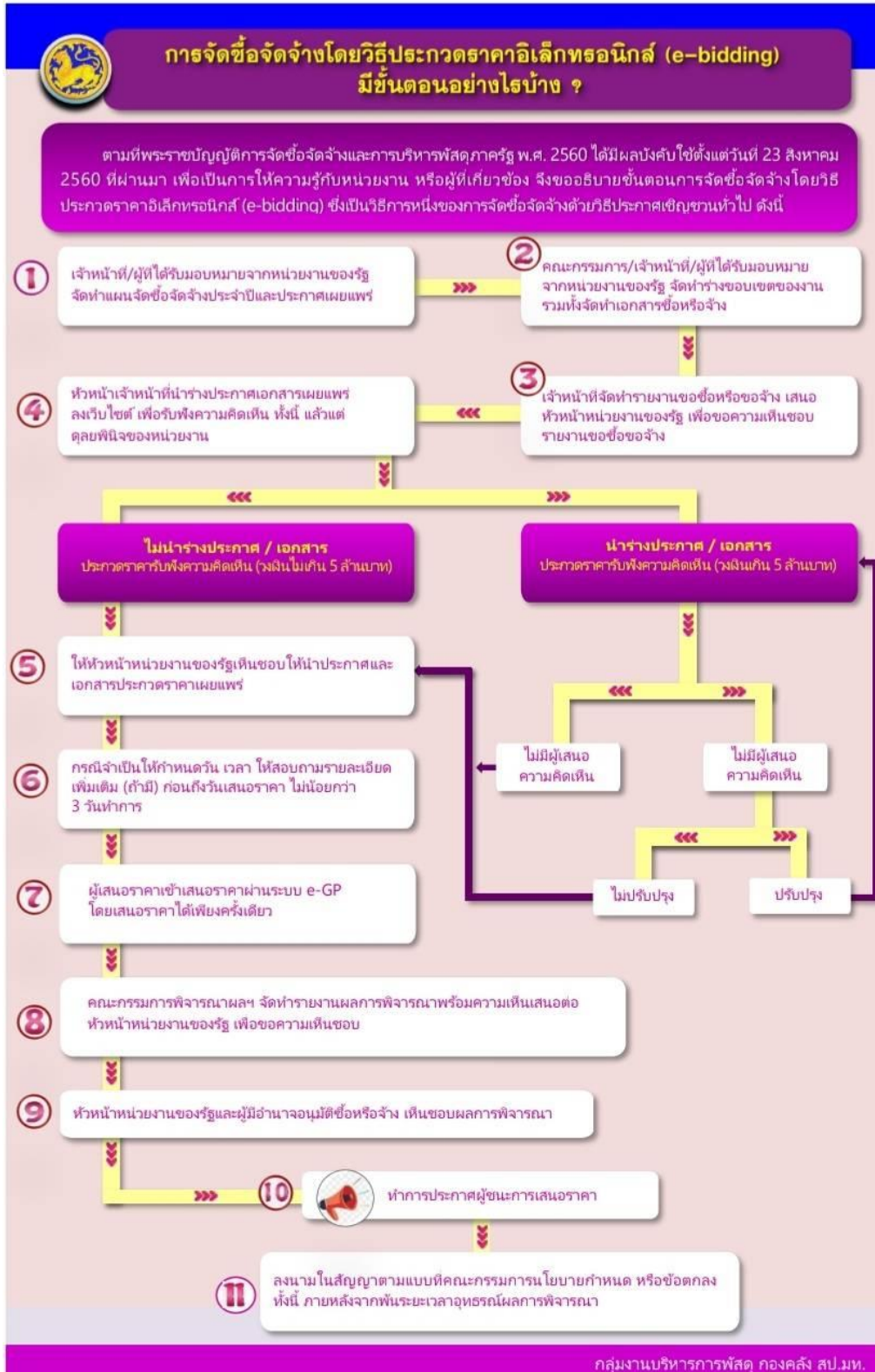

๓.๒ การบริหารงานพัสดุ ประเภทการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีคัดเลือก ดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๓ การบริหารงานพัสดุ ประเภทการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

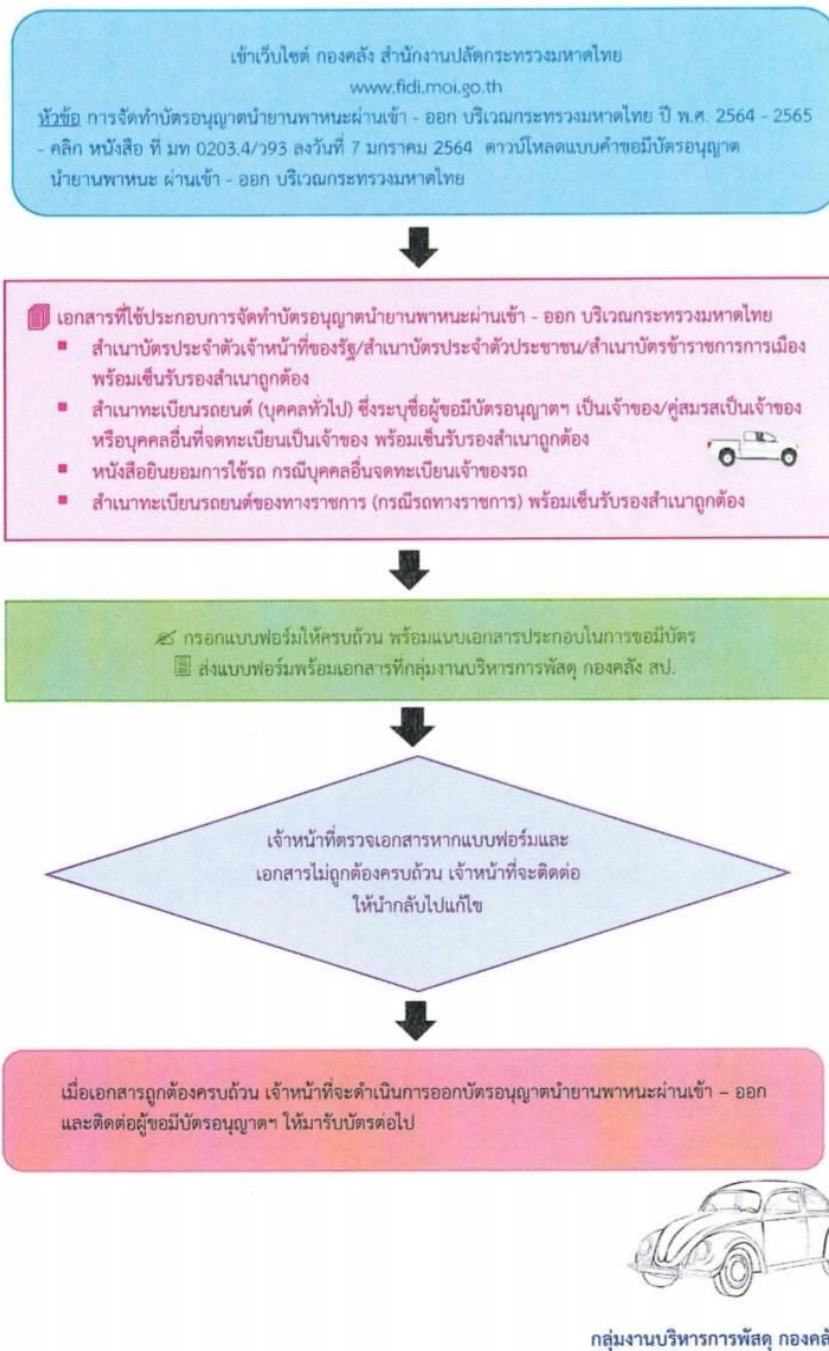
๓.๓ การบริหารงานพัสดุ ประเภทการตรวจสอบพัสดุประจำปี ดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๓.๕ อาคารสถานที่และยานพาหนะ จัดระบบจราจรประเภทการขอมิบัติรถอนุญาตนำยานพาหนะผ่านเข้า - ออก บริเวณกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติการรักษาความปลอดภัย

ขั้นตอนการขอมิบัติรถอนุญาตนำยานพาหนะผ่านเข้า - ออก บริเวณกระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานบริหารพัสดุ กองคลัง สป. โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๖๒๑๑ (มท.) ๕๐๓๕๓

๔. การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ

๔.๑ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของกระทรวงมหาดไทย

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เร่งรัดติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี หรือมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ เช่น มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี มาตรการสนับสนุนการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ดังนี้

๔.๑.๑ การเร่งรัดติดตามการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงมหาดไทย โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) แจ้งเวียนมติคณะรัฐมนตรี หรือมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยทราบและถือปฏิบัติ

(๒) จัดทำแบบรายงานและรวบรวมประมวลผลการดำเนินงานในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย กรณีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง ให้จัดทำข้อมูลผลการใช้จ่ายงบประมาณตามมติคณะรัฐมนตรี

(๓) จัดทำข้อมูลผลการบริหารงบประมาณของกระทรวงมหาดไทยเพื่อประกอบการประชุมที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ผู้บริหารมอบหมาย

๔.๑.๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงมหาดไทย มีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ โดนมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านบริหาร เป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม/รัฐวิสาหกิจ (ที่ได้รับงบประมาณ) เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกองคลัง/ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๒) คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการเร่งรัดติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวงมหาดไทย โดยมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน หรือตามที่ประธานสั่งการ และมีการ Video Conference System ไปยังจังหวัดและกลุ่มจังหวัดด้วย

(๓) สรุปรูปข้อสั่งการจากการประชุมฯ แจ้งเวียนให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการดำเนินการ และติดตามผลงานเพื่อสรุปเข้าที่ประชุมในครั้งต่อไป

๔.๑.๓ งานจัดทำรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณของกระทรวงมหาดไทย

จากระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐ (GFMIS) โดยดำเนินการ ดังนี้

มหาดไทย ประชุมติดตามเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย ปี 2562

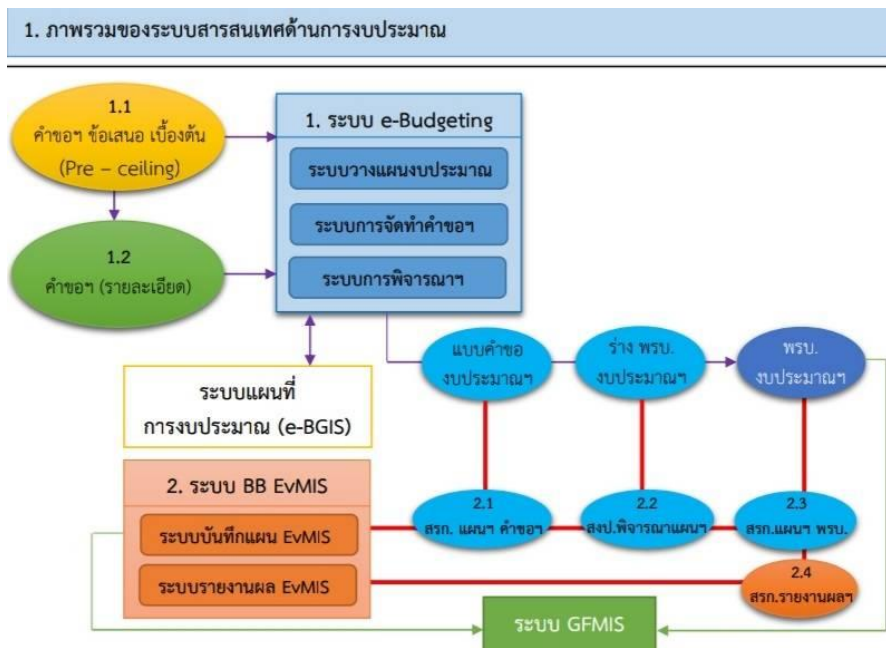
(๑) จัดทำรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณของกระทรวงมหาดไทยจากระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐ (GFMS เสนอผู้บริหารทุกสัปดาห์ และแจ้งเวียนทุกหน่วยงานทราบ

(๒) นำเข้าข้อมูล GFMS ในระบบศูนย์บัญชาการกระทรวงมหาดไทย เป็นประจำทุกสัปดาห์

๔.๑.๔ งานรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ในระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ (BB EviMis) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สงพ.๓๐๑/๓๐๒) โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) บันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นการนำเข้าข้อมูลผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยในเบื้องต้นกลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน จะบันทึกข้อมูลในขั้นตอนการเสนอค่าของงบประมาณก่อน และส่วนที่เหลือจะเป็นการติดตามผลการดำเนินงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลให้สำนักงานงบประมาณทราบ

(๒) แจ้งเวียนทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณทุกวันที่ ๕ ของเดือน ตามแบบรายงาน สงป. ๓๐๑ (ตัวชี้วัดระดับเป้าหมายและกิจกรรม) สงป. ๓๐๒ (ผลการใช้จ่ายงบประมาณ) และ สงป.๓๐๒/๑ (ผลการจัดซื้อจัดจ้างฯ ซึ่งปีที่ผ่านมาได้มอบหมายให้กองคลัง สป. ดำเนินการ (เพื่อบันทึกข้อมูลในระบบฯ เป็นรายเดือนและรายไตรมาส และ Prinout จากระบบเพื่อนำเสนอผู้บริหารพิจารณาลงนามรายงานสำนักงบประมาณทุกสิ้นไตรมาส

ที่มา : คู่มือการจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้วยระบบสารสนเทศด้านการงบประมาณ สำนักงานงบประมาณ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานนโยบายและแผนรวม สำนักนโยบายและแผน สป. โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๔๒๐๓ (มท.) ๕๐๕๗๗

๔.๒ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดได้รวบรวมข้อมูลผลการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหา/อุปสรรคการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สำหรับการกำกับ ติดตาม และสั่งการในระดับนโยบาย

เนื่องจากในแต่ละปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้จัดสรรงบประมาณให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการใช้จ่ายหรือกำหนดผู้กักเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย และเพื่อใช้ในการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ตามมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณหรือมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณซึ่งสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดให้ส่วนราชการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณเป็นรายเดือน และรายไตรมาส เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รัฐบาลได้กำหนด

2. เป้าหมายการใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ 2562 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561

งบประมาณ	เป้าหมายการเบิกจ่าย (ร้อยละ)	ไตรมาส 1 (ร้อยละ)		ไตรมาส 2 (ร้อยละ)		ไตรมาส 3 (ร้อยละ)		ไตรมาส 4 (ร้อยละ)	
		รายไตรมาส	ภาพรวม	รายไตรมาส	ภาพรวม	รายไตรมาส	ภาพรวม	รายไตรมาส	ภาพรวม
ภาพรวม	100.00	32.00	32.00	22.00	54.00	23.00	77.00	23.00	100.00
รายจ่ายประจำ	100.00	36.00	36.00	21.00	57.00	23.00	80.00	20.00	100.00
รายจ่ายลงทุน	100.00	20.00	20.00	25.00	45.00	20.00	65.00	35.00	100.00

เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณไว้ทุกปีงบประมาณ อาทิ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป้าหมายการเบิกจ่ายภาพรวมร้อยละ ๙๖ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณภาพรวมร้อยละ ๙๖ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมาได้กำหนดเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณไว้ที่ร้อยละ ๑๐๐

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดได้รวบรวมข้อมูลผลการใช้จ่ายงบประมาณ ปัญหา/อุปสรรคการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สำหรับการกำกับ ติดตาม และสั่งการในระดับนโยบาย โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๒.๑ ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เร่งรัด ติดตามกำกับดูแลหน่วยงานในสังกัด ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอย่างเคร่งครัด

๔.๒.๒ การติดตามผลการบริหารงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดประจำปีงบประมาณ โดยใช้รูปแบบการทำงานผ่านไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อติดตามความก้าวหน้าการใช้จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ปัญหา/อุปสรรคการดำเนินงานในพื้นที่ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามแบบรายงานที่สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัดออกแบบ ทั้งนี้ แบบรายงานจะมี ๒ ลักษณะคือ (๑) รายงานรายรอบปกติ รายงานทุกวันที่ ๕ ของทุกเดือน และ (๒) แบบรายงานเพิ่มเติมตามสถานการณ์ตามความจำเป็น

Art Work Illustration การเบิกจ่ายงบประมาณ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๘๒๑ (มท.) ๕๐๔๓๑

● ด้านระบบคน

๑. การสรรหา

๑.๑ การสรรหาและคัดเลือก

การสรรหาและคัดเลือกบุคคลเป็นภารกิจที่มีความสำคัญในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของทุกส่วนราชการ เนื่องจากเป็นภารกิจที่ทำให้ส่วนราชการได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เหมาะสมเข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ส่วนราชการบรรลุเป้าหมาย การปฏิบัติราชการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การสรรหาและคัดเลือกเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องกัน โดยการสรรหาเป็นกระบวนการค้นหาและจงใจให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งเข้ามาสมัครงานกับส่วนราชการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญและต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ รวมทั้ง ต้องกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ต้องการและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน สำหรับการคัดเลือกบุคคลจะเป็นกระบวนการพิจารณาบุคคลที่ได้รับสรรหามาแล้ว นำมาคัดกรองเพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุด โดยยึดหลักการแยกความแตกต่างระหว่างบุคคลบนสมมติฐานที่ว่าบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติงานในหน่วยงานจะสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือก

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติภารกิจการสรรหาและคัดเลือก จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ (๑) ที่กำหนดว่า การรับบุคคลเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ และมาตรา ๕๒ ที่กำหนดว่า การสรรหาให้ได้บุคคลมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรม และคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล ตลอดจนประโยชน์ของทางราชการ รวมถึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนการสรรหาและคัดเลือกที่ ก.พ. กำหนด

๑.๒ การประเมินบุคคล

การประเมินบุคคลเป็นภารกิจที่มีความสำคัญในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของทุกส่วนราชการ เนื่องจากเป็นกระบวนการในการวัดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ผลการปฏิบัติงาน หรือสมรรถนะของข้าราชการว่ามีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ หรือสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไปขับเคลื่อนภารกิจของส่วนราชการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งภารกิจในส่วนของการประเมินบุคคลในความรับผิดชอบของกลุ่มงานสรรหาและประเมินบุคคล ได้แก่ การประเมินผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การประเมินบุคคล/ผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นหรือการรับโอนมารับราชการในสังกัด การประเมินบุคคล/ผลงานเพื่อขอรับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ตำแหน่งนิติกร (พ.ต.ก.) และเงินประจำตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติภารกิจการประเมินบุคคลดังกล่าว จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ (๒) และ (๕) ที่กำหนดว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพขององค์กรและลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

และการเลื่อนตำแหน่ง และการให้ประโยชน์อื่นแก่ข้าราชการต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพ และความประพฤติ และจะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามีได้ รวมถึง กฎ ก.พ. ว่าด้วยการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการพัฒนาข้าราชการที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานสรรหาและประเมินบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๙๓๕๓ (มท.) ๕๐๓๘๑

๒. การรักษาไว้

๒.๑ การปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารอัตรากำลัง

๒.๑.๑ การปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทย (กรณีตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ และตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส ลงมา)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้ อ.ก.พ. กระทรวง มีอำนาจกำหนดตำแหน่ง ทั้งจำนวน ประเภท สายงาน และระดับ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด โดยต้องคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็น ลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงาน ประกอบกับ กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ และพิจารณาก่อนการร้องเพื่อจัดระบบโครงสร้าง และอัตรากำลังของส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย ที่อยู่ในอำนาจของ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมทางการบริหาร อันเนื่องมาจาก ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูป ประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้ส่วนราชการมีภาระงานเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุง โครงสร้างและอัตรากำลัง เพื่อให้มีความเหมาะสม สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายสำคัญต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดตำแหน่งประเภทวิชาการและประเภททั่วไปของกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณากำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตามความนัยมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ ข้าราชการและชำนาญการพิเศษ และประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติงาน ข้าราชการ และอาวุโส) รวมทั้งพิจารณากำหนดโครงสร้างและอัตรากำลัง ก่อนนำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทย พิจารณา

๒.๑.๒ การปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งระดับสูงของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทย (กรณีตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับต้น และระดับสูง ประเภทอำนวยการ ระดับสูง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ และประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๗ บัญญัติให้ อ.ก.พ. กระทรวง มีอำนาจกำหนดตำแหน่ง ทั้งจำนวน ประเภท สายงาน และระดับ ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด โดยต้องคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็น ลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงาน ประกอบกับ กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ และพิจารณากำหนดเพื่อจัดระบบโครงสร้าง

และอัตรากำลังของส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทยที่อยู่ในอำนาจของ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมทางการบริหาร อันเนื่องมาจาก ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้ส่วนราชการมีภาระงานเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดตำแหน่ง เพื่อให้มีความเหมาะสม สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาตินโยบายสำคัญต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อ.ก.พ.กระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการกำหนดตำแหน่งระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณารายละเอียดการกำหนดตำแหน่งประเภทบริหาร ระดับต้น และระดับสูง ประเภทอำนวยการ ระดับสูง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ และประเภททั่วไป ระดับทักษะพิเศษ ตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก่อนนำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยพิจารณา

๒.๑.๓ การบริหารอัตรากำลังจากผลการเกษียณอายุราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย

มติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) เสนอ โดยให้อำนาจ อ.ก.พ.กระทรวงในมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) เสนอ โดยให้อำนาจ อ.ก.พ.กระทรวงใน

มติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) เสนอ โดยให้อำนาจ อ.ก.พ.กระทรวงใน

สำนักงาน ก.พ. ในฐานะฝ่ายเลขานุการร่วม คปร. ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติตามมาตรการฯ เพื่อให้ส่วนราชการใช้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คปร. กำหนด โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) หลักเกณฑ์การจัดสรรอัตราว่างจากผลการเกษียณอายุของข้าราชการ

๑) ตำแหน่งประเภทบริหารและตำแหน่งประเภทอำนวยการ ให้จัดสรรอัตราข้าราชการที่ว่างจากผลการเกษียณอายุคืนส่วนราชการเดิมทั้งหมด เพื่อให้ส่วนราชการสามารถบริหารอัตรากำลังได้อย่างต่อเนื่องทันที

๒) ตำแหน่งประเภทวิชาการและตำแหน่งประเภททั่วไป ให้จัดสรรอัตราข้าราชการที่ว่างจากผลการเกษียณอายุตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

ขนาด ส่วนราชการ	จำนวนอัตรา	บริหารและ อำนวยการ		วิชาการและทั่วไป	
		คืนส่วนราชการ เดิมทันที	คืนส่วนราชการ เดิมทันที	ทดแทนด้วย พนักงานราชการ	อ.ก.พ. กระทรวง จัดสรร
ขนาดเล็ก	ไม่เกิน ๓๐๐	๑๐๐ %	๑๐๐ %	-	-
	๓๐๑ - ๑,๐๐๐	๑๐๐ %	๙๕ %	๕ %	-
ขนาดกลาง	๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐	๑๐๐ %	๗๐ %	๑๐ %	๒๐ %
ขนาดใหญ่	๕,๐๐๑ ขึ้นไป	๑๐๐ %	๖๐ %	๑๕ %	๒๕ %

(๒) หลักเกณฑ์การบริหารอัตรากำลังลูกจ้างประจำ

ให้ยุบเลิกอัตรากำลังลูกจ้างประจำที่ว่างจากผลการเกษียณอายุ และว่างโดยเหตุอื่น
ในระหว่างปีของทุกส่วนราชการ เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นให้เสนอ คปร. พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

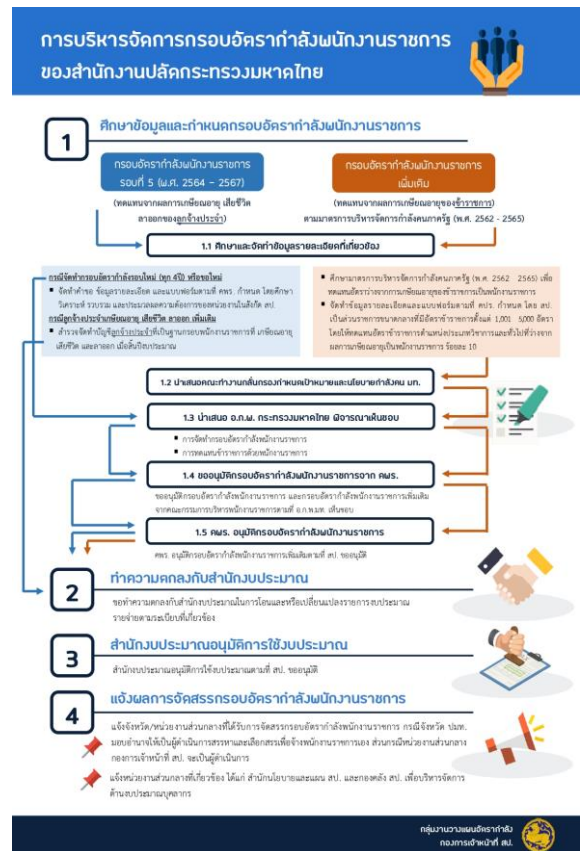
แนวทางปฏิบัติตามมาตราการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

ได้กำหนดให้ส่วนราชการสามารถใช้เป็นแนวทางบริหารอัตรากำลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขับเคลื่อน
ภารกิจให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ โดยการจัดสรรอัตรากำลัง
จากผลการเกษียณอายุของข้าราชการ การปรับลดอัตรากำลังข้าราชการโดยการทดแทนอัตรากำลังด้วยการจ้างงาน
รูปแบบอื่น การบริหารอัตรากำลังลูกจ้างประจำ และการจัดสรร
อัตรากำลังข้าราชการตั้งใหม่ เพื่อให้ส่วนราชการบริหารจัดการ
อัตรากำลังให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า ทั้งนี้ เป็นอำนาจของ
อ.ก.พ. กระทรวง ในการพิจารณา ซึ่งขึ้นอยู่กับความจำเป็น
ตามภารกิจของส่วนราชการ และไม่เป็นการเพิ่มอัตร
ข้าราชการตั้งใหม่ในภาพรวมยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็น
อย่างยิ่งและหากไม่ดำเนินการจะส่งผลกระทบต่อกร
ดำเนินการภารกิจของภาครัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ
และยุทธศาสตร์ชาติโดยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้

**๒.๑.๔ การบริหารจัดการกรอบอัตรากำลัง
พนักงานราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**

ภายหลังการปฏิรูประบบราชการ
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ สำนักงาน ก.พ. ได้นำระบบลูกจ้าง
สัญญาจ้างเดิมมาปรับปรุงรูปแบบการจ้างงานในหน่วยงาน
ภาครัฐ ให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น โดยได้
เปลี่ยนชื่อจาก “ลูกจ้างสัญญาจ้าง” เป็น “พนักงาน

ราชการ” เพื่อดึงดูดใจและแสดงสถานะที่ชัดเจนตลอดจนการวางระบบบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยพนักงาน
ราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หมายความว่าบุคคลซึ่งได้รับการ

จ้างตามสัญญาจ้างโดยได้รับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการ เพื่อเป็นพนักงานของรัฐในการปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการนั้น

ทั้งนี้ ส่วนราชการจะมีกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการของแต่ละส่วนราชการประเภทใด จำนวนเท่าใด จะเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (คพร.) กำหนด โดยกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการของส่วนราชการ จะดำเนินการจัดทำในทุก ๔ ปี ซึ่งกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในปัจจุบัน คือ กรอบอัตรากำลังพนักงานราชการ รอบที่ ๕ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๔๐ อัตรากำลัง แต่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยยังไม่สามารถจ้างได้เต็มกรอบที่ได้รับจัดสรรดังกล่าวข้างต้น โดยจ้างได้เพียง ๔๓๓ อัตรากำลัง เนื่องจากต้องรอลูกจ้างประจำที่กำหนดเป็นฐานกรอบพนักงานราชการ อีกจำนวน ๙๗ อัตรากำลัง เกษียณอายุราชการ เสียชีวิต ลาออก จึงจะสามารถกำหนดกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการเพื่อทดแทนได้ นอกจากนี้ ส่วนราชการยังมีกรอบอัตรากำลังพนักงานราชการเพิ่มเติมที่เกิดจากการทดแทนอัตรารว่างจากผลการเกษียณอายุของข้าราชการ ซึ่งเป็นไปตามคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐ และมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยให้ อ.ก.พ.กระทรวงพิจารณาตามแนวทางที่ คพร. กำหนด ซึ่งในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นส่วนราชการขนาดกลาง (มีอัตรากำลังข้าราชการตั้งแต่ ๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ อัตรากำลัง) ให้ทดแทนอัตรากำลังข้าราชการ ตำแหน่งประเภทวิชาการและประเภททั่วไปที่ว่างจากผลการเกษียณอายุเป็นพนักงานราชการ ร้อยละ ๑๐ ทั้งนี้ กรณีตำแหน่งพนักงานราชการที่ทดแทนตำแหน่งลูกจ้างประจำและข้าราชการดังกล่าว ส่วนราชการจะดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อจัดจ้างได้ต่อเมื่อสำนักงบประมาณได้อนุมัติงบประมาณสำหรับการจ้างพนักงานราชการแล้ว จึงจะสามารถดำเนินการได้

เพื่อให้การบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในส่วนของพนักงานราชการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง ตามที่คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ (คพร.) กำหนด กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ จึงได้สำรวจข้อมูลอัตรากำลังลูกจ้างประจำที่เกษียณอายุราชการ เสียชีวิต ลาออก เมื่อสิ้นปีงบประมาณรวมถึงพนักงานราชการที่เกิดจากการทดแทนอัตรารว่างจากผลการเกษียณอายุของข้าราชการเพื่อศึกษา วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลนำเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอความเห็นชอบการจัดสรรอัตรากำลังพนักงานราชการให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยพิจารณาจากภาระงานที่เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายใหม่ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบาย/ภารกิจสำคัญที่รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยดำเนินการ รวมถึงความต้องการด้านอัตรากำลังของหน่วยงาน รวมทั้งขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงบประมาณสำหรับการจ้างพนักงานราชการดังกล่าวด้วย โดยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๘๗๙๐ (มท.) ๕๐๓๘๖

๒.๒ การบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล

๒.๒.๑ การแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(ตัวอย่าง กรณีตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ)

ภารกิจของกลุ่มงานบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. ในการแต่งตั้งข้าราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการตำแหน่งว่าง ทำให้มีผู้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งที่ว่างอยู่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนงานของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่าง กรณีการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จะดำเนินการต่อเนื่องจากกระบวนการสอบคัดเลือกของกลุ่มงานสรรหาและประเมินบุคคล โดยเมื่อได้รับรายชื่อข้าราชการผู้ผ่านการคัดเลือกแล้ว กลุ่มงานบรรจุฯ จึงดำเนินการเสนอให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งให้ข้าราชการผู้ผ่านการคัดเลือก รักษาการในตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ (๙) และมาตรา ๖๘ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑) พร้อมทั้งแจ้งวันที่ให้เดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง รวมถึงแจ้งให้ส่งผลงานเพื่อประเมินตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยเมื่อข้าราชการดังกล่าวผ่านการประเมินผลงานเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการเสนอให้ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งแต่งตั้ง (เลื่อน) ให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ตามที่ได้รับรักษาการอยู่ต่อไป (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ (๙) และมาตรา ๖๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑)

๒.๒.๒ การให้ข้าราชการได้รับเงินเดือนตามคุณวุฒิ

(๑) กฎ ก.พ. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนสามัญได้รับเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒ (๓) กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นซึ่ง ก.พ. รับรองว่าปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ได้รับเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นนั้นเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง และกำหนดเงินเดือนที่ควรได้รับในตำแหน่งประเภท สายงาน ระดับ และอัตรานั้นไว้แล้ว ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งอาจปรับให้ได้รับเงินเดือนในตำแหน่งประเภท สายงาน ระดับ และอัตราที่ ก.พ. กำหนดตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑) ผู้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าเพิ่มขึ้น หรือสูงขึ้นจากประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าจะต้องดำรงตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งโดยใช้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

๒) ผู้ได้รับปริญญาโทเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นจากปริญญาตรีจะต้องดำรงตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง โดยใช้วุฒิปริญญาตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

๓) ผู้ได้รับปริญญาเอกเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นจากปริญญาโทจะต้องดำรงตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง โดยใช้วุฒิปริญญาโทมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี

๔) ผู้ได้รับคุณวุฒิเพิ่มขึ้นและเป็นคุณวุฒิที่ ก.พ. กำหนดให้เป็นคุณวุฒิที่ใช้คัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการ ปรับให้ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นไม่ก่อนวันที่ได้รับคุณวุฒิเพิ่มขึ้น

(๒) หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๘.๑/ว ๒๐ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การกำหนดอัตราเงินเดือนสำหรับคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป ดังนี้

๑) ปริญาเอก หรือเทียบเท่า ได้รับเงินเดือนประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๒๑,๐๐๐ บาท

๒) ปริญาโททั่วไป หรือเทียบเท่า ได้รับเงินเดือนประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๑๗,๕๐๐ บาท

๓) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรืออนุปริญาหรือประกาศนียบัตรของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีหลักสูตรกำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ไม่น้อยกว่า ๓ ปี ต่อจากวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ได้รับเงินเดือนทั่วไป ระดับปฏิบัติงาน จำนวน ๑๑,๕๐๐ บาท

ตัวอย่าง นาย ก. ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งโดยใช้วุฒิปริญาตรี ซึ่งได้รับเงินเดือนประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งนาย ก. มีวุฒิปริญาโท นาย ก. จะต้องดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ เป็นเวลา ๑ ปี จึงจะได้รับเงินเดือนของวุฒิปริญาโท จำนวน ๑๗,๕๐๐ บาท

๒.๒.๓ การจัดทำสัญญาจ้างพนักงานราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ภารกิจของกลุ่มงานบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. ในการจัดทำสัญญาจ้างพนักงานราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๖ ที่มีมติเห็นชอบในหลักการของระบบบริหารงานบุคคลของพนักงานราชการ หรือ “ระบบพนักงานราชการ” ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาระบบการจ้างพนักงานราชการ ที่มีลักษณะเป็นระบบสัญญาจ้าง เป็นกลไกรองรับการจ้างงาน ซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารรูปแบบการจ้างงานให้เหมาะสมกับลักษณะงานและภารกิจ โดยใช้สัญญาจ้างเป็นข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการจ้างงาน ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารผลการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณด้านบุคลากร และการบริหารกำลังคนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นตามเงื่อนไขการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่เน้นความยืดหยุ่นและความคล่องตัว ซึ่งเมื่อกลุ่มงานสรรหาและประเมินบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. ได้ทำการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเพื่อเป็นพนักงานราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการกำหนดกลุ่มงานบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. จะดำเนินการจัดทำสัญญาจ้างพนักงานราชการ ซึ่งระบุประเภท ตำแหน่ง สังกัด ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ และภาระงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบที่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ รวมถึงสิทธิประโยชน์และข้อบังคับของพนักงานราชการไว้ในสัญญาจ้างเสนอให้ผู้บังคับบัญชาลงนามจ้าง

๒.๒.๔ การจัดระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ภารกิจของกลุ่มงานบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. ในการจัดระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคล (Human Resources Database) ของข้าราชการ ลูกจ้างประจำและพนักงานราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทั้งในราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวมทั้งบุคลากร

ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ โดยการบันทึกข้อมูลในทะเบียนประวัติข้าราชการ (ก.พ.๗) ทะเบียนประวัติข้าราชการ อิเล็กทรอนิกส์ และในระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคล (DPIS) ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน อาทิ ข้อมูลส่วนบุคคล ประวัติการดำรงตำแหน่ง ประวัติการศึกษา การอบรม/ดูงาน/สัมมนา ข้อมูลเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ความเชี่ยวชาญพิเศษการดำเนินการทางวินัย เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อที่จะนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กร ต่อไปรวมทั้งเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ของกระทรวงมหาดไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันการณ์เช่น การวางแผนอัตรากำลัง (Manpower Planning) การกำหนดสายทางความก้าวหน้าในอาชีพ (CareerPath) การกำหนดความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะ ที่จำเป็นสำหรับบุคลากรในสังกัด การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินผลการปฏิบัติราชการเพื่อเลื่อนเงินเดือน และค่าตอบแทนการจัดสวัสดิการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร แผนการพัฒนา เพื่อส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพแผนการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล (Digital literacy) เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๗๐๙๗ (มท.) ๕๐๓๖๓

๒.๒.๕ การเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงานของลูกจ้างประจำ สำนักงาน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงาน ก.พ. กำหนดให้มีการบริหารอัตรากำลังลูกจ้างประจำ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับภารกิจและความจำเป็นในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ในเรื่องการปรับระดับชั้นงาน การเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงาน และการตัดโอนอัตรากำลัง ซึ่งให้อำนาจแก่ส่วนราชการในการบริหารอัตรากำลังลูกจ้างประจำในลักษณะดังกล่าวได้ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีแนวทางการเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงานของลูกจ้างประจำ ซึ่งกำหนดตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการบริหารอัตรากำลังที่สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนด เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานจังหวัดถือปฏิบัติในกรณีที่มีลูกจ้างประจำในสังกัดมีความประสงค์จะเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงาน

การเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงานของลูกจ้างประจำ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

- ลูกจ้างประจำยื่นคำขอ**
ลูกจ้างประจำยื่นคำขอประเมินเพื่อเปลี่ยนสายงานต่อ
  - สำนักงานจังหวัด (ภูมิภาค)
  - กองการเจ้าหน้าที่ (ส่วนกลาง)
- ตรวจสอบคุณสมบัติ**
ตรวจสอบคุณสมบัติของลูกจ้างประจำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กระทรวงการคลัง และ สป. กำหนด
- แต่งตั้งคณะกรรมการ**
แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินบุคคลเพื่อเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) ตามคำสั่ง สป. ที่ 421-422/2554 ลงวันที่ 13 กันยายน 2554
- ประเมินบุคคล**
ดำเนินการประเมินบุคคลตามแบบที่ สป. กำหนด ตามหนังสือ มท. ที่ 02021/ว 4214 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2554
- ให้ความเห็น**
ผู้บังคับบัญชาลูกจ้างประจำ ให้ความเห็นในการเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง)
- จัดส่งเอกสาร**
จัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องมายังกองการเจ้าหน้าที่ สป.
- ออกคำสั่ง**
สป. พิจารณาคำขอและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และออกคำสั่งแต่งตั้งลูกจ้างประจำ
- แจ้งคำสั่ง**
แจ้งคำสั่งการเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) ของลูกจ้างประจำให้สำนักงานจังหวัด/หน่วยงานส่งกลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

เอกสาร/หลักฐาน

- คำขอย้ายมีคุณสมบัติและการประเมินบุคคล
- หนังสือมอบหมายผู้ประเมิน (กรณีมีผู้ประเมิน)
- แบบ กสจ. 1 ขอคำสั่งเดิมและคำสั่งใหม่
- ส่วนประเมินผลการบริหาร (กท. 7)
- ส่วนการปฏิบัติงาน/Transcript
- ส่วนคำสั่งประจำตำแหน่ง
- หนังสือมอบหมาย เพื่อให้จัดส่งเอกสารปฏิบัติราชการ

กลุ่มงานระบบบริหารงานบุคคล สำนักงาน ก.พ. ส.บ.

เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีการเปลี่ยนสายงาน (ชื่อตำแหน่ง) และกลุ่มงานของลูกจ้างประจำ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และให้การปฏิบัติ

ราชการของลูกจ้างประจำมีความสอดคล้องกับลักษณะงาน ความจำเป็น ภารกิจของส่วนราชการ และประโยชน์ของทางราชการ โดยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๘๗๙๐ (มท.) ๕๐๓๘๖

๒.๓ การบริหารผลการปฏิบัติงาน (การประเมินผลการปฏิบัติงานและบริหารค่าตอบแทน)

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน/เลื่อนขั้นค่าจ้าง/เลื่อนค่าตอบแทน การให้ออกจากราชการ/การต่อสัญญาจ้าง/การเลิกจ้างของข้าราชการ/ลูกจ้างประจำ/พนักงานราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทั้งนี้ ตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด และผลการประเมินให้นำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้วย

๒.๓.๑ การบริหารผลการปฏิบัติราชการสำหรับข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ให้ดำเนินการปีละ ๒ รอบ ตามปีงบประมาณ ดังนี้

- รอบที่ ๑ : การประเมินผลการปฏิบัติราชการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม
- รอบที่ ๒ : การประเมินผลการปฏิบัติราชการระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน

(๒) การประเมินผลการปฏิบัติราชการ ให้ประเมินสององค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์

ของงานโดยมีสัดส่วนคะแนนร้อยละ ๗๐ และพฤติกรรมการปฏิบัติราชการหรือสมรรถนะโดยมีสัดส่วนร้อยละ ๓๐ ทั้งนี้ กรณีที่เป็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือมีระยะเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ในระหว่างรอบการประเมิน ให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของงาน และพฤติกรรมการปฏิบัติราชการ โดยมีสัดส่วนคะแนนของแต่ละองค์ประกอบร้อยละ ๕๐

(๓) ในแต่ละรอบการประเมิน แบ่งกลุ่มคะแนนผลการประเมินเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเด่น ดีมาก ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง โดยคะแนนต่ำสุดของระดับพอใช้ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

(๔) ให้ผู้ประเมินประกาศรายชื่อข้าราชการผู้มีผลการปฏิบัติราชการอยู่ในระดับดีเด่น และดีมากในที่เปิดเผยให้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อเป็นการยกย่องชมเชยและสร้างแรงจูงใจให้พัฒนาผลการปฏิบัติราชการในรอบการประเมินต่อไป ให้ดียิ่งขึ้น

(๕) การเลื่อนเงินเดือนให้นำผลการประเมินผลการปฏิบัติราชการไปประกอบการเลื่อนเงินเดือน โดยเลื่อนเงินเดือนข้าราชการในสังกัด ครั้งที่ ๑ (๑ เมษายน) และครั้งที่ ๒ (๑ ตุลาคม) ภายในวงเงินร้อยละ ๓ ของเงินเดือนที่จ่ายให้ข้าราชการ ณ วันที่ ๑ มีนาคม และ ๑ กันยายน ตามลำดับ

๒.๓.๒ การบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับลูกจ้างประจำสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ดำเนินการปีละ ๒ ครั้ง ตามปีงบประมาณ ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ ครั้งปีแรก ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไป
- ครั้งที่ ๒ ครั้งปีหลัง ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปี

เดียวกัน

(๒) การเลื่อนขึ้นค่าจ้าง ให้ผู้บังคับบัญชานำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาพิจารณาประกอบการเลื่อนขึ้นค่าจ้าง โดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ได้ปฏิบัติมา ความสามารถและความอุตสาหะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการรักษาวินัยและการปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นลูกจ้างประจำของส่วนราชการโดยให้เลื่อนขึ้นค่าจ้างลูกจ้างประจำ ปีละสองครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ ครั้งปีแรก เลื่อนวันที่ ๑ เมษายนของปีที่ได้เลื่อน
- ครั้งที่ ๒ ครั้งปีหลัง เลื่อนวันที่ ๑ ตุลาคมของปีถัดไป

(๓) การพิจารณาเลื่อนขึ้นค่าจ้างปีละ ๒ ครั้ง ตามผลการปฏิบัติงาน (ครึ่งขั้น หนึ่งขั้น หนึ่งขั้นครึ่ง) โดย

- ครั้งที่ ๑ ครั้งปีแรก (วันที่ ๑ เมษายน) ให้คุมจำนวนผู้ที่ได้รับการเลื่อนขึ้นหนึ่งขั้น ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๕ ของอัตราลูกจ้างประจำที่ครองอยู่ ณ วันที่ ๑ มีนาคม
- ครั้งที่ ๒ ครั้งปีหลัง (วันที่ ๑ ตุลาคม) ให้อยู่ภายในวงเงินเลื่อนขึ้น ร้อยละ ๖ ของจำนวนอัตราค่าจ้างที่มีผู้ครองอยู่ ณ วันที่ ๑ กันยายน โดยให้นำจำนวนเงินที่ได้ในการเลื่อนขึ้นครึ่งปีแรก (วันที่ ๑ เมษายน) มาหักออกก่อน (ไม่รวมค่าตอบแทนพิเศษ) ทั้งนี้ จำนวนผู้ที่ได้รับการเลื่อนขึ้นค่าจ้างรวมกันทั้งปีสองขั้น จะต้องไม่เกินร้อยละ ๑๕ ของจำนวนลูกจ้างประจำที่ครองอยู่ ณ วันที่ ๑ มีนาคม

๒.๓.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเลื่อนค่าตอบแทนสำหรับพนักงานราชการทั่วไป สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๑) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ดำเนินการปีละ ๒ ครั้ง ตามปีงบประมาณ ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ ประเมินผลในช่วงการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไป
- ครั้งที่ ๒ ประเมินผลในช่วงการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีเดียวกัน

(๒) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ประเมินสององค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยมีสัดส่วนคะแนนร้อยละ ๘๐ และพฤติกรรมการปฏิบัติราชการหรือสมรรถนะ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๐

(๓) ในแต่ละรอบการประเมินให้นำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานมาจัดกลุ่มตามผลคะแนนเป็น ๕ ระดับ คือ ดีเด่น ดีมาก ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง โดยกำหนดช่วงคะแนนประเมินของแต่ละระดับผลการประเมิน ดังนี้

ดีเด่น	๙๑ - ๑๐๐	คะแนน
ดีมาก	๘๕ - ๙๔	คะแนน
ดี	๗๕ - ๘๔	คะแนน
พอใช้	๖๕ - ๗๔	คะแนน
ต้องปรับปรุง	น้อยกว่า ๖๕	คะแนน

(๔) ผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน นำไปประกอบการต่อสัญญาจ้าง โดยผู้ที่ได้รับการพิจารณาให้ต่อสัญญาจ้าง จะต้องมีความเฉลี่ยของผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน ๒ ครั้งติดต่อกันในปีที่จะต่อสัญญาจ้างไม่ต่ำกว่าระดับดี

(๕) การเลื่อนค่าตอบแทนประจำปีให้นำผลการประเมินไปประกอบการเลื่อนค่าตอบแทน โดยผู้ที่ได้รับการเลื่อนค่าตอบแทน ต้องมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในรอบปีงบประมาณที่แล้วมาไม่น้อยกว่า ๘ เดือน และให้พนักงานราชการได้รับการพิจารณาเลื่อนค่าตอบแทนในวันที่ ๑ ตุลาคม ของทุกปี ทั้งนี้ให้พิจารณาเลื่อนค่าตอบแทนพนักงานราชการที่มีผลการปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่าระดับดี ได้ไม่เกินอัตราร้อยละ ๖ ของฐานค่าตอบแทน ตามผลการปฏิบัติงาน โดยคํววงเงินไม่เกินร้อยละ ๔ ของอัตราค่าตอบแทนพนักงานราชการ ณ วันที่ ๑ กันยายน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประเมินผลการปฏิบัติราชการและการบริหารค่าตอบแทน กองการเจ้าหน้าที่ สป.
โทร. ๐ ๒๖๒๒ ๐๙๓๕ (มท.) ๕๐๘๐๒

๒.๔ การดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ เหรียญพิทักษ์เสรีชน และเหรียญราชการชายแดน

๒.๔.๑ การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือกและเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทยและเหรียญจักรพรรดิมาลา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชน โดยการพิจารณาเสนอขอพระราชทานของรัฐบาล เพื่อเป็นบำเหน็จความชอบและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติยศอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทาน จึงกำหนดให้กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณากลับกรองผู้ประสงค์จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และรวบรวม กลับกรองผู้ประสงค์จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของกระทรวงมหาดไทย ก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปีของกระทรวงมหาดไทย และเสนอต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบและส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๔.๒ การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณากลับกรองผู้ประสงค์จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และรวบรวม กลับกรองผู้ประสงค์จะเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ที่กระทรวงมหาดไทยได้ประโยชน์มากที่สุด ซึ่งผ่านการประชุมจากคณะกรรมการระดับจังหวัดแล้ว ก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ กระทรวงมหาดไทย และเสนอต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบและส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๔.๓ การจ่ายเหรียญให้กับผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนและเหรียญราชการชายแดน
ชายแดน การเสนอขอพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน การรับรองคำขอผู้มีบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทาน
เหรียญพิทักษ์เสรีชน และการเป็นเจ้าพนักงานออกบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน
 กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
 ให้บริการจ่ายเหรียญ ออกบัตรประจำตัว ผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนและเหรียญราชการชายแดน
 โดยจะพิจารณาตรวจสอบจากรายชื่อที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีขั้นตอนการจ่ายเหรียญและการจัดทำ
 บัตรปรากฏตาม Infographic ดังนี้

งานจ่ายเหรียญฯ สำหรับผู้ได้รับพระราชทาน

"เหรียญพิทักษ์เสรีชน" และ "เหรียญราชการชายแดน"

เปิดบริการ วันจันทร์ - วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดราชการกำหนด) ในเวลาราชการ ตั้งแต่ 08:30 - 16:30 น.

ผู้ยื่นคำขอฯ จะต้องเป็นผู้ที่มีรายชื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา เหรียญพิทักษ์เสรีชน และ/หรือ เหรียญราชการชายแดน และมีความประพฤติเรียบร้อยเหมาะสม

ขั้นตอนการจ่ายเหรียญฯ

การตรวจสอบเอกสาร

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร / หลักฐาน

การพิจารณา

เจ้าหน้าที่พิจารณา และดำเนินการจ่ายเหรียญฯ ให้ผู้ยื่นคำขอฯ

หมายเหตุ : การพิจารณาจ่ายเหรียญฯ ขึ้นอยู่กับปริมาณเหรียญฯ ที่สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย จัดสรรให้กระทรวงมหาดไทย ในแต่ละปีงบประมาณ

ใช้บัตรใบเดียว สะดวก รวดเร็ว ไม่มีค่าธรรมเนียม

แล่น QR Code เพื่อดูรายละเอียด หรือ www.moi.go.th

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อกองประเมินผลโครงการฯ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย ถนนพหลโยธิน แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ / โทรสาร 0 - 2221 - 0565

งานออกบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทาน

"เหรียญพิทักษ์เสรีชน" และ "เหรียญราชการชายแดน"

เปิดบริการ วันจันทร์ - วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดราชการกำหนด) ในเวลาราชการ ตั้งแต่ 08:30 - 16:30 น.

กรณี ยื่นเรื่องด้วยตนเอง

ขั้นตอนการยื่นคำขอมีบัตรฯ

(หมายเหตุ ผู้ยื่นคำขอมีบัตรฯ จะต้องเป็นผู้ยื่นเรื่องได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน และ/หรือ เหรียญราชการชายแดน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีความประพฤติเรียบร้อยเหมาะสม)

แบ่งตามที่อยู่ทะเบียนบ้านของผู้อยู่อาศัย

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

กรุงเทพมหานคร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

จังหวัด

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

กรุงเทพมหานคร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

จังหวัด

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด

รองผู้ว่าราชการจังหวัด

สำนักงานจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด

รองผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อมีหลักฐานประกอบการออกบัตรถูกต้องและครบถ้วน

เจ้าหน้าที่พิจารณาออกบัตร

2 ขั้นตอน (1) ตรวจสอบเอกสาร/หลักฐานและบัญชีรายชื่อทั้งหมด (2) เสนอให้ผู้ยื่นคำขอรับบัตร

ไม่มีค่าธรรมเนียม

แล่น QR Code เพื่อดูรายละเอียด หรือ www.moi.go.th

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อกองประเมินผลโครงการฯ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย ถนนพหลโยธิน แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ / โทรสาร 0 - 2221 - 0565

งานออกบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทาน

"เหรียญพิทักษ์เสรีชน" และ "เหรียญราชการชายแดน"

เปิดบริการ วันจันทร์ - วันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดราชการกำหนด) ในเวลาราชการ ตั้งแต่ 08:30 - 16:30 น.

กรณี ยื่นเรื่องทางไปรษณีย์โดยต้นสังกัด

ขั้นตอนการยื่นคำขอมีบัตรฯ

(หมายเหตุ ผู้ยื่นคำขอมีบัตรฯ จะต้องเป็นผู้ยื่นเรื่องได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชน และ/หรือ เหรียญราชการชายแดน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีความประพฤติเรียบร้อยเหมาะสม)

แบ่งตามที่ตั้งของหน่วยงาน

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

กรุงเทพมหานคร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

จังหวัด

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

กรุงเทพมหานคร

อำเภอ/กิ่งอำเภอ/ตำบล

จังหวัด

ส่วนราชการ

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานจังหวัด

ผู้ว่าราชการจังหวัด

รองผู้ว่าราชการจังหวัด

ส่วนราชการ

ผู้ว่าราชการจังหวัด

รองผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อมีหลักฐานประกอบการออกบัตรถูกต้องและครบถ้วน

เจ้าหน้าที่พิจารณาออกบัตร

2 ขั้นตอน (1) ตรวจสอบเอกสาร/หลักฐานและบัญชีรายชื่อทั้งหมด (2) เสนอให้ผู้ยื่นคำขอรับบัตร

ไม่มีค่าธรรมเนียม

แล่น QR Code เพื่อดูรายละเอียด หรือ www.moi.go.th

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อกองประเมินผลโครงการฯ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย ถนนพหลโยธิน แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ / โทรสาร 0 - 2221 - 0565

กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กลั่นกรองคุณสมบัติผู้เสนอขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดน และนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเหรียญราชการชายแดน และรวบรวมผู้เสนอขอพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนในหน่วยงานก่อนเสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยและส่งให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

๒.๕ การจัดทำสวัสดิการให้กับบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้สำรวจความต้องการเกี่ยวกับสวัสดิการของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและดำเนินการจัดทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคลากร เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในกลุ่มเสี่ยง การยกย่องเชิดชูให้กับผู้ปฏิบัติงานมาด้วยความเรียบร้อย การจัดทำประกันความเสี่ยงในการปฏิบัติงานในพื้นที่ความไม่สงบในจังหวัดภาคใต้ การจัดทำข้อตกลงกับสถาบันการเงิน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสินเชื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น และเป็นฝ่ายเลขานุการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทะเบียนประวัติผู้เป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๐๕๖๕ (มท.) ๕๐๓๗๕

๒.๖ การจัดทำคำสั่งมอบอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า อำนาจในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่นหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การมอบอำนาจต้องเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวก ความคุ้มค่า รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ กระจายอำนาจการตัดสินใจ และไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนหรือระยะเวลา และการมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจตามความนัยมาตรา ๕ และมาตรา ๘ แห่ง พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารราชการของกระทรวงมหาดไทย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีความคล่องตัว ต่อเนื่อง สะดวก รวดเร็ว เหมาะสม ลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ กระจายอำนาจ การตัดสินใจและความรับผิดชอบจึงมีการมอบอำนาจการปฏิบัติราชการมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ และมอบหมายภารกิจให้แก่ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ โดยสรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ดังนี้

การจัดทำคำสัมมอบอำนาจของปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล

1

ศึกษา กลั่นกรองประเด็นข้อกฎหมายและ
ความเหมาะสมของการมอบอำนาจ

2

จัดทำร่างคำสั่งกระทรวงมหาดไทย
หรือคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

3

นำเสนอ ปมท. เพื่อโปรดพิจารณา
ให้ความเห็นชอบ และลงนามในคำสั่ง

4

แจ้งเวียนคำสั่งการมอบอำนาจของ ปมท.
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล
ให้ทุกหน่วยงานในสังกัด สป.

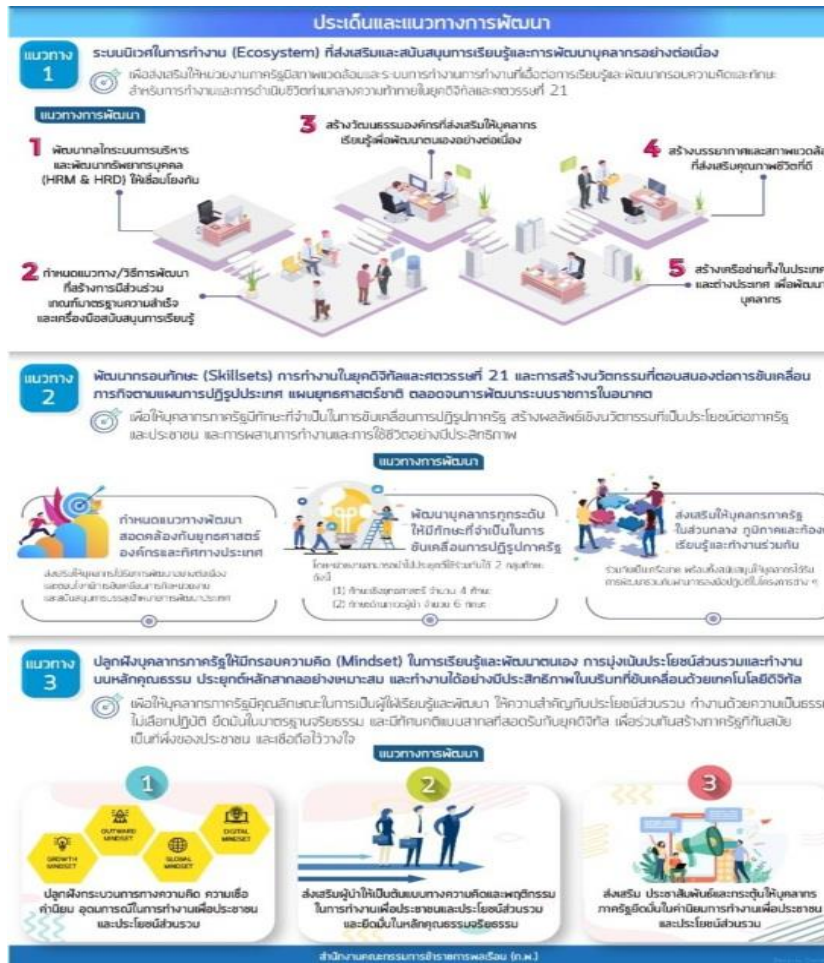
หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลัง กองการเจ้าหน้าที่ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๘๗๙๐ (มท.) ๕๐๓๘๖

๓. การพัฒนาบุคลากรของกระทรวงมหาดไทย

สำนักงาน ก.พ. ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ โดยได้กำหนด
ประเด็นและแนวทางการดำเนินการสำหรับบุคลากรและหน่วยงานภาครัฐไว้ ๓ ประการ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้
และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าประสงค์เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีสภาพแวดล้อมและระบบ
การทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนากรอบความคิดและกรอบทักษะ สำหรับการทำงานตลอดจน
การดำเนินชีวิตท่ามกลางความท้าทายในยุคดิจิทัลซึ่งสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานทั้งทางกายภาพ
และจิตวิทยาที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้บุคลากรภาครัฐสามารถแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังตามกรอบ
ความคิด (Mindsets) และกรอบทักษะ (Skillsets) ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ที่มา : สำนักงาน ก.พ.

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาคอร์ปทักษะ (Skillsets) การทำงานในยุคดิจิทัล และการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนภารกิจตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารราชการในอนาคต โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้บุคลากรภาครัฐมีทักษะที่จำเป็นในการขับเคลื่อนการปฏิรูปภาครัฐ สร้างผลลัพธ์เชิงนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและประชาชน

เพื่อการผสมการทำงานกับการใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการภาครัฐที่จำเป็นสำหรับบุคลากรภาครัฐจะต้องมีเป็นพื้นฐานแล้ว (อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ การบริหารจัดการภาครัฐ การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ การบริหารงบประมาณ เป็นต้น) บุคลากรภาครัฐจะต้องมีทักษะที่จำเป็น ๓ กลุ่มทักษะ คือ (๑) ทักษะเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Skillset) เป็นทักษะสำคัญในการตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในมิติของการทำงานและการใช้ชีวิต เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐได้ (๒) ทักษะด้านภาวะผู้นำ (Leadership Skillset) เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคลากรสามารถบริหารจัดการงานของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ เป็นการเตรียมความพร้อมตนเองในการเติบโต

ตามเส้นทางอาชีพ และ (๓) ทักษะตามสายงาน (Functional Skillset) เป็นทักษะที่ช่วยให้บุคลากรภาครัฐสามารถทำงานของตนเองได้อย่างมืออาชีพ ตามบริบทของงานที่มีความเฉพาะและมีความแตกต่างกันไปตามสายงาน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ปลุกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิด (Mindset) ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมและทำงานบนหลักคุณธรรม ประยุกต์หลักสากลอย่างเหมาะสม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้บุคลากรของภาครัฐมีคุณลักษณะในการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และพัฒนา ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม ทำงานด้วยความเป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรม และมีทัศนคติแบบสากลที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อร่วมกันสร้างภาครัฐที่ทันสมัย เป็นที่พึ่งของประชาชน และเชื่อถือไว้วางใจได้

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกระทรวงมหาดไทย ตามแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ดังนี้

๓.๑ ระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem)

กระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญกับระบบนิเวศในการทำงาน (Ecosystem) ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น

- (๑) ระบบคอมพิวเตอร์ที่มีออนไลน์สามารถสืบค้นหาข้อมูลได้ตลอดเวลา
- (๒) การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- (๓) อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดลาไปศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดได้รับทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น ทุนของ

สำนักงาน ก.พ. ทุนจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

๓.๒ พัฒนารอบทักษะ (Skillsets)

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการพัฒนารอบทักษะ (Skillsets) ของข้าราชการในสังกัด ดังนี้

๓.๒.๑ การจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาพัฒนาทักษะ (Skillsets) ของบุคลากรในสังกัด โดยกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับบุคลากรทุกระดับ อาทิ

(๑) หลักสูตรนักปกครองระดับสูง (นปส.) สำหรับข้าราชการประเภทอำนวยการ

(๒) หลักสูตรนักบริหารระดับกลางของกระทรวงมหาดไทย (บ.มท.) สำหรับข้าราชการประเภทวิชาการระดับชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ

(๓) หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานสำหรับข้าราชการระดับต้น สำหรับข้าราชการประเภททั่วไป

(๔) หลักสูตรการเป็นข้าราชการที่ดี สำหรับข้าราชการบรรจุใหม่

(๕) หลักสูตรข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง สำหรับข้าราชการประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการและชำนาญการ

๓.๒.๒ การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เป็นการจัดการเรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับบุคลากรในสังกัด โดยกำหนดการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ เช่น

(๑) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

(๒) ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (GDX)

(๓) การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๓.๒.๓ การจัดกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกัน โดยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานจะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานของตนกับเพื่อนร่วมงานที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน สอบถามปัญหาในการปฏิบัติงานที่พบและหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน แนะนำเทคนิควิธีการปฏิบัติงานแบบพี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน และการรับฟังความรู้จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมกิจกรรมในหัวข้อต่าง ๆ เช่น

(๑) เทคนิคการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

(๒) การยกระดับคะแนนประเมินคุณธรรมความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ (ITA)

(๓) การจัดทำงบประมาณและการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๔) การเชื่อมโยงบูรณาการแผนระดับนโยบายสู่ระดับพื้นที่

(๕) ความรู้เกี่ยวกับงานพระราชพิธี รัฐพิธี และงานรับเสด็จฯ

(๖) การโอนไลน์ทรัพย์สิน การขอใช้ที่ราชพัสดุ

๓.๒.๔ การบริการด้านสารสนเทศห้องสมุดของกระทรวงมหาดไทย การจัดทำวารสาร/เอกสารความรู้หนังสือในรูปแบบหนังสือ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลคลังความรู้ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยในเว็บไซต์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ การจัดทำเอกสารความรู้เพื่อแจกจ่ายให้แก่บุคลากรในสังกัดใช้ในการศึกษาหาความรู้ พัฒนาทักษะของตนเอง และเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เช่น

(๑) คู่มือการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น คู่มือการจัดทำคำรับรองและการติดตามประเมินผล คู่มือการพัฒนากฎหมาย คู่มือการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการ คู่มือการจัดฝึกอบรม

(๒) การพัฒนาหลักคิดด้านการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

(๓) การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริการประชาชนของกระทรวงมหาดไทย

๓.๓ ปลุกฝังบุคลากรภาครัฐให้มีกรอบความคิด (Mindset)

กระทรวงมหาดไทยให้ความสำคัญในการปลุกฝังบุคลากรในสังกัดมีกรอบความคิดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม และทำงานด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในมาตรฐานจริยธรรม และมีทัศนคติแบบสากลที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อร่วมกันสร้างภาครัฐที่ทันสมัย เป็นที่พึ่งของประชาชน และเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยการดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs) การจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทุกระดับ

๓.๓.๒ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในสังกัด โดยเริ่มต้นจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยและถ่ายทอดลงสู่บุคลากรในสังกัด ดังนี้

(๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทยประกาศเจตนารมณ์ “สุจริต โปร่งใส มหาดไทยใสสะอาด” เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือความสุจริตและโปร่งใส เป็นแบบอย่างการประพฤติที่ดี และแจ้งให้ทุกจังหวัดรับทราบในการประกาศเจตนารมณ์ของจังหวัด พร้อมทั้งแจ้งให้บุคลากรในสังกัดรับทราบและถือปฏิบัติต่อไป

(๒) การคัดเลือกบุคลากรในสังกัดเพื่อยกย่องเป็นผู้มีจริยธรรมดีเด่น โดยคัดเลือกจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้างตามสัญญา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัดได้ตระหนักถึงความมีเกียรติ ศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการที่ดี มีจิตสำนึกอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาท การปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูประกาศเกียรติคุณ สร้างขวัญกำลังใจ เป็นแรงบันดาลใจให้บุคลากรในสังกัดกระทรวงมหาดไทยทุกระดับเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในการทำ ความดี ยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนและสร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ต่อหน่วยงานและประชาชน

(๓) สร้างธรรมาภิบาลบุคลากรกระทรวงมหาดไทย “บ่บ้บทุคข์ บ่รุงสุข” คั่เป้บ่บหมำยหลัค ในการด่บเนินงานของกระทรวงมหาดไทย เพราะต้งทำงานใกล้ชดัคกับประชาชน ต้งให้ประชาชนด่บรับการบการที่สะตวกรวดเร้ว เพื่อยกระดับคณภาพชัวิตของประชาชนผ่านคองการต้ง ๆ ของรัฐบาล ดั้บนั้น การส่งเสริมคณธรรม จรัยธรรม และการเสริมสร้งธรรมาภับาลให้แก่บุคลากรสั้คกระทรวงมหาดไทย จั้บเป้บเจตจำนงที่ส่บคัฎในการบ้องกัันการทุจรัตและประพฤตมิชอบ ส่งผลให้การทำงานทุกระดับเป้บไปด่บด้วยความบ่รงใส

เน้นการทำงานที่ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ต่อต้านการรับสินบน การรับผลประโยชน์ทุกรูปแบบ ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นหรือสร้างจิตสำนึกทุก ๆ ระดับด้วยการประชาสัมพันธ์จัดอบรมสัมมนา ส่งเสริมคนดีมีคุณธรรม โดยการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่บุคลากรกระทรวงมหาดไทย มีหลัก ๔ ประการ คือ พอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา รวมทั้งต้องยึดมั่นในจริยธรรม เพื่อสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สถาบันดำรงราชานุภาพ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๕๗ (มท.) ๕๐๓๕๘

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๕๕๒๑ (มท.) ๕๐๑๕๐

๔. การดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย หมายถึง การดำเนินการหรือกระบวนการทั้งหลายที่จะต้องกระทำเป็นพิธีการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมาย ก.พ. ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย เมื่อข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัยหรือกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยและผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้พิจารณาเห็นว่า กรณีมีมูลแล้ว การดำเนินการทางวินัยมีจุดมุ่งหมายให้ได้ความจริงว่าข้าราชการพลเรือนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยได้กระทำผิดวินัยในกรณีใดหรือไม่ อย่างไร โดยดำเนินการอย่างรวดเร็ว ยุติธรรม ปราศจากอคติ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดและไม่ให้ผู้ไม่มีความผิดถูกลงโทษ

๔.๑ ผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางวินัย

(๑) ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗

(๒) ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.กำหนด ทั้งนี้ โดยอาศัยหลัก ๓ ประการ คือ ต้องดำเนินการโดยเร็ว ด้วยความยุติธรรม ปราศจากอคติ

๔.๒ กระบวนการดำเนินการทางวินัย

๔.๒.๑ การดำเนินการเมื่อมีการกล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่ามีการกระทำผิดวินัย

(๑) มูลกรณี

๑) กรณีร้องเรียน หรือบัตรสนเท่ห์ หรือหน่วยงานอื่นตรวจพบ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงาน ป.ป.ช. ผู้ตรวจการแผ่นดิน การกล่าวหาต้องทำเป็นหนังสือ ประกอบด้วย

- ชื่อและลายมือชื่อผู้กล่าวหา
- ชื่อ ตำแหน่ง พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหา
- ข้อเท็จจริง พยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา
- ในกรณีกล่าวหาด้วยวาจาก็ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ

๒) กรณีเป็นที่สงสัย เช่น การกล่าวหาที่ไม่ลงลายมือชื่อ ผู้บังคับบัญชาตรวจพบ

(๒) มูลกรณีเมื่อปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาชั้นต้น เมื่อมีการร้องเรียนหรือพบว่า มีการกระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ การรายงานต้องประกอบด้วย

- ๑) ชื่อผู้กล่าวหา (ถ้ามี)
- ๒) ชื่อและตำแหน่งผู้ถูกกล่าวหา
- ๓) ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์
- ๔) พยานหลักฐานเบื้องต้น

๔.๒.๒ การสืบสวนทางวินัย

การสืบสวนทางวินัย หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน เพื่อจะทราบรายละเอียดของเรื่องใด ๆ เพื่อพิจารณาว่า กรณีมีมูลความผิดที่ควรกล่าวหาผู้ใดกระทำผิดวินัยหรือไม่ โดยมีวิธีการสืบสวน ดังนี้

- (๑) ผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๕๗ สืบสวนด้วยตนเอง
- (๒) มอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสืบสวน
- (๓) แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

๔.๒.๓ การพิจารณาผลการสืบสวนในเบื้องต้น

(๑) การสืบสวนพบพยานหลักฐานเบื้องต้นว่ามีมูลความผิดเชื่อได้ว่า มีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาเกี่ยวข้องกับการนั้น ให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

(๒) การสืบสวนพบว่า ไม่มีมูลความผิด ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานไม่พอพียงว่าผู้ใดกระทำผิด หรือไม่ทราบว่ามีมีการกระทำความผิด หรือพฤติการณ์นั้นไม่เป็นความผิดวินัย ให้ยุติเรื่อง

๔.๒.๔ การสอบสวนทางวินัย โดยผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัย กระบวนการสอบสวนทางวินัยต้องมีการกล่าวหา และแจ้งข้อกล่าวหา สรุปพยานหลักฐาน ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง

(๑) กรณีมีมูลความผิดที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ อาจสอบสวนด้วยตนเอง หรือสั่งการให้มีการสอบสวน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยก็ได้ โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน ได้แก่

- แจ้งข้อกล่าวหา
- สอบและสรุปพยานหลักฐาน
- รับฟังคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา

(๒) กรณีมีมูลความผิดที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง แจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ประชุมวางแผนทางการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ประชุมพิจารณา แจ้งข้อกล่าวหาและพยานหลักฐาน รับฟังคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา ประชุมลงมติ

ทำรายงานการสอบสวน เสนอสำนวนรายงานผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัย โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑๒๐ วัน ขยายเวลาได้ครั้งละไม่เกิน ๖๐ วัน หากสอบสวนไม่เสร็จภายใน ๑๘๐ วัน ต้องรายงาน อ.ก.พ. กระทบวง โดยรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

- การประชุมลงมติเพื่อทำความเข้าใจในรายงานการสอบสวน ต้องมีองค์ประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดหรือไม่ กระทำผิดกรณีใด มาตราใด สมควรได้รับโทษสถานใด

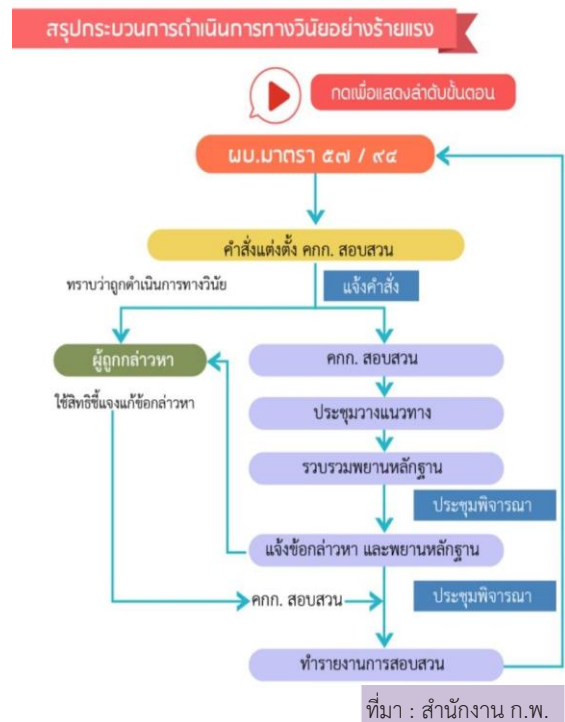
-การทำรายงานการสอบสวน กรรมการทุกคนต้องลงลายมือชื่อ ถ้ามีเหตุจำเป็นลงลายมือชื่อไม่ได้ ให้ประธานบันทึกเหตุผลความจำเป็น และให้ประธาน คณะกรรมการสอบสวนลงนามกำกับทุกหน้า กรณีมีความเห็นแย้ง ให้แสดงชื่อผู้สรุปความเห็นแย้ง โดยผู้มีความเห็นแย้ง จะบันทึกรายละเอียดและลงนามแนบด้วยก็ได้ โดยรายงาน การสอบสวน ต้องมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย ๑) สรุปข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ๒) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน ๓) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐาน

๔.๒.๕ การพิจารณาสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้ง

คณะกรรมการสอบสวนวินัย

(๑) กรณีเห็นว่ารายงานการสอบสวน

ถูกต้องครบถ้วน พิจารณาสั่งการ ดังนี้

- ไม่ผิด สั่งยุติเรื่อง
- ผิดวินัยไม่ร้ายแรงสั่งลงโทษ
- ผิดวินัยร้ายแรง ส่ง อ.ก.พ.สามัญพิจารณา (อ.ก.พ.จังหวัด, อ.ก.พ.กรม, อ.ก.พ.

กระทรวง แล้วแต่กรณี)

(๒) กรณีเห็นว่ารายงานการสอบสวนไม่ถูกต้องครบถ้วน พิจารณาสั่งการ ดังนี้

- สอบสวนเพิ่มเติม
- แก้ไขให้ถูกต้อง

๔.๒.๖ รายงานการดำเนินการทางวินัย

เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ สั่งลงโทษ ยุติเรื่องหรืองดโทษแล้ว ให้รายงานการดำเนินการทางวินัยไปยัง อ.ก.พ.กระทรวง หรือ ก.พ. แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา ทั้งนี้ เมื่อ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ ก.พ. พิจารณา หากมีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ สั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น โดยมีอำนาจที่จะลงมติให้ลงโทษทางวินัยได้ทุกสถาน ตลอดจนแก้ไขกระบวนการสอบสวนหรือให้สอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

ข้อ	สังกัดของผู้ถูกกล่าวหา	ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน	อ.ก.พ. สามัญ
๕๘ (๑)	ตำแหน่งตาม ม.๕๗ (๑๑) และสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาค	ผู้ว่าราชการจังหวัด	อ.ก.พ. จังหวัด
๕๘ (๒)	ตำแหน่งตาม ม.๕๗ (๖) (๙) (๑๐) และสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> อธิบดี (ปลัดกระทรวงในฐานะอธิบดี) หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชา/ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี	อ.ก.พ. กรม
๕๘ (๓)	ตำแหน่งตาม ม.๕๗ (๑) (๒) (๓) (๕) (๗) (๘) และสังกัดราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง	<ul style="list-style-type: none"> นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชา/ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี	อ.ก.พ. กระทรวง

ที่มา : สำนักงาน ก.พ.

๔.๓ โทษทางวินัย การลงโทษทางวินัย มี ๕ สถาน ดังนี้

๔.๓.๑ โทษไม่ร้ายแรง ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน

(๑) การสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ต้องสั่งให้มีผลตั้งแต่วันที่มิคำสั่ง

(๒) การสั่งลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ต้องสั่งให้มีผลตั้งแต่เดือนที่มีคำสั่ง

๔.๓.๒ โทษร้ายแรง ได้แก่ ปลดออก ไล่ออก โดยการสั่งลงโทษปลดออก หรือไม่ออก ต้องสั่ง

ให้มีผลตามที่ระเบียบ ก.พ. กำหนด

๔.๔ การสั่งยุติเรื่อง ลงโทษ หรืองดโทษ การสั่งงดโทษแก่ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาทางวินัย จำแนก

ออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๔.๔.๑ กรณีข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำผิดวินัยเล็กน้อย และมีเหตุอันควรงดโทษ ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งงดโทษ โดยทำเป็นคำสั่ง และระบุในคำสั่งว่าให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ หรือว่ากล่าวตักเตือนตามมาตรา ๙๖ วรรคสาม ตามแบบที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด

๔.๔.๒ กรณีข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งออกจากราชการไปแล้ว แต่กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงอยู่ก่อน และผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดอย่างไม่ร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งงดโทษตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามแบบที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด

๔.๕ การสั่งพักราชการ และให้ออกจากราชการไว้ก่อน

การสั่งพักราชการ คือ การสั่งให้ข้าราชการพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการระหว่างการสอบสวนทางวินัย หรือระหว่างถูกฟ้องคดีอาญา หรือระหว่างต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยงดเบิกจ่ายเงินเดือน และเงินอื่น ๆ ที่จ่ายเป็นรายเดือน ตลอดจนเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ไว้ก่อน

๔.๕.๑ ผู้มีอำนาจสั่งพักราชการและให้ออกจากราชการไว้ก่อน คือ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งตามมาตรา ๕๗ และรวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทน

๔.๕.๒ ระยะเวลาการสั่งพักราชการ มาตรา ๑๐๑ วรรคสอง และกฎ ก.พ. กำหนดให้สั่งพักตลอดเวลาที่สอบสวน หรือพิจารณา

๔.๕.๓ วันพักราชการ กำหนดให้สั่งพักราชการตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งจะถูกสั่งพักราชการอยู่ในระหว่างถูกควบคุม หรือขัง หรือต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษา ให้สั่งย้อนหลังถึงวันที่ถูกคุมขัง หรือต้องจำคุก

(๒) ในกรณีที่ได้รับการสั่งพักราชการไว้แล้ว ถ้าจะต้องสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ชอบหรือไม่ถูกต้อง ให้สั่งพักตั้งแต่วันที่ให้พักราชการตามคำสั่งเดิม

๔.๕.๔ วันออกจากราชการไว้ก่อน กำหนดให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ให้มีผลตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง แต่ถ้าเป็นกรณีที่คำสั่งพักราชการไว้ก่อนแล้ว ก็ให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตั้งแต่วันที่สั่งพักราชการเป็นต้นไป หรือกรณีอยู่ระหว่างควบคุม หรือขัง หรือต้องโทษจำคุก ก็ให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนย้อนหลังตั้งแต่วันที่ถูกควบคุม หรือขัง หรือต้องโทษจำคุก หรือกรณีจะต้องสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ชอบหรือไม่ถูกต้อง ให้สั่งให้ออกจากราชการตามคำสั่งเดิม

๔.๖ การสั่งให้กลับเข้ารับราชการ

การสั่งให้กลับเข้ารับราชการ หมายถึง การสั่งให้ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนกลับเข้ารับราชการ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหลังจากออกจากราชการไปชั่วคราว โดยกฎ ก.พ. กำหนดไว้ว่า ถ้าภายหลังปรากฏผลการสอบสวน หรือพิจารณาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด หรือกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง หรือไม่มีการผิดต้องออกจากราชการด้วยเหตุอื่น ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกัน หรือประเภทและระดับที่ ก.พ. กำหนด แต่ทั้งนี้ผู้นั้นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้นด้วย

● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านบริหารในพื้นที่

๑. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด : จังหวัดสระบุรี

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

กระบวนการประสานแผนระดับพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยแผนพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอและตำบลจะเป็นกลไกสำคัญในการสะท้อนความต้องการของพื้นที่ให้แก่จังหวัด และหน่วยงานภูมิภาคของกระทรวงต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องและตอบสนองต่อศักยภาพ และความต้องการของประชาชน ดังนั้น จังหวัดสระบุรีจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อกระบวนการประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ผ่านกลไกการประสานแผนตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้เพื่อให้การรวบรวมความต้องการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจังหวัดสระบุรีได้พัฒนาระบบฐานออนไลน์ในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน (WWW.PBPSARABURI.COM) เพื่อเป็นการปรับกระบวนการวางแผน และการจัดทำงบประมาณของภาครัฐไปสู่กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความต้องการตรงมายังผู้บริหาร และส่วนราชการระดับจังหวัด ส่งผลให้มีการวางแผนการพัฒนาที่ตรงความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถติดตามประเมินผลและบริหารจัดการงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพลดความซ้ำซ้อนของแผนงาน/โครงการและงบประมาณที่ลงในพื้นที่ ทำให้เกิดการกระจายงบประมาณโครงการต่าง ๆ ที่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

จากการดำเนินการดังกล่าว นำไปสู่การได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขา คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 จากสำนักงาน ก.พ.ร. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ตลอดจน รางวัลรัฐบาลดิจิทัล ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (Digital Government Awards 2020) จากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

๑.๒ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ๑.๒.๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๑.๒.๒ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑.๒.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๑.๒.๔ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๓ ขั้นตอนการดำเนินการ

๑.๓.๑ สำนักงานจังหวัดแจ้งกรอบประเด็นการพัฒนาจังหวัดเพื่ออำเภอ/อปท. เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ ดังนี้

(๑) ระหว่างเดือน ม.ค. - ก.พ.

๑) แผนหมู่บ้าน/ชุมชน : คณะกรรมการหมู่บ้าน/คณะกรรมการชุมชน เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

๒) แผนพัฒนาท้องถิ่น : อปท. เริ่มดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาท้องถิ่น

(๒) ระหว่างเดือน มี.ค. - เม.ย.

๑) แผนพัฒนาตำบล : ก.บ.ต. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๒) แผนพัฒนาท้องถิ่น : อปท. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

(๓) ระหว่างเดือน พ.ค. - มิ.ย.

๑) แผนพัฒนาอำเภอ : ก.บ.อ. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

๑.๓.๒ สำนักงานจังหวัดเริ่มดำเนินการจัดเก็บความต้องการผ่านช่องทางปกติ เช่น จังหวัดเคลื่อนที่ ศูนย์ดำรงธรรม และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบแอปพลิเคชัน WWW.PBPSARABURI.COM (แสดงพิกัด และรูปถ่ายจากสถานที่จริงประกอบข้อเสนอ) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้นำชุมชน และ อปท. เสนอความต้องการโดยตรงมายังจังหวัด

๑.๓.๓ อำเภอเสนอแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการ โดยผ่านการประชุมคณะทำงาน กลั่นกรองแผนพัฒนาอำเภอก่อนเสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด จำแนกเป็น ๓ มิติ ดังนี้

(๑) โครงการ (เกินศักยภาพ) ที่อำเภอเสนอให้ส่วนราชการดำเนินการ

(๒) โครงการที่อำเภอประสงค์ดำเนินการเอง

(๓) โครงการ (เกินศักยภาพ) ที่ อปท. เสนอผ่านอำเภอ

๑.๓.๔ กลุ่มงานยุทธศาสตร์ฯ คัดกรองโครงการตามแผนความต้องการของอำเภอ และความต้องการของประชาชนจากระบบ PBPSARABURI เพื่อนำมาจัดทำ “คลังโครงการ : Project Bank” สำหรับใช้ประกอบการเสนอของบประมาณจากแหล่งงบประมาณต่างๆ ตามความสำคัญและเร่งด่วนของโครงการ เช่น งบของส่วนราชการ (Function) งบพัฒนาจังหวัด (Area) งบกลาง (Agenda) และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

๑.๓.๕ เริ่มดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เมื่อ ก.บ.ภ. แจ้งหลักเกณฑ์นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค ประจำปีงบประมาณ

๑.๓.๖ ประชุมชี้แจง ก.บ.จ. ส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเกี่ยวกับนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค ประจำปีงบประมาณ

๑.๓.๗ วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทิศทางการพัฒนาภาคนโยบายของรัฐบาลเพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ตลอดจน วิเคราะห์ต้องการของพื้นที่ซึ่งเสนอผ่านอำเภอ และศักยภาพของพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของจังหวัด และ

๑.๓.๘ จัดประชุมส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยส่วนราชการจัดทำแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาจังหวัด เพื่อบรรจุไว้ในพัฒนาจังหวัด ๕ ปี

๑.๓.๙ จัดประชุมส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อรับฟังความคิดเห็น (ร่าง) แผนพัฒนาจังหวัด ตามมาตรา ๑๙ แห่ง พ.ร.ฎ. ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๓.๑๐ ปรับปรุง (ร่าง) แผนพัฒนาจังหวัดตามข้อเสนอแนะจากการประชุมหารือกับทุกภาคส่วน

๑.๓.๑๑ จัดประชุม ก.บ.จ. เพื่อเสนอแผนพัฒนาจังหวัด ฉบับสมบูรณ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี

๑.๓.๑๒ ก.บ.จ. เสนอแผนพัฒนาจังหวัด (ฉบับสมบูรณ์) และแผนปฏิบัติการประจำปี

ต่อ ก.บ.ภ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และแจ้ง กรม. เพื่อโปรดทราบ

๑.๔ จุดเน้นสำคัญ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนา และโครงการที่ตอบสนองตรงกับความต้องการของประชาชน และศักยภาพของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจให้แก่บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ตลอดจนการปรับปรุงระบบการทำงาน และการประสานงานให้มีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ดังนี้

๑.๔.๑ การสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกัน : ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรในจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอำเภอ โดยกำหนดให้มีการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการประสานแผนระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมอบหมายให้สำนักงานจังหวัดและคลังจังหวัดจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนและการจัดซื้อจัดจ้างทุกต้นปีงบประมาณให้แก่บุคลากรของส่วนราชการระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจน กำหนดให้มีการประชุมชี้แจงซักซ้อมความแนวทางการดำเนินการกับหัวหน้าส่วนราชการ นายอำเภอ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจและให้ส่วนราชการ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำและประสานแผนพัฒนา

๑.๔.๒ การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนและเป็นระบบ : ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีมอบหมายให้สำนักงานจังหวัดกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการให้ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อให้ส่วนราชการ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติตามได้อย่างเป็นเอกภาพ โดยการเสนอโครงการผ่านแผนความต้องการระดับอำเภอต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด ตามกรอบการเสนอโครงการ รายละเอียด และห้วงเวลาที่กำหนด โดยสำนักงานจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรวบรวมโครงการ (Project Bank) ทั้งในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดเพื่อสามารถนำมาจัดทำค่าของงบประมาณได้ทันทีจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ

๑.๔.๓ การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด : ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อยกระดับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจังหวัดสระบุรีได้จัดทำระบบจัดเก็บความต้องการระดับพื้นที่ (PBP-Saraburi) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเสนอความต้องการตรงมายังจังหวัดซึ่งเป็นการยกระดับการจัดทำ และประสานแผนพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จังหวัดสระบุรีร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรีได้พัฒนาระบบคลังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Big Data Saraburi) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลออนไลน์สำหรับส่วนราชการ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาในแต่ละระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เทคนิคการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ : จังหวัดสระบุรี

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

การบริหารงบประมาณ และการดำเนินการตามแผน กำกับและติดตามผลการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ต้องอาศัยการวางแผนเบิกจ่าย และการติดตามอย่างเป็นระบบ โดยความร่วมมือของทุกส่วนราชการซึ่งมีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณกับจังหวัด และต้องเร่งดำเนินการทันทีในต้นปีงบประมาณเพื่อให้สามารถเบิกจ่ายได้ทันตามเป้าหมาย ของรัฐบาล ตลอดจนต้องมีการติดตามประเมินความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาข้อจำกัดในการ ดำเนินการที่เกิดขึ้นได้ทันที ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการเร่งรัด ติดตาม การดำเนินงาน และการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาล โดยมีกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูล การพัฒนาจังหวัดเป็นหน่วยสนับสนุนหลักในการขับเคลื่อน กำกับ ติดตามและรายงานผลการดำเนินการ เพื่อให้ สามารถเร่งรัดการเบิกจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการดำเนินการดังกล่าว นำไปสู่การบริหารงบประมาณ และเร่งรัดการดำเนินโครงการ ตามแผนพัฒนาจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยจังหวัดสระบุรีสามารถเบิกจ่ายงบประมาณจังหวัด เป็นลำดับที่ ๑ ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในสองปีงบประมาณติดต่อกัน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งจังหวัดสระบุรี มีแนวทางการบริหารงบประมาณ การดำเนินการตามแผน การกำกับและติดตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๒ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ๒.๒.๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๒.๒.๒ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๒.๒.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๒.๒.๔ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๒.๒.๕ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๒.๒.๖ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๒.๒.๗ นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค ประจำปี งบประมาณ ของ ก.บ.ภ.

๒.๓ ขั้นตอนการดำเนินการ

๒.๓.๑ จัดทำแผนการติดตามการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณ: ผู้ว่าราชการ จังหวัดประชุมชี้แจงนโยบายการติดตามงบประมาณ และสำนักงานจังหวัดร่วมกับส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณ กำหนดแผนการติดตามการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน โดยกลุ่มงานยุทธศาสตร์ฯ ประสานการเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัดรายไตรมาส เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาล และผู้ว่าราชการจังหวัด

๒.๓.๒ เริ่มดำเนินการอนุมัติโครงการและจัดซื้อจัดจ้าง (งบลงทุน) : เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน แผนการติดตามการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณ ดำเนินการ ดังนี้

(๑) สำนักงานจังหวัดแจ้งส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณของจังหวัด โดยเฉพาะงบลงทุนให้เสนอขออนุมัติโครงการ ทันทีที่ผ่านวาระ ๒ ในการพิจารณางบประมาณ และเร่งดำเนินการจัดทำหนังสือมอบอำนาจให้ส่วนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) ส่วนราชการเริ่มดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเมื่อได้รับการมอบอำนาจ และดำเนินการจนถึงขั้นการลงนามในสัญญา (ลงนามในสัญญาได้เมื่อ พ.ร.บ. งบประมาณ ประกาศใช้)

๒.๓.๓ เริ่มดำเนินโครงการ : เร่งรัดการลงนามในสัญญาโครงการที่เป็นงบลงทุนทันทีเมื่อ พ.ร.บ. งบประมาณประกาศใช้ โดยโครงการที่เป็นงบลงทุนต้องสามารถลงนามในสัญญาได้ทั้งหมดภายในเดือนธันวาคม - มกราคม เพื่อให้สามารถเบิกจ่ายได้ทันภายในปีงบประมาณ โดยจังหวัดสระบุรีสามารถลงนามในสัญญาโครงการงบลงทุนได้ทั้งหมดภายในเดือนมกราคม

๒.๓.๔ เริ่มติดตามงบประมาณรายไตรมาส (ไตรมาสที่ ๑) : คลังจังหวัดประชุมติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินโครงการของจังหวัดละกลุ่มจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดต้องเร่งรัดการจัดซื้อจัดจ้างโครงการงบลงทุนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม เพื่อรับรู้เงินเหลือจ่ายสำหรับพิจารณาโครงการ Y2 เพื่อโอนเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ ๑

๒.๓.๕ ดำเนินการโอนเปลี่ยนแปลงโครงการกรณีกระทบแผน : กรณีมีการโอนเปลี่ยนแปลงโครงการที่กระทบแผน ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการเร่งรัดการประชุม ก.บ.จ. เพื่อพิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงโครงการกรณีกระทบแผนตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาคประจำปีงบประมาณ ของ ก.บ.ภ. และจัดส่งรายละเอียดโครงการเพื่อขอโอนเปลี่ยนแปลงโครงการกรณีกระทบแผนให้ ก.บ.ภ. ภายในเดือนมีนาคม ติดตามงบประมาณรายไตรมาส

๒.๓.๖ ติดตามงบประมาณรายไตรมาส (ไตรมาสที่ ๒) : คลังจังหวัดประชุมติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินโครงการของจังหวัดละกลุ่มจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดเริ่มลงพื้นที่เพื่อตรวจติดตามการดำเนินโครงการ โดยมุ่งเน้นโครงการที่เป็นงบลงทุนที่สามารถดำเนินการได้เป็นไปตามแผนการติดตามการดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณ

๒.๓.๗ พิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงโดยใช้เงินเหลือจ่าย (ครั้งที่ ๑) : ผู้ว่าราชการจังหวัดเร่งรัดการประชุมประชุม ก.บ.จ. เพื่อพิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงโครงการ Y2 เพื่อใช้เงินเหลือจ่าย ครั้งที่ ๑ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน

๒.๓.๘ ติดตามงบประมาณรายไตรมาส (ไตรมาสที่ ๓) : คลังจังหวัดประชุมติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินโครงการของจังหวัดละกลุ่มจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดต้องเร่งรัดการเบิกจ่ายภาพรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ซึ่งโครงการงบลงทุนควรดำเนินการแล้วเสร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๕ และโครงการงบดำเนินการต้องแล้วเสร็จทั้งหมด กรณีที่โครงการที่เป็นงบลงทุนที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ สำนักงานจังหวัดต้องลงพื้นที่เพื่อตรวจติดตามการดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด

๒.๓.๙ พิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงโดยใช้เงินเหลือจ่าย (ครั้งที่ ๒) : ผู้ว่าราชการจังหวัดเร่งรัดการประชุม ก.บ.จ. เพื่อพิจารณาโอนเปลี่ยนแปลงโครงการ Y2 เพื่อใช้เงินเหลือจ่าย ครั้งที่ ๒ โดยควรพิจารณาโครงการ Y2 ที่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ หรือการต่อยอดโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จเป็นอันดับแรก

๒.๓.๑๐ ติดตามงบประมาณรายไตรมาส (ไตรมาสที่ ๔) : คลังจังหวัดประชุมติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และการดำเนินโครงการของจังหวัดละกลุ่มจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดต้องเร่งรัดการดำเนินการโครงการงบลงทุนให้แล้วเสร็จไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐-๙๕ ภายในเดือนสิงหาคม กรณีที่โครงการที่เป็นงบลงทุนที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ สำนักงานจังหวัดต้องลงพื้นที่เพื่อตรวจติดตามการดำเนินโครงการและรายงานผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

๒.๔ จุดเน้นสำคัญ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรีให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการเร่งรัด ติดตามการดำเนินงาน และการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นการเร่งรัดติดตามการดำเนินการ และการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ พยายามปรับลดกระบวนการที่ไม่จำเป็นให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นการลดภาระด้านงานธุรการให้แก่ส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณ ตลอดจน ติดตามการดำเนินการอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันที รายละเอียด ดังนี้

๒.๔.๑ ประเมินความพร้อมของโครงการล่วงหน้า : โดยตรวจสอบความพร้อมของโครงการ โดยเฉพาะโครงการงบลงทุนเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ทันที ทั้งรูปแบบรายการ ประมาณการ ปร.๔/ปร.๕ หนังสืออนุญาตการใช้พื้นที่ รวมถึงแนวทางในการบริหารจัดการทรัพย์สินหลังโครงการเสร็จสิ้นในส่วนของงบดำเนินงานต้องมีการประเมินความพร้อมของส่วนราชการ แนวทางการดำเนินการ สถานที่ดำเนินการ และกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสถานการณ์ในปัจจุบันของจังหวัด และของประเทศ

๒.๔.๒ วางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายร่วมกัน : โดยทำการตกลงกับส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณ ในการกำหนดแผนดำเนินโครงการและการเบิกจ่ายงบประมาณร่วมกัน มีการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง และแผนการดำเนินการและเบิกจ่ายงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุรายละเอียด เช่น วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง ระยะเวลาในการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอน จำนวนวงงาน ระยะเวลาในการเบิกจ่าย

๒.๔.๓ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทันที : จังหวัดต้องแจ้งส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณของจังหวัด โดยเฉพาะงบลงทุน ให้เสนอขออนุมัติโครงการทันทีที่ผ่านวาระ ๒ ในการพิจารณางบประมาณทันที และเร่งดำเนินการมอบอำนาจให้ส่วนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และแจ้งให้ส่วนราชการเริ่มดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเมื่อได้รับการมอบอำนาจ และดำเนินการจนถึงขั้นการลงนามในสัญญา โดยระบุในประกาศว่าจะสามารถลงนามในสัญญาได้เมื่อ พ.ร.บ. งบประมาณประกาศใช้แล้ว เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๒.๔.๔ ติดตามการดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด : ติดตามการดำเนินการเป็นรายเดือนรายไตรมาส อย่างใกล้ชิดและเป็นระบบ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามแผนการเบิกจ่าย และงบประมาณเหลือหลังจากลงนามในสัญญา ทำให้จังหวัดสระบุรีสามารถเตรียมความพร้อมของโครงการ Y2 เช่น รูปแบบรายการ ปร.๔/ปร.๕ หนังสืออนุญาตการใช้พื้นที่ แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินได้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถเสนอขออนุมัติโครงการ ต่อ ก.บ.จ. ได้ทันที

๒.๔.๕ สื่อสารแบบไม่เป็นทางการกับส่วนราชการ : เน้นการสื่อสารไม่เป็นทางการเป็นหลัก/ลด การประชุมติดตามโครงการโดยการใช้โทรศัพท์, แอปพลิเคชันไลน์ ในการประสานงานตรงกับหัวหน้าส่วนราชการ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณและช่างควบคุมงาน และลงตรวจพื้นที่จริงเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า ในการดำเนินโครงการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการอย่างทันท่วงที

๒.๔.๖ ประเมินความเสี่ยงในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง : โดยประเมินความเสี่ยง ในการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหา/ข้อจำกัดในการดำเนินการได้ทันที ซึ่งจะส่งผล ให้การบริหารโครงการของจังหวัดสระบุรี มีความราบรื่น สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่ตั้งไว้ และเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดสระบุรี

ตัวอย่างแบบฟอร์ม แผนการเบิกจ่ายงบประมาณ และการติดตามการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี

แผนการเบิกจ่ายตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของจังหวัดสระบุรี																		
ที่	โครงการ/กิจกรรม	หน่วย งาน	ง.ม.		แผนการเบิกจ่าย										หมายเหตุ			
			อนุมัติ	ลงนาม	ไตรมาส 1	1/64	2/64	3/64	4/64	5/64	6/64	7/64	8/64	9/64				
1.1	การขับเคลื่อนจังหวัดสระบุรีเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ 3 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	อุตสาหกรรม	xxxxx	xxxxx	xxxxx													
1.2	เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมไฟป่า จังหวัดสระบุรี	ป่าไม้	xxxxx	xxxxx		xxxxx												
1.3	พัฒนาทางหลวงหมายเลข 3224 ตอนท่าคล้อ-แสงพัน ตำบลแสงพัน อำเภอวิภาวดี จังหวัดสระบุรี	ทล.	xxxxx	xxxxx			xxxxx											
1.4	ติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง, ป้ายและเครื่องหมายจราจร สาย แยก ทพ.ปท 3034(ตอนสระบุรี) - บ้านหนองหญ่ ตำบลหนองหญ่	ทช	xxxxx	xxxxx						xxxxx								
1.5	ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ		xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	
1.6	แผนเบิกจ่าย		xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	
1.7	เบิกจ่ายจริง (รวม)		xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	xxxxx	
1.8	เหลือจ่าย		xxxxx															
1.9	ร้อยละการเบิกจ่าย																	
	ตามแผน (รวม)					5%	6%	20%	40%	41%	70%	75%	80%	95%	100%			
	เบิกจ่ายจริง (รวม)					xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	xx %	สูงกว่าเป้า

ตารางติดตามการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนพัฒนาจังหวัดสระบุรีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564													
ที่	โครงการ	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ	วันประกาศ	วันพิจารณาผล	ชื่อบริษัทที่ได้รับ การพิจารณา	วงเงินงบประมาณ	เงินเหลือจ่าย	สัญญาจ้าง	วันที่ลงนามในสัญญา	วันที่สิ้นสุดสัญญา	หมายเหตุ	
1	กิจกรรมย่อย: ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำป่าสักหรือปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณวัดเชิงรุกาศ เจริญราษฎร์ อ.เสาไห้ ความยาว 200 เมตร	xxxx	สำนักงานโยธาธิการ										
2	กิจกรรมย่อย: ก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งอ่างเก็บน้ำคลองเพรียว	xxxx	สำนักงานโยธาธิการ										
3	กิจกรรมย่อย: อำนวยความปลอดภัยทางถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง, ป้ายและเครื่องหมายจราจร	xxxx	ทางหลวงชนบท										
4	กิจกรรมย่อย: อำนวยความปลอดภัยทางถนน ไฟฟ้าแสงสว่าง, ป้ายและเครื่องหมายจราจรสาย	xxxx	ทางหลวงชนบท										
5	กิจกรรม xxxxx	xxxx	ชลประทาน										
6	กิจกรรม xxxxx	xxxx	ทางหลวง										
7	กิจกรรม xxxxx	xxxx	ทางหลวง										
	รวม	xxxx											

โครงการที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว

โครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

จังหวัดสระบุรี โทร. ๐ ๓๖๓๔ ๐๗๑๐

ภารกิจด้านความมั่นคงภายใน

การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ภายใน เป้าหมาย สังคมมีความสงบเรียบร้อย และปลอดภัย มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ งานการข่าวงานกิจการชายแดน งานควบคุมดูแลชาวเขาและชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพและผู้หลบหนีเข้าเมือง งานสัญชาติและงานกิจการมวลชน การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน การทะเบียน การคุ้มครองสิทธิในที่ดิน ของบุคคลและจัดการที่ดินของรัฐ โดยการออกหนังสือแสดงสิทธิ การให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ การบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยประกอบส่วนราชการ ดังนี้

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักนโยบายและแผน สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ กองการต่างประเทศ และศูนย์ปฏิบัติการข่าว)

๒. กรมการปกครอง

๓. กรมที่ดิน

บทบาทและภารกิจที่สำคัญของการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน

กรมการปกครอง “Department of Provincial Administration” เป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัด กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๓๕ โดยกรมการปกครองในสมัยนั้นมีชื่อว่า “กรมพลำกั๋ง” หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย แล้วในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ กรมพลำกั๋งได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมมหาดไทย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงเปลี่ยนมาใช้ชื่อ “กรมการปกครอง” จนถึงปัจจุบัน โดยตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้ กรมการปกครอง มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวก การปกครองท้องที่ การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยแบ่งส่วนราชการกรมการปกครองออกเป็นราชการบริหารส่วนกลางประกอบด้วย ๑๑ สำนัก/กอง และ ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ที่ทำการปกครองจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอ และที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้มุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างความมั่นคงภายในประเทศ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับพื้นที่ โดยได้มอบหมายให้กรมการปกครองเป็นหน่วยดำเนินการในการขับเคลื่อนภารกิจจำนวนมาก อาทิ การป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ การจัดระเบียบสังคมเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยและประชาชนมีความสงบสุขไม่ว่าจะเป็นโรงแรม สถานบริการ การพนัน การขับเคลื่อนโครงการไทยนิยมยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านความมั่นคงตามความต้องการของประชาชนเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศ การขับเคลื่อนการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐ (Linkage Center) ระบบ Digital ID ของกรมการปกครอง (DOPA-Digital ID) เพื่อให้ส่วนราชการเรียกใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากระบบแทนการเรียกเอกสารจากประชาชน เป็นต้น ด้วยภารกิจของกรมการปกครองที่มีความหลากหลาย และถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง จึงเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ผลักดันให้กรมการปกครองดำเนินการคิดค้นโครงการ และพัฒนาระบบการปฏิบัติงานให้มีความทันสมัยและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานของกรมการปกครองมีจุดมุ่งหมายโดยยึดหลัก “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”

โดยในปี ๒๕๖๔ กรมการปกครองได้มีโครงการ “๑๐ โครงการสำคัญ สู่การเป็นกรมการปกครองวิถีใหม่” (๑๐ Flagships to DOPA New Normal ๒๐๒๑) ประกอบด้วย ๓ ส่วนสำคัญ ได้แก่ (๑) การส่งเสริมสถาบันหลักของชาติ (๒) การยกระดับงานบริการ และ (๓) การสร้างความเข้มแข็งระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอภายใต้แนวคิด “หน้าที่ของฝ่ายปกครอง คือ ทำให้ประชาชนทุกข์น้อยลง สุขมากขึ้น”

โดยมี ๑๐ โครงการสำคัญ ประกอบด้วย (๑) โครงการจิตอาสาพระราชทาน (๒) การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (๓) การปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ (๔) ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ “อำเภอดำรงธรรม” (๕) สัญชาติและสถานะบุคคล (๖) อำเภอ..วิถีใหม่ (๗) แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง (หมู่บ้านเข้มแข็ง) (๘) อำเภอคุณธรรม (๙) อำเภอมั่นคง สีขาว ปลอดภัยเสพติด (๑๐) อำเภอมั่งคั่ง

10 Flagships to DOPA New Normal 2021

โครงการสำคัญของกรมการปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

หน้าทรวงฝ่ายปกครอง คือ ทำให้ประชาชน ทุกมีน้อย สุขมากขึ้น

1 โครงการจัดอาสาพระราชทาน

- ส่งมอบอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อส.ด.)
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำครอบครัว (อส.ก.)
- อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อส.ด.)

4 ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ "อำเภอดำรงธรรม"

- ตั้งศูนย์ดำรงธรรมอำเภอขึ้น 36 อำเภอ
- ผู้รับบริการได้บริการถึงจุดเกิดปัญหา
- พัฒนากระบวนการให้บริการแบบออนไลน์
- ตราสัญลักษณ์การบริการ e-DOPA License

7 พัฒนาระบบ "หมู่บ้าน อัจฉริยะ"

- ส่งเสริมหมู่บ้านชุมชนเชิงรุก ครอบคลุมทุกตำบล
- พัฒนาระบบการบริการแบบดิจิทัล
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ส่งเสริมการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- ส่งเสริมการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

8 อำเภอคุณธรรม "ต้นแบบ"

- คัดเลือก "คุณธรรมอำเภอต้นแบบ" 15 อำเภอ
- ส่งเสริมคุณธรรม 3 60 ปี ใน 10 ปี
- ส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงานราชการ
- ส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงานราชการ
- ส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงานราชการ

2 การขยายผลโครงการต้นแบบจากพระราชดำริ

- ขยายผลโครงการต้นแบบจากพระราชดำริ
- ขยายผลโครงการต้นแบบจากพระราชดำริ
- ขยายผลโครงการต้นแบบจากพระราชดำริ

5 สัญญาและสถานะบุคคล

- การดำเนินการเกี่ยวกับสถานะบุคคล
- ดำเนินการเกี่ยวกับสถานะบุคคล
- ดำเนินการเกี่ยวกับสถานะบุคคล

9 อำเภอปลอด ยาเสพติด

- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด
- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด
- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด

10 อำเภอแข็งใจ

- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด
- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด
- ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด

3 การปกป้องคุ้มครองสถาบันหลักของชาติ

- ดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ
- ดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ
- ดำเนินการเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ

6 อำเภอ... 5G ใหม่

- ดำเนินการเกี่ยวกับ 5G ใหม่
- ดำเนินการเกี่ยวกับ 5G ใหม่
- ดำเนินการเกี่ยวกับ 5G ใหม่

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง (๑) สำนักบริหารการทะเบียน โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๕๙๙

(๒) กองวิชาการและแผนงานส่วนแผนงานยุทธศาสตร์ โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๔๙๙๖

● ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

๑. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่ง ที่ ๒๕๖๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (ศอ.ปส.มท.) เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในภาพรวมของกระทรวงมหาดไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในปัจจุบัน โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้อำนวยการ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการ ความมั่นคงภายใน เป็นรองผู้อำนวยการ ที่ปรึกษาด้านความมั่นคง หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สป.มท. และผู้อำนวยการสำนักอำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑.๑ นำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ
- ๑.๒ จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในส่วนกลางและระดับพื้นที่

๑.๓ อำนวยความสะดวก รุ่งรัด กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ (ศป.ปส.อ./ศป.ปส. อปท.)

๑.๔ จัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างบูรณาการและเหมาะสม

๑.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

๑.๖ แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับ ดูแลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (กลุ่มงานกิจการพิเศษ) สำนักนโยบายและแผน สป. โทร. ๐ ๒๖๒๒ ๒๔๔๓ (มท.) ๕๐๖๒๐ - ๓
---

๒. การสร้างความเข้มแข็งระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ

กรมการปกครองมีแนวทางในการดำเนินแผนงานและโครงการที่รองรับการพัฒนาของอำเภอ อีกทั้งเป็น การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้หยั่งรากลึกกลงไปสู่อำเภอ ตำบล หมู่บ้านและชุมชน ให้เป็นสังคมที่ดี เป็นสังคมที่น่าอยู่ ปลุกฝังให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และนำพาสังคมไปสู่สังคมที่มีความเข้มแข็ง และอยู่ดีมีสุขอันเป็นแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางของการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

๒.๑ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง “หมู่บ้านอยู่เย็น (Inclusive Growth Village)”

เพื่อดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของทุกหมู่บ้าน จำนวน ๗๔,๗๐๙ หมู่บ้าน และคัดเลือกหมู่บ้านที่มีผลงานโดดเด่นในระดับเขต และระดับภาค โดยการดำเนินการดังกล่าวจะส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีความเข้มแข็ง ทั้งทางจิตใจ ร่างกาย สังคม และทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งในทุกระดับ มีประสิทธิภาพ มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิ ขายเสียง เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๑) ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

การสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านตามแนวทาง “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” จำนวน ๗๔,๗๐๙ หมู่บ้าน ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- ๑) กิจกรรมการปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ จำนวน ๗,๐๒๑ กิจกรรม
- ๒) กิจกรรมพัฒนาคน จำนวน ๘,๐๕๓ กิจกรรม
- ๓) กิจกรรมด้านสังคม จำนวน ๑๖,๒๗๗ กิจกรรม
- ๔) กิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจ จำนวน ๓,๖๐๗ กิจกรรม
- ๕) กิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน ๘,๕๑๖ กิจกรรม

(๒) สนับสนุนการเลือกตั้งในทุกระดับให้มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิ ขายเสียง

๑) จัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งทุกระดับ รับผิดชอบจัดทำโปรแกรมประมวลผลเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้ง อาทิ การจัดหน่วยเลือกตั้ง บัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งจากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายให้ถูกต้องตามความเป็นจริง หนังสือแจ้งเจ้าบ้าน โดยให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำและพิมพ์

๒) แจกแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบคุณสมบัติในประเด็นการมีสัญชาติไทยโดยการเกิด โดยแจ้งให้นายทะเบียนจังหวัดและนายทะเบียนกรุงเทพมหานครทราบเพื่อแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

๓) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นไม่ใช่เหตุอันสมควร

๒.๒ อำเภอคุณธรรม “ต้นแบบ”

เพื่อเป็นการสร้างคนดี สังคมดี ประชาชนในพื้นที่อำเภอมีความอยู่ดีกินดี โดยเป็นค่านิยมของอำเภอที่นายอำเภอ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล อบต.) เครือข่ายภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน ชุมชน สถาบันทางศาสนา สมาคม มูลนิธิ และทุกภาคส่วนของอำเภอ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงเจตนารมณ์ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในอำเภอ ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา

โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยที่ดั้งเดิมมาเป็นหลักในการดำรงชีวิต ตลอดจนมีส่วนร่วมรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมให้กับประชาชน ชุมชน หรือเครือข่ายอื่น ๆ โดยมีแนวทางในการดำเนินการประกอบด้วย

(๑) น้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร คือ การ “ระเบิดจากข้างใน” “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา มาเป็นหลักการในการปฏิบัติงาน

(๒) นำหลักการ ๓ ประสาน คือ บ้าน วัด/ศาสนสถาน โรงเรียน/ราชการ หรือภาคประชารัฐ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กร ชุมชน อำเภอ และจังหวัด

(๓) นำหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มาเป็นหลักในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

(๔) ใช้มิติทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร ชุมชนอำเภอ และจังหวัดคุณธรรมเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและองค์กรอื่น ๆ

๒.๓ อำเภอมั่นคงสีเขียว พลอดയാเสพติด

จังหวัดและอำเภอจัดชุดปฏิบัติการป้องกันการค้ามนุษย์ เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังการกระทำ ความผิดในพื้นที่ตลอดแนวชายแดน เส้นทางเข้ามาในพื้นที่ชั้นใน รวมทั้ง ตรวจสอบบริการและสถานประกอบการ ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง และแหล่งอบายมุขอย่างน้อยเดือนละ ๒๐ แห่ง หรือเท่าที่มีในพื้นที่ และจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ อย่างน้อยเดือนละ ๔ ครั้ง

๒.๔ อำเภอเมือง

(๑) เสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจอันดีของประชาชนในพื้นที่อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านต่อนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) แก่ประชาชน ในพื้นที่ ๓๐ อำเภอ ๒๒๗ ตำบล ๑,๙๙๔ หมู่บ้าน

(๒) การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน ๒๓ แห่ง ในพื้นที่ ๒๓ อำเภอ ๑๐ จังหวัด

(๓) จำนวนการจ้างงานตำบลละ ๒ คน จำนวนทั้งหมด ๗,๒๕๕ ตำบลทั่วประเทศ ครอบคลุม ๘๗๘ อำเภอในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด รวมจำนวน ๑๔,๕๑๐ คน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง

(๑) สำนักอำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในส่วนปฏิบัติการพิเศษ โทร.๐ ๒๒๒๗ ๕๐๐๒

(๒) กองวิชาการและแผนงาน ส่วนแผนงานยุทธศาสตร์ โทร.๐ ๒๒๒๕ ๔๘๘๖

(๓) กองการเจ้าหน้าที่ ส่วนวางแผนอัตรากำลังและพัฒนาระบบงาน โทร.๐ ๒๒๒๑ ๑๘๒๔

๓. การปฏิบัติราชการของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย

๓.๑ ภารกิจของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย

ศูนย์ดำรงธรรม มีภารกิจตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ แบ่งออกเป็น ๗ มิติ ดังนี้

มิติที่ ๑ การรับเรื่องร้องเรียน – ร้องทุกข์ แบ่งออกเป็น

- เรื่องเดือดร้อนรำคาญ เช่น การบริการพื้นฐาน เหตุรำคาญ มลภาวะ ชุมชู่ สาธารณภัย
- เรื่องขอความช่วยเหลือ เช่น ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา การสงเคราะห์ผู้พิการ การขอที่ดินทำกินและอยู่อาศัย การขอความช่วยเหลืออื่น ๆ
- เรื่องแจ้งเบาะแส เช่น ยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล สถานบริการ การพนัน
- เรื่องที่ดิน เช่น การถูกปิดกั้นเส้นทาง การบุกรุกที่สาธารณะ
- เรื่องร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น พฤติกรรมการทุจริต การบริหารที่ไม่เป็นธรรม
- เรื่องคุ้มครองผู้บริโภค เช่น อสังหาริมทรัพย์ รถยนต์ สินค้าทั่วไป การบริการทั่วไป
- เรื่องหนี้นอกระบบ เช่น มูลหนี้ไม่เกิน ๒ แสน
- เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ขยะ มลพิษ
- เรื่องอื่น ๆ เช่น การทราบข้อมูล การปรึกษา การเสนอปัญหาหรือความเห็น

มิติที่ ๒ การบริหารเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เช่น การรับชำระค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า การทำบัตรประจำตัวประชาชน การคัดสำเนาทะเบียนราษฎร์ การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ SMEs การบริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน การบริการออกบัตรนายจ้าง การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว และการชำระภาษีรถทุกชนิด (กรณีไม่ต้องตรวจสภาพรถ) เป็นต้น โดยในปัจจุบันศูนย์ดำรงธรรมมีการดำเนินการนำร่องเฉพาะในส่วนของการให้บริการชำระค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้าเป็นหลัก

มิติที่ ๓ การบริการและส่งต่อ (Service Link) เช่น การจดทะเบียนคนพิการ การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ การบริการขออนุญาตจัดตั้งสถานประกอบการ การขออนุญาตจัดตั้งโรงงาน การอนุญาตใช้ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ การต่อใบอนุญาตผู้ประกอบการ เช่น สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ร้านเกม ร้านคาราโอเกะ เป็นต้น

มิติที่ ๔ การบริการข้อมูลข่าวสาร/ให้คำปรึกษา เช่น การให้ข้อมูลทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับประชาชน (ราคาพืชผล ราคาปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เครื่องมือการเกษตร) ข้อมูลทางเศรษฐกิจ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคดีความ หนี้นอกระบบ ปัญหาครอบครัว การประกอบอาชีพ การลงทุน SMEs การประกอบธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น

มิติที่ ๕ การรับเรื่องราวความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน เช่น ข้อคิดเห็นในการปฏิรูปประเทศ เพื่อเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ ๑๑ ด้าน (ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ด้านการปกครองท้องถิ่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านพลังงาน ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อสารมวลชน ด้านสังคม และอื่น ๆ)

มิติที่ ๖ การปฏิบัติตามนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล/หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เช่น การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

มิติที่ ๗ การจัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว (Mobile Service) เป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยมีหน่วยเคลื่อนที่เร็วหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือมีการแจ้งเบาะแส เช่น ยาเสพติด การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า บ่อนการพนัน โดยสนธิกำลังตำรวจ ทหาร มูลนิธิ อาสาสมัคร เพื่อไปช่วยเหลือจับกุม

๓.๑.๑ การบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ผ่านศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรมได้พัฒนาช่องทางการร้องเรียนร้องทุกข์ให้มีความสะดวก รวดเร็วเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงช่องทางการร้องเรียนร้องทุกข์ได้อย่างง่ายดาย อาทิ (๑) การเข้ารับบริการด้วยตนเอง (๒) ตู้ ป.ณ. ๑๐๑ ปณฝ. มหาดไทย (๓) โทรศัพท์สายด่วน ๑๕๖๗ (๔) www.damrongdham.moi.go.th (๕) ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน Spond (๖) แอปพลิเคชันมือถือ MOI ๑๕๖๗

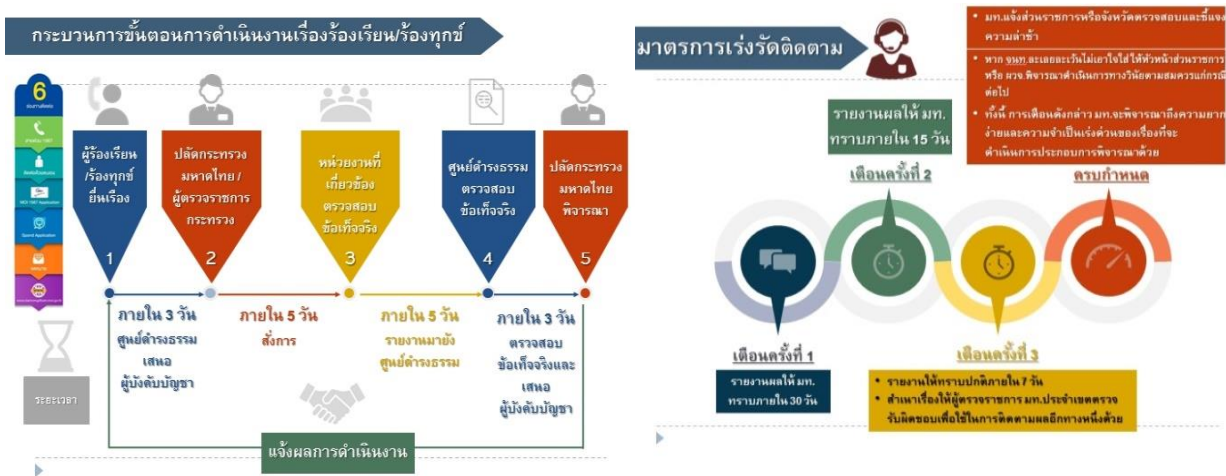

รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมในอนาคต ให้มีศักยภาพสามารถบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาบุคลากรของศูนย์ดำรงธรรมให้มีศักยภาพและมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานโดยการจذبบรมสัมมนาพัฒนาในด้านองค์ความรู้และจิตวิทยาการให้บริการที่ดี รวมถึงมีการบริหารจัดการความรู้ที่เป็นประโยชน์จากศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทยไปยังศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด การถอดบทเรียนศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดที่ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Best Practice) เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินงานให้กับศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

การบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์

<p>1. จัดประเภทกลุ่มเรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรื่องยาก - เรื่องง่าย <p>2. จัดลำดับความสำคัญของเรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทูลเกล้าถวายฎีกา - ร้องเรียนที่มาจากองค์กรอิสระ / สื่อมวลชน - ร้องเรียนทั่วไป	<p>3. กำหนดวิธีการทำงานที่ชัดเจน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับเรื่อง/อ่าน/วิเคราะห์/สรุปประเด็น - ดำเนินการเอง – ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงาน - ยุติธรรม / เป็นธรรม - มีมาตรการในการเร่งรัดติดตาม - ติดตามผล (แจ้งผู้ร้องทราบ, ผู้บังคับบัญชาทราบ) - ยุติเรื่อง - ประชาสัมพันธ์
--	--

ข้อความคำวินิจฉัย : เรื่องร้องเรียนให้ถือเป็นเรื่องที่ปกปิดเป็นความลับ เนื่องจากต้องปกป้องคุ้มครองผู้ร้อง มิให้ผู้ร้อง/ผู้ให้เบาะแส ต้องได้รับภัยจาก การร้องเรียน – ร้องทุกข์ (พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 และแนวทางปฏิบัติของ กระทรวงมหาดไทย)

๓.๑.๒ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของศูนย์ดำรงธรรม

การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หากมีฐานข้อมูลรวบรวมที่ส่วนกลาง พร้อมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลเว็บเซอร์วิส (Web Service Management) ก็จะนำมาเชื่อมโยงกันช่วยให้สามารถนำมาวิเคราะห์ และต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลการร้องเรียน ร้องทุกข์เป็นศูนย์ข้อมูลร้องเรียนร้องทุกข์ของประเทศ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางของปัญหาการร้องเรียนร้องทุกข์สำหรับใช้ในการวางแผนติดตามและแก้ไขปัญหา

ทั้งนี้สามารถดำเนินการได้โดยพัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของระบบเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทยเป็นศูนย์กลาง รวมถึงพัฒนาระบบ รายงานและสารสนเทศผู้บริหาร พัฒนาระบบงานบริการประชาชนบนอุปกรณ์แบบพกพา และพัฒนาระบบถาม - ตอบ ออนไลน์ เพื่อตอบข้อซักถามและการให้บริการข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชนที่ใช้งานผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ศูนย์ดำรงธรรมสามารถพัฒนาระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ให้เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ การส่งเสริมและสงเคราะห์พลเมืองดี

กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่พี่น้องประชาชน มุ่งหวังที่จะให้สังคมไทยมีพลเมืองดีที่เข้าไปช่วยเหลือบุคคล ผู้ประสบภัยอันตรายจากเหตุการณ์ฉุกเฉินเฉพาะหน้าจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่ และเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีพลเมืองดีออกมาช่วยเหลือสังคมมากขึ้น จึงได้มีแนวดำริเริ่มให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและสงเคราะห์พลเมืองดี ขึ้นที่สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และที่ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ความช่วยเหลือพลเมืองดี รวมทั้งมอบหมายให้ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบภารกิจการส่งเสริมและสงเคราะห์พลเมืองดี อีกภารกิจหนึ่งด้วย ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา

ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีพิธีมอบเข็มเชิดชูเกียรติทองคำและประกาศเกียรติคุณ ให้แก่ พลเมืองดีเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติพลเมืองดี ณ ศาลว่าการกระทรวงมหาดไทย ในวันคล้ายวันสถาปนา กระทรวงมหาดไทย ในวันที่ ๑ เมษายน ของทุกปี โดยเริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานในพิธีมอบเข็มเชิดชูเกียรติทองคำและประกาศเกียรติคุณให้แก่ พลเมืองดี และ/หรือทายาท พลเมืองดี (กรณีพลเมืองดีเสียชีวิต) ซึ่งผลการดำเนินการที่ผ่านมาตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗ จนถึง ๑ เมษายน ๒๕๖๔ มีพลเมืองดีที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติโดยได้รับมอบเข็มเชิดชูเกียรติทองคำและประกาศเกียรติคุณไปแล้ว จำนวน ๑๘๙ ราย เป็นพลเมืองดีที่เสียชีวิตจากการกระทำ ความดี จำนวน ๓๔ ราย พลเมืองดีที่ได้รับบาดเจ็บ ๔๔ ราย และพลเมืองดีที่ไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ จำนวน ๑๑๑ ราย

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๑๓๓ (มท.) ๕๐๘๘๓

๓.๒ การรับเรื่องร้องทุกข์ ขอร้องเรียนหรือร้องขอความช่วยเหลือ

การรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน หรือร้องขอความเป็นธรรมของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และขอความช่วยเหลือกรณีต่าง ๆ การชุมนุมประท้วงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้บริหาร สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม โดยการรับเรื่องร้องเรียนและบันทึกทางระบบงานสารบรรณร้องทุกข์ ของสำนักงานรัฐมนตรีฯ ประกอบการนำเสนอเพื่อการดำเนินการสั่งการโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ไปยังหน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบตามสายการบังคับบัญชาเพื่อตรวจสอบวินิจฉัยสั่งการ และรายงานผลการพิจารณาให้กลุ่มงานร้องทุกข์ สำนักงานรัฐมนตรีฯทราบ เพื่อรายงานต่อผู้บังคับบัญชาในส่วนของสำนักงานรัฐมนตรีฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบต่อไป เพื่อเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และเป็นการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยยึดหลักความถูกต้อง บริสุทธิ์ ยุติธรรม ควบคู่กับกฎระเบียบและกฎหมาย เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม และตรวจสอบได้ให้เกิดความโปร่งใส

๓.๒.๑ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

(๑) กลุ่มงานเรื่องราวร้องทุกข์ รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ร้องเรียนต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้บริหารระดับสูง สำนักงานรัฐมนตรีฯ ผู้ร้องยื่นเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ ขอความเป็นธรรม ขอความช่วยเหลือ ร้องเรียนผ่านช่องทางไปรษณีย์หรือมาร้องเรียนด้วยตนเองเป็นลายลักษณ์อักษร ณ กลุ่มงานร้องทุกข์ สำนักงานรัฐมนตรีฯ

(๒) ลงทะเบียนควบคุมทางสารบรรณกลุ่มงานร้องทุกข์ และเพื่อเป็นหลักฐานทางราชการ ตรวจสอบ กลั่นกรอง เรื่องร้องเรียนเบื้องต้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการเรื่องราว ร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๓) ตรวจสอบ กลั่นกรอง ตามกฎระเบียบและกฎหมาย และเสนอเรื่องร้องเรียน ต่อผู้บริหารระดับสูง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สั่งการให้หน่วยงานราชการรับผิดชอบ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย/จังหวัด ประสานชี้แจง เพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเสนอแนะแนวทางแก้ไขตามผู้บังคับบัญชาสั่งการ

(๔) ติดตามผลความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน หากพ้นระยะเวลาที่กำหนดเรื่องที่ยังไม่ได้ รายงานผล กลุ่มงานร้องทุกข์ สำนักงานรัฐมนตรีฯ ทำการแจ้งเตือนตามระยะเวลาที่กฎระเบียบกำหนด ดังนี้

- เตือนครั้งที่ ๑ เมื่อครบกำหนด ๓๐ วัน
- เตือนครั้งที่ ๒ เมื่อครบกำหนด ๑๕ วัน นับตั้งแต่ได้รับการเตือนครั้งที่ ๑
- เตือนครั้งที่ ๓ เมื่อครบกำหนด ๗ วัน นับตั้งแต่ได้รับการเตือนครั้งที่ ๒
- เตือนพิจารณาความผิดตามระเบียบราชการกำหนด

(๕) ตรวจสอบรายงานสรุปผลของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย/จังหวัด และหน่วยงานอื่น รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงทำการสรุปผลต่อสำนักงานรัฐมนตรีฯ การสรุป วิเคราะห์ และเสนอ/พร้อมกฎระเบียบ รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาสั่งการเพิ่มหรือยุติเรื่อง พร้อมทั้งให้หน่วยงานในสังกัดเจ้าของเรื่องแจ้งผู้ร้องทราบต่อไป

(๖) กลุ่มงานเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานรัฐมนตรีฯ บริหารระบบเรื่องร้องเรียนเข้าระบบ สารบรรณของกลุ่มงานร้องทุกข์ สำนักงานรัฐมนตรีฯ

แผนภาพขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ผังงาน	ระยะเวลา
๑. กลุ่มงานร้องทุกข์ รับเรื่องจากระบบสารบรรณ สร.มท.	รับเรื่องร้องเรียน	๑ ชั่วโมง
๒. ลงทะเบียนควบคุมงานสารบรรณและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเบื้องต้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๒ หากครบถ้วนก็ดำเนินการต่อไป	ลงทะเบียน และตรวจสอบ	๑ ชั่วโมง
๓. ผู้บริหารระดับสูง สร.มท.พิจารณาสั่งการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชา พิจารณา/สั่งการ	-
๔. ติดตามผลความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน หากพ้นระยะเวลาที่กำหนดแล้ว จะแจ้งเตือนตามระยะเวลาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด	ติดตามผลความ คืบหน้า	-
๕. หน่วยงานในสังกัด มท. รายงานผลการดำเนินการ/สรุปผล ยุติเรื่องและแจ้งผลให้ผู้ร้องทราบ โดยรายงานผลให้ สร.มท. ทราบ เพื่อนำเรียน รมว.มท./รมช.มท เพื่อทราบและสั่งการต่อไป	นำเรียน รมว.มท./รมช.มท เพื่อทราบและสั่งการต่อไป	๑ ชั่วโมง
๖. งานรับเรื่องราวร้องทุกข์เก็บเรื่องเข้าระบบสารบรรณ กลุ่มงานร้องทุกข์ สร.มท.	เก็บเรื่องร้องเรียน เข้าระบบสารบรรณ	๑ ชั่วโมง

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๑๒๐๑ (มท.) ๕๐๑๑๖

๓.๓ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ “อำเภอดำรงธรรม”

รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ มีเจตจำนงและความมุ่งมั่นในการบริหารราชการแผ่นดิน แก้ไขสถานการณ์และความเดือดร้อนของประชาชน ลดปัญหาความเลื่อมล้ำ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ให้สัมฤทธิ์ผลเกิดประโยชน์ต่อประชาชน

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบเรื่องการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้นในอำเภอ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบอำนาจตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ

ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ ให้แก่นายอำเภอเพื่อให้ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามารถดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชน ที่มีสาเหตุจากการร้องเรียน ร้องทุกข์ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์ โดยในส่วนของกรมการปกครองได้แจ้งให้อำเภอปรับปรุงโครงสร้างและภารกิจของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ ดังนี้

(๑) แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ หัวหน้าส่วนราชการอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนเป็นกรรมการตามความเหมาะสมและปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายอำเภอความเป็นธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจในการทำงานด้านอำนวยการ เช่น การตัดสินใจแก้ปัญหาในเรื่องที่เกิดขึ้นภายในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการที่อยู่ในพื้นที่อำเภอ การมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ประชาชน การรวบรวมปัญหาและอุปสรรคความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชน นำมาพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป

(๒) จัดตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบล (ขปต.) ทุกตำบล เพื่อเป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ มอบหมายให้ปลัดอำเภอหรือส่วนราชการอำเภอหรือข้าราชการที่นายอำเภอเห็นว่าเหมาะสม เป็นหัวหน้าชุด และข้าราชการที่ทำงานอยู่ในตำบล หมู่บ้าน รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ หรืออาสาสมัครภาคประชาชน ออกไปดำเนินการในพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพปัญหา ตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อร้องเรียนของประชาชนในตำบล หมู่บ้าน ร่วมการประชุมหารือหรือไกล่เกลี่ยหากสามารถกระทำได้ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานอำเภอเพื่อพิจารณาต่อไป

(๓) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๒๕๕๖
- ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗

(๔) ขั้นตอนในการดำเนินการ

- รับเรื่องร้องเรียน โดยอำเภอจะดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ (ประกอบด้วยนายอำเภอ และหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ฯลฯ) เพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ได้รับ การร้องเรียน เช่น ดำเนินการตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท และพิจารณาเรื่องที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง กรม และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

- ติดตามการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาของพี่น้องประชาชนในพื้นที่

- ชุดปฏิบัติการประจำตำบล (ชปต.) ซึ่งประกอบด้วย ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน นายกองครปกรองส่วนท้องถิ่น สมาชิกองครปกรองส่วนท้องถิ่น และกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ลงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงรุก รวมถึงติดตามข่าวและความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่มีการร้องเรียน

- ฝ่ายปฏิบัติการรายงานคณะกรรมการศูนย์ดำรงธรรมอำเภอและแจ้งความคืบหน้าต่อผู้ร้อง/ผู้ส่งคำร้อง ภายใน ๑๕ วัน (ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๒๕๕๖)

- ฝ่ายรายงานรวบรวมเอกสารและแจ้งผลการดำเนินการต่อผู้ร้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

(๕) เป้าหมายการดำเนินการ

เชิงปริมาณ

- ร้อยละของการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ (ร้อยละ ๘๐)

- การยกระดับการบริการระบบ e-DOPA License พัฒนาระบบรับชำระค่าธรรมเนียมผ่านระบบ e-Payment จำนวน ๕ ระบบงาน

เชิงคุณภาพ

- ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอสามารถตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และขับเคลื่อนภารกิจ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับพี่น้องประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

- การพัฒนาและต่อยอดศูนย์ดำรงธรรมอำเภออัจฉริยะต้นแบบตามแนวทางศูนย์ราชการ สะดวก (GECC)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง สำนักงานสอบสวนและนิติการ ส่วนอำนวยความเป็นธรรม โทร.๐ ๒๓๕๖ ๙๕๕๖

๔. การเข้าถึงข้อมูลและการบริการที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้นของประชาชน

๔.๑ การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (DOPA-Digital ID)

กรมการปกครองขับเคลื่อนโครงการพัฒนาระบบ การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (DOPA-Digital ID) กรมการปกครอง ได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (DOPA-Digital ID) เพื่อสร้างต้นแบบและนวัตกรรมใหม่ในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลของประเทศรองรับการใช้งานบริการภาครัฐ ในระยะแรกกำหนดเป้าหมายผู้ใช้งาน ๑๐๐,๐๐๐ คนทั่วประเทศ โดยนำร่องกับงานบริการระบบจองคิวขอรับการบริการงานทะเบียนล่วงหน้า (Queue Online) และการตรวจสอบข้อมูลของตนเอง ที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บผ่านระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center)

ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน D.DOPA ลงในโทรศัพท์มือถือของตนเองก่อนเข้ามาใช้บริการ โดยสามารถลงทะเบียนใช้ได้ทั้งระบบไอโอเอส (IOS) และระบบแอนดรอยด์ (Android)

ผู้ประสงค์ลงทะเบียนจะต้องนำบัตรประชาชนใบล่าสุด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับลงทะเบียน ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนการลงทะเบียน ณ สำนักทะเบียน

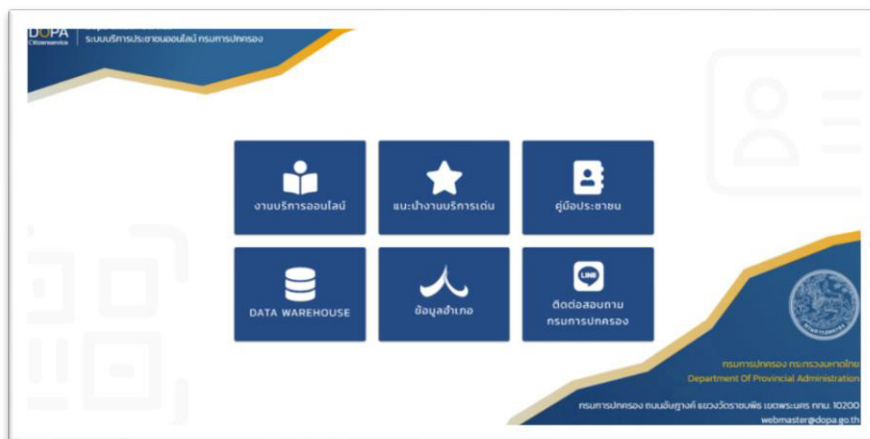
การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล (DOPA-Digital ID) เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะเชื่อมต่อ การยืนยันตัวตนจากทุกภาคส่วนเข้ามาไว้ด้วย แทนระบบเดิมที่ผู้ให้บริการและรับบริการต้องมาเผชิญหน้า และแสดงตน เพื่อยืนยันตัวตนด้วยเอกสารทางราชการ เป็นการสร้างมิติใหม่ของการทำธุรกรรมภาครัฐ และภาคเอกชน ที่มีความสะดวก รวดเร็ว ผ่านช่องทางดิจิทัล และมีความปลอดภัยมากขึ้น ลดความเสี่ยงในการใช้เอกสารราชการปลอม ในกระบวนการยืนยันตัวตนของระบบเดิมและเพื่อสนับสนุนการบริการประชาชนของภาครัฐ และภาคเอกชน ที่จะต้องปรับตัวและวิธีการเพื่อตอบสนองงานบริการแนวใหม่ที่ไม่ต้องเผชิญหน้าหรือการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อีกด้วย

๔.๒ Call Center ๑๕๔๘

กรมการปกครองได้จัดตั้งศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร ทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๕๔๘ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับงานทะเบียนและบัตร โดยให้ คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการติดต่อกับงาน การจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการดำเนินงาน ค่าธรรมเนียม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถไปดำเนินการด้านงานทะเบียนและบัตรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

๔.๓ Dopa Citizen Service ระบบบริการประชาชนออนไลน์ของกรมการปกครอง

หน้าเว็บไซต์ในการรวบรวมช่องทางการติดต่อสื่อสารกับกรมการปกครองผ่านทางระบบออนไลน์ โดยมีรวบรวมข้อมูลและคู่มือการให้บริการประชาชน DATA WEARHOUSE ข้อมูลการบริการเด่น และข้อมูลของอำเภอ เพื่อให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลและการให้บริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และทันสมัยมากยิ่งขึ้น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน ส่วนสัญชาติและการทะเบียนและบัตรประจำตัวบุคคล
ผู้ไม่มีสัญชาติไทย โทร.๐ ๒๗๙๑ ๗๓๓๕

๕. การยกระดับการให้บริการประชาชน

๕.๑ “อำเภอ...วิถีใหม่”

ชีวิตวิถีใหม่ New Normal มุ่งสู่ “อำเภอ...วิถีใหม่” หลังวิกฤตโควิด 19 กรมการปกครองได้มีการสร้างมาตรฐานแนวทางในการมอบความสะดวกในด้านต่างๆ ให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงการใช้ชีวิตในระยะยาว หลังจากนั้นไป เป็นรูปแบบชีวิตวิถีใหม่ New Normal โดยกำหนดให้เป็นหนึ่งภายใต้โครงการ “๑๐ Flagships to DOPA New Normal ๒๐๒๑” ที่ได้วางแผนตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ และจะนำไปปฏิบัติใช้ในปี ๒๕๖๔ ซึ่งมีการสร้างนวัตกรรมการให้บริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ มุ่งสู่ “อำเภอ...วิถีใหม่”

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาและต่อยอดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลภาครัฐ Linkage Center การออกเอกสารราชการ ๒ ภาษา มีระบบการจองคิวออนไลน์ และการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ รวมไปถึงการพัฒนามาตรฐานการให้บริการประชาชนตามแนวทางศูนย์ราชการสะดวก GECC

โดยกรมการปกครองได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการเพื่อไปสู่ความเป็นอำเภอวิถีใหม่ ดังนี้

- การขับเคลื่อนการยกระดับงานบริการสู่มาตรฐานศูนย์ราชการสะดวก (GECC) โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สำนักทะเบียนอำเภอ แบ่งตามเขตตรวจราชการกรมการปกครอง จำนวน ๕๖ แห่ง
- มีประเภทเอกสารที่เปิดให้บริการตามโครงการเอกสารราชการ ๒ ภาษาจากเดิม ๒๗ ประเภทเอกสาร เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐ ประเภทเอกสาร (เพิ่มขึ้น ๓ ประเภทเอกสาร ๑๓ แบบฟอร์ม)
- สำนักทะเบียนอำเภอ ยกระดับงานบริการสู่มาตรฐานศูนย์ราชการสะดวก (GECC) ซึ่งเป็นมาตรฐานระดับประเทศ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับงานบริการของกรมการปกครอง
- ส่วนราชการที่อยู่ในแผนงานบูรณาการ สามารถใช้งาน Linkage Center ระบบใหม่ครบทุกหน่วยงาน โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) โครงการเอกสารทางราชการ ๒ ภาษา กรมการปกครองได้ดำเนินการพัฒนาเพื่อยกระดับการให้บริการประชาชน โดยมีระบบโปรแกรมด้านแบบฟอร์มเอกสาร ๒ ภาษา จำนวน ๓๐ ประเภทเอกสาร มีผลการดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ มีประชาชนมาขอรับบริการคัดร์รับรองเอกสาร ๒ ภาษา ทั้งสิ้น ๑๕๖,๒๖๗ รายการ

(๒) ระบบการจองคิวออนไลน์ และการให้บริการผ่านระบบออนไลน์ ดำเนินการพัฒนาระบบโปรแกรมส่วนขยายการให้บริการในส่วนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง และแจ้งประสานไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาค ๑ - ๙ และศูนย์บริหารการทะเบียนภาค สาขาจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ผลการดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ มีผู้ใช้บริการรวม ดังนี้

- ระบบนัดหมายขอรับบริการล่วงหน้า จำนวน ๑๕ งานบริการ มีผู้ใช้บริการ ๓๕,๓๔๔ ราย
- ระบบการขอคัดและรับรองเอกสารล่วงหน้า จำนวน ๑๔ เอกสาร มีผู้ใช้บริการ ๒๒๑ ราย

(๓) การพัฒนาและต่อยอดการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐ Linkage Center

- ปริมาณการใช้งานข้อมูลประชาชนในระบบ Linkage Center ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔) จำนวน ๕๕,๙๘๒,๒๙๓ รายการ รายละเอียดดังนี้

- สิทธิประชาชน จำนวน ๒๒๙,๕๖๕ รายการ

- สิทธิเจ้าหน้าที่ จำนวน ๕๕,๗๕๒,๗๒๘ รายการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง กองวิชาการและแผนงาน ส่วนแผนงานยุทธศาสตร์ โทร.๐ ๒๒๒๕ ๔๘๘๖

๖. ชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

๖.๑ ชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) คืออะไร

ชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) คือ ประชาชนหรือราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ที่ผ่านการฝึกอบรมและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน โดยได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร ชรบ. นั้น จะต้องเป็นประชาชนหรือราษฎรอาสาสมัครที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ และต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ ๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป ๒) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ๔) มีความเต็มใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๕) มีความประพฤติดี ๖) ไม่เป็นพระภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวช ๗) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

ทั้งนี้ การที่ประชาชนหรือราษฎรอาสาสมัครในพื้นที่ซึ่งผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ จะได้เป็นชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ที่ถูกต้องตามระเบียบของทางการจะต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากผู้ใหญ่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้เสนอรายชื่อลูกบ้านให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งเป็น ชรบ. ต่อไป

๖.๒ หน้าที่ของชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

การปฏิบัติหน้าที่ของชูตริศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นได้ร้องขอให้ ชรบ. ช่วยเหลือได้ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๑๐ ประการ ประกอบด้วย

๑) การอยู่เวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

๒) ตรวจตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อย

๓) สืบสวนหาข่าวที่เป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อย

๔) เผ่าระวังรักษาสถานที่สำคัญ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตรวจสอบบุคคลและยานพาหนะ

ที่ผ่านเข้า - ออกหมู่บ้าน

๕) รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๖) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาและการก่อความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่

๗) ตรวจค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ยึดสิ่งของหรืออาวุธที่ใช้โดยต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

๘) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและควบคุมตัวผู้ถูกจับส่งผู้บังคับบัญชาใกล้ตนโดยเร็ว

๙) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๖.๓ โครงสร้างของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และการบังคับบัญชา

โครงสร้างของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) มีลักษณะการจัดหน่วย ดังนี้

๖.๓.๑ ระดับหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านหนึ่ง ให้มีหมวด ชรบ. โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมวด ชรบ. และให้มีทหาร ตำรวจ หรือ อส. จำนวน ๒ คน เป็นเจ้าหน้าที่โครง ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวด ชรบ. ในหนึ่งหมวด ชรบ. ให้แบ่งการปกครองบังคับบัญชาออกเป็นอย่างน้อย ๒ หมู่ ชรบ. เรียกว่า

(๑) หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ที่ ๑

(๒) หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ที่ ๒

(๓) หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ที่ .... (ตามลำดับ)

โดยให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมู่ ชรบ. ใน ๑ หมู่ ชรบ. ให้มีจำนวน ชรบ. ตั้งแต่ ๗ - ๑๕ คน (พิจารณาจากอัตรากำลังพลและสถานการณ์ในพื้นที่)

๖.๓.๒ ระดับตำบล ใน ๑ ตำบล ให้มีกองร้อย ชรบ. โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

(๑) ปลัดอำเภอประจำตำบล เป็น ผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

(๒) ข้าราชการอื่นตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็น

๑) รองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายยุทธการและการข่าว

๒) รองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายกิจการมวลชน

๓) รองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายกำลังพลและส่งกำลังบำรุง

๔) รองผู้บังคับกองร้อย ชรบ. ฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

(๓) กำนันในตำบล เป็น ผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

๖.๓.๓ ระดับอำเภอ ใน ๑ อำเภอ ให้มีกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน โดยมีโครงสร้าง ดังนี้

(๑) นายอำเภอ เป็นผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

(๒) ปลัดอำเภอ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรและข้าราชการในพื้นที่ตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็น

- รองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายยุทธการและการข่าว

- รองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายกิจการมวลชน

- รองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายกำลังและส่งกำลังบำรุง

- รองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

๖.๔ การบังคับบัญชา ดังนี้

๖.๔.๑ ระดับหมู่ ชรบ.

บังคับหมู่ ชรบ. (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านพิจารณาผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นลำดับแรก) มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ชรบ. ตามนโยบายของทางราชการกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กองร้อย ชรบ. และหมวด ชรบ.

๖.๔.๒ ระดับหมวด ชรบ.

ผู้บังคับหมวด ชรบ. (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ตามนโยบายของทางราชการ กองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และกองร้อย ชรบ.

๖.๔.๓ ระดับกองร้อย ชรบ.

ผู้บังคับกองร้อย ชรบ. (ปลัดอำเภอประจำตำบล/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล) มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่ตำบล ตามนโยบายของทางราชการ และกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

๖.๔.๔ ระดับกองพัน ชรบ.

ผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (นายอำเภอ) มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม กำกับ ดูแลและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ชรบ. ในเขตพื้นที่อำเภอ ตามนโยบายของทางราชการ

๖.๕ ความสามารถใช้อาวุธปืนลูกซองและเครื่องกระสุนปืนลูกซองของชุดรักษาความปลอดภัย

หมู่บ้าน (ชรบ.)

ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน สามารถใช้อาวุธของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยจะต้องได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร และจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและต้องเพิ่มความระมัดระวังในการเก็บรักษาอาวุธปืนของทางราชการ ทั้งนี้ ปลัดอำเภอในฐานะผู้บังคับกองร้อย ชรบ. จะต้องกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ ชรบ. อย่างใกล้ชิด

หน่วยงานรับผิดชอบ : ส่วนกิจการมวลชน สำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง โทร. ๐ ๒๒๘๓ ๑๒๒๒

๗. งานกองอาสารักษาดินแดน (อส.)

กองอาสารักษาดินแดน (อักษรย่อ: อส. : Volunteer Defense Corps ; VDC) จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นองค์การขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๔ หมวด ๑ เป็นองค์การของรัฐ เช่นเดียวกับองค์การอื่น ๆ ของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเหมือนกองทัพต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยความร่วมมือของกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ซึ่งจะมีกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน และไม่เกินยี่สิบคน เรียกว่า “คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธานโดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการอื่น เลขธิการและรองเลขธิการนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๖ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนกิจการกองอาสารักษาดินแดน โดยมีสำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน (สน.อส.) สังกัดกรมการปกครอง ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการกองอาสารักษาดินแดน และนอกจากนี้ยังมีหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรด.) กองทัพบก ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการฝ่ายทหาร โดยกองอาสารักษาดินแดนนั้น จะมีลักษณะโครงสร้างเป็นกองกำลังกึ่งทหาร มีลำดับการบังคับบัญชาคล้ายกับกองทัพ ทำหน้าที่รักษาความสงบร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย การเหตุฉุกเฉินและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงรักษาความปลอดภัยในสถานที่สำคัญ และการคมนาคม และเป็นกองกำลังส่วนหนึ่งไว้สำรองที่พร้อมจะเพิ่มเติมและสนับสนุนกำลังทหารได้เมื่อมีการร้องขอทั้งในยามปกติและยามศึกสงคราม และตามพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ หมวด ๗ มาตรา ๒๙ ได้บัญญัติไว้ว่า “เจ้าหน้าที่หรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในระหว่างทำการตามหน้าที่ ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญา”

๗.๑ โครงสร้างและการบังคับบัญชา

กองอาสารักษาดินแดน แบ่งการจัดหน่วยออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

๗.๑.๑ ส่วนกลาง ได้แก่ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

- (๑) ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
- (๒) รองผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย)
- (๓) ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (ปลัดกระทรวงมหาดไทย และรองปลัดกระทรวงมหาดไทย)
- (๔) หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (อธิบดีกรมการปกครอง)
- (๕) รองหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (รองอธิบดีกรมการปกครอง)
- (๖) ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน (ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง)

๗.๑.๒ ส่วนภูมิภาค ได้แก่ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

- (๑) ผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
- (๒) รองผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (รองผู้ว่าราชการจังหวัด)
- (๓) ผู้ช่วยผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ปลัดจังหวัด)
- (๔) รองหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (หัวหน้าส่วนราชการที่มีตำแหน่งเทียบเท่ากับปลัดจังหวัด)
- (๕) ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ป้องกันจังหวัด)
- (๖) ผู้บังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ (นายอำเภอ)

๗.๒ ประเภทของสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน

สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนต้องมีคุณสมบัติและลักษณะ ตามของพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๑ มาตรา ๑๒ มี ๓ ประเภท คือ

- (๑) ประเภทสำรอง คือ สมาชิกที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด
- (๒) ประเภทประจำกอง คือ สมาชิกที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตร และบรรจุอยู่ในอัตรากำลัง
- (๓) ประเภทกองหนุน คือ สมาชิกที่ได้ปลดออกจากประจำกอง

๗.๓ บทบาท อำนาจและหน้าที่

กองอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๒ มาตรา ๑๖ ดังนี้

- (๑) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติ และการกระทำของข้าศึก
- (๒) ทำหน้าที่ตำรวจรักษาความสงบภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
- (๓) รักษาสถานที่สำคัญ และการคมนาคม
- (๔) ป้องกันการจารกรรม สดับตลับฟัง และรายงานข่าว
- (๕) ทำความช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการ และตัดทอนกำลังข้าศึก
- (๖) เป็นกำลังส่วนหนึ่งไว้สำรองพร้อมที่จะเพิ่มเติมและสนับสนุนกำลังทหารได้เมื่อจำเป็น

นอกจากนั้นแล้ว ในปัจจุบัน กองอาสารักษาดินแดน หรือ อส. ยังมีภารกิจและบทบาทหน้าที่ ในด้านต่าง ๆ อีกมาก ทั้งนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมการปกครอง กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การปราบปรามการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การจัดระเบียบสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงการควบคุมความไม่สงบในชายแดน

ภาคใต้ของประเทศไทย การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ การพัฒนาและสร้างมวลชน การบริการประชาชน การส่งเสริมการท่องเที่ยว บรรเทาภัยด้านความมั่นคง เป็นต้น

๗.๔ การกำกับ ควบคุม สนับสนุน

การจัดหน่วยของกองอาสารักษาดินแดน เป็นการจัดโดยอิงโครงสร้างการจัดส่วนราชการของ กระทรวงมหาดไทย แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๗.๔.๑ ส่วนกลาง มีองค์กรรับผิดชอบการบริหาร ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน มีอำนาจและหน้าที่ และดำเนินงาน กองอาสารักษาดินแดน โดยทั่วไปตามนโยบายและวิชาการเทคนิคของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และวางระเบียบ และข้อบังคับสำหรับกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งคณะกรรมการกลางกองอาสารักษาดินแดน มีไม่น้อยกว่าสิบคน และไม่เกินยี่สิบคน โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นรองประธาน โดยตำแหน่ง ส่วนกรรมการ เลขาธิการ และรองเลขาธิการ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอน โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี (ปัจจุบันอธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการและเลขาธิการ รองอธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการและรองเลขาธิการ และผู้อำนวยการสำนักกองอาสารักษาดินแดน เป็นรองเลขาธิการ)

(๒) กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ทำหน้าที่เป็นหน่วยบริหารจัดการกิจการ กองอาสารักษาดินแดนในส่วนกลาง และให้เป็นหน่วยควบคุม อำนาจการ สั่งการและกำกับดูแลกองบังคับการ กองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ส่วนภูมิภาค) โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน ปลัดกระทรวง/รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็น ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบไปด้วย

๑) ฝ่ายอำนาจการ (กรมการปกครอง) โดยมี

- อธิบดีกรมการปกครอง เป็น หัวหน้าฝ่ายอำนาจการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

- รองอธิบดีกรมการปกครอง เป็น รองหัวหน้าฝ่ายอำนาจการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

- ผู้อำนวยการสำนักอำนาจการกองอาสารักษาดินแดน เป็น ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนาจการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

- ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง สังกัด สำนักอำนาจการกองอาสารักษาดินแดน ปฏิบัติหน้าที่ประจำฝ่ายอำนาจการ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

นอกจากนี้ยังมีหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน (นรต.) กองทัพบก ทำหน้าที่ เป็น ฝ่ายอำนาจการฝ่ายทหาร

๒) ฝ่ายปฏิบัติการ โดยมีหน่วยรับผิดชอบการปฏิบัติ ได้แก่ กองร้อยอาสารักษาดินแดน จำนวน ๗ กองร้อย ดังนี้

(บก.อส.)

- กองร้อยบังคับการและบริการที่ ๑ ตั้งอยู่ที่กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

ท่าสาป อำเภอเมืองยะลา

- กองร้อยบังคับการและบริการที่ ๒ ตั้งอยู่ที่ศูนย์ฝึกอบรมกองกำลังประจำถิ่น

- กองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ มท.
- กองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ ๒ ตั้งอยู่ที่ อ.หาดใหญ่ สงขลา
- กองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ ๓ ตั้งอยู่ที่ บก.อส.
- กองร้อยปฏิบัติการฝึกที่ ๑ ตั้งอยู่ที่ศูนย์ฝึกอบรมกองกำลังประจำถิ่นท่าสาป อ.เมืองยะลา

- กองร้อยปฏิบัติการฝึกที่ ๒ ตั้งอยู่ที่ค่ายเพชรโยธิน อ.ชะอำ เพชรบุรี โดยมี เจ้าพนักงานปกครอง ที่ได้รับมอบหมาย เป็น ผู้บังคับกองร้อย

๓) ที่ปรึกษา

เนื่องจากภารกิจกองอาสารักษาดินแดนจะต้องเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับกิจการทหาร ตำรวจ และพลเรือน ดังนั้น ที่ปรึกษาประจำกองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดนส่วนกลางจึงจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในกิจการทั้ง ๓ ประการ มาเป็นที่ปรึกษา (ปัจจุบันตำแหน่งที่ปรึกษามีจำนวน ๕ อัตรา)

๗.๔.๒ ส่วนภูมิภาค มีองค์รับผิดชอบการบริหาร คือกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดน จังหวัด โดยมี

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น รองผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

(๓) ปลัดจังหวัด เป็น ผู้ช่วยผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ ส่วน ประกอบไปด้วย

๑) ฝ่ายอำนวยการ (ที่ทำการปกครองจังหวัด) โดยมี

- ปลัดจังหวัด เป็น หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

- ป้องกันจังหวัด เป็น ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

ดินแดนจังหวัด

- ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงาน สังกัด ที่ทำการปกครองจังหวัด (กลุ่มงานความมั่นคง)

ปฏิบัติหน้าที่ประจำฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

๒) กองร้อยบังคับการและบริการ มีป้องกันจังหวัด เป็น ผู้บังคับกองร้อย ปฏิบัติภารกิจ

รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม การจัดระเบียบสังคมร่วมกับฝ่ายปกครอง

๓) กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัด มีปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้บังคับกองร้อย ปฏิบัติภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม การจัดระเบียบสังคมร่วมกับฝ่ายปกครอง และเป็นผู้ช่วยครูฝึกในศูนย์บำบัดยาเสพติด

๔) กองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ มีนายอำเภอ เป็นผู้บังคับกองร้อย ปฏิบัติภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม การจัดระเบียบสังคมร่วมกับฝ่ายปกครอง รักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน รักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์พักพิงผู้หนีภัยการสู้รบจากประเทศเมียนมา ในเขตพื้นที่อำเภอ

๗.๕ กระบวนการในการปฏิบัติงาน

๗.๕.๑ การสั่งใช้กำลังสมาชิก อส. ปฏิบัติภารกิจ จะต้องเป็นไปตามแผนสั่งใช้กำลังสมาชิก อส. ปฏิบัติภารกิจประจำปีงบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติจาก บก.อส. โดยผู้มีอำนาจสั่งใช้ประกอบด้วย

(๑) ผู้บัญชาการกองอาสารักษาดินแดน : ผบ.อส. (รวม.มท.) สั่งใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งผู้ที่ ผบ.อส. มอบหมายได้แก่ รอง ผบ.อส. (รมช.มท.)/ผช.ผบ.อส. (ปมท., ร.ปมท.)/หน.ผอ.บก.อส. (อปค.)

(๒) ผู้บังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด : ผบ.อส.จ. (ผวจ.) สั่งใช้ได้ภายในพื้นที่จังหวัด

(๓) ผู้บังคับกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอ : ผบ.ร้อย.อส.อ. (นายอำเภอ) สั่งใช้ได้ภายในอำเภอ

๗.๕.๒ การปฏิบัติ แยกเป็น

(๑) ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

๑) ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมทั้งน้อมนำหลักการไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่

๒) ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อให้เกิดความรักสามัคคี พร้อมทั้งปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ และสามารถถ่ายทอดความคิดดังกล่าวไปถึงประชาชนในท้องที่

(๒) สร้างความปรองดองสมานฉันท์

๑) ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีปรองดอง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของหมู่บ้าน

๒) ให้ความรู้ ความเข้าใจถึงความปรองดอง สมานฉันท์ และมีจิตสำนึกร่วมของคนไทยในชาติ สามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้อย่างถูกต้อง

(๓) รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

๑) ทำหน้าที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง ในการป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย ดังนี้

- การรวมกลุ่มกวนเมือง

- การลักลอบเล่นพนัน

- การมั่วสุมอบายมุขในสถานที่เสี่ยง ได้แก่ สถานบันเทิง สถานบริการ หอพัก

ที่พักอาศัย เซิงพาณิชย์ ร้านเกม และอินเทอร์เน็ต

- การกระทำผิดกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

๒) ทำหน้าที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง ในการควบคุมดูแลกิจการที่มีผลกระทบต่อประชาชนและสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโดยตรงที่สำคัญ ดังนี้

- กฎหมายว่าด้วยการพนัน
- กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- กฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- กฎหมายว่าด้วยโรงรับจำนำ
- กฎหมายว่าด้วยควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า
- กฎหมายว่าด้วยควบคุมการเรียไร
- กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ
- งานสมาคมมูลนิธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓) ทำหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง เข้าทำการสอบสวนความผิดคดีอาญาตามกฎหมาย โดยรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมตัวผู้ต้องหา การเก็บรักษาของกลาง และการนำส่งตัวผู้ต้องหา

๔) สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายต่อประชาชนและสังคมในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น ภารกิจป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าว ภารกิจป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล

๕) สนับสนุนการฝึกอบรมในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามนโยบายของรัฐบาล/กระทรวงมหาดไทย ให้กับกองอาสารักษาดินแดน ฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) กำลังประชาชน (ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยกองร้อยปฏิบัติการฝึกที่ ๒ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

๖) การดำเนินการด้านการข่าว/จิตวิทยา ภายใต้ศูนย์ข่าวในพื้นที่ส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค และโครงการ อส.สัมพันธ์

(๔) รักษาความสงบเรียบร้อยพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑) รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย

๒) สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร ในการรักษาความปลอดภัยเขตเมืองและตำบล/หมู่บ้าน โดยรับผิดชอบมาตรการเชิงรับในพื้นที่ดังนี้

- การรักษาความสงบเรียบร้อยทั่วไป ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการและสถานที่สำคัญ/จัดชุดลาดตระเวนและจัดตั้งจุดตรวจ ร่วมกับทหาร ตำรวจ/จัดชุดปฏิบัติการคุ้มครองครู นักเรียน พระ

- การรักษาความปลอดภัยบนขบวนรถไฟ จากสถานีรถไฟหาดใหญ่ ถึงสถานีรถไฟ
สุโขทัย-ลก โดยมีกองร้อยปฏิบัติการพิเศษที่ ๒ กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน เป็นหน่วยรับผิดชอบการปฏิบัติ

- การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่เขตเมืองของ ๖ อำเภอ ที่ล่อแหลมต่อการ
ก่อเหตุรุนแรง ได้แก่ อำเภอเมืองปัตตานี/เมืองยะลา/เบตง/เมืองนราธิวาส/สุโขทัย-ลก/หาดใหญ่

- การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ตำบล/หมู่บ้าน โดยการจัดกำลังพล สังกัด หมวด
อาสารักษาดินแดนตำบล (มว.อส.ต.) ไปปฏิบัติหน้าที่ ณ ฐานปฏิบัติการชุดคุ้มครองตำบล (ชคต.) ซึ่งเป็นการสนธิ
กำลังภายในพื้นที่ ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครอง : (ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)/เจ้าหน้าที่ : กองอาสารักษาดินแดนโดย หมวดอาสารักษาดินแดนตำบล/อาสาสมัครประจำพื้นที่ : ชุดรักษาความปลอดภัย

หมู่บ้าน (ขรบ.) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตำบล/หมู่บ้าน พร้อมทั้งให้จัดทำแผน
เผชิญเหตุและแผนระวังป้องกันฐานปฏิบัติการชุดคุ้มครองตำบล รวมทั้งแผนปฏิบัติการตำบล

- สนับสนุนการปฏิบัติการกิจร่วมกับอาสาสมัครประจำพื้นที่ ในการรักษา
ความปลอดภัยพื้นที่ตำบล/หมู่บ้าน และมาตรการเชิงรับอื่น ๆ แทนกำลังทหาร เช่น การรักษาความปลอดภัยครู
โรงเรียน พระ วัด และสถานที่ราชการ

๓) สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย
โดยศูนย์ฝึกกองกำลังประจำถิ่นท่าสาป กองบัญชาการกองอาสารักษาดินแดน

๔) การดำเนินการด้านการข่าว/จิตวิทยา ภายใต้ศูนย์ข่าว ในพื้นที่ส่วนกลาง/
ส่วนภูมิภาคและโครงการ อส.สัมพันธ์/ชคต.สัมพันธ์

(๕) ป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

สนับสนุนการปฏิบัติด้านการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้แก่
ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย/กรมการปกครอง/จังหวัด และศูนย์
ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ ดังนี้

๑) รมรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในหมู่บ้าน

๒) สกัดกั้นการลักลอบลำเลียงนำเข้ายาเสพติดตามช่องทางชายแดน รวมทั้งพื้นที่

ในประเทศ

๓) ปราบปรามและจับกุมการกระทำความผิด

๔) พัฒนาระบบและมาตรฐานการบำบัดรักษาในหน่วยบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
(แบบระบบสมัครใจ) ซึ่งดำเนินการโดยกองร้อยอาสารักษาดินแดน รวมทั้งสนับสนุนการฝึกอบรม

๕) การติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู
ให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมอย่างปกติ

(๖) รักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

๑) ตั้งด่าน/จุดตรวจ ตรวจค้นจับกุม ในเส้นทางตามแนวชายแดน

๒) รักษาความปลอดภัยพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา โดยกองร้อยอาสารักษาดินแดนอำเภอที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ สวนผึ้ง (จ.ราชบุรี)/สังขละบุรี (จ.กาญจนบุรี)/เมืองแม่ฮ่องสอน ขุนยวม สบเมย (จ.แม่ฮ่องสอน)/ท่าสองยาง อุ่มผาง พบพระ (จ.ตาก)

(๗) ป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้

กองอาสารักษาดินแดน เป็นกำลังหลักสำคัญที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน และการเผาป่า เพราะเป็นกองกำลังประจำถิ่น เป็นบุคคลในพื้นที่ ย่อมรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นสมบัติอันล้ำค่าของตนเอง ด้วยการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ดังนั้น จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขอรับการสนับสนุนกำลัง ออกร่วมปฏิบัติงานด้วยทุกครั้ง

(๘) พัฒนาและสร้างมวลชน

๑) ดำเนินงานตามโครงการ อส.สัมพันธ์

๒) ดำเนินงานตามโครงการ “จังหวัด/อำเภอเยี่ยมเคลื่อนที่”

(๙) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑) ในการออกปฏิบัติภารกิจที่มีความจำเป็นต้องใช้อาวุธ ให้ออกคำสั่งสั่งใช้ปฏิบัติการกิจโดยระบุอำนาจหน้าที่ดังนี้

“เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งอยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ สามารถพกพาอาวุธปืนติดตัวได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ตามมาตรา ๘ ทวิ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ และเป็นผูปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามข้อ ๔/๑ (๒) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพาและใช้อาวุธปืนของพนักงานฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๖”

๒) หากมีปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการเข้าจับกุม หรือดำเนินคดี ให้ประสานการปฏิบัติกับทางสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง

๗.๕.๓ หลักนิยมการใช้กำลังกองอาสารักษาดินแดน ในภาวะไม่ปกติหรือสงคราม

การดำเนินการป้องกันประเทศในยามสงคราม โดยใช้มาตรการทางทหารเพื่อตอบโต้และขัดขวางการเข้าโจมตีของข้าศึก ยังมีภารกิจอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ การพิทักษ์พื้นที่เขตหลัง ซึ่งเป็นการดำเนินการป้องกันมิให้ข้าศึกรุกเข้าพื้นที่เขตหลัง ตลอดจนบรรเทาภัยจากการกระทำของข้าศึก และเข้าควบคุมสถานการณ์ของพื้นที่เขตหลังให้เข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็วที่สุด

๗.๕.๔ บทบาทกองอาสารักษาดินแดน ตามแผนการป้องกันประเทศ

(๑) สำหรับภารกิจการป้องกันประเทศ เป็นการผนึกกำลังความร่วมมือกันต่อสู้ป้องกันประเทศในรูปแบบการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ (Total Defense) โดยแนวความคิดดังกล่าวนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑) การป้องกันทางยุทธศาสตร์ (Strategy Defense)

๒) การป้องกันรักษาดินแดน (Territorial Defense)

๓) การป้องกันด้านพลเรือน (Civil Defense)

(๒) แผนการป้องกันประเทศแบบพหุกำลังดังกล่าว มีกำลังที่มาเกี่ยวข้อง ๓ ส่วน คือ

๑) กำลังรบหลัก (Main Force) ได้แก่ กำลังที่สามารถโยกย้ายเข้าปฏิบัติงานได้ในทุกพื้นที่ที่เป็นปีกแผ่น มีอำนาจการยิง และความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่สูง ประกอบด้วย

- กำลังประจำการ (กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
- กำลังสำรองหรือกองหนุน ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วสามารถใช้งานได้ตามการ

๒) กำลังประจำถิ่น (Local Force) ได้แก่ กำลังบางส่วนของกำลังประจำการ ที่กำหนดบทบาทไว้ในลักษณะกำลังประจำถิ่นและกำลังแบบทหาร ที่ได้รับการจัดตั้งและควบคุมโดยฝ่ายทหาร รวมทั้งกำลังประจำถิ่นที่จัดตั้งโดยฝ่ายพลเรือน และตำรวจ ประกอบด้วย

- ทหารพราน
- กองอาสารักษาดินแดน
- ตำรวจตระเวนชายแดน

มีหน้าที่บทบาทเป็นกองกำลังกึ่งทหาร รวมทั้งเป็นกำลังสำรองประเภทพร้อมรบ (Ready Reserve) ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติ ให้แก่ กำลังรบหลัก

๓) กำลังประชาชน (Civil Force) ได้แก่ การป้องกันฝ่ายพลเรือนที่จัดตั้งราษฎรไว้ในรูปแบบหรือกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย

- ลูกเสือชาวบ้าน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.)
- หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)
- ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ซึ่งการผนึกกำลังความร่วมมือกันต่อสู้ป้องกันประเทศในรูปแบบการต่อสู้แบบเบ็ดเสร็จ (Total Defense) เป็นหน้าที่ของประชาชนพลเมืองทุกคน ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันรักษาความสงบสุขและความปลอดภัยของประเทศชาติ

๗.๕.๕ การจัดหน่วยเฉพาะกิจ

การออกปฏิบัติการกิจที่ต้องสนธิกำลังภายในหน่วย ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ระดับอำนาจการ จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจกองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ฉก.บก.อส.จ.) เพื่อเป็นหน่วยอำนาจการ และสั่งใช้กำลังสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนในพื้นที่ รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับหน่วยทหารและหน่วยตำรวจในพื้นที่ โดยมีหัวหน้าฝ่ายอำนาจการฯ หรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็นผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ (ผบ.ฉก.)

(๒) ระดับปฏิบัติการ จัดตั้งชุดปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด (ชปพ.บก.อส.จ.) เพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติการกิจ โดยมีผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายอำนาจการฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็น

หัวหน้าชุด และมีสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน สังกัด กองบังคับการกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด ปฏิบัติหน้าที่ประจำชุด

๗.๕.๖ การสั่งใช้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนประเภทสำรอง ปฏิบัติภารกิจ

- (๑) จัดทำคำสั่งสั่งใช้ในการออกปฏิบัติภารกิจทุกครั้ง โดยต้องมีเจ้าพนักงานปกครอง/ ปลัดอำเภอทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติภารกิจด้วย ทั้งนี้ห้ามสั่งใช้อาวุธปืนประกอบการปฏิบัติภารกิจโดยเด็ดขาด
- (๒) ให้แต่งเครื่องแบบขณะปฏิบัติภารกิจทุกครั้ง
- (๓) ภารกิจในการสั่งใช้ ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน/ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/การข่าว/งานบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง โทร. ๐ ๒๒๗๘ ๑๐๐๘

๘. ชุดปฏิบัติการพิเศษ กรมการปกครอง

๘.๑ ประวัติหลักการและเหตุผลความเป็นมา

ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายสำคัญด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในและการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ไขปัญหาระงจต่างด้าวและการค้ามนุษย์ การป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการจัดระเบียบสังคมและอาชญากรรมต่าง ๆ รวมถึง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยให้จังหวัดจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน และทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการร่วม ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งในส่วนของกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่กำกับดูแล และอำนวยการให้การบริหารงานของศูนย์ดำรงธรรมและการบริหารงานของจังหวัดดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสะดวกรวดเร็ว เสมอภาค เป็นธรรมและเป็นสุข รวมถึงภารกิจในการจัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว เป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยมีหน่วยเคลื่อนที่เร็วหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือมีการแจ้งเบาะแส

สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการ ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมาย งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งทางอาญา งานคดีปกครองและงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมการปกครอง การดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาบางประเภทและคดีอาญาทั่วไป การอำนวยการและประสานงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงได้สนองนโยบายสำคัญของรัฐบาลโดยการการจัดตั้ง “ชุดเฉพาะกิจกระทรวงมหาดไทย” เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่ที่วราชาอาณาจักร ตามที่ได้รับการแจ้งเบาะแสจากศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒ (๑๖), (๑๗) และมาตรา ๑๗ กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาและจับกุม ปรามปรามการกระทำผิด รวมทั้ง บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมใน สังคม และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๕๙ ข้อ ๒ ให้กรมการ ปกครองมีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม ต่อมาได้มีคำสั่งกรมการปกครอง ที่ ๒๙๙/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานอำนวยความสะดวกและชุดปฏิบัติการพิเศษ กรมการปกครอง ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และคำสั่งกรมการปกครอง ที่ ๔๘๘/๒๕๖๑ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติม คำสั่งกรมการปกครองที่ ๒๙๙/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายสำคัญของ รัฐบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกำหนดให้ “ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการ ปกครอง” มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน หาข่าว และติดตามพฤติการณ์การกระทำผิดกฎหมายตามนโยบายสำคัญ ของรัฐบาล ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในและกฎหมายในความรับผิดชอบของฝ่าย ปกครอง การวางแผนปฏิบัติการสืบสวนจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การสนับสนุนการดำเนินการด้าน การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในของฝ่ายปกครองในส่วนภูมิภาค รวมทั้งให้การสนับสนุนหรือ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดให้ส่วนราชการในกรมการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานการสอบสวนและนิติการ สำนักอำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และการสื่อสารกรมการปกครอง ร่วมกันบูรณาการภารกิจให้บรรลุผลสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรม

ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา “ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง” มีผลการปฏิบัติการ จับกุมและปรามปรามการกระทำผิดกฎหมายทั่วราชอาณาจักรอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้เกิดภารกิจหน้าที่ที่เป็น รูปธรรมมากขึ้น กรมการปกครองจึงได้มีคำสั่งกรมการปกครอง ที่ ๑๗๕๒/๒๕๖๒ เรื่อง การจัดโครงสร้างส่วน ราชการและการแบ่งส่วนภายในกรมการปกครอง ลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง ซึ่งจัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่าย ปกครอง” เป็นส่วนราชการภายในสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การบูรณาการภารกิจด้านการบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลและที่กระทรวงมหาดไทยที่ มอบหมายให้กรมการปกครองรับผิดชอบการปฏิบัติ และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบัน “ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง” มีการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร ภายใต้ชื่อ “ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง”

๘.๒ อำนาจหน้าที่/อำนาจในการกำกับ ควบคุม และสนับสนุน

“ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง” ปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๑๖), (๑๗) และมาตรา ๑๗ ซึ่งกำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองมีอำนาจสืบสวน คดีอาญาและจับกุมปรามปรามการกระทำผิดทั่วราชอาณาจักร รวมทั้ง บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้เกิด ความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๕๙ ข้อ ๒ กำหนดให้กรมการปกครองมีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ภายในประเทศ การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรม ซึ่งก่อให้เกิดภารกิจด้านการบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายสำคัญของ

รัฐบาลและที่กระทรวงมหาดไทยที่มอบหมายให้กรมการปกครองรับผิดชอบการปฏิบัติ และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) การป้องกันและปราบปรามหนี้อะบบ การป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล การจัดระเบียบสังคม ควบคุมสถานบริการสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ บ่อนการพนัน การป้องกันและปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ อำนวยความสะดวกติดตามผลการปฏิบัติตามแผนหรือมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติด การดำเนินการตามนโยบายสำคัญด้านการป้องกันและปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ตามที่รัฐบาล กระทรวงมหาดไทยมอบหมาย เป็นหน่วยปฏิบัติการพิเศษด้านการสืบสวนปราบปรามและการสืบสวนสอบสวนในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองตามภารกิจที่รัฐบาล กระทรวงมหาดไทยมอบหมาย และทำหน้าที่ชุดเคลื่อนที่เร็วประจำศูนย์ดำรงธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย กรณีประชาชนร้องเรียนแจ้งเบาะแสด่วนศูนย์ดำรงธรรม หรือตามที่ได้รับมอบหมาย และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการบังคับใช้กฎหมายแก่ชุดปฏิบัติการจังหวัดและชุดปฏิบัติการอำเภอทั่วราชอาณาจักร เป็นหน่วยเตรียมความพร้อมทักษะพิเศษเฉพาะด้านการบังคับใช้กฎหมายให้แก่พนักงานฝ่ายปกครองทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีศักยภาพในการสืบสวน ตรวจสอบ ปราบปรามในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง และการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาของพนักงานฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและเป็นองค์การอาชญากรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานฝ่ายปกครองในการบูรณาการและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่คุ้มครองพยานในคดีอาญาของพนักงานฝ่ายปกครอง คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิสตรีและเด็ก และภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๘.๓ กระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่

การบังคับใช้กฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง มีกระบวนการปฏิบัติงานทั้งสิ้น ๕ ขั้นตอน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

๘.๓.๑ การรับเรื่อง (Receive a Complaint)

การดำเนินการของชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ดำเนินการตามข้อร้องเรียนของประชาชนซึ่งร้องเรียนผ่านศูนย์ดำรงธรรมหรือการแจ้งเบาะแสด่วนมายังช่องทางอื่น เช่น การแจ้งเบาะแสด่วนช่องทางสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ (เพจ facebook ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง เป็นต้น) หรือตามข้อสั่งการของผู้บังคับบัญชาที่ได้แจ้งให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๘.๓.๒ การสืบสวน (Investigate)

เมื่อรับเรื่องราวแล้ว จะมีกระบวนการสืบสวนหาข้อเท็จจริง ทั้งรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการสืบสวนแบบเดินดิน เพื่อหาและสรุปข้อมูลของเรื่องราวนั้น ๆ

๘.๓.๓ การวางแผนดำเนินการ (Planning)

เมื่อดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริง จนมีข้อมูลเพียงพอในการบังคับใช้กฎหมายแล้ว จะมี การวางแผนในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การตั้งรูปคดี การวางกำลังพล วิธีการจับกุมด้วยความผิดซึ่งหน้าหรือการ

ขออนุมัติหมายจับจากศาล การเก็บของกลางในคดี ฯลฯ เพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานและป้องกันการสับสนในการดำเนินการ

๘.๓.๔ การบังคับใช้กฎหมาย (Operation)

เมื่อดำเนินการสืบสวนและวางแผนดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามที่ได้วางแผนไว้ โดยกำหนดวัน เวลาที่แน่นอน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน

๘.๓.๕ การดำเนินการในชั้นพนักงานสอบสวนจนถึงสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาของศาล (Investigation and Judicial proceeding)

หลังกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมผู้กระทำผิด จะมีการเตรียมความพร้อมในการวางรูปคดี คือการให้ปากคำในชั้นพนักงานสอบสวน จนไปถึงการไต่สวนของศาล เมื่อศาลพิพากษาแล้ว จึงจะสามารถปิดคดีได้

๘.๔ ระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๑) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๖) (๑๗) ประกอบมาตรา ๑๗ และมาตรา ๗๘ รวมถึงมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) กฎหมายที่กำหนดความผิดทางในทางอาญาทุกฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ, พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ เป็นต้น

๘.๕ ผลการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง

๘.๕.๑ ผลการดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดเข้าข่ายฐานค้ามนุษย์

ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง สำนักงานสอบสวนและนิติการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จัดชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครองบูรณาการร่วมกับจังหวัดและอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดเข้าข่ายฐานค้ามนุษย์ตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน รวมจำนวน ๔๙ คดี จับกุมผู้ต้องหาได้ ๑๓๖ ราย ช่วยเหลือผู้เสียหายได้ ๑๙๐ ราย

๘.๕.๒ ผลการดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดีการพนัน

ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ได้มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดีการพนันตามหนังสือร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน รวมจำนวน ๒๓ คดี จับกุมผู้ต้องหาได้ ๕๔๖ ราย เงินของกลางรวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๙ ล้านบาท

๘.๕.๓ ผลการดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดีสถานบริการหรือสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ

ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครอง ได้มีการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดีสถานบริการหรือสถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๕๙

ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน รวมจำนวน ๗๒ คดี ดำเนินการสั่งสถาน ๕ ปี ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕๒ คดี

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานสอบสวนและนิติการ ศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายพนักงานฝ่ายปกครอง กรมการปกครอง โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๙๕๔๘, ๐ ๒๓๕๖ ๙๕๘๐

● ด้านความมั่นคงภายใน

๑. การส่งเสริมสถาบันหลักของชาติ

๑.๑ โครงการจิตอาสาพระราชทาน

(๑) เป้าหมายการดำเนินงาน

๑) การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ “อำเภอ...จิตอาสา น้อมนำพาสังคมเป็นสุข” ไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ครั้งต่อเดือน และมีจิตอาสาพระราชทานเข้าร่วม ไม่น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ คนต่อเดือน

๒) การพัฒนาระบบรายงานผลการปฏิบัติงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Report) ที่ทันสมัย สะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลและการค้นหา

๓) ทุกอำเภอมีแผนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ “อำเภอ...จิตอาสา น้อมนำพาสังคมเป็นสุข” และบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Report) ครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง ๘๗๘ อำเภอ

(๒) ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๑) จังหวัด/อำเภอ บันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ “อำเภอ...จิตอาสา น้อมนำพาสังคมเป็นสุข” ผ่านระบบรายงานผลการปฏิบัติงาน E-Report จำนวน ๘๗๘ อำเภอ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๒) ผลการดำเนินกิจกรรมโครงการจิตอาสาพระราชทาน “เราทำความดีเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ (ไตรมาส ๑-๒) ในส่วนภูมิภาค มีดังนี้

- พัฒนาแหล่งน้ำ จำนวน ๒๐๓ ครั้ง จิตอาสา จำนวน ๕๖,๐๗๖ คน
- พัฒนาสถานที่สวนสาธารณะ จำนวน ๒,๖๗๖ ครั้ง จิตอาสา จำนวน ๓๔๐,๗๖๓ คน
- สร้างฝายชะลอน้ำ จำนวน ๕๐ ครั้ง จิตอาสา จำนวน ๗,๕๒๒ คน
- ปลูกต้นไม้ จำนวน ๑๗๗ ครั้ง จิตอาสา จำนวน ๓๕,๒๙๗ คน
- สาธารณสุข จำนวน ๕๗๐ ครั้ง จิตอาสา จำนวน ๒๐,๑๑๙ คน

รวมกิจกรรมทั้งหมด จำนวน ๓,๖๗๖ ครั้ง จิตอาสาเข้าร่วมทั้งหมด จำนวน ๔๕๙,๗๗๗ คน (เฉลี่ยเดือนละ ๖๑๓ ครั้ง จิตอาสาเข้าร่วมเดือนละ ๗๖,๖๓๐ คน)

๓) กิจกรรมวิทยากรจิตอาสา
การจัดบรรยาย ขยายผล ให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบัน
พระมหากษัตริย์ กับประเทศไทย สรุปผลการดำเนิน
กิจกรรมตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่
๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๖๖ ครั้ง ผู้เข้ารับฟัง
การบรรยายขยายผลฯ จำนวน ๑๖,๘๗๓ คน

๔) กิจกรรมจิตอาสาภัยพิบัติ
สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม
๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๗๑ ครั้ง จิตอาสาผู้เข้าร่วม ๑,๕๑๐ คน

๑.๒ การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(๑) เป้าหมายการดำเนินงาน

ขยายผลต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้
สอดคล้องกับพื้นที่

(๒) ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

การสนับสนุนและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามภารกิจและอำนาจ
หน้าที่ของกรมการปกครอง ดังนี้

- โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
โดยสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าบริหารโครงการฯ ให้แก่ที่ทำการปกครองจังหวัดกาญจนบุรี

- โครงการ ๑ จังหวัด ๑ ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต้นแบบ
โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าบริหารโครงการฯ ให้แก่ที่ทำการปกครองจังหวัดทุกแห่งทั่วประเทศ
(แห่งละ ๓๐,๐๐๐ บาท)

- โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- โครงการพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการตามแนวทางแผนภูฟ้าพัฒนาตามพระราชดำริ
จังหวัดน่าน โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้แก่อำเภอบ่อเกลือ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
และที่ทำการปกครองจังหวัดน่าน

- โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ สนับสนุนงบประมาณให้แก่พื้นที่โครงการในจังหวัดน่าน
แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และจังหวัดตาก

- โครงการเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนงบประมาณ ให้แก่พื้นที่ ๑๕ โครงการในจังหวัด
กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครราชสีมา มหาสารคาม หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุตรธานี เลย และจังหวัดกระบี่

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง สำนักบริหารการปกครองท้องที่ ส่วนกิจการจิตอาสา โทร.๐ ๒๖๒๙ ๘๓๐๖-๑๔

๑.๓ การปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ

(๑) เป้าหมายการดำเนินงาน

๑) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ อำเภอละไมไม่น้อยกว่า ๘๔ ครั้งต่อปี

๒) การปรับปรุงและพัฒนาทางกายภาพ และเชิงสัญลักษณ์ของที่ทำการปกครองอำเภอที่ตั้งตามพระปรมาภิไธย พระนามาภิไธย พระนาม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติประชาชนเกิดความรับรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

(๒) ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

๑) การขับเคลื่อนนโยบายปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาบันหลักของชาติ จำนวน ๕ กิจกรรม ได้แก่

- การจัดกิจกรรมเชิดชูสถาบันหลักของชาติ
- การจัดกิจกรรมขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- กิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชน ผ่านศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- การดูแลผู้ป่วยด้อยโอกาส และคนไข้ในพระราชานุเคราะห์พระบรมวงศานุวงศ์
- การดำเนินการกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสถาบันสำคัญของชาติ

๒) โครงการขับเคลื่อนกิจกรรมเทิดพระเกียรติ สำหรับอำเภอที่ตั้งชื่อตามพระปรมาภิไธย พระนามาภิไธย พระนาม และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ๑๒ อำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ระยะที่ ๑ อำเภอกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๑๒ อำเภอ ดำเนินการปรับปรุงทางกายภาพ และเชิงสัญลักษณ์แล้วเสร็จในเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ และมีผลการเบิกจ่ายร้อยละ ๑๐๐

ระยะที่ ๒ การขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมฯ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับพื้นที่ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

- อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ โครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์เพื่อถ่ายทอด องค์ความรู้อย่างยั่งยืน

- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้ยากไร้ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ เทิดไท้องค์ราชัน ปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่จำนวน ๖ หลังคาเรือน

- อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โครงการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมก่อสร้างฝายชะลอน้ำเฉลิมพระเกียรติ จำนวน ๒ ฝาย

- อำเภอวชิรบารมี จังหวัดพิจิตร โครงการขับเคลื่อนกิจกรรมเทิดพระเกียรติ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อำเภอวชิรบารมี จำนวน ๗ กิจกรรม

- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โครงการสืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ สานต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โครงการส่งเสริมเยาวชนห่างไกลยาเสพติด อบรมเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าร่วมโครงการ To Be Number One
- อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี โครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟและ เสาวรสเกษตรอินทรีย์
- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง (หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง) สำหรับอำเภอที่ตั้งชื่อตามพระนามฯ
- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ส่งเสริมคณะกรรมการหมู่บ้านในการขับเคลื่อนครัวเรือน (บ้าน) วัด โรงเรียน สู้ภัยแล้งสู่การเป็นหมู่บ้าน อยู่เย็น” ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และการสาธิตพร้อมฝึกปฏิบัติทำโอ่งซีเมนต์ขนาด ๑,๓๐๐ ลิตร
- อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช กิจกรรมต่อยอดตามโครงการสัตว์ ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า เยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ในพื้นที่อำเภอ
- อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยติดเตียง และผู้ป่วยยากไร้เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง กองวิชาการและแผนงาน ส่วนแผนงานยุทธศาสตร์ส่วนแผนงานยุทธศาสตร์
โทร.๐ ๒๒๒๕ ๔๘๘๖

๒. การขับเคลื่อนโครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และแผนระดับ ๒ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ได้แก่ ๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ๒) แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง ประเด็นการปฏิรูป ที่ ๒ “กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย” ๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฯ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และ ๔) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติฯ นโยบายที่ ๒ การสร้างความสามัคคีปรองดอง โดยแผนทุกระดับกำหนดให้การสร้างความรักความสามัคคีปรองดองเป็นวาระสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ

กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๒ ได้ขับเคลื่อนโครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อตอบ โจทย์ยุทธศาสตร์ชาติฯ และแผนระดับ ๒ ทั้ง ๔ แผน ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชน ให้เป็นกลุ่มต้นแบบ และกลุ่มขยายผลการสร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งร่วมกันสรุปแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้าง สังคมไทยให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ ปลูกฝังแนวคิดให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการ ยอมรับความเห็นต่าง การตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม การดำรงรักษาสถาบันภายใต้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสอดแทรกเนื้อหาการเสริมสร้างความรู้และเข้าใจใน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน และการน้อมนำพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มาเผยแพร่ให้เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนการทำกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี ปรองดองผ่านกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน ให้กับเยาวชนกลุ่มเป้าหมายจาก ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนจาก ๗๖ จังหวัด จังหวัดละไม่น้อยกว่า ๗๐ คน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๒.๑ เพื่อให้เด็กและเยาวชน “**ร่วมกันคุย**” แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ “**สร้างสามัคคี**” โดยกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างความรักสามัคคี ความปรองดองของประชาชน และความจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของชาติ

๒.๒ เพื่อให้เด็กและเยาวชน “**ร่วมกันคิด**” ระดมสมอง เพื่อ “**สร้างพลัง**” โดยการปลูกฝังและเสริมสร้าง กระบวนการคิดและการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมให้มีความปรองดองสมานฉันท์

๒.๓ เพื่อให้เด็กและเยาวชน “**ร่วมกันทำ**” เพื่อ “**สร้างสังคมปรองดอง**” โดยการบูรณาการความรู้ และประสบการณ์จากการร่วมกันคุย ร่วมกันคิด มาร่วมกันจัดทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรักสามัคคีและ ความปรองดอง

กระทรวงมหาดไทยจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด โดยให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นหน่วยงาน รับผิดชอบการดำเนินโครงการ โดยยึดหลักการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด และให้สำนักงาน จังหวัดเป็นหน่วยงานสนับสนุนโครงการ มีรายละเอียดของกิจกรรม ดังนี้

(๑) การจัดอบรมกระบวนการเรียนรู้ ๓ ร่วม เพื่อ ๓ สร้าง

(๒) การศึกษาดูงานโครงการพระราชดำริ หรือศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(๓) การดำเนินกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันจัดทำขึ้น ภายใต้แนวคิด “กิจกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดอง”

(๔) สำนักงานจังหวัดประสานการดำเนินงานกับที่ทำการปกครองจังหวัดและหน่วยงานที่บูรณาการใน พื้นที่ เพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการของจังหวัดตามแนวทางและกรอบระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการ ดำเนินงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน สำนักนโยบายและแผน สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๘ (มท.) ๕๐๖๑๑ - ๑๓

๓. การดำเนินการด้านการข่าว

๓.๑ การพัฒนาและขยายเครือข่ายประชาชนด้านการข่าว

นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยด้านการรักษาความสงบภายใน และความมั่นคงระหว่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ ที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสร้างศักยภาพ การฝึกกำลังสร้างความร่วมมือในทุกกระดับ เพื่อเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายในการอำนวย ความเป็นธรรมของสังคมโดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม โดยมีกลไกและมีหลักประกันให้กับประชาชนมี ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชน ประกอบกับระบบ การข่าวที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ถูกต้อง ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการข่าว ภาคประชาชน เพื่อความมั่นคง โดยการจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มอาสาสมัครในทุกจังหวัดเพื่อส่งเสริมบทบาทของกลุ่มอาสาสมัคร เหล่านี้ในการพัฒนาสังคมสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการดูแลและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ในลักษณะต่อเนื่องต่อไป

๓.๒ การสรุปข่าวประจำวัน

งานข่าวกรองมีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคง เนื่องจากผลผลิตของงานข่าวกรองหรือรายงานข่าว กรองที่มีการจัดทำในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การประมาณสถานการณ์ด้านการข่าว ข่าวกรองในลักษณะของการแจ้ง เตือน รวมถึงการนำไปกำหนดมาตรการที่จำเป็นในการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ ให้ทันต่อเหตุการณ์ ด้วยเหตุนี้ การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข่าวกรองจากแหล่งข่าวโดยนำหลักความคิด องค์ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ช่วยเพิ่มศักยภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าว ที่จะได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ด้านการข่าวกรองโดยการเฝ้าระวัง ติดตาม การรับรายงานเหตุการณ์ ข้อมูลจากหน่วยงาน และแหล่งข่าวต่าง ๆ รายงานเหตุการณ์ สถานการณ์ข่าวสารจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริหาร ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ พัฒนาระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลที่สำคัญ

การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์สนับสนุนงานด้านการข่าว ให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วใน การปฏิบัติงานของบุคลากร ศปช.มท. อาทิ การจัดเก็บข้อมูลข่าวสารเป็นระบบสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย เพื่อลด ภาระงานของบุคลากร ศปช.มท. ที่ไม่จำเป็น ข้อมูลข่าวสารมีการปรับให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ (Update) สามารถ นำไปใช้เป็นข้อมูลในการประมาณสถานการณ์ด้านการข่าว ข่าวกรองในลักษณะของการแจ้งเตือน รวมถึงการนำไป กำหนดมาตรการที่จำเป็นในการรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยของสังคม ตามอำนาจหน้าที่

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์ปฏิบัติการข่าว กระทรวงมหาดไทย สป. โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๔๘๑๙ (มท.) ๕๐๓๙๐

๔. สัญชาติและสถานะบุคคล

๔.๑ เป้าหมายในการดำเนินการ

กำหนดแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานตามโครงการตรวจสอบการพัฒนารัฐกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีเป้าประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) อนุมัติให้สัญชาติไทยตามคุณสมบัติของกฎหมาย จำนวน ๑๔,๐๐๐ ราย

(๒) บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในประเทศไทยได้สัญชาติไทย ตามคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนด สามารถเข้าถึงสิทธิ ขั้นพื้นฐานของรัฐได้อย่างเสมอภาค เท่าเทียมและเป็นธรรม และลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์

(๓) บุคคลต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายตามประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับการพัฒนาสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองฯ ถูกต้องตามคุณสมบัติของกฎหมายและเป็นธรรม

๔.๒ แนวทางในการดำเนินการ

(๑) แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน Flagships ด้านสัญชาติและสถานะบุคคล เพื่อปฏิบัติหน้าที่ชุดเคลื่อนที่เร็วในการลงพื้นที่สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสัญชาติและสถานะบุคคลของจังหวัด

(๒) สำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติกลุ่มเป้าหมายบุคคลไร้สัญชาติจำนวน ๗๖ จังหวัด (ไม่รวม กทม.) จำนวนทั้งสิ้น ๔๑๘,๖๓๒ ราย แบ่งเป็น (๑) กลุ่มอพยพเข้ามาในประเทศไทย จำนวน ๓๕๗,๕๑๐ ราย (๒) กลุ่มบุตรของชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ (เลข ๗ บุตรเลข ๖) และบุตรของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน (เลข ๐) ที่เกิดในประเทศไทย (มีสูติบัตร) จำนวน ๖๑,๑๒๒ ราย

(๓) กำหนดพื้นที่เป้าหมายด้านสัญชาติและสถานะบุคคล รวม ๘๐ อำเภอ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามค่าเป้าหมายในการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๑๔,๐๐๐ ราย

หน่วยงานรับผิดชอบ : กรมการปกครอง

(๑) สำนักบริหารการทะเบียน ส่วนสัญชาติและการทะเบียนและบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๓๕

(๒) สำนักกิจการความมั่นคงภายในส่วนประสานราชการ โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๓๒

• ด้านการบริหารจัดการที่ดิน

๑. บทบาทและภารกิจที่สำคัญของการบริหารจัดการที่ดิน

กรมที่ดิน “Department of Lands” เป็นหน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดกระทรวงมหาดไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๔ โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ทรงสถาปนาเป็นกรมทะเบียนที่ดิน สังกัดกระทรวงเกษตราธิการ ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๘๔ เปลี่ยนชื่อเป็น **กรมที่ดิน** สังกัดกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีภารกิจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคล และจัดการที่ดินของรัฐ โดยการรังวัดทำแผนที่การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน การให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ การส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่ดิน เพื่อให้บุคคลมีความมั่นใจในการถือครองที่ดินและได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการตามและดำเนินการตามกฎหมายตามประมวลกฎหมายที่ดินกฎหมายว่าด้วย

การจัดสรรที่ดินกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดกฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชนกฎหมายว่าด้วยการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดทำและประสานแผนงานของกรมให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวง รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของหน่วยงานในสังกัดตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับงานสถิติประมวลผลและวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้อง กับภารกิจของกรมพัฒนาระบบรูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดำเนินการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศที่ดินและปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การปฏิบัติงานของกรมที่ดินเพื่อให้บริการประชาชนมีหน่วยให้บริการประชาชนอันได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัด และสำนักงานที่ดินจังหวัด สาขา/ส่วนแยก ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน ๔๖๑ แห่ง มีสถิติที่ประชาชนเดินทางไปใช้บริการ ณ สำนักงานที่ดิน ทั่วประเทศมากกว่า ๑๒ ล้านราย/ปี โดยกรมที่ดินได้มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน จำนวน ๘๐ กระบวนงาน ซึ่งได้กำหนดวิธีการในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต รายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตที่ผู้ขอจะต้องยื่นมาพร้อมคำขอโดยสื่อสารให้ประชาชนทราบในหลายช่องทาง มีทั้งจัดทำเป็นประกาศไว้ที่สำนักงานที่ดินทุกแห่งทั่วประเทศ เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกรมที่ดิน และเผยแพร่ในเว็บไซต์ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อราชการ (<https://info.go.th>)

๒. ช่องทางในการเข้าถึงงานบริการของกรมที่ดิน

๒.๑ สำนักงานที่ดินทั่วประเทศ ๔๖๑ แห่ง พร้อมให้บริการ

ประชาชนสามารถเดินทางไปติดต่อทำธุรกรรมโดยตรง ที่สำนักงานที่ดินทั่วประเทศ โดยกรมที่ดินให้ความสำคัญกับการบริการประชาชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่ายในการขอรับบริการงานที่ดินในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ หน่วยงานสังกัดกรมที่ดินได้ผ่านการรับรองมาตรฐานศูนย์ราชการสะดวก เพิ่มขึ้นอีกจำนวน ๑๑ ศูนย์ รวมได้รับรองฯ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งหมดจำนวน ๓๗ ศูนย์

๒.๑.๑ ช่องทางบริการออนไลน์ (e-Service) ยกระดับบริการเพื่อประชาชน ตอบสนองการใช้ชีวิตบนความปกติใหม่ (New Normal)

กรมที่ดินได้พัฒนาสู่โมบายแอปพลิเคชันที่ใช้ชื่อว่า “SmartLands : แอปเดียวจบครบทุกเรื่องที่ดิน” ที่รวบรวมช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและบริการกว่า ๑๕ ฟังก์ชันก ของกรมที่ดินไว้ที่จุดเดียว อาทิ สารานุกรมที่ดิน จอจกนบัตรรังวัด คั้นหารูปแปลงที่ดิน คำนวนภาชีอากร ราคาประเมิน ค่าใช้จ่ายในการรังวัด ขั้นตอนการทำธุรกรรม เป็นต้น มีผู้สนใจดาวน์โหลดไปแล้วมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ครั้ง ปัจจุบันกรมที่ดินมีระบบนัดจดทะเบียนล่วงหน้า (e-QLands) เป็น Mobile Application ที่ให้ประชาชนได้นัดหมายทำธุรกรรมล่วงหน้ากับสำนักงานที่ดิน ได้แก่ การจองคิวจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์การนัดจองคิวรังวัด รวมถึงการแจ้งเดือนสถานการณ์ยื่นจองคิวสร้างความสะดวกสบาย รวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนซึ่งให้บริการตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๔ มีผู้ใช้บริการผ่านระบบดังกล่าวแล้วกว่า ๒๕,๐๐๐ ราย

๓. ผลการดำเนินการที่สำคัญ

กรมที่ดินมีแอปพลิเคชัน LandsMaps ซึ่งเป็นระบบให้บริการค้นหาตำแหน่ง รูปแปลงที่ดิน ที่มีรายละเอียดโฉนดที่ดิน ๓๔ ล้านแปลงทั่วประเทศ โดยสามารถค้นหาตำแหน่งรูปแปลงที่ดินจากเลขที่โฉนดหรือที่ตั้งของที่ดิน เพื่อดูรูปแปลงที่ดิน ราคาประเมินสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ที่ดิน รวมทั้งสามารถตรวจสอบเส้นทางเพื่อเดินทางไปยังแปลงที่ดินดังกล่าว และตรวจสอบสถานที่ตั้งของสำนักงานที่ดินที่เกี่ยวข้องได้อีกด้วยซึ่งมีผู้ใช้บริการใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มากกว่า ๒๐ ล้านราย

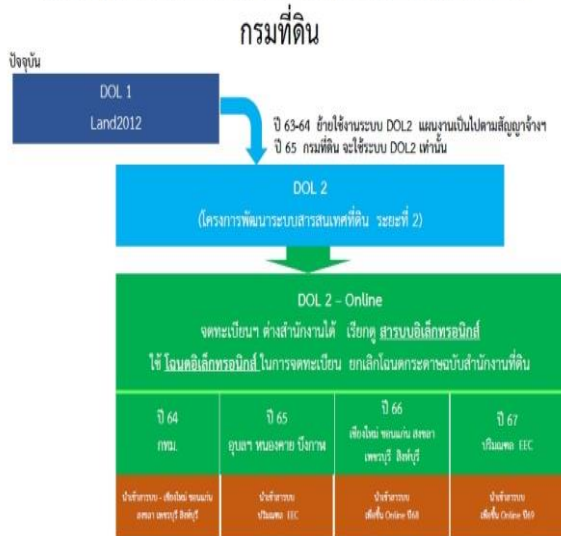

กรมที่ดินได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรังวัดที่ดินด้วยระบบดาวเทียม โดยประกาศกำหนดพื้นที่ทำการรังวัดโดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) ในงานรังวัดเฉพาะราย จากเดิมที่ประกาศไปแล้วทั้งสิ้น ๔๑ จังหวัด ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ประกาศพื้นที่เพิ่มเติมอีก ๘ จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต บุรีรัมย์ ราชบุรี พัทลุง สระแก้ว อำนาจเจริญ ขอนแก่น และจังหวัดนครสวรรค์ และจะดำเนินการได้ครบทุกจังหวัดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งการรังวัดที่ดิน โดยวิธีแผนที่ชั้นหนึ่งด้วยระบบโครงข่ายการรังวัดด้วยดาวเทียมแบบจลน์ (RTK GNSS Network) เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการถือครองที่ดิน ลดข้อพิพาทในเขตแดนการครอบครอง ประชาชนได้รับเอกสารสิทธิที่มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ได้รับความคุ้มครองสิทธิในการถือครองที่ดิน รวมถึงโครงข่ายการรังวัดสนับสนุนงานด้านคมนาคมขนส่ง การสำรวจการก่อสร้าง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การโยธาและผังเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการพัฒนาระบบจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของ

๔. Next Step to do ก้าวต่อไปของกรมที่ดิน

ก้าวอย่างที่สำคัญอย่างยิ่ง นอกจากกรมที่ดินได้พัฒนา Smartlands Application เพื่อมอบเป็นของขวัญปีใหม่ให้กับประชาชนซึ่งเป็นก้าวปัจจุบัน และในวาระครบรอบวันสถาปนา ๑๒๐ ปี ของกรมที่ดิน ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ก้าวต่อไปของกรมที่ดินในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมที่ดินจะก้าวสู่องค์กรดิจิทัล “Happy Digital lands” นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการองค์การเพื่อสร้างนวัตกรรมการให้บริการประชาชนก่อให้เกิดความสะดวก ประหยัดเวลา และลดค่าใช้จ่าย ที่สำคัญช่วยลดความแออัดในสำนักงานที่ดิน ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่มีความปลอดภัยจาก

โควิด-19 มากขึ้น ตอบสนองการใช้ชีวิตบนความปกติใหม่ (New Normal) และเพื่อยกระดับบริการสู่ “การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมออนไลน์ต่างสำนักงาน” ในอนาคตอันใกล้ ถึงแม้ว่ากรมที่ดินจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงรักษามาตรฐานการให้บริการสำหรับประชาชนที่เป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังและร่วมสร้างไทยไปด้วยกัน

๕. การจัดการที่ดินของรัฐ

การจัดการที่ดินของรัฐ ได้แก่ การดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน รวมทั้งการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย ที่ดินของรัฐมีหลายประเภท แต่แต่ละประเภทจะมีกฎหมายเฉพาะกำหนดอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาไว้ สำหรับที่ดินของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย มี ๒ ประเภท ได้แก่ ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือที่เรียกว่า “ที่สาธารณประโยชน์” และที่ดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมี ผู้เวนคืน หรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน หรือที่เรียกว่า “ที่รกร้างว่างเปล่า”

๕.๑ ขั้นตอนการดำเนินการ

การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐมีหลายวิธี โดยมีทั้งเป็นกรณีทวงกรมการเมืองเป็นผู้ขอและเอกชนเป็นผู้ขอ ในการพิจารณาว่าจะต้องดำเนินการโดยวิธีใด จะต้องพิจารณาจากสถานะของที่ดินและวัตถุประสงค์ กิจกรรมในการดำเนินการแต่ละเรื่อง โดยมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ ดังนี้

๕.๑.๑ กรณีกิจกรรมตามโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนาที่ดินโดยไม่กระทบต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎร และราษฎรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณประโยชน์ได้ดีกว่าเดิม ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของอำเภอหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการตามโครงการลักษณะดังกล่าว ก็ไม่ต้องขออนุญาตตามประมวลกฎหมายที่ดินแต่ประการใด เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ของอำเภอตามนัยมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือเทศบาลตำบลตามนัยมาตรา ๕๐, ๕๑ หรือเทศบาลเมืองตามนัยมาตรา ๕๓, ๕๔ หรือเทศบาลนครตามนัยมาตรา ๕๖, ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ หรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนัยมาตรา ๖๗, ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ การขุดลอกแหล่งน้ำเดิมที่ตื้นเขิน การปรับปรุงถนนสาธารณะเดิมให้ใช้สัญจรได้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

๕.๑.๒ กรณีกิจกรรมตามโครงการเป็นการเข้าใช้ประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์โดยไม่มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของราษฎร และมีการใช้ประโยชน์ในลักษณะเป็นการชั่วคราว ไม่มีการก่อสร้างหรือปลูกสร้างอาคารถาวร เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จสามารถปรับพื้นที่กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ การดำเนินกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวสามารถขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐได้คราวละไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอนุญาตตามนัยคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๙/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๘

๕.๑.๓ กรณีกิจกรรมตามโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการแตกต่างไปจากการใช้ประโยชน์ร่วมกันเดิม เช่น การถมลำราง หรือคลองสาธารณประโยชน์ที่ตื้นเขินให้เป็นทางสาธารณประโยชน์ หรือนำที่ทำเลเลี้ยงสัตว์มาพัฒนาเป็นสวนสาธารณประโยชน์ สามารถดำเนินการ

ได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓

๕.๑.๔ กรณีกิจกรรมตามโครงการเป็นการใช้ประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีลักษณะการก่อสร้างหรือปลูกสร้างอาคารถาวรจะต้องดำเนินการขออนุญาตสภาพที่ดิน ตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียนและการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งหากทบทวนการเมืองมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐก่อนที่การดำเนินการถอนสภาพตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวจะแล้วเสร็จก็สามารถยื่นคำขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราวได้ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๓/ว ๓๓๑๒ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

หากกรณีมีการก่อสร้างหรือปลูกสร้างอาคารถาวรในที่ดินประเภทที่รกร้างว่างเปล่า จะต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียนเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการตามมาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่นเดียวกัน

๕.๒ กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

๕.๒.๑ มาตรา ๘, ๙, ๑๐, ๑๑ และ ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

๕.๒.๒ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการถอนสภาพ การจัดขึ้นทะเบียน และการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๐

๕.๒.๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

๕.๒.๔ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๙/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๘ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

๕.๒.๕ กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๙๔/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๑ เรื่อง ระเบียบการให้สัมปทานในที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

๕.๓ อำนาจในการสั่งการ

๕.๓.๑ กระทรวงมหาดไทย มีคำสั่ง ที่ ๑๐๙/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๘ แต่งตั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอนุญาต

๕.๓.๒ เสนอความเห็นเพื่อให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา

๕.๓.๓ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและให้ความเห็น เช่น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๕.๔ อำนาจในการกำกับ ควบคุม และสนับสนุน

เร่งรัดการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสนับสนุนให้มีการใช้ที่ดินของรัฐอย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๖ ขั้นตอนการดำเนินงาน

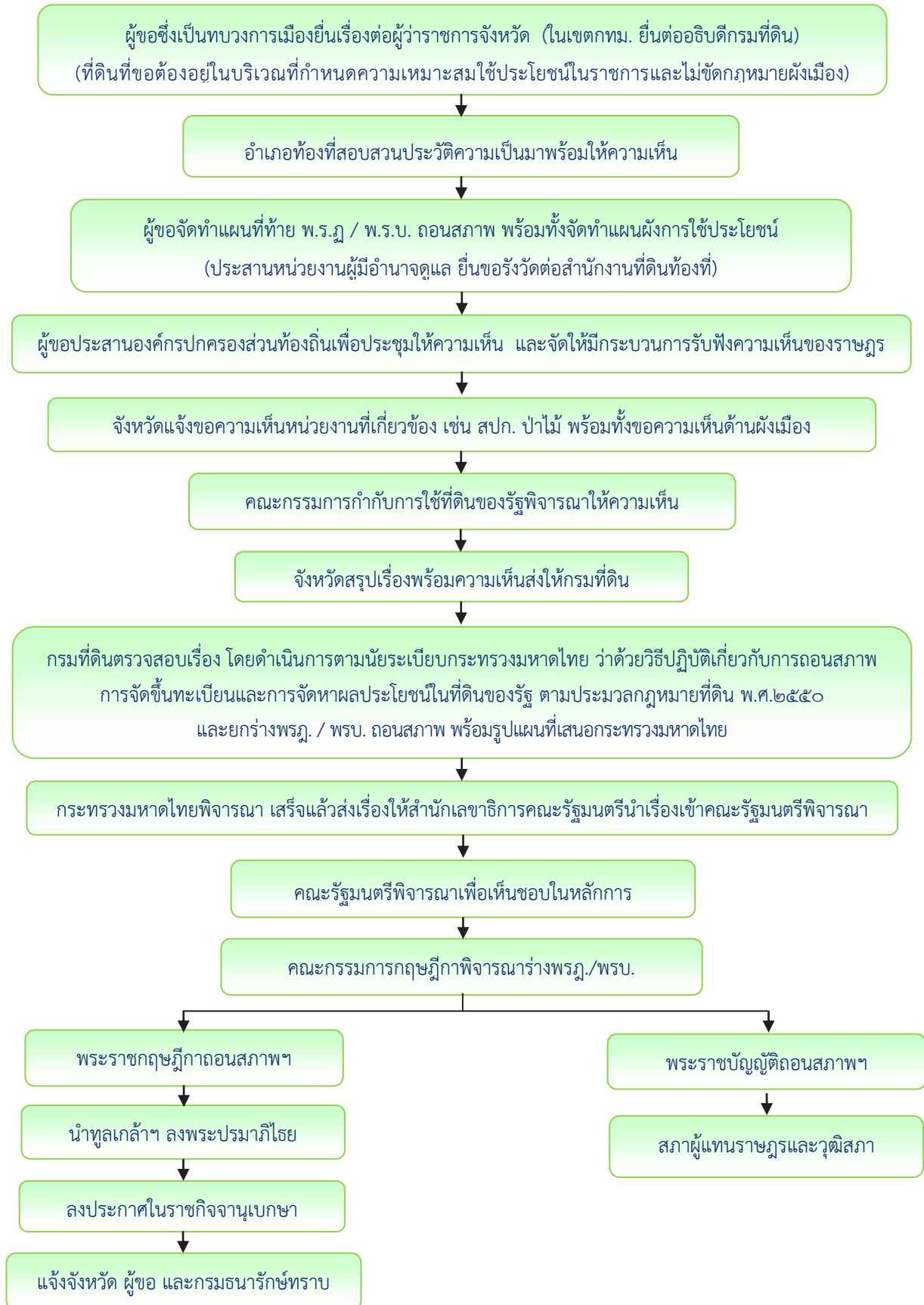
การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐในแต่ละเรื่องจะมีขั้นตอนและวิธีการแตกต่างกันไป อย่างเช่น ผู้มีอำนาจในการยื่นคำขอ ซึ่งบางเรื่องผู้ขอจะมีได้เฉพาะส่วนราชการที่มีลักษณะเป็นทบวงการเมืองเท่านั้น หรือแม้แต่การยื่นคำขอตามแบบฟอร์มต่าง ๆ เอกสารหลักฐานประกอบการขอ รวมทั้งวิธีการในการดำเนินการในแต่ละเรื่องจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งกรมที่ดินได้จัดทำแผนภาพ (Flowchart) หรือขั้นตอนการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรมไว้ในเว็บไซต์ของกรมที่ดิน หน่วยงานภายในของสำนักจัดการที่ดินของรัฐ เพื่อเป็นคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติด้วยแล้ว

๕.๗ ประโยชน์ของการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ของกระทรวงมหาดไทยทำให้การใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะสามารถกำหนดได้ว่าที่ดินสาธารณประโยชน์แปลงใดเหมาะสมที่จะสงวนไว้ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดไป แปลงใดเหมาะสมที่จะให้ใช้ประโยชน์ในราชการได้ หรือแปลงใดเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์อย่างอื่น ตาม Zoning กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องตามเกณฑ์ด้านผังเมือง

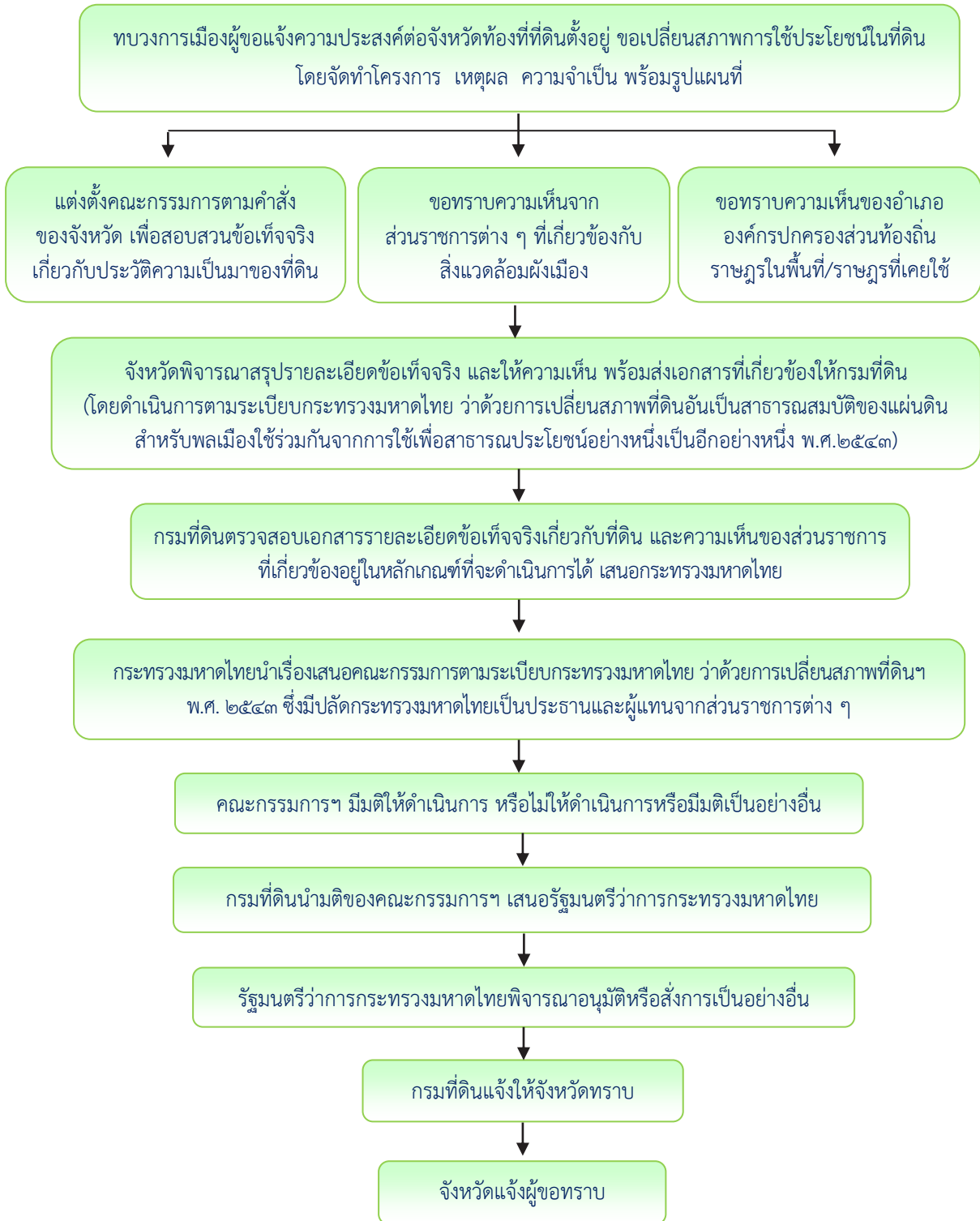
หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานที่ดินจังหวัด, สาขา
(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
(๓) หน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบ : ส่วนจัดการที่ดินของรัฐ สำนักจัดการที่ดินของรัฐ
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๓๗

ขั้นตอนการดำเนินการถอนสภาพที่สาธารณประโยชน์

แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

ทบวงการเมืองผู้ขอแสดงความประสงค์ต่อกรรมที่ดินขอจัดหาผลประโยชน์
โดยจัดทำโครงการ เหตุผล ความจำเป็น พร้อมรูปแผนที่

กรรมที่ดินตรวจสอบความถูกต้อง

เป็นที่รกร้างว่างเปล่าจะต้องสอบสวนประวัติ
ความเป็นมา และขอความเห็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดโดยวิธีการขาย แลกเปลี่ยนและให้เช่าซื้อ

การจัดโดยวิธีการให้เช่า

ขออนุมัติรมต.มหาดไทย พร้อมเสนอให้
มอบหมายทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์

เสนอรมต.มหาดไทยให้มอบหมายทบวง
การเมืองจัดหาผลประโยชน์

ประกาศการมอบหมายให้ทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์ในราช
กิจจานุเบกษาให้ทบวงการเมืองจัดหาผลประโยชน์

ทบวงการเมืองประกาศวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการ วิธีการ และรายละเอียดให้ประชาชนทราบ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

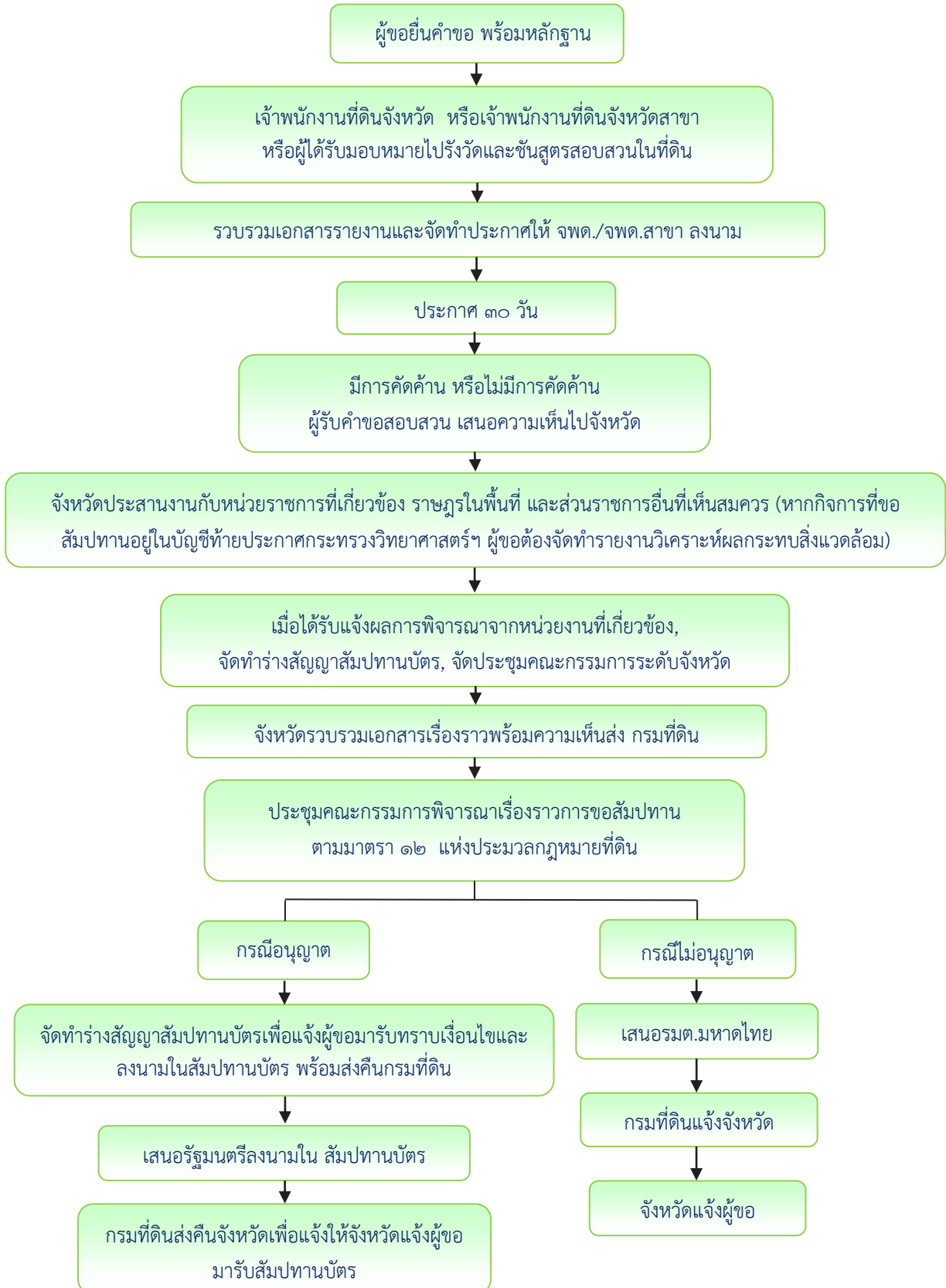
จัดที่ดินให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ก่อน หรือราษฎรมาขอรับการจัดหาผลประโยชน์

ทบวงการเมืองนำผลประโยชน์ส่งเป็นรายได้ของรัฐ หรือบำรุงท้องถิ่น โดยจัดทำบัญชีและหลักฐาน
เกี่ยวกับการเงินตามระเบียบ พร้อมรายงานผลการดำเนินการให้กระทรวงมหาดไทยทราบ
ภายในเดือนมกราคมของทุกปี

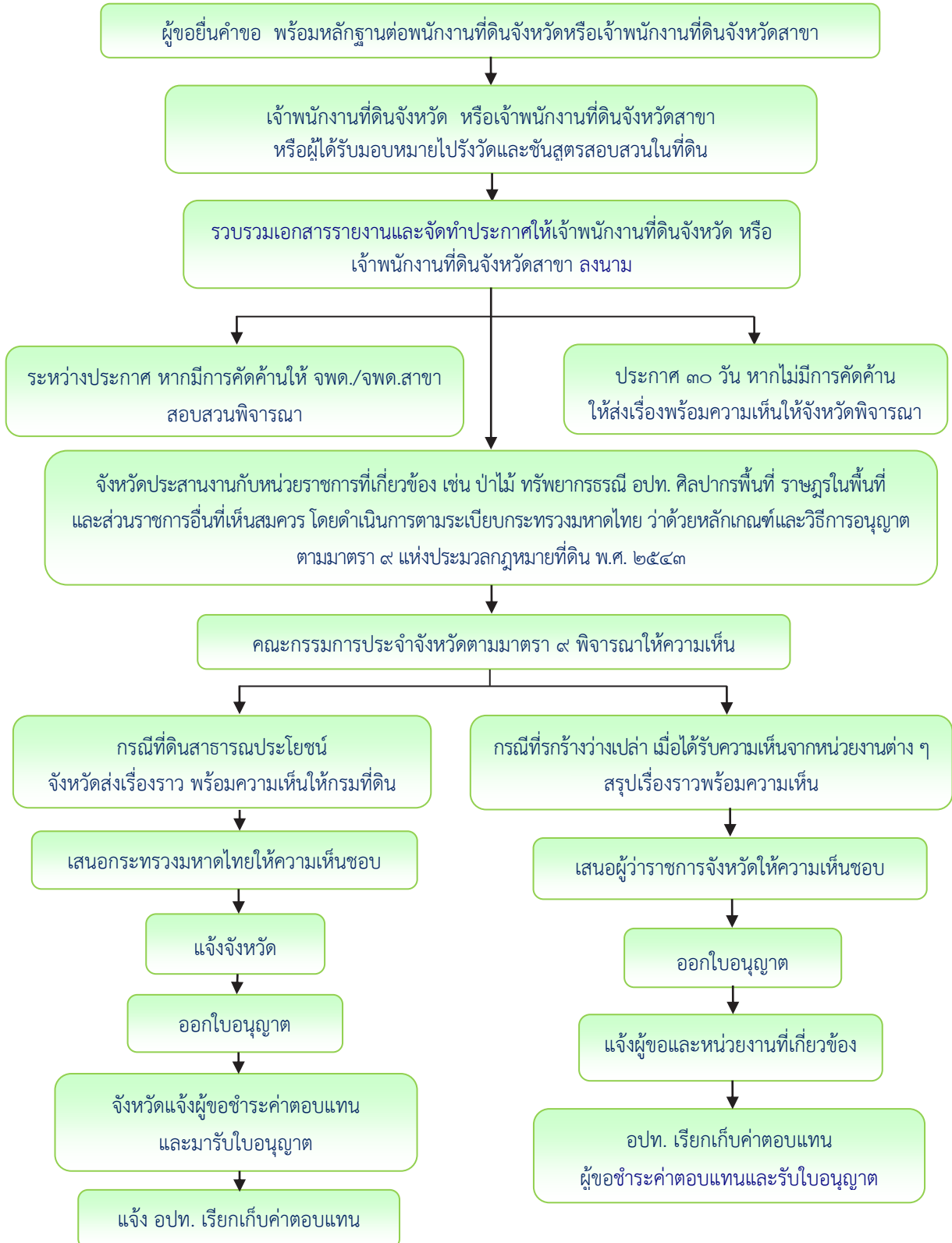
แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการขอสัมปทาน ตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

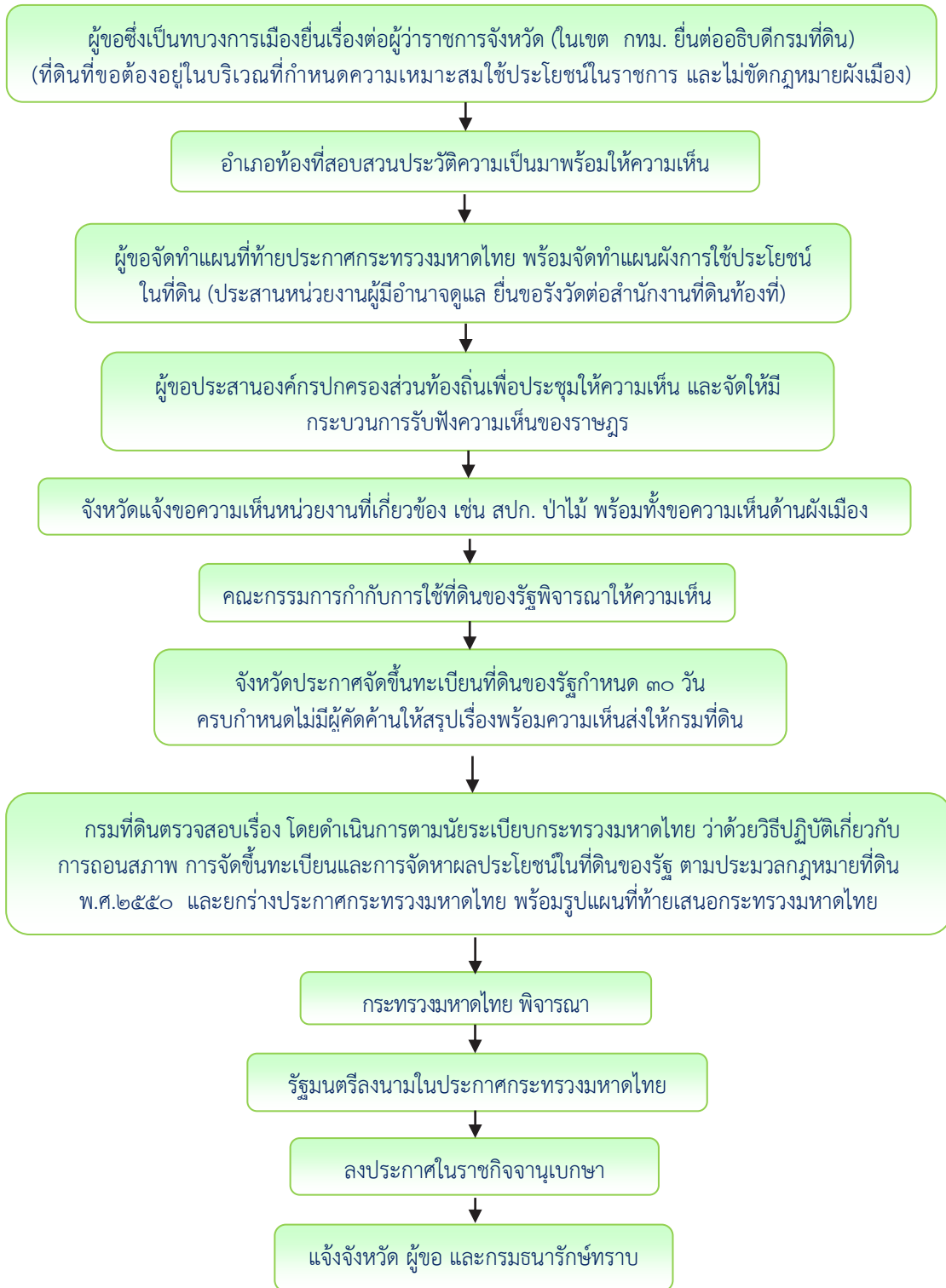
แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
กรณีทบวงการเมืองขอใช้ที่ดินของรัฐ เพื่อประโยชน์ในราชการ และกรณีเอกชนขอใช้

แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินการขอขึ้นทะเบียนที่ดิน เพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการ

หมายเหตุ หากอยู่ในบริเวณที่ได้มีประกาศหวงห้ามตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ที่เช่า ภูเขา และปริมณฑล ๔๐ เมตร) จะต้องดำเนินการออกประกาศกระทรวงมหาดไทยถอนการหวงห้ามไปในคราวเดียวกัน

๖. การขับเคลื่อนการจัดที่ดินที่ทำกินให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

๖.๑ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมด้านที่ดินที่ทำกิน การขาดที่ดินทำกินและอยู่อาศัยเป็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (การบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ) และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ประกอบกับปัญหาที่ดินที่ทำกินมีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน โดยต่างมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายที่หน่วยงานต้องรับผิดชอบก่อให้เกิดช่องว่างในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้มีคำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ แต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จำนวน ๙ คณะ ประกอบด้วย

๖.๑.๑ คณะกรรมการจัดที่ดิน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน อธิบดีกรมป่าไม้ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดินแผนที่ขอบเขตที่ดินที่จะจัดที่ดินทำกินพร้อมรายชื่อผู้ครอบครองและส่งมอบให้คณะกรรมการจัดที่ดิน

๖.๑.๒ คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน และอธิบดีกรมที่ดิน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำข้อมูลผู้ยากไร้ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย กำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน และหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดิน

๖.๑.๓ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ พัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ คุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ในรูปแบบสหกรณ์

๖.๑.๔ คณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และสหกรณ์จังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการร่วม มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดินและแผนที่ขอบเขตที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกินหรือที่ดินอยู่อาศัย ตรวจสอบจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ครอบครองที่ดินและรายชื่อผู้ยากไร้ ทำแผนปฏิบัติการจัดที่ดิน การส่งเสริมอาชีพ การตลาด และดำเนินการอื่น ๆ ร่วมกับอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

๖.๑.๕ คณะกรรมการกลั่นกรองกฎหมายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน มีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่กลั่นกรองประเด็นข้อกฎหมาย เสนอความเห็นให้มีการตรา แก้ไข ปรับปรุงหรือยกเลิก กฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี

๖.๑.๖ คณะอนุกรรมการนโยบาย แนวทาง และมาตรการบริหารจัดการดินและทรัพยากรดิน มีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแผน รวมทั้งมาตรการแนวทาง เพื่อเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน

๖.๑.๗ คณะอนุกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่ได้รับมอบหมายเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะให้ความเห็นต่อการกำหนดมาตรการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายฯ

๖.๑.๘ คณะกรรมการสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน มีผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เป็นประธาน ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่ได้รับมอบหมายเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์ข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดิน ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานกลางข้อมูลที่ดินและทรัพยากรดิน

๖.๑.๙ คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ ปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) แก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐทับซ้อน รวมทั้งเสนอมาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานฯ

๖.๒ บทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยภายใต้คณะอนุกรรมการ ๒ คณะ ดังนี้

๖.๒.๑ คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน อธิบดีกรมที่ดิน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำข้อมูลผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย กำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน และหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดที่ดิน เพื่อจัดให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัยในรูปแบบชุมชนที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์ หรือรูปแบบอื่น ๆ โดยพิจารณาร่วมกับคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ฯลฯ ขั้นตอนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินรับมอบพื้นที่ดำเนินการพร้อมทั้งข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี) จากคณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน

(๒) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินตรวจสอบข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบและจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสำรวจตรวจสอบในพื้นที่ พร้อมทั้งจัดส่งแผนที่และบัญชีผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี)

(๓) คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) ดำเนินการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ ได้แก่ จัดทำบัญชีสถานะและแยกประเภทผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี) ดำเนินการคัดเลือกบุคคลตามหลักเกณฑ์

ที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) กำหนด และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน และรายงานผล
ให้คณะกรรมการจัดที่ดินทราบ

(๔) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินส่งบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้
คณะกรรมการจัดที่ดินและคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๕) รายงานผลต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

๖.๒.๒ คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน
หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดิน
จังหวัด สหกรณ์จังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดินและ
แผนที่ขอบเขตที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อ
ผู้ครอบครองที่ดินและรายชื่อผู้ยากไร้ จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดที่ดิน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาด
ให้แก่ผู้ยากไร้ ตรวจสอบหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน รวมทั้งหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้
รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาด ตลอดจนพัฒนาระบบสาธารณูปโภค โดยดำเนินการร่วมกับ
คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ขั้นตอนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด)
ดังนี้

(๑) รับข้อมูลพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการจากคณะกรรมการจัดที่ดินแล้ว
ดำเนินการตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ที่จะดำเนินการและข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี)

(๒) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการจัดที่ดิน

(๓) ให้จังหวัดยื่นคำขออนุญาตใช้ตามกฎหมายของแต่ละประเภทที่ดิน

(๔) รับมอบข้อมูลพื้นที่ดำเนินการและข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี) จาก
คณะกรรมการจัดที่ดิน

(๕) คัดเลือกบุคคลตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) กำหนด
และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน

(๖) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการจัดที่ดิน

(๗) ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกรอบการ
ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ๖ ด้าน

(๘) รายงานผลต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน สำนักนโยบายและแผน สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๘ (มท.) ๕๐๖๑๑ - ๑๓

๗. การเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินทั้งตำบล

ด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) กำหนดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินให้กรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดิน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มีการลงทุนและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น กระทรวงมหาดไทยจึงรับนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดังกล่าว มอบให้กรมที่ดินดำเนินการโดยเห็นว่าการกระจายการถือครองที่ดินและให้กรรมสิทธิ์แก่ราษฎร จะช่วยให้ราษฎรมีการลงทุนและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น ทำให้ราษฎรมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นมีความรักหวงแหนในที่ดินทำกิน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๒๗ อนุมัติหลักการให้กรมที่ดินดำเนินงานโครงการพัฒนากรรมที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศให้ แล้วเสร็จภายใน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๔๗) เมื่อสิ้นสุดโครงการฯ ดังกล่าวแล้ว ความต้องการของราษฎรที่ต้องการโฉนดที่ดินมีเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้สนองตอบความต้องการของราษฎร จึงได้ให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมที่ดินจัดทำโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

ปัจจุบันกรมที่ดินได้จัดทำโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินจำนวน ๒ โครงการ จำแนกออกเป็นโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑ ด้านความมั่นคง และโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและรังวัดรูปแปลงโฉนดที่ดินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๗.๑ กฎหมาย/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง

๗.๑.๑ ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕๘, ๕๘ ทวิ และมาตรา ๖๙

๗.๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๐ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

๗.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๗.๒.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดจังหวัดที่จะทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินสำหรับแต่ละปี (ปีงบประมาณ) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๕๘ วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

๗.๒.๒ คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะทำการเดินสำรวจ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่จะเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในพื้นที่นอกเขตที่ดินของรัฐทุกประเภทเป็นอำเภอ ตำบล และระวางแผนที่ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๐ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

๗.๒.๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดท้องที่ที่จะทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดิน ตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง และมาตรา ๖๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามที่คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ฯ ได้กำหนด

๗.๒.๔ ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินฯ ดำเนินการเดินสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิในที่ดินตามท้องที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศ

๗.๓ แนวทางดำเนินงาน

๗.๓.๑ เจ้าหน้าที่ประชุมนัดหมายการรังวัดและสอบสวนสิทธิ เจ้าของที่ดินไม่ต้องมายื่นคำขอ แต่ต้องเตรียมการดังนี้

- (๑) นำหลักเขตไปปักตามมุมเขตที่ดินของตน
- (๒) นำเจ้าหน้าที่เดินสำรวจฯ เพื่อทำการรังวัด
- (๓) เตรียมเอกสารมอบให้เจ้าหน้าที่ เช่น หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน สำเนาบัตรประชาชน

ทะเบียนบ้าน เป็นต้น

- (๔) ให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ และลงชื่อในแบบสอบถามการออกโฉนดที่ดิน

๗.๓.๒ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเป็นกลุ่มหมู่บ้านและตำบล และประกาศแจกโฉนดที่ดิน ๓๐ วัน

๗.๓.๓ ประกาศแจกที่ดินให้ปิดในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดินท้องที่ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอท้องที่ ที่ทำการแขวงหรือที่ทำการกำนันท้องที่และในบริเวณที่ดิน นั้นแห่งละหนึ่งฉบับใน เขตเทศบาลให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเทศบาลอีกหนึ่งฉบับ

๗.๓.๘ เจ้าหน้าที่นัดหมายการแจกโฉนดที่ดิน

๗.๔ การเข้าถึงโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน

กรมที่ดินได้จัดทำโครงการ “บอกดิน” เพื่อการสำรวจข้อมูลที่ดินสำหรับนำไปบริหารจัดการให้ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีระบบ Line OfficialAccount “บอกดิน” มาใช้ในการ บริหารจัดการโดยอยู่บนพื้นฐานการเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและข้อมูลมีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางการทำงาน โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินที่ได้จากระบบดังกล่าวไปตรวจสอบและประมวลผล ด้วยโปรแกรมด้านภูมิสารสนเทศบนระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล และนำผลข้อมูลที่เกิดจากความ ต้องการ ของประชาชนไปจัดทำแผนการปฏิบัติงานในแต่ละปีงบประมาณ โดยตำแหน่งที่ดินตามที่ใช้บริการ “บอกดิน” แจกตำแหน่งไว้ และผ่านการตรวจสอบกรณีอยู่นอกเขตที่ดินของรัฐ ซึ่งอาจออกโฉนดที่ดินได้ จำนวน ๖,๖๒๕ ราย มาเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีการประกาศพื้นที่โครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินให้แก่ราษฎร จำนวน ๕๐ จังหวัด จากเดิมปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒๔ จังหวัด เพิ่มขึ้นจากเดิม จำนวน ๒๖ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๒๐๘ ของจังหวัดที่มีการเดินสำรวจ

โครงการ “บอกดิน” เป็นกระบวนการเปิดข้อมูลให้แก่ประชาชน ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มาใช้ในการรับแจ้งข้อมูลด้านที่ดินจากภาคประชาชนรวมภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำไปตรวจสอบและประมวลผลด้วยโปรแกรมสารสนเทศบนระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้ราษฎรสามารถครอบครองและทำกินในที่ดินได้ตามสิทธิที่ขอบด้วย กฎหมาย ซึ่งมีกระบวนการและวิธีการโดยสรุป ดังนี้

๗.๔.๑ ช่องทางการสื่อสารที่สะดวก เพื่อการรับแจ้งข้อมูลที่ดินจากประชาชนหรือภาคส่วนอื่นด้วย “Line” ซึ่งสามารถใช้งานได้ทั้งโทรศัพท์มือถือที่มีระบบปฏิบัติการไอโอเอสและแอนดรอยด์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการสนทนาการส่งรูป หรือการส่งข้อความ และไม่จำกัดผู้ใช้บริการ

๗.๔.๒ ขั้นตอนที่ง่ายในการส่งตำแหน่งบริเวณที่ดินพร้อมรายละเอียดข้อมูลของผู้แจ้งผ่าน QR Code โดยการสแกน QR Code และดำเนินการตามขั้นตอน “สแกน แชร์ โพสต์”

๗.๔.๓ เท่าเทียมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ประชาชนทุกคนไม่จำกัดอายุ เพศ ศาสนา สามารถให้ข้อมูลได้สำหรับประชาชนที่มีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีผ่านโทรศัพท์มือถือ สามารถใช้แจ้งข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน ผ่านผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และสำนักงานที่ดินแต่ละพื้นที่ได้

๗.๔.๔ ตรวจสอบ/วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตรวจสอบข้อมูลค่าพิกัดภูมิศาสตร์ ตำแหน่งแปลงที่ดินตามที่ประชาชนแชร์ผ่าน Line ด้วยโปรแกรม Google Map รวบรวมข้อมูลตำแหน่งที่ดินที่มีค่าพิกัดภูมิศาสตร์และรายละเอียดเกี่ยวกับผู้แจ้งมาจัดเก็บไว้บนโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล (Database Management Program) ตามชุดคำสั่งที่ใช้งานบนโปรแกรม Access นำข้อมูลตำแหน่งตามค่าพิกัดภูมิศาสตร์ไปตรวจสอบโดยการซ้อนทับชั้นข้อมูลที่ดินของรัฐและเอกชนที่มีการจัดทำให้อยู่ในระบบ Digital จะได้ข้อมูลเบื้องต้นว่าที่ดินที่ประชาชนแจ้งความประสงค์อยู่ในพื้นที่ประเภทใด

๗.๔.๕ ฐานข้อมูลบอกดิน ใส่ใจทุกข้อมูลและส่งต่อข้อมูลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แจ้งข้อมูลให้ผู้แจ้งทราบที่ดินของผู้แจ้งอยู่ในพื้นที่ประเภทใด วิธีการดำเนินการในเรื่องการตอบรับข้อมูล การบันทึกผล และการแจ้งผลให้ผู้แจ้งทราบ ใช้การส่งข้อความตามรูปแบบที่กำหนดในลักษณะข้อความอัตโนมัติ Chatbot และได้ดำเนินการในเรื่องการจัดส่งข้อมูลเข้าสู่โครงการ/นโยบายของรัฐ เพื่อให้การครอบครองและทำประโยชน์เป็นอยู่ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๗.๕ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

- ๗.๕.๑ ประชาชนได้รับการยอมรับสิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ๗.๕.๒ สถาบันการเงินมีความเชื่อถือในหลักประกันที่ดินมากขึ้น
- ๗.๕.๓ เป็นการสร้างโอกาสให้เข้าถึงแหล่งทุนในระบบ เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตสร้างรายได้เป็นปัจจัยให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
- ๗.๕.๔ ลดปัญหาความขัดแย้งเรื่องแนวเขตที่ดิน โดยสามารถทราบแนวเขตที่ดินของรัฐและเอกชนอย่างชัดเจน

แผนภาพ (Flowchart) ขั้นตอนดำเนินงาน

การเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินทั้งตำบล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดจังหวัดที่จะทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน สำหรับแต่ละปี (ปีงบประมาณ) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ที่จะทำการเดินสำรวจ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ร่วมกันกำหนดพื้นที่ที่จะเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินในพื้นที่นอกเขตที่ดินของรัฐทุกประเภท เป็นอำเภอ ตำบล และระวางแผนที่

ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนดท้องที่จะทำการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง และมาตรา ๖๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามที่คณะกรรมการกำหนดพื้นที่ฯ ได้กำหนด

ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินฯ ดำเนินการเดินสำรวจรังวัดและสอบสวนสิทธิในที่ดิน ตามท้องที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศ

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานที่ดินจังหวัด
(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค และส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ที่มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินของรัฐทุกหน่วยงาน และหอการค้าจังหวัด
(๓) หน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบ สำนัก/กอง ส่วนปฏิบัติการรังวัดและออกหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดิน สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ
โทร. ๐ ๒๕๐๓ ๓๓๙๖ - ๗

● ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑. การเปิดจุดผ่านแดน

ด้วยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๘๗/๒๕๕๗ กำหนดให้ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวง กำหนดค่าธรรมเนียมกับค่าทำการ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และอาศัยความตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ (๒) และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเปิด - ปิด จุดผ่านแดนประเภทต่าง ๆ การจัดทำความตกลงในการสัญจรข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (ภารกิจในความรับผิดชอบของกองการต่างประเทศ สป.) และการออกหนังสือผ่านแดน (ภารกิจในความรับผิดชอบของสำนักกิจการความมั่นคงภายใน กรมการปกครอง)

๑.๑ ประเภทของจุดผ่านแดน

ปัจจุบันจุดผ่านแดน มี ๔ ประเภท ประกอบด้วย จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรน-การค้า และจุดผ่อนปรนพิเศษ โดยแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ดังนี้

๑.๑.๑ จุดผ่านแดนถาวร มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าและการสัญจรของบุคคล ยานพาหนะ รวมทั้งการเดินทางเข้า-ออก ของบุคคลจากประเทศที่สาม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระบบสากลว่าด้วยความตกลงในการสัญจรข้ามแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๑.๒ จุดผ่านแดนชั่วคราว มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเป็นการเฉพาะกิจเพื่อเหตุฉุกเฉิน หรือจำเป็นเฉพาะคราวเท่านั้น

๑.๑.๓ จุดผ่อนปรนการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายของประชาชนในพื้นที่ชายแดน เพื่อการซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยน สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของทั้งสองประเทศ

๑.๑.๔ จุดผ่อนปรนพิเศษ เป็นการตกลงใจในระดับนโยบายของรัฐบาลที่จะเปิดจุดผ่านแดนในจุดที่ยังไม่สามารถเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรได้ เพื่อไม่ให้เสียโอกาสที่ประเทศที่ประเทศได้รับ มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า การท่องเที่ยว และการสัญจรของบุคคลและยานพาหนะ

๑.๒ หลักเกณฑ์การพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน

๑.๒.๑ ปริมาณการค้าและการเข้าออกของบุคคลมากและสม่ำเสมอ

๑.๒.๒ สภาพเส้นทางคมนาคมมีความพร้อมและมีเส้นทางติดต่อกับเมือง หลักของประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงในภูมิภาค

๑.๒.๓ ความต้องการที่สอดคล้องกันของประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๒.๔ ความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๑.๒.๕ ไม่มีปัญหากระทบต่อความมั่นคงและปัญหาเส้นเขตแดน

แผนผังแสดงรายละเอียดแนวทางปฏิบัติ/ขั้นตอนการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดน

หมายเหตุ : จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนพิเศษ เป็นการเปิดเฉพาะกิจ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของทั้งสองประเทศในแต่ละจุด จึงมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน ไม่สามารถจัดทำแผนผังได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน กองการต่างประเทศ สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๑๕๘ (มท.) ๕๐๔๑๔

๒. การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง

การดำเนินความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องมีความเชื่อมโยงกับกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือกับอาเซียนและนานาชาติ การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และโลก ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยส่งเสริมการเชื่อมโยงภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก การพัฒนาพื้นที่ พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ภาค และเมือง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้จุดแข็งของแต่ละพื้นที่และชุมชนส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม กระจายความมั่งคั่งไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีนโยบายในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติประเทศ

บนหลักการนโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จังหวัดเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่ (Area Based) เพื่อบรรลุยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ตอบสนองความต้องการของประชาชน นอกเหนือไปจากบริบทการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่แล้ว บริบทด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดเพื่อเชื่อมโยงกับมิติด้านการต่างประเทศในอันที่จะส่งเสริม ขยายความร่วมมือ เพื่อเพิ่มโอกาสในการพัฒนาจังหวัด อย่างไรก็ตาม ในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกับจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศในระดับจังหวัดของไทย มีแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้จังหวัดสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และมีความคล่องตัวในการปฏิบัติ จึงได้จัดทำเป็นแนวทางปฏิบัติในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง ขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ว่าราชการจังหวัดต่อไป

๒.๑ กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

มติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างหน่วยการปกครองในระดับจังหวัดของไทยกับหน่วยการปกครองระดับเดียวกันหรือเทียบเคียงกันได้ของต่างประเทศ และเห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจและร่างหนังสือแสดงเจตจำนงเพื่อการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องเพื่อใช้ดำเนินการต่อไป

๒.๒ แนวทางปฏิบัติและขั้นตอนการดำเนินการ

๒.๒.๑ การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องให้กระทำในระดับจังหวัดของไทยกับจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศที่มีฐานะเทียบเท่าจังหวัดของไทย เช่น มลรัฐ มณฑล นคร ฯลฯ โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการความสมศักดิ์ศรี เป็นประโยชน์ และยั่งยืน ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีศักยภาพในการดำเนินความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาว การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกับหน่วยการปกครองของต่างประเทศในระดับที่ต่ำกว่าจังหวัดของไทยอาจอนุโลมเป็นรายกรณีโดยให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมร่วมกันเป็นรายกรณีไป ซึ่งการดำเนินการต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของประเทศ โดยความตกลงนั้นมิได้มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

๒.๒.๒ การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องให้หมายความถึงความสัมพันธ์ที่อาจใช้ชื่อเรียกอย่างอื่นด้วย เช่น การสถาปนาความร่วมมือ เมืองคู่มิตร เมืองมิตรภาพ เมืองคู่แฝด และเมืองฉันทมิตร

๒.๒.๓ การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกรณีริเริ่มโดยจังหวัดของไทย ให้จังหวัดมีหนังสือเสนอเรื่องต่อกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการสถาปนาความสัมพันธ์กับจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศ และให้กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือถึงกระทรวงการต่างประเทศพร้อมข้อพิจารณาในเบื้องต้นเพื่อหารือความเหมาะสมด้วย และให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งผลการพิจารณาความเหมาะสมของการสถาปนาความสัมพันธ์ให้กระทรวงมหาดไทยทราบ และให้กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแจ้งจังหวัดรับทราบผลการพิจารณาด้วย

๒.๒.๔ การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกรณีริเริ่มโดยหน่วยการปกครองของต่างประเทศหรือมีการทาบทามผ่านสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ ให้สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่รายงานกระทรวงการต่างประเทศตามที่ได้รับเรื่องการทาบทามเพื่อการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศที่จะมีการสถาปนาความสัมพันธ์ฯ และแจ้งผลการพิจารณาให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย และให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งจังหวัดที่ได้รับการทาบทามพิจารณาความประสงค์ในการสถาปนาความสัมพันธ์ฯ กรณีการทาบทามที่ไม่ระบุจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแจ้งการทาบทามไปยังจังหวัดที่มีความเหมาะสมในการสถาปนาความสัมพันธ์ฯ และหากจังหวัดที่ได้รับการทาบทามเห็นว่า มีความเหมาะสมก็ให้จังหวัดนั้นมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาพร้อมแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณมายังกระทรวงมหาดไทย แล้วให้กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของจังหวัดไปยังกระทรวงการต่างประเทศด้วย

๒.๒.๕ ให้จังหวัดของไทยและจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศร่วมกันยกร่างบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องจนได้ร่างที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้อง ทั้งนี้ ก่อนสถาปนาความสัมพันธ์ฯ อาจพิจารณาจัดทำเป็นหนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) ที่จะสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องอย่างเป็นทางการระหว่างกันในอนาคต

๒.๒.๖ จังหวัดของไทยสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในขั้นต้นกับหน่วยการปกครองของต่างประเทศได้แต่ไม่ถึงขั้นต้องประกาศเจตนารมณ์ที่จะสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องอย่างเป็นทางการระหว่างกันในอนาคต โดยร่วมลงนามในเอกสารกับหน่วยการปกครองของต่างประเทศ เช่น หนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent)

๒.๒.๗ ในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องให้จังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ บุคลากรที่จะดำเนินการร่วมกับหน่วยการปกครองของต่างประเทศเพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๘ การแสดงเจตจำนงที่จะสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างกันในอนาคตและการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง กรณีดำเนินการโดยการลงนามในร่างหนังสือแสดงเจตจำนงและร่างบันทึกความเข้าใจฉบับมาตรฐาน (ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ที่ยกร่างโดยกระทรวงการต่างประเทศตามลำดับ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรับไปพิจารณาร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และให้ความเห็นชอบ/อนุมัติไปได้โดยถือว่าคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ/อนุมัติแล้ว และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบในภายหลัง ทั้งนี้ ในกรณีที่จังหวัดมีการแก้ไขเพิ่มเติมแตกต่างไปจากร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจฉบับมาตรฐานที่ยกร่างโดยกระทรวงการต่างประเทศให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือสัญญาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้วพิจารณา ดังนี้

(๑) หากหน่วยงานดังกล่าวมีความเห็นร่วมกันว่า เป็นการแก้ไขปรับปรุงถ้อยคำหรือสาระสำคัญที่ไม่ขัดกับหลักการของร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจฉบับมาตรฐานที่ยกร่าง

โดยกระทรวงการต่างประเทศและไม่เป็นการจัดทำหนังสือสัญญาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ดำเนินการต่อไปได้ โดยถือว่าคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ/อนุมัติแล้ว

(๒) หากหน่วยงานดังกล่าวมีความเห็นร่วมกันว่า เป็นการแก้ไขที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจฉบับมาตรฐานที่ยกร่างโดยกระทรวงการต่างประเทศก็นำเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นกรณี ๆ ไป

๒.๒.๙ เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับความเห็นชอบต่อร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แล้วให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งจังหวัดของไทยทราบ หลังจากนั้นให้จังหวัดของไทยและจังหวัดหรือหน่วยการปกครองของต่างประเทศกำหนดวันและสถานที่ที่จะร่วมลงนามในร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจ ทั้งนี้ผู้ลงนามของฝ่ายไทยต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ลงนามของฝ่ายต่างประเทศ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือชื่อเรียกอย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

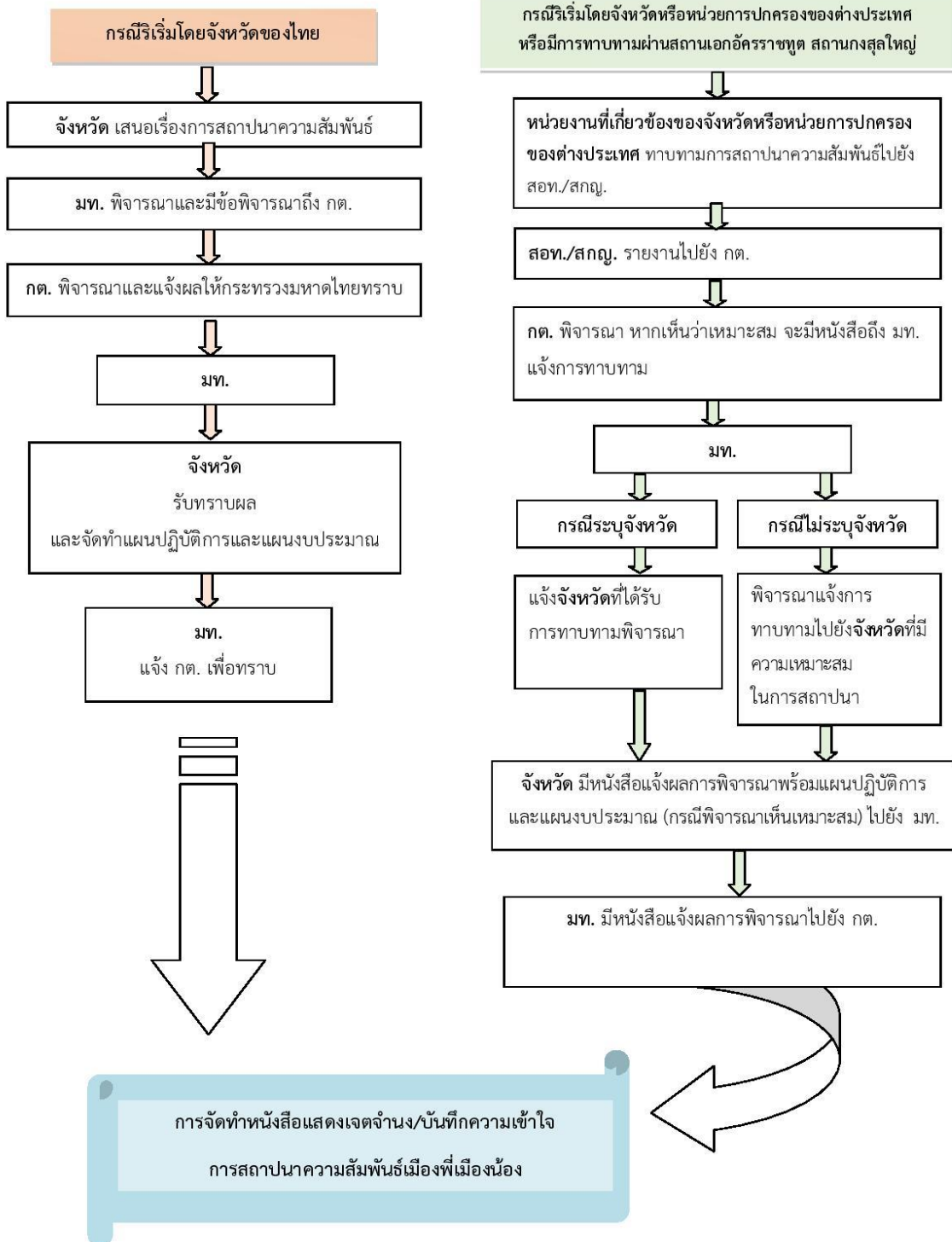
๒.๒.๑๐ เมื่อได้มีการลงนามในร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจแล้วให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินงานพร้อมส่งสำเนาหนังสือแสดงเจตจำนงหรือบันทึกความเข้าใจจำนวน ๑ ชุดให้กระทรวงมหาดไทยทราบ และให้กระทรวงมหาดไทยแจ้งผลการดำเนินงานพร้อมส่งสำเนาหนังสือแสดงเจตจำนงหรือบันทึกความเข้าใจ จำนวน ๑ ชุดให้กระทรวงการต่างประเทศทราบ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการประสานงานและการดำเนินความสัมพันธ์ทวิภาคีกับประเทศที่เกี่ยวข้องต่อไป

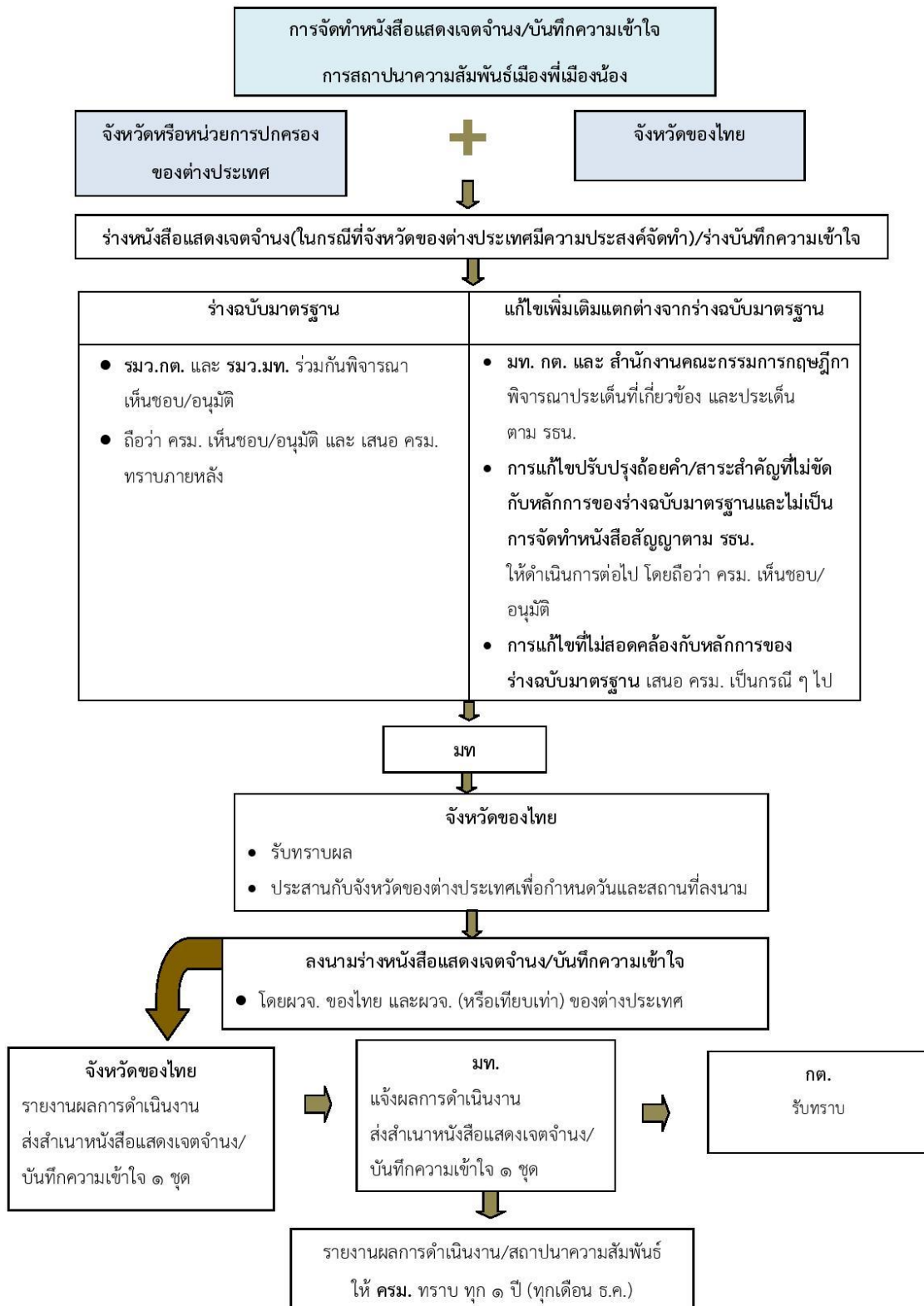
๒.๒.๑๑ ในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาขยายขอบเขตความร่วมมือให้ครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ และกำหนดกลไกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในระดับพื้นที่เมื่อเกิดปัญหาระหว่างกันโดยต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่ด้วย

๒.๒.๑๒ การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง ในร่างหนังสือแสดงเจตจำนงหรือร่างบันทึกความเข้าใจต้องไม่ใช่ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๒.๒.๑๓ การขับเคลื่อนและการติดตามผลให้จังหวัดที่ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจฯ แล้วพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การสถาปนาความสัมพันธ์ฯ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายอย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่องรวมทั้งรายงานผลความคืบหน้าต่อกระทรวงมหาดไทยเป็นระยะ ๆ และให้กระทรวงมหาดไทยประสานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลและผลการดำเนินงานในการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องแล้วรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุก ๑ ปีโดยกำหนดให้ชัดเจนด้วยว่าเกิดผลผลิตและผลลัพธ์อย่างไรโดยมีตัวชี้วัดผลการดำเนินการที่ชัดเจนเพื่อให้การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องเกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริงและให้มีการประเมินผลครอบคลุมถึงเมืองพี่เมืองน้องที่ได้สถาปนาไปแล้วในอดีตด้วย ทั้งนี้หากส่วนราชการอื่น ๆ ประสงค์ที่จะเพิ่มความร่วมมือในมิติอื่น ๆ ให้พิจารณาโดยใช้กรอบกลไกเมืองพี่เมืองน้องที่มีอยู่เพื่อควมมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพในการดำเนินนโยบายของไทยกับประเทศต่าง ๆ โดยให้ส่วนราชการดังกล่าวประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยอย่างใกล้ชิด

ขั้นตอนการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง (Sister City) ในระดับจังหวัด

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน กองการต่างประเทศ สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๗๑๕๘ (มท.) ๕๐๔๑๔

๓. การดำเนินการต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา

กรณีที่อยู่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา จำนวน ๙ แห่ง ใน ๔ จังหวัดชายแดนด้านเมียนมา (จ.แม่ฮ่องสอน จ.ตาก จ.กาญจนบุรีและ จ.ราชบุรี)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในลาว เวียดนาม และกัมพูชาทำให้มีชาวอินโดจีนเกือบ ๑ ล้านคน อพยพเข้ามาในประเทศไทยเพื่อหาที่พักพิงฯ รัฐบาลไทยพิจารณาเห็นว่าปัญหาผู้อพยพเป็นเรื่องของมนุษยธรรม จึงอนุญาตให้ผู้อพยพพำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวระหว่างรอการไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามหรือส่งกลับมาตุภูมิโดยความสมัครใจ คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘ เห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพที่หนีเข้ามาเนื่องจากวิกฤตการณ์การสู้รบจากความขัดแย้งทางการเมืองและการปกครองในกลุ่มประเทศอินโดจีนกระทรวงมหาดไทย จึงได้จัดตั้งสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทยขึ้น โดยใช้บุคลากรจากกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ ณ บ้านพายัพ เลขที่ ๑๖๗ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ

สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย (สศอ.มท.) มีหน้าที่ในการกำกับดูแลด้านนโยบายต่อการดำเนินการเกี่ยวกับต่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา(ผกร.) ที่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จำนวน ๙ แห่ง ใน ๔ จังหวัดชายแดนด้านเมียนมา (จ.แม่ฮ่องสอน จ.ตาก จ.กาญจนบุรีและ จ.ราชบุรี) จำนวนกว่า ๗๘,๐๐๐ คน โดยมี รอง ปมท. (ม) เป็น หน.สศอ.มท. ผอ.ตท.สป. เป็น รองหน.สศอ.มท.และผอ.กลุ่มงานประสานนโยบายผู้อพยพและหลบหนีเข้าเมือง ตท.สป. เป็น ผช.หน.สศอ.มท.

โดย สศอ.มท. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานการดำเนินการ/ขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลผ่านการประชุมที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และคณะทำงานร่วมไทย – เมียนมา ในการเตรียมการส่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมากลับประเทศ (กระทรวงการต่างประเทศ) รวมทั้งการทำงานร่วมกับภาคีจากองค์การระหว่างประเทศ อาทิ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees : UNHCR) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration : IOM) รวมทั้งการกำกับดูแลองค์การนอกภาครัฐ (Non-Governmental Organizations : NGOs) ซึ่งเป็นสมาชิกของกรรมการประสานงานองค์การช่วยเหลือผู้ลี้ภัยในประเทศไทย (กปชล) หรือ Committee for Co-ordination of Services to Displace Person in Thailand (CCSDPT) เพื่อช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

การกำกับดูแลภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เป็นหน้าที่ของ ปค. โดย สน.มน.ปค. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ โดยได้มีการแต่งตั้งปลัดอำเภอ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และจัดสรรกำลังพลจากกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด/อำเภอ ไปปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

ซึ่งการดำเนินการภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ทั้งหมดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากประเทศผู้ให้บริจาคและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ มิได้ใช้งบประมาณของรัฐบาลไทยแต่อย่างใด ปัจจุบันมีการดำเนินการต่อ ผกร. จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการส่ง ผกร. เดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม Resettlement Program) และ (๒) โครงการส่ง ผกร. เดินทางกลับมาตุภูมิโดยสมัครใจ (Voluntary Repatriation Program)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานนโยบายผู้อพยพและหลบหนีเข้าเมือง กองการต่างประเทศ สป./สำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย โทร. ๐ ๒๒๔๓ ๐๕๙๐ (มท.) ๕๑๑๖๑, ๕๑๑๖๒

๔. ความร่วมมืออาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (Rural Development and Poverty Eradication : RDPE)

กรอบความร่วมมืออาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (Rural Development and Poverty Eradication : RDPE) ได้ถือกำเนิดขึ้นหลังจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ส่งผลกระทบต่อประชากรในภูมิภาค จากการทำบันทึกความเข้าใจระดับรัฐมนตรีเกี่ยวกับความร่วมมืออาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (Ministerial Understanding on ASEAN Cooperation in Rural Development and Poverty Eradication) ที่ลงนามเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๐ ณ เมืองสุบันจายา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงเห็นพ้องในการจัดตั้งกลไกในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น

กลไกการดำเนินงาน RDPE แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

(๑) การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (ASEAN Ministers Meeting on Rural Development and Poverty Eradication: AMRDPE) มีหน้าที่กำหนดกรอบแผนงานความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อขจัดความยากจนรวมทั้งการออกแถลงการณ์หรือปฏิญญาระดับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน โดยประเทศสมาชิกจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันดำรงตำแหน่งประธานและเจ้าภาพจัดการประชุมทุกๆ ๒ ปี

(๒) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (ASEAN Senior Officials Meeting on Rural Development and Poverty Eradication: SOMRDPE) เป็นการวางแผน ประสานงานติดตามผล และดำเนินนโยบายที่ได้รับการเห็นชอบจากการประชุมระดับรัฐมนตรีฯ รวมทั้งการติดตามโครงการ/กิจกรรมที่อยู่ในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (Frame Work Action Plan on Rural Development and Poverty Eradication: FAPRDPE) ซึ่ง จะจัดทำทุก ๕ ปี ซึ่งได้สิ้นสุดแผนฉบับปี ๒๐๑๖ - ๒๐๒๐ ทั้งนี้ การประชุม SOMRDPE ดังกล่าว จัดขึ้นทุกปี

โดยปี พ.ศ.๒๕๖๔ กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยประสานหลักด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจนได้กำหนดจัดการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน ครั้งที่ ๑๗ และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ผ่านระบบการประชุมทางไกล ณ โรงแรม Grande Centre Point เพลินจิต ถนนวิฑูรย์ กรุงเทพฯ มีประเด็นหลัก คือ ที่ประชุมฯ เห็นชอบในหลักการแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน (Framework Action Plan on Rural Development and Poverty Eradication: FAPRDPE) ปี ค.ศ. ๒๐๒๑-๒๐๒๕ สำคัญคือ ความร่วมมือแบบ Cross Pillar และ Cross Sectoral Collaboration ในประเด็นสำคัญเรื่อง SDGs/Climate Change/

Social Protection/Fourth Industrial Revolution/Gender Mainstreaming และ ASEAN Recovery From COVID-19 มียุทธศาสตร์ ประเด็นในการขับเคลื่อนแผน ประกอบด้วย

โครงการในส่วนของประเทศไทย เสนอต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนเพื่อบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ (Framework Action Plan on Rural Development and Poverty Eradication ๒๐๒๑ – ๒๐๒๕ : FAPRDPE) จำนวน ๑๑ โครงการจาก ๖ หน่วยงาน ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑ โครงการ กระทรวงคมนาคม จำนวน ๓ โครงการ กรมที่ดิน จำนวน ๑ โครงการ กรมการปกครอง จำนวน ๑ โครงการ กรมการพัฒนาชุมชน จำนวน ๔ โครงการ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๑ โครงการ โดยแผนงานที่ประเทศไทยเสนออยู่ใน Work Plan ๒๐๒๑ – ๒๐๒๕ จำนวน ๓ โครงการ ประกอบด้วย

๔.๑ เวทีเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาโครงการประเภทหนึ่งพื้นที่หนึ่งผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (Regional Forum for collaborative development on One Area One Product among ASEAN Member States) หน่วยประสานงานหลัก (Lead countries) : Thailand (กรมการพัฒนาชุมชน : DCD) Cambodia Indonesia and Lao PDR หน่วยสนับสนุน Partner: AMS

๔.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาถนนสายหลักในท้องถิ่นให้เข้าถึงสาธารณูปโภคที่สำคัญ (Capacity building for the Local government organisations (LGOs) on the construction and maintenance of local roads) หน่วยประสานงานหลัก (Lead countries) : Thailand (กระทรวงคมนาคม : MOT)

๔.๓ การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจากประสบการณ์ของประเทศไทย (Sharing implementing of Experience on Women Empowerment Fund in Thailand) หน่วยประสานงานหลัก (Lead countries) : Thailand (กรมการพัฒนาชุมชน : DCD)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศ สป.

โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๘๘๑ (มท.) ๕๐๔๒๐

๕. การสร้างประชาคมอาเซียน : กรณีข้อริเริ่มความเกื้อกูลเพื่อบรรลุเป้าหมายการสร้างประชาคมอาเซียน ควบคู่การอนุวัติเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Complementarities between the ASEAN Community Vision ๒๐๒๕ and the UN ๒๐๓๐ Agenda for Sustainable Development) มีแนวทางการดำเนินงานหลัก ๕ เรื่อง ประกอบด้วย

เรื่องสืบเนื่องการจัดทำแนวทางทั้ง ๕ ด้าน จากการเกิดสถานการณ์วิกฤตของการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ในช่วงปีที่ผ่านมา นำไปสู่การที่ทั่วโลกต้องเผชิญสถานการณ์ดังกล่าว และหาแนวทางในการจัดการฟื้นฟู โดยต้องเป็นการดำเนินการที่ทำให้ดีกว่าเดิมและมีแนวทางป้องกันสำหรับเผชิญความท้าทายในอนาคต หรือ “Build Back Better” การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องไม่ล้มที่จะคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางในสังคมทั้งในสถานการณ์ปกติและภาวะวิกฤต ซึ่งแนวทางการขจัดความยากจนทำได้โดยปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนควบคู่กับการสร้างฐานแรงงานที่ยั่งยืน รวมไปถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หน่วยดำเนินการหลัก ได้แก่ จีนและองค์การ United Nations Development Programme (UNDP)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานอาเซียน กองการต่างประเทศ สป. โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๑๘๘๑ (มท.) ๕๐๔๒๐

๖. การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle : IMT- GT)

มีเป้าหมายหลักเพื่อเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่บนพื้นฐานแห่งการบรรลุความร่วมมือในการพัฒนาที่เชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN Connectivity) มีพื้นที่การพัฒนารอบกลุ่ม ๑๐ จังหวัดในเกาะสุมาตราเหนือของอินโดนีเซีย ๘ รัฐทางตอนเหนือและตอนกลางของมาเลเซีย และ ๑๔ จังหวัดภาคใต้ของไทย โดยเร่งรัดผลักดันการดำเนินการตามโครงการความร่วมมือใน ๖ สาขา ได้แก่ สาขาโครงสร้าง

พื้นฐานการคมนาคมและขนส่ง การค้าและการลงทุน การท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมบริการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกระทรวงมหาดไทยมีบทบาทในการ

ขับเคลื่อนแผนงาน IMT-GT ในฐานะที่มีภารกิจและหน้าที่ในการบริหารงานและบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาในทุกมิติในระดับพื้นที่ ดังนี้

๖.๑ การเข้าร่วมประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและมุขมนตรี (Chief Ministers and Governors' Forum: CMGF) โดยดำเนินการ ดังนี้

๖.๑.๑ ประสานการดำเนินงานกับสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CHIEF MINISTERS AND GOVERNORS' FORUM: CMGF) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อบูรณาการและขับเคลื่อนแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle: IMT-GT) ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยครอบคลุมพื้นที่ ๑๔ จังหวัดภาคใต้

๖.๑.๒ จัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุมที่เกี่ยวข้องให้กับผู้บริหาร

๖.๑.๓ เข้าร่วม/จัดประชุมและวิเคราะห์ข้อมูลของการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้อง เช่น การประชุมฝ่ายเลขานุการระดับชาติ (National Secretariat Meeting: NS) และประชุมสภาธุรกิจ IMT-GT (IMT-GT Joint Business Council: JBC) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials' Meeting: SOM) เป็นต้น

๖.๑.๔ สรุปผลการเข้าร่วม/จัดประชุมให้ผู้บริหารรับทราบเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป

๖.๒ การสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF)

๖.๒.๑ ติดตามรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) และการขอรับการสนับสนุนงบประมาณของสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF)

๖.๒.๒ สรุปรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) และจัดทำคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณของสำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) นำเสนอผู้บริหาร

๖.๒.๓ ติดตาม ประสานงาน และแจ้งผลตัดโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณเพื่อสนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานฝ่ายเลขานุการกรอบการประชุมระดับมุขมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด (CMGF) ทราบ

๖.๓ จัดประชุม/เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกัน)

๖.๓.๑ ประสานการดำเนินงาน เข้าร่วม/จัดประชุมและวิเคราะห์ข้อมูลการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสีเขียวสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle: IMT-GT)

๖.๓.๒ ประสานการดำเนินงาน เข้าร่วม/จัดประชุม และวิเคราะห์ข้อมูลการประชุมนายกเทศมนตรีเมืองสีเขียว (Green Cities Mayor Council Meeting) และการประชุมสภาสีเขียว (Green Council Meeting)

๖.๓.๓ สนับสนุนข้อมูลผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยภายใต้แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle: IMT-GT) และสนับสนุนความร่วมมือการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสีเขียว (Green City) ภายใต้แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย (IMT-GT)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานความร่วมมือภาครัฐภาคเอกชน สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๕๙ (มท.) ๕๐๕๑๓, ๕๐๕๑๖

๗. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ๖ ประเทศ (Greater Mekong Subregion : GMS)

ประกอบด้วย ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) และหุ้นส่วนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อสร้างอนุภูมิภาคที่บูรณาการเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความปรองดองและความมั่นคง ผ่านสาขาความร่วมมือจำนวน ๑๐ สาขา ได้แก่ ๑) สาขาการคมนาคมขนส่ง ๒) สาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่ง ๓) สาขาพลังงาน ๔) สาขาการเกษตร ๕) สาขาสิ่งแวดล้อม ๖) สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๗) สาขาการพัฒนาเมือง ๘) สาขาการท่องเที่ยว ๙) สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๑๐) สาขาเขตเศรษฐกิจชายแดนและสหสาขา ซึ่งแผนงาน GMS มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยง (Connectivity) ทางบกผ่านระเบียงเศรษฐกิจที่พาดผ่านประเทศสมาชิก สำหรับประเทศไทยมีจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ จำนวน ๒๕ จังหวัด (๓ ระเบียงเศรษฐกิจ) ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก East-West Economic Corridor (EWEC) ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ – ใต้ North-South Economic Corridor (NSEC) และระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ Southern Economic Corridor (SEC) ซึ่งระเบียงเศรษฐกิจทั้ง ๓ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนในโครงการ Belt and Road Initiative เพื่อพัฒนาเส้นทางสายไหมใหม่ โดยการพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางไปทั่วภูมิภาคและสามารถเชื่อมต่อไปยังโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) จังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจทั้ง ๒๕ จังหวัด ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย (ส่วนกลางและจังหวัด) รับผิดชอบสาขาการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะเลขานุการแผนงาน GMS ของประเทศไทยในการผลักดันการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจและเพิ่มการมีส่วนร่วมของจังหวัด ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและพื้นที่ชายแดนโดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และภาคีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการทำงานสามารถสรุปได้ ดังนี้

๗.๑ ประสานงานการประชุมระดับรัฐมนตรีและระดับสุดยอดผู้นำ

๗.๑.๑ การประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ แผนงาน GMS (ปีละ ๑ ครั้ง)
(เจ้าภาพ : สาธารณรัฐประชาชนจีน ฝ่ายเลขานุการ : สาธารณรัฐประชาชนจีน คณะเดินทางฝ่ายไทย : ผู้ว่าราชการจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่เจ้าภาพระบุเป็นกลุ่มเป้าหมาย เจ้าหน้าที่จังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

๗.๑.๒ การประชุมระดับรัฐมนตรีแผนงาน GMS (ปีละ ๑ ครั้ง) (เจ้าภาพ : ประเทศสมาชิกเวียนเป็นเจ้าภาพ เรียงตามอันดับตัวอักษร จัดประชุมระดับรัฐมนตรี ฝ่ายเลขานุการ : ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ผู้เข้าร่วมประชุมระดับรัฐมนตรีแผนงาน GMS : รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในฐานะรัฐมนตรีแผนงาน GMS เจ้าหน้าที่กระทรวงที่เกี่ยวข้องและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

๗.๑.๓ การประชุมสุดยอดผู้นำแผนงาน GMS (ทุก ๓ ปี) (เจ้าภาพ : ประเทศสมาชิกเวียนเป็นเจ้าภาพ เรียงตามอันดับตัวอักษร ผู้เข้าร่วมประชุมระดับสุดยอดผู้นำ : นายกรัฐมนตรีไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในฐานะรัฐมนตรีแผนงาน GMS รัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

๗.๒ ประสานงานการให้ความเห็นเชิงนโยบายต่อประเด็นท่าทีของไทยในความร่วมมือภายใต้แผนงาน GMS

๗.๒.๑ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอ

๗.๒.๒ วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำความเห็นในส่วนของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการพิจารณา เช่น ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนในอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Cross-border Transport Agreement: GMS CBTA) ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๒ สายพิษณุโลก - หล่มสัก เป็นต้น

๗.๓ ประสานงานการให้ความเห็นชอบ (โดยไม่มีการลงนาม) ต่อเอกสาร/ผลงานต่าง ๆ ภายใต้แผนงาน GMS

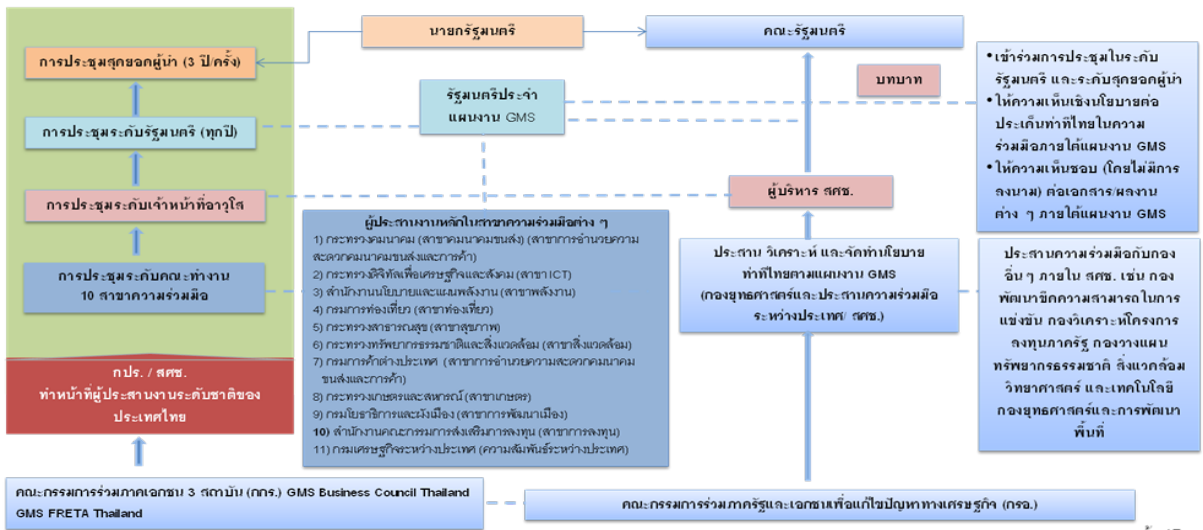
๗.๓.๑ พิจารณาเอกสาร/ผลงานต่าง ๆ ภายใต้แผนงาน GMS

๗.๓.๒ ประสานหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องพิจารณาเอกสาร อาทิ ร่างยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนแผนงาน GMS ร่างข้อกำหนดการศึกษา (TOR) การจัดตั้งคณะทำงานความร่วมมือสาขาต่าง ๆ เป็นต้น

๗.๓.๓ เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดประชุมเพื่อพิจารณาร่วมกันและร่วมสนับสนุนข้อมูลให้ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยในการประชุมระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ

๗.๓.๔ ดำเนินการร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการถ่ายทอดประเด็นที่เน้นหนักในแต่ละปีงบประมาณ และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน แผนงาน GMS ลงสู่ภาครัฐและภาคเอกชน ในจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ แผนงาน GMS จำนวน ๒๕ จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด

กลไกการดำเนินงานของไทยแผนงาน GMS

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประสานความร่วมมือภาครัฐภาคเอกชน สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.
 โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๔๑๕๙ (มท.) ๕๐๕๑๓, ๕๐๕๑๖

● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านความมั่นคงภายในในพื้นที่

๑. การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น การถวายความปลอดภัย การถวายพระเกียรติ และการถวายงาน

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

จังหวัดอุบลราชธานี มีภารกิจในการเตรียมการรับเสด็จฯ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เนื่องจากเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งจะประกอบพิธีพระราชทานปริญญาบัตร เป็นประจำทุกปี และยังเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติอุบลราชธานี และท่าอากาศยานทหารกองบิน ๒๑ ซึ่งนอกจากการเสด็จฯ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีแล้ว ในการเสด็จฯ ของพระบรมวงศานุวงศ์ ไปยังพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง ยังต้องใช้ท่าอากาศยานข้างต้นด้วย จังหวัดอุบลราชธานีจึงมีโอกาสดำเนินการได้รับเสด็จฯ อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งการเตรียมการรับเสด็จฯ ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีที่จะต้องดำเนินการให้เกิดความถูกต้องเรียบร้อยสมบูรณ์ ใน ๓ ด้าน คือ การถวายความปลอดภัย ถือเป็นเรื่องสำคัญสูงสุด ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามพระราชประสงค์ด้วย การถวายพระเกียรติ ได้แก่ การจัดเตรียมความพร้อม ความเรียบร้อย สวยงาม ของสถานที่ อันเป็นที่หมายเสด็จ พื้นที่และเส้นทางเสด็จ ตลอดจน การแต่งกาย การปฏิบัติตัวของผู้เฝ้ารับเสด็จฯ ขณะเฝ้ารับเสด็จฯ การถวายงาน ได้แก่ การน้อมนำพระราชกระแสรับสั่ง พระกระแสรับสั่ง พระราชดำรัสพระดำรัสในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ไปดำเนินการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนการดำเนินงานและถวายรายงานผลการดำเนินงานในโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างครบถ้วน เรียบร้อย รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากการทูลเกล้าถวายฎีกา หรือประสานการข่าว เข้าช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่ประชาชนจะทูลเกล้าถวายฎีกาในพื้นที่เสด็จฯ การตั้งศูนย์ดำรงธรรมส่วนหน้าในพื้นที่รับเสด็จ เพื่ออำนวยความสะดวกรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เรื่องทูลเกล้าถวายฎีกาของประชาชนในพื้นที่เสด็จฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนี้

๑.๑.๑ ต้องเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนภารกิจรับเสด็จฯ โดยเป็นหน่วยกลางของฐานข้อมูลและการประสาน อำนวยความสะดวก ร่วมดำเนินงาน การติดตามผล และการรายงาน

๑.๑.๒ สร้างความตระหนัก และความสำคัญในภารกิจการรับเสด็จฯ ให้ทุกภาคส่วนมีเป้าหมายร่วมกันเป็นหนึ่งเดียว ในการถวายความปลอดภัย ถวายพระเกียรติ และถวายงานต่อพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้ง การดำเนินการด้านการข่าว เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการรับเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ทั้งการข่าวประชาสัมพันธ์ การข่าวเปิด (Media) การข่าว (Intelligent) การข่าวอิเล็กทรอนิกส์ และการต่อต้าน ข่าวกรองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

๑.๑.๓ การมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน และครอบคลุม โดยจัดทำคำสั่งมอบหมายภารกิจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการ และสามารถแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งมอบหมายภารกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้

๑.๑.๔ การติดตามความพร้อมอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุมการลงพื้นที่ และสร้างเครือข่าย เพื่อติดตามรับทราบความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข

๑.๑.๕ การสรุปงาน การรายงาน และจัดทำฐานข้อมูล โดยการรวบรวมปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข พระราชกระแสรับสั่ง พระราชดำรัส พระราชดำริ เรื่องทูลเกล้าถวายฎีกา แล้วรายงานหน่วยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการติดตามการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากฐานข้อมูลที่ได้รวบรวมจัดทำไว้ในการรับเสด็จฯ ทุกครั้ง

๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๒.๑ การรับเสด็จฯ งานในพิธีหัวเมือง

เมื่อจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์ หรือโทรสารจากสมุหราชองครักษ์ (กรมราชองครักษ์) หรือโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง หรือจากเจ้าหน้าที่กองงานในพระองค์ หรือได้รับการประสานจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง แจ้งยืนยันวัน เวลา สถานที่ และภารกิจที่มีการเสด็จฯ จังหวัดอุบลราชธานี จะต้องเตรียมการตามลำดับ ดังนี้

(๑) จัดประชุมเตรียมการรับเสด็จฯ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ที่กราบทูลเชิญเสด็จฯ หน่วยงานทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อำเภอ การไฟฟ้า การประปา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ที่จะเสด็จฯ หรือเสด็จฯ ผ่าน เป็นต้น เพื่อประชุมหารือและเตรียมการรับเสด็จฯ โดยการจัดทำคำสั่งมอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ เช่น การกำหนดเส้นทางเสด็จฯ การเตรียมความพร้อมของที่หมายเสด็จฯ การประดับธงตามเส้นทางเสด็จฯ การจัดเตรียมรถพระที่นั่ง และรถในขบวนเสด็จฯ การจัดเตรียมรถสำหรับส่วนล่วงหน้าในวันเสด็จฯ เป็นต้น

(๒) ประสานส่วนล่วงหน้า ถึงกำหนดวัน เวลา ในการลงสำรวจพื้นที่เตรียมการรับเสด็จฯ เมื่อทราบวัน เวลาที่แน่นอนแล้ว จึงประสานหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ที่กราบทูลเชิญเสด็จฯ และส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมลงสำรวจพื้นที่

(๓) หลังจากลงสำรวจพื้นที่ร่วมกับส่วนล่วงหน้าแล้ว จึงนำข้อสั่งการของส่วนล่วงหน้ามา ทบทวนกับภารกิจที่จังหวัดได้มอบหมายให้ส่วนราชการไปแล้ว ว่ามีความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ หากยังไม่ครบถ้วน ต้องออกคำสั่งมอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการ หรือหน่วยงานปฏิบัติเพิ่มเติม

(๔) เมื่อได้ออกคำสั่งมอบหมายภารกิจครอบคลุมการปฏิบัติในทุกภารกิจเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จังหวัดต้องลงพื้นที่ตรวจติดตามการดำเนินงานตามคำสั่งที่มอบหมายให้ส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ ไปปฏิบัติ ให้ดำเนินการให้เสร็จเรียบร้อย

(๕) เข้าร่วมการประชุมกองอำนาจการร่วมรักษาความปลอดภัยประจำพื้นที่เสด็จฯ ของหน่วยงานทหารในพื้นที่ เพื่อรับทราบการปฏิบัติเพิ่มเติม เช่น การกล่าวถวายรายงาน การเชิญข้าราชการ พลเรือนเฝ้ารับเสด็จฯ การสนับสนุนอาหารสำหรับเจ้าหน้าที่ถวายความปลอดภัย เป็นต้น

(๖) การเชิญส่วนราชการ หน่วยงาน เฝ้ารับเสด็จฯ จังหวัดจะต้องทำหนังสือเชิญตำแหน่ง เฝ้ารับเสด็จฯ ได้แก่ ศาล ทหาร ตำรวจ ทั้งนี้ หากหมายกำหนดการมีที่หมายเสด็จฯ มากกว่า ๑ แห่ง ต้องมอบหมายรองผู้ว่าราชการจังหวัดเฝ้ารับเสด็จฯ ด้วย และสำหรับเชิญข้าราชการพลเรือนเฝ้ารับเสด็จฯ ต้องเป็นไปตามจำนวนที่กองอำนาจการร่วมรักษาความปลอดภัยประจำพื้นที่กำหนดเท่านั้น

(๗) สรุปงาน การรายงาน และจัดทำฐานข้อมูล โดยการรวบรวมปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข พระราชกระแสรับสั่ง พระราชดำรัส พระราชดำริ เรื่องทูลเกล้าถวายฎีกา แล้วรายงานหน่วยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการติดตามการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากฐานข้อมูล ที่ได้รวบรวมจัดทำไว้ในการรับเสด็จฯ ทุกครั้ง

๑.๒.๒ การขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริ

(๑) ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

(๒) ขยายผลโครงการพระราชดำริในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

(๓) สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่

(๔) สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนในทุกมิติ

(๕) การดำเนินการด้านการข่าว เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการดำเนินโครงการพระราชดำริ ทั้งการข่าวประชาสัมพันธ์ การข่าวเปิด (Media) การข่าว (Intelligent) และการข่าวอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้ง การต่อต้านข่าวกรองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

๑.๒.๓ การปฏิบัติเรื่องฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรมและฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ

(๑) ให้ความสำคัญ

๑) ความเร่งด่วนเกี่ยวกับความเดือดร้อนหรือความกดดัน และผลเสียที่จะเกิดหากไม่แก้ไข

๒) ความถูกต้องเป็นธรรมจะต้องมีให้

๓) ทำให้เกิดความถูกต้องหรือเกิดผลดี

๔) อะไรจริง ไม่จริง หรือฎีกาที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล

๕) ลำดับความเร่งด่วนและประเภท

(๒) รายงานผลการดำเนินงาน

๑) แจ้งผลการพิจารณาการให้ความช่วยเหลือ การตรวจสอบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมของผู้ฎีกาตามความเป็นจริงและรวดเร็วภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒) หากมีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ฎีกา เช่น เป็นกลุ่มแกนนำแสวงหาประโยชน์จากการถวายฎีกา หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่น ให้แจ้งข้อมูลดังกล่าวประกอบ

๓) บูรณาการความร่วมมือในการประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ฎีกาด้านอื่น ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

(๓) รายงานปัญหา อุปสรรค หรือเหตุที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรได้ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ทูลเกล้าถวายฎีกา

การเสริมสร้างควมมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

จังหวัดสุพรรณบุรี

การรับเสด็จ งานในพิธีหัวเมือง

การมอบหมายภารกิจที่ชัดเจน และครอบคลุม

โดยจัดทำขึ้นมอบหมายภารกิจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบดำเนินการ และมีส่วนร่วมแก้ไข พร้อมติดตามประเมินผล ภารกิจที่ได้รับจัดตั้งกับดำเนินการได้

สร้างความตระหนัก และความสำคัญ ในการกิจการรับเสด็จ

ให้ทุกภาคส่วนมีเป้าหมายร่วมกันเป็นต้นตอในการวางกลยุทธ์ถวายพระเกียรติ และวางอนาคตพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณ

ต้องเป็นหน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อนภารกิจรับเสด็จ

ได้เป็นหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคม ร่วมดำเนินการ การติดตามผล และการรายงาน

ทวายนการปลอดภัย

ทวายนการเกียรติ

ทวายนการ

การขับเคลื่อนโครงการพระราชดำริ

ประสานงานกับ หน่วยงาน กบร. ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงาน การรายงาน และจัดทำฐานข้อมูล

โดยการรวบรวมปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข พระราชกรณียกิจ พระราชดำริ พระราชดำรัส เรื่องทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริ และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากฐานข้อมูลที่ได้รับรวบรวมจัดทำไว้ในกรณีศึกษา ทุกครั้ง

สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความสำเร็จ สร้างการรับรู้ให้กับ ประชาชน ในทุกมิติ

การปฏิบัติเรื่องฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรม/ความช่วยเหลือ

ให้ควมสำคัญ

1. ความเร่งด่วนเกี่ยวกับความเดือดร้อนหรือความกดดัน และขอความช่วยเหลือหากไม่แก้ไข
2. ความยุติธรรมเป็นธรรมขอช่วยเหลือ
3. ทำให้เกิดความยุติธรรมหรือเกิดความยุติธรรม
4. ความเป็นธรรม ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
5. สร้างความเร่งด่วนและโปร่งใส

รายงานผลการดำเนินงาน

1. แจ้งผลการให้ความช่วยเหลือ การตรวจลงข้อเท็จจริง
2. ความความเป็นจริงและรวดเร็ว
3. ระบุผลการร่วมมือนำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

รายงานปัญหา อุปสรรค

รายงานปัญหา อุปสรรค หรือข้อขัดข้องในส่วน กรมที่ดิน ปัญหา ให้กับราษฎรได้ ราษฎรที่ขัดแย้งกันและทำเป็นแนวทาง การให้ความช่วยเหลือ

ภาพประกอบ การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ

๒. การแก้ไขปัญหาเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา : จังหวัดชลบุรี

การแก้ไขปัญหาเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานความเป็นธรรมและฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีได้ถือว่าเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ต้องเร่งดำเนินการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๒.๑.๑ จังหวัดชลบุรี มีช่องทางการรับเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานความเป็นธรรมและฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือจาก ๓ ช่องทาง ได้แก่ สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานเลขาธิการองคมนตรี และกระทรวงมหาดไทย

๒.๑.๒ จังหวัดชลบุรี มอบหมายให้กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

๒.๑.๓ กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา/การให้ความช่วยเหลือในแต่ละกรณี

๒.๑.๔ กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีประสานส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ และติดตามการดำเนินการ โดยปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ตามมติที่ประชุม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานองคมนตรี

๒.๑.๕ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเรื่องทุลเกล้าฯ

๒.๑.๖ กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีพิจารณาผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเรื่องทุลเกล้าฯ และรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

๒.๑.๗ จังหวัดชลบุรีรายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเรื่องทุลเกล้าฯ ให้สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานเลขาธิการองคมนตรี และกระทรวงมหาดไทยทราบ

๒.๒ หลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ตามมติที่ประชุม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ สำนักงานองคมนตรี

๒.๒.๑ ความล่าช้าของเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา จากกรณีการส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการแก้ไขการส่งเอกสาร โดยสำนักงานองคมนตรีจะส่งเรื่องทุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ไปยังพื้นที่โดยตรงเพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งสำเนาแจ้งหัวหน้าหน่วยงานส่วนกลางเพื่อให้รับทราบอีกทางหนึ่งด้วย

๒.๒.๒ กรณีฎีกาที่ไม่มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยหน่วยงานไม่แจ้งเหตุผลความจำเป็นนั้น ขอให้มีการปรับปรุงแบบการทำงานใหม่โดยจะต้องรายงานความคืบหน้าให้สำนักงานองคมนตรีทราบเป็นเอกสารทุกเดือน

๒.๒.๓ กรณีฎีกาที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับคดีความหรืออยู่ในชั้นศาล หน่วยงานจะต้องมีการติดตามเป็นระยะ พร้อมรายงานความคืบหน้าให้กับสำนักงานองคมนตรีและผู้ทุลเกล้าฯ ถวายฎีกาทราบด้วย

๒.๒.๔ การช่วยเหลือผู้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ต้องตรวจสอบว่าได้มีการช่วยเหลือครบถ้วนทุกหน่วยงานหรือไม่ อีกทั้งการดำเนินงานต้องเป็นไป ตามหลักเกณฑ์ของทางราชการ ไม่มีกรณีพิเศษ

๒.๒.๕ กรณีขอพระราชทานงบประมาณส่วนพระองค์ เจ้าหน้าที่ต้องลงตรวจสอบในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นต้องใช้งบประมาณส่วนพระองค์หรือไม่ ทั้งนี้ อาจหาผู้มีจิตศรัทธาช่วยเหลือก็ได้

๒.๒.๖ การให้ความช่วยเหลือต้องเป็นการช่วยเหลือระยะยาวและสามารถให้ดำรงชีพอยู่ได้โดยส่วนราชการ หน่วยงานหรือจังหวัดจะต้องเสนอความเห็น ประกอบการพิจารณาในการให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งข้อเสนอแนะด้วย

๒.๒.๗ กรณีมีเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอให้ตรวจสอบขอให้ได้ข้อเท็จจริงให้ได้ว่า เรื่องที่ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เป็นเรื่องจริงหรือไม่ ผู้ที่ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกามีความยากจนจริงหรือไม่ ก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น เนื่องจากมีบางหน่วยงานได้มอบเงินช่วยเหลือผู้ฎีกา แต่ต่อมาตรวจสอบว่าไม่ได้มีฐานะยากจนตามที่ฎีกา

๒.๒.๘ หากส่วนราชการเห็นว่าผู้ฎีกามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แจ้งข้อมูลเท็จ ไม่ยินยอมให้ข้อมูล หรือมีเหตุอันไม่สมควรได้รับความช่วยเหลือให้ยุติความช่วยเหลือได้ทันทีและรายงานให้สำนักงานองคมนตรีทราบ

๒.๒.๙ กรณีผู้ฎีกาไม่มีที่อยู่อาศัยหรือไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรืออาศัยอยู่ในพื้นที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่น บุกรุกที่สาธารณะ ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ ขอให้ส่วนราชการแนะนำที่อยู่อาศัยหรือที่ดินของรัฐให้ผู้ฎีกาทราบเพื่อเป็นทางเลือกหรือแนะนำทางออกอื่น เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

๒.๒.๑๐ การเข้าถึงแหล่งสวัสดิการพื้นฐานของรัฐ เช่น เงินสงเคราะห์ทุนการศึกษา บัตรผู้สูงอายุ บัตรประจำตัวคนพิการ เงินช่วยเหลือเด็กในครอบครัว สิทธิรักษาพยาบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรชี้แจงสิทธิสวัสดิการให้ราษฎรทราบอย่างชัดเจน เนื่องจากราษฎรอาจขาดความเข้าใจ และเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือ พร้อมจัดหาวิธีให้ผู้ฎีกาได้อยู่ในรายชื่อตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอรับความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการมอบความช่วยเหลือในระยะยาวจนกว่าจะดำรงชีพได้ด้วยตนเองไม่ใช้การช่วยเหลือเฉพาะหน้าเพียงครั้งเดียว

๒.๒.๑๑ กรณีขอพระราชทานทุนการศึกษา ขอให้ช่วยเหลือทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาชั้นสูงสุดของสถานศึกษานั้น ๆ และประสานการจัดหางานให้ทำควบคู่ไปในช่วงการศึกษาเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งแนะนำการกู้ยืมเงินที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในช่วงการศึกษา

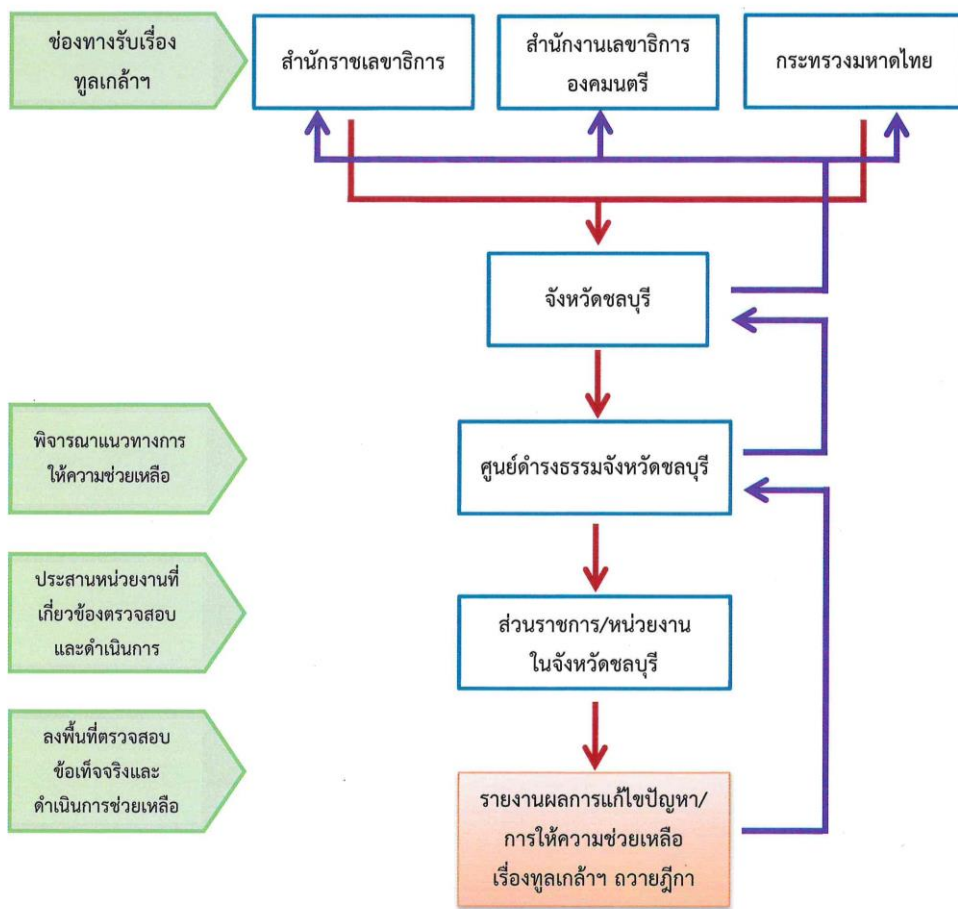
๒.๒.๑๒ ขอให้หน่วยงานที่ได้รับฎีกาจากสำนักงานองคมนตรี แจ้งเตือนกรณีผู้ฎีกาหรือผู้ที่ผู้ฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือได้เสียชีวิต โดยแจ้งให้สำนักงานองคมนตรีทราบโดยเร็ว

๒.๒.๑๓ ในส่วนของกระทรวงมหาดไทย สำนักงานองคมนตรี จะทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด โดยตรงพร้อมทั้งแจ้งการประสานงานมายังกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้รับทราบด้วย ทั้งนี้ ขอความร่วมมือให้กระทรวงมหาดไทย กำชับผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในพื้นที่ได้ให้ความสำคัญในการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา โดยเฉพาะข้อมูลบุคคลผู้ทูลเกล้าฯ ว่าเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนจริงหรือไม่

มีฐานะยากจนตามที่ได้ร้องเรียนจริงหรือไม่ และมีตัวตนหรือยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เรื่องที่ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาเป็นความจริงหรือเป็นเรื่องเท็จหรือไม่

๒.๒.๑๔ กรณีการตรวจสอบข้อมูลของผู้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา สำนักงานองคมนตรีจะประสานการปฏิบัติงานเพื่อขอข้อมูลกับนายอำเภอโดยตรง รวมทั้งกรณีที่มีหน่วยงานจากส่วนกลาง เช่น DSI ซึ่งสำนักงานองคมนตรีได้มอบหมายให้ลงไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ในพื้นที่จะต้องมีการประสานขอความร่วมมือนายอำเภอท้องถิ่นร่วมตรวจสอบด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานความเป็นธรรม และฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ

หมายเหตุ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดชลบุรีดำเนินการแก้ไขปัญหา/ให้ความช่วยเหลือให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ตามมติที่ประชุม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ สำนักงานองคมนตรี

๒.๓ ผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานความเป็นธรรมและฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือที่สำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๓.๑ จังหวัดชลบุรีได้รับหนังสือจากสำนักงานองคมนตรีและกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่า นางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ๑๒๘ หมู่บ้านวิลล่า ๓ ซอยสถาวร ๔ ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ความว่า อายุ ๕๐ ปี เป็นผู้ว่างงาน เข้าบ้านพักอาศัยอยู่กับบุตรซึ่งป่วยด้วยโรคออสติกและน้อง มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ได้รับความเดือดร้อน ประสงค์ขอพระราชทานงานทำ

๒.๓.๒ จังหวัดชลบุรีได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ร่วมกับอำเภอบางละมุง และเมืองพัทยา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ โดยมีผลการช่วยเหลือ นางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม ดังนี้

(๑) เมืองพัทยา ได้ให้ความช่วยเหลือโดยมอบเครื่องอุปโภคบริโภค

(๒) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ได้มอบเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า และมอบเงินสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาทางสังคมเป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาทพร้อมแนะนำให้ข้อมูลรายละเอียดการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประเภทการกู้ยืมของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการเป็นรายบุคคลและจะนำเรื่องเข้าคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยเพื่อใช้เป็นเงินทุนประกอบอาชีพในเบื้องต้นต่อไป

(๓) อำเภอบางละมุงร่วมกับกิ่งกาชาดอำเภอบางละมุงมอบถุงยังชีพและเงินช่วยเหลือจำนวน ๓,๐๐๐ บาท และได้ประสานกับบริษัทผู้ผลิตสายไฟในพื้นที่อำเภอบางละมุงในการรับงานเสียบสายไฟเครื่องใช้ไฟฟ้ามาให้นางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม ทำที่บ้าน โดยเริ่มรับงานมาทำเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๔ โดยจะได้รับค่าจ้างเสียบสายไฟเริ่มต้นที่ ๑๐๐ เส้น ๘๐ บาท ซึ่งเป็นการเสียบสายไฟแบบง่าย หากมีความชำนาญและสามารถทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นก็จะได้รับค่าจ้างมากขึ้น และนางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม มีความพึงพอใจที่ได้รับความช่วยเหลือในครั้งนี้ ซึ่งหากนางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม มีความตั้งใจขยันทำงานจะทำให้มีรายได้เบื้องต้นไม่ต่ำกว่าวันละ ๓๐๐ บาท จะสามารถใช้ชีวิตได้ตามวิถีปกติต่อไป

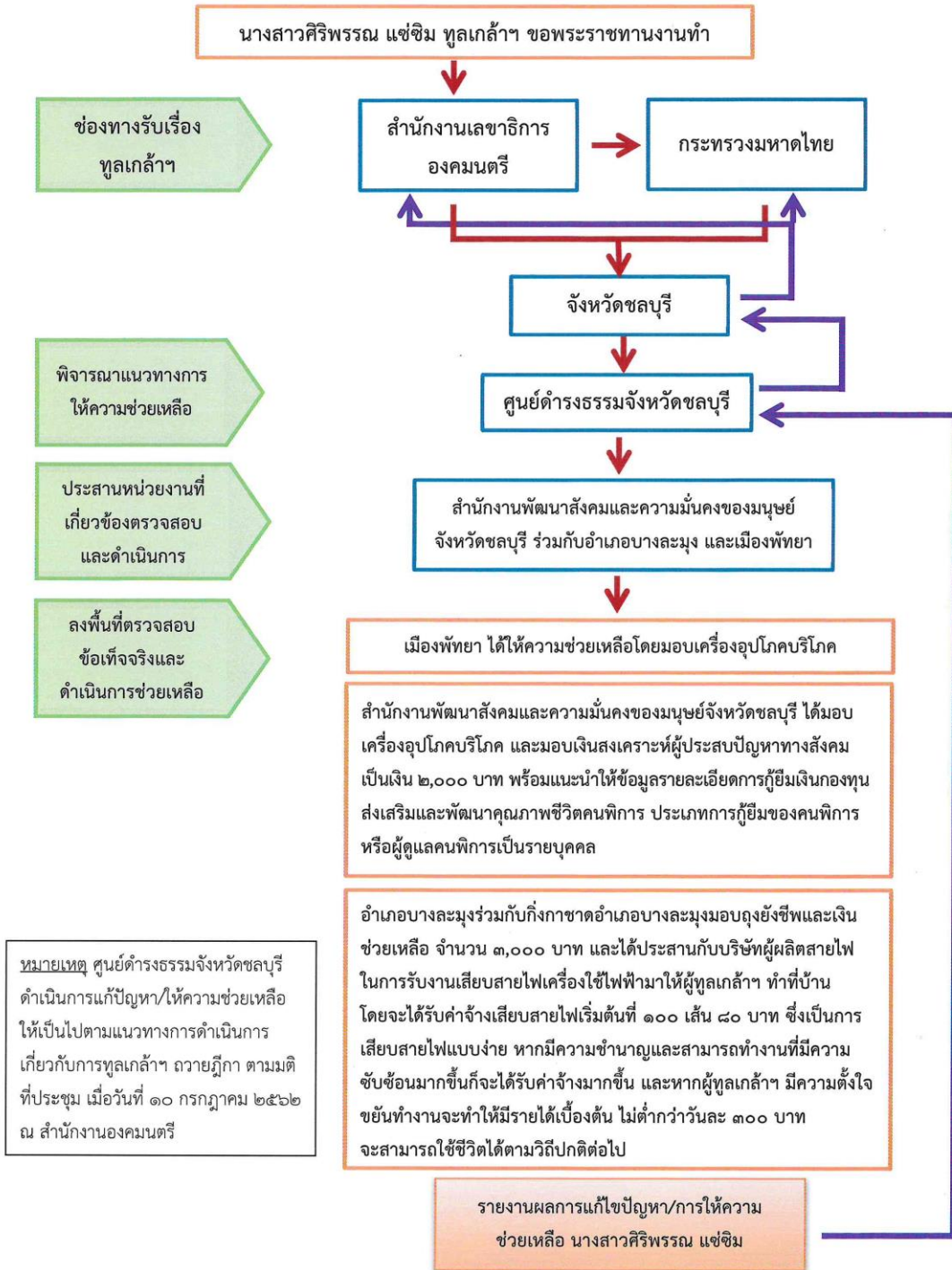
๒.๓.๓. จังหวัดชลบุรีได้รายงานผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเรื่องทูลเกล้าฯ ดังกล่าวให้สำนักงานเลขาธิการองคมนตรีและกระทรวงมหาดไทยทราบ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัดชลบุรี โทร. ๐ ๓๘๒๗ ๙๔๓๔

ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานความเป็นธรรม และฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ กรณี นางสาวศิริพรรณ แซ่ซิม ขอพระราชทานงานทำ

๓. การรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น การบูรณาการ ๓ มิติ ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ในกลไกความร่วมมือภายนอก/ภายใน โดยยึดประชาชนเป็นฐานในการรักษาความสงบชายแดน และปรับปรุงรวมทั้งพัฒนาระดับพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ชายแดน รวมทั้งสิ้น ๔๒๘ กิโลเมตร แยกเป็นพื้นที่ทางบก ๑๗๓ กิโลเมตร ทางน้ำ ๑๘๘ กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ๓๖๑ กิโลเมตร ติดราชอาณาจักรกัมพูชา ๖๗ กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร ๒ จุด คือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านปากแซง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล และจุดผ่านแดนถาวรช่องเม็ก ตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร และจุดผ่อนปรนทางการค้า ๖ จุด การรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดนในลักษณะการบูรณาการ โดยใช้รูปแบบการบูรณาการ ๓ มิติ ประกอบด้วย มิติที่ ๑ คือ ภาครัฐ มิติที่ ๒ คือ ภาคเอกชน และมิติที่ ๓ คือ ภาคประชาชน ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และประสานกลไกความร่วมมือภายนอกและภายใน อันมีวัตถุประสงค์ เพื่อยึดประชาชนเป็นฐานในการรักษาความสงบชายแดน พร้อมกับปรับปรุงและพัฒนายกระดับพื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยพัฒนาในทุกด้าน ทั้งทางกายภาพ พัฒนาระบบ ส่งเสริมและพัฒนากำลังพล ตลอดจนขวัญกำลังใจประชาชนชายแดน ทั้งนี้ จึงต้องขับเคลื่อนภายใต้ระเบียบกฎหมาย และกรอบกลไก ความร่วมมือทั้งด้าน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ดังนี้

๓.๑.๑ ด้าน สปป.ลาว ประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว (GBC)
- (๒) คณะกรรมการศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านกัมพูชาและด้านลาว
- (๓) คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว
- (๔) ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี กับเจ้าแขวงสาละวัน, เจ้าแขวงจำปาสัก และเจ้าแขวงสะหวันนะเขต
- (๕) นายอำเภอ กับ เจ้าเมือง มีดังนี้
  - ๑) นายอำเภอนาตาล กับ เจ้าเมืองละครเพ็ง
  - ๒) นายอำเภอสิรินธร กับ เจ้าเมืองโพนทอง
  - ๓) นายอำเภอเขมราฐ กับ เจ้าเมืองสองคอน
  - ๔) นายอำเภอโพธิ์ไทร กับ เจ้าเมืองละครเพ็ง
  - ๕) นายอำเภอโขงเจียม กับ เจ้าเมืองชนะสมบูน และเจ้าเมืองคงเซโดน
  - ๖) นายอำเภอบุณฑริก กับ เจ้าเมืองสุขุมา

๓.๑.๒ ด้านราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค RBC
- (๒) คณะกรรมการศูนย์สั่งการชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านกัมพูชาและด้านลาว

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี กับผู้ว่าราชการจังหวัดพระวิหาร

(๔) นายอำเภอเมืองน้ำยืน กับ นายอำเภอจอมกระสาน

จากกลไกดังกล่าว ฝ่ายไทย (จังหวัดอุบลราชธานี) ได้บูรณาการ ๓ มิติ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกันขับเคลื่อน โดยมีเนื้อหาของกรอบความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ๑๐ ด้าน ดังนี้

- ๑) ความมั่นคง
- ๒) การสาธารณสุข
- ๓) เศรษฐกิจ
- ๔) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ๕) การต่อต้านการค้ามนุษย์
- ๖) การศึกษา
- ๗) ศิลปวัฒนธรรม
- ๘) การท่องเที่ยว
- ๙) การกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์
- ๑๐) การป้องกันการลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย

การดำรงความสัมพันธ์อันดีระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี กับแขวงจำปาสัก, แขวงสาละวัน และแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดอุบลราชธานี กับจังหวัดพระวิหาร ราชอาณาจักรกัมพูชา จังหวัดอุบลราชธานีได้มีกิจกรรมเพื่อให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านงานประเพณีแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี งานประเพณีวัดพู แขวงจำปาสัก งานประเพณีสงกรานต์ ๔ แผ่นดิน จังหวัดอุบลราชธานี การแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ การอบรม สัมมนา ร่วมกัน การเยี่ยมคารวะการประชุมผ่านระบบ VCS การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านการสาธารณสุข ด้านสาธารณสุข และการเกิดโรคอุบัติใหม่ เป็นต้น

๓.๒ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมสัมพันธ์กัน

๓.๒.๑ การประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนไทย - ลาว

๓.๒.๒ กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

(๑) การเชิญประเทศเพื่อนบ้าน/เมืองพี่เมืองน้อง/เมืองคู่มิตร และชาวต่างประเทศร่วมงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี และงานประเพณีสงกรานต์

(๒) การเชิญประเทศเพื่อนบ้าน/เมืองพี่เมืองน้อง/เมืองคู่มิตร และชาวต่างประเทศร่วม

๓.๒.๓ การแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ ไทย - ลาว - กัมพูชา

๓.๓ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๓.๑ ติดต่อบริษัทงานในประเด็นต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๓.๒ จัดทำหนังสือ/รับเรื่อง ในการประสานงาน

๓.๓.๓ เสนอผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ

๓.๓.๔ ดำเนินงานตามข้อสั่งการ/ประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

๓.๓.๕ ประสานส่วนราชการ/หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๖ จัดประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดนทั่วไปไทย - ลาว
และดำเนินกิจกรรมร่วมงานประเพณีและแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์

๓.๓.๗ สรุปผลการดำเนินงานความร่วมมือและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

๓.๓.๘ การประเมินผลความร่วมมือ

๓.๓.๙ การดำรงความยั่งยืนของความร่วมมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๐๙
(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๑๒ - ๔

การศึกษาคำสงบเรียบร้อยชายแดนจังหวัดอุบลราชธานี

แนวทางการบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัด

กิจกรรม

การประชุมคณะกรรมการร่วมการศึกษา

ความสงบเรียบร้อยชายแดนไทย - ลาว

การประชุม ผู้ว่าราชการจังหวัด กับ เจ้าเมือง

การประชุม นายอำเภอ กับ เจ้าเมือง

การกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

- ด้านวัฒนธรรม อาทิ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา
งานประเพณีสงกรานต์

- ด้านการแข่งขันทีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ไทย - ลาว - กัมพูชา

การอนุญาตให้นักท่องเที่ยวลาวเข้า - ออก ราชอาณาจักร

- รับการศึกษาพยาบาล การส่งตัวผู้ต้องหาลี้ภัยขี้ไทยกลับประเทศ

การค้า การติดต่อสื่อสาร

- การประชุมทางไกลผ่านระบบ VCS การติดต่อประสานงานผ่านโทรศัพท์
และแอปพลิเคชันอื่นๆ
 อาทิ ไลน์ เฟสบุ๊ก

กลไกความร่วมมือ

1. คณะกรรมการศูนย์จัดการชายแดนไทยกับ

ประเทศเพื่อนบ้าน ด้านกัมพูชา

และด้านลาว (Regional Border Committee

: RBC)

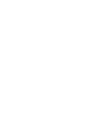
2. คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อย

ชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว (General Border

Committee : GBC)

- ผู้ว่าราชการจังหวัด - เจ้าเมือง

- นายอำเภอ - เจ้าเมือง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ติดต่อบริษัทขนส่งทางไปรษณีย์ต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน
2. จัดทำหนังสือ/รับเรื่อง ในกาขรับสำเนา
3. เสนอผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ
4. ดำเนินงานตามข้อสั่งการ/ประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
5. ประสานส่วนราชการ/หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
6. จัดประชุมคณะกรรมการร่วมเมืองรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดน
ทั่วไป ไทย - ลาว / ดำเนินกิจกรรมรวมงานประเพณี / แสงเทียน
เชื่อมความสัมพันธ์
7. สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ
8. การประเมินผลความร่วมมือ
9. การสร้างความยั่งยืนของความร่วมมือในการรักษาความสงบเรียบร้อย
ตามแนวชายแดน

ความร่วมมือ 10 ด้าน

- ความมั่นคง
- สาธารณสุข
- เศรษฐกิจ
- พัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน
- ต่อต้านการค้ามนุษย์
- การศึกษา
- ศิลปะและวัฒนธรรม
- ท่องเที่ยว
- กีฬา
- ป้องกันการค้ามนุษย์

ภาพประกอบ การศึกษาความสงบเรียบร้อยชายแดน

๔. การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการนำพาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าประเทศ

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการนำพาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าประเทศ เนื่องด้วยราชอาณาจักรไทย มีความเจริญทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีอัตราค่าแรงที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และการขาดแคลนแรงงานจึงเป็นแรงจูงใจให้คนต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรไทย ปัญหาเรื่องแรงงานต่างด้าวที่พบในจังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

๔.๑.๑ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับเขตชายแดน ทางทิศตะวันออกติดกับประเทศลาว ทางทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา โดยลักลอบเข้ามาช่องทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นช่องทางบริเวณชายแดน เพื่อการเดินทางเข้า-ออก ของประชาชนที่เดินทางไปมาหาสู่กัน ไม่มีการประกาศเป็นจุดผ่านแดนใด ๆ หรืออาจเคยประกาศเป็นจุดผ่านแดนชั่วคราว หรือจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าที่ประกาศยกเลิกไปแล้ว แต่ยังคงมีการเดินทางเข้า - ออก ของประชาชนอยู่ จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศลาว

(๑) มีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน ๒ จุด คือ

- ๑) จุดผ่านแดนถาวรช่องเม็ก
- ๒) จุดผ่านแดนถาวรบ้านปากแซง

(๒) มีจุดผ่อนปรน จำนวน ๕ จุด คือ

- ๑) จุดผ่อนปรนหน้าที่ว่าการอำเภอเขมราฐ
- ๒) จุดผ่อนปรนบ้านสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร
- ๓) จุดผ่อนปรนบ้านด่าน อำเภอโขงเจียม
- ๔) จุดผ่อนปรนช่องตาอู อำเภอบุญศรี
- ๕) จุดผ่อนปรนช่องอานม้า อำเภอน้ำยืน

๔.๑.๒ แรงงานต่างด้าวจากจังหวัดอื่นที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายที่ประสงค์จะกลับประเทศโดยอาศัยช่องทางธรรมชาติ ตามแนวชายแดนของจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อที่จะเดินทางออกกลับประเทศตน และบางรายจะมาพักพิงกับพี่น้องที่ตนรู้จักในจังหวัดอุบลราชธานี ก่อนที่จะกลับประเทศตนด้วย

๔.๑.๓ สถานประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจมีสถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดใหญ่ จึงมีความต้องการในการจ้างแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก

จังหวัดอุบลราชธานี โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงมีภารกิจในการควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว การตรวจสอบ จับกุมและดำเนินคดีนายจ้าง สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว ที่ทำงานผิดกฎหมาย หรือทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน และยังมีการทำงานแบบบูรณาการกับ “หน่วยงานฝ่ายปกครอง” และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๒.๑ การควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว จังหวัดอุบลราชธานี โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี ได้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา โดยบูรณาการร่วมกับ “กระทรวงมหาดไทย”

(๑) การดำเนินการพิจารณาออกใบอนุญาตทำงาน ต่ออายุใบอนุญาตทำงานเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตทำงาน รับแจ้งการเข้า - ออกจากการทำงานของคนต่างด้าว และควบคุม ดูแล ตรวจสอบการทำงานของคนต่างด้าวให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งดำเนินคดีกับนายจ้างสถานประกอบการและแรงงานต่างด้าว ที่กระทำการฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น

- ๑) นายจ้างรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน
- ๒) คนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต
- ๓) การไม่แจ้งการจ้างคนต่างด้าวเข้าทำงานภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่จ้าง
- ๔) ไม่แจ้งการจ้างคนต่างด้าวออกจากงานภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ออกจากงาน
- ๕) คนต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานโดยไม่แจ้งให้นายทะเบียนทราบถึงผู้เป็นนายจ้าง สถานที่ทำงานของนายจ้าง และลักษณะงานหลักที่ทำ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่เข้าทำงาน

(๒) การป้องกัน ฝ้าระวัง การลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายตามแนวชายแดน โดยการบูรณาการกับที่ทำการปกครองจังหวัดตำรวจภูธรจังหวัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด และหน่วยงานทหารในพื้นที่ สกัดกั้นและดำเนินการตามกฎหมายและผลักดันออกนอกประเทศอย่างเร่งด่วน

๔.๒.๒ การตรวจสอบ จับกุมและดำเนินคดีนายจ้าง สถานประกอบการและแรงงานต่างด้าวที่ทำงานผิดกฎหมายหรือทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน จังหวัดอุบลราชธานี มีคำสั่งที่ ๔๘๔๔๗/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ แต่งตั้งชุดตรวจบูรณาการ สถานประกอบการกิจการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จังหวัดอุบลราชธานี มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนและดำเนินการตรวจติดตามสถานประกอบการกิจการตามแผนที่กำหนด และมีบทลงโทษตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ให้ชุดตรวจบูรณาการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) จัดทำแผนการตรวจติดตามสถานประกอบการกิจการตามแผนปฏิบัติการตรวจแบบบูรณาการ และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยมีการบูรณาการตรวจร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๒) ดำเนินการตรวจติดตามสถานประกอบการกิจการตามแผนที่กำหนด
- (๓) รายงานผลการปฏิบัติตามแผนต่อคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันค้ามนุษย์ด้านแรงงานจังหวัดอุบลราชธานี
- (๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่จังหวัดมอบหมาย

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานจัดหางานจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐ ๔๕๒๐ ๖๒๒๗ - ๘

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๑๒ - ๔

การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว จังหวัดอุบลราชธานี

การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและการนำพาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าประเทศ

จัดตั้งศูนย์ (One Stop Service) บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

อำนวยความสะดวกในการพิจารณา ออกใบอนุญาตทำงานชั่วคราวให้แก่ คนต่างด้าว และจัดระเบียบแรงงาน ต่างด้าว ซึ่งเป็นคนต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และ กัมพูชา

แต่งตั้ง ชุดตรวจบูรณาการ

ทำหน้าที่ในการจัดทำแผน และดำเนินการตรวจติดตาม สถานประกอบการกิจการตามแผน

ป้องกัน เฝ้าระวัง การลักลอบเข้าเมือง

บูรณาการกับหน่วยงาน ด้านความมั่นคง สก๊อตัน ตามแนวชายแดน จุดผ่านแดน จุดผ่อนปรน และช่องทางธรรมชาติ เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย พร้อมทั้งผลักดันออกนอกประเทศ

ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ

ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การทำงานของคนต่างด้าว ให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งดำเนินการกับนายจ้าง สถานประกอบการ และแรงงาน ต่างด้าว

รายงานผล

รายงานผลการปฏิบัติ ตามแผนต่อคณะกรรมการ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน ค้ามนุษย์ด้านแรงงานจังหวัด

ภาพประกอบ การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว

๕. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

๕.๑ สรุปสาระสำคัญ

“ที่ดินของรัฐ” หมายความว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทุกประเภท เช่น ที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สงวนหวงห้ามของรัฐ ที่สาธารณประโยชน์ และที่ราชพัสดุ เป็นต้น โดยที่ดินของรัฐมีหลายประเภทแต่ละประเภทอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของส่วนราชการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ที่สาธารณประโยชน์อยู่ในการดูแลของนายอำเภอ ที่ป่าไม้ อยู่ในการดูแลรักษาของกรมป่าไม้ และที่ราชพัสดุ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และอยู่ในการดูแลรักษาของกรมธนารักษ์ แต่การกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐอาจเกิดปัญหาทับซ้อนแนวเขตของที่ดินของงานของรัฐด้วยกันเอง เป็นประเด็นให้ถกเถียงว่า ที่ดินของรัฐส่วนที่ทับซ้อนนั้นจะการดูแลรักษาของส่วนราชการใดตามกฎหมาย และเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดขอบเขตที่ดินของรัฐทับซ้อนกับการถือครองที่ดินของราษฎร หรือกรณีที่ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐ ซึ่งมีปัญหาถกเถียงว่าใครควรมีสิทธิดีกว่า ระหว่างรัฐกับราษฎร อันเป็นประเด็นนำไปสู่การร้องเรียนขอความเป็นธรรมเป็นการเฉพาะรายหรือเป็นกลุ่มมวลชน ตลอดจนการใช้สิทธิทางศาล ประกอบกับปัจจุบันรัฐมีพลเมืองเพิ่มมากขึ้น แต่ที่ดินมีจำกัด ทำให้ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐเพื่อใช้เป็นที่ดินทำกินและอยู่อาศัยกันมากขึ้น จึงเกิดมีปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทำให้ที่ดินของรัฐที่ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเหลือน้อยลง และราษฎรที่ถือครองที่ดินของรัฐโดยอ้างว่ามีสิทธิดีกว่ารัฐดังกล่าวส่วนมากจะเป็นเกษตรกรที่ยากจนมีรายได้น้อยไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อพิจารณาให้ความเป็นธรรมได้ รัฐจึงหาแนวทางแก้ไขปัญหาในทางบริหาร เพื่อให้ความเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง โดยการตรวจสอบการครอบครองที่ดินของราษฎรผู้เช่าครอบครองที่ดินของรัฐหรือการพิสูจน์สิทธิซึ่งเป็นวิธีประนีประนอมประสานประโยชน์ระหว่างกัน หากผลการพิสูจน์สิทธิปรากฏว่าราษฎรมีสิทธิดีกว่า รัฐก็จะออกเอกสารสิทธิให้ต่อไป แต่หากรัฐมีสิทธิในที่ดินดีกว่าราษฎรก็จะจัดที่ดินในส่วนที่รัฐยังไม่ใช้ประโยชน์ให้ราษฎรผู้บุกรุกเช่าทำกินและอยู่อาศัยต่อไป จากเหตุปัจจัยที่กล่าวมา จึงได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้นเป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐขึ้นทั่วประเทศ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรและแก้ไขปัญหา โดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) ได้เปลี่ยนแปลงระเบียบกฎหมายและยกฐานะของหน่วยงานของรัฐในราชการส่วนภูมิภาค และมีความจำเป็นเพิ่มผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เป็นไปโดยถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

กบร.จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ คือ ดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ กำกับติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย

๕.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

คำสั่งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๓ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการของ กพร. จังหวัด และการดำเนินงานของคณะกรรมการอ่านภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กพร.) ได้วางมาตรการเรื่องการพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐไว้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ การพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐ ต้องมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับที่ดินแปลงนั้น ซึ่งแสดงว่า ได้ครอบครองทำประโยชน์อย่างต่อเนื่องมาก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ ดังนี้

(๑) เอกสารที่ทางราชการทำขึ้นและพิสูจน์ได้ว่าเป็นเอกสารซึ่งลงวันที่ก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ

(๒) เอกสารที่ทางราชการทำขึ้นและพิสูจน์ได้ว่าเป็นเอกสารซึ่งลงวันที่ภายหลังการเป็นที่ดินของรัฐ แต่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๗) โดยเอกสารดังกล่าวมีข้อความแสดงว่าได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นมาก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ

(๓) พยานหลักฐานอื่นนอกจากข้อ ๑.๑) หรือ ๑.๒) เช่น ส.ค. ๑ หรือพยานบุคคล เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานมีส่วนสนับสนุนคำกล่าวอ้างว่ามีการครอบครองทำประโยชน์มาก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ ให้ดำเนินการอ่านภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหารที่ถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังจากเป็นที่ดินของรัฐ หากปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ในภาพถ่ายทางอากาศ จึงจะเชื่อตามพยานหลักฐานอื่นนั้น

๕.๒.๒ เมื่อได้พิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินตามข้อ ๕.๒.๑ แล้ว ปรากฏว่ามีการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังการเป็นที่ดินของรัฐ ให้ กพร. จังหวัด แจ้งผลการพิสูจน์สิทธิดังกล่าวให้บุคคลที่ครอบครองที่ดินทราบภายในกำหนด ๓๐ วันทำการ และแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินของรัฐดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีที่ผู้ครอบครองที่ดินมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(๒) กรณีที่ผู้ครอบครองที่ดินได้ยื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ยื่นคัดค้านการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินต่อเจ้าพนักงานที่ดิน เพื่อให้ดำเนินการสอบสวนเปรียบเทียบตามมาตรา ๖๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(๓) กรณีที่ผู้ครอบครองที่ดินไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และไม่ได้อื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบต่อไป

๕.๒.๓ เมื่อได้พิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินตามข้อ ๑) แล้ว ปรากฏว่ามีการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินมาก่อนการเป็นที่ดินของรัฐ ให้ กพร. จังหวัด แจ้งผลการพิสูจน์สิทธิดังกล่าวให้บุคคล

ที่ครอบครองที่ดินทราบภายในกำหนด ๓๐ วันทำการ และแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินของรัฐดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวเห็นด้วยกับมติของ กพร. จังหวัด ให้แจ้งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบต่อไป

(๒) กรณีที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวไม่เห็นด้วยกับมติของ กพร. จังหวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๑๒ - ๔

การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี

การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการแก้ไขปัญหาและป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

กำกับ ติดตาม และดูแลการปฏิบัติงาน

ดำเนินการแก้ไขปัญหา และปกป้องการบุกรุกที่ดินของรัฐ

3

4

1

5

พิสูจน์สิทธิ

กรอบครองที่ดินและตรวจสอบข้อเท็จจริง

กำหนดแผนงาน

การแก้ไขปัญหาหรือป้องกันการบุกรุกที่ดินของรัฐ

เร่งรัดการพิจารณาวินิจฉัย จัดประชุม กบร. จังหวัด เป็นประจำ

ภาพประกอบ การแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ

๖. ดำรงธรรม tracking : จังหวัดขอนแก่น

“การแก้ไขปัญหาการร้องเรียน ร้องทุกข์ ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด : ดำรงธรรม tracking”

๖.๑ สรุปสาระสำคัญ

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่นได้รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์รับตั้งแต่เปิดศูนย์จนถึงปัจจุบันจำนวนมากกว่า ๗,๐๐๐ เรื่อง แต่การจัดการเรื่องร้องเรียนก่อนดำเนินโครงการยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ระบบการจัดการเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ในส่วนของงานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการแจ้งความคืบหน้าหรือผลการดำเนินการกับประชาชนที่ร้องเรียนร้องทุกข์ยังมีความล่าช้า ประกอบกับจำนวนบุคลากร ยังไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน จึงทำให้เกิดความล่าช้า หน่วยงานปลายทางไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที และหน่วยงานที่รับเรื่องจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น ไม่มีระบบจัดเก็บฐานข้อมูล เรื่องร้องเรียนของตนเอง จึงทำให้เกิดปัญหาเมื่อมีการติดตาม/ทวงถามเรื่อง จะใช้เวลาค้นหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เป็นเวลานานหรือบางเรื่องการค้นหาต้นเรื่องไม่พบ ทั้งนี้ จากการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการ พบว่าประชาชนไม่ทราบความคืบหน้าหรือไม่ทราบผลการดำเนินการจากศูนย์ดำรงธรรมฯ ตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด ทำให้ประชาชนเกิดความกังวลใจ ความไม่สบายใจและไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น นายสมศักดิ์ จังตระกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น จึงได้มีนโยบายในการพัฒนาระบบจัดการและติดตามเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาางานดังกล่าว ซึ่งเป็นการสร้างเครื่องมือในการจัดการและติดตามเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดและศูนย์ดำรงธรรมอำเภอในระบบออนไลน์ให้สามารถรับเรื่อง ติดตาม และแจ้งผลการดำเนินการระหว่างศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้รับบริการให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว

๖.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาและการนำไปปฏิบัติ ระบบ “ดำรงธรรม Tracking” เป็นระบบที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก ระบบ Track And Trace : EMS : Thailand Post ของการไปรษณีย์ไทยที่สามารถเช็คสถานะของพัสดุได้ จึงมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนากับการแก้ไขปัญหาของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น เพื่อลดปัญหาการเสียเวลาเดินทางเข้ามาติดตามสถานะเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของประชาชน ณ ศาลากลางจังหวัด สามารถแจ้งผลการดำเนินการทุกขั้นตอนจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น ด้วยระบบ “Tracking” อย่างโปร่งใส และเป็นธรรม ซึ่งจะมีการแจ้งเตือนสถานะเรื่องหลังจากร้องเรียน คือ รอเจ้าหน้าที่รับเรื่อง, กำลังตรวจสอบคำร้อง, เสนอผู้อำนวยการกลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่นพิจารณา, เสนอหัวหน้าสำนักงานจังหวัดขอนแก่นพิจารณา, เสนอรองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น/ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นพิจารณา, สั่งการให้หน่วยงานตรวจสอบข้อเท็จจริง, อยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานหรือจังหวัด, รายละเอียดคำร้องไม่ชัดเจน และยุติเรื่อง ทั้งนี้ ยังสามารถแจ้งเตือนประชาชนเมื่อมีการเพิ่มชื่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องร้องเรียนฯ และชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน นอกจากนี้ ระบบดังกล่าว สามารถส่งต่อเรื่องร้องเรียนให้กับหน่วยงานในจังหวัดขอนแก่นจำนวน ๒๗๐ หน่วยงานแบบออนไลน์ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ และมีระบบ Chat กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

๖.๓ กระบวนการหรือขั้นตอนในการนำไปปฏิบัติ

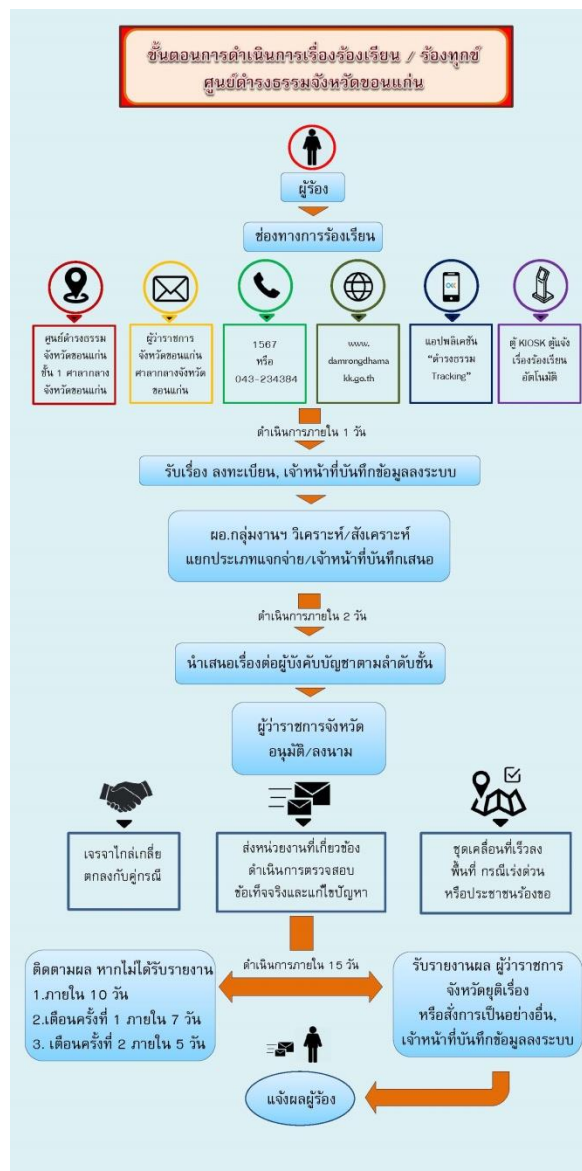
ประชาสัมพันธ์การใช้งานระบบ โดยจัดทำป้าย ไลน์ ประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และชุดบริการประชาชนผ่าน kiosk จัดทำแผ่นพับ วิธีที่คนนำเสนอระบบดำรงธรรม Tracking (เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และชุดบริการประชาชนผ่าน kiosk) จำนวน ๑ ชุด ความยาวไม่น้อยกว่า ๓ นาทีออกแบบมาสคอต (Mascot Design) ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์, YouTube, LINE และ facebook เป็นต้น การจัดงานแถลงข่าวเปิดตัวระบบดำรงธรรม Tracking ในวันอบรมการใช้งานครั้งที่ ๑

เมื่อเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เข้าสู่ระบบ สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น (Super Admin) และเจ้าหน้าที่จะนำเรื่องออกจากระบบเพื่อทำการสรุปประเด็นการร้องเรียนร้องทุกข์โดยย่อเสนอผู้บังคับบัญชา โดยจะเสนอเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ตามลำดับถึงผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ จะมีการนำ QR code จากระบบดำรงธรรม Tracking แสดงบนเอกสารทุกครั้ง และ Scan QR code เพื่อแสดงสถานะของเอกสารผ่านแอปพลิเคชันดำรงธรรม Tracking ในทุกขั้นตอน โดยระบบจะแจ้งเตือนสถานการณ์ดำเนินการทุกขั้นตอนให้ประชาชนทราบโดยอัตโนมัติ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จะส่งต่อเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดขอนแก่นผ่านระบบดำรงธรรม Tracking ตามข้อสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยกำหนดให้รายงานผลการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่หน่วยงานได้รับการแจ้งผ่านระบบดำรงธรรม Tracking/หนังสือราชการ/โดยมีฐานข้อมูลหน่วยงานจำนวน ๒๗๐ หน่วยงาน

๖.๔ ประโยชน์ที่ประชาชน/ผู้รับบริการได้รับ

๖.๔.๑ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น (Super Admin) สามารถค้นหารายชื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบผ่านระบบดำรงธรรม Tracking พร้อมทั้งรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

๖.๔.๒ ผู้บริหารระดับจังหวัด และนายอำเภอทุกอำเภอ สามารถเข้าใช้งานเพื่อดูภาพรวมเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของจังหวัดและอำเภอ พร้อมทั้งติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานแก้ไขปัญหาผ่านระบบออนไลน์ทาง

Application “ดำรงธรรม Tracking” ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

๖.๔.๓ ประชาชนสามารถติดตามเรื่อง และรับแจ้งผลการดำเนินการจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น ด้วยระบบ “Tracking” ซึ่งเป็นการแจ้งเตือนการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างโปร่งใส และเป็นธรรม

๖.๔.๔ มีเมนูอื่น ๆ เช่น เมนูการสนทนากับเจ้าหน้าที่เมนูแนวทางแก้ทุกข์ เมนูสายด่วนศูนย์ดำรงธรรม ๑๕๖๗ และสายด่วนของหน่วยงานอื่น เมนูข่าวสารสำคัญ และเมนูแบบสอบถามความพึงพอใจพร้อมข้อเสนอแนะให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางและเป็นทางเลือกใหม่ให้ประชาชนร้องเรียนร้องทุกข์และติดตามเรื่อง

๖.๔.๕ เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานเรื่องร้องเรียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (Sub Admin) สามารถรับเรื่องร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น รายงานผลการดำเนินงาน และการรายงานผลชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วผ่านระบบ ดำรงธรรม tracking และมีระบบ Chat กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรม ทั้งนี้ หน่วยงาน (Sub Admin) สามารถนำเรื่องที่รับเอง บันทึกลงระบบดำรงธรรม Tracking ได้ และสามารถจัดเก็บเอกสารเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ File PDF ในระบบดำรงธรรม Tracking ทำให้หน่วยงานมีฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของหน่วยงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นเรื่องย้อนหลัง ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

๖.๕ ผลการดำเนินงาน ผลลัพธ์หลังการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ตั้งแต่เปิดศูนย์ (วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗) – ปัจจุบัน (วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) สามารถแก้ไขปัญหาจนสามารถยุติเรื่องได้ร้อยละ ๙๗.๖๓

ตารางผลการดำเนินงาน “ระบบดำรงธรรม Tracking” เริ่มนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ Tracking ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ – ปัจจุบัน (วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔)

ที่	ช่องทาง	จำนวน (เรื่อง)	ลดระยะทาง มาติดตามเรื่อง (กม.)	ลด ระยะเวลา ติดตามเรื่อง (ชม.)	ลดค่าใช้จ่าย ติดตามเรื่อง (บาท)	ส่งต่อเรื่อง ได้เร็วขึ้น เฉลี่ย (วัน)
๑	การนำเข้าข้อมูลจากช่องทางการ ร้องเรียนอื่นๆ โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น	๑,๑๕๐	๙๐,๕๙๐.๘๔	๒,๑๒๖.๘๓	๔๗๔,๘๙๖.๙๖	๕
๒	ประชาชนร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ www.damrongdhamakk.go.th	๒๖๑	๑๖,๘๘๘.๗๐	๔๙๘.๐๗	๑๐๗,๑๑๑.๒๐	๕
๓	ประชาชนร้องเรียนผ่าน Application “ดำรงธรรม Tracking”	๖๓	๑๔,๑๗๓.๖๐	๒๐๖.๑๒	๘๓,๗๔๗.๒๐	๕
๔	ประชาชนร้องเรียนผ่านตู้ kiosk รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์	๒๙	๑,๔๙๐.๒๐	๒๓.๕๑	๑๑,๙๒๑.๖๐	๕
	รวม	๑,๕๐๓	๑๒๓,๑๔๓.๓๔	๒,๘๕๔.๕๔	๖๗๗,๖๗๖.๙๖	๕

ระบบ “ดำรงธรรม Tracking” นอกจากจะเป็นการเพิ่มช่องทางในการร้องเรียนและติดตามเรื่องผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อลดความล่าช้า ยังเป็นระบบที่มีการจัดเก็บฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนของตนเองสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บริหารระดับสูงในจังหวัด เพื่อกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของจังหวัดขอนแก่น ผ่านการนำข้อมูลที่ได้จากการร้องเรียนร้องทุกข์มาวิเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา และค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายต่อไป ทั้งนี้ หน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัดยังสามารถใช้ฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของระบบดำรงธรรม Tracking ไปใช้ประกอบการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด สำนักงานจังหวัดขอนแก่น
โทร. ๐ ๔๓๒๓ ๖๘๘๒ , ๐ ๔๓๓๓ ๑๕๑๕ , ๐ ๔๓๒๓ ๙๓๘๑

๗. ขอนแก่นโมเดล การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ : จังหวัดขอนแก่น

๗.๑ สรุปสาระสำคัญ

หนี้ในระบบ คือ สถานะการเป็นหนี้ของลูกหนี้นอกสถาบันการเงินตามกฎหมาย และด้วยการที่ไม่ได้มีการกำกับควบคุมจากสถาบันทางการเงินของรัฐ จึงสร้างปัญหาในการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราการยึดทรัพย์สินลูกหนี้และการใช้กำลังข่มขู่คุกคามลูกหนี้ เป็นต้น นับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนานในประเทศไทย เหตุผลในการกู้เงินนอกระบบของลูกหนี้ คือ ความต้องการใช้เงินด่วน และการเข้าไม่ถึงสถาบันการเงินในระบบ จากสถิติการรับเรื่องร้องทุกข์ปัญหาหนี้ในระบบของหน่วยงานในจังหวัดขอนแก่น (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑) พบว่า มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ๕๓๔ เรื่องจากผู้ร้อง ๕๓๔ ราย ดำเนินการจนเป็นที่ยุติ ๔๗๐ เรื่อง คิดเป็น ๗๗.๙๔ % และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๖๔ เรื่อง คิดเป็น ๒๒.๐๖% คิดเป็นมูลหนี้ ๒๐๓,๙๖๐,๒๒๐ บาท

ความพยายามแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้นำเอาแนวทางการบริหารงานเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืนใน ๕ มิติ ให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมดำเนินการผ่านกลไกสำคัญ

๗.๑.๑ แนวทางการบริหาร ๕ มิติ

- (๑) ดำเนินการอย่างจริงจังกับเจ้าหนี้ในระบบที่ผิดกฎหมาย
- (๒) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ
- (๓) ลดภาระหนี้ในระบบโดยการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้
- (๔) เพิ่มศักยภาพของลูกหนี้ในระบบ
- (๕) สนับสนุนการดำเนินงานหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการเงินชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๗.๑.๒ กลไกการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืนในระดับภูมิภาค ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ในระบบประจำจังหวัดและคณะอนุกรรมการฟื้นฟู และพัฒนาศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้ในระบบประจำจังหวัด

โดยการแก้ไขปัญหานี้ของระบบของจังหวัดขอนแก่นที่ผ่านมาในภาพรวมได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาตามนโยบายดังกล่าวข้างต้นของรัฐบาลและดำเนินการในลักษณะของการแยกส่วนกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในการรับข้อมูลการแก้ไขปัญหานี้ของระบบของแต่ละหน่วยงานตามภารกิจของตนเอง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับ จึงขาดความสมบูรณ์และไม่เป็นเอกภาพ ไม่สามารถออกแบบในการแก้ไขปัญหานี้ในภาพรวมได้อย่างรอบด้าน

๗.๒ แนวทางการแก้ไขปัญหาและการนำไปปฏิบัติ จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งแก้ปัญหาปากท้องของประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่จำเป็นต้องพึ่ง นายทุนเงินกู้ดอกเบี้ยสูงเกินกฎหมายกำหนด และได้รับความเดือดร้อน จนเกิดมีการร้องเรียนร้องทุกข์ให้หน่วยงาน ราชการช่วยเหลือ ประกอบกับความต้องการที่จะบังคับใช้กฎหมายให้บังเกิดเป็นรูปธรรม จังหวัดขอนแก่นจึงได้ บูรณาการหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด ในการสร้างความเป็นเอกภาพของข้อมูล เพื่อกำหนดทิศทาง ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหานี้ของระบบร่วมกัน ออกแบบสร้าง “**ขอนแก่นโมเดล แก้ไขปัญหานี้ของระบบ**” โดยดึงเอาศักยภาพของแต่ละส่วนราชการที่มีบทบาทหน้าที่ที่ตามกรอบภารกิจที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีความ เชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะด้านแตกต่างกัน ร่วมกันจัดองค์การบริหารงานให้มีทิศทางเดียวกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อสร้างชุดข้อมูลเบื้องต้นให้มีความเป็นเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ ลดความสิ้นเปลืองทรัพยากร ในการบริหาร โดยการออกแบบแบบสำรวจข้อมูลใหม่ให้เป็นเอกภาพ เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและรองรับ การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ของระบบของจังหวัด ก่อนส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความประสงค์ ของลูกหนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๗.๒.๑ หากผู้ร้องประสงค์ขอคำปรึกษา/แนะนำเกี่ยวกับหนี้ของระบบ หน่วยงานที่รับเรื่อง จะดำเนินการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการตามที่ต้องการทราบ และหากต้องการกู้สินเชื่อเชื่อหนี้ของระบบ จะดำเนินการส่งต่อไปยัง ธนาคารออมสิน หรือ ธ.ก.ส. ในพื้นที่พิจารณาให้สินเชื่อหนี้ของระบบต่อไป

๗.๒.๒ หากผู้ร้องประสงค์เจรจาไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ให้เป็นที่ไปตามกฎหมาย หน่วยงานที่รับเรื่อง จะดำเนินการไกล่เกลี่ยเอง (ตามอำนาจหน้าที่) เช่น อำเภอ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น หรือส่งต่อ เรื่องไปยังคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ของระบบประจำจังหวัด ซึ่งมีสำนักงานอัยการจังหวัดคุ้มครอง สิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดขอนแก่น ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการ ไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ให้เป็นที่ไปตามกฎหมาย จะมีการเชิญลูกหนี้และเจ้าหนี้ร่วมเจรจาไกล่เกลี่ย

๗.๒.๓ หากผู้ร้องประสงค์ต้องการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ฯ หน่วยงานที่รับเรื่อง จะดำเนินการส่งต่อไปยังคณะอนุกรรมการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้ของระบบประจำ จังหวัดต่อไป เพื่อส่งต่อลูกหนี้เข้ารับการพัฒนาฟื้นฟูศักยภาพผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ตามความต้องการ ความเหมาะสม และความสมัครใจ ด้วยวิธีบูรณาการกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ งาน โครงการ หรือทรัพยากรของแต่ละหน่วยงาน

๗.๒.๔ หากลูกหนี้ประสงค์ที่จะขอความเป็นธรรมในการช่วยเหลือกรณีถูกข่มขู่จากการกู้ยืมหนี้ นอกระบบจากสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หน่วยงานที่รับเรื่องจะส่งเรื่องต่อไปยังศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ การกู้ยืมเงิน โดยสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ดำรวจจตุรภาค ๔ (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นศูนย์ป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด

เกี่ยวกับหนี้นอกระบบ ตำรวจภูธรภาค ๔ (ศปน.ตร.ภ.๔) เพื่อดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งหากพบการกระทำ ความผิดจะดำเนินการทางกฎหมายทันที หรือเจรจาตกลงกันได้ให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายจนเป็นที่ยอมรับ ของทั้งสองฝ่าย

๗.๓ ผลการดำเนินการ “ขอนแก่นโมเดล แก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ”

๗.๓.๑ มีผลการดำเนินการในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ปัญหาหนี้นอกระบบ (ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔) ๑,๙๙๔ เรื่อง จากผู้ร้อง ๑,๙๙๔ ราย ยุติ ๑,๙๘๑ เรื่อง คิดเป็น ๙๙.๓๕ % โดยคิดเป็น มูลหนี้ ๕๗๕,๗๕๑,๒๗๖ บาท

๗.๓.๒ ดำเนินการกับเจ้าหนี้นอกระบบที่กระทำความผิดกฎหมาย และได้มีการมอบคืนโฉนดคืน ให้แก่ลูกหนี้นอกระบบ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ๓ ครั้ง แก่ลูกหนี้ ๓๘๓ ราย โฉนด ๔๐๗ ฉบับ คิดเป็นพื้นที่ ๑,๐๕๙ ไร่ ๓ งาน ๓๙ ตารางวา มูลค่าหนี้ ๖๒๒,๒๒๗,๐๖๕ บาท

๗.๓.๓ ส่วนการฟื้นฟูศักยภาพของลูกหนี้ได้มีการพิจารณาให้สินเชื่อจากกองทุนหมุนเวียน เพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนระหว่างปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ สำเร็จ ๑๘๗ ราย วงเงิน ๔๖,๒๔๘,๗๖๔ บาท จากธนาคาร ธ.ก.ส. ขอนแก่น ๘,๔๑๕ ราย วงเงินกู้ ๔๗๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากธนาคารออมสินขอนแก่น ๒๔,๖๔๘ ราย วงเงินกู้ ๑,๓๕๖,๖๓๖,๖๔๗ บาท

๗.๔ ประโยชน์ที่ประชาชน/ผู้รับบริการได้รับ

๗.๔.๑ ได้มีการบรรเทาความเดือดร้อนและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนจากการทำ สัญญากู้ยืมเงินที่ไม่เป็นธรรมให้เกิดความยุติธรรมมากขึ้นซึ่งพิจารณาจากตัวเลขการรับเรื่องร้องเรียนที่ได้รับเรื่อง ร้องเรียนร้องทุกข์ จำนวน ๑,๙๙๔ เรื่อง (๑,๙๙๔ ราย) ดำเนินการจนเป็นที่ยุติ ๑,๙๘๑ เรื่อง คิดเป็น ๙๙.๓๕ % และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๓ เรื่อง คิดเป็น ๐.๖๕ % และหากเทียบกับข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ก่อนการใช้ “ขอนแก่นโมเดล แก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ” ที่ได้มีการรับเรื่อง จำนวน ๕๓๔ เรื่อง ดำเนินการจนเป็นที่ยุติ ๔๗๐ เรื่อง คิดเป็น ๗๗.๙๔ % และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๖๔ เรื่อง คิดเป็น ๒๒.๐๖ % จะพบว่ามีการ ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์เพิ่มขึ้น ได้ ๒๑.๔๑% คิดเป็นมูลหนี้ ๕๗๕,๗๕๑,๒๗๖ บาท

๗.๔.๒ ทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงสถาบันการเงินในระบบมากขึ้น

(๑) กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนมีลูกหนี้ที่ได้รับการช่วยเหลือ จากเงินกู้ฯ สำเร็จ ระหว่างปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ จำนวน ๑๘๗ ราย ในวงเงิน ๔๖,๒๔๘,๗๖๔ บาท

(๒) ธ.ก.ส. จังหวัดขอนแก่น มีลูกหนี้นอกระบบที่มีการยื่นกู้ผ่านสินเชื่อฯ สละสม จำนวน ๘,๔๑๕ ราย วงเงินกู้ ๔๗๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) ธ.ออมสินขอนแก่น มีลูกหนี้นอกระบบที่มีการยื่นกู้ผ่านสินเชื่อฯ สละสม จำนวน ๒๔,๖๔๘ ราย วงเงินกู้ ๑,๓๕๖,๖๓๖,๖๔๗ บาท

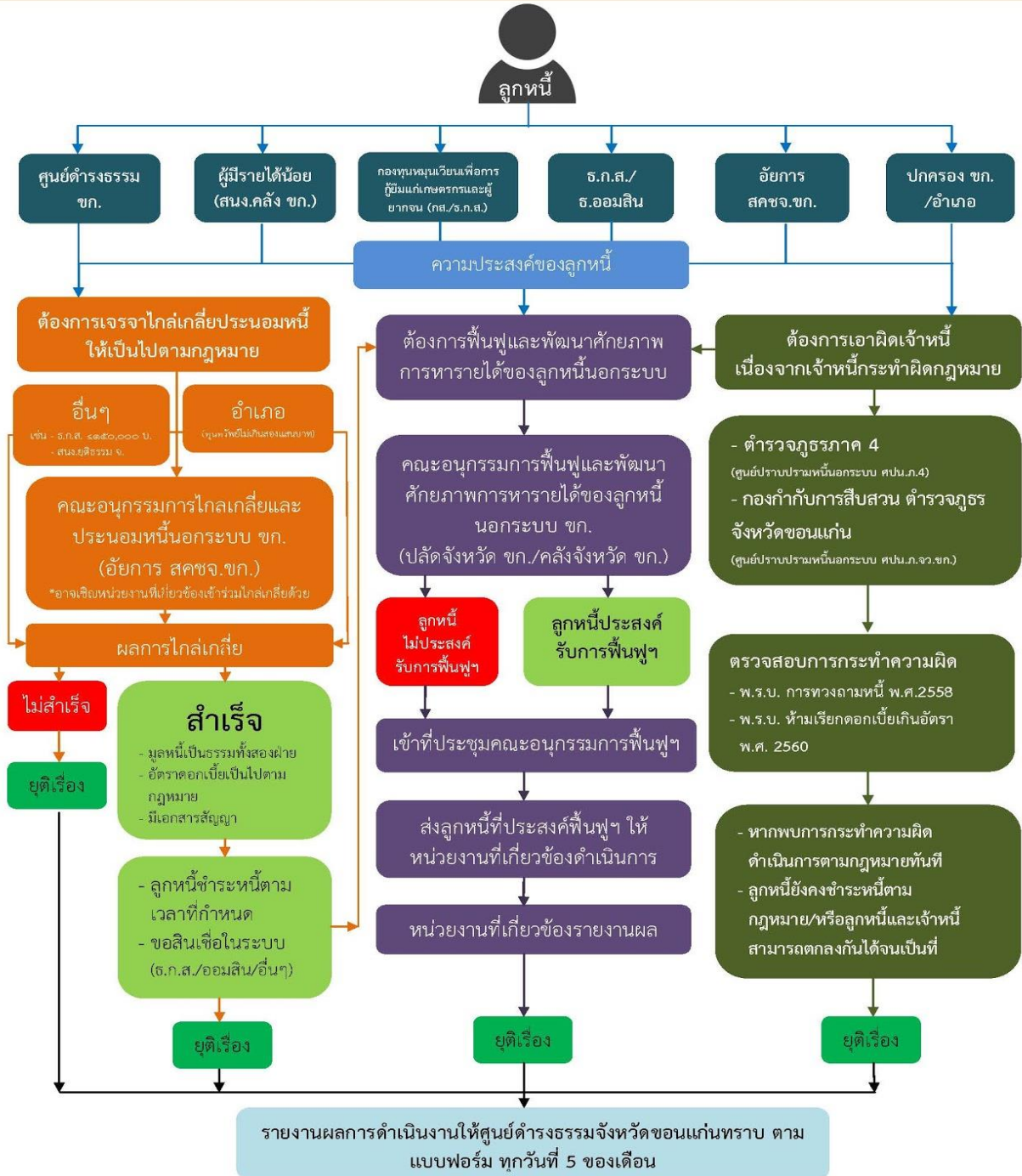
๗.๔.๓ มีระบบการดำเนินการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในการใช้บริการหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหานั้นนอกระบบ และสามารถบูรณาการร่วมกับกลไกอื่น ๆ ของจังหวัด ในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาคือต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน เช่น ปัญหาความยากจน เป็นต้น

๗.๔.๔ เกิดการถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาลูกข่ายได้รับผลกระทบจากปัญหานั้นนอกระบบ ร่วมกับการแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวเนื่องกัน เช่น ปัญหาความยากจน เป็นต้น โดยอาศัยกลไกอื่น ๆ ของจังหวัด เช่น คทช. จังหวัด ร่วมดำเนินการในการจัดหาที่ดินทำกินสำหรับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓ ได้มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยและยากจนให้สามารถมีที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณะประโยชน์และนิคมสร้างตนเอง ที่รัฐจัดสรรให้ จำนวน ๙ แห่ง เนื้อที่ ๑๙,๖๑๑ไร่ ๒ งาน ๓๘ ตร.วา พร้อมทั้งพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินฯ ในพื้นที่ ๓ อำเภอ คือ อ.ซำสูง (โคกทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณประโยชน์ตำบลคูคำ), อ.มัญจาคีรี (ป่าโคกหลวง) และ อ.โคกโพธิ์ชัย (ป่าโคกหลวง) จำนวนรวม ๑๑๒ ราย และขยายผลต่อยอดโครงการสำคัญอื่นๆ ของจังหวัด เช่น โครงการ “คู่เสียเกี่ยวก้อยแก้งคนขอนแก่น” เพื่อส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ สร้างความรู้และวินัยทางการเงินการลดรายจ่ายและพัฒนาความเป็นอยู่ป้องกันไม่ให้ประชาชนเป็นหนี้นอกระบบในอนาคตเพิ่มขึ้น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด สำนักงานจังหวัดขอนแก่น

โทร. ๐ ๔๓๒๓ ๖๘๘๒ , ๐ ๔๓๓๓ ๑๕๑๕ , ๐ ๔๓๒๓ ๙๓๘๑

แผนผังการแก้ปัญหาหนี้ในระบบ จังหวัดขอนแก่น

จัดทำโดย : ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดขอนแก่น

๘. การเตรียมการรับเสด็จฯ จังหวัดสงขลา : จังหวัดสงขลา

๘.๑ สรุปสาระสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี จะเสด็จฯ ไปพระราชทานรางวัลการทดสอบการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ระดับภาคใต้ และระดับประเทศ ครั้งที่ ๑๔ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ในวันศุกร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๐๐ น. โดยมีกำหนดเปลี่ยนเครื่องบินพระที่นั่ง เป็นเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง ณ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งในการเสด็จฯ ครั้งดังกล่าว มีประชาชนของจังหวัดสงขลา มา เฝ้าฯ รับ - ส่งเสด็จฯ และชื่นชมพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ณ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน จังหวัดสงขลา จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการเตรียมการรับเสด็จฯ นอกเหนือจากขั้นตอนปกติ เพื่อความเรียบร้อยและสมพระเกียรติ

๘.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๘.๒.๑ การอำนวยความสะดวกแก่มวลชนในการเดินทางมาเฝ้าฯ รับ - ส่งเสด็จฯ

จังหวัดสงขลา มอบหมายที่ทำการปกครองจังหวัด ที่ว่าการปกครองทุกอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สํารวจและจัดทำบัญชีรายชื่อ รวมถึงการจัดให้มียานพาหนะในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มีความประสงค์จะเดินทางมาเฝ้าฯ รับเสด็จฯ

๘.๒.๒ กำหนดเวลาในการเดินทางมาถึงพื้นที่รับเสด็จฯ

จังหวัดสงขลาได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่มีความประสงค์จะเดินทางมาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ เดินทางมาถึงท่าอากาศยานหาดใหญ่ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เพื่อให้การบริหารจัดการมวลชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๘.๒.๓ การจัดการด้านสถานที่

จังหวัดสงขลาและท่าอากาศยานหาดใหญ่ ร่วมกันวางแผนในการกำหนดพื้นที่พักคอยที่จอดรถ จุดบริการอาหาร และห้องสุขา ซึ่งจะต้องรองรับประชาชนที่มาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน

๘.๒.๔ การคัดกรองมวลชน

จังหวัดสงขลา ร่วมกับมณฑลทหารบกที่ ๔๒ ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา ตำรวจสันติบาล ภาค ๙ และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ร่วมกันจัดตั้งจุดคัดกรองประชาชนที่เดินทางเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ โดยครอบคลุมทั้งในมิติความมั่นคง และมิติด้านสาธารณสุข

๘.๒.๕ การดูแลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

จังหวัดสงขลาได้ดูแลอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เดินทางมาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ โดยยึดหลัก “ประชาชนคือแขกของพระเจ้าอยู่หัว” โดยจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ การจัดจุดให้บริการประชาชนในลักษณะจังหวัดเคลื่อนที่ เช่น บริการด้านงานทะเบียน บริการตัดผม จัดให้มีการแสดงจาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดตั้งโรงพระราชทาน และจัดให้มีจุดบริการทางการแพทย์ รวมตลอดจนจัดให้มีจิตอาสาพระราชทานคอยให้คำแนะนำการปฏิบัติตนในการเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ และดูแลประชาชน อย่างใกล้ชิด

๘.๒.๖ การจัดการมวลชนในพื้นที่รับเสด็จฯ ณ ลานสนามบิน

จังหวัดสงขลาได้กำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายมวลชน จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน จากจุดพักคอย เข้าสู่พื้นที่รับเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ (ลานสนามบิน) โดยใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที และได้กำหนดให้มวลชนนั่งแยกเป็นรายอำเภอ รวมถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจนอกเครื่องแบบ และจิตอาสาพระราชทานแฝงตัวในหมู่ประชาชน เพื่อเป็นการถวายเป็นความปลอดภัยและสามารถเข้ายับยั้งเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้อย่างทันท่วงที

หน่วยงานรับผิดชอบ : ที่ทำการปกครองจังหวัดสงขลา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โทร. ๐ ๗๔๓๒ ๗๐๓๖, ๐ ๗๔๓๑ ๑๑๑๓

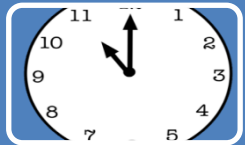
ตัวอย่างความสำเร็จในการเตรียมการรับเสด็จฯ จังหวัดสงขลา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี จะเสด็จฯ ไปพระราชทานรางวัลการทดสอบการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ระดับภาคใต้ และระดับประเทศ ครั้งที่ ๑๔ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ในวันศุกร์ ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๕.๐๐ น. โดยมีกำหนดเปลี่ยนเครื่องบินพระที่นั่งเป็นเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง ณ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งในการเสด็จฯ ครั้งดังกล่าว มีประชาชนของจังหวัดสงขลาเฝ้าฯ รับ - ส่งเสด็จฯ และชื่นชมพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ณ ท่าอากาศยานหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน จังหวัดสงขลาจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการเตรียมการรับเสด็จฯ นอกเหนือจากขั้นตอนปกติ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การอำนวยความสะดวกแก่มวลชนในการเดินทางมาเฝ้าฯ รับ - ส่งเสด็จฯ

- จังหวัดสงขลามอบหมายที่ทำการปกครองจังหวัด ที่ว่าการปกครองทุกอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อ รวมถึงการจัดให้มียานพาหนะในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มีความประสงค์จะเดินทางมาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ

๒. กำหนดเวลาในการเดินทางมาถึงพื้นที่รับเสด็จฯ

- จังหวัดสงขลาได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่มีความประสงค์จะเดินทางมาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ เดินทางมาถึงท่าอากาศยานหาดใหญ่ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เพื่อให้การบริหารจัดการมวลชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓. การจัดการด้านสถานที่

- จังหวัดสงขลาและท่าอากาศยานหาดใหญ่ ร่วมกันวางแผนในการกำหนดพื้นที่พักคอย ที่จอดรถ จุดบริการอาหาร และห้องสุขา ซึ่งจะต้องรองรับประชาชนที่มาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน

๔. การคัดกรองมวลชน

- จังหวัดสงขลา ร่วมกับมณฑลทหารบกที่ ๔๒ ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา ตำรวจสันติบาล ภาค ๙ และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ร่วมกันจัดตั้งจุดคัดกรองประชาชนที่เดินทางเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ โดยครอบคลุมทั้งในมิติความมั่นคง และมิติด้านสาธารณสุข

๕. การดูแลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

- จังหวัดสงขลาได้ดูแลอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เดินทางมาเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ โดยยึดหลัก “ประชาชนคือแขกของพระเจ้าอยู่หัว” โดยจัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ การจัดจุดให้บริการประชาชนในลักษณะจังหวัดเคลื่อนที่ เช่น บริการด้านงานทะเบียน บริการตัดผม จัดให้มีการแสดงจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดตั้งโรงพระราชทาน และจัดให้มีจุดบริการทางการแพทย์ รวมถึงตลอดจนจัดให้มีจิตอาสาพระราชทานคอยให้คำแนะนำการปฏิบัติตนในการเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ และดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด

๖. การจัดการมวลชนในพื้นที่รับเสด็จฯ ณ ลานสนามบิน

- จังหวัดสงขลาได้กำหนดให้มีการเคลื่อนย้ายมวลชน จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๒,๐๐๐ คน จากจุดพักคอย เข้าสู่พื้นที่รับเฝ้าฯ รับ-ส่งเสด็จฯ (ลานสนามบิน) โดยใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที และได้กำหนดให้มวลชนนั่งแยกเป็นรายอำเภอ รวมถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ตำรวจนอกเครื่องแบบ และจิตอาสาพระราชทานแฝงตัวในหมู่ประชาชน เพื่อเป็นการถวายความปลอดภัยและสามารถเข้ายับยั้งเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้อย่างทันทั่วทั้ง

๙. การบริหารจัดการที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา : จังหวัดสงขลา

๙.๑ สรุปสาระสำคัญ

๙.๑.๑ นโยบายของรัฐบาล

(๑) รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างฐานการผลิต เชื่อมโยงกับอาเซียนและการพัฒนาเมืองชายแดน

(๒) นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีประกาศ คณะกรรมการฯ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘ กำหนดให้ท้องที่ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแก้ว และตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา” ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ๓๔๕,๑๘๗ ไร่ (๕๕๒.๓ ตารางกิโลเมตร) และกำหนดให้นำพื้นที่ของรัฐมาใช้ประโยชน์ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา จำนวน ๑,๐๖๙-๒-๒๑ ไร่ โดยจังหวัดสงขลาได้กำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อส่งมอบพื้นที่ให้กับกรมธนารักษ์ แบ่งเป็น ๒ เฟส ดังนี้

๑) เฟสที่ ๑ แปลง ๖๒๙ - ๒ - ๑๒ ไร่

๒) เฟสที่ ๒ แปลง ๔๔๐ - ๐ - ๐๙ ไร่

๙.๑.๒ ศักยภาพของจังหวัดสงขลา

(๑) มีลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่: เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของภูมิภาค เชื่อมโยง แหล่งการค้า การลงทุน ที่สำคัญ ประกอบด้วย ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ท่าเรือป็นัง ท่าเรือกลางมาเลเซีย สนามบิน นานาชาติหาดใหญ่ และนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ จังหวัดสงขลา (นิคมฉลุง) รวมทั้งเชื่อมโยงแผนพัฒนาชาติ ทางภาคเหนือของมาเลเซีย Northern Corridor Economic Region (NCER) ได้แก่ เปอร์ลิส เคดาห์ เปรัก และป็นัง ซึ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจการเกษตร (Agribusiness) การคมนาคมขนส่ง และการท่องเที่ยว

(๒) ด้านการค้าชายแดน: จังหวัดสงขลามีด่านศุลกากร จำนวน ๓ ด่าน ได้แก่ ด่านศุลกากร สะเดา ด่านศุลกากรปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา และด่านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี มีมูลค่าการค้ารวมสูงสุดของประเทศ จำนวนประมาณ ๕๐๗,๐๐๐ ล้านบาท

(๓) ด้านอุตสาหกรรม: จังหวัดสงขลา มีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ โรงงานจดทะเบียนประมาณ ๗๕,๐๐๐ ล้านบาท และมีจำนวนแรงงานภาคอุตสาหกรรม ประมาณ ๖๖,๐๐๐ คน

๙.๑.๓ สภาพปัญหา

มีราษฎรที่บุกรุกอยู่ในที่ราชพัสดุ พื้นที่เฟสที่ ๑ แปลง ๖๒๙ - ๒ - ๑๒ ไร่ ในเขตพื้นที่ ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จำนวน ๔๒ ราย ยินยอมออก ๓๘ ราย และไม่ยินยอมออกจากพื้นที่ดังกล่าว จำนวน ๔ ราย กรมธนารักษ์จึงไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในฐานะหน่วยงาน ดำเนินการ การแก้ไขปัญหาเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา

๙.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

จังหวัดสงขลาได้จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา กรณีพื้นที่เฟสที่ ๑ แปลง ๖๒๙ - ๒ - ๑๒ ไร่ โดยมีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบตามภารกิจควบคู่กับ

การติดตามการปฏิบัติงานโดยกลไก บทบาทภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาและผู้บริหารจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ปลัดจังหวัด เป็นต้น ทำให้ประสบความสำเร็จสามารถส่งมอบพื้นที่ให้กับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเพื่อพัฒนาพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรมสงขลา ระยะที่ ๑ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๙.๒.๑ การบริหารจัดการการบูรณาการการทำงาน

(๑) ขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ/คณะทำงาน เช่น แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการในที่ดินราชพัสดุที่ได้มาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๑๗/๒๕๕๘ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เป็นหัวหน้าคณะทำงาน โดยคณะทำงานประกอบด้วยภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(๒) จัดตั้ง War Room โดยผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลามีการประชุมหารือผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เพื่อติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่อย่างไม่เป็นทางการ สัปดาห์ละ ๑ - ๒ ครั้ง หรืออาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม โดยมอบหมายสำนักงานจังหวัดสงขลา เป็นหน่วยปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙.๒.๒ การช่วงชิงมวลชนโดยใช้หลักนิติศาสตร์และหลักรัฐศาสตร์

(๑) การใช้หลักนิติศาสตร์ โดยมอบหมายหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตามภารกิจ ดังนี้

๑) มอบสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สงขลาแจ้งความดำเนินคดีกับผู้บุกรุกที่เป็นแกนนำ

๒) มอบเทศบาลตำบลสำนักขามดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญตามกฎหมาย เช่น ประกาศจังหวัดสงขลา ให้ขนย้าย รื้อถอน อาคารสิ่งปลูกสร้างออกจากที่ดินราชพัสดุ และดำเนินการอื่นๆ เป็นต้น

๓) มอบนายอำเภอสะเดา บูรณาการการบังคับใช้กฎหมายที่ได้รับมอบหมายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

(๒) การใช้หลักรัฐศาสตร์

๑) มอบที่ทำการปกครองอำเภอสะเดา สืบสวนผู้ได้รับผลกระทบโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

๑.๑) กลุ่มที่ยินยอมรื้อถอน โดยไม่มีเงื่อนไข

๑.๒) กลุ่มที่พร้อมเจรจา

๑.๓) กลุ่มที่ไม่ยินยอมรื้อถอน/แกนนำ

๒) กลุ่มที่ยินยอมรื้อถอนตาม ๑.๑) ๑.๒) มีการจัดหาที่อยู่อาศัยเพื่อช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมและมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) เยียวยากลุ่มเป้าหมายที่มีฐานะยากจน โดยประสานขอรับเงินช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

๒.๒) การจัดพื้นที่รองรับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการรื้อถอนอาคาร

๒.๒.๑) มอบสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สงขลาจัดหาที่ดินราชพัสดุแปลง สข. ๑๒๑๖ จำนวน ๖๕ ไร่ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ที่ย้ายมาหรือถอนและมีฐานะยากจน

๒.๒.๒) มอบที่ทำการปกครองอำเภอสะเดาจัดทำโครงสร้างพื้นฐานประกอบด้วย ระบบไฟฟ้า ประปา และถนน โดยมอบให้เทศบาลตำบลสำนักขามจัดทำรูปแบบรายการพร้อมประมาณการค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง โดยมอบสำนักงานจังหวัดสงขลาประสานในเบื้องต้นกับสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อขอรับการสนับสนุนงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในอำนาจรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบ

๒.๒.๓) ประสานธนาคารออมสินเพื่อสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับประชาชนในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย โดยมอบสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลาจัดทำแบบแปลนการก่อสร้างบ้านประกอบการทำธุรกรรมด้านการเงิน

๒.๒.๔) การประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ที่ได้มีการมอบหมายให้ที่ทำการปกครองอำเภอสะเดา ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่โดยใช้กลไกบทบาทของผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ควบคู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้นำภาคเอกชนซึ่งเป็นแกนนำที่สำคัญในพื้นที่

๙.๓ ผลการดำเนินงาน

๙.๓.๑ สามารถแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ราชพัสดุแล้วเสร็จด้วยความสงบเรียบร้อย เหตุการณ์ปกติ และสามารถส่งมอบพื้นที่ให้กับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ด้วย โดยกรมธนารักษ์ได้ส่งมอบที่ดินและจัดทำสัญญาเช่าที่ราชพัสดุกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๙.๓.๒ สามารถจัดหาพื้นที่ให้กับรัฐเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา จากการประเมินราคา พื้นที่จำนวน ๖๐๐ ไร่ มูลค่าประมาณไร่ละ ๑๕ ล้านบาท รวมเป็นมูลค่าที่ดินทั้งสิ้นประมาณ ๙,๐๐๐ ล้านบาท โดยกรมธนารักษ์ได้ส่งมอบที่ดินและจัดทำสัญญาเช่าที่ราชพัสดุกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๙.๓.๓ จากข้อมูลจากศูนย์ส่งเสริมการลงทุนภาคที่ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ปรากฏว่า มีนักลงทุนที่สนใจขอรับการสนับสนุนสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน (BOI) จำนวน ๑๖ โครงการ (เงินลงทุน ๙,๐๘๙ ล้านบาท) ประกอบด้วย น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น/Ceramic Dipping Former/ถุงมือยางธรรมชาติ/แถบพลาสติก/แปลงพลาสติก/ไม้อัดวีเนียร์/กล่องกระดาษ โครงการการจ้างงาน คนไทย ๓,๐๓๙ คน ต่างชาติ ๑,๒๖๐ คน

๙.๓.๔ แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่เฟสที่ ๑ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ของราษฎรในพื้นที่ เฟสที่ ๒ แปลง ๔๔๐ - ๐ - ๐๙ ไร่ และพื้นที่แปลงอื่น ๆ ต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานจังหวัดสงขลา โทร. ๐ ๗๔๓๑ ๖๔๗๘ - ๙

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สงขลา โทร. ๐ ๗๔๓๑ ๒๙๕๓

๑๐. การเสริมสร้างความสัมพันธ์จังหวัดชายแดน เมืองพี่เมืองน้อง และเมืองคูมิตร : จังหวัดอุบลราชธานี
ประเด็น การพัฒนาความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความร่วมมือในระดับท้องถิ่น

๑๐.๑ สรุปสาระสำคัญ

จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ชายแดนกับติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา การแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นข้ามเขตพรมแดนของรัฐ มีผลถึงความร่วมมือหรือความขัดแย้ง ดังนั้น จังหวัดจึงต้องมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทั้งประเทศเพื่อนบ้าน หรือในแถบไซเบอร์ ที่จะเป็นเส้นทางการค้าได้ เพื่อให้เกิดผลการดำเนินการในการส่งเสริมและความร่วมมือหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น การพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ถือเป็นแลกเปลี่ยนความร่วมมือในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการความร่วมมือในด้านการติดต่อประสานงาน ด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม ด้านการเชื่อมโยงการขนส่ง ด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับภูมิภาค เช่น การแลกเปลี่ยนบุคลากร ด้านการศึกษาในระดับต่างของส่วนภูมิภาค รวมถึงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางศิลปะและวัฒนธรรม

๑๐.๑.๑ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

(๑) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แขวงจำปาสัก แขวงสาละวัน และแขวงสะหวันนะเขต

นโยบายและแนวทางของคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย – ลาว

(๒) ราชอาณาจักรกัมพูชา จังหวัดพระวิหาร

นโยบายตามแนวทางของคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนทั่วไปไทย – กัมพูชา (GBC)

๑๐.๑.๒ ความสัมพันธ์กับประเทศใกล้เคียง

(๑) ความสัมพันธ์บ้านพี่เมืองน้อง

๑) นครฉินตู มณฑลเสฉวน สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗

๒) มณฑลเจียงซี สาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ระหว่างดำเนินการ

๓) กรุงทิมพู ราชอาณาจักรภูฎาน อยู่ในขั้นตอนการเตรียมการ

(๒) ความสัมพันธ์เมืองคูมิตร

๑) จังหวัดกวางนาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๗

๒) จังหวัดคอนตูม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๓) จังหวัดเถื่อ เทียน เว้ห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อยู่ระหว่างดำเนินการ

๔) จังหวัดกวางตรี สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อยู่ระหว่างดำเนินการ

๕) จังหวัดบิญห์เฟือก สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อยู่ระหว่างดำเนินการ

๑๐.๑.๓ ผลการดำเนินการได้รับการส่งเสริมและความร่วมมือ แต่ละด้าน ดังนี้

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

- ๑) การเกษตร
- ๒) อุตสาหกรรม
- ๓) การคมนาคม

(๒) ด้านวัฒนธรรม

- ๑) การท่องเที่ยว
- ๒) วัฒนธรรม

(๓) ด้านสังคม

- ๑) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

๑๐.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑๐.๒.๑ หลักการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

(๑) มีหนังสือเชิญจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือจัดทำโครงการเพื่อดำเนินกิจกรรม
ในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน

(๒) ติดต่อประสานงาน และจัดทำหนังสือไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

(๓) เสนอผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ

(๔) ดำเนินงานและประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๐.๒.๒ หลักการสร้างความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง และเมืองคู่มิตร

(๑) กรณีริเริ่มโดยหน่วยการปกครองต่างประเทศ

๑) แจ้งจังหวัดที่ได้รับการทาบทามพิจารณา

๒) จังหวัดมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาพร้อมแผนปฏิบัติการและแผน

งบประมาณ (กรณีพิจารณาเห็นความเหมาะสม) ไปยังกระทรวงมหาดไทย

๓) กระทรวงมหาดไทยพิจารณาและมีข้อพิจารณาถึงกระทรวงการต่างประเทศ

๔) จัดทำหนังสือแสดงเจตจำนง/บันทึกความเข้าใจการสถาปนาความสัมพันธ์

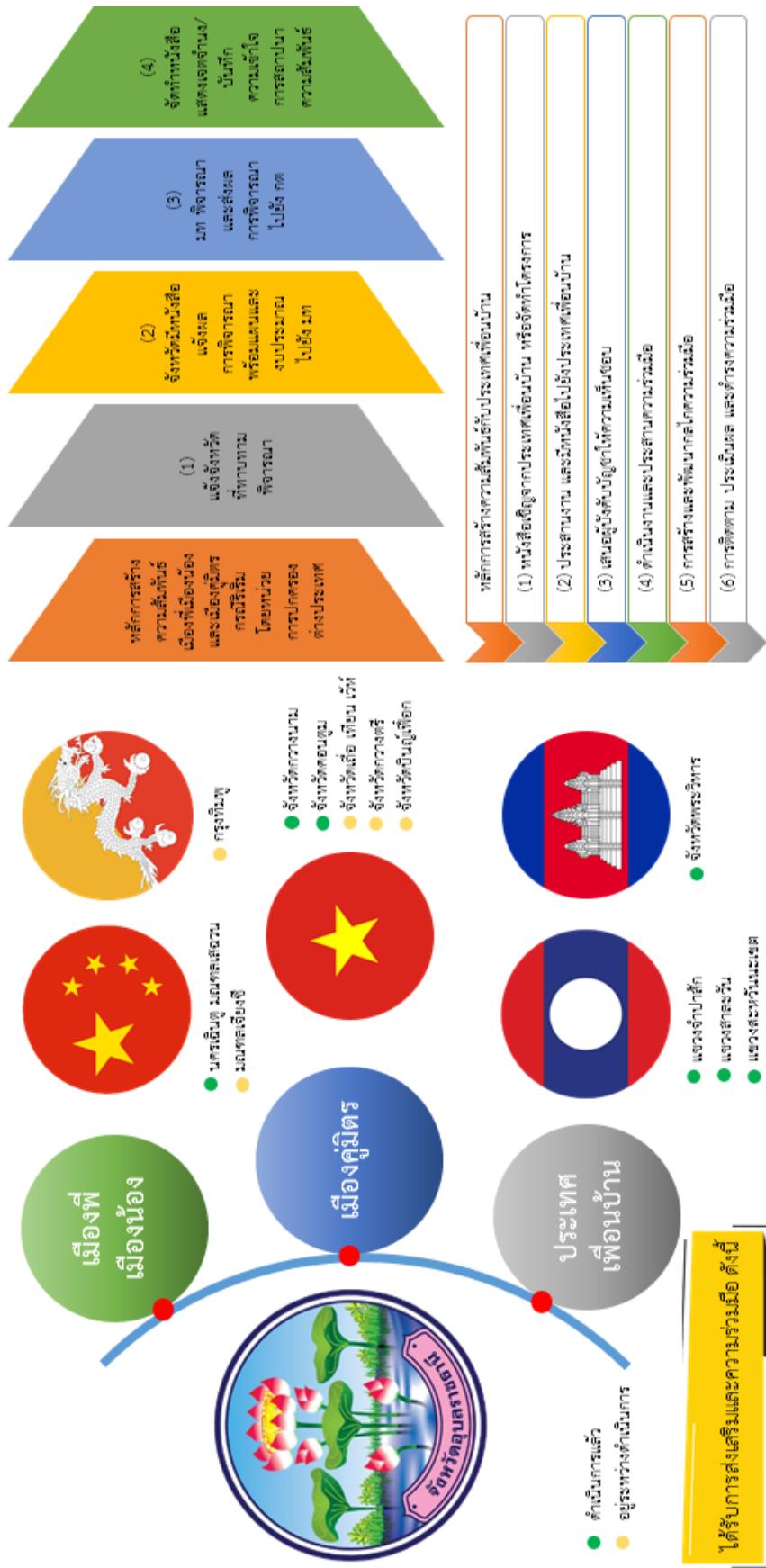
เมืองพี่เมืองน้อง/เมืองคู่มิตร

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๐๘

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๑๒ - ๔

การเสริมสร้างความสัมพันธ์จังหวัดชายแดน เมืองพี่น้อง และเมืองคูมิตร

(การพัฒนาความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความร่วมมือในระดับท้องถิ่น)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

วัฒนธรรม

การท่องเที่ยว

การค้าชายแดน

อุตสาหกรรม

การเกษตร

การท่องเที่ยว

วัฒนธรรม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๑๑. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น ยกระดับพื้นที่ชายแดนในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการค้าการลงทุน

๑๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

จังหวัดอุบลราชธานีมีศักยภาพจากภูมิศาสตร์ติดพื้นที่ชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ทำให้เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุน ในอีสานใต้ และยังสามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มประเทศอินโดจีนได้ โดยจังหวัดได้นำแนวคิด Smart City มาใช้ในการยกระดับพื้นที่ชายแดนในด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุน ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมเป็นแบบการค้าแบบพื้นบ้าน ผ่านพ่อค้าคนกลาง ขาดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อยกระดับพื้นที่ชายแดนในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการค้าการลงทุน จึงได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายบริเวณด้านชายแดนช่องเม็ก อำเภอสิรินธร ซึ่งเปรียบเสมือนประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นเส้นทางสู่เมืองปากเซ มีมูลค่าการค้าชายแดนที่สูง ซึ่งจากศักยภาพดังกล่าว จังหวัดอุบลราชธานีจึงได้ดำเนินโครงการ ดังนี้

๑๑.๑.๑ ช่องเม็ก Happy Valley ซึ่งประกอบไปด้วย

(๑) ด้านศุลกากร ซึ่งเป็นด่านสากล มีการนำเข้า ส่ง - ออกสินค้า ผ่านพิธีการศุลกากร สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้านำเข้า เป็นสินค้าเกษตร

(๒) Premium Outlet เป็นแหล่งรวมสินค้าแบรนด์ดัง และสินค้าท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์เกรดพรีเมียม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เข้ามาใช้จ่ายในช่องเม็ก โดยนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยว ชิม ช้อป ก่อนที่จะข้ามไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือกลับเข้ามา

(๓) ศูนย์แสดงสินค้า OTOP เป็นแหล่งรวมสินค้า OTOP พื้นเมือง เช่น ข้าวหอมมะลิ อินทรี หนุ่ยอุบล ผ้าไหม ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นต้น

(๔) ศูนย์กระจายสินค้า เป็นจุดพักสินค้า และกระจายสินค้าไปยังเมืองปากเซ และเชื่อมโยงไปยังตอนใต้ของเวียดนาม

(๕) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองเรืองแสง ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีได้ขับเคลื่อนการพัฒนา โดยได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานในระดับต่าง ๆ และได้บรรจุโครงการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะ Smart City อุบลราชธานีไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการข้างต้น ดังนี้

- ๑) สร้างการรับรู้
- ๒) จัดตั้งกลไกการดำเนินงาน
- ๓) ทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด
- ๔) กำหนดพื้นที่เป้าหมาย
- ๕) วางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- ๖) เชื่อมโยงการให้บริการในด้านต่างๆ

๑๑.๑.๒ สำนักงานจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน.มีแนวความคิดและเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นเมืองใหญ่แห่งภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลาง

MICE ของประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง และเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนาทางวิชาการของภูมิภาค โดยการยกระดับคุณภาพของอุตสาหกรรม MICE อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและบูรณาการตอบรับกับโอกาสการขยายตัวของธุรกิจและสังคมในพื้นที่ โดย MICE แต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

M = Meeting หมายถึง การจัดประชุมภายในองค์กร หรือระหว่างองค์กร

I = Incentives หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงานหรือบุคคลที่สามารถทำงานได้ตามเป้าหมาย

C = Conventions หมายถึง การประชุมนานาชาติ รวมบุคคลในสายอาชีพเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งมักจะเป็นการจัดงานขนาดใหญ่ในระดับภูมิภาคหรือประเทศ

E = Exhibitions หมายถึง การจัดงานแสดงสินค้าหรือบริการ อาจจะทำในระดับภูมิภาคหรือระดับชาติก็ได้

จังหวัดอุบลราชธานี มีมนต์เสน่ห์ของประเพณีและวัฒนธรรม โดยเฉพาะงานเทศกาลแห่เทียนพรรษา ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดฯ และมีชื่อเสียงในระดับชาติ จึงได้จัดโครงการเพื่อยกระดับศักยภาพชุมชนในจังหวัดฯ รองรับการจัดกิจกรรมไมซ์ เชื่อมโยงงานเทศกาลประเพณีแห่เทียนพรรษาสู่ชุมชนคนทำเทียนให้สามารถรองรับการจัดกิจกรรมไมซ์ ก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์อันดีและชื่อเสียงให้แก่จังหวัดอุบลราชธานี และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ สสปน. ในโครงการยกระดับงานเด่นใน MICE City (Flagship Events) ในปี ๒๕๖๓ ในการยกระดับงานประเพณีแห่เทียนพรรษาให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติมากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีโดยโครงการนี้มีประโยชน์ต่องานประเพณีแห่เทียนพรรษา ในกิจกรรม "การเตรียมเส้นทางเชื่อมโยงงานเทศกาลประเพณีแห่เทียนพรรษาสู่ชุมชนคนทำเทียนและชุมชนที่สามารถรองรับการจัดกิจกรรมไมซ์ได้"

๑๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑๑.๒.๑ ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดย

(๑) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจะไปพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชายแดนช่องเม็กให้เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าชายแดนและรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีทราบเป็นระยะ

(๒) จังหวัดอุบลราชธานีได้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานขับเคลื่อน Smart City จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยคณะทำงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) คณะทำงานด้านเกษตรและการแปรรูป
- ๒) คณะทำงานด้านการท่องเที่ยว
- ๓) คณะทำงานด้านสินค้าท้องถิ่น
- ๔) คณะทำงานด้านคุณภาพชีวิต

๑๑.๒.๒ ภายใต้คณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนช่องเม็ก Happy Valley ขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยอาศัยกลไกการขับเคลื่อน Smart City และแผนการดำเนินงาน (Road Map) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) สร้างการรับรู้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ให้รับรู้ในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเมือง

(๒) จัดตั้งกลไกการดำเนินงาน คณะกรรมการและคณะกรรมการ ขับเคลื่อน Smart city จังหวัดอุบลราชธานี

(๓) ทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด โดยเพิ่มแนวทางการพัฒนาด้านเมืองอัจฉริยะ Smart City

(๔) กำหนดพื้นที่เป้าหมาย เช่น เทศบาลนครอุบลราชธานี ด้านชายแดนช่องเม็ก เป็นต้น

(๕) วางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

๑) วางโครงสร้างเครือข่าย เช่น Cloud Platform

๒) ติดตั้ง Server ติดตั้ง Sensor

๓) เก็บข้อมูลต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิอากาศ แหล่งท่องเที่ยว สินค้าการเกษตร

จำนวนรถยนต์ เป็นต้น

๔) จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการ Intelligence Operating Center (IOC)

๕) สร้าง Application Mobile

(๖) เชื่อมโยงการให้บริการในด้านต่าง ๆ เช่น MICE City, Smart Mobility, Smart Community, Smart Economy, Smart Environment, Smart Governance, Smart Building และ Smart Energy

๑๑.๒.๓ ขับเคลื่อนงานโดยผ่านกลไกสำคัญของคณะกรรมการจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและขับเคลื่อนอุตสาหกรรม MICE จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม MICE มีอำนาจหน้าที่ เตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการโรงแรมและสถานที่ประชุมให้ได้มาตรฐานสากล พัฒนาและยกระดับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ พัฒนาและยกระดับการจัดงาน MICE

(๒) คณะกรรมการด้านการแสดงสินค้าและการบริการ มีอำนาจหน้าที่ สร้างโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมาตรฐาน พัฒนากิจกรรมและการบริการที่สามารถสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่

(๓) คณะกรรมการด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ พัฒนาช่องทางการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว MICE สร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานีไปยังผู้บริโภค

(๔) คณะกรรมการด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ มีอำนาจหน้าที่ปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรับรองการเติบโตของอุตสาหกรรม MICE ในพื้นที่ให้เชื่อมโยงทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงชายแดน

ยกระดับพื้นที่ชายแดนในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการค้าการลงทุน จังหวัดอุบลราชธานี

- 1 สร้างการรับรู้**
ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ให้รับรู้ในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเมือง
- 2 จัดตั้งกลไกการทำงาน**
จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานขับเคลื่อน Smart City
- 3 ทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด**
โดยเพิ่มแนวทางการพัฒนาในด้านเมืองอัจฉริยะ Smart City
- 4 กำหนดพื้นที่เป้าหมาย**
เช่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของเมือง เป็นต้น
- 5 วางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)**
เช่น วางโครงสร้างเครือข่าย Cloud Platform ติดตั้ง Server ติดตั้ง Sensor เก็บข้อมูลต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิอากาศ แหล่งท่องเที่ยว สินค้าการเกษตร และจำนวนรถยนต์ เป็นต้น
- 6 เชื่อมโยงการให้บริการในด้านต่าง ๆ**
เช่น MICE City, Smart Mobility, Smart Community, Smart Economy, Smart Environment Smart Governance, Smart Building, และ Smart Energy

ภาพประกอบ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงชายแดน

๑๒. การป้องกันการเสียดินแดนโดยธรรมชาติ : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น ลดการสูญเสียดินแดน โดยประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้พื้นที่ชายแดน เพื่อความปลอดภัย และมีความเหมาะสม

๑๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

โครงการก่อสร้างเชื่อมป้องกันการกัดเซาะ และสูญเสียดินแดนริมตลิ่งแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ ประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม ลดการสูญเสียดินแดนระหว่างประเทศ ประชาชนมีความสะดวกสบายมีสภาพแวดล้อมเหมาะสม และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน อย่างเป็นระบบ

๑๒.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

กรมโยธาธิการและผังเมืองให้หน่วยงานท้องถิ่นจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา การขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑๒.๒.๑ มีหนังสือขอโครงการพร้อมรายละเอียดตามแบบฟอร์ม ข.๐๑

๑๒.๒.๒ สำเนาแผนพัฒนาจังหวัดที่ระบุชื่อของโครงการที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ

๑๒.๒.๓ กรรมสิทธิ์ที่ดินของโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ หรือเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีหนังสือยินยอมให้ผู้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจัดทำโครงการ

๑๒.๒.๔ กรณีมีแบบก่อสร้าง แบบก่อสร้างต้องมีรายละเอียด เช่น ที่ตั้ง องค์กรประกอบรายการ งบประมาณราคาค่าก่อสร้าง

๑๒.๒.๕ โครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็น การยินยอมจากภาคประชาชน (ถ้ามี) และ/หรือ การลงรายชื่อของราษฎรร่วมขอโครงการ

๑๒.๒.๖ ต้องมีหนังสือจากหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยินยอมเข้าพื้นที่ก่อสร้าง และเมื่อโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จ ยินดีรับมอบโครงการเพื่อใช้งานและดูแลบำรุงรักษาต่อไป

๑๒.๒.๗ เมื่อกรมโยธาธิการและผังเมืองได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว กรณีที่กรมโยธาธิการและผังเมืองโอนงบประมาณให้จังหวัดอุบลราชธานี โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอน ตาม พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อไป

๑๒.๒.๘ ก่อนดำเนินการก่อสร้างต้องขออนุญาตก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ

๑๒.๒.๙ ขออนุญาตหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แขวงทางหลวง แขวงทางหลวงชนบท การรถไฟแห่งประเทศไทย โครงการชลประทาน กรมป่าไม้ เป็นต้น

๑๒.๒.๑๐ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ นำทรัพย์สินปลูกสร้างขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ (แบบ ทร.๐๓, ทร.๐๔, ทร.๐๕) และให้ส่งมอบทรัพย์สินปลูกสร้างให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลบำรุงรักษาต่อไป

๑๒.๒.๑๑ เมื่อหน่วยงานอื่นรับมอบทรัพย์สินแล้ว แจ้งกรมธนารักษ์ หรือธนารักษ์พื้นที่ เปลี่ยนแปลงผู้ใช้ประโยชน์ และส่งคืนที่ราชพัสดุ (แบบ ทบ.๖, ทบ.๑๐)

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐ ๔๕๓๔ ๔๖๒๔

การป้องกันความเสี่ยงดินแดนโดยธรรมชาติ

โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันกั้นการกัดเซาะ และสูญเสียดินแดนริมตลิ่งแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ

ภาพประกอบ การป้องกันความเสี่ยงดินแดนโดยธรรมชาติโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันกั้นการกัดเซาะ และสูญเสียดินแดนริมตลิ่งแม่น้ำชายแดนระหว่างประเทศ

๑๓. เมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” : จังหวัดนราธิวาส

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓) และแนวทางการดำเนินงาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางดังกล่าวไปดำเนินการ ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๑๓.๑ สารสำคัญของเรื่อง

สศช.ได้ร่วมกับ คอ.บต.จัดทำโครงการเมืองต้นแบบฯ โดยที่ประชุม คปต.มีมติเห็นชอบหลักการ กรอบแนวคิด และแนวทางการพัฒนาโครงการฯ ดังกล่าวแล้ว สรุปได้ดังนี้

๑๓.๑.๑ **กรอบแนวคิด** พัฒนาภายใต้กรอบแนวคิดเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี, อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส และ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ให้เป็นเมืองต้นแบบที่มีการพัฒนาในลักษณะพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะ ให้มีการลงทุนจากภาคเอกชนที่สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ไปยังพื้นที่ใกล้เคียงและเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยได้มากยิ่งขึ้น

๑๓.๑.๒ **วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจเฉพาะ และกระตุ้นให้เกิดการลงทุน รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง

๑๓.๑.๓ **เป้าหมาย** พัฒนาอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็น “เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร” พัฒนาอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็น “ศูนย์กลางการค้าชายแดนระหว่างประเทศ” และพัฒนาอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็น “เมืองต้นแบบการพัฒนาที่พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน”

๑๓.๑.๔ **แนวทางการพัฒนา** แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

(๑) ระยะเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน เช่น ออกมาตรการด้านสิทธิประโยชน์การลงทุน จัดตั้งกองทุนส่งเสริมธุรกิจรุ่นใหม่ของแต่ละอำเภอ เป็นต้น

(๒) ระยะที่ ๒ ปีถัดมาเพื่อสนับสนุนการลงทุนระยะแรก

๑) อำเภอหนองจิก : ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตรเป็นสินค้า OTOP ปรับปรุงท่าเรือปัตตานีและถนน

๒) อำเภอสุไหงโก-ลก : จัดตั้ง Free Trade Zone ก่อสร้างสะพานโก-ลกแห่งที่ ๒ ศึกษาความเหมาะสมศูนย์กระจายสินค้า คลังสินค้า โรงงาน ศูนย์นิทรรศการ ฯลฯ

๓) อำเภอเบตง : พัฒนาการท่องเที่ยวครบวงจรและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพระบบไฟฟ้าและระบบโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ

(๓) ระยะต่อไปในการเชื่อมโยงระบบขนส่งทั้งหมดไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑๓.๒ กฎหมาย/กฎระเบียบ/ประกาศ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองสู่ไฮงโก-ลก และเมืองเบตง ให้เป็นเมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน และพัฒนาเมืองยะลาให้เป็นเมืองนำอยู่และศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมการค้า การลงทุน ในพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

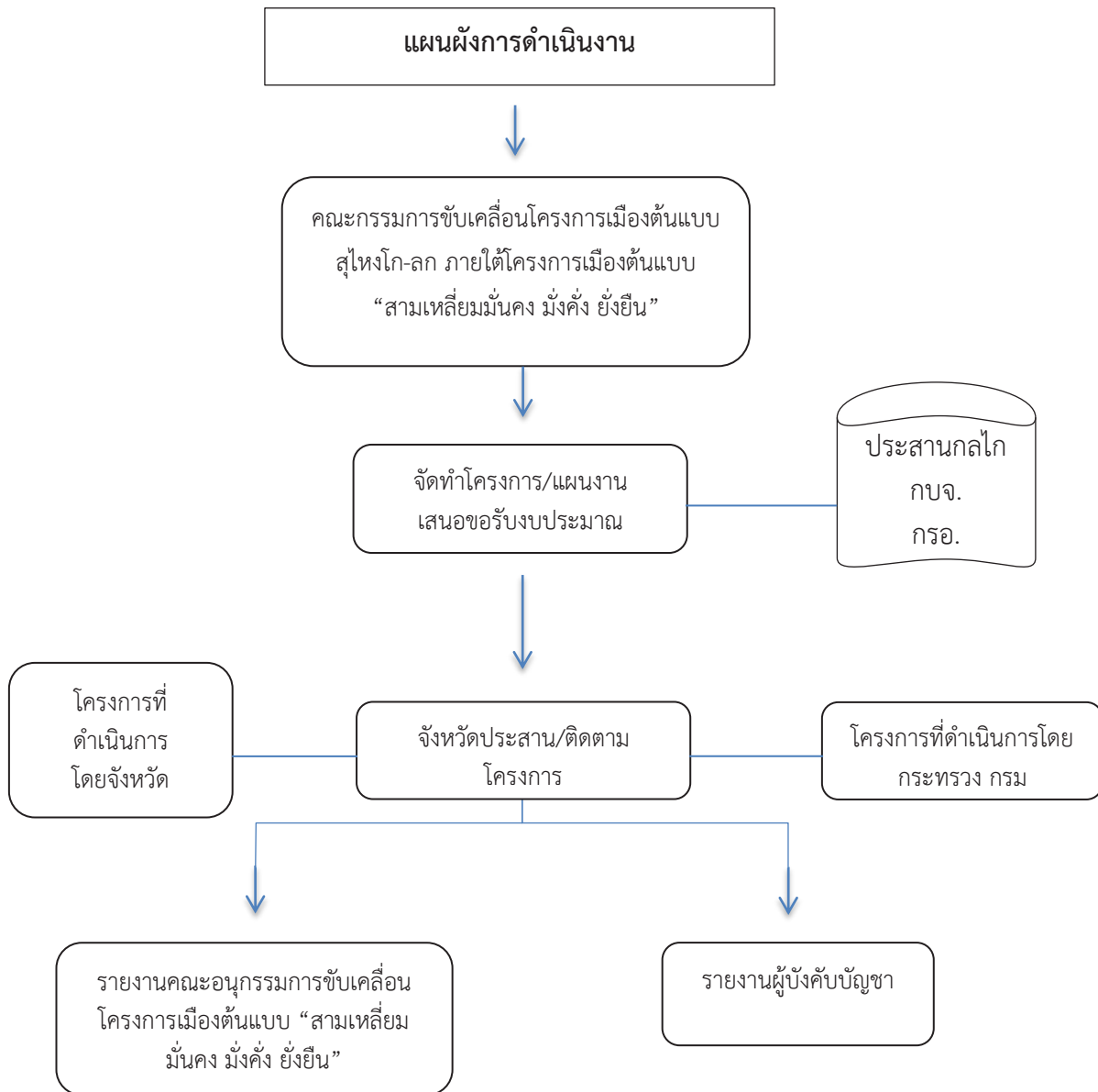
แผนพัฒนาจังหวัดนราธิวาส (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประเด็นการพัฒนาเสริมสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน

๑๓.๓ กลไกดำเนินงาน

การบริหารจัดการเมืองต้นแบบสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานอนุกรรมการ และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการอนุกรรมการฯ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของโครงการเมืองต้นแบบฯ รวมถึงพิจารณากลับกรองโครงการ ติดตามและประเมิน โดยจัดตั้งสำนักงานในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อประสานการพัฒนาพื้นที่และระดับจังหวัดได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการเมืองต้นแบบสู่ไฮงโก-ลก ภายใต้โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการเมืองต้นแบบฯ

๑๓.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลัก : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.), จังหวัดนราธิวาส อำเภอสู่โขทัย-ลพบุรี และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โทร. ๐ ๗๓๒๐ ๓๘๗๒

ภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษา แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วยส่วนราชการ ดังนี้

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น)
๒. กรมการพัฒนาชุมชน
๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

โดยจำแนกกระบวนการทำงานตามภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

● ด้านการพัฒนาชุมชน

๑. บทบาทและภารกิจที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน “Community Development Department” เป็นหน่วยงานราชการระดับกรมสังกัดกระทรวงมหาดไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยแยกออกจากส่วนพัฒนาท้องถิ่น กรมมหาดไทยตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๐๕ นับตั้งแต่นั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาและสภาพการณ์ของสังคมในแต่ละยุคสมัยตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ จำแนกได้เป็น ๖ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ ก่อร่างสร้างองค์กร ๑๐ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๑๔) ได้เปิดเขตพัฒนา ๑๑๕ อำเภอ ๑,๐๘๖ ตำบล ๑๐,๘๑๖ หมู่บ้าน เน้นการหารูปแบบวิธีการพัฒนาชนบท แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชนบท โดยเน้นให้การศึกษาและฝึกอบรมในการครองชีพ การพัฒนาของชุมชน การกระตุ้นให้ประชาชนร่วมกันแก้ปัญหาตนเองและหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงของชาติ นำปัญหาความต้องการของชาวบ้านมาสู่ภาครัฐ

ระยะที่ ๒ สร้างพลังชุมชน ๑๐ ปีที่สอง (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๔) เปิดเขตพัฒนาทุกอำเภอทั่วประเทศ ระยะนี้เน้นการทำงานตามแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการช่วยเหลือตนเองและชุมชนยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญต่อการสร้างผู้นำและการรวมกลุ่มให้มีกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานพลังการพัฒนา ริเริ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารข้าวตามแนวพระราชดำริ จัดให้มีกิจกรรมวันพัฒนา โดยถือวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี ริเริ่มให้มีวันกตัญญูซึ่งตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายน

ระยะที่ ๓ มุ่งสู่ระบบบริหารการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ๑๐ ปีที่สาม (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๓๔) มีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เน้นการพัฒนาจากตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนในการดำเนินงาน พัฒนาองค์กรประชาชนให้สามารถวางแผนและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เยาวชน

นอกระบบโรงเรียน พัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่มีความจำเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมรายได้และพัฒนาเงินทุน และเพิ่มความสามารถการทำงานเป็นกลุ่ม

ระยะที่ ๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ๑๐ ปีที่สี่ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๔) ยึดการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนรู้จักคิด ตัดสินใจ และปฏิบัติอันเป็นประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาชุมชน พัฒนาองค์กร อาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ จัดระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน จัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕ ปี และแผนพัฒนาตำบลประจำปี รวมถึงจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสตรี เด็ก เยาวชน และอาชีพ เป็นต้น

ระยะที่ ๕ ยุคใหม่ของระบบราชการ ๑๐ ปีที่ห้า (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๔) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน องค์กร และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการชุมชน ออกแบบระบบการวัดประเมินผลเพื่อเป็น “องค์กรราชการที่มีสมรรถนะสูง” ของระบบการบริหารราชการยุคใหม่ ขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พัฒนาระบบมาตรฐานงานชุมชน สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชน โครงการแก้ปัญหาความยากจนแบบถึงลูกถึงคน การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะที่ ๖ สร้างชนบทให้เป็นสุขพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สากล (พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา) เป็นช่วงของการดำเนินงานสร้างชนบทให้เป็นสุขพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สากล ดำเนินภารกิจเพื่อตอบสนองแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการบริหารชุมชนให้เกิดความสุขโดยพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขมวลรวมชุมชน เชื่อมโยงไปสู่ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง โดยมุ่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจให้ชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ และประชาชนมีความสุข

กรมการพัฒนาชุมชนมีโครงสร้างการบริหารราชการ ประกอบด้วย ราชการบริหารส่วนกลาง จำนวน ๑๕ หน่วยงาน (สำนัก/กอง/ศูนย์/สถาบัน/กลุ่ม) และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการพัฒนาชุมชนระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาชุมชนได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

๒) จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินความก้าวหน้า และมาตรฐานการพัฒนาของชุมชน

๓) พัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออม และการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน

๔) สนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์และการให้บริการข้อมูลสารสนเทศชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนบริหารการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในงานพัฒนาชุมชน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน

๖) ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านการพัฒนาชุมชนแก่หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒. ฐานข้อมูลการพัฒนาชุมชน : ผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และภาคี ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน

ฐานข้อมูลการพัฒนาผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน และภาคีการพัฒนาชุมชนในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน ที่สำคัญ ประกอบด้วย ๑๒ ฐานข้อมูล ได้แก่ ๑) ประชาชนชุมชน ๒) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)/ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ๓) อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ๔) คณะกรรมการพัฒนาสตรี ๕) คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ๖) คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศอช.) ๗) คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ๘) คณะกรรมการโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ๙) คณะกรรมการศูนย์การจัดการกองทุนชุมชน ๑๐) คณะกรรมการเครือข่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ๑๑) บริษัท โอท็อปอินเตอร์เทรดเดอร์ จำกัด และ ๑๒) บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด รายละเอียดปรากฏตามข้อมูลด้านล่าง (ข้อมูลจาก รายงานประจำปี ๒๕๖๓ กรมการพัฒนาชุมชน (Annual Report ๒๐๒๐))

๑) ประชาชนชุมชน	จำนวน ๒๓,๕๘๙ คน		
๒) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)/ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)	- สมาคมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนไทย	๑ คณะ	๓๖ คน
	- สมาคมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนจังหวัด	๓๖ คณะ	๑๙๕ คน
	- ชมรมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนจังหวัด	๖๘ คณะ	๑,๖๐๗ คน
	- ชมรมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนอำเภอ	๘๑๐ คณะ	๑๑,๐๕๑ คน
	- ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)		๑๓,๓๗๖ คน
	- อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)		๒๘๙,๕๘๐ คน
๓) อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	- ระดับหมู่บ้าน	๗๐,๓๘๔	คน
	- ระดับชุมชน	๑๘,๗๐๒	คน

<p>๔) คณะกรรมการพัฒนาสตรี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย ๑ คณะ ๓๖ คน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค ๔ คณะ ๑๖๐ คน - สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนจังหวัด ๓๔ คณะ ๑,๕๑๓ คน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด ๗๖ คณะ ๒,๗๔๐ คน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ ๘๗๘ คณะ ๒๐,๐๙๐ คน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล ๗,๑๒๔ คณะ ๑๓๔,๒๘๔ คน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ๗๔,๗๘๐ คณะ ๙๒๘,๕๑๐ คน
<p>๕) คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับจังหวัด ๘๗๘ คน - ระดับตำบล/เทศบาล ๖๖,๖๖๐ คน - ระดับกรุงเทพมหานคร ๑๔ คน - ระดับเขต ๕๘๕ คน
<p>๖) คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (ศอช.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับจังหวัด ๗๖ คณะ - ระดับอำเภอ ๘๗๘ คณะ - ระดับตำบล ๖,๘๐๙ คณะ
<p>๗) คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต</p>	<p>จำนวน ๑๙,๖๔๖ คณะ แต่ละคณะแบ่งออกเป็น ๔ ฝ่าย ๆ ละ ๓ - ๕ คน</p>
<p>๘) คณะกรรมการโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)</p>	<p>จำนวน ๒๙,๒๓๑ คณะ ๆ ละ ๗ - ๙ คน</p>
<p>๙) คณะกรรมการศูนย์การจัดการกองทุนชุมชน</p>	<p>จำนวน ๙๒๔ คณะ ประกอบด้วย ตัวแทนจากกลุ่ม/กองทุนในหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นสมาชิกของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิ</p>
<p>๑๐) คณะกรรมการเครือข่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับประเทศ ๑ เครือข่าย - ระดับจังหวัด ๗๖ เครือข่าย - ระดับอำเภอ ๘๗๘ เครือข่าย
<p>๑๑) บริษัท โอทอปอินเตอร์เทรดเดอร์ จำกัด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท โอทอปอินเตอร์เทรดเดอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ๑ บริษัท - บริษัท โอทอปอินเตอร์เทรดเดอร์ จำกัด ระดับจังหวัด ๕๙ บริษัท
<p>๑๒) บริษัท ประชาธิปไตยรัฐวิสาหกิจ (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ประชาธิปไตยรัฐวิสาหกิจ (ประเทศไทย) จำกัด ๑ บริษัท - บริษัท ประชาธิปไตยรัฐวิสาหกิจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ๗๖ จังหวัด

๓. ทิศทางและกระบวนการพัฒนาชุมชน

เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ให้บรรลุวิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ภายในปี ๒๕๖๕” กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดให้ปี ๒๕๖๔ เป็นปีแห่งการเสริมสร้างพลังและ

“ ๒๕๖๔ ปีแห่งการเสริมสร้างพลังและยกระดับขีดความสามารถของชุมชน เพื่อให้คนยังชีพอยู่ได้ มีงานทำมีรายได้ เศรษฐกิจชุมชนฟื้นตัว และสามารถพัฒนาสู่อนาคต ได้อย่างสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการกิจสำคัญ ดังนี้ ”

นโยบายอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

- พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน *Human Capital***
ขจัดปัญหาความยากจน สร้างความมั่นคงทางอาหารและสุขภาพ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”
- สร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน *Local Capital***
ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน มีวินัยทางการเงิน หนี้ครัวเรือนลดลง กองทุนชุมชนมีธรรมาภิบาล และสวัสดิการชุมชน
- เพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก *Local Economy***
พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยองค์ความรู้ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ OTOP ส่งเสริมช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เช่น OTOP TRADER, Digital Marketing และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างสมดุล โดยกลไกประชารัฐ
- เสริมสร้างพลังชุมชน *Community Empowerment***
บริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน พัฒนาผู้นำ กลุ่มองค์กร เครือข่าย ให้เป็นแกนหลักในการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาในทุกระดับ เพื่อให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการตนเองได้
- พัฒนาปัจจัยที่เอื้อในการขับเคลื่อนงาน *Enabling Factors***
สร้างอุดมการณ์พัฒนา ส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กร สื่อสารสังคม บูรณาการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนา สร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

คน พ.ช. ต้องมีใจในการทำงาน รักในเกียรติคุณเป็นข้าราชการที่สนองเบื้องพระยุคลบาท ทำงานเป็นที่รักและต้องลงพื้นที่ทำงานเคียงข้างประชาชนเสมือนญาติพี่น้อง เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และบูรณาการงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ “ประชาชนขึ้นใจ และมีความสุข”

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๕

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS Change for Good

ยกระดับขีดความสามารถของชุมชน เพื่อให้คนยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ มีรายได้ เศรษฐกิจชุมชนฟื้นตัว และสามารถพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยทิศทางการพัฒนาชุมชน ๕ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Human Capital) ประเด็นที่ ๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน (Local Capital) ประเด็นที่ ๓ การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก (Local Economy) ประเด็นที่ ๔ การเสริมสร้างพลังชุมชน (Community Empowerment) ประเด็นที่ ๕ การพัฒนาปัจจัยที่เอื้อในการขับเคลื่อนงาน (Enabling Factors)

๓.๑ การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Human Capital)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้นำสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมของการบริหารประเทศ นำมาดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อมุ่งสู่การสร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ โดยมีโครงการ/กิจกรรม อาทิ

๓.๑.๑ การขับเคลื่อนนโยบายการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมา

รัฐบาลมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๗/๒๕๖๓ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียกโดยย่อว่า “ศจพ.” และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยจะได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงให้กรมการพัฒนาชุมชน พิจารณาบูรณาการความร่วมมือจากส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ภายใต้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เกิดความยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน

(๑) นายกรัฐมนตรี มอบหมายรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็น

ประธานคณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คจพ.) โดยได้จัดการประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล ทั้งนี้ที่ประชุมมีมติการประชุม ดังนี้

๑) เห็นชอบกลไกการดำเนินการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมอบหมายกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) ศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) และทีมปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ โดยมีองค์ประกอบ และหน้าที่และอำนาจตามร่างคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการฯ ในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ทั้งนี้ สามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและหน้าที่อำนาจ ได้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่

๒) มอบหมายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครดำเนินการจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรุงเทพมหานคร (ศจพ.กทม.) และศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเขต (ศจพ.ข.) โดยมีองค์ประกอบ และหน้าที่และอำนาจ ตามร่างคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการ

ในระดับจังหวัดและระดับต่าง ๆ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ทั้งนี้ สามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและหน้าที่อำนาจ ได้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่

๓) เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยระบบ TPMAP ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ

๔) เร่งรัด ศจพ. ทุกระดับและทีมปฏิบัติการฯ ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงประเด็นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ตามแนวทางการขับเคลื่อนฯ พร้อมประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเข้าสู่ข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงกับเลขบัตรประชาชน ๑๓ หลัก โดยนำเสนอให้แก่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

๕) มอบหมายให้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ พัฒนาระบบ TPMAP ทั้งในส่วนของข้อมูลและการทำงานของระบบให้มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

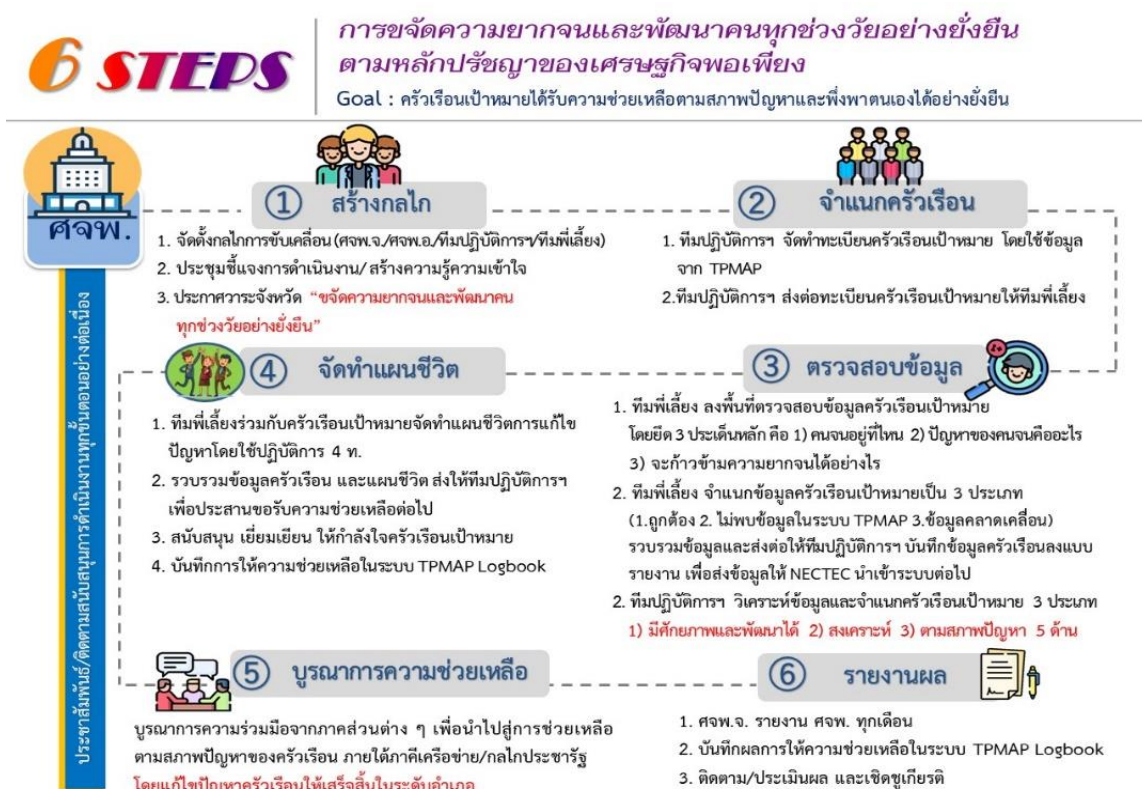
(๒) คณะกรรมการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๖๔ เรื่อง การจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ ลงวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ตามคำสั่งฯ โดยสามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบได้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่

(๓) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒/๐๑๖ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๔ เพื่อขอความอนุเคราะห์ปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินการเร่งรัดผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ (ศจพ.อ.) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ (คจพ.จ. และ คจพ.อ.) และทีมปฏิบัติการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ ซึ่งมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจตามคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และระดับต่าง ๆ โดยสามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบได้ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ เมื่อจัดตั้งแล้วเสร็จให้นำเข้าคำสั่งฯ มาที่ <http://nscr.nesdc.go.th/pelcd/ex-order> ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ข้อมูล ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีจังหวัดที่ได้นำเข้าคำสั่งจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัย

อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) และคำสั่งอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว จำนวน ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้นำเข้าคำสั่งฯ แล้ว

(๔) กระทรวงมหาดไทยได้จัดประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมราชสีห์ ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการประชุม พร้อมด้วยนายฉัตรชัย พรหมเลิศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายสุทธิ สุโกศล ปลัดกระทรวงแรงงาน นายอรรษิษฐ์ สัมพันธรัตน์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย นายอนุกุล ปัดแก้ว รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นายวรัท พุกษาทวีกุล เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมการประชุม

(๕) กรมการพัฒนาชุมชน จัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนเป้าหมายและทะเบียนครัวเรือนเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลจากระบบการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) เพื่อมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจัดทำทะเบียนครัวเรือนเป้าหมาย และดำเนินการพัฒนาคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

๓.๑.๒ กรณีตัวอย่างการแก้ไขปัญหาความยากจน

ปี ๒๕๖๐ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) ซึ่งตั้งต้นโดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จากกรมการพัฒนาชุมชน และข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐจากกระทรวงการคลัง มายืนยันซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่ง “คนจนเป้าหมาย” ใน TPMAP ก็คือคนจนใน จปฐ. ที่ไปลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๑ ได้เริ่มมีการพัฒนาระบบ TPMAP Logbook เพื่อบริหารจัดการคนยากจน ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านความเป็นอยู่ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ โดย TPMAP Logbook จะเชื่อมโยงข้อมูลคนจนจาก TPMAP ที่สามารถระบุได้ว่าคนจนเป้าหมายมีความยากจนมิติใดบ้าง ซึ่งในปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา กรมการพัฒนาชุมชน ได้ใช้ TPMAP Logbook เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน

(๑) โครงการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม :

กิจกรรมพัฒนาอาชีพและรายได้ของคนยากจน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ขับเคลื่อนโครงการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม : กิจกรรมพัฒนาอาชีพและรายได้ของคนยากจน ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด ๒๗๔ อำเภอ ๕๐๐ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์รายได้เฉลี่ยคนละ ๓๘,๐๐๐ บาท/ปี ที่สามารถพัฒนาได้ หรือครัวเรือนที่ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้แนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต การสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน และการสนับสนุนให้ครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย (ครัวเรือนเป้าหมาย) มีอาชีพและมีรายได้ จำนวน ๗,๕๐๐ ครัวเรือน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชนให้มีอาชีพ มีรายได้ และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) ชี้เป้าการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ โดยประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการปฏิบัติการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) และระดับอำเภอ (ศจพ.อ.) (หมายเหตุ : ชื่อเดิม) เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน มอบหมายภารกิจ และตั้งทีมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจน

๒) ประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมทีมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับอำเภอ

๓) ทีมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับอำเภอ จัดทำแผนปฏิบัติการ และลงพื้นที่เยี่ยมเยียนครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย (ครัวเรือนเป้าหมาย) เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของครัวเรือนเป้าหมาย และบันทึกข้อมูลลงในระบบ TPMAP Logbook

๔) ทีมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับอำเภอ ส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุสำหรับประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนเป้าหมาย ตามแผนความต้องการประกอบอาชีพ

๕) สรุปผลการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาอาชีพและรายได้ของคนยากจน

การดำเนินงาน

๑) ครั้วเรือผู้มีรายได้น้อย (ครั้วเรือเป้าหมาย) จำนวน ๗,๕๐๐ ครั้วเรือ ได้รับการพัฒนาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยอาชีพที่สนับสนุน ๕ ลำดับแรก ได้แก่ เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ จำนวน ๒,๗๗๕ ครั้วเรือ เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง จำนวน ๙๗๘ ครั้วเรือ เลี้ยงปลาดุก จำนวน ๕๒๓ ครั้วเรือ ปลูกผัก จำนวน ๓๙๖ ครั้วเรือ และเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปลูกผักและไม้ผล จำนวน ๒๙๗ ครั้วเรือ

๒) ครั้วเรือผู้มีรายได้น้อย (ครั้วเรือเป้าหมาย) มีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวน ๗,๔๘๙ ครั้วเรือ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๘๕ โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน ๕,๖๔๗.๒๗ บาท

๓) ครั้วเรือเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับการดูแลตามปฏิบัติการ ๔ ท ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และทางออก ด้วยการปรับทัศนคติครั้วเรือเป้าหมายในการร่วมแก้ไขปัญหาความยากจนของครั้วเรือตนเอง โดยครั้วเรือได้รับวัสดุสนับสนุนตรงตามความต้องการ/ความถนัดในการประกอบอาชีพ ทำให้ต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

๔) ทีมปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับอำเภอ มีความเข้าใจในการขับเคลื่อนกิจกรรมฯ สามารถให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษา/พี่เลี้ยง เชื่อมประสานหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือครั้วเรือเป้าหมายได้อย่างตรงจุด

๕) คณะกรรมการ ศจพ.จ. และ ศจพ.อ. ได้ชี้แจงสร้างความเข้าใจการขับเคลื่อนโครงการฯ สามารถชี้เป้าครั้วเรือยากจน และมอบหมายภารกิจแต่ละหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือครั้วเรือเป้าหมาย ได้อย่างชัดเจนและไม่เกิดความซ้ำซ้อน

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๐๓

(๒) โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสงคราม

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ได้แสดงผลการศึกษาการพัฒนาระบบคลังข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Big Data) พบว่ามีคนจนทั่วประเทศจำนวน ๑,๐๓๒,๙๘๗ คน โดยภาพรวมคนจนในจังหวัดสมุทรสงคราม ปี ๒๕๖๑ มีคนจนน้อยที่สุด จำนวน ๖๐๑ ครั้วเรือ ๙๐๓ คน จังหวัดสมุทรสงคราม จึงได้รับการพิจารณาเป็นจังหวัดนำร่องในการใช้ข้อมูลจากระบบ TPMAP ในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งจังหวัดสมุทรสงครามได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงครามได้มอบนโยบายการทำงานแก่หัวหน้าส่วนราชการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

การดำเนินงาน

๑) สร้างการรับรู้ ด้วยการประชุมชี้แจงแนวนโยบายการขับเคลื่อนโครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน ให้กับคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้รับทราบแนวทางการดำเนินงาน โดยเป้าหมายที่ชัดเจน คือ “ประโยชน์สุขของพี่น้องชาวจังหวัดสมุทรสงคราม”

๒) สร้างความรู้ ความเข้าใจ ระบบ TPMAP Logbook ด้วยการฝึกอบรม สร้างความรู้ ความเข้าใจ และลงพื้นที่ฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบ TPMAP Logbook

๓) สำรวจ ตรวจสอบ บันทึกข้อมูล และรายงานผล โดยหน่วยงานรับผิดชอบรายมิติ ลงพื้นที่ปักหมุด และสำรวจปัญหาความต้องการของครัวเรือนเป้าหมาย และรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อรวบรวมและสรุปผลการดำเนินงาน นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด และนำผลการดำเนินงานเข้าวาระการประชุมคณะกรรมการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย

๔) รวบรวมส่งต่อข้อมูล ประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่มีภารกิจตามสภาพ ปัญหาของครัวเรือนนั้น ๆ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๕) รายงานความก้าวหน้าต่อผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสงคราม ทุกเดือน

๖) ติดตาม ประเมินผล โดยผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการ แก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยสม่ำเสมอ

๗) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน

๑) ปี ๒๕๖๒ ในภาพรวมของจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถช่วยเหลือคนยากจนได้ จำนวน ๑๓๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๓ ของครัวเรือนเป้าหมาย

๒) ปี ๒๕๖๓ จากข้อมูล TPMAP พบว่า จังหวัดสมุทรสงครามมีคนจนตามเกณฑ์ ที่กำหนด จำนวน ๔๖๕ ครัวเรือน ๗๕๐ คน

ปัจจัยความสำเร็จ

๑) มีการทำงานในรูปแบบประชารัฐจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

๒) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีองค์ประกอบที่ครอบคลุม โดยต้องมีภาคส่วนอื่น ร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น หอการค้า บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เครือข่าย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ เป็นต้น เพื่อความสะดวกและความรวดเร็ว ในการช่วยเหลือ เนื่องจากไม่ติดเงื่อนไขด้านระเบียบต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓) มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งเป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการ

๔) จำแนกปัญหา ประสานงานและส่งต่อข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ให้ความช่วยเหลือ

๕) ดำเนินการบันทึกข้อมูลควบคุมไปกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของครัวเรือน
เป้าหมาย โดยประสานส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปเร่งแก้ปัญหา โดยปัญหาใดที่สามารถให้
ความช่วยเหลือเองได้ต้องรีบดำเนินการเพื่อกระตุ้นและเป็นแบบอย่างให้หน่วยงานอื่น ๆ เช่น การมอบเครื่อง
อุปโภค - บริโภค เมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น

๖) มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลเป็นรายตำบล เพื่อติดตาม สนับสนุนครัวเรือน
เป้าหมายและให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

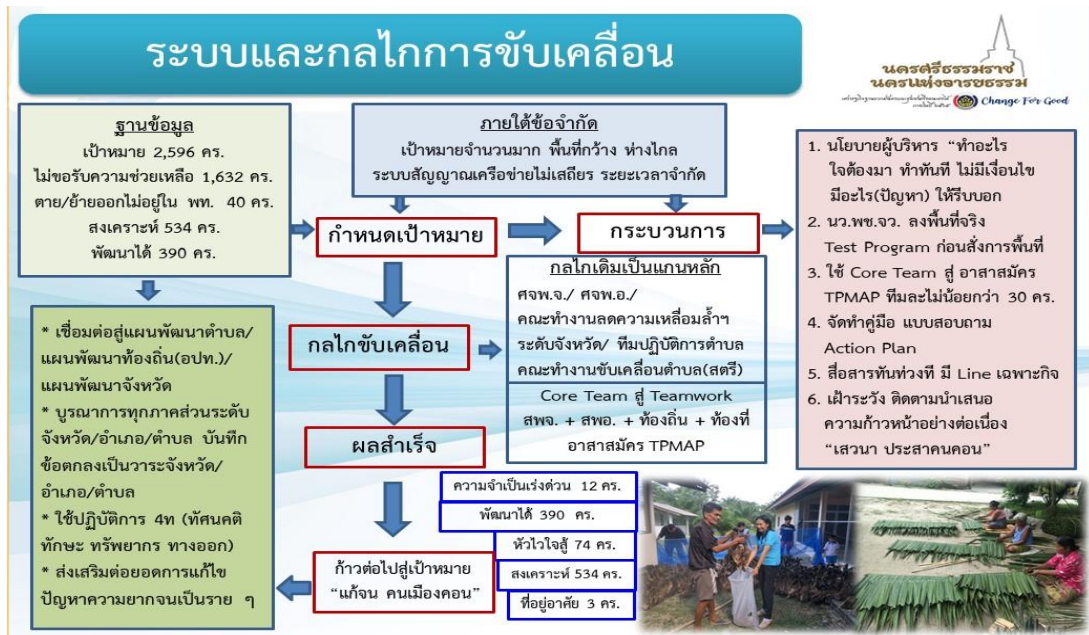
๗) มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทุกขั้นตอน และสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง และ
นำเสนอผลการดำเนินงานที่มีภาพของหน่วยงานหรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อความภาคภูมิใจและเป็นแบบอย่าง
ให้หน่วยงานหรือผู้ที่ร่วมให้ความช่วยเหลือ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม โทร. ๐ ๓๔๗๑ ๑๐๑๑

(๓) รูปแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช โทร. ๐ ๗๕๓๕ ๖๕๔๓

๓.๑.๓ โครงการ ๙ ; ๑๐ ปฏิบัติบูชา "สืบสาน รักษา ต่อยอด" เพื่อพัฒนาชุมชน

(๑) ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแนวคิดและทฤษฎีหลากหลาย ครอบคลุมและเกี่ยวพันกับกระบวนการพัฒนาหลายสาขา ก่อคุณูปการอันยิ่งใหญ่แก่การสงเคราะห์ช่วยเหลือ และยกระดับคุณภาพชีวิตของพสกนิกร เป็นอเนกอนันต์ มาโดยตลอดระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติ อีกทั้งพระองค์ยังได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง "ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" ขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน ๖ ศูนย์ ประกอบด้วย

- ๑) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ๒) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี
- ๓) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่
- ๔) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
- ๕) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
- ๖) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

เพื่อเป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ โดยมีการศึกษา ทดลอง และสาธิต ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการพัฒนาทางด้านสังคม และงานศิลปาชีพ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา ดูงาน ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปส่งเสริมให้แก่ประชาชนในพื้นที่รอบศูนย์ ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๒) วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ปวงชนชาวไทย และสนองพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา ต่อยอด แนวพระราชดำริ

๒) เพื่อปฏิบัติบูชา สืบสาน รักษา และต่อยอด แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้การปฏิบัติของประชาชน โดยการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน ร่วมกับ ๗ ภาคีเครือข่าย

๓) เพื่อส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติหมู่บ้านที่ได้นำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ไปประยุกต์ใช้

(๓) กลไกการดำเนินงาน

๑) กลไกการประสานงานภาคีเครือข่าย

๒) กลไกการบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์

๓) กลไกการติดตามประเมินผล

๔) กลไกการจัดการความรู้

๕) กลไกการสื่อสารสังคม

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) กำหนดเกณฑ์การประเมินและจัดระดับหมู่บ้าน กรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการส่วนกลาง เพื่อจัดทำเกณฑ์การประเมินและจัดระดับหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒) สร้างกลไกการประเมินผล จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ศึกษาการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๖ แห่ง ใน ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี นราธิวาส เชียงใหม่ และจังหวัดสกลนคร โดยแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด และคณะทำงานระดับอำเภอ

๓) ประเมินผลการดำเนินงานหมู่บ้าน คณะกรรมการระดับจังหวัด และคณะทำงานระดับอำเภอ นำเกณฑ์การประเมินผลฯ ไปใช้ในการประเมินผลหมู่บ้าน โดยคณะทำงานระดับอำเภอดำเนินการประเมินผลหมู่บ้านเบื้องต้น และส่งมอบผลการประเมินให้คณะกรรมการระดับจังหวัด

๔) จัดระดับหมู่บ้านและคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบ คณะกรรมการระดับจังหวัดนำผลการประเมินฯ โดยคณะทำงานระดับอำเภอ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดระดับหมู่บ้านและคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบ จังหวัดละ ๓ หมู่บ้าน ๆ ละ ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม

๕) ถอดบทเรียนหมู่บ้านต้นแบบ นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการถอดบทเรียนความสำเร็จของหมู่บ้านต้นแบบ

๖) เผยแพร่ ยกย่องต้นแบบ กรมการพัฒนาชุมชนจัดพิธีมอบรางวัล หมู่บ้านต้นแบบ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริฯ โดยมอบโล่รางวัลแก่หมู่บ้านต้นแบบ ๓ ด้าน ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ๖ แห่ง รวม ๑๘ หมู่บ้าน และเงินรางวัลหมู่บ้านละ ๑๕,๐๐๐ บาท

โครงการ 9 ; 10 ปฏิบัติบูชา “สืบสาน รักษา ต่อยอด” เพื่อพัฒนาชุมชน

ความเป็นมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแนวคิดและทฤษฎีหลากหลาย ก่อให้เกิดการอันยิ่งใหญ่ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของพลนิกร อีกทั้งยังได้พระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อศึกษาทดลอง ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ประมง ฯลฯ และนำองค์ความรู้ไปส่งเสริมแก่ประชาชนรอบศูนย์ฯ

วัตถุประสงค์โครงการ เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสนองพระราชปณิธาน พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สืบสาน รักษา ต่อยอด แนวพระราชดำริฯ ตลอดจนส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ ที่ได้น้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1 กำหนดเกณฑ์การประเมินและจัดระดับหมู่บ้าน
- 2 สร้างกลไกการประเมินผล
- 3 ประเมินผลหมู่บ้าน
- 4 จัดระดับหมู่บ้านและคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบ
- 5 อดลบทวีชนหมู่บ้านต้นแบบ
- 6 เผยแพร่ยกย่องหมู่บ้านต้นแบบ

เป้าหมาย
หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 แห่ง รวมจำนวน 148 หมู่บ้าน

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2565 : Change for Good

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๐๓

๓.๑.๔ การพัฒนาหมู่บ้าน “คนรักช้าง” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุน “โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์”

(๑) ความเป็นมา

จากปัญหาช้างป่าในพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง (จังหวัดจันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจังหวัดสระแก้ว) ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้าง เกิดการสูญเสียชีวิต รวมถึงพืชผลทางการเกษตรและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ จึงมีประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่า รอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง เพื่อเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาช้างป่า รวมทั้งการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า ภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านคชานุรักษ์”

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการพัฒนาชุมชน ในฐานะหัวหน้าคณะทำงานพัฒนาชุมชน ตามคำสั่งคณะกรรมการดำเนินการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนและช้าง ภายใต้ชื่อหมู่บ้านคนรักช้าง ทั้งนี้ ภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านสามอาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมการพัฒนา อีกหลายด้าน จึงดำเนินการพัฒนาอาชีพ เลือกออาชีพที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและจัดตั้งกองทุนสวัสดิการต่าง ๆ โดยน้อมนำ

แนวพระราชดำริของรัชกาลที่ ๙ ประเด็นการจัดการพื้นที่ การสร้างอาชีพเสริม และการจัดการความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า มาประยุกต์ใช้ภายใต้หลักนิติธรรม เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าในพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก ภายใต้ “โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์” ในการขับเคลื่อนการพัฒนาระยะแรกเป็นหมู่บ้านนำร่อง ภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านคชานุรักษ์” จำนวน ๕ หมู่บ้าน และหมู่บ้านขยายผล จำนวน ๑๘ หมู่บ้าน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำโครงการพัฒนาหมู่บ้าน “คชานุรักษ์ช้าง” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุน “โครงการพัชรสุธาคชานุรักษ์” โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า จำนวน ๒๓๕ หมู่บ้าน (๑๘ อำเภอ ๔๕ ตำบล)

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

- ๑) คณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดในภาคตะวันออก
- ๒) คณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง
- ๓) คณะทำงานพัฒนาชุมชน (ตามคำสั่งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการปัญหาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง)

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) กลไกการประสานงานภาคีเครือข่าย
- ๒) กลไกการบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์
- ๓) กลไกการติดตามประเมินผล
- ๔) กลไกการจัดการความรู้
- ๕) กลไกการสื่อสารสังคม

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้นำและประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับช้างป่าอย่างสมดุ เช่น การใช้ชีวิตด้วยการพึ่งตนเอง การเรียนรู้พฤติกรรมของช้าง รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมของช้างป่า ความเข้าใจสถานการณ์ สาเหตุและอุปสรรค และวิธีการเผชิญหน้ากับช้างป่า เครือข่ายการเฝ้าระวัง การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

๒) จัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน และกำหนดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดอนาคตด้วยตนเอง

๓) บูรณาการการสนับสนุนจากรัฐและเอกชน เพื่อการส่งเสริมดำเนินการตามแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้าง เช่น กิจกรรมสร้างความรู้และทัศนคติต่อสถานการณ์ที่เกิดจากช้างป่า กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับช้าง กิจกรรมการป้องกันช้างรบกวน/ทำร้ายคน และป้องกันคนทำร้ายช้าง กิจกรรมการปรับเปลี่ยนอาชีพเพื่อเสริมรายได้ให้มั่นคงจากอาชีพที่ถูกช้างรบกวน การสร้างอาชีพเสริม การแปรรูปผลผลิตสินค้า/ผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบ

ที่มีอยู่ในพื้นที่หรือวัตถุดิบจากพืชที่ข้างไม่ชอบ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด เป็นต้น

๔) ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

๕) สรุปผล ทบทวนการดำเนินงานและยกระดับการปฏิบัติงาน นำไปขยายผลสู่หมู่บ้าน

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

๓.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน (Local Capital)

กรมการพัฒนาชุมชน มีแนวคิดในการส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งทุนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการพัฒนาทุนชุมชนให้เข้มแข็งโดยการเสริมสร้างทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล จึงได้กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ให้สามารถจัดการทุนชุมชนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้แนวทางการพัฒนา ๒ แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาระบบการบริหารและการเข้าถึงแหล่งทุน และการพัฒนาทุนชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ มีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน อาทิ

๓.๒.๑ กองทุนพัฒนาเด็กชนบท ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(๑) ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาเด็กชนบทขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กก่อนวัยเรียนที่ครอบครัวยากจนและด้อยโอกาส ให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเหมาะสมตามวัย

โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับกองทุนพัฒนาเด็กชนบทไว้ในพระราชูปถัมภ์ฯ และพระราชทานพระราชานุญาตให้ใช้ชื่อว่า “กองทุนพัฒนาเด็กชนบท ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ประกอบด้วย กองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง และจังหวัด ๗๖ จังหวัด โดยทุกกองทุนได้จัดกิจกรรม เพื่อหารายได้สมทบกองทุนฯ เป็นประจำทุกปี และนำเงินไปใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กก่อนวัยเรียน

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติคณะรัฐมนตรี/ประกาศ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกองทุนพัฒนาเด็กชนบท ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกาศ ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๑) ข้อ ๗ การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาเด็กชนบท ให้ประกอบด้วยคณะกรรมการ ดังนี้

- คณะกรรมการอำนวยการกองทุนพัฒนาเด็กชนบท มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการอำนวยการกองทุนพัฒนาเด็กชนบท ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคคลที่พิจารณาเห็นว่าสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเด็กได้ โดยมีอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้มีข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

- คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง มีอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยแต่งตั้งจากรองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนทุกคนเป็นรองประธานกรรมการ บุคคลที่พิจารณาเห็นว่าสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเด็กเป็นกรรมการ ข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชนที่อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เห็นสมควรเป็นกรรมการ โดยให้มีกรรมการและเลขานุการหนึ่งคน และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน

- คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทของจังหวัด ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน โดยแต่งตั้งจากหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด ผู้แทนองค์กรเอกชนในจังหวัด และบุคคลที่พิจารณาเห็นว่าสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาเด็กชนบทของจังหวัดได้ โดยมีพัฒนาการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้าฝ่ายของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่รับผิดชอบ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้คราวละสี่ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

๒) ข้อ ๑๐ คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง และคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็กชนบท อายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี
- กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม การรณรงค์ หารายได้สมทบกองทุนพัฒนาเด็กชนบท
- ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่คณะกรรมการอำนวยการกองทุนพัฒนาเด็กชนบทกำหนด

- พิจารณานุมัติการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาเด็กชนบท ตามข้อ ๑๑
- กำหนดระเบียบ บริหาร ควบคุม ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานกองทุน

พัฒนาเด็กชนบท

- ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานกองทุนพัฒนาเด็กชนบท

(๓) กลไกการดำเนินงาน

๑) คณะกรรมการอำนวยการกองทุนพัฒนาเด็กชนบท (ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ)

๒) คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง (อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นประธานกรรมการ โดยให้มีกรรมการและเลขานุการหนึ่งคน และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการหนึ่งคน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน)

๓) คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ พัฒนาการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และหัวหน้าฝ่ายของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดที่รับผิดชอบ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ)

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดทำโครงการทอดผ้าป่าสมทบกองทุนพัฒนาเด็กชนบท ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และนำไปช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมในการ พัฒนาเด็กที่ครอบครัวยากจน และด้อยโอกาสในชนบท

๒) กรมการพัฒนาชุมชนจัดสรรเงินทุนอุปการะเด็กโดยมอบหมายให้สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดดำเนินการมอบทุนอุปการะให้แก่เด็กที่มีอายุแรกเกิด ถึง อายุ ๖ ปี ที่ครอบครัวมีฐานะยากจนและ ด้อยโอกาสในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด จำนวน ๒,๐๐๐ ทุน ทุนละ ๑,๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓) กรมการพัฒนาชุมชนจัดทำโครงการกองทุนพัฒนาเด็กชนบทเคลื่อนที่ โดยบูรณาการ ร่วมกันระหว่างกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลางและจังหวัด สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ ผู้นำกลุ่ม/องค์กร และเครือข่ายพัฒนาชุมชน ร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและพัฒนาครอบครัว เพื่อเฉลิม พระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๔) มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชนในพระบรมราชินูปถัมภ์ ได้ให้การสนับสนุน ทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง อายุ ๖ ปี ที่เป็นเด็กกำพร้า เด็กพิการ หรือผู้ปกครองมีฐานะ ยากจน โดยให้กรมการพัฒนาชุมชนคัดเลือกเด็กในพื้นที่ซึ่งไม่ได้รับทุนของหน่วยงาน CCF จำนวน ๑๗ จังหวัด เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน

กองทุนพัฒนาเด็กชนบทในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

แนวคิด

กระบวนการ

แนวทางการดำเนินงาน

การบูรณาการ

เพื่อเป็นกองทุนในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี ที่ครอบครัวยากจนและด้อยโอกาสให้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัย

การบริหารงานกองทุนฯ	กิจกรรมหารายได้	กิจกรรมช่วยเหลือสนับสนุนเด็ก
<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำฐานข้อมูลกองทุนพัฒนาเด็กชนบทฯ 2. ประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง 3. จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาเด็กชนบทส่วนกลาง 4. รายงานกิจการและสถานะการเงินของกองทุนพัฒนาเด็กชนบทเสนอต่อประธานคณะกรรมการอำนวยการกองทุนพัฒนาเด็กชนบท 5. สรุปผลการดำเนินงานกองทุนฯ เพื่อถวายแด่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงทราบเป็นประจำทุกปี 6. นำเงินทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระราชกุศลเพื่อกิจการพัฒนาเด็ก จำนวน 1 ล้านบาท 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ่งทำและจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก ให้ทุกจังหวัด/ศูนย์ศึกษาฯ/ส่วนกลาง และประชาชนทั่วไป 2. ทอดผ้าป่ากองทุนพัฒนาเด็กชนบทฯ ในพระราชูปถัมภ์ฯ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล แต่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันที่ 1 เมษายน เป็นประจำทุกปี 3. รับบริจาคเงินจากหน่วยงานและบุคคลทั่วไป 4. รับบริจาคเงินอุปการะเด็กจากผู้มีจิตศรัทธา (รายเดือน/รายปี) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมอบทุนอุปการะเด็กของกองทุนฯ ให้ทุนการศึกษาเด็ก 76 จังหวัด จำนวน 2,000 ทุนๆ ละ 1,500 บาท เป็นเงิน 3,000,000 บาท 2. การมอบทุนมูลนิธิร่วมจิตต์ น้อมเกล้าฯ ให้ทุนการศึกษาเด็ก 17 จังหวัด จำนวน 328 ทุน ๆ ละ 1,200 บาท เป็นเงิน 393,600 บาท 3. จัดโครงการกองทุนพัฒนาเด็กชนบทเคลื่อนที่ (CDF Mobile) เพื่อมอบทุนการศึกษา สนับสนุนสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับเด็ก 4. มอบของขวัญให้เด็ก ในเทศกาลปีใหม่และวันเด็กแห่งชาติ 5. สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาเด็กที่จำเป็น

เป้าหมาย

เด็กก่อนวัยเรียนอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี ที่ครอบครัวยากจน/ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือ

ตัวชี้วัด

1. เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงหกปี ที่ครอบครัวยากจน/ด้อยโอกาสได้รับทุนการศึกษา จำนวน 2,000 ทุน
2. จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมโครงการกองทุนพัฒนาเด็กชนบทเคลื่อนที่ (CDF Mobile)

พม. /สธ. /หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2565 : Change for Good

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

๓.๒.๒ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตรเครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน” ทำให้คนมีคุณธรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร แบ่งปันซึ่งกันและกัน เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อจัดสรรผลประโยชน์และจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก ทำให้ชุมชนมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง ลดการพึ่งพิงแหล่งทุนจากภายนอกชุมชน

วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อพัฒนาคน โดยใช้หลักการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองและเพื่อนสมาชิกให้มีคุณธรรม ๕ ประการ
- (๒) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการระดมเงินออมจัดตั้งเป็นกองทุน ทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนในการกั๊ยืมเงินไปประกอบอาชีพและใช้ตามความจำเป็นของครอบครัว และเรียนรู้กิจกรรมเชิงธุรกิจสามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

(๓) เพื่อพัฒนาสังคม โดยการปลูกฝังคุณธรรม ๕ ประการ ปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความสามัคคี การช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันของสมาชิก

กลไกการดำเนินงาน

- (๑) คณะกรรมการอำนวยการ
- (๒) คณะกรรมการส่งเสริมสินเชื่อ (เงินกู้)
- (๓) คณะกรรมการตรวจสอบ
- (๔) คณะกรรมการส่งเสริม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

(๑) จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ขั้นตอนที่ ๑ ก่อนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑) ศึกษาข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

๒) วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้นำชุมชน

๓) เผยแพร่แนวคิดเรื่องกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แก่ผู้นำ/แกนนำชุมชน

๔) ฝึกอบรมผู้นำ/แกนนำชุมชน ให้เข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่งเสริมให้ผู้นำกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จ เล่าประสบการณ์ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาดูงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จ

๕) ให้ผู้นำ/แกนนำชุมชนที่ผ่านการฝึกอบรม เผยแพร่แนวคิดและรวบรวมผู้สนใจ

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑) ประชุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงหลักการ/แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๒) ให้ประชาชนลงมติจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้วยความสมัครใจ

๓) รับสมัครสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๔) เลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๕) ร่างระเบียบข้อตกลงกลุ่มฯ เบื้องต้น กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และจัดทำ

เอกสาร ทะเบียน บัญชี ที่เกี่ยวข้อง

๖) รายงานให้อำเภอรอบเพื่อประสานงานกับธนาคาร

ขั้นตอนที่ ๓ ภายหลังการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทำหนังสือประสานงานกับธนาคาร เพื่อรับรองสถานะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๒) เข้าร่วมประชุมทุกครั้งในวันส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิก

๓) ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและสมาชิก

๔) ควรจัดให้มีการประชุม ฝึกอบรม ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๕) รายงานผลความก้าวหน้า

๖) เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี

๗) ร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิก พัฒนากลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้ก้าวหน้า

(๒) จัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก

ด้านการพัฒนาธุรกิจชุมชน เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นการฝึกการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่มโดยมุ่งหวังให้มีกำไรเพื่อนำไปปันผล เฉลี่ยคืน และจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน โดยกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ อาทิ

๑) ให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ

๒) ศูนย์สาธิตการตลาด เพื่อแก้ไขปัญหาการซื้อสินค้าอุปโภค - บริโภค และปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพง แล้วนำมาขายให้กับสมาชิกในราคาที่ถูกลงกว่า

๓) ป้อนน้ำมัน เพื่อจัดหาน้ำมันมาบริการแก่สมาชิกและประชาชนในราคายุติธรรม

๔) ลานตากผลผลิต เพื่อแก้ปัญหาและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

๕) โรงงานผลิตน้ำดื่ม

๖) โรงงานขนมจีน

๗) โรงงานอบยางแผ่นรมควัน

๘) โรงสีชุมชน

๙) อื่น ๆ

ด้านสวัสดิการชุมชน คือ ธุรกิจของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ดำเนินการซื้อ - ขายข้าว หรือผลผลิตอื่น เพื่อแสวงหาผลกำไร แบ่งปันในหมู่สมาชิก กิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ อาทิ ทุนการศึกษา ฌาปนกิจสงเคราะห์ สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และคนด้อยโอกาส เป็นต้น

ด้านการพัฒนาคณะกรรมการ/สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยการจัดฝึกอบรม สัมมนา จัดเวทีประชาคม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการศึกษาดูงาน เสริมสร้างศักยภาพกิจกรรมเครือข่ายธุรกิจชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

(๓) ประเมินการจัดระดับการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

(๔) พัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่มาตรฐาน SMART Saving Group

๑) จัดเวทีทบทวนผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อาทิ ทบทวนระเบียบของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกและชุมชน เป็นต้น

๒) ประเมินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตด้วยเครื่องมือแบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามหลักธรรมาภิบาล ๔ ด้าน ๒๑ ตัวชี้วัด

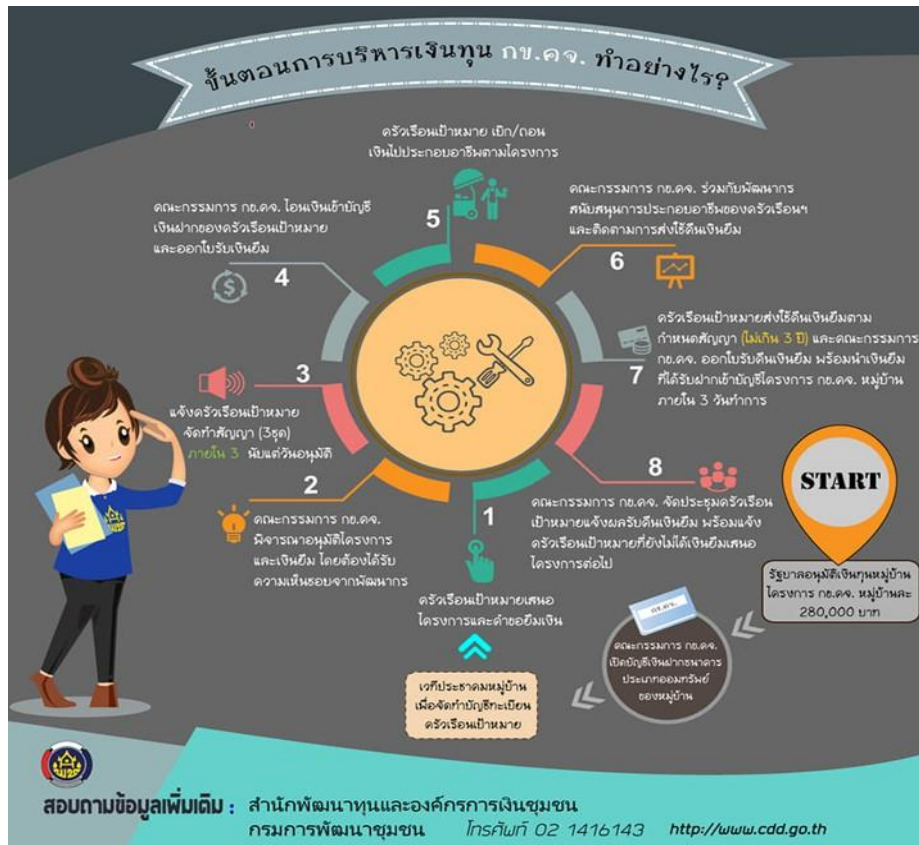
๓) พัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามเกณฑ์การวัดมาตรฐานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต SMART Saving Group (SSG) ๕ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด

- ๔) จัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งจัดทำแผนการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านการประเมิน
- ๕) สนับสนุนการดำเนินการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามแผนการพัฒนากำหนด

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๐๓

๓.๒.๓ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

(๑) ความเป็นมา

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๓ พบว่า ปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทไทยมีจำนวนมาก โดยผลจากการสำรวจรายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ พบว่า คนจนมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ได้เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในเขตชนบท และจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กขช. ๒ค) ยังบ่งบอกว่ามีหมู่บ้านล้าหลัง หรือหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ อยู่จำนวน ๑๑,๖๐๘ หมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ ๑ ระหว่าง ปี ๒๕๓๖ - ๒๕๔๐ จำนวน ๑๑,๖๐๘ หมู่บ้าน โดยมอบหมายให้ กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ เพื่อตอบสนองนโยบายการกระจายรายได้และความเจริญ ไปสู่ส่วนภูมิภาค

ผลการดำเนินงาน ระยะที่ ๑ ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง คนยากจนได้มีโอกาส สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่าเป็น การดำเนินงานกองทุนชุมชนของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จำนวนคนยากจน ยังกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้านชนบทอีกจำนวนมาก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๐ เห็นชอบ ในหลักการโครงการ กข.คจ. ระยะที่ ๒ (ปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔) จำนวน ๒๘,๐๓๘ หมู่บ้าน โดยดำเนินการในหมู่บ้าน ที่มีครัวเรือนยากจนมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ ๑๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี ตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านที่ยังไม่ได้ดำเนินการในระยะที่ ๑ เมื่อสิ้นสุด ระยะเวลาดำเนินงาน ในปี ๒๕๔๔ ดำเนินการได้ทั้งสิ้น จำนวน ๒๙,๒๓๔ หมู่บ้าน

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อจัดปัญหาความยากจน โดยการใช้กระบวนการให้การศึกษาชุมชน และยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการดำเนินงาน “โครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน” หรือโครงการ กข.คจ. ซึ่งโครงการนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ จนถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ด้วยการสนับสนุน เงินทุนในระดับหมู่บ้าน ๆ ละ ๒๘๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้ครัวเรือนยากจนเป้าหมายยืม ไปลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

(๒) กลไกการดำเนินงาน

๑) กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการควบคุม ดูแล และตรวจสอบการใช้เงินโครงการ กข.คจ. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการตั้งงบประมาณและระเบียบของทางราชการ

๒) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินการ ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ประสานงาน ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓) คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจน ๓ ระดับ ได้แก่

คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัด จำนวนไม่เกิน ๑๑ คน

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- ประธาน : รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับผิดชอบงานพัฒนาชุมชน
- กรรมการ : ผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิระดับจังหวัดที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการเงินทุนชุมชน

- กรรมการและเลขานุการ : พัฒนาการจังหวัด
- กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ : ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่รับผิดชอบงานโครงการ กข.คจ.

คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอ จำนวนไม่เกิน ๙ คน

โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- ประธาน : นายอำเภอ
- กรรมการ : ผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ และผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภอที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการเงินทุนชุมชน

- กรรมการและเลขานุการ : พัฒนาการอำเภอ
- กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ : นักวิชาการพัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานโครงการ กข.คจ.

คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนตำบล จำนวนไม่เกิน ๗ คน โดย

นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- ประธาน : ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล
- กรรมการ : ผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบล ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการเงินทุนชุมชน

- กรรมการและเลขานุการ : พัฒนาการผู้รับผิดชอบประจำตำบล

๔) เครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ๓ ระดับ ได้แก่

เครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง

ประกอบด้วย

- ประธานเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. อำเภอ ทุกอำเภอ
- ผู้แทนเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับอำเภอ ๆ ละ ๑ คน

เครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- ประธานเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับตำบล ทุกตำบล
- ผู้แทนเครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับตำบล ๆ ละ ๑ คน

เครือข่ายหมู่บ้าน กข.คจ. ระดับตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน

๕) คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ และกรรมการอื่นตามความจำเป็น และเหมาะสม

(๓) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) คัดเลือกและจัดทำบัญชีทะเบียนครัวเรือนเป้าหมาย โดยคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน คัดเลือกครัวเรือนยากจนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ตามข้อมูล จปฐ. ปีที่ได้รับงบประมาณ ดำเนินการ ทั้งนี้ ให้จัดทำบัญชีทะเบียนครัวเรือนเป้าหมายเรียงลำดับไว้ และให้เป็นครัวเรือนเป้าหมายผู้มีสิทธิเยี่ยม เงินทุนตามโครงการ กข.คจ.

๒) พิจารณานุมัติโครงการและเงินยืม

- ให้พิจารณานุมัติโครงการและเงินยืมแก่ครัวเรือนเป้าหมาย ตามบัญชีทะเบียน ครัวเรือนเป้าหมายที่ได้จัดทำไว้ครั้งแรกได้เยี่ยมจนครบถ้วนก่อน แล้วจึงให้ครัวเรือนเป้าหมายที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังได้เยี่ยม ในลำดับถัดไป

- กรณีหมู่บ้านที่ครัวเรือนมีรายได้ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ครบทุกครัวเรือนให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน พิจารณานุมัติโครงการและเงินยืมแก่ครัวเรือนเป้าหมายที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิต ใช้เป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้สำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

๓) ทำสัญญาเยี่ยมเงินตามโครงการ กข.คจ.

- ให้เลขานุการคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน แจ้งให้หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย หรือผู้แทนที่ได้รับอนุมัติโครงการและเงินยืม มาทำสัญญาเยี่ยมเงินภายใน ๓ วันนับแต่วันที่รับแจ้งการอนุมัติโครงการ และเงินยืม

- ให้เลขานุการคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน รายงานผลการอนุมัติเงินยืมให้ อำเภอทราบ และปิดประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ณ ศูนย์ปฏิบัติการหมู่บ้านโครงการ กข.คจ. หรือในที่เปิดเผย ของชุมชน

- ในการทำสัญญาเยี่ยมเงิน โดยให้ประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และ หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมายหรือผู้แทนเป็นคู่สัญญาและเป็นผู้มีอำนาจลงนามในสัญญา ในกรณีที่ประธาน คณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน หรือกรรมการที่คณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้านมอบหมาย เป็นผู้ลงนามในสัญญาเยี่ยมเงินแทน

- ให้ทำสัญญาเยี่ยมเงินทุน กข.คจ. ตามแบบที่กำหนด (แนบท้ายระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๙)

๔) ส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. หมู่บ้าน

◆ กรณีหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการ กข.คจ. ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการ กข.คจ. (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหา ความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๓)

◆ กรณีหมู่บ้านที่มีครัวเรือนเป้าหมายรายได้ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ครบทุกครัวเรือน แต่ครัวเรือนเป้าหมายยังคงต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นต่อไป ให้หมู่บ้านยังคงสามารถดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ กข.คจ. ต่อไปได้ โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓

◆ กรณีหมู่บ้านที่มีครัวเรือนเป้าหมายรายได้ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ครบทุกครัวเรือน และครัวเรือนเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นแล้ว

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน จัดประชุมคณะกรรมการและครัวเรือนเป้าหมายและที่ประชุมต้องมีการลงมติโดยเสียงข้างมากเห็นชอบในการส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้าน

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน แจ้งการส่งคืนเงิน กข.คจ. ของหมู่บ้าน ให้คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอทราบ โดยไม่ชักช้า นับแต่วันที่ได้มีการจัดประชุมและที่ประชุมลงมติเห็นชอบการส่งคืนเงิน พร้อมแนบสำเนาบันทึกการประชุมด้วย

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ส่งคืนเงินทุนโครงการ กข.คจ. จำนวน ๒๘๐,๐๐๐ บาท โดยโอนเงินเข้าบัญชี “เงินทุน กข.คจ. อำเภอ” ภายใน ๗ วันทำการ นับแต่วันที่ได้แจ้งส่งคืนเงินกับคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอ

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน แจ้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอทราบ พร้อมแนบสำเนาหลักฐานการโอนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้าน เข้าบัญชี “เงินทุน กข.คจ. อำเภอ” และรับหลักฐานการส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้านจากคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

◆ กรณีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลใดเปลี่ยนเป็นชุมชน หรือถูกยุบตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และการยุบรวมนั้นทำให้มีเงินโครงการ กข.คจ. มากกว่าหนึ่งโครงการ (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๐)

◆ เมื่อมีการยุบรวมนำหมู่บ้านทำให้มีเงินโครงการมากกว่าหนึ่งโครงการ ให้หมู่บ้านที่มีการยุบรวมนั้นคงมีเงินโครงการ กข.คจ. เพียงหนึ่งโครงการ ซึ่งได้มีการชำระคืนเงินจากครัวเรือนเป้าหมายแล้ว ส่วนที่เกินจากหนึ่งโครงการนั้นให้ดำเนินการส่งคืนต่อคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความยากจนอำเภอ การส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. หมู่บ้าน ให้ดำเนินการ ดังนี้

- ให้พัฒนากรผู้รับผิดชอบประจำตำบล จัดประชุมคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และครัวเรือนเป้าหมายทั้งสองหมู่บ้านที่ถูกยุบรวมนั้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้าน ไปรวมเป็นเงินทุนโครงการ กข.คจ. อำเภอ

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน แจ้งการส่งคืนเงิน กข.คจ. ของหมู่บ้าน ให้อำเภอทราบโดยไม่ชักช้า นับแต่วันที่ได้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ส่งคืนเงินทุนโครงการ กข.คจ. จำนวน ๒๘๐,๐๐๐ บาท โดยโอนเงินเข้าบัญชี “เงินทุน กข.คจ. อำเภอ” ภายใน ๗ วันทำการ นับแต่วันที่ได้แจ้งการส่งคืนเงิน กับคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความยากจนอำเภอ และให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน แจ้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความยากจนอำเภอ ทราบพร้อมแนบสำเนาหลักฐานการโอนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้าน เข้าบัญชีเงินทุน กข.คจ. อำเภอ และรับหลักฐานการส่งคืนเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้านจากคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาคความยากจนอำเภอ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน

๕) รายงานผลการดำเนินงาน

๑) การรายงานภาวะหนี้สินและฐานะการเงินของครัวเรือนเป้าหมาย

- ให้คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน รายงานภาวะหนี้สินและฐานะการเงินของครัวเรือน เป้าหมายให้อำเภอทราบเพื่อรายงานจังหวัด ปีละ ๒ ครั้ง ภายในวันที่ ๓๐ มีนาคม และวันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี ตามแบบแนบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๖ (๑)

- ให้อำเภอตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ก่อนรายงานให้จังหวัดทราบ

- ให้จังหวัดตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ก่อนรายงานภาวะหนี้สินและฐานะการเงินโครงการ กข.คจ. ของหมู่บ้านเป้าหมาย ให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ของทุกปี ตามแบบแนบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๖ (๒)

- สำหรับหมู่บ้านที่มีปัญหาเงินทุนไม่ครบถ้วน ให้จังหวัดร่วมกับคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ได้แก้ไขปัญหาค แล้วรายงานผลสภาพปัญหาการบริหารเงินทุนโครงการ กข.คจ. ตามแบบแนบท้ายระเบียบฯ ให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบพร้อมกับการรายงานภาวะหนี้สินและฐานะการเงินของครัวเรือนเป้าหมาย

๒) การรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ กข.คจ.

- ให้อำเภอรายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ กข.คจ. ให้จังหวัดปีละ ๑ ครั้ง ตามแบบแนบท้ายระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒๗

- ให้อำเภอตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล ก่อนรายงานให้จังหวัดทราบ

- ให้จังหวัดตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนตามแบบรายงานฐานข้อมูลหมู่บ้านและครัวเรือนเป้าหมายโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ก่อนรายงานให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายนของทุกปี

๖) ประเมินผลการพัฒนากิจกรรมหมู่บ้าน กข.คจ.

๑) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบประเมินการพัฒนากิจกรรมหมู่บ้าน กข.คจ. ปีละ ๑ ครั้ง ภายในเดือนกันยายนของทุกปี ตามแบบสำรวจข้อมูลการดำเนินงานโครงการ กข.คจ. เพื่อประเมินผลการพัฒนากิจกรรมหมู่บ้าน กข.คจ. ทั้งนี้ จังหวัด/อำเภอ สามารถดาวน์โหลดแบบสำรวจฯ ทางเว็บไซต์ของกรมการพัฒนาชุมชน (สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน)

๒) ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอเป็นผู้ประมวลผลข้อมูลตามจำนวนหมู่บ้าน เป้าหมายที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนของอำเภอในแบบสรุปข้อมูลที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

๓) ให้อำเภอนำผลการประเมินบันทึกลงในแบบรายงานฐานข้อมูลหมู่บ้าน และครัวเรือนเป้าหมายโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โดยให้บันทึกผลการประเมินลงในช่อง ระดับการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแบบรายงานดังกล่าว

๔) ให้อำเภอตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลก่อนส่งให้จังหวัด

๕) ให้จังหวัดสรุปผลการประเมินฯ ในภาพรวมของจังหวัด และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ตามแบบสรุปผลการประเมินฯ และแบบรายงานฐานข้อมูลหมู่บ้านและครัวเรือนเป้าหมายโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในช่องระดับการพัฒนา ให้ข้อมูลครบถ้วนถูกต้อง

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๐๓

๓.๒.๓ การแก้ไขปัญหานี้สินภาคครัวเรือน โดยศูนย์จัดการกองทุนชุมชน

(๑) ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และการแก้ปัญหานี้สินของประชาชน ซึ่งจะต้องเริ่มต้นที่ระดับครัวเรือน จึงได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ (เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ในปี ๒๕๖๐) มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เข้มแข็งเป็นแกนหลักในการจัดตั้ง และขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนที่มาจากตัวแทนของกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันทำหน้าที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้เกิดความคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อแก้ไขปัญหานี้สินของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เกิดจากการเป็นหนี้กองทุนต่าง ๆ ทั้งกองทุนที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านเอง และกองทุนที่จัดตั้งโดยภาครัฐผ่านกระบวนการบริหารจัดการหนี้ เป้าหมายคือ “การลดหนี้/ปลดหนี้” ของครัวเรือน

(๒) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

ส่งเสริมการบูรณาการกลุ่ม/องค์กร/กองทุนการเงินให้มีการเชื่อมโยงการบริหารจัดการเงินทุนชุมชน ให้เป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ สามารถแก้ไขปัญหานี้สินและบริหารจัดการชุมชน

(๓) กลไกการดำเนินงาน

๑) คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ กรรมการฝ่ายบริหารจัดการหนี้ และกรรมการฝ่ายกิจกรรมอื่น ๆ โดยคณะกรรมการฯ มีที่มา ๒ ส่วน คือ

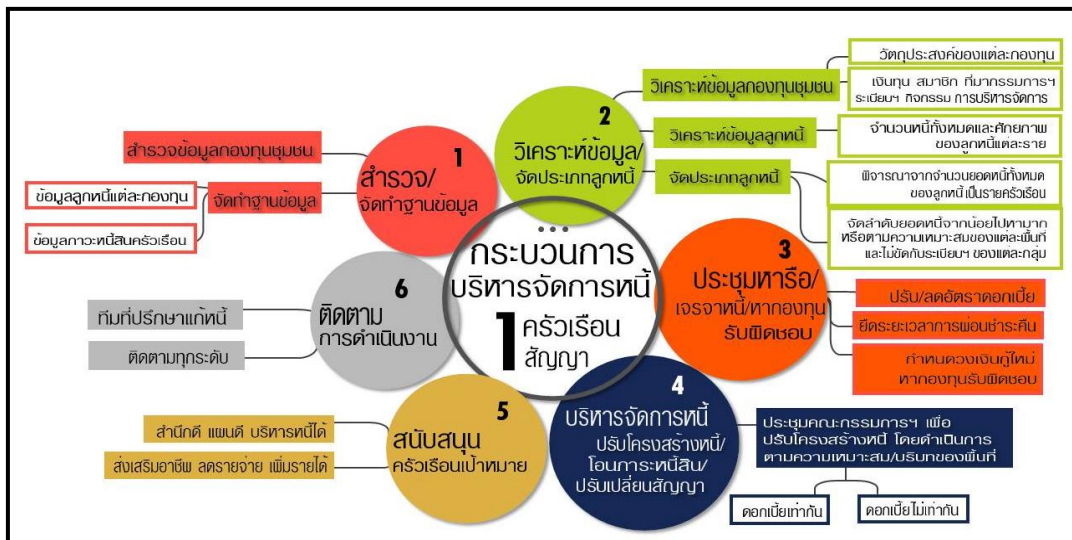
- ตัวแทนจากกลุ่ม/องค์กร/กองทุนการเงิน ที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการกองทุนชุมชน อย่างน้อยกลุ่มละ ๑ คน
- ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน/ชุมชน (มีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของกรรมการจากข้อ ๑))

ทั้งนี้ จำนวนคณะกรรมการขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการบริหารจัดการของศูนย์จัดการกองทุนชุมชนแต่ละแห่ง โดยให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนตามที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเสนอ

๒) ที่ปรึกษาศูนย์จัดการกองทุนชุมชน เช่น เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) **สำรวจ/จัดทำฐานข้อมูล** คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนสำรวจข้อมูลกองทุนชุมชนที่ดำเนินการในหมู่บ้าน/ชุมชนว่ามีกองทุนที่จัดตั้งโดยประชาชน และกองทุนที่เกิดจากการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน เท่าใด พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลลูกหนี้แต่ละกลุ่ม/กองทุนที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการกองทุนชุมชน และนำข้อมูลที่ได้ของแต่ละกลุ่ม/กองทุนมาจัดทำเป็นทะเบียนฐานข้อมูลภาวะหนี้สินครัวเรือนของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นรายครัวเรือน

๒) **วิเคราะห์ข้อมูล/จัดประเภทลูกหนี้** วิเคราะห์ข้อมูลกองทุนชุมชน เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่ม/กองทุนชุมชนทั้งหมดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยวิเคราะห์ถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของกองทุนเงินทุนปัจจุบัน สมาชิกกองทุน คณะกรรมการกองทุน ระเบียบ/ข้อบังคับ กิจกรรมของกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม

รวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา/ข้อจำกัด และอุปสรรค เพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์ของแต่ละกลุ่ม/กองทุนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน และทราบถึงแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน/ชุมชน

๓) ประชุมหารือ/เจรจา/หากกองทุนรับผิดชอบ คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนเป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ (กลุ่ม/กองทุนที่ลูกหนี้ที่เป็นสมาชิกได้กู้ยืม) เพื่อตกลงให้ความช่วยเหลือในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ย/ค่าปรับ การยืดระยะเวลาการผ่อนชำระคืน การกำหนดวงเงินกู้ใหม่ เป็นต้น แล้วหากกลุ่ม/กองทุนใดกองทุนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเพียงกองทุนเดียว โดยคำนึงถึงการเป็นสมาชิกของลูกหนี้ และจำนวนวงเงินกู้ที่เป็นไปตามระเบียบ/ข้อบังคับของกลุ่ม/กองทุนนั้น ๆ

๔) บริหารจัดการหนี้ ประชุมคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนเพื่อดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้/โอนภาระหนี้/ปรับเปลี่ยนสัญญา

๑) กรณีปรับอัตราดอกเบี้ยของกลุ่ม/กองทุนที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการกองทุนชุมชนให้เท่ากัน ดำเนินการ ดังนี้

- หลังจากที่ประชุมมีมติปรับลดอัตราดอกเบี้ยของกลุ่ม/กองทุนให้เท่ากัน คณะกรรมการกลุ่ม/กองทุนที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการกองทุนชุมชนต้องประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกกลุ่ม/กองทุนของตน พร้อมทั้งจัดทำ/ปรับแก้ไขระเบียบข้อบังคับกลุ่ม/กองทุน หรือปรับ/ยืดระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ ให้เป็นไปตามมติ (กู้พร้อมกัน ส่งใช้คืนพร้อมกัน หรือไม่พร้อมกันก็ได้)

ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยส่วนต่างของกลุ่ม/กองทุน อาจนำมาจัดสรรเป็นสวัสดิการชุมชนหรือสาธารณประโยชน์ โดยให้ศูนย์จัดการกองทุนชุมชนเป็นตัวกลางดำเนินการในภาพรวม ของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือจะมอบให้กลุ่ม/กองทุนใด ๆ เป็นผู้ดำเนินการก็ได้ ขึ้นอยู่กับมติที่ประชุม

- กำหนดให้กลุ่ม/กองทุนที่จะเข้ามารับผิดชอบต่อในการบริหารจัดการหนี้ไปสู่วันที่ ๑ คราวเรือน ๑ สัญญา โดยพิจารณาจากการแบ่งกลุ่มลูกหนี้/จัดประเภทลูกหนี้ตามวงเงินหนี้ ให้เหมาะสมกับเงินทุน (สภาพคล่องทางการเงิน) ของกลุ่ม/กองทุน และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/กองทุนของลูกหนี้ รวมถึงข้อจำกัดในเรื่องระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม/กองทุน

- เมื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ และได้กองทุนที่จะเข้ามารับผิดชอบต่อในการบริหารจัดการหนี้ไปสู่วันที่ ๑ คราวเรือน ๑ สัญญา ให้ทางคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนเป็นตัวกลางประสานลูกหนี้ เจ้าหนี้ และคณะกรรมการกลุ่ม/กองทุนที่เป็นผู้รับผิดชอบนี้มาทำการถ่ายโอนภาระหนี้สิน โดยทำสัญญากู้ยืมเงินฉบับใหม่ระหว่างลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้กับคณะกรรมการกลุ่ม/กองทุน ที่รับเป็นเจ้าหนี้ ซึ่งการพิจารณาว่าจะให้กลุ่ม/กองทุนใดเป็นผู้ให้กู้รายใหม่จะต้องพิจารณาว่าลูกหนี้ที่ปรับโครงสร้างหนี้เป็นสมาชิกของกลุ่ม/กองทุนนั้นด้วยหรือไม่ เมื่อได้แหล่งเงินกู้ กลุ่ม/กองทุนผู้เป็นเจ้าหนี้เรียกลูกหนี้มาทำสัญญาใหม่และมอบเงิน/ชำระหนี้ในสัญญาเดิม

๒) กรณีไม่สามารถปรับอัตราดอกเบี้ยของกลุ่ม/กองทุนที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการกองทุนชุมชนให้เท่ากัน (ดอกเบี้ยไม่เท่ากัน) ดำเนินการ ดังนี้

- ประชุมคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน เพื่อหารือแนวทางการบริหารจัดการหนี้ร่วมกัน โดยดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดและความต่างของดอกเบี้ย

- กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการหนี้ เพื่อให้เหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่

(๕) สนับสนุนครัวเรือนเป้าหมาย การบูรณาการกองทุนชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ถือเป็นบทบาทสำคัญของคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครัวเรือนเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการหนี้ไปสู่ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา ให้สามารถ ใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดตามแนวทางการดำเนินงาน

(๖) ติดตามการดำเนินงาน ติดตามสนับสนุนการดำเนินงานทุกระดับ ดังนี้

๑) พัฒนาการจังหวัด/หัวหน้ากลุ่มงานฯ/พัฒนาการอำเภอ ติดตาม กำกับดูแล รวมทั้ง กำชับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ความสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด ให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด และเมื่อดำเนินงาน ศูนย์จัดการกองทุนชุมชนบริหารจัดการหนี้ไปสู่ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา ครบตามเป้าหมายที่กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดแล้ว ให้คอยติดตาม สนับสนุน และควบคุมให้มีคุณภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนต่อไป

๒) นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด ต้องติดตาม สนับสนุน และกำกับดูแล ให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานอย่างสม่ำเสมอ หากมีข้อติดขัดในการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ให้ลงพื้นที่ชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน

๓) พัฒนาการผู้รับผิดชอบงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ควรให้ความสำคัญในการติดตาม ผลการดำเนินงานของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบถึงปัญหา/อุปสรรค และให้คำแนะนำรวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหาแก่คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน

๔) คณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชน ควรติดตามตรวจเยี่ยมครัวเรือนที่เข้าร่วม โครงการฯ เป็นประจำ เพื่อรับทราบปัญหา ไม่ว่าจะเป็นด้านหนี้สิน หรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้รู้รายรับ รายจ่าย รู้ต้นทุน ป้องกันจุดรั่วไหล นำไปสู่ การจัดทำแผนพัฒนาครัวเรือน ซึ่งคณะกรรมการศูนย์จัดการกองทุนชุมชนจะนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนและจัดทำ แผนบริหารความเสี่ยง นำมาปรับใช้ในการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชนต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๐๓

๓.๓ การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก (Local Economy)

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมช่องทางการตลาดแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและการขยายตัวของอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการตอบโจทยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ทั้งนี้ มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง อาทิ

๓.๓.๑ โอทอป เทรดเดอร์ (OTOP Trader)

(๑) ความเป็นมา

กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน พัฒนาสินค้า OTOP ระดับ ๑ - ๓ ดาว ให้มีคุณภาพ และมีตลาดจำหน่าย กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดมาตรการส่งเสริมระดับของมาตรฐานสินค้า และการเพิ่มยอดจำหน่ายสินค้า OTOP โดยให้มีการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถด้านการตลาด เรียกชื่อว่า “โอทอป เทรดเดอร์” เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการพัฒนาและจำหน่ายสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

(๒) วัตถุประสงค์

๑) เป็นตัวกลางในการจำหน่ายสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ มาตรฐานและศักยภาพทางการตลาด แต่ขาดโอกาสและช่องทางในการจำหน่าย

๒) ดำเนินการกระจายสินค้า OTOP จากผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ไปยังผู้ซื้อทั้งที่อยู่ภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด รวมถึงต่างประเทศ

๓) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า OTOP ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

๔) จัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้า OTOP ในทุกรูปแบบ

(๓) กลไกการดำเนินงาน

๑) OTOP Trader ระดับประเทศ

๒) OTOP Trader ระดับจังหวัด

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) OTOP Trader ระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจประกาศการเป็น OTOP Trader ระดับจังหวัด

การดำเนินกิจกรรมของ OTOP Trader ระดับจังหวัด

- แสวงหา รวบรวม และคัดเลือกสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ มาตรฐานแต่ขาดโอกาสและช่องทางในการจำหน่าย

- พัฒนาสินค้า OTOP ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและพร้อมจำหน่าย

- ส่งซื้อสินค้าในรูปแบบเงินสด หรือประสานให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP นำสินค้ามาฝากขายกับตนเอง

- นำสินค้า OTOP วางจำหน่ายในทุกช่องทาง อาทิ การจำหน่ายในร้านของ OTOP Trader ระดับจังหวัด ส่งไปจำหน่ายในหน้าร้านของ OTOP Trader ระดับจังหวัดอื่น ๆ การจำหน่ายในงานแสดงและจำหน่ายสินค้า การจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า การจำหน่ายออนไลน์ การจำหน่ายในร้านค้าของ OTOP Trader ระดับประเทศ เป็นต้น

- ให้คำแนะนำผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในการผลิตและพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

- ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้า OTOP โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

๒) OTOP Trader ระดับประเทศ โดยอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ OTOP Trader ระดับประเทศ วาระดำรงตำแหน่ง ๔ ปี โดย OTOP Trader ระดับประเทศมาจาก OTOP Trader ระดับจังหวัดคัดเลือกกันเอง เป็นประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นจำนวนไม่เกิน ๒๐ คน

การดำเนินกิจกรรมของ OTOP Trader ระดับประเทศ

- แสวงหา รวบรวม และคัดเลือกสินค้า OTOP จาก OTOP Trader ระดับจังหวัด เพื่อเป็นตัวกลางในการจำหน่าย

- พัฒนาสินค้า OTOP ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและพร้อมจำหน่าย

- สั่งซื้อสินค้าจาก OTOP Trader ระดับจังหวัดในรูปแบบเงินสด หรือประสานให้ OTOP Trader ระดับจังหวัดนำสินค้ามาฝากขายกับตนเอง

- นำสินค้า OTOP วางจำหน่ายในทุกช่องทาง อาทิ การจำหน่ายในร้านของ OTOP Trader ระดับประเทศ ส่งไปจำหน่ายในหน้าร้านของ OTOP Trader ระดับจังหวัด การจำหน่ายในงานแสดงและจำหน่ายสินค้า การจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า การจำหน่ายออนไลน์ เป็นต้น

- จัดทำร้าน OTOP Trader ระดับประเทศ และขยายสาขาไปยังจังหวัดต่าง ๆ

- ให้คำแนะนำ OTOP Trader ระดับจังหวัด ในการผลิตและพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด

- ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้า OTOP โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

โครงการโอท็อป เทรดเดอร์ (OTOP TRADER)

ความเป็นมา	กิจกรรม	ความก้าวหน้า										
<p>กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดมาตรการส่งเสริมยกระดับมาตรฐานสินค้า และเพิ่มยอดขายสินค้า OTOP ระดับ ๑ - ๓ ดาว โดยการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถด้านการตลาด เรียกว่า "โอท็อป เทรดเดอร์" เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการพัฒนาและจำหน่ายสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ</p>	<p>OTOP Trader ระดับจังหวัด</p> <ol style="list-style-type: none"> คัดเลือกสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ มาตรฐานแต่ขาดโอกาสและช่องทางในการจำหน่าย พัฒนาสินค้า OTOP ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและพร้อมจำหน่าย สั่งซื้อสินค้าในรูปแบบเงินสด หรือให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP นำสินค้ามาฝากขายกับตนเอง นำสินค้า OTOP วางจำหน่ายในทุกช่องทาง อาทิ ร้านของโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัด งานแสดงและจำหน่ายสินค้า การจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า การจำหน่ายออนไลน์ เป็นต้น ให้คำแนะนำผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในการผลิตและพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด 	<ol style="list-style-type: none"> ประชาสัมพันธ์แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานกับเครือข่าย พัฒนาศักยภาพของโอท็อปเทรดเดอร์ และสนับสนุนให้มีการจัดประชุมระหว่างภาคี เครือข่ายเพื่อให้เกิดการทำงานในลักษณะเชื่อมโยงและหนุนเสริมซึ่งกันและกัน สนับสนุนข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและจำหน่ายสินค้า OTOP และจัดช่องทางจำหน่ายสินค้า OTOP 										
<p>วัตถุประสงค์</p>	<p>OTOP Trader ระดับประเทศ</p>	<p>ผลการดำเนินงาน</p>										
<ol style="list-style-type: none"> เป็นตัวกลางในการจำหน่ายสินค้า OTOP ที่มีคุณภาพ มาตรฐาน กระจายสินค้าจากผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ไปยังผู้ซื้อภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด และต่างประเทศ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า OTOP ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า จัดทำแหล่งจำหน่ายสินค้า OTOP ในทุกรูปแบบ 	<ol style="list-style-type: none"> แสวงหาและคัดเลือกสินค้าจากโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัด เพื่อเป็นตัวกลางในการจำหน่าย พัฒนาสินค้าโอท็อป ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นและพร้อมจำหน่าย สั่งซื้อสินค้าจากโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัดในรูปแบบเงินสด หรือประสานโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัดนำสินค้ามาฝากขายกับตนเอง นำสินค้า OTOP วางจำหน่ายในทุกช่องทาง อาทิ ร้านโอท็อปเทรดเดอร์ระดับประเทศ งานแสดงและจำหน่ายสินค้า ห้างสรรพสินค้า การจำหน่ายออนไลน์ จัดทำร้านโอท็อปเทรดเดอร์ระดับประเทศ และขยายสาขาไปยังจังหวัดต่าง ๆ ให้คำแนะนำโอท็อปเทรดเดอร์ระดับจังหวัด ผลิตและพัฒนาสินค้าตามความต้องการของตลาด ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการจำหน่ายสินค้า OTOP 	<p>"โอท็อป เทรดเดอร์ (OTOP TRADER)" ดำเนินการในรูปแบบบริษัท โอท็อป อินเตอร์ เทรดเดอร์ โดยแต่ละจังหวัดจะมีการรวบรวมผลิตภัณฑ์ โอท็อปของจังหวัดตนเองช่วยปรับปรุงคุณภาพสินค้าและสนับสนุนให้มาตรฐาน และแลกเปลี่ยนสินค้ากับเทรดเดอร์ในจังหวัดต่าง ๆ ทำให้ผู้ผลิตมีช่องทางการจำหน่ายอย่างน้อย 77 สาขาในแต่ละจังหวัด และเกิดเป็นงานสอดคล้องกระจายไปในชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ และร้านโชห่วย โดยมียอดในการทำธุรกิจของ OTOP Trader ดังนี้</p> <table border="1"> <tr><td>ปี 2560 จำนวน</td><td>81,893,157 บาท</td></tr> <tr><td>ปี 2561 จำนวน</td><td>152,258,635 บาท</td></tr> <tr><td>ปี 2562 จำนวน</td><td>49,204,790 บาท</td></tr> <tr><td>ปี 2563 จำนวน</td><td>119,219,171 บาท</td></tr> <tr><td>รวมทั้งสิ้น</td><td>402,575,753 บาท</td></tr> </table>	ปี 2560 จำนวน	81,893,157 บาท	ปี 2561 จำนวน	152,258,635 บาท	ปี 2562 จำนวน	49,204,790 บาท	ปี 2563 จำนวน	119,219,171 บาท	รวมทั้งสิ้น	402,575,753 บาท
ปี 2560 จำนวน	81,893,157 บาท											
ปี 2561 จำนวน	152,258,635 บาท											
ปี 2562 จำนวน	49,204,790 บาท											
ปี 2563 จำนวน	119,219,171 บาท											
รวมทั้งสิ้น	402,575,753 บาท											

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๐๕๗

๓.๓.๒ ตลาดประชารัฐ

(๑) ความเป็นมา

โครงการตลาดประชารัฐเป็นการบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ พัฒนาตลาดใหม่และขยายพื้นที่ตลาดที่มีอยู่เดิม ให้ผู้ประกอบการแต่ละกลุ่มประเภทสินค้าในแต่ละระดับ ทั้งเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการ หาบเร่ แผงลอยรวมทั้งผู้ประกอบการที่เดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย โดยภาครัฐและภาคเอกชนจะร่วมบูรณาการจัดสรรพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าขายให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้งนี้ รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินโครงการตลาดนัดชุมชนไทยช่วยไทย คนไทยยิ้มได้ มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ โดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ในรูปแบบประชารัฐ มีแนวความคิดดำเนินงาน “พัฒนาตลาดใหม่ ขยายพื้นที่ตลาดเดิม” วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการที่ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีสถานที่ค้าขาย ตลอดจนผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้ตลาดในภารกิจหลักของกรมการพัฒนาชุมชน เปลี่ยนชื่อจาก “ตลาดนัดชุมชน ไทยช่วยไทย คนไทยยิ้มได้” เป็น “ตลาดประชารัฐ คนไทยยิ้มได้” ดำเนินการครอบคลุม ๗๖ จังหวัด ทั่วประเทศ จำนวน ๒,๑๕๕ แห่ง ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยยังมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบตลาดประชารัฐ ๓ ประเภท ได้แก่ ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ ตลาดประชารัฐของดีจังหวัด และตลาดประชารัฐ Modern Trade

(๒) กลไกการดำเนินงาน

๑) คณะกรรมการบูรณาการความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการตลาดประชารัฐ

๒) คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการตลาดประชารัฐ ประจำจังหวัด

(๓) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนำงบประมาณ ดำเนินการ ดังนี้

- กิจกรรมบังคับ ได้แก่ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการบริหารตลาด และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อทบทวน/ประเมินผลการดำเนินงานตลาดที่ผ่านมา และกำหนดแผนการดำเนินงานส่งเสริมตลาดโดยใช้แนวคิดส่วนผสมทางการตลาด 7Ps (Products, Price, Place, Promotion, People, Physical Evidence และ Process) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมินผลและกำหนดแผนงาน ทั้งนี้ให้นำผลการประเมินโครงการตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ในปีที่ผ่านมา มาประกอบการจัดทำแผนด้วย

- กิจกรรมเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่บังคับสามารถดำเนินการได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ อาทิ

◆ การนำคณะกรรมการบริหารตลาดไปศึกษาดูงานตลาดต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ

◆ การพัฒนาเทคนิคการขายให้กับผู้ประกอบการในตลาดที่ยังขาดประสบการณ์

◆ การสร้างจุดขายของตลาด เช่น ตลาดปลอดโฟม (No Foam) ตลาดปลอดพลาสติก (No Plastic) ตลาดอินทรีย์ เป็นต้น

◆ การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าในตลาดนัดชุมชนให้มีมาตรฐานและปลอดภัย เช่น การจัดให้มีการสุ่มสำรวจสินค้าโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

◆ การส่งเสริมให้เป็นตลาดกลางในการระบายสินค้าชุมชน

◆ การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารจัดการตลาด (Chief Marketing Officer : CMO)

◆ การปรับภูมิทัศน์ภายใน/ภายนอกของตลาดให้น่าซื้อ

◆ การพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในตลาด

◆ การประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นการรับรู้ทางสื่อออนไลน์

◆ การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ

◆ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ตลาดประชารัฐของดีจังหวัด

และตลาดประชารัฐ Modern Trade

๒) จังหวัด/อำเภอ ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมตามแผนที่ดำเนินการจัดทำ (ในกรณีที่ยังงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมการพัฒนาชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้หรือไม่เพียงพอ)

๓) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ติดตามการดำเนินงานร่วมกับผู้บริหารจัดการตลาดประชารัฐ (CMO) ในพื้นที่

๔) ติดตามการดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนส่วนกลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

๕) สรุปผลการดำเนินงานโครงการ รายงานผู้บริหารในระดับอำเภอและจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ การเสริมสร้างพลังชุมชน (Community Empowerment)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ขับเคลื่อนการเสริมสร้างพลังชุมชนภายใต้แนวทางการพัฒนา ๓ แนวทาง ได้แก่ การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการพัฒนา การสร้างผู้นำเพื่อเป็นพลังในการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีโครงการ/กิจกรรมการเสริมสร้างพลังชุมชน อาทิ

๓.๔.๑ โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๑) ความเป็นมา

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มุ่งเน้นให้ประเทศไทย สามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน โดยมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านความมั่นคง (ภายใต้แผนงานตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน) ซึ่งได้กำหนดเป็นประเด็นการสร้าง ความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและภารกิจข้างต้น รวมถึงเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ชุมชนพึ่งตนเองได้ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้จัดทำโครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ จำนวน ๕๗,๒๑๗ หมู่บ้าน รวมประชาชนที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพตามแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๑,๕๕๕,๔๒๐ ครัวเรือน (คน) และได้ดำเนินการต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๖,๐๐๐ หมู่บ้าน รวมประชาชนที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพตามแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ ครัวเรือน (คน) ดังนั้น โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้สร้างอาชีพให้กับประชาชนในหมู่บ้าน จำนวน ๖๓,๒๑๗ หมู่บ้าน (จาก ๗๔,๖๕๕ หมู่บ้าน) ๑,๗๑๕,๔๒๐ ครัวเรือน (คน)

เป้าหมายสำคัญของโครงการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ “รายได้” ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย

(๒) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน (ครัวเรือนเป้าหมาย)
- ๒) ประชาชนชุมชนด้านอาชีพ
- ๓) เครือข่ายที่มหาวิทยาลัย

(๓) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ครัวเรือน
มีอาชีพที่สร้าง
รายได้ให้ตัวเอง

ตัวชี้วัด
จำนวนประชาชน
เป้าหมายได้รับการ
ส่งเสริมอาชีพ
ตามแนวทางการ
สร้างสมาชิกชุมชน

๑) เตรียมความพร้อมการสร้างสมาชิกชุมชน โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ดำเนินการ ดังนี้

- ค้นหาปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ หมู่บ้านละ ๕ คน โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ตลอดจนมีจิตอาสาที่จะถ่ายทอดและขยายผลไปยังบุคคลอื่น ๆ
- คัดเลือกครัวเรือนเป้าหมาย หมู่บ้านละ ๒๐ ครัวเรือน (คน) ตามเงื่อนไข กล่าวคือ เป็นครัวเรือนที่มีรายได้ไม่น้อย/ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (ตามข้อมูล จปฐ.) หรือเป็นครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ของกรมการพัฒนาชุมชน หรือเป็นครัวเรือนที่มีความสนใจในการฝึกอบรมอาชีพ

๒) สร้างเครือข่ายที่วิทยากรสมาชิก โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ดำเนินการ ดังนี้

- สร้างทีมวิทยากรสมาชิกชุมชน ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างสมาชิกชุมชน การพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรผู้ถ่ายทอดและการจัดการความรู้ด้านอาชีพ ให้ปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ (หมู่บ้านละ ๕ คน) เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมาย
- สสำรวจและวิเคราะห์อาชีพที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการฝึกอบรม (ปัจจัยความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โอกาสทางการตลาด การต่อยอดขยายผล หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง) เพื่อให้ครัวเรือนเป้าหมาย

เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวโน้มความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ โอกาสทางการตลาด และการพัฒนาต่อยอด เพื่อให้การประกอบอาชีพดังกล่าวประสบความสำเร็จและเกิดรายได้ที่ยั่งยืน

- กำหนดรูปแบบและจัดทำแผนปฏิบัติการการดำเนินกิจกรรมสร้างและพัฒนา
สัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่โครงการฯ กำหนด

๓) สร้างและพัฒนาสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน โดยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยาการสัมมาชีพชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังนี้

- ส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายนำหมอนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม ใน ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) การสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารของครัวเรือน และแปรรูปผลผลิตในบ้านเพื่อถนอมอาหาร (๒) การสร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนโดยการบริหารจัดการขยะ จัดสุขลักษณะในบ้าน และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และ (๓) การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม โดยการปฏิบัติตามศาสนกิจ/ตามพิธีกรรมความเชื่อเป็นประจำ การร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะด้วยจิตอาสา และออกกำลังกายเสริมสุขภาพ

- สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการฝึกอบรมประกอบด้วย (๑) ความสำคัญ/ความจำเป็น/ความเป็นมา (๒) วิธีการ/ขั้นตอน/กระบวนการในการประกอบอาชีพ (๓) คุณภาพมาตรฐาน (๔) ตลาด/ช่องทางการตลาด (๕) การพัฒนาต่อยอดขยายผล และอื่น ๆ ที่จำเป็น และ (๖) สาธิตวิธีการประกอบอาชีพให้ดูเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการสาธิตดังกล่าว

- ฝึกปฏิบัติอาชีพให้ครัวเรือนเป้าหมาย ณ สถานที่ที่ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพจัดเตรียมไว้ โดยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยาการสัมมาชีพชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องติดตามสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือนเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนฯ ประกอบอาชีพที่ได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

- สนับสนุนให้สถาบันการเงินหรือกองทุนชุมชน สนับสนุน/ส่งเสริมการประกอบอาชีพและช่องทางการตลาดแก่ครัวเรือนเป้าหมาย (รวมถึงกลุ่มอาชีพ/กลุ่มสัมมาชีพชุมชน) เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้ ได้อย่างต่อเนื่อง

๔) จัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ดำเนินการ ดังนี้

- คัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพ และประกอบอาชีพตามที่ได้ฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นอาชีพเดียวกันหรือประเภทเดียวกัน และมีความสนใจต้องการรวมเป็นกลุ่มอาชีพ

- ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามแนวทางการบริหารกลุ่มอาชีพ หลัก ๕ ก (กลุ่ม/ สมาชิก, กรรมการ, กฎ/กติกา/ระเบียบข้อบังคับ, กองทุน และกิจกรรม) หรือตามแนวทางการสร้างกลุ่มสัมมาชีพชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน (Community Entrepreneur : CE) ที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด โดยพิจารณาดำเนินการตามความพร้อมของแต่ละกลุ่ม และเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการลงทะเบียนเป็นผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ต่อไป

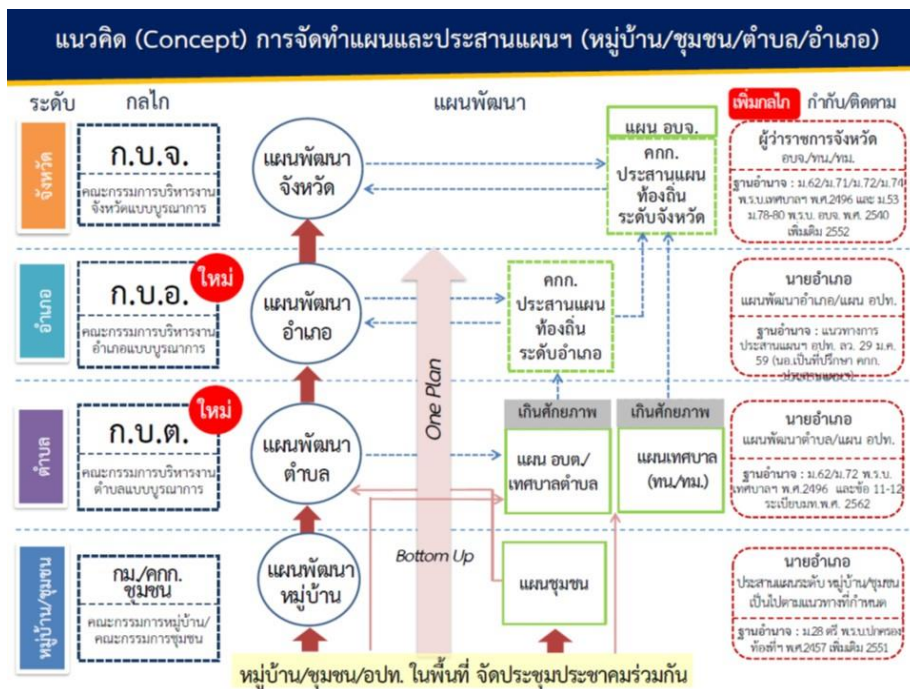

- ดำเนินการจดทะเบียนกลุ่มอาชีพกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สนับสนุนให้ชุมชนจัดระบบบริหารจัดการการเงินทุนประกอบอาชีพ ส่งเสริมช่องทางการตลาด เพื่อให้กลุ่มสามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

๓.๔.๒ การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล

(๑) ความเป็นมา

ด้วยรัฐบาล กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาทุกระดับต้องมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติและความต้องการของประชาชน ประกอบกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จึงได้มีการบูรณาการด้านการจัดทำแผน และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ (One Plan) ส่งผลให้การจัดทำแผนและประสานแผนระดับต่าง ๆ ต้องมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เกิดความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันในทุกระดับ

กรมการพัฒนาชุมชน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนในระดับพื้นที่ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพื่อให้สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวทางตามแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาภาคที่เป็นการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผน และประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติคณะรัฐมนตรี/ประกาศ

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)
- ๒) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๓) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่

ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ๒) คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ๓) คณะอนุกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (อ.ก.บ.ภ.) โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
- ๔) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ภ.) โดยมีหัวหน้ากลุ่มจังหวัดเป็นประธาน และข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ๕) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ
- ๖) คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.)
- ๗) คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.)
- ๘) คณะกรรมการหมู่บ้าน/คณะกรรมการชุมชน (กม./คกก.ชุมชน)

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กรการชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) และคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) จัดเวทีบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ วิเคราะห์ปัญหา คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กรการชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) และผู้เกี่ยวข้อง นำแผนชุมชนหรือแผนพัฒนาหมู่บ้านของทุกหมู่บ้าน/ชุมชนในตำบลมาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยค้นหาปัญหาของตำบล ความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหา ปัจจัยสาเหตุของปัญหาจากภายในหรือภายนอกชุมชน ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในตำบลอย่างไร โดยวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชน ข้อมูลรายรับ - รายจ่าย เงินออม และหนี้สินจากข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ข้อมูล จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ข้อมูล

บัญชีครัวเรือน เป็นต้น เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ปัญหาและค้นหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย และกำหนดเป็นประเด็นปัญหา เช่น ประเด็นแหล่งน้ำ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยนำข้อมูลทั่วไปและข้อมูลที่เจาะลึกแต่ละด้าน เช่น ทุนชุมชนทั้งที่เป็นเงินและไม่ใช่งเงิน ธุรกิจชุมชน วัฒนธรรมชุมชน สุขภาพของประชาชน เป็นต้น ของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน มารวบรวมเป็นข้อมูลระดับตำบล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดของหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความแม่นยำ ชัดเจน สามารถนำมากำหนดทิศทาง/เป้าหมายการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตำบล สำหรับการวางแผนแก้ไขปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

๑) วิเคราะห์หมู่บ้าน/ชุมชน โดยนำข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน/ชุมชนและข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนมาวิเคราะห์ เพื่อให้รู้ว่าในตำบลมีทรัพยากรอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข

๒) ค้นหาโอกาสและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยสามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนเพื่อวิเคราะห์คุณภาพชีวิตในมิติด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้านการเรียนรู้ ด้านสุขภาพ เป็นต้น เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล โดยบูรณาการและจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ ตามประเด็นที่เป็นปัญหาร่วมของตำบล

๓) กำหนดทิศทางหรือเป้าหมายการพัฒนา ระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว โดยใช้ข้อมูลในการค้นหาปัญหา สาเหตุ การจัดลำดับและประเมินตนเอง เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายหรือทิศทางการพัฒนาระดับตำบล

๔) กำหนดรายละเอียดการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญห ได้แก่ การนำปัญหาที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบในวงกว้าง มาเป็นประเด็นในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

๕) จัดกลุ่มแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อแสวงหาแหล่งงบประมาณให้เหมาะสม โดยคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) และผู้เกี่ยวข้อง ต้องรู้แหล่งงบประมาณเพื่อจะได้ประสานเชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้สามารถจัดกลุ่มแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ทำเองได้ เช่น การลดรายจ่ายในครัวเรือนด้วยการปลูกผักสวนครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ต้องทำร่วม เป็นแผนที่ต้องประสานขอความร่วมมือกับหลายภาคส่วน โดยร่วมกันในด้านทรัพยากรบุคคลหรือเงิน เช่น โครงการดูแลสุขภาพชุมชน ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โครงการปลูกข้าวพันธุ์ดีร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น

- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุน เป็นแผนที่ต้องมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและเป็นปัญหาร่วมกันหลายพื้นที่ หากสามารถจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ได้ครบถ้วนและสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ เป้าหมาย/ตัวชี้วัดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมดังกล่าว ย่อมมีโอกาสได้รับการสนับสนุนสูงกว่าแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ไม่ชัดเจน

การจัดลำดับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้พิจารณายึดหลักความสำคัญ ความจำเป็น หรือความสามารถในการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน ผ่านเวทีประชาคม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอภิปรายถึงความสำคัญของโครงการ การใช้เสียงส่วนใหญ่จากการออกเสียงสนับสนุนในเวทีประชาคม หรือ การประเมินข้อมูลด้วยตารางวิเคราะห์คะแนนความสำคัญของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนสามารถแสวงหาความร่วมมือและโอกาสในการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนในทุกระดับ

ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินผลแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้แผนพัฒนาตำบลมีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการทบทวนและจัดทำแผนพัฒนาตำบล รวมถึงตรวจสอบความครบถ้วนขององค์ประกอบของแผนพัฒนาตำบลตามแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่ กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

๓.๔.๓ การบริหารการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ข้อมูล จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

(๑) ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๐ อนุมัติให้จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) เป็นประจำทุก ๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ เป็นต้นไป และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๓๒ มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน จัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ เป็นต้นไป นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๖ ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทใช้ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในการกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชนบท วางแผนพัฒนา อนุมัติโครงการ และการติดตามการปฏิบัติงานโครงการการพัฒนาชนบท ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชน

ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยบริหารจัดการเก็บ ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน ได้พัฒนาฐานข้อมูล จปฐ. และ กชช. ๒ค เพื่อการนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมาโดยตลอด

ข้อมูล จปฐ. คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นพื้นฐานของ คนในครัวเรือนด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่า คนควรจะมีคุณภาพชีวิต ในแต่ละเรื่องอย่างไรในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ สำหรับข้อมูล กชช. ๒ค คือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านที่แสดงถึง ระดับการพัฒนาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านในเขตชนบท สำหรับช่วงเวลาในการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. จัดเก็บทุกปี และข้อมูล กชช. ๒ค จัดเก็บทุก ๒ ปี

สำหรับการพัฒนาระบบฐานข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช. ๒ค กรมการพัฒนาชุมชน ได้นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบันทึก ประมวล และรายงานผลการจัดเก็บ โดยเริ่มให้บริการในลักษณะ Web Service (<http://ebmn.cdd.go.th>) มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมการพัฒนาชุมชนได้พัฒนารูปแบบการจัดเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขับเคลื่อนแนวคิดรัฐบาล ด้าน Smart Government ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูล กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช. ๒ค ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป เพื่อสนองตอบนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๗๓/๒๕๕๕ สั่ง ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน มีคณะกรรมการตามที่ปรากฏในคำสั่ง ทั้งนี้ อธิบดี กรมการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการและเลขานุการ รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน และผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ เพื่อการพัฒนาชุมชนเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.)
- ๒) คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน ระดับจังหวัด
- ๓) คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน ระดับอำเภอ
- ๔) คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน ระดับตำบล
- ๕) อาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
- ๖) ครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)
- ๗) ผู้นำชุมชนท้องถิ่น/ท้องที่ ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมความพร้อมการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ สํารวจและกำหนดครวั้เรือนเป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และหมู่บ้านเขตชนบท (เขตองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลที่ยกฐานะจาก อบต.) ในการจัดเก็บข้อมูล กชช. ๒ค รวมถึงจัดทำคำสั่งคณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ทุกระดับ และคำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ทุกระดับ วางแผนให้การสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๓) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ประสานขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๔) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ร่วมกับผู้ประสานงานโครงการฯ (ถ้ามี) กำหนดการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๑) กำหนดการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ตามห้วงระยะเวลาที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด ทั้งนี้ สำหรับการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ให้จัดหาอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน ๒๐ - ๓๐ คน ต่อตำบล/อปท.

๒) คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ทุกระดับ นิเทศ ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ทันที เมื่อเริ่มดำเนินการจัดเก็บข้อมูลฯ

ขั้นตอนที่ ๓ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ จัดประชุมตรวจสอบและรับรองคุณภาพการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ระดับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ระดับตำบล ผู้แทนส่วนราชการ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้แทนครวั้เรือน เพื่อตรวจสอบยืนยันความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๒) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ จัดประชุมตรวจสอบและรับรองคุณภาพการจัดเก็บข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ระดับอำเภอ ประกอบด้วย คณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ระดับอำเภอ ให้รับทราบและร่วมตรวจสอบยืนยันความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค) ที่ผ่านการรับรองตามข้อ ๑)

๓) ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลความจําเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ระดับจังหวัด โดยคณะทำงานบริหารการจัดเก็บข้อมูลฯ ระดับจังหวัด ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลฯ ที่ผ่านการรับรองตามข้อ ๒)

และนำเสนอผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ระดับจังหวัด ให้รับทราบและร่วมตรวจสอบยืนยันความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลฯ ก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ กรณีที่มีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องให้ทำหนังสืออุทธรณ์ต่อกรมการพัฒนาชุมชน

ขั้นตอนที่ ๔ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/จังหวัด พร้อมด้วยหน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัดฯ และภาคีการพัฒนา บูรณาการแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ระดับอำเภอ/จังหวัด โดยใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นเป้าหมายดำเนินการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนี้

- จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ระดับอำเภอ จำนวน ๘๗๘ อำเภอ อำเภอละไม่น้อยกว่า ๑ แผน
- จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ระดับจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด จังหวัดละไม่น้อยกว่า ๑ แผน

๒) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด รายงานแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามข้อ ๑) ให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบตามช่องทางการรายงานที่กำหนด

๓) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด พร้อมด้วยหน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัดฯ และภาคีการพัฒนา ร่วมพิจารณารายงานการวิเคราะห์เชิงพื้นที่พร้อมแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต ระดับจังหวัด

๔) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/จังหวัด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. ๒ค)

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๒๗๕ - ๗๖

๓.๔.๔ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน อาสาสมัครชุมชน องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน

ความเป็นมา	เป็นอาสาสมัครชุมชน ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ (1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 (2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสตรี พ.ศ.2538 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 (3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551			
วัตถุประสงค์	เพื่อกระตุ้นและสร้างพลังผู้นำชุมชน ให้เป็นแกนหลักสำคัญในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
กลุ่มเป้าหมาย	ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน/อาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช./อช.), คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน/ตำบล/ อำเภอ/ จังหวัด/ภาค, คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศอช.ต./ศอช.อ./ศอช.จ.)			
ขั้นตอนการดำเนินงาน	พัฒนาศักยภาพผู้นำ (ผู้นำ อช./อช.,สตรี,ศอช.) <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนข้อมูลและจัดระบบฐานข้อมูล ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน 2. สร้างหลักสูตร/แนวทางการพัฒนาผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ให้ได้มาตรฐาน 3. พัฒนาศักยภาพผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. 4. สนับสนุนเครื่องมือการทำงานของ ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. 5. ปรับปรุงภารกิจของ ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช.ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 	เสริมสร้างงานชมรมเชิงเครือข่ายผู้นำ (ผู้นำ อช./อช.,สตรี,ศอช.) <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริม ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. เป็นกลไกในการบริหารจัดการชุมชน 2. ส่งเสริม ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนตามศักยภาพ 3. บูรณาการทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. 4. พัฒนาเครือข่าย ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ให้มีศักยภาพ 5. จัดตั้ง ชมรม ผู้นำ อช. ให้ครอบคลุมทุกระดับ (อำเภอ จังหวัด ภาค ประเทศ) 	เสริมสร้างคุณค่าความภาคภูมิใจผู้นำ (ผู้นำ อช./อช.,สตรี,ศอช.) <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำระบบติดตาม ประเมินผลผู้นำแบบออนไลน์เรียลไทม์ 2. ผลิตสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ทุกชั้นตอน 3. สร้างทีมพี่เลี้ยง (Mentor) โดย จนท.ฯ ทำงานเคียงคู่กับผู้นำในพื้นที่ 4. ยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้นำ อช./อช., สตรี, ศอช. ที่มีผลงานดีเด่น 5. ขอพระราชทานเครื่องราชฯ/เข็มเชิดชูเกียรติ อช./ผู้นำ อช. 6. ขออนุมัติเพิ่มค่าตอบแทน ผู้นำ อช. 	ตัวชี้วัด <ol style="list-style-type: none"> 1. ร้อยละของผู้นำ (ผู้นำ อช./อช., สตรี,ศอช.) ที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน 2. จำนวนกิจกรรมที่บริหารจัดการโดยผู้นำ (ผู้นำ อช./อช.,สตรี,ศอช.)

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2565 : Change for Good

ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) / อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

(๑) ความเป็นมา

อาสาพัฒนาชุมชน คือ อาสาสมัครจากราษฎรในท้องถิ่นที่มีจิตใจเสียสละ มีความสมัครใจ อาสาปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมในด้านการพัฒนาชุมชน แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑. อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) คือ อาสาพัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบคัดเลือกจากเวทีประชาคมหมู่บ้านให้ปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครในหมู่บ้านหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “อช.” มีจำนวนหมู่บ้านละอย่างน้อย ๔ คน โดยให้มีจำนวนหญิงชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และ ๒. ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) คือ อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ปฏิบัติงานอาสาสมัครในฐานะผู้นำของอาสาพัฒนาชุมชนในตำบลหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “ผู้นำ อช.” มีจำนวน ๒ คน (ชาย ๑ คน หญิง ๑ คน)

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕)

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)
- ๒) ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) สร้างผู้นำ อช. นักพัฒนาภาคประชาชน

- ส่งเสริมกระบวนการคัดเลือก ผู้นำ อช./อช. โดยเวทีประชาคม
- จัดทำฐานข้อมูล ผู้นำ อช./อช. อย่างเป็นระบบ
- สร้างหลักสูตรการพัฒนา ผู้นำ อช./อช. ให้ได้มาตรฐาน
- สนับสนุนเครื่องมือการทำงานของ ผู้นำ อช./อช.
- ปรับปรุงภารกิจของ ผู้นำ อช./อช. ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) พัฒนาเครือข่าย ผู้นำ อช. รวมพลังสร้างงาน

- จัดตั้งชมรม ผู้นำ อช. ให้ครอบคลุมทุกระดับ (อำเภอ จังหวัด ภาค ประเทศ)
- พัฒนาเครือข่าย ผู้นำ อช. ให้มีศักยภาพ
- ส่งเสริม ผู้นำ อช. เป็นกลไกในการบริหารจัดการชุมชน
- ส่งเสริม ผู้นำ อช./อช. ขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนตามศักยภาพ
- บูรณาการทุกภาคส่วน ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของผู้นำ อช./อช.

๓) สร้างคุณค่า เสริมความภาคภูมิใจ ผู้นำ อช.

- จัดทำระบบติดตาม ประเมินผล แบบ Online Real-time
- ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของผู้นำ อช./อช. ทุกขั้นตอน
- สร้างทีมพี่เลี้ยง (Mentor) โดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทำงานคู่กับ ผู้นำ อช./อช. ในพื้นที่
- ยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้นำ อช./อช. ที่มีผลงานดีเด่น
- ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์/เข็มเชิดชูเกียรติ ผู้นำ อช./อช.
- ขออนุมัติเพิ่มค่าตอบแทน ผู้นำ อช.

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (ศอช.)

(๑) ความเป็นมา

ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (ศอช.) หรือ “Community Organization Network Center” เรียกโดยย่อว่า “CON Center” เป็นองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวมพลังระหว่างผู้นำกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล ในการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประสานกับภาครัฐและภาคประชาชน ในการบริหารจัดการชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ และนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการภายใต้ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชนว่าด้วยการดำเนินงาน ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งกำหนดโครงสร้าง ศอช. ไว้ ๓ ระดับ คือ ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับอำเภอ (ศอช.อ.) และศูนย์ประสานงาน

องค์การชุมชนระดับจังหวัด (ศอช.จ.) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการปรับเปลี่ยนระเบียบการดำเนินงานของ ศอช. จากระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน เป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่ม/องค์กรภาคประชาชนในการพัฒนาชุมชน และเพื่อเสริมสร้างกลไกการรวมพลังภาคประชาชน

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) คณะกรรมการกลางศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน
- ๒) คณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับจังหวัด (ศอช.จ.)
- ๓) คณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับอำเภอ (ศอช.อ.)
- ๔) คณะกรรมการบริหารศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.)

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) เสริมสร้างศักยภาพของ ศอช. ในการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

- พัฒนาศักยภาพ ศอช. เพื่อส่งเสริมให้ ศอช. เป็นแกนหลักในการบูรณาการแผนชุมชน
- เสริมสร้างทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการให้กับ ศอช.
- ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน ศอช. และภายนอก ศอช.
- ศอช.ต. มีฐานข้อมูลขององค์กรในชุมชน
- ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ด้านบูรณาการแผนชุมชน
- สร้างกลไกในการหนุนเสริมการบูรณาการแผนชุมชน

๒) ส่งเสริมให้ ศอช. เป็นที่รู้จักและยอมรับของทุกภาคส่วน

- คณะกรรมการ ศอช. แสดงตัวตนในบทบาทของ ศอช.
- กำหนดบทบาท ภารกิจ ที่ชัดเจน
- ผลิตสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ศอช.
- เป็นศูนย์กลางการประสานงานหลักระดับตำบล
- สร้างการยอมรับด้วยผลงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่อง
- มีการแสดงผลงานระดับประเทศ
- เชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจ

๓) เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ศอช. ในทุกระดับ

- มีระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงาน
- ศอช. ทุกระดับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในลักษณะพี่สอนน้อง
- ส่งเสริมการจัดการความรู้ของ ศอช.
- สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

- ให้ความรู้เรื่องระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแก่ คอช. ทุกกระดับ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
- คณะทำงานส่งเสริม คอช. ในระดับต่าง ๆ สนับสนุนการทำงานของ คอช. อย่างจริงจัง
- ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

การพัฒนาสตรีและองค์กรสตรี

(๑) ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการพัฒนาสตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความพร้อมเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัว ชีวิตครอบครัว และการมีส่วนร่วมในสังคม โดยกระตุ้นให้สตรีมีความคิดริเริ่ม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีความรู้ในการประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรสตรีแต่ละระดับ เพื่อเป็นแกนนำในการคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และสิ่งแวดล้อม ด้วยการเชื่อมประสาน และบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี โดยดำเนินการพัฒนาสตรี ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๓๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

(๒) กฎหมาย/กฎ/ระเบียบ/มติ ครม./ประกาศ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาสตรี พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) และฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕)

(๓) กลไกการดำเนินงาน

- ๑) สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย
- ๒) คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค
- ๓) สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนจังหวัด
- ๔) คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด
- ๕) คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ
- ๖) คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล
- ๗) คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน

(๔) ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑) เพิ่มพูนทักษะ พัฒนาศักยภาพองค์กรสตรี (กพสภ./กพสจ./กพสอ./กพสต./กพสม.)
  - สื่อสารสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจในภารกิจงานสตรีทุกระดับ

- สร้างองค์กรสตรีทุกระดับให้มีอาชีพมั่นคง
- สร้างองค์กรสตรีทุกระดับให้มีจิตอาสาร่วมพัฒนาชุมชน
- สร้างองค์กรสตรีทุกระดับให้ร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม
- สร้างองค์กรสตรีทุกระดับให้มีภูมิคุ้มกันทางสังคม

๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรสตรี (กพสภ./กพสจ./กพสอ./กพสต./กพสม.)

- องค์กรสตรีทุกระดับร่วมกันวางแผนและกำหนดภารกิจ
- องค์กรสตรีทุกระดับร่วมดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชน อาทิ การสร้างอาชีพ

และรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน) การพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เป็นต้น

- องค์กรสตรีทุกระดับดำเนินกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- องค์กรสตรีทุกระดับดำเนินกิจกรรมออมเงิน ออมบุญ ออมความดี

๓) เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรสตรี (กพสภ./กพสจ./กพสอ./กพสต./กพสม.)

- ประกวดผู้นำองค์กรสตรีต้นแบบทุกระดับ
- สานพลังเครือข่ายองค์กรสตรีทุกระดับจัดกิจกรรมรวมพลังสตรี ทำความดีเพื่อแผ่นดิน
- เครือข่ายองค์กรสตรีทุกระดับรวมพลัง ประชาสัมพันธ์ความดี ผ่านสื่อสังคม

ออนไลน์ต่าง ๆ

๔) ส่งเสริมบทบาทขององค์กรสตรีในการขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์จังหวัด

- ส่งเสริมให้สตรีเป็นแกนนำสำคัญในการเสริมสร้างให้ครัวเรือนในพื้นที่มีความมั่นคงทางอาหาร สร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

- ส่งเสริมองค์กรพัฒนาสตรีและสมาชิกสตรีเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

- ส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทส่งเสริมสตรีให้เป็นแกนหลักในการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม เชิดชูอัตลักษณ์คุณค่าผ้าไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย

- ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.)

- สนับสนุนงบประมาณให้องค์กรสตรีเป็นแกนหลักสำคัญในการแก้ไขปัญหาสตรี อาทิ ปัญหาด้านอาชีพและรายได้สตรี ด้านสุขภาพสตรี ปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก เยาวชน สตรี เป็นต้น

- ส่งเสริมให้องค์กรสตรีเป็นแกนหลักสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมสตรี อาทิ กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ กิจกรรมส่งเสริมครอบครัว แข็งแรง จัดกีฬาสัมพันธ์สตรี การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

- สนับสนุนให้สตรีเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี อาทิ วันแม่แห่งชาติ วันสตรีสากล วันสตรีไทย เป็นต้น เพื่อเป็นการแสดงพลังของสตรีในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ

- ส่งเสริม สนับสนุนสตรี ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” กรมการพัฒนาชุมชน

- ส่งเสริม สนับสนุนสตรีขับเคลื่อนกิจกรรมปลูกผักสวนครัว จัดเก็บเมล็ดพันธุ์ ปันผัก ปันรัก ปันสุข

- ส่งเสริม สนับสนุนสตรีให้ความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับกรมการพัฒนาชุมชน การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.)

- ส่งเสริม สนับสนุนให้สตรีเป็นแกนนำหลักในการร่วมรณรงค์ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการป้องกัน รักษา และเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๕

การเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑) ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง และมีเสถียรภาพ โดยกรมการพัฒนาชุมชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่และการออกแบบเชิงภูมิสังคมไทยเพื่อสร้างการพึ่งตนเอง และรองรับภัยพิบัติ ในรูปแบบ “โคก หนอง นา” ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งขับเคลื่อนภายใต้หลักการ “๑ หมู่บ้าน สามารถดูแลได้ทั้งตำบล สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

(๒) กลไกการดำเนินงาน

๑) กลไกการประสานงานภาคีเครือข่าย

๒) กลไกการบูรณาการแผนงานและยุทธศาสตร์

๓) กลไกการติดตามประเมินผล

๔) กลไกการจัดการความรู้

๕) กลไกการสื่อสารสังคม

(๓) ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑ ประชุมสร้างความเข้าใจในการขับเคลื่อนโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๗๖ จังหวัด กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑,๐๐๐ ตำบล โดยวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference) ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ระยะเวลา ๑ วัน

กิจกรรมที่ ๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป้าหมายผู้นำชุมชน จำนวน ๑,๐๐๐ ตำบล ๑ ละ ๑๕ คน รวม ๑๕,๐๐๐ คน จำนวน ๓ วัน โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่

๑) จิตอาสาพัฒนาชุมชน เอามื้อสามัคคี “ทำความ ดี ด้วยหัวใจ”

๒) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ

๓) เวทีเสวนา บริหารจัดการดิน น้ำ ป่า และการประกาศเจตนารมณ์เนื่องใน

วันดินโลก

๔) การเรียนรู้ความสำเร็จ “โก่งธนูโมเดล”

๕) การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับตำบลในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

“ปิดหมู่บ้าน ๓ เดือน พวกเราอยู่ได้”

กิจกรรมที่ ๓ กระบวนการพัฒนาสร้างความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่

กิจกรรมที่ ๔ ติดตามและประเมินผล ภายใต้กิจกรรม “ว่าไรดีผู้นำ เพราะคุณทำเราจึงตามไปดู”

กิจกรรมที่ ๕ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงดีเด่น เป็นการประกวดผลการดำเนินงานระดับตำบล โดยพิจารณาคัดเลือกตำบลที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น (เขตตรวจราชการ ๑๘ เขตตรวจ) ซึ่งจะได้รับ การจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำไปพัฒนาตำบล

กิจกรรมที่ ๖ เวทีสรุปผลการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการประกวดผู้นำการเปลี่ยนแปลงดีเด่น จำนวน ๑๘ ตำบล โดยพิจารณาคัดเลือกตำบลที่มีผลงานระดับดีเด่น ซึ่งจะได้รับงบประมาณ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และโล่เชิดชูเกียรติผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กิจกรรมที่ ๗ ถอดบทเรียนความสำเร็จ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๒๖๕

๓.๕ การพัฒนาปัจจัยที่เอื้อในการขับเคลื่อนงาน (Enabling Factors) อาทิ

๓.๕.๑ รางวัลเลิศรัฐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

สาขารางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และสาขารางวัลบริการภาครัฐ

(๑) ความเป็นมา

รางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการเชิดชูผลการปฏิบัติราชการ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve) ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) รวมทั้ง สร้างความภาคภูมิใจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและการนำไปสู่แนวปฏิบัติหรือต้นแบบที่ดี (Best Practice) โดยมุ่งเน้นทั้งกระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Result) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

รางวัลเลิศรัฐ สาขาบริการภาครัฐ เป็นรางวัลที่แสดงให้เห็นว่าผลการทำงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการว่าสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการให้บริการและระบบการบริหารของหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

(๒) วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพงานของหน่วยงานราชการทุกแห่งอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ให้ได้รับบริการที่ดีเพิ่มขึ้น
- ๒) เพื่อเผยแพร่ผลสำเร็จจากการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน ให้เป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน
- ๓) สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานของกรมการพัฒนาชุมชนในระดับพื้นที่
- ๔) การเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานราชการและร่วมฉลองครบรอบ ๖๐ ปี

กรมการพัฒนาชุมชน

Timeline รางวัลบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2564

Timeline รางวัลบริการภาครัฐ ประจำปี พ.ศ. 2564

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๓๐๖ - ๑๑

๓.๕.๒ โครงการพัฒนาชุมชนใสสะอาด

(๑) ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ได้รับจัดสรรงบประมาณแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ เพื่อพัฒนากลไก กระบวนการและสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบแบบบูรณาการทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยดำเนินงาน “โครงการพัฒนาชุมชนใสสะอาด” ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกและกระบวนการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบแบบบูรณาการทั้งภายในและนอกองค์กร รวมถึงเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกรมฯ ยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และเสริมสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับกรมการพัฒนาชุมชนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันในสังคม ผ่านกระบวนการพัฒนาชุมชน

(๒) ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) ส่งเสริมและ

พัฒนาความโปร่งใส โดยการกำหนดแนวทาง แผนงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และการให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานในสังกัดกรมฯ ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนใสสะอาด ตามกรอบแนวทางที่กำหนด รวมถึงการส่งเสริม การสร้างแรงจูงใจ การให้รางวัลแก่หน่วยงานที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น

๒) พัฒนาข้าราชการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ การปลูกฝังแนวคิด ทักษะคติ ในการทำงาน

โดยยึดหลักธรรมาภิบาล สุจริต โปร่งใส เสริมสร้างทักษะในการดำเนินงานแก่บุคลากรในสังกัด เช่น ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการทางวินัย ด้านการเงิน การคลัง การบัญชีและพัสดุ และการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในเบื้องต้น และวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เป็นต้น

๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการสร้างความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมริเริ่มสร้างสรรค์ด้านความโปร่งใส และธรรมาภิบาลของกรมการพัฒนาชุมชน ผ่านภารกิจและกระบวนการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน เพื่อสร้างการเรียนรู้ ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดเป็นเครือข่ายผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล

๔) การประเมินผลความโปร่งใสของหน่วยงาน และนำผลการประเมินมากำหนดนโยบายปรับปรุงแนวทาง แผนงาน โครงการ/กิจกรรมในการส่งเสริมและพัฒนาความโปร่งใสของหน่วยงาน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองการเจ้าหน้าที่ กรมการพัฒนาชุมชน โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๗๙

● ด้านการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

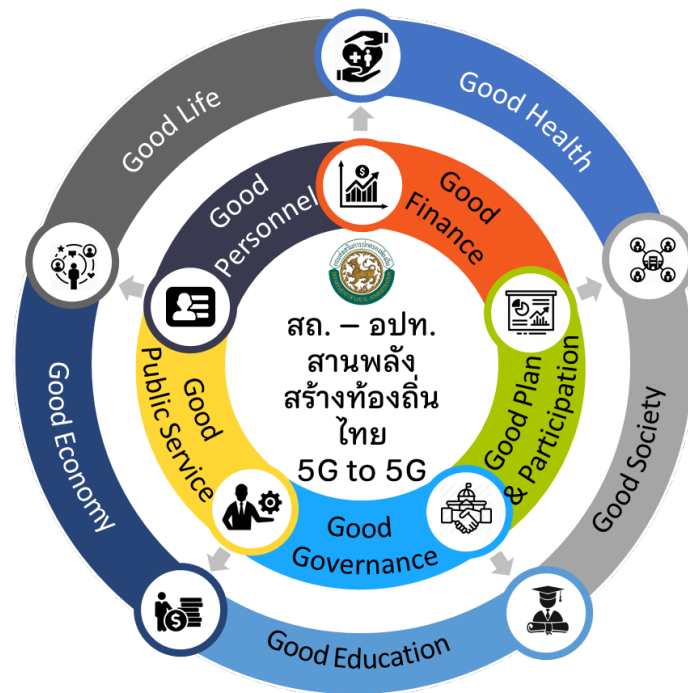
เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๐ กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาการเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวล่วงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นส่วนราชการระดับกรมที่ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มีภารกิจหลักสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลังและการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจและการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์จากราชการส่วนกลาง และนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาของราชการส่วนภูมิภาค โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ ภายใต้วิสัยทัศน์ “ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้ตามมาตรฐานเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี”

กลไกในการขับเคลื่อนภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ส.ถ.) จำแนกเป็น ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย ๑๘ สำนัก/กอง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ (ส.ถ.อ.)

ช่วงเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลมุ่งเน้นการยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้วยการเป็นระบบราชการที่ต้องเป็นที่พึงของประชาชนและเชื่อถือไว้วางใจได้ตามแนวคิดระบบราชการ ๔.๐ ที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน การมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีปัจจัยสำคัญในการสานพลังทุกภาคส่วน สร้างนวัตกรรม และปรับสู่ความเป็นดิจิทัล ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงนำแนวคิดระบบราชการ ๔.๐ มาสู่การปฏิบัติเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการและการจัดบริการสาธารณะ ภายใต้แนวคิด “กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สานพลังขับเคลื่อนท้องถิ่น 5G to 5G”

แนวคิด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สานพลังขับเคลื่อนท้องถิ่น 5G to 5G เป็นแนวคิดที่มีจุดเน้น ๓ องค์ประกอบ คือ

ประการแรก การสานพลังระหว่าง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลักการการดำเนินงานสำคัญเพื่อบูรณาการการดำเนินงานไปร่วมกัน

ประการที่สอง 5G ที่เป็นรากฐานการดำเนินงาน ประกอบด้วย

๑. Good Finance (โปร่งใสพึ่งพาตนเองได้) ประกอบด้วย ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีและพัฒนารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ด้วยระบบ QR Payment, การตรวจสอบระบบการเงิน บัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ข้อเสนอในการบริหารงานภาครัฐในช่วงสถานการณ์ COVID-19

๒. Good Plan and Participation (ใช้แผนดีมีส่วนร่วม) การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๓. Good Governance (มีธรรมาภิบาล ดิจิทัลและกฎหมาย) ประกอบด้วย ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO), การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการปรับปรุงคู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. Good Public Service (มาตรฐานบริการสาธารณะ) การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรฐานบริการสาธารณะ

๕. Good Personnel (บริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ) ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุน การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, การส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินงานของกิจการสภาท้องถิ่น, การจัดเก็บข้อมูล ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นในระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่นและทะเบียนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ELE) และการสร้างขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประการที่สาม 5G ที่เป็นผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

๑. Good Health (สุขภาพะดี) ประกอบด้วย โครงการขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้า- น้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี และการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. Good Society (สังคมดี) ประกอบด้วย การออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก, มาตรฐานการจัดบริการ สาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการเปรียบเทียบปรับ, การจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น, กรอบแนวทางการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่ประชาชน และการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

๓. Good Education (การศึกษาดี) ประกอบด้วย กระบวนการการรับนักเรียนและเด็กเล็กของสถานศึกษาในสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และระดับ มัธยมศึกษาปีที่ ๔, การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, แนวทาง ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียกชื่อ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT : National Test) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test : RT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการรายงานผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) เพื่อใช้สำหรับ ในการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่า (ปวช.๓) และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริม พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. Good Economy (เศรษฐกิจดี) การก่อสร้างถนนทางหลวงท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

๕. Good Life (คุณภาพชีวิตดี) ประกอบด้วย อาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา, การขับเคลื่อนการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาการถ่ายโอนภารกิจ งานก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนและสะพานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการ, ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยแนวคิดดังกล่าวมีตัวอย่างการดำเนินงานในภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อันเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ตามภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ ระบบแผนท้องถิ่น ระบบงบประมาณ ระบบบริการสาธารณะ และการศึกษา ระบบการตรวจสอบและติดตาม ระบบบริหารงานบุคคล และระบบสารสนเทศ ดังนี้

๑. ระบบแผนท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น “แผนพัฒนาท้องถิ่น” : การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๘ กำหนดให้ แผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนปีงบประมาณถัดไป กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายนก่อนปีงบประมาณถัดไป ทั้งนี้ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) แผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับถัดไปคือ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) และเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สามารถบูรณาการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมและงบประมาณในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชน จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ชักซ้อมแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑.๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

เป้าหมายการดำเนินงาน : จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗,๘๔๙ แห่ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗,๗๓๓ แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลจำนวน ๒,๔๗๓ แห่ง (เทศบาลนคร ๓๐ แห่ง/เทศบาลเมือง ๑๙๕ แห่ง/เทศบาลตำบล ๒,๒๔๗ แห่ง/เมืองพัทยา ๑ แห่ง)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗๖ แห่ง

๑.๓ กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) ดำเนินการรวบรวมข้อมูล/ปัญหา/แนวทางปฏิบัติ เพื่อจัดทำแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) เสนอหนังสือชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติต่ออธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๓) เสนอหนังสือชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย

๔) แจกหนังสือชักซ้อมแนวทางปฏิบัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

๕) แจกหนังสือชักซ้อมแนวทางปฏิบัติทางเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

แผนพัฒนาท้องถิ่นออนไลน์ >

👤 กลุ่มส่วนตัว · 1.4 พัน 1.4 พัน คน

📌 จัดการ

👤 เชิญ

DLA Live Learning

ผู้ติดตาม 2.19 พัน คน

ติดตาม

แอปโหลด

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานแผนพัฒนาท้องถิ่น กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๒๑/๒๑๒๒/๒๑๒๓
 ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนพัฒนาท้องถิ่น โทร ๐๘๑ ๙๑๐ ๖๕๑๑

๒. ระบบงบประมาณ การเงิน และการคลัง

การดำเนินการตามภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณ การพัสดุ การจัดเก็บรายได้ และการประกอบกิจการพาณิชย์ของ อปท. รวมทั้งวางระบบ ตรวจสอบระบบการเงิน การบัญชี และการพัสดุของ อปท.

๒.๑ การจัดทำงบประมาณ

๒.๑.๑ ขั้นตอน

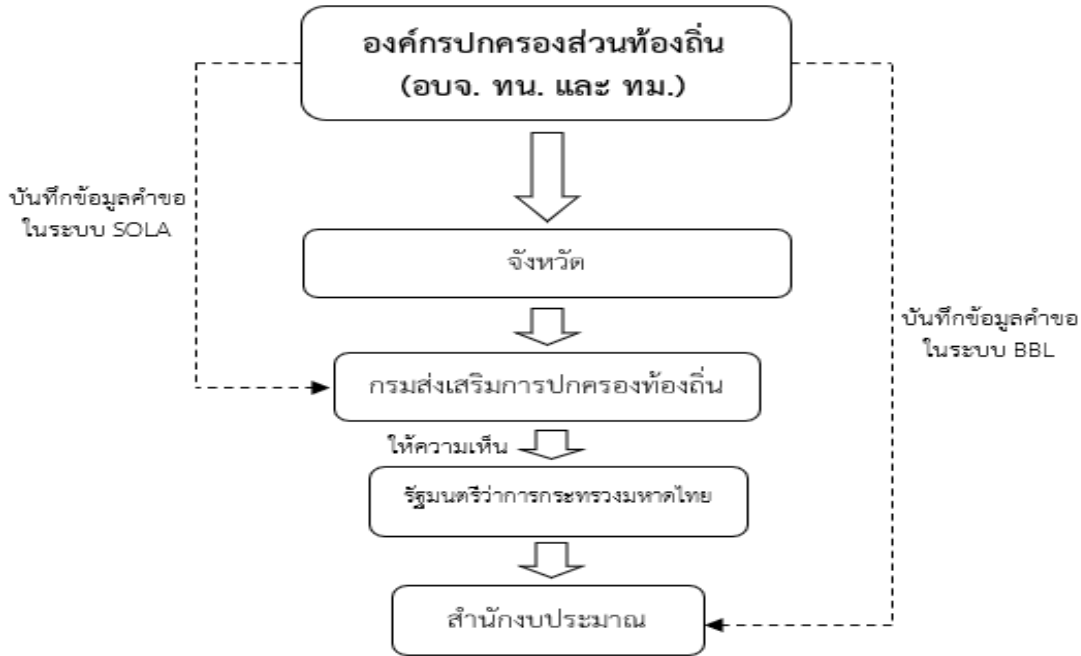
๒.๑.๒ รายละเอียด

- (๑) ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ อปท.
- (๒) ต้องเป็นไปตามรูปแบบจำแนกงบประมาณ
- (๓) ต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ
- (๔) ต้องเป็นไปตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานการจัดสรรเงินอุดหนุนและพัฒนาระบบงบประมาณ สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๕๒๒ - ๑๕๒๔, ๑๕๒๘

๒.๒ การรวบรวมค่าของงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นหน่วยรับงบประมาณตรง เพื่อเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบ

๒.๒.๑ ขั้นตอน

๒.๒.๒ รายละเอียด

(๑) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), เทศบาล, องค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.), กรุงเทพมหานคร, เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง เป็นหน่วยรับงบประมาณ ประกอบกับให้ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(๒) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอของงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยให้องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร (ทน.) และเทศบาลเมือง (ทม.) ยื่นคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยตรงในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (BBL) ตามที่สำนักงบประมาณกำหนด โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรวบรวมและให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อยื่นคำขอตั้งงบประมาณต่อผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการยื่นคำขอของงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรวบรวมรายงานขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบันทึกคำขอในระบบการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (SOLA) และให้จังหวัดรวบรวมข้อมูลค่าของงบประมาณรายจ่ายของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ส่งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ความเห็นก่อนรายงานกระทรวงมหาดไทยนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาให้ความเห็นขอวงเงินค่าขอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งให้สำนักงบประมาณพิจารณาต่อไป

กระบวนการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยรับงบประมาณ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง)

- 1** สำนักงานงบประมาณ แจ้งแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้หน่วยรับงบประมาณทราบและดำเนินการ
- 2** กระทรวงมหาดไทยแจ้งแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้หน่วยงานในสังกัดทราบและดำเนินการ
- 3** สด. แจ้งแนวทางการจัดทำงบประมาณและปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ อปท. ทราบและดำเนินการ
- 4** สด. แจ้งแนวทางการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ อปท. ดำเนินการรายงานข้อมูลคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- 5** อปท. ดำเนินการรายงานข้อมูลคำขอตั้งงบประมาณให้ สด. ผ่านระบบสารสนเทศในการจัดเก็บและรายงานข้อมูลเพื่อตอบสนองนโยบาย (le.dla.go.th) เมนู "การขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนของ อปท. (SOLA)"
- 6** สด. รวบรวมและให้ความเห็นประกอบการเสนอคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี อปท. เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- 7** รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาให้ความเห็นชอบและรายงานสำนักงบประมาณพิจารณา
- 8** สด. แจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ อปท. ทราบ และดำเนินการบันทึกคำขอตั้งงบประมาณในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงบประมาณของ อปท. (BBL)
- 9** สำนักงบประมาณพิจารณา คำขอตั้งงบประมาณของ อปท.

กลุ่มงานส่งเสริมการกระจายอำนาจและการจัดทำงบประมาณเงินอุดหนุน กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

หน่วยงานรับผิดชอบ : ส่วนการจัดสรรเงินอุดหนุนและพัฒนาระบบงบประมาณ สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๕๒๔ , ๑๕๒๘

๒.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีและพัฒนารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๑ ที่มาและความสำคัญ

แหล่งที่มาของรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มีด้วยกัน ๔ ประเภท คือ

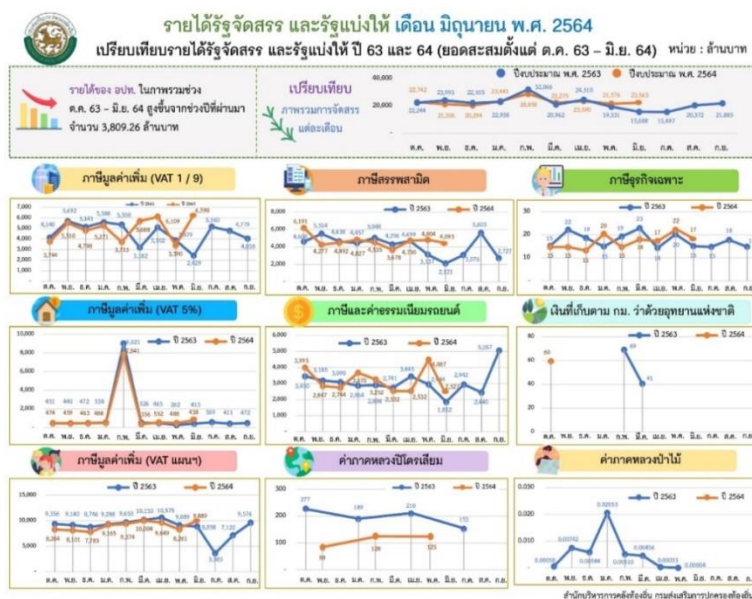
(๑) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ รายได้จากภาษีอาบ น้ำมัน และค่าธรรมเนียมเช่าพักโรงแรม ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยจัดเก็บ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (เดิมคือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่) ภาษีป้าย อากาศกรฆ่าสัตว์ อากาศรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตต่าง ๆ ซึ่งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยจัดเก็บ

(๒) รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บให้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ประเภทภาษีมูลค่าเพิ่ม (แบ่งให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ ใน ๙ ของ VAT ๗%) และภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๔ ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสรรพสามิต ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมป่าไม้ รายได้ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

(๓) รายได้ที่รัฐบาลแบ่งให้ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่มตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ (แบ่งให้เฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด)

(๔) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ได้แก่ เงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (จัดสรรให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท)

ดังนั้น การพัฒนารายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการทั้งในเชิงโครงสร้างและในระดับพื้นที่ควบคู่กันไป โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนในกระบวนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับรายได้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี การอำนวยความสะดวกในการชำระภาษี รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนให้จัดเก็บและชำระภาษีอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นธรรม

๒.๓.๒ กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

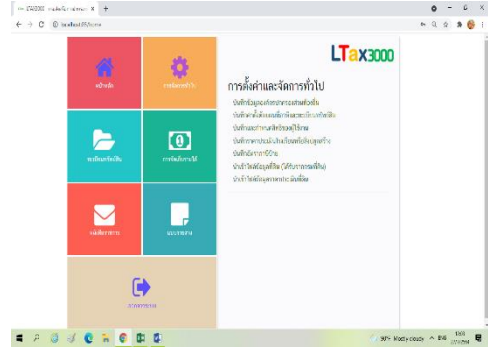
- (๑) ส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูลผู้เสียภาษี
- (๒) กำหนดตัวชี้วัดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จัดเก็บเองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
- (๓) พัฒนาเครื่องมือในการจัดเก็บภาษี เช่น โปรแกรมและระบบบูรณาการฐานข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน (ONLINE) เชื่อมโยงระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ เป็นต้น
- (๔) ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบและขั้นตอนการจัดเก็บภาษี
- (๕) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่น ปรับปรุงอัตรากาซี ขยายฐานกาซี
- (๖) อำนวยความสะดวกในการชำระกาซีให้แก่ประชาชน ผ่านช่องทางชำระกาซีอิเล็กทรอนิกส์
- (๗) รมรงค์เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนในการชำระกาซี และประโยชน์ของการชำระกาซี เพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

๒.๓.๓ ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

- (๑) ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง กรมที่ดินและกรมธนารักษ์ สนับสนุนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติกาซีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยา เริ่มจัดเก็บกาซีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓

(๒) พัฒนาโปรแกรมแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (LTAX 3000) เพื่อให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยา นำไปใช้ในการแจ้งบัญชีรายการทรัพย์สิน การคำนวณภาษีและการแจ้งประเมินภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

(๓) จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔,๒๒๗ คน และบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๑๙๔ คน รวมทั้งจัดทำคลังความรู้เกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (ผ่านคิวอาร์โค้ด) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเผยแพร่ในเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๔ ตอน รวมทั้งให้บริการสายด่วนเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง (๐-๒๐๒๖-๕๘๐๐) จำนวน ๑๐ คู่สาย

(๔) ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราภาษีป้าย พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บภาษีป้ายในอัตราที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม และมีรายได้เพิ่มขึ้น

(๕) สนับสนุนให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มช่องทางในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในชำระภาษี ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (QR Payment) โดยร่วมมือกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานนโยบายการคลังและพัฒนารายได้ สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๘๘๘๘, ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๔๒๖-๓๐

๒.๔ การรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ด้วยระบบ QR Payment

๒.๔.๑ ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ (MOU) ในการจัดทำระบบการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคาร ระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำเอกสารแจ้งยอดชำระภาษี ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย จากระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ส่งให้กับผู้ชำระภาษี โดยผู้ชำระภาษีสามารถชำระภาษีผ่านสาขาของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เท่านั้น และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการพัฒนาระบบการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ผ่านระบบ QR Payment เพื่อรองรับการรับชำระภาษีข้ามธนาคาร (Cross Bank Bill Payment) สำหรับธนาคารที่ให้บริการชำระบิลข้ามธนาคาร โดยผู้ชำระภาษีสามารถชำระผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ATM, Internet Banking และ Mobile Banking เป็นต้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ชำระภาษีและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๔.๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้บริการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ด้วยระบบ QR Payment จำนวน ๕,๔๒๘ แห่ง (ไม่รวมองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและเมืองพัทยา) คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๓ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔)

๒.๔.๓ กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- (๑) ติดต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อขอใช้บริการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคาร
- (๒) เมื่อได้รับรหัส Company Code จากธนาคารแล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำรหัส Company Code มาบันทึกข้อมูลการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) เพื่อสร้าง Barcode และ QR Code และให้พิมพ์แบบทดสอบเอกสารแจ้งยอดการชำระภาษีนำไปทดสอบที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ที่ขอใช้บริการ เมื่อผ่านการทดสอบแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดใช้งานการรับชำระภาษีผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS)
- (๓) จัดทำเอกสารแจ้งยอดการชำระภาษีของปีปัจจุบันที่ไม่เกินกำหนดระยะเวลาการชำระภาษี และพิมพ์แบบฟอร์มการชำระเงินผ่านธนาคารจากระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ส่งให้กับผู้ชำระภาษีเพื่อชำระภาษีผ่านช่องทางต่าง ๆ

รหัสภาษี	ชื่อ	จำนวน	อัตราภาษี	มูลค่า	จำนวนเงิน	หน่วย
9110563	1	เงินบำรุงการ	10.000.00	บาท	บาท	บาท
13110563	2	เงินบำรุงการ	5.000.00	บาท	บาท	บาท
16110563	3	เงินบำรุงการ	12.000.00	บาท	บาท	บาท
20020564	4	เงินบำรุงการ	2.000.00	บาท	บาท	บาท
5402054	5	เงินบำรุงการ	4.000.00	บาท	บาท	บาท
8402054	6	เงินบำรุงการ	10.000.00	บาท	บาท	บาท
8402054	6	เงินบำรุงการ	5.000.00	บาท	บาท	บาท
2740564	7	เงินบำรุงการ	10.000.00	บาท	บาท	บาท
2740564	7	เงินบำรุงการ	12.000.00	บาท	บาท	บาท
240564	8	เงินบำรุงการ	10.000.00	บาท	บาท	บาท

(๔) ผู้ชำระภาษีนำเอกสารแจ้งยอดการชำระภาษีและแบบฟอร์มการชำระเงินผ่านธนาคารจากระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ไปชำระภาษี เงินภาษีจะฝากเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทันที

(๕) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จะส่งข้อมูลการรับชำระภาษีผ่านธนาคารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) ทุกสิ้นวัน ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e - LAAS) จะทำการประมวลผลข้อมูลเพื่อออกใบเสร็จรับเงินให้กับผู้ชำระภาษีในวันรุ่งขึ้น

(๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิมพ์ใบเสร็จรับเงินจากระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ส่งให้กับผู้ชำระภาษี พร้อมทั้งจัดทำใบนำส่งเงินและใบสำคัญสรุบบำนำส่งเงินเพื่อบันทึกบัญชีบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)

๒.๔.๔ ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้บริการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) จำนวน ๖๔๖ แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓)

๒.๔.๕ เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้บริการรับชำระภาษีท้องถิ่นผ่านธนาคารบนระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ด้วยระบบ QR Payment อย่างน้อยร้อยละ ๕๐.๐๐

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานพัฒนาระบบบัญชีท้องถิ่น สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๐๑ - ๑๖๑๑, Call Center : ๐ ๒๒๐๖ ๖๓๐๐
เว็บไซต์ระบบคลังความรู้ (KM e-LAAS) : <http://km.laas.go.th/laaskm/>

๓. ระบบการบริการสาธารณะและการศึกษาในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

๓.๑ ด้านสาธารณสุข

๓.๑.๑ โครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และปัญหาการจ้างงานของสถานประกอบการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้เสนอโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

ภายใต้แผนงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม เพื่อแก้ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ อนุมัติแผนงานหรือโครงการเพื่อขอใช้จ่ายเงินกู้ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โครงการอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ภายใต้กรอบวงเงิน ๑,๐๘๐,๕๙๐,๐๐๐ บาท ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ ถึงกันยายน ๒๕๖๔ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน จำนวน ๒ กิจกรรม ได้แก่

๑) การจัดฝึกอบรมอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง วงเงิน ๑๔๗,๗๐๖,๐๐๐ บาท

๒) ค่าตอบแทนให้แก่อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๗,๗๗๔ แห่ง แห่งละ ๒ คน คนละ ๕,๐๐๐ บาท ระยะเวลา ๑๒ เดือน วงเงิน ๙๓๒,๘๘๐,๐๐๐ บาท

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) ข้อมูลผู้สูงอายุทั่วประเทศ จำนวน ๙,๕๓๑,๓๐๒ คน และข้อมูลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทั่วประเทศ จำนวน ๘๐๐,๒๔๔ คน จากการคัดกรองตามเกณฑ์ประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน Barthel ADL ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ข้อมูลกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดกิจการที่เป็นผลประโยชน์ของ

ประชาชนในท้องถิ่นให้อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเบิกค่าใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๖๒

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๙.๒/ว ๖๒๙๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระยะยาว และหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนของอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติงานของอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น

1. อาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น 1 คน ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง 4 คน
2. ช่วยเหลือดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
3. ช่วยเหลือดูแลด้านสุขภาพพื้นฐาน
4. ช่วยเหลือดูแลปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
5. การบริการให้การดูแลตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan)

- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๙.๒/ว ๔๒๕๓ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เรื่อง โครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

- หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๙.๒/ว ๓๐๕๗ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การจัดสรรงบประมาณและแนวทางการดำเนินโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศรับสมัครคัดเลือกบุคคลที่ประสงค์เข้ารับการอบรมโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและให้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลดังกล่าว จำนวนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ ๒ คน โดยมีคุณสมบัติ (๑) อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ (๒) มีภูมิลำเนาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งพื้นที่ (๓) ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายโดยได้รับค่าตอบแทนประจำ และแจ้งรายชื่อให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินกู้จากสำนักงานงบประมาณ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการฯ ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ๗๖ จังหวัด พร้อมทั้งแนวทางการขับเคลื่อนโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

๓) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดดำเนินการจัดฝึกอบรมตามแผนการฝึกอบรมโครงการ ซึ่งจะดำเนินการจัดเองหรือจัดร่วมกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นก็ได้ และรายงานการใช้จ่ายเงินกู้ของแต่ละเดือนที่เกิดขึ้นจริง พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

๔) เมื่อสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมอบใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม และส่งรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินการแต่งตั้งเป็นอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น

๕) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำคำสั่งแต่งตั้งบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ ตามแผนการดูแลรายบุคคลที่จัดทำโดยบุคลากรวิชาชีพด้านสุขภาพ

๖) อาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเริ่มปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป โดยมีระยะเวลา ๑๒ เดือน โดยอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น จำนวน ๑ คน ต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน ๔ คน เว้นแต่กรณีในพื้นที่ที่มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไม่ถึง ๔ คน ให้ดูแลเท่ากับจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีอยู่จริงในพื้นที่ที่ตามแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) และต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่าวันละ ๘ ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าเดือนละ ๒๐ วัน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องลงลายมือชื่อเวลาที่มาปฏิบัติหน้าที่และเวลากลับ เมื่อทำงานในวันนั้น ๆ เสร็จสิ้นทุกครั้ง ณ สถานที่ปฏิบัติงาน และจัดทำผลงานในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทุกวันที่มีการปฏิบัติงาน ส่งให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการตรวจสอบแล้วส่งให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่อาสาสมัครบริหารท้องถิ่น

๗) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งคณะทำงานการจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล (Care Plan) /กำกับและควบคุมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น

๘) ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดโอนเงินให้อาสาสมัครบริหารท้องถิ่น โดยตรงผ่านบัญชีธนาคารของอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วย ๑) การจัดฝึกอบรมอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น จำนวน ๑๔๗,๗๐๖,๐๐๐ บาท และ ๒) การจ่ายค่าตอบแทนอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น จำนวน ๙๓๒,๘๘๐,๐๐๐ บาท ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ๗๖ จังหวัด แล้ว เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

ผลการเบิกจ่ายงบประมาณและผลการดำเนินงานตามโครงการฯ (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔) ทั้ง ๒ กิจกรรม มีดังนี้

๑) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม จำนวน ๑๐๑,๓๗๗,๑๔๕.๘๗ บาท

๒) ค่าตอบแทนอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น จำนวน ๔๗๐,๖๕๓,๑๖๐.๐๐ บาท

รวม ๕๗๒,๐๓๐,๓๐๕.๘๗ บาท

๓) มีจำนวนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๖,๘๙๓ แห่ง

๔) มีจำนวนอาสาสมัครบริหารท้องถิ่น จำนวน ๑๓,๒๒๖ คน

๕) มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแล จำนวน ๕๖,๐๔๔ คน

ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม
101,377,145.87 บาท

ค่าตอบแทน
อาสาสมัครบริหารท้องถิ่น
470,653,160 บาท

เทศบาลและ อบต.
เข้าร่วมโครงการ
6,893 แห่ง (87.81%)

ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
ได้รับการดูแล
56,044 คน

อาสาสมัครบริหารท้องถิ่น
13,226 คน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ กองสาธารณสุขท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๔๐๗ หรือ ๐ ๒๒๔๑ ๗๒๒๕

๓.๑.๒ โครงการขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ภายใต้โครงการ สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ด้วยพระปณิธานที่ ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทรงมีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย ประกอบกับ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตกลงร่วมกันกำหนดเป้าหมายให้ประเทศที่มีอุบัติการณ์ของโรคจะต้องร่วมมือกันกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทรงมีพระวินิจฉัย ให้มีการขยายการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ต่อเนื่องไปจากปี ๒๕๖๓

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงพบโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค และกระทรวง เกษตรและสหกรณ์โดยกรมปศุสัตว์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ขยายระยะเวลาในการขับเคลื่อนโครงการฯ เป็นปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยมีเป้าประสงค์ร่วมกันคือไม่ให้มีคนและสัตว์เสียชีวิต ด้วยโรคพิษสุนัขบ้าอย่างยั่งยืน รวมทั้งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies Free Area) เพื่อให้แต่ละจังหวัดนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการสร้างพื้นที่ปลอดโรคในพื้นที่ต่อไป

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ๑) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

๓) พระราชบัญญัติสภาพาตบาลและองค์การบริหารส่วนต่าบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

๔) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

๕) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

๖) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗

๗) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

๘) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

๙) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๘๒๗ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒

๑๐) คำสั่งกรมปศุสัตว์ ที่ ๑๒๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

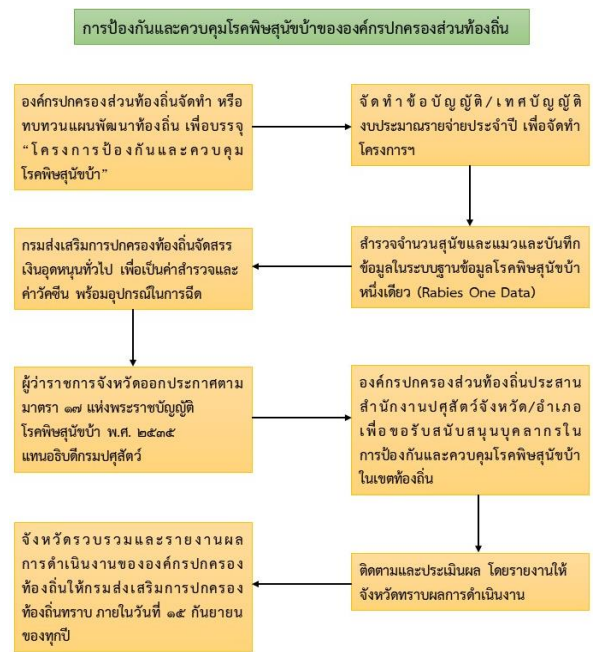
(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้บรรจุ “โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า” ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าสำรวจและค่าวัคซีน พร้อมค่าวัสดุและอุปกรณ์ จากการสำรวจจำนวนสุนัขและแมวของปีที่ผ่านมา โดยบวกเพิ่มร้อยละ ๒๐

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจจำนวนสุนัขและแมวและบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies One Data)

๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการขับเคลื่อนโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าสำรวจและค่าวัคซีน พร้อมค่าวัสดุและอุปกรณ์

หมายเหตุ
กรณีพบสัตว์มีอาการโรคพิษสุนัขบ้า/ผลบวก ในหัวสัตว์ อปน./เจ้าของสัตว์ ประสานไปยัง สำนักรงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ และสำนักรงานสาธารณสุขจังหวัด/ อำเภอ เพื่อควบคุมการระบาดโรค ในรัศมี ๕ กิโลเมตรจากสถานที่/แหล่งพบโรค

๕) ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด/อำเภอ เพื่อขอรับสนับสนุนบุคลากรในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในเขตท้องถิ่น

๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดตามและประเมินผล โดยรายงานให้จังหวัดทราบผลการดำเนินงาน

๘) จังหวัดรวบรวมและรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบภายในวันที่ ๑๕ กันยายน ของทุกปี

(๕) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขและแมวจำนวนทั้งสิ้น ๓๑,๓๘๓,๖๑๒ ตัว โดยการสำรวจในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ มีประชากรสุนัขและแมว จำนวน ๑๑,๐๗๘,๖๖๔ และได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน ๙,๘๖๒,๙๓๑ ตัว

แมวและสุนัข
จำนวน 31,383,612 ตัว
ได้รับวัคซีน

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์แล้ว จำนวนทั้งสิ้น ๖,๒๙๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด

๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดและอำเภอ รวมถึงบุคลากรด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น

๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น บูรณาการร่วมกับกรมควบคุมโรคและกรมปศุสัตว์ ดำเนินการจัดประกวด “โครงการ Thailand Rabies Awards ๒๐๒๐” เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติและสร้างขวัญกำลังใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์ในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า และเป็นต้นแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งอื่น ๆ ได้พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศประเภทเทศบาล คือ เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม และประเภทองค์การบริหารส่วนตำบลไกรในจังหวัดสุโขทัย

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานป้องกันโรคติดต่อ กองสาธารณสุขท้องถิ่น อาคาร ๕ ชั้น ๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๗๒๒๕

๓.๒ ด้านสังคม

๓.๒.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่ประชาชน ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย กรมการปกครอง กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมการพัฒนาชุมชน และกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจร่วมกัน

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

การดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงตามบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๑) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริม พัฒนาประชาธิปไตย ตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

๒) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรจุแผนงาน/โครงการประจำปี เพื่อดำเนินการตามกิจกรรมของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

๓) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาสนับสนุนการดำเนินการตามแผนงานโครงการของศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย

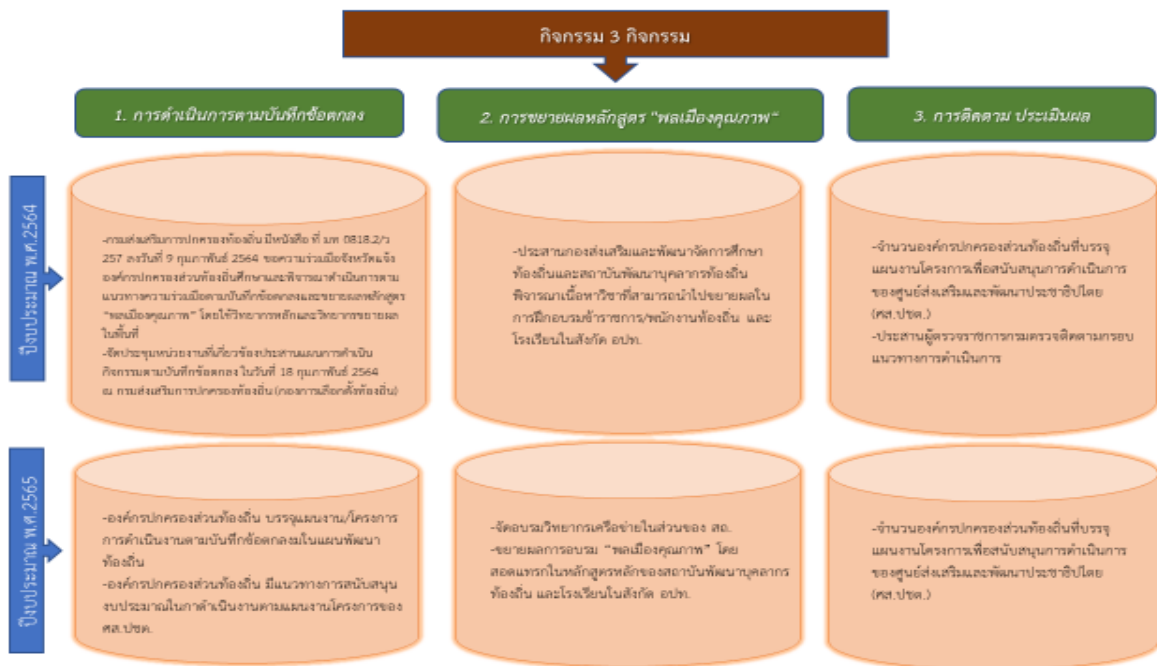
๔) เชิญผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมการประชุมฝึกอบรมสัมมนา และกิจกรรมของสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง/สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด/ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย รับผิดชอบดำเนินการ

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑) การดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจตามบันทึกข้อตกลง
- ๒) การขยายผลหลักสูตร "พลเมืองคุณภาพ"
- ๓) การติดตาม ประเมินผล

กรอบแนวทางการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจตามบันทึกข้อตกลงเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีหนังสือที่ มท ๐๘๑๘.๒/ว๒๕๗ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาและพิจารณาดำเนินการตามแนวทางความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงและขยายผลหลักสูตร "พลเมืองคุณภาพ" โดยใช้วิทยากรหลักและวิทยากรขยายผลในพื้นที่

๒) จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานแผนการดำเนินงานกิจกรรมตามบันทึกข้อตกลง เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยมีรองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รับผิดชอบด้านบริหารการคลัง เป็นประธาน

๓) กำหนดตัวชี้วัดเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่บรรลุแผนงาน/โครงการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพปศุสัตว์ (ศส.ปชต.)

(๕) เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บรรลุแผนงานโครงการด้านอาชีพปศุสัตว์ ๒,๘๕๙ แห่ง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานอำนวยการ ประสานงานและจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น กองการเลือกตั้งท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๗๓

๓.๒.๒ การออกใบอนุญาตประกอบกิจการหอพัก

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

แผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้อำนาจในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษาระหว่างการศึกษาศึกษาและอาศัยในหอพักให้

พ.ร.บ.หอพัก พ.ศ. 2558
หอพัก : สถานที่รับผู้พักและมีการเก็บค่าเช่า

เจตนาารมณ์
กำหนดแนวทางและวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการหอพักให้เหมาะสม เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการศึกษาศึกษา

ขอบเขตการใช้บังคับ
หอพักที่มีนักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ไม่สูงกว่า ป.ศ. และอายุไม่เกิน 25 ปี

หอพักสถานศึกษา
- ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการประกอบกิจการ ม.29
- หลักเกณฑ์ของหอพักต้องเป็นไปตาม ม.28

คุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาต
- มีภูมิลำเนา/ถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ผจก. ต้องมีสัญชาติไทย
- อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี ผจก.อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี
- ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ/เสมือนไร้ความสามารถ
- ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด
- ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตหอพักภายใน 5 ปีก่อนวันขอใบอนุญาต

การประกอบกิจการหอพัก
- หอพัก ชาย-หญิง
- การขออนุญาต ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน (ม.27,ม.33)

นายทะเบียน ม.4
- นายก อบต./เทศบาล
- ผู้ว่าราชการ กทม.
- เมืองพัทยา

เลิกกิจการหอพัก ม.46
- ต้องยื่นต่อนายทะเบียน ไม่น้อยกว่า 90 วัน ก่อนวันเลิกประกอบกิจการ
- แจ้งผู้พักล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 90 วัน

อัตราค่าธรรมเนียม (กฎกระทรวง มท.)
- ใบอนุญาตประกอบกิจการ ไม่เกิน 50 ห้อง 3,000 บ.
51-100 ห้อง 4,000 บ.
100 ห้องขึ้นไป 5,000 บ.
- ใบอนุญาตผู้จัดการหอพัก ไม่เกิน 50 ห้อง 500 บ.
51-100 ห้อง 750 บ.
100 ห้องขึ้นไป 1,000 บ.

หมายเหตุ : ประกาศ 21 มี.ย. 58 / มีผลบังคับใช้ 20 ส.ค.58 *** กรณีการต่อใบอนุญาต อัตราค่าธรรมเนียม ลดลง 50%

ได้รับการดูแล มีความปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยอย่างเหมาะสม

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ กฎกระทรวงประกอบกิจการหอพัก พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการหอพักและการเป็น

ผู้จัดการหอพัก พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดแบบคำขอและใบอนุญาตการประกอบกิจการหอพักลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๓ กำหนดให้การประกอบกิจการหอพักสถานศึกษาหรือหอพักเอกชนต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือนายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สถานศึกษาหรือบุคคลยื่นคำขอรับใบอนุญาต (แบบ หพ. ๑, หพ. ๒) ต่อนายทะเบียน ณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่หอพักตั้งอยู่พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน

๒) นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอ เอกสาร และหลักฐานรวมทั้งลักษณะมาตรฐานหอพักโดยเร็ว

๓) ในกรณีที่คำขอเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนหรือลักษณะและมาตรฐานไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ นายทะเบียนจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน ๓๐ วัน

๔) ในกรณีที่คำขอ เอกสาร หรือหลักฐานถูกต้องครบถ้วน รวมทั้งลักษณะและมาตรฐานของหอพักเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด นายทะเบียนต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมภายใน ๓๐ วัน

๕) ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมภายใน ๓๐ วัน และนายทะเบียนต้องออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต

๖) ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาต นายทะเบียนต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบพร้อมด้วยเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ๒ กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐๒ ๒๔๑ ๙๐๓๖
--

๓.๒.๓ ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เป็นศูนย์ข้อมูลที่รวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชน และประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือประชาชน

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) สถิติที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลศูนย์ช่วยเหลือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๗,๔๘๙ แห่ง และมีศูนย์ปฏิบัติการร่วมในการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถานที่กลาง) จำนวน ๘๘๒ แห่ง

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๑

- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๖๑

- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒

- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง

(ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๑

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบฯ

๒) จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมอบหมายให้บุคลากรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ช่วยเหลือประชาชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทีมสำรวจโดยอาจประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ผู้นำชุมชน อสม. อปพร. ฯลฯ และจัดเก็บข้อมูลผู้เดือดร้อนที่ต้องการความช่วยเหลือในพื้นที่

๔) รวบรวมข้อมูลเสนอให้ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาหาแนวทางการช่วยเหลือทั้งแนวทางที่ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการประสานความช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายตามแนวทางพระราชรัฐ เช่น ผู้ประกอบการห้างร้านบริษัทสมาคม มูลนิธิต่าง ๆ หากเรื่องใดเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งต่อเรื่องให้ศูนย์ปฏิบัติการร่วมในการช่วยเหลือประชาชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สถานที่กลาง) เพื่อรายงานขอความช่วยเหลือจากอำเภอ จังหวัด หน่วยงานอื่น ๆ หรือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต่อไป

๕) เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ บันทึกข้อมูลเรื่องร้องขอความช่วยเหลือในระบบข้อมูลกลางของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO) หัวข้อ "ศูนย์ช่วยเหลือประชาชนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น" ให้เป็นปัจจุบัน

๖) รายงานผลการช่วยเหลือประชาชนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ศูนย์ปฏิบัติการร่วมในการช่วยเหลือประชาชนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (สถานที่กลาง) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีท้องถิ่น กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๒๒

๓.๒.๔ มาตรฐานการจัดบริการสาธารณะ ด้านการเปรียบเทียบปรับ

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

การเปรียบเทียบปรับเป็นภารกิจที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการ ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้โดยเป็นมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่ช่วยในการดูแลสังคมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายต่าง ๆ ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้นั้น สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ กล่าวคือ การเปรียบเทียบคดีอันเนื่องมาจากการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายนั้น โดยตรงและการเปรียบเทียบคดีอันเนื่องมาจากการละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นในกรณีที่มีกฎหมายให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นไว้

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

มีกฎหมายแม่บทที่ให้อำนาจแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปรียบเทียบปรับ และให้อำนาจองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเปรียบเทียบปรับกับผู้ละเมิด ข้อบัญญัติท้องถิ่นหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ พระราชบัญญัติภาษี ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้น

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

(๓.๑) การเปรียบเทียบคดี กรณีมีการละเมิดบทบัญญัติตามกฎหมาย

๑) ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ (เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณี) ต้องออกหนังสือเรียกตัวผู้กระทำความผิดมาเปรียบเทียบปรับ

๒) บันทึกคำให้การผู้กระทำความผิด และแจ้งการกระทำที่ได้กระทำความผิดตามกฎหมาย

๓) ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับทำการเปรียบเทียบปรับ ถ้าไม่ยินยอม ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนในเขตอำนาจดำเนินคดีกรณีที่ผู้ต้องหายอมแต่ไม่ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย ให้ทำหนังสือร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดี

๔) เมื่อได้ชำระเงินค่าปรับแล้ว ให้ออกใบเสร็จรับเงิน

๕) เมื่อได้เปรียบเทียบปรับเสร็จแล้ว ให้ส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง หรือพนักงานอัยการ

๖) บันทึกประวัติผู้กระทำความผิดตามแบบพิมพ์ประวัติผู้กระทำความผิด

(๓.๒) การเปรียบเทียบปรับ กรณีมีการละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับและการสอบสวนคดีละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗

๑) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบอำนาจการเปรียบเทียบคดีซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจเปรียบเทียบคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจเปรียบเทียบคดี ที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งพันบาท หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจเปรียบเทียบคดี ให้ออกหนังสือเรียกตัวผู้กระทำความผิดมาเปรียบเทียบปรับ แต่หากไม่มีอำนาจให้ส่งเรื่องให้กับพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจหน้าที่

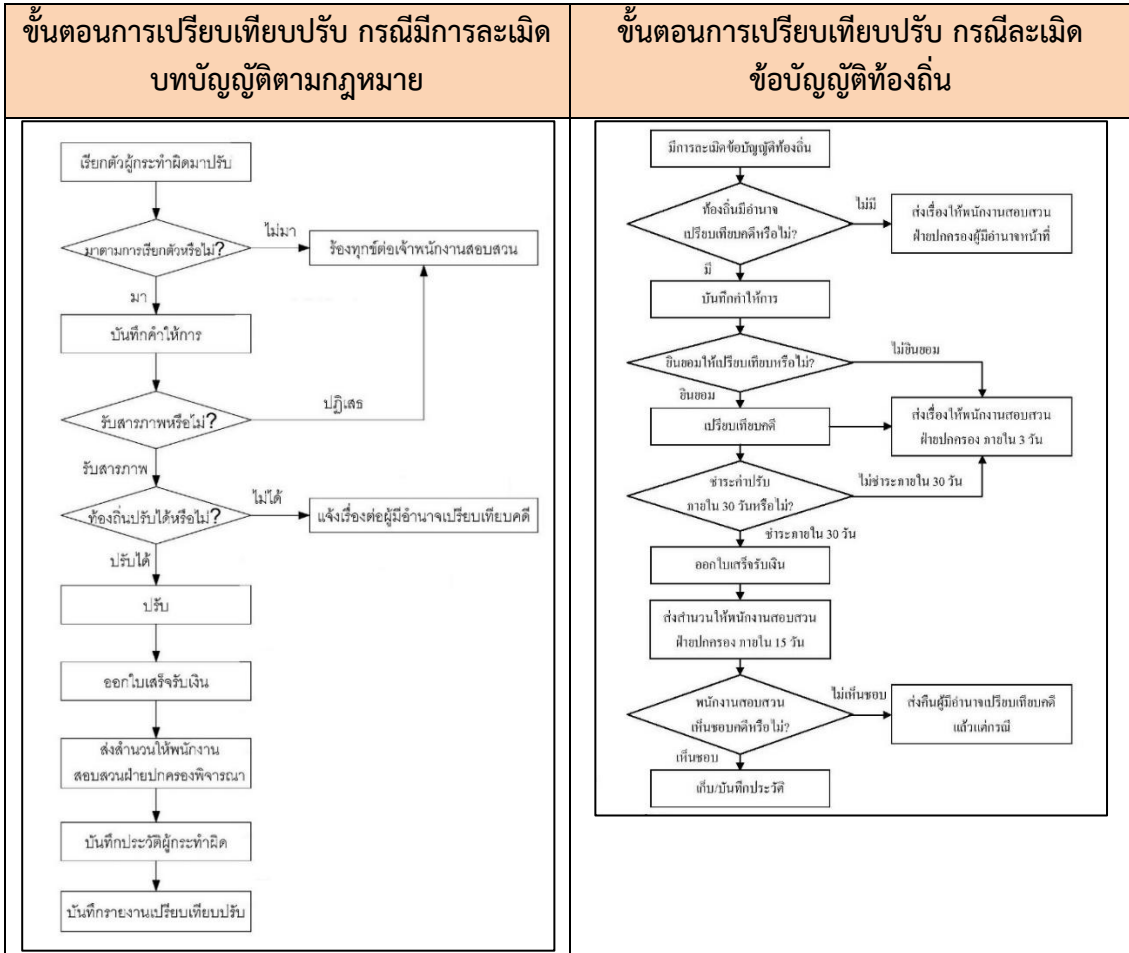
๒) บันทึกคำให้การผู้กระทำความผิด และแจ้งการกระทำที่ได้กระทำความผิดตามกฎหมาย

๓) ถ้าผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบคดีดำเนินการ ตามข้อ ๔ ต่อไป ถ้าไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบคดี ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจดำเนินคดี กรณีที่ยอมให้เปรียบเทียบคดีแต่ไม่ชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีทำหนังสือร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดี

๔) เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับ ให้ออกใบเสร็จรับเงิน

๕) เมื่อทำการเปรียบเทียบคดีเสร็จแล้ว ให้ส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในเขตอำนาจ

๖) บันทึกประวัติผู้กระทำความผิดตามแบบพิมพ์ประวัติผู้กระทำความผิด

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานคดี กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๙๐๓๖

๓.๒.๕ การลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๑

๓.๒.๗ การลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยความพิการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๑

๓.๒.๘ การจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เป็นระเบียบซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน โดยการกำหนดให้มีหลักเกณฑ์การจัดระเบียบการจอดรถที่เหมาะสม และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจอดรถ ค่าใช้จ่ายในการใช้เครื่องมือบังคับไม่ให้เคลื่อนย้ายรถ ค่าเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีการเคลื่อนย้าย และค่าดูแลรักษารถ ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลนคร เทศบาลเมือง ยกเว้น เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

กฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลการบังคับใช้แล้ว จำนวน ๓ ฉบับ

๑) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้บังคับกับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจอดรถในที่จอดรถ ค่าใช้จ่ายในการใช้เครื่องมือบังคับไม่ให้เคลื่อนย้ายรถ ค่าเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีการเคลื่อนย้าย และค่าดูแลรักษารถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

๓) กฎกระทรวงการมอบให้เอกชนทำหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจอดรถแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) การขอใช้บังคับพระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ในเขตเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีลักษณะตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะนำกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้บังคับกับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยผู้บริหารท้องถิ่นและนายอำเภอรับรองข้อมูล ดังนี้

๑.๑) มีรถสัญจรเกินวันละ ๑๐๐ คัน

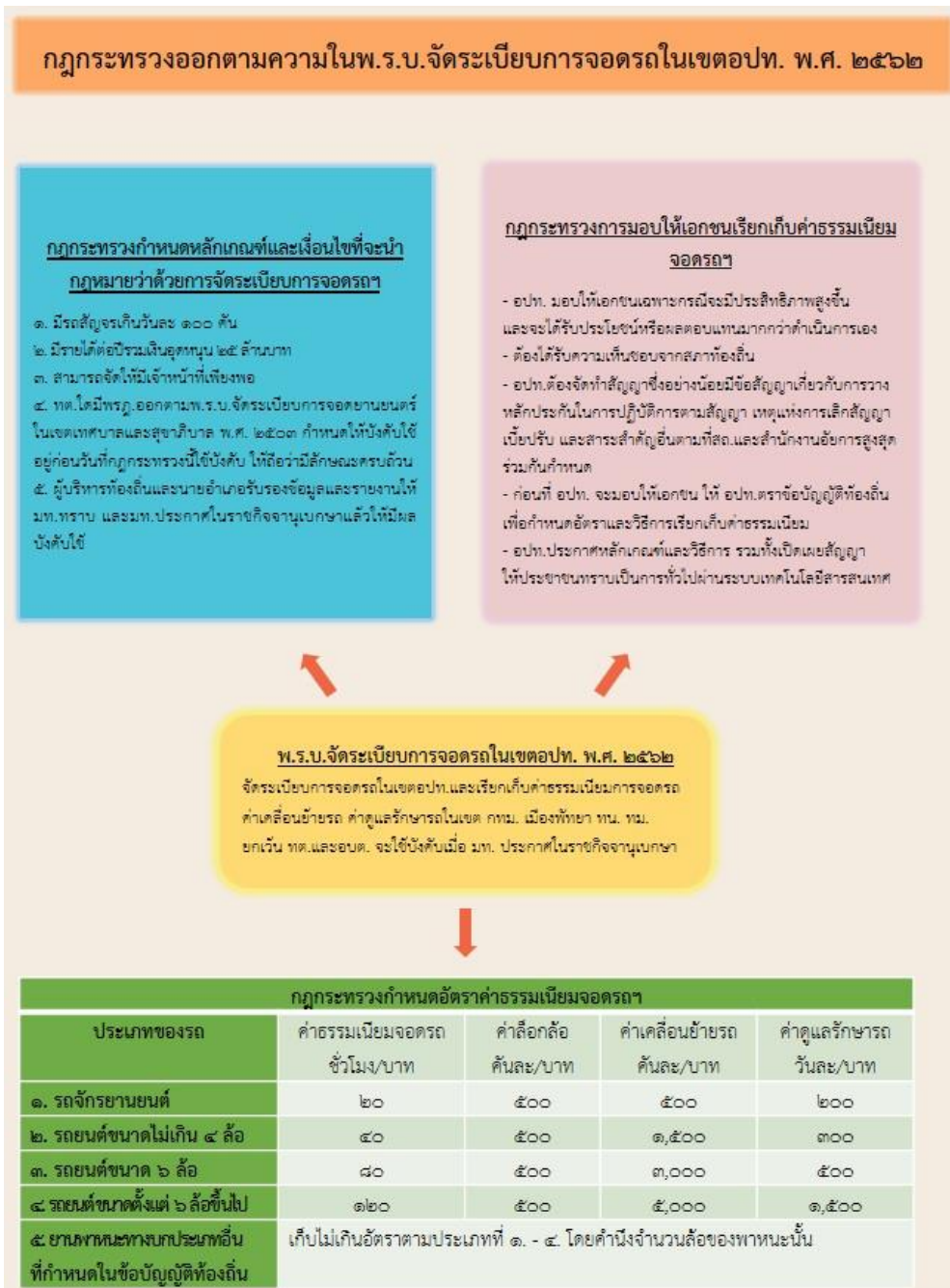
๑.๒) มีรายได้ต่อปีรวมเงินอุดหนุนไม่ต่ำกว่า ๒๕ ล้านบาท

๑.๓) จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เมื่อจังหวัดรายงานและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบแล้วว่าข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน จะจัดทำร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยให้พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับกับเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสนอ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม และแจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งประกาศกระทรวงมหาดไทยไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลใช้บังคับ

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะใช้บังคับกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจอดรถในที่จอดรถ ค่าใช้จ่ายในการใช้เครื่องมือบังคับไม่ให้เคลื่อนย้ายรถ ค่าเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีการเคลื่อนย้าย และค่าดูแลรักษาในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔ และกฎกระทรวงการมอบให้เอกชนทำหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจอดรถแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนจะต้องดำเนินการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อจัดระเบียบการจอดรถตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๐๔.๕/ว ๓๒๒๖ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ แจ้งชักซ้อมกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมจดทะเบียนในที่ดินที่จดทะเบียน ค่าใช้จ่ายในการใช้เครื่องมือบังคับไม่ให้เคลื่อนย้ายรถ ค่าเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีการเคลื่อนย้าย และค่าดูแลรักษาที่ดินในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔ และกฎกระทรวงการมอบให้เอกชนทำหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนแทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามในประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ให้พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจดทะเบียนในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับในเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ จำนวน ๙ จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๒ แห่ง

(๕) เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะติดตามปัญหาอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการบังคับใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบการจดทะเบียนในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการจัดทำบริการสาธารณะต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น ๑ กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖ ต่อ ๕๒๒๒

๓.๒.๙ การเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ปัจจุบันสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งทั่วประเทศแล้ว ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ตามคำสั่งหัวหน้าคณะ

รักษาความสงบแห่งชาติและประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษา

ความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๙ เรื่อง การให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง และการแต่งตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งนายกเมืองพัทยา ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๔๒ ในการเลือกตั้งครั้งแรก ภายหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้แจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นแล้วให้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังต่อไปนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการงดการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นสิ้นสุดบังคับสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

- ๑) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๕/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- ๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘๖/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาเขตเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- ๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
- ๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙
- ๕) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๙/๒๕๕๙ เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล การยกฐานะเป็นเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาล ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๖) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๙ เรื่อง การให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง และการแต่งตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

๗) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖/๒๕๖๐ เรื่อง การแต่งตั้งนายกเมืองพัทยา ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

ในกรณีที่ไม่มีคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ให้อำนาจของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

๒) หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายการค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการตั้งงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติการตั้งงบประมาณการใช้จ่ายเงินสะสมและเงินทุนสำรองเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่น

- หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดมาตรการเพิ่มเติมกรณีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กระทรวงมหาดไทยมี คำสั่งที่ ๒๑๘๑/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมการปกครอง ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ เพื่อจัดประชุมเตรียมความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) การดำเนินการเตรียมความพร้อมของกระทรวงมหาดไทย สรุปได้ ดังนี้

- สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง จะดำเนินการประกาศจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- กรมการปกครองแจ้งจังหวัดเพื่อแจ้งนายอำเภอดำเนินการสำรวจและประกาศรวมหมู่บ้านที่มีราษฎรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรไม่ถึง ๒๕ คน กับหมู่บ้านอื่นที่มีพื้นที่ติดต่อกันเป็นเขตเลือกตั้ง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งจังหวัดกำชับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไวเป็นการล่วงหน้า

๓) การดำเนินการเตรียมความพร้อมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุปได้ ดังนี้

- ออกระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- การดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้
  - ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
  - ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประกาศแต่งตั้ง

➢ ดำเนินการอบรมผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

การเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

- ดำเนินการจัดทำร่างแผนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๔) การดำเนินการเตรียมความพร้อมของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- การประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่อง การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- การประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่อง การกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ

ผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่น

การเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน

- กระทรวงมหาดไทย**
  - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมประชาชน/ชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอและสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
  - กรมการปกครองสำหรับประกาศจำนวนราษฎรไว้รับแจ้งเหตุระดมราษฎร การทะเบียนราษฎร เพื่อใช้เป็นข้อมูลกำหนดเขตเลือกตั้งและจำนวนผู้สิทธิเลือกตั้ง
  - กรมการปกครองประกาศรวมหมู่บ้านที่มีราษฎรไม่ถึง 25 คน เป็นเขตเลือกตั้งในที่ไม่มีการเลือกตั้ง
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง**
  - แบ่งเขตเลือกตั้ง
  - ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ดำเนินการอบรมให้ความรู้ในการจัดเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแก่ผู้ช่วยกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กร
  - แสดงความเห็นในข้อข้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี**
  - ประกาศตามอำนาจตามกฎหมายแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
  - เตรียมเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบเพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- สำนักงบประมาณ**
  - เตรียมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย

- รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- อธิบดีกรมการปกครอง
- อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สป.
- ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สป.
- ผู้อำนวยการกองการเลือกตั้งท้องถิ่น
- และเจ้าหน้าที่

ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผู้แทนสำนักงบประมาณ

การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

- กระทรวงมหาดไทย**
  - รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้
    - เลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี
    - รองอธิบดีรัฐมนตรี (พลเอก ประวิทย์ วงษ์สุวรรณ)
    - อธิบดีกรมการปกครอง
    - เลขาธิการจังหวัดหรือเลขาธิการรัฐมนตรี
- สำนักนายกรัฐมนตรี**
  - รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิทย์ วงษ์สุวรรณ)
  - ลงนามถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดเกล้าฯ นำเรียนคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง**
  - ประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้ง
  - กำหนดแผนการจัดการเลือกตั้ง
  - กำหนดวันเลือกตั้ง
  - จัดเตรียมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
  - จัดพิมพ์บัตรเลือกตั้ง ฯลฯ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
  - รับสมัครรับเลือกตั้ง
  - จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
  - จัดอบรมกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
  - ดำเนินการเลือกตั้งตามแผนการจัดการ
  - เลือกตั้ง ฯลฯ

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) คณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ การดำเนินการเลือกตั้งเสร็จสิ้น และได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว

๒) คณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาล เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในวันอาทิตย์ที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ การดำเนินการเลือกตั้งเสร็จสิ้น และได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีแล้ว

(๕) เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นต่อไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา นั้น เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๔๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานอำนวยความสะดวก และสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่น กองการเลือกตั้งท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๗๒ - ๓

๓.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๑ การส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๔) กำหนดให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการนำมาตรการและการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชน การขนส่งไปจนถึงการกำจัดขยะมูลฝอย รวมถึงการนำขยะมูลฝอยตกค้างไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

โดยแผนแม่บทดังกล่าว ได้กำหนดมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการ หรือชุมชน หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ดี

กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ดำเนินการจัดประกวด “จังหวัดสะอาด” เพื่อคัดเลือกให้เป็นจังหวัดที่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ดีเด่นระดับประเทศเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ ตลอดจนเป็นแรงผลักดันให้จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหมู่บ้าน/ชุมชน ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ตามหลักการ ๓ ช: ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ (๓Rs : Reduce Reuse และ Recycle) และหลักการ “ประชารัฐ” เพื่อนำไปขยายผลการดำเนินการให้มีต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มขึ้น จึงได้จัดทำ “โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น” ขึ้น

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยไว้ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างทั่วประเทศให้หมดไป โดยกำกับดูแล จังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่พุ่มสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

๒) เป็นหน่วยงานจัดตั้งงบประมาณการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) กำกับ ติดตาม เร่งรัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย

๔) สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย

๕) สนับสนุนการจัดตั้งโรงกำจัดขยะมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง

๖) ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในส่วนราชการของจังหวัด สร้างความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชน เพื่อลดการต่อต้านในการดำเนินมาตรการเกี่ยวกับมาตรการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย

จังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในเรื่องการถ่ายทอดนโยบายหลัก การกำกับ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

๒) เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในจังหวัดให้หมดไป โดยกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่พุ่มสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

๓) สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย

๔) สนับสนุนให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลด คัดแยก ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางให้กับประชาชน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลด คัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

๖) ติดตามและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน

๗) สนับสนุนการจัดหาพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘) สนับสนุนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น

๙) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) ร่วมกับจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของจังหวัด

๒) ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในพื้นที่ให้หมดไป โดยดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

๓) ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบแยกประเภท เพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๔) รวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน ส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่

๕) เตรียมการในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอย

๖) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสม เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๗) จัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน
ในระดับท้องถิ่น

๘) ติดตามและบังคับใช้กฎหมายกับเอกชนผู้รับจ้างในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้
เอกชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่บริการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

๙) ดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ
ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่นั้น

๑๐) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ
รับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

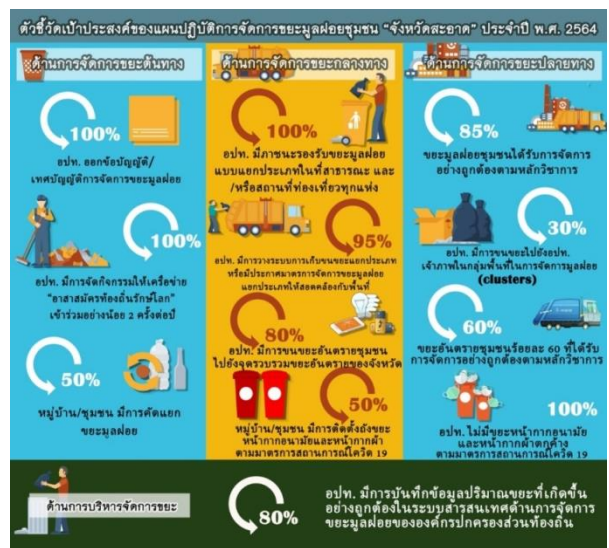
(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”

- ๑) ขยะมูลฝอยมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น
- ๒) ขยะมูลฝอยตกค้างสะสมได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ๓) ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น
- ๔) ขยะอันตรายได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น
- ๕) ประชาชนในพื้นที่มีความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น
- ๖) การดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสุขภาวะที่ดีของท้องถิ่น
และจังหวัด

โดยอาศัยกรอบการดำเนินงาน ๓ ขั้นตอนในการวางแผนและกำหนดมาตรการ คือ
ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๑) **ระยะต้นทาง** ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลด
และคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ตามหลัก 3Rs หรือ ๓ ช. (ใช้น้อย ใช้ซ้ำ แปรรูปการใช้) เพื่อส่งเสริมให้เกิด
การจัดการแบบ Zero waste หรือการจัดการขยะให้เป็น
ศูนย์ เนื่องจากในบริบทของพื้นที่ต่างจังหวัดและชนบท
สามารถขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้ง่าย
ผ่านรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ธนาคารขยะ การหมัก
ทำปุ๋ย วัสดุรีไซเคิล กองทุนขยะ ขยะแลกไข่หรือแลก
สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่ชุมชนเมืองใหญ่หรือ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีปริมาณขยะเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้
ได้ให้จังหวัดเร่งดำเนินการเผยแพร่ สร้างการรับรู้เชิงรุก
มีการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดสู่พื้นที่ต่าง ๆ อย่างเป็น
ระบบและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งรายงานและสรุปผลให้
กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

เร่งให้ผู้สร้างขยะหรือผู้ก่อขยะมีการคัดแยกขยะ ผ่านการสร้างความรู้ให้กับผู้ก่อกำเนิดขยะ ได้แก่ ประชาชน ภาคเอกชน ห้างร้าน สถานประกอบการ และหน่วยงานราชการ จะต้องมีการคัดแยกขยะ โดยแบ่งเป็น ๒ แนวทาง ได้แก่

- **ขยะครัวเรือน** ให้มีการคัดแยกขยะ เป็น ๔ ประเภท แบ่งเป็นขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายชุมชน โดยจัดตั้งถังขยะ ๔ สี ตามประเภท ได้แก่ ขยะทั่วไป (สีน้ำเงิน) ขยะอินทรีย์ (สีเขียว) ขยะรีไซเคิล (สีเหลือง) ขยะอันตรายชุมชน (สีแดง) หรือจัดกิจกรรมรณรงค์รับการคัดแยกขยะและนำขยะที่ผ่านการคัดแยกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ขยะอินทรีย์หรือขยะเปียก จัดทำถังขยะเปียกครัวเรือน นำไปทำเป็นปุ๋ยหรือฝังให้ย่อยสลายหลังบ้าน

- ขยะรีไซเคิล จัดตั้งกลุ่มธนาคารขยะ กลุ่มผ้าป่าขยะ นำขยะรีไซเคิลไปจำหน่าย

- ขยะอันตรายชุมชน จัดตั้งถังขยะอันตรายทุกชุมชนนำไปกำจัดโดยวิธีการเฉพาะ

- ขยะทั่วไป นำไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาล

- **ขยะในพื้นที่สาธารณะ** ให้จัดถังขยะไว้ ๒ ประเภท คือ ถังขยะทั่วไป (สีน้ำเงิน) กับถังขยะรีไซเคิล (สีเหลือง)

๒) ระยะกลางทาง การเก็บขนขยะไปยังสถานที่กำจัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดระเบียบวางแผนการเก็บขน เช่น การกำหนดจุด นัดวันเวลาหรือสถานที่เก็บขยะ พร้อมทั้งออกกฎหมายและระเบียบเพื่อกำหนดแนวทางในพื้นที่ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเวลานัดการเก็บแต่ละประเภทขยะตามความเหมาะสมของปริมาณและพื้นที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและไม่เป็นภาระแก่ประชาชน และควบคุมดูแลให้รถเก็บขยะมีสภาพพร้อมใช้งาน

๓) ระยะปลายทาง กระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๖๒ กลุ่ม เพื่อรวบรวมขยะให้สามารถกำหนดเทคโนโลยีในการกำจัดขยะที่เหมาะสมกับปริมาณขยะ และศักยภาพของพื้นที่ได้ แบ่งเป็น

- กลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ (L) หมายถึง กลุ่มพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยรวมกันแล้ว มากกว่า ๕๐๐ ตัน/วันขึ้นไป ปัจจุบันมีจำนวน ๑๑ กลุ่ม

- กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง (M) หมายถึง กลุ่มพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยรวมกัน ตั้งแต่ ๓๐๐ - ๕๐๐ ตัน/วัน ปัจจุบันมีจำนวน ๑๑ กลุ่ม

- กลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก (S) หมายถึง กลุ่มพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยรวมกันแล้วน้อยกว่า ๓๐๐ ตัน/วัน ปัจจุบันมีจำนวน ๒๔๐ กลุ่ม

โดยปัจจุบันมีวิธีการกำจัดขยะหลายวิธี และวิธีหนึ่งที่เหมาะสมและเป็นทางออก ในการกำจัดขยะของประเทศไทย คือ การกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งมีความเหมาะสมในการกำจัดขยะมูลฝอยปริมาณที่มากให้หมดไป โดยให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมทุนดำเนินการ ลดภาระงบประมาณภาครัฐ ทั้งรายได้ จากพลังงานยังลดต้นทุนค่ากำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน “จังหวัดสะอาด” ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑) ด้านการจัดการขยะต้นทาง

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้น อบจ.) ทั้งหมด ๗,๗๗๕ แห่ง มีการออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติการจัดการขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

- คริวเรือน ทั้งหมด ๑๗,๘๙๓,๘๕๕ คริวเรือน มีการบริหารจัดการขยะอินทรีย์ จำนวน ๑๗,๖๒๕,๔๔๗ คริวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๕ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

- คริวเรือน ทั้งหมด ๑๐,๔๙๐,๘๓๖ คริวเรือน เข้าร่วมเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก” เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน ๗,๘๘๕,๖๑๒ คริวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๖๐)

๒) ด้านการจัดการขยะกลางทาง

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้น อบจ.) ทั้งหมด ๗,๗๗๕ แห่ง มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในที่สาธารณะ และ/หรือสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง จำนวน ๗,๕๖๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒๗ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้น อบจ.) ทั้งหมด ๗,๗๗๕ แห่ง มีการวางระบบการเก็บขนหรือมีประกาศเก็บขนขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพื้นที่ จำนวน ๗,๒๐๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๖๙ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘๕)

- หมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งหมด ๖๘,๑๓๖ แห่ง มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชน” จำนวน ๖๘,๑๓๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

๓) ด้านการจัดการขยะปลายทาง

- ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นและเก็บขนได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘๔.๕๒ (๒๓,๑๑๖,๒๔๙.๔ ตัน) ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ยกเว้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่ Zero Waste) [กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๘๐ (๒๑,๘๗๙,๘๙๒.๙ ตัน)]

- ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๙ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

- กลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยกเว้น อบจ.) ในแต่ละจังหวัด จำนวน ๒๖๖ กลุ่ม มีการดำเนินการกำจัดขยะหรือมีแผนการดำเนินการฯ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัด จำนวน ๒๒๖ กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๕ (กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดประจำปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๐๐)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ - ๒๑๑๒

๓.๔ ด้านการศึกษา

๓.๔.๑ การรับนักเรียนและเด็กเล็กของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ กำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่เป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษา ตามมาตรา ๑๐ กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา ทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน เป็นการดำเนินการผ่านหน้าระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (LEC.) ของ กศ. โดยจะดำเนินการปรับปรุงเมนูให้สามารถรับสมัครนักเรียนหรือเด็กเล็กออนไลน์โดยไม่ต้องลือคอคิน

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) สถานศึกษาประกาศวันเวลารับสมัครนักเรียนหรือเด็กเล็ก โดยให้ผู้ปกครองสามารถสมัครด้วยตนเองหรือผ่านระบบรับสมัครนักเรียนและเด็กเล็กออนไลน์

๒) ผู้ปกครองเข้าระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (LEC.) ทางเว็บไซต์ <http://lec.dla.go.th>

๓) ให้ผู้ปกครองเข้าเมนูระบบรับสมัครนักเรียนและเด็กเล็กออนไลน์ โดยไม่ต้องลือคอคินเลือกจังหวัด/ต้นสังกัดของสถานศึกษา/สถานศึกษาที่สมัคร/เลือกระดับชั้นที่สมัคร/กรอกข้อมูลของนักเรียนหรือเด็กเล็กลงในระบบ

๔) สถานศึกษารวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อของนักเรียนและเด็กเล็ก ที่สมัครด้วยตนเองและทางระบบรับสมัครนักเรียนออนไลน์

๕) ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนตามหลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๖) สถานศึกษาประกาศรายชื่อนักเรียนหรือเด็กเล็ก และแจ้งกำหนดการและหลักฐานการรายงานตัว

๗) รับรายงานตัวเด็กนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก โดยสถานศึกษาสแกนเอกสารรายงานตัวของนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก และจัดพิมพ์เอกสารจากระบบให้ผู้ปกครองรับรองความถูกต้อง

๘) สถานศึกษาอนุมัติการนำข้อมูลของเด็กที่ผ่านการคัดเลือกและมารายงานตัวเข้าสู่ระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (LEC.)

(๔) เป้าหมายการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สามารถดำเนินการรับสมัครนักเรียนหรือเด็กเล็กออนไลน์โดยไม่ต้องลือคอคิน ผ่านหน้าระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (LEC.)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๒๕

๓.๔.๒ การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดให้ กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการบริหารจัดการด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนากิจการด้านเด็ก เยาวชน ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำมาตรฐานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่นในทุกกระดับ และติดตาม ประเมินผลการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา เด็ก เยาวชน ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๒) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) ประมวลผลความต้องการ/คำขอ ส่ง สงป.

- กรณีเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ แจ้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ โดยให้จังหวัดรวบรวมคำขอจัดส่งให้ สด. ภายในระยะเวลาที่กำหนด

- กรณีเงินอุดหนุนทั่วไป ใช้ข้อมูลการประมวลผลจากระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Center information system : LEC)

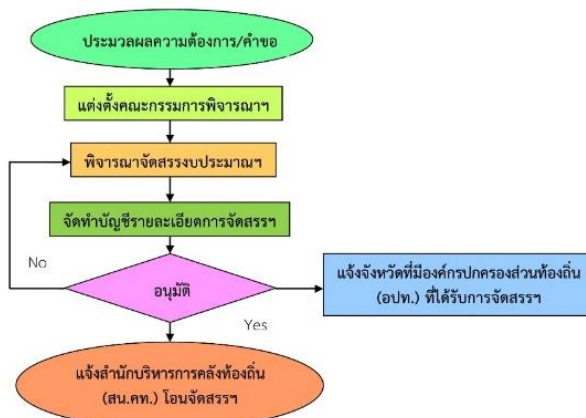
๒) กระบวนการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นไปตามปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปี สงป. กำหนด

๓) เมื่อ พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีมีผลบังคับใช้ ประกอบกับ สงป. อนุมัติงวดเรียบร้อยแล้ว กศ. วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำบัญชีจัดสรรเพื่อเสนอผู้บริหารเพื่ออนุมัติจัดสรรงบประมาณ และมีหนังสือแจ้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบ

๔) แจ้ง สน.คท. เพื่อโอนจัดสรรงบประมาณให้ แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา งบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน ๓๙,๑๕๔,๖๔๓,๑๖๒ บาท จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๗๓๘ แห่ง (ทน./ทม./ทต./อบต.) เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๙,๑๑๒,๑๑๗,๙๘๙ บาท

กระบวนการ : การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กฎหมาย ระเบียบ และองค์ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการงาน

- พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
- กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙
- ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (School Information System : SIS)
- ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Child Development Center Information System : CCIS)
- ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ Microsoft Office (Excel/Word)
- การวิเคราะห์ข้อมูล

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๒๔ โทรสาร ๐๒ ๒๔๑ ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๓๑๘

๓.๔.๓ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียกชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๕ (๗ ตริ) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๐ (๖) กำหนดให้เทศบาลตำบลมีหน้าที่ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม มาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๕๖ (๑) กำหนดให้เทศบาลเมืองและเทศบาลนครมีหน้าที่ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๗ (๕) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือ

สนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๖ (๙) กำหนดให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา มาตรา ๑๗ (๖) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๑ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา ๔๒ กำหนดให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียกชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียกชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๓) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๔) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๕) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๖) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๗) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๘) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๙) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓
- ๑๐) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๖.๒/ว ๕๘๖๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความประสงค์จะจัดตั้ง รวม เลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดชื่อหรือการเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเรียกชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๖.๒/ว ๕๘๖๖ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๒๓, ๕๓๒๖ โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑-๓ ต่อ ๓๑๘

๓.๔.๔ การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT : National Test) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ทุกคน จากสถานศึกษาในทุกสังกัด โดยประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียน ๒ ด้าน คือ ความสามารถด้านภาษาไทย และความสามารถด้านคณิตศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ทั้งนี้ ผลการประเมินที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมที่นำไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการศึกษาของชาติในทุกระดับ

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ทุกจังหวัด เป็นศูนย์สอบประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปฏิบัติของผู้กำกับสอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๕)

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการสอบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ทุกจังหวัดเป็นศูนย์สอบประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีหน้าที่ ดังนี้

๑) วางแผน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสอบของศูนย์สอบให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติกำหนด ให้คำแนะนำ กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการสอบที่เป็นเรื่องเร่งด่วนของศูนย์สอบ

๒) กำกับ ติดตามให้สถานศึกษาบันทึกข้อมูลห้องสอบ และข้อมูลผู้เรียนที่เข้าสอบประเมินในระบบ NT Access ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) จัดสนามสอบในระบบ NT Access

๔) แต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสอบ เช่น คณะกรรมการอำนวยการสอบ คณะกรรมการรับส่งแบบทดสอบ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมสนามสอบ คณะกรรมการประจำสนามสอบหรือคณะทำงานเฉพาะเรื่อง ตามความจำเป็นและเห็นควร เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการดำเนินการสอบที่เป็นเรื่องเร่งด่วนให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการอำนวยการสอบ โดยให้เป็นมติของคณะกรรมการอำนวยการสอบ

๕) แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสนามสอบ ประกอบด้วย ประธานสนามสอบ กรรมการกลางกรรมการคุมสอบ กรรมการตรวจข้อสอบเขียนตอบ กรรมการรับ - ส่งข้อสอบ/แบบทดสอบและกระดาษคำตอบนักเรียนการภารโรง และกรรมการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับกรรมการคุมสอบ และกรรมการตรวจข้อสอบแบบเขียนตอบ ต้องมาจากต่างสถานศึกษาที่เป็นสนามสอบ โดยใช้วิธีการหมุนเวียนกัน สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา และนักการภารโรง ให้ทำหน้าที่ในสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่

การจัดสนามสอบและการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ในฐานะคณะกรรมการอำนวยการสอบ ดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดสนามสอบ โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนักเรียนเข้าสอบเป็นสนามสอบ หรือเป็นไปตามประกาศแต่ละปีการศึกษา

๒) บันทึกข้อมูลการจัดห้องสอบของแต่ละสนามสอบในระบบ NT Access โดยกำหนดจำนวนผู้สอบ **ห้องละ ๒๐ คน** ยกเว้นกรณีที่ห้องสุดท้ายมีผู้สอบไม่เกิน ๓ คน อาจยุบรวมห้องสอบได้ ทั้งนี้ หากยุบ

รวมห้องสอบห้องสุดท้าย ในการจัดส่งกระดาษคำตอบให้บรรจุซองกระดาษคำตอบตามเกณฑ์ห้องละ ๒๐ คน สำหรับนักเรียนที่ถูกยุบรวมห้องสอบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้แยกกระดาษคำตอบบรรจุแยกออกมาอีก ๑ ซอง เพื่อป้องกันปัญหาในการตรวจข้อสอบ

๓) กรณีสถานศึกษามีนักเรียนสอบไม่ถึง ๕ คน อนุโลมให้รวมสนามสอบกับสถานศึกษาใกล้เคียงได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการอำนวยการสอบพิจารณาตามเหตุผลความจำเป็น และต้องคำนึงถึงความโปร่งใสและยุติธรรมในการสอบ

๔) แต่งตั้งกรรมการคุมสอบ ห้องละ ๒ คน และต้องมาจากต่างสถานศึกษาที่เป็นสนามสอบ

๕) แต่งตั้งกรรมการตรวจข้อสอบแบบเขียนตอบ โดยมีกรรมการตรวจข้อสอบอย่างน้อย ๒ คน ต่อหนึ่งฉบับ และต้องมาจากต่างสถานศึกษาที่เป็นสนามสอบ

๖) กำหนดแนวทางการตรวจข้อสอบแบบเขียนตอบว่าจะให้ดำเนินการตรวจข้อสอบที่สนามสอบ หรือตรวจข้อสอบในสถานที่ที่ศูนย์สอบกำหนด

การดำเนินการกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการสอบได้ กรณีสถานศึกษาแห่งใดอยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (สีแดงเข้ม) และพื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) หรือสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รุนแรงเสี่ยงต่อการติดเชื้อและสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการสอบได้ หรือเหตุสุดวิสัยให้สถานศึกษารายงานนายกองคกรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอคณะกรรมการอำนวยการสอบทราบ ทั้งนี้ ให้เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการอำนวยการสอบที่จะพิจารณาเหตุผลความจำเป็นเป็นกรณี ๆ ไป และให้บันทึกมติของที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการสอบเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรายงานการประชุม พร้อมทั้งรายงานให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

การตรวจข้อสอบ การประเมินคุณภาพผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ กำหนดรูปแบบของข้อสอบในการทดสอบเป็น ๒ แบบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ และข้อสอบแบบเขียนตอบ โดยจำแนกการตรวจข้อสอบ ดังนี้

๑) ข้อสอบแบบเลือกตอบ ดำเนินการตรวจให้คะแนนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจให้คะแนนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การอ่านแผ่นกระดาษคำตอบผ่านเครื่องอ่านสัญลักษณ์ด้วยแสง (Optical Mark Reader : OMR)

๒) ข้อสอบแบบเขียนตอบ ดำเนินการตรวจให้คะแนนโดยคณะกรรมการตรวจข้อสอบแบบเขียนตอบที่ศูนย์สอบแต่งตั้ง โดยสามารถดำเนินการได้ ๒ แนวทาง คือ การตรวจข้อสอบที่สนามสอบ หรือตรวจข้อสอบในสถานที่ที่ศูนย์สอบกำหนด

การติดตามการบริหารการทดสอบ

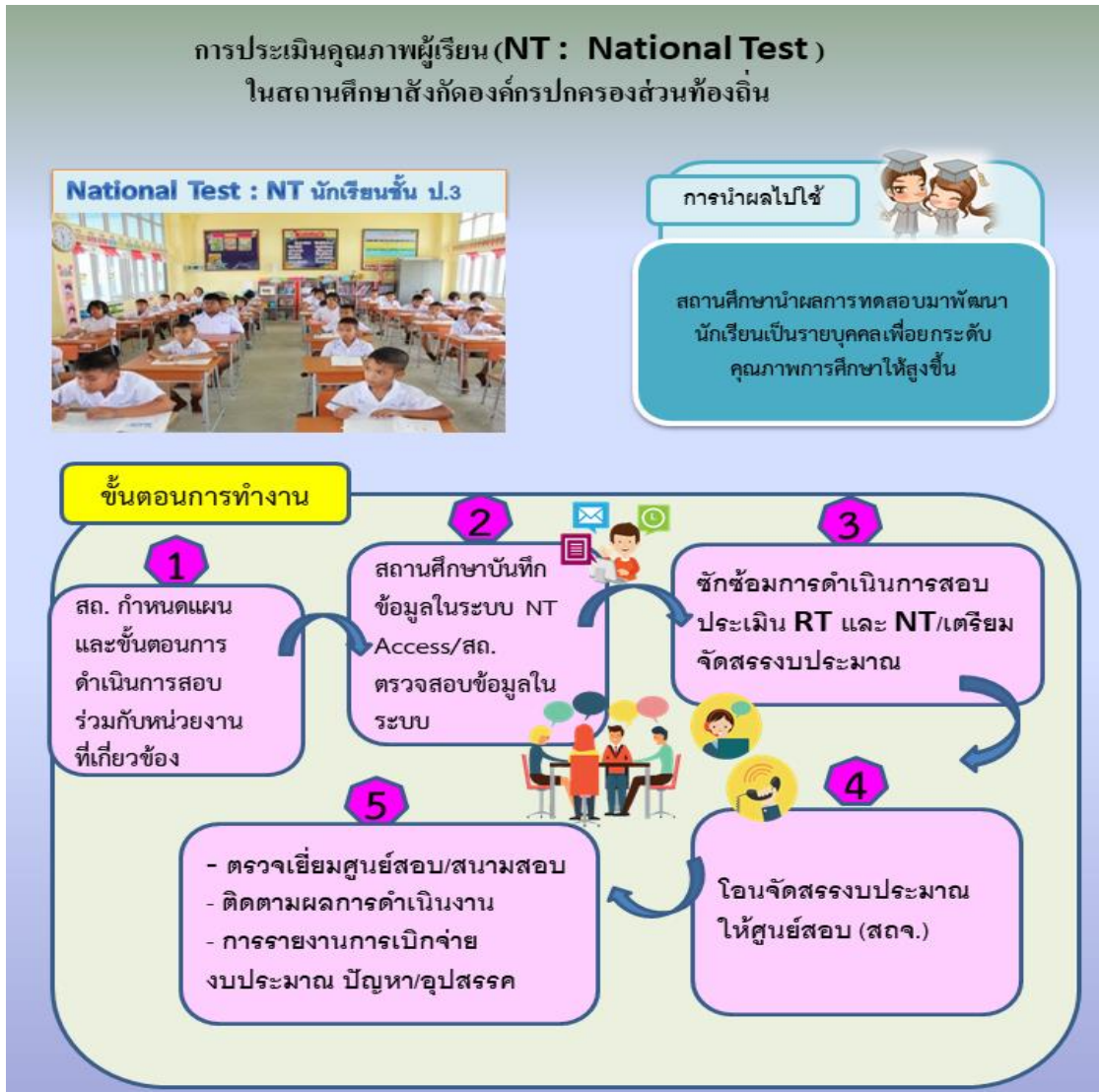
๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมมือกับศูนย์สอบในการติดตามการบริหารการทดสอบตามมาตรฐานการทดสอบ โดยคณะกรรมการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะสุ่มตรวจเยี่ยมศูนย์สอบและสนามสอบในช่วงก่อนวันสอบ วันสอบ และหลังวันสอบ

๒) ศูนย์สอบตรวจเยี่ยมสนามสอบในช่วงก่อนและหลังวันสอบ

การรับแจ้งเรื่องร้องเรียนความโปร่งใสในการสอบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เปิดช่องทางการรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียนในความโปร่งใสในการสอบสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ดังนี้

- ๑) โทรศัพท์หมายเลข ๐-๒๒๔๑-๙๐๒๒-๓ ต่อ ๒๐๒ - ๒๐๓ และ ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐
ต่อ ๕๓๑๒ - ๕๓๑๓
- ๒) E-mail : dla๐๘๙๓_๒@dla.go.th

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ปีการศึกษา ๒๕๖๒ การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทดสอบเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๓ มีนักเรียนชั้น ป.๓ เข้าสอบ จำนวน ๔๙,๗๕๙ คน

๒) ปีการศึกษา ๒๕๖๓ การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทดสอบเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔ มีนักเรียนชั้น ป.๓ เข้าสอบ จำนวน ๕๑,๖๙๐ คน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ - ๖ ต่อ ๒๐๓

๓.๔.๕ การประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test : RT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดดำเนินการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษามีเครื่องมือที่มีคุณภาพได้มาตรฐานในการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ทั้งในเรื่องการอ่านออกเสียง และการอ่านรู้เรื่อง รวมทั้ง เพื่อให้ครูผู้สอนมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ

ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนเป็นรายบุคคลนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ โดยใช้ข้อสอบกลางที่สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สร้างเป็นเครื่องมือประเมินการอ่าน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามระดับชั้นของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการดำเนินการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ๒ ด้าน คือ **อ่านออกเสียง และอ่านรู้เรื่อง**

อ่านออกเสียง หมายถึง การอ่านคำ ประโยค หรือข้อความสั้น ๆ ที่เป็นคำในวงคำศัพท์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป็นคำที่มีความหมายโดยตรงหรือคำที่มีความหมายโดยนัย ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยวิธีการอ่านออกเสียง

อ่านรู้เรื่อง หมายถึง การอ่านคำ ประโยค หรือข้อความสั้น ๆ ที่เป็นคำในวงคำศัพท์ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่เป็นคำที่มีความหมายโดยตรงหรือคำที่มีความหมายโดยนัย ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสามารถบอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านร้อยแก้ว ร้อยกรอง สำหรับเด็ก (เป็นข้อความง่าย ๆ) จับใจความจากเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน บอกความหมายของเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่สำคัญที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน คาดคะเนจากเรื่องที่อ่าน สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล แปลความและสร้างสรรค์จากภาพ

ผลการประเมินจะเป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนสามารถนำไปใช้วินิจฉัยข้อบกพร่องด้านการอ่านของนักเรียน และการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ตรงประเด็นและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามความเป็นจริงต่อไป

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด ทุกจังหวัด เป็นศูนย์สอบประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในปีการศึกษา ๒๕๖๓ การประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test : RT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ มีนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เข้าสอบ จำนวน ๕๒,๕๐๙ คน

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปฏิบัติของผู้กำกับการสอบ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๕

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

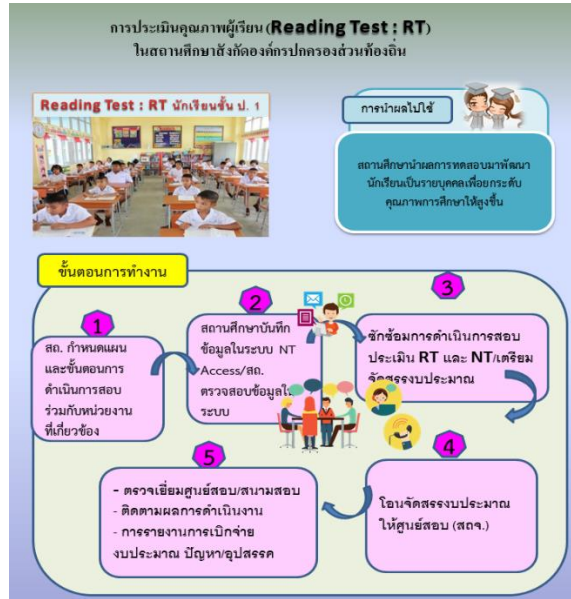
แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการสอบ ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ทุกจังหวัด เป็นศูนย์สอบประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีหน้าที่ ดังนี้

๑) วางแผน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสอบของศูนย์สอบให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติกำหนด ให้คำแนะนำ กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการสอบที่เป็นเรื่องเร่งด่วนของศูนย์สอบ

๒) กำกับ ติดตามให้สถานศึกษาบันทึกข้อมูลผู้เรียนที่เข้าสอบประเมินในระบบ NT Access ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๓) แต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดสอบ เช่น คณะกรรมการอำนวยการสอบ คณะกรรมการรับส่งแบบทดสอบ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมสนามสอบ คณะกรรมการประจำสนามสอบหรือคณะทำงานเฉพาะเรื่อง ตามความจำเป็นและเห็นควร เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการดำเนินการสอบที่เป็นเรื่องเร่งด่วนให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการอำนวยการสอบ โดยให้เป็นมติของคณะกรรมการอำนวยการสอบ

๔) แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสนามสอบ ประกอบด้วย ประธานสนามสอบ กรรมการรับ - ส่งข้อสอบ/แบบทดสอบและกระดาษคำตอบ กรรมการคุมสอบและตรวจให้คะแนน กรรมการบันทึกคะแนน นักการภารโรง และกรรมการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

การจัดสนามสอบและการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ในฐานะคณะกรรมการอำนวยการสอบ ดำเนินการ ดังนี้

๑) ให้สถานศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนักเรียนเข้าสอบเป็นสนามสอบ

๒) จัดห้องสอบของแต่ละสนามสอบโดยมีจำนวนผู้สอบ **ห้องละ ๒๐ คน** ยกเว้นกรณีในห้องสุดท้ายมีผู้สอบไม่เกิน ๓ คน อาจยุบรวมห้องสอบได้

๓) ให้แต่งตั้งกรรมการคุมสอบและตรวจให้คะแนนห้องละ ๒ คน โดยเป็นครูผู้สอนภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่นได้ตามความเหมาะสมโดยให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการระดับศูนย์สอบ

๔) แต่งตั้งกรรมการบันทึกคะแนน โดยนำแบบบันทึกคะแนนการอ่านออกเสียง (แบบบันทึกคะแนน ๑) และแบบบันทึกคะแนนการอ่านรู้เรื่อง (แบบบันทึกคะแนน ๒) ฉบับสำเนา ไปบันทึกคะแนนในแบบฟอร์มบันทึกคะแนนตามที่ดาวน์โหลดมาจากระบบ NT Access และให้กรรมการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเข้าระบบอีกครั้ง

การบริการการทดสอบ สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีการขนส่งเอกสารและแบบทดสอบ ไปยังศูนย์สอบ

๑) การรับแบบทดสอบ ศูนย์สอบจะต้องมีผู้ประสานงานเป็นผู้ลงนามทุกครั้ง และศูนย์สอบต้องเก็บรักษากล่องแบบทดสอบไว้ในห้องมั่นคงหรือห้องที่ปิดมิดชิด มีผู้ที่รับผิดชอบคอยดูแล

๒) ศูนย์สอบส่งมอบกล่องแบบทดสอบ พร้อมเอกสารประกอบการสอบ ให้กับสนามสอบในตอนเช้าของวันสอบ

๓) หลังจากเสร็จสิ้นการสอบ ให้แต่ละสนามสอบเก็บรักษาแบบทดสอบไว้ที่สถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การดำเนินการกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการสอบได้ กรณีสถานศึกษาแห่งใดอยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (สีแดงเข้ม) และพื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) หรือสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) รุนแรงเสี่ยงต่อการติดเชื้อและสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการสอบได้ ให้สถานศึกษารายงานนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอคณะกรรมการอำนวยการสอบทราบ ทั้งนี้ ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการอำนวยการสอบที่จะพิจารณาเหตุผลความจำเป็นเป็นกรณี ๆ ไป และให้บันทึกมติของที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการสอบเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในรายงานการประชุม พร้อมทั้งรายงานให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

การติดตามการบริหารการทดสอบ

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมมือกับศูนย์สอบในการติดตามการบริหารการทดสอบตามมาตรฐานการทดสอบ โดยคณะกรรมการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะสุ่มตรวจเยี่ยมศูนย์สอบและสนามสอบในช่วงก่อนวันสอบ วันสอบ และหลังวันสอบ

๒) ศูนย์สอบตรวจเยี่ยมสนามสอบในช่วงก่อนและหลังวันสอบ

การติดตามการบริหารการทดสอบ

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมมือกับศูนย์สอบในการติดตามการบริหารการทดสอบตามมาตรฐานการทดสอบ โดยคณะกรรมการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะสุ่มตรวจเยี่ยมศูนย์สอบและสนามสอบในช่วงก่อนวันสอบ วันสอบ และหลังวันสอบ

๒) ศูนย์สอบตรวจเยี่ยมสนามสอบในช่วงก่อนและหลังวันสอบ

การรับแจ้งเรื่องร้องเรียนความโปร่งใสในการสอบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเปิดช่องทางกรรับแจ้งเรื่องราวร้องเรียนในความโปร่งใสในการสอบสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑) โทรศัพท์หมายเลข ๐-๒๒๔๑-๙๐๒๒-๓ ต่อ ๒๐๒ - ๒๐๓ และ ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๑๒ หรือ ๕๓๑๓

๒) E-mail : dla๐๘๙๓_๒@dla.go.th

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ปีการศึกษา ๒๕๖๒ การประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test : RT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนักเรียนชั้น ป.๑ เข้าสอบ จำนวน ๕๖,๗๐๘ คน

๒) ปีการศึกษา ๒๕๖๓ การประเมินความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test : RT) ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนักเรียนชั้น ป.๑ เข้าสอบ จำนวน ๕๒,๕๐๙ คน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น   กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ - ๖ ต่อ ๒๐๓
--

๓.๔.๖ การรายงานผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) เพื่อใช้ในการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) ของนักเรียนชั้น ม.๖ หรือเทียบเท่า (ปวช.๓)

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการบริการสาธารณะและการศึกษาในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษาตอนปลาย) หรือเทียบเท่า (ปวช.) ได้ทำหน้าที่ในการจัดส่งข้อมูลผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (GPAX) และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจัดส่งให้กับที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เพื่อใช้ในการดำเนินการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System : TCAS) ปีการศึกษา ละ ๒ ครั้ง ดังนี้

๑) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ๕ ภาคเรียน (รายงานผลการเรียนทุกคนที่กำลังศึกษาอยู่)

๒) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ๖ ภาคเรียน และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (รายงานผลการเรียนเฉพาะนักเรียนที่จบการศึกษาในปีการศึกษา นั้น ๆ)

การดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญและมีผลต่อโอกาสทางเข้าศึกษาต่อในระดับระดับปริญญาตรีของนักเรียน จึงได้ดำเนินการจัดทำปฏิทินการส่งข้อมูลนักเรียนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในระบบ GPAX OBEC (ระบบรายงานผลคะแนนการเรียนเฉลี่ยสะสมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า (ปวช.๓) สามารถนำเข้า

ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนในระบบ GPAX OBEC ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลในระบบพร้อมทั้งรับรองข้อมูลที่สถานศึกษารายงานภายในระยะเวลาที่กำหนดในปฏิทินการดำเนินงาน และนำส่งข้อมูลไปยัง สพฐ.ตามกำหนดต่อไป

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) สถิติที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า จำนวน ๓๖๒ แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ ที่มา : ระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (LEC))

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๒
- แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนการรายงานข้อมูล

- ๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งแนวทางการดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาทราบ
  - ๒) สถานศึกษาลงทะเบียนเข้าระบบ GPAX OBEC เพื่อขอรหัสในการเข้าระบบและรายงานข้อมูลในระบบ
  - ๓) สถานศึกษาดำเนินการจัดทำข้อมูลตาราง Excel ตามที่กำหนด สามารถดาวน์โหลดตาราง Excel ได้ที่ <https://gpa.obec.go.th>
  - ๔) เมื่อระบบ GPAX OBEC เปิด ให้สถานศึกษาอัปโหลดไฟล์ข้อมูลตาราง Excel เข้าระบบ
  - ๕) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลทั้งหมดที่สถานศึกษาอัปโหลดในระบบ GPAX OBEC
- กรณีข้อมูลถูกต้อง → กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรับรองข้อมูล
กรณีข้อมูลไม่ถูกต้อง → ส่งกลับให้สถานศึกษาแก้ไขและอัปโหลดข้อมูลใหม่และต้องตรวจสอบจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
- ๖) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ติดตาม เร่งรัดให้สถานศึกษาให้รายงานข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ปีการศึกษา ๒๕๖๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รายงานผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ดังนี้

- รอบที่ ๑ ผลการเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน ๓๖๐ โรงเรียน นักเรียน ๒๔,๑๕๙ คน

- รอบที่ ๒ ผลการเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๖ ภาคเรียน ๓๖๐ โรงเรียน นักเรียน ๒๒,๘๗๒ คน

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (ปีการศึกษา ๒๕๖๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รายงานผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPAX) ดังนี้

- รอบที่ ๑ ผลการเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๕ ภาคเรียน ๓๕๙ โรงเรียน นักเรียน ๒๓,๓๗๕ คน

- รอบที่ ๒ ผลการเฉลี่ยสะสม (GPAX) ๖ ภาคเรียน ๓๖๑ โรงเรียน นักเรียน ๒๑,๖๑๖ คน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๑๓

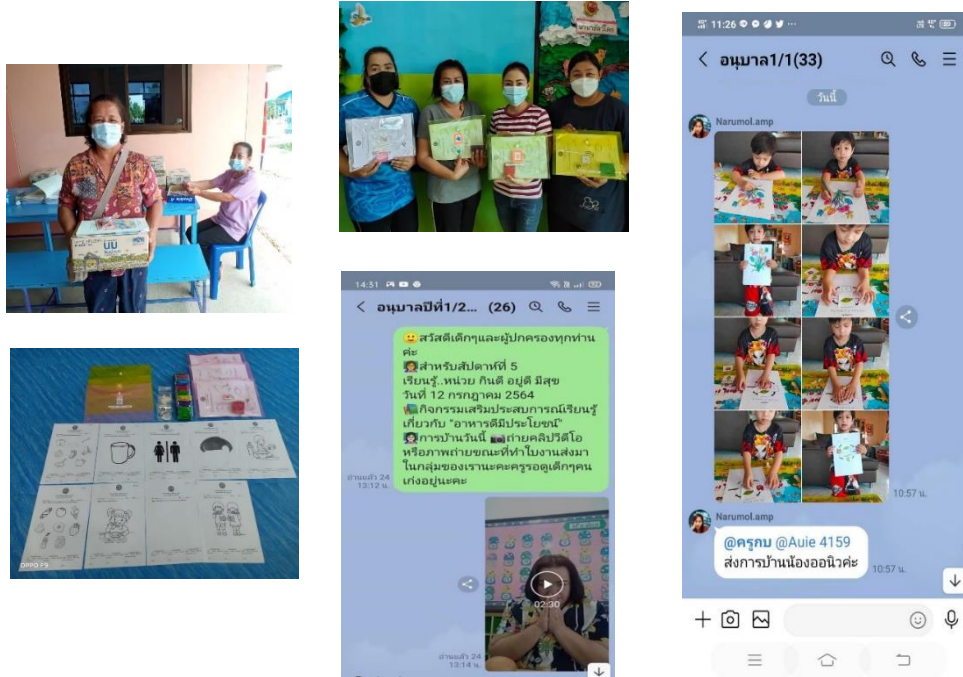
๓.๔.๗ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) กระทรวงมหาดไทย ได้ขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดดำเนินการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง กรณีสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปิดเรียนกรณีพิเศษ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) โดยให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนรูปแบบสื่อสารทางไกล รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม รวมถึงขอความร่วมมือให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ตลอดจนการดำเนินการเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา ๒๕๖๔ และมาตรการระหว่างเปิดการเรียนการสอน ปีการศึกษา ๒๕๖๔

เนื่องจากในห้วงปีการศึกษา ๒๕๖๔ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่สามารถเปิด

การเรียนการสอน ณ สถานที่ตั้ง (On-Site) ได้ แต่เด็กปฐมวัยยังต้องมีการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีพัฒนาการสมวัยรอบด้านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ข้อมูล ณ วันที่

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	โรงเรียน (แห่ง)	จำนวนเด็กปฐมวัย (คน)	ศพด. (แห่ง)	จำนวนเด็กปฐมวัย (คน)
อบจ.	๙๙	๑๓,๐๐๐	๑๑	๑๕๑
เทศบาลนคร	๑๖๙	๒๓,๘๔๒	๑๔๗	๘,๙๕๕
เทศบาลเมือง	๓๗๙	๕๒,๗๒๙	๔๗๙	๒๗,๒๐๖
เทศบาลตำบล	๕๒๔	๕๗,๔๙๒	๔๗๕๕	๑๘๕,๒๒๐
อบต.	๑๙๑	๑๕,๔๙๐	๑๓,๑๔๘	๔๓๘,๗๘๖
รวม	๑,๓๖๒	๑๖๒,๕๕๓	๑๘,๕๔๐	๖๖๐,๓๑๘

๒) กฎหมาย/หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๖.๔/ว ๔๐๑๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ของสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาและความพร้อมด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในภาวะวิกฤต COVID – 19 ของครู และสถานศึกษาระดับปฐมวัยสำรวจความพร้อมของผู้ปกครองในการใช้เครื่องมือ/สื่อออนไลน์ และความพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกันกับเด็กปฐมวัย

๒) แนวทางการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) อย่างเหมาะสมตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ครูและผู้ปกครอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ใน ๓ ลักษณะ ดังนี้

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) กรณีสำหรับครอบครัวที่มีความพร้อมด้านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์สมาร์ทโฟนและสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยครูจัดทำคู่มือหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตารางการจัดกิจกรรมแต่ละวัน รายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือเล่านิทานผ่านคลิป ส่งให้กับผู้ปกครองเป็นระยะแต่ละสัปดาห์ หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลให้ผู้ปกครองถ่ายรูปภาพชิ้นงานหรือบันทึกวิดีโอการทำกิจกรรมของเด็กส่งให้ครูทางแอปพลิเคชัน Line และอาจมีการกำหนดวันพบปะครูและเพื่อนร่วมห้องผ่านระบบแอปพลิเคชัน Zoom, Microsoft Teams, Google Hangouts , Line ฯลฯ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-AIR/On-Demand) กรณีผู้ปกครองที่มีความพร้อมด้านโทรทัศน์สามารถรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม (DLTV) จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คู่มือหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน หรือคู่มือการเรียนรู้ผ่านดาวเทียม (DLTV) ส่งไปให้ผู้ปกครองที่บ้าน หรือผู้ปกครองมารับที่สถานศึกษาเพื่อให้เด็กนำไปใช้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านเป็นระยะ แต่ละสัปดาห์ หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสม

- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) กรณีครอบครัวที่ไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยสถานศึกษาให้ครูออกเยี่ยมบ้านของเด็กเพื่อจัดส่งคู่มือหรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตารางการจัดกิจกรรมแต่ละวัน รายละเอียดการจัดกิจกรรม จัดชุดสื่อวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจหรือชี้แจงให้กับผู้ปกครองในการใช้คู่มือ หรือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้อย่างถูกต้อง และบรรลุตามวัตถุประสงค์

๓) สถานศึกษาดำเนินการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้วยการลงมือกระทำบูรณาการผ่านการเล่นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยด้วยการส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) จึงมีความเหมาะสมที่สุด แต่บางกิจกรรม

สามารถใช้หรือบูรณาการร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) หรือผ่านระบบโทรทัศน/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-AIR/On-Demand) ตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ปกครอง

๔) สถานศึกษาติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านของผู้ปกครองจากแอปพลิเคชัน Line ของผู้ปกครอง หรือจากการออกเยี่ยมบ้านเด็ก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังปัญหาอุปสรรคจากผู้ปกครอง และปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) หรือแอปพลิเคชัน KhunLook และแอปพลิเคชันอื่น

๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด กำกับดูแลให้สถานศึกษา (โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ดำเนินการตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เพื่อส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และรายงานให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ภายในวันที่ ๑๕ ของทุกเดือน เพื่อติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

อปท.สำรวจข้อมูลพื้นฐานและความพร้อม
ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับ
เด็กปฐมวัยในภาวะวิกฤต COVID-19 ของครุ

มีส่วนร่วมกับ
พ่อแม่ โรงเรียน/ศพด.

ครุสำรวจความพร้อม
ของผู้ปกครอง

- พร้อมและสมัครใจ
- ไม่พร้อมแต่สมัครใจ

ปรับเวลาในการพาดูทำกิจกรรมตามความสะดวกของผู้ปกครอง (ครุติดตามช่วยเหลือ)

ประเมินความพร้อมและ
ดำเนินการออกแบบกิจกรรม

สถานศึกษา พิจารณา

1. จัดหาช่องทางเรียนรู้ออนไลน์
2. จัดทำคู่มือDLTVสำหรับผู้ปกครอง
3. จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน
4. จัดทำสมุดบันทึกการยืมนิทาน/เกมการศึกษา
5. จัดทำเอกสารการประเมินพัฒนาการสำหรับผู้ปกครองตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

สถานศึกษาดำเนินการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย2560โดยมีการส่งเสริมพัฒนาการด้วยการลงมือทำผ่านการเล่น จัดเอกสารส่งที่บ้าน(On-hand) หรือร่วมกับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) หรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (On-Air/On-Demand)ตามความเหมาะสม

ผู้ปกครองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปฐมวัย

ติดตามผลการจัดการเรียนรู้จากไลน์กลุ่มผู้ปกครองและจากการเยี่ยมบ้าน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงาน

รายงานผลการดำเนินงานจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในภาวะวิกฤตCOVID-19

ช่องทางการติดต่อ

โทร. 02-2419021-3 ต่อ 404,414,416 กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0816.4/ว 4013

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีการศึกษา ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัด กรณีปิดเรียนกรณีพิเศษ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) โดยให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนรูปแบบสื่อสารทางไกล รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสม

๒) ในปีการศึกษา ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัด สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตามแนวทางการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-Based Learning) อย่างเหมาะสมตามความพร้อมและความแตกต่างของแต่ละครอบครัว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ใน ๓ ลักษณะ ดังนี้ ๑) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online) ๒) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบโทรทัศน์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-AIR/On-Demand) และ ๓) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-Hand) เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยรอบด้าน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๑ - ๓ ต่อ ๔๐๔, ๔๑๔, ๔๑๖

๓.๔.๘ การส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ปัจจุบันประเทศไทยยังมีเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษามาจากหลากหลายสาเหตุ เช่น สภาพบริบทของของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาครอบครัว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษา บางส่วนต้องออกกลางคัน นอกจากนี้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาจำนวนมากเมื่อกลับเข้ามาเรียนใหม่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ทำให้ต้องยุติการศึกษาลง อีกทั้งโรงเรียนและครูยังขาดความพร้อม ขาดองค์ความรู้ความเข้าใจตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาที่เหมาะสมทำให้เด็กไม่สามารถเรียนต่อไปได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าว ทำให้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษายังมีอยู่และเพิ่มขึ้นทุกปี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและเด็กนอกระบบการศึกษาโดยเครือข่ายเชิงพื้นที่ : ภาคกลาง (กลุ่มเด็กด้อยโอกาสสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษากลุ่มเด็กด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือดูแลอย่างเหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) และมีโอกาสเข้ารับการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะอาชีพได้ตามความศักยภาพและความต้องการ รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม โดยบูรณาการกับโครงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส ซึ่งโครงการดังกล่าวส่งผลให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษากลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและต่อยอดสู่การสร้างอาชีพ และสร้างรายได้

ในครัวเรือนให้สูงขึ้น รวมทั้งการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาต่อไป รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างกลไกความเข้มแข็งในด้านการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาด้วยเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ต่อไป

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) สถิติที่เกี่ยวข้องข้อมูลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ๑,๒๗๖,๔๗๓ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒๔ ของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่มีอายุตั้งแต่ ๑๒ ถึง ๒๑ ปี จำนวน ๗,๘๕๘,๘๓๙ คน (ข้อมูลที่ได้จากการบูรณาการฐานข้อมูลประชากรจากกรมการปกครอง และฐานข้อมูลทะเบียนนักเรียน ที่ลงทะเบียนกับสถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๑๐

พฤศจิกายน ๒๕๖๑) จากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

บุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบงานเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จะต้องปฏิบัติหน้าที่ ให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเพื่อให้ความรู้ ปรับพฤติกรรมและพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับช่วงวัย ผ่านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนี้

๑) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ จำแนกเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อเข้าสู่การส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

๒) จัดทำแผนการช่วยเหลือดูแล ออกแบบการจัดกิจกรรม แนะนำ ให้คำปรึกษา ทั้งทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยแบ่งกลุ่มเด็กดังนี้

- กลุ่มเด็กและเยาวชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาได้ให้ดำเนินการออกแบบการส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยพิจารณาความสำคัญจำเป็นของเด็กว่าควรได้รับการพัฒนาในทักษะใดก่อนเป็นลำดับแรก

- กลุ่มเด็กและเยาวชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาได้ เนื่องจากมีความต้องการการช่วยเหลือดูแลลักษณะจำเพาะ เช่น เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กถูกทำร้าย หรือเด็กที่มีความพิการซ้ำซ้อน หรือมีต้องการดูแลเป็นพิเศษ ให้บุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบงานแจ้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการส่งต่อเด็กให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓) จัดหาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเพศและวัยของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

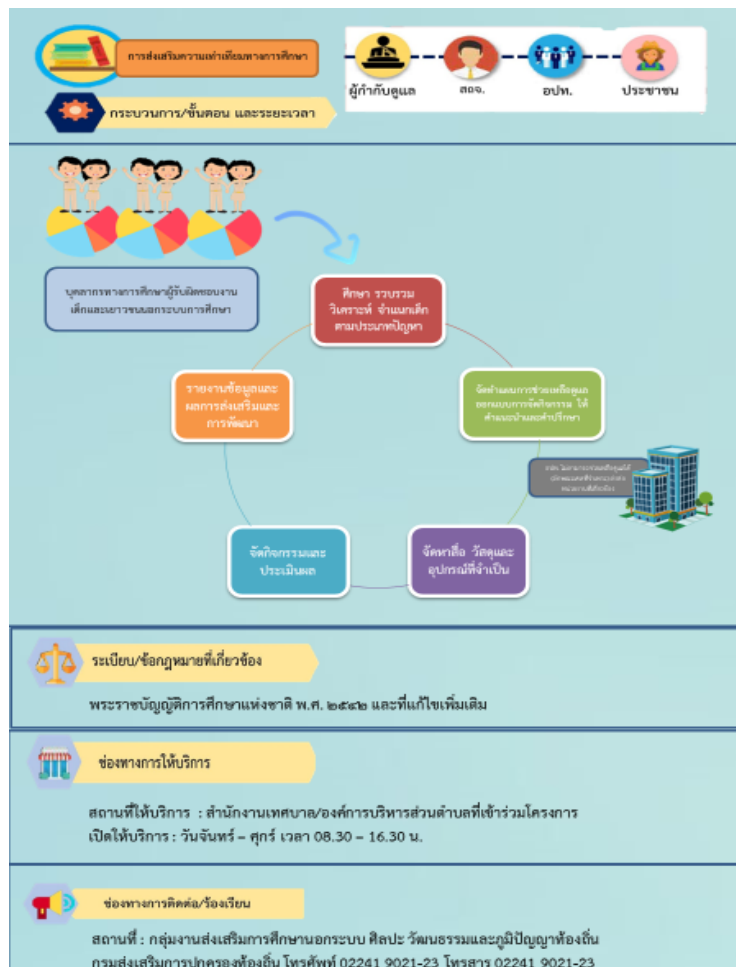
๔) จัดกิจกรรมและประเมินผลการส่งเสริมและพัฒนาทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิต ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

๕) รายงานข้อมูลและผลการส่งเสริมและการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการโครงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส จำนวน ๗๖๑ คน คนละ ๔,๐๐๐ บาท เป็นจำนวนเงิน ๓,๐๕๔,๐๐๐ บาท

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการโครงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส จำนวน ๑,๐๐๐ คน คนละ ๔,๐๐๐ บาท เป็นจำนวนเงิน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐๒๒๔๑ ๙๐๒๑-๒๓

๓.๕ ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๓.๕.๑ การก่อสร้างถนนทางหลวงท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานการก่อสร้างถนนทางหลวงท้องถิ่นเป็นการแก้ไขปัญหาเข้าพื้นที่การเกษตร ทำให้เดินทางสัญจรไปมาสะดวกรวดเร็วและรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทั้งหมด ๗๘๑,๒๙๖ สาย ความยาวรวม ๕๙๗,๖๖๗ กิโลเมตร เป็นถนนคอนกรีต ๑๘๐,๔๔๔ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ๑๒๓,๘๓๑ กิโลเมตร และเป็นถนนลูกรัง ๒๙๓,๓๙๒ กิโลเมตร โดยจำแนกได้ ดังนี้

ประเภท	ถนนที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบ (จำนวนสาย)	ความยาวถนนรวม (กม.)	คอนกรีต (กม.)	ลาดยาง (กม.)	ลูกรัง (กม.)
๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗,๖๓๑	๓๗,๑๗๙	๒,๙๑๐	๓๐,๕๘๘	๓,๖๘๑
๒. เทศบาล	๒๗๐,๕๐๒	๑๕๕,๑๙๐	๖๑,๓๐๔	๓๐,๕๔๐	๖๓,๓๔๖
- เทศบาลนคร	๑๓,๐๒๘	๕,๐๓๑	๓,๐๘๘	๑,๘๐๙	๑๓๔
- เทศบาลเมือง	๓๐,๑๕๕	๑๒,๒๙๘	๖,๙๘๕	๔,๐๖๑	๑,๒๕๒
- เทศบาลตำบล	๒๒๗,๓๑๙	๑๓๗,๘๖๑	๕๑,๒๓๑	๒๔,๖๗๐	๖๑,๙๖๐
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล	๕๐๓,๑๖๓	๔๐๕,๒๙๘	๑๑๖,๒๓๐	๖๒,๗๐๓	๒๒๖,๓๖๕

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) จัดทำคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณและเอกสารประกอบให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ และแนวทางการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงซ่อมแซมถนนทางหลวงท้องถิ่น (ถนนถ่ายโอนภารกิจและถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

๒) บันทึกคำขอของงบประมาณลงในระบบสารสนเทศ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงซ่อมแซมถนนทางหลวงท้องถิ่น (ถนนถ่ายโอนภารกิจและถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ตามระยะเวลาที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

๓) จัดส่งคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณและรายละเอียดประกอบคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่มีเอกสารครบถ้วน โดยจัดทำเอกสารตามหลักเกณฑ์การเสนอคำขอต้งงบประมาณให้จังหวัดพิจารณาถ่วงดุลและให้จังหวัดรวบรวมคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณดังกล่าวส่งถึงกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามระยะเวลาที่กำหนด

หลักเกณฑ์/เงื่อนไข

๑) เป็นความต้องการของประชาชนและบรรจุโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

๒) เอกสารโครงการที่ขอรับงบประมาณไปเป็นตามหลักเกณฑ์และเอกสารถูกต้องครบถ้วน

๓) ใช้หลักการกระจายงบประมาณโดยพิจารณาให้อย่างน้อย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานละ ๑ โครงการ

๔) หากวงเงินมากกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสมทบงบประมาณจำนวน ๑๐% ของวงเงินทั้งหมด

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงซ่อมแซมถนนทางหลวงท้องถิ่น (ถนนถ่ายโอนภารกิจและถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จำนวน ๕,๕๒๘ โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๒๙,๓๖๙,๕๗๑,๘๐๐ บาท

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงซ่อมแซมถนนทางหลวงท้องถิ่น (ถนนถ่ายโอนภารกิจและถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จำนวน ๗,๐๐๑ โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๓๑,๒๘๒,๓๔๗,๙๐๐ บาท

การก่อสร้างถนนทางหลวงท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้างถนนทางหลวงท้องถิ่นเป็นการแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐานที่การเกษตร ทำให้การเดินทางสัญจรไปมาสะดวกรวดเร็ว และรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

ข้อมูลถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบ	ข้อมูลงบประมาณ
มีทั้งหมด 781,296 สาย ความยาวรวม 597,667 กม. - อ.บ. 7,631 สาย - เทศบาล 270,502 สาย - อบ. 13,028 สาย - ท. 30,155 สาย - พท. 227,319 สาย - อ.บ. 503,163 สาย	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - จำนวน 5,528 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 29,369,571,800 บาท ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - จำนวน 7,001 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 31,282,347,900 บาท

ขั้นตอนการขอรับสนับสนุนโครงการ

1. จัดทำคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณและเอกสารประกอบให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และแนวทางการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ
2. บันทึกคำขอของงบประมาณลงในระบบสารสนเทศ ตามระยะเวลาที่กำหนด
3. จัดส่งคำขอและรายละเอียดประกอบคำขอรับการสนับสนุนงบประมาณที่มีเอกสารครบถ้วนให้จังหวัดพิจารณาถ่วงดุล และให้จังหวัดรวบรวมส่งถึงกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามระยะเวลาที่กำหนด

หลักเกณฑ์/เงื่อนไข

1. เป็นความต้องการของประชาชนและบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. เอกสารโครงการที่ขอรับงบประมาณไปเป็นตามหลักเกณฑ์และเอกสารถูกต้องครบถ้วน
3. ใช้หลักการกระจายงบประมาณโดยพิจารณาให้อย่างน้อย อ.บ. ๑๕ 1 โครงการ
4. หากวงเงินมากกว่า 10,000,000 บาท อ.บ. จะต้องสมทบงบประมาณจำนวน 10% ของวงเงินทั้งหมด

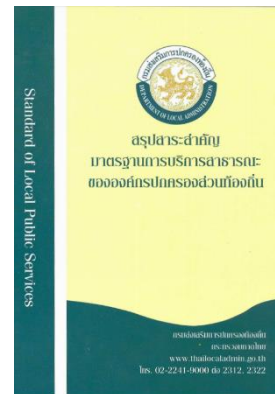
กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๑๖

๓.๖ การส่งเสริมการจัดบริการสาธารณะตามมาตรฐานบริการสาธารณะ

๓.๖.๑ ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนราชการที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจของรัฐบาลทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสู่การปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจหน้าที่ที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น ๒ ประเภท คือ ภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการดำเนินการภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภารกิจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน ซึ่งภารกิจทั้ง ๒ ประเภทนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการและการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเกิดประสิทธิผล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้จัดทำมาตรฐานบริการสาธารณะขึ้น โดยมีเจตารมณ์ในการเป็นแนวทางการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น

มาตรฐานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งระบุถึง มาตรฐานการจัดบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงจะต้องดำเนินการได้ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับและพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้มาตรฐานบริการสาธารณะนี้ ยังเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

๓.๖.๒ ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดทำมาตรฐานบริการสาธารณะจำนวนทั้งสิ้น ๔๘ มาตรฐาน จำแนกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน ๑๓ มาตรฐาน ด้านคุณภาพชีวิต จำนวน ๑๓ มาตรฐาน ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย จำนวน ๑๑ มาตรฐาน และด้านการลงทุนทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม จำนวน ๑๑ มาตรฐาน

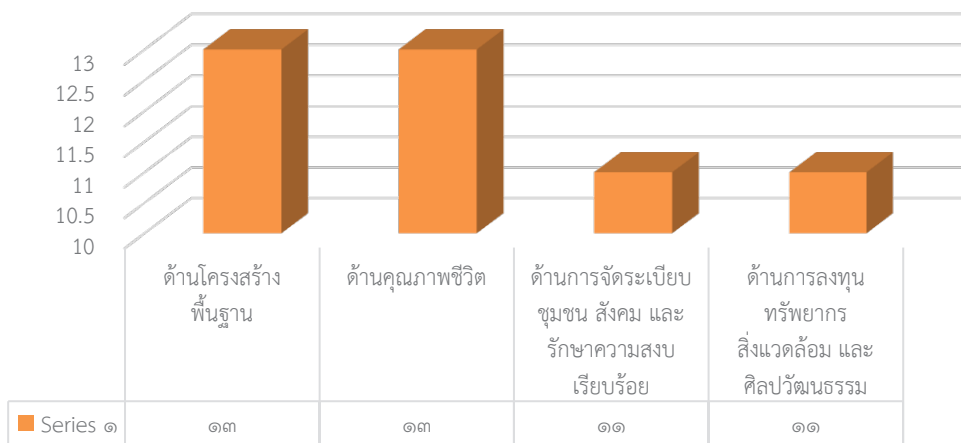
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานถนน ทางเดิน ทางเท้า, มาตรฐานทางระบายน้ำ, มาตรฐานไฟฟ้าสาธารณะ, มาตรฐานอ่างเก็บน้ำและเขื่อนขนาดเล็ก, มาตรฐานระบบน้ำสะอาด, มาตรฐานการก่อสร้าง บुरुณะ และบำรุงรักษาแหล่งน้ำ, มาตรฐานการควบคุมอาคาร, มาตรฐานการวางผังเมือง, มาตรฐานสะพาน, มาตรฐานการบริหารระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์, มาตรฐานสถานีขนส่งทางบก, มาตรฐานสถานีขนส่งทางน้ำ, มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ด้านคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน, มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ, มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, มาตรฐานสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ, มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์พิการ, มาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน, มาตรฐานการจัดการจัดการศึกษาท้องถิ่น, มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาสตรี, มาตรฐานการพัฒนาการดำเนินงานด้านเอตส์, มาตรฐานส่งเสริมการกีฬา, มาตรฐานการจัดการที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย, มาตรฐานการคุ้มครองผู้บริโภค

ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วย มาตรฐานการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน มาตรฐานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, มาตรฐานการประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิง, มาตรฐานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, มาตรฐานด้านการทะเบียนและอนุญาต, มาตรฐานด้านการเปรียบเทียบปรับ, มาตรฐานหอกระจายข่าว, มาตรฐานห้องน้ำสาธารณะ, มาตรฐานหอพัก, มาตรฐานสุสานและฌาปนสถาน, มาตรฐานโรงฆ่าสัตว์

ด้านการลงทุน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย มาตรฐานการกักดูแลโรงงาน มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว, มาตรฐานตลาด, มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพ, มาตรฐานการดูแลโบราณสถาน, มาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น, มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม, มาตรฐานการพัฒนาชุมชน, มาตรฐานการดูแลที่สาธารณประโยชน์, มาตรฐานการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล, มาตรฐานบำบัดน้ำเสีย

จำนวนมาตรฐานการบริการสาธารณะ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีท้องถิ่น กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๑๒, ๒๓๒๒

๔. ระบบการตรวจสอบและติดตาม

๔.๑ การตรวจสอบการเงิน บัญชี พัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กองตรวจสอบระบบการเงินบัญชีท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการวางระบบการตรวจสอบ ระบบการเงิน การบัญชี และการพัสดุของท้องถิ่น ตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการคลัง การบัญชี การเงิน และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) ข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๘๕๐ แห่ง

๒) ข้อมูลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๐,๕๖๐ แห่ง

๓) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านการคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) จัดทำแผนการตรวจสอบ เสนอปลัดกระทรวงมหาดไทยอนุมัติ

๒) แจกจังหวัดตามแผนการตรวจสอบฯ เพื่อแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) ปฏิบัติงานตรวจสอบตามแผนการตรวจสอบที่ได้รับอนุมัติ

๔) จัดส่งรายงานการตรวจสอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๕) จัดทำรายงานผลการตรวจสอบ เสนออธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

๖) ติดตามผลการดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๗) สรุปผลการตรวจสอบฯ และผลการดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะรายงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยทราบ

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กองตรวจสอบระบบการเงินบัญชีท้องถิ่นได้ปฏิบัติงาน

การตรวจสอบระบบการเงิน บัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- ตรวจสอบ

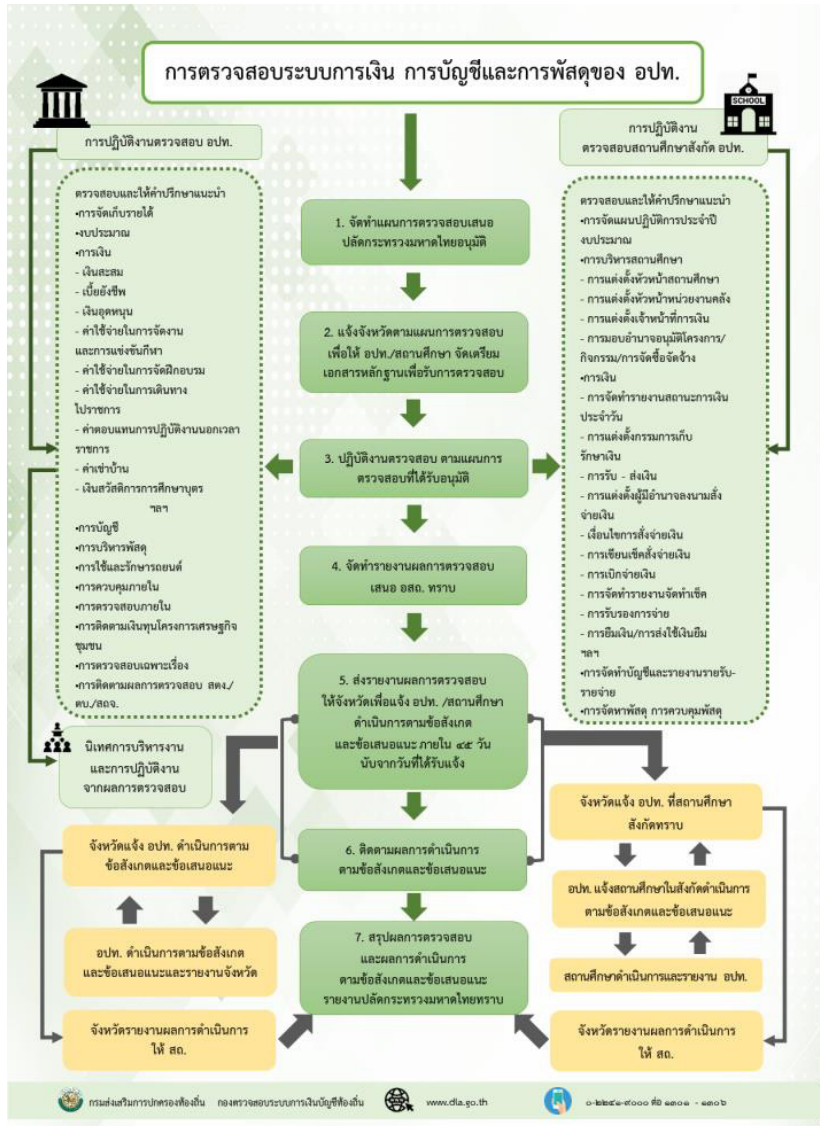
การบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านการคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๙๖ แห่ง

- ตรวจสอบ

การดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗๐ แห่ง

- นิเทศการ

บริหารงานและการปฏิบัติงานจากผลการตรวจสอบด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๑ จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑,๘๕๓ แห่ง ผู้เข้ารับการนิเทศ ๓,๖๑๙ คน

๒) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

- ตรวจสอบการบริหารงานและการปฏิบัติงานด้านการคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๔๒ แห่ง

- ตรวจสอบการดำเนินงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๒๒ แห่ง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองตรวจสอบระบบการเงินบัญชีท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๒๖ (มท.) ๓๓๐๑, มือถือ ๐๘๕ ๔๘๐ ๒๓๙๕

๔.๒ การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA)

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

จากบทบาทภารกิจของ สส. ที่มีหน้าที่ส่งเสริมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับบริการที่ดีและมีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาลนั้น จึงได้กำหนดระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบของการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติราชการและนิเทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา และพัฒนาวิธีการ รูปแบบ หลักเกณฑ์และมาตรฐานการประเมิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลา ๑๕ ปีที่ผ่านมา โดยในปัจจุบันใช้ชื่อว่า “การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA)” เพื่อติดตามและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

การประเมินประสิทธิภาพของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment

: LPA) มีกลุ่มเป้าหมายการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา) โดยเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ๓) ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ๔) ด้านการบริการสาธารณะและ ๕) ด้านธรรมาภิบาล

ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต้องผ่านเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) เฉลี่ยรวม ๕ ด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑) สถ. ปรับปรุงตัวชี้วัดการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) จังหวัดแต่งตั้งทีมประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทีมละ ๔ คน ประกอบด้วย ๑. ข้าราชการ สถจ. ๒. ท้องถิ่นอำเภอ ๓. ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) จังหวัดถ่ายทอดเกณฑ์และรูปแบบการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบ
- ๔) ทีมประเมินดำเนินการตรวจประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่
- ๕) สถจ. บันทึกข้อมูลผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระบบ
- ๖) จังหวัดนำผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งที่ประชุมคณะกรรมการข้าราชการ อบจ. หรือพนักงานเทศบาลจังหวัด หรือพนักงานเมืองพัทยา หรือพนักงานส่วนตำบล จังหวัดทราบแล้วแต่กรณี

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

การประเมินประสิทธิภาพของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ประจำปี ๒๕๖๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๘๕๑ แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา) โดยเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ๓) ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ๔) ด้านการบริการสาธารณะ และ ๕) ด้านธรรมาภิบาล

ผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปี ๒๕๖๓ พบว่ามี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพ (Local Performance Assessment: LPA) เฉลี่ย ๕ ด้าน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐ จำนวน ๗,๕๓๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๙๑

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ประจำปี ๒๕๖๔ มีกลุ่มเป้าหมายการประเมินองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๘๔๙ แห่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา) โดยเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการบริหารจัดการ ๒) ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา ๓) ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง ๔) ด้านการบริการสาธารณะ ๕) ด้านธรรมาภิบาล โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ต้องผ่านเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) เฉลี่ยรวม ๕ ด้าน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๖๔

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีท้องถิ่น กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๒๒

๔.๓ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมีหน้าที่กำกับดูแลองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมีอำนาจสั่งหรือวินิจฉัย ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม กระทำการอันต้องห้ามหรือฝ่าฝืน หรือมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายและกฎกระทรวงว่าด้วยการ สอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ตระหนักถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้กำกับดูแลดังกล่าวที่จะต้องสนับสนุน ส่งเสริม ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย กฎ และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ในการสอบสวนเกิดความถูกต้องและเป็นธรรม

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อหารือ แจ้างเวียน แนวทางปฏิบัติแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น หรือรองประธานสภาท้องถิ่น พ้นจากตำแหน่ง

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) การพิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน กล่าวคือ

- เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาและข้อสงสัยเกี่ยวกับการสอบสวนหรือการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องส่งเรื่องดังกล่าวโดยรวบรวมข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในเรื่องนั้น เสนอให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้กำกับดูแลเพื่อพิจารณา

- เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรที่จะให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าว ก็จะต้องรายงานข้อเท็จจริง มายังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อจัดทำความเห็น เพื่อให้ผู้กำกับดูแลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องต่อไป

๒) การดำเนินการเพื่อสอบสวนผู้บริหารท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

- ผู้กำกับดูแลแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

- คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามขั้นตอน กล่าวคือ ๑) รวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ๒) แจ้างข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ๓) ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแสดงพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา ๔) พิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน และ ๕) ทำรายงานการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้ง

- ผู้กำกับดูแลพิจารณารายงานการสอบสวน และวินิจฉัย หรือเสนอความเห็นให้ผู้มีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ หากเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด ผู้กำกับดูแลสามารถพิจารณาตามฐานความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน แล้วทำความเห็นและรายงานให้ผู้มีอำนาจพิจารณาและสั่งให้พ้นจากตำแหน่งต่อไป

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้กำกับดูแลและกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

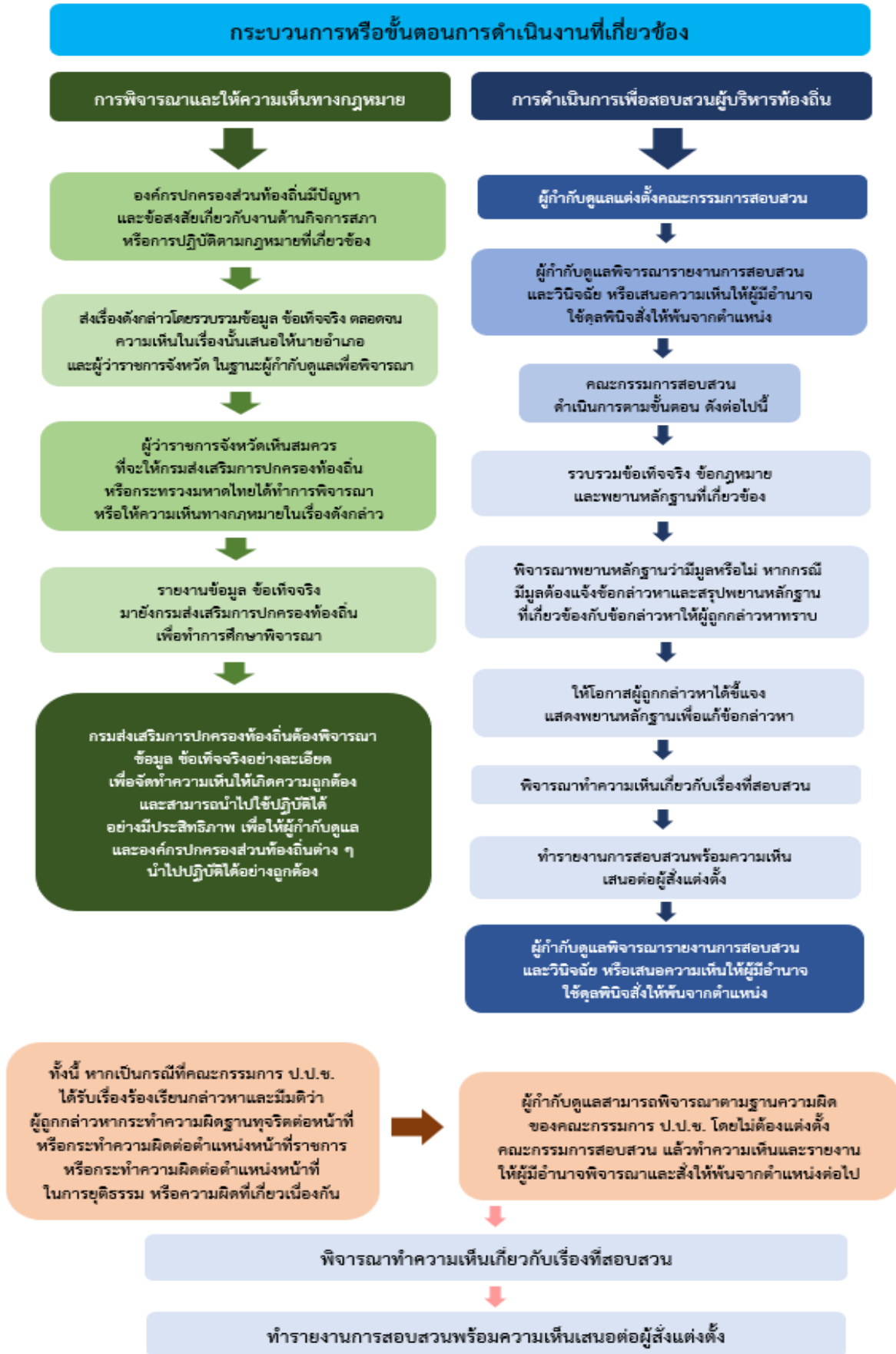
- ให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อหารือ แจ้างเวียนแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง จำนวน ๑๑ เรื่อง

- ตรวจสอบรายงานและความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดที่ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้ดุลพินิจสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น หรือรองประธานสภาท้องถิ่น พ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และจัดทำความเห็นเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ดังนี้ ๑) กรณีที่เกิดจากการร้องเรียนกล่าวหาและถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวน จำนวน ๖ ราย ๒) กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด จำนวน ๖ ราย

๒) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีเป้าหมายจะดำเนินการสนับสนุนส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอบสวนแก่ผู้กำกับดูแลและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการสอบสวนของผู้กำกับดูแลได้ดำเนินการอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตามที่กฎหมายและกฎกระทรวงกำหนดไว้ ได้แก่ การจัดทำตัวอย่างเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนตามกฎกระทรวง พร้อมคำแนะนำ เพื่อเจ้าหน้าที่นำไปใช้ปฏิบัติในการสอบสวน การจัดทำ Video Conference บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวินิจฉัยและกำกับดูแล กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖

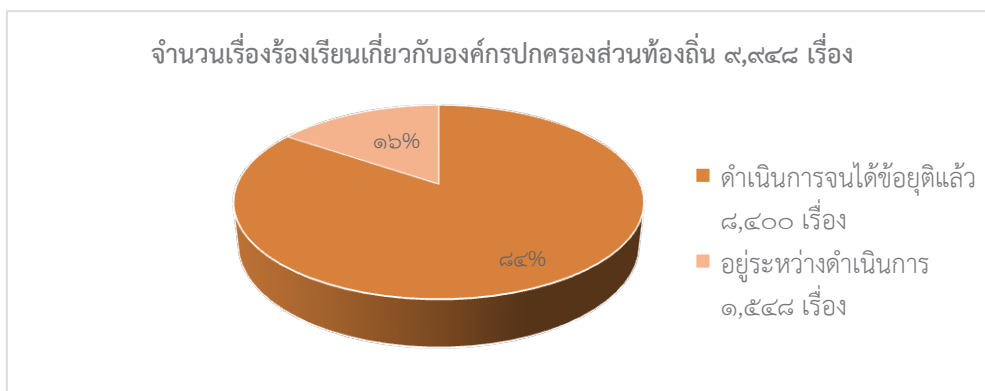
๔.๔ การตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่ โดยการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอาจทำให้เกิดข้อร้องเรียนได้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนและประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะที่มีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน ๙,๙๔๘ เรื่อง มีการดำเนินการจนได้ข้อยุติแล้ว จำนวน ๘,๔๐๐ เรื่อง และมีเรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑,๕๔๘ เรื่อง

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) เมื่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ จะส่งเรื่องให้จังหวัดตรวจสอบและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

๒) จังหวัดดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน หรือส่งเรื่องดังกล่าวให้อำเภอดำเนินการตรวจสอบ

๓) เมื่อจังหวัดหรืออำเภอได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ในเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้ว ปรากฏผลดังนี้

- ไม่มีมูลหรือไม่พบการกระทำความผิด ให้พิจารณายุติเรื่องร้องเรียน

- หากพบว่า มีมูลหรือมีการกระทำความผิด ให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในเรื่องร้องเรียน พร้อมทั้งดำเนินการทางวินัย ทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองกับผู้กระทำความผิดตามข้อร้องเรียน

๓) แจ้งผลให้ผู้ร้องทราบและรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทราบ

๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาผลการดำเนินการของจังหวัด หากเห็นว่าการดำเนินการถูกต้องครบถ้วนก็รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อพิจารณายุติเรื่องร้องเรียนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการเรื่องร้องเรียนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ อปท. ความประพฤติกการมีตัวตนแล้วและในลักษณะกับ อปท. รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่เรื่องสงวน การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร สมาชิกสภาข้าราชการพนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

ขั้นตอนการดำเนินการ

ลค. ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ

➔

ส่งให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภายใน 30 วัน

➔

ลค. ได้รับรายงานการดำเนินการของจังหวัดแล้วต้องดำเนินการตรวจสอบว่าประเด็นร้องเรียนครบถ้วนหรือไม่

ปัญหาอุปสรรค

1. จังหวัดรายงานผลการดำเนินการไม่ครบทุกประเด็น
2. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติมีจำนวนน้อยและบางท่านขาดความเข้าใจในกระบวนการสอบสวน ข้อกฎหมายระเบียบและหนังสือสั่งการ
3. การร้องเรียนหลายหน่วยงานทำให้การทำงานมีความซ้ำซ้อน

มีมูลความผิด

มีการดำเนินการทางแพ่ง ทางอาญา ทางวินัย และ ทางปกครอง กับผู้เกี่ยวข้อง

ไม่มีมูลความผิดตามข้อร้องเรียน

ลค. พิจารณายผลการดำเนินการของจังหวัด หากเห็นว่า การดำเนินการถูกต้องครบถ้วน ก็รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อพิจารณายุติเรื่องและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น		เรื่องร้องเรียนทั้งหมด 9,948 เรื่อง	
อยู่ระหว่างการดำเนินการ		ดำเนินการจนยุติแล้ว	
1,548 เรื่อง		8,400 เรื่อง	
จังหวัด	ลค.		
1,505 เรื่อง	43 เรื่อง		

สรุปปีงบประมาณ	ปีงบฯ 2561	ปีงบฯ 2562	ปีงบฯ 2563	ปีงบฯ 2564	รวม
1. เรื่องทั้งหมด	406	265	259	199	1,129
2. ดำเนินการจนยุติแล้ว	322	204	184	37	747
3. อยู่ระหว่างการดำเนินการ	84	61	75	162	382
3.1 จังหวัด	82	61	74	159	376
3.2 ลค.	2	0	1	3	6

กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น
27 กรกฎาคม 2564

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

ผลการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเข้ามาที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๒๕๙ เรื่อง ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ส่งเรื่องให้จังหวัดตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ทั้งหมด ๒๕๙ เรื่อง และจังหวัดได้รายงานผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจนได้ข้อยุติ จำนวน ๑๘๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๔ ของจำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖ (มท.) ๕๒๑๔

๔.๕ การสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

การกำกับดูแลเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นที่ไปด้วยความสุจริตและโปร่งใส โดยเป็นกระบวนการหนึ่งที่น่าสนใจในการกำกับดูแลให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงการสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน การดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัย เพื่อให้ชัดเจนและสอดคล้องกับระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมทั้งกรณีการพ้นจากตำแหน่ง เพราะกระทำความผิดหรือเพราะเหตุอื่นของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้ดำเนินการออกกฎกระทรวงดังกล่าว

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) ในการสอบสวนตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้กำกับดูแลแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสอบสวนผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ได้มีการกำหนดให้มีออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องดังกล่าวให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับระยะเวลาตามกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น การสอบสวนที่อยู่ระหว่างการสอบสวนก่อนกฎกระทรวงนี้จะมีผลใช้บังคับ จึงต้องดำเนินการตามบทเฉพาะกาลท้ายกฎกระทรวงดังกล่าว

๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

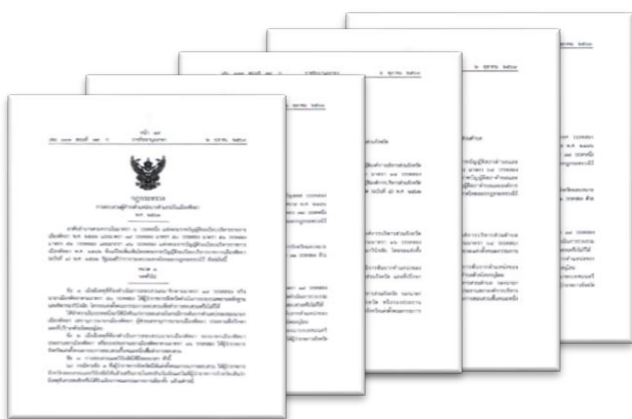
(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง (เฉพาะกรณี อบจ. เทศบาล อบต. และเมืองพัทยา)

๑) กรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือการพ้นจากตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือกระทำการต้องห้าม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและพิจารณาวินิจฉัย โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ กรณีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ต้องสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน ขยายได้ไม่เกิน ๓๐ วัน และวินิจฉัยภายใน ๓๐ วันนับแต่ที่ได้รับรายงานการสอบสวน

๒) กรณีการพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่เข้าข่ายพฤติการณ์ตามที่กฎหมายกำหนด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นมาเพื่อสอบสวนให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน (กรณีเมืองพัทยาภายใน ๙๐ วัน) ขยายได้อีกไม่เกิน ๓๐ วัน (การขยายเวลาไม่รวมถึงเมืองพัทยา) วินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน กรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำความผิด ให้ส่งยุติเรื่อง หากผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน กรณีให้สอบสวนเพิ่มเติม ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องสั่งการภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวนเพิ่มเติม (กรณีเมืองพัทยา ต้องดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมและรัฐมนตรีต้องสั่งการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด)

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

ผลการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น ๕ ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๓ กฎกระทรวงสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๓ กฎกระทรวงสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๖๓ กฎกระทรวงสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๓ กฎกระทรวงสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งในเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับนับแต่วันประกาศราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือแจ้งเวียนจังหวัดทุกจังหวัดตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๐๘๐๔.๕/ว ๖๑๗๔ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓ และได้เผยแพร่กฎกระทรวงดังกล่าวทางเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นด้วยแล้ว

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖ ภายใน ๕๒๑๔

๔.๖ การส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินงานของกิจการสภาท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

การดำเนินงานกิจการต่าง ๆ ของสภาท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการที่กฎหมายและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและแนะนำแนวทางปฏิบัติแก่สภาท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านกิจการสภาท้องถิ่นเป็นไปโดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน ได้แก่ การแนะนำแนวทางปฏิบัติ การให้ความเห็นทางกฎหมายหรือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) การดำเนินงานด้านกิจการสภา ได้แก่ การดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาท้องถิ่น และการดำเนินการประชุมสภาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๗๖ แห่ง เทศบาล จำนวน ๒,๔๗๒ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕,๓๐๐ แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน ๗,๘๕๐ แห่ง โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินการด้านกิจการสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวให้เป็นไปโดยถูกต้อง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) การพิจารณาและให้ความเห็นทางกฎหมาย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน กล่าวคือ

- เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาและข้อสงสัยเกี่ยวกับงานด้านกิจการสภาหรือการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องส่งเรื่องดังกล่าวโดยรวบรวมข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในเรื่องนั้นเสนอให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้กำกับดูแลเพื่อพิจารณา

- เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรที่จะให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าว ก็จะต้องรายงานข้อเท็จจริง มายังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อจัดทำความเห็นเพื่อให้ผู้กำกับดูแลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องต่อไป

๒) การวินิจฉัยปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งตามข้อ ๕ ของระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ กล่าวคือ

- ประธานสภาท้องถิ่นจะต้องทำการวินิจฉัยปัญหาโต้แย้งหรือกรณีที่ระเบียบมิได้กำหนดไว้ นั้นเพื่อใช้บังคับไปพลางก่อน

- ประธานสภาท้องถิ่นนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาวินิจฉัย)

- ผู้ว่าราชการจังหวัดจะทำการวินิจฉัยและคำวินิจฉัยนั้นให้ใช้บังคับได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ใช้บังคับได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น แล้วรายงานพฤติการณ์ดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด)

- ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานพฤติการณ์ดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณา

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องตรวจสอบพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างละเอียด เพื่อจัดทำความเห็นให้เกิดความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้กำกับดูแลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องต่อไป

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การให้ความเห็นทางกฎหมายหรือตอบข้อหารือในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการสภาท้องถิ่นที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหารือมา จำนวน ๖ เรื่อง

๒) การแนะนำแนวทางปฏิบัติงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ แนวทางการให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจการสภาท้องถิ่น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวินิจฉัยและกำกับดูแล กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๓๖

๕. ระบบบริหารงานบุคคล

๕.๑ ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

เพื่อให้ทันต่อการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งแนวคิดการเป็นหน่วยงานสมัยใหม่ที่กะทัดรัด มีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นกรอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปตามแนวนโยบายภาครัฐ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ มีมติให้ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นนำไปจัดทำ ปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลตามอำนาจหน้าที่ต่อไป โดยมี ๗ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ๑) ปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังให้เหมาะสมกับประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) พัฒนาประสิทธิภาพระบบทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๓) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรและผู้บริหารให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลตามแนวทาง Thailand ๔.๐
- ๔) เน้นความโปร่งใสในระบบบริหารทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ยึดหลักสมรรถนะและการสร้างเสริมหลักธรรมาภิบาล
- ๕) ต่อยอดการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๖) ขับเคลื่อนระบบทรัพยากรบุคคลส่วนท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- ๗) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาาระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สป. โทร. ๐ ๒๒๒๕ ๔๗๕๒ (มท.) ๕๐๕๙๘
--

๕.๒ การจัดทำมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ (๑) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือ ก.ถ. มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานกลางและแนวทางในการรักษาระบบคุณธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่งของพนักงานส่วนท้องถิ่น รวมตลอดถึงการกำหนดโครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมแก่รายได้และการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การกำหนด มาตรฐานกลางและแนวทางจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะเจาะจงที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารงานบุคคลตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

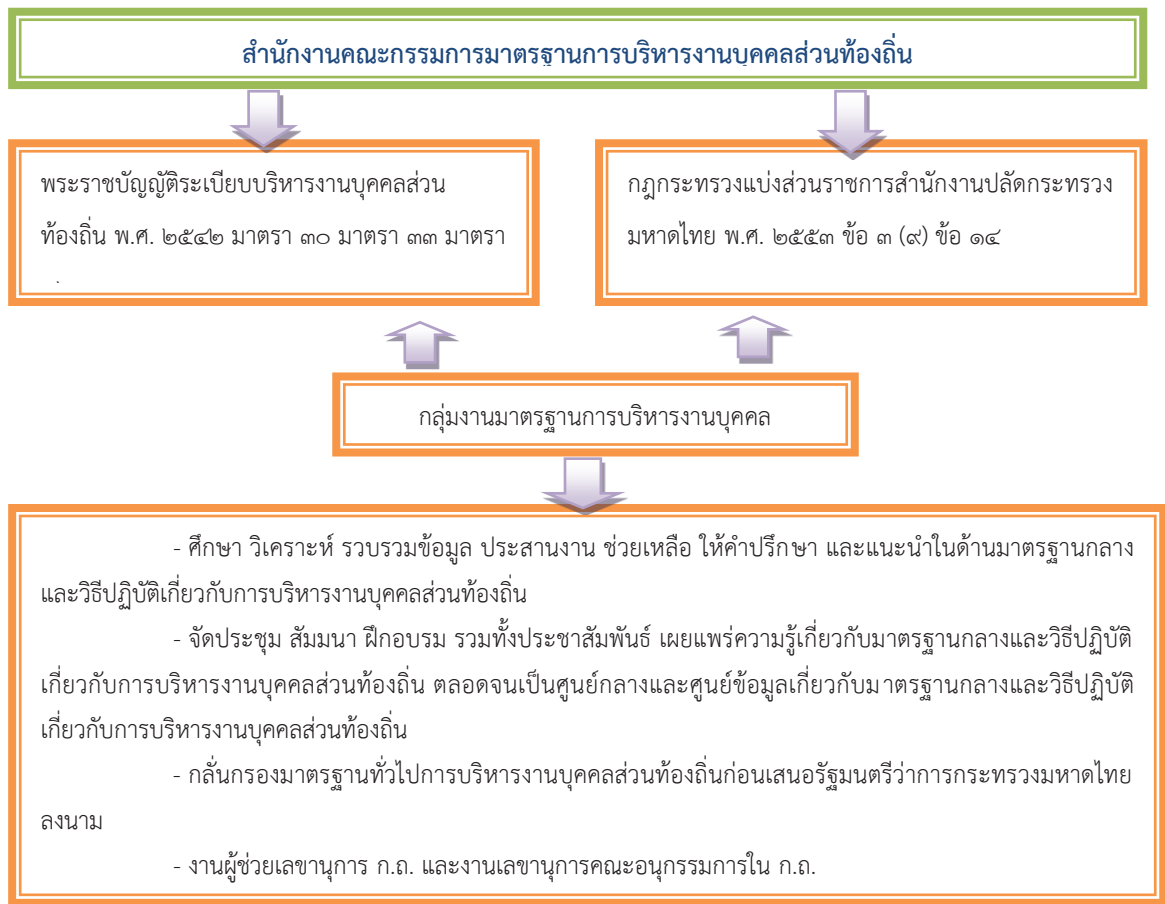
สาระสำคัญ ความในมาตรานี้เป็นการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการฯ (ก.ถ.) ไว้ ๘ เรื่องซึ่งเป็นอำนาจเพียงกำหนดมาตรฐานกลางในการบริหารงานบุคคลและเรื่องที่เกี่ยวข้องเท่านั้นเพื่อให้คณะกรรมการกลางและคณะกรรมการท้องถิ่นดำเนินการซึ่งเป็นการดำเนินการในเชิงวิชาการมิได้มีอำนาจในการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด

สำหรับการดำเนินการของ ก.ถ. ดังกล่าวข้างต้นพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น มาตรา ๓๖ บัญญัติให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่รับผิดชอบงานในราชการของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๒) ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๓) ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๔) ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๕) จัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๖) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ผลงาน และอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ และในการดำเนินงานของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
- ๗) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมอบหมาย

สาระสำคัญ เมื่อมี ก.ถ. ก็จำเป็นต้องมี สำนักงานใดสำนักงานหนึ่งเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานราชการของ ก.ถ.ข้างต้น กฎหมายฉบับนี้จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวขึ้น ในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ก.ถ. จึงต้องทำหน้าที่ใน ๒ บทบาท กล่าวคือ ทำหน้าที่ในบทบาทงานราชการของ ก.ถ. บทบาทหนึ่ง และบทบาทในฐานะหน่วยงานราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงอีกบทบาทหนึ่ง

สำหรับหน้าที่ในความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการของ ก.ถ. นั้น มีกระบวนการทำงานโดยแบ่งโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ออกเป็น ๔ กลุ่มงาน กับ ๑ ฝ่าย ประกอบด้วย (๑) กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น (๒) กลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคล (๓) กลุ่มงานกฎหมาย (๔) กลุ่มงานสารสนเทศและติดตามประเมินผล (๕) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ทั้งนี้ในการกำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น มีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

(๑) **ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย** เกี่ยวกับระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น โดยเปรียบเทียบกับการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานกลางที่จะนำไปใช้สำหรับการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล และพนักงานส่วนตำบล และต้องเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้กับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาได้ด้วย แล้วนำเสนอทางเลือกเพื่อให้คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นพิจารณา

(๒) **จัดทำมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น** เมื่อคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม จึงนำทางเลือกที่ได้ไปกำหนดเป็นระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารงานบุคคลสอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารงานบุคคลภาครัฐ โดยจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) บททั่วไป
- ๒) การกำหนดโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการการกำหนดตำแหน่งและมาตรฐานของตำแหน่ง
- ๓) โครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่น
- ๔) การสรรหาบุคคล
- ๕) การแต่งตั้งและการให้พ้นจากตำแหน่ง

เงินเดือน

๖) การเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ และการเลื่อนขั้น

๗) วินัย การรักษาวินัย และการดำเนินการทางวินัย

๘) การอุทธรณ์

๙) การร้องทุกข์

๑๐) การบริหารงานบุคคลของพนักงานครูส่วนท้องถิ่น

๑๑) การบริหารงานบุคคลของลูกจ้าง

๑๒) บทเฉพาะกาล

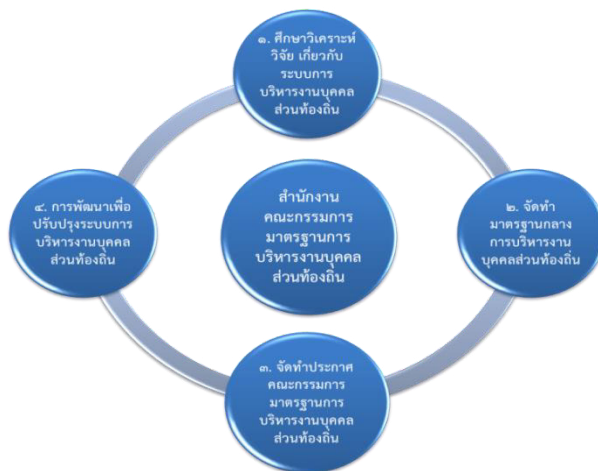
(๓) จัดทำประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

เมื่อคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พิจารณาสาระสำคัญของระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นแล้วจึงออกเป็นประกาศคณะกรรมการมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลบังคับใช้ตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นนำไปจัดทำมาตรฐานทั่วไปเพื่อใช้เป็นการเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท คือ มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลพนักงานเทศบาล มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลพนักงานส่วนตำบล

(๔) การพัฒนาเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

เมื่อมีการนำมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ สำนักงาน ก.ค. มีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลระบบการบริหารงานบุคคลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบข้อดีข้อเสียของมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นรวมทั้งเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กระบวนการจัดทำมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานมาตรฐานการบริหารงานบุคคล สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

โทร.๐ ๒๒๒๒ ๔๑๕๘

๕.๓ การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกันเพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมไปถึงคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น กำหนดให้คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม เพื่อเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางจัดทำ และปรับปรุงมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของระบบคุณธรรม ตลอดจนสามารถเยียวยาแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) สถิติที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลบุคลากรท้องถิ่น ประกอบด้วย ข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๕๘,๓๐๑ คน, ลูกจ้างประจำ จำนวน ๑๒,๑๘๔ คน, พนักงานจ้าง จำนวน ๒๒๖,๖๔๒ คน รวมทั้งหมด ๓๙๗,๑๒๗ คน (ข้อมูลระบบ LHR ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔)

๒) กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) จัดทำ พัฒนา ปรับปรุงมาตรฐานทั่วไป หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสอบแข่งขันการสอบคัดเลือกการคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น

๒) ดำเนินการตามมาตรฐานทั่วไป หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสอบแข่งขันการสอบคัดเลือกการคัดเลือก และการโอนข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น

๓) การให้คำปรึกษาและแนะนำตอบข้อหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานทั่วไปในการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการคัดเลือกกรณีที่มีเหตุพิเศษที่ไม่จำเป็นต้องสอบแข่งขัน พ.ศ. ๒๕๖๓

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการบรรจุผู้ออกจากราชการไปแล้วกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. ๒๕๖๓

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหารและการปฏิบัติงานของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง การกำหนดกอง สำนัก หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๓

- ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลเรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนราชการและระดับตำแหน่งของเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานทั่วไปในการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกและการคัดเลือกข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นให้ดำรงตำแหน่งสายงานผู้บริหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔

- ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนราชการและระดับตำแหน่งของเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

- ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนราชการและระดับตำแหน่งขององค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

- ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับกำหนดโรคที่เป็นลักษณะต้องห้ามเบื้องต้นสำหรับข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๔

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานมาตรฐานทั่วไปการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๑๗

๕.๔ การสร้างขวัญ กำลังใจ และแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุมัติให้มีการจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๑๖๙๕๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยบำเหน็จความชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษ

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง สังกัดเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) ได้รับค่าตอบแทนพิเศษรายเดือน อัตราคนละ ๒,๕๐๐ บาทต่อเดือน

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนค่าตอบแทนรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อสำนักงบประมาณ และคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามลำดับ

๒) สำนักงบประมาณอนุมัติและโอนเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตรวจสอบข้อมูลจากระบบศูนย์บริการข้อมูลบุคลากรท้องถิ่นแห่งชาติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณ

๔) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขออนุมัติและโอนจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายให้ผู้มีสิทธิ

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายการเงินอุดหนุนสำหรับค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กับ ข้าราชการ/พนักงานส่วนถิ่น ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ในพื้นที่เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) จำนวน ๑๒,๙๒๐ คน เป็นเงิน ๓๙๐,๓๓๐,๐๐๐ บาท

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายการเงินอุดหนุนสำหรับค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กับ ข้าราชการ/พนักงานส่วนถิ่น ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างในพื้นที่เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) จำนวน ๙,๘๓๙ คน เป็นเงิน ๒๙๔,๕๗๐,๐๐๐ บาท

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๓ ๘๙๙๑

๕.๕ การพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

๕.๕.๑ การสมัครเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

(๑) ที่มาและความสำคัญ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีภารกิจหลักในการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบภารกิจดังกล่าว

ท่ามกลางมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้การจัดการฝึกอบรมและการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ณ ที่ตั้งได้รับผลกระทบ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้ปรับรูปแบบและแพลตฟอร์มการเรียนรู้และการเข้ารับการอบรมให้เป็นการอบรมทางออนไลน์ โดยใช้การสื่อสารสองทางและทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๖ หลักสูตร โดยผู้เข้ารับการอบรมสามารถเข้าสมัครรับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ได้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(๒) ขั้นตอนการสมัคร

- ๑)สมัครผ่านหน้าเว็บไซต์ www.lpdi.go.th. เมนู/หัวข้อ สมัครอบรม
- ๒)สแกน QR CODE ในหน้าหนังสือประชาสัมพันธ์แผนการฝึกอบรม
- ๓)ประสานงานผ่านเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
- ๔)กรอกรายละเอียดการสมัครเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้เข้ารับการอบรมพิมพ์ใบแจ้งชำระเงิน
- ๕)ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องขออนุญาตและขออนุมัติเข้ารับการอบรมจาก

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจจากต้นสังกัด

๖)นำใบชำระเงินไปชำระได้ที่เคาน์เตอร์ ธนาคารได้ทุกสาขา

๗)กรณีบางหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา

ผู้เข้ารับการอบรมสามารถโอนเงินเข้าบัญชีหน่วยงานที่ร่วมกับสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นจัดการอบรมได้โดยตรง

๘)เก็บหลักฐานและรายละเอียดการชำระเงินเพื่อส่งยืนยันให้สถาบันพัฒนาบุคลากร

ท้องถิ่นทราบทางช่องทางต่าง ๆ

การสมัครเข้ารับการศึกษารอบหลักสูตรของสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

อปท.

กระบวนการ/ขั้นตอน และระยะเวลา

สามารถดำเนินการได้ โดยผ่านช่องทาง ดังนี้

1 ช่องทางเอกสาร/ไปรษณีย์

ดาวน์โหลดใบสมัคร การฝึกอบรมหลักสูตร ต่าง ๆ ได้ที่ เว็บไซต์ www.lpdi.go.th

กรอกใบสมัครให้ครบถ้วน รายละเอียดและระยะเวลา กำหนดไว้ในเอกสารฝึกอบรม และหลักฐาน

จัดส่งใบสมัคร FAX หรือทางไปรษณีย์

สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ตรวจสอบคุณสมบัติ

ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้ารับการอบรมศึกษาผ่านเว็บไซต์ www.lpdi.go.th ก่อนอบรม 30 วัน

โอนเงินค่าลงทะเบียนผ่านธนาคารกรุงไทย

2 ช่องทางออนไลน์

ค้นหาหลักสูตรที่ต้องการสมัครได้ในระบบอบรมเว็บไซต์ www.lpdi.go.th

ตรวจสอบข้อมูล และคลิกสมัครฝึกอบรม

กรอกรายละเอียด ๓๓ หลัก และข้อมูลส่วนบุคคล

เมื่อหลักสูตรที่ต้องการจะเข้ารับการฝึกอบรม และการยืนยันการสมัคร

ส่งพิมพ์เอกสารใบสมัคร

ค่าลงทะเบียนผ่านธนาคารกรุงไทย

นำหลักฐานการโอนเงิน มาแสดงรับราชการแล้ว

ค่าธรรมเนียม

ผู้สมัครจะต้องจ่ายค่าลงทะเบียนการเข้ารับการฝึกอบรมตามแต่ละหลักสูตรที่กำหนด

ช่องทางการให้บริการ

เว็บไซต์ www.lpdi.go.th	Tel/Fax 0 2516 2106 0 2516 4232 0 2191 4804	สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ซอยคลองหลวง 8 ถนนพหลโยธิน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
--	--	--

ช่องทางการติดต่อ/ร้องเรียน

ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผนพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น
☎ 081-859-7785 ☎ 02 516 4080 ต่อ 152 161 171

ข้อสังเกต/ข้อควรระวัง/แนวทางแก้ไข

- การสมัครเข้ารับการอบรมจะสมบูรณ์ เมื่อทางสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นได้รับใบสมัครมีข้อมูลครบถ้วนถูกต้อง และรับเงินค่าลงทะเบียนเรียบร้อยแล้วเท่านั้น
- นักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้โอนเงินแล้วจะต้องสำเนาหลักฐานการโอนเงินมาแสดงรับราชการแล้ว

ระเบียบ/ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและการเข้ารับการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พ.ศ. 2557

รายละเอียดเพิ่มเติม

สามารถสืบค้นรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- ทางเว็บไซต์ สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น www.lpdi.go.th หมวด "สมัครเข้าอบรม" เมนู "ขั้นตอนการสมัคร" และ เมนู "สมัครอบรม"
- หรือทาง QR CODE

๕.๕.๒ โครงการพัฒนาระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะของหน่วยงานไปสู่องค์กรคุณภาพด้วยระบบ

Local MOOC

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

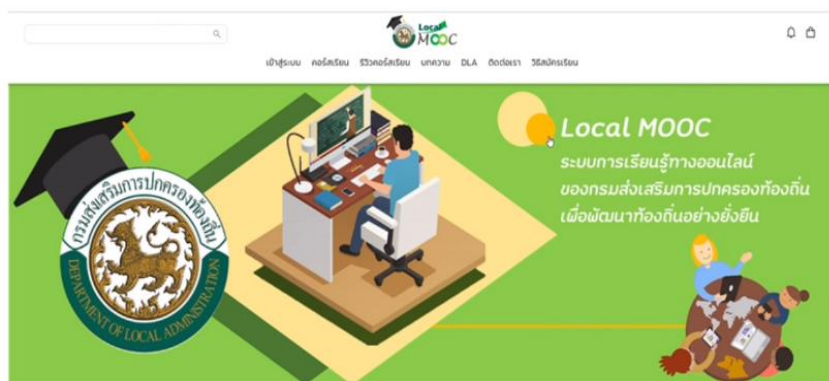
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีภารกิจหลักในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงได้จัดทำระบบการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มทางออนไลน์ภายใต้โครงการ “พัฒนาระบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะของหน่วยงานไปสู่องค์กรคุณภาพด้วยระบบ Local MOOC” ซึ่งเป็นการพัฒนาต้นแบบในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านระบบการเรียนรู้แบบเปิดทางออนไลน์สำหรับมหาชน (Massive Open Online Course : MOOC)

เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งระบบจะระบุจำนวนเวลาขั้นต่ำที่จะต้องเข้าเรียนรู้และมีแบบทดสอบวัดความรู้ในแต่ละรายวิชาผู้เข้าเรียนจะได้รับประกาศนียบัตรทางออนไลน์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อเป็นหลักฐานในการเข้าเรียนรู้กับระบบ Local MOOC ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ก้าวข้ามอุปสรรคในเรื่องสถานที่และเวลา เพราะเป็นระบบการเรียนรู้ที่ “เรียนรู้ได้ทุกที่ ตลอดเวลา โดยไม่มีค่าใช้จ่าย”

(๒) ขั้นตอนการเข้าใช้งานระบบ Local MOOC

- ๑) เข้าเว็บไซต์ Local MOOC (www.localmooc.com) ผ่านเว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๒) สมัครเปิดบัญชีเพื่อเข้าเรียนในระบบ
- ๓) เลือกคอร์สเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เมื่อสนใจเข้าเรียนในคอร์สใด ให้กดเพิ่มใส่รถเข็น
- ๔) กดเลือกเมนูคอร์สเรียนของฉัน เลือกคอร์สที่ต้องการเรียนรู้ และกด “เริ่มเรียนคอร์สนี้”
- ๕) กด “เริ่ม” เพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ๖) เมื่อเรียนจบและทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วให้กลับไปเมนู “คอร์สเรียนของฉัน” เพื่อประเมินความพึงพอใจและดาวน์โหลดใบประกาศนียบัตร

(๓) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สถิติการเข้าเรียนรู้ในระบบ Local MOOC (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๔) มีผู้เรียนรู้ในระดับกล่าวทั้งสิ้น ๔,๒๔๗ คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับวิชาจำนวน ๖,๖๙๑ คน และมีรายวิชาเปิดให้เรียนรู้ในระบบทั้งสิ้น ๒๗ รายวิชา

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๒๕๑, ๑๒๕๒

๖. ระบบสารสนเทศ

๖.๑ ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Electronic Local Administrative Accounting System : e-LAAS) เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมาตรฐานเดียวกัน ลดความผิดพลาดและภาระในการปฏิบัติงาน

ด้านการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้เริ่มให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าใช้งานได้ที่ www.laas.go.th และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กระทรวงมหาดไทยได้ยกเลิกการจัดทำบัญชีด้วยระบบมือและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบัญชีและรายงานการเงินด้วยระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) เพียงระบบเดียวตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป็นต้นไป และเพื่อให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีข้อมูลการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาใช้ในการวิเคราะห์ วางแผนในการบริหารการคลังได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗,๘๔๘ แห่ง ใช้งานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) ประกอบด้วยระบบงานเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง ดังนี้

ปีงบการเงิน	2558	2559	2560	2561	2561	ค่าเฉลี่ย
งบดุล						
สินทรัพย์						
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	98,800.00	227,540.24	138,898.00	219,450.00	16.71%	226,800
สินทรัพย์หมุนเวียน	2,096.10	79,421.87	230,284.80	216,000.00	9.27%	226,800
รวมสินทรัพย์	2,000.00	36,122.00	48,286.30	36,000.00	25%	28,800
หนี้สิน	0.00	0.00	0.00	0.00	0%	
ส่วนของผู้ถือหุ้น	0.00	0.00	0.00	0.00	0%	
รวมหนี้สินและผู้ถือหุ้น	100,000.00	343,793.12	416,465.10	445,200.00		470,000

๑) ระบบงบประมาณ เป็นระบบสำหรับจัดทำงบประมาณประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถบันทึกร่างเทศบัญญัติประมาณการรายรับ ร่างเทศบัญญัติประมาณการรายจ่าย อนุมัติเทศบัญญัติ การโอนงบประมาณ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงค่าชี้แจงงบประมาณ การร่างประมาณการเพิ่มเติมระหว่างปี และสามารถตรวจสอบงบประมาณคงเหลือเปรียบเทียบกับรายรับจริงและรายจ่ายจริงได้

๒) ระบบรายรับ เป็นระบบสำหรับจัดการการรับเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถออกใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการรับเงิน สำหรับรายการธุรกรรมการรับเงินทุกรายการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำใบนำส่งเงินประจำวันของเจ้าหน้าที่ผู้ทำรายการรับเงิน การจัดทำใบสำคัญสรุปใบนำส่งเงินเพื่อนำฝากธนาคารประจำวัน

๓) ระบบรายจ่าย เป็นระบบสำหรับจัดการการจ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถจัดทำรายงานขอซื้อขอยืม การจัดทำสัญญา/ข้อตกลง การตรวจรับงาน การจัดทำฎีกา การจัดทำรายงานการจัดทำเช็ค การพิมพ์เช็ค สำหรับรายการธุรกรรมการจ่ายเงินทุกรายการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) ระบบบัญชี เป็นระบบสำหรับจัดทำบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบงบประมาณ ระบบรายรับ และระบบรายจ่ายเพื่อใช้ในการจัดทำรายการบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบันทึกรายการปรับปรุงประจำปีสำหรับการปิดบัญชี การจัดการการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) ระบบสินทรัพย์ถาวร เป็นระบบสำหรับการจัดการสินทรัพย์ การบันทึกฐานข้อมูลสินทรัพย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจำหน่าย/โอนสินทรัพย์ การยืม/คืนสินทรัพย์ การบันทึกประวัติการซ่อมแซมสินทรัพย์ และการคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์

๖) ระบบบริหารจัดการ เป็นระบบสำหรับการจัดการกำหนดข้อมูลตั้งต้น และการกำหนดสิทธิการใช้งานสำหรับส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้งานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)

๓) ระบบคลังความรู้ของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบสำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ การประกาศข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS)

ประเภท	จำนวน	หมายเหตุ
งบดำเนินงาน	8,000.00	
งบอุดหนุน	0.00	
งบลงทุน	0.00	
งบเงินอุดหนุน	0.00	
งบเงินยืม	0.00	
งบเงินคงเหลือ	8,000.00	

ใบเสร็จรับเงินภาษี (สำเนา)

ผู้มีเสียภาษี นาย ชาญชัย อธิคุณ เลขที่ภาษี ๒๕๖๑ ๒๕๖๑

วันที่ ๔๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เวลา ๑๐:๐๐ น.

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ๒,๕๖๑ บาท

รวม ๒,๕๖๑ บาท

ชำระ ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

ประเภทเงิน	๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๐	๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๑	ลดลง
เงินคงเหลือ	10,400,000.00	10,400,000.00	-
เงินอุดหนุน	299,619,424.38	320,091,907.70	20,472,483.32
เงินลงทุน	14,067,686.34	14,067,686.34	-
เงินยืม	152,000.00	149,900.00	(2,100.00)
เงินคงเหลือ	43,499,421.00	42,404,421.00	(1,095,000.00)
เงินคงเหลือ	2,75,626.00	2,75,626.00	-
เงินคงเหลือ	43,057.35	41,200.35	(1,857.00)
เงินคงเหลือ	51,875.00	51,875.00	-
เงินคงเหลือ	14,500.00	15,000.00	1,000.00
เงินคงเหลือ	900,000.00	920,000.00	20,000.00
เงินคงเหลือ	3,800.00	8,000.00	5,000.00
เงินคงเหลือ	1,098,000.00	1,140,000.00	85,000.00
เงินคงเหลือ	17,962,520.00	17,962,520.00	-
เงินคงเหลือ	2,000.00	2,000.00	-
เงินคงเหลือ	263,000.00	263,000.00	-
เงินคงเหลือ	-	5,000.00	5,000.00
เงินคงเหลือ	793,363.00	793,363.00	-
เงินคงเหลือ	380,000.00	1,100,000.00	800,000.00
เงินคงเหลือ	388,400,274.07	408,749,800.39	20,349,526.32

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

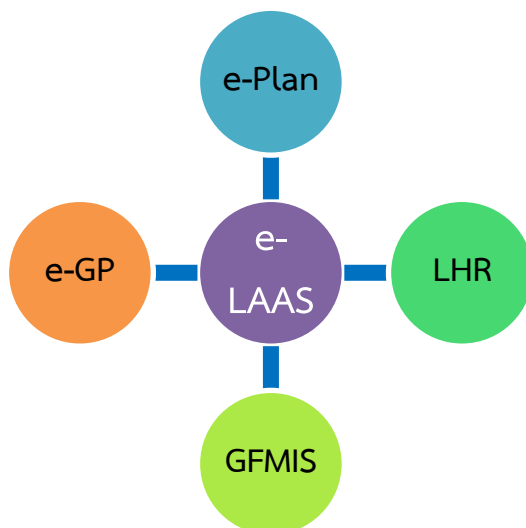
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการปรับปรุงระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) เพื่อเชื่อมต่อข้อมูลระบบงานอื่น ๆ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอก ตามนโยบายการบูรณาการระบบสารสนเทศเพื่อลดความซ้ำซ้อนและลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) เชื่อมต่อกับระบบสารสนเทศการบริหารจัดการเพื่อการวางแผนและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-Plan) ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) เชื่อมต่อกับระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น (LHR) ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลบุคลากรฐานข้อมูลเงินเดือน ค่าตอบแทนต่าง ๆ จากระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น (LHR) เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำฎีกาเพื่อเบิกจ่ายเงินเดือน

๓) เชื่อมต่อกับระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐ (GFMIS) ของกรมบัญชีกลาง โดยกระทรวงการคลังจะจ่ายเงินสวัสดิการภาครัฐแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งข้อมูลมาเพื่อบันทึกบัญชีในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-LAAS) รวมทั้งการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนทั่วไปเงินอุดหนุนทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์ และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีขอรับงบประมาณโดยตรงจากสำนักงบประมาณ

๔) เชื่อมต่อกับระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-GP) ของกรมบัญชีกลาง ในส่วนที่เกี่ยวข้องจากระบบ e-GP เพื่อบันทึกข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อเบิกจ่ายเงินและบันทึกบัญชีในระบบ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานพัฒนาระบบบัญชีท้องถิ่น สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๐๑ - ๑๖๑๑ Call center : ๐ ๒๒๐๖ ๖๓๐๐

๖.๒ ฐานข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO)

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้อยู่ในรูปแบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางสร้างมาตรฐานการทำงานที่เป็นแบบการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักการสร้างเครื่องมือในการบริหารจัดการข้อมูลที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้งาน และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ตัวเองเป็นผู้จัดทำในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตัวเองเป็นก้าวแรกของการเปลี่ยนแปลงจากการรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง เป็นการกระจายการบริหารจัดการข้อมูลไปสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO) เป็นระบบฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจ ข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งข้อมูลที่แสดงในระบบเป็นข้อมูลที่นำเข้าโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้หน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด ประกอบด้วยข้อมูล ๘ ด้าน ดังนี้ ด้านที่ ๑ สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ด้านที่ ๒ นวัตกรรมและการศึกษา ด้านที่ ๓ สาธารณภัย ด้านที่ ๔ โครงสร้างพื้นฐาน ด้านที่ ๕ บริหารจัดการน้ำ ด้านที่ ๖ การจัดการภายในและธรรมาภิบาล ด้านที่ ๗ ศาสนา สังคม และวัฒนธรรม ด้านที่ ๘ เศรษฐกิจ และแหล่งท่องเที่ยว

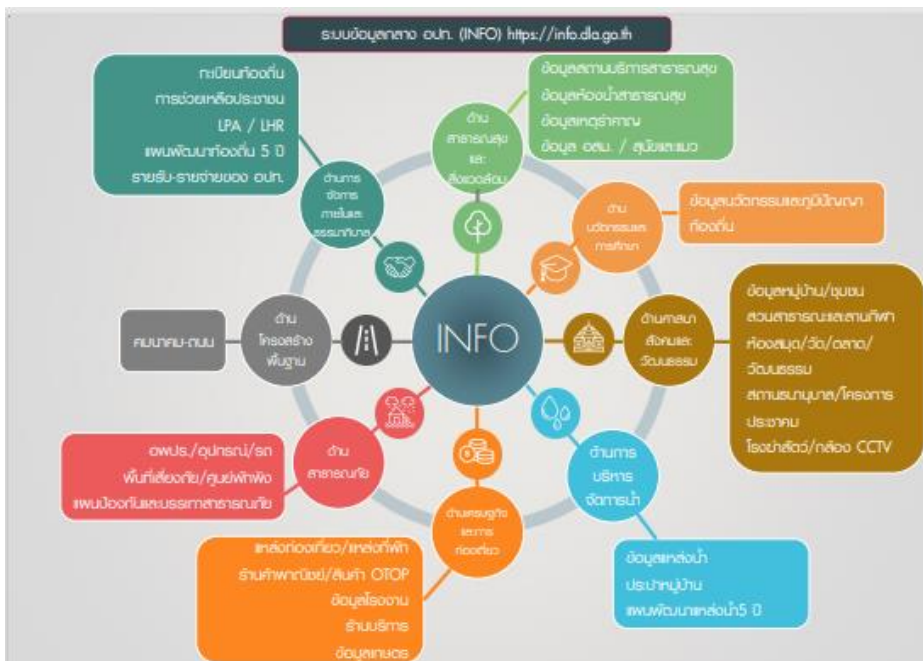

๖.๓ ข้อมูลผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น

การจัดเก็บข้อมูลผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นในระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่นและทะเบียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ELE)

(๑) ที่มาและความสำคัญ โดยสังเขป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยกองการเลือกตั้งท้องถิ่น ได้จัดทำระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และทะเบียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดเก็บข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ประวัติการจัดตั้ง ยุบรวม ยุบเลิกและเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น ข้อมูลวาระการเลือกตั้ง ข้อมูลประวัติการดำรงตำแหน่ง ข้อมูลวุฒิการศึกษา ข้อมูลจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งฯ นี้ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการทำงานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปจำนวนผู้ดำรงตำแหน่งแยกเพศ (ประเภทอปท./จังหวัด)																			
ลำดับ	พื้นที่ (จังหวัด)	นายกฯ		รองนายกฯ		ที่ปรึกษานายกฯ		เลขานายกฯ		สมาชิกสภา		ประธานสภา		รองประธานสภา		เลขาสภา		เลขาสภาที่ไม่ใช่สมาชิก	
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
1	กระบี่	54	1	96	7	11	0	43	4	617	60	54	2	55	2	35	9	4	2
2	กาญจนบุรี	109	8	187	39	45	9	80	33	1,330	308	113	8	103	20	67	26	5	7
3	กาฬสินธุ์	132	12	243	33	68	9	109	26	1,615	465	126	10	117	21	76	37	11	5
4	กำแพงเพชร	76	9	139	16	25	3	50	23	1,166	262	82	6	79	8	61	18	1	0
5	ขอนแก่น	198	12	365	52	79	11	137	57	2,629	678	202	18	192	32	124	58	13	11
6	จันทบุรี	76	5	143	18	42	6	65	16	848	199	79	2	77	6	52	18	5	7
7	ฉะเชิงเทรา	98	3	178	24	45	7	88	16	1,275	226	103	6	95	15	75	24	3	6
8	ชลบุรี	88	6	172	25	51	7	73	24	925	226	89	6	87	10	43	33	6	3
9	ชัยนาท	41	12	82	12	31	4	35	18	550	129	47	8	48	8	37	13	1	3
10	ชัยภูมิ	112	17	218	26	35	4	71	45	1,971	550	130	12	118	4	4	5		

(๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๑) จัดเก็บข้อมูลชื่อ - สกุล และวาระการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และทะเบียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ELE)

๒) จัดเก็บข้อมูลวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

๓) จัดเก็บข้อมูลประวัติการจัดตั้ง ยุบรวม ยุบเลิก และเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔) ประมวลผลข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นแบบแยกเพศชาย เพศหญิง

๕) เผยแพร่รายชื่อผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยแยกเป็นรายประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด ทางหน้าเว็บไซต์ของระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้ง <https://ele.dla.go.th> โดยไม่ต้อง login เข้าระบบใช้งาน เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้นำข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นไปศึกษาวิเคราะห์ และวิจัย

(๓) กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการบันทึกข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ดังนี้

๑) กรณี ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

- เพิ่มข้อมูลวาระ/ครั้งที่/เขตเลือกตั้งของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น
- เพิ่มข้อมูลผู้สมัคร
- เพิ่มข้อมูลผลการนับคะแนน
- ดำเนินการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่ง
- พ้นจากตำแหน่ง

๒) กรณี ผู้บริหารท้องถิ่น/สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากวาระ คสช.

- แต่งตั้ง (ผู้บริหารท้องถิ่น รองนายก เลขานุการนายก ที่ปรึกษานายก) ในวาระการแต่งตั้ง

แบบพิเศษ

- แต่งตั้ง (สมาชิกสภาท้องถิ่น ประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา) ในวาระ

การแต่งตั้งแบบพิเศษ

๓) พ้นจากตำแหน่ง

(๔) ผลการดำเนินงานปีที่ผ่านมา

จัดเก็บข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ดังนี้

๑) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕,๓๐๐ แห่ง แยกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๔,๖๒๘ คน (ปลัดปฏิบัติหน้าที่นายก จำนวน ๖๗๒ คน) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๐๓,๑๓๔ คน

๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน ๗๖ แห่ง แยกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๗๖ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒,๓๑๖ คน

การบันทึกข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ในระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่นและทะเบียน อปท. (ELE)

ที่มาและความสำคัญโดยสังเขป

สถ.ได้จัดทำระบบศูนย์ข้อมูลเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และทะเบียน อปท. เพื่อจัดเก็บข้อมูลผู้บริหาร ท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ประวัติการจัดตั้ง ยุบรวม ยุบเลิกและเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น รวมทั้ง ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น ข้อมูลวาระการเลือกตั้ง ข้อมูลประวัติการดำรงตำแหน่ง ข้อมูลวุฒิการศึกษา ข้อมูลจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง

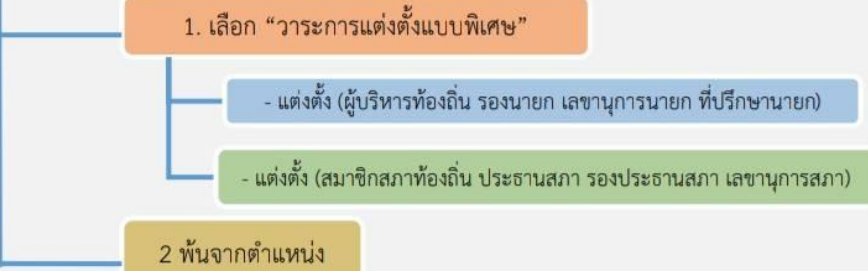
ขั้นตอน/กระบวนการ

ขั้นตอนในการบันทึกข้อมูลผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

1. กรณี ผู้บริหารท้องถิ่น / สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

2. กรณี ผู้บริหารท้องถิ่น / สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากวาระ คสช.

หน่วยงานรับผิดชอบ : กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมและข้อมูลการเลือกตั้ง กองการเลือกตั้งท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โทร. ๐ ๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๒๓๖๒ - ๓

• ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่

๑. การพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ : จังหวัดปทุมธานี

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศไทย มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย มอบหมายกรมการพัฒนาชุมชน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลัก ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการพัฒนาคนให้พึ่งตนเอง มีความเป็นเจ้าของและบริหารจัดการโดยชุมชน พัฒนาหมู่บ้าน หรือชุมชนให้มีวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงและเป็นสังคม “อยู่เย็น เป็นสุข”

จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่ปลูกกล้วยมากกว่า ๓,๐๐๐ ไร่ ปัจจุบันการผลิตและจัดจำหน่ายกล้วย เป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้แก่เกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น โดยต้นกล้วย หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว เกษตรกร จะตัดทิ้ง เพื่อเตรียมพื้นที่ปลูกพืชรอบใหม่ ปริมาณมากกว่า ๓๐,๐๐๐ ต้นต่อปี ซึ่งหากมีการนำ เศษวัสดุเหลือทิ้ง ในส่วนของกาบและก้านใบของกล้วย นำมาแยกสกัดเป็นเส้นใยถือเป็นการลดวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตกล้วย และสร้างมูลค่าด้านการพัฒนาเส้นใยในอุตสาหกรรมสิ่งทอให้แก่เกษตรกรลดการนำเข้าเส้นใยธรรมชาติ จากต่างประเทศ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มทางเลือกใช้ผ้าจากเส้นใยธรรมชาติให้กับผู้ประกอบการ ด้านเครื่องแต่งกาย และเคหะสิ่งทอ ในการผลิตเสื้อผ้าจากเส้นใยกล้วย ซึ่งเป็นแนวโน้มในการผลิตเสื้อผ้า Eco - friendly เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม อาทิ เสื้อผ้า กระเป๋าถือ หมวก และรองเท้าว เป็นต้น สามารถเป็นประโยชน์กับภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย และภาคเกษตร จังหวัดฯ จึงเล็งเห็นความสำคัญของกล้วยพืชเศรษฐกิจสำคัญ จึงมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี ขับเคลื่อน “การพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ” เพื่อเพิ่มมูลค่าจากต้นกล้วย สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและนำวัตถุดิบทางการ เกษตรมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุด

จังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

๑.๒ การดำเนินการ โดยได้กำหนดเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

๑.๒.๑ ระยะเริ่มการพัฒนา

การพัฒนาเส้นใยกล้วย จังหวัดปทุมธานี ได้มอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ปทุมธานี ได้จัดทำ “โครงการพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ” งบประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงมหาดไทย ตามโครงการน้อมนำแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยได้ดำเนินการ ๒ กิจกรรม ดังนี้

(๑) **กิจกรรมการฝึกอบรม** สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดการฝึกอบรมโครงการพัฒนาเส้นใยกล้วยให้แก่ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านแสงตะวัน” โดยกำหนดอบรมเป็น ๔ หลักสูตร หลักสูตรละ ๓ วัน รวม ๑๒ วัน ดังนี้ หลักสูตรที่ ๑ การแยกเส้นใยกล้วย หลักสูตรที่ ๒ การปั่นเส้นด้ายด้วยใยกล้วย หลักสูตรที่ ๓ การทอผ้าใยกล้วย และหลักสูตรที่ ๔ การตัดเย็บ ผลิตลายผ้า และการย้อม

(๒) **กิจกรรมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์** ในการพัฒนาเส้นใยกล้วยฯ ประกอบด้วย เครื่องแยกเส้นใยกล้วย เครื่องทอผ้า และเครื่องปั่นเส้นใย

ผลผลิตโครงการ (output)

๑) กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเส้นใยกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายและเคหะสิ่งทอ

๒) ผลิตภัณฑ์ผ้าที่ผลิตมาจากส่วนประกอบของใยกล้วย และมีเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี และเป็นผ้าประจำจังหวัดที่มีชื่อว่า “ผ้าใยกล้วยบัวหลวง”

ผลลัพธ์โครงการ (outcome)

๑) ประชาชนในพื้นที่ได้มีอาชีพ และมีรายได้จากการผลิตผ้าใยกล้วย

๒) สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยจากการนำของกากกล้วยมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ามากที่สุด

๑.๒.๒ ระยะการพัฒนาและต่อยอด

จังหวัดปทุมธานี มอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี จัดทำ “โครงการพัฒนาระดับการผลิตผ้าใยกล้วย” งบประมาณ ๘๙๕,๑๐๐ บาท เพื่อส่งเสริม/พัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตชุมชนยกระดับมาตรฐานการผลิต โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณโครงการภายใต้แผนงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมตามบัญชีท้าย พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้ดำเนินการ ๓ กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาระดับการผลิตผ้าใยกล้วยและการแปรรูปผ้าทอใยกล้วย

กิจกรรมที่ ๒ สนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์เพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องแยกเส้นใยกล้วยขนาดใหญ่ เครื่องทอผ้าอัตโนมัติ และวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

กิจกรรมที่ ๓ ออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผ้าใยกล้วยบัวหลวง จำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์

ผลผลิตโครงการ (output)

๑) ผลิตภัณฑ์ผ้าใยกล้วยได้รับการพัฒนาแปรรูปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความสวยงามตรงตามความต้องการของตลาด อย่างน้อยจำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์

๒) กลุ่มผู้ผลิตชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐

ผลลัพธ์โครงการ (outcome) กลุ่มผู้ผลิตชุมชนมีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยที่หลากหลาย

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี โทร. ๐ ๒๕๘๑ ๖๓๗๐

๒. การสร้างมูลค่าเพิ่มผักตบชวาสู่เศรษฐกิจชุมชน : จังหวัดปทุมธานี

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระทบมหาดไทย มอบหมายกรมการพัฒนาชุมชน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยการพัฒนาคมนให้พึ่งตนเอง มีความเป็นเจ้าของและบริหารจัดการโดยชุมชน พัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนให้มีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นสังคม “อยู่เย็น เป็นสุข”

จังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจัดทำโครงการที่ประยุกต์การใช้ศาสตร์พระราชานและน้อมนำเอาแนวคิดที่ทรงพระราชทานไว้ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์กับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี ดำเนินการ “โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มผักตบชวาสู่เศรษฐกิจชุมชน” เพื่อร่วมกันกำจัดผักตบชวาที่เป็นปัญหา (ขยะ) ในแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองหมายเลข ๓ ซึ่งมีปัญหาเรื่องผักตบชวาที่เป็นขยะของชุมชนมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มโดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการทำงานของคนในชุมชน

๒.๒ วิธีการดำเนินการ

๒.๒.๑ การสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

(๑) ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้การแปรรูปผักตบชวา กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วม ๘๐ คน

(๒) จัดซื้อครุภัณฑ์สนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม จำนวน ๓ กลุ่ม

๒.๒.๒ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

(๑) ชมรมรักษาวัดธรรมวัดโบสถ์และกลุ่มสัมมาชีพชุมชน ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

(๒) กลุ่มอาชีพสตรีตำบลบางหลวง หมู่ที่ ๒ ตำบลบางหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

(๓) กลุ่มจักรสานคันทรี่พาร์ค ๑๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

๒.๒.๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ โดยใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ดังต่อไปนี้

(๑) ปรับทุกข์ โดยการสอบถามพูดคุยเรื่องความทุกข์ของประชาชนในชุมชน การแลกเปลี่ยนความทุกข์ซึ่งกันและกัน ในฐานะที่เราก็มีทุกข์เช่นเดียวกันกับประชาชนในชุมชน เราก็สามารถมีความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนในระดับหนึ่ง และสามารถรับรู้ปัญหาของชุมชน

(๒) ผู้กมิตร การทำงานกับชุมชนจำเป็นต้องทราบข้อมูลที่ลึกซึ้งและรอบด้าน ต้องเข้าไปผู้กมิตร เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่รอบด้านของชุมชน

(๓) วิเคราะห์ประชาชนในชุมชนว่ามีทัศนะอย่างไร มีความคิดที่ถูกต้องหรือไม่ และต้องวิเคราะห์/จัดลำดับประชาชนในชุมชนที่เราไปทำงานร่วมออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับที่ก้าวหน้า ระดับปานกลาง และระดับที่ล่าช้า โดยเราต้องเริ่มต้นทำงานกับประชาชนที่มีแนวคิดก้าวหน้า เพื่อที่จะเข้าไปสร้างกระแสการรับรู้กับคนที่ปานกลาง และดึงส่วนที่ล่าช้าให้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนต่อไป

(๔) บ่มเพาะแกนนำและชักชวนให้เข้าร่วมทำงานกับเรา เพื่อให้แกนนำขยายบทบาทในการไปทำงานกับประชาชนในชุมชน

(๕) ขยายผลกับชุมชนอื่นเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๒.๓ ประโยชน์ในการดำเนินการ

๒.๓.๑ ผลผลิตโครงการ (output)

ได้ผลิตภัณท์ที่แปรรูปจากผักตบชวา จำนวน ๓ ผลิตภัณท์ ได้แก่

- (๑) กระเป๋าสานผักตบชวา
- (๒) บับเบิ้ลกันกระแทก/ทรายแมว
- (๓) จานรักษ์โลก

๒.๓.๒ ผลลัพธ์โครงการ (outcome)

- (๑) มีผลิตภัณท์ที่แปรรูปจากผักตบชวา
- (๒) ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น
- (๓) ขยะจากผักตบชวาในแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองหมายเลข ๓ ลดน้อยลง

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี โทร. ๐ ๒๕๘๑ ๖๓๗๐

๓. คริวเรือนพันจน คนอุบลไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น มุ่งเน้นการจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความสุข

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑.๑ การสร้างความเข้มแข็งให้ครัวเรือนยากจน

(๑) นโยบายและแนวทางของจังหวัดอุบลราชธานี มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.) ในระดับจังหวัด และ

ระดับต่าง ๆ โดยจะมีคณะทำงานวิเคราะห์และติดตามในการวางแผนให้ความช่วยเหลือครัวเรือนตกเกณฑ์ ๕ มิติ คือ มิติด้านการศึกษา มิติด้านรายได้ มิติด้านความเป็นอยู่ มิติด้านสุขภาพ และมิติด้านการเข้าถึงบริการรัฐ

(๒) บูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนงาน

(๓) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นพัฒนาขีดความสามารถคุณภาพชีวิตครัวเรือนตกเกณฑ์โดยใช้ข้อมูลจากระบบพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TMAP) ควบคู่กับการใช้ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการยืนยันข้อมูลซึ่งกันและกัน

(๔) การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนโดยอาศัยกลไกการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากด้วยการส่งเสริมอาชีพที่ตรงกับทักษะและภูมิสังคมของครัวเรือน

๓.๑.๒ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

(๑) ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงโครงสร้างมากกว่าการแก้ไขปัญหาแบบสังคมสงเคราะห์ ซึ่งจะสามารถสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนแก่ครัวเรือนตกเกณฑ์

(๒) ทำให้ผู้มีรายได้น้อย มีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้และคุณภาพที่ดีเพิ่มขึ้น

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๒.๑ โครงการ “ครัวเรือนพ้นจน คนอุบลไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

(๑) จัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย

(๒) ตรวจสอบข้อมูล/สถานะครัวเรือน โดยทีมปฏิบัติการแก้จนระดับตำบล/หมู่บ้าน

(๓) ประชุมคณะกรรมการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (คจพ.จ.) จำแนกครัวเรือนตามการตกเกณฑ์มิติต่าง ๆ ทั้ง ๕ มิติ เพื่อกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพและวางแผนขับเคลื่อนโครงการ

(๔) คณะทำงานครัวเรือนตกเกณฑ์แต่ละมิติ ทำการติดตามประมวลสรุปผล และรายงาน คจพ.จ. พิจารณาและให้ความช่วยเหลือ

(๕) สนับสนุนการประกอบอาชีพตามความต้องการของครัวเรือน

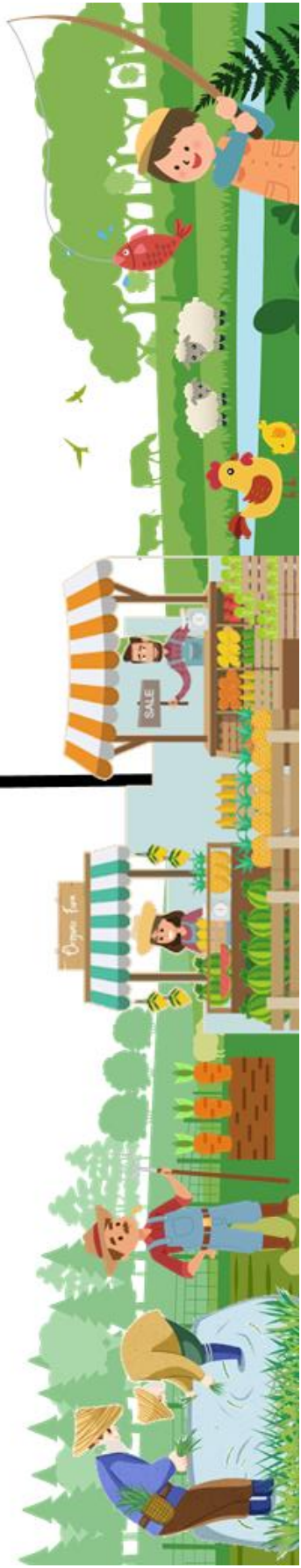
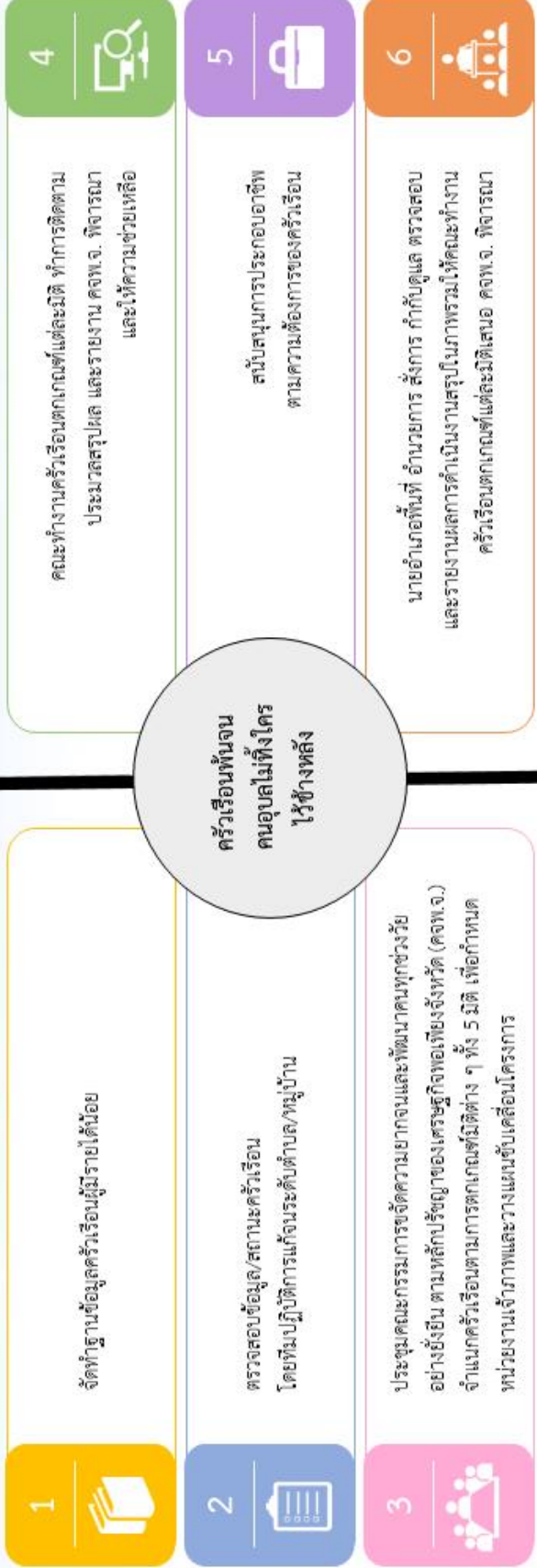
(๖) นายอำเภอพื้นที่ อำนาจการ สั่งการ กำกับดูแล ตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงานสรุปในภาพรวมให้คณะทำงานครัวเรือนตกเกณฑ์แต่ละมิติเสนอ คจพ.จ. พิจารณา

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โทร. ๐ ๒๕๘๑ ๖๓๗๐

การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

(มุ่งเน้นการจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความสุข)

ครัวเรือนรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนมีความสุข มีอาชีพมั่นคง

ภาพประกอบ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

๔. คู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก้จนคนขอนแก่น : จังหวัดขอนแก่น

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้มอบหมายให้หัวหน้าส่วนราชการ และคณะนายอำเภอทั้ง ๒๖ อำเภอ ไปศึกษาดูงานที่ประเทศจีน รัฐกวางซีจวง ที่มีแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน มาเป็นแนวทางปรับใช้กับจังหวัดขอนแก่น จึงเกิดโครงการคู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก้จนคนขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนจากการสร้างงาน สร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และสามารถพัฒนาร่วมกันอย่างเกื้อกูล สมดุลและยั่งยืน และเพื่อตอบสนองนโยบายศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาล และการพัฒนาสู่เมือง Khonkaen Smart City

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๒.๑ กลไกการทำงาน คือ การขับเคลื่อนงาน และแก้ไข้ปัญหา ด้วย ๕ มิติ ๕ วงล้อ ตาม TPMAP Logbook (มิติที่ ๑ ด้านรายได้และอาชีพ มิติที่ ๒ ด้านสุขภาพ มิติที่ ๓ ด้านการศึกษา มิติที่ ๔ ด้านที่อยู่อาศัย และมิติที่ ๕ สวัสดิการแห่งรัฐ) ประชุมแก้ไข้ปัญหาความยากจน และบูรณาการภารกิจงานตามบทบาทภารกิจของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม ลงพื้นที่เป้าหมายเดียวกัน การปฏิบัติงานของข้าราชการในระดับอำเภอ ข้าราชการคู่เสี่ยว ภาคประชาชน ภาคเอกชน ในพื้นที่ ที่มุ่งมั่น ท่วมเท รวมถึงการแสวงหางบประมาณในการช่วยเหลือตามกำลังและความสามารถของอำเภอเป็นเบื้องต้น ภาควิชาการได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เครื่องข่ายวิทยาลัยการอาชีพ โครงการคืนคุณแผ่นดิน ในข้อเสนอแนะทางวิชาการ ผนวกกับการปฏิบัติการในเชิงพื้นที่

๔.๒.๒ คณะทำงานในทุกระดับ ประกอบด้วย

(๑) ระดับจังหวัด มีคณะทำงาน ๓ คณะ (๑) คณะทำงาน ศจพ.จ. (๒) คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการคู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก้จนคนขอนแก่น เป็นชุดอำนวยการการทำงานในระดับจังหวัด (๓) คณะทำงานชุดปฏิบัติการ แก้ไข้ปัญหาความยากจนตามภารกิจ ใน ๕ มิติ ตามโครงการคู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก้จนคนขอนแก่น เป็นชุดปฏิบัติการ และกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนงาน

(๒) ระดับอำเภอ มีคณะทำงาน ศจพ.อ. และคำสั่งระดับอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานเป็นการเฉพาะ

(๓) ระดับตำบล โดยการนำของเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรให้การสนับสนุน

(๔) ระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) นำทีมอาสาสมัคร ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ผู้แทนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อาสาพัฒนาชุมชน (อช., ผู้นำ อช.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) และจิตอาสาในหมู่บ้าน

๔.๒.๓ ระบบการทำงานที่ใช้เป็นเครื่องมือการทำงาน คือ TPMAP ถ่ายทอดการทำงานของโปรแกรมบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนรู้ของข้าราชการคู่เสี่ยว หลักสูตรขอนแก่นศึกษา (๑) สัมมนาข้าราชการคู่เสี่ยว โดยมีมหาวิทยาลัยขอนแก่น มอบหมายคณะอาจารย์ มาเป็นวิทยากรกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหา อุปสรรคแนวทางแก้ไข และการดำเนินงานในอนาคต (๒) การเรียนรู้การใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศ Deep interview

“Survey Village” นำสู่การแก้ไขปัญหามหาชนในภาพรวมของชุมชน “สู่ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนแห่งความเกื้อกูล”
(๓) เพิ่มประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้าง One page เพื่อการขับเคลื่อนงาน และนำสู่โมเดลของแต่ละมิติ
เพื่อใช้ในการติดตามงานในทุกขั้นตอน

๔.๒.๔ การยกระดับคุณภาพชีวิตพื้นฐาน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการบริหารจัดการ
แก้ไขปัญหามหาชนแบบบูรณาการด้วย ๔ กระบวนงาน ๓ เป้าหมาย ๒ กลยุทธ์ ๑ โครงการ

(๑) ๔ กระบวนงาน วัตถุประสงค์ “ใช้พลังการมีส่วนร่วมของข้าราชการ เอกชน จับคู่ดูแล
รับผิดชอบครัวเรือนยากจน”

๑) ซึ่เป้าชีวิต (ศึกษาข้อมูลรายครัวเรือน ประชาคมหมู่บ้านตรวจสอบ ทบทวนว่าเป็น
ครัวเรือนยากจนจริง)

๒) เชื่อมทิศชีวิต “จับคู่ผูกเสี่ยว” จับเข้าวางแผนแก้จนครัวเรือน ข้าราชการอำเภอจับคู่
เสี่ยวกับภาคเอกชน ช่วยเหลือครัวเรือน ข้าราชการจังหวัด “บทบาทที่เลี้ยง” ประสานความร่วมมือสถานศึกษา

๓) บริหารจัดการชีวิต “คู่เสี่ยวลงมือแก้จน” ปรับ Mind Set สอนให้รู้จักพึ่งพาตนเอง
ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกอาชีพ ๑๐ อาชีพแก้จน ๑๐ ร้อยคนขอนแก่น แสงสว่าง กองทุนชุมชนใน
พื้นที่ การบริหารจัดการหนี้ครัวเรือนบรรเทาความเดือดร้อน พัฒนาคุณภาพชีวิต (น้ำ ไฟฟ้า โรงเรียน ซ่อมแซมที่
อยู่อาศัย ทุนการศึกษา ฯลฯ) การจัดหาทุนช่วยเหลือ

๔) ดูแลชีวิต “คู่เสี่ยว เยี่ยมยามถามไถ่ ร่วมทุกข์ ร่วมสุข” (ไปเยี่ยม ช่วยเหลือ แก้ไข
อย่างน้อย ๑ ครั้ง/เดือน บันทึกข้อมูล Family Folder และรายงานผลให้นายอำเภอ/จังหวัดทราบ

(๒) เป้าหมาย ยกระดับคุณภาพชีวิต ๓ ดี

๑) ความเป็นอยู่ดี (ลดรายจ่าย ลดต้นทุนการผลิต ลดละเลิกอบายมุข สุขภาพดี การออม
และจัดทำบัญชีครัวเรือน)

๒) รายได้ดี (ฝึกอบรมอาชีพ รวมกลุ่ม การออม ทุนชุมชนหนุนเสริมอาชีพครัวเรือน)

๓) สวัสดิการดี (สวัสดิการแห่งรัฐครบถ้วน/สวัสดิการชุมชน จิตอาสา การดูแล ผู้สูงอายุ
เด็ก ผู้ด้อยโอกาส และครัวเรือนยากจน)

(๓) กลยุทธ์ กลยุทธ์สำคัญในการขับเคลื่อน คือ ๒ พลัง

๑) พลังจากภายในชุมชน “ต้องระเบิดจากข้างใน” ที่สำคัญมาก คือ ผู้นำชุมชน และ
องค์กรที่มีในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ ความเอื้ออาทร ทำให้เกิด อาสาสมัครในชุมชน สร้าง
คนให้เป็น “จิตอาสา” ตัวแทนภาครัฐ ที่สร้างขึ้นในชุมชน จึงเป็นเสมือน ผู้ที่ทำงาน ตามนโยบายรัฐบาล และ
ช่วยเหลือ พี่น้องประชาชนในพื้นที่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนให้เกิดขึ้น เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) อาสาพัฒนาชุมชน(อช.) ผู้นำ อาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) อาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ฯลฯ

๒) พลังจากภายนอกชุมชน (คู่เสี่ยว ราชการ เอกชน ภาคประชาสังคม) ปฏิบัติการ
๔ ท ๓ พ ทักษะดี ปรับทัศนคติ (mind set) ทางบวก พุดคุยให้ครัวเรือนรู้สึกอบอุ่น ทักษะ หาทักษะการประกอบอาชีพ

ความชำนาญของครัวเรือน **ทรัพยากร** พื้นที่ที่สามารถแปลงเป็นทุน สร้างอาชีพ ที่ดิน ปัจจัยการผลิต **ทางออก** หนทางที่ครัวเรือนคิด ตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาของครัวเรือนตนเองอย่างเหมาะสมต่อตนเอง “สงเคราะห์” คนที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ สนับสนุน ด้านอาชีพ ในครัวเรือน “ที่พัฒนาได้” สู่การดำรงชีวิต ๓ พ เศรษฐกิจพอเพียง ความสุขพอเพียง ครอบครัวยั่งยืนพอเพียง

(๔) โครงการ คู่เสี่ยวเกี่ยวก้อยแก้งคนจนขอนแก่น (The Project Of Siew Partnership Against Poverty) มีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วย ๕ มิติ

มิติ ๑ ด้านอาชีพและรายได้ ส่งเสริมให้ความรู้ ด้านอาชีพ สนับสนุนปัจจัยการผลิต ทำงานแบบ ๔ ประสาน ภาคเกษตรกร ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคสถาบันการเงิน นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/โครงการพระราชดำริฯ/โคกหนองนาโมเดล/ทหารพันธุ์ดี/โครงการปิดทองหลังพระ ฯลฯ

มิติ ๒ ด้านการศึกษา (แก้ไขปัญหาทุกช่วงวัย) นำข้อมูลครัวเรือน เข้าสู่ระบบ ปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน (CCT/ศึกษา)/สถานศึกษาทุกระดับ(สพฐ. วิทยาลัย มหาวิทยาลัย)/ช่วยเหลือระบบ การศึกษาโดยภาคเอกชนในการให้ทุนการศึกษา กองทุนพัฒนาเด็กในชนบทฯ/มูลนิธิ/สมาคม/กาชาด

มิติ ๓ ด้านสุขภาพ การตรวจสุขภาพตามกำหนดระยะเวลา(ชราภาพ/ผู้ป่วยติดเตียง/ พิการ/HIV)/ระบบบริการสุขภาพ/กองทุนสุขภาพตำบล/คนจนขอนแก่นทุกระบบครัวมีหมอปประจำตัว ๓ คน/ caregiver/Long term care (care manager)/ท้องถิ่น/กาชาด ให้บริการและอำนวยความสะดวกบรรเทาความเดือดร้อน เฉพาะหน้า

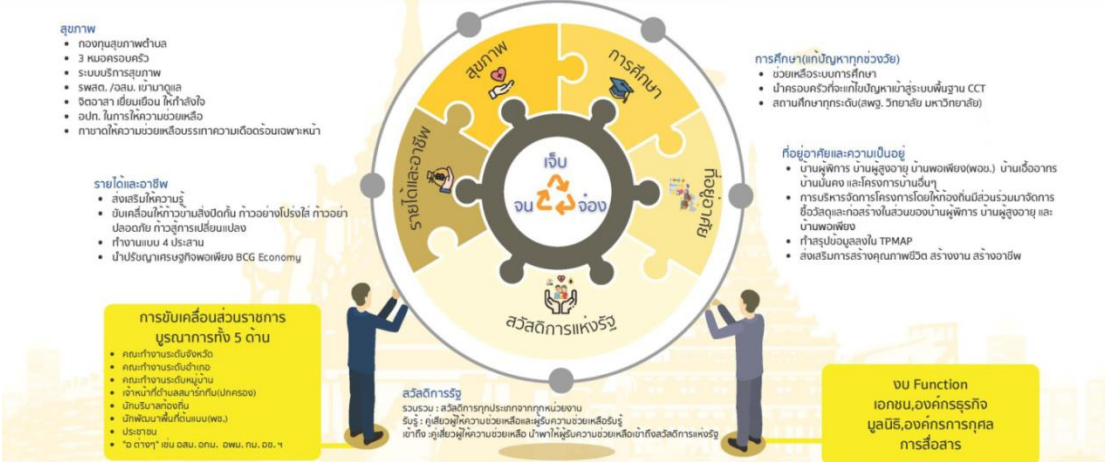
มิติ ๔ ด้านที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ ปรับปรุง ซ่อมแซมบ้านพักผู้พิการ ผู้สูงอายุ บ้าน พอเพียง บ้านมั่นคง บ้านเอื้ออาทร บ้านกาชาด มูลนิธิ CSR บริษัทต่าง ๆ ฯลฯ บริหารจัดการโครงการด้วยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการจัดซื้อวัสดุ แรงงาน/ส่งเสริมการสร้างคุณภาพชีวิต สร้างงาน สร้างอาชีพ

มิติ ๕ ด้านสวัสดิการแห่งรัฐ รวมสวัสดิการทุกประเภทจากทุกหน่วยงานและสร้างการ รับรู้ให้ข้าราชการคู่เสี่ยวให้ความช่วยเหลือ นำพาให้สมาชิกในครัวเรือนเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น โทร. ๐ ๔๓๒๔ ๖๖๙๒

“คู่มือ เกี่ยวก้อย แก่จนคนจนแก่กัน”

แก่จนคนจนแก่กัน พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ติดตามและประเมินผล → Survey village + TPMAP

Sustainability

ความยั่งยืนของโครงการ

- นำเสนอโครงการเข้าในการประชุมและติดตามคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ(กรอ.)ให้มีการรายงานติดตามผลการดำเนินงาน
- จัดตั้งศูนย์กลางทั้งจังหวัดและอำเภอ(War Room) โดยที่อำเภอรับผิดชอบเรื่องขอการช่วยเหลือจากคู่มือบ้านมั่นคงที่นำเสนอต่อหน่วยงานต้นน้ำโครงการ
- คณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.) รับบัญชาตัวไปเพื่อประสานงาน และติดตาม
- เป็นโครงการที่ปรากฏในยุทธศาสตร์จังหวัด Smart City
- มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรปฏิบัติงาน
- ทำการประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์จังหวัด(ทช.)ช่วยเหลือเผยแพร่
- ปรากฏผลของครัวเรือนที่พ้นจากปัญหาอย่างยั่งยืนเป็นครัวเรือนต้นแบบ

สร้างการรับรู้และเข้าใจ

“สำหรับข้าราชการที่ย้ายหรือบรรจุใหม่มาขอคำแนะนำจะได้รับการอบรม และพัฒนาได้”

“สำหรับประชาชนผู้ได้รับการสงเคราะห์ และพัฒนาได้”

หลักสูตรขอแนะนำศึกษา*

- การสื่อสาร
- Soft Skill Khon Kaen
- Design Thinking
- New public governance
- Collaboration and Communication Skills
- Dialogue

สำหรับประชาชนผู้ได้รับการสงเคราะห์ และพัฒนาได้ “เสริมองค์ความรู้”

- 10 อาชีพที่คนจนขอแนะนำ
- อบรมสร้างอาชีพ 3 กิจกรรมต่อบ้าน
- สร้างองค์ความรู้กับราษฎรผู้ชาวบ้าน
- ใช้นวัตกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น
- สนับสนุนเพื่อการประกอบอาชีพ
- นวัตกรรมผู้ประกอบการสหกรณ์เพื่อการประกอบอาชีพ

การแก้ไขปัญหาความยากจนทั้ง 5 ด้าน

- 1.** เก็บข้อมูลให้ครบถ้วน
    - โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐจำนวนบัญชีรายได้อัตโนมัติทั้งหมด 4.5 ล้านคน
  - 2.** เชื่อมข้อมูลให้มีพลังมากขึ้นในการกำนโยบาย
    - การเชื่อมโยงกับข้อมูลอื่น เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมในชุมชน(กชช.2ก.)
  - 3.** ทุกระบบให้สามารถประเมินผลได้
    - ต้องเป็นระบบปิดแบบปิดตัว เพื่อให้ยึดถือว่าใครนำข้อมูลไปพัฒนาในโครงการที่รายได้อาจลดลง และลดคนยากจนถ้าไม่ทำเป็นระบบปิดจะทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้
  - 4.** ให้สวัสดิการต่อตัวไม่ด้อยกว่าใคร
    - สวัสดิการเพื่อการพัฒนาและพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน (Protective Welfare)
  - 5.** จัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับกลุ่มคนและพื้นที่
    - โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัด โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นและอาชีพเดิมที่ค้าขาย มีผลอย่างมากที่ค่าใช้จ่ายหรือต่อรายได้
- เป้าหมายแผน 12 (2560-2564) ในการลดจนขั้นสุดแผน 12 ในปี 2564 สัดส่วนคนที่ยังตกความยากจน ลดจาก 8.6% หรือ 6.5 % (ขยายจนจนคน คือ ผู้มีรายได้ไม่เกิน 38,000 ต่อปี)

๕. การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ : จังหวัดเชียงใหม่

๕.๑ สรุปสาระสำคัญ

ความสำคัญของภารกิจ

จังหวัดเชียงใหม่มีจุดแข็งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมล้านนาที่มีอัตลักษณ์ทรงคุณค่าและเสน่ห์ที่โดดเด่น เอื้อต่อการพัฒนา และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่ได้ สามารถเชื่อมโยงกันในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมกลุ่มล้านนาที่ประชาชน มีความสัมพันธ์ต่อกันมาอย่างยาวนาน การนำทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นมาสร้างคุณค่า เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ล้านนา ให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) ที่เปิดให้ใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน นับเป็นต้นทุนทางธรรมชาติของจังหวัดเชียงใหม่ที่สามารถพัฒนาให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัด สร้างรายได้ ความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้แล้ว จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีความโดดเด่นในด้านศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สปาไทย ในสไตล์ล้านนาซึ่งมีอัตลักษณ์ทั้งด้านสถาปัตยกรรม หัตถกรรม เครื่องใช้อุปกรณ์ ผ้าทอการแต่งกาย อาหาร สมุนไพร เครื่องหอม และศาสตร์แห่งการนวดล้านนา รวมทั้งยังเป็นแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ และยังเป็นเมืองที่มีความโดดเด่น มีศักยภาพในการเป็นเมืองอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีความพร้อมในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว อาทิ ท่าอากาศยานนานาชาติ การคมนาคมขนส่งทางบกเชื่อมระหว่างภาค มหานคร และเมืองหลัก เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และการขยายเชื่อมโยงสู่เมืองรอง เช่น ลำปาง เชียงราย ฯลฯ

๕.๒ แนวทางการดำเนินการ

จังหวัดเชียงใหม่ได้มีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่า เชื่อมโยงธรรมชาติ วัฒนธรรม สุขภาพ และเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด ในรูปแบบของคณะกรรมการกลุ่มภารกิจ (Cluster) ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ การประมวลสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด นำไปสู่การกำหนดผลิตภัณฑ์สำคัญ

ของจังหวัดเชียงใหม่ (Product Champion) ได้แก่ (๑) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (๒) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (๓) การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และ (๔) การท่องเที่ยวรูปแบบ MICE รวมทั้งการกำหนดกรอบแนวความคิดการหาจุดตัด (แกน X – Y) ในการทำโครงการ คือ การกำหนดพื้นที่ (Zone) ที่ต้องการพัฒนา การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการบูรณาการแผนงาน โดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนา ๖ ประเด็น คือ

๕.๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ

๕.๒.๒ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนและท้องถิ่นเชื่อมโยงสู่ระดับสากล

๕.๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

๕.๒.๔ ยกระดับมาตรฐานและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวบนฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๕.๒.๕ ส่งเสริมและเชื่อมโยงการประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางการท่องเที่ยว

๕.๓ กิจกรรม

จังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดกิจกรรมรองรับประเด็นสำคัญด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าเชื่อมโยงธรรมชาติ วัฒนธรรม สุขภาพ และเศรษฐกิจท้องถิ่น ให้มีการดำเนินการได้อย่างครบถ้วนเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ตามการวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) โดยมีกิจกรรมรองรับ ๘ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๕.๓.๑ **ต้นทาง** ประกอบด้วย (๑) จัดการองค์ความรู้และบริหารจัดการชุมชน (๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (๓) พัฒนาและยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว และ (๔) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

๕.๓.๒ **กลางทาง** ประกอบด้วย (๑) พัฒนากิจกรรมเส้นทางและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (๒) การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๕.๓.๓ **ปลายทาง** ประกอบด้วย (๑) พัฒนาตลาด (๒) ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้

๕.๔ ความสำเร็จของการดำเนินการ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ: จังหวัดเชียงใหม่ได้ดำเนินการโดยประเมินผลความสำเร็จผ่านตัวชี้วัดสำคัญ ๒ ประเด็น คือ (๑) รายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น และ (๒) จำนวนแหล่งท่องเที่ยว/สายทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

จากการดำเนินการข้างต้น ประชาชนชาวเชียงใหม่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการยกระดับมาตรฐานและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก รวมถึงการพัฒนามาตรฐานของบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ภายในหลักการในการเพิ่มมูลค่าให้กับต้นทุนทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้มีมูลค่าสูงขึ้น ตลอดจนนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนในจังหวัดเชียงใหม่ จะได้รับความสะดวกสบายในการเดินทาง และได้รับสินค้าและบริการที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และได้รับความประทับใจจากการมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่

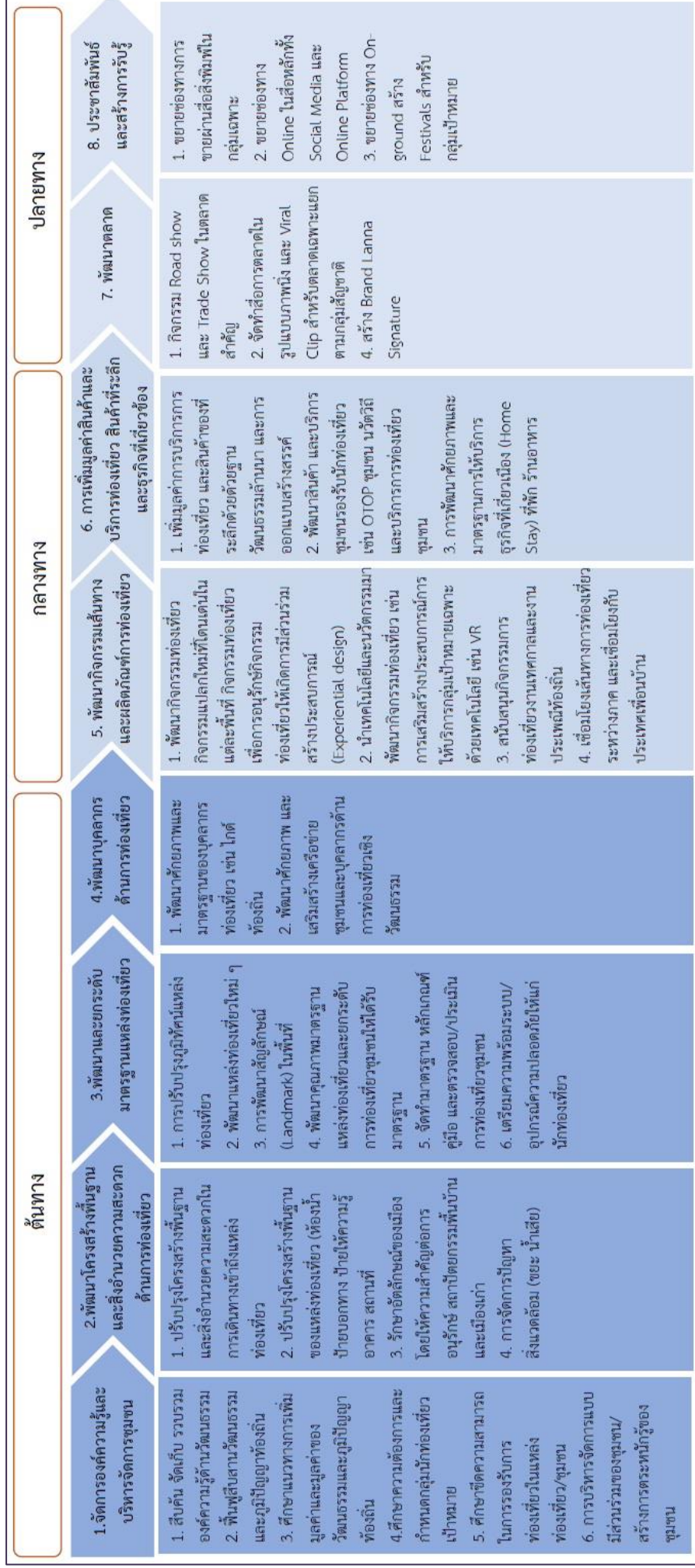
หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่

โทร. ๐ ๕๓๑๑ ๒๓๒๕ - ๖

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาฯ มช., สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่, แขวงทางหลวงเชียงใหม่ที่ ๑,๒,๓ , สบอ. ๑๖, ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเชิงดอยสุเทพ, อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย, ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่, สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่, อำเภอที่เกี่ยวข้อง, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่, ตำรวจท่องเที่ยว, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสิรินธรบนพื้นที่สูง, ศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงใหม่, สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๑๙ เชียงใหม่, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แผนผังที่ ๑ กิจกรรมรองรับประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่า เชื่อมโยงธรรมชาติ วัฒนธรรม สุขภาพ และเศรษฐกิจท้องถิ่น

๖. Phuket Sandbox : จังหวัดภูเก็ต

๖.๑ สรุปสาระสำคัญ

จังหวัดภูเก็ตได้ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ เนื่องจากได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ประชาชนในจังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบจำนวนมาก ประชาชนบางส่วนได้กลายเป็นคนจนเฉียบพลันมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าเส้นความยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน ๔๔๒,๘๙๑ ล้านบาท แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลดเหลือเพียง ๑๐๘,๔๖๔ ล้านบาท โดย ๙๘,๘๓๕ ล้านบาท หรือร้อยละ ๙๑ เป็นรายได้ในช่วงก่อน (เดือนมกราคม - มีนาคม ๒๕๖๓) และหลังจากนั้นจังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยเพียงเดือนละ ๑,๒๙๙ ล้านบาท (เดือนมิถุนายน - ธันวาคม) ซึ่งในช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดภูเก็ตมีรายได้เฉลี่ยเดือนละกว่า ๓๒,๗๕๒ ล้านบาท (ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ ๙๖) โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดมีความเชื่อมโยงกับธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการถึงร้อยละ ๘๔ โดยธุรกิจบริการดังกล่าวส่วนมากเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว ซึ่งการลดลงของรายได้จากการท่องเที่ยวส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตมีความเปราะบางสูง และเป็นที่มาของภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

เนื่องจากสถานการณ์ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจดังกล่าวจังหวัดภูเก็ตจึงได้มีแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ดังนี้

๖.๒.๑ การดำเนินการในระยะสั้น หลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในจังหวัดภูเก็ต ได้มีการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตไว้ ๒ ส่วน คือ

(๑) การช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง/กลุ่มคนด้อยโอกาส จากการศึกษาภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้เกิดภาวะการว่างงานเกิดขึ้น เนื่องจากมีรายได้เฉลี่ยที่ต่ำกว่าเส้นความยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. จังหวัดภูเก็ตจึงได้มีการสำรวจและช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง/กลุ่มคนด้อยโอกาสและกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากให้สามารถดำรงชีวิตได้ก่อน โดยการสร้างโรงทานการแจกสิ่งของยังชีพ เช่น ข้าวสารเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในภาวะวิกฤติ ดังนี้

๑) กลุ่มคนเปราะบาง คนด้อยโอกาสจังหวัดภูเก็ต ได้มีการสำรวจกลุ่มคนเปราะบางทั้งสิ้นจำนวน ๔,๕๕๑ คน โดยได้รับความช่วยเหลือเป็นข้าวสาร และเครื่องบริโภคที่จำเป็น เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

๒) การจัดทำโรงทานโดย สำนักงาน กศน. เพื่อช่วยเหลือคนด้อยโอกาสกลุ่มคนอ่อนแอในจังหวัดภูเก็ต ได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓-เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔ มีจำนวนคนที่ได้รับการช่วยเหลือและใช้บริการจำนวนทั้งสิ้น ๕,๑๙๖ คน

(๒) การขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต มีแนวทางในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจในจังหวัดได้เกิดพลวัตร จังหวัดภูเก็ตจึงได้มีข้อเสนอต่อนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี เมื่อคราวประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ ณ จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๒ - ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยข้อเสนอของภาครัฐและเอกชนของจังหวัดภูเก็ต ณ โรงแรมดวงจิตต์ รีสอร์ท แอนด์ สปา เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ มีดังนี้

๑) มาตรการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตและกลุ่มจังหวัดอันดามัน ในระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย

- ๑.๑) การปรับปรุงเงื่อนไขและสิทธิประโยชน์ของโครงการเราเที่ยวด้วยกัน
- ๑.๒) การส่งเสริมให้มีการจัดประชุม สัมมนา ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและกลุ่มจังหวัดอันดามันของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑.๓) การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการกีฬา อาหาร และสันทนาการ
- ๑.๔) การเพิ่มจำนวนเที่ยวบินในเส้นทางกรุงเทพมหานคร - ภูเก็ต ในช่วงสุดสัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๕) มาตรการส่งเสริมการจ้างงานเร่งด่วนผู้ที่ได้รับผลกระทบประกอบด้วย โครงการฟื้นฟูภาคเกษตรกรรมให้เกิดการช่วยเหลือตนเองด้วยการปลูกพืชสวนครัว โครงการสนับสนุนการปลูกพืช ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง และเพาะพันธุ์กล้าไม้ป่าชายเลน เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของจังหวัดภูเก็ต โครงการภูเก็ตเมืองสะอาดการรักษาการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการปรับลดอัตราเงินสมทบประกันสังคมทั้งฝั่งนายจ้างและลูกจ้าง

๑.๖) มาตรการทางการเงิน ประกอบด้วย การขยายเวลาพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยในสินเชื่อเพื่อธุรกิจ การจัดตั้งวงเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อเพิ่มสภาพคล่องแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดอันดามัน และการจัดตั้งกองทุนอสังหาริมทรัพย์

๑.๗) แนวทางการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติตามแนวทาง ๕T ซึ่งประกอบด้วย Targeting Testing on Arrival Tracing Application Treating Capacity และ Trusting Fund

๑.๘) การจัดตั้งคณะทำงาน Phuket Sandbox เพื่อปรับปรุง แก้ไข กระบวนการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตในประเทศไทยในส่วนของภาคการท่องเที่ยวและจัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาของภาคธุรกิจที่เกิดจากผลกระทบของโควิดของจังหวัดภูเก็ต

๒) มาตรการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตเพื่อวางรากฐานการพัฒนาในระยะต่อไป ประกอบด้วย

- ๒.๑) โครงการพัฒนาคุณภาพการคัดกรองด้านตรวจภูเก็ต
- ๒.๒) โครงการก่อสร้างทางหลวงแนวใหม่ (สายเมืองใหม่ - เกาะแก้ว ระยะทาง ๒๒.๔ กิโลเมตร)

๒.๓) โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดภูเก็ตสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก โดยโครงการในระยะที่หนึ่ง ประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์บริการทางการแพทย์ และสาธารณสุขระดับนานาชาติครบวงจร ศูนย์อภิบาลสุขภาพผู้สูงอายุนานาชาติ ศูนย์วิจัย และศูนย์เวชศาสตร์พื้นที่ครบวงจรสำหรับในระยะที่ ๒ ประกอบด้วย การจัดตั้งสถาบันบาราศนราดูล สถาบันเวชศาสตร์เขตร้อน และศูนย์มะเร็งในพื้นที่อันดามัน

๒.๔) การให้สิทธิประโยชน์ให้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือบริษัทเอกชนอื่น ๆ ให้ดำเนินการจัดตั้งพื้นที่สำนักงานในหน่วยงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่จังหวัดภูเก็ต ต่อมาจังหวัดภูเก็ต ขอรับการจัดสรรงบประมาณซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน ๖๖๖,๘๑๑,๑๙๖ บาท เพื่อใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ การส่งเสริมการจ้างงานเร่งด่วนการสร้างโรงงานแบบมีส่วนร่วม มหกรรมอาหารทะเลและการกีฬา การฟื้นฟูเศรษฐกิจด้วยแนวคิด City of Gastronomy

๖.๒.๒. **มาตรการเตรียมการรองรับด้านการท่องเที่ยว (Phuket Model)** เพื่อให้เกิดการฟื้นฟูเมืองในระยะยาวซึ่งจะต้องพึ่งพิงด้านการท่องเที่ยวในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของเมือง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ คนภูเก็ตต้องปลอดภัย และนักท่องเที่ยวเองต้องปลอดภัยด้วย โดยจังหวัดภูเก็ตได้วางมาตรการเพื่อเตรียมรองรับการท่องเที่ยวในช่วง Hi Season ไว้ ดังนี้

(๑) มาตรการการกักตัว/กักกันโรค เพื่อเป็นการเฝ้าระวังป้องกันโรคและควบคุมโรคโควิด 19 เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน ในจังหวัดภูเก็ต จึงได้มีรูปแบบสถานที่กักกันทางราชการ ได้กำหนดประเภทต่าง ๆ ไว้ในจังหวัดภูเก็ต ๕ ประเภท ได้แก่

๑) Local Quarantine (LQ) มีจำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ โรงแรมรีเซ็นต้าสวนหลวง จำนวน ๖๖ ห้อง

๒) Alternative Local Quarantine (ALQ) จะเป็นโรงแรมที่ขึ้นทะเบียน ALQ จำนวน ๒๕ แห่ง ๒,๗๙๔ ห้อง (รวมศรีพันวา ๔๒ ห้อง)

๓) Alternative Yacht Quarantine (AYQ) จะเป็นจุดจอดเรือชั่วคราวบริเวณอ่าวปอ พื้นที่โดยรอบรัศมี ๕๐๐ เมตร

๔) Organizational Quarantine : OQ ประเภท ข มีจำนวน ๑ แห่ง คือโรงแรมศรีพันวา ซึ่งจะยึดแนวกักกันโรค ๑๔ วัน โดยนับวันที่เข้าสู่ราชอาณาจักรไทย เป็นวันที่ ๐ (Day ๐) และวันรุ่งขึ้นเป็นวันที่ ๑ (Day ๑) ซึ่งเมื่ออยู่ในห้องพัก (villa) ครบ ๕ วัน และไม่มีการติดเชื้อหรือถูกระบุว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงสูงก็สามารถออกจากห้องพัก (villa) ได้แต่ยังคงกักตัวในบริเวณโรงแรมอีก ๙ วันจนครบ ๑๔ วัน ซึ่งมาตรการตรงนี้จะช่วยผ่อนคลายนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างมาก

๕) Alternative Hospital Quarantine (AHO) มีจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพ โรงพยาบาลศิริโรจน์

(๒) แนวทางการเปิดเมืองเพื่อรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (Phuket Sandbox) ภายใต้แนวคิด “คนภูเก็ตปลอดภัย นักท่องเที่ยวปลอดภัย” โดยการฉีดวัคซีนให้ประชาชนภูเก็ต ร้อยละ ๗๐ เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันขึ้นและนักท่องเที่ยวที่มาก็ต้องมีการฉีดวัคซีนด้วย

๑) แผนการกระจายวัคซีนให้แก่ประชาชน จำนวน ๙๓๓,๑๗๔ Dose จะครอบคลุมจำนวนประชาชนที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกัน (Immunity) โดยคำนวณจากฐานประชากร ๔๙๓,๑๓๗ คน จะครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่มีทะเบียนบ้านและไม่มีทะเบียนบ้านในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงกลุ่มแรงงานต่างด้าว จะมีประชากรเป้าหมายการฉีดวัคซีน ๔๖๖,๕๘๗ คน โดยมีศูนย์ฉีดวัคซีนที่เตรียมไว้ทั้งหมด ๙ ศูนย์ มีทีมแพทย์/บุคลากรทั้งหมดที่วางแผนเตรียมไว้ ๒๐ ทีม ใช้บุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมด ๔๐๐ คน แต่เปิดดำเนินการจำนวน ๖ ศูนย์ ข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนและได้รับวัคซีนในจังหวัดภูเก็ต ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามเป้าหมาย ๔๖๖,๕๘๗ คน (๑) ผู้ที่ฉีดเข็มที่ ๑ แล้ว ๒๗๙,๙๔๓ คน (๒) ผู้ที่ฉีดครบ ๒ เข็ม ๙๘,๗๙๕ คน ผู้ที่ฉีดเข็มที่ ๑ แล้ว คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๙ โดยข้อมูลถึง ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผู้ลงทะเบียนและรอรับการฉีดวัคซีน ๓๗๒,๗๘๓ คน

๒) แผนการประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจและเชิญชวนประชาชนฉีดวัคซีน ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน จำนวน ๓ คณะ โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ดังนี้ (๑) คณะทำงานการกระจายวัคซีน เพื่อรองรับการฉีดวัคซีน COVID-19 มี รอง ผวจ.ภก. (ศ) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน (๒) คณะทำงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการฉีดวัคซีน COVID-19 มี รอง ผวจ.ภก. (ส) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และ (๓) คณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการรับวัคซีน COVID-19 มี รอง ผวจ.ภก. (ม) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน

๓) มาตรการเตรียมการเปิดพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยแบ่งระดับความรุนแรงของสถานการณ์การระบาด ดังนี้

๓.๑) ระดับความรุนแรงสีเขียว ปลอดภัย คือไม่พบผู้ติดเชื้อในประเทศและจังหวัดภูเก็ต พบเฉพาะผู้ป่วยหรือติดเชื้อที่เดินทางจากต่างประเทศ และเข้าระบบกักกันโรค หรือรักษาในโรงพยาบาลที่กำหนด และมีการจัดหาวัคซีนได้เพียงพอ

๓.๒) ระดับความรุนแรงสีเหลือง สถานการณ์ที่พบการระบาดไม่รุนแรง คือพบผู้ติดเชื้อประปราย ๑-๕ รายต่อสัปดาห์ในจังหวัดเล็ก หรือไม่เกิน ๑ ต่อประชากรแสนคนต่อสัปดาห์ในจังหวัดใหญ่ โดยสามารถระบุที่มาของการติดเชื้อ ระบุปัจจัยเสี่ยงหรือแหล่งโรคได้ทั้งหมด ผู้ป่วยทั้งหมดเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่กำหนด และสามารถควบคุมโรคได้หรือไม่มีการติดเชื้อเกินกว่า ๒ Generation

๓.๓) ระดับความรุนแรงสีแดง สถานการณ์ที่มีการระบาดรุนแรงน้อย คือพบผู้ติดเชื้อ ๑-๕ รายต่อประชากรแสนคนต่อสัปดาห์ โดยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ของผู้ติดเชื้อรายใหม่ยังมีความเชื่อมโยงกับผู้ป่วยรายเดิม หรือสามารถระบุแหล่งโรคได้ และพื้นที่การระบาดเกิดขึ้นในชุมชนเดียว

๓.๔) ระดับรุนแรงสีส้ม สถานการณ์ที่มีการระบาดรุนแรงปานกลาง คือ พบผู้ติดเชื้อ ๕-๑๕ รายต่อประชากรแสนคนต่อสัปดาห์ โดยผู้ติดเชื้อรายใหม่มากกว่าร้อยละ ๒๐ ไม่พบความเชื่อมโยงกับผู้ติดเชื้อรายเดิม หรือพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อนในสถานที่หรือชุมชนมากกว่า ๑ แห่ง

๓.๕) ระดับรุนแรงสีแดง สถานการณ์ที่มีการระบาดรุนแรงมาก คือ พบผู้ติดเชื้อมากกว่า ๑๕ รายต่อแสนประชากรต่อสัปดาห์ โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุสาเหตุหรือพบว่ามี ความเชื่อมโยงกับผู้ป่วยเดิม หรือพบผู้ป่วยหลายกลุ่มก้อนในหลายชุมชน หรือมีแนวโน้มว่าจะมีผู้ป่วยมากกว่าศักยภาพทางการแพทย์จะสามารถรองรับได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานจังหวัดภูเก็ต โทร. ๐ ๗๖๒๑ ๖๑๐๑

ภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง

กระทรวงมหาดไทยมีการขับเคลื่อนภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง เพื่อมุ่งให้ประเทศไทยมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ประชาชน เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น อาสาสมัคร และเครือข่าย มีความรู้ ตระหนักถึงวัฒนธรรมความปลอดภัย หมู่บ้าน/ชุมชนมีความสุข การเตรียมรับในการส่งเสริมการบรรเทาสาธารณสุข ด้วยการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม การปรับตัว โดยการบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การเปลี่ยนแปลงโดยการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความเสี่ยงในพื้นที่ของตนเอง สิ่งก่อสร้างถูกต้องตามมาตรฐานหลักวิชาการ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมที่จะทำให้เกิดผลกระทบกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้น้อยที่สุด

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีภารกิจหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บท วางมาตรการ ส่งเสริมสนับสนุน การป้องกัน บรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย โดยกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย สร้างระบบป้องกัน เตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้กลไก กระบวนการ และองค์ประกอบในการดำเนินงาน เพื่อจุดมุ่งหมายในประสิทธิภาพของการปฏิบัติการด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกัน การลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ตลอดจนบูรณะซ่อมแซมและพัฒนา ถือเป็นกลไกสำคัญในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยและดำเนินการจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐานสากล โดยการป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟู ด้วยระบบการบริหารจัดการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้น จากสาธารณภัยทุกประเภทอย่างเป็นรูปธรรม

กรมโยธาธิการและผังเมือง มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง โครงสร้างพื้นฐานและบริหารจัดการที่ดิน งานด้านการผังเมืองระดับต่าง ๆ การโยธาธิการการออกแบบการก่อสร้างและการควบคุมการก่อสร้างอาคาร ดำเนินการและสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเมือง พื้นที่ และชนบท โดยการกำหนดและกำกับดูแลนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการตั้งถิ่นฐานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการกำหนดคุณภาพและมาตรฐานการก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการผังเมือง เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เกิดมาตรฐานความปลอดภัยแห่งสาธารณสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและสิ่งปลูกสร้างตามระบบการผังเมืองที่ดี อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าประสงค์ให้เมืองมีการพัฒนาเมืองที่ดี มีมาตรฐานเมืองน่าอยู่ และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมประกอบด้วยประชาชนตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของการผังเมือง และการควบคุมอาคาร พร้อมได้รับการบริการด้านช่างที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง

โดยจำแนกกระบวนการทำงานตามภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมืองออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

● ด้านการบริหารจัดการสาธารณสุข

๑. ระดับของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เป็นเครื่องมือในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข เพื่อลดผลกระทบจากสาธารณสุขและสามารถสร้างมาตรฐานของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

ให้เกิดขึ้นทุกชุมชน ตลอดจนเป็นการนำแนวคิดและวิธีการในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้บรรลุไว้ในกระบวนการพัฒนาในระดับพื้นที่และระดับชาติ เพื่อนำประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้น หน่วยงานภาคีเครือข่ายและประชาชน จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ ให้บรรลุเป้าหมายการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ ดังนี้

๑.๑.๑ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชน โดยต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

(๑) แนวทาง มาตรการ งบประมาณ ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และแนวทาง วิธีการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ

(๒) แนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และจัดระบบการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการฝึกบุคลากรและประชาชน

(๓) แนวทางในการซ่อมแซม บูรณะ และฟื้นฟูพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ทำแผนดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องยึดเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติ

๑.๑.๒ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัย โครงสร้างและผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) แผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีเครื่องหมาย สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

(๔) แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) แผนการประสานงานกับองค์กรสาธารณกุศล

๑.๑.๓ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัย โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒) แผนและขั้นตอนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) แผนและขั้นตอนในการจัดให้มีเครื่องหมาย สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย

(๔) แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

๑.๑.๔ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ จัดทำโดยคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ โดยนายอำเภอเป็นผู้ลงนามประกาศใช้แผนดังกล่าว ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีสาระสำคัญประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณภัย โครงสร้าง และผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนการประสานงานกับองค์การสาธารณกุศล

๑.๑.๕ แผนสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต จัดทำโดยคณะกรรมการจัดทำแผนสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต โดยผู้อำนวยการ (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) เป็นผู้ลงนามประกาศใช้ ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดแนวทางปฏิบัติการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบและจังหวัดพื้นที่ใกล้เคียง ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู เพื่อสร้างความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๓๐๙
--

๒. กลไกการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนระดับพื้นที่

๒.๑ สรุปลักษณะสำคัญ

ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภาคีเครือข่าย ได้บูรณาการความร่วมมือขับเคลื่อนการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความปลอดภัยทางถนน ๒๐ ปี โดยมุ่งเสริมสร้างกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการลดปัจจัยเสี่ยงอุบัติเหตุทางถนนครอบคลุมทั้งด้านคน รถ ถนน และสิ่งแวดล้อม

๒.๒ กลไกการดำเนินงานระดับพื้นที่

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กำหนดโครงสร้างองค์กร เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนจังหวัด (ศปถ. จังหวัด) มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการความปลอดภัย

ทางถนนจังหวัด และเป็นประธานกรรมการ ศปถ.จังหวัด ภายใต้องค์ประกอบ คณะกรรมการ ศปถ. จังหวัด ประกอบด้วย ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ปลัดจังหวัด นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนหน่วยราชการ/หน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ผู้แทนภาคประชาสังคม/ภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน เป็นกรรมการ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่ประจำอยู่ในจังหวัดจำนวนหนึ่งคนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองบูรณาการความปลอดภัยทางถนน ส่วนนโยบายและประเมินผลความปลอดภัยทางถนน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๗๒๑

๓. องค์กรปฏิบัติในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่เป็นระบบ มีเอกภาพ ภายใต้รูปแบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน โดยจัดตั้งองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นกลไกที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์ ประเมิน ประสานงาน และปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการหนึ่ง ๆ ตามระดับการจัดการสาธารณสุขของประเทศในแต่ละระดับ

๓.๒ โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน สามารถปรับ ลด ตั้ง หรือยุบโครงสร้างบางส่วนตามความจำเป็น เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย

๓.๒.๑ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ กำกับ ควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan : IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตาม ประเมิน สถานการณ์ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ

๓.๒.๒ ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำข้อมูล ทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณสุขที่เกิดขึ้น

๓.๒.๓ ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Join Information Center : JIC) มีหน้าที่ประสานข้อมูล เหตุการณ์กับส่วนต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลและสื่อสาร ตลอดจน ประสานสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

๓.๒.๔ ศูนย์ประสานการปฏิบัติ (Liaison Officer) มีหน้าที่ประสานงานและประสานการปฏิบัติ กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทั้งนี้ กรณีการจัดการสาธารณสุขที่จำเป็นต้องมี

การประสานงานด้านกิจการต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ประสานการปฏิบัติ

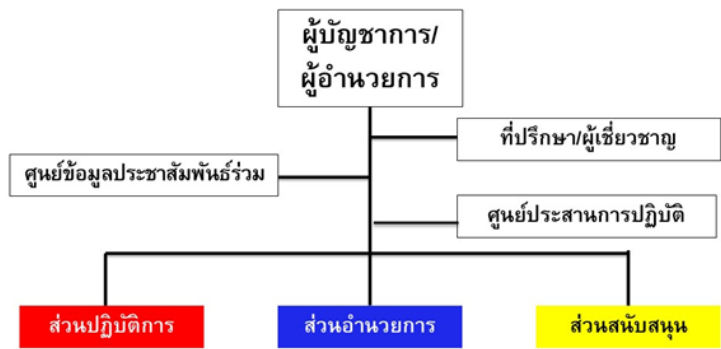
สำหรับกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) ให้สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะ หน่วยงานหลักด้วย

๓.๒.๕ ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภัยอันตราย ที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์ และการสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงประสานการปฏิบัติร่วมกับฝ่ายทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนปฏิบัติการ

๓.๒.๖ ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้ม สถานการณ์ แจกเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็น ในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูล ที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ

๓.๒.๗ ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่สนับสนุนการส่งกำลัง บำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนสนับสนุน

**กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์**

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย ส่วนอำนวยการ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๕๕๔
(๒) ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย ส่วนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๕๖๗

๔. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือ อปพร. เป็นเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชนของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สนับสนุนภาครัฐในการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาสาสมัครด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นระบบและมีเอกภาพตามมาตรฐานสากล

๔.๒ แผนกลยุทธ์การพัฒนางานกิจการ อปพร. ฉบับที่ ๑ ได้วางแผนพัฒนางาน อปพร. ให้มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐานและยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ “อปพร. เป็นองค์กรเข้มแข็งที่สนับสนุนการจัดการสาธารณภัยอย่างมีมาตรฐาน เพื่อประเทศไทยปลอดภัยอย่างยั่งยืน” (3S : Strong Standard and Sustainable) ตามแนวทางกลยุทธ์ ดังนี้

๔.๒.๑ พัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มทักษะด้านการจัดการสาธารณภัยให้เข้มแข็ง

(๑) เสริมสร้างศักยภาพ อปพร. ให้พร้อมเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระดับพื้นที่ รวมถึงสามารถสนับสนุนการจัดการวิกฤตภัยที่มีความรุนแรงและภัยพิบัติเฉพาะด้าน

(๒) ส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัยภายใต้แนวคิด “การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน : CBDRM” เพื่อให้ อปพร. เป็นกำลังสำคัญของภาครัฐในการถ่ายทอดความรู้ สร้างการมีส่วนร่วม และเป็นแกนนำสำคัญในการจัดการภัยพิบัติแก่ชุมชน

๔.๒.๒ บุรณาการเสริมสร้างศักยภาพองค์กรด้านการจัดการสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

(๑) สร้างเครือข่ายการจัดการสาธารณภัยที่มีเอกภาพ โดยส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่าง อปพร. กับเครือข่ายการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงสร้างเครือข่ายด้านสาธารณภัยระดับพื้นที่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

(๒) ขยายเครือข่าย อปพร. ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยจัดให้มี อปพร. ประจำศูนย์ อปพร. ที่พร้อมปฏิบัติการในทุกระดับ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด รวมถึงสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและพัฒนางาน อปพร. ให้มีประสิทธิภาพ

๔.๑.๓ พัฒนาระบบการจัดการสาธารณภัยเพื่อสนับสนุนศูนย์ อปพร. ให้มีประสิทธิภาพ

(๑) พัฒนากลไกการจัดการ อปพร. ให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งขับเคลื่อนระบบงาน อปพร. เชิงโครงสร้างและเชิงปฏิบัติการ ให้มีเอกภาพ รวมถึงปรับปรุง แก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับภารกิจของ อปพร.

(๒) ส่งเสริมการจัดการสาธารณภัยในระดับพื้นที่ โดยผลักดันการจัดทำแผนพัฒนางาน อปพร. ระดับท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมให้ อปพร. เชื่อมโยงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๔ สร้างนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนกิจการ อปพร. ยกกระดับมาตรฐานความปลอดภัย ขับเคลื่อนงาน

อปพร. ด้วยนวัตกรรม โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครด้านสาธารณภัย (E - Volunteer) เพื่อรองรับ

การจัดการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ และให้การสั่งการและสั่งใช้เครือข่าย อปพร. ในการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างทันที่รวมทั้งพร้อมจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของอาสาสมัครที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และส่งเสริมสนับสนุนให้ อปพร. เสนอนวัตกรรมจัดการสาธารณสุขที่สอดคล้องกับสาธารณสุขในพื้นที่

๔.๓ ขั้นตอนการสั่งใช้ อปพร.

การปฏิบัติ (Action)	คำอธิบาย (Description)	แหล่งอ้างอิง (Reference) / หน่วยรับผิดชอบ
๑. การสั่งใช้ อปพร. สังกัดศูนย์ อปพร. จังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด จัดทำคำสั่งใช้ อปพร. ในสังกัด ให้ปฏิบัติหน้าที่ ต้นสังกัดสามารถเบิกค่าใช้จ่ายให้ อปพร. ได้	- พรบ. ปก. พ.ศ. ๒๕๕๐ - ระเบียบ มท. ว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ - ระเบียบ กปก.ช. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. การสั่งใช้ อปพร. สังกัดอื่นในพื้นที่รับผิดชอบ	๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด สั่งการให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการ ๒. ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ต้นสังกัด จัดทำคำสั่งใช้ อปพร. ในสังกัด ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด หมายเหตุ : เมื่อมีการสั่งใช้ อปพร. ศูนย์ อปพร. ต้นสังกัด (ศูนย์ อปพร. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) สามารถเบิกค่าใช้จ่ายให้ อปพร. ได้	- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๗๒๗๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

๔.๔ ค่าตอบแทน อปพร.

กรณีสั่งใช้ อปพร. ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อปพร. มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในอัตราต่อคนต่อวัน ดังนี้

- ๔.๔.๑ กรณีการปฏิบัติหน้าที่ไม่เกิน ๔ ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๑๐๐ บาท
- ๔.๔.๒ กรณีการปฏิบัติหน้าที่ ๔ - ๘ ชั่วโมง ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๒๐๐ บาท
- ๔.๔.๓ กรณีการปฏิบัติหน้าที่เกิน ๘ ชั่วโมงขึ้นไป ให้ได้รับค่าใช้จ่าย จำนวน ๓๐๐ บาท

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองส่งเสริมการป้องกันสาธารณสุข ส่วนกิจการอาสาสมัคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๔๒๔ - ๒๘

๕. การแจ้งเตือนภัย

๕.๑ สรุปสาระสำคัญ

การแจ้งเตือนภัยถือเป็นกระบวนการสำคัญในการลดความเสี่ยงและผลกระทบจากสาธารณภัยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประสานการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยเข้าถึงข้อมูลและได้รับการแจ้งเตือนภัยอย่างทั่วถึง สามารถวางแผนเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงที

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการวางระบบพยากรณ์และเตือนภัยล่วงหน้าในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งกระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้บูรณาการระบบการแจ้งเตือนภัย ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพเป็น ๔ ขั้นตอนตามความรุนแรงและแนวโน้มของสถานการณ์ภัย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบการดำเนินงานที่มีเอกภาพและเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

๕.๑.๑ การเฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ภัย เป็นการติดตามข้อมูลสถานการณ์ภัย โดยการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย โดยบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ประเมิน วิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ภัย เพื่อเตรียมรับมือสาธารณภัย

๕.๑.๒ การแจ้งเตือนล่วงหน้า เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มจะเกิดสาธารณภัย โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง แจ้งข้อมูลข่าวสารแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยไปยังกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้ติดตามข้อมูลด้านสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง สำหรับระยะเวลาในการแจ้งเตือนล่วงหน้าขึ้นอยู่กับประเภทของสาธารณภัย โดยทั่วไปต้องแจ้งเตือนล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า ๑๒๐ ชั่วโมง โดยศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เป็นหน่วยประสานงานร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์และหน่วยงานที่มีหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ภัย เพื่อให้การแจ้งเตือนล่วงหน้ามีเอกภาพและเข้าถึงประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย

๕.๑.๓ การแจ้งเตือนภัย เมื่อประเมินแล้วมีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ดำเนินการแจ้งแนวทางปฏิบัติแก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงให้เตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยแจ้งเตือนก่อนเกิดภัยไม่ต่ำกว่า ๗๒ ชั่วโมง มุ่งเน้นการแจ้งเตือนข้อมูลแนวโน้มสถานการณ์ภัย คาดการณ์ระยะเวลา พื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดสาธารณภัย และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

๕.๑.๔ การรับมือและการอพยพ โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน พร้อมจัดทำแผนอพยพครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการกำหนดเส้นทางอพยพ

การฝึกซ้อมแผนอพยพ และจัดหาศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยมีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต เป็นหน่วยสนับสนุนทรัพยากรเครื่องจักรกลด้านสาธารณภัยในการเผชิญเหตุและรับมือสถานการณ์ภัย

๕.๑.๕ ระดับของการเตือนภัย เป็นการระบุระดับสถานการณ์สาธารณภัย รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติตนของประชาชนในการเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยได้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัย

ระดับการแจ้งเตือนภัย	สถานการณ์	แนวทางการปฏิบัติ
สีแดง	ภาวะอันตรายสูง	ประชาชนควรอยู่ในสถานที่ปลอดภัยและปฏิบัติตามข้อสั่งการ
สีส้ม	ภาวะเสี่ยงอันตรายสูง	เจ้าหน้าที่อยู่ระหว่างควบคุมสถานการณ์ ประชาชนควรอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัยและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
สีเหลือง	ภาวะเสี่ยงอันตรายมีแนวโน้มสถานการณ์จะรุนแรง	ประชาชนควรเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยและปฏิบัติตามคำแนะนำ
สีน้ำเงิน	ภาวะเฝ้าระวัง	ประชาชนควรติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง
สีเขียว	ภาวะปกติ	ประชาชนควรติดตามข้อมูลสภาพอากาศอยู่เสมอ

๕.๑.๖ ช่องทางการแจ้งเตือนภัย

เมื่อประเมินสถานการณ์แล้ว คาดว่ามีแนวโน้มเกิดสาธารณภัย จะดำเนินการแจ้งเตือนภัยผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ข้อความสั้น (SMS) โทรสาร โทรศัพท์ สถานีวิทยุกระจายเสียง เว็บไซต์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เว็บไซต์ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ หอเตือนภัยและอุปกรณ์แจ้งเตือนภัย รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแอปพลิเคชัน DPM Reporter

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) มุ่งพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยของประเทศให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อให้การแจ้งเตือนภัยมีความแม่นยำและประชาชนเข้าถึงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยอย่างรวดเร็ว ทัวถึง และครอบคลุมทุกพื้นที่

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ส่วนปฏิบัติการเตือนภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โทร.๐ ๒๓๙๙ ๔๑๑๔ ,๐ ๒๖๓๗ ๓๗๕๐

๖. การเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ

๖.๑ สรุปสาระสำคัญ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมเผชิญภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น เพื่อลดความสูญเสียของประชาชน โดยเนื้อหาของคู่มือดังกล่าวเกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติตัวของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคมอย่างเป็นระบบ โดยทุกขั้นตอนจะครอบคลุมภัยพิบัติในหลายรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

หากประสบภัยพิบัติ โดยสามารถดาวน์โหลดคู่มือดังกล่าวทางเว็บไซต์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ได้ที่ www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/58cb60f5607de.pdf หรือ QR Code เช่น

- ๖.๑.๑ เตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ ลดเสียงอันตราย...ดำเนินชีวิตปลอดภัย
- ๖.๑.๒ ถูยั้งชีพผูกเค็น...พร้อมไว้เมื่อภัยมา
- ๖.๑.๓ อุบัติภัยทางน้ำ...มหันตภัยสายน้ำคร่าชีวิต
- ๖.๑.๔ แนะนำชุมชนรับมือน้ำล้นตลิ่ง
- ๖.๑.๕ แนะนำเตรียมรับมือ-หนีภัยจากน้ำท่วม
- ๖.๑.๖ รู้ทันอันตราย ช่วยป้องกันภัยในช่วงน้ำท่วม
- ๖.๑.๗ แนะนำชุมชนเชิงเขา สังเกตสัญญาณเตือนภัยจากธรรมชาติ ช่วยชีวิตรอดจากภัยดินถล่ม
- ๖.๑.๘ แผ่นดินไหว...หายนะจากธรณีพิบัติภัย เรียนรู้ รับมือ ภัยแผ่นดินไหว
- ๖.๑.๙ สึนามิ...มหันตภัยคลื่นยักษ์ เรียนรู้ เตรียมพร้อมรับมือภัยสึนามิ
- ๖.๑.๑๐ วาตภัย...ภัยร้ายที่มากับสายลม เตือนอันตรายจากพายุลมแรง
- ๖.๑.๑๑ แนะนำป้องกันฟ้าผ่า...มหันตภัยร้ายช่วงต้น-ปลายฤดูฝน
- ๖.๑.๑๒ แนะนำวิธีหลบหลีก ฟ้าผ่า กรณีอยู่กลางแจ้ง
- ๖.๑.๑๓ รู้หลักใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าถูกวิธี...ช่วยชีวิตปลอดภัย
- ๖.๑.๑๔ ตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้า...ลดเสียงไฟฟ้าลัดวงจร
- ๖.๑.๑๕ ดูแล - จัดสภาพแวดล้อมบ้านปลอดภัย...ลดอุบัติเหตุในบ้านเรือน
- ๖.๑.๑๖ เพลิงไหม้...หายนะร้ายใกล้ตัว เรียนรู้ ป้องกัน รู้ทันเพลิงไหม้
- ๖.๑.๑๗ หลักปฏิบัติตามกฎหมาย ลดอุบัติเหตุในการทำงาน
- ๖.๑.๑๘ แนะนำใช้ - จัดเก็บสารเคมีในบ้านถูกวิธี ลดเสียงภัยแฝงเร้นในชีวิตประจำวัน

ฯลฯ

คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๓๒๑

๗. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๗.๑ สรุปสาระสำคัญ

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเป็นระบบ ทำให้ประชาชนได้รับการดูแลด้านชีวิตความเป็นอยู่
และความปลอดภัย รวมถึงบรรเทาความเดือดร้อนอย่างรวดเร็วและครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งกระทรวงมหาดไทย
โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือและดูแลชีวิต
ความเป็นอยู่ของผู้ประสบภัยในเบื้องต้น

๗.๒ ขอบเขตการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๗.๒.๑ การช่วยเหลือในระยะเร่งด่วน โดยดูแลความปลอดภัยของผู้ประสบภัย พร้อมช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้ผู้ประสบภัยสามารถดำเนินชีวิตได้ในเบื้องต้น ด้วยการจัดหาที่พักอาศัยชั่วคราว แจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย และการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

๗.๒.๒ การช่วยเหลือในระยะยาว โดยช่วยเหลือด้านคุณภาพชีวิตผู้ประสบภัย สิ่งสาธารณูปโภค ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความเสียหาย

การช่วยเหลือในระยะเร่งด่วนตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัย มิได้มุ่งขจัดให้ความเสียหายทั้งหมด ดังนี้

๗.๒.๓ กรณีคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติในเวลาอันใกล้ ให้ใช้งบประมาณเพื่อการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการทันทีในวงเงินไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๗.๒.๔ กรณีเกิดภัยพิบัติ ให้ใช้งบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือสนับสนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉินโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๗.๓ การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ในการบรรเทาความเดือดร้อนด้านการดำรงชีพและความเป็นอยู่ ดังนี้

การช่วยเหลือ	รายการ	หลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือ
อาหาร	ค่าอาหารจัดเลี้ยง วันละไม่เกิน ๓ มื้อ	มีอิสระ ไม่เกิน ๕๐ บาทต่อคน
	ค่าถุงยังชีพ	ชุดละไม่เกิน ๗๐๐ บาทต่อครอบครัว
ที่อยู่อาศัย	ค่าวัสดุซ่อมแซมที่อยู่อาศัยประจำ ซึ่งผู้ประสบภัยพิบัติเป็นเจ้าของได้รับความเสียหาย	หลังละไม่เกิน ๔๙,๕๐๐ บาท
	กรณีผู้ประสบภัยเช่าบ้านเรือนของผู้อื่นและบ้านเช่าเสียหายจากภัยพิบัติทั้งหมดหรือบางส่วนจนอยู่อาศัยไม่ได้ ให้ช่วยเหลือเป็นค่าเช่าบ้านแก่ผู้ประสบภัยพิบัติ	ครอบครัวละไม่เกินเดือนละ ๑,๘๐๐ บาท/เดือน เป็นเวลาไม่เกิน ๒ เดือน

การช่วยเหลือ	รายการ	หลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือ
การดำรงชีพเบื้องต้น	ค่าเครื่องครัวและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารที่สูญหายหรือได้รับความเสียหายไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก	ครอบครัวละไม่เกิน ๓,๕๐๐ บาท
	ค่าเครื่องนุ่งห่มที่ได้รับความเสียหายและไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก หรือมีความจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีพ กรณีไม่มีเครื่องนุ่งห่มขณะเกิดภัย	รายละไม่เกิน ๑,๑๐๐ บาท
	ค่าเครื่องนอนที่สูญหายหรือได้รับความเสียหายและไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก หรือมีความจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีพ กรณีไม่มีเครื่องนอนขณะเกิดภัย	คนละไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท
การประกอบอาชีพ	ค่าเครื่องมือประกอบอาชีพหรือเงินทุนสำหรับผู้ประมงที่เป็นอาชีพหลักหาเลี้ยงครอบครัว	ครอบครัวละไม่เกิน ๑๔,๐๐๐ บาท
การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ	กรณีบาดเจ็บสาหัส รักษาตัวในสถานพยาบาล ๓ วันขึ้นไป	ช่วยเหลือเบื้องต้น ๔,๐๐๐ บาท
	กรณีบาดเจ็บถึงขั้นพิการ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้	ช่วยเหลือเบื้องต้น ๑๓,๓๐๐ บาท
	กรณีสาธยายขนาดใหญ่ หรือรุนแรงเป็นที่สะท้อนขวัญของประชาชนรักษาตัวในสถานพยาบาล	จ่ายเป็นเงินหรือสิ่งของปลอบขวัญ รายละไม่เกิน ๒,๓๐๐ บาท
การช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิต	- ค่าจัดการศพ	- รายละไม่เกิน ๒๙,๗๐๐ บาท
	- เงินสงเคราะห์ครอบครัว กรณีผู้ประมงเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือเป็นผู้หารายได้เลี้ยงดูครอบครัว	- สงเคราะห์ครอบครัว อีกไม่เกิน ๒๙,๗๐๐ บาท

๗.๔ การติดต่อขอรับการช่วยเหลือ

๗.๔.๑ ผู้ประสบภัยต้องจัดเตรียมเอกสารและหลักฐานขอรับการช่วยเหลือ ดังนี้

(๑) สำเนาหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

กรุงเทพมหานคร ออกโดยสำนักงานเขตท้องที่เกิดภัย

จังหวัด ออกโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดภัย

(๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน

(๓) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๔) เอกสารประกอบการรับการช่วยเหลือ ค่าวัสดุซ่อมแซมหรือก่อสร้างที่อยู่อาศัยประจำ

(๕) สำเนาเอกสารแสดงสิทธิ์ในที่ดินหรือบ้าน

(๖) ภาพถ่ายความเสียหาย (ถ้ามี)

(๗) สำเนาใบมรณบัตร (กรณีมีผู้เสียชีวิต)

(๘) หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

๗.๔.๒ สถานที่ติดต่อขอรับการช่วยเหลือ

กรุงเทพมหานคร : กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จังหวัด : องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลในพื้นที่เกิดภัยพิบัติ

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย ส่วนช่วยเหลือผู้ประสบภัยภูมิภาค กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๕๐๙

● ด้านการพัฒนาเมือง

๑. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

ที่ผ่านมาการใช้ที่ดินเป็นไปอย่างสับสนไร้ระเบียบแบบแผน ทำให้เกิดปัญหาจำนวนมาก เช่น ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม มลภาวะ ปัญหาจราจร การคมนาคมไม่เอื้อต่อการให้บริการ ขาดบริเวณสงวนไว้เพื่อการพักผ่อน สาธารณูปโภค และไม่เพียงพอกับความต้องการ

๑.๒ ความหมายของผังเมือง

ผังเมือง คือ การกำหนดการใช้พื้นที่ให้เป็นระบบมีระเบียบแบบแผน มีความเหมาะสม ผังเมืองมีหลายระดับ ได้แก่ ผังประเทศ ผังภาค ผังอนุภาค ผังเมืองรวมจังหวัด ผังเมืองรวม/ชุมชน ผังเมืองเฉพาะ ผังเมืองชุมชน เทศบาล ผังเมืองชุมชน (อบต.) และผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะ

ผังเมืองที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย คือ ผังเมืองรวม (แผนผัง นโยบายและแผนงาน โครงการ เพื่อพัฒนาเมืองและชนบท ฯลฯ) และผังเมืองเฉพาะ (แผนผังและโครงการพัฒนาเฉพาะบริเวณเพื่อประโยชน์ต่อการผังเมือง)

๑.๓ ประโยชน์ของผังเมือง

- ๑.๓.๑ ผังเมืองทำให้เมืองหรือชุมชนน่าอยู่ มีระเบียบและถูกสุขลักษณะ
- ๑.๓.๒ มีการวางแผนหรือพัฒนาเมืองในอนาคต โดยการวางผังคมนาคมให้สัมพันธ์กับการใช้ที่ดิน
- ๑.๓.๓ ประชาชนมีความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย และการทำมาหากิน
- ๑.๓.๔ ส่งเสริมสภาพแวดล้อม กำหนดให้มีพื้นที่โล่ง มีสวนสาธารณะ พักผ่อนหย่อนใจ
- ๑.๓.๕ ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยแบ่งโซนพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมในที่เหมาะสม สะดวก

ในการเดินทาง และการขนส่ง

๑.๓.๖ ชำรงรักษาสถานที่ที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โบราณคดี กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ บำรุงรักษาธรรมชาติ และภูมิประเทศให้คงงามทั้งเขตเมืองและชนบท

๑.๔ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมือง

รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ให้บริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยให้มีการร่วมประชุมฟังความคิดเห็นของประชาชน แต่ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

๑.๕ ประชาชนใช้ประโยชน์จากผังเมืองอย่างไร

พื้นที่ส่วนใหญ่ตอนนี้ได้มีการกำหนดโซนสีไว้ เพื่อบอกว่าพื้นที่นั้น ๆ เหมาะแก่การทำกิจกรรมชนิดใด ดังนี้

- ๑.๕.๑ สีแดง กำหนดเป็น ย่านธุรกิจการค้าที่หนาแน่น
- ๑.๕.๒ สีเหลือง กำหนดเป็น เขตที่อยู่อาศัย
- ๑.๕.๓ สีส้ม กำหนดเป็น เขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- ๑.๕.๔ สีม่วง กำหนดเป็น พื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้า
- ๑.๕.๕ สีน้ำเงิน กำหนดเป็น ที่ตั้งหน่วยงานราชการ
- ๑.๕.๖ สีเขียว กำหนดเป็น พื้นที่เกษตรกรรม
- ๑.๕.๗ สีเขียวอ่อน กำหนดเป็น พื้นที่โล่งเพื่อการพักผ่อนและรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๑.๖ การซื้อที่ดินในเขตผังเมือง

การซื้อที่ดินสามารถตรวจสอบกับผังเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ที่สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด

๑.๗ การวางผังเมืองสอดคล้องกับทฤษฎีใหม่

เนื่องจากการกำหนดสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเป็นระบบระเบียบให้เกิดประโยชน์ ในที่ดินสูงสุดอย่างยั่งยืน

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมโยธาธิการและผังเมือง โทร. ๐ ๒๒๙๙ ๔๔๘๘

พระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ.2562

โดย กองนิติการ

ด้วยพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดย พระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับนี้ ได้เพิ่มกรอบนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางและแผนงานการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาทางด้านกายภาพอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางและจัดทำผังเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเป็นการแก้ไขปัญหาให้ดียิ่งขึ้นในด้านความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมขนส่ง ความปลอดภัยของประชาชน สุวีรสติภาพของสังคม การป้องกันภัยพิบัติ การป้องกันการขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งส่งผลให้ประเทศเกิดการพัฒนา และประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้ง พระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับนี้ ได้มีการกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองรวมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนโดยมีคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเป็นผู้กำหนดนโยบายและเป้าหมาย

เกี่ยวกับการผังเมืองและการพัฒนาเมืองของประเทศ ในภาพรวม มีคณะกรรมการการผังเมือง และคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐให้มีการวางและจัดทำผังให้เป็นไปตามผังนโยบายในระดับต่างๆ ท้ายที่สุดประเทศจะได้รับการพัฒนา มีความเป็นระเบียบสวยงาม และมีความปลอดภัย

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

1. ประเภทของผัง แบ่งผังออกเป็น 2 ระดับ 5 ประเภท ได้แก่

1) ผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

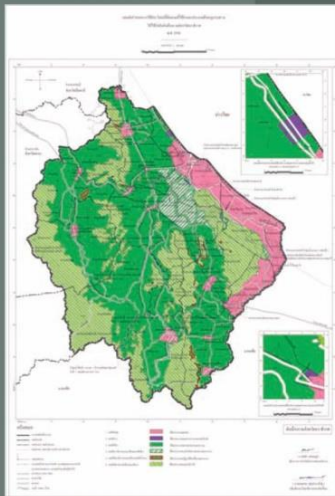
(1) ผังนโยบายระดับประเทศ เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ประเทศ ในด้านการใช้พื้นที่การพัฒนาเมืองและชนบท โครงสร้างพื้นฐานหลัก การพัฒนาพื้นที่พิเศษ

(2) ผังนโยบายระดับภาค เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำรงรักษาพื้นที่ที่ขอบเขตเกินหนึ่งจังหวัด ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท

(3) ผังนโยบายระดับจังหวัด เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาพื้นที่ระดับจังหวัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาเมืองและชนบท การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุขโลก สาธารณูปการ และดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผังระดับประเทศ

ผังเมืองรวมจังหวัดนครราชสีมา

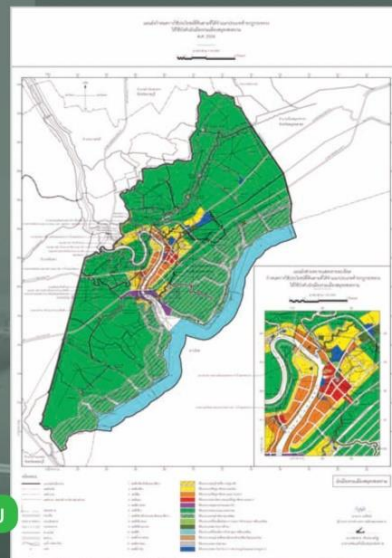

ผังระดับภาคตะวันออก

2) ผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ผังเมืองรวม เป็นแผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุมโดยทั่วไปในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่โล่ง โครงการคมนาคมขนส่ง กิจกรรม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ

(2) ผังเมืองเฉพาะ เป็นแผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท

ผังเมืองรวมเมืองสมุทรสงคราม

2. คณะกรรมการ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1) คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ มีทั้งหมด 33 คน แบ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 20 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่กำหนดนโยบาย เป้าหมายการผังเมืองของประเทศ และให้ความเห็นชอบผังนโยบายระดับประเทศ และผังนโยบายระดับภาค

2) คณะกรรมการผังเมือง มีทั้งหมด 29 คน แบ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 11 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสภาองค์กร 5 คน และกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง 4 คน มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบผังนโยบายระดับจังหวัด ผังเมืองรวมที่กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำ และผังเมืองเฉพาะ และให้ความเห็นด้านวิชาการผังเมืองต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ

3) คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

- ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 25 คน แบ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง 13 คน กรรมการจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง 4 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน กรรมการจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 4 คน มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการและผู้อำนวยการสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ

- ในเขตจังหวัดอื่น มีผู้ว่าราชการจังหวัด (เป็นประธาน) มีโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด (เป็นกรรมการและเลขานุการ)

มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบผังเมืองรวมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการผังเมืองในส่วนที่เกี่ยวกับผังนโยบายระดับจังหวัด ผังเมืองรวมที่กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำ ผังเมืองรวมที่คาบเกี่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป และผังเมืองเฉพาะ

3. ผู้มีอำนาจในการวางและจัดทำผังเมือง มีดังนี้

1) กรมโยธาธิการและผังเมือง มีอำนาจการวางผังนโยบายระดับประเทศ ผังนโยบายระดับภาค ผังนโยบายระดับจังหวัด ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งกรณีมีเหตุจำเป็นหรือคณะกรรมการผังเมืองสั่งในบางกรณี

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจการวางผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ (จะต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบและการร่างดุลของกรมโยธาธิการและผังเมือง)

4. การใช้บังคับผังเมืองรวม

- ผังนโยบายระดับประเทศ และผังนโยบายระดับภาค ออกเป็นประกาศคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ

- ผังนโยบายระดับจังหวัด ออกเป็นประกาศคณะกรรมการผังเมือง

- ผังเมืองรวม ออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย (โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี) หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น)

ผังเมืองเฉพาะ ออกเป็นพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา

ข้อดีของพระราชบัญญัติฉบับนี้

1. ผังเมืองจะมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันทั้งระบบตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และชนบท รวมทั้งเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค ซึ่งทำให้มีเครื่องมือในการบริหารจัดการผังเมืองได้เหมาะสม สอดรับกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุขและสาธารณูปโภคได้ด้วยตนเอง และเข้าถึงกระบวนการวางผังได้มากขึ้น

3. ประชาชนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีสุขภาพที่ดี มีความสะดวกสบาย มีความเป็นระเบียบ สวยงาม และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒. กระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

การวางและจัดทำผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน มุ่งเน้นกระบวนการในเชิงวิชาการ และเชิงเทคนิค ระหว่างการวางผัง ตลอดจนถึงการประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง มีขั้นตอนการดำเนินการทั้งสิ้น ๘ ขั้นตอน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนของการดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง (ขั้นตอนที่ ๑ - ๗) และส่วนขั้นตอนกฎหมาย (ขั้นตอนที่ ๘) มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสำรวจ กำหนดเขตผัง วิเคราะห์และจัดทำร่างผังเมืองรวม

เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๓ กำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมืองแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบก่อนวางและจัดทำผังเมือง ซึ่งในขั้นตอนนี้รวมถึงการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดทำร่างผังเมืองรวมตามองค์ประกอบของมาตรา ๒๒ ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ ๒ การประชุมเพื่อพิจารณาร่างผังเมืองรวม

การประชุมเพื่อพิจารณาร่างผังเมืองรวม ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้การวางผังเมืองรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชาการผังเมือง

ขั้นตอนที่ ๓ การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๘ โดยจะต้องดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ ทั้งยังกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองรวมด้วย ซึ่งในขั้นตอนนี้สามารถดำเนินการควบคู่กับการประชุมคณะกรรมการผังเมือง เพื่อประสานยุทธศาสตร์และแผนงานในการวางและจัดทำผังเมือง (เดิม)

ขั้นตอนที่ ๔ การประชุมคณะกรรมการผังเมือง

เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ที่กำหนดให้ผังเมืองรวมที่กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำให้นำเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๕ การปิดประกาศพร้อมข้อกำหนด ๙๐ วัน

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๒๙ กำหนดให้ผังเมืองรวมที่คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศ

ขั้นตอนที่ ๖ การรวบรวม ตรวจสอบ พิจารณาคำร้อง และแจ้งผลการพิจารณาคำร้อง

ตามมาตรา ๒๙ กำหนดให้ภายในระยะเวลา ๙๐ วัน ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วางและจัดทำผังเมืองรวม ตามมาตรา ๓๐ และให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอคำร้องพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการผังเมืองตามมาตรา ๓๑ พร้อมแจ้งผลการพิจารณาคำร้องให้แก่ผู้ยื่นคำร้องต่อไป

ขั้นตอนที่ ๗ การจัดทำเอกสารประกอบ การยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ ๘ การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ซึ่งกำหนดให้ผังเมืองรวมออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา ๒๒ โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองต้องเสนอร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในประกาศแล้ว จึงประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมโยธาธิการและผังเมือง โทร. ๐ ๒๒๙๙ ๔๔๘๘

กระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม กรณีดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง

การวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของชุมชน มุ่งเน้นกระบวนการในเชิงวิชาการ และเชิงเทคนิคระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนได้แก่การประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 กรณีดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือคณะกรรมการผังเมือง 8 ขั้นตอน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนของการดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง (ขั้นตอนที่ 1 - 7) และส่วนขั้นตอนกฎหมาย (ขั้นตอนที่ 8) มีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

01 การสำรวจ กำหนดเขตผังเมือง วิเคราะห์และจัดทำร่างผังเมืองรวม

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 23 กำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมือง แจ้งข้อบังคับของส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานและจัดทำผังเมือง ซึ่งในขั้นตอนนี้ รวมถึงการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดทำร่างผังเมืองรวมตาม องค์ประกอบของมาตรา 22 ที่กำหนดไว้

02 การประชุมเพื่อพิจารณาร่างผังเมืองรวม

การประชุมเพื่อพิจารณาร่างผังเมืองรวม ขึ้นตอนเป็นการประชุมพิจารณา ให้ความเห็นของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้การร่างผังเมืองรวมเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชาการผังเมือง

03 การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ขั้นตอนเป็นการดำเนินการตามมาตรา 9 โดยจะต้อง ดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมือง กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบาย การผังเมืองแห่งชาติ ทั้งยังกำหนดให้มีการประชุม คณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองรวมด้วย ซึ่งในขั้นตอนนี้ สามารถดำเนินการควบคู่กับการประชุมคณะกรรมการผังเมือง เพื่อประสานข้อมูลศาสตร์และแผนงานในการวางแผนและจัดทำผังเมือง (เดิม)

04 การประชุมคณะกรรมการผังเมือง

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 26 ที่กำหนดให้ผังเมืองรวมที่กรมโยธาธิการและผังเมืองและจัดทำให้นำเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ

05 การประกาศพร้อมข้อกำหนด 90 วัน

ขั้นตอนเป็นการดำเนินการตามมาตรา 29 กำหนดให้ผังเมืองรวมที่คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เผยแพร่และประกาศขึ้นบัญชีประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศ

06 การรวบรวม ตรวจสอบ พิจารณาคุณค่าร้อง และแจ้งผลการพิจารณาคุณค่าร้อง

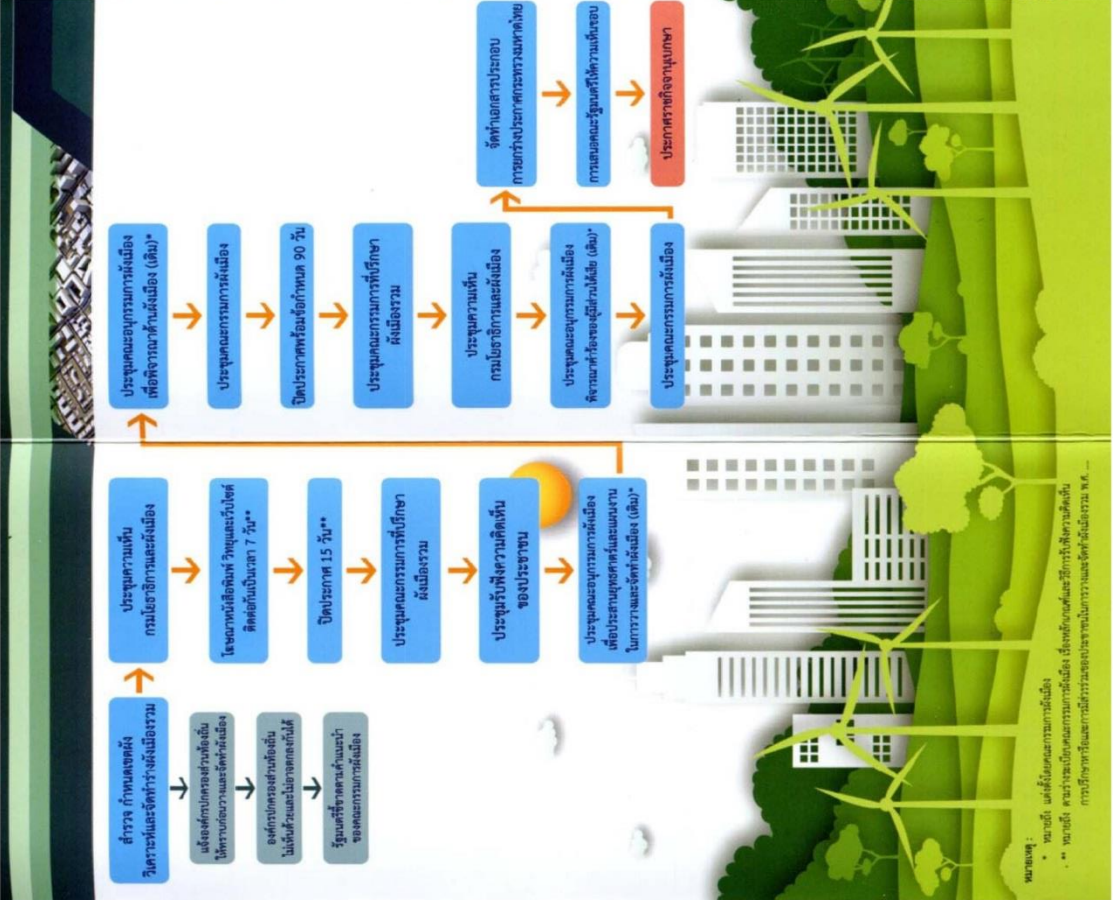
ตามมาตรา 29 กำหนดให้ภายในระยะเวลา 90 วัน ให้ผู้มีส่วนได้เสีย ชี้ค่าร้องต่อกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ว่าและจัดทำ ผังเมืองรวม ตามมาตรา 30 และให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอคำร้องพร้อมความเห็น ต่อคณะกรรมการผังเมืองตามมาตรา 31 พร้อมแจ้งผลการพิจารณาคุณค่าร้องให้แก่ ผู้ยื่นคำร้องต่อไป

07 การจัดทำเอกสารประกอบ การยกย่องประกาศกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนเป็นการดำเนินการจัดทำเอกสารประกอบการยกย่องประกาศ กระทรวงมหาดไทย

08 การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ขั้นตอนเป็นการดำเนินการตามมาตรา 32 และมาตรา 33 ซึ่งกำหนดให้ ผังเมืองรวมออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และต้องมีการสำคัญตามกรมการ โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง คือเสนอร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยคณะกรรมการ พิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบ ในประกาศแล้ว จึงประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

๓. การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

ปัญหาที่ดินที่ไม่ได้รับการพัฒนาในชุมชน ที่ดินตาบอดไม่มีทางเข้าออกพื้นที่ซึ่งถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ เข้าไม่ถึง หรือรูปแปลงที่ดินบิดเบี้ยวใช้ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สะสมกันมาตั้งแต่อดีตเกิดจากการพัฒนาเมืองอย่างอิสระไร้ทิศทางซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนยากแก่การแก้ไข หากมีการนำวิธี "จัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่" มาใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จะทำให้พื้นที่บริเวณที่ได้รับการจัดรูปที่ดินสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างคุ้มค่า แปลงที่ดินที่ได้รับการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ จะมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อม และระบบผังเมืองที่ดี

ดังนั้น การจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ คือ การนำแปลงที่ดินหลาย ๆ แปลงมารวมกัน จัดรูปแปลงที่ดินใหม่ให้เป็นระเบียบและสวยงาม พร้อมทั้งจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานอย่างครบถ้วนและเพียงพอ เมื่อจัดรูปที่ดินเสร็จแล้วจะทำให้ที่ดินมีรูปแบบใหม่สวยงามขึ้น และมีถนนทางเข้าออก สะดวกทุกแปลง และมูลค่าที่ดินจะสูงขึ้นด้วย การจัดรูปที่ดินสามารถดำเนินการได้ด้วยความร่วมมือของเจ้าของที่ดิน โดยทางภาครัฐจะเป็นผู้ให้การสนับสนุน วิธีดำเนินการเป็นการประสานการพัฒนาชุมชน โดยภาครัฐและเอกชน (ราษฎร์ - รัฐ ร่วมพัฒนา)

๓.๒ วิธีดำเนินโครงการจัดรูปที่ดิน ควรจะเริ่มจากเจ้าของที่ดินในบริเวณที่จะพัฒนารวมตัวกัน และประสานกับภาครัฐหรือท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาชุมชนให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี มีมาตรฐานและสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าเดิม ซึ่งวิธีการ ดังนี้

- ๓.๒.๑ สำรองสอบถามความคิดเห็นของเจ้าของที่ดินในโครงการ
- ๓.๒.๒ กำหนดขอบเขตโครงการ
- ๓.๒.๓ สำรองและวางผังโครงการเบื้องต้น
- ๓.๒.๔ รวบรวมความยินยอมเข้าร่วมโครงการจากเจ้าของที่ดิน และเสนอโครงการ
- ๓.๒.๕ อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดิน
- ๓.๒.๖ จัดตั้งคณะที่ปรึกษาโครงการ ประกอบด้วยผู้แทนกรรมการส่วนจังหวัด ตัวแทนเจ้าของที่ดิน

และผู้ทรงคุณวุฒิ

- ๓.๒.๗ วางผังจัดแปลงที่ดินใหม่ขึ้นตอนกำหนดทั้งแปลงที่ดินใหม่ (ชั่วคราว)
- ๓.๒.๘ ทำการก่อสร้างบริการพื้นฐาน ได้แก่ ถนนประปา ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ ฯลฯ
- ๓.๒.๙ รับฟังความคิดเห็นจากเจ้าของที่ดิน
- ๓.๒.๑๐ กำหนดการจัดแปลงที่ดินใหม่ (ขั้นสุดท้าย)
- ๓.๒.๑๑ จัดทะเบียน ทำนิติกรรม ออกโฉนดที่ดิน
- ๓.๒.๑๒ ชำระเงินส่วนต่างมูลค่าลด หรือมูลค่าเพิ่ม และส่งมอบโฉนดที่ดินใหม่

๓.๓ ขั้นตอนการจัดรูปที่ดิน ประกอบด้วย ๑๖ ขั้นตอน

- ๓.๓.๑ เสนอโครงการต่อคณะกรรมการส่วนจังหวัด และแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๔๑, ๔๓)
- ๓.๓.๒ ประกาศเขตสำรวจโครงการ (มาตรา ๔๒)
- ๓.๓.๓ สำรวจ สอบเขตแนวเขตโครงการ
- ๓.๓.๔ ประกาศโครงการ พร้อมแจ้งเจ้าของที่ดิน (มาตรา ๔๓)
- ๓.๓.๕ คณะกรรมการส่วนจังหวัดพิจารณาอนุมัติโครงการ และประกาศโครงการฯ ในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๔๗)
- ๓.๓.๖ ประกาศเขตดำเนินการจัดรูปที่ดิน (มาตรา ๕๑)
- ๓.๓.๗ ประชุมเจ้าของที่ดิน/ตั้งคณะที่ปรึกษา (มาตรา ๕๒)
- ๓.๓.๘ ประเมินราคาทรัพย์สินก่อนโครงการ (มาตรา ๖๑, ๖๒) และสรุปแผนดำเนินการ
- ๓.๓.๙ ออกแบบวางผังการจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ (มาตรา ๖๒, ๖๓, ๖๔, ๖๕, ๖๘, ๖๙)
- ๓.๓.๑๐ สำรวจ ปักหมุด ประเมินราคาที่ดินแปลงใหม่ (มาตรา ๕๘, ๖๑, ๖๒)
- ๓.๓.๑๑ ออกแบบและวางแผนการก่อสร้าง/แผนโยกย้าย (มาตรา ๕๔)
- ๓.๓.๑๒ ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและโยกย้ายอาคาร สิ่งปลูกสร้าง (มาตรา ๕๘)
- ๓.๓.๑๓ ประกาศผังที่ดินแปลงใหม่และจำนวนค่าชดเชย (มาตรา ๗๐)
- ๓.๓.๑๔ รั้งวัดที่ดินแปลงใหม่และออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามผังที่ดินแปลงใหม่ (มาตรา ๗๑)
- ๓.๓.๑๕ ชำระค่าชดเชย (มาตรา ๖๙) และรับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
- ๓.๓.๑๖ ชำระบัญชีโครงการและประกาศการสิ้นสุดโครงการฯ ในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๗๔)

๓.๔ ผลที่ได้จากการจัดรูปที่ดิน

ในชุมชน หรือบริเวณที่ได้รับการจัดรูปที่ดิน จะมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและได้มาตรฐาน ได้แก่ ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ระบบระบายน้ำ โรงเรียน สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น สถานที่ออกกำลังกาย ร้านค้า เป็นต้น และมีสัดส่วนของพื้นที่โล่งที่เหมาะสม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

๓.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดรูปที่ดิน

- ๓.๕.๑ เจ้าของที่ดินจะได้รับประโยชน์จากการจัดรูปที่ดิน โดยร่วมกันรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม มีการปันส่วนที่ดินด้วยวิธีการเปรียบเทียบมูลค่าที่ดินก่อนและหลังการจัดรูปที่ดิน
- ๓.๕.๒ ชุมชนเมืองมีความเป็นระเบียบสวยงาม
- ๓.๕.๓ ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในบริการโครงสร้างพื้นฐาน
- ๓.๕.๔ เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓.๕.๕ ที่ดินมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

กรมโยธาธิการและผังเมือง

- วิธีการดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ -

<p>1</p> <p>สำรวจสอบถามความคิดเห็นเจ้าของที่ดินในโครงการ Public enquiries with land owners in the project area</p>	<p>2</p> <p>กำหนดขอบเขตโครงการ Defining project area and boundary</p>	<p>3</p> <p>สำรวจและวางผังโครงการเบื้องต้น Surveying and drafting the project area</p>
<p>4</p> <p>รวบรวมความยินยอมเข้าร่วมโครงการจากเจ้าของที่ดินและเสนอโครงการฯ Requesting agreements from land owners and proposing the LR project</p>	<p>5</p> <p>อนุมัติโครงการจัดรูปที่ดินฯ Approving LR project</p>	<p>6</p> <p>จัดตั้งคณะที่ปรึกษาโครงการประกอบด้วยผู้แทนกรรมการส่วนจังหวัดตัวแทนเจ้าของที่ดินและผู้ทรงคุณวุฒิ Setting up the Project Advisory Board that includes provincial committee representatives, land owner representatives and experts</p>
<p>7</p> <p>วางผังจัดแปลงที่ดินใหม่ขั้นตอนกำหนดที่ตั้งแปลงที่ดินใหม่ (ชั่วคราว) Preliminary land re-plotting and re-allocation of parcels (draft)</p>	<p>8</p> <p>ทำการก่อสร้างบริการพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ประปา ไฟฟ้า ระบบระบายน้ำ ฯลฯ Construction of infrastructure such as roads, water supply, electricity and drainage systems etc.</p>	<p>9</p> <p>รับฟังความคิดเห็นจากเจ้าของที่ดิน Public hearing - consulting with land owners</p>
<p>10</p> <p>กำหนดการจัดแปลงที่ดินใหม่ (ขั้นสุดท้าย) Final Land re-plotting</p>	<p>11</p> <p>จดทะเบียน ทำนิติกรรม ออกโฉนดที่ดิน Registration, legal procedure and assigning land title deeds</p>	<p>12</p> <p>ชำระเงินส่วนต่างมูลค่าที่ดิน หรือมูลค่าเพิ่มและส่งมอบโฉนดที่ดินใหม่ Payment of land value differences (plus or minus) and issuing new land title deeds to owners.</p>

๔. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอาคาร

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของอาคาร โดยการควบคุมอาคารให้มีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัยต่อประชาชนที่เข้าไปใช้สอยในอาคาร ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใกล้ชิดประชาชน และควรรับรู้ แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าว ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายควบคุมอาคาร กรมโยธาธิการและผังเมือง จึงจำเป็นต้องมีการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายควบคุมอาคารในรูปแบบอินโฟกราฟิก ทั้งนี้ เนื้อหาประกอบด้วย ความสำคัญ องค์ประกอบ การบังคับใช้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และข้อปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ตามกฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญต่อประชาชนในชีวิตประจำวัน โดยจะเน้นเนื้อหาที่กระชับ และง่ายต่อการทำความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งจะประโยชน์แก่ประชาชน ผู้ที่สนใจ เกิดการรับรู้ และมีความเข้าใจตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มากยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในการปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมอาคาร ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน

๔.๒ กฎหมายควบคุมอาคารซึ่งเป็นกฎหมายหลักหรือกฎหมายแม่บท ประกอบด้วย

๔.๒.๑ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

- (๑) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๒) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓
- (๓) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐
- (๔) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๒.๒ กฎกระทรวง ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียด เช่น รายละเอียดวิธีการปฏิบัติในการขออนุญาต รายละเอียดข้อกำหนดงานทางด้านวิศวกรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น

๔.๒.๓ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเฉพาะท้องถิ่น เช่น ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในเขตกรุงเทพมหานคร เทศบัญญัติในเขตเทศบาลต่าง ๆ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ทั้งนี้ กฎหมายควบคุมอาคาร เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในท้องที่ใดก็ตาม จะเรียกท้องถิ่นนั้นเป็น “เขตควบคุมอาคาร” และพื้นที่ที่อยู่ในเขตผังเมือง ตามกฎหมายผังเมือง การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารในท้องที่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนกระทำการดังกล่าว โดย อาคาร หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่ หรือใช้สอยได้ นอกจากนี้ยังหมายถึง อัฒจันทร์ หรือสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน เชื้อน สะพาน อุโมงค์ ทางหรือท่อระบายน้ำ อุโมงค์ รั้ว กำแพง หรือประตูที่สร้างขึ้นติดต่อกันหรือใกล้เคียงกับที่สาธารณะ ป้าย หรือสิ่งก่อสร้างสำหรับติดตั้งป้าย หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเครื่องเล่นในสวนสนุก

กรมโยธาธิการและผังเมือง

1

ความสำคัญของกฎหมายควบคุมอาคาร

กฎหมายควบคุมอาคารมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมเรื่องดังต่อไปนี้

1. การสถาปัตยกรรม ความสวยงาม
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2. ความมั่นคงแข็งแรง
ของอาคาร

3. ความปลอดภัยของผู้ใช้อาคาร

4. การป้องกันอัคคีภัยภายในอาคาร

5. การสาธารณสุขและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6. การอำนวยความสะดวกแก่การจราจร

2

กฎหมายควบคุมอาคาร

ประกอบด้วยอะไรบ้าง?

1. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558
ซึ่งเป็นกฎหมายหลักหรือกฎหมายแม่บท

2. กฎกระทรวง

เป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียด เช่น
รายละเอียดวิธีการปฏิบัติในการขออนุญาต
รายละเอียดข้อกำหนดงานทางด้านวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เป็นต้น

3. ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเฉพาะท้องถิ่น เช่น
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในเขตกรุงเทพมหานคร
เทศบัญญัติในเขตเทศบาลต่างๆ
ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

3

กฎหมายควบคุมอาคาร

บังคับใช้อย่างไร?

เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกา
ให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ในท้องที่ใดก็ตาม เรามักเรียกท้องที่นั้นว่าเป็น "เขตควบคุมอาคาร"

พื้นที่ที่อยู่ในเขตผังเมือง

ตามกฎหมายผังเมือง การก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย
ใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารในท้องที่เช่นว่านี้

ต้องได้รับอนุญาต

จากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนกระทำการดังกล่าว

๕. การตรวจสอบสภาพตลิ่งและแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย

๕.๑ สรุปสาระสำคัญ

การพังทลายของตลิ่ง มี ๓ สาเหตุ ดังนี้

๕.๑.๑ การกัดเซาะตลิ่ง

- (๑) ความคดเคี้ยวของลำน้ำ
- (๒) การไหลของกระแสน้ำที่รุนแรง
- (๓) การกัดเซาะเนื่องจากคลื่น
- (๔) การกัดเซาะจากการกระทำของมนุษย์

๕.๑.๒ การขาดเสถียรภาพของลาดตลิ่ง

การพังทลายของตลิ่งจากการขาดเสถียรภาพเกิดขึ้นเมื่อกำลังต้านทานของดินไม่เพียงพอที่จะต้านแรงที่กระทำกับตัวตลิ่งได้ สาเหตุการพังทลายของตลิ่งเนื่องจากการขาดเสถียรภาพที่สำคัญ ได้แก่

(๑) การลดระดับน้ำในลำน้ำอย่างกะทันหัน หรือการลดระดับน้ำที่ต่ำเกินกว่าปกติ
ในหน้าแล้ง

(๒) ในขณะที่ฝนตกหนัก น้ำฝนส่วนที่ไหลบนผิวดิน จะชะหน้าดินและทำให้ดินอ่อนนุ่ม ส่วนน้ำฝนที่ซึมลงไปดินจนดินชุ่มน้ำ นอกจากทำให้ดินที่สึกลงไปมีความอ่อนนุ่มด้วยแล้ว การไหลแทรกของน้ำลงดิน ทำให้ดินข้างใต้หลวมและไม่แข็งแรง จึงมีความเสี่ยงต่อการพังทลายของตลิ่ง

(๓) น้ำหนักบรรทุกการใช้สอยริมตลิ่ง เช่น น้ำหนักจากเครื่องจักรในขณะก่อสร้าง น้ำหนักของรถยนต์ในกรณีที่มีถนนอยู่ริมตลิ่งและน้ำหนักของวัสดุสิ่งของที่กองอยู่บนตลิ่ง จะเพิ่มแรงกดต่อดินตลิ่ง ทำให้ตลิ่งพังทลายง่ายขึ้น

๕.๑.๓ การพังทลายของตลิ่งจากสาเหตุในข้อ ๕.๑.๑ และ ๕.๑.๒ รวมกัน

การพังทลายของตลิ่งส่วนใหญ่เริ่มเกิดจากการกัดเซาะ และผลจากการกัดเซาะทำให้ตลิ่งขาดเสถียรภาพและพังทลายลงมา

๕.๒ แนวทางการตรวจสอบสภาพตลิ่ง

การพังทลายของตลิ่งเป็นภัยที่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ริมตลิ่งสามารถเตรียมพร้อมรับมือและป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้หากมีการสำรวจและตรวจสอบสภาพตลิ่งอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางเบื้องต้นในการตรวจสอบสภาพตลิ่งว่ามีความเสี่ยงต่อการพังทลาย รายละเอียด ดังนี้

- ๕.๒.๑ ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพังทลายของตลิ่งในช่วงที่ผ่านมา
- ๕.๒.๒ ควรสังเกตระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองโดยเปรียบเทียบระดับน้ำต่ำสุดในแต่ละปี
- ๕.๒.๓ การที่ระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองมีการลดระดับลงอย่างรวดเร็ว
- ๕.๒.๔ สังเกตสภาพตลิ่งอย่างสม่ำเสมอว่ามีการกัดเซาะของตลิ่งหรือไม่
- ๕.๒.๕ ควรตรวจสอบความลึกของท้องน้ำ
- ๕.๒.๖ ในขณะที่ฝนตกหนัก น้ำที่ผิวดินอาจกัดเซาะหน้าดิน
- ๕.๒.๗ ในขณะที่น้ำไหลเชี่ยว หรือมีคลื่นน้ำมากระทบตลิ่ง
- ๕.๒.๘ ในขณะที่น้ำในแม่น้ำลำคลองมีระดับต่ำ

- ๕.๒.๙ ในกรณีที่มีแม่น้ำมีขนาดใหญ่ และความลึกของท้องน้ำมาก
- ๕.๒.๑๐ บริเวณโค้งลำน้ำฝั่งด้านนอกจะมีการกัดเซาะสูง
- ๕.๒.๑๑ การใช้พื้นที่ริมตลิ่งเป็นที่กองวัสดุหรือสร้างอาคารเป็นการเพิ่มน้ำหนักกับตลิ่ง
- ๕.๒.๑๒ ตรวจสอบว่าน้ำใช้จากบ้านเรือน หรือบ่อเกรอะบ่อซึมได้ไหลออกไปสู่ตลิ่งหรือไม่
- ๕.๒.๑๓ หากพบรอยแยกต่าง ๆ บริเวณตลิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

๕.๓ แนวทางป้องกันการพังทลายของตลิ่ง

จากแนวทางการตรวจสอบสภาพตลิ่งเบื้องต้น ทำให้ทราบได้ว่าตลิ่งนั้นมีความเสี่ยงต่อการพังทลายอย่างไร ซึ่งความเสี่ยงภัยมีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าตลิ่งเข้าหลักเกณฑ์ใดและมากน้อยขนาดไหน หากประเมินว่ามีความเสี่ยงมาก ควรต้องรีบหาแนวทางการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

- ๕.๓.๑ หมั่นสังเกตตรวจตราการเปลี่ยนแปลงของตลิ่งอย่างสม่ำเสมอ
- ๕.๓.๒ หลีกเลี่ยงการเพิ่มน้ำหนักบริเวณริมตลิ่ง
- ๕.๓.๓ ทำโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะและเพิ่มเสถียรภาพของตลิ่ง
- ๕.๓.๔ หากพบรอยแยกต่าง ๆ เป็นแนวยาวและขนานไปตามแนวตลิ่ง

๕.๔ แนวทางปฏิบัติหากมีการทรุดตัวและพังทลายของตลิ่ง

- ๕.๔.๑ ขนย้ายสิ่งของให้พ้นจากแนวทางพังทลายของตลิ่ง
- ๕.๔.๒ หากมีกองวัสดุอยู่บริเวณริมตลิ่งให้ขนย้ายออก
- ๕.๔.๓ ไม่ควรนำรถยนต์เข้าไปใกล้บริเวณรอยแยกของตลิ่ง
- ๕.๔.๔ ควรกั้นเขตบริเวณรอยแยกของตลิ่ง
- ๕.๔.๕ ถ่ายรูป (ถ้าทำได้) ของแนวตลิ่งที่เกิดการทรุดตัวไว้ตลอดแนว
- ๕.๔.๖ แจ้งสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดในพื้นที่ หรือกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือแจ้งผ่านศูนย์ดำรงธรรมที่หมายเลขโทรศัพท์ ๑๕๖๗

แนวทางการตรวจสอบสภาพตลิ่ง

การพังทลายของตลิ่งเป็นภัยที่ประชาชนผู้อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ริมตลิ่งสามารถเตรียมพร้อมรับมือและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ หากมีการสำรวจและตรวจสอบสภาพตลิ่งอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางเบื้องต้นในการตรวจสอบสภาพตลิ่งว่ามีความเสี่ยงต่อการพังทลาย มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) **ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการพังทลายของตลิ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมา** หากตลิ่งมีประวัติหรือข้อมูลชี้แจงว่า มีการพังทลายอย่างต่อเนื่อง ก็ถือได้ว่า ตลิ่งนั้นมีความเสี่ยงต่อการพังทลายสูง
- 2) **ตรวจสอบระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองโดยเปรียบเทียบระดับน้ำต่ำสุดในแต่ละปี** หากปัจจุบันระดับน้ำลดลงต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดเท่าที่เคยมีเกิดขึ้นเป็นประจำ ก็จะมีความเสี่ยงต่อการพังทลายมากขึ้น
- 3) **การที่จะระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองมีการลดลงอย่างรวดเร็ว** โดยเฉพาะน้ำที่มีระดับสูงแล้วลดลงอย่างรวดเร็ว จะมีความเสี่ยงต่อการทรุดตัวและพังทลายของตลิ่งมาก
- 4) **สังเกตสภาพตลิ่งอย่างสม่ำเสมอว่ามีการกัดเซาะของตลิ่งหรือไม่** โดยเฉพาะถ้ามีการกัดเซาะทำให้ตลิ่งมีความชันมากขึ้น ก็จะมีแนวโน้มต่อการพังทลายมากขึ้น
- 5) **ตรวจสอบความลึกของท้องน้ำ** ถ้าพบว่าท้องน้ำมีความลึกมากขึ้นกว่าเดิม แสดงว่ามีความเสี่ยงต่อการพังทลายของตลิ่งได้มากขึ้นเช่นกัน

ภาพแสดงการกัดเซาะที่บริเวณด้านนอกของลำน้ำและการทับถมที่บริเวณด้านในของลำน้ำ

- 6) **ในขณะที่ฝนตกหนัก น้ำที่ผิวดินอาจกัดเซาะหน้าดิน** ส่วนน้ำผิวดินซึมลงดินจนดินชุ่มน้ำก็จะทำให้ความตึงน้ำในโพรงดินเพิ่มสูงขึ้นจนดินสูญเสียกำลัง เสถียรภาพของตลิ่งก็จะลดลง ความเสี่ยงต่อการพังทลายของตลิ่งก็จะมากขึ้น
- 7) **ในขณะที่น้ำไหลเชี่ยว หรือมีคลื่นน้ำมากระแทกตลิ่ง** ตลิ่งก็มีโอกาสถูกกัดเซาะได้มากและเร็วขึ้น ความเสี่ยงต่อการพังทลายก็จะมีมากและอาจเกิดขึ้นโดยเฉียบพลันได้
- 8) **ในขณะที่น้ำในแม่น้ำลำคลองมีระดับน้ำ** ไม่ควรเล่นรถยนต์หรือนำเครื่องจักรเครื่องมือต่าง ๆ ไปใช้บริเวณตลิ่งริมแม่น้ำ เพราะจะทำให้เกิดความสั่นสะเทือนและตลิ่งจะทรุดตัวได้ง่าย
- 9) **ในกรณีที่แม่น้ำมีขนาดใหญ่ และความลึกของท้องน้ำมาก** จะมีโอกาสที่จะเกิดการทรุดตัวของตลิ่ง และแม่น้ำนั้นก็จะเกิดการพังทลายของตลิ่งเข้าไปในพื้นดินได้ลึกมาก
- 10) **บริเวณโค้งลำน้ำฝั่งด้านนอกจะมีการกัดเซาะสูง** โอกาสการพังทลายของตลิ่งจะมีมาก ผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณนี้ ควรต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ
- 11) **การใช้พื้นที่ริมตลิ่งเป็นที่กองวัสดุหรือสร้างอาคารเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้กับตลิ่ง** ซึ่งจะมีผลทำให้ตลิ่งมีความเสี่ยงต่อการพังทลายเพิ่มมากขึ้น
- 12) **ตรวจสอบว่า น้ำใช้จากบ้านเรือน หรือบ่อเกรอะบ่อซึม ได้ไหลออกไปสู่ตลิ่งหรือไม่** หากพบ ควรจัดทำระบบระบายน้ำโดยไม่ให้น้ำจากบ้านเรือนไหลซึมไปตามพื้นดินเพื่อลงแม่น้ำลำคลอง ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้ตลิ่งทรุดตัวได้ง่าย
- 13) **หากพบรอยแยกต่าง ๆ บริเวณตลิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน** ก็อาจจะเป็นสิ่งบอกร่องเหตุที่จะเกิดการพังทลายของตลิ่งตามรอยแยกนั้นได้ ควรขนย้ายทรัพย์สินออกจากบริเวณพื้นที่นั้นๆ โดยด่วน

- 7 -

๖. การบูรณาการแก้ไขปัญหาคัดบขวา

๖.๑ สรุปสาระสำคัญ

ตามที่รัฐบาลถือว่าปัญหาคัดบขวาเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีจึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาคัดบขวา โดยมี รองนายกรัฐมนตรี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานกรรมการ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ที่กำกับดูแลกรมโยธาธิการและผังเมือง) เป็นรองประธานกรรมการ และผู้บัญชาการทหารบก เป็นรองประธานกรรมการ ซึ่งกรรมการประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการอำนวยการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง และมาตรการในการแก้ไขปัญหาคัดบขวา ให้เป็นไปอย่างมีระบบ ตลอดจนควบคุม กำกับ และติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาคัดบขวา เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงาน ดังนี้

๖.๑.๑ แหล่งน้ำปิดสำคัญขนาดใหญ่ ได้แก่ กว๊านพะเยา บึงสีไฟ หนองหารทะเลน้อย บึงบอระเพ็ด บึงราชนก บึงหนองหานกุมภวาปี เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวจะมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ เช่น กรมชลประทาน กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช หน่วยงานดังกล่าวรับผิดชอบจัดทำแผนและดำเนินการกำจัดคัดบขวาในพื้นที่นั้น ๆ

(๑) แหล่งน้ำปิดทั่วไป ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง เป็นต้น โดยแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ

๑) แหล่งน้ำสาธารณะ มอบหมายให้จังหวัดจัดทำแผนและดำเนินการ

๒) แหล่งน้ำที่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่รับผิดชอบจัดทำแผนและดำเนินการ

(๒) แม่น้ำสำคัญในภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน ๗ สาย พื้นที่ ๑๙ จังหวัด มอบหมายให้หน่วยงานหลักตามการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบจัดทำแผนและดำเนินการ ดังนี้

๑) กรมโยธาธิการและผังเมือง รับผิดชอบในแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำท่าจีน (ตั้งแต่ประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงอ่าวไทย)

๒) กรมชลประทาน รับผิดชอบในแม่น้ำเจ้าพระยา (เหนือเขื่อนเจ้าพระยา) แม่น้ำท่าจีน (ตั้งแต่ประตูระบายน้ำพลเทพ ถึงประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา) แม่น้ำน้อย (ตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยาเหนือเขื่อนเจ้าพระยาถึงประตูระบายน้ำผักไห่) แม่น้ำป่าสัก (ตั้งแต่ใต้เขื่อนป่าสักถึงเขื่อนพระรามหก) แม่น้ำนครนายก แม่น้ำบางปะกง

๓) กรมเจ้าท่า รับผิดชอบในแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท ใต้เขื่อนเจ้าพระยาถึงเขตกรุงเทพมหานคร) แม่น้ำน้อย (ตั้งแต่ประตูระบายน้ำผักไห่ ถึงแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอบางไทร) แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำสะแกกรัง และแม่น้ำป่าสัก (ใต้เขื่อนพระรามหกถึงแม่น้ำเจ้าพระยา)

๔) กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบแม่น้ำเจ้าพระยาที่ผ่านพื้นที่ กทม.และแหล่งน้ำในเขตพื้นที่รับผิดชอบ กทม.

(๓) คลองสาขา และแหล่งน้ำเชื่อมโยง มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยคณะทำงานระดับจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาผักตบชวา ได้มีมติแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผักตบชวา โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานอนุกรรมการ และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ มีอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาผักตบชวาเป็นไปอย่างต่อเนื่องมีระบบ และมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนภายใต้การบูรณาการร่วมกันของทุกหน่วยงาน

โดย กองบูรณะและบำรุงรักษา กรมโยธาธิการและผังเมือง มีเครื่องจักรในการกำจัดผักตบชวา จำนวน ๔๒ ลำ แบ่งเป็นเรือกำจัดแบบสายพานลำเลียง ๒๗ ลำ เรือกำจัดแบบตักหน้า ๑๐ ลำ เรือพontonบรรทุกรถชุด ๕ ลำ ได้วางแผนดำเนินการอยู่ในแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศและในแม่น้ำสายหลักพื้นที่รับผิดชอบของกรมฯ ดังนี้

๑) แม่น้ำแม่กลอง ความยาว ๙๔ กิโลเมตร เครื่องจักร ๔ ลำ ได้แก่ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน ๒ ลำ และในพื้นที่จังหวัดราชบุรี จำนวน ๒ ลำ สลับกันดูแลพื้นที่แม่น้ำแม่กลองตลอดลำน้ำ

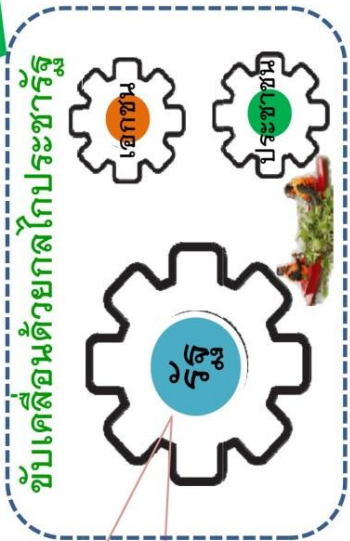
๒) แม่น้ำท่าจีน ความยาว ๒๐๐ กิโลเมตร เครื่องจักร ๑๕ ลำ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน จำนวน ๓ ลำ เขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม อำเภอสามพราน จำนวน ๒ ลำ อำเภอนครชัยศรี ๓ ลำ อำเภอบางเลน ๒ ลำ และเขตจังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง จำนวน ๑ ลำ อำเภอบางปลาม้า ๒ ลำ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ๒ ลำ สลับกันดูแลพื้นที่ตลอดลำน้ำท่าจีน เครื่องจักรส่วนที่เหลือ สนับสนุนแก้ไขปัญหาผักตบชวาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในแหล่งน้ำปิดและแหล่งน้ำเชื่อมโยงทั่วประเทศ จำนวน ๒๗ ลำ ได้แก่ กว๊านพะเยา หนองหลวง จังหวัดเชียงราย หนองหาร จังหวัดสกลนคร ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง คลองบางประมง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น และหมุนเวียนไปตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ตามการร้องขอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบูรณาการสนับสนุนเครื่องจักรทำงานร่วมกัน ในแหล่งน้ำที่มีปัญหา เช่น แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำบางปะกง และแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาได้ ปริมาณผักตบชวาที่กำจัดไปแล้ว มากกว่า ๔,๕๑๖,๒๓๖ ตัน โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถกำจัดผักตบชวา ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ดำเนินการ ในพื้นที่ ๒๔ จังหวัด จำนวน ๓๗ แหล่งน้ำ ยอดการกำจัดผักตบชวา จำนวน ๑,๑๒๖,๓๔๒ ตัน

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผักตบชวาได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการแก้ไขปัญหาผักตบชวา ระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานคณะทำงาน และโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นคณะทำงานและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนด จัดเก็บ และรวบรวมข้อมูลประสานการบูรณาการร่วมกันทุกหน่วยงานรับผิดชอบการกำจัด และแก้ไขปัญหาผักตบชวาในจังหวัด

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองบูรณะและบำรุงรักษา กรมโยธาธิการและผังเมือง โทร. ๐ ๒๒๙๙ ๔๓๙๓

การแก้ไขปัญหาผักตบชวาด้วย กลไกพระราชรัฐ

รัฐบาลเล็งเห็นปัญหาผักตบชวา
จึงยกระดับผักตบชวาเป็นวาระแห่งชาติ
เพื่อให้ทุกหน่วยงานร่วมกันเร่งดำเนินการ
แก้ไขปัญหา

- หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่**
1. กรมโยธาธิการและผังเมือง
  2. กรมชลประทาน
  3. กรมเจ้าท่า
  4. กรมการปกครอง
  5. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
  6. กรุงเทพมหานคร
  7. หน่วยงานทหาร
  8. กรมวิชาการเกษตร

- ขั้นตอนการดำเนินงาน**
- จัดทำแผนกำจัดผักตบชวา (โดย ยผ. สป. จพ. จังหวัด)
  - จัดตั้งชมรมคนริมน้ำ (โดย ปค.)
  - จัดซื้อเรือท้องแบนให้ท้องถิ่น (โดย สส.)
  - เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจ (โดย ยผ. ร่วมกับ กวก.)

แนวทางสู่ความสำเร็จทุกหน่วยงานภาครัฐร่วมกันวางแผน

มาตรการเก็บใบใหญ่ : พื้นที่ดำเนินการ แห่ลงน้ำปิด
และ 76 จังหวัดทั่วประเทศ

มาตรการเก็บเล็ก : พื้นที่ดำเนินการ แห่ลงน้ำทั่วประเทศ
รับผิดชอบโดย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการ
ปกครองท้องถิ่น

ผล การดำเนินงานที่ผ่านมา

ปี 2562 : กำจัดผักตบชวาทั่วประเทศได้ จำนวน 4,646,622 ต้น
กรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถกำจัดได้ จำนวน 1,087,537 ต้น

ปี 2563 : กำจัดผักตบชวาทั่วประเทศได้ จำนวน 4,783,274 ต้น
กรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถกำจัดได้ จำนวน 1,126,342 ต้น

ปี 2564 : กำจัดผักตบชวาทั่วประเทศได้ จำนวน 3,779,973 ต้น
กรมโยธาธิการและผังเมือง สามารถกำจัดได้ จำนวน 653,252 ต้น
(ข้อมูล ต.ค. 63 - เม.ย. 64)

● ตัวอย่างการดำเนินงานภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมืองในพื้นที่

๑. การบริหารจัดการสาธารณสุขตามหลักวงจรภัยพิบัติในทุกมิติ : จังหวัดปทุมธานี

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปทุมธานี แบ่งการบริหารการปฏิบัติงานออกเป็น ๓ ฝ่ายได้แก่ กลุ่มงานยุทธศาสตร์และการจัดการ ฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการ และฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ทุกฝ่ายดำเนินงานขับเคลื่อนภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสาธารณสุขแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คือ ก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัยพิบัติ ตามลักษณะวงจรของภัยพิบัติ โดยดำเนินการแบบบูรณาการ กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน หน่วยทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณสุข และอาสาสมัคร ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพื่อเกิดการขับเคลื่อนตามแผนชาติในการบูรณาการแต่ละหน่วยงานร่วมกันป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในพื้นที่

๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๒.๑ การบริหารจัดการสาธารณสุขตามหลักวงจรภัยพิบัติในทุกมิติ

(๑) ก่อนเกิดภัยพิบัติ คือ การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบ จากภัยพิบัติ โดยจัดทำแผนเผชิญเหตุ/แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับจังหวัด อำเภอ , ท้องถิ่นในทุก ๆ ประเภทภัย, จัดฝึกอบรม/สร้างเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติ อปพร., CBDRM ชุมชนเป็นฐาน, OTOS, มิสเตอร์เตือนภัย เป็นต้น

(๒) ระหว่างเกิดภัยพิบัติ คือ การบริหารจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน โดยรับแจ้งเหตุ สาธารณภัย/ประสานท้องถิ่นและร่วมลงพื้นที่ควบคุมสถานการณ์

(๓) หลังเกิดภัยพิบัติ คือ การบริหารจัดการหลังเกิดภัยพิบัติ การบูรณะฟื้นฟู เยียวยา โดยประสานท้องถิ่น/มูลนิธิต่าง ๆ ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติสาธารณสุข ที่เกิดขึ้น

๑.๒.๒ การเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติ

(๑) จัดฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ตามประเภทภัย ที่เป็นบริบทของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านภัยพิบัติในแต่ละท้องที่ เพื่อให้คนในชุมชน มีการเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดภัยพิบัติขึ้น โครงการอบรมของ สนง.ปภ.จ.ปทุมธานี เช่น CBDRM การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน อบรม อปพร. โครงการมิสเตอร์เตือนภัย OTOS เป็นต้น

(๒) การแจ้งเตือน ระบบแจ้งเตือนภัย ออนไลน์ ๒๔ ชั่วโมง ผ่านระบบวิทยุสื่อสาร ไลน์ แอปพลิเคชั่น โทรศัพท์ หรือสายด่วน ๑๙๙๔

(๓) จัดทำจุดเสี่ยง พื้นที่เสี่ยงภัย แผนที่เสี่ยงภัยในจังหวัดปทุมธานี ในภัยประเภทต่าง ๆ ที่เป็นจุดเสี่ยง จุดอ่อนแอ ในการเกิดภัยพิบัติ เพื่อเฝ้าระวัง แจ้งเตือนได้ทันทั่วถึง

(๔) สำรวจ เตรียมความพร้อม เครื่องมือ เครื่องจักรกล และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความพร้อมรับกับสถานการณ์ภัยพิบัติเสมอ

๑.๒.๓ การบริหารจัดการสาธารณสุข

การบริหารจัดการสาธารณสุขภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยแบ่งการจัดการสาธารณสุขออกเป็น ๔ ระดับ คือ

ระดับ ๑ สาธารณสุขขนาดเล็ก ซึ่งอาจมีผลกระทบเป็นวงกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบล ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ เข้าควบคุมสถานการณ์ ตามลำดับ

ระดับ ๒ สาธารณสุขขนาดกลาง เมื่อสถานการณ์ขยายเป็นบริเวณกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบลหรืออำเภอ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอได้วิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านทรัพยากร ความซับซ้อนของภัยในพื้นที่ เกินขีดความสามารถของผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอที่จะควบคุมสถานการณ์ได้โดยลำพัง หรือโดยเร็ว ให้ผู้อำนวยการอำเภอ ขอรับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการจังหวัด เพื่อพิจารณาเข้าควบคุมสถานการณ์

ระดับ ๓ สาธารณสุขขนาดใหญ่ เกิดผลกระทบรุนแรงกว้างขวางมีพื้นที่เสียหายเป็นบริเวณกว้าง เกินขีดความสามารถของจังหวัด (ผู้อำนวยการจังหวัด/ผู้ว่าราชการจังหวัด) ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ/อุปกรณ์พิเศษ/กำลังสนับสนุนระดับกรมกำลังทุกภาคส่วน เพื่อตอบโต้เหตุฉุกเฉิน/บรรเทาภัย หรือเกิดผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง ระดับวิกฤติการณ์ มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจของประชาชนจำนวนมากอย่างร้ายแรง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) เข้าควบคุมสถานการณ์/แก้ไขปัญหา/ระงับภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ระดับ ๔ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้อำนาจ มาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ ในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์เข้าควบคุมสถานการณ์ มีอำนาจสั่งการและบัญชาการให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดได้ทั่วราชอาณาจักร

๑.๒.๔ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

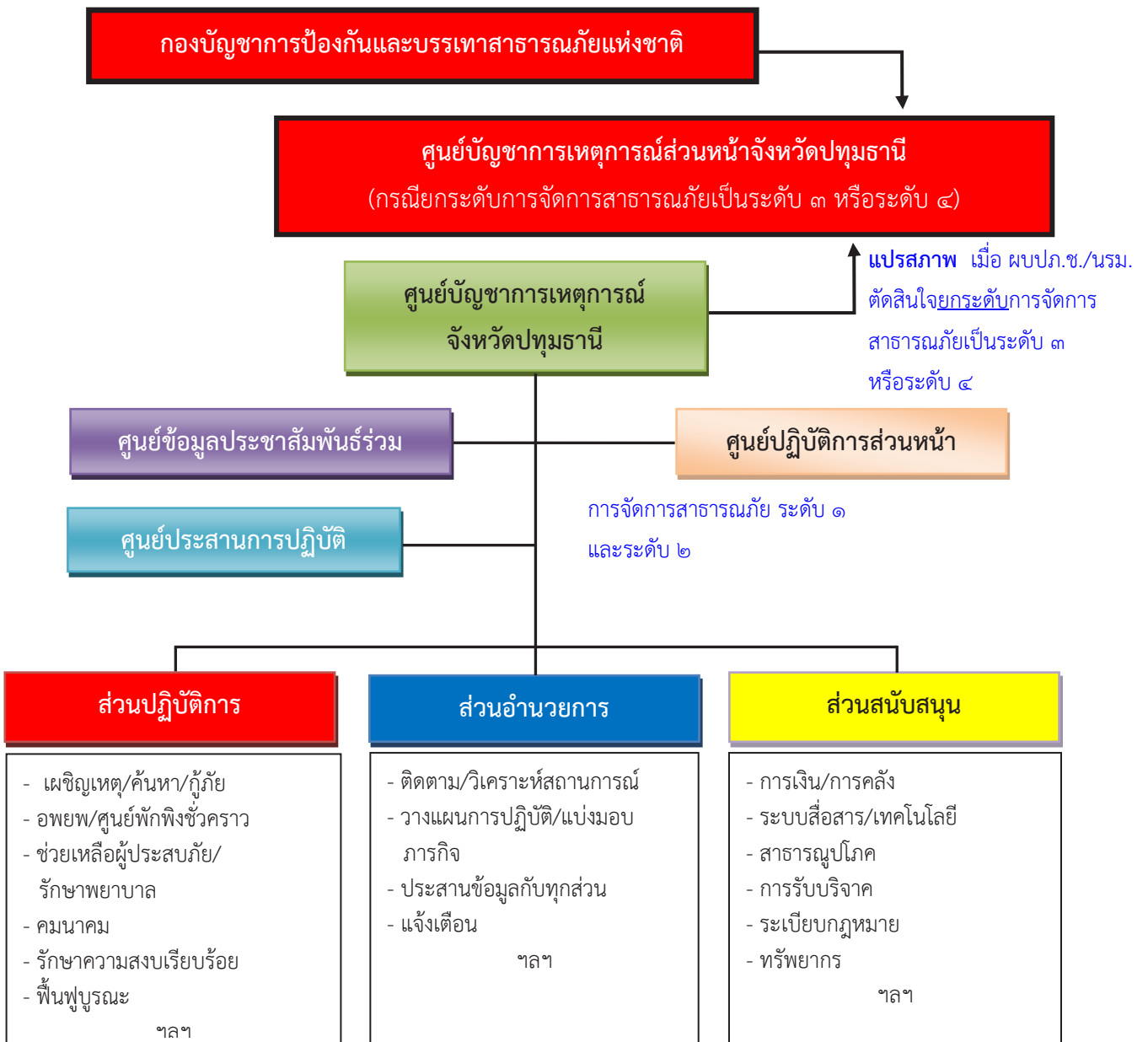
(๑) การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ แบ่งเป็นการประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยแบ่งแยกตามประเภทภัยต่าง ๆ เพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินการช่วยเหลือได้ตามระเบียบของตนเองและการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เป็นการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และหลักเกณฑ์ วิธีการที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ ตามวงเงินอุดหนุนราชการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป

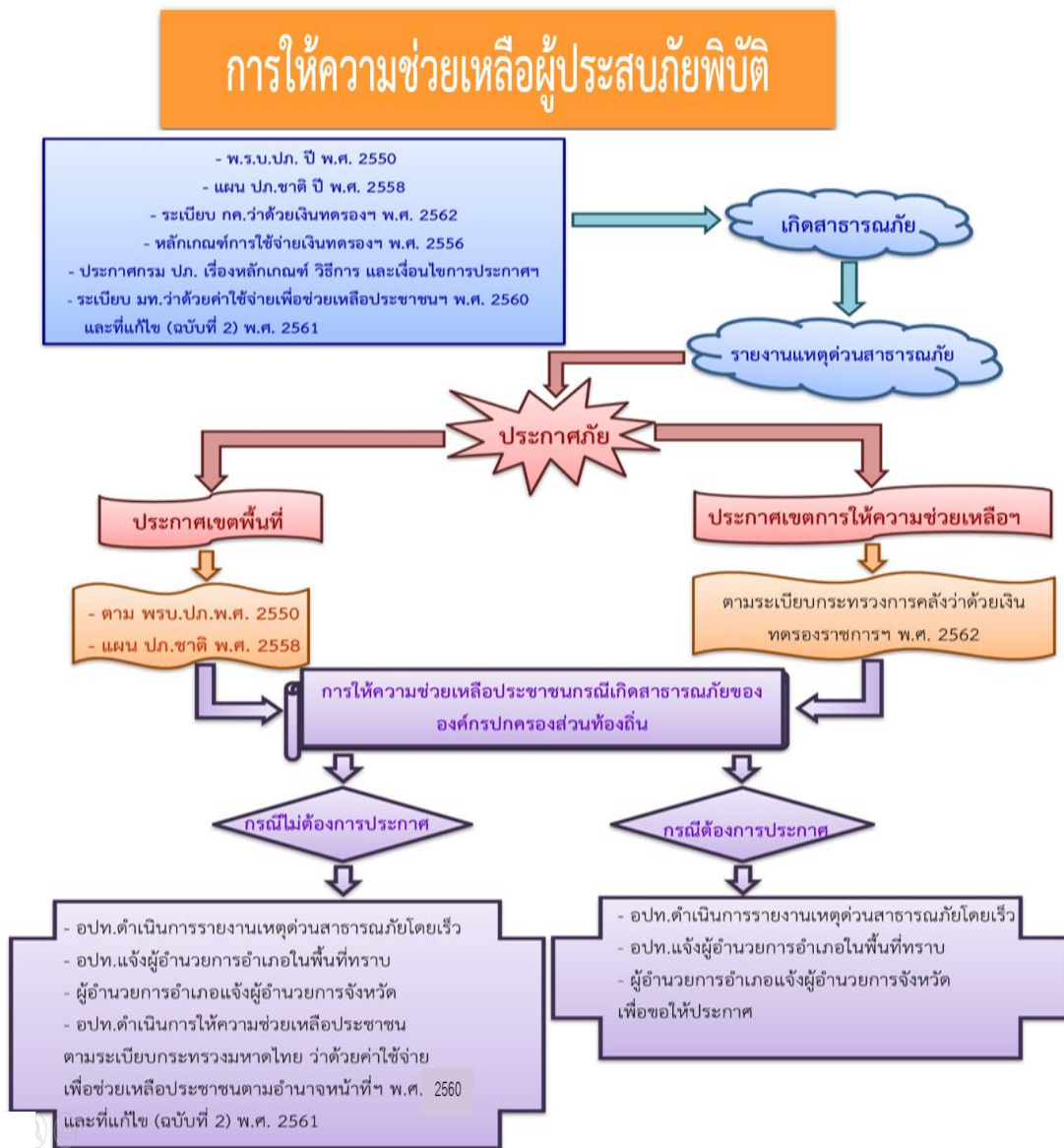
(๒) ประสานมูลนิธิต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เหล่ากาชาดจังหวัดปทุมธานี มูลนิธิอาสาอื่น ๆ เป็นต้น เพื่อระดมความช่วยเหลือไปยังผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ได้รับการฟื้นฟู เยียวยา และได้รับความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ช่องทาง

การบริหารจัดการสาธารณภัยตามหลักวงจรภัยพิบัติในทุกมิติ
สนง.ปภ.จ.ปทุมธานี

โครงสร้าง ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัดปทุมธานี

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปทุมธานี โทร. ๐ ๒๕๕๑ ๗๑๑๙ - ๒๑

๒. การบริหารจัดการน้ำ ลุ่มน้ำ และปลายน้ำ : จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

แผนการบริหารจัดการปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมของจังหวัดอุบลราชธานี

๒.๒ วิธีการดำเนินการ

- ๒.๒.๑ การสำรวจพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก และพื้นที่ประสบภัย
- ๒.๒.๒ การจัดทำข้อเสนอแผนงาน/โครงการเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก และพื้นที่ประสบภัย
- ๒.๒.๓ การเสนอแผนงาน/โครงการ
- ๒.๒.๔ การอนุมัติโครงการและการมอบอำนาจในการดำเนินโครงการ

๒.๓ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๒.๓.๑ เชิญประชุมส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอและวิเคราะห์ปัญหาเชิงพื้นที่

๒.๓.๒ สรุปสถานการณ์เชิงป้องกันและแก้ไขสถานการณ์

๒.๓.๓ ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อเสนอแผนงาน/โครงการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยแยกเป็น

(๑) การบำบัดน้ำดี และน้ำเสีย

(๒) การจัดทำรางระบายน้ำ และแหล่งรวมน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง

(๓) รมรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด โดยการให้ความรู้ อบรม และเสริมสร้างทัศนคติที่ดี

ในการใช้น้ำ

(๔) การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง และอุทกภัย โดยการทำให้กักเก็บน้ำ เช่น การขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดหลุมขมครกที่ตื้นเขิน การขุดเจาะบ่อบาดาล เพื่อใช้ระบบประปา รวมทั้งการจัดเตรียมอุปกรณ์กักเก็บน้ำ อาทิ โถง หนอง

(๕) การจัดทำระบบการแจกจ่ายน้ำ อาทิ ระบบประปาหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายผู้ใช้น้ำ เพื่อให้ประชาชนมีน้ำกินน้ำใช้ในพื้นที่

๒.๓.๔ สำนักงานจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการเชิญประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด อุบลราชธานี เพื่อพิจารณากลั่นกรองและจัดลำดับความสำคัญแผนงาน/โครงการ

๒.๓.๕ สำนักงานจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการเชิญประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อพิจารณาเห็นชอบแผนงาน/โครงการ

๒.๓.๖ นำเสนอแผนงาน/โครงการต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยผ่านความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

๒.๓.๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีอนุมัติโครงการและมอบอำนาจในการดำเนินโครงการ ให้ส่วนราชการ/หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

๒.๓.๘ การนิเทศติดตามแผนงาน/โครงการ เพื่อจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการ

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) หน่วยงานหลักในพื้นที่ : สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐๔๕ ๓๔๔ ๖๐๙

(๒) หน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ : ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โทร. ๐๔๕ ๓๔๔ ๖๑๒ - ๔

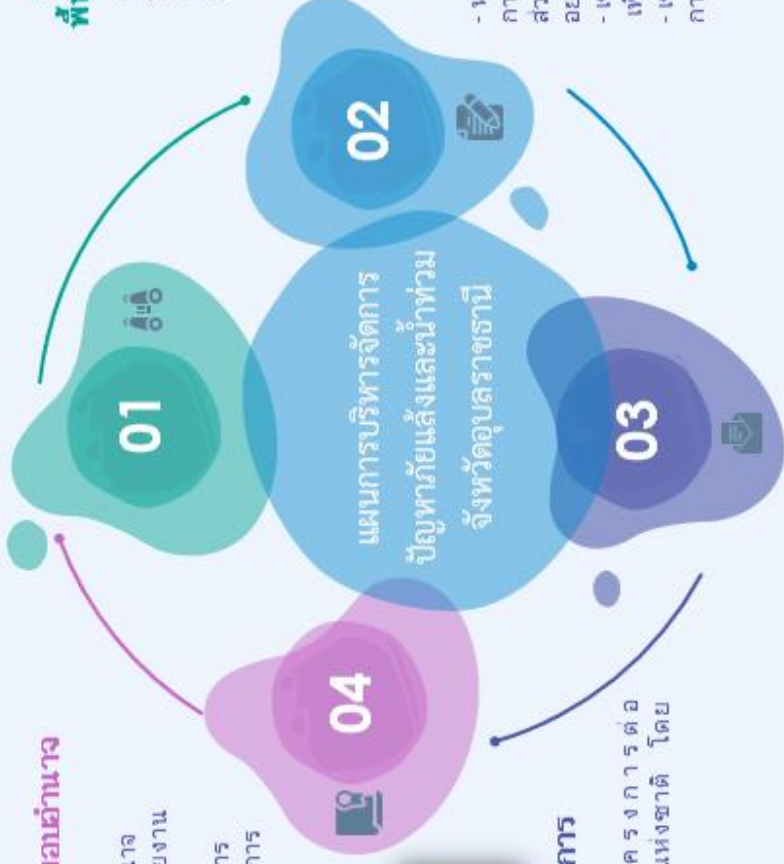

การบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำและปลายน้ำ

การอนุมัติโครงการและการมอบอำนาจในการดำเนินโครงการ

- ผวจ. อนุมัติโครงการและมอบอำนาจในการดำเนินโครงการให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- การนี้เทศติดตามแผนงาน/โครงการเพื่อจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์โครงการ

การสำรวจพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำในพื้นที่ท่าข้ามชายฝั่งและพื้นที่ประมง

- เชิญประชาชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอและวิเคราะห์ปัญหาเชิงพื้นที่
- สรุปสถานการณ์เชิงป้องกันและแก้ไขสถานการณ์

การจัดทำข้อเสนอแผนงาน/โครงการเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ พื้นที่ท่าข้ามชายฝั่ง และพื้นที่ประมง

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เชิญประชุมคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดเพื่อพิจารณาจัดลำดับความสำคัญแผนงานโครงการ
- เชิญประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานโครงการ

การเสนอแผนงาน/โครงการ

- นำเสนอแผนงาน/โครงการต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยผ่านความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

ภาพประกอบ การบริหารจัดการน้ำ ลุ่มน้ำ และปลายน้ำ

๓. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ชายแดน : จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็น หลักการก่อน/ระหว่าง และหลังเกิดภัยการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือมาตรฐานสากล ด้านสาธารณภัย การคาดการณ์และประเมินสถานการณ์กรณีความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

สาธารณภัยในยุคปัจจุบันมีความ "ไร้พรมแดน" ซึ่งสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อประเทศนั้น ๆ แต่ยังมีผลให้ประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศอื่น ๆ ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ประกอบกับศักยภาพและความพร้อมในการจัดการสาธารณภัยแต่ละประเทศ ยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เมื่อประสบสาธารณภัยจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในการเพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านที่ประสบภัยร้ายแรง โดยมีรายละเอียดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ชายแดน ดังนี้

๓.๑.๑ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แผนการเผชิญเหตุ แผนฝึกซ้อมป้องกันภัย และแผนอพยพประชาชนจากพื้นที่เสี่ยง

๓.๑.๒ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับจังหวัด

๓.๑.๓ ทำหน้าที่เลขานุการกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๓.๑.๔ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนระดับจังหวัด

๓.๑.๕ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)

และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการดำเนินการป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจังหวัดอุบลราชธานี

๓.๑.๖ สนับสนุน บริการจัดการงบกลาง และเงินอุดหนุนราชการในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด (๒๐ ล้านบาท) รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐาน

๓.๑.๗ จัดทำฐานข้อมูลด้านสาธารณภัย พื้นที่เสี่ยง สภาพภูมิประเทศ และสิ่งก่อสร้างที่อาจเป็นสาเหตุของการเกิดสาธารณภัย

๓.๑.๘ เฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุ รายงาน ติดตามสถานการณ์สาธารณภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง และประเมินและรายงานระดับความรุนแรงขั้นต้นของสาธารณภัย

๓.๑.๙ ให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน พื้นฟูผู้ประสบภัย กู้ชีพกู้ภัย และสภาพพื้นที่ในสถานะฉุกเฉิน

๓.๑.๑๐ จัดตั้งและอำนวยการบริหารจัดการศูนย์รับบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๓.๑.๑๑ ฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด และสนับสนุนการฝึกซ้อมแผนฯ ระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๑.๑๒ ประสานการปฏิบัติงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัคร เครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ในพื้นที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด และสนับสนุนการดำเนินงานของกิจการ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และภาคีเครือข่าย

๓.๑.๑๓ ดำเนินการฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และดำเนินการ แก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว ค่าช่วยเหลือผู้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

(๑) กรณี ได้รับบาดเจ็บ (ต่อ ๑ ราย)

๑) บาดเจ็บสาหัส ๔,๐๐๐ บาท

๒) บาดเจ็บจนถึงขั้นพิการ ๑๓,๓๐๐ บาท

๓) บาดเจ็บที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาล ๒,๓๐๐ บาท

(๒) กรณี เสียชีวิต ๒๙,๗๐๐ บาท

(๓) กรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย จังหวัดละไม่เกิน ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท คนละไม่เกิน

๓๐๐ บาท

๓.๑.๑๔ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

กรณีความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑) การจัดตั้งศูนย์การเตรียมความพร้อมให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

๑.๑) แนวทางการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมการจัดการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งบุคลากร เครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์อื่น ๆ และเงินบริจาค ทั้งนี้ ต้องมีขั้นตอนการอำนวยความสะดวก การดูแลความปลอดภัยให้แก่องค์กร ต่างประเทศต่าง ๆ และมีความสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ และจัดการฝึกการรับความช่วยเหลือ จากต่างประเทศเป็นประจำ

๑.๒) แนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ โดยการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ และต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบ เงื่อนไข และขั้นตอนในการให้และยุติความช่วยเหลือ ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมการจัดการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ และจัดการฝึกการให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นประจำ ซึ่ง จังหวัดอุบลราชธานี มีการซ้อมรับสถานการณ์การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัด การซ้อมอุบัติเหตุหมู่เมืองคู่ขนาน ไทย - ลาว ระหว่างอำเภอสิรินธร และเมืองโพนทอง แขวงจำปาสัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ การอบรมและสร้างอาสาสมัครสุขภาพ (อสม.) เป็น อสม. บัดดีในการทำงานร่วมกันระหว่าง อสม.ไทย และ อสม.ลาว/อสม.ไทย และ อสม.กัมพูชา (กรณีเขื่อนเซเปียนเซินน้ำน้อย ที่เมืองสนามไซ แขวงอัตตะปือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แตก) มีการช่วยเหลือจากทีมงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๐ อุบลราชธานี,

โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์, โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ และส่วนกลาง โดยการจัดทีม Mini MERT, MCCAT, ENV, ทีมงานควบคุมโรค ลงให้การช่วยเหลือและฟื้นฟู จำนวน ๒ ทีม ระหว่างวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

กรณีสาธารณภัยร้ายแรง

๑) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือ

๒) ร้องขอรับการสนับสนุนชุดค้นหาและกู้ภัยมีสมรรถนะสูงในเมืองแห่งชาติ (National Urban Search and Rescue : USAR) ที่มีสมรรถนะสูงในการประสานความช่วยเหลือไปยังกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๓.๒.๑ การปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย

- (๑) จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย เครื่องมือ อุปกรณ์ กำลังเจ้าหน้าที่
- (๒) จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/แผนเผชิญเหตุ ตามประเภทของภัย
- (๓) เผ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ภัย แจ้งเตือน และรายงานสถานการณ์ภัย
- (๔) จัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๕) เสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๖) จัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๓.๒.๒ การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน

- (๑) ตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด
  - (๒) ประชุมคณะทำงานฯ เพื่อติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ เพื่อวางแผนทาง
- มาตรการในการแก้ไขปัญหา
- (๓) ติดตามสถานการณ์ภัย เตรียมพร้อมเผชิญเหตุ และแจ้งข่าวสารสาธารณภัยเป็นระยะ
  - (๔) ประสานการปฏิบัติ และระดมสรรพกำลัง ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย
  - (๕) ประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

กรณีฉุกเฉิน

- (๖) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยผู้ได้รับภัยอันตรายหรือผู้ได้รับความเสียหาย
- จากสาธารณภัย
- (๗) ประชาสัมพันธ์ ผลการปฏิบัติการช่วยเหลือ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติให้ประชาชนทราบ
  - (๘) รายงานสถานการณ์ให้ส่วนกลางทราบ

๓.๒.๓ การปฏิบัติหลังเกิดสาธารณภัย

(๑) สำรวจความเสียหายและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัย ในกรณีที่เกิดสาธารณภัย

(๒) สนับสนุนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) เร่งฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้กลับคืนสภาพปกติโดยเร็ว

(๔) มอบเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย และโอนชุดใช้เงินอุดหนุนราชการฯ

(๕) รายงานผลการปฏิบัติงานให้ส่วนกลางทราบ

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอุบลราชธานี โทร. ๐๔๕ ๓๑๒ ๖๙๒

การปฏิบัติก่อนเกิดสาธารณภัย

- จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย
- จัดทำแผนป้องกัน และแผนเผชิญเหตุ
- แจ้งระวัง ติดตาม และรายงานสถานการณ์
- จัดการฝึก และเสริมสร้าง ความรู้ให้กับประชาชน
- จัดตั้งกองอำนาจการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑. แนวทางการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือ การดูแลความปลอดภัย ให้แก่องค์กรต่างประเทศต่างๆ และจัดการฝึก การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นประจำ

๒. แนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ

โดยการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ ประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ เสนอใจและขั้นตอนในการให้ความช่วยเหลือ

๓. กรณีสาธารณภัยร้ายแรง

- ๓.๑ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะอนุกรรมการด้านกฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการพัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือ
- ๓.๒ ร้องขอรับการสนับสนุนชุดค้นหาและกู้ภัยมีสมรรถนะสูงในเมืองแห่งชาติ (National Urban Search and Rescue : USA R) ที่มีสมรรถนะสูงในการประสานความช่วยเหลือไปยัง มท (ไปต.)

การปฏิบัติในการฉุกเฉิน

- ตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด และวางแผนตามสถานการณ์
- ติดตามมาตรการในการแก้ไขปัญห
- ติดตามสถานการณ์และพร้อมเผชิญเหตุ
- พร้อมทั้งรายงานข่าวสารเป็นระยะ
- ประสานการปฏิบัติและระดมสรรพกำลัง
- ประกาศพื้นที่ประสบภัย/ขอให้ความช่วยเหลือ
- ให้การส่งเคสสารที่เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย
- รายงานให้ส่วนกลางทราบ

การปฏิบัติในการฉุกเฉิน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ชายแดน

การปฏิบัติหลังเกิดสาธารณภัย

- สำรวจความเสียหายและให้การช่วยเหลือฟื้นฟู
- สนับสนุนให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง
- เร่งฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย
- มอบเงินช่วยเหลือและโอนชุดใช้เงินทดรองราชการ
- รายงานผลปฏิบัติงานให้ส่วนกลางทราบ

การปฏิบัติหลังเกิดสาธารณภัย

ภาพประกอบ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ชายแดน

๔. การให้ความช่วยเหลือประชาชน กรณีโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 : จังหวัดตาก

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

กรณีประชาชนได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเงินหรือสิ่งของ ไม่เกิน ครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท/ครอบครัว ช่วยได้ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อครอบครัว/ปีงบประมาณ โดยนำเงินสำรองจ่าย ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้แล้วในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นลำดับแรก หากเงินสำรองจ่าย ไม่เพียงพอ สามารถโอนเงินเหลือจ่าย/ไม่มีความจำเป็นต้องจ่ายไปจ่ายเพิ่มเติมได้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ และระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๒.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ประกาศให้ประชาชนที่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือ ยื่นลงทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ประสานขอรับการช่วยเหลือพร้อมสำรวจรายชื่อมายังองค์การบริหารส่วนจังหวัด

๔.๒.๒ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก ประชุมพิจารณา เห็นชอบให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ข้อ ๑๒ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๘

(๘.๑) ช่วยเหลือด้านการเงินหรือสิ่งของ ไม่เกิน ครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท/ครอบครัว ช่วยได้ ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อครอบครัว/ปีงบประมาณ

(๘.๑.๑) ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคในการดำรงชีพ (ข้อ ๑๖)

๔.๒.๓ ปิดประกาศรายชื่อประชาชนที่ได้รับความช่วยเหลือ ณ สำนักงาน สถานที่กลาง หมู่บ้าน ชุมชนให้ทราบ ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๔.๒.๔ กรณีโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

(๑) เป็นกรณีฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน

(๒) ปิดประกาศแล้วสามารถช่วยเหลือได้ทันที

(๓) ไม่ต้องรอครบ ๑๕ วัน (ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท.๐๘๐๘.๒/ว ๒๒๐๗ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๓)

๔.๒.๕ ไม่ต้องจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น

๔.๒.๖ ใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบกลางสำรองจ่าย ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๑๑๗๙ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓ (หนังสือยกเว้นของกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่มท ๐๘๐๘.๒/ว ๑๖๐๘ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ยกเว้นการใช้จ่ายเงินสะสม)

โอน, เงินสะสม ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๘.๒/ว ๒๑๒๐ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๓ ช่วยเหลือ (กรณีประกาศปิดหมู่บ้าน)/กักตัว

๔.๒.๗ จัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบพัสดุฯ

๔.๒.๘ ทำบันทึกส่งมอบ – รับมอบพัสดุ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่

๔.๒.๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ แจกจ่าย ทำบัญชี แจกจ่ายให้ประชาชนลงชื่อรับของส่งให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ ชุด

๔.๒.๑๐ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ ติดประกาศ ณ สำนักงาน สถานที่กลาง หมู่บ้าน และชุมชน ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

หน่วยงานรับผิดชอบ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก โทร. ๐๕๕ ๕๑๘ ๓๓๓

สรุปขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือประชาชนฯ กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้าน การส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

HOW TO ...

- อปท. ประกาศยื่นลงทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือ
- คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนของ อบจ. ประชุมพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และระเบียบกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ (ช่วยเหลือด้านการเงิน หรือสิ่งของ ไม่เกิน ครั้งละ 3,000 บาท ช่วยได้ ไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัวต่อปีงบประมาณ)
- ปิดประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือให้ประชาชนทราบ ไม่น้อยกว่า 15 วัน กรณี โควิด-19 เป็นกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน > ปิดประกาศแล้วช่วยเหลือได้ทันที ไม่ต้องรอดรบ 15 วัน > ไม่ต้องจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ใช้จ่ายจากประมาณรายจ่ายประจำปี /งบสำรองจ่าย โอนเงินสะสม
- จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ
- จัดทำบันทึกส่งมอบ-รับมอบพัสดุ ให้ อปท. ในพื้นที่
- อปท. แจกจ่ายให้ประชาชนแล้วส่งบัญชีแจกจ่ายให้ อบจ. 1 ชุด
- เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการ ให้ประชาชนทราบ

ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก

ภารกิจของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

การบริการสาธารณะเป็นภารกิจอย่างหนึ่งที่อยู่ใต้นโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและเศรษฐกิจ ที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะและทรัพยากรของชาติได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม มีคุณภาพ และทั่วถึง

ทั้งนี้ งานบริการประชาชนของกระทรวงมหาดไทย ได้ยึดตามหลักนิติธรรมเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองต่อประชาชนทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียมกัน ตอบปัญหาสภาพสังคมในปัจจุบันได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งการให้บริการต้องดำเนินการอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงต้องคำนึงถึงคุณภาพของการบริการมากกว่าการเน้นปริมาณ เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะเกิดประโยชน์สูงสุดและให้ถูกต้องตรงตามความต้องการของประชาชนอันเป็นการส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ยั่งยืน

ในปัจจุบันงานบริการของกระทรวงมหาดไทยได้สะท้อนออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้ขับเคลื่อนงานบริการให้ประชาชนสามารถติดต่อขอใช้บริการได้ง่าย และสะดวกมากขึ้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนา และการอยู่ดีมีสุข ให้ประชาชนเกิดความผาสุกในการดำรงชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย ๖ หน่วยงาน ดังนี้

การประปานครหลวง มีภารกิจบทบาทสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปาผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ และควบคุมมาตรฐานเกี่ยวกับระบบประปาเอกชนในเขตท้องที่ดังกล่าว และดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา และคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและประชาชน

การประปาส่วนภูมิภาค มีบทบาทสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ ผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับธุรกิจการประปา

การไฟฟ้านครหลวง มีภารกิจในการจัดหา และให้บริการพลังงานไฟฟ้า ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยนวัตกรรมที่ทันสมัย พลังงานไฟฟ้าที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ และปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของลูกค้าในวิถีชีวิตคนเมือง

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีบทบาทในการจัดการให้บริการพลังงานไฟฟ้า และดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งด้านคุณภาพและบริการ โดยการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

องค์การตลาด มีภารกิจในการพัฒนาและบริหารเครือข่ายตลาดภาครัฐ และส่งเสริมตลาดร่วมเอกชน เพื่อเป็นกลไกของรัฐบาลในการกระจายสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าชุมชนเพื่อประชาชน โดยเข้าไปจัดการด้านการตลาดและการพัฒนาตลาดสาธารณะให้แก่ภาคประชาชน เพื่อให้เป็นตลาดที่ได้มาตรฐาน ทันสมัย และถูกสุขลักษณะ รวมทั้งเป็นหน่วยงานส่งเสริมให้กับภาคเอกชนเข้าร่วมพัฒนา เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน

ที่เข้มแข็งและสร้างความยั่งยืนให้แก่ภาคธุรกิจชุมชน อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมภาคการผลิต การอำนวยความสะดวก การขนส่ง การควบคุมด้านการตลาด ที่จะต้องบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การจัดการน้ำเสีย มีภารกิจจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับการบำบัดน้ำเสียภายในเขตพื้นที่จัดการน้ำเสียและการให้บริการหรือรับบริการหรือจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งในและนอกเขตพื้นที่จัดการน้ำเสีย รวมทั้งบริหารหรือกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ

● การบริหารจัดการด้านการประปา

๑. กระบวนการผลิตน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

๑.๑ การสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบและจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา

การประปานครหลวง เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลัก และหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ ในการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบและจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการประปา โดยปัจจุบันใช้น้ำดิบจากแหล่งน้ำ ๒ แหล่ง คือ

    กลุ่มน้ำเจ้าพระยา รับน้ำที่สถานีสูบน้ำดิบสำแล จังหวัดปทุมธานี ผ่านคลองประปาฝั่งตะวันออก ระยะทางประมาณ ๓๑ กิโลเมตร

    กลุ่มน้ำแม่กลอง รับน้ำจากเขื่อนแม่กลอง อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี ผ่านคลองประปาฝั่งตะวันตก ระยะทางประมาณ ๑๐๗ กิโลเมตร

หน่วยงานรับผิดชอบ : รองผู้ว่าการผลิตและส่งน้ำ การประปานครหลวง โทร. ๐ ๒๕๐๔ ๐๐๒๕

๑.๒ การผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

การประปานครหลวง เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลัก และหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ การประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ ในการผลิต จัดส่ง และจำหน่ายน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น ๓,๑๙๕ ตารางกิโลเมตร สามารถให้บริการน้ำประปา ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่บริการ มีจำนวนผู้ใช้น้ำ ๒.๔ ล้านราย หรือคิดเป็นประชากรประมาณ ๑๒ ล้านคน มีโรงผลิตน้ำ ๔ แห่ง ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำบางเขน กำลังการผลิตประมาณ ๔.๒ ล้าน ลบ.ม./วัน โรงงานผลิตน้ำสามเสน กำลังการผลิตประมาณ ๐.๔ ล้าน ลบ.ม./วัน โรงงานผลิตน้ำธนบุรี กำลังการผลิตประมาณ ๐.๑ ล้าน ลบ.ม./วัน และโรงงานผลิตน้ำมหาสวัสดิ์ กำลังการผลิตประมาณ ๑.๖ ล้าน ลบ.ม./วัน ที่ได้คุณภาพตามเกณฑ์ค่าแนะนำองค์การอนามัยโลกมีสำนักงานประปาสาขา ๑๘ แห่ง รวมทั้งมีช่องทางออนไลน์ และ MWAonMobile สามารถให้บริการได้เสมือนมายังสำนักงานประปาสาขา เพื่อพร้อมอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้น้ำ พร้อมทั้งให้ข้อมูลและคำปรึกษาเกี่ยวกับระบบประปาให้กับประชาชน

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) รองผู้ว่าการ (บริการด้านตะวันออก) การประปานครหลวง โทร. ๐ ๒๕๐๐ ๒๘๔๕

(๒) รองผู้ว่าการ (บริการด้านตะวันตก) การประปานครหลวง โทร. ๐ ๒๕๐๔ ๐๑๒๓ ต่อ ๒๖๕๐

๑.๓ การดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา

การประปานครหลวง เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจหลักและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประปานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐ ในการดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์แก่การประปา เพื่อสร้างรายได้เสริมจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้แก่องค์กร ต่อยอดการใช้ประโยชน์จากฐานลูกค้า ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรม และ Brand ด้านกิจการประปาของ กปน. และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ ซึ่งประกอบไปด้วย การให้บริการหน้ามาตรวัดน้ำ การให้บริการหลังมาตรวัดน้ำ บริการทดสอบน้ำดื่มบรรจุขวด บริการฝึกอบรม โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการยกระดับการให้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยเพิ่มช่องทางการรับคำร้อง การให้บริการบน MWA onMobile

หน่วยงานรับผิดชอบ : รองผู้อำนวยการแผนและพัฒนา การประปานครหลวง โทร. ๐ ๒๕๐๐ ๒๗๗๕

MWA E-Service

ช่องทางจ่ายบิลค่าน้ำประปาของการประปานครหลวง

- หักผ่านบัญชีบัตรเครดิต
- หักผ่านบัญชีธนาคาร
- Mobile Application
- เคาน์เตอร์ตัวแทน
- ATM

MWA CALL CENTER 1125 | www.mwa.co.th | @MWAthailand

MWA onMobile

แอปฯ ของคนเมืองครบทุกเรื่องน้ำประปา

ใช้งานโดยไม่ต้องลงทะเบียน

- สามารถใช้งานได้โดยไม่ต้องลงทะเบียนใช้งาน
- ชำระบิล
- ตรวจสอบค่าน้ำประปาที่ออกหรือไม่ออก
- ตรวจสอบค่าน้ำประปาแบบ Real-time
- คลิกตรวจสอบเรื่องน้ำประปา
- ติดต่อสาขา

ลงทะเบียนเพื่อใช้งานได้

- ลงทะเบียนใช้งาน เพื่อใช้บริการของกรมประปานครหลวงในแอปฯ นี้ได้
- ชำระค่าน้ำ ตรวจสอบข้อมูล ดูประวัติการใช้น้ำย้อนหลัง
- ขอติดตั้งประปาใหม่ (ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นครศรีธรรมราช อยุธยา ภูเก็ต เชียงใหม่) (ในพื้นที่บริการของ กปน.)
- แจ้งเตือนค่าน้ำประปาที่ออกหรือไม่ออก
- สมาชิกยืนยันใบแจ้งค่าน้ำ ใบเสร็จรับเงิน และใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Bill, e-Tax Invoice and e-Receipt)
- แจ้งเหตุ ร้องเรียน ติดตามคำร้อง
- งานบริการต่าง ๆ ของการประปานครหลวง

๒. กระบวนการผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพมาตรฐานสู่ประชาชน

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีพันธกิจในการสำรวจ จัดหาแหล่งน้ำดิบ เพื่อผลิตน้ำสะอาดให้บริการประชาชนทั่วประเทศ ยกเว้น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ โดยมีกระบวนการสำคัญ ประกอบด้วย ๑) กระบวนการจัดหาแหล่งน้ำดิบ และ ๒) กระบวนการผลิตน้ำประปาและควบคุมคุณภาพน้ำ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑.๑ กระบวนการจัดหาแหล่งน้ำดิบ การจัดหาแหล่งน้ำดิบ (แหล่งน้ำใหม่) เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำดิบ และจัดหาแหล่งน้ำดิบให้ กปภ. สาขาที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ โดยการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อเสนอของบประมาณมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว และการบริหารจัดการน้ำดิบ (แหล่งน้ำที่ใช้อยู่) โดยดูแล ปรับปรุง รักษาแหล่งน้ำดิบที่ใช้งานอยู่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีปริมาณน้ำดิบที่เพียงพอต่อการผลิตน้ำประปาในทุกฤดูกาล อย่างยั่งยืน หรือป้องกันการเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำให้น้อยที่สุด

๒.๑.๒ กระบวนการผลิตน้ำประปาและควบคุมคุณภาพน้ำประปา โดยควบคุมการผลิตน้ำประปาให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ กปภ. (ตามคำแนะนำของ WHO) ตามขั้นตอนต่อไปนี้

(๑) การสูบน้ำ เริ่มจาก "สถานีสูบน้ำดิบ" ทำการสูบน้ำดิบจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อลำเลียงเข้าสู่ระบบผลิต ซึ่งน้ำดิบที่สามารถนำมาผลิตน้ำประปา ต้องเป็นน้ำที่ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส ไม่มีสิ่งสกปรกโสโครกปนเปื้อนเกินกว่าที่กำหนด ซึ่งได้ผ่านการวิเคราะห์ตรวจสอบจากนักวิทยาศาสตร์แล้วว่า สามารถนำมาใช้ผลิตเป็นน้ำประปาได้ และต้องมีปริมาณมากเพียงพอที่จะนำมาผลิตน้ำประปาได้อย่างต่อเนื่อง

(๒) การปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบ น้ำดิบที่สูบเข้ามาแล้ว จะถูกผสมด้วยสารเคมี เช่น สารส้ม และปูนขาว เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบ ให้มีการตกตะกอนได้ดียิ่งขึ้น หรือบางครั้ง จะมีการเติมคลอรีน เพื่อฆ่าเชื้อโรค ที่อาจปะปนมากับน้ำ

(๓) การตกตะกอน ขั้นตอนนี้จะปล่อยน้ำที่ผสมสารส้มและปูนขาว และทำให้เกิดการหมุนเวียนเพื่อให้ น้ำกับสารเคมีรวมตัวกันจะช่วยให้มีการจับตัวของตะกอนได้ดียิ่งขึ้น และจะนำน้ำเหล่านั้นเข้าสู่ถังตะกอนที่มีขนาดใหญ่ เพื่อทำให้เกิดน้ำนิ่ง ตะกอนที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก จะตกลงสู่ก้นถัง และถูกดูดทิ้ง น้ำใสด้านบนจะไหลตามรางรับน้ำเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป

(๔) การกรอง ในการกรองจะใช้ทรายหยาบและทรายละเอียดเพื่อกรองตะกอนขนาดเล็กมากในน้ำ และให้น้ำมีความใสสะอาดมากขึ้น น้ำที่ผ่านการกรองจะมีความใสมาก แต่จะมีความขุ่นหลงเหลืออยู่ประมาณ ๐.๒ - ๒.๐ หน่วยความขุ่น และทรายกรองจะมีการล้างทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การกรองมีประสิทธิภาพ

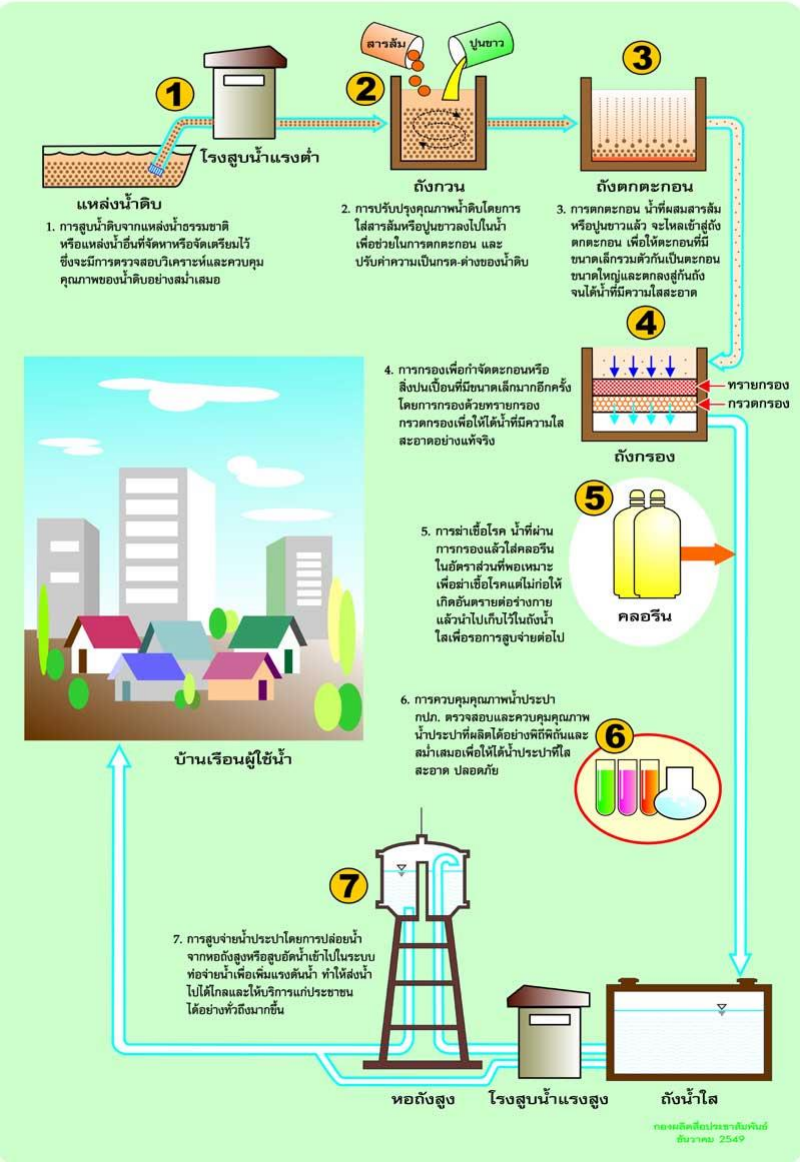
(๕) การฆ่าเชื้อโรค น้ำที่ผ่านการกรองมาแล้วจะมีความใส แต่อาจจะมีเชื้อโรคเจือปนมากับน้ำ ดังนั้น จึงต้องทำการฆ่าเชื้อโรค โดยใช้คลอรีน ซึ่งคลอรีนสามารถฆ่าเชื้อโรคได้เป็นอย่างดี น้ำที่ได้รับการผสมคลอรีนแล้ว เรียกกันว่า "น้ำประปา" สามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้ และจะทำการจัดเก็บไว้ในถังขนาดใหญ่ เรียกว่า ถังน้ำใส เพื่อให้บริการต่อไป

(๖) การควบคุมคุณภาพน้ำประปา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะน้ำประปาที่ทำการผลิตมาแล้วจะต้องวิเคราะห์ตรวจสอบอีกครั้งจากนักวิทยาศาสตร์ และการตรวจสอบนี้จะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้น้ำประปาที่สะอาด ปลอดภัย สำหรับการอุปโภคบริโภค

(๗) การสูบน้ำประปาที่ผลิตมาแล้วนั้น จะต้องบริการถึงบ้านเรือนของลูกค้า โดยส่งผ่านไปตามเส้นท่อ ดังนั้น การสูบน้ำจากหอถังสูงสามารถให้บริการทั้งในพื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่ที่ไกลออกไปกรณีสูบน้ำในพื้นที่ที่มีความสูงมาก จำเป็นต้องใช้เครื่องอัดแรงดันน้ำ เพื่อให้บริการน้ำประปาได้อย่างทั่วถึง

หน่วยงานรับผิดชอบ : กองแผนและกลยุทธ์ การประปาส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๑ ๘๓๐๐

ขั้นตอนการผลิตน้ำประปา ของการประปาส่วนภูมิภาค

● การบริหารจัดการด้านการไฟฟ้า

๑. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

๑.๑ สรุปสาระสำคัญ

การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ลดต้นทุนของประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของภาครัฐ สร้างให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เปิดเผยขั้นตอน ระยะเวลา ให้ประชาชนทราบ

คู่มือสำหรับประชาชน ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นคู่มือสำหรับประชาชนหน่วยงาน จัดทำขึ้น ประกอบด้วย ๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต ๒) ช่องทางการให้บริการ ๓) ขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนงานที่รับผิดชอบ ๔) ระยะเวลาในการดำเนินการรวม ๕) รายการเอกสาร หลักฐานประกอบ ๖) ค่าธรรมเนียม ๗) ช่องทางการร้องเรียน แนะนำบริการ และ ๘) แบบฟอร์ม ตัวอย่างและคู่มือการกรอก โดยได้นำเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของ กฟน. <https://www.mea.or.th/minisite/info/download/๖๖๙> และเว็บไซต์ กฟภ. <https://www.pea.co.th/ดาวน์โหลดเอกสาร/คู่มือประชาชน/PID/๑๓๗๐๖/ev/๐/CategoryID/๑๓๒/CategoryName/คู่มือประชาชน>

๑.๑.๑ คู่มือสำหรับประชาชนของการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ประกอบด้วย

(๑) การขอใช้ไฟฟ้าแรงต่ำ

- ๑) ขนาดไม่เกิน ๑๕(๔๕)A ๑p๒w และ ๓p๔w ที่ไม่มีงานสายนอก
- ๒) ขนาดตั้งแต่ ๓๐(๑๐๐)A-๔๐๐A ๑p๒w และ ๓p๔w ที่ไม่มีงานสายนอก
- ๓) ขนาดไม่เกิน ๒๐๐A ๑p๒w และ ๓p๔w ที่มีงานสายนอก
- ๔) ขนาด ๔๐๐A ๓p๔w ที่มีงานสายนอก

(๒) การขอใช้ไฟฟ้าแรงสูง

- ๑) ขนาดตั้งแต่ ๓๐๐kVA - ๒,๐๐๐kVA ในระบบ ๑๒kV และขนาดตั้งแต่ ๓๐๐kVA - ๔,๐๐๐ kVA ในระบบ ๒๔ kV
- ๒) ขนาดเกิน ๒,๐๐๐kVA - ๕,๐๐๐kVA ในระบบ ๑๒kV และขนาดเกิน ๔,๐๐๐kVA - ๘,๐๐๐kVA ในระบบ ๒๔kV

(๓) การขอปักเสาพาดสายไฟฟ้าในที่ดินจัดสรร จำนวนไม่เกิน ๑๐๐ แปลง

(๔) การขอใช้ไฟถนนจำนวนดวงโคม ไม่เกิน ๕๐ ดวง

(๕) การงดใช้ไฟฟ้าเป็นการชั่วคราว

(๖) การขอย้ายเสา สาย และอุปกรณ์

(๗) การขอคืนเงินค่าบริการ

(๘) การขอใช้ไฟฟ้าสำหรับอาคารชุด หรืออาคารอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

(๙) การคืนหลักประกันการใช้ไฟฟ้าประเภทเงินสดและหนังสือสัญญาค้ำประกันของสถาบันการเงิน

(๑๐) การโอนเปลี่ยนชื่อพันธบัตรและการโอนกรรมสิทธิ์คืนเจ้าของพันธบัตร

หน่วยงานรับผิดชอบ : การไฟฟ้านครหลวง โทร. ๐ ๒๒๕๖ ๓๒๗๕ หรือ MEA Call Center ๑๑๓๐

๑.๑.๒ คู่มือสำหรับประชาชนของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ประกอบด้วย

(๑) การขอใช้ไฟฟ้าประเภทติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้า ขนาดไม่เกิน ๓๐ แอมป์

- ๑) นอกเขตชุมชน กรณีชำระค่าธรรมเนียมก่อนการตรวจสอบการเดินสายภายใน (นิติบุคคล)
- ๒) นอกเขตชุมชน กรณีชำระค่าธรรมเนียมก่อนการตรวจสอบการเดินสายภายใน (บุคคลธรรมดา)
- ๓) นอกเขตชุมชน กรณีตรวจสอบการเดินสายภายในก่อนชำระค่าธรรมเนียม (นิติบุคคล)
- ๔) นอกเขตชุมชน กรณีตรวจสอบการเดินสายภายในก่อนชำระค่าธรรมเนียม (บุคคลธรรมดา)
- ๕) ในเขตชุมชน กรณีชำระค่าธรรมเนียมก่อนการตรวจสอบการเดินสายภายใน (นิติบุคคล)
- ๖) ในเขตชุมชน กรณีชำระค่าธรรมเนียมก่อนการตรวจสอบการเดินสายภายใน (บุคคลธรรมดา)
- ๗) ในเขตชุมชน กรณีตรวจสอบการเดินสายภายในก่อนชำระค่าธรรมเนียม (นิติบุคคล)
- ๘) ในเขตชุมชน กรณีตรวจสอบการเดินสายภายในก่อนชำระค่าธรรมเนียม (บุคคลธรรมดา)

(๒) การจ่ายคืนหลักประกันการใช้ไฟฟ้า กรณียกเลิกการใช้ไฟฟ้า

(๓) การต่อกลับการใช้ไฟฟ้าผู้ใช้ไฟรายใหญ่ กรณีถูกงดจ่ายไฟ

(๔) การต่อกลับการใช้ไฟฟ้านอกเขตชุมชน กรณีถูกงดจ่ายไฟ (ในและนอกเวลาราชการ)

(๕) การต่อกลับการใช้ไฟฟ้าในเขตชุมชน กรณีถูกงดจ่ายไฟ (ในและนอกเวลาราชการ)

หน่วยงานรับผิดชอบ : ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๙๕๒๐

๒. การขอใช้ไฟฟ้า

๒.๑ สรุปสาระสำคัญ

Doing Business เป็นรายงานผลการศึกษาเพื่อจัดอันดับความยาก - ง่ายในการเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งธนาคารโลกจัดทำขึ้น โดยศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ การอำนวยความสะดวก ต้นทุนค่าใช้จ่าย และกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของรัฐที่มีส่วนสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ

๒.๑.๑ การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ได้พัฒนากระบวนการให้เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาเพื่อจัดอันดับความยาก - ง่าย ในการประกอบธุรกิจด้านการขอใช้ไฟฟ้า (Getting Electricity) ประกอบด้วย จำนวนขั้นตอนในการขอใช้ไฟฟ้า ระยะเวลาในการดำเนินการ ค่าใช้จ่ายการขอใช้ไฟฟ้า และคุณภาพไฟฟ้า และความโปร่งใสของอัตราค่าไฟฟ้า

โดยผู้ประกอบการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ สามารถศึกษารายละเอียดในการขอใช้ไฟฟ้าใหม่ ผ่านเว็บไซต์ของการไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ได้ที่ <https://www.mea.or.th/minisite/doingbusinessinbkk> ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวก รวดเร็ว และเกิดความชัดเจน เข้าใจง่ายต่อการเข้าใช้บริการ

๒.๑.๒ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน กระบวนการขอใช้ไฟฟ้าแบบ Doing Business โดยมีนิยาม ดังนี้

(๑) การขอใช้ไฟฟ้า กรณีมีระบบจำหน่ายระบบแรงดันไฟฟ้า ๓๘๐ โวลต์ และ ระบบแรงดันไฟฟ้า ๒๒ - ๓๓ กิโลโวลต์ พร้อมอยู่แล้วไม่ต้องดำเนินการสายนอก (ติดตั้งหม้อแปลงขนาดรวมกันไม่เกิน ๒๕๐ เควีเอ)

(๒) กรณีการขอใช้ไฟฟ้าตามข้อ (๑) ต้องมีระบบจำหน่ายไฟฟ้าพร้อมอยู่แล้วไม่ต้องดำเนินการสายนอก และสถานที่ที่ขอใช้ไฟฟ้าต้องมีการก่อสร้างระบบไฟฟ้าภายในเสร็จแล้ว

(๓) ระยะเวลาการขอใช้ไฟฟ้านับถัดจากวันที่ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ยื่นคำร้องขอใช้ไฟฟ้าพร้อมเอกสารประกอบครบถ้วน และผ่านการตรวจสอบระบบไฟฟ้า ตามมาตรฐาน กฟภ. และภายหลังการรับชำระเงินรวมทั้งจัดทำสัญญา ซื้อขาย/สัญญาค้ำประกัน และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ กฟภ. กำหนด

ขอใช้ไฟฟ้าแบบ PEA Doing Business ผู้ใช้ไฟฟ้า ต้องมีลักษณะและเงื่อนไข ดังนี้

(๑) ขอใช้ไฟฟ้า ประเภทไฟฟ้าถาวร กรณี ติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าแรงต่ำ ขนาด ๓๐ แอมป์ ๓ เฟส หรือแรงต่ำประกอบ ซีที. หรือขอติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้ารวมกันไม่เกิน ๒๕๐ เควีเอ และต้องมีระบบจำหน่ายไฟฟ้า กฟภ. ในระบบแรงดันไฟฟ้า ๓๘๐/๔๐๐ โวลต์ หรือระบบแรงดันไฟฟ้า ๒๒ - ๓๓ กิโลโวลต์ พาดผ่านบริเวณจุดขอใช้ไฟฟ้าพร้อมอยู่แล้ว (ทั้งนี้ ให้นำแบบปักเสาเข็มไลน์ เพื่อติดตั้งมิเตอร์) โดยไม่ต้องดำเนินการติดตั้งสายนอกแยกเป็นลักษณะขอใช้ไฟฟ้า ๓ ประเภท

- ๑) METER ๓ P ๔ W ๓๘๐/๒๒๐ V. ๓๐ (๑๐๐) A.
- ๒) METER ๑ P ๒ W ๒๒๐ V. With CT.
- ๓) METER ๓ P ๔ W ๓๘๐/๒๒๐ V. With CT. (๒)

DOING BUSINESS
กระบวนการขอใช้ไฟฟ้า

กฟน. มุ่งสู่สากล ยกระดับคุณภาพบริการขอใช้ไฟฟ้า

➢ ช่องทางการให้บริการ

การไฟฟ้านครหลวง
Metropolitan Electricity Authority

การไฟฟ้านครหลวงเขต 18 เขต และ 2 สาขาย่อย
เปิดให้บริการ จันทร์ ถึง ศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดราชการกำหนด)
ตั้งแต่เวลา 7.30 - 15.30 น.

EASY
บริการขอใช้ไฟฟ้า
GETTING ELECTRICITY

<https://eservice.mea.or.th/measy/main.jsf>
เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง

➢ ขั้นตอนและระยะเวลา

ยื่นเอกสารขอใช้ไฟฟ้า
และกำหนดวันติดตั้งเครื่องวัดฯ
1 วันปฏิทิน

ยื่นเอกสารขอใช้ไฟฟ้า

กำหนดวันติดตั้งเครื่องวัดฯ

ปักเสาพาดสายภายนอก
พร้อมติดตั้งเครื่องวัดฯ
14 วันปฏิทิน

ปักเสาพาดสายภายนอก

ติดตั้งเครื่องวัด

➢ เอกสารประกอบการขอรับบริการไฟฟ้า (สำหรับนิติบุคคล)

- หลักฐานแสดงตัวตนขอใช้ไฟฟ้า
  - สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล (มีอายุไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันยื่นคำขอ) หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้อำนาจมอบ
- หลักฐานแสดงภูมิลำเนาขอใช้ไฟฟ้า
  - สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล
- หลักฐานแสดงความเกี่ยวข้องระหว่างผู้ขอใช้ไฟฟ้ากับสถานที่ใช้ไฟฟ้า (อยู่/ไม่อยู่/บ้านเช่า)
  - สำเนาโฉนดที่ดินใช้ไฟฟ้า ยื่นเมื่อผู้ขอใช้ไฟฟ้าอยู่ในทะเบียนบ้าน หรือยื่นหนังสือให้นายทะเบียนใช้ไฟฟ้า หรือสัญญาเช่า
  - สำเนาโฉนดที่ดิน หรือสัญญาเช่าซื้อขาย หรือสัญญาเช่าเช่าซื้อ หรือสัญญาเช่าเช่าซื้อ หรือสัญญาเช่าเช่าซื้อ
  - สัญญาเช่า หรือสัญญาเช่าซื้อที่ดินหรืออาคาร หรือที่มีสิทธิส่งมอบการเช่าซื้อ
  - หลักฐานการเป็นคู่สมรส (ในทะเบียนการจดทะเบียนสมรส หรือในทะเบียนการจดทะเบียนหย่า หรือในทะเบียนพหุภรรยา หรือหลักฐานการจดทะเบียนการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย (ก.ว.ก. 90) ฯลฯ)

MEA 1130 | www.mea.or.th | โทร. ๑๒๕๖ ๓๒๗๕ | me_news | @meanews | MEA Multimedia

(๒) กรณีในการขอใช้ไฟฟ้าตามข้อ (๑) สถานที่ที่ขอใช้ไฟฟ้าต้องมีการก่อสร้างระบบไฟฟ้าภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว อาทิเช่น การเดินสาย การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าของระบบไฟฟ้าภายใน หรือติดตั้งอุปกรณ์ในอาคารให้เรียบร้อย พร้อมรับการจ่ายไฟฟ้า โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน กฟน. และหรือมาตรฐานทางวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย หรือตามเงื่อนไข กฟน. กำหนดไว้ ซึ่งระยะเวลาการขอใช้ไฟฟ้า ให้นับถัดจากวันที่ผู้ใช้ไฟฟ้าได้ยื่นคำร้องขอใช้ไฟฟ้าพร้อมเอกสารประกอบครบถ้วน และผ่านการตรวจสอบระบบไฟฟ้าตามมาตรฐาน กฟน. และภายหลังจากการรับชำระเงิน รวมทั้งจัดทำสัญญาซื้อขาย/สัญญาค้ำประกัน และปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ กฟน. กำหนด จนถึงวันที่ติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าและเริ่มจ่ายไฟฟ้า (๒๕ วันปฏิทิน) ทั้งนี้ ในการดำเนินการขอใช้ไฟฟ้าลักษณะดังกล่าว ไม่นับรวมระยะเวลาการคอยที่เกิดจากผู้ขอใช้ไฟฟ้า เช่น รอเอกสารประกอบ หรือสัญญาเกี่ยวข้องที่จัดส่งยังไม่ครบถ้วน รอการชำระเงิน รอการแก้ไขระบบไฟฟ้าภายในให้เป็นไปตามมาตรฐาน หรืออื่น ๆ

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) การไฟฟ้านครหลวง โทร ๐ ๒๒๕๖ ๓๒๗๕ หรือ MEA Call Center ๑๑๓๐
(๒) ฝ่ายลูกค้าและการตลาด การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๖๗๑๐

๓. การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา

๓.๑ สรุปสาระสำคัญ

ตามที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ประกาศให้ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัยที่ประสงค์จะผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา เพื่อใช้เองเป็นหลักส่วนที่เหลือขายเข้าระบบได้ ซึ่งกำหนดให้การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย ได้แก่ การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) เปิดลงทะเบียนและรับข้อเสนอโครงการรับซื้อโซลาร์ภาคประชาชน นับตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ มีเป้าหมาย และปริมาณการรับซื้อรวม ๑๐๐ เมกะวัตต์ เป็นระยะเวลาสัญญา ๑๐ ปี โดยกำหนดโควตาให้ กฟน. รับซื้อปริมาณพลังไฟฟ้าจำนวน ๓๐ เมกะวัตต์ การพิจารณาจะยึดถือ วัน เวลาที่ได้รับแบบคำขอขายไฟฟ้าและเอกสารประกอบการพิจารณาที่ครบถ้วนถูกต้อง (First come First served) นั้น

กฟน. ได้เปิดรับสมัครผู้ใช้ไฟฟ้าในเขตพื้นที่ให้บริการ คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ ที่ติดตั้งแผงเซลล์ผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อใช้เอง โดยขออนุญาตเชื่อมต่อกับระบบโครงข่าย กฟน. ถูกต้องตามระเบียบการติดตั้งอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ชำนาญการ เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ไฟฟ้า และป้องกันเหตุอันตรายที่อาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพโครงข่ายระบบจำหน่ายไฟฟ้า ผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถสมัครโครงการ รายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <https://spv.mea.or.th> มีวิธี ดังนี้

๓.๑.๑. กรอกข้อมูลเครื่องวัดฯ

๓.๑.๒ กรอกข้อมูลผู้ขอใช้บริการ

๓.๑.๓ กรอกข้อมูลแผงโฟโตโวลเทอิก

๓.๑.๔ กรอกข้อมูลอินเวอร์เตอร์

๓.๑.๕ อัปโหลดเอกสาร เพื่อเลือกเอกสารแนบ ระบบจะแสดงสถานการณ์พิจารณาคำขอขายไฟฟ้า ซึ่งผู้สมัครสามารถตรวจสอบผลการพิจารณาผ่านระบบดังกล่าวได้

หน่วยงานรับผิดชอบ : การไฟฟ้านครหลวง โทร ๐ ๒๒๒๐ ๕๖๘๘ หรือ MEA Call Center ๑๑๓๐

1. รายละเอียดโครงการ

- ผลิตเพื่อใช้เองก่อน ส่วนที่เหลือขายให้การไฟฟ้านครหลวง 2.20 บาท/หน่วย ระยะเวลารับซื้อ 10 ปี
- ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ใช้ไฟฟ้า ประเภทที่ 1 บ้านอยู่อาศัย
- จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ ภายในปี 2564
- ยื่นแบบคำขออนุญาตไฟฟ้าออนไลน์ spv.mea.or.th

ขั้นตอนการขอเชื่อมต่อฯ

๔. MEA Smart Service บริการออนไลน์ของ กฟน.

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ

การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ได้พัฒนาระบบบริการออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก ใช้งานง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อน ให้บริการรวดเร็วตลอด ๒๔ ชั่วโมง ประกอบด้วย

๔.๑.๑ MEASY บริการขอใช้ไฟฟ้าใหม่ ขอติดตั้งไฟฟ้าชั่วคราว ขอเพิ่ม - ลดขนาดเครื่องวัดหน่วยไฟฟ้า ตลอดจนการของดการใช้ไฟฟ้าชั่วคราว สามารถดาวน์โหลดผ่านเว็บไซต์ <https://eservice.mea.or.th/measy>

๔.๑.๒ MEA Smart Life แอปเดียวจบครบทุกเรื่องไฟฟ้า รวมทุกบริการเรื่องไฟฟ้า ได้แก่ ตรวจสอบค่าไฟฟ้าย้อนหลัง จ่ายค่าไฟฟ้าผ่านบัตรเครดิต - Internet Banking แจ้งไฟฟ้าขัดข้อง รับข่าวสาร ส่งตรงจาก MEA สามารถดาวน์โหลดผ่านเว็บไซต์ <http://onelink.to/measmartlife>

๔.๑.๓ MEA e-Bill รับเอกสารออนไลน์แทนกระดาษ เช่น ใบแจ้งยอดค่าไฟฟ้า ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี และหนังสือเตือนให้ชำระค่าไฟฟ้า ผ่านทาง SMS หรือ E-mail สะดวกปลอดภัย สมัครงฟรีตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผ่านเว็บไซต์ <https://ebill.mea.or.th>

๔.๑.๔ MEA e-Service การทำรายการในบริการต่าง ๆ เช่น บริการรับชำระค่าไฟฟ้า สอบถามค่าไฟฟ้า เป็นต้น โดยผู้ใช้บริการสามารถลงทะเบียนเพื่อขอใช้บริการผ่านเว็บไซต์ <https://eservice.mea.or.th/meaeservice/>

๔.๑.๕ MEA Connect ไลน์รับข่าวสาร สอบถามค่าไฟ ชำระค่าไฟ แจ้งไฟฟ้าขัดข้อง หรือสมัครรับเอกสารออนไลน์แทนกระดาษ MEA e-Bill สามารถแอดไลน์ผ่านเว็บไซต์ <https://lin.ee/gX2zNRI>

หน่วยงานรับผิดชอบ : การไฟฟ้านครหลวง โทร MEA Call Center ๑๑๓๐

๕. Digital Platform และบริการออนไลน์ของ กฟภ.

๕.๑ สรุปสาระสำคัญ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ได้พัฒนาระบบการให้บริการออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการขอรับบริการต่าง ๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ประกอบด้วย

๕.๑.๑ PEA Smart Plus Application โดย PEA ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน “PEA Smart Plus” เพื่อให้ประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีมากกว่า ๒๐ ล้านรายทั่วประเทศ เข้าถึงบริการ Online ครบวงจรในรูปแบบ One Touch Service “จัดให้ง่าย ได้ทุกเรื่อง” ทุกที่ทุกเวลาสามารถตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ผ่าน Smart Phone หรือ Tablet ด้วยตนเอง อำนวยความสะดวกผู้ใช้งานด้วยความรวดเร็ว มีฟังก์ชันการให้บริการที่หลากหลาย อาทิ การชำระค่าไฟฟ้า คำนวณและแจ้งเดือนค่าไฟฟ้าเมื่อใกล้ถึงกำหนดชำระขอใช้ไฟฟ้าใหม่ แจ้งไฟฟ้าขัดข้อง ขอดิดกลับมิเตอร์ รวมถึงข่าวสารประชาสัมพันธ์ของ PEA สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันได้ทั้ง IOS และ Android

๕.๑.๒ PEA e-Service ระบบการให้บริการที่ครอบคลุมการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของ กฟผ. เสมือนมาติดต่อนสำนักงาน ซึ่งสามารถให้บริการลูกค้าได้ต่อเนื่อง รองรับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้ตอบสนองต่อนโยบายรัฐบาลสำหรับมาตรการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวโดยพัฒนาระบบคืนเงินประกันค่าไฟฟ้าซึ่งสามารถให้บริการในรูปแบบออนไลน์พร้อมทั้งสามารถโอนเงินเข้าบัญชีประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยสามารถลงทะเบียนขอรับบริการผ่านเว็บไซต์ <https://eservice.pea.co.th>

๕.๑.๓ ศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้ไฟฟ้า (1129 PEA Contact Center) เป็นช่องทางในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าและประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อและให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ทุกวันตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งการสอบถามข้อมูล การแจ้งไฟฟ้าขัดข้อง การรับคำร้องขอใช้ไฟ การขอสมัครรับบริการ SMS การรับเรื่องร้องเรียน/แนะนำ การแจ้งเบาะแส และการให้บริการต่าง ๆ ที่รวดเร็ว ถูกต้อง และเต็มใจให้บริการ เสริมสร้างภาพลักษณ์และความสัมพันธ์อันดีระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคกับผู้ใช้ไฟฟ้าและประชาชน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ (Service Level Agreement : SLA) มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นรายเดือน

๕.๑.๔ ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice / e-Receipt) เพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment ของกระทรวงการคลัง และรองรับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้ไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงได้นำระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice / e-Receipt) เข้ามาใช้งาน ซึ่งทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าได้รับใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ส่งผลให้แนวโน้มการชำระเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้น โดยผู้ขอใช้บริการสามารถลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ <https://eservice.pea.co.th/etax/Authen>

๕.๑.๕ PEA Solar Hero แอปพลิเคชันสำหรับผู้สนใจติดตั้ง Solar Rooftop เพื่อใช้พลังงานสะอาดจากแสงอาทิตย์ให้มีความปลอดภัย ความมั่นคง รวมถึงช่วยลดค่าใช้จ่ายรายเดือนอย่างยั่งยืน

โดยผู้ใช้งานสามารถดำเนินการผ่านแอปพลิเคชันได้ตั้งแต่ต้นจนจบ เปรียบเสมือนเป็น One Stop Service ของการติดตั้ง Solar Rooftop สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://solarhero.pea.co.th/>

๕.๑.๖ ระบบบริหารจัดการข้อมูลผู้ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน (Power Producer Information Management System: PPIM) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ผลิตไฟฟ้าและผู้สนใจ อาทิ การตรวจสอบจุดเชื่อมโยงระบบไฟฟ้า โดยสามารถลงทะเบียนและดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์ <https://ppim.pea.co.th/>

๕.๑.๗ บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้า PEA VOLTA จำนวน ๑๑ สถานี ครอบคลุมพื้นที่ ๙ จังหวัด รองรับการให้บริการอัดประจุให้แก่ยานยนต์ไฟฟ้าแบบชาร์จเร็ว หรือ Quick Charge ในเส้นทางหลักสู่เมืองใหญ่และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ โดยทั้ง ๑๑ สถานี ติดตั้งหัวชาร์จตามมาตรฐานนานาชาติ ๓ แบบ (CHAdeMO, CCS Combo2, AC Type2) เพื่อรองรับรถหลากหลายค่าย และ พัฒนา PEA VOLTA Application เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ขับขี่ยานยนต์ไฟฟ้าสามารถใช้บริการสถานีอัดประจุไฟฟ้าได้ง่ายและรวดเร็ว โดยผู้ใช้งานสามารถใช้ระบบแผนที่นำทางไปยังสถานีที่ใกล้ที่สุด ตรวจสอบสถานะหัวชาร์จที่ต้องการ จองคิว แสดงสถานะการอัดประจุไฟฟ้า ทั้งจำนวนหน่วยไฟฟ้า (kWh) และกำลังไฟฟ้า (kW) ผู้ใช้จึงสามารถบริหารจัดการเวลาในการอัดประจุยานยนต์ไฟฟ้าของตนเอง รวมถึงชำระค่าบริการผ่าน PEA VOLTA Application

๕.๑.๘ PEA IHAPM (Intelligent Home Appliance Power Monitoring) เครื่องตรวจจับและควบคุมการใช้พลังงาน การใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ฟังก์ชันการทำงานทั้งหมดสามารถทำผ่านแอปพลิเคชัน PEA IHAPM บนสมาร์ตโฟน สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์ <https://www.pea.co.th/ihapm/index.html>

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) ฝ่ายลูกค้าและการตลาด การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๖๗๑๐
(๒) ฝ่ายบริการวิศวกรรม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๙๕๘๕
(๓) ฝ่ายส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๕๕๓๐

๖. การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

๖.๑ สรุปสาระสำคัญ

การไฟฟ้านครหลวง (กฟน.) ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยจากการใช้ไฟฟ้า หากผู้ไฟฟ้าไม่มีความรู้ หรือขาดความระมัดระวัง อาจเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน จึงได้จัดทำคำแนะนำ “การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย” เผยแพร่แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าและประชาชนทั่วไป ผ่านเว็บไซต์ <https://www.mea.or.th/download/view/๒๗๕๒๓> สรุปดังนี้

๖.๑.๑ การติดตั้งทางไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้า การเดินสาย การต่อสาย อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ เช่น สวิตช์ เต้ารับ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เช่น สายดิน เครื่องตัดไฟรั่ว และอุปกรณ์ป้องกันกระแสเกิน เป็นต้น

๖.๑.๒ เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เต้าเสียบ และเต้ารับ (ชุดสายพ่วง) ที่ซื้อมาใช้ภายหลัง รวมทั้งส่วนที่มีการติดตั้งเพิ่มเติมเพื่อประกอบการใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้า

หากประชาชนพบเห็นสายไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าของ กฟน. ชำรุดหรืออยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัย สามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ กฟน. ได้ทุกการไฟฟ้านครหลวงเขต หรือศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้ไฟฟ้าการไฟฟ้านครหลวง MEA Call Center ๑๑๓๐ รวมถึงสามารถแจ้งผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ได้แก่ Facebook : การไฟฟ้านครหลวง MEA, Line : MEA Connect, Twitter : @mea_news หรือ แจ้งเหตุไฟฟ้าขัดข้องผ่าน MEA Smart Life ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนระบบ iOS และ Android ของ กฟน. ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ดาวน์โหลดฟรี <https://onelink.to/measmartlife>

การใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

พบเห็นสายไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าของ กฟน. ชำรุดหรืออยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัย สามารถแจ้งเจ้าหน้าที่ กฟน. ได้ทุกการไฟฟ้านครหลวงเขต หรือศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้ไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวง MEA Call Center ๑๑๓๐ รวมถึงสามารถแจ้งผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ได้แก่ Facebook : การไฟฟ้านครหลวง MEA, Line : MEA Connect, Twitter : @mea_news หรือ แจ้งเหตุไฟฟ้าขัดข้องผ่าน MEA Smart Life ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนระบบ iOS และ Android ของ MEA ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ดาวน์โหลดฟรี <https://onelink.to/measmartlife>

๗. การบริหารจัดการพลังงานอย่างยั่งยืน

๗.๑ สรุปสาระสำคัญ :

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืนที่มีการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานตามภารกิจเพื่อตอบสนองต่อทิศทางดังกล่าว กฟภ. จึงมุ่งพัฒนาการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility : CSR) ของ กฟภ. ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals : SDGs) และมีมาตรฐานเทียบเท่ากรอบหลักการสากลของ International Organization for Standardization หรือ ISO ๒๖๐๐๐ โดยกำหนดเป็นนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน กฟภ. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มและส่งเสริมนโยบายรวมถึงแนวทาง ในการดำเนินกิจกรรม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของ กฟภ. เป็นอย่างดี

๗.๒ การดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ

๗.๒.๑ โครงการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของ กฟภ.

(๑) โครงการ ๑ ตำบล ๑ ช่างไฟฟ้า หลักสูตรช่างเดินสายไฟฟ้าประจำชุมชนเป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (PEA) ร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และหน่วยงานองค์กรอีก ๔ หน่วยงาน ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาบุคลากรด้านช่างไฟฟ้า เพื่อพัฒนาช่างไฟฟ้าในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ มีมาตรฐานฝีมือแรงงาน ผ่านการรับรองความรู้ความสามารถ และประกอบอาชีพได้ตามกฎหมาย สามารถซ่อมแซมระบบไฟฟ้าในชุมชนได้ ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ช่างไฟฟ้าในชุมชน รวมถึงเป็นการพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้มีรายได้น้อย

(๒) โครงการ PEA ส่งเสริมชุมชน ต้นแบบพลังงานทดแทนแบบยั่งยืน (วิสาหกิจหนองสะโน) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองสะโน หมู่ ๖ ตำบลอนนางหงส์ อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม ในการดำเนินงานโครงการโรงระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบเรือนกระจก ขนาด ๖ x ๘.๒ เมตร เพื่อสนับสนุนการตากแห้งผลิตภัณฑ์จากข้าวที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาด รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น พริกตากแห้งเม็ดพริกไทยและโครงการระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ขนาด ๒,๐๐๐ วัตต์ จำนวน ๑ ระบบ ติดตั้ง ณ วัดหนองสะโน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า และสนับสนุนการผลิตน้ำของชุมชน เพื่อจำหน่าย ใช้ในการอุปโภค บริโภค บูรณาการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด พัฒนาคุณภาพชีวิต ลดค่าใช้จ่าย สร้างรายได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังเป็นแหล่งการศึกษาดูงานด้านการใช้พลังงานสะอาดในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและใช้งานได้จริง

(๓) โครงการการบริหารจัดการพลังงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (บ้านขุนแปะ) กฟภ. ได้ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กมาก (Smart Microgrid) เพื่อจ่ายไฟให้กับชุมชน

(๔) โครงการชุมชนปลอดภัยใช้ไฟ PEA จัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบระบบไฟฟ้าในครัวเรือนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและมีความปลอดภัย ป้องกัน ลดอัตราเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ

จากการใช้ไฟฟ้าภายในและภายนอกครัวเรือน และได้รับความรู้ความเข้าใจระบบไฟฟ้า มีทักษะในการดูแลรักษา อุปกรณ์ไฟฟ้าเบื้องต้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับครัวเรือนในชุมชนได้ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครของ PEA ประจำหมู่บ้านในพื้นที่ต่าง ๆ ในการแจ้งเหตุการณ์ ไฟตก ไฟดับ เพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้อง รวมไปถึงการสร้างชุมชนต้นแบบเป็นศูนย์การเรียนรู้ ส่งเสริมความรู้ ให้ประชาชนใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและปลอดภัย

๗.๒.๒ โครงการที่เกี่ยวกับวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)

(๑) แผนงานพัฒนาระบบไฟฟ้าเพื่อรองรับระบบ Smart Grid โดยมีการพัฒนาระบบจำหน่ายไฟฟ้าขนาดเล็ก ในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความมั่นคงในระบบจำหน่าย ประกอบด้วย โครงการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart Grid) ในพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โครงการพัฒนาระบบไฟฟ้าแบบโครงข่ายขนาดเล็กมาก (Micro Grid) ที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ ระยะที่ ๑ พื้นที่ เทศบาลเมืองใหญ่ ตามแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ของภาครัฐ ทั้ง ๔ ภูมิภาค และแผนงานติดตั้งระบบไมโครกริด ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอ จังหวัดสงขลา

(๒) แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจขององค์กรรัฐวิสาหกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-Efficiency) เพื่อลดผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยของเสีย มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

หน่วยงานรับผิดชอบ : (๑) ฝ่ายสังคมและสิ่งแวดล้อม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๙๙๑๐
(๒) ฝ่ายวางแผนระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๕๗๐๑

● การส่งเสริมการตลาด

การบริหารจัดการสินค้าและส่งเสริมการตลาด

๑. สรุปสาระสำคัญ

องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย ถือเป็นกลไกทางการตลาดของกระทรวงมหาดไทยที่มีเป้าประสงค์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนามาตรฐานและสนับสนุนส่งเสริมช่องทางการกระจายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมมาตรฐานตลาด ตลอดจนมีการบริหารจัดการองค์กรด้วยนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ดี โปร่งใส เป็นธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจตลาดและสามารถแข่งขันได้อย่างมั่นคง เพื่อเป็นรายได้หลักที่ยั่งยืนให้แก่ประเทศไทย ด้วยการขับเคลื่อนงานผ่านหลากหลายโครงการที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ โครงการระบายสินค้าเกษตรกรที่มีผลผลิตล้นตลาด เป็นภารกิจเชิงกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาสนับสนุนการระบายสินค้าเกษตรกรที่มีผลผลิตล้นตลาดเพื่อช่วยระบายผลผลิตของเกษตรกรโดยใช้พื้นที่ของหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ๆ เพื่อจัดจำหน่ายสู่ผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งสินค้าล้นตลาด ที่องค์การตลาดช่วยระบาย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่น ลองกอง จำนวน ๓๕๐ ตัน, สับปะรด จำนวน ๑๒๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กระเทียม จำนวน ๑๐๐ ตัน, ลำไย จำนวน ๒๕๐ ตัน, ข้าวสาร จำนวน ๑,๑๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้าวสาร, ผัก, ผลไม้ผ่าน G2G จำนวน ๗๕๙ ตัน และลองกอง ๑๑๒ ตัน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลองกอง ๖.๙๐๗ ตัน

๑.๒ โครงการมหกรรมสินค้าอาหารปลอดภัย Green Market by AORTOR มีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือในการเชื่อมโยงชุมชนหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้ทุกภาคีเครือข่ายมีส่วนในการช่วยเหลือผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย ได้มีโอกาสเข้าถึงผู้ซื้อและผู้บริโภคตลอดทั้งปี อีกทั้งยังเป็นการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน ให้กระจายสู่ผู้ซื้อและผู้บริโภคอย่างทั่วถึงในการจัดงาน นอกจากนี้จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยนั้น ยังมีพื้นที่ให้จัดแสดงและจำหน่ายสินค้าของศูนย์ศิลปาชีพ, สินค้าจากผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์, สินค้าและผลผลิตทางการเกษตร, สินค้าอุปโภคบริโภค ราคาประหยัด บนเนื้อที่ประมาณ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ตารางเมตร ใช้ระยะเวลาการจัดงานในแต่ละครั้งประมาณ ๗ - ๑๐ วัน โดยจัดเวียนไปในแต่ละจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ

๑.๓ โครงการการรักษาฐานด้านระบบรักษาความปลอดภัยในการจัดส่งอาหารและด้านคุณภาพอาหาร เนื่องจากองค์การตลาด ได้มีการวางแผนในการรักษาฐานรายได้ค่าดำเนินงาน ข้าวสารอาหารดิบ เพื่อให้มีรายได้ที่ต่อเนื่องอยู่แล้ว และจะเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑ ด้านระบบรักษาความปลอดภัยในการจัดส่งอาหาร เพื่อป้องกันสิ่งแปลกปลอมและสิ่งของต้องห้ามเข้าในเรือนจำ โดยองค์การตลาด ได้มีแผนทดลองติดตั้งระบบตรวจติดตามด้วย GPS รายงานสถานการณ์จัดส่งผ่านระบบ Line Official Account และมีทีมงานพร้อมในการแก้ไขปัญหาตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการจัดส่งอาหารดิบขององค์การตลาด

๑.๓.๒ ด้านคุณภาพอาหาร ดำเนินการลงพื้นที่สุ่มตรวจคุณภาพและความปลอดภัยในการจัดส่งเครื่องบริโภค ข้าวสาร และอาหารดิบ สำหรับเตรียมจัดส่งเรือ่นจำ/ทัศนสถาน ให้เป็นไปตามคุณลักษณะในสัญญา มีการยืนยันแหล่งที่มา รวมถึงคู่ค้าต้องมีการเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจหา สิ่งแปลกปลอมในอาหาร หากเกิดเหตุที่ไม่พึงประสงค์เพื่อความปลอดภัย องค์การตลาดจะสุ่มตรวจคุณภาพสินค้าอีกครั้ง

๑.๔ โครงการของถูก ขายฟรี ของดี พาส่งออก เป็นโครงการที่กำหนดขึ้น เพื่อมอบให้ประชาชน ได้พบกับเทศกาลสินค้าของดี ของเด็ด ราคาถูก ลดค่าครองชีพ พร้อมให้พื้นที่ผู้ประกอบการ ทั้ง OTOP, Startup, SME, สินค้าธงฟ้าและผู้ส่งออก เช่น ตลาดน้ำสวนผัก คลองสองนครา ซอยสวนผัก ๔ ถนนสวนผัก เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ, โซนอาคาร Green Market จำหน่ายสินค้า Unseen, โซนถนนคนเดิน จำหน่ายสินค้าธงฟ้า ราคาประหยัด, โซนตลาดชั้น ๑ จำหน่ายสินค้า ส่งออกราคาถูก และส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน เปิดเส้นทางในชุมชนย้อนประวัติศาสตร์ “ล่องเรือ ไหว้พระ ตามรอยพระเจ้าตาก” เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ : องค์การตลาด โทร. ๐ ๒๐๒๔ ๙๒๗๐ - ๗๔ , ๐ ๒๐๒๔ ๙๒๗๘

● การจัดการน้ำเสีย

การบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน

๑. สรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการ กำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย

องค์การการจัดการน้ำเสียได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการน้ำเสีย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยมีเป้าหมายก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน จำนวน ๗๘๐ แห่ง ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๔๖๔ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขนาดเล็ก (ศูนย์บริหารจัดการคุณภาพน้ำ) ขนาด ๑,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จำนวน ๗๖๔ แห่ง และระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขนาดใหญ่ (ขนาดมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน) จำนวน ๑๖ แห่ง

๒. กระบวนการ/ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน

๒.๑ การประสานงาน

(๑) กรณี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ให้ดำเนินการ ตรวจสอบการจัดการน้ำเสียว่ามีปัญหาน้ำเสียในพื้นที่หรือไม่ และมีแผนงานหรือการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร โดยสามารถปรึกษาหรือทำข้อตกลงร่วมกับองค์การการจัดการน้ำเสียในการจัดการน้ำเสียในพื้นที่

(๒) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบำบัดน้ำเสียในการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ และยังไม่ได้ทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรจัดการน้ำเสีย หากพบว่ามีปัญหาในการบริหารงานหรือเดินระบบ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

๒) หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณ บุคลากร หรือความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานงานกับองค์กรจัดการน้ำเสีย เพื่อทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรจัดการน้ำเสียให้เข้ามาดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม พร้อมทั้งบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียตามเงื่อนไขของข้อตกลงร่วมกัน

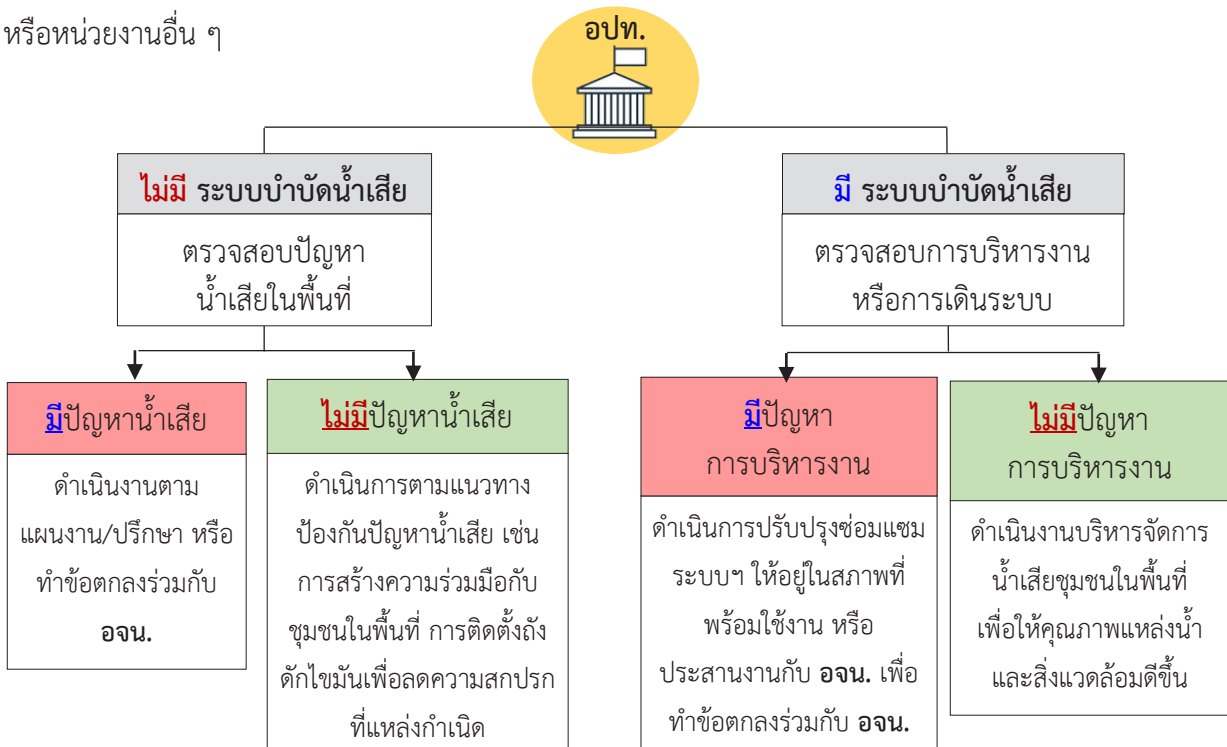
๒.๒ การลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) และข้อตกลง (MOA)

เพื่อกำหนดขอบเขตงาน (TOR) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ระบุข้อกำหนดและข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงมีการสื่อสารให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ขอบเขตงาน (TOR) หมายถึง ข้อกำหนดของผู้ว่าจ้าง ซึ่งจะเป็นรายละเอียดที่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์ให้ผู้รับจ้างดำเนินงานและที่ปรึกษา โดยระบุขอบเขตของงานอย่างชัดเจน

บันทึกความร่วมมือ (MOU) หมายถึง บันทึกข้อตกลงระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการร่วมกันจัดทำแผนความร่วมมือการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมและการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวม

บันทึกข้อตกลง (MOA) หมายถึง ข้อตกลงการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมและการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวมระหว่างองค์การจัดการน้ำเสียกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ

นายอนันต์ อนันตกุล
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔
ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๓๖

๑. ข้อมูลประวัติ

คุณวุฒิทางการศึกษา (ประกาศนียบัตร/ปริญญา)

- รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา
- ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนาองค์การ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- ประกาศนียบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๙
- ประกาศนียบัตรการฝึกอบรมวิทยากร มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา

ตำแหน่งสำคัญในราชการ :

- ผู้ว่าราชการจังหวัด (ชัยภูมิ,สมุทรปราการ)
- เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- รองปลัดกระทรวงมหาดไทย/ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๘
- เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาชรมงกุฎ
- เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๓
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทูตยจุลจอมเกล้าวิเศษ
- ศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รางวัลนักบริหารข้าราชการพลเรือนดีเด่น "ครุฑทองคำ"
- นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓
- นายกสภามหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๒-๒๕๔๓
- ราชบัณฑิต สาขาวิชา : ประเภทวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง (๑๓ ก.ย. ๖๐ - ปัจจุบัน)

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัตินิติราชการ

๒.๑ โครงการ “การจัดตั้งสถาบันดำรงราชานุภาพ” เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน และให้บุคลากรของกระทรวงมหาดไทยประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหลักทศพิธราชธรรมและหลักธรรมาภิบาล ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะคติในการปฏิบัตินิติราชการอย่างต่อเนื่อง ให้ข้าราชการมีศักยภาพเป็นเลิศในการบริหารราชการ และการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำพาประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้า ผมจึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนา “ข้าราชการมหาดไทย” โดยเน้นการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะคติ และภาวะผู้นำ จึงได้คิดริเริ่มจัดตั้ง “สถาบันดำรงราชานุภาพ” ให้เป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งประสานการพัฒนาบุคลากรของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย สามารถดำเนินการพัฒนาบุคลากรในทุกกระดับ โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงได้ศึกษาวิจัย กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารราชการ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาโครงสร้างการจัดองค์กร การกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และระบบบริหาร

สำหรับชื่อ “สถาบันดำรงราชานุภาพ” เป็นพระนามของสมเด็จพระเจ้าพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ องค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ให้ใช้เป็นชื่อสถาบันแห่งนี้ในโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยได้สถาปนาครบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพที่ได้ทรงวางรากฐานการบริหารและการปกครองอันเป็นประโยชน์แก่กระทรวงมหาดไทย และประเทศชาติไว้เป็นอนุสรณ์ประการ

๒.๒ โครงการ “การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย” เพื่อให้กระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการติดตาม ประเมินสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การเดินขบวนประท้วงมาเรียกร้องรัฐบาล ปัญหายาเสพติด ปัญหาสาธารณสุข และการก่อความไม่สงบ โดยผนึกกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในด้านการข่าว ความมั่นคง ระบบข้อมูล ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร และการสนับสนุนร่วมปฏิบัติงานใน “ศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย”

๒.๓ โครงการ “การสร้างสันติสุข และความสงบให้เกิดขึ้นในชายแดนภาคใต้” ผมได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ขณะนั้นให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งประจำกระทรวงมหาดไทย จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงมหาดไทย และได้รับมอบหมายงานฝ่ายกิจการพิเศษให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย เพื่อสร้างสันติสุข และความสงบสุขให้กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ให้เกิดขึ้น โดยผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้นำศาสนา ประชาชน และมวลชน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง สังคม และเศรษฐกิจ

๒.๔ โครงการ “การปรับปรุงพัฒนาระบบบริหารราชการแนวใหม่ไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด” ผมมองว่าปัญหาการทำงานของกระทรวงมหาดไทย ที่ผ่านมามีปัญหาการกำหนดยุทธศาสตร์และการวางแผน

แบบบูรณาการ การทำงานของแต่ละกรม แต่ละจังหวัดต่างคนต่างทำมีลักษณะการทำงานที่ยึดตัวบุคคลขาดนโยบาย และเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้นผมจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขระบบการบริหารเพราะการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือ และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตลอดจนมีการบูรณาการแผนในแต่ละระดับเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประกอบกับนำระบบการบริหารแนวใหม่โดยใช้แผนและนโยบายเป็นเครื่องมือนำมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และปรับปรุงระบบการวางแผนการพัฒนาจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถบริหารพัฒนาจังหวัด ได้อย่างคล่องตัวและเชื่อมโยงระบบข้อมูลระดับจังหวัดกับกระทรวงมหาดไทย โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดซึ่งเป็นแผนที่ชี้แนวทางของการพัฒนาจังหวัด และให้ทุกหน่วยงานทุกองค์กรที่ตั้งในจังหวัดร่วมกันคิดพัฒนาศักยภาพ เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และท้องถิ่น

๒.๕ ผมได้คิดกำหนดรูปแบบวิธีการทำงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน อาทิ จัดตั้งศูนย์อำนวยการและศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงมหาดไทย การจัดระบบศูนย์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร การปรับปรุงระบบการวางแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบริหารการพัฒนาจังหวัดได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ การเชื่อมโยงระบบข้อมูลระดับจังหวัดกับกระทรวงมหาดไทย การจัดตั้งศูนย์บริการข่าวสารมหาดไทย การประชุมในห้องกาแฟทุกเช้าหรือ Morning Briefing ก็ถือเป็นวิธีการลดขั้นตอนของการทำงานที่ได้ผลดีอีกวิธีหนึ่ง เพราะเป็นเวทีที่ส่งผ่านความคิดเห็นและเป็นที่ปรับทัศนคติของคนมหาดไทยให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จหลักคิดในการทำงาน

“ความผาสุกของประชาชนนั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึง ๓ เรื่องด้วยกัน คือ

หนึ่งต้องเรียนรู้ว่าประชาชนต้องการอะไร

สองต้องเรียนรู้ว่าประชาชนคาดหวังอะไรจากเรา

สามเราต้องตอบคำถามได้ว่าเราจะต้องทำอะไรเพื่อประชาชน”

การเป็นนักปกครองและนักบริหารในปัจจุบัน ต้องเปี่ยมไปด้วยความรู้ ความสามารถ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความผาสุกของประชาชนและประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงพัฒนางานของกระทรวงมหาดไทยโดยตลอดไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งใด มีโลกทัศน์กว้างไกล และมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์เป็นนิจ มีแนวคิดที่เป็นระบบ ยอมรับและพยายามนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งผมได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างและพยายามถ่ายทอด ปลุกฝังแนวความคิดในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบต่อเนื่องก่อปรด้วย หลักการ วิธีการ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนมหาดไทยและราชการโดยส่วนรวมด้วยความตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ดังกล่าว

แนวทางความคิดในการปฏิบัติงานตามสไตล์ของผม ได้แก่

๑. แนวความคิดด้านการเมือง

๒. แนวความคิดด้านการปกครอง

๓. แนวความคิดด้านการบริหาร

๔. แนวความคิดด้านการประชาสัมพันธ์

แนวทางที่มีความสำคัญต่อแนวความคิดและความมุ่งมั่นในการทำงานของผม ก็คือ เป้าหมายหรือจุดหมาย จึงกล่าวได้ว่าเป้าหมายที่ผมยึดถือมาโดยตลอดในการทำงาน และมีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อแนวความคิดในด้านต่าง ๆ คือ **ความผาสุกของประชาชน และประโยชน์ของทางราชการ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ**

ดังที่ผมได้เคยกล่าวกับผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ในเรื่องเกี่ยวกับเป้าหมายในการทำงาน ดังนี้

“ผมคิดว่าเมื่อเราได้กำหนดเป้าหมาย คือ ความเจริญของประเทศ ความผาสุกของประชาชนการรักษาสถาบันของกระทรวงมหาดไทย... ทศนคติเก่าที่เคยคิดว่าจะทำงานเป็นกิจกรรม หรือถือเอาภารกิจของกรมเป็นหลักนั้น คงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน การทำงานก็ต้องถือเอาเป้าหมายเป็นหลักและความสำเร็จของเป้าหมายไม่ใช่เป็นกิจกรรม กิจกรรมนั้นต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นการสนับสนุนเป้าหมายเหล่านั้น”

หรือที่ได้เคยกล่าวมอบแนวทางปฏิบัติราชการให้แก่ผู้บริหารระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัด ว่า

“ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำความเข้าใจต่อส่วนราชการในจังหวัดว่า เป้าหมายหรือจุดสุดท้ายของการบริหารงานในระดับจังหวัด คือ ความผาสุกของประชาชน ความสำเร็จของส่วนราชการตามโครงการ เป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น ถ้าเรามีเป้าหมายตรงนี้ร่วมกันทุกอย่างก็ไม่ขัดกัน”

๓.๑ เป้าหมายเกี่ยวกับความผาสุกของประชาชน

ความมุ่งมั่นในการทำงานของผม จึงมีจุดหมายปลายทางหรือผลสำเร็จของงานอยู่ที่ผลความสำเร็จที่บังเกิดแก่ประชาชนจริง ๆ การที่ผมคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน ลักษณะของการทำงานก็จะเป็นการ “ทำให้” ประชาชนเป็นหลัก ไม่ใช่ “ทำเอา” เป็นการทำงานเพื่อขจัดความทุกข์ของประชาชนให้หมดไป พร้อมทั้งทำให้ประชาชนมีความผาสุก มิใช่ให้ประโยชน์นั้นเกิดเฉพาะข้าราชการผู้ทำซึ่งเป็นคนทำเอาดังเช่นที่ผมได้กล่าวไว้ว่า :

“ผมได้ตัดสินใจแน่วแน่ในการที่จะบริหารงานให้เป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้ความร่วมมือของข้าราชการทั้งกระทรวง และนอกจากนั้นยังอาสาเป็นตัวกลางที่จะประสานกับส่วนราชการอื่นทั้งในระดับข้างเคียง ระดับกลาง และระดับสูง”

และข้อความที่ยืนยันอีกตอนหนึ่ง คือ

“ผมมีความสุขกับการทำงานให้สำเร็จ ความสุขของคนมีหลายอย่าง ผมแก้ไขปัญหาให้ราษฎรได้ ผมมีความสุข”

เป้าหมายดังกล่าวข้างต้น นอกจากผมจะยึดมั่นและถือปฏิบัติเองแล้ว ยังได้พยายามผลักดันให้คนมหาดไทยและข้าราชการทั่วไปยึดเป็นหลักในการทำงานร่วมกันด้วย โดยผมยังได้ย้ำถึงเรื่องนี้เสมอในการมอบโอวาทและแนวทางปฏิบัติราชการ ดังนี้

“ถ้าพิจารณาภาพเป็นส่วนรวม จะเห็นว่ากระทรวงมหาดไทยทำงานเพื่อความพอใจของประชาชนสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนการทำงานต้องมีแผนนั้น

แผนเป็นเพียงเครื่องมือหรือวิธีการ (Means) ในการทำงานเป็นวิธีการเท่านั้น แต่เป้าหมายใหญ่คือความพอใจของประชาชน”

๓.๒ เป้าหมายเกี่ยวกับประโยชน์ของทางราชการและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

นอกจากเป้าหมายหลักในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนแล้ว เป้าหมายที่สำคัญ อีกประการหนึ่งที่ผมเน้นย้ำ และถือว่าเป็นเป้าหมายร่วมกันของข้าราชการฝ่ายปกครองทุกคนด้วยก็คือ ความเจริญก้าวหน้าหรือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายสำคัญนี้ โดยแท้จริงแล้ว น่าจะเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรทุกหมู่เหล่าในสังคมไทยด้วย ที่จะต้องช่วยกันปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเพื่อช่วยให้ประเทศชาติบรรลุถึงเป้าหมายนี้ด้วย ดังเช่นที่ผมได้กล่าวถึงเป้าหมายนี้กับผู้ว่าราชการจังหวัด :

“ท่านทั้งหลายต้องเชื่อมั่นว่า การเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ที่ต้องยืนหยัดต่อสู้กับความไม่เป็นธรรม รักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมได้ รักษาสมบัติสาธารณะชนได้ รักษาตัวบทกฎหมายได้ ต้องแก้ไขปัญหาที่เป็นทุกข์ของราษฎรได้”

“ขอให้ท่านศึกษาและยึดมั่นในสิ่งที่ผมเรียนไปแล้วว่า ให้ยึดหลักประโยชน์ราชการและประโยชน์ของประชาชน”

๑ แนวความคิดด้านการเมือง

ผมเป็นข้าราชการประจำผู้หนึ่งที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบและครรลองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์และวิถีทางประชาธิปไตย ทั้งนี้ ด้วยการมีเป้าหมายในการทำงานโดยคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์สุขของประชาชนซึ่งเป็นพื้นฐานการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการยอมรับและใช้วิถีทางประชาธิปไตยเป็นหลักและแนวทางในการปฏิบัติงาน

แนวความคิดทางการเมืองของผมคิดว่า ในปัจจุบันเราเดินทางในแนวทางที่ถูกต้อง คือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการใช้อำนาจปกครองตนเอง” และความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในครรลองของประชาธิปไตย

“ประชาธิปไตยนั้นทุกคนเสมอภาคกัน และอำนาจที่มาใช้ปกครองประชาชนต้องเป็นของประชาชน มาจากประชาชน และโดยประชาชน การมีส่วนร่วมนั้นเป็นวิถีประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง”

การยอมรับและยึดถือในวิถีทางประชาธิปไตยของท่านปรากฏให้เห็นจากรูปแบบวิธีการทำงานของท่านที่ถือหลักการร่วมคิดร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ ซึ่งเป็นวิถีทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ปรากฏในหลักการทำงานที่ได้มอบให้ข้าราชการมหาดไทยยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ๕ ประการ ดังนี้ คือ

- (๑) ยึดหลักการเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชน
- (๒) ถือองค์กรประชาชนเป็นหลัก
- (๓) ร่วมมือกับองค์กรเอกชนและภาคเอกชน
- (๔) ใช้หลักประชาธิปไตย
- (๕) ผนึกกำลังระหว่างหน่วยราชการ

ผมพยายามผลักดันให้ข้าราชการมหาดไทยปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยเปิดรับต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ที่มุ่งไปในทิศทางที่ยอมรับความตื่นตัวของประชาชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น

ในฐานะที่กระทรวงมหาดไทยเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเมืองการปกครอง โดยมีภารกิจสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและการบริหารงานเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ผมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนปวงชนที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม ผมเคยได้มอบหลักการสำคัญให้ข้าราชการมหาดไทยพยายามดำเนินการ คือ

๑.๑ การส่งเสริมให้คนดีมีคุณธรรมเสียสละ และเห็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง ได้มีโอกาสที่จะเข้ามารับใช้ประชาชน โดยผ่านระบบการเลือกตั้ง

เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกผู้แทนเพื่อไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน การใช้สิทธิและโอกาสดังกล่าวของประชาชนจะสัมฤทธิ์ผลในทางที่เป็นคุณต่อระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ข้าราชการมหาดไทยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการเลือกตั้งจึงมีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน ผมได้ย้ำถึงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวไว้ ดังนี้

“งานเลือกตั้งอยู่ในความรับผิดชอบของท่าน มีผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งการที่จะแสดงให้เห็นว่าประชาชนได้เห็นว่าการปกครองในระบอบนี้ จะสามารถแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมืองได้ด้วยการยอมรับของพี่น้องประชาชนทั่วทั้งประเทศไม่ให้มีจุดอ่อนที่หนึ่งทีใด... อย่าให้ใครมาตำหนิติเตียนว่าการเลือกตั้งที่นั่นที่นี่ไม่ถูก การเลือกตั้งที่นี้มีการซื้อเสียงมาก... มีคนใช้อำนาจข่มขู่... เจ้าหน้าที่รัฐไปเป็นเครื่องมือหรือไปสนับสนุนผู้ใด... การเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมนั้น หมายถึง สภาจะเกิดการอลเวงขึ้น ท่านคงต้องยอมรับแล้วว่า ปฏิบัติการของประชาชนที่มีต่อเรื่องนี้นั้นค่อนข้างจะรุนแรง” และข้อความอีกตอนหนึ่งที่ว่า :

“ผมได้ตระหนักถึงความสำคัญอันเป็นกรณีพิเศษ... มีความสำคัญอย่างยิ่ง เราต้องรับผิดชอบทั้งกระบวนการและผล แต่เดิมเราบอกว่า ส.ส. เป็นผลิตผลของสังคม แต่ว่าเดี๋ยวนี้จะต้องถือเสียว่าเราคือคนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ แล้วเราเป็นคนสำคัญคงจะต้องไปร่วมรับผิดชอบ” นอกจากนั้น ผมยังขอร้องต่อคนมหาดไทยทั้งหลายให้ยึดมั่นในความยุติธรรม และการส่งเสริมคนดี ดังที่ผมกล่าวว่า :

“หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นของท้องถิ่นหรือของระดับใด เราคงต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ ยุติธรรม... สิ่งที่เราจะต้องช่วยกันก็คือ การส่งเสริมให้คนดีมีคุณธรรม คนที่เสียสละ คนที่เห็นแก่ประโยชน์ของชาติบ้านเมืองได้มีโอกาสในการที่จะเข้ามารับใช้โดยผ่านระบบการเลือกตั้ง” และให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่อย่างแท้จริงเพื่อประโยชน์ของชาติโดยรวม คือ

“สิ่งที่เราต้องจัดการกันให้เด็ดขาดลงไปก็คือ การป้องกันการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือการทุจริตหรือการใช้จ่ายเงินให้ได้มาซึ่งความเป็นผู้แทน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้แล้วเราก็จะได้ผู้แทนที่ลงทุนด้วยเงิน

และเข้ามาโดยไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้ถึงแม้จะมีเพียงส่วนหนึ่งหรือไม่มาก แต่ก็สามารถจะทำให้ระบบของประชาธิปไตยเสียหาย”

๑.๒ การให้ความรู้ให้การศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย และการใช้สิทธิเลือกตั้งที่ถูกต้องแก่ประชาชน

นอกจากการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนไปใช้สิทธิให้มากที่สุดแล้ว คนมหาดไทยจะต้องช่วยกันขจัดปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงและการใช้อิทธิพลข่มขู่ประชาชนให้ใช้สิทธิโดยวิธีการต่าง ๆ แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ การให้ความรู้สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้สิทธิใช้เสียงในระบบประชาธิปไตย ดังที่ผมได้เคยกล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า

“คำว่าใช้สิทธิมากอย่างเดียวยังคงไม่พอ ต้องให้ถูกต้องคือ การให้การศึกษา ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ทำทุกอย่างให้มันง่ายอย่าให้มันยาก อย่าทำให้ยุ่ง” และผมได้เคยกล่าวถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงว่า :

“ผมคิดว่าในอุดมการณ์นั้นป้องกันได้ โดยจะต้องทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ให้ความรู้ในเรื่องของระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยฝึกฝนกันมาตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล”

ภารกิจเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงมิได้สิ้นสุดหรือสำเร็จผลเพียงแต่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เท่านั้น หากแต่จะต้องพิจารณาต่อเนื่องไปถึงผลแห่งการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนว่ามีการใช้สิทธิอย่างอิสระและมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด

“การที่ข้าราชการกระทรวงมหาดไทยจะทำงานให้ดี จะทำงานให้ถูกใจกับผู้คนนั้น คนมหาดไทยจะต้องรับผิดชอบ ในทุกเรื่อง และเป็นความรับผิดชอบที่ต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องบอกว่าใครรับผิดชอบ แต่อยู่ที่ตัวระบบ ตัวสถาบันมหาดไทย ภายใต้ปรัชญาของการบริหารราชการของเรา”

๒ แนวความคิดด้านการปกครอง

แนวความคิดของผมในด้านการปกครอง มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการทำงานที่มุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก ทั้งนี้ อาจสรุปได้จากความเห็นของผมที่ได้เคยกล่าวมอบแนวทางการปฏิบัติราชการให้แก่นักปกครองทั้งหลายว่า :

“ความเป็นนักปกครองของท่านทั้งหลาย ถึงเวลาแล้วที่ต้องมาทบทวนบทบาทว่าท่านจะเลือกเป็นผู้ปกครองหรือผู้คุมครอง ที่ใช้คำว่าคุมครองเพื่อให้ท่านเห็นว่าขณะนี้ท่านต้องคุมครองไม่ใช่คนอย่างเดียว ต้องคุมครองทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม คุมครองผู้บริโภค คุมครองสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่ปล่อยให้ประชาชนต้องทนทุกข์อยู่กับความยากจน และเผชิญปัญหาหลายด้าน”

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผมมีแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองที่แตกต่างไปจากภาพลักษณ์เดิมส่วนหนึ่งของการปกครองที่เป็นลักษณะของการเป็น “ผู้ปกครอง” หรือเป็น “เจ้าคนนายคน” “เป็นเจ้าเป็นนายของประชาชน” ผมมิได้ปฏิเสธบทบาทของนักปกครองที่มีมาแต่ดั้งเดิมที่บรรพบุรุษของกระทรวงมหาดไทยสืบทอดแนวทางกันมาจนถึงปัจจุบัน แต่ผมได้ชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นที่สำคัญของบทบาท

นักปกครองในอดีตที่ชนรุ่นหลังควรถือเป็นแบบอย่างพร้อมไปกับการปรับเปลี่ยนบทบาทบางส่วนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคม ดังนี้

๒.๑ บทบาทในการทำหน้าที่แทนประชาชนและเป็นที่พึ่งร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน

ความสำคัญของกระทรวงมหาดไทย และความภาคภูมิใจที่สืบทอดกันมาแต่ในอดีตที่บรรพบุรุษของกระทรวงมหาดไทยได้สร้างสมต่อเนื่องกันมา ก็เพราะการที่นักปกครองในอดีตได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยการมีวิญญูณหรือจิตสำนึกที่สำคัญคือ สำนึกในการทำหน้าที่แทนประชาชน และการเป็นที่พึ่งในการแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชน ผมได้เคยกล่าวไว้กับผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ว่า

“ในจังหวัด ในอำเภอ จะเห็นได้ว่า ประชาชนหวังพึ่งนายอำเภอ หวังพึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด การที่เขามาพึ่งเพราะมีความเชื่อมั่นว่าท่านทั้งหลายเป็นผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน ใครมีทุกข์ก็ต้องมาหา พวกเราเป็นคนที่มีทุกข์ร่วมสุขกับเขาอยู่แล้ว นั่นเป็นวิญญูณที่แท้จริง เพราะฉะนั้นในส่วนหนึ่งท่านต้องเป็นตัวแทนของประชาชน เห็นอะไรที่ไม่ยุติธรรม เห็นอะไรที่ไม่ถูกต้อง อะไรที่เป็นสมบัติของประชาชน เราต้องก้าวออกมา มีผู้ว่าราชการจังหวัดของเราหรือมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดของเรา หรือมีนายอำเภอ มีฝ่ายปกครองไปทำหน้าที่นี้อย่างดียิ่ง และในประวัติศาสตร์ที่พี่น้องประชาชนยกย่องพนักงานฝ่ายปกครองยกย่องผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ ผมคิดว่าหน้าที่อันนี้เป็นหน้าที่ที่เขาเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และไว้วางใจ”

๒.๒ บทบาทในการปกป้องคุ้มครองประชาชน

การปกครองในปัจจุบันจึงเป็นการดำรงบทบาทอันดีงามของนักปกครองในอดีต ที่เป็นตัวแทนและเป็นที่พึ่งของประชาชน ควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนบทบาทหรือภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมบางส่วนในอดีตให้หมดไปและเพิ่มเติมบทบาทที่สำคัญในการปกป้องคุ้มครองประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๒.๒.๑ การคุ้มครองคน ซึ่งหมายถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป

๒.๒.๒ การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นการรักษาประโยชน์ส่วนรวมของคนทั้งชาติ

๒.๒.๓ การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการคุ้มครองและแก้ไขปัญหาการเอาเปรียบของคนในสังคม

๒.๒.๔ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นการสร้างหลักประกันให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขของคนในสังคม

“เราต้องทำตัวเองให้คนทั้งหลายไว้วางใจ....

ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความสุจริต ความซื่อตรงต่อหน้าที่....

ความถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องในเนื้อหา และเชื่อมั่นว่า

สิ่งที่ตัดสินใจทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม”

นอกจากบทบาทที่สำคัญทั้ง ๒ ประการข้างต้นแล้ว ผมได้เคยให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมของนักปกครองไว้ รวม ๔ ประการ คือ

๑. เป็นคนบริสุทธิ์ สุจริต ทั้งกาย วาจา และใจ คือ ไม่โลภ ออยากได้ทรัพย์สินของทางราชการและประชาชน มีแต่จิตใจที่จะช่วยเหลือประชาชน
๒. มีปัญญา และความรู้ ปัญญาเหนือความรู้ คือ มองเห็นปัญหาและแก้ไขปัญหาก็ได้
๓. มีเมตตา คือ การอยากช่วยผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก
๔. มีความอดทนต่อความยากลำบาก

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ผมได้ย้ำเสมอคือ ในปัจจุบันนี้นักปกครองจะต้องเพิ่มความเป็น “นักบริหาร” ให้มากยิ่งขึ้น โดยการทำความเข้าใจในเรื่องระบบงานและเทคนิควิธีการบริหารงานสมัยใหม่ เพราะการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอจะรักษาสถาบันหรือความเป็นผู้นำหรือเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานในพื้นที่ได้ดีหรือไม่จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ สิ่ง คือ ความเป็นนักบริหาร และความเป็นผู้ที่มีวิญญูณของนักปกครอง

“งานราชการที่พวกเราทำกันมักมีคนเข้าใจว่าทำกับกระดาษ

บริหารกระดาษ เลยสนุกกับกระดาษกันใหญ่

แท้จริง การทำงาน คือ การบริหารคน ไม่ใช่การบริหารกระดาษ”

๓. แนวความคิดด้านการบริหาร

ผมเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความคิดก้าวหน้า และเป็นตัวแทนของนักปกครองยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารเป็นอย่างยิ่ง ผมให้ความสนใจศึกษาเทคนิควิทยาการการบริหารสมัยใหม่ และนำมาปรับใช้ให้บังเกิดผลในการบริหารราชการอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพยายามถ่ายทอดหลักการ เทคนิควิธีการบริหารที่ผมได้นำมาใช้จนบังเกิดผลสำเร็จ เพื่อให้ข้าราชการมหาดไทยนำไปพัฒนาปรับปรุงวิธีการและทัศนคติในการทำงานที่มุ่งหมายคือ ข้าราชการมหาดไทยควรเป็นทั้งนักปกครองและนักบริหาร ดังที่ผมได้เคยสรุปไว้ว่า :

“จุดยืนของกระทรวงมหาดไทยนั้น ยึดมั่นในสภาพของความเป็นนักปกครอง ความเป็นนักบริหาร”

และข้อความที่เคยร้องขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นนักบริหารที่ว่า :

“ในฐานะที่เป็นผู้นำผู้รับผิดชอบสูงสุดของจังหวัด และตัวท่านเองจะต้องเป็นผู้ที่รักษาสถาบันของผู้ว่าราชการจังหวัด สิ่งที่ต้องพิสูจน์ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำ หรือเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานในจังหวัดได้ดี จะมีองค์ประกอบ ๒ สิ่ง คือ ความเป็นนักบริหาร และความเป็นผู้ที่มีวิญญูณเป็นนักปกครอง แต่ความเป็นนักบริหารจะต้องให้ปรากฏ”

กรอบแนวความคิดในด้านการบริหาร แบ่งได้ ดังนี้

๓.๑ หลักการบริหารที่เหมาะสมกับงานกระทรวงมหาดไทย ลักษณะของการบริหารราชการต้องถือหลักการบริหารการพัฒนา (Development Administration) เพราะการบริหารการพัฒนาเป็นการบริหารเพื่อเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ยึดถือเป้าหมายเป็นหลัก และเป้าหมายที่ชัดเจนอยู่ที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติ เป็นการบริหารที่มองไปข้างหน้า และต้องมีการฉีกกำลัง/รวมกำลัง เพื่อแก้ไข

ปัญหาให้สำเร็จลุล่วง เพื่อให้สังคมร่มเย็นสงบสุข ความคิดของผมปรากฏในคำบรรยายพิเศษ เรื่องยุทธศาสตร์การบริหารและพัฒนาจังหวัด ตอนหนึ่งว่า :

“การบริหารยึดหลักการบริหารการพัฒนา และเน้นไปที่จังหวัด การบริหารการพัฒนาจะถือเอาเป้าหมายมีลักษณะรวมกำลังเพื่อที่จะเข้าไปแก้ไข ซึ่งต่างจากการประสานงานเป็นโครงการ หรืองาน...การบริหารพัฒนามองไปข้างหน้ามีเป้าหมาย ถ้าซื้อตุ่มอย่างเดียวอย่างนี้ไม่ใช่การบริหารการพัฒนาเพราะไม่สามารถโยงให้เห็นว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการซื้อตุ่มอย่างไร...”

๓.๒ คุณสมบัติลักษณะของนักบริหารมหาดไทย นักบริหารที่กระทรวงมหาดไทยต้องการ/คาดหวัง ต้องเป็นนักบริหารการพัฒนาที่มีจิตสำนึก/วิญญูณของนักปกครอง คือ การปกป้องคุ้มครองประชาชนและเป็นที่พึ่งของประชาชน นักบริหารต้องปรับแนวคิดและทัศนคติที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทำงาน เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ ไปถึงประชาชน ทัศนคติและพฤติกรรมจะมีความสัมพันธ์กันในเชิงที่เป็นเหตุเป็นผลกัน ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

A -----> B-----> C

A = Attitude ทัศนคติ ทัศนคตินักบริหาร คือการทำงานเพื่อประชาชน

B = Behavior พฤติกรรม การบริหารที่คำนึงถึงประโยชน์ประชาชน

C = Consequence ผลการกระทำมี Impact ต่อประชาชน

คุณสมบัติของนักบริหารที่ผมมุ่งหวัง จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ภาวะผู้นำ คนที่จะเป็นหัวหน้าคนหรือบริหารคน จะต้องมีความภาวะผู้นำ หากไม่มีก็จำเป็นต้องสร้างให้ได้ด้วยตนเอง คนอื่นไม่สามารถช่วยได้ ภาวะผู้นำเกิดจากการสร้างหรือการพัฒนาตัวเอง

(๒) ทัศนคติ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารและข้าราชการโดยส่วนรวมที่ต้องปรับทัศนคติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และทัศนคติที่เหมาะสม ประกอบด้วย

๑) ทัศนคติผู้บริการประชาชน (Service Minded) จะต้องมีความสำนึกในฐานะผู้บริหาร โดยปรับทัศนคติให้ได้ว่า การให้บริการกับประชาชนหรือการทำงานให้กับประชาชนไม่ใช่เป็นความเมตตากรุณาของข้าราชการแต่เป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนที่จะได้รับบริการจากทางราชการ

๒) ทัศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน ความสำเร็จของงานอยู่ที่ว่างานนั้นได้ผลสำเร็จตรงกับความต้องการของประชาชน และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนหรือไม่งานมีผลกระทบ (Impact) กับประชาชนหรือไม่

๓) ทัศนคติเกี่ยวกับเวลา (ปฏิบัติงาน) ต้องให้ความสำคัญกับเวลาอย่างเต็มที่ เพราะเวลาเป็นเรื่องสำคัญและมีค่าต่อประชาชน การทำงานหรือให้บริการที่ล่าช้าจึงเปรียบเสมือนการไม่บริการ

๔) ทัศนคติเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงาน ต้องถือเอาเป้าหมายสูงสุดคือประชาชน

(๓) ความสามารถ พิจารณาที่การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

(๔) ความรู้ หมายถึง ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับงาน ได้แก่ รู้เรื่องนโยบาย รู้ภารกิจขององค์การ

รู้ภารกิจของตนเอง

(๕) ประสบการณ์ จากการดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมา

(๖) ความเป็นสากล หมายถึง ความพร้อมของนักบริหารมหาดไทยสมัยใหม่ที่มีความตระหนักถึงการกระจายอำนาจ (Decentralization) การมองการณ์ไกลที่มีผลกระทบในระดับสากล (Internationalization) และการสนับสนุนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (Privatization/NGO)

๓.๓ เทคนิควิธีการบริหารงาน

การบริหารงานในปัจจุบัน นักบริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการบริหารงานควบคู่ไปกับการรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ดังที่ผม เคยให้แง่คิดในเรื่องนี้ว่า

“...มีข้อที่ผมคิดว่ามีความจำเป็นให้ข้อเสนอบางประการมีส่วนช่วยให้ท่านทั้งหลายได้ทำงานอย่างเต็มที่ก็คือ ในหลักของเราคือการรู้แต่เพียงหน้าที่ความรับผิดชอบคงไม่พอ ผมคิดว่าสิ่งที่เราจะต้องเรียนรู้มากที่สุด ก็คือเทคนิคในการบริหารราชการจะมีส่วนร่วมมาผสมกลมกลืนหรือควบคู่กันเหมือนอย่างนักปกครองรุ่นก่อน ๆ เขาพูดถึงเรื่องศิลปะ ในปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีคนพูดก็จะเปลี่ยนมาเป็นเทคนิค หรือวิธีการหรือการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหาร”

ผมได้กล่าวถึงเทคนิค/วิธีการบริหารงานให้ผู้บริหารและข้าราชการมหาดไทยระดับต่าง ๆ ทั่วไปเป็นแนวทางปฏิบัติหลายประการ อาทิ

(๑) วิธีการทำงาน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๘ ประการ คือ

๑) นโยบายต้องแน่ชัด

๒) แผนงาน ใช้แผนเป็นเครื่องมือประกอบกับการมีระบบข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยถูกต้อง

๓) กำหนดมาตรการ/แนวทางปฏิบัติรองรับ

๔) มีระบบบริหาร

๕) ระเบียบวิธีปฏิบัติแน่นอน ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้

๖) มีการกำหนดองค์กรและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

๗) บุคลากร

๘) การติดตามและประเมินผล

(๒) เข้าใจและสามารถปรับใช้เทคนิควิธีการบริหารสมัยใหม่ ได้แก่

๑) C๓I ซึ่งมีความหมายดังนี้ C ที่หนึ่ง คือ Control การควบคุมงาน C ที่สอง คือ Command การบังคับบัญชาสั่งการ C ที่สาม คือ Communication การสื่อสารซึ่งต้องมีทั้ง ๒ ทาง และ I คือ Intelligence ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ ส่วน คือ (๑) การสืบสวนล่วงหน้าว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น (๒) การรายงานเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นได้ทันที (๓) รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วโดยรวดเร็ว และ (๔) มีแผนปฏิบัติที่จะดำเนินการในเรื่องต่อไป

๒) OSCE (Objective Structural Critical Evaluation) ซึ่งมีการนำมาปรับใช้เป็น OSPE (Objective Structural Performance Evaluation) โดยมีหลักการที่สำคัญในการบริหารหรือแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วงภายใต้เวลาอันจำกัด

๓) การทำงานอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วยความคิด ซึ่งต้องคิดทั้งระบบและมองไปข้างหน้าและการจัดแบ่งลักษณะงานออกเป็น ส่วน ๆ เช่น (๑) งานประจำ (๒) งานบริหาร (๓) งานนโยบาย และ (๔) งานเฉพาะหน้า

๔) การวิเคราะห์สถานการณ์และกำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงาน เนื่องจากการบริหารราชการในปัจจุบันเป็นการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตยภายใต้การบริหาร และการกำกับดูแลของผู้แทนประชาชนและเป็นการบริหารงานภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และแรงกดดันต่าง ๆ ที่ต้องคำนึง ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงของสังคมนานาชาติ ได้แก่ การกีดกันทางการค้า การสื่อสารเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ทำให้ทุกคนสามารถรับฟังข่าวสารได้พร้อม ๆ กันทุกมุมโลก และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มุ่งไปสู่สันติภาพและประชาธิปไตย

- กระแสความต้องการต่าง ๆ ที่เรียกว่า New World Order ได้แก่ ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง สิทธิมนุษยชน การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การใช้แรงงานที่ไม่เป็นธรรม

- ปัญหาระดับภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ การแสวงหาสันติภาพ และความร่วมมือระดับภูมิภาค

- ปัญหาระดับประเทศที่สำคัญก็คือ ความยากจนของประชาชน และกระแสเรียกร้องในการปกครองตนเองที่เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชน และปัญหาสิ่งแวดล้อม

- แรงกดดันที่มีต่อผู้บริหารภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งผู้บริหารในระบบราชการมีฐานะเป็นผู้นำนโยบายที่ฝ่ายการเมืองกำหนดขึ้นไปปฏิบัติให้บรรลุผล แรงกดดันดังกล่าวคือ (๑) คณะรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (๒) พรรคการเมือง (๓) กลุ่มการเมืองท้องถิ่น (๔) สื่อมวลชน (๕) NGO (Non-Government Organization) (๖) กลุ่มผลประโยชน์ (๗) กลุ่ม/สถาบันธุรกิจต่าง ๆ (๘) องค์กรชุมชน และ (๙) มวลชนทั่วไป

๔. แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์

ผมในฐานะของนักบริหารที่มีวิสัยทัศน์ของนักปกครองที่คำนึงถึงประชาชนเป็นที่ตั้งแล้ว เราต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่มีความสามารถโดดเด่นและมีผลงานดีเด่นด้านการประชาสัมพันธ์งานราชการที่รับผิดชอบด้วย

หลักการและแนวความคิดด้านประชาสัมพันธ์ที่ผมยึดถือและมีส่วนสนับสนุนความสำเร็จ ในด้านการประชาสัมพันธ์ของผม อาจสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ ๔ ประการ คือ

ประการแรก การบริหารกับการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ควบคู่กัน การบริหารกับการประชาสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่ยแยกจากกันไม่ออก และจะต้องดำเนินการควบคู่กันไปโดยตลอด ผมได้ถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวให้นักบริหาร ในกระทรวงมหาดไทยให้ความสนใจกับงานประชาสัมพันธ์ ดังนี้

“ผมคิดว่าเราคงยอมรับตรงกันว่าการบริหารกับการประชาสัมพันธ์ต้องไปควบคู่กันนักบริหาร กับนักประชาสัมพันธ์ต้องทำงานควบคู่กันเหมือนกับที่กระทรวงมหาดไทยถือว่า สื่อมวลชนเป็นผู้ร่วมงาน...

นักบริหารกับนักประชาสัมพันธ์อาจจะเป็นคน ๆ เดียวกัน การบริหารกับการประชาสัมพันธ์จะต้องไปควบคู่กัน เหมือนกับการเมืองกับการบริหารต้องเป็นเหรียญสองหน้า...”

ประการที่สอง สิ่งสำคัญที่สุดในการประชาสัมพันธ์ คือ เนื้อหาที่ทำการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ของหน่วยราชการนั้น มีวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การชี้แจง ไปยังหนังสือพิมพ์ หรือการพูดจากับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง การปิดประกาศ การออกจูลสาร การแจกข่าว การออก/ปิดประกาศ ฯลฯ หน่วยงานจึงจำเป็นต้องเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม แต่สิ่งที่สำคัญกว่าวิธีการสิ่งที่น่าสนใจ หรือเนื้อหาที่ทำการประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้ที่ทำการประชาสัมพันธ์ต้องมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องที่จะทำการประชาสัมพันธ์ ก่อนแล้วจึงทำความเข้าใจให้บังเกิดขึ้นแก่ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายดังที่ผมเคยกล่าวไว้ ในเรื่องนี้ว่า

“การแจกจูลสาร การแจกข่าว การปิดประกาศไว้ในที่ต่าง ๆ วิธีการเหล่านี้เป็นเพียงชี้ให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ เนื้อหาของมัน ความเข้าใจในเนื้อหาเพราะฉะนั้น ถ้าในเรื่องสำคัญ...ผมอยากให้หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์เข้าไป sit in...”

ประการที่สาม การประชาสัมพันธ์นั้น ต้องดำเนินการในลักษณะที่สร้างสรรค์และแก้ไขควบคู่กันไป คือ พยายามทำความเข้าใจก่อนเกิดปัญหาหรือก่อนที่จะดำเนินการต่าง ๆ ที่มีผลหรือมีความสัมพันธ์กับประชาชน ในขณะเดียวกันก็ต้องรีบดำเนินการทันทีเมื่อมีเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อเร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ราษฎร

ประการที่สี่ ข้าราชการทุกคนหรือคนในองค์กรทุกคน ต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์องค์กร หรือหน่วยใดจะมีเกียรติมีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับของประชาชนหรือไม่อยู่ที่คนทุกคนในหน่วยงานต้องช่วยกัน ดำเนินการรักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของหน่วยงาน โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ข้าราชการต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้พี่น้องประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี จะต้องกระทำทุกวิถีทางให้บ้านเมืองเจริญขึ้น ดังที่ผมได้เคยกล่าวในการประชุมผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทยไว้ว่า

“บุคลากรของเราทุกคนนั้นเป็นนักประชาสัมพันธ์ บุคลากรของเราทุกคนนั้นเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทย ไม่ว่าเขาจะไปทำอะไรในทางที่ดี กระทรวงมหาดไทยก็จะได้รับผลดี หมายถึงว่า ประชาชนก็ได้รับผลดี แต่ถ้าไปทำอะไรไม่ดี กระทรวงมหาดไทยก็จะเสียหาย รัฐบาลก็จะเสียหายเพื่อนร่วมงานของเราก็จะเสียหาย...”

๔. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

จากประสบการณ์การบริหารงานในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ประกอบกับความคิดอันกว้างไกล และความรู้ในหลักทฤษฎีการบริหารงานสมัยใหม่ ผมได้สังเคราะห์องค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนดังกล่าวจะเป็นข้อคิดเห็นและวิธีการในการบริหารงานที่สะดวกในการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ อย่างเช่น

๔.๑ การบริหารงาน คือ การบริหารคน การใช้คนให้เป็น จากคำบรรยายที่ผมเคยกล่าวไว้ คือ :

“การบริหารที่แท้จริงแล้ว คือ การบริหารคน งาน เป็นผลิตผลของคน ถ้าเราบริหารคนเป็น บริหารตัวเองเป็น งานก็จะเกิดผลตามมา”

๔.๒ การบริหาร คือ การพัฒนาคน นักบริหารพัฒนาลูกน้องให้มีความรู้ ความสามารถควบคู่ไปด้วย ดังที่ผมได้ยึดถือปฏิบัติอยู่เสมอและได้กล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า :

“ผมมีข้อเสนอแนะว่า คนเปลี่ยนได้ แต่สู้ปรับทัศนคติเขาไม่ได้...” และในความรู้สึกของผมเองที่ว่า :

“ผมชอบพัฒนาคน ผมมีลูกน้อง อะไรที่เขาต้องเซ็นไม่เซ็นไม่ได้ เซ็นผ่านก็ยังมี อ่านไม่อ่านต้องเซ็นทุกเรื่อง ต้องมาผ่าน...”

๔.๓ การบริหารงานคือการแก้ไขปัญหา และการแก้ไขปัญหาคือการทำงานร่วมกัน ต้องร่วมทำงานกับผู้อื่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ รับทราบปัญหาต่าง ๆ ให้มากที่สุดและสร้างทีมงานให้ได้ดังที่ผมให้ข้อคิดไว้ว่า :

“จริง ๆ แล้ว บริหารงาน คือ บริหารคน บริหารงานคือ การแก้ไขปัญหา...” และ

“...ผู้ที่เป็นหัวหน้างานหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่จะทำให้คนในหน่วยงานร่วมมือกันทำงาน จะต้องเข้าใจในเรื่องการบริหารในลักษณะที่เป็นหมู่ เป็นคณะ เป็นองค์กร...”

๔.๔ การบริหารราชการมิใช่เรื่องส่วนตัวของคนหนึ่งคนใด (Impersonal) แต่ต้องทำงานเป็นทีม/สร้างทีมงาน/ผนีกกำลังระหว่างหน่วยราชการ ต้องยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรประชาชน

๔.๕ การบริหารราชการ คือ การบริหารแผนให้ลุล่วงด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๖ วิธีการทำงานต้องทำงานอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่วิธีคิดต้องคิดทั้งระบบ คือมองไปข้างหน้า และต้องแบ่งลักษณะงานให้ดีเพื่อผู้บริหารจะได้มีเวลาทำงานนโยบายได้มากที่สุด การแบ่งลักษณะงาน ได้แก่ (๑) งานประจำ (๒) งานบริหาร (๓) งานนโยบาย (๔) งานเฉพาะหน้า ต้องมอบหมายหรือกระจายอำนาจออกไปให้มากที่สุด

๔.๗ วิธีการทำงาน **ควรทำงานแบบคู่ขนาน** หมายถึง การทำงานไว้วางหน้า โดยให้การประสานภายในและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น

๔.๘ ข้าราชการมหาดไทยได้รับมอบอำนาจหน้าที่ให้มา “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” แก่ประชาชนเป็นส่วนรวมไม่ให้แบ่งแยก เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิภาค ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีจิตใจเสียสละอดทน ผนีกกำลังทุกฝ่ายทุกส่วนราชการ ไม่จำกัดเฉพาะภายในมหาดไทย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติชาติที่กำลังเผชิญอยู่ ต้องพัฒนาตนเองและหน่วยงานของตนให้มีศักยภาพ เป็นศูนย์รวมที่จะแก้ปัญหาของชาติและชุมชน ด้วยความคิดที่ก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ ทั้งทางเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ในโลกดิจิทัล

สำหรับเทคนิคแนวคิด ในการปฏิบัติงานของผมให้ประสบความสำเร็จ ก็เป็นไปตามดังที่ได้นำเสนอข้างต้นมาแล้วนั้น ก็น่าจะมีคุณประโยชน์สำคัญต่อกระทรวงมหาดไทยและระบบราชการโดยส่วนรวม เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ได้ผ่านการสังเคราะห์หรือประยุกต์หลักการทฤษฎีบริหารสมัยใหม่ ร่วมกับประสบการณ์ความสำเร็จจากการปฏิบัติงานจริงในตำแหน่งราชการที่สำคัญ ๆ ของผม โดยประโยชน์ของแนวคิดดังกล่าวนี้ หวังว่าจะส่งผลถึงประชาชนโดยส่วนรวมด้วย หากคนมหาดไทยและข้าราชการรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ จะได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติราชการต่อไปได้

*****

นายอารีย์ วงศ์อารยะ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๓๗

๑. ข้อมูลประวัติ

ประวัติทางการศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๒ โรงเรียนนวมิตศึกษา
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ – ๘ โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก แผนกอักษรศาสตร์
- ปริญญาตรี รัฐศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโท M.S. (Community Development) University of the PHILIPPINES
- ปริญญาโท M.S. (Public Administration) University of Missouri USA.
- ปริญญาเอก ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการบริหารการพัฒนาคณะการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- ปริญญาเอก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ปริญญาเอก ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- ปริญญาเอก ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ประวัติการอบรม

- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๒๗

ประวัติการรับราชการในตำแหน่งสำคัญ

- ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
- ๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี
- ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี
- ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๓ อธิบดีกรมที่ดิน
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๔ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๖ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฏ

ตำแหน่งสำคัญในปัจจุบัน ๘ ตำแหน่ง

๑. กรรมการในคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒. ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ
๓. รองประธานมูลนิธิรักเมืองไทย
๔. รองประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการ “सानใจไทย สู้ใจใต้”

๕. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานอสาอากาศไทย สภาอากาศไทย
๖. ที่ปรึกษามูลนิธิแพทย์อาสาในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)
๗. อุปนายกและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภาวิทยาลัยฟาฏอนี (มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา)
๘. นายกิติติมศักดิ์ สมาคมวอลเลย์บอลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

ประวัติการทำงานการเมืองในตำแหน่งสำคัญ

- ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๘ - ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓	สมาชิกวุฒิสภา
- ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ - ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๘	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ๙ ตุลาคม ๒๕๔๙ - ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คติ/หลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติราชการ

ความภาคภูมิใจของข้าราชการไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งหรือยศถาบรรดาศักดิ์เท่านั้น แต่เกียรติและศักดิ์ศรีที่มีความสำคัญสูงสุดของข้าราชการ คือ การทำหน้าที่ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชนในฐานะเป็นผู้แทนสนองงานตามที่พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือที่หลายท่านเคยได้ยินคำว่า “ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณ

ดังนั้น ข้าราชการ จึงมีความหมายที่มีพลังในตัวเอง เป็นเครื่องชี้้นำให้ข้าราชการทุกคนมีกำลังใจที่จะทุ่มเทความสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ โดยมีความสำนึกที่ชัดเจนตรงกันตลอดเวลาที่เป็นข้าราชการว่า ตามความประสงค์ของประชาชนตามแนวทางของพระองค์

ข้าราชการส่วนใหญ่เข้าใจดีว่า การยืนหยัดอย่างสง่างามท่ามกลางมรสุมนานัปการในอาชีพ “ราชการ” จนเกษียณอายุนั้น จะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ ความหนักแน่น รวมทั้งความมั่นคงชัดเจนในฐานะที่แท้จริงของ “ข้าราชการ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร.๙) เคยทรงมีรับสั่งเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักปกครองที่ว่า นอกจากความตั้งใจจริงและความฉลาดแล้ว จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงด้วย ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“ประการสำคัญที่สุด ตลอดเวลาที่ทำงานจะต้องพยายามควบคุมทั้งกายและใจให้อยู่ในความสงบหนักแน่นและมั่นคง แน่นอน มีสติและความสำรวม รอบคอบ โดยตลอดไม่ปล่อยให้ตื่นเต้น หวั่นไหวและฟุ้งซ่าน”

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

- ๒.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นจังหวัดแรก ได้ใช้ศักยภาพและความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) แก้ปัญหาความขัดแย้งในสงครามแบ่งแยกดินแดนและสงครามชิงประชาชนในพื้นที่ที่เปราะบาง และมีผู้คนหลายเผ่าหลายพันธุ์ ทำหน้าที่ของความเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสตูลในลักษณะที่เป็น “ดินเนื้อเดียว” กับผู้คนในท้องถิ่น และได้คิดวิธีบริหารแบบ “๓ ส” ขึ้นมา ดังนี้

- ๑) ส ตัวแรก เสมอภาค เน้นหนักที่ความเสมอภาคทางกฎหมาย ต้องปฏิบัติกับทุกคนอย่างเสมอภาค

๒) ส ตัวที่สอง สุจริต คอร์รัปชันต้องไม่มี ห้ามเรียกเงินเรียกทองจากผู้ที่มาติดต่อ

๓) ส ตัวที่สาม สามัคคี อย่าไปแบ่งพรรคแบ่งพวก

นอกเหนือจากนโยบายเสมอภาค สุจริต และสามัคคีแล้ว ยังได้ดำเนินการอื่น ๆ ได้แก่ การเข้าหาประชาชน การเข้าถึงปัญหา เป็นรูปแบบหนึ่งของการทำงานแบบเข้าถึงตัว และเข้าถึงหัวใจของประชาชน ทำสงครามช่วงชิงประชาชนคือการทำงานแบบลงไปทั้งตัว ที่เหนียวแน่นเกี่ยวกับศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพุทธหรือมุสลิมก็เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

๒.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) แก้ปัญหาด้านการทำมาหากินของผู้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นปัญหาหลักของจังหวัดสระบุรีในขณะนั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำทลาย จึงได้คิดโครงการที่จะบรรเทาปัญหาของพี่น้องประชาชนชาวสระบุรี โครงการแรกคือ โครงการ “๓ น” ชื่อเต็มว่า โครงการ เนื้อ นม น้ำ ซึ่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการทำมาหากินของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

๑) เนื้อและนม คือโครงการส่งเสริมเกษตรกรให้เลี้ยงโคเนื้อและโคนม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านโคนมที่มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสหกรณ์โคนมในเวลาต่อมา

๒) ส่วนน้ำ คือโครงการสร้างแหล่งน้ำเพื่อแหล่งอุปโภคบริโภคให้แก่ชาวบ้าน โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องน้ำ ขุดคลองเพิ่มเติม และประสานความร่วมมือกับเอกชนในการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำ เนื่องจากการแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำบางจุดอยู่ในพื้นที่ของเอกชน

(๒) แก้ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ มีเรื่องราวที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการปล้นธนาคาร ธนาคารนครหลวงไทย สาขาท่าเรือ โดยมีหัวหน้าคณะพนักงานสอบสวนชื่อ อารีย์ วงศ์อารยะ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ด้วยการทำงานแบบเกาะติดสถานการณ์จนสามารถจับกุมคนร้ายและสามารถนำเงินมาคืนธนาคาร

๒.๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) แก้ปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดน เพื่อความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่เนื่องจากจังหวัดปราจีนบุรีมีลักษณะเป็น “เมืองทหาร” การประสานงานจึงเป็นหลักการสำคัญและมีความจำเป็นระหว่างฝ่ายปกครองกับฝ่ายทหาร ต้องลงไปคลุกคลีจนมีลักษณะที่เป็นดินเนื้อเดียวกัน ไม่ใช่นั่งทำงานอยู่บนศาลากลางจังหวัดเท่านั้น แต่จะต้องออกชายแดนตลอดเวลา เพราะต้องแก้ไขปัญหาเรื่องการลักลอบค้าอาวุธสงครามรอยต่อชายแดน รวมถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับตำรวจ เนื่องจากมีการตั้งด่านตรวจ เพื่อตรวจตราความเคลื่อนไหวของโจรผู้ร้าย ซึ่งก่อปัญหาให้กับชาวบ้านธรรมดาทั่วไป ก็ได้สั่งให้ยกเลิกด่านลอบ นี้เป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ชาวบ้านเหล่านั้น

๒.๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) แก้ปัญหาราคาคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเมืองเกษตรกรรม ที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ ปัญหาดังกล่าวทำลายความสามารถในด้านการเป็นนักพัฒนา เนื่องจากเป็นงานด้านพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน แม้ว่าการแก้ไขปัญหาทางด้านราคาคาผลผลิตเป็นไปอย่างยากลำบาก แต่หนทางนั้นก็มิได้อยู่ว่าควรจะต้องลดต้นทุนการผลิตให้ได้ และวิธีการลดต้นทุนที่สำคัญ คือการส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยหมัก จึงริเริ่มโครงการสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาระดับหมู่บ้านตำบล โดยได้วางแผนทางพัฒนาหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดองค์ประกอบมาตรฐานตัวชี้วัดหมู่บ้านพัฒนาให้ครอบคลุมวิถีความเป็นอยู่ที่จำเป็นของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน จำนวน ๕๗ ตัว พร้อมทั้งได้ปรับปรุงเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จ.ป.ฐ.) เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของจังหวัด ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.๕ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) เรื่องเพชรซาอุดีอาระเบีย การกลั่นกรองสำนวนการสอบสวนกรณีโจรกรรมเครื่องเพชรคดีฆาตกรรมเจ้าหน้าที่สถานทูตซาอุดีอาระเบีย ๔ คน คดีการหายสาบสูญของนักธุรกิจชาวซาอุดีอาระเบีย

(๒) เรื่องการกอบกู้เหตุการณ์เดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ มีงานสำคัญ ๒ เรื่อง คือ การติดตามผู้สูญหายและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์จลาจลซึ่งเต็มไปด้วยความซับซ้อนอ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อความรักความเข้าใจและความสามัคคีของคนในชาติ รวมถึงภาพลักษณ์ของรัฐบาลในสายตาของต่างประเทศ

(๓) เรื่องการปรับปรุงการบริหารการปกครองท้องถิ่น เกิดจากกระแสอุดมการณ์ประชาธิปไตยมาแรงในขณะนั้น กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นกลไกหลักในการกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่นทุกระดับ แม้จะมีทิศทางที่ชัดเจนที่จะพัฒนาประชาธิปไตย แต่ก็ไม่อาจต้านทางกระแสดังกล่าว โดยที่ศนะเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นเรื่องประชาธิปไตยไม่ใช่เน้นการเลือกตั้ง แต่จำเป็นต้องเอาคนที่มีความสามารถมาทำงาน จึงจะมีหลักประกันด้านประสิทธิภาพการบริหารงาน

๒.๖ อธิบดีกรมที่ดิน

ผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) ได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องตามภารกิจของกรมที่ดินเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะงานจัดที่ดินเพื่อชาวนาชาวไร่ งานแก้ไขปัญหาคารบูกrukที่ดินของรัฐเพื่อออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงการรังวัดที่ดินเพื่อการชลประทานเพื่อบริการประชาชน ทั้งได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในสำนักงานที่ดินเพื่อช่วยในการจดทะเบียนสิทธินิติกรรม และรังวัดที่ดิน

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ

หลักการในการทำงาน การได้ชื่อว่าเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องทุ่มเทอุทิศชีวิตทั้งชีวิตและจิตวิญญาณบริหารราชการแผ่นดินสนองเบื้องพระยุคลบาท ยึดมั่นในหลักการความถูกต้อง ทั้งในหลักนิติธรรมโดยไม่หวั่นไหวต่อกระแสความกดดันใด ๆ ที่ไม่ถูกต้องของคลองธรรม ซึ่งเป็นการทำงานที่ทุ่มเทด้วยความรับผิดชอบและด้วยความมุ่งมั่นมั่นใจในสุจริตของตนเอง

เทคนิคที่ใช้ในการปฏิบัติราชการและการแก้ปัญหา ดังนี้

๓.๑ ปรับบทบาทให้เข้ากับสถานการณ์

นักปกครองที่ดีจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ บทบาทเดิมที่เคยคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องวันนี้อาจจะไม่ถูกต้องแล้วก็ได้ ดังนั้นคงต้องเปลี่ยน เพื่อให้เข้ากับประชาชน จะทำอะไรหรืออย่างไรก็ได้ ให้ประชาชนเขารักนายอำเภอ รักปลัดจังหวัด จะทำอะไรก็ได้ที่จะให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน คณะกรรมการสภาตำบล เป็นพวกให้ได้ เราจะขัดแย้งกันไม่ได้แล้ว หน้าที่ของพวกเราทุกคนก็คือ จะต้องทำให้ฝ่ายการเมืองท้องถิ่น เป็นพวกเราให้ได้ทั้งหมด เพราะว่าต่อไปเราต้องมองข้างหน้าว่า ไม่ใช่ทางที่โรยด้วยกลีบกุหลาบที่เราจะเดินได้ อย่างสบายใจ จะมีขวากหนามเต็มไปหมดบางแห่งเราอาจจะถูกวางกับระเบิดเลยก็ได้ เพราะฉะนั้นจะต้องเดินทาง หลีกเลียงขวากหนามทั้งหมด หลีกเลียงกับระเบิดทั้งหลายเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง

๓.๒ นักปกครองจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้

ข้าราชการฝ่ายปกครองหรือมหาดไทยนั้น สิ่งที่เราต้องคิดในปัจจุบันคือต้องเป็นนักปลุกระดมมวลชน ต้องมีมวลชนอยู่ในมือ เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้แล้ว ขณะนี้ปัญหากำลังจะเข้ามาล้อมรอบตัว เราต้องมีพวก ดังนั้นต้องสร้างมวลชนของตนเองไว้ทุกแห่ง นายอำเภอทุกคน ปลัดอำเภอทุกคน เจ้าหน้าที่ของส่วนอำเภอทุกฝ่าย ต้องเป็นพวกเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานระดับพื้นที่ หัวใจสำคัญที่สุดคือ การเข้าถึงมวลชน ดังนั้นจะไปใช้อำนาจ หรือใช้บทบาทในทางที่ไม่ถูกต้องน่าจะทำได้แล้ว เพราะว่าหากทำเช่นนั้นก็จะเสียมวลชน นายอำเภอทั้งหมด ปลัดจังหวัดทั้งหมดที่อยู่ทั่วประเทศคงจะเข้าใจว่าทำไมจำเป็นจะต้องมีมวลชนอยู่ในมือ อย่าไปขัดแย้งกับมวลชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน ถ้านายอำเภอคนไหนไปขัดแย้งกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เรื่องผลประโยชน์ ถ้ามีเรื่องขึ้นจะย้ายนายอำเภอเรื่องอื่นไม่ว่า ถ้าเป็นเรื่องผลประโยชน์เป็นมีเรื่อง นายอำเภอจะต้องไม่มีเรื่อง จะต้องพูดกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนรู้เรื่อง เป็นพวกเดียวกัน ในแต่ละเดือน อำเภอไหนที่ยังไม่เคยทำต้องไปทำเสีย เดือนหนึ่งต้องคุยกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่บ้าน เชิญกันมากินข้าว เชิญเขามาเลี้ยงดู เชิญมาทำความเข้าใจ ต้องเอาเป็นพวกที่พูดอย่างนี้สำคัญ มันเป็นเรื่องของสถาบัน

ทุกอย่างที่เราทำกันมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน เราทิ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นสายเลือดของเราต้องเอามาเป็นพวกให้ได้ และถ้าทำได้ทั้งหมด ความมั่นคง ความแน่นอนจะอยู่กับฝ่ายปกครอง เรื่องนี้สำคัญเพราะเครื่องมือของนายอำเภอนั้น ไม่มีอะไรมาก นอกจากไม่ใช้กฎหมายแล้ว ก็คือ กำชับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ทุกคนจะต้องมีมวลชนของตนเอง เพื่อความมั่นคงในการที่จะพัฒนา เพราะการที่เราสร้างมวลชนนั้น นอกเหนือไปจากความมั่นคงของเราแล้วจะช่วยในการที่เราจะพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนด้วย

๓.๓ ทำงานสมัยใหม่ต้องใช้แผนและข้อมูล

การทำงานในปัจจุบัน เราจะทำงานแบบเป็นขั้น ๆ อัน ๆ นั้นคงไม่ได้แล้ว คือเห็นอะไรวันนี้จะทำพรุ่งนี้ จะทำเป็นเรื่อง ๆ ไปนั้นคงไม่ได้แล้ว ทุกอำเภอจะต้องมีแผนงานของตนเอง ตามที่จังหวัดเขากำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด โดยในแต่ละอำเภอจะต้องมีแผนงานรองรับ เพราะฉะนั้นแผนที่เราทำขึ้นที่อำเภอ จึงเป็นหัวใจและเป็นฐานสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด ทุกท่านต้องมีความรู้ดีกว่าแผนนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญ

ในการบริหารราชการของอำเภอ ในการจัดทำแผนนั้นข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญมาก เรามีระบบสารสนเทศ ระบบข้อมูล นายอำเภอ ก็จำเป็นต้องมีระบบข้อมูลไว้ทุกอำเภอ เพราะฉะนั้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องเอามา ต้องเอามาประมวลทั้งระบบ อาทิ ต้องตรวจดูว่า กชช.๒ ค หรือข้อมูลในระดับตำบลแต่ละตำบลมีอย่างไรบ้าง ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ทั้งหมดมีกี่ตัว และเวลากำหนดแผนในการพัฒนาขึ้นมาแล้ว เราต้องดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนนั้นไม่ใช่ทำตามโครงการของนายอำเภอ ผมถูกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณางบประมาณ รายจ่ายประจำปีฯ ต่อว่าทุกปีว่า โครงการที่ทำระดับ ๑ นั้นเป็นโครงการของนายอำเภอ เพราะฉะนั้นเราต้องมีแผน ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดมาจากระบบข้อมูล กชช.๒ ค จปฐ. หรือระบบข้อมูลของส่วนราชการต่าง ๆ ที่เรามีจากระบบ ข้อมูล กชช.๒ ค จปฐ. หรือระบบข้อมูลของส่วนราชการต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ต้องเอามาประมวลแล้วมาจัดทำเป็นแผน ของอำเภอให้เป็นแผนของทุกส่วนราชการซึ่งสามารถที่จะทำงาน หรือพัฒนาในทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับความเป็นอยู่ ของประชาชนให้ครบถ้วน ถ้าทุกอำเภอจัดทำแผนได้แบบนี้ และใช้ระบบสารสนเทศ ระบบข้อมูลในระดับตำบล เอามาใช้ในการที่จะกำหนดเป็นแผนของอำเภอ ก็จะทำให้ระบบในการจัดทำแผนของกรมการปกครอง และกระทรวงมหาดไทย มีความสอดคล้องเชื่อมโยงเป็นระบบไปถึงสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ เพราะเราต้องรับเอานโยบายและแนวทางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาดำเนินการ ในพื้นที่เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายต้องศึกษาระบบข้อมูล ต้องรู้จักระบบ GIS ระบบ MIS เราจำเป็นต้องศึกษาเรื่องเหล่านี้ แม้แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดผมว่าต้องเอามาเรียนคอมพิวเตอร์ต้องเอาไปศึกษาวิธีใช้คอมพิวเตอร์ ต้องเรียก ข้อมูล คอมพิวเตอร์เป็น นายอำเภอยิ่งสำคัญใหญ่นายอำเภอต้องรู้ละเอียดมากกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องรู้ว่าจุดไหน ของตำบลมีข้อมูลเป็นอย่างไรบ้าง น้ำเป็นอย่างไร ถนนเป็นอย่างไร ความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต้องสามารถเรียกใช้ได้ ผมเองก็ต้องเรียน เมื่อ ๓ ปีที่แล้วก็ไปเรียนระบบข้อมูลตอนเป็น อธิบดีกรมที่ดิน ยิ่งต้องละเอียดใหญ่ เพราะภายใน ๖ เดือนจะต้องรู้หมด ผมก็ต้องไปเรียน ผมต้องรู้หมด มิฉะนั้น ปกครองดูแลเขาไม่ได้ เพราะฉะนั้น สำหรับนายอำเภอทั้งหลาย ผมคิดว่าเรื่องนี้สำคัญและท่านจะต้องเก่งกว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะจะต้องรู้ละเอียดสามารถที่จะมีคอมพิวเตอร์ของตัวเองและเรียกข้อมูลมาดูได้ว่าขณะนี้ ในแต่ละตำบลมีปัญหาอะไร อะไรที่ทำแล้ว อะไรที่ยังไม่ได้ทำ อันไหนที่ทำไปแล้วมีข้อบกพร่องตรงไหน ไม่ใช่ให้คนอื่น ไปดู พอเดินไปดูเขาก็บอกนี่แหล่งน้ำขนาดนี้ใช้การไม่ได้แล้ว หรือว่าก๊อกน้ำเครื่องสูบน้ำทั้งหลายใช้การไม่ได้แล้ว ไม่เห็นมีใครไปดูเลย ไม่ได้รับการแก้ไข อย่างนี้ จะทำให้เสียหน้า เพราะฉะนั้นการตรวจสอบข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญ เวลาไปตรวจราชการก็ดี ก่อนจะไปสามารถเช็คข้อมูลในระดับตำบลรู้หมดว่าอะไรเป็นอะไร เวลาเราไปดูทำให้ เรารู้ละเอียด แต่ถ้าไปแบบสุ่ม ๆ สุ่มสี่สุ่มห้าไปเรื่อย ๆ เขาให้ไปตรวจก็ไปคุยกับคนโน้นที่คนนั้นก็จบ ไม่มีประโยชน์เลย ถ้าหากว่าไม่มีข้อมูลอยู่ในมือ เพราะฉะนั้นการทำแผนคือหัวใจสำคัญที่สุดของนายอำเภอ ต่อไปข้างหน้าคนที่เข้ามาอยู่ในกระทรวงมหาดไทยเข้ามาในระดับปลัดอำเภอ ก็จะต้องเป็นคอมพิวเตอร์ ถ้าไม่เป็นคอมพิวเตอร์เขาก็ไม่เอา อันนี้ก็ขอฝากไว้

๓.๔ ต้องคิดแก้ไขปัญหาล่วงหน้า

อาทิ ปัญหาเรื่องภัยธรรมชาติสาธารณภัยเป็นปัญหาสำคัญ เพราะฉะนั้นพวกเราทุกคนก็ต้องเอาใจใส่ ผมคิดว่าต้องมองไปข้างหน้าในเรื่องของภัยต่าง ๆ เหล่านี้ นายอำเภอทุกคนจะต้องมีแผนกำหนดไว้ล่วงหน้า

เพราะสิ่งเหล่านี้มักเกิดขึ้นทุกปี สามารถที่จะบอกไว้ในแผนว่าจะทำการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็นสาธารณภัย น้ำท่วม ภัยแล้งต่าง ๆ จะต้องมีการวางแผนของตนเองกำหนดไว้ล่วงหน้า ต้องเตรียมไว้ การเตรียมพร้อม การดูแลรักษา ไม่ว่าจะป็นคุณคลองต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นเครื่องมือเครื่องมือ ไม่ว่าจะป็นเรื่องการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องของสิ่งอุปโภคต่าง ๆ ในกรณีที่มีน้ำท่วม การระดมส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะเข้ามาช่วยเหลือขอให้อำหนดเป็นแผนไว้เลย พอมีเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นก็สามารถทำได้ทันที อันนี้เป็นสิ่งที่จำเป็น

๓.๕ ต้องใช้งบประมาณอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

สิ่งที่สำคัญที่สุดของฝ่ายปกครอง นายอำเภอต้องใช้มวลชนเป็น ไม่ใช่เฉพาะส่วนราชการที่มีเครื่องมือเท่านั้น ท่านต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนันของท่าน ดูแลรักษามวลชนเป็นช่วง ๆ และใช้พลังมวลชนที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เรื่องนี้สำคัญและขอฝากเอาไว้ด้วย เพราะถ้าหากว่าเราทำในส่วนนี้ได้ จะทำให้งานการดูแลรักษา ซึ่งต่อไปจะเป็นงานหลักของกระทรวงมหาดไทยของกรมการปกครอง โดยนายอำเภอจะต้องฉลาดในเรื่องนี้ ผมต้องเรียนตรง ๆ ว่าสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นโครงการ งบประมาณที่ต้องใช้ ต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ขณะนี้ทุกคนจ้องว่างบประมาณที่ได้ไปนั้น จะเอาไปละลายแม่น้ำหมด เขามองเราในทางที่ไม่ค่อยจะดีมองจังหวัดในทางที่ไม่ค่อยจะดี มองอำเภอในทางที่ไม่ค่อยดี เพราะฉะนั้นการใช้เม็ดเงินที่จะทำโครงการต้องเต็มเม็ดเต็มหน่วย ถึงแม้ว่าผมรู้ว่าท่านทั้งหลายพยายามทำให้ดีที่สุดแล้ว แต่ว่ามีสิ่งแวดล้อมภายนอกบังคับให้มีปัญหา ผมเองก็เข้าใจ แต่ว่าท่านจะอย่างไรก็แล้วแต่ต้องทำให้ดีให้ครบโครงการให้เป็นประโยชน์ อย่าไปคิดทำแบบสมัยก่อนว่าไม่เป็นไร ไม่มีคนไปดูหรอก อาทิ บอกว่าโครงการสร้างถนน แต่ก็ไม่ได้สร้างจริง ขอให้ทุกคนโปรดเข้าใจว่า เราพยายามที่จะรักษาความอยู่ยงคงกะพันไม่ให้ใครมาตำว่าเราเสีย ๆ หาย ๆ เพราะฉะนั้นทุกคนต้องตั้งอกตั้งใจทำในส่วนนี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ เม็ดเงินทุกบาทต้องใช้ให้เกิดประโยชน์ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

๓.๖ ข้าราชการต้องมีจุดยืนที่แน่นอน

ข้าราชการเป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐไม่ว่าใครจะขึ้นมาเป็นรัฐบาล หน้าที่ของเรา คือทำตามนโยบายอย่าไปแคร์ว่าคนนั้นเป็นรัฐบาล คนนั้นเป็นนายกฯ หน้าที่ของเราข้าราชการคือ ทำตามนโยบายเหมือนนโยบายมีว่าอย่างไร เราต้องปฏิบัติตามนั้น เราจะไม่เล่นการเมืองในทางที่ผิด ข้าราชการกระทรวงมหาดไทย หรือว่าฝ่ายปกครองนั้นต้องรู้จักการเมืองต้องทำการเมืองเป็นแต่จะไม่เล่นการเมืองในทางที่ผิด ต้องยืนให้มั่นคง จุดยืนต้องแน่นอน ถ้าหากว่าพลั่วไปเรื่อยเพื่อที่จะให้ตัวเองอยู่รอด แต่เสียหลักการเสียชื่ออย่างนั้น หมายถึงการเล่นการเมืองหรือทำการเมืองอย่างสกปรกแล้วจะเสียหายสถาบัน ต้องยืนให้มั่น ผมไม่ได้หมายความว่าเราต้องไปแข็งข้อแต่คำว่ายืนให้มั่นหมายความว่า ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ครบสมบูรณ์ อันไหนที่เราควรจะต้องเข้ากับเขา อันไหนที่ควรจะทำให้เป็นไปตามนโยบาย อันไหนที่จะทำให้ได้ประโยชน์ส่วนรวม แต่ทุกอย่างต้องถือประชาชนเป็นหลักไม่ใช่เอาตัวรอดเพราะถ้าหากทุกคนเอาตัวรอดหมด ผมว่าสถาบันกระทรวงมหาดไทยอยู่ไม่ได้และถ้าหากข้าราชการของเราไปเข้ากับการเมืองฝ่ายโน้นฝ่ายนี้ อีกหน่อยก็ไม่ต้องอยู่ เพราะถ้าเราเป็นฝักฝ่ายในรัฐบาลชุดนี้ พอรัฐบาลชุดใหม่มา เราก็ถูกย้ายแล้วจะเป็นอย่างนี้ไปตลอด

ดังนั้น ต้องยืนให้มั่น จุดยืนต้องแน่นอน แต่ไม่ได้ไปทะเลาะ ไม่แนะนำให้ไปแข็งข้อ ไม่แนะนำให้ไปทะเลาะกับใคร แต่จุดยืนของเรา เราต้องรู้จักวิธีเอาใจทำอย่างไร วิธีที่จะทำให้เราสมประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ให้ประชาชนเขาสมประโยชน์ เราจะทำอย่างไรเราควรจะทำอย่างไรให้เหมาะสม ข้าราชการต้องยื่นให้ชัดเจน เพราะนายอำเภอ นั้นสำคัญมาก ต้องเข้าใจว่านายอำเภอเป็นหัวใจสำคัญของงานของกระทรวงมหาดไทย เพราะฉะนั้น ความหวังของกระทรวงมหาดไทยก็อยู่ที่นายอำเภอทั้งหลาย ผมก็พูดกับผู้ว่าราชการจังหวัดทุกครั้ง ว่าต้องดูแลกันให้ดีเพราะเราทำอะไรก็ต้องคิดว่า เราจะต้องรักษาสถาบันของเราให้ดีที่สุดเท่าที่เราทำได้ เพราะเราเกิดมาจากที่นี่ เกิดมาจากสิ่งนี้ก็ขอให้อยู่รอดปลอดภัย

๓.๗ ต้องวางตัวให้เหมาะแก่บุคคลและสถานการณ์

ผมอยากจะพูดถึง การวางตัวของเรา ผมขอยืนยันว่านายอำเภอ นั้นเป็นหัวใจสำคัญของ กระทรวงมหาดไทยข้าราชการของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของกรมการปกครอง ถือว่าเป็น ข้าราชการที่มีความสำคัญที่จะสร้างให้กระทรวงมหาดไทยอยู่รอดปลอดภัยได้ เพราะฉะนั้นการวางตัวในส่วนนี้ จึงเป็นเรื่องที่ความสำคัญท่านจะต้องวางตัวอย่างไร การวางตัวของท่านนั้นมีหลายสถานะกับการเมืองนั้น ท่านจะวางตัวอย่างไร กับเพื่อนข้าราชการของทุกส่วนราชการท่านจะวางตัวอย่างไร กับฝ่ายท้องถิ่นต่าง ๆ นายอำเภอต้องวางตัวอย่างไรที่จะให้เขาเกิดความรู้สึกเกรงอกเกรงใจเรา และการวางตัวกับพี่น้องประชาชน ท่านนายอำเภอกับคณะของพวกเราที่อยู่ฝ่ายปกครองจะวางตัวอย่างไรเพราะฉะนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเลย มันเป็นเรื่องยาก ฉะนั้นต้องวางตัวให้ดี ต้องให้เขารัก นายอำเภอคืออินทปูลุกระดมมวลชนที่สำคัญ ต้องมีมวลชนอยู่ในมือเอาไว้ทำงาน ไม่ได้เอาไว้ทำในสิ่งที่ผิด เรามีเครื่องมือมวลชนของเรา คือทำงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมของอำเภอ แต่ถ้ามีการรังแกก็ต้องสู้ เพราะฉะนั้นขณะนี้พวกเราทั้งหลายต้องวางตัวอย่างไร ในสถานการณ์ปัจจุบันและก้มมองไปในอนาคต ผมขอฝากไว้

๓.๘ ผนึกกำลังกันเพื่อรักษาสถาบัน

อันนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะรักษาสถาบันของเรา เราไม่อยากจะเห็นสถาบันของเราแตกแยก ผมได้เคยพูด แม้กระทั่งเรื่องแบ่งกระทรวงนี้ ผมก็ไม่ยอมถ้ายอมก็ไม่รู้จะว่าอย่างไรแล้ว ถึงแม้ผม จะออกไปแล้วก็ตาม แต่ถ้ามา แบ่งแยกในทางที่ไม่ถูกต้อง เราก็ต้องสู้ สู้เพื่อสถาบันของเรา ฝากไว้ด้วย การทำความดีคือการทำงานให้สถาบันของเราเติบโต นั่นคือการต่อสู้ที่ถูกต้อง มีเวลาคุยกันก็เกือบชั่วโมง ก็คือว่าท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจ ประเทศของเรานี้ ในทางการบริหารในทางการปกครอง พวกเราทั้งหลายมีส่วนสำคัญมากในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ เพราะถ้าหากพวกเราทำไม่ดีหรือไม่ทำประโยชน์ป่านนี้ก็คงมีปัญหาไปแล้ว บ้านเมืองของเราผ่านการต่อสู้ ในทางความคิด ตั้งแต่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อะไรต่ออะไรมายาวนาน พวกเราต่อสู้กันมาจนกระทั่งบ้านเมือง อยู่รอดปลอดภัยเพราะฉะนั้นเราต้องต่อสู้ต่อไปอีก การต่อสู้ในขณะนี้ไม่ใช่การต่อสู้ในเรื่องของความคิด ในแง่ของลัทธิ แต่เป็นการต่อสู้ในทิศทางของโลกาภิวัตน์หรือความเปลี่ยนแปลงของสังคม การต่อสู้ที่จะรักษา สถาบันของเราให้ก้าวหน้าเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวม ก็ขอฝากไว้ เพราะสำคัญมาก และถึงแม้ว่าเราจะพบกัน หลังเกษียณอายุราชการไป แต่ว่าผมก็คงไม่มีบทบาทในลักษณะที่เป็นปลัดกระทรวงฯ ขอให้มีความมั่นใจว่า ในเรื่องของกระทรวงมหาดไทย หรือในเรื่องของสถาบันแล้ว ถึงแม้จะเกษียณไปแล้ว ก็ยังรักและเป็นห่วง ขอให้ทุกคนช่วยกันทำงานให้กับกระทรวงมหาดไทยและประเทศชาติให้ดีที่สุด เท่าที่เราสามารถจะทำได้ และควรที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีที่จะทำให้ตนเองและหน่วยงานเกิดความเดือดร้อน

๔. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ได้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

การเข้ามาเป็นข้าราชการคนหนึ่งในกระทรวงมหาดไทย อาจเป็นเรื่องไม่ยากนัก แต่การไต่เต้าขึ้นไปจนถึงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยกลายเป็นความน่าพิศวงในทุกยุคทุกสมัย ด้วยว่าเป็นตำแหน่งสูงสุดในฝ่ายข้าราชการประจำ เป็นตำแหน่งแห่งเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ มากด้วยบารมี และมีสายการบังคับบัญชาโยงใยครอบคลุมไปทุกหัวระแหงของประเทศ มีข้าราชการใหญ่น้อยจนถึงกำนันผู้ใหญ่บ้านคอยรับบัญชาอยู่ในทุกระดับของโครงสร้างการปกครองของประเทศ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ทำให้ได้รับความไว้วางใจการยอมรับจนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่

๔.๑ เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในวิถีอันถูกต้องของความเป็นข้าราชการประจำ และได้ดำรงตนในฐานะนักปกครองที่ดี อันควรแก่หน้าที่ที่ได้รับมอบเป็นอย่างดีกับผู้บังคับบัญชา

๔.๒ การเข้าไปหาผู้ใหญ่คือการเข้าไปให้เขารู้และให้รู้จักถึงนโยบาย แนวคิด และวิธีการทำงานไม่ใช่เข้าไปประจบประแจง

๔.๓ มีบุคลิกภาพที่เป็นทั้งนักบริหารและนักพัฒนาที่มีวิสัยทัศน์ และแนวคิดกว้างไกล มุ่งประสานประโยชน์เพื่อส่วนรวม และพัฒนาความเป็นนักปกครองมีประสิทธิภาพ โดยเป็นนักบริหารมืออาชีพที่มีความรับผิดชอบสูงในหน้าที่การงาน เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความเสมอต้นเสมอปลาย และเป็นคนจริงที่สามารถต่อสู้กับสถานการณ์ได้ในทุกรูปแบบ

๔.๔ เป็นคนตรงไปตรงมาและอยู่ในกรอบปฏิบัติของระเบียบ กฎหมายและปฏิบัติงานอย่างเฉียบขาดรวดเร็วเกิดผลสำเร็จแก่ราชการอย่างดีเยี่ยม

๔.๕ เป็นข้าราชการมหาดไทยที่มีจิตวิญญาณการเป็นนักปกครองและผู้บริหารอย่างแท้จริง ปกป้องคุ้มครองข้าราชการที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการและสุจริต ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการต่อสู้ในชีวิตในราชการ

๕. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้ผลสัมฤทธิ์

นักปกครองคือผู้รับใช้ประชาชน ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “นักปกครอง” งานของกรมการปกครอง ชื่อของ กรมการปกครอง ทำให้สมัยก่อนดูรู้สึกมันเป็นของขลัง แต่สมัยหลัง ๆ มาคำว่า “ปกครอง” มันจะทำให้ผู้อื่นมองในเชิงว่า เราคือผู้ปกครองเป็นชนชั้นปกครองทำให้ดูน่ารังเกียจ เพราะฉะนั้นก็จะถูกต่อว่าอยู่ตลอดเวลาว่าพวกเราทั้งหลายนั้นยังใช้ระบบเจ้าขุนมูลนายยังใช้ระบบผู้ปกครอง หลายฝ่ายก็พยายามที่จะหาคำใหม่ คำว่า “ปกครอง” ต่อไปจะเป็น “ผู้จัดการ” ให้เป็นเรื่องเกี่ยวกับฝ่ายบริหาร คำว่า “ปกครอง” นี้คนฟังแล้วจะรู้สึกไม่ค่อยสบายใจ มีหลายคนอยากจะเปลี่ยนแต่ผมไม่เห็นด้วย คือ พวกเราทั้งหลายต้องเข้าใจว่าคำว่า ปกครอง นี้ไม่ใช่ไปปกครองเขา ไม่ใช่ไปใช้อำนาจเหนือเขา แต่คำว่า “ปกครอง” นั้นหมายถึงการคุ้มครองดูแลให้ความช่วยเหลือและรับใช้เขา เพราะฉะนั้น คำจำกัดความของคำว่า “ปกครอง” ต้องเปลี่ยนไปตามกาลสมัยต้องยึดหลักว่านักปกครองนั้นคือผู้ที่ให้ความคุ้มครอง ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสนับสนุนและเป็นผู้รับใช้ประชาชน ถ้าเราใช้คำจำกัดความ

ในลักษณะอย่างนี้ และประชาชนเข้าใจว่านักปกครองหรือพวกเรานั้น คือผู้ที่ช่วยเหลือให้ความคุ้มครอง ถ้าเป็นอย่างนี้ไปอยู่ที่ไหนประชาชนก็จะให้ความเชื่อถือให้ความรัก ไม่เกิดความรังเกียจ

งานหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงอื่น ๆ ประชาชนเขาก็จะบอกว่าเป็นฝ่ายปกครอง เพราะฉะนั้น คำพูดที่ว่า “ปกครอง” นี้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเราต้องทำความเข้าใจและชี้แจงให้ทุกฝ่ายเขาได้เข้าใจว่า คือ คำจำกัดความที่ผมได้พูดไว้ แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของเราต่อ ๆ ไปไม่ว่าเป็นปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่ที่จะมีต่อไป ข้างหน้าขององค์การบริหารส่วนตำบล อะไรต่ออะไรหลาย ๆ อย่าง ที่ต้องอยู่ในความดูแล ความรับผิดชอบของท่านทั้งหลาย จะต้องสร้างความเข้าใจในส่วนนี้ว่า พวกเราทั้งหลายนั้น มีหน้าที่คุ้มครองดูแล ให้ความช่วยเหลือ และรับใช้ประชาชนให้เขาเกิดความสุข ไม่มีคำอื่นนอกเหนือไปจากคำต่าง ๆ ที่ผมพูดมานี้ เพราะฉะนั้นบทบาทของเราทุกคนที่จะต้องทำก็คือ ให้พี่น้องประชาชนเขาเกิดมีความรู้สึกที่เราอยู่ที่ไหนเขามีความสุข เขามีความปลอดภัย เขาได้รับความดูแลคุ้มกันจากพวกเรา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

เราต้องสอนให้เด็ก ๆ ข้าราชการที่เข้ารับการบรรจุให้ทำงานอยู่ในพื้นที่ให้ประชาชนเขารักวิถีการทำงาน กับประชาชนควรมีลักษณะอย่างไร ซึ่งผมมักจะสอนน้องๆ ที่เคยร่วมงานด้วยเสมอว่าวิถีการทำงานกับประชาชนจะต้องทำให้ประชาชนเขาเกิดมีความรู้สึกที่เราเป็นพวกเดียวกับเขา จุดยืนของเรานี้ยืนอยู่ที่เขา เพราะฉะนั้นต้องมีหลัก ๓ อย่างที่จะนำไปถ่ายทอดสู่เพื่อนๆ น้องข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยได้เข้าใจคือ

หลักคณา ๓ ข้อ ในการทำงานกับประชาชน คณา ๓ ข้อนี้ ต้องเอาไปบอกเด็ก ๆ ของเราให้ไปทำงาน

ข้อแรก จะต้องนับถือประชาชน แต่นับถืออย่างเดียวก็น่าไม่พอต้องให้ความไว้วางใจด้วย ถ้าไม่มีความรู้สึกอันนี้อยู่ในใจความรู้สึกเป็นนักปกครองที่จะคอยใช้อำนาจมันจะเป็นอยู่ในหัวใจของเราตลอด ดังนั้นเราจะต้องถอดอำนาจออก นับถือประชาชน และด้วยความไว้วางใจ

ข้อที่สอง ต้องช่วยเหลือประชาชน บวกด้วยความห่วงใย คือ ไม่ได้แค่ช่วย กลับต้องติดตามดูแลด้วย

ข้อที่สาม ต้องปกครองป้องกันเขาและด้วยความร่วมมือไม่ร่วมมือของเขา

*****

นายชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ - ๕ มีนาคม ๒๕๔๕

๑. ข้อมูลประวัติ

วัน เดือน ปี เกิด : ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

ประวัติการศึกษา ประวัติ

- รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโท M.P.A University of Southern California

ประวัติการศึกษา/อบรม

- โรงเรียนนายอำเภอรุ่นที่ ๑๒
- โรงเรียนนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๑๐
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๒

ประวัติการรับราชการ

- ประจําแผนกสารบรรณ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมการพัฒนาชุมชน
- ปลัดอำเภอตรี อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ประจําแผนกการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- หัวหน้างานธุรการโท สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
- ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นโท นครหลวงกรุงเทพธนบุรี
- ปลัดอำเภอโท อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- เจ้าพนักงานปกครอง ๖ หัวหน้าเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
- เจ้าพนักงานปกครอง ๗ หัวหน้าเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
- เจ้าพนักงานปกครอง ๗ หัวหน้าเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
- เจ้าพนักงานปกครอง ๗ หัวหน้าเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
- รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร
- รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
- รองอธิบดีกรมแรงงาน
- ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี
- ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง
- ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- อธิบดีกรมที่ดิน
- รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- อธิบดีกรมการปกครอง
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาชรมงกุฎ
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทูตียจุลจอมเกล้า

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

“เกียรติภูมิแห่งมหาดไทยคือการได้รับใช้ประเทศชาติและประชาชน”

ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณกระทรวงมหาดไทย ที่ให้เกียรติผมในฐานะอดีตปลัดกระทรวงมหาดไทยมาให้ข้อคิดหลักการทำงาน และบอกเล่าประสบการณ์การทำงานให้กับรุ่นน้องนักปกครองของกระทรวงมหาดไทยที่กำลังทำหน้าที่ภารกิจที่ยิ่งใหญ่และนำภาคภูมิใจในการรับใช้ดูแลพี่น้องประชาชนในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขและรักษาความสงบเรียบร้อย สร้างความปลอดภัยและความเจริญให้แก่ชุมชน สังคม และบ้านเมือง โดยข้อเขียนนี้บรรจุไว้ใน “คู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย” สำหรับผมแล้วการเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เริ่มรับราชการในตำแหน่งพัฒนากร ๓ กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ จนดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นระยะเวลา ๓๗ ปี โดยเกษียณอายุราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งและเป็นเกียรติอย่างสูงสุดแก่ตัวผมเองและกับครอบครัววงศ์ตระกูล มิใช่เพียงว่าตำแหน่งปลัดกระทรวงเป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำเท่านั้น แต่การได้ทำงานรับใช้ประเทศชาติบ้านเมือง ได้มีโอกาสได้ดูแลทุกข์สุขของพี่น้องประชาชนตามความตั้งใจของผมตั้งแต่ศึกษาอยู่ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่สำคัญได้ดำเนินตามรอยคุณพ่อของผม (นายชำนาญ ยุวบูรณ์) อดีตอธิบดีกรมการปกครองในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๐ – พ.ศ. ๒๕๑๑ ผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างและมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมแนวคิดและเป้าหมายในชีวิตการทำงานของผมในกระทรวงมหาดไทยตลอดมา ผมได้ทุ่มเทกับการทำงานอย่างเต็มที่ และมีความสุขกับการทำงานแม้งานจะหนักจะเหนื่อย เผชิญกับแรงกดดัน มีปัญหาอุปสรรคมาให้ขบคิดและแก้ไขบ้าง แต่เรียกได้ว่าเป็นงานที่รักและภาคภูมิใจ รวมถึงเป็นความทรงจำและยังคงมีความรักและผูกพันกับกระทรวงมหาดไทยเรื่อยมา แม้ผมจะเกษียณอายุราชการมาเกือบ ๒๐ ปีแล้ว การได้เป็นชาวมหาดไทยเปรียบเสมือนการเป็นสมาชิกของอีกครอบครัวหนึ่งของผม ทั้งอดีตผู้บังคับบัญชาและอดีตผู้ใต้บังคับบัญชาก็เปรียบเสมือนพี่น้องที่ยังคงเคารพรักและเมตตา ยังระลึกถึงและห่วงใยกันอยู่เสมอ กล่าวได้ว่าครอบครัวมหาดไทยมีความเข้มแข็งและไม่เคยทอดทิ้งกัน

ผมมีช่วงเวลาที่ประทับใจมากมาภายในครอบครัวมหาดไทยนี้ ซึ่งเป็นการยากที่จะบอกว่าช่วงใดประทับใจมากที่สุด เพราะแต่ละช่วงเวลา แต่ละงานที่ได้รับมอบหมาย หรือแต่ละตำแหน่งที่ต้องทำหน้าที่ล้วนมีความประทับใจแตกต่างกันไป แต่ในที่สุดได้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ผมสามารถตอบได้ว่าประทับใจการทำงานในช่วงใดมากที่สุด เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ ๓ ปีที่แล้ว เมื่อผมได้ล้มป่วยลงจากโรคหลอดเลือดในสมอง โดยมีอาการเส้นเลือดในสมองแตกเฉียบพลันเมื่อช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ คุณหมอบริการได้ทำการผ่าตัดสมองด้วยวิธีการเปิดกะโหลกและช่วยชีวิตผมสำเร็จในที่สุด และช่วงระยะเวลา ๑-๒ เดือน ที่ร่างกายของผมเริ่มฟื้นตัว สมองเริ่มฟื้นฟู ความทรงจำต่าง ๆ เริ่มกลับคืนมา ภรรยาและลูกของผมเล่าให้ฟังว่า สิ่งที่ผมพูดสื่อสารออกมาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวในช่วงเวลาที่ผมปฏิบัติงานเป็น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ - พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยพูดเสมือนอยู่ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่รับเสด็จ และปฏิบัติงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ความทรงจำเหล่านี้คงอยู่ในจิตใต้สำนึกของผมตลอดมา และตระหนักได้ว่าจะคงอยู่ตลอดไป เพราะเป็นความปลาบปลื้มปิติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ได้มีโอกาสได้ถวายงานรับใช้ทั้งสองพระองค์ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ผมยังจำได้ดี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ทรงได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่กวง บริเวณพื้นที่หมู่บ้านศาลาปางคักดี ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด ไปจรดขอบอ่างเก็บน้ำแม่กวง โดยให้มีการปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารมีความชุ่มชื้น สามารถทำกินได้ สร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อจัดหาน้ำ สนับสนุนพื้นที่จัดสรร โดยให้ราษฎรซึ่งทำกินอยู่ทั่วไปในเขตโครงการฯ ย้ายมาอยู่อาศัยและทำกินรวมเป็นหลักแหล่ง และพัฒนาพื้นที่ป่าไม้บริเวณต้นน้ำลำธารของโครงการนี้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป รวมถึงพื้นที่บริเวณที่ป่าไม้ ถูกทำลายให้เร่งปลูกป่าพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำที่เสื่อมโทรมเหล่านี้ ให้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สมบูรณ์ของอ่างเก็บน้ำแม่กวงต่อไป ซึ่งการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวงให้ใช้แนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกันกับการศึกษาทดลองที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ประสบความสำเร็จมาแล้ว และเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ พระองค์ท่านได้เสด็จตรวจเยี่ยมการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ซึ่งทรงได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ขุนแม่กวงฯ ให้เหล่าข้าราชการผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผมยังได้รับใช้ถวายงานพระองค์ท่านและได้เฝ้ารับเสด็จอีกหลายครั้งในฐานะพ่อเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผมได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ทรงทุ่มเท ทรงงานหนักเพื่อพวกเราปวงประชาชนชาวไทยตลอดมา

๓. ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

หลักธรรมาภิบาล : หลักการปกครองที่ดีที่ไม่เคยตาย

สำหรับหลักในการทำงาน ผมขอยกหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ดีที่ใช้ได้ทุกยุคสมัย ครอบคลุม และใช้ได้กับการบริหารงานในทุกสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการปกครอง ซึ่งการปกครองที่ดีจะต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานดังกล่าวอย่างน้อย ๖ ประการ ได้แก่

(๑) **หลักนิติธรรม** ซึ่งหมายความถึงหลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย โดยการตรากฎหมาย กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ต้องเป็นธรรม เหมาะสมทันยุคสมัย คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ เป็นที่ยอมรับ และถือปฏิบัติอย่างเสมอภาค ในสังคม หลักการนี้ สำคัญอย่างยิ่งสำหรับภาครัฐที่เป็นผู้กำหนดกฎระเบียบให้กับประชาชนถือปฏิบัติ

(๒) **หลักคุณธรรม** หมายถึงการยึดถือความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ ต้องจริงจัง ขยันหมั่นเพียร และมีระเบียบวินัย

(๓) **หลักความโปร่งใส** สร้างความไว้วางใจทั้งในหน่วยงาน (ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา) และนอกหน่วยงานโดยเฉพาะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกลไกให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบได้

(๔) **หลักความมีส่วนร่วม** เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และแสดงความคิดเห็น โดยมีช่องทางหรือกลไกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งความเห็นสาธารณะ การเปิดให้มีประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติต่าง ๆ ยกตัวอย่างในกรณีที่เกิดประเด็นปัญหาขึ้น แนวทางแก้ไขโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมคือ การให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันนโยบายในลักษณะเป็นเครือข่าย (Policy Network) เช่น ตัวแทนองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน กลุ่มผลประโยชน์หลัก และประชาชนที่ได้รับผลกระทบ โดยให้คนเหล่านี้ได้เข้ามาพูดคุยเจรจากันอย่างมีเหตุมีผล โดยมุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาหรือจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หายไป และได้มาซึ่งความร่วมมือต่อกัน โดยจะต้องทำด้วยความจริงใจ ต้องตั้งใจที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ต้องสนใจที่จะติดตามผลของการพูดคุยเจรจาให้เป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ และประการสุดท้าย ต้องทำให้ฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อื่นหรือฝ่ายเสียงข้างน้อยไม่มีความรู้สึกเสียหน้าหรือพ่ายแพ้

(๕) **หลักความรับผิดชอบ** ต้องมีความตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มองปัญหาและผลประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง มุ่งแก้ไขปัญห่าบ้านเมือง และมองผลประโยชน์ส่วนร่วมเป็นหลัก

(๖) **หลักความคุ้มค่า** ต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม ประหยัด มัธยัสถ์ ในขณะเดียวกันต้องเกิดประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล

นอกเหนือจากหลักการทั้ง ๖ ประการที่กล่าวมา ผมอยากเพิ่มเติมหลักการสำคัญที่คิดว่าน่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน นั่นคือหลักการในการเป็นผู้นำที่ดี บางท่านอาจจะบอกว่าไม่จำเป็นเพราะไม่ได้เป็นผู้บริหาร ไม่ได้เป็นผู้นำแต่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ในความเป็นจริงผู้นำทั้งหลายไม่ได้เกิดมาเป็นผู้นำแต่กำเนิด แต่ต่างมีเส้นทางการเติบโตสั่งสมประสบการณ์ โดยเป็นผู้ปฏิบัติและลูกน้องมาก่อนทั้งสิ้น การขึ้นมาเป็นผู้นำได้ต้องมีคุณสมบัติส่วนบุคคลที่สำคัญ เช่น ความจริงใจ ความอดทน ความยุติธรรม สามารถควบคุมอารมณ์ สามารถในการแก้ไขปัญหาตามจุดไหนได้ ฯลฯ และแน่นอนปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้นำต้องมีความรู้รอบเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และตำแหน่งที่ตัวเองรับผิดชอบ สามารถเข้าใจสถานการณ์โดยรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นประสานและใช้ประโยชน์จากกลุ่มบุคคลสร้างอำนาจ ของกลุ่มเพื่อความสำเร็จขององค์การ นอกจากนี้ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้นำที่ทำให้คำสั่งได้รับความเชื่อถือ โดยอาศัยความจริงใจไม่ใช่อำศัยความกดดันหรือการสั่งการ และยังสามารถฝึกให้ผู้ตามเป็นผู้นำได้ เพื่อสร้างผู้นำรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้น โดยต้องฝึกให้ทุกคนคิดอย่างผู้นำ และที่สำคัญที่สุดผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับอนาคต ต้องมีจิตใจที่ชอบท้าทายต่อ การเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น มีแนวทางที่สามารถจะเดินไปอย่างแจ่มชัด มีความกล้าที่จะผลักดัน ประเมินและปรับปรุง เพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายที่ต้องการ สรุปได้ว่าในภาพรวมผู้นำที่แท้จริงจึงไม่ใช่ผู้นำตามตำแหน่งหน้าที่หรือผู้นำที่มีบุคลิกภาพของความเป็นผู้นำอย่างเดียวนั่น แต่เป็นผู้นำที่มีหน้าที่ที่มีความสามารถ ความรอบรู้ เข้าใจสถานการณ์ มองเห็นภาพรวมของทุกส่วน มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงและเดินทางไปสู่จุดหมายที่ต้องการเพื่อบรรลุหน้าที่และภารกิจขององค์การ มีความบากบั่นอดทน และมีความพร้อมของการเป็นผู้นำที่หลากหลาย (Multiple Leadership) ดังนั้นการบ่มเพาะและปลูกฝัง

วิสัยทัศน์ผู้นำให้ผู้ตามหรือผู้ปฏิบัติได้รับรู้และเข้าใจ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามแนวทางตรงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของผู้นำได้ และการสร้างผู้นำที่มีคุณภาพให้แก่องค์กรต่อไปในอนาคตนับเป็นภารกิจสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการปฏิบัติงานปกติตามหน้าที่ของผู้นำ

๔. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

ฝากไว้กับนักปกครองรุ่นใหม่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลง

ในโลกยุคปัจจุบันที่มีแต่ความการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่ทุกคนบนโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ฉับพลัน ขณะเดียวกันก็สามารถสร้างข้อมูลกระจายข่าวสารให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างว่องไวและกว้างขวาง อีกทั้งยังต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดคิดกับวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การทำงานของข้าราชการกระทรวงมหาดไทยยังต้องมีความยากลำบากและซับซ้อนมากขึ้น ที่สำคัญต้องเท่าทันโลก ต้องมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป และปรับตัวให้เท่าทันกับเหตุการณ์ที่ไม่มีความแน่นอนและผันผวนอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

(๑) การบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งในเรื่องการให้ข่าวสารข้อมูล การให้บริการออกไปอนุญาตและหนังสือสำคัญต่าง ๆ การแก้ไขปัญหา ข้อร้องเรียนต่างๆ ต้องมีความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย ตอบสนองความต้องการประชาชนผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง โดยระบบดิจิทัลที่ใช้กับประชาชนต้องง่ายต่อการเข้าถึง/ใช้งาน และเหมาะสม ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย ไม่เพิ่มภาระแก่ประชาชน นอกจากนี้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับประชาชนต้องมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ ภายใต้อิทธิพลจาก social media ในปัจจุบันนอกจากการรับส่งข้อมูลข่าวสารจะต้องรวดเร็วและทั่วถึงแล้ว จะต้องมี การดูแลบริหารจัดการข้อมูลที่มีทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จ เพื่อจะสื่อสารให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

(๒) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับผมแล้ว ไม่ใช่แต่ผู้นำเท่านั้นที่จะต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สำหรับพวกเราข้าราชการทุกระดับจำเป็นจะต้องหาความรู้ พัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง บางครั้งมีความยากลำบากในการรับมือกับสถานการณ์ที่วิกฤติ การเกิดโรคระบาดโควิดเป็นตัวอย่งที่ดีที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม และทำให้การดำรงชีวิตของมวลมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เราต้องรีบพัฒนาตนเองเพื่อความอยู่รอด สิ่งสำคัญเบื้องต้นคือ การรู้จักตัวเองเป็นอย่างดี รู้ว่าควรจะต้องพัฒนาจุดใด และสภาพแวดล้อมของเราเป็นอย่างไร อะไรเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จ เรียกได้ว่าต้อง “รู้เขา รู้เรา” ด้วยใจที่เป็นกลาง ประกอบกับจะต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุและผล และสามารถนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาต่าง ๆ มาปรับใช้อย่างแยกกาย เพื่อให้เกิดผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ที่สำคัญคือ แม้ว่าจะไม่ประสบความสำเร็จก็อย่าท้อถอยถอดใจ เราต้องการคนที่มีเลือดนักสู้ พร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น สิ่งนี้จะแสดงถึงความเป็นมืออาชีพให้บุคคลรอบข้างได้ประจักษ์

(๓) การสร้างทีมงาน โดยจะต้องเริ่มต้นจากการมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน มีการวางแผนแบ่งความรับผิดชอบ สิ่งสำคัญที่สุดของการทำงานเป็นทีมคือ การสื่อสารประสานงานระหว่างบุคคลในทีมจะต้องมีความชัดเจนสม่ำเสมอ

เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นอย่างจริงจัง มีการสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(๔) ฝึกฝนให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ซึ่งจะต้องพัฒนาความคิดเชิงกลยุทธ์ให้มีมุมมองด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายและยืดหยุ่น นำปัจจัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในมุมมองที่หลากหลายและแตกต่าง หาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา บางครั้งอาจต้องอาศัยการจินตนาการ แต่อยู่บนพื้นฐานที่ไม่ไกลจากความจริง บางคนอาจมองว่าเป็นเรื่องยากและเป็นเรื่องทางทฤษฎี แต่จริง ๆ แล้วสิ่งเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้หากมีการฝึกฝนพัฒนาด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

(๕) เก่งงาน สำหรับผู้นำแล้วจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้รอบเกี่ยวกับงานในหน้าที่และตำแหน่งที่ตนเองรับผิดชอบ มีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ มีความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์โดยรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้น มีวิสัยทัศน์เท่าทันโลกเท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตใจที่ชอบท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น เห็นแนวทางที่จะเดินไปอย่างชัดเจนและกล้าผลักดันไปสู่จุดหมายที่ต้องการ อีกทั้งมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการแก้ปัญหาอย่างอดทนและจริงใจ

(๖) เก่งคน ผู้นำที่เก่งคนจะเป็นผู้นำที่มักจะประสบความสำเร็จ เป็นที่รักของทั้งเจ้านาย ลูกน้องและเพื่อนร่วมงาน ผู้นำลักษณะเช่นนี้จะมีคุณลักษณะที่เข้าถึงจิตใจคนได้เป็นอย่างดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จริงใจ อดทน มีความยุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความคงเส้นคงวา สามารถควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี มีสติในการเผชิญภาวะฉุกเฉิน มีความสามารถในการโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือจะต้องเป็นผู้ที่ฝึกให้ผู้อื่นตามเป็นผู้นำได้ เพื่อเป็นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นต่อไป

*****

นายงยุทธ วิชัยดิษฐ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

๑. ข้อมูลประวัติ

ประวัติทางการศึกษา

- ชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่โรงเรียนมานิตานุเคราะห์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนเทศบาลฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- มัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
- มัธยมศึกษาปีที่ ๒ - ๖ โรงเรียนอินทพิสัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- มัธยมศึกษาปีที่ ๗ - ๘ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
- ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ สำเร็จปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ สำเร็จปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

- ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ประกาศนียบัตรการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครอง ประเทศญี่ปุ่น
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกาศนียบัตรหลักสูตรนักปกครองระดับสูง วิทยาลัยการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ประกาศนียบัตรวางแผนและจัดรูปเมือง สหรัฐอเมริกา

ประวัติการรับราชการในตำแหน่งสำคัญ

- ปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอชั้นตรี ที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ โอนไปดำรงตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลเมืองภูเก็ต
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ดำรงตำแหน่งปลัดจังหวัดสงขลา
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง และรองผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดิน
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงอีกครั้ง
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

ประวัติการทำงานการเมืองในตำแหน่งสำคัญ

- วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงสาธารณสุข (นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์)
- วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นประธานกรรมการ การไฟฟ้านครหลวง
- วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นประธานกรรมการ กำกับดูแลกิจการไฟฟ้า

- วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ร.ต.อ. เฉลิม อยู่บำรุง)
- วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พล.ต.อ. โกวิท วัฒนะ)
- วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๑ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคเพื่อไทย
- วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ส.ส. พรรคเพื่อไทย ลำดับที่ ๒ พรรคเพื่อไทย
- ระหว่างวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาชริตมงกุฎ

คติ/หลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติราชการ

- การที่เราจะเจริญก้าวหน้าได้นั้น ต้องผู้ใหญ่ตั้ง ผู้น้อยดัน คนเสมอกันยกย่อง ประชาชนมีความรักในตัวท่าน สื่อมวลชนศรัทธา
- การทำงานก็เหมือนกันท่านอย่าหวังเลิศ ทำแต่งานๆ ท่านต้องคิดถึงน้ำใจของผู้ร่วมงานด้วย การทำงานที่ดีก็ต้องทำงานให้ได้ทั้งผลงานและได้ทั้งน้ำใจคนด้วย ถ้าต้องเลือกท่านต้องเลือกน้ำใจคนก่อน เดียวงานก็ตามมา แต่ถ้าท่านจะเลือกงานก่อน งานมันทำงานด้วยตัวมันเองไม่ได้ ต้องใช้คนทำ เพราะฉะนั้นถ้าคนไม่ทำงานก็ไม่สามารถขยับเขยื้อนงานได้ เพราะฉะนั้นคนเป็นเรื่องสำคัญ ท่านจะต้องทำงานให้ได้ทั้งผลงานและทำงานให้ได้ทั้งน้ำใจคน

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

๒.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง (พ.ศ. ๒๕๓๖ – ๒๕๔๐)

มีผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) ควบคุมงานสาธารณสุขของจังหวัดตรังให้ได้ผลดีเป็นอย่างยิ่ง โดยได้ริเริ่มโครงการจัดตั้งสถาบันโรคผิวหนัง กระทรวงสาธารณสุข เป็นแห่งแรกในภูมิภาคที่จังหวัดตรังจนเป็นผลสำเร็จ

(๒) พัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดตรัง ทำให้จังหวัดตรังมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งผลิตบุคลากรเพื่อรับใช้ชาติในสาขาต่าง ๆ อาทิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตจังหวัดตรัง ประกอบด้วย ๓ คณะ คือ สถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะบริหารธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีสถาบันโรคผิวหนังจังหวัดตรัง และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นต้น

(๓) ออกมาตรการให้ผู้ขออนุญาตเปิดโรงงาน ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ปลุกต้นไม้ในโรงงาน เพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบโรงงาน เช่น กลิ่นเหม็นจากน้ำเสีย เสียงดัง ฝุ่นละออง ฯลฯ ส่งผลให้กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือชมเชยและจังหวัดต่าง ๆ ว่าแนวทางการดำเนินงานของจังหวัดตรังจะเป็นประโยชน์ในการช่วยแก้ไขปัญหามลพิษด้านนิเวศวิทยาได้ทางหนึ่ง จึงให้จังหวัดต่าง ๆ ดำเนินการตามแนวทางของจังหวัดตรัง

(๔) ดำเนินการวางแผนจับกุมดำเนินคดีกับผู้วางเพลิงเผาที่ว่าการอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จนศาลฎีกาตัดสินจำคุกจำเลยสูงสุด ๒๖ ปี

(๕) ริเริ่มจัดทำจดหมายเหตุหลักเมืองตรัง เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดตรัง สืบเนื่องจากจังหวัดตรังได้ดำเนินการบูรณะศาลหลักเมืองตรัง เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ

(๖) เป็นผู้ริเริ่มขยายสนามบินจังหวัดตรังให้เครื่องบินขนาดใหญ่ โบอิง ๗๓๗ มาลงที่จังหวัดตรังได้ ซึ่งแต่เดิมมีเพียงเครื่องบินขนาดเล็ก ทำให้ไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่ผู้โดยสารจนสำเร็จ

(๗) ริเริ่มประสานงานและทำให้จังหวัดตรังเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๙ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ โดยใช้ชื่อว่า “พะยูนเกมส์”

(๘) ได้ประกาศเชิญชวนประธานหอการค้าทั่วประเทศ ให้ไปประชุมที่จังหวัดตรัง โดยแข่งขันกับจังหวัดภูเก็ต จังหวัดนครศรีธรรมราช และทำให้จังหวัดตรังเป็นเจ้าภาพจัดประชุมหอการค้าทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๐

(๙) ร่วมกับหอการค้าจังหวัดตรัง ภายใต้นโยบาย “เอกชนนำราชการสนับสนุน” ส่งผลให้หอการค้าจังหวัดได้รับรางวัลหอการค้าดีเด่น ประเภท ก ๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ และได้รับรางวัลหอการค้าดีเด่น อันดับ ๒ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกด้วย และสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาวหอการค้าจังหวัดตรังมากที่สุด คือ รางวัลหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร) จากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหอการค้าแห่งเดียวที่ได้รับรางวัลนี้

๒.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑)

มีผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) ควบคุมงานสาธารณสุขของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้ได้ผลดียิ่ง

(๒) ได้รับรางวัลผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้การสนับสนุน กรอ. จังหวัดดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๗, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ ของหอการค้าไทย

(๓) แก้ไขปัญหาและดำเนินการต่อเนื่องการก่อสร้างศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีปัญหามานานนับ ๑๐ ปี จนแล้วเสร็จกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๒

(๔) ส่งเสริมการท่องเที่ยวอะเมซิงนครศรีธรรมราช อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมตลอดปี

(๕) ส่งเสริมกิจกรรมหอการค้าจังหวัดจนได้รับรางวัลการจัดทำรายงาน ประเภทดีเยี่ยมระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๗, ๒๕๓๘, ๒๕๓๙ จากกระทรวงพาณิชย์

๒.๓ อธิบดีกรมที่ดิน (พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๔)

มีผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) ออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยปรับปรุงโครงสร้างจากเดิม ๒๒ กอง เป็น ๙ สำนัก ๑๐ กอง สำเร็จ

(๒) ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งในกรมที่ดิน โดยกำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก เป็นตำแหน่งระดับ ๙ ประเภทบริหารระดับสูง รวม ๙ ตำแหน่ง

(๓) ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานที่ดินสาขา เพิ่ม ๑๒ แห่ง และจัดตั้งสำนักงานที่ดินส่วนแยกเพิ่ม ๒๑ แห่ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดิน

(๔) ปรับปรุงระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิการถือครองที่ดินของคู่สมรส และบุตรคนต่างด้าว เพื่อให้มีสิทธิในทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการเป็นบุคคลสัญชาติไทย

(๕) ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายที่ดิน โดยลดระยะเวลาขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนการได้มาโดยทางมรดกและเรื่องการอายัดที่ดิน

(๖) ดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์กรมที่ดิน

(๗) ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. จัดแสดงนิทรรศการ “SHOW CASE” เพื่อแสดงความก้าวหน้าในการปรับปรุงงานเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพกรมที่ดิน ในการให้บริการในด้านการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมด้านการรังวัดที่ดิน ด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์ในการประเมินราคาที่ดิน

๒.๔ ปลัดกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๔๕)

มีผลงานที่สำคัญดังนี้

(๑) ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเปิดเมืองหลักในภูมิภาค

(๒) มีส่วนร่วมในการปรับปรุงกระทรวงและกรม พ.ศ. ๒๕๔๕

(๓) แก้ปัญหาชุมชนแออัดหน้าโรงเรียนให้เป็นสนามกีฬาและพัฒนาโรงเรียนบางยี่ขันสงเคราะห์ให้สวยงามและเป็นระเบียบ

(๔) ออกข้อกำหนดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยมาตรฐานทางคุณและจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๕

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ

หลักการในการทำงานของผมสรุปง่าย ๆ ได้ดังนี้

๓.๑ เรื่องครอบครัว ทุกคนก็มีครอบครัว เราก็อย่าทำแต่งงานอย่างเดียวละเลยละทิ้งครอบครัวหรือดูแลแต่ครอบครัวไม่ดูแลงาน ก็เอาเป็นว่าสัดส่วน ๕๐ : ๕๐ ว่าครอบครัวเรากี่ชั่วโมง ๕๐ ของเวลาที่เรามีทั้งหมด งานทำร้อยละ ๕๐ ที่ในส่วนของเวลาที่เรามีทั้งหมด

๓.๒ เรื่องการทำงาน มันต้องมีผู้บังคับบัญชา ต้องมีเพื่อน ต้องมีลูกน้อง ต้องมีประชาชน หลักการง่าย ๆ ก็คือตัวเราเป็นศูนย์กลาง

(๑) เราต้องมีผู้บังคับบัญชา เราต้องปฏิบัติอย่างไรกับผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาก็ถือว่าเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของเรา ยกตัวอย่างง่าย ๆ การจะเลื่อนระดับ/เลื่อนซี เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน ผู้บังคับบัญชานั้นที่ทำให้เราได้ ท่านไปหาพระสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วโลก ทั่วประเทศก็ไม่สามารถทำได้ถ้าผู้บังคับบัญชาไม่ยอมรับตัวท่าน เพราะฉะนั้นก็ถือว่าผู้บังคับบัญชามีความสำคัญ

(๒) เพื่อนร่วมงานก็เช่นเดียวกัน เพื่อนร่วมงานไม่ใช่คู่แข่งของท่าน เพื่อนร่วมงานคือพลังที่จะต้องมาเสริม มาบวกกันเพื่อจะทำงานองค์กรสำเร็จ

(๓) ลูกน้อง คำภาษาไทยเป็นทั้งลูกเป็นทั้งน้อง ท่านต้องมีความเมตตา มีความรัก มีความใส่ใจ ในเรื่องราวต่าง ๆ ของเขา

(๔) นอกจากนั้น ก็ต้องมีประชาชนที่ท่านต้องดูแล

๔. ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้ได้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงที่ไม่ใช่เป็นกระทรวงที่ธรรมดาเหมือนกระทรวงอื่น เพราะว่าเป็นกระทรวง ที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดถึง ๗๖ คน และเป็นระดับ ๑๐ อธิบดีต่าง ๆ อีก กระทรวงบางกระทรวงมีระดับ ๑๐ อยู่ไม่กี่คน ระดับ ๑๐ กระทรวงมหาดไทยมีมากที่สุด ในบรรดากระทรวงต่าง ๆ ของประเทศไทย

เราเข้าไปเป็นปลัดอำเภอพร้อม ๆ กัน ปลัดอำเภอสมัยผมก็ประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าคน ในบรรดา ๑,๐๐๐ กว่าคน ฐานกว้างมากกว่าจะย่อยตัวเองขึ้นมาเป็นนายอำเภอ ปลัดจังหวัด เป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นอธิบดี เป็นรองปลัดกระทรวง เป็นปลัดกระทรวง มันไม่ได้ง่าย ๆ เลยครับ พุดง่าย ๆ ปัจจัยความสำเร็จหรือ ตำราของผมก็มี ดังนี้

การจะสำเร็จราชการหรือประสบความสำเร็จในการรับราชการได้ต้องใช้บันได ๓ ขั้น คือ

ประการที่หนึ่ง คือ ต้องมีความรู้ความสามารถสูงมาก ความประพฤตินิสัยใจคอ เอกลักษณะส่วนตัว

ประการที่สอง คือ วาสนาบารมี ต้องมีวาสนาบารมีด้วยการสร้างสมความดี ทำบุญทำกุศลมาตลอดทั้งชีวิต ไม่ทำร้ายผู้อื่น

ประการสุดท้าย คือ ฟ้ากำหนด ปลัดกระทรวงมหาดไทยมีคนเดียวทั้งกระทรวง มาจากฐานเป็นหลายพันคน ต้องมาเหลือคนเดียว ต้องผ่านด่านทั้งสามด่านข้างต้นมาให้ได้

๕. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

บุคลิกส่วนตัวมีความสำคัญมากในการทำงาน เพราะคนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด/นักปกครองเป็นปลัดกระทรวง เป็นรัฐมนตรี เป็นอธิบดี จะต้องรู้จักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องรู้จักการประสานประโยชน์ รู้จักการประสานอารมณ์ ความรู้สึกของคนรอบตัวเราให้ได้ให้มากที่สุด การมีศัตรูสักคนหนึ่งในชีวิตราชการของคนกระทรวงมหาดไทยก็ถือว่า มากเกินไป เพราะฉะนั้นอย่าไปสร้างศัตรู เดล คาร์เนกี นักวิชาการฝรั่งผู้เขียนหนังสือ “วิธีชนะมิตรและจูงใจคน” กล่าวไว้ว่า ศัตรูคนเดียวก็มากแล้ว ให้เอาชนะศัตรู เอาศัตรูมาเป็นมิตรให้ได้ แล้วก็เอามิตรเป็นมหามิตรให้ได้ ฝรั่งเขาก็เชื่อแบบนี้เหมือนกัน ไม่ใช่เฉพาะคนไทย เพราะฉะนั้นอย่ามีศัตรู เอาศัตรูมาเป็นมิตร แล้วก็เอามิตรเป็นมหามิตร ให้ได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะเสริมท่านขึ้นไปสู่ความสำเร็จ

ในบั้นปลายท่านลองคิดดูสิครับ คุณพ่อคุณแม่ท่านเกิดมา คุณพ่อคุณแม่กว่าจะมาเจอกันได้ แต่ละคนก็ยุ่งยาก ลำบาก มาเจอกันแล้วมาตลอดเราออกมาให้เป็นผู้เป็นคน โอกาสที่เราจะเกิดมาชาติหนึ่ง ก็ยากเมื่อเกิดมาชาติหนึ่งแล้ว

เราทำอะไรที่ถือว่าดีที่สุดกับตัวเราเอง ดีที่สุดกับครอบครัว ดีที่สุดกับวงศ์ตระกูล ก็ทำเถอะครับ เพราะว่าจะได้จารึกเป็นประวัติศาสตร์

อีกส่วนเรื่องของทฤษฎีต่าง ๆ ก็ต้องมีเหมือนกัน ได้แก่ ทฤษฎีการวางแผน ทฤษฎีการจัดองค์กร ทฤษฎีการส่งเสริมขวัญกำลังใจ ทฤษฎีการประสานงาน ทฤษฎีการรายงาน ทฤษฎีการตรวจสอบ ทฤษฎีการงบประมาณ/การเงิน เราต้องเข้าใจเรื่อง การวางแผน เรื่องงบประมาณ เรื่องส่งเสริมขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีความรอบรู้ อดีตปลัดกระทรวงเก่าๆ หลายท่าน อาทิเช่น ท่านปลัดฯ วิญญู อังคนารักษ์ ได้ให้คำขวัญในการปฏิบัติราชการที่เรียกว่า “๓ ร.” รอบรู้ รวดเร็ว ริเริ่ม ปลัดกระทรวงแต่ละท่านก็มีข้อคิดดี ๆ ให้เราได้ศึกษา

*****

นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ - ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๘

๑. ข้อมูลประวัติ

ประวัติการศึกษา

- ปีการศึกษา ๒๕๐๐ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดท่ามะขาม ต.ไผ่ล้อม อำเภอบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
- ปีการศึกษา ๒๕๐๘ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก
- ปีการศึกษา ๒๕๑๒ รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปีการศึกษา ๒๕๑๗ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปีการศึกษา ๒๕๑๘ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปีการศึกษา ๒๕๓๘ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยโคสต์ไลน์ สหรัฐอเมริกา
- ปีการศึกษา ๒๕๔๐ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยหลุยส์เซียนา สหรัฐอเมริกา
- ปีการศึกษา ๒๕๔๔ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปีการศึกษา ๒๕๕๖ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยนครพนม

ประวัติการอบรม

- พ.ศ. ๒๕๑๔ หลักสูตรปลัดอำเภอรุ่นที่ ๕ รุ่น “New Blood”
- พ.ศ. ๒๕๒๓ หลักสูตรโรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ ๑๘ (สอบได้ที่ ๑ ของ นอ. ๑๘)
- พ.ศ. ๒๕๒๘ หลักสูตรนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๒๐
- พ.ศ. ๒๕๓๓ หลักสูตรฝ่ายอำนวยการรักษาดินแดน (เสธ. อส. ชุดที่ ๕)
- พ.ศ. ๒๕๓๖ หลักสูตรผู้บริหาร (ระดับ ๙) ของกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๗ หลักสูตรผู้บริหาร (ระดับ ๑๐) ของกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๙ หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙

ประวัติการรับราชการ

- ก.ค. ๒๕๑๔ – ม.ค. ๒๕๑๖ ปลัดอำเภอรอรับอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก (สอบบรรจุปลัดอำเภอได้ลำดับที่ ๕)
- ม.ค. ๒๕๑๖ – ก.ค. ๒๕๑๗ ประจำแผนก สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง
- ก.ค. ๒๕๑๗ – พ.ค. ๒๕๑๙ ปลัดอำเภอโท (ฝ่ายป้องกัน) อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
- พ.ค. ๒๕๑๙ – ม.ค. ๒๕๒๒ ป้องกันจังหวัดเลย (ระดับ ๕)
- จ.ค. ๒๕๒๑ – ก.พ. ๒๕๒๒ รักษาการหัวหน้าฝ่ายกองปกครองท้องที่ (เลื่อนเป็นระดับ ๖)

- ก.พ. ๒๕๒๒ – ก.ย. ๒๕๒๒ นายอำเภอเสียว จังหวัดตรัง (ระดับ ๖)
- ก.ย. ๒๕๒๒ – เม.ย. ๒๕๒๓ เข้ารับการอบรมหลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๑๘
- เม.ย. ๒๕๒๓ – ส.ค. ๒๕๒๓ นายอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์
- ส.ค. ๒๕๒๓ – ก.ย. ๒๕๒๕ นายอำเภอพระแสง (ระดับ ๗) จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ต.ค. ๒๕๒๕ – ก.ย. ๒๕๒๘ นายอำเภออุบลบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ต.ค. ๒๕๒๘ – ม.ค. ๒๕๓๒ นายอำเภอดำเนินสะดวก (ระดับ ๘) จังหวัดราชบุรี
- ม.ค. ๒๕๓๒ – ต.ค. ๒๕๓๒ นายอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
- ต.ค. ๒๕๓๒ – ก.พ. ๒๕๓๔ ผู้อำนวยการกองการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง
- ก.พ. ๒๕๓๔ – ต.ค. ๒๕๓๔ รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด (ระดับ ๙)
- ต.ค. ๒๕๓๔ – ก.พ. ๒๕๓๖ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี
- ก.พ. ๒๕๓๖ – ก.ย. ๒๕๓๗ อธิการวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง
- ต.ค. ๒๕๓๗ – ต.ค. ๒๕๔๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม
- ต.ค. ๒๕๔๐ – ก.ย. ๒๕๔๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
- ต.ค. ๒๕๔๔ – ก.ย. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมโยธาธิการ
- ต.ค. ๒๕๔๕ – มี.ค. ๒๕๔๘ ปลัดกระทรวงมหาดไทย (ใช้เวลา ๓๑ ปี จึงได้เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย
ลาออกจากตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (มท.๒) ซึ่งยังเหลืออายุราชการอีก ๑ ปี
๖ เดือน ได้บำเหน็จความชอบ ๒ ชั้น ๒๔ ครั้ง และได้รับเงินรางวัล
พิเศษสู้รบอีกเดือนละ ๑,๑๔๐ บาท อีกทั้งไม่เคยถูกตั้งกรรมการ
สอบสวนทางวินัย)

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวิรมงกุฎ

คติ/หลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติงาน

หลัก “๓ จ” สู่เป้าหมาย “๓ ต” และ “หลัก ๕ กล้า”

(๑) หลัก “๓ จ” คือ **จริงจัง จริงใจ และใจถึง**

จริงจัง : มุ่งมั่น ทดมเทสุดชีวิต พิชิตงาน โดยไม่ท้อแท้ ท้อถอยต่อความเหน็ดเหนื่อยและความยากลำบาก
ใด ๆ วันหนึ่งมี ๒๔ ชั่วโมง เท่ากัน แต่ใครจะบริหารเวลา ๒๔ ชั่วโมงนี้ ทดมทำงานได้มากกว่ากัน ดีเด่น ดังมากกว่ากัน
นั่นคือใช้หลักความเพียรพยายาม “อิทธิบาท ๔” “ทุกความสำเร็จต้องมีความเพียรพยายาม” “ไม่อดทนจะไม่ได้
เจอของดี”

จริงใจ : ต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายต่อประเทศชาติ ต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และลูกน้อง และต่อประชาชน “ปรารถนาสารพัดในปฐพี เอาไมตรีแลกได้ตั้งใจจง” นักปกครองถ้าเป็นนักจิตวิทยาอีกด้วย ก็จะเป็นยอดนักปกครอง คือ นอกจากจะเข้าใจในความต้องการของคนในด้านวัตถุ คือ ปัจจัย ๔ แล้วยังเข้าใจในความต้องการของคนทางด้านจิตใจ คือ “สิ่งที่คนต้องการมากที่สุดคือความรัก สิ่งที่คนชอบมากที่สุดคือโอกาส สิ่งที่คนให้กันยากที่สุดคือการให้อภัย และถ้าได้โอกาสแล้วยังไม่ทำก็จะเสียใจไปจนตัวตาย”

ใจถึง : ใจรุกรบ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว มีภาวะผู้นำสูง กล้าได้ กล้าเสีย แม้จะได้รับอันตรายต่อร่างกาย และชีวิตก็ยอม

เป้าหมาย “๓ ด”

ดี : ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับว่างานที่ทำเป็นผลดี

เด่น : เเด่นกว่าคนอื่นในระดับเดียวกันทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ

ดัง : ได้รับคำชื่นชม ยกย่อง และเป็น “นักล่ารางวัล”

จากหลัก ๓ จ นำไปสู่หลัก ๕ กล้า คือ กล้าคิด กล้านำ กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง และกล้ารับผิดชอบ

(๒) หลัก ๒ มือ และ ๓ ใจ ข้าราชการควรมืออย่างน้อย ๒ มือ และ ๓ ใจ

สองมือ คือ มือสะอาดและมือชีพ

สามใจ

ใจที่ ๑ คือ ใจคิดเป็นแบบนักธุรกิจ ยืดหยุ่นได้ ปรับได้ และต้องรวดเร็ว ทันใจ ทันคน ทันสมัย และทันเหตุการณ์ “เก่งไม่กลัว กลัวช้า”

ใจที่ ๒ คือ ใจรุกรบ (เป็นนกรบ) ไม่หวั่นไหวต่อปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการทำสงคราม การกวาดล้าง เพื่อเอาชนะยาเสพติด การปราบผู้มีอิทธิพล การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ฯลฯ

ใจที่ ๓ คือ ใจที่มีความเมตตาธรรม (นักบุญ) สงเคราะห์ ช่วยเหลือและเอื้ออาทร ต่อพี่น้องประชาชน ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสเพื่อให้โอกาสและความเท่าเทียมกัน

(๓) หลักประชาชนต้องเป็นศูนย์กลาง จิตวิญญาณของนักปกครอง ต้องเปรียบเสมือนเทียนไขที่ยอมเผาผลาญตนเองเพื่อแสงสว่างแก่ผู้อื่น ประชาชนต้องมาก่อน ประชาชนต้องเป็นศูนย์กลางของการแก้ปัญหาและการพัฒนาภารกิจหลักของนักปกครอง คือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แท้จริงก็คือการบริหารและการบริการของฝ่ายปกครอง ซึ่งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อความผาสุกของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองที่รับผิดชอบในทุกระดับ

(๔) หลักความเป็นพี่เป็นน้อง ด้วยการผูกใจ ให้เกียรติ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับฟังความคิดเห็น และร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนวางตัว “ให้เป็น” เป็นหลัก เป็นธรรม เป็นกลาง เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นน้อง เป็นผู้นำ เป็นผู้ตามก็ได้ เป็นยอดเสนห์ก็ดี ผมใช้หลักนี้กับทุก ๆ ฝ่าย ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน จึงทำให้ผมได้ทั้งงานและน้ำใจคน เป็นที่ไว้วางใจ ผูกพันกันด้วยใจจนถึงทุกวันนี้ อาจกล่าวได้ว่า “งานเด่น งานดี มีมิตรมาก งานใหญ่ งานยากรับอาสา” เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา “ลูกน้องรัก ประชาชนศรัทธา งามสง่า ด้วยเกียรติศักดิ์นักปกครอง”

“ยามอยู่ให้เขารัก ยามจากให้เขาอาลัย หากมีโอกาสควรร่วมสร้างสิ่งที่เป็นถาวรวัตถุที่เขาต้องการ ผากไว้เป็นอนุสรณ์แล้วเขาจะมีรู้ลืมเรา”

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

๒.๑ นายอำเภอเสนา จังหวัดตรัง (มกราคม ๒๕๒๒ – กันยายน ๒๕๒๒)

ขณะดำรงตำแหน่งป้องกันจังหวัดเลยได้รับความไว้วางใจจากอธิบดีกรมการปกครองแต่งตั้งให้เป็นนายอำเภอเสนา จังหวัดตรัง และให้เดินทางโดยด่วนที่สุด เพื่อไปเตรียมงานรับเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเหลือเวลาไม่ถึง ๑๒ วัน เนื่องจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ได้วางกับระเบิดชุมโจมนายอำเภอเสนา ท่านเก่า (นายไสว ศรีเมฆรัตน์) ปลัดอาวุโส สารวัตรใหญ่ฯ และเจ้าหน้าที่ เสียชีวิต ๕ คน ขณะไปเตรียมงานรับเสด็จ ทำให้การเตรียมการทั้งหมดหยุดชะงักทันที ผมและภรรยาต้องปลอมตัวเป็นพัฒนาการจังหวัดตรัง เข้าไปในพื้นที่ที่เตรียมการรับเสด็จในพื้นที่ที่เดินทางไปถึง โดยได้ประสานการขอใช้กำลังในทางลับเพื่อสนับสนุนในการเข้าทำงาน จากค่ายฝึกรบพิเศษกะช่อง อำเภอเมืองตรัง ผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง (นายเต็มศักดิ์ สมันตรัฐ) มีความห่วงใยผมและภรรยาเพราะผมเป็นคนใหม่ ยังไม่รู้จักคน พื้นที่และปัญหา ที่ลึก ๆ พกความใจกล้า ใจถึง เข้าไปแก้ปัญหา มีข้าราชการของอำเภอเสนาเพียง ๒ คน เท่านั้นที่กล้าเข้าไปพื้นที่กับผมและภรรยา แม้กระทั่งปลัดป้องกันก็ไม่กล้าไปกับผม ข้าราชการของอำเภอและโรงพักส่วนใหญ่ไปนอนอยู่ที่จังหวัดกันหมด ผมและภรรยาได้เข้าไปอำนวยความสะดวกก่อสร้างปะรำพิธีสถานที่รับเสด็จอยู่ ๖ วันเต็ม ๆ จึงเสร็จเรียบร้อยและสมพระเกียรติ ประชาชนมาทราบว่าคุณและภรรยาเป็นใครก็คือวันที่พระองค์ท่านเสด็จฯ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดตรังเบิกตัวนายอำเภอเสนาเพื่อกล่าวถวายรายงาน อือฮากันมาก ผมเชื่อมั่นในพระบารมีปกเกล้าฯ และตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ถ้าเราไปทำ ความดี ตัวเราเป็นคนง่าย ๆ ติดดิน เป็นกันเอง อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประชาชนจะรักเรา และเป็นเกราะเป็นกำแพงแก้วให้เราปลอดภัยได้ แต่ทั้งนี้ ก็ต้องมีการข่าวที่ดี รู้จักการป้องกันตัวเองด้วย ผมจึงภูมิใจว่าผมสามารถไปแก้ปัญหาภายใต้การเสียขวัญและกำลังใจอย่างยิ่งของทั้งราชการและประชาชนทั้งอำเภอจนเสร็จเรียบร้อยด้วยดี

๒.๒ นายอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ (เมษายน ๒๕๒๓ - สิงหาคม ๒๕๒๓)

ทันทีที่จบจากโรงเรียนนายอำเภอก็ได้รับคำสั่งให้ไปเป็นนายอำเภอท่าคันโทเพื่อไปแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และปัญหาต่าง ๆ โดยอำเภอท่าคันโทเป็นอำเภอขนาดเล็กทุรกันดารมาก เป็นถนนลูกรังทั้งอำเภอ ห่างจากจังหวัด ๑๐๐ กิโลเมตร ไม่มีน้ำประปา ไฟฟ้าก็ใช้เครื่องปั่นไฟ ไม่มีสภาพเป็นตลาด ไม่มีร้านค้า มีร้านขายข้าวแกงและก๋วยเตี๋ยวยุติไถ่บ้านของครูประชาบาลเพียงแห่งเดียว แต่ผมเป็นเด็กบ้านนอกคอนามาก่อน จึงอยู่ได้อย่างสบาย

อำเภอนี้มีการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มากอำเภอหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีการสั่งใช้กำลังพล ๑ กองร้อย ตำรวจตระเวนชายแดน พลร่มหัวหิน พร้อมรถหุ้มเกราะล้อยาง ๒ คัน สนับสนุนด้านยุทธการกับศูนย์อำนวยการประสานงานรักษาความมั่นคงภายใน (ศอ.ปรมน.) อำเภอท่าคันโท ๔ เดือนที่ผมดำรงตำแหน่ง มีเหตุการณ์รุนแรงในพื้นที่ คือ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เผาและทำลายสะพานไม้เสียหาย ๑ แห่ง ในเวลากลางคืน

ได้ยิงปะทะกัน แต่ฝ่ายเราปลอดภัย ประชาชนห่วงใยและให้ความรักความร่วมมืออย่างยิ่ง จนมีโครงการสำคัญ ที่ผมต้องจดจำและภูมิใจ คือ ร่วมกันสร้างศาลหลักเมือง ด้วยเงินบริจาค ๘๐๐,๐๐๐ บาท และก่อสร้างประปาด้วย งบประมาณ ๑.๕ ล้านบาท เป็นสัญลักษณ์ฝากไว้ก่อนย้ายไปเป็นนายอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เสียตาย ที่ให้เวลาผมน้อยไปหน่อยครับ

๒.๓ นายอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สิงหาคม ๒๕๒๓ - กันยายน ๒๕๒๕)

อำเภอพระแสง เป็นพื้นที่ที่มีการสู้รบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ที่รุนแรงมาก มีเขตแดนติดต่อกับอำเภอ เคียนซา อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ล้วนเป็นพื้นที่สีแดงทั้งหมด ห่างจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีกว่า ๘๐ กม. มีอันตรายรอบด้านและเป็นพื้นที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) วางแผนจะเข้าปราบปราม ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์คุกคามรุนแรงที่สุดทางภาคใต้ ในขณะนั้น โดยตั้งกองบัญชาการ (บก.) ขึ้นที่อำเภอพระแสง และตั้งชุดคุ้มครอง ๑๕๑ ที่คลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร โดยที่อธิบดีกรมการปกครอง เห็นว่าผมมีประสบการณ์มากพอ เป็นสิ่งหือसानมาก่อนและเคยเป็นนายอำเภอ มาแล้ว ๒ อำเภอ จึงไว้วางใจให้ไปแก้ปัญหาทำงานร่วมกับกองร้อยรบพิเศษพลร่มที่ ๓ ลพบุรี ซึ่งจะมาตั้ง กองบัญชาการ (บก.) ที่อำเภอพระแสง

ผมรับตำแหน่งนายอำเภอพระแสง ได้ ๕ วัน แคมป์ก่อสร้างทางของบริษัทซีวิลเอนจิเนียริงถูกผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์เผาและยิงผู้จัดการเสียชีวิต ทั้งที่ตั้งอยู่ใกล้กับอำเภอและโรงพัก ต่อจากนั้นอีกไม่กี่วัน ที่ว่าการกิ่งอำเภอ ชัยบุรีซึ่งเป็นกิ่งแยกจากอำเภอพระแสง และโรงพักก็ถูกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เข้าโจมตีและเผาทำลาย

ผมขอเล่าเกร็ดส่วนตัวเล็กน้อย พอกรมการปกครองมีคำสั่งให้ผมไปเป็นนายอำเภอพระแสง หลาย ๆ คนที่ห่วง และรักครอบครัวผมก็ให้ภรรยาผม (คุณระเบียบรัตนฯ) ซึ่งตั้งท้อง ๘ เดือน ให้ไปขอเข้าพบอธิบดีดำรง สุนทรศารทูล ขอความเมตตาให้เปลี่ยนแปลงคำสั่ง แต่ภรรยาผมไม่เอาด้วย เธอใจเด็ดมากทั้งยังเดินทางไปส่งผมในวันรับ ตำแหน่งด้วย โดยที่ญาติ ๆ เพื่อน ๆ ทางภรรยาห้ามเพราะห่วงเรื่องความปลอดภัย แต่เธอไม่ยอมเพราะห่วงผม และต้องไปแสดงตัวให้ปรากฏ ตามคำขวัญ “หนึ่งสามี หนึ่งภรรยา” ต้องขอไปร้องเพลง “หวงรัก แม่นใครแย่งชิงไป... ฉันทายตายเลย” และวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๓ เธอก็คลอดลูกชาย (ร.ท. ปรีชาพล พงษ์พานิช) อดีตหัวหน้าพรรค ไทยรักษาชาติ ผมดีใจที่ได้ลูกชาย (และเคยขูไว้ก่อนว่า ถ้าไม่ได้ลูกชายจะขอเปลี่ยนโรงงานผลิต) แต่ด้วยภารกิจ จึงไปเยี่ยมลูกและภรรยาไม่ได้ ล่วงเลยไป ๑๕ วัน จึงเดินทางโดยรถทัวร์ถึงกรุงเทพฯ ตอนเช้า แล้วก็ต้องรีบ เดินทางกลับบ่ายวันนั้นเลย เพราะปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน กำนัน และอาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ถูกข่มขู่โจมตี เสียชีวิต ๗ ศพ ในเช้านั้น หากผมอยู่ก็ไมรู้เหมือนกันว่าจะไรจะเกิดขึ้นเพราะผมต้องเป็นคนนำกำลัง อส. และตำรวจ เข้าไปปลัดเปลี่ยนด้วยตนเองทุกครั้ง โดยผมถือหลักว่า คนเป็นผู้นำในสถานการณ์ที่รุนแรงเช่นนี้ต้องมีภาวะการณ เป็นผู้นำที่สูงมาก มีจิตใจรุกรบ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว เป็นพิเศษ หากผู้นำและทีมงานกลัว แล้วประชาชนของเราจะอยู่ได้ อย่างไร และประชาชนที่คิดต่างจะมีโอกาสได้กลับมาร่วมสร้างบ้านแปลงเมืองหรือครับ

ต่อมากองทัพบกได้ส่งชุดรบพิเศษ เข้ามาทำงานในพื้นที่ โดยตั้งกองบัญชาการ (บก.) อยู่ที่หอประชุม อำเภอพระแสง และตั้งเป็นชุดปฏิบัติการ (ขป.) มี ๖ ขป. แต่ละ ขป. มีกำลังพลร่มเป็นหลัก สมทบด้วย ตชด. เข้าทำงานในพื้นที่เป้าหมาย โดยทำงานด้านมวลชน ทำที่อ่าน นสพ. ตรวจรักษาโรค ตัดผม เล่นกีฬา ฯลฯ เพื่อการข่าว

ให้รู้เขารู้เรา ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามาบดตัว แต่ก็ยังมีการปะทะกันอยู่บ่อย ๆ สุดท้ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มอดตัวถึง ๑๕๘ คน จึงได้เริ่มฝึกและจัดตั้งไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) ประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๕ - ๒๐ คน มีกำลังกว่า ๒,๒๐๐ คน ผมได้จัดสวนสนามครั้งใหญ่ของ อส. และ ทสปช. โดยเชิญอธิบดีกรมการปกครองในขณะนั้น คือ **นายพิศาล มุลศาสตร์สาทร** เป็นประธาน

โดยในขณะที่ผมดำรงตำแหน่งนายอำเภอพระแสงมีการทำทนายว่า หากนายอำเภอเสริมศักดิ์กล้าที่จะเข้ามาเยี่ยมเยียนประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านบางเตา ตำบลบางสวรรค์ พวกเขาจะมาบดตัวกับนายอำเภอ ผมก็รับปากที่จะเข้าไปตามคำท้าเชิญ ซึ่งหมู่บ้านนี้ไม่เคยมีนายอำเภอเข้ามาเยี่ยมเยียนเป็นเวลาเกือบ ๑๐ ปี ผมจึงเดินทางเข้าไปพร้อมปลัดอำเภอ (นายนิมิต จันทน์วิมล) อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม กำหนด ตำบลบางสวรรค์ และผู้ใหญ่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่ง (ใส่เสื้อเกราะทุกคน) ได้ใจพี่น้องประชาชนมาก จนต่อมามีผลให้บ้านบางเตาแห่งนี้มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ๑๔ คน ขอมอบตัวกับนายอำเภอ หลายคนเป็นแหล่งข่าวให้กับนายอำเภอ และอีกหลายคนได้เป็นชุดคุ้มครองหมู่บ้านให้กับทางราชการอีกด้วย ผมจึงเป็นนายอำเภอของทุกหมู่บ้านในอำเภอพระแสง ได้ใจกันครับ เมื่อเราไม่ทอดทิ้งประชาชนเขาก็จะเป็นเกราะป้องกันภัยให้ผมและเพื่อนข้าราชการด้วยความรักเช่นกัน

ผมได้เสนอขอตั้งกิ่งกาชาดอำเภอพระแสง และได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นนายกิ่งกาชาดคนแรกเพื่อทำงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะมีหน้าที่จัดหาเลือดไว้แก้ปัญหาเมื่อกำลังพลของเราปะทะได้รับบาดเจ็บ ได้ขอบริจาคเงินซื้อตู้เก็บเลือดขนาด ๒๐๐ ยูนิท ราคา ๓๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะนั้นมอบให้กับโรงพยาบาลพระแสง ซึ่งยังใช้อยู่ถึงปัจจุบันนี้

เมื่อผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ส่วนหนึ่งมอดตัว อีกส่วนหนึ่งไม่ยอมมอดตัวก็ยังหลบหนีและฝังตัว ซึ่งมีฐานที่มั่นที่ช่องซ่าง กองทัพภาคที่ ๔ จึงจัด Operation เข้ากวาดล้างและทิ้งระเบิดบริเวณดังกล่าว เป็นการปิดฉากการสู้รบในครั้งนั้น ผมก็ยังเป็นนายอำเภอพระแสงต่อไปจนครบ ๒ ปี จึงย้ายไปเป็นนายอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผมอยู่ที่อำเภอพระแสง ๒ ปีเต็ม ยอมรับว่าเหนื่อยมาก และเสี่ยงมาก แต่ก็ไม่ท้อแท้ ท้อถอย มีเจ้าหน้าที่เสียชีวิตหลายคน เช่น ปลัดอำเภอ ๒ คน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ๓ คน อส. ๓ คน และ ทสปช. กว่า ๑๐ คน และบาดเจ็บอีกหลายคน มีการปะทะและถูกซุ่มโจมตี สำหรับตัวผมเอง ๖ ครั้ง จนได้รับเงินพิเศษเพื่อการสู้รบ (พสร.) ที่น่าจะสูงมากคนหนึ่งในกระทรวงมหาดไทย (เดือนละ ๑,๑๔๐ บาท) และได้รับการสถาปนาเป็น “นายอำเภอยอดนักรบของประชาชน” และได้รับการคัดเลือกจากกระทรวงมหาดไทยให้เป็น “ข้าราชการตัวอย่างที่ทำงานให้ประชาชน ชื่นใจ ปี ๒๕๒๕” กองร้อย อส. อำเภอพระแสง ได้รับรางวัลกองร้อย อส. อำเภอยอดเยี่ยมของประเทศ อำเภอพระแสง ได้รับรางวัลอำเภอที่มีผลงานดีเด่นเป็นพิเศษ (ระดับอำเภอชั้น ๓) อีกด้วย ทั้งได้มีนักเรียนนายร้อย จปร. มาศึกษาดูงานด้านมวลชน การเข้าถึงประชาชน การปราบปราม ผกค. ที่อำเภอพระแสง ๒ ปี ชื่น ครบ

สำหรับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จำนวน ๑๕๘ คน ที่ได้มอดตัวกับทางราชการ ขณะนั้นเป็นภาระมากในอบรมและเลี้ยงดู แต่ก็ได้ประโยชน์สูงมากทางด้านการข่าว การซื้อเป่า แต่เป็นช่วงใกล้สิ้นปีงบประมาณ ซึ่งจะไม่สามารถเบิกงบฯ ได้ทันและผมต้องย้ายวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕ ผมเป็นหนี้ค่าข้าวสาร ค่าอาหาร อาหารแห้ง และอื่น ๆ จากการเลี้ยงดูพี่น้องที่ลงมอดตัว เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผมได้นำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัด

(นายสนอง รอดโพธิ์ทอง) ทราบ ท่านเข้าใจและเห็นใจผมว่าผมทำจริง สู้จริง และเป็นหนี้จริง (เพราะผมนำเสมียนตราอำเภอไปชี้แจงกับผมด้วย) ท่านอนุเคราะห์สนับสนุนเงินซึ่งน่าจะเป็นเงินส่วนลดถือเตอร์ี่ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้ผม ส่วนที่เหลือพี่น้องพ่อค้าในตลาดพระแสงและเจ้าของสวนปาล์มในพื้นที่ได้รวบรวมเงินบริจาคอีก ๓๐๐,๐๐๐ บาท ผมเลยรอดตัวไป จึงเป็นคติในการทำงานตั้งแต่วันนั้นมาว่าผม **“ไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวตาย และไม่กลัวจน”** เพราะถึงคราวจนก็มีคนมาช่วยครับ

ผมเดินทางไปรับตำแหน่งนายอำเภออุยบุรี ได้เดือนเศษ นายอำเภอพระแสงคนใหม่ที่เป็นไปแทนผม (นายนภา กาญจนกัณธา) ถูกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ดักข่มโจมตีเสียชีวิตพร้อม อส. อีก ๓ คน บนเส้นทางพระแสง-เวียงสระ ห่างจากอำเภอ ประมาณ ๒ กม. ผมต้องกลับมาเคารพศพนายอำเภอพระแสง และ อส. อีกครั้งหนึ่งด้วยความโศกเศร้าและอาลัยอย่างยิ่ง

๒.๔ นายอำเภออุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ตุลาคม ๒๕๒๕ - กันยายน ๒๕๒๘)

ผมคาดหวังว่าจะได้ทำหน้าที่ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ได้อย่างเต็มที่ไม่ต้องจับอาวุธปืนเอ็ม ๑๖, เอ็ม ๗๙ อีกต่อไปแล้ว แต่ไม่ใช่ครับ ผมต้องมาปราบปรามผู้มีอิทธิพลในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรณีลักลอบตัดไม้ทำลายป่า, การเผาถ่านเถื่อนที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภออุยบุรี, การลักลอบนำสินค้าหนีภาษีเข้ามาทางทะเลขึ้นบกที่ อำเภออุยบุรี, การลักลอบขนกัญชาแห่งชาติจากจังหวัดนครพนม มาลงเรือที่ชายทะเล อำเภออุยบุรี และปัญหามือปืนรับจ้าง เป็นต้น สอดรับกับแผนปราบปรามผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของ กอ.รมน. ในสมัย พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เป็น ผบ.ทบ. ซึ่งส่วนตัวผมเคยทำงานร่วมกับท่านสมัยท่านเป็น ผบ.พล.ร.๓ ผมเป็นป้องกันจังหวัดเลย ท่านให้ความไว้วางใจผม โดยกองทัพบกได้ส่งทหารพรานจากค่ายปึกธงชัยมาประจำที่อำเภอห้วยสะแก ๑ กองร้อย และที่อำเภออุยบุรี อีก ๑ กองร้อย สำหรับที่อำเภออุยบุรี ยังมีทหารอีก ๑ หมู่จากหน่วย ปตอ. อำเภอ เป็นพิเศษมาประจำที่ว่าการอำเภออุยบุรีอีกด้วย ซึ่งส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ หลังจากผมรับตำแหน่งได้ ๖ เดือน สำหรับงานปราบปรามผู้มีอิทธิพลที่ประสบผลสำเร็จและผมภาคภูมิใจ มีดังนี้

(๑) การยึดคืนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอุยบุรี และพื้นที่สาธารณะชุกชีอ้าย ตำบลอุยบุรี

เมื่อรับตำแหน่งก็รับทราบปัญหา โดยเฉพาะการบุกรุกทำลายป่าสงวนแห่งชาติอุยบุรี ชายแดนไทย-พม่า เพื่อปลูกสับปะรดและอ้อย เนื้อที่ ๑๕,๐๐๐ ไร่ และบุกรุกเข้าครอบครองที่ดินที่สาธารณะชุกชีอ้าย ซึ่งเป็นที่สาธารณะประจำตำบลอุยบุรี เนื้อที่ ๖,๔๐๐ ไร่ จึงวางแผนใช้กำลัง อส. และตำรวจในศูนย์อำนวยการประสานงานรักษาความมั่นคงภายในอำเภออุยบุรี และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้วยคำว่า **“ของหลวงต้องเป็นของหลวง ของหลวงตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้”** เพื่อขอคืนและยึดคืนทั้งที่ป่าสงวนและที่สาธารณะดังกล่าว โดยต้องนำไปใช้ประโยชน์อย่างถาวร มิฉะนั้นอาจจะถูกบุกรุกอีกเมื่อผมย้ายไปแล้ว จึงหารือและขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้สิทธิผู้บุกรุกมีสิทธิเช่าปลูกอ้อยและสับปะรดด้วย อันเป็นทางออกทางเลือกให้กับผู้บุกรุก ผมจึงออกประกาศให้ผู้บุกรุกทั้งหลายออกจากพื้นที่และผมได้ออกไปตรวจสอบสภาพพื้นที่จริงด้วย โดยให้ออกจากพื้นที่ภายใน ๑๕ วัน ปรากฏว่าได้ผลเฉพาะผู้บุกรุกรายเล็ก ๆ เท่านั้น ผมจึงต้องเชิญรายใหญ่ ๆ มาพบที่อำเภอบ้าง ผมให้เกียรติไปพบที่บ้านบ้าง เชิญเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนคุ้มครอง สนับสนุนนายทุน มาปรึกษาหารือ เพราะการแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพลนั้นจำเป็นต้องแก้ที่**ตัวเจ้าหน้าที่รัฐ**ของเราก่อน ไม่ให้เป็นผู้สนับสนุนผู้มีอิทธิพล

ทั้งในเรื่องกฎหมายและอาชญากรรม ตัวผมเองไม่มีผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นธรรมและเป็นกลางอย่างแท้จริง ไม่ลู่บนหน้าปะจุมูก สูดท้ายก็สำเร็จเรียบร้อยดี ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับเงินค่าเช่าที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ปีละ ๕-๗ ล้านบาท

ส่วนที่สาธารณะประจำตำบลกุยบุรีนั้น ผมได้เสนอให้กรมที่ดินจัดเจ้าหน้าที่มาออกหนังสือสำคัญที่หลวง และวางแผนไว้ว่าที่ดินบริเวณนี้เหมาะที่จะเก็บไว้สร้างมหาวิทยาลัยประจวบคีรีขันธ์ กว่าจะได้ที่ดินให้กรมที่ดินออกหนังสือสำคัญที่หลวงได้นั้นเป็นเรื่องที่ยาก และเหน็ดเหนื่อยมาก จนกรมที่ดินได้มีหนังสือขมเขย การทำงานของผมนายและเจ้าพนักงานที่ดิน อำเภอกุยบุรี ให้ด้วยและอีก ๒ เดือนต่อมากองทัพได้ส่งกำลังพลเข้าทำงานในพื้นที่ ทำให้ผมทำงานปราบผู้มีอิทธิพล ในด้านอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ได้รวดเร็วและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้ผมมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งในขณะนั้นการทำงานของผมนั้นมีผลกระทบต่อนักการเมืองบางท่านบางพื้นที่ด้วย

(๒) การจัดทำล้างเข้าพิสูจน์ทราบและจับกุมการลักลอบตัดไม้นอกแปลงสัมปทานเป็นภารกิจแรกที่กองกำลังเข้าพื้นที่อำเภอกุยบุรี โดยนายอำเภอเป็นหัวหน้าชุด เป็นภารกิจที่ใหญ่ ปรากฏว่ามีการลักลอบตัดไม้นอกแปลงสัมปทานจริง ซึ่งผู้สัมปทานมักจะกระทำผิดในกรณีนี้ในหลาย ๆ แปลงที่ได้รับสัมปทาน แต่อาจจะไม่มีการตรวจสอบกันจริงจัง ซึ่งพิสูจน์ได้ง่ายเพราะมีตอม่ออยู่เป็นหลักฐาน ว่าไม้ท่อนใดตัดมาจากต้นไหน ท่อนไม้กับตอม่อที่เหลืออยู่ต้องสวมกันได้และมีตราประจำของเจ้าพนักงานป่าไม้ตราไว้อีกด้วย จึงยึดรถยนต์ รถบรรทุก รถจักรยาน และไม้ท่อนของกลาง จำนวนประมาณร้อยท่อน มูลค่ากว่า ๒๐ ล้าน มาเก็บรักษาไว้หน้าโรงพักกุยบุรี ด้วยภารกิจนี้ ผมและภรรยาต้องระมัดระวังตัวเป็นอย่างมาก ยังต้องพกพาปืนเอ็ม ๑๖ เอ็ม ๗๙ เมื่อออกพื้นที่ เพราะการทำงานที่ขัดผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าประหลาดกว่าปราบผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แต่เป็นหน้าที่และเป็นนโยบายที่ต้องทำการจับกุมครับ

(๓) การเข้าทำลายเตาเผาถ่านเถื่อนในรอยต่อชายแดนไทย-พม่า จำนวน ๑๑๘ เตา งานนี้ทหารก็ให้ผมเป็นหัวหน้าชุดอีก แต่เมื่อเข้าทำงานจริง ผมก็ขอทำงานด้านมวลชนบ้าง โดยขอเป็นผู้จัดหารถยนต์รับผู้เผาถ่านพร้อมครอบครัวกลับภูมิลำเนาเดิม ซึ่งส่วนใหญ่มาจากจังหวัดเพชรบุรี ส่วนทหารก็ใช้ลูกระเบิดทำลายเตาเผาถ่านจนหมดสิ้นในเวลาไม่ถึง ๑ ชั่วโมง โดยในระยะเวลา ๑๕ วันก่อนที่กองกำลังจะเข้าพื้นที่ ผมพร้อมด้วยปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่ อส. ได้ออกตรวจสกัดจับกุมรถบรรทุกถ่านที่เผาจากป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรีในเวลาากลางคืน โดยที่ผมได้ขอร้องแล้วว่าให้เลิกเผาถ่าน แต่ก็ยังลักลอบเผาถ่าน สามารถจับกุมรถบรรทุกถ่านได้ ๘ คัน มีผลให้ข้าราชการบางคน บางหน่วยงานถูกย้ายด้วย

มีเรื่องประทับใจที่อาจจะแปลกกว่าที่อื่น ๆ คือที่อำเภอกุยบุรี เมื่อมีการเลือกตั้ง ส.ส. คะแนนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจะสูงมาก บางสมัยได้ ๑๐๐% (ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีกรรมรงค์ให้มาใช้สิทธิ ๑๐๐%) เมื่อผมมาอยู่สถิติก็ลดลงเหลือ ๘๐% เศษ ๆ ก็พอใจแล้วครับ จะไม่ให้ผมบอกว่าแปลกแต่จริงได้อย่างไร ซึ่งต่างกับสมัยที่ผมเป็นนายอำเภอดำเนินสะดวก มีผู้มาใช้สิทธิเพียง ๒๖% ผมจึงทุ่มสุดตัวให้มาใช้สิทธิได้ถึง ๗๙%

(๔) การริเริ่มพิธีจุดเทียนชัยถวายพระพร ผมมีความคิดตั้งแต่เริ่มรับราชการแล้วว่า หากจงรักภักดีอย่างสูงสุดจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าต่อชีวิตรับราชการ ผมเป็นประธานในงานพระราชพิธีที่สำคัญด้วยตนเอง ทุกครั้งตลอดมา เมื่อมีงานเฉลิมพระชนมพรรษาของสองล้านเกล้า ซึ่งขณะนั้นรัฐบาลยังไม่ได้มีการสั่งให้จังหวัด/

อำเภอ ทำพิธีจุดเทียนชัยถวายพระพร ผมได้ริเริ่มจัดให้มีพิธีจุดเทียนชัยถวายพระพรขึ้นที่หน้าสถานีรถไฟกุยบุรี พี่น้องทุกตำบล เข้าร่วมพิธีจำนวนมาก ครั้งละไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ คน ด้วยการสวมชุดผ้าไทยอย่างสง่างาม เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดี น่าจะเป็นอำเภอแรกของประเทศที่ได้จัดพิธีนี้ขึ้น นับเป็นความปลาบปลื้มของผมและชาวอำเภอกุยบุรีเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต่อมารัฐบาลได้สั่งการให้ทุกจังหวัดและทุกอำเภอจัดพิธีดังกล่าวขึ้น

(๕) ผลงานการพัฒนาดีเด่นและรางวัลที่ได้รับ

ผมเป็นนายอำเภอกุยบุรี ๓ ปี นอกจากจะทำงานในด้านการปราบปรามผู้มีอิทธิพลดังกล่าวแล้ว ยังได้ร่วมมือร่วมใจกันทั้งภาคราชการและประชาชนทำงานทางด้านการพัฒนาอื่น ๆ อีกด้วย ยังผลให้อำเภอกุยบุรีได้รับรางวัลอำเภอที่มีผลงานดีเด่นเป็นพิเศษ ๓ ปีซ้อน คือในปี ๒๕๒๖, ๒๕๒๗ และปี ๒๕๒๘ ได้รับรางวัลหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองยอดเยี่ยมและดีเด่นของกองทัพภาคที่ ๑ (ทภ.๑) ๓ ปีซ้อนเช่นกัน อีกทั้งได้รับรางวัลการสร้างงานในชนบทดีเด่น ในปี ๒๕๒๗ อีกด้วย ผมจึงภูมิใจว่าผมเป็นนายอำเภอกุยบุรีที่เป็นทั้งนายอำเภอนักรบนักพัฒนา และนักล่ารางวัล

๒.๕ นายอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (ตุลาคม ๒๕๒๘ - มกราคม ๒๕๓๒)

อำเภอนี้ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนผลไม้ เป็นคนขยัน ประหยัด มีการคมนาคมทางน้ำเป็นส่วนใหญ่ จึงมีข้อจำกัดในการขนส่งพืชผลการเกษตรออกสู่ตลาด มีศาลเจ้า จำนวนมากเกือบ ๒๐๐ แห่ง ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะจัดงานพิธีต่าง ๆ จึงได้ร่วมมือกันปรึกษาหารือ นำไปสู่ผลงานที่ภาคภูมิใจต่าง ๆ ดังนี้

(๑) โครงการก่อสร้างศาลาเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา รัชกาลที่ ๙ (ศาลาประชาคม อำเภอดำเนินสะดวก)

ผมมาเป็นนายอำเภอได้ ๑๕ วัน จึงได้ร่วมปรึกษารื้อถอนกับผู้นำทุกภาคส่วนแล้วเห็นชอบ เนื่องจากเป็นโครงการขนาดใหญ่ สมควรที่จะเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา เป็นอาคารคอนกรีตขนาดใหญ่ หนึ่งชั้นครึ่ง บรรจุคนได้ประมาณ ๕๐๐ คน ราคาก่อสร้าง ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะนั้น ผมภูมิใจที่ข้าราชการทุกภาคส่วนพร้อมกันนำผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุนบริจาคเงินเดือนคนละ ๕% ผมเป็นคนบริจคนำเป็นเงินเดือนและเงินตอบแทนประจำตำแหน่งประธานกรรมการสุขาภิบาล อีก ๒ แห่ง ทั้งหมดรวมเป็นเงิน ๑๔,๔๗๕ บาท และผมเดินทางไปขอรับบริจาคถึงบ้านพ่อค้า คหบดี เจ้าอาวาสและศาลเจ้าทุกแห่ง ก็ได้รับความเมตตาอย่างยิ่ง ได้รับเงินบริจาคจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และผมยังยินดีที่จะเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับผู้บริจาคด้วย ชาวดำเนินสะดวกเวลามิงานพระราชพิธีต่าง ๆ พ่อค้า คหบดีจะแต่งชุดปกติขาวถือเป็นเกียรติมาก และอำเภอได้จัดพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ๒ ปีซ้อนช่วงผมเป็นนายอำเภอ โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผมยังรับอาสาเป็นประธานงานฌาปนกิจศพหรือพระราชทานเพลิงศพทั้งในเขตอำเภอดำเนินสะดวกและอำเภออื่น ๆ ทั้งในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ในช่วง ๑ ปีเศษ ได้รับเงินบริจาค ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนั้นยังมีการหารายได้จากจำหน่ายเหรียญที่ระลึกในการบริจาคจากบุคคลทั่วไปอีก ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทด้วย ศาลาประชาคมแห่งนี้ใช้เวลาหาเงินบริจาคและก่อสร้าง ๑ ปีครึ่งก็แล้วเสร็จ ด้วยการทำงานทั้งหมดเป็นรูปคณะกรรมการ โดยเน้นไปที่พ่อค้า คหบดีให้มีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับผลงาน การเก็บรักษาเงิน

และที่สำคัญฝ่ายข้าราชการต้องมีสะอาดและมีความจริงจัง จริงใจในการก่อสร้างครั้งนี้ จึงเสร็จเรียบร้อยดี วันเปิดศาลาประชาคมได้เรียนเชิญอธิบดีกรมการปกครอง (นายอเนก สิทธิประศาสน์) เป็นประธานในพิธีเปิด

(๒) การตัดถนนเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม ผมเล็งเห็นความสำคัญของการคมนาคมทางบก จึงได้ดำเนินการตัดถนนเข้าสู่พื้นที่การเกษตรเพื่อนำผลิตผลการเกษตรออกสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เช่น ถนนสายดำเนินสะดวก-หลักห้า ใช้งบประมาณเกือบ ๒๐ ล้านบาท ถนนสายวัดราษฎร์เจริญธรรม-บางนกแขวก ให้ประชาชนได้ไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายมากกว่าไปทางเรือ พื้นที่ประชาชนจึงพร้อมใจกันตั้งชื่อถนน “พงษ์พานิช” ทั้ง ๒ สาย ครับ

(๓) การจัดงานเทศกาลล่องน้ทานและตลาดน้ำดำเนินสะดวก ในปี ๒๕๒๙ ผมได้ปรึกษาหารือกับทุกฝ่ายเพื่อจัดงานเทศกาลล่องน้ทานและตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้ยิ่งใหญ่ และเหมาะสมกับอำเภอดำเนินสะดวกที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตอุนที่มีคุณภาพ จนกลายเป็นงานที่มีชื่อเสียงได้รับการส่งเสริมจากการท่องเที่ยว และเป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชาวสวนและชาวดำเนินสะดวกจนถึงทุกวันนี้

(๔) การเร่งรัดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ ๑๐๐% ผมได้เร่งรัดการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ได้ ๑๐๐% ทั้ง ๓ ปีซ้อน โดยมีกลยุทธ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ คือ ขึ้นบอร์ดใหญ่หน้าว่าการอำเภอแสดงการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ เป็นรายหมู่บ้าน ตำบล ทุกสิ้นเดือน มีการมอบรางวัลให้ผู้ใหญ่บ้านที่เก็บได้ครบ ๑๐๐% ผมต้องการส่งเสริมคนเก่งและกระตุ้นผู้ใหญ่บ้านที่ยังทำงานไม่เต็มสูบเป็นการแข่งขันกันที่ผลงานไปในตัว

(๕) การกอบกู้ชื่อเสียงของชาวดำเนินสะดวกในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ส.ส. ก่อนผมมารับตำแหน่งอำเภอดำเนินสะดวก มีผู้มาใช้สิทธิ์ติดอันดับน้อยมากของระดับประเทศ คือมาใช้สิทธิ์เพียง ๒๖% ผู้ว่าราชการจังหวัดได้เจาะจงพูดกับผมในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด โดยท่านใช้วลีเด็ด “นายอำเภอถ้าท่านทำได้ ๕๐% ท่านจะเป็นเทวดา” ผมได้รับการบ้านที่ท้าทายและมีเดิมพันด้วย จึงรับมาประชุมหัวหน้าส่วนราชการ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน พร้อมกระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิม ผมขอแค่ ๕๐% แต่ที่ประชุมในวันนั้นให้ผมไปเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดว่าจะทำได้ ๖๒% ซึ่งเป็นตัวเลขกลับกัน เพื่อที่จะให้พี่น้องประชาชนออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งให้ได้มากที่สุดทุกหมู่บ้าน ทุกโรงเรียน ทุกศาลเจ้า และทุกวัด ทุกตลาด ได้ทำป้ายขึ้นเอง รณรงค์เชิญชวนด้วยข้อความ “ไปเลือกตั้งนะเธอ นายอำเภอเชิญชวนมา” “ไปเลือกตั้งกันนะที่รัก นายอำเภอเสริมศักดิ์ ร้องขอมา” ด้วยความร่วมมือร่วมใจเอาจริงเอาจังจากทุกฝ่าย ได้ผลครับ อำเภอดำเนินสะดวกมีผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ส.ส. น่าจะสูงเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดราชบุรีอีกด้วย ด้วยคะแนน ๗๙% เพราะในช่วงนั้นยังไม่มีนโยบายรณรงค์ให้มาใช้สิทธิ์ ๑๐๐ % ทุกฝ่ายหายเหนื่อยครับ ถูกหยิกแถมหยอกชาวดำเนินจึงฮึดสู้ร่วมกันจนได้รับชัยชนะ แต่ผมซิคครับไม่กล้าไปพบผู้ว่าราชการจังหวัดเพราะเกรงท่านจะเรียกผมว่า “เทวดา”

๒.๖ นายอำเภอเมืองราชบุรี (มกราคม - กันยายน ๒๕๓๒)

ผมอยู่อำเภอเมืองราชบุรีสั้นมาก จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองคนดี พี่น้องประชาชนให้เกียรติข้าราชการมาก ผมจึงใช้ความพยายามและเนื้องานด้านการบริการประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ของผมต้องเปิดประตูใจและประตูสำนักงานทะเบียนต้อนรับและบริการประชาชน เมื่อมาติดต่อแล้วให้ได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว ถูกต้องเป็นธรรมชาติ พออกพอใจ ถูกอกถูกใจ ประทับจิตประทับใจ พร้อมรอยยิ้มกลับไป ผมได้ปรึกษาหารือกับทีมงาน

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้วเห็นชอบ จึงได้ส่งประกวดประเภทสำนักงานทะเบียนดีเด่นขนาดใหญ่เกิน ๑ แสนคน และได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทสำนักงานทะเบียนอำเภอดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๒ นับเป็นความภาคภูมิใจครับ

๒.๗ ผู้อำนวยการกองสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง (ตุลาคม ๒๕๓๒ - กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)

ผมใช้เวลาส่วนใหญ่ปฏิบัติราชการอยู่ส่วนภูมิภาคมาเกือบตลอด ต้องมาใส่สูท ผูกเนคไท และต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย และใกล้ชิดผู้บังคับบัญชาระดับกรม และกระทรวง แต่ผมก็สู้ครับ มีผลงานที่ภาคภูมิใจ คือ

(๑) โครงการจัดหาเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย คือ ระบบ TRUNKED RADIO เมื่อเกิดพายุไต้ฝุ่นเกย์ ที่จังหวัดชุมพร ในปี ๒๕๓๒ เครื่องมือสื่อสารทุกชนิดที่มีอยู่ไม่สามารถใช้งานได้ กระทรวงมหาดไทยจึงมอบหมายให้กองการสอบสวนนิติการ ซึ่งมีฝ่ายสื่อสารเป็นฝ่ายหนึ่งของกองนี้ พิจารณาจัดหาเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ ผมเห็นความสำคัญของการสื่อสารมาก จึงได้จัดทำโครงการระบบวิทยุสื่อสารเฉพาะกิจ (TRUNKED RADIO) มาใช้ในการสื่อสารของกรมการปกครอง นำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งผมเป็นผู้ชี้แจงในที่ประชุม ครม. เอง จนได้รับอนุมัติให้ปรับปรุงระบบวิทยุสื่อสารเดิมของกรมการปกครองจากระบบ VHF เป็นระบบ TRUNKED RADIO ซึ่งในขณะนั้นถือว่าเป็นระบบสื่อสารที่ทันสมัยที่สุดของการสื่อสารในประเทศ เป็นการก้าวกระโดดไปสู่ยุคของระบบสื่อสารไร้สาย ทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ ขอรับการสนับสนุนไปปฏิบัติงานในภารกิจต่าง ๆ ที่สำคัญ ทั้งในด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การอำนวยความสะดวกและการรักษาความปลอดภัยในการประชุมระดับประเทศและระดับนานาชาติที่สำคัญ จนถึงทุกวันนี้ โครงการนี้ได้รับอนุมัติงบประมาณในปี ๒๕๓๓ ระยะเวลา ๑,๐๘๐ ล้านบาท และในระยะที่ ๒ อีก ๘๖๐ ล้านบาท ขณะนี้ทราบว่ากรมการปกครองได้ปรับปรุงพัฒนาการใช้จากระบบ ANALOG มาเป็นระบบ DIGITAL เพื่อให้ก้าวทันเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถใช้สัญญาณภาพได้ (VEDIO CALL) ผมจึงภูมิใจว่าผมใช้ชีวิตเป็นนายอำเภอแล้วยังมาใช้ชีวิตเป็นช่างสื่อสารโทรคมนาคมอีกด้วย

(๒) การผลักดันให้มีการบังคับใช้ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการสอบสวนคดีอาญา ผมได้ริเริ่มเรื่องนี้ก็เพราะต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า จึงได้ปรับปรุงข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาว่าคดีใดที่ฝ่ายปกครองเข้าจับกุมต้องให้ปลัดอำเภอเข้าสอบสวนเองและให้นายอำเภอเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ทำให้สถิติการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ในเวลาต่อมาเพื่อให้ฝ่ายปกครองมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์สูงมากขึ้นในการอำนวยความสะดวก จึงได้ตั้ง “โรงเรียนสอบสวนของข้าราชการฝ่ายปกครอง” ขึ้นในช่วงที่ผมดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยการปกครองอีกด้วย

๒.๘ อธิการวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง (กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ - กันยายน ๒๕๓๗)

ด้วยเหตุผลของนายอนันต์ อนันตกุล ปลัดกระทรวงมหาดไทย “เสริมศักดิ์ เป็นนักปกครอง นักบริหาร นักพัฒนา มาแล้ว อยากให้เป็นนักวิชาการ จะได้ทำงานให้บ้านเมืองได้เต็มที่ยิ่งขึ้น” ผมโชคดีครับที่ผมได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนี้ ซึ่งเท่ากับได้เป็นรองอธิบดีกรมการปกครองคนที่ ๔ รองอธิบดีกรมการปกครองสมัยนั้นต้องแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดอาวุโส และยังผลให้ผมมีลูกศิษย์ทุกระดับทั้งท้องถิ่น ท้องที่ และเลือนักปกครองทุกระดับชั้น ผมทุ่มเทอย่างมากในการสานต่อและริเริ่มงานใหม่ ทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านอาคารสถานที่ มีการก่อสร้างขึ้นมามาก ในสมัยผมเป็นอธิการ เช่น

(๑) การก่อสร้างหอประชุม ๑๐๐ ปี มหาตมไทย อาคารสำนักงานอธิการ อาคารสำนักงานของส่วนราชการต่าง ๆ ของวิทยาลัย สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ในโอกาสที่กระทรวงมหาดไทยครบ ๑๐๐ ปี และเพื่อรองรับในการประชุมสัมมนาที่มีผู้เข้าร่วมการประชุมเป็นจำนวนมาก เช่น การประชุมนายอำเภอทั่วประเทศ และเพื่อเป็นการลดปัญหาการจราจรติดขัด และผมยังประสานงานและจัดหาเงินนอกงบประมาณมาจัดซื้อรถบัสปรับอากาศที่ได้มาตรฐาน จำนวน ๒ คัน เพื่อนำนักศึกษาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่

(๒) มีอีกงานหนึ่งที่ผมภาคภูมิใจที่อธิบดีชูวงศ์ ฉายะบุตร ได้กล่าวชมเชยผมในที่ประชุมว่า “สนามหญ้า (สนามฟุตบอล) ปลูกในสมัยไหน ๆ หญ้าก็ตายหมด แต่สมัยอธิการฯ เสริมศักดิ์ ปลูกแล้วหญ้าเขียวขจี” ก็เพราะผมเคยเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีจะสนิทกับน้อง ๆ ที่เคยเป็นพนักงานท้องถิ่น เทศบาล และสุขาภิบาล จึงใช้ Connection นี้ ขอให้จัดคนงานและรถน้ำมาดูแลรักษาครับ

(๓) การปรับปรุงพระที่นั่งนงคราญสโมสรและบริเวณโดยรอบ

ตัวพระที่นั่งนงคราญใช้เป็นที่ประชุมงานที่สำคัญและใช้เป็นสถานที่ปิดการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่ยากมากในการพัฒนาบริเวณพระที่นั่งนงคราญก็คือผมได้รับมอบหมายจาก พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ไปเจรจาขอที่ดินคืนจากกรมตำรวจ ซึ่งได้ก่อสร้างเป็นอาคารโรงเรียนสืบสวนสอบสวน และสนามยิงปืน และสมัยก่อนก็ใช้ร่วมกัน เพราะปลัดอำเภอกับตำรวจจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นพนักงานสอบสวนหรือสอบสวนร่วมกันก็มี ผมใช้เวลาเจรจาอยู่ ๓ ครั้ง กว่าอธิบดีกรมตำรวจสมัยนั้นคือ พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ ซึ่งก็เป็นชาวพิษณุโลกบ้านเดียวกันกับผม จะยอมถอยให้ โดยผมได้ใช้กลเม็ดว่า “ที่ต้องรื้ออาคารเก่าและสร้างปรับปรุงอาคารใหม่ก็เป็นความประสงค์และทำในนามกระทรวงมหาดไทย กรมตำรวจเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงมหาดไทยก็มีสิทธิ มาขอใช้อาคารสถานที่นี้ได้เช่นกัน” เป็นผลให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีสถานที่โดยรอบโอโงงไปด้วย ผมจึงภูมิใจมากครับและต่อมาผมได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมบ้านเกิดของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

๒.๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม (ตุลาคม ๒๕๓๗ - ตุลาคม ๒๕๔๐)

จังหวัดนครพนมเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ มีพระธาตุพนมซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในขณะนั้นพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี มีผลงานที่ภาคภูมิใจอยู่หลายโครงการครับ

(๑) การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพังยาวกว่า ๒๐ กม. ในช่วงที่ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดได้ก่อสร้างเขื่อนยาวกว่า ๒๐ กม. และได้สร้างกันต่อ ๆ มา ให้ปรากฏความแข็งแรงและงดงามให้กับจังหวัดนครพนมอยู่ถึงทุกวันนี้ เป็นเขื่อนที่ยาวที่สุดในประเทศไทย และกลายเป็นคำขวัญของจังหวัดนครพนม “งามตาฝั่งโขง” ต่อท้ายคำขวัญของจังหวัด การก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการรักษาอาณาเขตของประเทศไทยอีกด้วย เพราะกฎหมายในสมัยที่ฝรั่งเศสครอบครองประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดไว้ว่าอาณาเขตของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวคือ พื้นที่ที่น้ำโขงท่วมถึง ดังนั้นถ้าไม่ได้สร้างเขื่อนก็จะทำให้เราเสียดินแดนประเทศไทยไปด้วย

(๒) การขยายเส้นทางคมนาคมถนนสายนครพนม – สกลนคร เป็น ๔ ช่องจราจรและการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ข้ามแม่น้ำโขงก็เป็นอีกผลงานหนึ่งที่ผมได้ผลักดันริเริ่มในสมัยผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะเป็นความต้องการอย่างยิ่งของชาวนครพนม

(๓) การส่งเสริมการปลูก “ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕” แทนข้าวเหนียว เนื่องจากข้าวเหนียวราคาถูก จึงให้ปลูกเพื่อใช้รับประทานเท่านั้น ได้ส่งเสริมให้ปลูกข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ แทน เพราะขายได้ราคาดีกว่า และจังหวัดนครพนมได้รับรางวัลชนะเลิศข้าวหอมมะลิของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๓๘ อีกด้วย

(๔) การริเริ่มส่งเสริมให้แต่ละอำเภอมีศูนย์ขายของดี ซึ่งเป็นงานฝีมือผลิตภัณฑ์ด้านอาหารเกษตร และของดีในแต่ละอำเภอที่กลุ่มแม่บ้านผลิต เป็นการเปิดตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาตรงจุด เพราะมีแต่การส่งเสริมการผลิตกันมาก แต่ไม่มีการส่งเสริมให้มีศูนย์ตลาดหรือศูนย์ขายของดีแต่อย่างใด และผมยังมีการส่งเสริมให้นำผ้าไหมที่มีการผลิตกันมากแต่ยังไม่มิตลาดขาย นำมาตัดใส่เป็นเสื้อทีมของส่วนราชการต่าง ๆ ภาคเอกชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรีและทีมงานเหล่ากาชาดอีกด้วย โดยผมและภรรยาใส่นำร่องก่อน เพียง ๒ เดือนต่อมาก็มีการตัดใส่กันทั่วจังหวัดครับ

(๕) “โครงการเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ ปีครองราชย์ กาชาดจังหวัดนครพนม” ได้สร้างบ้านเพื่อผู้ยากไร้จำนวน ๑๐๙ หลัง ตำบลละหนึ่งหลัง หลังละ ๕๕,๐๐๐ บาท เป็นบ้านคอนกรีต ยกพื้นสูง ชั้นล่างเทคอนกรีต ขนาดบ้าน ๕.๕ x ๖ เมตร โดยระดมเงินจากการบริจาคเป็นค่าก่อสร้าง ส่วนช่างเป็นช่างที่อาสา ผมกับนายกเหล่ากาชาดบริจาค จำนวน ๒ หลัง และผมได้เป็นประธานมอบบ้านกาชาดทุกหลังของนครพนม **ผมจึงภูมิใจว่าผมได้ไปเยี่ยมเยียนนครพนมได้ครบทุกตำบลใน ๒ ปี** และเป็นจังหวัดแรกที่ได้ริเริ่มสร้างบ้านเพื่อผู้ยากไร้ได้ครบทุกตำบล

(๖) การจัดตั้งโครงการกองทุนการศึกษากาญจนาภิเษก โครงการนี้มุ่งที่มอบทุนการศึกษาให้กับครอบครัวผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในมหามงคลดังกล่าว รวมทั้ง ได้จัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาบุตร อส. และมูลนิธิเพื่อการศึกษาผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดนครพนมในนาม “**ผู้ว่าฯ เสริมศักดิ์ และชาวนครพนม**” เป็นเงิน ๒๔ ล้านบาท และในนามมูลนิธิศาลหลักเมืองนครพนม อีก ๕ ล้านบาท ซึ่งศาลหลักเมืองก็สร้างเสร็จในสมัยผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

นครพนมเป็นจังหวัดชายแดนเป็นประตูไปสู่อินโดจีน มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งลาว และเวียดนาม มีการไปเยี่ยมเยียน แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกันตลอดมา ผมยังได้ริเริ่มจัดแรลลีนำทีมข้าราชการและพ่อค้า คหบดีไปยังทั้งสองประเทศ โดยเชิญ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานปล่อยขบวนรถ

มีเรื่องที่ผมภาคภูมิใจ ที่อยากจะฝากไว้ให้ปรากฏอีกเรื่องหนึ่ง คือห้วงเวลาที่ผมไปดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมได้มีการบูรณะซ่อมแซมพระธาตุพนมที่ได้พังทลายลงมา ใกล้จะแล้วเสร็จจังหวัดได้เรียนเชิญนายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ไปเป็นประธานยกดอกบัวทองคำซึ่งเป็นส่วนที่สูงที่สุดของพระธาตุพนม เมื่อถึงวันงาน ปรากฏว่า นายกรัฐมนตรีติดภารกิจสำคัญกะทันหันมากเดินทางมาเป็นประธานไม่ได้ ท่านจึงได้มอบให้ผมเป็นประธานแทน มันเป็นปาฏิหาริย์เกินกว่าจะบรรยาย ผมถือว่าผมได้รับมงคลสูงสุดครับ น่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งให้ผมได้เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย

(๗) การทำบัตรคนพิการเคลื่อนที่ เป็นการดูแลบำรุงขวัญพี่น้องประชาชนกลุ่มคนพิการ โดยไปบริการจัดทำบัตรคนพิการเคลื่อนที่จนครบทุกหมู่บ้านเสร็จเรียบร้อยเป็นจังหวัดแรก และทำบัตรคนพิการได้สูงสุดของประเทศ โดยผมได้จัดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปอำนวยความสะดวก ตั้งแต่การถ่ายรูปติดบัตร การรับรองคนพิการ โดยคณะแพทย์จากโรงพยาบาลจิตเวชและการดูแลการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความพิการ ตลอดจนการให้กู้ยืมเงินและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ เป็นโครงการที่ได้ทั้งรอยยิ้มและกำลังใจ ผู้พิการเมื่อมีบัตรแล้ว ก็ได้รับการช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรมทุกรูปแบบ ทั้งการรักษา เงินช่วยคนพิการ อุปกรณ์เพื่อช่วยในการดำเนินชีวิต เช่น ไม้เท้า รถวีลแชร์ และการประกอบอาชีพ ลูกได้ทุนการศึกษาอีกด้วย ผมจึงภูมิใจมากที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีใจเมตตาธรรม

(๘) การจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยผมเป็นประธานหาเงินบริจาค จำนวน ๑๒ ล้านบาท และหาสถานที่ก่อสร้างจนแล้วเสร็จเรียบร้อยในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

๒.๑๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น (ตุลาคม ๒๕๔๐ - กันยายน ๒๕๔๔)

จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์รวมของการคมนาคม เป็นเมืองหลวงของภาคอีสาน เป็นเมืองมหาวิทยาลัยมีโรงพยาบาลขอนแก่น และโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ปัญหาสังคมเมืองจึงมีครบถ้วนที่จังหวัดขอนแก่น ทั้งเรื่อง ปัญหายาเสพติด ปัญหาเอดส์ (ขณะนั้นมีผู้ติดเชื้อ HIV สูงเป็นอันดับ ๘ ของประเทศ) ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแชร์ลูกโซ่ ฯลฯ

(๑) ปัญหาเรื่องยาเสพติด ผมได้ณรงค์เข้าไปในระดับโรงเรียน นำกีฬาเข้าไปส่งเสริมเพื่อต้านยาเสพติด เข้าไปตรวจปัสสาวะโดยไม่บอกล่วงหน้า จัดโครงการกีฬาต้านยาเสพติด จัดให้มีการต้มน้ำสาบาน และได้จัดตั้งหมู่บ้านชุมชนปลอดยาเสพติดเฉลิมพระเกียรติครบทุกอำเภอ (๒๖ อำเภอ) จังหวัดขอนแก่น จึงได้รับธงหมู่บ้านปลอดยาเสพติดเฉลิมพระเกียรติมากที่สุดในประเทศไทยในปี ๒๕๔๓

(๒) ปัญหาอาชญากรรมทางการเงิน ผมถือว่าเป็นภัยร้ายแรง จึงได้ร่วมมือกับฝ่ายปกครอง อส. สรรพากรจังหวัด ทำการจับกุมปราบปรามอย่างจริงจัง ได้จับกุมและยึดทรัพย์แชร์ลูกโซ่ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศได้จำนวน ๑๒ แห่ง ที่จังหวัดขอนแก่นมีผู้ตกเป็นเหยื่อการฉ้อโกงจำนวนกว่าแสนคนในภาคอีสาน เป็นเงินเกือบ ๒,๐๐๐ ล้านบาท เจ้าของแชร์ติดคุก ๑๑ ราย ช่วงที่ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้มุ่งมั่น ทุ่มเทเพื่อแก้ปัญหาและบริการประชาชนมากในด้านความมั่นคง เพราะยังเป็นจังหวัดใหญ่ มีประชากรมากปัญหาด้านนี้จะมากและซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังนั้นในปี ๒๕๔๓ จึงได้ส่งผลงานด้าน “การบริการประชาชนด้านความมั่นคง” เข้าประกวดระดับประเทศและได้รับรางวัล “ชนะเลิศของประเทศ” โดยมีนายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) เป็นประธานมอบโล่รางวัลเกียรติยศนี้ ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

(๓) การจัดตั้ง “ศูนย์เฉลิมพระเกียรติเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ติดเชื้อ HIV จังหวัดขอนแก่น” ได้ช่วยเหลือทั้งด้านการส่งเสริมอาชีพ การรักษา การสงเคราะห์ครอบครัว การมอบทุนการศึกษา การให้ความช่วยเหลือเงินกู้ยืมประกอบอาชีพ การช่วยเงินค่าทำศพ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างครบวงจร มีสมาชิกกว่า ๓,๐๐๐ คน ใช้เงินบริจาคในการสงเคราะห์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๖๓ เป็นเงินบริจาคประมาณ ๕๐ ล้านบาท (ศูนย์เฉลิมพระเกียรติตั้งขึ้นในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๗๒ พรรษา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒) ผมภูมิใจที่ได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครับ

(๔) การจัดตั้งสมาชิกราชชาตในระดับหมู่บ้าน เป็นอีกผลงานหนึ่งที่ผมภาคภูมิใจที่ได้ริเริ่มขึ้นมาก่อนใคร ๆ จังหวัดขอนแก่น ต้องใช้เลือดมาก เนื่องจากต้องดูแลสุขภาพพี่น้องประชาชนทั้ง ๑๙ จังหวัดภาคอีสานในขณะนั้น เพราะเรามีโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นและโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ดังนั้น ผมจึงให้ความสำคัญในการจัดหาอาสาสมัครราชชาตทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้านขึ้นไป เพื่อรองรับภารกิจของงานราชชาต โดยจัดให้มีการอบรมหลักสูตร “บทบาทหน้าที่และภารกิจของสมาชิกเหล่าราชชาต จังหวัดขอนแก่น” ปีละ ๒ - ๓ รุ่น ๆ ละ ๓๐๐ คน เมื่อมีงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับราชชาตจึงประสบความสำเร็จอย่างสูง เพราะมีบุคลากรของราชชาตไว้ทุกระดับพื้นที่ งานบริจาคโลหิต การจัดหาดวงตา อวัยวะ จึงมีสถิติสูงที่สุดของประเทศ รองรับภารกิจช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ได้อย่างมาก จนผู้บริหารสภาราชชาตจากส่วนกลางต้องยกตัวอย่างให้เป็นที่ปรากฏในหลาย ๆ โอกาส (ท่านแผน วรณเมธี และท่านเอก สารสิน) ผมยังคงจัดมหกรรมการบริจาคโลหิตครั้งยิ่งใหญ่เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ ณ หอประชุมอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ได้โลหิต **จำนวน ๑,๕๐๐ ขวด**

นอกจากจะเชิญชวนผู้อื่นมาบริจาคโลหิตแล้วสำหรับผมเองรักการบริจาคโลหิตมาก ตั้งแต่เป็นนักศึกษา จนกระทั่งเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย ก็ยังจัดให้มีการบริจาคโลหิตที่กระทรวง และแม้กระทั่งเมื่อเป็นนักการเมือง ก็ยังจัดให้มีการบริจาคโลหิตที่พรรคการเมือง **ผมบริจาคโลหิตได้ ๗๒ ครั้ง ครับ**

(๕) **โครงการนำร่องลดอุบัติเหตุวันสงกรานต์** “ม่วนซื่นสงกรานต์ เมื่อบ้านปลอดภัย” ซึ่งผมได้ริเริ่มจัดขึ้นในปี ๒๕๔๐ ขณะนั้นรัฐบาลยังไม่ได้สั่งให้ทุกจังหวัดจัดขึ้น ขอนแก่นจึงเป็นจังหวัดแรกและนำร่องของประเทศเพื่อรณรงค์จิตสำนึกในการลดอุบัติเหตุในช่วงสงกรานต์ให้มีความปลอดภัยทั้งไปและกลับ ซึ่งได้ผลดีมาก รัฐบาลได้เห็นความสำคัญจึงได้ใช้จังหวัดขอนแก่นเป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาตามโครงการดังกล่าวในปี ๒๕๔๒-๒๕๔๓ และต่อมาก็กลายเป็นนโยบายของรัฐบาลจัดให้มีทั้งประเทศ ผมจึงภูมิใจว่าผมเป็นผู้นำร่องโครงการนี้ก่อนครับ

(๖) **โครงการบูรณปฏิสังขรณ์และพัฒนาพระธาตุขามแก่น** ผมเป็นประธานในการปฏิสังขรณ์และพัฒนาบริเวณโดยรอบอย่างสง่างามสมกับความสำคัญที่เป็นพระธาตุร่วมสมัยกับพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเช่นเดียวกัน ผมได้รวบรวมความศรัทธาของพี่น้องประชาชนและข้าราชการจัดสร้างฉัตรทองคำ น้ำหนัก ๒๒ กิโลกรัม ใช้เงินบริจาคในการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนาบริเวณโดยรอบเป็นเงินอีก ๒๐ ล้านบาท ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จเป็นองค์ประธานยกฉัตรทองคำ นับว่าเป็นบุญกุศลของผมอย่างยิ่ง ที่ได้บูรณะซ่อมแซมและจัดสร้างส่วนที่สูงที่สุดของ ๒ พระธาตุ คือดอกบัวทองคำ (พระธาตุพนม) และฉัตรทองคำ (พระธาตุขามแก่น) ในขณะที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งสองจังหวัด

(๗) การจัดตั้งกองทุนการศึกษา ๒๐๐ ปี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นก่อตั้งครบ ๒๐๐ ปี ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๐ ได้มีการจัดงานเฉลิมฉลองไปแล้ว ผมมารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ในฐานะที่เป็นบุตรเขยขอนแก่น สมควรที่จะได้มีโครงการเฉลิมฉลองในโอกาสนี้ด้วย จึงได้จัดตั้งกองทุนการศึกษาจังหวัดขอนแก่น

๒๐๐ ปี โดยหาเงินบริจาคจากการจัดการแสดงยิมนาสติกจากประเทศเกาหลี ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๐ มีรายได้สุทธิ ๗ ล้านบาท และยังขอบริจาคจากภาคส่วนต่าง ๆ อีก ๓ ล้านบาท รวม ๑๐ ล้านบาท

(๘) การก่อสร้างอาคารเรียนพระปริยัติธรรม และอาคารเรียนมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ผมเติบโตมาจากข้าวก้นบาตรเมื่อมีงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ผมจะจัดทำ จัดทำ สนับสนุนได้จะไม่ไร้รอยเลยครับ จึงได้จัดหางบประมาณและเงินบริจาคสร้างอาคารเรียนพระปริยัติธรรม และอาคารเรียนมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จากเงินงบประมาณและจากเงินบริจาค รวมเป็นเงิน ๔๘ ล้านบาท โดยทางมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยได้ให้เกียรติผมใช้นามสกุล “พงษ์พานิช” เป็นชื่อห้องประชุมขนาดใหญ่อีกครั้ง นอกจากนั้นผมและภรรยาก็ได้ตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาให้กับพระเณรของทั้งสองมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยและมหามกุฏฯ มาโดยตลอด

(๙) การจัดตั้งวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผมเป็นประธานจัดหาเงินบริจาคและจัดหาสถานที่ก่อสร้าง ในเบื้องต้นได้ก่อสร้างอาคารหลังแรกเป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท ส่วนสถานที่ก่อสร้างเป็นที่หลวงอยู่แล้วและส่วนหนึ่งเป็นป่าช้าเก่า ผมยังเป็นประธานพิธีชุดหาศพไร้ญาติร่วมกับมูลนิธิอีกด้วย ผมจึงภูมิใจว่าผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดนครพนมผมได้เป็นประธานหาเงินบริจาคและหาสถานที่ก่อสร้างทั้ง ๒ แห่ง ให้ลูกหลานได้เรียนในระดับอุดมศึกษาอีกด้วย

๒.๑๑ อธิบดีกรมโยธาธิการ (ตุลาคม ๒๕๔๔ - กันยายน ๒๕๔๕)

๑ ปีที่ผมดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมโยธาธิการ เป็นช่วง ๑ ปี ที่ทำทนายมาก จากสิ่งภูธรเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ๒ จังหวัด ๗ ปี ต้องมาบริหารและกำกับงานช่าง วิศวกร และงานสถาปนิก แต่ก็ไม่ยากจนเกินไปนัก เพราะผมได้ทำงานกับนักวิชาการผู้มีความรู้ความสามารถ มีอาชีพ และเป็นคนเก่ง ผมเพียงใช้ความเป็นพี่เป็นน้องกับประสบการณ์ในการบริหารคน บริหารงาน ซึ่งระยะเวลา ๑ ปี ผมได้ประจักษ์แล้วว่าเราผ่านงานสำคัญ ๆ ของประเทศร่วมกันมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการทำงานเชิงระบบและโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชาติ งานยากเพียงใดเราก็ร่วมมือ ร่วมใจกันนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยิ่ง ผมภูมิใจที่จะกล่าวว่า “กรมโยธาธิการเป็นบันไดนำผมไปสู่ความสำเร็จสูงสุดในชีวิตราชการ คือ ปลัดกระทรวงมหาดไทย” จึงจดจำความรัก ความผูกพันที่เรามีต่อกันและรักขามันไว้จนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมายที่สำคัญ ๆ และภาคภูมิใจ อีกทั้งเป็นพระมหากษัตริย์คุณ คือ

(๑) โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนและสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม “สะพานภูมิพล ๑ และสะพานภูมิพล ๒” โครงการพระราชดำรินี้เป็นโครงการเครือข่ายถนนรองรับการขนถ่ายและลำเลียงสินค้าจากท่าเรือกรุงเทพฯ ต่อเนื่องไปจนถึงพื้นที่อุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการและภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศ เพื่อมิให้รถบรรทุกเข้าไปในตัวเมืองหรือทิศทางอื่นที่จะทำให้การจราจรติดขัดโดยรอบ ประสบผลสำเร็จและยั่งยืนอย่างยิ่ง นับว่าเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ของพสกนิกรที่มีพระมหากษัตริย์ผู้มีพระปรีชาสามารถ มีพระมหากษัตริย์คุณและมีพระวิริยะอุตสาหะ ทรงทุ่มเทพระวรกายบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับอาณาประชาราษฎร์ด้วยการพระราชทานแนวพระราชดำริแก้ปัญหาความเดือดร้อนและพัฒนาคุณภาพชีวิตพสกนิกรของพระองค์อย่างไม่ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบากใด ๆ นำมา

ซึ่งความร่วมมือเป็นสุขแก่ประชาชนทั่วประเทศ โครงการพระราชดำริก่อสร้างถนนวงแหวนและสะพานวงแหวนอุตสาหกรรม “สะพานภูมิพล ๑ และสะพานภูมิพล ๒” นับว่าเป็นของขวัญอันล้ำค่าอย่างยิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานให้กับทวยราษฎร์ของพระองค์ในวโรกาสเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๘๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ตัวผมเองได้ถวายงานของโครงการพระราชดำรินี้ นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ครับ

(๒) การถวายงานในการกำกับดูแลการก่อสร้างและปรับปรุงพระที่นั่งต่าง ๆ ผมได้ถวายงานในการกำกับดูแลการก่อสร้างและปรับปรุงวังสุโขทัย การก่อสร้างและปรับปรุงหมู่พระที่นั่งอัมพรสถาน และงานก่อสร้างวังวิวัฒนา นับว่าเป็นช่วงเวลาที่ยิ่งคุณค่าและเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

(๓) การสร้างสถานที่ชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๐ รัฐบาลได้มอบให้กรมโยธาธิการรับผิดชอบงานสร้างสถานที่ในการชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๒๐ ในปี ๒๕๔๔ ที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ โดยที่ผู้รับผิดชอบเดิมและโดยตรงคือกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้เสร็จตามกำหนดเวลาได้ ผมและทีมงานผู้บริหาร พร้อมเจ้าหน้าที่จากกรมโยธาธิการ ไปตั้งแคมป์ทำงานกันทั้งกลางวันและกลางคืน ทำให้สถานที่ในการเปิด ปิดกั๊ต สถานที่พัก ที่รับประทานอาหาร ที่แสดงกิจกรรมกลางแจ้ง การบำบัดน้ำเสีย และอื่น ๆ ในสภาวะจำกัดทั้งเวลาและจำกัดทั้งงบประมาณจนสำเร็จลุล่วงสามารถรองรับลูกเสือทั้งโลกที่มาชุมนุมโดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงานได้อย่างสมพระเกียรติ ผมหน้าบานเพราะนายกรัฐมนตรีชมเชย แต่ผู้ที่ทำให้งานสำเร็จ คือ พี่น้องชาวโยธาธิการที่ได้ร่วมใจกันเป็นหนึ่ง แม้ว่าแสนจะยากเราก็กินฝ่าไปด้วยกัน ได้ใจมากครับ เป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ผมภูมิใจและยากที่จะลืม

(๔) การแก้ไขปัญหาน้ำตกห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาเกิดจากน้ำไม่มีให้ตก เพราะพี่น้องชาวเขาหลายหมู่บ้านใช้กระบอกลไม้ไฟต่อน้ำจากห้วยแก้วไปใช้อย่างไม่เป็นระบบ เมื่อไม่ได้ใช้ก็ปล่อยให้ไหลทิ้งไป ทำให้ปริมาณ น้ำไหลลงสู่ลำห้วยน้อยลงน้ำตกจึงแห้ง ผมและทีมงานโยธาฯ ได้ไปแก้ปัญหาตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี โดยการสร้างประปาหมู่บ้านจากพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งมีต้นทุนไม่มาก ทำให้พี่น้องชาวเขาหลายหมู่บ้านสามารถใช้น้ำได้ในราคาถูก ประหยัดน้ำ การใช้น้ำเป็นไปอย่างเหมาะสม จึงทำให้มีปริมาณน้ำไหลลงสู่ห้วยแก้วที่สวยงามได้เหมือนเดิม นับเป็นงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ผมมีความภาคภูมิใจอีกงานหนึ่งครับ

๒.๑๒ ปลัดกระทรวงมหาดไทย (ตุลาคม ๒๕๔๕ - มีนาคม ๒๕๔๘)

๓๐ เดือนในตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ทุ่มเทสุดชีวิตเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ผมภูมิใจครับ ที่ได้รับความไว้วางใจว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย (จากจำนวนแคนดิเดต ๖ คน) ที่จะนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลดี มีคุณค่าแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ทันใจ ถึงลูกถึงคน สามารถที่จะสานการบูรณาการทั้งภาคราชการ เอกชน และประชาชนให้งานที่ใหญ่และยากให้เป็นงานดูเหมือนเล็กง่ายและง่ายขึ้น ทั้งที่เป็นงานแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาของชาติที่หนักหน่วงที่ต้องใช้คำว่า “ทำสงคราม” สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้งานของกระทรวงมหาดไทยซึ่งรับผิดชอบการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เป็นกระทรวงเศรษฐกิจฐานรากที่สร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนและภูมิภาคเดินคู่กับฐานการแข่งขันกับ

เศรษฐกิจระดับโลกได้ และที่สำคัญยิ่งก็คือนโยบายการปฏิรูประบบราชการที่มุ่งเน้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น CEO นักบูรณาการรอบทิศ แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และทำให้กลไกการทำงานของกระทรวงมหาดไทย ทุกระดับ ระดับเล็กที่สุด คือ ชุมชน หมู่บ้านจนถึงระดับจังหวัดถึงระดับกรม และกระทรวง ซึ่งถือเป็นฟันเฟืองที่หมุนกันอย่างต่อเนื่อง จากการมุ่งมั่น ทุ่มเท กอดคอกันทำงานของคนมหาดไทยดังกล่าว นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) จึงได้ขนานนามคนมหาดไทยว่าเป็น “**มนุษย์พันธุ์พิเศษ**” เมื่อได้รับมอบหมายงานใด ๆ ไปทำไม่ว่าจะเป็นงานใหญ่ งานยาก แค่นี้ก็ทำได้สำเร็จด้วยดีและรวดเร็วอีกด้วย งานที่ใหญ่และอยากที่จะขอกล่าวถึงก็คือ

- การทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
- การทำสงครามปราบปรามผู้มีอิทธิพล
- การทำสงครามกับความยากจน (การจดทะเบียนแก้ไขปัญหาความยากจน)
- การแก้ปัญหาวิกฤติใช้หวัตนกระบาด ในปี ๒๕๔๗
- โครงการเร่งรัดขยายบริการไฟฟ้าโดยระบบผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
- โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (นตผ.) (OTOP)
- การแก้ปัญหาวิกฤตภัยธรรมชาติต่าง ๆ
- สึนามิ (TSUNAMI : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗)
- สูดยอดการสรรหาช่างเผือกในป่าและการส่งเสริมนักกีฬาบอลเลย์บอลทีมชาติไทย

(๑) การทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ผมในฐานะรองผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (ศตส.มท.) ใช้นโยบาย “กำปั้นเหล็ก” ต่อผู้ผลิต ผู้ค้ารายใหญ่ และ “ถุงมือกำมะหยี่” ต่อผู้เสพให้ถือว่าเป็นผู้ป่วย ต้องนำมาบำบัดรักษา ได้ดำเนินการในห้วง ๑๐ เดือน (ก.พ. - ธ.ค. ๒๕๔๖) ส่งผลให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (ศตส.มท.) ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติประเภทบริหารจัดการในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ภายใตยุทธ์ศาสตร์พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยสามารถประกาศให้ทุกจังหวัดเป็นจังหวัดเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดได้ครบทุกจังหวัด เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ ผลการดำเนินการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษามีสถิติดังนี้

- ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดถูกจับกุม ๕๒,๓๗๔ คน
- ผู้เสพและผู้ติดยาได้รับการบำบัดฟื้นฟู ๓๒๙,๐๓๐ คน
- ผู้ผลิตและผู้ค้าเข้ารับการอบรมทำความดีเพื่อแผ่นดิน ๓๑,๒๒๔ คน
- มีการยึดทรัพย์ผู้ผลิตและผู้ค้ารายใหญ่ โดยใช้กฎหมายยึดทรัพย์ของกรมสรรพากร และ ปง.
- ประกาศเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด (หมู่บ้านสีขาว) ๘๒,๒๔๗ หมู่บ้าน

ผมภูมิใจมากครับที่เกิดมาแล้วได้ตอบแทนคุณแผ่นดิน โดยได้ทุ่มเทเพื่อต่อสู้เอาชนะยาเสพติด ที่ทั้งหนักและเหนื่อยสุดชีวิตไม่มีรัฐบาลยุคไหนที่ทำได้สำเร็จและราบคาบอย่างรัฐบาลนี้ครับ

(๒) การทำสงครามปราบปรามผู้มีอิทธิพล

เป็นงานใหญ่ที่ต้องทำต่อเนื่องกับการปราบปรามยาเสพติด เพราะยังมีผู้มีอิทธิพลอีกหลายประเภทคอยให้การสนับสนุนผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติด จำเป็นจะต้องปฏิบัติเพื่อถอนรากถอนโคน โดยตั้งคณะทำงาน เป็น ๕ คณะ เป็นในกรุงเทพมหานคร ๑ คณะ และภูมิภาคอีก ๔ คณะ เพื่อควบคุมการจัดทำบัญชีผู้มีอิทธิพล ซึ่งมีอยู่ ๗ - ๘ ประเภท ทั้งในบัญชีของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม ซึ่งต้องประชุมพิจารณาปรับ เป็นบัญชีเดียวกัน รวมทั้งได้พิจารณาเห็นว่า จะปราบปรามผู้มีอิทธิพลให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ควรต้องมีการรับมอบอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่ใช้ในราชการสงครามและปืนที่ไม่สามารถออกใบอนุญาตได้อีกด้วย โดยได้ออกเป็น พ.ร.บ. เพื่อยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมาย ห้ามออกใบอนุญาตมามอบให้ทางราชการ มีสถิติที่สูงมาก นับว่าเป็นการรับมอบอาวุธปืนครั้งประวัติศาสตร์ที่มีผู้มามอบ มากที่สุด คืออาวุธปืนรวม ๑๐๗,๔๓๗ กระบอก เครื่องกระสุนปืน ๑๕๐,๒๑๓ นัด วัตถุระเบิด ๒๓๙,๒๖๐ ลูก

(๓) การทำสงครามกับความยากจน (การจดทะเบียนแก้ไขปัญหาความยากจน)

ได้ลงทะเบียนปัญหาความเดือดร้อนใน ๗ กลุ่มปัญหา ปรากฏว่ามีประชาชนมาลงทะเบียน ถึง ๘.๗ ล้านคน มีปัญหา ๑๑.๙ ล้านปัญหา ทั้งใช้ระบบคอมพิวเตอร์ควบคู่กับการตรวจสอบจากภาคประชาชน ทำให้รัฐบาลได้ข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ อย่างตรงจุดที่สุด เป็นระบบและเป็นรูปธรรม นำไปสู่การครองใจประชาชนจากนโยบายรัฐบาลที่กินได้จริง ๆ แก้ปัญหาได้จริง ๆ

(๔) การแก้ปัญหาวิกฤติใช้ขวดนกระบาด ในปี ๒๕๔๗

ปัญหาวิกฤติ เรื่องการระบาดของใช้ขวดนกระบาดในสัตว์ปีกคือเป็ดและไก่ เป็นปัญหาที่ใหญ่มาก กระทบหลายจังหวัดและกระทบต่อสัตว์ปีกที่มีปริมาณมากที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประเทศไทย สามารถแก้ปัญหา และควบคุมได้ โดยใช้ระบบผู้ว่า CEO มาใช้ตามการร้องขอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นไปตาม นโยบายของรัฐบาล จึงภาคภูมิใจว่าปัญหาใดที่เป็นปัญหาใหญ่ ร้ายแรงมาก และกระจายไปทุกจังหวัดทั่วประเทศ หากจะให้สามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ รวดเร็ว ทันท่วงที และทั่วถึงควรต้องใช้ระบบผู้ว่า CEO มาใช้ในการบริหารจัดการครับ

(๕) โครงการเร่งรัดขยายบริการไฟฟ้าโดยระบบผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

“ทุกหลังคาเรือนในประเทศไทยต้องสว่างไสวในเดือนเมษายน ๒๕๔๘” เพื่อให้ผู้ที่ไม่มี กระแสไฟฟ้าใช้เนื่องจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่สามารถขยายเขตไฟฟ้าเข้าปึกเส้า พาดสายในบางพื้นที่ที่เป็นหุบเขา เกาะ แก่ง และพื้นที่ทุรกันดารอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การให้โอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารเช่น ทวี วิทย์ เป็นต้น ในปี ๒๕๔๖ ผมในฐานะประธานคณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้จัดทำ โครงการในนามกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ใช้งบประมาณ ๗,๖๓๑,๒๙๕,๐๐๐ บาท เสร็จเรียบร้อยไปด้วยดีในเดือนกันยายน ๒๕๔๘

(๖) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (นตผ.) (OTOP)

เป็นนโยบายสำคัญที่ริเริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในประเทศไทย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ขยายโอกาสให้กับครัวเรือนและชุมชน เริ่มในปี ๒๕๔๔-๒๕๔๕ เมื่อมีการส่งเสริมแล้วจึงมีการคัดสรรผลิตภัณฑ์ เพื่อพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น ผลการคัดสรรผลิตภัณฑ์ระดับ ๓ - ๕ ดาว มีจำนวนรวม ๖,๙๓๒ ผลิตภัณฑ์ แยกเป็น ดังนี้ ระดับ ๕ ดาว จำนวน ๖๒๗ ผลิตภัณฑ์ ระดับ ๔ ดาว จำนวน ๒,๕๘๓ ผลิตภัณฑ์ ระดับ ๓ ดาว จำนวน ๓,๗๒๒ ผลิตภัณฑ์ ได้ส่งเสริมด้านตลาดซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ จัดให้มีการจัดบูธจำหน่ายสินค้า OTOP ขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค มีผลประกอบการ ดังนี้

ปี ๒๕๔๕ (ม.ค. - ก.ย. ๔๕) จำนวน ๑๖,๗๑๔ ล้านบาท

ปี ๒๕๔๖ (ต.ค. ๔๕ - ก.ย. ๔๖) จำนวน ๓๓,๒๗๖ ล้านบาท และ

ปี ๒๕๔๗ (ต.ค. - ก.พ. ๔๗) จำนวน ๑๕,๕๖๔ ล้านบาท

สร้างความสุขให้กับกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร ได้มีรอยยิ้ม มีขวัญ กำลังใจ และกินดีอยู่ดี ทัวหน้า และในช่วงผมเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยรัฐบาลได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศไปศึกษาดูงาน OTOP ที่ญี่ปุ่นอีกด้วยครับ

(๗) การแก้ปัญหาวิกฤตภัยธรรมชาติต่าง ๆ

เป็นงานที่ผมรักที่จะอาสาออกไปแก้ปัญหา แต่ไม่อยากจะเกิดนะครับ ผมจำได้อย่างแม่นยำ วันแรกที่ผมรับตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย เพียงวันนั้นผมก็ต้องเดินทางไปราชการที่จังหวัดอุบลราชธานีทันที เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมที่จังหวัดอุบลราชธานีและหลายจังหวัดในภาคอีสาน รวมทั้งในกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล เช่น นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร ส่วนทางภาคเหนือและภาคใต้ประสบปัญหาน้ำท่วมในเขตเศรษฐกิจสำคัญของเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดสงขลา (เทศบาลนครหาดใหญ่) ที่เสียหายมากที่สุดก็อยู่ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๙ พื้นที่ภาคเหนือตอนกลาง คือ จังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ สุโขทัย และน่าน ถูกโคลนถล่มจากน้ำป่าไหลหลากอย่างรุนแรง เสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่สร้างบ้านเรือน ปลูกพืช ผลต่าง ๆ รุกเข้าไปในทางเดินของน้ำที่ไหลบ่า จึงเป็นคติสอนใจว่าน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ พื้นที่ที่เป็นทางเดินของน้ำจะต้องเป็นสมบัติของน้ำ ใครขวางทางจะได้รับอันตรายอาจถึงชีวิตและทรัพย์สินเสียหายจำนวนมาก จึงไม่ควรไปปลูกบ้านเรือนขวางทางน้ำ “ทางใคร ทางมัน” และอีกคติหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเสีย หากทุกคนมีน้ำสะอาดดื่ม มีน้ำใจและน้ำคำที่ติดต่อกันก็จะลดน้ำตาได้ การแก้ปัญหาก็จะแก้ได้เร็วขึ้น และง่ายขึ้นครับ

(๘) สึนามิ (TSUNAMI : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗)

“คลื่นยักษ์หายนะ” “คลื่นกลืนชีวิต” ที่มีขนาดสูงกว่า ๓๐ เมตร เทียบกับตึก ๑๐ ชั้น เกิดจากแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงที่เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย เป็นมหาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงที่สุด ใหญ่มากที่สุด เสียหายอย่างมหาดศาลต่อหลายประเทศและโดยเฉพาะจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง ตรัง และสตูล มีผู้เสียชีวิต ๕,๔๐๐ คน บาดเจ็บกว่า ๘,๐๐๐ คน สูญหายอีก ๒,๐๐๐ คน และยังเป็นการเสียหายทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด คืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทะเลอันดามัน บริเวณที่ได้รับ

ผลกระทบมากที่สุดคือ ชายทะเลเขาหลัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต หมู่เกาะพีพี หาดอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและโด่งดังไปทั่วโลก จึงต้องหนักและเหนื่อยอย่างมาก ในการติดต่อประสานงานกับสถานทูตต่าง ๆ ญาติของผู้เสียชีวิต และผู้สูญหายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ อีกด้วย และยังเป็นการสูญเสียคุณพุ่ม เจนเช่น พระโอรสในทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา อีกด้วย

ในวันเกิดเหตุ (๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗) ผมในฐานะปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางไปราชการ ที่จังหวัดขอนแก่นกับคณะของนายกรัฐมนตรี ทันทีที่ทราบข่าวก็รีบเดินทางไปจังหวัดภูเก็ต ไปตั้งศูนย์บัญชาการ อยู่ใกล้ ๆ ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต อยู่ยาวนานถึง ๒๐ วัน สับเปลี่ยนทำงานกันทั้งกลางวัน กลางคืน ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ไม่ได้กลับบ้านกัน เพื่อลดการสูญเสียให้มากที่สุด และเร่งรัดฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมให้เร็วที่สุด เป็นงานใหญ่ และยากมาก และโศกเศร้าเสียใจมากอีกด้วย เพราะนอกจากจะยังไม่เคยมีแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสึนามิแล้ว คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังไม่รู้จักมหาภัยพิบัตินี้มาก่อนอีกด้วย แต่ก็ได้ทุ่มเทกันสุดชีวิตเพื่อฟื้นฟูให้คืนสู่สภาพเดิม โดยเร็วที่สุดแล้วครับ

(๙) สุดยอดการสรรหาช้างเผือกในป่าและการส่งเสริมนักกีฬาโอลิมปิกทีมชาติไทย ผมเป็นนายก สมาคมนักกีฬาโอลิมปิกแห่งประเทศไทย ปี ๒๕๔๖-๒๕๕๐ รวม ๔ ปี เป็น ๔ ปีที่มุ่งมั่น ทุ่มเท และเน้นหนัก การแข่งขันโอลิมปิกทุกรุ่น ทุกอายุ ทั่วประเทศ ตั้งแต่รุ่นอายุ ๑๒ ปี ๑๔ ปี ๑๖ ปี และ ๑๘ ปี เพื่อความหา ช้างเผือกในป่ามาฝึกและพัฒนาต่อยอดจนก้าวขึ้นสู่ระดับสากล และเป็นที่ยึดอาภักดิ์มากในประวัติศาสตร์ของกีฬา โอลิมปิกของประเทศไทย ผมได้อาสาเป็นประธานเปิดการแข่งขันเกือบทุกรุ่น ทุกอายุในจังหวัดต่าง ๆ และได้ขอให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งผมเป็นประธานบอร์ดอยู่บริจาคเงินมากขึ้นอีกทั้ง ขอให้พิจารณาให้นักกีฬา โอลิมปิกเข้าทำงานอีกด้วย ผมจึงภูมิใจว่า ผมเป็นอีกคนหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้สมาคมโอลิมปิก แห่งประเทศไทยไปสู่ความสำเร็จที่งดงามอีกด้วยครับ

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบผลสำเร็จ

การทำงานที่ประสบผลสำเร็จ “ถือเป็นชัยชนะที่น่าภาคภูมิใจของผู้ทำและเป็นความชื่นใจของผู้รับคือ ประชาชน” ผมยึดหลักใหญ่ ๆ และสำคัญ คือหลัก “๓ จ” คือ จริงจัง จริงใจ และใจถึง” ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติตน ของข้าราชการ ทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน คือ “๓ ด” คือ ดี เด่น และดัง รายละเอียดอยู่ในข้อ ๑.๔ (คติ หลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติราชการ) จากหลักปฏิบัติ “๓ จ” นำมาสู่หลัก “๕ กล้า” คือ กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยนแปลง และกล้ารับผิดชอบ อีกด้วย

ผมเป็นคนวิ่งเข้าหางาน เข้าหาปัญหา อาสาทำงาน ไม่ปิดความรับผิดชอบ ไม่เกี่ยงงาน ไม่ทอดทิ้ง ประชาชน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ท้อแท้ ท้อถอย ไม่ว่าจะงานที่ได้รับ มอบหมายจะใหญ่และยากเพียงใด “ผมไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวจน และไม่กลัวตาย” “คนเราเลือกที่เกิดไม่ได้ แต่เลือก ที่จะกระทำความดีได้” “วันหนึ่งมี ๒๔ ชั่วโมงเท่ากัน แต่ใครจะใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้มากกว่ากัน”

เมื่อรับผิดชอบเป็นพระรอง ผมจะแบ่งเบาภาระของผู้บังคับบัญชา ไม่ล้ำเส้น ข้ามหัว ข้ามหน้า ข้ามตา ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตน ที่อาสาเพราะอยากศึกษาหาประสบการณ์ ผู้บังคับบัญชาจึงให้ความรัก ความเมตตา และความไว้วางใจ ส่วนตัวผมก็จะจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชาทุกคนครับ

ผมยังมีเทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบผลสำเร็จ ขอยกเป็นตัวอย่างครับ

๓.๑ การทำงานที่ไม่มีงบประมาณของราชการต้องหาเงินบริจาค เป็นงานที่ทำหายนความสามารถ ผู้ที่จะนำจะทำได้ต้องเป็นที่รักและศรัทธาของประชาชนและทุกภาคส่วน ในเรื่องนี้คงจะเห็นได้ในการจัดสร้างหอประชุมอำเภอดำเนินสะดวกที่ได้รับความร่วมมือจากการบริจาคของประชาชนในพื้นที่ (รายละเอียดอยู่ในผลงานที่ผมภาคภูมิใจสมัยเป็นนายอำเภอดำเนินสะดวก)

นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนต้องทำอย่างจริงจัง จริงจัง เร่งด่วน ถูกกาลเทศะ เป็นหลัก ปฏิบัติการจิตวิทยาและช่วยเหลือประชาชนให้เกิดความประทับใจ ดังจะเห็นได้จากวันแรกที่ผมเดินทางมารับตำแหน่งนายอำเภอดำเนินสะดวก ก็ทราบข่าวว่ามีผู้เสียชีวิตจากพายุหมุนพัดบ้าน หอบบ้านทิ้งหลังไปตกห่างจากบ้านเดิม ๒๐๐ ม. ประชาชนสะท้อนขวัญมาก จะมีพิธีฌาปนกิจศพในเวลา ๑๔.๐๐ น. ผมรับอาสาและให้เกียรติไปเป็นประธานงานฌาปนกิจศพ นายว่องไว แซ่ตัน ราษฎรตำบลท่าหนด อำเภอดำเนินสะดวก และได้หารือ รวมทั้งรับปากกับญาติว่าจะหาเงินบริจาคมาสร้างบ้านให้ใหม่ ผมได้หารือกับทีม “คนหนุ่มดำเนินสะดวก” จัดฉายภาพยนตร์การกุศลได้เงิน ๔๓๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าวัสดุในการก่อสร้างจนเสร็จเรียบร้อย ผมจึงได้ใจชาวดำเนินสะดวกเป็นอย่างมาก ตั้งแต่วันแรกที่ผมเดินทางมา รับตำแหน่ง โดยใช้หลักจิตวิทยาและจิตใจที่มีความเมตตาธรรมหยิบยื่นให้กับผู้เดือดร้อนและโศกเศร้าครับ

๓.๒. การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ผู้มีอิทธิพล ที่ต้องถือว่าทำสงคราม ซึ่งผมขอเสนอหลักการและตัวอย่าง ดังนี้

(๑) ผู้นำต้องมีจิตใจรุกรบ มีภาวะผู้นำ มีทีมงานที่แข็งแกร่ง มีผู้บังคับบัญชาที่คอยให้การสนับสนุนเข้าทำนอง “หัวส่าย หางต้องส่าย เป็นพลังเหมือนกำปั้นเหล็ก”

(๒) ยึดหลัก ๕ กล้า คือ กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยนแปลง และกล้ารับผิดชอบ

(๓) เป็นกลาง เป็นธรรมอย่างแท้จริง ไม่ลูบหน้าปะจมูก และไม่กลั่นแกล้ง “ตัวเราต้องไม่เกรงกลัว ไม่กลั่นแกล้ง แล้วเขาจะเกรงกลัวเราเอง” การปราบปรามยาเสพติดต้อง “ไม่แผ่ว ไม่เปลอ” มันจะโผล่ขึ้นมาอีก จึงต้องทำต่อเนื่องและถอนรากถอนโคนครับ

(๔) ผมใช้วิธีเชิญผู้มีอิทธิพลมาพบ มาขอความร่วมมือก่อน ถ้ามีการจับกุมแล้วต้องดำเนินคดีอย่างเด็ดขาดจะโกรธกันไม่ได้

(๕) การปราบผู้มีอิทธิพล หรือยาเสพติดต้องปราบที่**ตัวเจ้าหน้าที่**ของเราก่อน ต้องปิดกวาดบ้านเรือนให้สะอาดก่อน มิให้เกลื่อเป็นหนอง มิให้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี มิให้เป็นเกราะกำบังทั้งด้านกฎหมายและอาวุธ ในสมัยปลัดอนันต์ อนันตกุล ได้ใช้คาถาปราบผู้มีอิทธิพลว่า “เชิญก็ไม่ไป ให้อภัยก็ไม่รับ ไม่นับว่าเป็นญาติ” ผมก็ได้นำมาปรับใช้อยู่ครับ บรรดาลูกน้องระดับล่าง ๆ เช่น ระดับเจ้าหน้าที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ที่ต้องไม่หูหนวก ตาบอด

คือทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น เป็นการสนับสนุนผู้กระทำความผิดเสียเอง ต้องกวาดชั้น เก็บกวาดบ้านเรือนให้สะอาดก่อน จึงจะไปทำให้ที่อื่นสะอาดได้ครับ

การทำสงครามซึ่งเป็นงานใหญ่ งานยากระดับประเทศ เช่น การสำรวจผู้ติดยาเสพติด ผู้ผลิต ผู้ค้า ต้องใช้ X-Ray ทุกหลังคาเรือน หรือการลงทะเบียนผู้ยากจนก็ต้องใช้ระบบ IT และการตรวจสอบตามระบบ ประชาคม เป็นต้น การแก้ปัญหาใหญ่ ๆ ต้องทำที่จุดเล็กที่สุด “ครอบครัวยุ” เป็นจุดแตกหัก ถ้าเสร็จเรียบร้อย ในทุกครอบครัว ทุกหลังคาเรือนในทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชนก็คือความสำเร็จของระดับประเทศและจำเป็นต้องใช้ระบบ ผู้ว่า CEO นายอำเภอ CEO นั่นคือต้องมาใช้บริการของกระทรวงมหาดไทยของเรานั้นเอง

๓.๓ ผมจะไม่หยุดนิ่งในการศึกษา เรียนรู้งาน เก็บเกี่ยว ตักตวง จากประสบการณ์ จากผู้ประสบผลสำเร็จ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้านของคนเก่งมาปรับใช้อยู่เสมอมา

๓.๔. การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของนักปกครอง คือ การบริหารและการบริการที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อความผาสุกของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่มาก และสำคัญมากของนักปกครอง ที่ต้องสัมผัสกับคนและพื้นที่ทั้งประเทศ จึงจำเป็นอย่างมากที่นักปกครองจะต้อง เก่งคน เก่งงาน และเก่งพื้นที่อีกด้วย (รายละเอียดด้านอื่น ๆ ในเรื่องการบริหารจัดการแก้ปัญหาที่ประสบผลสำเร็จของทุก ๆ “นัก” อยู่ในข้อ ๒ ซึ่งได้เขียนรายละเอียดไว้ครบถ้วนที่จะศึกษาเรียนรู้แล้วครับ)

๔. ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้ได้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

๔.๑ ผมมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างหาที่สุดมิได้และฝังลึกอยู่ในใจ สอนลูก สอนหลาน และผู้ร่วมงานตลอดมา เป็นบุญเป็นบารมีครับ ผมได้ทำโครงการต่าง ๆ ทูลเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา และถวายงานในวโรกาสที่สำคัญ ๆ เป็นจำนวนกว่า ๒๐ โครงการ บางโครงการ กิริเริ่มสมัยผมเป็นนายอำเภอ เช่น ในสมัยเป็นนายอำเภอกุยบุรี ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๘ ได้จัดให้มีพิธีจุดเทียนชัย ถวายพระพรล้นเกล้า ๒ พระองค์ ซึ่งรัฐบาลยังไม่ได้สั่งให้จัดทำในระดับจังหวัด อำเภอ แต่อย่างใด และในสมัย เป็นอธิบดีกรมโยธาธิการก็ได้ถวายงานในการกำกับดูแลการก่อสร้างและปรับปรุงวังสุโขทัย การก่อสร้างและปรับปรุง หมู่พระที่นั่งอัมพรสถานและการก่อสร้างวังทิวพัฒนา นับว่าเป็นห้วงเวลาที่ทรงคุณค่าและเป็นพระมหากษัตริย์คุณ อย่างหาที่สุดมิได้

๔.๒ ผมโชคดีที่ได้ผ่านประสบการณ์ในการทำงานมาเกือบ “ทุกนัก” หลากหลายรูปแบบ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่เป็นสิ่งหฤโศร เป็นนายอำเภอมา ๖ อำเภอ รวม ๑๑ ปีเศษ ซึ่งก็เป็นนายอำเภอ ปราบปรามคอมมิวนิสต์ ปราบปรามผู้มีอิทธิพล ๔ อำเภอ เป็นนายอำเภอพาณิชย์ เพียง ๒ อำเภอ คือ อำเภอ ดำเนินสะดวกและอำเภอเมืองราชบุรี เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ๒ จังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ๓ ปี และผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ๔ ปี มาผูกไทใส่สูทในส่วนกลาง ๓ ตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการกองสอบสวน และนิติการ อธิการวิทยาลัยการปกครอง อธิบดีกรมโยธาธิการ ผมจึงเป็นทั้ง นักปกครอง นักพัฒนา นักบริหาร นักวิชาการ นักกฎหมาย นักปฏิบัติการจิตวิทยา นักบุญ นักแก้ปัญหา นักประสานงาน และนักรบของประชาชน ที่มีเดิมพัน จึงรู้สึกว่าคุณชีวิตผมไม่น่าจะต้องกลัวอะไรอีกแล้วครับ จับปืนสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ สู้กับผู้มี

อิทธิพล สู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด สู้กับภัยธรรมชาติ เพื่อให้พี่น้องมีรอยยิ้ม มีกำลังใจ สู้กับความยากจนของพี่น้องประชาชนเพื่อให้อยู่ดี มีสุข จึงน่าจะครบเครื่องที่จะเป็นผู้นำของข้าราชการมหาดไทย เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขครับ

๔.๓ ผมเป็นนักล่ารางวัล โดยหน้าที่ในทุก ๆ “นัก” ที่ผมได้รับมอบหมายหรือปฏิบัติ ส่วนใหญ่ใช้หลัก “๓ จ” เพื่อผลสัมฤทธิ์ “๓ ด” จึงปรากฏผลงานเป็นที่ประจักษ์จากการส่งเข้าประกวดแข่งขันก็ดี หรือจากการตรวจติดตามผลงานก็ดี รวมทั้งการประเมินผลงานของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ผลปรากฏว่าหน่วยงานและตัวผม ดี เด่น และดัง มีผลงานเข้าตาสมควรได้รับโล่รางวัล หรือโล่เกียรตินิยมทั้งในนามหน่วยงานหรือในนามบุคคลมากมาย ปรากฏอยู่ในหัวข้อที่ ๒ : ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

๔.๔ จากการที่ผมมุ่งมั่น พุ่เมเทให้กับชีวิตราชการรวม ๓๓ ปี ผมได้รับการพิจารณาบำเหน็จความชอบ ๒ ชั้น ๒๔ ครั้ง และยังได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบอีกเดือนละ ๑,๑๔๐ บาท อีกทั้งตลอดชีวิตรับราชการผมไม่เคยถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยแต่อย่างใด เป็นเกียรติประวัติการรับราชการที่ดงามของผมและวงศ์ตระกูล

๔.๕ ผมถือว่าผมโชคดี เป็นบุญ เป็นวาสนา ได้เป็นประธานยกดอกบัวทองคำส่วนสูงสุดขององค์พระธาตุพนม และเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้จัดสร้างฉัตรทองคำส่วนที่สูงที่สุดของพระธาตุขามแก่น น้ำหนัก ๒๒ กก. เหมือนเป็นปาฏิหาริย์เกินความคาดหมายใด ๆ ทั้งสิ้น ที่ส่งผลให้ผมได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งสูงสุดของชีวิตราชการ

ผมขอกราบเรียนข้อมูลเพิ่มเติม ในเชิงสถิติของผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๕ คน เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมและนายอำเภอในจังหวัดนครพนม คือ นายพิศาล มูลศาสตรสาทร, นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช, นายสุจิตต์ ปัจฉิมนันท์ และนายพงศ์โพยม วาศภูติ ก็เป็นอดีตนายอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม อีกทั้ง นายมงคล สุระสัจจะ อดีตดำรงตำแหน่งนายอำเภอธาตุพนม ก็เคยได้รับความเห็นชอบจาก ครม. แต่งตั้งจากอธิบดีกรมการปกครอง เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย แต่มีเหตุผลบางประการต้องยกเลิกมติ ครม. กลับมาเป็นอธิบดีกรมการปกครองเหมือนเดิม

๕. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

ขอเป็นกำลังใจให้น้อง ๆ ชาวมหาดไทยในการครองตน ครองคน และครองงาน ในยุคสมัยภาวะวิกฤติต่าง ๆ ของประเทศที่รุนแรง ยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ยุคนิวนอร์มอลจากโรคระบาดโควิด ๑๙ ปัญหาปากท้อง ปัญหาความมั่นคง ความปลอดภัย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความคิดต่างทางการเมือง ข้าราชการเรามีกรอบ มีวัฒนธรรมขององค์กร มีวินัย การจะทำการงานใด ๆ ต้องยึดกฎ ระเบียบ วิสัยทัศน์ และนโยบายของผู้บริหารประเทศ ข้าราชการและนักการเมืองเป็นเสมือนเหรียญสองหน้าต้องขับเคลื่อนไปด้วยกัน โดยฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย ฝ่ายข้าราชการเป็นฝ่ายปฏิบัติ ขอฝากข้อคิดในการทำงานไว้ดังนี้

๕.๑. ต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการบริหาร การบริการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นสำคัญ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข คือภารกิจยิ่งใหญ่ของนักปกครอง จึงต้องบริหาร บริการที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์เพื่อความผาสุกของประชาชน

๕.๒. ต้องมุ่งมั่นทุ่มเทสุดชีวิต พิชิตงาน ไม่ท้อแท้ ท้อถอย ไม่ว่าจะเป็งานใหญ่ งานยากแค่ไหน ก็จะต้องสามารถฟันฝ่าไปให้ได้

๕.๓. ถ้าเราบริหาร บริการให้ประชาชนรักและศรัทธาเราได้ ก็ตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องการเป็นรัฐบาลของประชาชน

๕.๔. ไม่ว่าจะเป็รัฐบาล หรือประชาชนก็มีความต้องการข้าราชการมืออาชีพ ที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีเหมือนกัน

๕.๕. ต้องคำนึงถึง “คนยุคใหม่” ที่ถือว่า “สิทธิมนุษยชน” ความเป็นธรรม ความเสมอภาค ความเท่าเทียม เป็นเรื่องที่ใหญ่มาก สำคัญมาก เช่น ควรนำระบบ “คิว” มาใช้ในการบริการให้กว้างขวางและทั่วถึง

๕.๖. น้ำคำ น้ำใจ ความจริงใจใช้ได้กับทุกคน ทุกโอกาส ต้องระมัดระวังเรื่องอารมณ์ ความเครียด ที่จะนำไปสู่คำพูดและการกระทำที่อาจมองว่ามีความก้าวร้าว รุนแรง หรือไม่เหมาะสมได้

๕.๗. ศึกษาเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก้าวให้ทันทุกปัญหาที่มีอยู่ทั่วไปเพื่อนำไปปรับใช้เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แก้ปัญหาได้ตรงจุดและรวดเร็ว จึงต้องปรับตัวเราให้เป็นคนทันสมัย ทันใจ ทันคน ทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา

๕.๘. การเลือกคู่ครองก็มีความสำคัญ ควรคำนึงถึงภาระหน้าที่ที่จะต้องมาทำหน้าที่ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้ประชาชนด้วย จึงควรเลือกผู้ที่จะมาเสริมงานของท่าน อย่าเห็นว่าไม่สำคัญ

๕.๙. บุคลิกและการแต่งกาย ก็มีส่วนสำคัญต่อภาพลักษณ์ ในการปรากฏตัวในแต่ละสถานการณ์ เพราะเราเป็นผู้นำก็ต้องรู้จักกาลเทศะ และเป็นตัวแทนภาพลักษณ์ของข้าราชการมหาดไทยอีกด้วย

๕.๑๐. ประการสุดท้าย ขอฝากเป็นข้อคิดที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การทำงานกับนักการเมืองนั้นต้องยึดหลัก ความถูกต้อง ขอบธรรม หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี เพราะข้าราชการเป็นฝ่ายปฏิบัติ ที่สำคัญต้องมีสะอาด และมีอาชีพ หากผิดพลาดเราต้องรับผิดชอบ แล้วเกียรติประวัติที่สร้างสมไว้จะมลายี่สิ้นครับ ขอเป็นกำลังใจให้น้อง ๆ ขวามหาดไทยอีกครั้งหนึ่งและขอให้โชคดีครับ

*****

นายสุจริต ปัจฉิมนันท์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙

๑. ข้อมูลประวัติ

วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

ประวัติการศึกษา

- ม.๑ - ม.๖ โรงเรียนโยธินบูรณะ
- ม.๗ - ม.๘ โรงเรียนอานวยศิลป์
- รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการอบรม

- พ.ศ. ๒๕๒๒ หลักสูตรโรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ ๑๗
- พ.ศ. ๒๕๒๘ หลักสูตรโรงเรียนนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๒๐
- พ.ศ. ๒๕๓๖ หลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร (ระดับ ๙) ของกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๗ หลักสูตรผู้บริหารระดับ ๑๐ ของกระทรวงมหาดไทย ประจำปี ๒๕๓๗ เรื่อง การบริหารการพัฒนาชนบทไทยในยุคโลกาภิวัตน์
- พ.ศ. ๒๕๓๘ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๓๘

ประวัติการรับราชการ

- ๑๑ ม.ค. ๒๕๑๔ ปลัดอำเภอตรี อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
- ๒๔ พ.ย. ๒๕๑๕ ประจำแผนกส่งกำลังบำรุงฯ กองอาสารักษาดินแดน
- ๘ มี.ค. ๒๕๑๗ ปลัดอำเภอโทฝ่ายป้องกัน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
- ๑๓ ก.พ. ๒๕๑๘ หัวหน้าแผนกกำลังพล กองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง
- ๒ ธ.ค. ๒๕๒๑ หัวหน้าแผนกยุทธการและการข่าว กองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง
- ๗ ก.พ. ๒๕๒๒ นายอำเภอปากชม จังหวัดเลย
- ๒๗ ก.ย. ๒๕๒๕ นายอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์
- ๘ ต.ค. ๒๕๒๗ นายอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
- ๑๖ ต.ค. ๒๕๓๐ เลขาธิการกรมการปกครอง
- ๑๖ ต.ค. ๒๕๓๒ ผู้อำนวยการกองอาสารักษาดินแดน กรมการปกครอง
- ๓ ต.ค. ๒๕๓๓ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี
- ๕ ต.ค. ๒๕๓๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม
- ๒ ต.ค. ๒๕๓๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี
- ๑ ต.ค. ๒๕๓๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

- ๑ ต.ค. ๒๕๔๔ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
- ๑ ต.ค. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมการปกครอง
- ๒๐ เม.ย. ๒๕๔๘ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฏ

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

๒.๑ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (นตผ.) เป็นโครงการหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนสำคัญของรัฐบาลในขณะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน และส่งเสริมเศรษฐกิจรากหญ้า ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้นำนโยบายดังกล่าวมาแปลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทุกพื้นที่

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายสุจิต ปัจฉิมันท์) บริหารงานสนองนโยบายของรัฐบาลจนมีผลงานสำคัญที่เป็นรูปธรรม คือ การจัดงานมหกรรม หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นครั้งแรก หลังจากที่กรมการพัฒนาชุมชนได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ประชาชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา สร้างสรรค์เป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกันไปในวงกว้างแล้ว คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.) จึงกำหนดดำเนินการโครงการ “มหกรรม หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๕ พฤษภาคม – ๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ รวม ๙ วัน ณ ศูนย์แสดงสินค้า อิมแพ็ค (อาคาร ๕) เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เป็นครั้งแรก โดยมีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยดำเนินงาน

ผลการจัดงานประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง มีกลุ่มอาชีพและหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมจำหน่าย ๖๙๐ กลุ่ม ผู้ค้าส่งมาร่วมงาน ๘๓๑ ราย ผลการจำหน่ายและซื้อสินค้ารวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๘๒,๖๕๒,๙๓๔ บาท จนเป็นที่มาของงาน OTOP CITY, OTOP MIDYEAR ที่เมืองทองธานี จนถึงปัจจุบัน

๒.๒ การปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๕ : การผลักดันเพื่อยืนยันการปรับปรุงโครงสร้างบทบาทภารกิจกรมการพัฒนาชุมชนยังคงสังกัด กระทรวงมหาดไทย

ด้วยเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ รัฐบาลแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับเรื่อง การปฏิรูประบบราชการ โดยกำหนดแนวทาง ๕ ประการ แนวทางที่สำคัญ คือการปฏิรูประบบราชการให้มีประสิทธิภาพ และมีโครงสร้างที่กระชับ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จึงเป็นส่วนราชการหนึ่งที่อยู่ในเงื่อนไขการปฏิรูปโครงสร้างบทบาทและภารกิจด้วยในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการ (อ.ก.พ.ร.) พิจารณาแล้ว เห็นว่าโครงสร้าง บทบาท และภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจที่คล้ายคลึงกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะมีกลุ่มเป้าหมายในการทำงานที่เหมือนกัน ได้แก่สตรี เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส จึงนำมาสู่แนวคิดการยุบเลิกภารกิจบทบาทและปรับโครงสร้างกรมการพัฒนาชุมชน ถ้ายโอนไปรวมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เมื่อครั้งดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ช่วงระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ จึงต้องรับภาระในการแก้ไขปัญหาในประเด็นเชิงนโยบายในเรื่องดังกล่าว ตามอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการ อย่างเต็มความสามารถ สิ่งที่เราเริ่มดำเนินการในครั้งนั้น คือ ตั้งคณะทำงานศึกษาวิเคราะห์ผลดี ผลเสียและผลกระทบ ในเรื่องดังกล่าว และเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมการพัฒนาชุมชนทุกระดับ ทำความเข้าใจ กับผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำคัญของกรมการพัฒนาชุมชน ว่าควรจะต้องสังกัด กระทรวงมหาดไทย เพราะการที่กรมการพัฒนาชุมชน สังกัดกระทรวงมหาดไทย จะเป็นประโยชน์ในการประสานงาน และสั่งการตลอดจนตอบสนองงานในเชิงนโยบายในระดับพื้นที่ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ ของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากกรมการพัฒนาชุมชน มีบุคลากรตั้งแต่ระดับรากหญ้าในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาการ ซึ่งทำงาน ด้านการพัฒนาเคียงคู่กับฝ่ายปกครองตลอดมา

จากเหตุผลความจำเป็นที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงจัดทำข้อเสนอพร้อมเหตุผลความจำเป็นในการ **ผลักดัน และยืนยันเห็นควรให้กรมการพัฒนาชุมชน** ยังคงสังกัดกระทรวงมหาดไทย ไปยัง อ.ก.พ.ร. เพียงแต่ตัดภารกิจ ของกองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ที่สังกัดกรมการพัฒนาชุมชนเท่านั้น เพื่อถ่ายโอนไปสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ขณะนี้เป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปี ที่ผ่านมารกรมการพัฒนาชุมชนก็ยังคงยืนหยัด ปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจเคียงคู่กับกระทรวงมหาดไทยมาจนถึงทุกวันนี้ ทั้งนี้ **ปัจจัยความสำเร็จ** เกิดจาก **วิสัยทัศน์**ของผู้นำ ภาวะผู้นำ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ความเข้มแข็งของข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน

๒.๓ ศูนย์บริการประชาชน กรมการปกครอง

“ศูนย์บริการประชาชน กรมการปกครอง” วังไซยาเป็นศูนย์รวมภารกิจตามกฎหมาย ๖ ฉบับ ที่รับโอน มาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่ข้าพเจ้าภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานที่ยิ่งใหญ่และท้าทาย ความสามารถมากทั้งในด้านการรับโอนภารกิจ การบริหารงานต่อเนื่องและด้านความรวดเร็วในการให้บริการแก่ประชาชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กฎหมาย ๖ ฉบับ ที่รับโอนภารกิจมาดำเนินการ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน กฎหมายว่าด้วยโรงแรม กฎหมายว่าด้วยการพนัน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร และกฎหมาย ว่าด้วยโรงรับจำนำ

สืบเนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกา โอนกรมตำรวจ สังกัดกระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี การโอนไปครั้งนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่ได้โอนภารกิจที่กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้รับผิดชอบคืบกระทรวงมหาดไทยแต่อย่างใด มีการเจรจาร่วมกัน หลายครั้งแต่ไม่เป็นผล ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ฉบับใหม่ โดยยกเลิกฉบับเดิม ปรากฏว่าในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงฯ ฉบับใหม่ บัญญัติให้ ภายใน ๒ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ให้รัฐบาลเสนอกฎหมายเพื่อโอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ไม่ใช่ภารกิจหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิด ไปเป็นของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง นับว่าเป็นช่วงจังหวะและโอกาสที่ดีของกระทรวงมหาดไทยที่จะได้รับโอน

ภารกิจตามกฎหมายบางฉบับคืนกลับมา ซึ่งข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครองและปลัดกระทรวงมหาดไทยต่อเนื่องกันขณะนั้น จึงได้กำหนดแผนงานและเตรียมการรับโอนภารกิจกฎหมาย ๖ ฉบับ อย่างรวดเร็ว และรัดกุมทั้งด้านสถานที่ทำงาน พนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน งบประมาณ และที่สำคัญคือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบ ให้มีผลใช้บังคับโดยเร็วประกอบกับบรรดาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี การรับโอนภารกิจตามกฎหมาย ๖ ฉบับ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเสร็จเรียบร้อยอย่างรวดเร็วใช้เวลาประมาณ ๑ ปีเศษ อุปกรณ์และเอกสารทุกชิ้นเปลี่ยนที่เก็บรักษาอย่างเป็นระบบจากกองทะเบียน สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยทั้งระบบ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผลงานที่ปรากฏต่อมาคือ ประชาชนได้รับประโยชน์ในการติดต่อราชการอย่างเท่าเทียมกันทุกคนจนถึงปัจจุบัน

๒.๔ โครงการอำเภอ..ยิ้ม

งานบริการประชาชน เป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจสำคัญของกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากกระทรวงมหาดไทย มีหน่วยงานในระดับอำเภอที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำหน้าที่เป็นทั้งศูนย์กลางการบริหารราชการของหน่วยงานในระดับภูมิภาคและเป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่ประชาชนไปพร้อมกัน

ในขณะที่ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง ซึ่งมีหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการให้บริการประชาชน โดยมีอำเภอเป็นหน่วยให้บริการ (Service Unit) โครงการอำเภอ..ยิ้ม จึงเป็นการพัฒนายกระดับ และรักษามาตรฐานงานบริการของอำเภอโดยรวมให้มีความเป็นเลิศและเกิดผลสัมฤทธิ์ ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกด้าน ที่มีเป้าหมายสำคัญสูงสุด คือ การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centered) และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน อำเภอ..ยิ้ม จึงมีความหมายโดยนัย ๒ ความหมาย คือ มิติผู้ให้บริการ หมายถึงการบริการด้วยรอยยิ้ม และมิติผู้รับบริการ (ประชาชน) หมายถึง การสร้างรอยยิ้มให้ประชาชน

กรมการปกครองได้มีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของอำเภอในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น (Better Service Quality) ทำให้คุณภาพบริการของอำเภอมีมาตรฐานสามารถตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้ใช้บริการ ได้แก่

๑) การปรับปรุงสถานที่ และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การปรับปรุงสถานที่บริการให้เอื้ออำนวยต่อการบริการประชาชน รวมทั้งการสร้างรูปแบบมาตรฐานของอาคาร สถานที่ทุกอำเภอทั้งภายในและภายนอกที่เป็นเอกลักษณ์ อาทิ จัดให้มีลานจอดรถ ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายนอกให้สวยงาม จัดที่นั่งพักรออย่างพอเพียง จัดให้มีเคาน์เตอร์บริการที่มาตรฐาน รวมทั้งเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ส่วนหน้า การจัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ ตู้น้ำดื่ม การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ การปรับปรุงห้องสุขา เป็นต้น

๒) การพัฒนาระบบงาน ได้แก่ การปรับขยายเวลาการให้บริการประชาชน (Extra-Hour Services) มีการให้บริการในช่วงพักเที่ยงและวันหยุดราชการ การจัดทำตู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน แสดงความคิดเห็น (Suggestion Box) การจัดให้มีบริการเสริมต่าง ๆ อาทิ ร้านกาแฟ ร้านขายสินค้า OTOP นวดเพื่อสุขภาพ การให้บริการนอกสถานที่ (Off-House Service) อาทิ อำเภอเคลื่อนที่ (Mobile Unit) หน่วยบริการอำเภอ..ยิ้ม เฉลิมพระเกียรติ

ในห้างสรรพสินค้า และรูปแบบเคาน์เตอร์บริการประชาชน (Government Counter Service) ในห้างสรรพสินค้า รวมทั้งรูปแบบการบริการในลักษณะศูนย์บริการร่วม (Service Link)

๓) การพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ ทักษะที่ดี และมีความพร้อมสำหรับการบริการประชาชน การรณรงค์กิจกรรม อำเภอ..ยิ้ม เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยมของบุคลากร ให้เอื้อต่อการบริการประชาชน การสร้างแรงจูงใจ และดูแลสวัสดิการและความก้าวหน้า การจัดหาเครื่องแบบบริการ

๔) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศการบริการ ได้แก่ การขยายระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถขอรับบริการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนได้ในทุกสำนักทะเบียนใดก็ได้ การจัดทำบัตรประชาชนจำตัวประชาชนแบบเอนกประสงค์ (Smart Card)

๕) การประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรภายนอก อาทิ การให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานที่ร้องขอ โครงการสำนักบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ การบริการในรูปแบบเคาน์เตอร์บริการประชาชน (Government Counter Service) ณ ห้างสรรพสินค้าและรูปแบบศูนย์บริการร่วม (Service Link)

โครงการอำเภอ..ยิ้มในยุคนั้นถือได้ว่าเป็นการเปิดศักราชแห่งการพัฒนาระบบบริการภาครัฐในระดับอำเภออย่างแท้จริง

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ

ความขยันและอดทนไม่ย่อท้อต่องานและความยากลำบาก เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานของข้าราชการฝ่ายปกครอง เนื่องจากต้องแบกรับภาระในงานทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือที่พูดกันว่าเป็นไม้ผลัดแรก แต่ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่แต่เพียงประสบการณ์การทำงานเท่านั้นยังต้องมี หลักวิชา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่เราต้องอ้างอิงในการทำงาน นอกจากนี้ความรวดเร็วในการทำงาน ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จและรายงานต่อผู้บังคับบัญชายังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกด้วย

๔. ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้ได้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

คือความไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาที่เชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเราต่องานหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายว่าจะเกิดผลความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์

๕. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยี นวัตกรรมและสารสนเทศการสื่อสาร จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารและปฏิบัติราชการ แต่ คุณ ยังเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้งานต่าง ๆ บรรลุผลสัมฤทธิ์ การบริหารคนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ที่สำคัญไปกว่านั้นคือ เป้าหมาย ได้แก่ ความผาสุกของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

นายพงศ์ไพยม วาศภูติ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑

๑. ข้อมูลประวัติ

วัน เดือน ปี เกิด : ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๑

ประวัติการศึกษา

- โรงเรียนเซนต์คาเบรียล สามเสน กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พญาไท กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๕๑๓ ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๑๗ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (เกียรตินิยม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติการอบรม

- พ.ศ. ๒๕๒๑ หลักสูตรนายอำเภอ วิทยาลัยการปกครอง (รุ่นที่ ๑๖)
- พ.ศ. ๒๕๒๘ หลักสูตรนักปกครองระดับสูง วิทยาลัยการปกครอง (รุ่นที่ ๒๐)
- พ.ศ. ๒๕๓๒ หลักสูตรฝ่ายอำนวยการ กองอาสารักษาดินแดน โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (รุ่นที่ ๖)
- พ.ศ. ๒๕๓๘ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๘ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

ประวัติการรับราชการ

- พ.ศ. ๒๕๑๔ เริ่มรับราชการในตำแหน่งบุคลากรตรี สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๒๒ นายอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
- พ.ศ. ๒๕๒๔ นายอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
- พ.ศ. ๒๕๒๖ ผู้ช่วยอำนวยการกองอัตรากำลังและส่งเสริมสมรรถภาพ กรมการปกครอง
- พ.ศ. ๒๕๓๑ นายอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- พ.ศ. ๒๕๓๒ ผู้อำนวยการกองอัตรากำลังและส่งเสริมสมรรถภาพ กรมการปกครอง
- พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๓๗ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๓๗ – ๒๕๓๙ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๙ – ๒๕๔๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก
- พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๓ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส
- พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๔๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
- พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๗ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๗ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๘ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
- พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๙ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

การทำงานในปัจจุบัน

- ประธานกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ
- ประธานกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.)

เกียรติประวัติ :

- รางวัลนักบริหารงานบุคคลดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๔ มูลนิธิพันเอก จินดา ณ สงขลา (จัดโดยสำนักงาน ก.พ.)
- รางวัลศิษย์เก่าดีเด่นเซนต์คาเบรียล ประจำปี ๒๕๔๓
- รางวัลผู้บริหารราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๕

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ :

- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
- มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)
- ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ต.จ.ว.)

๒. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

ยาวิเศษในการบริหาร

บทความนี้ไม่มีเจตนาจะให้เป็นการตำรา โดยเขียนจากความทรงจำที่เคยบรรยายเรื่องภาวะผู้นำ ฉะนั้นจึงขอร้องผู้แต่งหนังสือที่ผมอาจนำข้อความที่ท่านเขียนมาใช้โดยไม่ได้มีการอ้างอิง (Citation) อย่างที่ควรจะเป็น

ในฐานะที่ผมเคยรับราชการที่กระทรวงมหาดไทยมาเกือบสี่สิบปี และหลังจากเกษียณอายุราชการแล้ว ก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับราชการงานเมืองอยู่บ้างมาจนถึงปัจจุบัน ผมได้พบว่าการบริหารงานภาครัฐมีปัญหาอยู่เป็นอันมาก ทั้งปัญหาเรื่องโครงสร้าง ปัญหาระเบียบกฎหมาย ปัญหาการบริหารทรัพยากรบุคคล ปัญหาการใช้งบประมาณแผ่นดิน ปัญหาความโปร่งใสในระบบราชการ ปัญหาความพึงพอใจของผู้รับบริการ ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้มีหลากหลาย ใหญ่บ้างเล็กบ้าง ทั้งยังแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยหรือแต่ละพื้นที่อีกด้วย นอกจากสารพัดปัญหาแล้วยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำลายระบบบริหารงานภาครัฐ คือ จะสามารถตอบสนองต่อความผันผวนความต้องการอยากจะมีอยากจะเป็นของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างไร อย่างไรก็ดีผมมีความเชื่อจากประสบการณ์ที่พบเห็นมาว่า ปัญหาและความต้องการทั้งหลายมากกว่าร้อยละ ๗๐ สามารถจัดการแก้ไขได้ด้วยสิ่งที่ผมเรียกว่า “**ยาวิเศษในการบริหาร**” อันได้แก่ “**ภาวะผู้นำ**” (Leadership) นั่นเอง จริง ๆ แล้วยาวิเศษขนานนี้ไม่ได้ใช้เฉพาะเพียงการบริหารงานองค์กรเท่านั้น แต่ยังเป็นยาวิเศษที่สามารถใช้จัดการในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว หรือเรื่องใหญ่เรื่องเล็กทั้งปวงได้อีกด้วย นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังจำแนกความแตกต่างระหว่างผู้นำที่ดีมีความสามารถกับผู้นำธรรมดาได้ เช่น ผลงานมหัศจรรย์ในการช่วยเหลือ ๑๓ นักฟุตบอล-เยาวชนผู้ติดถ้าเขานางนอน จังหวัดเชียงราย หรือการที่จังหวัดหนึ่งประกาศสกัดกั้นคนติดเชื้อโควิด-19 ในขณะที่อีกจังหวัดจัดรถมารับคนกลุ่มเดียวกันนี้กลับจังหวัด อันเป็นภูมิปัญญาของตน หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดคิดริเริ่มหาเงินมาช่วยเกษตรกรไร่อ่อนเครื่องมีอ

ออกจากโรงรับจำนำซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน เป็นต้น ดังนั้น ผมจึงอยากจะเชิญชวนท่านทั้งหลายได้มาทบทวนเรื่องราวของผู้นำและภาวะผู้นำว่ามีความสำคัญเพียงไร และเป็นยาวิเศษที่สามารถแก้ไขปัญหาทิ้งปวงได้จริงหรือไม่

ความหมายของผู้นำ (Leader) ผมคิดว่าผู้นำ คือ “หัวหน้าหรือผู้บริหารที่รู้ซึ่งถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ตนมี และใช้อำนาจนั้นร่วมกับภาวะผู้นำของตน ขับเคลื่อนทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและส่วนรวม”

ระดับชั้นของผู้นำ บางตำราแบ่งหัวหน้า (Chief) ออกเป็น

- (๑) ระดับวางกลยุทธ์ เช่น CEO ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๒) ระดับจัดการ เช่น MD ผู้จัดการ หัวหน้าสำนัก นายอำเภอ
- (๓) ระดับปฏิบัติการ เช่น หัวหน้าคนงาน หัวหน้ากลุ่ม ฯลฯ

หน้าที่ของผู้นำ คือ “การนำข้อมูลและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนทางที่คิดว่าดีที่สุด แล้วสั่งการให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการโดยมีแผนงานรองรับในการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาไปข้างหน้า สู่เป้าหมายที่กำหนดไว้” หรืออาจกล่าวได้ว่าหัวใจของการทำหน้าที่ของผู้นำคือ “การตัดสินใจ” นั่นเอง การตัดสินใจที่ดีจะต้องเหมาะสม ทันต่อเวลา และได้ผลผลิต (Output) พร้อมทั้งผลพวง (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ที่ดีด้วย

รูปแบบ (Style) ของผู้นำ อาจแยกออกได้ ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

(๑) **Autocratic Leader** ผู้นำประเภทนี้จะตัดสินใจเองเป็นส่วนใหญ่ รับฟังเสียงรอบข้างน้อย มีความเป็นเจ้าขุนมูลนาย และมีแนวโน้มจะเล่นพรรคเล่นพวก ผลงานระยะสั้นอาจจะดี แต่ระยะยาวคุณภาพจะลดลง

(๒) **Democratic Leader** ผู้นำประเภทนี้จะชี้แนะแนวทาง แต่การตัดสินใจจะรับฟังความเห็นผู้ร่วมทีมงาน ผลงานอาจปรากฏบ้าง แต่ความคิดริเริ่มและการอุทิศตนจะดีกว่ามาก

(๓) **Laissez-Faire** ผู้นำประเภทนี้จะหลีกเลี่ยงการตัดสินใจและมักจะโยนให้ทีมงานหรือลูกน้องตัดสินใจ เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ผลผลิตภาพขององค์กรจะต่ำและเกิดการกล่าวโทษกันวุ่นวาย

เรื่องรูปแบบและสไตล์ของผู้นำในชีวิตความเป็นจริงจะเป็นการผสมผสานมากกว่าที่จะเป็นเพียงอย่างเดียวหนึ่ง เพียงแต่บางสไตล์อาจจะเด่นชัดในตัวผู้นำนั้นมากกว่ารูปแบบอื่น ซึ่งมีผู้แบ่งแยกสไตล์ของผู้นำเพิ่มเติมขึ้นอีกมากมาย เช่น Transformational Leader, Transactional Leader, Situational Leader, Strategic Leader, Coaching Leader, Visionary Leader ฯลฯ รวมทั้งทฤษฎีใหม่ ๆ ของนักวิชาการรุ่นใหม่ เช่น McKinsey, Robert House, Blake and Mouton เป็นต้น

ลักษณะของผู้นำ พิจารณาได้จาก ๓ ประการ คือ

- (๑) พิจารณาจากบุคลิกลักษณะท่าทีวาจา เช่น การแต่งกาย การพูดจา และมารยาทในสังคม

(๒) พิจารณาจากความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ วิธีการบริหารงาน เงิน คน

(๓) พิจารณาจากคุณธรรม จริยธรรมที่แสดงออก เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม

ที่มาของผู้นำ ส่วนใหญ่ผู้นำหรือหัวหน้าอาจมีที่มาแบ่งได้เป็น

(๑) มาโดยการแต่งตั้งตามที่มีระเบียบกฎหมายกำหนดขั้นตอนวิธีการไว้

(๒) มาโดยการเลือกตั้งจากหมู่คณะหรือประชาชนผู้มีสิทธิ

(๓) มาโดยธรรมชาติ เช่น กรณีขาดผู้นำท่ามกลางภัยพิบัติ เกิดผู้นำที่เข้มแข็งมานานำผู้คน

(๔) มาโดยจารีตประเพณี เช่น กษัตริย์ที่สืบทอดตำแหน่งต่อ ๆ กันมา

(๕) มาโดยการยกย่องสรรเสริญของผู้อื่น เช่น ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้หลักผู้ใหญ่ที่คนยอมรับ

(๖) มาโดยการใช้กำลังล้มล้างผู้ดำรงตำแหน่งอยู่เดิม เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร

ผู้นำเป็นพรสวรรค์หรือพรแสวง เป็นศาสตร์หรือเป็นศิลป์ ควรเป็นคนดีหรือเป็นคนเก่ง ?

คำถามเหล่านี้มักมีผู้สนใจสงสัยเสมอ ซึ่งในความเห็นของผมคิดว่ามนุษย์เราต่างจากฝูงสัตว์ที่ธรรมชาติเลือกสรรให้จำฝูงจะต้องแข็งแรงเฉลียวฉลาดกว่าตัวอื่นเพื่อประโยชน์ในการสืบเผ่าพันธุ์และนำพาฝูงให้รอดพ้นอันตราย แต่มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐกว่าสัตว์โลกทั่วไป ผู้นำของมนุษย์จึงมีทั้งที่เป็นพรสวรรค์ คือ มีบุคลิกลักษณะดึงดูดใจ หรือมีตบะบารมี (Charisma) ให้ผู้คนเชื่อถือทำตาม ตัวอย่าง เช่น นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ซึ่งผมสังเกตเห็นชัดถึงความเป็นผู้นำตามธรรมชาติตั้งแต่ยังเรียนในระดับมหาวิทยาลัยร่วมกับท่าน และมีทั้งที่เป็นพรแสวง คือ ผู้ที่ไม่ได้เกิดมาเป็นผู้นำตามธรรมชาติแต่สามารถอาศัยพรแสวงโดยการพยายามศึกษาฝึกฝนตนเองให้กลายเป็นผู้นำที่ดีซึ่งมีเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มพรสวรรค์เสียด้วยซ้ำ เช่นเดียวกันกับเรื่อง *ศาสตร์หรือศิลป์* คนที่มีความสามารถโดยธรรมชาติ (ศิลป์) ถ้าหากขาดการปรับปรุงเรียนรู้ (ศาสตร์) ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ก็อาจพลาดพลั้งได้สำคัญที่สุด คือ *ความดีต้องมาก่อนความเก่ง* นายวอร์เรน บัฟเฟตต์ มหาเศรษฐีนักเล่นหุ้นชาวอเมริกันเคยกล่าวว่า “ถ้าขาดซึ่งมโนสุจริต (Integrity) เสียแล้ว คุณสมบัติอื่น ๆ ก็หมดความหมาย” ดังนั้น ที่ได้ผู้นำที่ทั้งดีและเก่ง จึงนับเป็นโชคอย่างยิ่ง สรุปว่า มนุษย์ทุกคนหากพยายามศึกษาจุดอ่อนจุดแข็งของตน แล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองในทุก ๆ ด้านที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องหลักธรรมาภิบาล ก็สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้เสมอ

แหล่งสร้างผู้นำ นับตั้งแต่ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิรูประบบราชการโดยตั้งกระทรวงและจังหวัดขึ้นแทนระบบการปกครองบ้านเมืองแต่เดิมมา กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลปกป้องคุ้มครองและพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎร จึงเป็นแหล่งบ่มเพาะผู้นำในภาคราชการ โดยเฉพาะผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ หรือเคยเป็นหัวหน้าส่วนราชการของกรมในพื้นที่ภูมิภาค เนื่องจากลักษณะงานบังคับให้มีโอกาสฝึกฝนความเป็นผู้นำตลอดเวลา เช่น การเป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัดหรืออำเภอ การเป็นประธานในวาระต่าง ๆ การได้พบปะทำงานร่วมกับประชาชนและเอกชนบ่อยครั้ง การต้องสั่งการในยามสถานการณ์ฉุกเฉิน ฯลฯ ภาวะงานเหล่านี้ทำให้กระทรวงมหาดไทยเต็มไปด้วยผู้นำ ซึ่งเป็นนักบริหาร/นักปกครอง

แต่ก็ต้องยอมรับว่าคนเหล่านี้คงจะไม่ได้มีภาวะผู้นำที่ดีเสียทุกคน ส่วนใครจะมีภาวะผู้นำที่ดีอย่างไรหรือไม่คงต้องพิจารณากันไป

ผู้นำของกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายข้าราชการประจำที่ผมอยากจะนำจุดเด่นในความเป็นผู้นำของบางท่านมากล่าวถึงเป็นตัวอย่างเท่าที่ผมมีประสบการณ์ตรงกับท่านเหล่านี้ (จุดเด่นเหล่านี้เป็นความเห็นส่วนตัวซึ่งไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับผม เนื่องจากเราอาจมีข้อมูลที่ไม่ตรงกันหรือไม่เท่ากัน) เช่น นายพ่วง สุวรรณรัฐ (ความน่าเกรงขามและความภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์) นายวิญญู อังคนารักษ์ (ความคิดริเริ่มและการโอภาปราศรัย) นายพิศาล มุลศาสตราสาร (ความรวดเร็วในการสนองนโยบายและการสั่งการ) นายสมพร กลิ่นพงษา (ความเข้มแข็งและบุคลิกภาพของผู้นำ) นายโชคก วีระธรรม พูลสวัสดิ์ (การยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องและการตรงต่อเวลา) นายอนันต์ อนันตกุล (ความเฉียบแหลมในการบริหารและสอนแนะ) นายอารีย์ วงศ์อารยะ (ความรักในเกียรติยศศักดิ์ศรีของข้าราชการและยึดมั่นในหลักการ) นายฉลอง กัลยาณมิตร (ความเมตตาและการรับฟังความเห็นผู้อื่น) นายผัน จันทรปาน (การมองเห็นแง่มุมของปัญหาและการแก้ไขที่ไม่เหมือนใคร) นายวิชัย ศรีขวัญ (ความแนบเนียนในวิกฤตและถ่อมตน) นายวิบูลย์ สงวนพงศ์ (การปกครองสถานการณ์และสุขภาพ) นายฉัตรชัย พรหมเลิศ (ความอุตสาหะวิริยะและคล่องตัวสูง) คุณสมบัติของท่านทั้งหลายเหล่านี้หากได้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมถึงวิถีคิด วิถีบริหารจัดการรวมถึงวิถีดำเนินชีวิตว่าแต่ละท่านใช้ภาวะผู้นำแบบใด มีข้อดีข้อเสีย จุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจและข้าราชการรุ่นหลังที่ยังรับราชการอยู่ในปัจจุบัน

ความหมายของภาวะผู้นำ ฝรั่งแปล Leadership ว่า “the action of leading a group of people or an organization” มีนักวิชาการทั้งเมืองนอกเมืองไทยต่างก็ได้ให้ความหมายเรื่องนี้ไว้มากมาย อย่างไรก็ตามผมอยากจะสรุปความหมายตามความเข้าใจของผมว่า... “ภาวะผู้นำ คือ วิธีการแสดงออกที่สะท้อนถึงความคิดอ่านภายในจิตใจและสมองของบุคคลผู้ได้ชื่อว่าเป็นหัวหน้าหรือผู้นำผ่านทางบุคลิกลักษณะท่าทางที่วาจาเกิดการตัดสินใจ แล้วสื่อสารต่อไปสู่บุคคลอื่น โดยการสั่งการหรือจูงใจให้บุคคลนั้น ๆ ดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้” (คำว่าภาวะผู้นำส่วนใหญ่จะเข้าไปในความหมายด้านดี เช่น “หัวหน้าคนนี้มีภาวะผู้นำ” ก็แปลว่าคนนี้เป็นคนเก่งสั่งการหรือนำพาผู้คนได้) เมื่อผมเข้ารับราชการที่กระทรวงมหาดไทย ก็ได้ยินคำสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่าคนมหาดไทยต้องมีสามสิ่ง คือ “ภูมิวุฒิ ภูมิธรรม ภูมิฐาน” หมายถึง (๑) ต้องมีความรู้ ร่ำเรียนสูง ๆ ได้ยิ่งดี หรือให้พยายามหาความรู้เพิ่มเติม (๒) ต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม เมตตา กรุณา ไม่รังแกผู้น้อย ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง (๓) ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายดีสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามกาลเทศะ แสดงว่ากระทรวงมหาดไทยได้ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำมาโดยตลอด นอกจากการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแล้ว กระทรวงยังเน้นการดูแลประชาชนโดยการสร้างศรัทธามากกว่าการใช้อำนาจกับราษฎรดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ องค์ปฐมเสนาบดีได้ทรงเตือนไว้ว่า “เจ้าคุณ อำนาจอยู่ที่ราษฎรเชื่อถือ ไม่ใช่อยู่ที่พระแสงราชศัสตรา...”

ภาวะผู้นำที่จำเป็นยิ่ง แม้ว่าจะมีผู้กล่าวถึงภาวะผู้นำมากมายหลายตำราหลายผู้รู้ แต่จากการศึกษาค้นคว้าและสังเกตการณ์ ผมอยากจะขอสรุปภาวะผู้นำที่จำเป็นยิ่งสำหรับการบริหารราชการภาครัฐ ดังนี้

๑. คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ธรรมะที่อยู่ในจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออกที่สำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ในภาษาอังกฤษมีหลายคำ เช่น Morality, Ethics, Integrity, Honesty, Accountability สิ่งเหล่านี้นับเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในเบื้องต้นของมนุษย์และนักปกครอง นักบริหารในพระพุทธศาสนามีการแนะนำหลักธรรมสำหรับผู้บริหารไว้หลายอย่าง เช่น ทศพิธราชธรรม (ธรรมสำหรับพระเจ้าแผ่นดินและผู้ปกครองบ้านเมือง ๑๐ ประการ) สปัจริยธรรม ๗ (รู้จักเหตุ-ผล-ตน-ประมาณ-กาล-ชุมชน-บุคคล) พรหมวิหาร ๔ (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา) สมัยผมเป็นนายอำเภอเคยได้ยินข่าวเพื่อนนายอำเภอคนหนึ่งในจังหวัดเดียวกันลงทุนขับรถไล่ตามผู้รับเหมาที่ให้เงินใต้โต๊ะขาดไปหาร้อยบาท สิบมาจนถึงปัจจุบันเรื่องพวกนี้ก็ได้จางหายไป กลับหาหุ้ยงกว่าเดิมคะแนนดัชนีการรับรู้ทุจริต คือ Corruption Perceptions Index (CPI) ของประเทศไทยก็ตกต่ำลงทุกปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ อยู่ลำดับที่ ๑๐๔ จาก ๑๘๐ ประเทศ) ที่น่าตกใจคือวัดมานานนับสิบปีแล้ว คะแนนของเราไม่เคยเกินค่าเฉลี่ยของโลกเลย

๒. ความกล้าในการรับผิดชอบและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ภาวะผู้นำเรื่องนี้ต้องการบุคคลที่กล้าหาญ เด็ดเดี่ยวมั่นคง เพราะไม่ใช่เรื่องง่ายเมื่อต้องเผชิญกับอำนาจของผู้บังคับบัญชาหรือสังคมในยามที่ถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติงานผิดพลาด ความรับผิดชอบที่จะไม่โยนความผิดให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ผมเคยมีหัวหน้ากองคนหนึ่ง ชื่อนายจำเนียร ชวนะพงศ์ สั่งให้ผมทำคำสั่งโยกย้ายอธิบดีผู้มากบารมีท่านหนึ่งตามบัญชาของรัฐมนตรีว่าการฯ โดยให้ทำแบบลับที่สุด แต่หลังจากคณะรัฐมนตรีมีมติ ท่านรัฐมนตรีเข้าใจผิดไปเองว่าเรื่องรั่วไหลก่อน จึงสั่งให้ ปลัดกระทรวงหาตัวผู้รับผิดชอบ เมื่อหัวหน้ากองของผมถูกเรียกไปถาม ท่านก็แสดงความรับผิดชอบทันทีเลยถูกย้าย ภายใน ๒-๓ ชั่วโมง โดยไม่เคยมาถามผมเลยว่าร่างคำสั่งอย่างไร ใครเป็นคนพิมพ์ ใครเป็นคนทำความลับรั่วไหล ท่านจึงนับเป็นลูกผู้ชายตัวจริงสำหรับผม อีกเรื่องหนึ่งคือการยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง แม้จะถูกบีบจากผู้มีอำนาจมาก แคไหนด นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี เคยให้กำลังใจข้าราชการประจำว่า “เขาย้ายเราได้ แต่ลดซี (ระดับตำแหน่ง) เราไม่ได้ อยู่ไหนก็ทำประโยชน์ให้บ้านเมืองได้เหมือนกัน”

๓. ความยุติธรรม ผู้นำที่ดีต้องยึดเอาความยุติธรรมเป็นที่ตั้งในการดูแลผู้ร่วมงานและประชาชน คงไม่มีใครอยากทำงานกับหัวหน้าที่ไม่ยุติธรรมในการประเมินผลและให้ความดีความชอบ รวมทั้งการแต่งตั้ง เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่สำคัญ คือ ถ้าหน่วยงานนั้นมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต อนุมัติ หรือตัดสินชี้ขาด ยิ่งต้องคำนึงถึงความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง นายจู หรงจี้ อดีตนายกรัฐมนตรีจีน เคยกล่าวไว้ว่า “ข้าราชการไม่ได้เกรงข้าฯ เพราะข้าฯ เข้มงวด แต่เกรงข้าฯ เพราะข้าฯ สุจริต ประชาชนไม่ได้ชื่นชมข้าฯ เพราะผลงาน แต่ชื่นชมข้าฯ เพราะข้าฯ ยุติธรรม” (บางสำนักสนับสนุนให้ “ผู้บังคับบัญชาเข้มงวด” ซึ่งผมเห็นด้วย แต่ต้องมีความยุติธรรมและมีเมตตา ควบคู่กันไปด้วย)

๔. ความสามารถในการคาดการณ์อนาคต ผู้นำที่ดีควรมีความสามารถมองภาพรวมหรือสภาวะการณ์ ในอนาคต (Scenario) ได้ โดยมีลางสำนึกบางอย่าง (Sixth Sense) ที่บอกได้ว่าเรื่องใดทำแล้วจะดี เรื่องใดทำแล้ว จะเกิดปัญหา ความสามารถนี้จะทำให้ผู้นำวางวิสัยทัศน์ (Vision) ได้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น รัชกาลที่ ๔ ทรงเล็งเห็นว่าชาติตะวันตกกำลังรุกคืบเข้าในเอเชีย จึงได้ทรงเตรียมเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองและเตรียมการศึกษาให้ราชบุตรราชธิดา

ของพระองค์ท่าน ซึ่งต่อมารัชกาลที่ ๕ ก็ได้สืบทอดพระราชปณิธานนั้น โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ตลอดรัชกาล พบบ้านเมืองรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นมาได้ เรื่องการคาดการณ์อนาคตนี้เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางจิตใจและความคิดตามข้อ ๑. ด้วย กล่าวคือถ้าเป็นคนดีมีธรรมะ การตัดสินใจก็จะออกมาในทางมีเหตุมีผล มุ่งไปในด้านดีงามเสมอ แม้ถ้าหากผิดพลาดคลาดเคลื่อนบ้างก็จะไม่เสียหายมากนัก

๕. ความสามารถในการบริหารคน พระสาวกซ้ายขวาของพระพุทธเจ้า คือ พระโมคคัลลานะ และพระสารีบุตรก็ยังมีคุณสมบัติแตกต่างกันสำหรับการจะเลือกใช้สอย ดังนั้น ผู้นำต้องรู้จักหาคนดีคนเก่งมาใช้งาน ต้องรู้จักแยกแยะว่าใครมีความรู้ความสามารถอย่างไร งานใดควรใช้คนประเภทไหนทำ ถ้ารู้ไปถึงนิสัยใจคอ และพฤติกรรมส่วนตัว รวมถึงครอบครัวได้ก็ยิ่งดี ฉะนั้น การใช้คนให้เหมาะสมแก่งาน (Put the right man on the right job) จึงสำคัญยิ่ง แต่ที่สำคัญกว่าคือ การรักษาและพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์สามารถทำงานได้อย่างคุ้มค่า ยาวนาน (ยิ่งใช้ยิ่งเก่ง) พร้อมทั้งมีความสุขในการทำงาน (Happy Workplace) ผู้นำต้องพยายามทำให้คนเป็นทรัพย์สิน (Asset) ไม่ใช่หนี้สิน (Liability) อันเป็นภาระขององค์กร นอกจากนี้บางองค์กรมีการสร้างผู้นำรุ่นต่อไปอย่างเป็นระบบ เช่น บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (SCG) มีการบ่มเพาะแล้วคัดกรองอย่างถี่ถ้วน เพื่อวางทายาทคนที่จะเป็นผู้นำในอนาคต แบบรู้ตัวล่วงหน้าไม่คลุมเครือ ซึ่งระบบราชการไทยยังไม่สามารถจะทำได้เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องซับซ้อน มากเกินไป

๖. ความสามารถในการสื่อสาร อ돌์ฟ ฮิตเลอร์ ใช้ความสามารถในทางจิตวิทยาและวาทศิลป์ พาคนเยอรมันไปตายในสงครามโลกนับล้าน ๆ คน ในขณะที่วินสตัน เชอร์ชิล ก็ใช้คำพูดปลุกใจเป็นพลังให้ประชาชน และทหารอังกฤษสู้กับเยอรมันจนสุดกำลังเช่นกัน “We shall defend our island, whatever the cost may be, we shall fight on the beaches..., we shall fight in the fields and in the streets...; we shall never surrender” การสื่อสารต่อผู้คนจึงเป็นได้ทั้งทางบวกและลบ ซึ่งในชีวิตประจำวันผู้นำหรือหัวหน้าจะต้องพูดจา กับเพื่อนร่วมงานทั้งในการปรึกษาหารือ การประชุม การวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการ การอธิบายชี้แจงคำสั่งหรือ ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งการให้สัมภาษณ์หรือพูดต่อที่สาธารณะ ความผิดพลาดคลาดเคลื่อนของการสื่อสารอาจ ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกแคบลงเพราะเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารทันสมัยมาก ข้อมูล ข่าวสารที่ส่งกันไปมาในหน่วยงานและประชาชนมีมากมายมหาศาล ทำให้ความสำคัญของเรื่องนี้มีมากยิ่งขึ้น เป็น ทวีคูณ ฉะนั้น การฝึกฝนเตรียมตัวที่ดีเพื่อการสื่อสารที่ชัดเจนมีพลังไปในทางบวกจึงจำเป็นสำหรับผู้นำมาก

๗. ความมุ่งมั่นตั้งใจ ผู้นำจะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ (Determination) ที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ประกอบด้วยความอุตสาหะวิริยะเอาใจใส่ ความผูกพัน (Engagement) กับองค์กร และการมีแรงปรารถนา (Passion) ที่จะทำงานให้ได้ผลดี มาร์ติน ลูเธอร์คิง จูเนียร์ เคยกล่าวไว้ว่า “คนกวาดถนน ถ้ามีใจรักในงาน ก็สามารถกวาดถนนได้เหมือน ไมเคิล แองเจโลวาดรูป เบโธเฟนเล่นดนตรี เซกสเปียร์เขียนบทกวี” ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำจะเป็นพลังดึงดูดให้ผู้ร่วมงานคึกคักเข้มแข็งตามไปด้วย เช่น ถ้าหัวหน้ามาทำงานเช้า ลูกน้องก็จะมาเช้าตาม หัวหน้าขยัน ลูกน้องก็จะขยันตาม อย่างไรก็ตามผู้นำจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ของผู้ร่วมงานด้วย เพราะสภาพแวดล้อมทั้งงานและส่วนตัวอาจทำให้ความพร้อมที่จะร่วมปฏิบัติงานมีไม่เท่ากัน

ฉะนั้น การสร้างบรรยากาศที่ดี การบำรุงขวัญ การทำความเข้าใจในเป้าหมายและแผนงานที่จะเดินร่วมกันไป จึงมีความสำคัญที่ผู้นำจะรักษาสมดุลในการทำงานให้เหมาะสมด้วยการนำพาผู้คนในองค์กรให้มีความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงานไปในระดับที่ใกล้เคียงกัน

๘. ความฉลาด ปัจจุบันมีการแบ่งความฉลาดออกเป็นหลายแบบ ผมจึงเห็นว่าผู้นำหรือหัวหน้า ไม่จำเป็นต้องฉลาดปราดเปรื่องมี I.Q. (Intelligence Quotient) สูงแบบเรียนหนังสือได้ A ทุกวิชา เพราะผู้นำ สามารถหาคนฉลาด ๆ มาช่วยงานได้ ถ้าแก่หรือเจ้าสัวมากมายที่เรียนหนังสือน้อยแต่ทำธุรกิจประสบผลสำเร็จ ร่ำรวยเป็นเศรษฐี มีคนเรียนสูง ๆ มาเป็นลูกน้อง ฉะนั้น ผู้นำไม่จำเป็นต้องฉลาดมาก แต่ต้องเฉลียวเก่ง เพราะความเฉลียว จะทำให้เห็นหรือสงสัยอะไรบางอย่างที่คนฉลาดมองข้ามไป มีตัวอย่างมากมายที่ผู้นำหรือหัวหน้าฉลาดแต่ไม่เฉลียว แล้วสร้างปัญหาจนพองค์กรหรือประเทศชาติไปสู่หายนะ นอกจากนั้นแล้วผู้นำจำเป็นต้องมีความฉลาด ในการแก้ไขปัญหา A.Q. (Adversity Quotient) ความฉลาดทางอารมณ์ E.Q. (Emotional Quotient) ความฉลาด ทางสังคม S.Q. (Social Quotient) และความฉลาดทางจริยธรรมและศีลธรรม M.Q. (Moral Quotient) ด้วย จึงจะนำองค์กรหรือประเทศชาติ อยู่รอดปลอดภัย (Survival) และเจริญก้าวหน้า (Growth) ต่อไปได้ด้วยดี

บทสรุป บ้านเมืองเรามีปัญหาน้อยใหญ่มากมาย หลายปัญหาเรื้อรังแก้ไขไม่สำเร็จ ปัญหาใหญ่ ๆ เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การผูกขาดตัดตอน คุณภาพในการศึกษา โครงสร้างประชากร แรงงานหลบหนีเข้าเมือง การบุกรุกป่าและที่สาธารณะ ความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ความแตกแยกทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง ฯลฯ ปัญหาที่รองลงมา เช่น การพนัน สถานบันเทิงผิดกฎหมาย แชร์ลูกโซ่ การหลบเลี่ยงภาษี การขายสลากกินแบ่งเกินราคา ฯลฯ ส่วนปัญหาเล็กน้อยส่วนใหญ่เป็นปัญหาในการบริหารงานภายในส่วนราชการ เช่น ขาดอำนาจ ขาดคน ขาดงบประมาณ ขาดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้ผมมีความเชื่อว่า “ยาวิเศษ” ของผมสามารถแก้ไขปัญหาให้เบาบางลง ได้อย่างแน่นอน เพียงแต่ถ้าผู้นำหรือผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบกล้าพอที่จะใช้ภาวะผู้นำที่ดี ทั้งแปดข้อข้างต้นเข้าจัดการกับปัญหาเหล่านั้น โดยเฉพาะปัญหาโรคระบาดโควิด-19 ที่สร้างความเสียหายอย่างมากมาย ทั้งทางชีวิตร่างกายและทางเศรษฐกิจอยู่ในขณะนี้ ยังต้องการผู้นำที่ใช้ภาวะผู้นำเข้าจัดการกับปัญหานี้อย่างเต็มที่ ประเทศจึงจะพ้นภัยไปได้

“If you build an army of 100 lions and their leader is a dog, in any fight, the lions will die like a dog. But if you build an army of 100 dogs and their leader is a lion, all dogs will fight like a lion.” Napoleon Bonaparte

*****

ดร.พีรพล ไตรทศาวิทย์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่าง ตุลาคม ๒๕๕๑ - กันยายน ๒๕๕๓
ข้อคิด....“สุดยอดของนักปกครองคือการเป็นที่รักของประชาชน”

๑. ข้อมูลประวัติ

ด้านการศึกษา

- ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยคาร์ลตัน ประเทศแคนาดา
- ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

การฝึกอบรม

- หลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๒๗ ได้ลำดับที่ ๑ (ได้รับรางวัลผลงาน วิชาการยอดเยี่ยมและรางวัลผู้มีลักษณะผู้นำดีเด่น)
- หลักสูตรผู้บริหารระดับ ๙ รุ่นที่ ๔ ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- หลักสูตรผู้บริหาร เรื่อง Fiscal Decentralization in Developing and Transition Countries ณ สถาบัน Andrew Young School of Policy Studies , Georgia State University

ประวัติการรับราชการ

งานประจำ

มิถุนายน ๒๕๔๑ – ตุลาคม ๒๕๔๒	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก
มีนาคม ๒๕๔๓ – ตุลาคม ๒๕๔๕	รองอธิบดีกรมการปกครอง
ตุลาคม ๒๕๔๕ – มิถุนายน ๒๕๔๖	ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร
ตุลาคม ๒๕๔๖ – ตุลาคม ๒๕๔๘	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ตุลาคม ๒๕๔๘ – ตุลาคม ๒๕๔๙	อธิบดีกรมที่ดิน
ตุลาคม ๒๕๔๙ – กันยายน ๒๕๕๑	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
ตุลาคม ๒๕๕๑ – กันยายน ๒๕๕๓	ปลัดกระทรวงมหาดไทย

งานอื่น ๆ

มิถุนายน ๒๕๖๐ – เมษายน ๒๕๖๓	ประธานกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้ กฎหมาย องค์คณะที่ ๑
มิถุนายน ๒๕๖๓	กรรมการเฝ้าระวังและประเมินสภาวการณ์ทุจริต ของ ป.ป.ช.

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฏ

รางวัลและการเชิดชูเกียรติ

- เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้เฝ้ารับเสด็จและถวายงาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และได้รับพระราชทาน “เหรียญทองสองพระองค์ล้อมเพชรมหาวิชัยมงกุฎ”
- ได้รับพระราชทาน **เข็มเชิดชูเกียรติ ชั้นที่ ๑** จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ได้รับการคัดเลือกจาก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ให้เป็นวิทยากรโครงการตามรอยพระยุคลบาท ในระดับบริหาร (มีผู้ได้รับคัดเลือก จำนวน ๒๕ คน)
- ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาด้านการกระจายอำนาจระดับสูง (High-Level Advisory Group of Experts on Decentralization : AGRED) ในจำนวน ๑๕ คน จากทั่วโลกตามมติของคณะมนตรี ขององค์กรตั้งถิ่นฐานมนุษย์ สหประชาชาติ (UN – Habitat) ปี พ.ศ. ๒๕๔๕
- ได้รับการคัดเลือกจาก ก.พ.ร. ให้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีผลงานดีเด่น และได้รับทุนการศึกษาหลักสูตร “Senior Managers in Government” ณ Harvard University ประเทศสหรัฐอเมริกาในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๘
- เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ได้รับรางวัล “บุคคลดีเด่นด้านการสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ระดับประเทศ ปี ๒๕๔๖” และจังหวัดสกลนคร ได้รับรางวัลในระดับจังหวัดจากสำนักงาน ป.ป.ส. ด้วย
- ได้รับรางวัลจังหวัดที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๘ จากสำนักงาน ป.ป.ส. (จังหวัดนครสวรรค์)
- ได้รับรางวัลจากชมรมส่งเสริมคนดีเมืองสกล ประเภท **คนดีเชิงประจักษ์ พ.ศ. ๒๕๔๖** ถือเป็นครั้งแรกที่มีการมอบรางวัลแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ได้รับรางวัล “คนดีเมืองสี่แคว ประจำปี ๒๕๔๘” จาก สภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์
- ได้รับรางวัลนักรัพยากรมนุษย์ดีเด่นแห่งประเทศไทย (Thailand Top 100 HR Award) ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จากสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

บทนำ

เมื่อผมได้รับการติดต่อให้เขียนบทความในหนังสือคัมภีร์นักปกครองให้ครอบคลุมหลักการทำงานวิธีการ ผลงานที่ภูมิใจ วิสัยทัศน์ เทคนิคการบริหาร การแก้ไขปัญหาและปัจจัยแห่งความสำเร็จเพื่อเป็นวิทยาทานแก่นักปกครองรุ่นหลังและแก่นักรัฐศาสตร์ทั่วไป ผมก็มานั่งคิดว่าวิธีเดินเรื่องที่ดีที่สุด คือ การเอาภารกิจหลัก ๆ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเป็นกรอบและไล่เรียงสิ่งที่คิดว่าดี ๆ ที่ได้ทำไปในแต่ละภารกิจ และเพื่อให้เข้าถึงความรู้สึกในขณะที่กำลังกระทำภารกิจนั้น ๆ จะได้แทรกคำบรรยายบางส่วนเกี่ยวกับเรื่องเหล่านั้น พร้อมกรณีตัวอย่างเพื่อให้เห็นวิธีการทำงานและการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งเห็นถึงวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำในการสร้างศรัทธาในฐานะพ่อเมืองพร้อมกันไปด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านต้องระลึกเสมอว่าสิ่งที่ปฏิบัติจัดทำไปนั้นเกิดในบรรยากาศของการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อมในช่วงเกือบยี่สิบปีก่อนหน้านี้ จึงควรที่จะต้องใช้ดุลยพินิจพิจารณาให้ดีว่าอะไรบ้างที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนมั่นใจว่าแม้ทุกวันนี้จะเป็นยุคดิจิทัลก็ตาม แต่สิ่งที่ดิจิทัลแทนไม่ได้ คือการสร้างศรัทธาในฐานะพ่อเมืองด้วยการเข้าถึงประชาชนและให้ประชาชนเข้าถึงได้ เพื่อให้สามารถบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ได้ตรงความต้องการและเร็วที่สุด ต่อจากนี้ผมก็จะขอไล่เรียงหลักในการทำงานและภารกิจต่าง ๆ ที่ฝ่ายปกครองต้องไปบำบัดทุกข์ บำรุงสุขตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๑ หลักและจุดยืนในการทำงาน

ภาวะผู้นำจากวันที่เป็นนิสิต

ภาวะผู้นำของผมน่าจะเริ่มสะสมมาตั้งแต่สมัยเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการร่วมกิจกรรม นิสิตต่าง ๆ จนได้รับรางวัลชนะเลิศจากสภาของจุฬาฯ และได้รับเลือกเป็นอุปนายกสโมสรนิสิต แต่ที่สำคัญคือการได้เป็นประธานคณะกรรมการจัดงานนิทรรศการทางวิชาการของนิสิตจุฬาฯ ครั้งแรก ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๗ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นการเปิดบ้าน (Open House) ครั้งแรกของจุฬาฯ เพื่อให้ประชาชน นักวิชาการ และนักเรียนทั่วประเทศ เข้าเยี่ยมชมพัฒนาการทางวิชาการของแต่ละสาขาวิชา*

หน้าที่ประธานทำให้ผมต้องประชุมร่วมกับผู้แทนคณะ ๑๔ คณะ ประธานชมรมวิชาการทุกคณะ ประธานชมรมต่าง ๆ ของสโมสรนิสิต รวมทั้งคณะอาจารย์ที่ปรึกษา รวมแล้วผู้เข้าร่วมประชุมรวม ๕๐ คน โดยมีภารกิจ ตั้งแต่ การหาทุนจัดงานเองทั้งหมด พิธีการจัดสรรงบประมาณให้คณะและชมรมต่าง ๆ ออกแบบผังการแสดง (Master Plan) ของทั้งมหาวิทยาลัย การประชาสัมพันธ์ จัดตารางการแสดงของทั้งมหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งต้องใช้เวลาราวหนึ่งภาคการศึกษาในการเตรียมงาน

ที่สำคัญที่สุด คือ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการไปได้ครึ่งทางแล้ว เห็นว่างานนิทรรศการนี้มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์เพียงพอ จึงมีมติให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ โดยให้ผมในฐานะประธานคณะกรรมการฝ่ายนิสิต เป็นผู้ทำหน้าที่ถือกราบบังคมทูล ซึ่งถือเป็นมิติที่แปลกใหม่มากในยุคปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นระยะภายหลังกองทัพเรือเพียง ๑ ปี และยังมีมอบให้ประธานฝ่ายนิสิตเป็นผู้กราบบังคมทูลรายงานต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกด้วย และระหว่างงานได้รับเสด็จสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ซึ่งเสด็จทอดพระเนตรการแสดงผลงานของนิสิตเป็นการส่วนพระองค์ ซึ่งการทำหน้าที่ของผมในทั้งสองโอกาสสำคัญนี้ เมื่อมามองย้อนหลังกลับไป จะรู้ว่าถ้าเป็นข้าราชการจะต้องเป็นข้าราชการระดับสูง และเพียงบางคนที่เท่านั้นที่จะได้รับโอกาสเช่นนี้ กิจกรรมนิสิตที่ผมกล่าวมานี้ เป็นการสร้างทักษะในการจัดการ (Management Skills) ด้วยการปฏิบัติจริงให้แก่ตัวผมและผู้ร่วมงานทุกคนและเป็นการสร้างภาวะผู้นำ (Leadership) แก่นิสิตระดับแกนนำเพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการทำงานจากนิสิตอื่น ๆ ที่เป็นเพียงเพื่อนร่วมงาน (Colleagues) ไม่ใช่ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่อย่างใด

-----
* นายพีรพล ไตรทศาวิทย์ บทความเรื่อง “พ.ศ. ๒๕๑๕ แรกมีนิทรรศการทางวิชาการของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในหนังสือ “๕๐ ปี จามจุรี ๑๒”

ภาวะผู้นำแบบเพื่อนนี้เอง ที่กลายเป็นทักษะสำคัญที่ผมใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ “พ่อเมือง” เพื่อเข้าถึงประชาชน และให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย และได้รับศรัทธาจากประชาชน และข้าราชการที่เป็นคนดีทั้งหลาย ดังที่จะได้กล่าวให้เห็นชัดเจนในตอนต่อไป

ผมได้คิดประมวลจุดยืนและหลักยึดในการทำงานของผมตั้งแต่สมัยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้นำนิสิตในตำแหน่งอุปนายกสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาจนเกษียณอายุราชการ พบว่าจะหมุนเวียนอยู่ในหลักข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อรวมกันในการปฏิบัติแต่ละภารกิจ ซึ่งเมื่อผมขยายความต่อไปในงานแต่ละมิติพร้อมกรณีตัวอย่าง ผู้อ่านก็จะได้เห็นเองว่าผมได้ยึดหลักใดบ้างในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งพอประมวลได้ ๑๙ รายการด้วยกัน คือ

- (๑) จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูล รับฟังให้ชัดเจน และครอบคลุม ก่อนประกาศนโยบาย วิสัยทัศน์ และจุดยืน
- (๒) ต้องเป็นนักแก้ปัญหา ไม่หนีปัญหา มีคำตอบให้ผู้ที่บังคับบัญชา
- (๓) ต้องไม่นิ่งเฉยต่อปัญหาและความทุกข์ของประชาชน
- (๔) ทำงานอย่างมีแผนและขั้นตอนในการทำงาน
- (๕) สื่อสารให้ถึงกลุ่มเป้าหมายและเข้าใจง่าย
- (๖) ทำงานอย่างมีระบบและวางระบบในการทำงาน
- (๗) ให้ข้าราชการและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสำคัญ
- (๘) กล้าเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากสิ่งที่ไม่ถูกต้องและกับสถานการณ์วิกฤติ
- (๙) กล้าตัดสินใจในทุกสถานการณ์
- (๑๐) คุยง่าย คุยง่ายกับประชาชนและข้าราชการที่เป็นคนเก่งหรือคนดี และประชาชนที่ประกอบสัมมาชีพ
- (๑๑) รู้จักคนทั้งที่เป็นประชาชน เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีก่อนกำหนดระดับของฝีมือ

จริยธรรมและการคบหา

- (๑๒) สร้างบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์และอยู่ระหว่างตึง ๆ หย่อน ๆ
- (๑๓) ไปรับตำแหน่งที่ไหนต้องทำให้ที่นั่นดีขึ้น
- (๑๔) ยึดหลักการทำงานกับสิ่งที่เป็แกน (Core Issues) ไม่เสียเวลาไปยุ่งกับกระพี้
- (๑๕) ทำงานบนหลักการ เหตุผล พูดตรงไปตรงมา และให้ลูกน้องทราบที่เราชอบคนแบบนี้และเป็นพี่

พี่ของลูกน้องได้

- (๑๖) ยึดความเป็นธรรม ถูกต้อง และความโปร่งใสในทุกมิติของการบริหาร โดยเฉพาะการบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์

- (๑๗) ยึดความรวดเร็ว ถูกต้อง และพิจารณาผลกระทบในการทำงานด้วย
- (๑๘) ต้องทำในสิ่งที่พูดออกไป (Action is better than words) ไม่แนใจอย่ารับปาก
- (๑๙) รักษาความสง่างามหรือเกียรติศักดิ์ของข้าราชการ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการทำงาน

๒.๒ การปฏิบัติงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

- (๑) การสร้างระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้เขียนได้เน้นและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ระดับหมู่บ้านเพื่อให้สามารถ “เกาให้ถูกที่คัน” ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ แต่การที่ประชาชนเพียงไม่กี่คนหรือกลุ่มเล็ก ๆ อาจส่งเสียงได้ไม่ดังพอที่จะแก้ไขปัญหาใหญ่ ๆ ได้ เช่น ยาเสพติด การปฏิบัติไม่ถูกต้องของข้าราชการในพื้นที่ ฯลฯ จึงให้มารวมตัวกัน ในรูปของประชาคมหมู่บ้าน (ในทุกจังหวัดที่ผู้เขียนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด) โดยให้ประชาคมหมู่บ้านเป็นเวทีกลางที่เป็นจุดเริ่มและจุดกระตุ้นและอำนวยความสะดวก ให้ชาวบ้านได้มีโอกาสมาพบปะกันเพื่อร่วมกันเสนอปัญหาและความต้องการตลอดจนแนวทางแก้ไข

องค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ๒ คน กรรมการหมู่บ้าน ๓ คน ตัวแทนฝ่ายประชาชน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ครู สจ. ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน ผู้นำศาสนา อสม./อช./ผู้นำ อช. ผู้แทนกลุ่มอาชีพ ผู้แทนเกษตรกร โดยมีเงื่อนไขการดำเนินงานประชาคมหมู่บ้านดังนี้

๑) มีอัตราส่วน ๕ - ๑๐% ของจำนวนประชากรในหมู่บ้าน

๒) กรณีองค์ประกอบของประชาคมหมู่บ้านมีน้อยให้เลือกตัวแทนจากกลุ่มหรือคุ้มบ้านในหมู่บ้านมาเพิ่มเติม

๓) ประธานและเลขานุการเลือกจากที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมหมู่บ้านต้องจัดให้มีการพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย ๑-๒ เดือน/ครั้ง หรือเมื่อมีความจำเป็น เพื่อเสนอปัญหา หาแนวทางการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน นำปัญหาของชุมชนที่เกินขีดความสามารถเสนอต่อ อบต. และส่วนราชการเพื่อมาแก้ไขให้

ในจังหวัดนครสวรรค์ ประชาคมหมู่บ้านทำหน้าที่ระดมพลังความคิดและความสามารถในการแก้ไขปัญหา และชุมชนได้จัดเรียงความสำคัญประเภทปัญหาของจังหวัดไว้เป็นลำดับ คือ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การคมนาคม ราคาผลผลิตตกต่ำ ความยากจน การว่างงาน ขาดเงินทุน ขาดไฟฟ้า ขาดการติดต่อสื่อสาร และน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งประเภทปัญหาเหล่านี้ได้จัดเป็นฐานข้อมูลในการทำแผนงานและโครงการเสนอขอรับงบประมาณจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ ต่อไป การกำหนดกรอบกว้าง ๆ ขององค์ประกอบประชาคมไว้เช่นนี้ เจตนาของผู้เขียนก็เพื่อไม่ให้เกิดลักษณะของประชาคมที่มาจากบางพวกบางกลุ่มเท่านั้น เพราะในระยะยาวจะไม่สามารถเป็นองค์กรตัวแทนของชาวบ้านได้

การทำประชาคมหมู่บ้านได้เริ่มตั้งแต่จังหวัดนครนายกในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ในฐานะที่เป็นจังหวัดนำร่องของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และได้จัดทำ “โครงการรวมพลังสร้างนครนายก” ขึ้นเพื่อผนึกกำลังทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ทั้งภาคราชการและประชาชนหัวก้าวหน้าในพื้นที่ ช่วยกันไปกระตุ้นชาวบ้านให้ตื่นอย่างเป็นระบบ โดยใช้สิ่งจูงใจในระยะสั้น คือ โครงการกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจ (โครงการมียาฆ่า) ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณให้หมู่บ้านละหนึ่งแสนบาท ในการจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยให้ผ่านองค์กรบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นได้อาศัยโครงการพัฒนาตำบล ซึ่งกำหนดให้ตำบลละประมาณสองแสนถึงสี่แสนบาท เป็นสิ่งจูงใจให้ชาวบ้านมารวมตัวในรูปประชาคม โดยมีนโยบายจังหวัดตั้งแต่เริ่มต้นว่าหากประชาคมได้ประชุมเสนอปัญหาตามต้องการ และได้จัดลำดับความสำคัญแล้วห้ามคณะกรรมการหมู่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขโครงการของ

ชาวบ้านเด็ดขาด โดยให้นายอำเภอกำกับดูแล ให้เป็นไปตามนโยบายนี้โดยเคร่งครัด ทั้งนี้เพราะหากเราสามารถกระตุ้นให้ชาวบ้านรวมตัวกันแล้ว **ต้องให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของการรวมตัวนั้น** การรวมตัวนั้นก็เกิด **ความยั่งยืน** ซึ่งนโยบายของจังหวัดนี้ต่อมาระยะหลังเจ้าของนโยบายในส่วนกลางก็ได้สั่งการแก้ไขให้เป็นไปในแนวทางของจังหวัดเช่นกัน สำหรับในระยะกลางและระยะยาวเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในการแก้ไขที่ถูกที่คนผู้เขียนจึงได้กำหนดนโยบายขึ้นเองดังนี้

- ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านส่วนใดก็ตามที่ส่วนราชการสามารถแก้ไขได้ ให้รีบไปดำเนินการโดยให้อำเภอเป็นแกนกลางติดตามผล

- ปัญหาความต้องการของชาวบ้านส่วนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ให้นำมารวบรวมจัดทำเป็นแผนพัฒนาอำเภอ โดยชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจว่าผลจากการรวมตัวนี้จะได้อาปัญหาความต้องการไปทำในอนาคต แต่การให้เสนอปัญหานี้ ให้ชาวบ้านถกเถียงปัญหาและความต้องการกัน โดยใช้หลักเกณฑ์ง่าย ๆ คือ “จำนวนครัวเรือนและพื้นที่ประสบความเสียหาย ตลอดจนความรุนแรงของปัญหานั้น” ประกอบด้วยเพื่อจะได้เรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาตามเกณฑ์เหล่านี้

ทั้งนี้ ผู้เขียนได้นำชุดแบบฟอร์มการวางแผนพัฒนาอำเภอ ซึ่งผู้เขียนเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาเศรษฐกิจและสังคม วิทยาลัยการปกครอง (พ.ศ. ๒๕๒๕) และคณะวิทยากรได้ร่วมกันคิดขึ้น และทำเป็นคู่มือใช้อบรมวิทยากรจังหวัดและอำเภอในสมัยนั้น แทนที่จะปล่อยให้วิทยากรประชาคมต่างคนต่างคิดอย่างไร้ทิศทาง

การจัดเตรียมวิทยากร

วิทยากรประชาคมหรือวิทยากรกระบวนการนั้น เป็น **ปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของความเข้มแข็งของประชาคม** จึงได้มีการเตรียมการตามลำดับดังนี้

๑) ระดับอำเภอ ให้คัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นวิทยากรหรือผู้ประสานงานประชาคม **ทั้งที่เป็นข้าราชการและที่เป็นชาวบ้านหัวก้าวหน้า** ในกรณีข้าราชการให้คัดเลือกข้าราชการที่สันทัดในการทำงานกับชาวบ้านเป็นหลัก

๒) อบรมผู้ประสานงานประชาคมโดยละเอียด เพื่อสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันทำงานในโครงการนี้ รวมทั้งสร้างความเข้าใจถึงเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะต้อง **เล่นบทบาทออกเป็น ๓ ระยะ** คือ ระยะในการก่อรูปประชาคม ผู้ประสานงานจะต้องชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการรวมตัว และเข้าช่วยเหลือประสานประชาคมและเลขานุการค่อนข้างมาก และเมื่อมีการประชุมประชาชนไปได้สักระยะหนึ่งก็เข้าสู่ระยะกลาง คือ ค่อย ๆ ปลอ่ยให้เขาปฏิบัติหน้าที่โดยเราช่วยอยู่บ้าง และระยะสุดท้าย คือ เขาสามารถนัดประชุมและดำเนินการประชุมได้ทั้งหมด โดยข้าราชการเป็นแต่เพียงผู้เข้าร่วมประชุมเท่านั้น

ผลของการดำเนินงาน

๑) จากการศึกษาเพื่อประเมินโครงการมियाซาว่าทั่วประเทศในปี ๒๕๔๒ โดยสำนักงบประมาณ ซึ่งส่วนหนึ่งดำเนินการโดยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่าในการประเมินความพอใจของชาวบ้านที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม

เสนอโครงการ และการเข้ามามีส่วนร่วมดูแลในขั้นการจัดทำโครงการ **จังหวัดนครนายกได้รับการจัดให้เป็นจังหวัดตัวอย่างในการบริหารโครงการมียาชาว่าบนความต้องการของชาวบ้าน**

๒) ประชาคมหมู่บ้านทั้งที่นครนายก สกลนครและนครสวรรค์ ได้แจ้งจำนวนผู้ค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติดออกมาเป็นจำนวนสูงกว่าจังหวัดทั่วไปที่มีขนาดพื้นที่และประชากรใกล้เคียงกัน และทำให้การปราบปรามการป้องกันและบำบัดรักษาประสบผลสำเร็จ เช่น จังหวัดนครนายกมีสถิติการจับกุมได้เพิ่มขึ้นมาก ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ มีผู้ต้องขังยาเสพติด จำนวน ๕๘๒ คน ได้ยาบ้า จำนวน ๑๖,๗๑๘ เม็ด เมื่อเทียบกับ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ในเดือนสิงหาคม มีผู้ต้องขังยาเสพติดเพียง ๖๐ คน ได้ยาบ้าเพียง ๖,๔๑๕ เม็ด เป็นผลให้สำนักงาน ป.ป.ส. ได้คัดเลือกให้**จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดนำร่องในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาคกลางในสมัยนั้นด้วย**

๓) ที่สำคัญที่สุด คือ เมื่อผู้เขียนได้ไปรับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายกและได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อรับพระราชทานแนวทางเกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ นั้น สิ่งแรกที่รับสั่งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด คือ ให้แก้ปัญหาคาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เพราะครูทั้งหลายมาราบบังคมทูลว่าผู้ค้ายาขายยากันข้ามรั้วโรงเรียนอย่างเปิดเผยไม่เกรงกลัวใด ๆ ผู้เขียนจึงได้วางแนวทางในการรวมพลังชาวบ้านโดยเน้นการรวมตัวของชาวบ้าน จนการปราบยาเสพติดประสบความสำเร็จได้อย่างน่าพอใจ และเมื่อถึงเวลาที่ผู้เขียนจะโยกย้ายจากจังหวัดนครนายก ผู้เขียนได้เข้าเฝ้าเพื่อกราบบังคมทูลลาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระเมตตารับสั่งกับผู้เขียนว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ได้ถวายรายงานว่า ผู้ค้ายาที่เคยขายยาข้ามรั้วโรงเรียนไม่มีแล้ว ซึ่งถือสิริมงคลและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนเป็นอย่างยิ่งในการที่จะทำหน้าที่พ่อเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต

๔) เมื่อย้ายมาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมการปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับมอบหมายให้ดูแลการวางแผนพัฒนาอำเภอและเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปของคณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับประเทศ เพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติของรัฐบาล โดยมีการประชุมและสัมมนาข้าราชการระดับสูงลงมาถึงระดับปฏิบัติ เพื่อปรับวิธีคิดวิธีทำงานและการวางตนภายในระบบการทำงานที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางและอบรมให้ทราบถึงวิธีในการหาปัญหาจากชาวบ้านด้วย ซึ่งระยะเวลานั้นเป็นระยะเวลาที่ทุกอำเภอจะต้องทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี ให้สอดคล้องกับการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๙ ผมจึงได้หารือกับอธิบดีกรมการปกครอง (นายอภัย จันทนจุลกะ) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อนำรูปแบบของ**โครงการรวมพลังสร้างนครนายกมาขยายผลไปทั่วประเทศ เพื่อให้มีแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี บนความต้องการของชาวบ้านจริง ๆ** โดยใช้รูปแบบของประชาคมหมู่บ้านและวิทยากรกระบวนการที่เคยทำไว้แล้ว

ผลจากการทำงานนี้ ผู้เขียนจึงได้รับเชิญให้บรรยายในหัวข้อ “การดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนระหว่างภาครัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชน” ในการประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ปลัดกระทรวงอธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชน ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓

๕) พลังประชาชนในรูปประชาคมหมู่บ้าน ยังช่วยให้สามารถแก้ปัญหาใหญ่ ๆ ให้ลุล่วง ดังที่ผมได้กล่าวไว้ในหัวข้อประสบการณ์นักปกครองแก่นักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๕๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่าในช่วงที่แก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนาทุ่ง ๑๕,๐๐๐ กว่าไร่ที่นครนายก ผมก็ใช้ประชาคมเหล่านี้ โดยทำความเข้าใจให้เขาารู้เรื่อง ว่าถ้าคุณปล่อยให้มีนาทุ่งแบบนี้ ไร่นาคูณพังหมด ความเค็มที่ไหลไปทั้งทางน้ำและดิน เมื่อท่านเอาน้ำมารดต้นไม้ ต้นไม้ก็เหี่ยวเฉาหมด ผมไปทำความเข้าใจกับประชาคมทุกคนบอกให้เข้าใจเรื่องนี้ สุดท้ายประชาคมก็มีมติว่าไม่เอานาทุ่ง ขอเลิก ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่เบื้องหลังก็บอกว่าเลิก ผมบอกว่านครนายกมีทั้งสวนและน้ำ น้ำก็จะเสียหายหมดแล้ว

ผลสุดท้ายนาทุ่งต้องหยุดทั้งหมด แต่กว่าจะเลิกได้ผู้เลี้ยงกุ้งก็ก่อบีบมา ๗๐๐ - ๘๐๐ คน มาประท้วงผู้ว่าราชการจังหวัด เรื่องเลิกนาทุ่ง ทั้ง ๆ ที่ผมประกาศว่าให้เลิกแบบเลิกทาส คือ ผมประกาศวันนี้ ให้เวลาท่านอีก ๔ เดือน คือ ๑ ฤดูการเลี้ยง หรือที่เรียกภาษาเลี้ยงว่า ๑ ครอบ ผมประกาศตอนนั้นยังไม่จบรอบที่กำลังเลี้ยง ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการจับกุ้ง ผมบอกไม่เป็นไร รอบนี้ให้แล้วไป ผมให้ท่านอีก ๑ รอบ และเมื่อครบ ๑ รอบแล้วขอให้เลิก แต่พอถึงเวลาจริง ๆ พวกเขาเอามือบีบมาประท้วงผม ซึ่งมีกำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่เบื้องหลัง ปรากฏว่าเมื่อมือบีบมาจริง ๆ พบว่าผู้ที่เสียหายจริง ๆ ที่อยู่เบื้องหลังของมือบีบคือ บริษัทขายยากุ้ง อาหารกุ้ง เพราะถ้าเลิก ๑๕,๐๐๐ ไร่นี้ เสียรายได้ไปไม่น้อยเลยในการขายอาหารกุ้งและขายยา มือบีบ ๘๐๐ คนที่ยกมานั้น เราให้ตำรวจเช็คแล้ว ปรากฏว่าเป็นคนในพื้นที่ไม่เท่าไร แต่ขนมาจากจังหวัดปราจีนบุรี พอตำรวจไปตรวจบัตรประชาชนก็แตกฮือกันหมด เพราะถือบัตรประชาชนจังหวัดปราจีนบุรีทั้งหมด แสดงว่าใครขนมาก็พวกบริษัทขายยา ผมก็ลงไปยืนยันกับเขาว่า นโยบายบอกจะให้เลิกและบอกล่วงหน้าแล้ว วันนี้พวกคุณจะมาชุมนุมอยู่ที่นี้ก็ได้ ผมจะจัดน้ำอำนวยความสะดวกให้ แต่เราจะไม่ยกเลิกที่ประกาศออกไปแล้ว เพราะว่าเมืองนี้เป็นเมืองสวน เมืองไร่ เมืองนา เพราะฉะนั้น ถ้าหากจะเลี้ยงให้ครบแล้วเลิก แต่สุดท้ายเขาก็ถอยไป เมื่อสิ้นวัน เพราะพวกนี้ไม่ใช่มือบีบแบบอาชีพมาก่อนความวุ่นวาย เมื่อเขากลับไปในตอนเย็น วันรุ่งขึ้นมือบีบที่มาสนับสนุนนโยบายผมให้จังหวัดนครนายก ปลอดภัยก็มาถึงประมาณสองพันกว่าคน ประกอบด้วย นักเรียน ครู ชาวบ้าน มาชูป้ายสนับสนุนผู้ว่าราชการจังหวัด ให้นครนายกปลอดภัย เรื่องนี้ก็จบกันไปเพราะว่ากำลังที่มาสนับสนุนมากกว่า และในท้ายที่สุดก็เลิกหมด แต่เหตุนี้ทำให้ผมต้องปลดผู้ใหญ่บ้านไปด้วย เพราะว่าผู้ใหญ่บ้านอยู่เบื้องหลังแล้วไม่ยอมเลิกสนับสนุน เมื่อชาวบ้านมาร้องผมสองครั้ง ผมก็ให้นายอำเภอจัดประชุมแล้วให้ชาวบ้านออกเสียง ก็มีการถอดถอนผู้ใหญ่บ้านออกไป ทั้งหมดนี้คือพลังของประชาคมหมู่บ้านที่ทำให้เรื่องใหญ่ ๆ หลาย ๆ เรื่องนอกจากเรื่องนี้ เช่น เรื่องยาเสพติดก็ดี เรื่องอื่น ๆ ก็ประสบความสำเร็จด้วย

๖) จากการที่ได้ขยายผลเรื่องประชาคมโดยใช้ประสบการณ์ของจังหวัดนครนายก มาขยายผลในระดับประเทศคือ ทำทุกอำเภอ หลังจากทำไปประมาณ ๑๐ เดือน ได้มีการประเมินโดยใช้ตัวชี้วัดต่าง ๆ จากการประเมินผลของ ๔๕ จังหวัด รวม ๕๑๓ อำเภอ พบว่า จากประชาคมหมู่บ้านประมาณ ๓๙,๐๐๐ แห่ง มีประชาคมหมู่บ้านในระดับก้าวหน้ามี จำนวน ๑๐,๗๐๐ แห่ง หรือร้อยละ ๒๘.๒๓ ระดับปานกลาง จำนวน ๒๓,๐๐๐ แห่ง หรือร้อยละ ๖๐.๙๑ ระดับที่ต้องปรับปรุง จำนวน ๔,๐๙๑ แห่ง หรือร้อยละ ๑๐.๗๗ ซึ่งสิ่งนี้ ถือเป็นงานที่อำเภอทั้งหลายได้ร่วมลงมือทำเรื่องประชาคมหมู่บ้านอย่างจริงจัง และถ้าทำกันต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะเกิดความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแน่นอน โดยสรุปแล้วงานชุมชนเข้มแข็งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ของชาวบ้านได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ทั้งในด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด การแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาด้านทรัพยากรน้ำ และพัฒนาด้านสังคม ฯลฯ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

๒.๓ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ยาเสพติดเป็นเรื่องที่ทำลายสุขภาพ ทำลายครอบครัว และก่อให้เกิดอาชญากรรม มากมายในหลากหลายรูปแบบ ผมได้เริ่มดำเนินการเรื่องยาเสพติดตั้งแต่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นจังหวัดแรก เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การทำงานเรื่องยาเสพติดให้สำเร็จ พอดีจะประมวลขั้นตอนสำคัญได้ดังนี้

(๑) การออกสัมผัสเพื่อเข้าถึงชาวบ้าน ผมออกไปพบชาวบ้านแบบสุ่มตัวอย่างทั้งรายบุคคล และรายกลุ่มในพื้นที่ที่รู้ว่ามีการขายยาแพร่หลาย โดยถามชาวบ้านว่า ทำไมถึงไม่แจ้งตำรวจ คำตอบคือ ผมแจ้งข่าวไปเพียง ๒ - ๓ วัน พ่อค้าก็มาลากคอปพร้อมข่มขู่ว่า **มีง้องกูอยากตายหรือ** จึงไม่มีใครกล้าร้องอีกเลย และชาวบ้านยังบอกผมด้วยว่าคนที่กล้าออกมาพูดมีจำนวนน้อย สู้พวกค้ายาไม่ได้ ในนาที่นั้นสิ่งที่ผมคิดถึงวิธีที่จะแก้ปัญหา คือ พลังประชาชนที่ผนึกกันและต้องมีจำนวนไม่น้อย เพื่อให้มีเสียงดังชนิดที่ผู้มีอำนาจจะปฏิเสธไม่รับฟังไม่ได้ ผมจึงได้เริ่มออกไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านในทุกตำบล ทุกหมู่บ้านเพื่อให้เห็นประโยชน์ ในการรวมตัวกันเป็นประชาคมดังที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนแรก

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการเรื่องยาเสพติด คือ ต้องรักษาความลับในทุกขั้นตอนไว้ ตั้งแต่ผู้ให้ข้อมูลลายมือของเขา เป็นต้น เพื่อให้แหล่งข่าวปลอดภัย แต่การที่ชาวบ้านจะส่งข่าวให้ เขาต้องมั่นใจเสียก่อนว่าจะไม่กลับไปถึงตัวเขาแน่ การสร้างความมั่นใจแก่ชาวบ้านนั้น ผมต้องบอกอย่างจริงจังว่าที่ผ่านมาท่านอาจจะพึ่งพาเจ้าหน้าที่บ้านเมืองไม่ค่อยได้ แต่ช่วยฟังผมสักนิดหนึ่ง ผมจะเอาจริงเรื่องนี้ ขอความร่วมมือจากทุกคน ข้อมูลใด ๆ ที่ท่านส่งมาให้ผม จะไม่มีคนอื่นเห็นอีกเลย นอกจากผมกับเลขาฯ เท่านั้น **ไม่มีทางที่ลายมือของท่านจะหลุดไปที่คนอื่น** ท่านจำไว้ถ้าท่านไม่เชื่อ ท่านไม่ต้องใช้ลายมือตัวเอง ท่านใช้ลายมือลูกหลานก็ได้ ไม่ต้องลงชื่อ บอกแต่ชื่อผู้ค้า หมู่บ้านอยู่ที่ไหน ชื่ออะไร เดียวผมมาจับเอง ขอให้ท่านลองผู้ว่าราชการจังหวัด คนนี้สักครั้งเถิด

นอกจากการหาข้อมูลจากประชาคมหมู่บ้านแล้ว ผมได้รับเปิดตู้ไปรษณีย์ **“ระฆังพ่อเมือง”** ตามแนวทางที่สมัยพ่อขุนรามคำแหงให้ชาวบ้านมาร้องทุกข์ ซึ่งในการบรรยายให้หนักปกครองระดับสูง ผมได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ช่องทางกรสื่อสาร” คือ การหาข่าวจากชาวบ้าน ผมเปิดทุกทางเริ่มตั้งแต่ตู้ ป.ณ. ระฆังพ่อเมืองของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเคยใช้ที่จังหวัดนครนายกได้ผลมาก แต่มีเงื่อนไขอย่างเดียวคือ **ต้องทำตู้ ป.ณ. นี้ให้ศักดิ์สิทธิ์** แต่ไม่ใช่เอาไปให้หลวงพ่อปลุกเสก แต่แปลว่าเมื่อชาวบ้านร้องมาแล้ว ต้องทำให้เขาเห็นทันทีแล้วคุณจะได้ข่าวจากตู้ ป.ณ. นี้เต็มไปหมด ในกรณีของผม หลังจากสร้างความมั่นใจให้แก่ชาวบ้าน ผมคิดในใจว่าชาวบ้านคงต้องรอเพื่อพิสูจน์ว่าผมทำให้ข่าวที่เขาให้เป็นข่าวลับตามที่พูดหรือไม่ หลังจากที่ผมพูดกับชาวบ้านไปแรก ๆ ก็ยังเจียบอยู่สักพักใหญ่ หลังจากนั้นก็มีใบร้องเรียนเข้ามาเพียงสองสามใบ ผมก็คิดทันทีว่า ได้เวลา

สร้างความศักดิ์สิทธิ์กันแล้ว ผมก็ให้ชุดเฉพาะกิจออกติดตาม เมื่อพบว่าใช่จึงจับชุดชุมจับ และจับผู้ค้าได้นำมาดำเนินคดี และกระจายข่าวให้สาธารณชนทราบ จากนั้นไปร้องเรียนก็มาเต็ม ตู้ ป.ณ. ระฆังพ่อเมืองของผม

ข้อมูลจากการทอดแบบสอบถาม

นอกจากข้อมูลจาก ตู้ ป.ณ. ระฆังพ่อเมือง และจากประชาคมหมู่บ้านแล้วที่จังหวัดสกลนครที่อยู่ในช่วง “๙๐ วันกับสงครามยาเสพติด” ผมยังใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่ม อ.ส.ม. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครูแกนนำ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งหมดจำนวน ๙,๐๐๐ ฉบับ และได้รับคืนมากกว่า ๔,๐๐๐ ฉบับ เป็นรายชื่อผู้ค้าทั้งหมดประมาณ ๑,๐๐๐ ราย และรายชื่อนี้เราได้ส่งให้อำเภอตรวจสอบยืนยันอีกชั้นหนึ่ง จากการหาข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ จึงทำให้เราได้มีข้อมูลผู้ค้ายาเสพติดที่สกลนครถึง ๘๖๙ ราย ทั้ง ๆ ที่จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดแห่งศาสนา คนที่ให้ผมคือประชาคมทั้งหมด ในขณะที่จังหวัดชลบุรีส่งรายชื่อมาแค่ ๓๐๐ กว่าคนเป็นไปได้อย่างไรในข้อเท็จจริง โดยหลักแล้วจังหวัดชลบุรีมีแหล่งเจริญเต็มไปหมดน่าจะมีผู้ค้าเกินพันด้วยซ้ำ ซึ่งผมได้กล่าวให้ความเห็นเช่นนั้นที่ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยจึงกระทบถึงผู้บังคับบัญชาด้วย เพราะทุกจังหวัดที่เอาตัวเลขผู้ค้าออกมา ต้องดำเนินการให้จบสิ้นภายใน ๙๐ วันเรื่องนี้ผมมองว่าไม่สู้จะเป็นธรรม จึงน่าจะเป็นเหตุหนึ่งที่ผมถูกย้ายมาเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยหลังจากนั้นไม่นาน ทั้ง ๆ ที่มีผลงานยาเสพติดในระดับสูงและอยู่ในระดับต้น ๆ ของประเทศ

(๒) การปราบปราม ผมได้บรรยายให้นักปกครองระดับสูงฟัง ในตอนหนึ่งว่า

“ผมจะจับชุดเฉพาะกิจ แต่ว่าผมทำไม่เหมือนคนอื่น ผู้ว่าราชการจังหวัด คนอื่นอาจจะเกรงใจตำรวจ แต่ผมจะคุยกับผู้การฯ บอกว่าสถานการณ์เป็นอย่างนี้ สมเด็จพระเทพรัตนฯ ท่านรับสั่งกับเราอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคุณก็ผู้การฯ (พล.ต.ต.ภาณุพงษ์ สิงหราช ณ ออยุธยา) ใหม่ ผมก็ผู้ว่าราชการจังหวัด ใหม่ถอดตาม ผมบอกว่าเอาอย่างนี้ดีกว่า **ผมขอชุดตำรวจ ๑ ชุดอยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัด** ผมจะจับชุดเฉพาะกิจของผมเอง มีป้องกันจังหวัด อส. และตำรวจที่มีข้อมูลจากชาวบ้านว่าเป็นตำรวจที่ดี เป็นชุดเฉพาะกิจ เวลาออกพื้นที่จะมีสื่อมวลชนไปด้วย โดยไม่บอกเวลาล่วงหน้า สำหรับที่สกลนคร **ผมตั้งชุดเฉพาะกิจทั้งจังหวัดและอำเภอด้วย** และในการดำเนินการนั้นเพื่อป้องกันข้อครหาขึ้นมา เพราะเรารู้ว่าเรื่องยานี้ ถ้าเราไปจับแข่งกับตำรวจเมื่อไร เดี่ยวจะมีข่าวปล่อยใส่เราว่าชุดเราเป็นชุดล่าเมืองขึ้นอีก เพราะฉะนั้นเวลาเราจับสื่อมวลชนที่ไปด้วยจะถ่ายรูปทันที และเรียงยาให้เห็นเลยว่ายาปริมาณเท่าไร ถ่ายรูปทันที เพราะปกติเวลาเขาจับ สมมุติจับ ๑,๐๐๐ เม็ด แต่เวลาลงบันทึกจะเหลือ ๒๐๐ - ๓๐๐ เม็ดไม่รู้ที่เหลือหายไปไหนหมด เคยมีกรณีอย่างนี้บ่อย ๆ ไม่ได้เป็นทุกราย แต่ว่ามีอย่างนี้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ เรารู้ ดังนั้นเวลาเราจับ เราจึงต้องถ่ายรูปทันที เพื่อเป็นหลักฐาน นอกจากการใช้ชุดเฉพาะกิจแล้วผมยังได้ให้นายอำเภอ **เข้าควบคุมการสอบสวนคดียาเสพติด** ซึ่งปกติจะไม่ค่อยปฏิบัติกัน แต่ผมได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากท่านอัยการจังหวัดนครนายกสมัยนั้นซึ่งเป็นคนตรง ในการอบรมนายอำเภอและปลัดอำเภอถึงวิธีการในการเข้าควบคุมคดียาเสพติดและถือเป็นจังหวัดเดียวที่ดำเนินการเช่นนี้ นอกจากนี้ ผมยังได้บรรยายเพิ่มเติมกับผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศในการชี้แจงนโยบายไว้ว่า

“การทำงานของชุดเฉพาะกิจต้องมิงบประมาณรองรับในรูปของกองทุนยาเสพติด ซึ่งอาจทำได้โดยการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งในสมัยที่จังหวัดนครนายกนั้นผมได้รับความร่วมมือ

จาก อบต. และเทศบาลทั้งหมดสนับสนุนตั้งเป็นกองทุนให้ทำแสนบาท สำหรับใช้ในการปราบปราม ไปล่อซื้อ เป็นเบี้ยเลี้ยงต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามวิธีใช้งบประมาณต้องโปร่งใส ชัดเจน ให้ผู้บริจาคทั้งหลายเข้ามาร่วม เป็นกรรมการด้วยเงินจำนวนนี้ใช้ตั้งแต่การหาข่าวจากโรงเรียน วางสายข่าวลับต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้นเราต้องให้ครู เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลและดูแลบำบัด ส่วนการปราบปรามเป็นเรื่องของนายอำเภอ เรื่องโรงงานเป็นเรื่องของนายอำเภอ ต้องหาวิธีการและกลยุทธ์ที่แนบเนียนที่จะเข้าไปตรวจปัสสาวะในจุดที่สงสัย แต่ต้องทำด้วยวิธีแนบเนียนเพื่อไม่ให้ ผลกระทบไปถึงเจ้าของโรงงาน ส่วนนักโทษเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการหาข่าวเพื่อไปสู่การปราบปรามและการยึดทรัพย์ ต้องนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทั้งหมด เช่น สรรพากรจังหวัด ขนส่งจังหวัด ที่ดินจังหวัด ฯลฯ มาฝึกอบรม เทคนิคทางข้อกฎหมายโดยฝึกอบรมเป็นทีม ส่วนเรื่องการบำบัดรักษานายอำเภอต้องลงพื้นที่ทำประชาคม นำผู้เสพยาออกมาให้สาธารณสุขดำเนินการบำบัดรักษา และมีการติดตามผล รายงานผลเป็นระยะ ๆ การปราบปราม และการบำบัดรักษาต้องทำควบคู่กันไป ผู้ว่าราชการจังหวัดทำมากแค่ไหน นายอำเภอต้องทำเหมือนกัน การปฏิบัติตน อย่าทำตนมีเงื่อนไข พยายามระดมความคิดจากผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดแล้วท่านก็จะเรียนรู้ไปกับเขาด้วย”

(๓) การยึดทรัพย์ของผู้ค้ายาเสพติด

ในสมัยนั้นมีผู้ว่าราชการจังหวัดนับคนได้ที่สนใจทำเรื่องการยึดทรัพย์ผู้ค้ายาเพราะส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ กลัวถูกฟ้องกลับ แต่ถ้าสามารถยึดทรัพย์ได้จะทำให้ผู้ค้าอื่นเกรงกลัว เพราะไม่อย่างนั้นผู้ค้าจะคิดว่าตัวเข้าคุกก็ยังมีเงิน ให้ครอบครัวใช้อย่างสบาย ออกจากคุกมาก็ยังมีเงินใช้ แต่ถ้าเรายึดทรัพย์ได้พวกนี้ก็จะน้ำตาตกระลิกถึงกรรมทันที แต่สิ่งที่ผมต้องเร่งทันทีคือ การแก้ปัญหาความไม่เข้าใจไม่รู้ ทั้งของนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ตำรวจและหัวหน้า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในข้อกฎหมายและวิธีการในการยึดทรัพย์ ผมจึงได้จัดตั้งชุดตรวจยึด อาัยทรัพย์สิน และได้จัดการอบรมเรื่องกฎหมายการฟอกเงินและกระบวนการยึดทรัพย์โดยเชิญเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. และคณะฯ มาช่วยบรรยายโดยละเอียดให้กับนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้กำกับ รองผู้กำกับการ สภอ. และ สภต. หัวหน้าส่วนราชการทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน เช่น สรรพากรจังหวัด ที่ดินจังหวัด ขนส่งจังหวัด คลังจังหวัด ชมรมธนาคารจังหวัด เป็นต้น และวางข่ายการสื่อสารกับสำนักงาน ป.ป.ง. อย่างใกล้ชิดเพื่อขอคำปรึกษาในทุกกรณี ที่มีการยึดทรัพย์ และให้ทุกชุดปราบปรามเข้าใจถึงหลักฐานสำคัญต่าง ๆ ที่ชุดยึดทรัพย์ต้องการจากผู้ค้า

ผลการจากการเอาจริงในเรื่องนี้เป็นผลให้จังหวัดสกลนครสามารถตรวจยึดทรัพย์ผู้เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดเป็นราคาประมาณการตามรายการทรัพย์สินจำนวน ๑๖๖ ล้านบาทเศษ ซึ่งมากเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(๔) การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดและการฟื้นฟูผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ด้านการบำบัดรักษานั้น เนื่องจากประชาคมและกลุ่มต่าง ๆ สามารถส่งรายชื่อผู้เสพยาออกมาได้ถึง ๓,๔๗๐ คน ซึ่งนำเข้าค่ายบำบัดรักษาในชุมชน โดยฝึกกำลังทั้งสาธารณสุข โรงพยาบาล วัด ฝ่ายปกครอง ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประชาคมและกองกำลังหมู่บ้านต้านยาเสพติด (ก.ต.ส.) โดยดำเนินการเป็น หลักสูตรต้นแบบ ๑๐ วัน ๙ คืน ใน ๗ อำเภอ และให้ทุกอำเภอจัดชุดบำบัดมาร่วมสังเกตและเรียนรู้เพื่อไปจัดทำที่อำเภอตนเอง ต่อไป โดยจังหวัดสกลนครสามารถบำบัดรวมทั้งให้คำปรึกษาได้ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ ถือเป็นจังหวัดที่มีผลงาน

ด้านบำบัดรักษาอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ และได้มีการอบรมทักษะในการประกอบอาชีพตอนท้ายของโครงการตามที่ประสงค์ด้วย

สิ่งที่ทำให้การบำบัดประสบความสำเร็จ คือ

- ๑) ค่าใช้จ่ายในแต่ละค่ายเป็นมาตรฐานเดียวกันคือ ๑,๐๐๐ บาท/คน
- ๒) การนำบุคคลมาเข้าค่ายดำเนินการร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครอง ตำรวจและสาธารณสุข
- ๓) นำสมาชิกครอบครัว ประชาคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมารับตัวในวันปิดค่าย
- ๔) ระบบ Matrix Program นำครอบครัวมารับทราบกระบวนการติดตาม
- ๕) ประชาคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำผู้เสพของหมู่บ้านมาบำบัดรักษาพร้อมกันที่โรงพยาบาล

สถานีอนามัยจนครบหลักสูตร

เพื่อให้เห็นแนวทางการทำงานให้ครบวงจร ตั้งแต่หาข้อมูลผู้ค้า ผู้เสพ การตั้งชุดปราบปราม ชุดยึดทรัพย์ บำบัดรักษา ส่งตัวกลับให้ชุมชน และบทบาทของกองกำลังต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด และการดำเนินการในโรงเรียน

ผมขอยกคำกล่าวบางตอนในแต่ละกระบวนการมาเพื่อให้เห็นภาพดังนี้

- การพบปะประชาคมเมืองสกลนคร วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๖

“วันนี้เป็นวันที่เรามาพบกันนับจากที่ผมมาพบกับท่านเมื่อคราวที่แล้ว ระหว่างที่ผมพูดกับท่านนี้ เจ้าหน้าที่ของผมจะแจกซองจดหมายลับจากผมกับท่าน และขอความกรุณาท่านตอบจดหมายผมด้วย ในจดหมายนั้นจะติดแสตมป์และจำหน่ายถึงผมไว้เรียบร้อยแล้ว ท่านกรุณาตอบจดหมายลับของผม ยังไม่ต้องอ่านตอนนี้ เลิกงานแล้วไปอ่านเงียบ ๆ และเวลาตอบจดหมายผมก็ไม่จำเป็นต้องไปบอกใคร ตอบมาเงียบ ๆ คนเดียว ไม่ให้ใครเห็น เพราะว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญมาก ผมจะต้องรู้คนเดียวจากท่านเท่านั้น แล้วผมจึงจะดำเนินการต่อไปได้”

เวลานี้จดหมายลับของผมมีถึงประชาคมหมู่บ้านแล้วเช่นกัน ไม่ได้มีถึงเฉพาะท่าน ขอให้เขาตอบจดหมายลับของผมเช่นกัน เวลานี้เขาตอบกลับมาแล้วเป็น ๒ กล่องใหญ่จากชาวบ้าน ดังนั้น เวลานี้เรามีรายชื่อผู้ค้าจำนวนหนึ่งแล้วทั้งจังหวัด สิ่งที่ผมต้องการจากท่านก็คือ ข้อมูลในส่วนของท่านในประชาคม ในเขตเมือง เพื่อจะมาตรวจสอบกับข้อมูลที่เราได้จากชาวบ้าน

ข้อมูลจากท่านทั้งหลายจะมาอยู่ที่ผม แล้วจะใช้ลายมืออีกลายมือหนึ่งของลูกน้องผมไม่ใช่ลายมือของท่านแล้วถึงจะส่งต่อไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลท่านจะไม่มีหลุดไปจากผม และผมทำลายหมด ฉีกทิ้ง เผาทิ้ง ทำลายทิ้งสิ้น เพราะฉะนั้น ขอให้มั่นใจลายมือท่านจะไม่มีการหลุดไปจากผม เมื่อลายชื่อทั้งหลายเรียบร้อยแล้วผมก็จะเชิญผู้ที่มีลายชื่อทั้งหลายมาคุยกันว่า จะออกมาเองหรือจะให้เราเรียกมาพบ ถ้าจะค้าต่อก็ให้ออกไปจากจังหวัดสกลนคร อยู่ที่นี่ไม่ได้ ถ้าจะอยู่ที่นี่ต้องเลิก ล้างมือ ถ้ายืนยันจะค้าต่อก็กลับไปได้ไม่เป็นไรแต่เพียงรู้กัน ท่านต้องรับกรรมทางใดทางหนึ่ง เพราะท่านทำกรรมกับประเทศชาติไว้เยอะมาก สำหรับผู้เสพเราก็จะเรียกมาคุยเช่นกันว่าจะให้เราจับหรือจะให้เราบำบัด ถ้าไม่ออกเพื่อบำบัดพื้นฟูก็ต้องถูกจับ แต่ถ้าออกมาแสดงตัวเพื่อยินดีเข้าสู่กระบวนการบำบัด จะบำบัดให้ บำบัดเสร็จจะส่งกลับไปให้กรรมการชุมชน ในจดหมายลับที่ขอท่านนี้ช่วยบอกด้วยว่าผู้ค้าผู้เสพและแหล่งมั่วสุมที่ไหนในพื้นที่ของท่าน เพราะจะได้ให้ชุดของเราเข้าไปในทุบแหล่งมั่วสุม

เพราะเราไม่อยากให้ผู้ที่ได้รับการบำบัดเสร็จแล้ว ส่งกลับไปก็ไปสู่วัยรุ่นในพื้นที่อีก กรรมการชุมชนต้องช่วยดู พอบำบัดเสร็จผมจะส่งรายชื่อบุคคลที่บำบัดเสร็จแล้วไปยังกรรมการชุมชน **เวลาบำบัดจะไม่เอาเฉพาะเด็ก แต่จะเอาพ่อแม่มาด้วย** เพราะปัญหาจำนวนไม่น้อยอยู่ที่พ่อแม่ ซึ่งคุณลูกไม่อยู่หรือเอาแต่ดูตา บางคนมั่นใจว่า ฉันท่ามันเข้าเย็น นั่นแหละทำให้เด็กเตลิด จึงต้องนำพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกดี ๆ มาเล่าให้ฟังว่าเขาสื่อสารกันอย่างไร มีไขจิกหัวตาเข้าตาเย็นอย่างนี้ลูกก็เตลิดหมด”

(๕) ยาเสพติดในสถานศึกษา

สำหรับในโรงเรียนผมได้เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ปกครอง จำนวน ๒๐๐ กว่าแห่ง ประมาณ ๑,๐๐๐ คน มาพบกันแล้ว ๒ รุ่น ผมยื่นนโยบายว่า ผู้อำนวยการทุกโรงเรียน ไม่สนใจเรื่องยาเสพติดไม่ได้แล้ว ใครไม่สนใจเรื่องยาเสพติด ไม่สอดส่องนักเรียนตนเอง ผมจะทำรายงาน ถึงกระทรวงศึกษาทุกโรงเรียนที่ไม่สนใจหลังจากวันนี้ไป ผมเคยเรียนท่านว่า ผู้ปกครองเคยมาเล่าให้ผมฟัง ว่าเข้าโรงเรียนเทคนิคหรืออาชีวะ ลูกเป็นเด็กดีไม่เคยเสพยา พอเข้าไปคบเพื่อน เพื่อนส่วนใหญ่เสพยาก็อยู่ไม่ได้ เลยต้องเสพกับเขาไปด้วย ถ้าสถานการณ์เป็นอย่างนี้เด็กที่เข้าไปอยู่ในสถานศึกษาจะต้องเสพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้วเด็กดีจะเหลือหรือ ผมรับไม่ได้เนื่องจากจังหวัดสกลนครเป็นศูนย์พัฒนาคน พัฒนานักเรียน ถ้าขึ้นปล่อยแบบนี้ แล้วเวลานักเรียนที่มาจากจังหวัดอื่น โดยเฉพาะจังหวัดนครพนมกลับบ้านไปเสาร์-อาทิตย์ เข้ามาพกยามาขายพร้อม นี้คือสิ่งที่มีข้อมูลยืนยันชัดเจน

ผมจึงขอกำหนดไว้กับโรงเรียนคือ

๑) ผอ.โรงเรียนต้องลงมาเล่นปฏิเสศความรับผิดชอบไม่ได้

๒) ครูที่โรงเรียนต้องเล่นไม่ใช่โยนให้ครูผู้ปกครอง ๓ คน

ปัจจุบันใช้สูตรอาจารย์ ๑ คน/นักเรียน ๓๐ - ๓๕ คน ผมถามว่าถ้าอาจารย์ ๑ คน ดูแลนักเรียน ๓๕ คน เด็กที่มีอาการบ่อย ๆ การเรียนตก เข้าส้วมบ่อย ๆ จะรอดหรือรอดตาหรือไม่ อาจารย์ต้องรู้ ดังนั้น อาจารย์ทั้งโรงเรียนต้องคอยสอดส่องเรื่องยาเสพติดนักเรียน

๓) ในโรงเรียนให้ทำห้องเพื่อทำ **คลินิกให้คำปรึกษา** จะต้องมีอาจารย์ที่เด็กรักเคารพ เป็นอาจารย์ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเด็กในเรื่องยาเสพติด หลังจากสอดส่องแล้วเด็กคนไหนที่มีอาการติดยาก็เอาเข้ามาในคลินิกขอตรวจปัสสาวะ เราได้สอนวิธีตรวจปัสสาวะในเด็กให้กับอาจารย์ไปแล้ว ต่อไปไม่ต้องให้สาธารณสุขไปตรวจ อาจารย์เขาตรวจเป็น เราจะต้องไปถึงตรงนั้น ขณะนี้โรงเรียนทุกโรงเรียนก็ตรวจปัสสาวะของเด็กตัวเองได้ สงสัยเด็กคนไหนเชิญเข้ามาในคลินิกขอตรวจ พอเขายออกมาได้สิรู้ว่าใช่ จะต้องไม่มีการประจานเด็ก ไม่ลงโทษเด็ก ต้องคุยกันแบบญาติพี่น้อง พ่อแม่ ลูก นั่นคือกติกาที่เราตกลงกัน อาจารย์ต้องไปสร้างบรรยากาศว่าเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน เด็กเสพไม่ใช่เรื่องร้ายแรง ขอให้พร้อมจะมาคุยกัน ยินดีจะให้เลิก ยินดีจะให้ฟื้นฟู บำบัด เด็กหมดอนาคตทางการเรียนจะไม่มี ประเทพบเด็กเสพติดยาแล้วไล่อกไม่ทำให้ทำ จะไม่มีการทำอย่างนั้น ขอให้เด็กออกมา คนไหนที่ต้องการบำบัดจะจัดบำบัดให้ อาจจะทำในโรงเรียน อาจจะมีนักเรียนมาอยู่ชั้นเดียวกัน แล้วบำบัดก็ได้ เรื่องนี้เป็นการหลงผิดชั่วครูชั่วยาม ถ้าเจ้าตัวสมัครใจอยากเลิกก็เปลี่ยนได้ เราต้องคุยกัน ทุกโรงเรียน ต้องทำ วันนั้นเราคุยกันทั้งวันกับคณะครู ผมได้เอาโรงเรียนตัวอย่างที่จังหวัดนครนายก จังหวัดเก่าของผมที่ทำสำเร็จ

ได้เอามาเล่าให้ฟังว่าเขาสังเกตนักเรียนอย่างไร เรียกนักเรียนมาคุยอย่างไร แล้วตรวจปัสสาวะเด็ก แล้วทำให้เด็กสามารถค่อย ๆ เลิก เล่าให้ฟังหมดแล้ว **ต่อไปนี่ผมและคณะนายอำเภอ ตำรวจ จะเข้าไปโรงเรียนใหญ่ ๆ** ไปติดตามดูท่านทั้งหลาย ทำแค่นี้บ้าง ผมอาจจะมีการเอาเด็กนักเรียนออกมาสัมภาษณ์ โดยเฉพาะ**ในโรงเรียนใหญ่ ๆ** เพื่อถามข้อเท็จจริงว่าโรงเรียนคุณยังมียาเสพติดอยู่เยอะไหม เพราะถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนมาบอกว่าโรงเรียนผมไม่มีปัญหา ไม่เยอะ จะได้ยืนยันได้ว่าโกหก โรงเรียนคุณเต็มไปหมด จะทำหรือไม่ทำ ถ้าไม่ทำก็ไม่เป็นไร ผมรายงานรัฐบาลขอย้ายผู้อำนวยการออกนอกพื้นที่ จังหวัดจึงขอความร่วมมือผู้บริหารในสถานศึกษา ครู อาจารย์ทุกคนช่วยกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อพบให้เอารายชื่อเด็กที่มีปัญหาออกมาให้หมด เพื่อนำเด็กเหล่านี้ไปบำบัดรักษาร่วมกับประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งประชาคมหมู่บ้านจะควบคุมดูแลเด็กเหล่านี้ เป็นการป้องกัน**ไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน** ที่จะมีการควบคุมดูแลเด็กได้ทั้งในเวลาและนอกเวลา”

(๖) กองกำลังหมู่บ้านต้านยาเสพติด (ก.ต.ส.)

คำกล่าวของผู้ว่าราชการจังหวัดในพิธีเปิดโครงการกองกำลังหมู่บ้านต้านยาเสพติด อำเภอพังโคน วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ความตอนหนึ่งว่า

“ผมมั่นใจว่าประชาคมที่มีพลังจะส่งเสียงสู้กับเรื่องต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ตรงนี้ก็เลยให้ส่งชื่อทั้งทางลับทางแจ้งก็แล้วแต่ของผู้ค้าและผู้เสพ ประชาคมต้องคุยกับครอบครัวพ่อแม่ของเด็กที่เสพยาให้เอาลูกออกมารายงานตัว การที่เอาลูกออกมารายงานตัว ตดยาเสพติดไม่ได้ลงโทษ เราไม่ประจาน เราจะเอาเขาออกมาบำบัด เมื่อบำบัดแล้วส่งกลับมาให้ท่านดูแล การบำบัดไม่ไปบำบัดไกลจะทำในตำบลหรือในชุมชน **เราจะไปบำบัดที่ชุมชนให้ประชาคมมาดูแลการบำบัด ให้พ่อแม่ของเด็กที่มาบำบัดมาดูแล** นี่คือวิธีการบำบัดให้หายจากยาเสพติด พ่อแม่ต้องมาดูแล ประชาคมต้องมาดูแลด้วยเป็นครั้งเป็นคราว เพราะเมื่อบำบัดเสร็จแล้วเราจะส่งผู้ที่ได้รับการบำบัดกลับไปสู่อ้อมอกของประชาคม ประชาคมรับเขากลับไป และต้องตามดูว่าบุคคลนี้ยังไปเสพยาอีกหรือไม่

เรื่องสุดท้ายที่ประชาคมจะต้องทำคือ มีกองกำลังที่เรียกว่า **กองกำลังหมู่บ้านต้านยาเสพติดหรือ (ก.ต.ส.)** กองกำลังนี้จะเหมือนกองทัพ **เหมือนตำรวจบ้านของประชาคม** คอยตั้งจุดตรวจ ผมได้มอบอำนาจให้นายอำเภอสั่งตั้งโดยใช้อำนาจของผู้ใหญ่บ้าน ถือว่ากองกำลังนี้เป็นผู้ช่วย ถ้ามีเหตุการณ์อะไร สามารถให้การช่วยเหลือได้กับบุคคลที่เป็นกองกำลัง บาดเจ็บขึ้นมาก็มีงบเข้าไปช่วย ถือว่าท่านเป็นคนที่ช่วยราชการ

กองกำลังตรงนี้เมื่อเข้าอบรมแล้ว หวังว่าคงได้เริ่มดำเนินการเร็ววันที่พังโคน ขณะนี้มีคนออกมารายงานตัวมากที่สุด

อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญมากคือ ประชาคมในหมู่บ้านต้องสร้างกติกา ต้องบีบบังคับผู้ค้าทุกรูปแบบ ไม่คบค้าสมาคมกับบ้านผู้ค้ายา กองทุนเงินกู้ยืมครอบครัวผู้ค้ายาไม่มีสิทธิ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การอำนวยความสะดวกแก่ลูกบ้าน เรื่องอะไรก็แล้วแต่ สำหรับครอบครัวผู้ค้ายานั้นไม่ให้ความสะดวก หากจะมีการค้าขายในร้านค้าในหมู่บ้าน ครอบครัวที่ค้ายาห้ามร่วมโดยเด็ดขาด ไม่มีสิทธิ์เข้าไปขายของ กติกาเหล่านี้ผมอยากให้ประชาคมไปคิดกันเพิ่มเติมว่ามีอะไรที่สามารถกดดันครอบครัวผู้ค้ายาได้ นั่นแหละคือตัวที่จะให้ผู้ค้ายาต้องถอยเลิกไปโดยยั่งยืน”

คำกล่าวของผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร พิธีเปิดค่ายบำบัดผู้ติดยาเสพติด ณ อำเภอโคกศรีสุพรรณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ความตอนหนึ่งว่า

“เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายที่ออกมาสำนึกว่าสิ่งที่เราเสพอยู่นี้ไม่ตืออยากจะทำเป็นความสำนึกแรก ที่ถูกต้อง แม้กระทั่งพระพุทธเจ้ายังบอกว่า ไม่มีอะไรประเสริฐที่สุดเท่ากับชนะใจตนเอง จำความตั้งใจของท่านไว้ ความตั้งใจของท่านวันนี้ที่ว่า ทุกคนบอกว่าอยากจะเลิกให้จำไว้ ถ้าแพ็ครวนี้กลับไปเสพยาอีก ความภูมิใจในตัว คราวจะหมดไปแล้ว ความเป็นลูกผู้ชายออกสามศอกควรจะหมดไปด้วย ท่านทั้งหลายจะแพ็คลูกผู้หญิงออกสามศอก ที่ผมเล่าให้ฟังเมื่อสักครู่นี้ว่ายอมเลิกติดยาเพราะสงสารแม่

สำหรับเมื่อออกจากค่ายแล้วจะแบ่งการติดตามท่านทั้งหลาย ใครที่เข้าค่าย ๙ วัน ๑๐ วัน แล้วคิดว่า พอได้ก็จบ บางกรณีที่อยู่แล้วยังจะต้องติดตามต่อ ก็จะทำให้ท่านกลับไปที่บ้านแล้วนัดท่านออกมา ถ้าในหมู่บ้าน และตำบลหนึ่งมี ๓ - ๔ คน จะต้องจัดรถพาออกมาหาหมอต่อเนื่อง ไม่ปล่อยให้ต่างคนต่างมา ผมให้อำเภอกับ อบต. ผู้ใหญ่บ้านเวลานี้ช่วยกัน ที่ผมเคยบรรยายแล้วว่า ให้จัดคาร์ด ค่าน้ำมัน ผมอยากให้หมอนัดเช็กให้ตรงกัน หมู่ไหนที่มี ๕ คน ก็ให้มาพร้อมกันทีเดียว ให้หมอบำบัดคราวเดียวเลย ถ้าจะมา ๘ ครั้งก็ให้พร้อมกันทั้ง ๘ ครั้ง ไปกลับอย่างนี้ไม่ให้มีใครขาดไป ผมจะให้ผู้ใหญ่บ้านกับประชาคมเป็นคนดูแล ที่ทำอย่างนี้เพราะในอดีตให้ผู้บำบัด มาเองหรือครอบครัวพามา มาไม่กี่ครั้งก็หาย นอกจากนั้น ท่านทั้งหลายต้องมารายงานตัวสม่ำเสมอ จะต้องกำหนด วันมารายงานตัวเดือนละ ๑ ครั้ง รายงานตัวกับผู้ใหญ่บ้านหรือรายงานตัวกับอำเภอก่อน แล้วแต่จะกำหนด รายงานตัว ก็เหมือนกับลักษณะอยู่ระหว่างคุมประพฤติ เพราะไม่อย่างนั้นเราจับท่านนะถ้าท่านกลับไปเสพ ช่วงนี้เราจับท่านแล้ว เป็นผู้ต้องหาเสียประวัติ ส่วนวิทยากรจากอำเภอก่อนที่มาส่งเหตุการณ์ในวันนี้ กรุณาเผื่อให้ดี ดูให้ดี ขบวนการใด ๆ ที่ใช้ ใจผมถ้าเป็นไปได้อยากให้รวบรวมวิธีการที่วิทยากรใช้ปลูกเร้าทางจิตใจ รวมทั้งการจูงใจ สารพัดที่จะให้บุคคลเหล่านี้ ตั้งใจและมีกำลังใจสูงขึ้นเรื่อย ๆ ที่จะเลิก ตรงนี้สำคัญ นี่คือการบวนการทางจิตวิทยาที่ต้องทำ คนที่ฝึกไปแล้ว ต้องมีศิลปะที่จะใช้ได้ ก็ฝากท่านทั้งหลายเผื่อใจให้ละเอียด เพราะท่านต้องกลับไปทำเอง และเมื่อไปทำเองทุกขั้นตอนต้องรู้ การฝึกอบรมวันนี้จึงสำคัญมาก ถ้าทุกคนที่มาฝึกดูแล้วสนใจบ้างไม่สนใจบ้าง คือไม่เผื่อใจใกล้ชิด อาจจะขาดหัวใจ บางตอนของการต่อเนื่อง การฝึกจิตใจคนให้เข้มแข็งขึ้นไปเรื่อย ๆ ถ้าใช้เทคนิคไม่ถูกต้องก็จะตก คือทำไม่ครบ ทุกกระบวนการ ก็จะได้ผลตามที่ตั้งไว้

ใครที่เลิกยาแล้ว กลับไปแล้ว ถ้าสามารถกลับไปพร้อมกันเป็นกองกำลังต้านยาเสพติดได้ยิ่งประเสริฐ ที่สุด เวลานี้จะมีกองกำลังต้านยาเสพติด ๒๐ - ๓๐ คน/หมู่บ้าน ถ้าใครเลิกแล้ว อาสาเข้าไปเป็นกองกำลังต่อสู้ เรื่องยาเองนั่นคือสิ่งที่ประเสริฐที่สุดที่ท่านจะทำได้ คือการทำความดีกับแผ่นดินกับชุมชนของท่าน

ผลการดำเนินการ

จากการดำเนินงานข้างต้น จังหวัดสกลนครเอารายชื่อผู้ค้าที่เสนอมาจากประชาชนออกมา จำนวนสูงมากเป็นอันดับสามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถดำเนินการได้ถึงร้อยละ ๙๗.๔ ในด้านดัชนี ความพึงพอใจต่อผลงานของจังหวัด ปรากฏว่า จังหวัดสกลนครมาลำดับที่ ๔ ของทั้งประเทศ ซึ่งผู้เขียนได้กล่าว ในรายการวิทยุผู้ว่าราชการจังหวัดพบประชาชนไว้ตอนหนึ่งว่า การประเมินผลการทำงานของจังหวัดสกลนครเรา เป้าการจับกุมก็อยู่ลำดับที่ ๓ ของภาค การบำบัดเราก็ออยู่ลำดับที่ ๓ - ๔ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การยึดอายุัตถ์ทรัพย์เราสูงที่สุดในภาค เขาได้มีการวัดความพึงพอใจของประชาชนโดยสำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ออกมาตรวจสอบประเมินความพึงพอใจของทุกจังหวัด ปรากฏผลเป็นที่น่าพึงพอใจว่า จังหวัดสกลนครได้ลำดับที่ ๔ ของทั้งประเทศ มีจังหวัดก่อนหน้าเราสามจังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดเล็กหนึ่งจังหวัดคือจังหวัดหนองบัวลำภู และขนาดกลางสองจังหวัดคือ จังหวัดน่านและจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีขนาดไม่เกิน ๑๔ อำเภอ ก็เล็กกว่าเรา เพราะฉะนั้น จะว่าไปสกลนครถือเป็นจังหวัดใหญ่จังหวัดแรกที่ได้ความพอใจจากประชาชนมากที่สุด และถัดจากเราไปก็เป็นจังหวัดอุดรธานี

อย่างไรก็ตาม ในแง่ข้อมูลที่เป็นตัวชี้ว่างานของเราได้ผล คือ เมื่อเราจับกุมผู้ค้ายา ยา ก็เริ่มหายากขึ้น ราคาขายในตลาดก็เพิ่มขึ้น ๒ -๓ เท่าตัว นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ให้ร้านทำम्मสตรีช่วยสตั้บรับฟังจากสุภาพสตรีวัยคุณแม่ทั้งหลายที่มาทำम्मพบว่าคุณแม่จำนวนมากบอกว่าดีใจมากที่ได้ลูกที่ติดยาขึ้นมาแล้ว จึงน่าจะสะท้อนออกมาเป็นความพึงพอใจของชาวบ้านโดยรวมที่สอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงาน ป.ป.ส. ดังกล่าว และตัวชี้วัดอีกประการหนึ่งคือ เมื่อครั้งผู้เขียนดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้รับรางวัลบุคคลดีเด่นด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจากสำนักงาน ป.ป.ส. ด้วย และยังได้รับรางวัลจังหวัดที่มีผลการปฏิบัติราชการดีเด่นในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่จังหวัดนครสวรรค์จากสำนักงาน ป.ป.ส. เช่นเดียวกัน

๒.๔ การแก้ไขปัญหาคาญกนและการพัฒนาอาชีพ

การแก้ปัญหาคาญกน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรและพวกที่อยู่นอกภาคเกษตรที่ไม่มีงานทำเป็นหลักเป็นแหล่ง หรือพวกที่รับจ้างรายวัน ซึ่งได้ให้ทำบัญญัติคนจนตามนโยบายของรัฐบาล แต่ต้องให้ได้คนจนที่เป็นคนจนจริง ๆ ไม่ใช่คนจนที่เป็นญาติหรือพรรคพวกของคนมีบารมีในหมู่บ้าน โดยให้ชี้ระบุเป้าหมายให้ชัดเจน โดยใช้ข้อมูล จปฐ. เป็นหลัก เพื่อตรวจสอบกับผู้ขึ้นทะเบียนตามแบบสำรวจคาญกน (สย.) ที่ไม่ใช่ครัวเรือนคาญกนออก หลังจากนั้นก็ให้ประชาคมหมู่บ้านมีมติยืนยันคนที่เป็นคนจนจริง ๆ ตามบัญชีนั้นอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงค่อยมาแยกเป็นคนจนก้าวหน้า คือ พวกคนจนที่ใจสู้ กับพวกคนจนปานกลางคือพอพัฒนาได้ และคนจนล้าหลังคือพวกที่เมาทั้งวันนอนทั้งวัน เพื่อที่เราจะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองกับพวกที่ไม่มีแววไปเปล่า ๆ หลังจากนั้นจึงค่อยมาดูว่า คนจนเหล่านี้สนใจจะประกอบอาชีพอะไร และโดยสภาพของเขาและครอบครัวเหมาะที่จะทำอะไร ระหว่างพวกที่จะไปทางเกษตรกับ พวกที่นอกภาคเกษตร

อย่างไรก็ตาม เมื่อภาคเกษตรยังเป็นอาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่ ก็ควรจะมีการหาความต้องการจำเป็น (Needs) ของชาวบ้านทั้งจังหวัดให้ชัดเจน ได้กล่าวไว้แล้วว่า การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการมีประชาคมหมู่บ้านภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ การอภิปรายถกเถียงกันถึงปัญหาในหมู่บ้าน โดยดูจากความเร่งด่วนของปัญหาความรุนแรงของปัญหา และขนาดพื้นที่ที่เสียหายจากปัญหานั้น ซึ่งขณะนั้นจังหวัดนครสวรรค์ได้ให้แต่ละหมู่บ้านจัดลำดับมาเพียง ๑๐ ปัญหา และเมื่อนำมาประมวลเข้าทั้งหมด แล้วก็มาจัดประเภทปัญหาตามลำดับความสำคัญก็พบว่า ๒ เรื่องแรก คือ เรื่องน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่อการบริโภค

ดังนั้น ผมจึงได้เชิญทุกฝ่ายมาหารือทั้งเกษตรกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สมาชิก ประชาคมหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้านในทุกพื้นที่ กรรมการลุ่มน้ำ รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขต เพื่อกำหนด ยุทธศาสตร์น้ำดังนี้

(๑) ยุทธศาสตร์น้ำและผังน้ำของจังหวัด

จังหวัดนครสวรรค์มีลักษณะเป็นที่ราบต่ำอยู่ตรงกลางจากเหนือลงใต้ และตะวันออกตะวันตก ไหลผ่านลงตรงกลาง วิธีที่จะต้องทำก็คือ เหนือลงใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาในอนาคตก็คือ จัดทำประตูน้ำกันไว้ ตามจุดต่าง ๆ เช่น ประตูน้ำที่บ้านเสือคะเม็ง เป็นต้น จะมีประตูน้ำ ๓ - ๔ ประตู เมื่อน้ำท่วมน้ำมากก็ปล่อยให้น้ำไหล ผ่านไปสักพัก ก็ปิดประตูน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ในหน้าแล้ง เพราะปกตินครสวรรค์ด้านบนของจังหวัดแถบอำเภอ ชุมแสงน้ำจะท่วมมากแต่จะเป็นที่รู้กันว่า ปีใดหากอำเภอชุมแสงน้ำไม่ท่วม นครสวรรค์จะแล้ง เพราะฉะนั้น พอน้ำท่วมแล้วก็ไหลไปก็ทำประตูน้ำขวางไว้ ๓ ประตู แต่วิธีนี้ต้องลงทุนสูง ส่วนภาคตะวันตกซึ่งมีอ่างเก็บน้ำ คลองโพธิ์ ทางด้านกิ่งอำเภอแม่เปิน กิ่งอำเภอชุมตาบง และอำเภอแม่วงก์ ปัญหานี้เรื้อรังมาหลายยุคหลายสมัย เพราะเดิมติดปัญหาว่า อ่างเก็บน้ำราคาประมาณห้าร้อยล้านบาท ต้องจ่ายค่าที่ดินและต้นไม้ที่ปลูกไว้อีก ห้าร้อยกว่าล้านบาท ซึ่งตรงนี้ไม่มีใครอยากจะทำ มีการซื้อที่ดินแก้งำไรและปลูกต้นไม้ไว้แน่นติดมาตรฐาน ในการปลูกต้นไม้ทั่วไป เพราะหวังค่าชดเชย ผู้ว่าราชการจังหวัดหลายสมัยจึงไม่กล้าทำต่อ เพราะโอกาสผิดกฎหมายสูง อ่างเก็บน้ำคลองโพธิ์ทางทิศตะวันตกด้านล่าง ซึ่งดูแลหลายหมื่นไร่ โชนนี้เป็นโชนที่ยากจน ผมได้พยายามแก้ปัญหา โดยการจัดตั้งทีมสำรวจที่ดินว่าใครเป็นเจ้าของเก่า ที่ดินของใคร เป็นที่เช่าที่ดินของใครเป็นของใหม่แล้วมาปลูกต้นไม้ หวังค่าชดเชย ได้ลงไปพบกับประชาชนในรูปของประชาคมทั้งหมด ถามว่าอยากได้อ่างเก็บน้ำคลองโพธิ์หรือไม่ ถ้าอยากได้แล้วต้นไม้จะทำอย่างไร ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นว่า ให้ไม่คิดต้นไม้ที่ตายแล้ว เพราะปลูกกันไว้นานหลายปี เพื่อหวังแก้งำไร แต่โครงการนี้ทำไม่ได้ เมื่อทำไม่ได้ต้นไม้ก็แห้งตาย ชาวบ้านบอกว่าต้นไม้ที่ตายแล้วไม่คิดก็เป็นสิ่งที่ดี ก็เลยได้สำรวจทั้งหมดสำหรับต้นไม้ที่มีอยู่ในเวลาเดียวกันก็มีมติคณะรัฐมนตรีบอกว่า ต้นไม้จะต้องปลูกก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่มีใครรับประกันว่าต้นไม้ใหญ่ขนาดไหนจะเป็นของปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เลยต้องมาคิดวิธีใหม่ที่พิสูจน์ไม่ได้ คือ ตัดต้นไม้เพื่อดูอายุวงรอบปีของไม้ข้างใน ก็เลยรีบตัดต้นไม้ในทุกหมู่บ้าน ต้นไม้ ๕ - ๖ ประเภท ที่เราจะจ่ายค่าชดเชย โดยให้ตัดต้นไม้ตัวอย่างต้นใหญ่ที่สุดแล้วไปพิสูจน์วงปีกัน และเมื่อพิสูจน์เรียบร้อยแล้ว ก็ไปคุยกับชาวบ้านว่ายอมรับกติกาใหม่ ชาวบ้านมีการตกลงและมีการแก้ปัญหา มีการสำรวจและมีการนำมา คิดค่าชดเชยทั้งหมดใหม่ทั้งค่าต้นไม้และค่าที่ดิน เพื่อให้การแก้ปัญหาในภาคตะวันตกตอนล่างสามารถทำได้เสียที ในขณะที่นั้นตกลงกันหมดแล้วเรื่องราคาต้นไม้ กรมชลประทานมาร่วมประชุมเห็นบรรยากาศเป็นไปได้ดีก็เลย ตั้งงบประมาณให้แล้วส่วนหนึ่งรอการจ่ายเงินอย่างเดียว ส่วนในด้านภาคตะวันตกตอนบนเรื่องของเขื่อนแม่วงก์ ขณะนั้นยังอยู่ที่สิ่งแวดล้อม สิ่งที่เราก่อนแก้ปัญหา ก่อน คือการขุดลอกลำน้ำแม่วงก์ทั้งหมดแล้วทำประตูน้ำทั้งหมด ส่วนด้านตะวันออกก็ขุดลอก ๑๗ ลำน้ำสาขาของบึงบอระเพ็ด เพื่อดึงน้ำมาบึงบอระเพ็ดให้มากที่สุด เกษตรกรจะได้ อาศัยน้ำใช้เหนือบึงและใต้บึง ส่วนทางด้านล่างทางใต้ที่น้ำไหลลงไป ยุทธศาสตร์ของการทำน้ำจะต้องเป็นการทำ น้ำเลี้ยงเมือง ไม่ให้ไหลท่วมเมือง มีการขุดลอกทั้งหมด ส่วนโชนที่มีดินดี ๆ ที่กระจายอยู่ในพื้นที่นั้น ก็จะมีการขุดลอก บึงขนาดใหญ่กระจายเพื่อให้เกษตรกรต่อท่อเข้าไปใช้ได้ คือยุทธศาสตร์ ที่ทำกันไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ขณะนั้น

จังหวัดได้ตั้งงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปลายปีจนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยได้เริ่มทำยุทธศาสตร์น้ำตามผังน้ำนี้ ยุทธศาสตร์นี้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคี ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากผู้รู้เรื่องน้ำรวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย อยู่ด้วยกันหมดและเห็นตรงกันว่า ฝ่ายใดก็ตามได้งบประมาณมาพัฒนาแหล่งน้ำ ให้ลงไปตามผังน้ำนี้ โดยจังหวัดนครสวรรค์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีงบประมาณ ๓๐๐ ล้านบาทเศษ ได้นำไปจัดทำเรื่องน้ำ ๒๐๐ กว่าล้านบาท งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คาดว่าจะได้รับ ๖๐๐ - ๗๐๐ ล้านบาท ก็เตรียมที่จะไปทำเรื่องน้ำ ๕๐๐ ล้านบาทเศษ เพื่อไปบูรณาการเรื่องน้ำ ดิน กับพืชในทุกพื้นที่

(๒) การจัดทำผังการเกษตร พืชไร่ และทางน้ำที่ต้องการ

เมื่อจัดทำยุทธศาสตร์ผังน้ำโดยรวมแล้ว ก็ต้องมาดูอาชีพของคนจนซึ่งร้อยละ ๗๐ - ๘๐ ยังทำการเกษตรอยู่ คุยกับเขาคอนจนแล้วไปถามทั้งเกษตรกรที่จนและไม่จนว่าต้องการทำการเกษตรอะไร ประเภทดิน เป็นอย่างไร เหมาะกับพืชอะไรบ้าง ต้องมาพูดเรื่องการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการ ได้จัดประชุมชาวเกษตรกร นายอำเภอและส่วนราชการทุกอำเภอโดยมีนายอำเภอและเกษตรตำบลทุกตำบล และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งหมด ได้แก่ กรมพัฒนาที่ดิน ชลประทาน และเกษตรจังหวัด มาร่วมกันวางผังการเกษตร เป็นรายอำเภอ คุยว่าจุดดินแต่ละแห่งเป็นอย่างไร เหมาะกับพืชอะไรบ้าง ที่ไหนมีที่ปลูกพืชไปแล้วไม่เหมาะกับดิน ก็ต้องจูงใจโดยใช้งบประมาณจังหวัด ชื่อเมล็ดพันธุ์พืชใหม่ไปแจก แล้วให้ปลูกพืชใหม่ให้ได้ผลผลิตก่อน และเมื่อได้รายได้ชัดเจนแล้วค่อยเปลี่ยนเป็น พืชชนิดใหม่ต่อไป ซึ่งต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนความคิดและความเคยชินของเขา ขณะนี้ทุกอำเภอมีผังการเกษตรพืชไร่และทางน้ำที่ต้องการพัฒนาพร้อมแล้ว

(๓) การดูแลเกษตรกรยากจน

เกษตรกรยากจนที่ไร่ที่ทำกินและประสงค์จะทำการเกษตร รัฐบาลได้จัดงบประมาณให้มา ฝึกปลูกพืชผักในโครงการสร้างแปลงเรียนรู้ควบคู่กับการผลิตเพื่ออาชีพ โดยการจ่ายค่าแรงงานรายวัน วันละ ๑๐๐ บาท เป็นเวลา ๙๐ วัน/คน อำเภอละ ๒๐ คน ซึ่งงบประมาณนี้สามารถใช้อบรมได้เพียงครั้งเดียว ก็จะจบสิ้นไป ผู้เขียนได้หารือผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ให้ช่วยทำแปลงสาธิต โดยไปช่วยดำเนินการขุดสระ และจัดทำแปลงปลูกพืชให้ และปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาสอนทำการปลูกพืชผัก โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ขอให้ตลาดผู้รับซื้อมาสอนวิธีตัดแต่งผัก และวิธีใส่ถุงให้ดูสวยงาม โดยขอความร่วมมือจากผู้เข้าฝึกอบรมว่า เมื่อขายผลผลิตได้แล้ว ขอความร่วมมือหักรายได้ส่วนน้อยไว้ส่วนหนึ่งเข้ามาเป็นกองทุนพัฒนาอาชีพเกษตรกร เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพคนจนรุ่นต่อ ๆ ไปในบัญชีคนจนที่เหลือ เป็นผลให้ทั้ง ๑๓ อำเภอ ๒ กิ่งอำเภอ สามารถอบรมได้ถึงปีละ ๓ แปลง แปลงละ ๓ รุ่น รุ่นละ ๒๐ คน รวมฝึกอาชีพคนจนในสาขาเกษตร ได้ถึงปีละ ๒,๗๐๐ คน โดยเท่ากับเราใช้เงินของรัฐบาลเป็นเพียงหัวเชื้อเท่านั้น และนำมาปรับปรุงและทำให้อยั่งยืนต่อไป

(๔) การขยายผลการทำการเกษตรปลอดภัย

เนื่องจากกระแสความต้องการของผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยของอาหาร ทั้งผู้บริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนผู้ผลิตที่ตระหนักถึงความปลอดภัยของตนเองในด้านสุขอนามัยที่ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการเกษตรจากเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติอื่น ๆ ดังนั้น

จังหวัดนครสวรรค์จึงได้กำหนดให้การผลิตพืชที่ปลอดภัยจากสารพิษที่ปราศจากปุ๋ยเคมีและสารเคมีให้เป็นนโยบายของจังหวัด โดยการรณรงค์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นการลดต้นทุนของการผลิต ลดรายจ่ายของเกษตรกรให้เกิดการรวมกลุ่มของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ช่วยให้สิ่งแวดล้อมกลับมา ผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัยมีคุณภาพตรงความต้องการของตลาด ประกอบกับจังหวัดนครสวรรค์มีอาชีพหลักคือ การเกษตร มีพื้นที่ทำนาประมาณ ๒.๗ ล้านไร่ พืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ๑.๖ ล้านไร่ และไม้ผลพืชหลัก ๑.๘ แสนไร่ และตลาดมีความต้องการผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารพิษไม่จำกัดจำนวน เมื่อจังหวัดมีนโยบายเช่นนี้ก็มีกระแสตอบรับในการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน เช่น สถานศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หมอดินอาสา อาสาพัฒนาชุมชนกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ NGO ทั้งหลาย กลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ก็ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากงบประมาณผู้ว่าราชการจังหวัด CEO จากงบประมาณด้าน SML ของรัฐบาล จากงบประมาณของ อบต. ในการฝึกอบรมหลักสูตรการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งแต่ละกลุ่มกิจกรรมได้ผลิตปุ๋ยชีวภาพที่มีความหลากหลายวิธีการ เช่น ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยอัดเม็ด ปุ๋ยหมักจากบ่อก๊าซชีวภาพนำไปใช้ประโยชน์ในไร่นาตนเอง ซึ่งผลที่ได้รับ คือ

- ๑) เกษตรกรมีความพอใจเพราะลดต้นทุนประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท/ไร่
- ๒) ต้นพืชแข็งแรงไม่หักไม่ล้มง่าย แมลงไม่รบกวน
- ๓) ผลผลิตไม่ลดและปลอดภัย
- ๔) สภาพดินร่วนไม่แน่น
- ๕) ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น
- ๖) ที่สำคัญเกษตรกรมีสภาพร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บไม่ป่วยเหมือนครั้งใช้สารเคมี

โครงการนี้เริ่มจากการทำเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ ๒ หมื่นไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนเพิ่มกว่าแสนไร่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งมากกว่าที่จังหวัดได้ทำข้อตกลงไว้กับสำนักงาน ก.พ.ร. หลายเท่า นอกจากนี้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ได้พัฒนาหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อลดต้นทุนการทำนา โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนตระหนักถึงโทษและภัยของสารเคมีและมีความสามารถในการอ่าน เขียน การแสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักเก็บและวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาตนเอง โดยเริ่มทดลองในโครงการที่ ๔ ตำบล ของอำเภอพยุหะคีรี และให้ผู้ร่วมโครงการที่เป็นเกษตรกรทั่วไป ผู้ขึ้นทะเบียนคนยากจนและผู้ตกเกณฑ์ จปฐ. ให้ลงมือทำแปลงนาสาธิตด้วยตนเองและเรียนรู้ในกระบวนการทำเรื่องปลอดภัย ผลจากการสรุปการเสวนา เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ พบว่าเกษตรกรมีความพอใจในกระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับ ผลผลิตจากแปลงนาสาธิตได้ข้าว ๖๘ ถัง/ไร่ ในขณะที่ข้าวจากแปลงเปรียบเทียบได้ข้าว ๙๐ ถัง/ไร่ แต่เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตแปลงนาเปรียบเทียบใช้ต้นทุนไร่ละ ๓,๙๑๖ บาท แปลงนาสาธิต ใช้ต้นทุนไร่ละ ๒,๖๐๐ บาท สามารถลดต้นทุนได้ ๑,๓๑๖ บาท ในขณะที่เกษตรกรไม่ต้องใช้สารเคมีไม่ต้องใช้แรงงานมากในการฉีดยา ผลสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน ชาวนายอมรับว่าในอนาคตต้องมีการทำบัญชีลดการใช้ปุ๋ยเคมี ไม่เผาฟาง คัดเมล็ดพันธุ์ที่ดีเหมาะสมและมีการทำปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นทดแทน การทดลองนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกรเองสามารถปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

จากการเสวนานี้เกษตรกรได้เรียนรู้และเปรียบเทียบว่า แม้แปลงนาสาธิตจะได้ผลผลิตน้อยกว่าเล็กน้อย แต่ต้นทุนการผลิตลดลงไปมาก สุขภาพของชาวนานั้นดีขึ้น โดยเฉพาะสภาพดินในแปลงนาที่ร่วนซุย ไม่แข็งกระด้างแตกต่างจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด

เพื่อเป็นการขยายผลการทำเกษตรปลอดภัยให้กว้างขวาง ผมได้จัดงบประมาณให้มีการขยายผล โดย NGO ที่ทำเรื่องเกษตรปลอดภัยอยู่แล้วร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ไปขยายผลในโซนหนึ่ง ครอบคลุมครึ่งหนึ่งของจังหวัดเป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท และอีก ๑๐ ล้านบาท เกษตรจังหวัดไปทำในอีกครึ่งหนึ่งของจังหวัด และหลังจากที่ผมได้จัดงบประมาณไปแล้ว ผมก็ได้ย้ายออกมาจากจังหวัดนครสวรรค์มารับราชการ ในส่วนกลาง และเมื่อเกือบหนึ่งปีผ่านไปผมก็ได้กลับไปติดตามผลก็พบว่า ของ NGO และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คืบหน้า และขยายผลได้รวดเร็วกว่าของเกษตรจังหวัดมากพอสมควร ซึ่งอาจเป็นเพราะระบบราชการ ของเรานั้นเองที่ทำให้เกษตรจังหวัดไม่สามารถทำงานได้เร็วเท่าของ NGO ร่วมกับของราชภัฏนั่นเอง

(๕) การต่อยอดกลุ่มอาชีพ

นอกจากเกษตรกรยากจนแล้วเรายังต้องหันมาดูแลกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ที่มีแวว เพราะมีผลการประกอบการที่ดีในระยะที่ผ่านมา อาทิเช่น

(๑) **ชาวไร่อ้อย** ผมได้หารือกับกลุ่มชาวไร่อ้อยว่า กลุ่มมีปัญหาอะไร และจะให้จังหวัดสนับสนุนอะไรได้บ้าง ซึ่งก็ได้รับทราบว่าการปลูกอ้อยต้องใช้น้ำพอควรและมีผลวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรว่า หากมีน้ำมากกว่าปัจจุบันจะมีผลผลิตต่อไร่จาก ๗ - ๘ ตัน/ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ ตัน/ไร่ จึงให้ชมรมชาวไร่อ้อยทำโครงการขุดสระน้ำ ในจุดที่เขาต้องการเพื่อให้เขาต่อท่อไปแบ่งกันใช้ได้ ซึ่งก็มีผลให้เขาได้ผลผลิตเพิ่มตามผลวิจัยจริง ๆ

(๒) **ปัจจุบันกลุ่มอาชีพโคนมที่นครสวรรค์มีปัญหาคือ** ไม่สามารถขายนมได้มาก หลาย ๆ ครั้ง ต้องเทนมที่เหลือทิ้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเหตุมาจากกลุ่มอาชีพโคนมขนาดที่สต็อกน้มนมดิบ เวลามีนมมาก ขาดตู้เย็นที่จะเก็บน้มนมได้เพียงพอ จึงได้อนุมัติโครงการตู้แช่นมให้สหกรณ์โคนมและซื้อเครื่องมือที่จะขยายกำลังผลิต ให้แก่วิทยาลัยการเกษตร เพราะเมื่อผลิตได้มากขึ้นก็สามารถรับซื้อได้มากขึ้น ลดปัญหาเรื่องของการเทนมทิ้ง ได้ครบวงจรในระดับหนึ่ง เรื่องนมโรงเรียนเป็นงานอีกชิ้นหนึ่งซึ่งผมคิดว่า ที่จังหวัดสกลนครน่าพอใจในความร่วมมือที่แก้ปัญหาเรื่องนี้ได้ ผมทราบดีว่านมโรงเรียนนั้นทุจริตกันแบบไหน เพราะเคยเป็นกรรมการสอบการทุจริต เรื่องนมมาใน ส่วนกลาง เมื่อผมมาที่จังหวัดสกลนครก็ได้เจรจากับท้องถิ่นทุกองค์กรว่า วันนี้ที่ผมมานี้คือเรื่องการเรียกร้อง ค่าใช้จ่ายของชมรมนมในส่วนต่าง ๆ ตอนนักรัฐบาลขอให้หยุดทั้งหมด เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ขายนมไม่ต้องจ่ายใคร ในส่วนกลาง ผมเองก็มาขอความร่วมมือพวกเราในพื้นที่ว่าไม่เรียกด้วยได้ไหม เพราะผู้จัดซื้อคือ ท้องถิ่น และโรงเรียนทั้งหลาย ไม่เรียกและอย่ารับใครมาเสนอ ใครมาเสนอก็ก็น่าไม่ต้องรับได้ไหม ซึ่งปรากฏว่าได้รับความร่วมมือดีมาก โดยขอทุกคนว่าเราเชิญโครงการนมภูพานตามแนวพระราชดำริและสหกรณ์วาริชภูมิ ซึ่งเป็นโครงการพระราชดำริเช่นเดียวกัน เชิญทั้งสองโครงการมาเจรจาต่อรองราคาให้ลดลงมากที่สุด ปรากฏว่าเขาสามารถลดราคาลงต่ำกว่าราคากลาง ๒๕ สตางค์ ซึ่งไม่มีจังหวัดใดทำได้ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนมา จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดเดียวที่ต่ำกว่าราคากลาง ๒๕ สตางค์ แล้วทุกท้องถิ่นก็ซื้อตามนี้ ผมได้ให้ข้อคิดที่ นมเป็นประโยชน์ต่อลูกหลาน นมกล่องจะมาจากนอกพื้นที่ นมกล่องเป็นนมที่มีคุณภาพรองจากนมสด นมถุ

เป็นนมที่มีคุณภาพที่สุด บำรุงลูกหลานทั้งสมองร่างกายมากที่สุด เราอยากให้ลูกหลานเราเจริญเติบโตทั้งแข็งแรง และสมองดี ต่อไปจะได้มีวิศวกร แพทย์ และคนเก่งมาก ๆ ที่สกลนคร ถ้าเราต้องการอย่างนั้นต้องอาศัยนม ถ้าอย่างนั้น รัฐบาลจ่ายงบประมาณมาแล้วเพื่อซื้อนม เหตุไฉนเล่าเรามีสหกรณ์ผลิตนม ฟาร์มโคนม อยู่ในจังหวัดสกลนคร จังหวัดที่โชคดียังไม่มีไม่ก็จังหวัดในประเทศไทย ทำไมไม่เอาความโชคดีตรงนี้มาทำให้ลูกหลานเราได้อย่างเต็มเม็ด เต็มหน่วย ระบบนมโรงเรียนในจังหวัดสกลนครเวลานี้ น่าจะดีที่สุดในประเทศแล้ว หัวหน้าผู้ตรวจราชการ สำนักงานรัฐมนตรี ก็สอบถามว่าเราทำได้อย่างไร อันนี้เป็นสิ่งที่ผมว่าทุกฝ่ายทำร่วมกัน ต้องภูมิใจร่วมกัน ไม่ใช่ผมคนเดียว ถ้าผมพูดแล้ว ท่านไม่ทำก็ไม่เกิด แต่ทุกท่านเห็นด้วยในหลักการจึงได้ทำกันได้ นอกจากเราจะให้เด็ก ได้ดื่มนมสดแล้วเรายังอุดหนุนเกษตรกรที่ทำโคนมในพื้นที่เกษตรกรที่รีดนมขายสหกรณ์ทั้งหมดนี้เป็นวงจร ที่เป็นประโยชน์มากตามแนวพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

แล้วเมื่อเราสามารถซื้อในราคาถูกกว่าราคากลางก็มึงงบประมาณเหลือ งบประมาณที่เหลือ ผมก็บอกให้ไปซื้อนมเพิ่มให้เด็กดื่ม หลังจากเราประหยัดได้ ๒๕ สตางค์ ต่อมาปีใหม่รัฐบาลไปปรับงบประมาณ และปรับราคาราคากลางใหม่ลดลง ปรากฏว่าปรับราคากลางใหม่แล้ว จังหวัดสกลนครเราก็ยังซื้อได้ถูกกว่า ราคากลางใหม่ ๑๐ สตางค์อยู่ดี เพราะฉะนั้น เราสกลนครก็ยังคงเป็นแม่แบบเรื่องนี้อยู่

(๓) การต่อ ยอดการผลิตอาหารของกลุ่มเลี้ยงปลาตำบลเกรียงไกรและกลุ่มอื่น ๆ

พื้นที่ตำบลเกรียงไกร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๐๕๐ ครัวเรือน ประกอบอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวน ๗๘๐ ครัวเรือน พื้นที่ทำการประมง ๒,๑๕๐ ไร่ มีบ่อเลี้ยงปลา จำนวน ๓,๒๕๐ บ่อ ผลผลิตปลาทั้งหมดปีละ ๑๒,๐๐๐ ตัน มูลค่าผลผลิต ๙๐ ล้านบาท และจะต้องซื้อ อาหารสำเร็จรูปซึ่งในแต่ละปีจะใช้ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ถุง คิดเป็นเงิน ๗๐ ล้านบาท ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจึงได้ รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น เพื่อดำเนินการผลิตอาหารปลาขึ้นมาใช้เอง เนื่องจากอาหารสำเร็จรูปแพงขึ้นทุกวัน ประกอบกับราคาปลาก็ไม่แน่นอน ดังนั้น การผลิตเองจึงอาจจะสามารถลดต้นทุนการผลิต กลุ่มก็ใช้วิธีระดม เงินทุนของกลุ่มได้จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท คาดว่าจะสามารถลดต้นทุนของการเพาะเลี้ยงปลาได้ร้อยละ ๒๐ คิดเป็นเงินประมาณ ๑๔ ล้านบาท และยังสามารถช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรที่ปลูกพืชไร่ ที่ได้นำมาเป็นวัตถุดิบ เช่น ข้าวโพด รำ ปลายข้าว อีกด้วย แนวความคิดอันนี้ เป็นแนวความคิดที่สอดคล้องกับเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน ชุมชน จังหวัดนครสวรรค์ โดยคณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จึงได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงปลาจำนวน ๖๐๐,๐๐๐ กว่าบาท สำหรับ เป็นงบลงทุนในการจัดซื้อเครื่องมือการผลิตอาหาร ซึ่งโครงการนี้นับเป็นโครงการหนึ่งที่จังหวัดจัดให้มีการต่อยอด หรือเข้าไปพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน ชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น ในจำนวนโครงการหลาย ๆ โครงการในการต่อยอด ของกลุ่มต่าง ๆ

(๔) การต่อยอดผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่ หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมือง จังหวัด นครสวรรค์ เกือบทั้งหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่มีเชื้อสายมอญ และทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่แล้ว ผมได้เข้าไปช่วยดู พบว่าชาวบ้านเคยปั้นโอ่งขนาดใหญ่ที่คนลงไปนั่งในโอ่งได้ แต่ราคาเพียงใบละ ๗๐๐ บาท ต้องใช้ดินมาก ดินแถวนั้น เป็นทรัพยากรที่ตีมากปั้นได้ตีมากแต่มีข้อจำกัด วันหนึ่งมันต้องหมดและใช้ดินมากในการปั้น ผมก็ไปหยิบเอาจานเล็ก ๆ

ที่ได้มาจากที่อื่นมา ผมบอกเขาว่า เขาขายราคาใบละ ๒๐๐ บาท จานนิตเดียวสวยสวย ถามเขาว่าอย่างนี้น่าสนใจไหม เขาบอกว่าน่าสนใจ ก็เลยนำบริษัทเข้ามาช่วยเรื่องการพัฒนาพื้นที่งาน การพนสี อะไรต่าง ๆ ชาวบ้านเริ่มทำเป็นพื้นที่แจกันได้ เริ่มทดลองทำของชิ้นเล็กแล้วราคาแพงกว่าชิ้นใหญ่ สิ่งที่ดีที่สุดคือ เราประชุมกับประชาคมชาวบ้านก่อน พอบอกว่าเราจะมาช่วยตรงนี้เขาพร้อมจะทำไหม เขาแสดงให้เราดูเลยโดยร่วมกันหยุดงาน ๑ วัน ยกอาคารหนึ่งมาตั้งเป็นศูนย์ฯ ทุกคนเข้ามาบอกพร้อมกัน ที่จะทำเป็นศูนย์ ช่วยกันทำศูนย์แสดงสินค้า และรับปากว่าจะไปจัดร้านและแต่งหน้าร้านตนเองใหม่โดยเราหาผู้รู้ มาแนะนำการจัดให้ ส่วนจังหวัดเองก็จะเร่งการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางและภูมิทัศน์ให้สวยงาม เมื่อมีพลังความร่วมมือความพร้อมแบบนี้ จังหวัดก็ได้เข้าดำเนินการร่วมกับกลุ่มเขาโดยเน้นการพัฒนา ๓ ด้าน คือ การพัฒนาคน พัฒนาสถานที่ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งเป็น

ส่วนที่หนึ่ง ให้ชุมชนดำเนินการเอง ประกอบกับการแบ่งคุ้มการพัฒนาออกเป็น ๑๓ คุ้ม มีคณะกรรมการบริหารคุ้มและจัดทำคุ้มในแต่ละคุ้ม ตกแต่งบริเวณหน้าบ้าน จัดระเบียบร้านค้า ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ให้เรียบร้อยสวยสะอาดตา

ส่วนที่สอง จังหวัดสนับสนุนโดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนก็คือ

เรื่องการพัฒนาคน คือ การจัดอบรมด้านการบริหารจัดการและพาไปทัศนศึกษาดูงานที่บ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา และที่บ้านเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อีกทั้งอบรมภาษาอังกฤษให้กับเยาวชนและสมาชิกในหมู่บ้าน พร้อมทั้งอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้อีกด้วย

เรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่ จะช่วยสร้างพิพิธภัณฑ์เล็ก ๆ อาคารแสดงสินค้า อาคารสำนักงาน ชุมทางเข้าหมู่บ้าน จุดสัญลักษณ์ ตลอดจนป้ายประชาสัมพันธ์

เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ก็จะช่วยพัฒนามาตรฐานสินค้า ระบบการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มจริง ๆ เราใช้เวลาตรงนี้ไม่กี่เดือน ด้วยความพร้อมของชุมชน ความพร้อมที่พัฒนาตนเองก็สามารถดำเนินการเปิดเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๔๘ และได้นำหมู่บ้านเข้าประกวดหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว ได้รับรางวัลระดับภาคด้วย โดยใช้เวลาลงมือทำร่วมกันเพียงไม่กี่เดือน

(๕) การตั้งกองทุนเงินหมุนเวียน

กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่ต้องการการสนับสนุนจากจังหวัดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจช่วยพัฒนาฝีมือ หรือการหีบห่อสินค้า หรือการหาตลาดให้ แต่ก็ **ต้องดูทักษะหรือความถนัดของกลุ่มก่อน** ประกอบกับการดูว่าตลาดต้องการสินค้าแบบไหน เช่น กรณีการส่งเสริมการทำดอกไม้จันทน์แข่งขันในอดีต หรือการทำผ้าไหมแข่งกับจังหวัดอื่นที่ผ้าไหมของเขาขึ้นชื่ออยู่แล้ว ซึ่งน่าจะไปได้ไม่รอด เป็นต้น ซึ่งหมายความว่าเมื่อองค์ประกอบของทั้งสองอย่างแล้ว กลุ่มน่าจะเป็นไปได้ก็ถือว่ามีความพร้อมแล้วแต่ยังขาดเงินทุน ประกอบการ ผมได้ขอให้องค์กรบริหารส่วนตำบลทั้งหลายช่วยกันพิจารณาตั้งกองทุนเงินหมุนเวียนของ อบต. เพื่อไปต่อยอดให้กลุ่มเหล่านี้กู้ยืมไปในระยะสั้น โดยจะมีดอกเบี้ยยหรือไม่มีดอกเบี้ยยก็ได้ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจาก อบต. จำนวนหนึ่งได้ร่วมกันตั้งงบประมาณรวมกันประมาณ ๑๕ ล้านบาท สามารถที่จะช่วยต่อยอดกลุ่มอาชีพที่มีแนวโน้มไปจำนวนไม่น้อยทีเดียว

(๖) การต่อยอดศูนย์ข้าวชุมชน

ในกระบวนการปลูกข้าวประจำปี สิ่งหนึ่งที่มีปัญหามาก คือ การหาพันธุ์ข้าวซึ่งจะต้องไปซื้อที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่กระจายกันอยู่ในแต่ละภาค ซึ่งก็ไม่สามารถทำให้เกษตรกรได้ทัน ผมก็ถามเจ้าหน้าที่เกษตรและชาวบ้านที่ศูนย์ข้าวชุมชนว่าทำอย่างไรเราจะทำเมล็ดพันธุ์เองได้บ้าง ข้าวพันธุ์ดีของเราก็มี ชาวบ้านก็ตอบว่าเราก็ทำเมล็ดพันธุ์ได้ แต่ขอแลกข้าวเพิ่มได้ไหม เพราะจะต้องใช้ตากข้าวจะได้เคลียร์เมล็ดพันธุ์ให้สะอาด ไม่ใช่ตากกับพื้นดินเช่นปัจจุบัน ถ้าทำได้ก็จะลดจำนวนการไปซื้อที่ศูนย์ข้าวที่เกษตรที่ทุกจังหวัดต่างก็มารุมกันซื้อในเวลาเดียวกัน ด้วยเหตุผลนี้ จึงได้จัดงบประมาณไปสร้างลานตากข้าวเพิ่มอีกจำนวนหนึ่ง โดยเน้นให้ไปทำในศูนย์ข้าวชุมชนที่อยู่แนวหน้า ด้านการบริหารศูนย์และมีผลการทำงานที่ดีเป็นหลัก จากงบประมาณที่จัดให้กับการพัฒนาการเกษตรโดยรวมกว่า ๒๐ ล้านบาท ทำให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ถึงกับพูดในที่ประชุมกระทรวงต่าง ๆ ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์เป็นผู้ว่า CEO ที่ใช้งบประมาณด้านการเกษตรมาก

(๗) การรวมพลังปราชญ์ชาวบ้าน

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความยากจนสามารถเฝ้าได้ถูกที่คั้น และสามารถแก้ไขได้โดยภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่สะสมมาจากการลองผิดลองถูกมาเป็นเวลานาน จนเป็นองค์ความรู้ จึงให้ประชาคมหมู่บ้านทำการคัดเลือกคนในชุมชนที่มีความรู้ ประสบการณ์และความสามารถโดดเด่นจากทุกหมู่บ้านแล้ว **ขึ้นทะเบียนเป็นปราชญ์ชาวบ้านของจังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งสิ้นกว่า ๕๐๐ คน** และได้แบ่งปราชญ์ชาวบ้านตามความรู้ความสามารถออกเป็น ๘ สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาหัตถกรรมและอุตสาหกรรม สาขาบริหารจัดการเงินชุมชน สาขาคณิตตรี สาขาทอผ้า ย้อมผ้า ตัดเย็บ สาขาช่าง สาขาแพทย์แผนไทย สมุนไพร สาขาอาหารและเครื่องดื่ม หลังจากขึ้นทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านเรียบร้อยแล้ว จังหวัดนครสวรรค์ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานปราชญ์ชาวบ้าน โดยจัดค่ายปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ได้นำปราชญ์ชาวบ้านเข้าค่ายสัมมนา รวม ๕ รุ่น รุ่นละ ๑๐๐ คน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และภูมิปัญญา ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยทุกคนได้ปฏิญาณตนว่าจะร่วมกันถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาที่ได้สะสมมาเพื่อพัฒนาอาชีพแก่ครัวเรือนยากจนให้สามารถมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น และรับนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานระดับจังหวัด และมีการคัดเลือกคณะกรรมการปราชญ์ชาวบ้านระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ละ ๒ คนร่วมเป็นคณะกรรมการบูรณาการอำเภอ/กิ่งอำเภอ และคัดเลือกผู้แทนคณะกรรมการปราชญ์ชาวบ้านระดับจังหวัดร่วมเป็นคณะกรรมการบูรณาการจังหวัดเพื่อทำงานตามยุทธศาสตร์จังหวัด ปราชญ์ชาวบ้านทั้งหมดได้เข้าร่วมในกิจกรรมแกँจนต่าง ๆ เช่น ได้ตั้งสถานีวิทยุชุมชนปราชญ์ชาวบ้านแกँจน คลื่น FM 93.75 เพื่อให้ปราชญ์ได้เวียนกันพูดออกอากาศถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาของตนเอง และขั้นตอนการปฏิบัติได้จริงสู่ครัวเรือนยากจนทุกวัน ได้นำปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมในกิจกรรมคาราวานแกँจนระดับอำเภอ จังหวัดทุกเดือน และร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้แก่เกษตรกรยากจน ให้ได้เรียนรู้ทดลองปฏิบัติจริงในแปลงรวม เรียนรู้ระดับอำเภอ ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ และการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเห็ดนางรม และความรู้ในด้านอื่น ๆ รวมทั้งหมด ๑๔ โครงการ นอกจากนี้ ได้ให้ปราชญ์ชาวบ้าน

ออกไปทำงานช่วยแก่จนและพัฒนาอาชีพนอกพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง ได้ทำเรื่องนี้ได้โดยจัดงบประมาณเป็น เบี้ยเลี้ยงเพื่อให้ประชาชนชาวบ้านสามารถกระจายกำลังไปช่วยเหลือชาวบ้านอย่างทั่วถึง และยังสามารถจัดห้องทำงาน บนศาลากลางจังหวัดให้เป็นที่ตั้งศูนย์ประชาชนชาวบ้านเพื่อประสานงานกับส่วนราชการและชาวบ้านที่มาขอ ความช่วยเหลืออีกด้วย ซึ่งได้รับทราบจากหน่วยงานประเมินผลงานว่า มีเพียงจังหวัดนี้จังหวัดเดียวที่มีการจัดองค์กร ประชาชนชาวบ้านถึงระดับนี้ และมีการจัดที่ทำงานให้ด้วย ซึ่งถือเป็นการรวมพลังของทุนมนุษย์ของสังคม และซึ่งนำมาประโยชน์ในเชิงพัฒนาชนบทอย่างเป็นรูปธรรม

(๘) การจัดตั้งศูนย์การส่งออกเบ็ดเสร็จและการวางระบบโลจิสติกส์การขนส่งข้าว

เรื่องนี้เป็นผลงานที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) พุดถึงกันมาก เพราะยุทธศาสตร์ของนครสวรรค์ คือ เป็นศูนย์ธุรกรรมข้าวของประเทศ และเราเป็นเจ้าภาพของกลุ่มจังหวัด ที่ดูแลการค้าข้าวของกลุ่ม โดยกลุ่มนี้ผลิตข้าวเป็นลำดับสองของประเทศ และเป้าหมายคือ ขยายการส่งข้าวออก ตรงไปยังต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางในกรุงเทพฯ ที่เรียกว่า หยง

เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย สิ่งแรกที่ต้องรู้คือ ผู้ค้าข้าวทั่วโลกอยู่ที่ใด จะติดต่อเขาได้ อย่างไร จึงตัดสินใจตั้งศูนย์ส่งออกข้าวบนศาลากลางจังหวัด และจัดให้มีระบบ VDO Conference ซึ่งพ่อค้าข้าว สามารถเจรจากับทูตพาณิชย์และผู้ค้าทั่วโลกได้ คำถามก็ยังค้างอยู่ว่า เราจะรู้ว่า ผู้ประสงค์จะซื้อข้าวเกรดต่าง ๆ อยู่ที่ใดบ้าง ได้ประชุมกับพวกชมรมโรงสีและผู้ค้าข้าว จึงทราบว่า มีศูนย์กลางข้าวของโลก (Rice Hub) อยู่ที่ประเทศ อินเดีย ต้องเสียค่าสมัครสมาชิกปีละหมื่นกว่าบาท ซึ่งถ้าเป็นแต่ก่อนจังหวัดก็จะได้แต่นั่งไ้ แต่ในยุคนั้นรัฐบาล ได้จัดงบประมาณเพื่อเหลือเผื่อขาดไว้ให้แก่อุว่าราชการจังหวัด ๑๐ ล้านบาท ซึ่งได้ใช้งบนี้ส่วนหนึ่งทำระบบ VDO Conference เพื่อส่งออกแล้ว จึงได้ใช้เงินที่เหลือนี้สมัครสมาชิกของ Rice Hub ด้วย พอเป็นสมาชิกเสร็จ กัดเข้าไปปรากฏรายชื่อของผู้นำเข้าข้าวจากทุกประเทศขึ้นมาเต็มจอ พ่อค้าข้าวของเราก็เริ่มเห็นลู่ทางติดต่อ แต่ พ่อค้าข้าวรุ่นพ่อทั้งหลายก็ติดปัญหาเรื่องภาษา ดังนั้นเพื่อให้งานเดินได้ในช่วงต้น จึงให้ใช้อีเมลของผม เป็นที่ติดต่อสื่อสารไปก่อน และบรรดาพ่อค้าข้าวทั้งหลายผู้ซึ่งเคยค้าแต่กับผู้ซื้อรายเดิม ๆ พอจะต้องเปิดตลาดใหม่ อาจมีปัญหาเรื่องเครดิตคือความน่าเชื่อถือ เพราะต่างก็ไม่รู้จักกันพ่อค้าข้าวก็เลยอยากให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ช่วยเป็นหลักประกันให้ในกรณีที่พ่อค้าเราไม่รับผิดชอบ ให้เขาแจ้งมาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดช่วยจัดการให้ เลยกลายเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด กับพ่อค้าต้องมารับผิดชอบร่วมกัน พ่อค้าแคนาดามาจังหวัดนครสวรรค์ก็ขอกินข้าว กับผู้ว่าราชการจังหวัด พ่อค้าจีนมาก็ขอกินข้าวกับผู้ว่าราชการจังหวัด ระหว่างกินข้าวก็เจรจาธุรกิจไป มีอยู่ครั้งหนึ่ง ระหว่างนั่งกินข้าวเย็นกับพ่อค้าจีนและประธานชมรมโรงสีของนครสวรรค์ ประธานชมรมโรงสีก็ยกให้ผมขอโควต้าข้าว จากพ่อค้าจีน ผมก็ลังเลแต่ก็ลองดูเพราะไม่มีอะไรจะเสีย พอตีผมพูดภาษาจีนแต่จิวได้บ้าง ก็เลยถามเขาว่าปีหน้า ช่วยซื้อข้าวเราสัก ๑๐,๐๐๐ ตันได้ไหม เขาคิดอยู่พักหนึ่งแล้วตอบว่าตกลง ทำให้ชมรมโรงสีตีใจแทบตาย ผมเองก็พลอยทำให้เป้าการส่งออกข้าวที่ตกลงไว้กับสำนักงาน ก.พ.ร. ทะลุไปด้วย ความสัมพันธ์ ๓ ฝ่าย ระหว่างผู้ขาย ผู้ซื้อจากต่างประเทศและผู้ว่าราชการจังหวัดนี้เอง ที่ทำให้ขายข้าวหอมไปได้ถึงประเทศ แคนาดา ประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นครั้งแรก จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะพ่อค้านครสวรรค์เคยขายแต่กับประเทศ ที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาแบบเรา แต่ยังไม่เคยขายกับประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งหากขายได้ก็แปลว่าไปขายประเทศ

พัฒนาแล้วประเทศอื่นก็ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นกว่าจะขายได้ก็ใช้เวลาในการสื่อสารพอสมควร รวมทั้งการส่งตัวอย่างข้าวไปให้ทดสอบ และต้องปรับปรุงขจัดสารเจือปนหลายครั้งกว่าจะตกลงกันได้ โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าสินค้างวดใดไม่ได้ตามมาตรฐานขอแจ้งมาทางผู้ว่าราชการจังหวัดให้แก้ไขให้ เมื่อทำให้เขาเชื่อถือได้จึงได้ยกคณะกันไปเซ็นสัญญากันที่ประเทศแคนาดา ก่อนไปเซ็นสัญญาข้าวในคราวนั้น เราก็ได้รับให้ผู้รู้เรื่องภาษาต่างประเทศ ทำโบชัวร์สินค้า OTOP เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ ด้วย และผมก็ได้รับทราบจากทูตไทยในประเทศเดนมาร์กว่ามีเพียงจังหวัดนครสวรรค์เท่านั้นในขณะนั้นที่ทำโบชัวร์สินค้า OTOP เป็นภาษาอังกฤษ จังหวัดอื่นยังไม่ได้ทำกัน

การพัฒนาระบบโลจิสติกส์

เมื่อทำการตลาดในการขายข้าวได้พอสมควรแล้ว สิ่งที่จะทำให้การขายทำได้ยั่งยืนก็คือราคาขายของข้าวของเรา ผมก็ถามพ่อค้าข้าวในการประชุมว่า ทุกวันนี้เราขนข้าวไปส่งท่าเรือด้วยวิธีไหน คำตอบคือรถบรรทุก ราคาน้ำมันก็แพงขึ้นทุกวัน ในขณะที่ยุทธศาสตร์ของเราเสนอให้ขนส่งทางน้ำเพราะนครสวรรค์มีท่าเรือที่สร้างไว้ตั้งแต่รัฐบาลก่อนหน้านี้ พร้อมกับรางรถไฟที่เชื่อมจากท่าเรือไปสถานีรถไฟปากน้ำโพ แต่หมอนไม้ก็ผุหมดแล้ว และในอดีตเคยขนส่งน้ำตาลทางเรือ แต่ปรากฏว่าระดับน้ำตรงสันเขื่อนที่อำเภอพรหมบุรีจังหวัดสิงห์บุรีแตกต่างกันทำให้เรือสินค้าหัวที่มลงเป็นผลให้สินค้าเสียหาย หลังจากนั้นก็ได้ใช้ท่าเรืออีกเลย เราได้เสนอสร้างเขื่อนยกระดับน้ำเพื่อการเดินเรือ แต่ต้องใช้งบประมาณสูง ซึ่งนายกรัฐมนตรีขอพิจารณาก่อน

ผมจึงคิดว่าในระหว่างนี้น่าจะหาทางออกที่ดีกว่านี้ เลยมาคิดเรื่องระบบโลจิสติกส์ทางรถไฟควบคู่ไปด้วย ผมก็สงสัยว่าทำไมไม่ขนข้าวทางรถไฟเพราะนครสวรรค์มีทางรถไฟผ่านมาตั้งนานแล้ว นั่งประชุมกันหลายคน พ่อค้าภาคเอกชนก็บอกว่าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพูดน่าคิด ก็มีคนถามขึ้นว่าแล้วต้นทุนการขนส่งทางรถไฟประมาณเท่าใด ผมก็ต่อโทรศัพท์ถึงผู้ว่าการรถไฟทันทีเพื่อขอทราบข้อมูลว่าตู้รถไฟ ๑ คอนเทนเนอร์ ค่าขนส่งเท่าไร หลังจากนั้นไม่นานเขาก็โทรกลับมาบอกราคา ปรากฏว่าประหยัดกว่าการขนส่งทางถนนตันละร่วม ๒๐๐ บาท ทุกคนเห็นด้วยทันทีว่าการขนส่งทางรถไฟน่าจะประหยัดกว่าค่าขนส่งทางรถบรรทุก ข้อดีในขณะนั้นก็คือว่า นายกรัฐมนตรีสมัยนั้นกำชับทุกส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจว่าให้ความร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดโดยรวดเร็ว จึงทำให้เราได้คำตอบนี้โดยไม่เสียเวลา จากนั้นเราก็เริ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านโลจิสติกส์ด้วยทางรถไฟ ปรากฏว่ามีรางรถไฟจากสถานีขนส่งทางน้ำไปยังสถานีรถไฟปากน้ำโพ ซึ่งปรากฏว่าเมื่อไม่ได้ใช้นาน ๆ หมอนไม้รถไฟก็ผุหมด ผมก็ให้ทางการรถไฟประมาณราคาว่าจะซ่อมทางรถไฟนี้ให้วิ่งได้ต้องใช้เงินเท่าไรทางการรถไฟเอาไปคิดสักพักใหญ่ ๆ ก็บอกว่า ต้องใช้งบซ่อมประมาณ ๑๔ ล้านบาท ตอนนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดมีงบประมาณแค่ ๑๐ ล้านบาท จะทำอย่างไรดี ตอนนั้นผมเหลืออยู่เพียง ๗ ล้านบาทจาก ๑๐ ล้านบาทพอดีท่านรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) มาตรวจราชการจังหวัดนครสวรรค์ ผมก็ชี้แจงยุทธศาสตร์ด้านรถไฟให้ท่านฟัง ท่านก็เห็นด้วยและสนับสนุนงบประมาณให้ ๗ ล้าน ร่วมกับงบของผู้ว่าราชการจังหวัดอีก ๗ ล้าน รวมเป็น ๑๔ ล้านบาท ก็ทำให้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนไม้หมอนทางรถไฟได้ แต่ต้องใช้เวลา ๖ เดือนระหว่างรอซ่อมทางรถไฟ ผมก็ถามพ่อค้าว่าทำไมเราต้องรอในเมื่อพวกคุณก็ขนข้าวด้วยรถบรรทุกอยู่ทุกเดือน เขาก็ตอบว่าใช่ แล้วผู้ว่าราชการจังหวัด จะเอาอย่างไร ผมก็บอกว่า ขนข้าวด้วยทางรถไฟเดี๋ยวนี้เลย ทุกโรงสีก็นึกถึง

แต่สถานีรถไฟปากน้ำโพซึ่งเป็นสถานีเล็กไม่มีรางหลักให้ชนข้าวใส่คอนเทนเนอร์ได้ ผมก็ยกทีมไปประชุมร่วมกับผู้ว่าการรถไฟ โดยไปแจ้งความประสงค์ว่าเราไม่ยอมรับเพราะชนทางรถไฟจะเซฟกว่าทางรถยนต์มาก แต่มันติดปัญหาตรงสถานีรถไฟปากน้ำโพ มันเล็ก ก็มีผู้รู้คนหนึ่งของการรถไฟเสนอว่า ทำไมไม่ใช้สถานีรถไฟนครสวรรค์ เท่านั้นเองพ่อค้าทุกคนบอกได้ เพราะสถานีนครสวรรค์มีรางหลักใช้สำหรับตู้คอนเทนเนอร์มาจอดชนข้าวได้ ผมก็กำหนดวันดีเดย์ปล่อยขบวนรถไฟขบวนแรก เมื่อวันที่ ๗ กันยายน หลังจากที่ตกลงเรื่องนี้เพียง ๒ เดือน โดยเราทำเป็นศูนย์ส่งออกข้าวเบ็ดเสร็จ โดยให้ทุกหน่วยที่ต้องตรวจสอบข้าวในกรุงเทพฯ มาตรวจสอบที่นี่ให้เสร็จ แล้วปิดคอนเทนเนอร์ไปลงเรือที่แหลมฉบังเลย หลังจากนั้นก็มีรถชนข้าวทางรถไฟเดือนละ ๓ - ๔ ขบวน โดยเราได้แบ่งแยกภารกิจให้ฝ่ายพ่อค้าไปประสานกับการรถไฟเพื่อจองคอนเทนเนอร์มาให้ได้ แล้วผมกับการรถไฟจะดูแลเรื่องของสถานีรถไฟ เราก็เปิดชนขบวนแรกวันที่ ๗ กันยายน และหลังจากนั้นก็มีการชนข้าวทางรถไฟ นอกจากข้าวแล้ว ก็ยังมีพืชไร่อย่างอื่นมาใช้ อย่างเช่น มันสำปะหลังจากตำบลสลกบาตร จังหวัดกำแพงเพชรก็มาขนถ่ายที่นี่ เพราะอย่างไรแล้วชนทางรถไฟก็ถูกกว่ารถบรรทุก

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าระบบโลจิสติกส์ด้วยทางรถไฟ ซึ่งสำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างจริงจังของหลายฝ่ายโดยเฉพาะนโยบายของรัฐบาลและการรถไฟแห่งประเทศไทยในขณะนั้น ซึ่งถือเป็น Critical Factor คือปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จว่าจะสามารถจัดคอนเทนเนอร์ให้ผู้ส่งออกในจำนวนและเวลาที่เขาดต้องการได้หรือไม่ และการรถไฟฯ ยังเป็นผู้ควบคุมการเดินและระบบรางไว้ทั้งหมดด้วย โครงการนี้สำเร็จได้แล้วเมื่อปี ๒๕๔๗ ภายใต้ต้นนโยบายการเอาจริงของรัฐบาล แต่ความยั่งยืนของโครงการนี้ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละรัฐบาล ซึ่งมักจะมึนนโยบายที่เน้นหนักไม่เหมือนกัน

๒.๕ การพัฒนาท่องเที่ยวแบบยืด Demand

(๑) จังหวัดนครสวรรค์โดยพื้นฐานเป็นจังหวัดเศรษฐกิจ แต่ก็มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่นำมาเที่ยวอยู่หลายแห่ง อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐบาลมีนโยบายให้ทุกจังหวัดเพิ่มมูลค่าเพิ่มด้วยการท่องเที่ยว ในขณะที่เดิมทำการท่องเที่ยวโดยกระจายงบประมาณไปพัฒนาแบบเบียดหัวแตก ไม่ได้ผลอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน ถ้าจะพัฒนาการท่องเที่ยว จริง ๆ เราน่าจะคิดใหม่หมด ด้วยการถามว่านักท่องเที่ยวว่าเขาคิดถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ของเราอย่างไร แล้วค่อยมาวางงบประมาณกัน ผู้ที่ตอบคำถามเราได้ดีที่สุดก็คือบริษัททัวร์ทั้งหลาย เพราะบริษัททัวร์จะรู้ว่านักท่องเที่ยวต้องการอะไร เขาบอกเลยว่ามาที่นครสวรรค์ไม่ได้ต้องการมาเที่ยววัด เพราะเขาเที่ยวที่อยุธยามาแล้ว มาที่นี่จะดูอย่างอื่น มีเว็บบอร์ดเดียวคือพิพิธภัณฑ์จันทร์เสนที่มีเมืองโบราณยุคทวารวดี เขาจัดอันดับความสำคัญมาให้เราตั้งแต่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม (ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ) เขาบอกว่าเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ มีคนมากราบไหว้มากมายทั้งในและนอกประเทศ บึงบอระเพ็ดดีแต่ต้องพัฒนาอีกมาก และนั่นยังเป็นริสอร์ทของเราทางการท่องเที่ยว ส่วนข้างบนภูเขามีสถานที่ใหม่แห่งหนึ่งคือวัดศิรีวงศ์ ที่มีเจดีย์ดาวดิ่งส์ ซึ่งพัฒนาจนสวยงามสามารถมองเห็นวิวจังหวัดทั้งหมด ซึ่งคนนครสวรรค์ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยขึ้นไป สถานที่พัฒนาไว้ดีมากพร้อมที่จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ข้างบนสามารถทำร้านอาหารดี ๆ ดูวิวตรงนั้นจะสวยงามมาก จากนั้นก็มีพิพิธภัณฑ์จันทร์เสน มีเขาหน่อที่ถือเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ค้างคาวนับล้านตัวบินออกจากถ้ำแบบเป็นแถวเป็นแนว และยังมีฟอสซิลที่เขาถ้ำเพชร อำเภอดงทับฟ้า ซึ่งแต่เดิมพอไปถึงถ้ำเพชร

ถ้าทอง ทุกคนก็บอกว่า ैसेงที่ส่องลงมาจากข้างบนเป็นจุดไฮไลท์แต่บริษัททัวร์บอกว่าไม่ใช่เลย ฟอสซิลต่างหาก ที่เป็นไฮไลท์ของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และต้นไม้โบราณที่อยู่ข้างบนด้วย นี่คือข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่เราได้มาจากการเชิญสมาคมการท่องเที่ยวมา ๓ สมาคม พาบริษัททัวร์ ๒๐๐ บริษัท และมาประชุมกันที่นี่ ทุกที่ที่เขาบอกว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขายได้ เขาจะบอกเราด้วยว่า แต่ละสถานที่ต้องปรับปรุงอะไรบ้างเป็นรายที่ ว่าขาดอะไรบ้าง ตั้งแต่วันนั้น นั่นคือ Master Plan ของการท่องเที่ยวของนครสวรรค์ เราจึงเริ่มใส่งบประมาณไปพัฒนาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ เวลานี้ก็มีหลายโครงการที่ได้ทำไปแล้ว โดยใช้งบประมาณแบบ CEO เราจึงได้ปรับปรุงแบบไม่สะเปะสะปะ และจัดงบประมาณให้ตามลำดับความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวหลายอย่าง เมื่อเราจัดงบประมาณทยอยลงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น ตั้งแต่การทำต้นน้ำเจ้าพระยาที่หน้าศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ - เจ้าแม่ทับทิม ทำเขื่อนหน้าศาลให้สวย มีป้ายต้นน้ำเจ้าพระยา คนมาเที่ยวก็จะได้ถ่ายรูปว่านี่คือแหล่งกำเนิดเจ้าพระยา แล้วจัดวงจรของการท่องเที่ยวของเราโดยจะเริ่มตั้งแต่มาจุดต้นน้ำเจ้าพระยา ต่อจากนั้นก็ไปบึงบอระเพ็ด ไปวัดคีรีวงศ์ ไปหมู่บ้าน OTOP ที่บ้านแก่ง ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวมอญ ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงเป็นการพัฒนาแบบสอบถามความต้องการผู้ที่จะเข้ามาเที่ยวเป็นหลัก อย่างนี้จะทำให้การจัดแหล่งท่องเที่ยวของเราขายได้แล้วงบประมาณก็ไม่เป็นเบี้ยหัวแตกตั้งแต่บัดนี้ไป

(๒) การต่อยอดบทบาทของจังหวัดสกลนครในฐานะเป็นเมืองแห่งธรรมะ เมื่อผมไปรับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้แง่คิดว่า จังหวัดสกลนครน่าจะมีบทบาท ๒ เรื่อง คือ เรื่องการศึกษา และเรื่องศาสนาวัฒนธรรม ผมเองได้ยินเรื่องการแทโคมในวันวิสาขบูชามานานแล้ว ผมก็เคยบอกว่าทำไมเราไม่เริ่มทำให้ดี พอดี ททท. มากระตุ้นแต่เขาก็ไม่มีงบประมาณมาช่วย แต่จะช่วยประชาสัมพันธ์ ผมก็ได้นำเรื่องนี้มาประชุมหารือกับหอการค้าจังหวัดและแกนนำภาคเอกชนและมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อฟังความเห็น ก็ปรากฏว่าทุกฝ่ายเห็นด้วย แต่ก็รู้ว่างานจะหนัก เพราะเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในจังหวัด จึงได้ขอให้ทางผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นแกนนำ ผมก็บอกว่าถึงแม้ว่าผมจะมาใหม่ ก็ยินดีที่จะเป็นแกนกลางในการประสานแรงใจจากทุกภาคส่วนของชาวจังหวัดสกลนครทั้งหมดให้ร่วมกันฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่ดีที่เคยรุ่งเรืองมาในอดีตให้กลับมาปรากฏต่อสายตาคนทั้งประเทศอีกครั้งหนึ่ง ได้ร่วมกันคิดกิจกรรมที่จะทำก็คือ

- การแทโคมเทียนจากประตูเมืองมายังพระธาตุเชิงชุม
- การประกวดโคมบูชาขนาดใหญ่โดยเทศบาลทุกแห่ง แล้วโคมและตุ้มทั้งหลายก็นำไปแขวนอยู่เหนือถนนตลอดเส้นทางแห่เทียนสู่พระธาตุเชิงชุม
- จัดพิมพ์หนังสือคำสอนย่อของพระอริยสงฆ์ในอดีต
- มีนิทรรศการแสดงการใช้ชีวิตของพระป่า ณ วัดป่าสุทธาวาส
- การอุปสมบทและการนั่งสมาธิ
- หอการค้าจัดทัวร์ธรรมะ

งานนี้สำเร็จลงได้โดยการรวมพลังของคนทั้งจังหวัด นับจากคณะสงฆ์ คณะนายอำเภอ หอการค้า เทศบาล อบต. อบจ. สถาบันราชภัฏและโรงเรียนต่าง ๆ แต่ถึงแม้จะเป็นงานใหญ่และมีปริมาณงานที่จะต้องประสานมาก ภาพที่ปรากฏต่อสายตาชาวพุทธทั้งหลายซึ่งเดิมเตรียมไว้ไม่กี่พันคนกลายเป็นภาพแสงเทียน

จากดอกบัวบุษราคัมประยักกว่า ๑๓,๐๐๐ ดวง ที่เคลื่อนไปตามถนนสายธรรมเข้าสู่องค์พระธาตุเชิงชุม ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนปลื้มปิติหายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง เจ้าคณะจังหวัดซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุเชิงชุมด้วยได้กล่าวกับผู้เขียนว่า **ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิใจเพราะว่านี่ถือเป็นประวัติศาสตร์ของเมืองสกลนครในฐานะเมืองธรรมะ** และที่เคยทำมาก็มีคนไม่กี่ร้อยคนที่มาแต่เพียงกัน งานนี้จึงเป็นประวัติศาสตร์จริง ๆ และนับจากปีนั้นเป็นต้นมา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้บรรจุงานประเพณีเทศกาลแห่เทียนพรรษาในวันวิสาขบูชาของจังหวัดสกลนครลงในปฏิทินการท่องเที่ยว

สิ่งที่น่าเสียดายคือ ในปีต่อมาการจัดงานนี้ก็ลดขนาดลงและหลังจากนั้นก็แยกย้ายกันไปจัดในแต่ละพื้นที่ตามที่เห็นเหมาะสมเท่านั้น อาจจะเป็นเพราะภาระในการจัดงานนี้รวมทีเดียว ณ จังหวัดนั้น อาจจะทำให้ขาดแกนนำที่จะเป็นผู้ประสานทั้งหมด จึงจัดได้ยิ่งใหญ่เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

๒.๖ การพัฒนาสังคม

จากแนวคิดที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้มีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาสังคมต่าง ๆ อย่างจริงจัง เพื่อร่วมกันค้นหาวิธีการแก้ไขและป้องกันปัญหา และได้จัดให้มีการประชุมเสวนาทั้งการระดมสมองระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม มีการเสวนาในกลุ่มย่อย ซึ่งให้เห็นปัญหาสังคมเด็ก เยาวชน ครอบครัว และผู้สูงอายุ เป็นต้น แต่ผลจากการระดมสมอง ที่ประชุมต่างมองเห็นว่า**ปัญหาเด็กและเยาวชนนับเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องเร่งแก้ไขป้องกันอย่างเร่งด่วน** ซึ่งนำไปสู่การระดมความคิดเห็นและความร่วมมือของทุกภาคส่วนภายใต้คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นกลไกกลางที่จะให้มีการแก้ปัญหาเรื่องเด็กและเยาวชนโดยผมได้เร่งดำเนินการด้านหลัก ๆ ดังนี้

(๑) **การดำเนินการด้านจัดระเบียบสังคม** เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีสถาบันการศึกษามีชื่อเสียงหลายแห่งในทุก ๆ ระดับการศึกษา ซึ่งมีเด็กและเยาวชนในเขตอำเภอต่าง ๆ และจังหวัดใกล้เคียง ได้เดินทางมาศึกษาเป็นจำนวนมาก การดำเนินการในด้านการจัดระเบียบสังคมได้เน้นการบูรณาการกับหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายปกครอง สรรพากร สาธารณสุข ตำรวจ เขตพื้นที่การศึกษา เทศบาล และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการจัดตั้งเป็นทีมปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมออกตรวจตราสถานบริการ ๓ ด้าน ได้แก่ หอพัก ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ก็เป็นการควบคุมดูแลการทำงานของสถานบริการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ จังหวัดนครสวรรค์ยังมีนโยบายในการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนโดยการจัดทำข้อมูลเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมก่อปัญหาสังคมออกเป็นประมาณ ๕ ประเภท อาทิ เด็กที่ขบถทะเลาะวิวาท กระทำการรุนแรง เด็กช่วยแข่งรถจักรยานยนต์ เด็กหนีเรียน เด็กมีพฤติกรรมทางเพศไม่สมวัย และยาเสพติด การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะอาศัยกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งมีโครงสร้างตามเป้าหมายของจังหวัดเป็น ๓ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอาชีพ ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย และฝ่ายสังคมและสิ่งแวดล้อม จะเน้นให้คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนระดับตำบล ซึ่งจังหวัดได้จัดตั้งขึ้นเป็นแกนในการรับผิดชอบด้านพัฒนาและสวัสดิการชุมชน

การจัดตั้งศูนย์ครอบครัวตำบลของศูนย์เยาวชนขึ้นนั้นเพราะปัญหาเรื่องเด็กที่เป็นปัญหาเร่งด่วน โดยเฉพาะเรื่องเด็กเกเร เราจึงต้องการให้มีศูนย์ครอบครัวตำบลขึ้นเพื่อเป็นที่ปรึกษาปัญหาในครอบครัว

โดยให้ศูนย์อนามัยเขต ๘ ซึ่งเก่งในเรื่องจิตวิทยาร่วมกับพัฒนาสังคมจังหวัดร่วมกันทำ เพราะเดิมก็ต่างมีชื่อโครงการของตนเอง จังหวัดได้ริเริ่มเรื่องนี้ขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ใน ๔๐ ตำบล โดยนำ ๒ หน่วยมาร่วมกันทำ ใช้พื้นที่เป้าหมายเดียวกัน เอาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหลักโดยคัดเลือกนายก อบต. ที่มีแนวคิดด้านสังคม มาทำความเข้าใจกัน จัดตั้งที่ทำงานใน อบต. แล้วก็มีอาสาสมัคร พ่อแม่ พี่น้อง คนที่มีขีดความสามารถนำมาเข้าหลักสูตรอบรม บุคคลเหล่านี้ให้ อบต. เป็นผู้คัดเลือกมาอบรมโดย ๒ หน่วยงานที่เป็นเจ้าของเรื่อง และเริ่มทำงานภายใต้คำแนะนำของ ๒ หน่วยงานนี้ ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สามารถให้ข้อเสนอแนะในเรื่องผู้เมียมีปัญหา กัน พ่อแม่กับลูกจะทำอย่างไร ให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวที่มีปัญหาเด็กที่มีปัญหา ปี ๒๕๔๘ จะขยายผลมาแก้ปัญหาสังคม เช่น แก๊งมอเตอร์ไซด์ซิ่ง แก๊งอันธพาล เยาวชนที่ยังคงเป็นหัวโจก สิ่งที่ยากจะทำคือ การทำบัญชีเป็นรายหมู่บ้านให้มีข้อมูลเยาวชนที่ต้องใส่ใจ เช่น เกเรเรื่องอะไร เป็นใคร เยาวชนที่ถูกข่มขู่รังแกในบ้านตามข่าวในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น และศูนย์ครอบครัวตำบลต้องทำหน้าที่ตรงนี้เพื่อแก้ปัญหา ร่วมกับประชาคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายก อบต. ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ปัญหาครอบครัวในพื้นที่มีอะไร อยากร่วมช่วยกันแก้ปัญหา ถ้าแก้ไม่ได้ในระดับตำบล อำเภอ ก็เป็นหน้าที่ของตำรวจแล้ว ถ้าเราแก้แบบนี้เราก็มีข้อมูลรายชื่อของประชาชนที่มีประวัติอยู่ที่หมู่บ้าน เมื่อเราพยายามให้เขาแก้ไขอย่างเต็มที่แล้ว วันหนึ่งก็ต้องแยกว่าพวกหนึ่งแก้ได้กับแก้ไม่ได้ ข้อมูลจะต้องไปถึงศาลเยาวชน ถ้าหากเด็กมีจิตใจโหดร้ายอยู่ในสันดาน ให้โอกาสแล้วยังทำ เช่น ไปปรับจ้างฆ่าฟันอยู่ ก็ต้องรับโทษตามโทษานุโทษตามกฎหมาย แต่ในกฎหมายปัจจุบันเยาวชนอายุไม่ครบ ๑๘ ปี จะทำผิดอะไรโทษยังเบาอยู่มากเพราะเห็นว่าเป็นเด็ก จนกระทั่งในกลุ่มเยาวชนพูดกันว่า ถ้าใครอยากลองทำผิดอะไรให้ทำเสียก่อนอายุ ๑๘ ปี คนที่จะต้องเสียใจก็คือผู้ปกครองและตัวผู้กระทำผิดเอง และในหลายกรณีเมื่อเราปล่อยมาก็มาทำผิดใหม่ ฉะนั้นก็ไม่ควรลดโทษ ไม่สมควรจะให้อภัยอีกแล้ว ก็เป็นเรื่องที่ควรกระทำอย่างจริงจังไม่ใช่รอให้เรื่องเกิดขึ้นมาค่อยเสียใจ ระบบที่คิดจะทำ คือ ศาลเยาวชนกับเด็กเยาวชนที่มีปัญหาต้องมีข้อมูลถึงกัน รวมทั้งเรื่องปัญหาที่เกิดกับเยาวชนที่มีปัญหาซึ่งชาวบ้านรู้เห็น คณะกรรมการพัฒนาเยาวชนจังหวัดทราบสามารถแยกลูกออกจากพ่อแม่ได้ หากเรามีระบบข้อมูลที่ดี เช่น ถูกพ่อเลี้ยงข่มขู่ เป็นต้น

(๒) การจัดระเบียบหอพัก สกลนครได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นต้นมา เพราะทราบข่าวตั้งแต่ย้ายมาว่ามีการมั่วกันทางเพศและยาเสพติดในหอพัก มีการร้องเรียนกันมาก และในขณะที่จังหวัดเป็นทั้งจังหวัดศูนย์กลางการศึกษาและเป็นจังหวัดแห่งธรรมะ ถ้าเราปล่อยให้มีเหตุการณ์อย่างนี้ที่นี้จะกลายเป็นเด็กเสียคนไปหมด แหล่งการศึกษาคงเสื่อม ผู้ปกครองจะว่าได้ว่าส่งนักเรียนมาเรียนสกลนครแล้วก็เสียตัวและติดยาด้วย จึงได้เรียกเจ้าของหอพักมาประชุมกัน มีทั้งหอพักที่เป็นบ้าน หอพักที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และหอพักที่ไม่ได้จดทะเบียนด้วย

ผมได้ประกาศว่าตั้งแต่พฤษภาคมเป็นต้นไป จะต้องไม่มีหอพักชายและหญิงปนกัน มีแต่หอพักชายหรือหอพักหญิง ตาม พ.ร.บ. หอพัก ได้จัดชุดออกตรวจหอพัก รวมทั้งได้เชิญประชุมอธิการบดี ผู้อำนวยการสถาบันศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน มาประชุมกัน ขอให้ช่วยทำบัญชีที่พักของเด็กทั้งหลายที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อจะนำมาเช็กกับรายชื่อที่มีการพักอยู่ในหอพักต่าง ๆ สำหรับที่นครสวรรค์ได้เชิญหอพักจำนวน ๑๖๒ แห่ง มาประชุมเช่นเดียวกัน ว่ามีการทำผิด พ.ร.บ. หอพัก เพราะปกติหอพักชายห้ามหญิงเข้า

พบได้แต่ข้างล่าง หอหญิงห้ามผู้ชายเข้า ถ้านักศึกษามีการมั่วสุมกันเจ้าของหอพักต้องรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ระบุอยู่ใน พ.ร.บ. หอพัก เรื่องนี้ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาราวหนึ่งปี หอพักที่นครสวรรค์ก็เข้าสู่มาตรฐานร้อยละ ๘๐ ของจำนวนหอพักที่เรามี คือ ๑๓๑ แห่ง ที่มีปัญหาคือหอที่ไม่ได้ขออนุญาตก่อสร้างเป็นหอพัก ไม่ได้ขออนุญาตจากเทศบาล บางแห่งเป็นหอพักที่เอกสารสิทธิ์ไม่เรียบร้อย พวกนี้ไม่มีการอนุญาตชัดเจน แต่ตอนหลังเรตกลงกันว่าให้มายื่นจดทะเบียนก่อนแล้วเราจะประสานหน่วยที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูเอง เพื่อให้หอพักทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเข้าสู่ระบบก่อน ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นก็คือ พวกนักศึกษาชายหญิงที่เคยอยู่ด้วยกันก็เริ่มย้ายหนีจากหอพักไปอยู่บ้านเช่า เราจะต้องจัดทีมออกไปตรวจบ้านเช่าต่าง ๆ ว่านักเรียนพักกันที่ไหนแล้วขอเช่าพักกี่คน อยู่จริง ๆ กี่คน ก็เป็นเรื่องของการที่เราจะต้องไปตามไล่ปัญหาที่เหตุให้ได้ แต่สรุปแล้วทั้งสกลนครและนครสวรรค์เมื่อมีการประชุมมีการกดดันและมีการคาดหวังเจ้าของหอพักว่ามีการทำผิด เดือนแล้วถ้ายังไม่แก้ไขก็จะปิดหอพัก ทุกอย่างก็เข้าสู่ระบบทั้งสองจังหวัด สำหรับที่สกลนครเป็นจังหวัดแรกที่ทำหลังจากดำเนินการแล้ว กระทรวงพัฒนาสังคมฯ ได้มีหนังสือมาขอขอบคุณผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้ความสนใจแก้ปัญหาเรื่องหอพัก และกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ได้เวียนให้ทุกจังหวัดพิจารณาดำเนินการในแนวทางนี้ด้วย

(๓) การสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนทั้งชายและหญิงเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

หลังจากทำเรื่องหอพักซึ่งเป็นการแก้ที่ปลายเหตุแล้ว ได้เคยปรารภในที่ประชุมหลายแห่งว่าฝากให้ช่วยกันคิดว่าเราจะแก้ต้นเหตุนี้ได้อย่างไร คือการสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนทั้งชายและหญิงว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง โดยผู้เขียนมีประสบการณ์ตรงในระหว่างการบรรยายเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแก่นักศึกษาและนักเรียนมัธยมปลาย ซึ่งผู้เขียนได้ถามผู้เข้าอบรมอย่างตรงไปตรงมาว่านักศึกษา/นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์ด้านเพศสัมพันธ์แล้วให้ยกมือขึ้น ปรากฏว่ากว่าครึ่งยกมือ ผมก็ถามว่าที่เหลืออยู่ประมาณ ๓๐ - ๔๐% คิดอย่างไร พวกกลุ่มนี้ยังไม่ทันตอบ แต่กลุ่ม ๖๐% ตะโกนตอบมาว่า พวกนี้ซื้อบื้อ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ๓๐% หรือ ๓ คนใน ๑๐ คน จะอยู่ได้นานเท่าไร ที่จะรักษาความบริสุทธิ์ไว้ ถ้าบรรยากาศในโรงเรียนยังเป็นเช่นนี้ นักเรียนที่ดี ๆ เข้ามาก็จะถูกกลืนไปหมด เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะเพื่อน ๆ ก็เสียตัวหมดแล้ว เราจะทำบางมันจะผิดอะไร เราต้องการจะเปลี่ยนกระแสนี้ กับอีก ๓ คนที่เหลือให้ยืนหยัดด้วยความมั่นใจแล้วก็ขยายผลไปถึง ๖ คนที่ทำพลาดไปแล้วดึงกลับมา แต่ไม่มีผู้ใดสามารถหาวิธีแก้ไขต้นเหตุนี้ได้ จนกระทั่งมาได้ยินเรื่องผลงานของสมาคมครอบครัวไทยที่ได้ไปทำให้กับโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จึงได้เชิญมาหารือว่าจะทำโครงการ “อดเปรี้ยวไว้กินหวาน” และจะให้มาอบรมในโรงเรียนขนาดใหญ่ประมาณ ๔ โรงเรียนก่อนในเขตเมือง ๒ โรงเรียน อำเภอรอบนอก อีก ๒ โรงเรียนเพื่อเป็นโรงเรียนนำร่องก่อนจะได้ผลสัมฤทธิ์ของการอบรมต่อนักเรียน ครูและผู้ปกครอง และได้ขอให้โรงเรียนต่าง ๆ ส่งวิทยากรมาร่วมสังเกตกระบวนการทางจิตวิทยาที่วิทยากรของสมาคมใช้เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของนักเรียน เพื่อเตรียมไปเป็นครู ข ในโรงเรียนตนเอง ผมเองได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ฝึกอบรม และเห็นตัวอย่างคำถาม เช่น ขอถามนักเรียนชายว่า “ถ้าคุณมีแฟนอยู่ แต่ภายหลังได้ทราบมาว่าแฟนคุณเคยเป็นของคนอื่นมาแล้ว คุณจะแต่งงานกับเขาไหม” ผู้ชายตอบพร้อมกันเลยว่าไม่ ซึ่งเป็นคำตอบที่ซื่ออกความรู้สึกของฝ่ายหญิงให้คิดทบทวนการปฏิบัติตนใหม่ เป็นต้น ซึ่งวิทยากรก็บอกว่าเรามารักษาความบริสุทธิ์รอบสองกันใหม่เถิด เพราะยังไม่สายเกินไปที่จะรักษา ผลที่เห็นชัดเจนคือ เนื่องจากงบประมาณ

ของจังหวัดมีจำกัดไม่สามารถจัดให้เขาไปอบรมได้ทุกโรงเรียน เราสามารถจัดให้ได้บางส่วนของนักเรียนชั้นโตบางส่วนเท่านั้นในแต่ละโรงเรียน อย่างเช่น โรงเรียนลาซาลโชติรวินครสวรรค์ จังหวัดจัดงบประมาณให้ประมาณ ๗๐๐ - ๘๐๐ คน ปรากฏว่าผู้ปกครองเมื่อได้เข้าใจและได้ทราบถึงผลกระทบของโครงการนี้ ต่างยินดีควักกระเป๋าสบทบจ่ายเพิ่มให้ลูกแต่ละคนให้ลูกได้เข้าและได้พูดกันอย่างชัดเจนว่า หลักสูตรนี้ทำให้ได้คิดได้เห็นและตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความบริสุทธิ์ และทำให้รู้ถึงผลเสียว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การเรียนเสีย มีการท้อ โครภย์ไข้เจ็บหลายคนได้คิดและให้คำมั่นสัญญาใส่กระต๊อไว้ในกระเป๋าสตางค์ ซึ่งเรื่องนี้สถาบันได้ทำมาตลอดซึ่งมีประสบการณ์ในหลายปีที่ผ่านมาว่า นักเรียนรุ่นเก่า ๆ เจออาจารย์ วิทยากร ก็ชูกระต๊อและบอกว่ายังรักษาตรงนี้อยู่นะครู อาจารย์ในโรงเรียนก็ยอมรับกับนักเรียนว่า ตอนที่โครงการนี้เข้ามาในโรงเรียนก็ไม่ได้หวังอะไร แต่เมื่อเข้าหลักสูตรเรียบร้อยครูก็สารภาพว่า ครูซึ่งถึงกระบวนการณ์ในเรื่องนี้แล้ว ต่อไปนี้ครูจะลงมาทำในเรื่องนี้เองโดยไม่ต้องให้ใครมากระตุ้นมาจี้ เป็นความรับผิดชอบของครูที่จะต้องรักษาเยาวชนไว้ ซึ่งรวมลูกของคุณครูที่อยู่ในโรงเรียนด้วย ถ้านักเรียนนักศึกษาส่วนใหญ่รักษาเรื่องนี้ไว้เอง ปฏิบัติให้ถูกต้องเราก็ไม่ต้องไปห่วงเรื่องปลายเหตุที่หอพักอีก

ผลโดยรวมของโครงการนี้ ทำให้เกิดความตื่นตัว ทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยเฉพาะการรวมตัวของนักเรียนที่เดิมเป็นกลุ่มน้อย เริ่มก่อตั้ง Purity Club ซึ่งมีขนาดใหญ่ขึ้น ครูทั้งหลายเริ่มเข้ามาให้คำปรึกษาและดูแลเด็กทั้งหมด เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ปฏิบัติใหม่ที่มีพลังขึ้นภายในโรงเรียน ควบคู่ไปกับการต่อต้านยาเสพติดที่ดำเนินการไปพร้อมกันด้วย

๒.๗ การพัฒนาการศึกษา

จังหวัดนครสวรรค์ มีมหาวิทยาลัยอยู่ถึง ๗ แห่ง มีสถานศึกษาในระดับอาชีวะ ระดับมัธยมศึกษา รวมจำนวนนักศึกษา นักเรียน ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ กว่าคน ดังนั้น เรื่องการพัฒนาคนจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เมื่อต้นปี ๒๕๔๘ ผมจึงได้เชิญคณะผู้บริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านธุรกิจและบุคคลที่สำคัญด้านสังคมเข้าประชุมปรึกษาหารือที่ห้องประชุมของโรงเรียนโพธิสารศึกษา เพื่อที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาในระดับจังหวัดให้มีทิศทางที่ชัดเจนเป็นเอกภาพ

ผลการเสวนาในวันนั้นได้ข้อสรุปพอสังเขปว่า

ประการแรก

- การจัดการศึกษาจะต้องให้มีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความพึงพอใจ นั่นคือผู้ปกครองพึงพอใจที่ลูกหลานได้รับการพัฒนาตรงตามศักยภาพและได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง
- ผู้บริหารการศึกษา (ครู อาจารย์) พึงพอใจที่ได้จัดการศึกษาตรงตามปรัชญาทางการศึกษา
- นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เป็นผลสัมฤทธิ์ของสังคม เป็นผู้มีความสุข เป็นคนดีใฝ่เรียนรู้

ประการที่สอง

การจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นให้สนองตอบยุทธศาสตร์ของประเทศและยุทธศาสตร์ของจังหวัดไปพร้อมกันด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในที่นี้หมายถึงการจัดการศึกษาของจังหวัดนครสวรรค์สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นเมืองการศึกษาที่มีความพร้อม นอกจากจะจัดให้เป็นเมืองการศึกษาแล้ว

ยังมุ่งเน้นผลิตนักเรียน นักศึกษาให้ออกมารับใช้บ้านเมืองตรงตามการพัฒนาจังหวัดตามวิสัยทัศน์จังหวัดในอนาคตด้วย เช่น การพัฒนาให้เก่งเรื่องภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาจีน ทั้งนี้เพราะปัจจุบันจังหวัดสามารถส่งสินค้าออกขายในต่างประเทศได้เองแล้ว

เมื่อได้หลักการทั้ง ๒ ประการแล้ว **ผมก็เชิญประชุมด้วยมติใหม่ คือเชิญผู้อำนวยการโรงเรียน ทั้ง ๔๐๐ กว่าโรงเรียน มาทำ Workshop** โดยขอฟังว่า ทุกวันนี้มีปัญหาอะไรในโรงเรียนบ้างที่กระทบคุณภาพ การศึกษา เพื่อว่ามีอะไรที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะสามารถสนับสนุนได้เนื่องจากมีงบประมาณของจังหวัดแล้ว ซึ่งเรื่องหนึ่งคือการพัฒนาที่คู่กันอยู่คือ **การพัฒนาครูผู้สอนเฉพาะด้าน** ซึ่งหมายถึงภาษาอังกฤษ คำนวณ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น และเรื่องที่สองที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าเรื่องการพัฒนาตัวครูเฉพาะด้าน ก็คือ **การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน** ให้มีความสามารถและมีภาวะผู้นำในการบริหารโรงเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ๓ ฝ่าย คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพอใจ เพราะผมเองต้อง ดำเนินการด้านรับร้องทุกข์เกี่ยวกับตัวผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ มาไม่น้อย ซึ่งส่วนหนึ่งมักจะเกิดจากเรื่องการทุจริต แต่ส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือการขาดความสามารถทางการจัดการ หรือคือความสามารถทางการบริหาร และอีกส่วนหนึ่ง คือขาดความสามารถในเนื้อหาการศึกษาต่าง ๆ ดังนั้นผมจึงถามว่า ถ้าจะให้ผมช่วยในการพัฒนาผู้บริหารให้เก่ง ในภารกิจต่าง ๆ ของผู้อำนวยการ ท่านสนใจกันไหม คำตอบก็คือ **เขาต้องการให้มีการพัฒนานักบริหาร แต่เป็นแบบ Outside In คืออย่าทำแบบที่กระทรวงศึกษาธิการจัด** แต่ขอให้หน่วยงานภายนอกที่มีความสามารถสูงมาทำ เช่น มหาวิทยาลัย ผมก็รับปากและประสานให้ทางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งมีประสบการณ์ในการอบรมผู้บริหารการศึกษามาก่อน โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ทันโลกทันการเปลี่ยนแปลงและนำตัวอย่างการบริหาร การศึกษาที่มีความสำเร็จ ทั้งในโรงเรียนที่มีความพร้อมมากและมีความพร้อมน้อยมาประกอบด้วย ซึ่งปรากฏผลว่า การอบรมเป็นเวลา ๒ วันนั้นเป็นที่พอใจของผู้บริหารโรงเรียนมาก โดยมีผลการประเมินเกิน ๘๐% ในทุกด้าน และผู้รับการอบรมทั้งหมดแทบไม่ขาดการอบรมเลยตลอด ๒ วัน เรื่องที่เคยพูดมาแล้วคือเรื่องการอบรมครู เฉพาะด้านซึ่งเราได้เน้นก่อนในเรื่องของครูภาษา คือ ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์ต้องใช้งบมาก ดังนั้น ผมจึงได้มอบหมายให้อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์และคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้จัดคณะวิทยากรและหลักสูตรจากสถาบันที่มีชื่อเสียงมาเป็นผู้ให้การอบรม เพื่อให้ครูรู้ทั้งภาษา และเทคนิค การสอนภาษา เพื่อให้ได้นักเรียนที่เก่งภาษามาทำด้านท่องเที่ยวและธุรกิจค้าขายข้าวและอื่น ๆ กับต่างประเทศ โครงการพัฒนาทักษะและเทคนิคการสอนภาษานี้มีผู้เข้าอบรมทั้ง ๓ เขตการศึกษา พื้นที่การศึกษารวม ๖๔๔ คน เป็นเงิน ๑,๒๐๐,๐๐๐ กว่าบาท สำหรับการพัฒนาตัวผู้บริหารที่ให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาทำนั้น มีผู้บริหาร การศึกษาเข้าอบรมทั้งหมด ๗๐๐ กว่าคน ใช้เงินทั้งหมด ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ในเรื่องการพัฒนาครูเฉพาะด้านนั้น สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ถือว่ามียุทธศาสตร์การศึกษาค่อนข้างสูง มีครูในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้รับรางวัลหลายคน หรือโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงก็มีหลายแห่ง สามารถกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัด ที่มีมาตรฐานการศึกษาค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามผมสัมฤทธิ์ที่ได้รับนี้ยังกระจายไปไม่ถึงทุกโรงเรียนวันนี้ถึงแม้เรา จะมีครูดีเด่นและรับรางวัลต่าง ๆ มาก แต่ครูที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมือง ประเด็นก็คือ ทำอย่างไรให้ครูที่สอนภาษาอังกฤษเก่ง ๆ หรือสอนคำนวณเก่ง ๆ สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ไปยัง

โรงเรียนอื่น ๆ ได้ เราจึงนำยุทธศาสตร์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาใช้ในปี ๒๕๔๔ ผมก็ได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งมาพัฒนาทางการศึกษา โดยมาสนับสนุนด้านที่สามคือ การสนับสนุนเครือข่ายทางวิชาการการศึกษา ซึ่งนครสวรรค์มีอยู่จำนวน ๔๙ เครือข่าย เครือข่ายละประมาณ ๑๐ กว่าโรงเรียน เครือข่ายการศึกษานี้แต่ก่อนมีเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการแต่ต่อมาเงินหมด ทางจังหวัดก็เข้าไปดูว่าเขาทำงานกันอย่างไร ปรากฏว่าหลายเครือข่ายทำงานเข้มแข็งช่วยเหลือกันเอง มีโรงเรียนแม่ข่าย มีการจัดครูเก่ง ๆ ไปเวียนสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีครูไม่เก่งหรือขาดแคลนครูเก่ง มีการทำคู่มือการสอน มีการทำซีดีบรรยายวิชาความรู้ต่าง ๆ เพราะฉะนั้นแนวทางของจังหวัดก็คือ ถ้าเครือข่ายการศึกษาใดมีความสามารถที่จะทำได้ เราก็อุดหนุนเงินเลยเครือข่ายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท จะพัฒนาเครือข่ายอย่างไรก็ให้ไปทำเพื่อเสริมมาตรฐานของโรงเรียนในข่าย งบประมาณประเภทนี้เราไม่ได้จัดไปให้ผูกขาดไว้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่หลายเรื่องเราจะให้เครือข่ายโรงเรียนเอกชนไปทำ เช่น เครือข่ายบางแห่งไปจ้างคณะครุศาสตร์มาทำตั้งแต่เรื่องครูอนุบาล ให้มีคุณภาพคล้ายกับประเทศหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ถึงแม้ขณะนี้ครูอนุบาลเราจะไม่ได้เงินเดือนเท่ากับครูอนุบาลของญี่ปุ่น แต่เครือข่ายโรงเรียนบางแห่งก็ให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง การพุ่มพักเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ยังเล็ก ๆ เพราะฉะนั้น เราก็เลยให้เครือข่ายเอกชนซึ่งเก่งในเรื่องอนุบาลเป็นแกนนำ เพราะเราถือว่าโรงเรียนเอกชนก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็ก เยาวชนในจังหวัดวันนี้เราก็เลยให้เอกชนทำบางเรื่อง โรงเรียนหลวงทำบางเรื่อง แล้วก็มาแข่งขันเปรียบเทียบกันว่าฝ่ายใดเร็ว ฝ่ายใดช้า ฝ่ายใดมีคุณภาพในเรื่องใดดีกว่ากัน ฝ่ายที่ช้ากว่าก็ต้องเร่งการทำงานให้ทันฝ่ายที่เร็วกว่า สนับสนุนการกระจายครูเก่ง ๆ ไปสอนในโรงเรียนที่ขาดครูด้านนั้น ๆ ครูเฉพาะด้านบางด้าน และเราก็ยังนำครูสอนคำนวณเก่ง ๆ หรือสอนภาษาเก่ง ๆ ที่มหาวิทยาลัยมีอยู่เอามาสอนเพิ่มความรู้ให้ครุคณิตศาสตร์ในจังหวัดอีกด้วย

การจัดทำหลักสูตรให้มีวิชาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

จากการเสวนาเกี่ยวกับการปรับการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม กับอาชีพของคนในจังหวัด และด้วยเหตุผลที่นครสวรรค์เป็นศูนย์เรื่องการเกษตรโดยมีข้าวถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ กว่าตัน จึงเห็นว่าเราควรจะทำอย่างไรที่จะปรับหลักสูตรการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดในด้านนี้ด้วย จากการหารือกับภาคเอกชนก็เห็นปัญหาว่า **นับวันเราจะขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำธุรกิจโรงสีมากขึ้น** จึงได้หารือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยการอาชีพให้จัดทำหลักสูตรร่วมกับชมรมโรงสีหลายวิชาตั้งแต่การผลิตข้าวเป็นวิชาบังคับที่ต้องเรียนระดับสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่งต้องเรียนวิชาโรงสี คนที่เรียนสายช่างต้องเรียนวิชาเครื่องจักรกลในโรงสี สุดท้ายคือวิชาการเงินการบัญชีของโรงสี และวิชาการดูข้าว โดยเฉพาะวิชาการดูข้าวเป็นสิ่งที่ขาดบุคลากรมากในปัจจุบัน

ผลจากการที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้เข้าไปสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สนองความต้องการของวงการศึกษาด้านต่าง ๆ ทำให้ผมได้รับเลือกจากเครือข่ายครูให้เป็นประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ คือในเขตเมือง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔

๒.๘ กลไกและความรวดเร็วในการรับทุกข์ของประชาชน

หน้าที่สำคัญและเป็นหัวใจของภารกิจฝ่ายปกครอง คือ การบำบัดทุกข์บำรุงสุข แต่การปฏิบัติหน้าที่ตรงนี้ให้บรรลุได้ก็ต้องรู้ให้ได้ว่าทุกข์คืออะไร และต้องรู้ให้เร็วด้วยจึงจะบำบัดทุกข์ให้ได้ทันการ ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วว่าได้ใช้ประชาคมหมู่บ้านเป็นกลไกรับฟังปัญหาชาวบ้าน ซึ่งเป็นทุกข์ในเชิงการพัฒนารวมทั้งข้อมูลยาเสพติด การรับรองคนที่ยากจนจริง ซึ่งจะช่วยให้เราแก้ทุกข์เชิงพัฒนาได้อย่างถูกต้องด้วย แต่มีทุกข์อีกประเภทหนึ่งคือ ทุกข์ที่ต้องไปแก้ให้ทันท่วงที เราจึงต้องมีวิธีการรับการร้องทุกข์ในเรื่องต่าง ๆ ให้รวดเร็วด้วย สิ่งที่ผมปฏิบัติอยู่ในการรับทุกข์มีอยู่ ๗ ช่องทาง ในการชี้แจงนโยบายให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหลาย ความตอนหนึ่งว่าสิ่งที่ผมทำในการรับทุกข์ของเขาคือ

- (๑) เบอร์โทรศัพท์ของผม
- (๒) เบอร์โทรศัพท์ของผมอีกเบอร์ที่เลขฯ ถือ
- (๓) สำนักงานของผู้ว่าราชการจังหวัด
- (๔) เบอร์โทรศัพท์ที่จวน
- (๕) ร้องทุกข์ต่อรายการผู้ว่าราชการจังหวัดพบประชาชน
- (๖) ตู้ ปณ. ระฆังพ่อเมือง
- (๗) มาร้องทุกข์ที่ห้องทำงานโดยตรง

ถ้าท่านมีการสื่อสารผ่าน ๗ ช่องทางนี้ ผมไม่หวังว่าทุกข์ชาวบ้านจะรอดหูรอดตา เช่น การร้องทุกข์กรณีลูกทรพีพยายามจะฆ่าพ่อ ซึ่งผมได้ตรวจสอบที่เขาร้องทุกข์แล้วก็ปรากฏว่าเป็นความจริง ผมก็แก้ด้วยโทรศัพท์กรีกเดียวตามจับจนได้ หลังจากที่เขาหนีไปเป็นเวลา ๒ ปี จนพ่อต้องหนีไปพิษณุโลก ผมได้ให้เบอร์โทรศัพท์ไว้แล้วบอกว่า ถ้าเห็นลูกอยู่ที่ไหนให้โทรศัพท์บอกเลยเดียวจะเอาคนไปจับ เมื่อเขาโทรศัพท์มาจริงเราก็สามารถจับชุดเฉพาะกิจออกไปจับได้ทันท่วงที คุณพ่อคนนี้ก็หมดทุกข์ ส่วนลูกก็โดนดำเนินคดีไป อีกกรณีหนึ่งคือ กรณีร้องทุกข์ว่าข้าวหนึ่งแสนไร่ขาดน้ำ ถ้าพ้นจากนี้ไปอีก ๗ วันถ้าน้ำไม่มา ข้าวทั้งแสนไร่จะตายหมด คิดเป็นเงินแล้วร่วมห้าร้อยล้านบาท ผมก็เลยบอกให้กลุ่มที่ร้องทุกข์อยู่ตรงนั้น ผมจะให้ นายก อบต. ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ไปพบผมต้องการเพียงทราบว่าเป็นความจริงหรือไม่ ก็ให้โทรศัพท์มารายงานผม กรณีนี้เป็นกรณีของราษฎรตำบลหนองกระโดน อำเภอเมืองนครสวรรค์ เมื่อตอนที่ผมให้ออกไปดูปรากฏว่าข้าวแดงจริง ๆ จะแยอยู่แล้ว ผมก็ชวนนายก อบจ. เข้าไปดู และสำรวจเส้นทางว่าน้ำที่ไม่มานั้นไปติดอยู่ที่ใด ก็เดินจากอำเภอเมืองนั้นไปจนพบแหล่งน้ำอยู่ที่อำเภอบรรพตพิสัย ปรากฏว่าไปติดอยู่ที่ประตูน้ำที่อำเภอบรรพตพิสัย ข้างบนนั้นน้ำสมบูรณ์เพราะปิดประตูไว้ใช้น้ำไม่มาข้างล่าง และนอกจากนี้ ด้านล่างนี้เองทางไหลของน้ำ เส้นทางน้ำก็แคบมาก น้ำไหลมาได้น้อย ถ้ามัวแต่รอ ๗ วันจัดซื้อจัดจ้าง เปิดทางน้ำมาไม่ทันข้าวตายแน่ จึงหาหรือบอกนายก อบจ. ว่า มีวิธีจะทำก่อนได้หรือไม่ ในท้ายที่สุดทุกคนก็ตัดสินใจลงขัน ทั้งนายก อบจ. นายก อบต. ช่วยกันเอารถชุด รถตักมาไล่ชุดตลอดทาง ๑๐ กว่ากิโลเมตร เพื่อเปิดทางน้ำ และผมก็ขึ้นไปพบกับชาวบ้านอำเภอบรรพตพิสัยข้างบนเพราะว่าเมื่อตอนเดินไปชาวบ้านข้างล่างที่ไม่มีน้ำใช้ก็ตามกันขึ้นไปด้วยก็จะตีกัน ผมก็เลยต้องขึ้นไป ก็มีนายอำเภอ มีนายกฯ ทั้งหลายพร้อมบอกเอาอย่างนี้ขอให้เลิกปิดทางน้ำ เรามาเจรจากันว่าถ้าน้ำถึงระดับนี้คุณพอใช้แล้วคุณต้องเปิดประตูน้ำให้น้ำไหล

ลงไปข้างล่าง ผมจะเอาตำราตรวจมายืนเฝ้าประตูน้ำตรงนั้น ถ้ายังปิดประตูน้ำผมก็ต้องจับ ผมเอาตำราลงไปยืนเฝ้าประตูน้ำตรงนั้น ๖ วัน น้ำมาถึงเช้า ๑๐๐,๐๐๐ ไร่รอดหมด ถามว่าถ้าข้าวแสนไร่นี้ล้ม ชาวบ้านเป็นหนี้เท่าไรที่ไปซื้อข้าว เชื้อปุ๋ย พอแก้ปัญหานี้ได้ กุศลเกิดแก่ผู้แก่ทุกคนที่ร่วมกันทำ เพราะฉะนั้นเหล่านี้บ้างที่ถ้าเราอยู่ในราชการ ในตำแหน่งที่พอทำประโยชน์ให้ประชาชนได้ ถ้าได้ทำสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่จะเรียกว่าเป็นกรรมผลบุญก็อาจจะเฉียดไปเฉียดมา โดนบ้างแล้วก็หาย แล้วก็อาจจะโดนอีกก็ได้ แต่ว่าสิ่งนั้นจะทำให้เราแคล้วคลาด ซึ่งก็ประสบกับตัวผมเอง มาหลายครั้ง เพราะ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้นมาหลายร้อยล้านบาท ทำให้ชาวนาที่ชีวิตอยู่กับนาข้าว รอดไปด้วย

สำหรับกรณีที่มาร้องทุกข์ที่ห้องทำงานสมัยก่อนนั้น ก่อนที่ผมจะอายุมาก ผมพบชาวบ้านทุกราย แต่ตอนหลังใช้วิธีบริหารงานใหม่ ผมคิดว่าชาวบ้านต้องการพบผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อต้องการ **หลักประกันการแก้ไขปัญหา** เพราะฉะนั้นผมจัดทีมหน้าห้องประมาณ ๓ - ๔ คน เมื่อชาวบ้านมาร้องทุกข์ เป็นกลุ่ม ผมให้เจ้าหน้าที่คุยกับเขาเลย ชักให้ละเอียดว่าเรื่องนี้เกิดที่ไหน ใครทำ ส่วนราชการไหนรับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกันอย่างไร แล้วให้โทรศัพท์ไปถามเลยว่าเรื่องปัญหาอย่างนี้จะแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อข้อมูลพวกนี้ เรียบร้อยทั้งหมดผมก็มาพบกับเขา คุยกันไม่เกิน ๑๕ นาที โดยผมให้เจ้าหน้าที่สรุปให้ฟัง ๓ - ๔ นาที แล้วคุยกับเขา อีกไม่กี่นาทีก็จบ เพราะว่าผมจะบอกเขาว่าผมรับเรื่องเขาหมด เวลานี้รู้แล้วว่าเป็นปัญหาอย่างไร แล้วเราจะแก้ อย่างเป็นบ้าง เรื่องไหนสั้นเรื่องไหนยาวแล้วผมรับปากว่าผมจะแก้ให้ตามนี้ แล้วก็ให้หมายเลขโทรศัพท์ที่ชาวบ้าน จะติดต่อกับผมหรือหน้าห้องได้ ถ้ายังไม่มีข่าวให้เขาโทรมาหา ชาวบ้านได้รับคำรับประกันจากผู้ว่าราชการจังหวัด เช่นนี้ เขาก็อุ่นใจ แล้วถ้าท่านทำให้เขาได้ตามกำหนดหรือช้าเพียงเล็กน้อย แต่ทำได้ตามสัญญาเป็นเรื่อง ๆ ไป ชาวบ้านก็บอกปากต่อปาก **ศรัทธาที่มีต่อฝ่ายปกครองก็จะไม่ขาดสาย**

กรณีการรับข้อมูลจากนายอำเภอ เพื่อให้การข่าวไว ผมมีติดต่อกับนายอำเภอว่า **อย่าให้ผมรู้เรื่อง จากสื่อก่อนรู้จากนายอำเภอ** ไม่อย่างนั้นนายอำเภอมีปัญหาแน่ เพราะแปลว่าข่าวในพื้นที่คุณ คุณรู้ซำมาก เพราะฉะนั้นเราจำเป็นต้องวางสาย เครือข่ายข่าวสาร ถ้าคนในพื้นที่โทรหาผมก่อนไม่โทรหานายอำเภอ แปลว่า นายอำเภอปิดโทรศัพท์ ลูกน้องนายอำเภอปิดโทรศัพท์ หรือรับโทรศัพท์เขาแล้วแต่ก็ไม่เอาเรื่องอะไร นายอำเภอ ไม่ไปดำเนินการอะไร

ในกรณีวันหยุด ผมให้นายอำเภอออกนอกพื้นที่ได้บ้างในยามจำเป็น แต่ต้องวางคนรักษา เหตุการณ์ไว้ที่อำเภอ และหากมีเหตุการณ์ใหญ่เกิดขึ้นที่อำเภอ ผมต้องตามนายอำเภอได้ และผมก็ได้ใช้วิธี **สุ่มโทรศัพท์** หรือให้ลูกน้องสุ่มโทรศัพท์ถึงนายอำเภอในวันหยุดเป็นระยะไปถึงนายอำเภอแต่ละคน เพื่อ **ชักซ้อม ความพร้อมไว้ด้วย** ด้วยติดกาดังกล่าวมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ซึ่งผมได้กล่าวในการบรรยายกับนักปกครอง ระดับสูงไว้ดังข้อความตอนหนึ่งว่า เช้าวันหนึ่งเวลา ๐๗.๐๐ น. เมื่อผมอาบน้ำเสร็จก็มีโทรศัพท์จากนายอำเภอท่านหนึ่ง แจ้งว่า เมื่อตอนเช้ามีดีมีการพนมือในพื้นที่ตอนตีห้ากว่า ตำรวจคิดว่าเป็นเรื่องการทะเลาะวิวาทจึงไม่ได้รายงาน โชคดีที่นายอำเภอไหนทันไปตรวจพบว่าเป็นการทวงหนี้ พนมมือทวงหนี้ ก็เข้าข่ายผู้มีอิทธิพล เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ที่ตำรวจต้องรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับการด่วน นายอำเภอรีบโทรแจ้งผมประมาณ ๐๗.๐๐ น. ผมก็ซักถามนายอำเภอจนได้รายละเอียดพอควร จึงลงมาทานข้าวเช้า ก่อนหน้าจะรับประทานอาหารเช้า

ก็มีโทรศัพท์เข้ามาบอกว่า ท่านนายกรัฐมนตรีจะขอพูดสายด้วย พอผมรับสายท่านก็บอกว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด รุ้มเมื่อเข้ามีการพินมื่อกันในพื้นที่ ผมก็เรียนว่าทราบครับและเล่าให้ท่านฟังต่อว่าลักษณะเป็นอย่างไร ท่านถามต่อ ว่าได้ข่าวมีนายตำรวจเกี่ยวข้องกับใช้ไหม ผมก็ใจหายว่าทำไมท่านรู้เยอะจัง แต่ผมก็เรียนว่าไม่ใช่ตำรวจหรอกแต่ ว่าเป็นภรรยา นายตำรวจ แต่ก็เกี่ยวกับตำรวจนั้นแหละ ได้ยินท่านหัวเราะที ๆ มาทางสาย แล้วผมก็บอกว่า เราเผ่าคนพินอยู่ครับ บ่าย ๆ เราจะจับขณะนี้รอหลักฐานอีกชั้นสองชั้น เราจะจับท่านรอฟังก็แล้วกัน พอบ่ายสามโมง เราจับ จับเสร็จเราก็แถลงข่าวเลย

ผมถามว่าถ้าท่านเป็นนายจะ Happy ไหมถ้ามีผู้ใต้บังคับบัญชาแบบนี้ นี่คือคำที่ปัจจุบันเขา เรียกว่า Accountability คือการรับผิดชอบตรวจสอบได้ คือมอบอำนาจ มอบงบประมาณ มอบอะไรให้หมดแล้ว ขออย่างเดียวให้รับผิดชอบตรวจสอบได้คือ ถามอะไรต้องรู้ ไม่ใช่แป๊ะ ๆ แต่หลักความจริงก็คือว่า ถาม ๑๐ เรื่อง ควรจะรู้สึก ๗ เรื่อง ไม่ใช่ถาม ๑๐ เรื่องรู้ ๓ เรื่อง อีก ๗ เรื่องไม่รู้ เพราะฉะนั้นนี่คือการวางความรวดเร็วในการรับข่าว รับข้อมูล

ในท้ายที่สุดเพื่อให้การข่าวในจังหวัดครบวงจร ผมมีหมายเลขโทรศัพท์ของแกนนำประชาคม หมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งแกนนำเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข (อ.ส.ม.) และกลุ่มสตรีในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อไว้ตรวจสอบข้อมูลในแต่ละพื้นที่ในกรณีจำเป็น เช่น กรณีโจรขโมยรายใหญ่ กรณีผู้มีอิทธิพล กรณีการชดเชยภัยแล้ง กรณีคนชราที่ควรได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นต้น

๒.๙ การแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง

ในชีวิตข้าราชการโดยเฉพาะตอนเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเผชิญกับการแก้ไขปัญหาที่จะนำไปสู่การขัดแย้งรุนแรงหลายครั้ง ในที่นี้จะนำเสนอประสบการณ์บางประสบการณ์ที่ผมเผชิญมา และได้บรรยายให้นักปกครองระดับสูงฟัง โดยมีเทคนิคและหลักปฏิบัติปรากฏอยู่ด้วย ดังนี้

(๑). การแก้ไขปัญหา น้ำท่วมใหญ่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี ๒๕๓๘ ตอนสมัยผมเป็นรองผู้ว่า ราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันหนึ่งเกิดน้ำท่วมใหญ่ที่อยุธยา ปี ๒๕๓๘ ปรากฏน้ำท่วมเมืองตลอดทางเข้า เมืองจากสะพานปรีดี-ธำรง พอลงจากสะพานก็ท่วมหมด ๒-๓ กม. รถเล็กผ่านไม่ได้ต้องรถบรรทุกขนาดใหญ่ ถึงจะผ่านได้ รัฐมนตรีสมัยนั้นซึ่งเป็น ส.ส.อยุธยา มาตรวจ ท่านถามว่าน้ำท่วมขนาดนี้ตกลงใครดูแล ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ตอบว่าถนนมอบให้แขวงทาง เรื่องน้ำท่วมมอบให้ชลประทาน รัฐมนตรีเลยบอกว่า “น้ำท่วมอย่างนี้รถเข้าเมืองไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้เลย เอาอย่างนี้นะท่านผู้ว่าราชการจังหวัด มอบให้รองคนใดคนหนึ่ง รับผิดชอบจัดการแก้ไขปัญหาถนนและน้ำท่วมเข้าเมืองนี้” ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดก็ยังอีกอังก้อย ท่านรัฐมนตรี เลยบอกว่า จั๊นมอบให้รองฯ พิร์พลได้ไหม ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด บอกว่า “จันก็ได้” จากนั้นผมก็ได้เป็นเจ้าภาพ เรียกส่วนราชการต่าง ๆ มาประชุมแก้ปัญหา แต่พอไปได้เดือนกว่า ๆ ทำจะไม่ไหวแล้วแบบนี้ ภารกิจประจำวัน คือ วางกระสอบกันน้ำท่วมเรียบร้อยโดยใช้คนวันละ ๔๐๐ คน ทุก ๆ วันทั้งทหาร ตำรวจ ประชาชน และผมมา กำกับอยู่บนเกาะกลางถนน เรานั่งคุยกันทุกเย็นรบกับน้ำ ต้องทำงานหนักเหมือนมีสงคราม ผมขอพบทุกคนที่ได้รับ มอบหมายงานตอนเย็นที่โรงแรมเพราะนัดประชุมที่อื่นไม่ได้น้ำท่วมทุกที่ โดยพบกันที่โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ที่น้ำท่วมไม่ถึง เราคุยกันว่าไม่ไหวแล้วนะแบบนี้ เราอดมันเข้า เราสูบมันไหลเข้าไม่รู้เมื่อไหร่จะหาย ไม่รู้เมื่อไหร่จะจบ

ผมพอรู้สาเหตุว่ามาจากแม่น้ำหลังอาคารร้านค้าย่านการค้าหลักของเมือง คือย่านหัวรอ น้ำเข้าหลังร้านแล้วออกหน้าร้านมาที่ถนนเข้าเมืองทั้งหมดเลย ถ้าเราอดก็คือพวกเขาค้าขายไม่ได้ ถ้าปิดต้องปิดหน้าร้านทั้งหมดเลย ต้องทำผนังปิดหน้าร้านทั้งหมดเลย แต่เราไม่มีทางเลือกผมเลยบอกว่าต้องเอาแล้วละเป็นไงเป็นกัน คือที่แรกไม่ทำเพราะว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านไปดูปัญหาน้ำท่วมสัก ๒ อาทิตย์ก่อนหน้าเพื่อแก้ปัญหาที่วัดแห่งหนึ่ง โดยเสนอให้มีการกั้นผนัง แต่ถูกพระและประชาชนประท้วง ท่านก็เลยเซ็ด ท่านไม่เอาอีกแล้ว พวกเราดูแล้วบอกว่าถ้าอย่างนี้ใช้คนวันละ ๓๐๐ - ๔๐๐ คน ทรัพยากรทุกอย่างที่ใช้ก็สูญเปล่า ต้องคิดนอกรอบว่าสู้เป็นสู้

ผมเรียกเอามวลชนทั้งหมดมาบอกว่า ขอเชิญแกนนำทั้งหมดที่ใหญ่ ๆ ในย่านการค้าต้นเหตุของน้ำท่วม รวมทั้งแกนนำในเขตเมืองที่เสียหายมาพบประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ คน ไปเอามาให้หมด เอารถเอาเรือไปแจ่ง ให้มาพบกันที่โรงแรมเวลา ๕ โมงเย็น ผมเรียนท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ว่าเย็นนี้นัดแกนนำทั้งหมดของย่านการค้าจะมาประชุม ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ถามว่าใครนัด ผมบอกว่าเป็นคนนัดเอง แล้วท่านบอกว่า “นัดมาทำไม นัดให้มาค่าเรา” ผมบอกว่าต้องยอมให้เขาค่าเพราะน้ำท่วมมาเดือนกว่าแล้ว เราทำอะไรไม่ได้เลยต้องยอมให้เขาค่า แต่ถ้าไม่พบกันเรื่องนี้ ก็ไม่จบ อีก ๓ เดือนก็ไม่จบ “คือผมจำต้องยื่น ไม่สนใจแล้ว เพราะตอนนั้นผมร่วมกับที่ประชุมนัดไปแล้ว ผมเป็นผู้จัดการตรงนี้ ถ้าสั่งเลื่อนนัด ผมก็เสียคน” ท่านก็เดินกลับไปด้วยความหงุดหงิด ท่านไม่อยากพบพวกนี้ เพราะเคยโดนประท้วงมาก่อน “ผมก็บอกว่าไม่เป็นไร ท่านไม่ต้องมาก็ได้ เดี่ยวผมจัดการเอง ผมจะคุยเอง”

ปรากฏว่าพอ ๕ โมงเย็นถึงเวลานัดผมก็นั่งลง เห็นผู้ว่าราชการจังหวัดเดินดุ่ม ๆ เข้ามา ท่านบอกว่า “ผมรับผิดชอบเพราะเป็นเจ้าของเมืองผมต้องมา” ผมบอกว่า “ไม่เป็นไรท่านนั่งเป็นประธาน ผมจัดการเอง เดี่ยวผมจะนำอภิปรายเอง” เราค่อย ๆ คุยกับชาวบ้านเหมือนเราเป็นชาวบ้านเหมือนกัน บอกว่าต้นเหตุของน้ำมาจากย่านการค้าทางโน้น ที่เชิญท่านทั้งหลายเพื่อมาคุยถึงเรื่องนี้ว่ามันเสียหายหมดแล้ว ทั้งเมืองด้วยทั้งบ้านด้วย คุยไปคุยมา ๑๐ - ๑๕ นาทีแรกเขาก็ลุกขึ้นมาอภิปรายกันเสียงดังลั่น เหมือนเขาจะมาค่าเรา ก็ไม่เป็นไร ปล่อยให้เขาค่าไปประมาณ ๒๐ นาที ต่อมาถามกลับว่าปัญหาเกิดอย่างนี้ ถามว่าวันนี้ถ้าจะให้ น้ำหยุดต้องไปกั้นหน้าบ้านท่าน จะทำกันอย่างไร ปรากฏว่าคนกัน ๒ ฝ่าย ฝ่ายพ่อค้าที่อยู่ในเมืองถูกท่วมและมาแล้วเดือนกว่า ลุกขึ้นมาอภิปรายเป็นแถว สูดท้าย ๙๐% บอกว่ายอม ตกลงถ้ามันจำเป็นก็จำเป็นนะ วันนี้จะไม่ใช่แค่ท่านนะ ต่อไปจะไม่มื่ออะไรกิน เพราะรถขนส่งสินค้า เขาจะเข้ามาไม่ได้เลย รถขนเนื้อ ไช้ อาหารเข้าเมืองไม่ได้เลย สรุปส่วนใหญ่ยอมหมด ผมบอกว่าเอาละ ๙๐% กว่ายอมเหลือบางท่านท่านนั้นที่ไม่ยอม ผมขอรับรอง เราจำเป็นต้องเริ่มคืนนี้แล้ว อย่าให้เห็นพวกท่านที่ไม่ยอมพามวลชนเดินออกมาเพราะว่าเรากลือกติกาศาธาธิปไตยแล้ว ในเมื่อ ๙๐% กว่ายอมแล้ว ผมลงมือแล้วนะคืนนี้

เมื่อเลิกประชุม รถบด รถตักทั้งหมด รวมทั้งรถขนดินพร้อมเดินตั้งแต่สองทุ่มไปเลย ขนดินไปกอง ๆ ไว้รอรถตัก ปรากฏว่าก่อนถึงได้ถึงเกือบห้าทุ่ม ผู้ว่าราชการจังหวัดโทรมาบอกว่าให้หยุดก่อนนะ ผมถามกลับไปว่าทำไม ท่านบอกว่ามีคนโทรมาว่าจะเอามือมาประท้วง เรื่องที่เราทำผนังหน้าร้าน ผมบอกว่าหยุดไม่ได้แล้วมันลงไปหมดแล้วทั้งดิน/ผนัง รถขนลงไปหมดแล้ว ผมถามว่าใครคุยกับท่าน ท่านบอกชื่อผมมาได้ไหม ท่านบอกชื่อมา ผมบอกว่าไม่เป็นไร ผมจัดการเอง ผมบอกแกนนำประชาชนว่าไปจัดการกันเองนะ สูดท้ายเขาก็ไป

เอาตัวมันมาจริง ๆ ปรากฏไม่มีพวกเลย ตัวคนเดียวไปขู่ผู้ว่าราชการจังหวัด พอขึ้นตรงนี้เสร็จภายในคืนเดียว อีก ๗ วันเราสูบน้ำออกทั้งหมด ถนนเข้าเมือง ๒ - ๓ กม. ทั้งหมด ถ้ามีว่แต่กลัวก็แก้ปัญหาไม่จบ

เพราะวิธีสู้กับมือกับมวลชนต้องใจเย็นเอาเหตุผลเข้าไปพูดคุยอย่าไว้วางใจ แต่ถ้าวถึงเวลาทุบโต๊ะ ก็ทุบโต๊ะ เพราะว่าเมื่อประเมินสถานการณ์ว่าส่วนใหญ่ร่วมกับเราแล้ว ที่เหลือส่วนน้อยก็ไม่ต้องทุบโต๊ะแล้ว ถ้าพวกนั้นออกมาเจอกันเพราะส่วนใหญ่ร่วมกับเราแล้ว นี่คือการปรากฏการณ์ในการแก้ข้อขัดแย้ง

(๒) กรณีมวลชนผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยจังหวัดสกลนคร ที่สกลนครมีมวลชนผู้ก่อการร้ายเก่าที่เรียกว่า ผู้พัฒนาชาติไทย เขามีปัญหาเรื่องที่ดินอยู่พอสมควร เราก็แก้ให้เขาไม่ได้ ยึดเยื้อมานานมาก เพราะข้อกฎหมาย ปัญหายึดเยื้อแล้วก็รู้ว่าแก้ไม่ได้แต่เขาจะมาพบผู้ว่าราชการจังหวัด ผมก็ต้องให้พบจะคุยสองชั่วโมงก็ได้สามชั่วโมงก็ได้ ไปเยี่ยมเขาที่พื้นที่ของเขาผมก็ไปเยี่ยม อย่างน้อยก็ให้เขาเห็นว่าเรามีน้ำใจ เราไม่ได้รับผิดชอบเรื่องของเขา แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ต้องแก้ไข ในฐานะของผู้ว่าราชการจังหวัดเราก็ต้องเตรียมใจไว้แล้วว่าทางจังหวัดให้คุณได้ไม่จบ ถ้าเราทำให้เขาเข้าใจตรงนี้ได้เราก็ไม่เดือดร้อน แล้ววันไหนที่เขาจะเข้ากระทรวงเกษตรฯ และก้อมือบจะชนกันไปหลายคนเขาจะมาบอกผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน พวกผมจะไปแล้วนะผู้ว่าราชการจังหวัด ผมก็บอกว่าไม่เป็นไร ผมจะส่งเจ้าหน้าที่ไปด้วย ไปอำนวยความสะดวกแต่อย่าสร้างความวุ่นวายก็แล้วกัน อย่าทำให้ เสียชื่อเสียงจังหวัด เขาก็รับปาก ก็ไม่มีอะไร เรากับเขาก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน วันไหนก็ตามที่เขาจะไปจัดมือบเขาจะมา บอกล่วงหน้า เราก็บอกว่าถ้าจะมาศาลากลาง ก็มาเลย ห้องน้ำห้องส้วมมีให้เรียบร้อย ถ้าจำเป็นจะต้องให้ลงไปคุย ผมก็ลงไป พอถึงเวลาเลิกก็ OK เข้าใจจบกัน เพราะฉะนั้น ถ้าเราทำอย่างนี้ จะไม่มีปัญหากับมือบ ไม่ใช่อารมณ์ต่อกัน บางเรื่องก็แก้ไม่ได้ใส่อารมณ์ลงไปก็ไม่ใช่ประโยชน์ ค่อย ๆ คุยกันดีกว่า โดยเฉพาะในเรื่องมือบอย่างที่ผมกล่าวถึงนี่ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น กองทุนฟื้นฟู เรื่องอย่างนี้เกิดทุกปี แล้วเขาก็บอกว่าวันนี้ต้องแสดงพลัง ถึงเวลาแสดง ก็ต้องออกมาหน้าศาลากลางแล้วก็เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดไปพูดคุยกับชาวบ้าน ผมก็ลงไปเขาก็ปรบมือกันกราวใหญ่ บอกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดให้เกียรติเขา เพราะที่จริงนั้นไม่ใช่เรื่องผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เป็นเรื่องของกระทรวงเกษตรฯ สำคัญตรงนี้ก็ถือว่า มือบทุกมือบอย่าตัดเยื่อตัดใย ถ้าคุณตัดเยื่อตัดใยกับมือบโดยปฏิเสธเลย วันหนึ่งเขาจะมา สร้างความเดือดร้อนให้คุณ

(๓) กรณีน้ำตกลสาธิตจังหวัดนครนายก น้ำตกลสาธิตที่จังหวัดนครนายกเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก ของจังหวัดแต่มีปัญหายึดเยื้อมายาวนานนับ ๑๐ ปี เป็นปัญหาที่สะสมหลายเรื่อง ทั้งปัญหาแนวเขตที่ดิน การอ้างครอบครอง กลุ่มอิทธิพล ความขัดแย้งของกลุ่มค้าขาย ความแออัด ขาดความเป็นระเบียบ สภาพแวดล้อม เสื่อมโทรม มีสภาพเหมือนศูนย์อพยพ การเรียกเก็บเงินและแย่งลูกค้าจจรถ ราคาสินค้าแพง ซึ่งมีการร้องเรียน มาโดยตลอด สร้างความเสียหายให้กับการท่องเที่ยวจังหวัดมาโดยตลอด ผมจึงได้ตัดสินใจแก้ไขตามลำดับคือ

ผมเชิญแกนนำภาคเอกชนและแกนนำภาคราชการและภาคการเมืองท้องถิ่นทั้งหมด ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แกนนำภาคเอกชน ผู้บังคับการตำรวจนครนายก นายกเทศมนตรี เทศบาลเมือง มหาหรือก่อน ผมก็บอกว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่หมักหมมมายาวนานจริง ๆ ผมไม่ทำก็ได้ ผมก็อยู่ได้ แต่ว่าความเสียหายต่อชื่อเสียงเป็นสิ่งทีกระทบต่อพวกท่านทุกคนที่เป็นเจ้าของเมืองนี้ ส่วนข้าราชการนั้น เราเป็นผู้ที่ต้องมาทำให้เมืองนี้ดีขึ้น ถ้าเราจะแก้ปัญหานี้ต้องร่วมมือกัน จับมือกัน ทุกคนเห็นด้วยไหม

ที่เราจะแก้ปัญหาของน้ำตกลสาธิกา ปรากฏว่าทุกคนก็เห็นด้วย ซึ่งผมขอหลักการไว้ก่อน ถ้าเห็นด้วยเราจะได้เดินต่อไป จากนั้นผมก็ให้จัดทำแนวเขต และขอความร่วมมือเจ้าของที่ดินตรงนั้นเสียสละที่ดินจำนวน ๘ ไร่ ๒ งาน ให้แก่ทางราชการ จนสำเร็จ เพื่อให้ผู้ค้าที่จะถูกย้ายมีที่ทางจะไปขาย ผมเลยขอให้การท่องเที่ยวมาช่วยจัดโซนขายของในที่ดินที่จัดเตรียมไว้ให้หลุดไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทำเป็นโซนขายของที่มีการตกแต่งอย่างดี โซนนี้เป็นโซนพื้นที่ที่อยู่ในเขตบริการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มาจัดสร้างขึ้นและพัฒนาพื้นที่นั้นให้เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พื้นที่นี้อยู่ห่างจากด้านหน้าน้ำตกลสาธิกาไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อความพร้อมในแง่หลักการจากผู้ใหญ่แกนนำของจังหวัดและการขอที่ดินมาเตรียมพร้อมเพื่อทำโซนค้าขายเรียบร้อยแล้ว อันดับต่อไปผมก็เชิญผู้ค้าทั้งหมดมาประชุมแจ้งเรื่องนี้ให้ทราบทั้งหมดว่าสภาพปัญหาตอนนี้เหมือนศูนย์อพยพ ซึ่งทุกคนรับไม่ได้ จึงขอความร่วมมือจากท่านทั้งหลาย เราเตรียมที่เตรียมทางให้ท่านแล้ว ห่างไปเพียงนิดเดียวไม่ได้เดือดร้อนอะไรมาก และที่อยู่ในระยะใกล้ที่คนมาเที่ยวสามารถเดินไปซื้อของได้ ก็ขอให้ท่านทั้งหลายย้ายออก แล้วผมก็ดำเนินการควบคุมมาตรการราคาสินค้าและกำหนดอัตราที่จอดรถ แต่เดิมคือเก็บกัน ๔๐ บาท ให้ลดลงเหลือ ๒๐ บาท ทุกฝ่ายยอมรับ ยินยอมปฏิบัติตาม แล้วเราก็ทำภูมิทัศน์ด้านหน้าน้ำตกลให้สวยงาม จึงขอความร่วมมือให้ผู้ค้าย้ายออกภายใน ๒ เดือน แต่ในระหว่างนั้น ก็มีผู้ค้าจำนวนหนึ่งพยายามวิ่งเต้นต่อผู้มีบารมีหลักของจังหวัด ซึ่งได้ตกลงให้หลักการกับผมไว้แล้ว ผู้ค้าอีกจำนวนหนึ่งก็ทยอยขนย้ายออกไปก่อน จนจะวันสุดท้าย เราก็ให้รถไปประกาศเตือนอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อถึงวันที่กำหนด ผมก็ขอให้ผู้มีบารมีทั้งหมดไปปรากฏตัวพร้อมกันกับผม พร้อมเครื่องจักรกล พร้อมประกาศครั้งสุดท้ายว่าถ้ายังไม่ไปเราจำเป็นต้องเข้าขนย้ายให้ สุดท้ายผู้ค้าที่ยังเหลืออยู่ก็ตัดสินใจขนย้ายเองจนหมด

(๔) **กรณีการย้ายมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์** จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่การเมืองแรงมาก ผู้ว่าราชการจังหวัดในอดีตมักถูกหาเหตุให้ย้าย หลายท่านมาอยู่เพียง ๑ ปีก็ขอย้ายตัวเอง บางท่านก็มาเกษียณที่นี้ก็บอกโชคดีที่อยู่เพียงปีเดียว ผมไปอยู่นครสวรรค์โดยถือเป็นการคืนความเป็นธรรมที่ถูกย้ายจากสกลนคร มาเป็นผู้ตรวจกระทรวงมหาดไทยทั้งที่มีผลงานได้รางวัล ป.ป.ส. แต่ตอนจะย้ายไปลง เจตนาของผู้นำรัฐบาลให้ผมลงจังหวัดใหญ่เพราะได้ยอมให้มีการถ่วงถ่วงผมย้ายมาเป็นผู้ตรวจฯ แล้ว แต่ผมขอไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเนื่องจากผมมีผลงานเก่านั้น ๒ ปีหลายชิ้น แต่รัฐบาลรู้ไม่ทันฝ่ายประจำที่บอกว่ามีคนอาวุโสกว่ารอจะไป ผู้นำรัฐบาลก็เห็นจังหวัดนครสวรรค์ว่างอยู่ก็เป็นจังหวัดใหญ่เช่นเดียวกัน ก็คิดว่าถ้าอย่างนั้นก็ให้ไปจังหวัดนครสวรรค์ ฝ่ายประจำก็เห็นด้วยในทันที เพราะรู้ว่าจังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่คนแข็ง ๆ อย่างผมอยู่ยาก ผมมีแนวโน้มที่จะไปพึ่งที่นครสวรรค์แน่เพราะผู้ว่าราชการจังหวัดคนใดที่ไม่ยอมการเมืองหรือเอียงข้างหนึ่งก็ต้องโดนอีกข้างหนึ่งจนอยู่ไม่ได้ แต่สถานการณ์กลับเป็นว่าเทวดาฟ้าดินคุ้มครอง มวลชนทุกฝ่ายรวมพลังกันปกป้อง ผมก็อยู่มาจน ๒ ปีเต็ม ประเด็นการขัดแย้งเรื่องมหาวิทยาลัยมหิดลนี้ เริ่มหลังจากที่ผมไปรับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดในปี ๒๕๔๖ ประมาณ ๒ เดือน ก็มีผู้กว้างขวางท่านหนึ่งของจังหวัดมาขอให้แก้ไขปัญหาวิทยาลัยเขตมหิดลที่ถูกน้ำท่วมใหญ่ ปี ๒๕๔๕ มาจนต้องปิดพักการสอนประมาณกว่า ๑ เดือน ซึ่งจะเกิดปัญหาอย่างนี้ทุก ๆ ๒ - ๓ ปี/ครั้ง ที่มีน้ำท่วมใหญ่ เขาก็อยากให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของบประมาณป้องกันภัยพิบัติประมาณหลายสิบล้านบาท สร้างผนังกันน้ำล้อมมหาวิทยาลัยเหมือนป้อมคูเมืองสมัยโบราณ

ผมก็ลงมือตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า มหาวิทยาลัยไปสร้างในสถานที่ที่เรียกว่าเป็นบึงเสนาท ซึ่งเป็นบึงสาธารณะ เป็นที่ต่ำที่แม่น้ำสองสายจากด้านเหนือไหลมาลงเวลาน้ำท่วมใหญ่ และทราบด้วยว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยในสมัยนั้นก็พลอยเห็นด้วย ตามการสนับสนุนกลุ่มบุคคลที่จังหวัด ผมไปดูมหาวิทยาลัยก็พบรอยน้ำท่วมของปี ๒๕๔๕ สูงประมาณ ๒ เมตร ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยมีเพียงตึกเดียวและกำลังเริ่มสร้างตึกที่สอง ซึ่งจริง ๆ ก็ไม่น่าจะสร้างในพื้นที่นี้ได้เลย แสดงว่าผู้ใหญ่ของฝ่ายเราก่อนหน้านี้ไม่ยอมมีปัญหาจึงไม่เข้าไปยุ่งเรื่องนี้ คำถามของผมก็คือว่า

๑) สมมุติว่า ผมยอมของงบประมาณทำผนังล้อมรอบบริเวณกว้างใหญ่มาก เพราะเป็นที่ดินที่เผื่อไว้ในอนาคตจะสร้างอีกกว่า ๑๐ ตึก ผนังนี้ต้องมีความแข็งแรงขนาดไหน จึงจะต้านทานแรงน้ำที่มาจากทุกทิศทุกทางได้ ซึ่งคำตอบจากวิศวกรโครงสร้างคือต้องลงทุนสูงมากกว่า ๓๐ ล้านบาท นอกจากนี้มวลน้ำจะทำให้ระดับน้ำท่วมบริเวณรอบมหาวิทยาลัยที่เป็นบ้านของชาวบ้านสูงขึ้นมากด้วย โดยสรุปความเป็นไปได้ทางวิศวกรรมไม่มีหรือเป็นไปได้

๒) สมมุติว่าทำผนังเสร็จ น้ำท่วมใหญ่นักศึกษาจากภายนอกจะมาเรียนได้อย่างไร จะมาทางเรือกันหรือก็ต้องเดือดร้อนจัดการสัญจรไปอีกแบบหนึ่ง

๓) ผมได้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านน้ำที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขาฉายภาพบึงเสนาทขึ้นมา บอกเลยว่าแม่น้ำ ๒ สายใหญ่จะไหลมาลงที่นี่ และผ่านที่บึงนี้เพราะเป็นที่ต่ำ

๔) ผมสอบถามภาคเอกชนและประชาชนที่รู้เรื่องวิทยาลัยเขตนี้ ทุกคนรู้ปัญหานี้ดี แต่ก็ด้วยเกรงกลัวกลุ่มผู้กว้างขวางนี้ก็เงียบกันไปหมด แต่ถ้าสามารถย้ายได้ทุกคนก็เห็นด้วย

๕) ผมคิดว่าการที่ผมหาเหตุของปัญหาได้ว่าอยู่ที่ไหน รัฐบาลเขาก็คงหาเหตุได้เช่นกัน เพราะรัฐบาลนั้นมีทั้งนักบริหารและนักวิชาการพร้อม ถ้าผมเสนอโครงการแบบนี้ไปก็เท่ากับทำลายเครดิตตัวเองเปล่า ๆ

๖) ผมได้เตรียมทางเลือกที่ดีกว่านี้โดยไปหาหรือผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๑ ในเขตนครสวรรค์ เพราะนครสวรรค์มีที่ดินที่อยู่ในการดูแลของทหารเสียจำนวนมาก และเขามีพื้นที่ชานเมืองที่เป็นที่สูงน้ำไม่ท่วม อยู่เชิงเขา ผืนใหญ่กว่าพันไร่ ซึ่งท่านผู้บัญชาการมณฑลท่านอยู่มาก่อนผม ท่านเข้าใจปัญหาของวิทยาเขตนี้ดี เพราะว่าอยู่ที่รัฐปัญหาว่าเกิดอะไรขึ้นในบึง ท่านก็เห็นด้วยกับผม และพร้อมจะผ่านเรื่องผมเข้าไปที่กองทัพบกให้ใช้ที่ดินตรงนี้ ๕๐๐ ไร่ ข้อดีอีกประการหนึ่งคือ ที่ดินตรงนี้มีทางรถไฟจากกรุงเทพฯ มาลงได้ นักศึกษาสามารถมารถไฟได้ด้วย

๗) ผมได้เชิญผู้บริหารมหาวิทยาลัยสมัยนั้นมาดูพื้นที่ ซึ่งก็ได้ส่งรองอธิการบดีมาดู พอเห็นพื้นที่บอกว่าดีมาก เหมาะสม จะรีบกลับไปหาหรืออธิการบดีก่อนแล้วจะแจ้งมา ซึ่งหลังจากนั้นไม่นานก็แจ้งมาว่าอธิการบดีขอหาหรือกลุ่มผู้กว้างขวางที่จังหวัดก่อนว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่ แล้วก็เงียบไป

๘) เมื่อข้อมูลพร้อมและผมไม่มีทางออกแล้ว ผมก็ตัดสินใจหารือกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคหลักของรัฐบาลที่อยู่นอกเขตเมืองว่ามีความเห็นอย่างไร เพราะขณะนั้นนายกรัฐมนตรีจะมาทัวร์นกขมิ้นที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดแรกในอีกอาทิตย์สองอาทิตย์ถัดไป ส.ส.ทั้งสามท่านก็เห็นควรให้รวบรวมข้อมูลเสนอท่านนายกรัฐมนตรีตัดสินใจเองดีกว่า เมื่อมาถึงวันที่นายกรัฐมนตรีมาพบปะประชาชนผมก็ได้นำเรื่องอยู่ในบรรยายสรุปด้วยพร้อมกับเชิญอาจารย์จากจุฬาฯ ท่านนั้นมาบรรยายการไหลของน้ำ พร้อมฉายคลิปทางการไหล

ของน้ำจากทางเหนือมาทางบึงเสนาท พอเห็นตรงนี้ท่านนายกฯ พุดขึ้นมาทันทีว่า ข้อมูลอย่างนี้มหาวิทยาลัยคงอยู่ที่นี้ไม่ได้ โครงสร้างถาวรไหนที่อยู่แล้วก็ไม่ควรอยู่ (มีค่ายลูกเสือ โรงเรียนกีฬาอยู่ในพื้นที่นี้ด้วย) ให้ย้ายออกเถอะ อาคารของมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ก็จะให้ส่วนราชการที่เกี่ยวกับน้ำไปใช้ และจะจัดงบประมาณใหม่ ให้ไปอยู่ที่ใหม่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ไปขอทหารไว้แล้วผลจากการเสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในวันนั้น ผู้ที่เสียประโยชน์เริ่มเล่นผมตั้งแต่วันนั้น ยิ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ย้ายวิทยาเขตนี้ หลังจากนั้น การวิ่งเต้นย้ายผมจึงเกิดขึ้น จนประชาชนทราบเรื่อง ประชาชนจึงเข้าชื่อร่วมกัน ๑๐,๐๐๐ ชื่อถึงนายกรัฐมนตรี ซึ่งพวกเขาได้มาถามผมก่อนแล้วว่าเราจะทำ ผมก็บอกว่าถ้าท่านเห็นว่าผมทำประโยชน์อะไรให้ท่านได้และอยากให้นายกรัฐมนตรีทราบก็แล้วแต่ท่าน แต่ว่าขอให้แต่ละกลุ่มอาชีพ แต่ละชมรม ถ้าจะทำหนังสือไปขอให้ไปเขียนความรู้สึกของแต่ละกลุ่มแต่ละชมรมว่า ผมทำอะไร ให้เป็นประโยชน์แก่จังหวัดนี้บ้าง ทำอะไรให้พวกคุณบ้าง จะได้เป็นความรู้สึกที่แท้จริง เช่น ชาวไร่อ้อย ศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มสตรี ประชาคมหมู่บ้าน มูลนิธิในเมือง เป็นต้น หลังจากนั้นข้าวย้ายผมก็ยุติไป จนก่อนจะย้ายผมประมาณ ๒ เดือน ผมขอย้ายเข้าส่วนกลาง เพราะอาวุโสอยู่ลำดับต้น ๆ และได้ผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ดีเด่น และอดีตกับบุคคลบางคนในพื้นที่ ปรากฏว่าในขณะนั้นเป็นจังหวะที่รัฐบาลจัดงบประมาณพิเศษ งบประมาณเฉพาะกิจมาสนับสนุนเรื่องการขุดแหล่งน้ำ ซึ่งผมก็ให้พื้นที่ต่าง ๆ เสนอขึ้นมาเพื่อขอพิจารณา แต่อยู่มาวันหนึ่งประชาชนยกมาหน้าศาลากลางประมาณ ๓๐๐ ร้อยคน โดยมีสื่อหนังสือพิมพ์ ๑ ฉบับ และสื่อโทรทัศน์ ๑ ช่อง มาทำข่าว ที่สำคัญคือพอชาวบ้านมาถึงก็มีคนคลี่ผ้าขาวผืนยาวออกมาหน้าประชาชนซึ่งมีข้อความขบไล่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เจ้าหน้าที่ของจังหวัดก็บันทึกวีดิทัศน์ไว้ และรายงานผมว่าผู้ใหญ่บ้าน ๒ คนเป็นคนนำประชาชนมา แล้วให้สื่อมวลชนที่สนิทกับกลุ่มผู้กว้างขวางทำข่าวออกสื่อ ผมก็ให้ฝ่ายปกครองลงไปเชิญผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๒ คนมาพบที่ห้องทำงาน พอพบหน้ากันผมก็บอกว่าเราบันทึกวีดิทัศน์ไว้ว่าผู้ใหญ่บ้านพามือมาไล่ผม ซึ่งผมสามารถดำเนินการทางวินัยกับผู้ใหญ่ได้ แต่ผมอยากถามว่าในช่วงเกือบ ๒ ปีที่ผมอยู่ที่นี้ผมทำผิดอะไรตรงไหนบ้างถึงมาไล่ผมผู้ใหญ่บ้านทั้งสองคนเจียบไปอึดใจหนึ่งแล้วก็ยกมือขึ้นไหว้ผม แล้วก็บอกว่าผมขอโทษท่าน ผมไม่ได้ตั้งใจมาไล่ท่าน แต่ถูกขอให้พาประชาชนมาขอแหล่งน้ำ ไม่อย่างนั้นจะไม่ได้ แต่พอมาถึงก็มีคนนำผ้าขาวมารอก่อนแล้วและกางผ้าออกหน้ามือบโดยเขาไม่รู้เรื่องกันมาก่อน ผมรู้ในทันทีว่าเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกับที่ผมไปขัดประโยชน์จากการย้ายมหาวิทยาลัย ผมจึงบอกผู้ใหญ่ว่าเมื่อผู้ใหญ่ถูกหลอกใช้มาเรารู้ผู้ช่วยด้วยกันผมก็ไม่เอาเรื่อง ก็ขอให้พาประชาชนกลับไปเสีย เรื่องก็จบลงไปด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับผม

แต่คืนนั้นพอข่าวออกทางโทรทัศน์ช่องที่มีสายสัมพันธ์กับกลุ่มผู้กว้างขวางนั้น กระทรวงก็ตกใจตรวจสอบมาที่ผม แต่ขณะเดียวกันกลุ่มมวลชนต่าง ๆ เช่น ชมรมชาวไร่อ้อย กลุ่มสตรี กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มมูลนิธิชมรมคนจีนในเมือง ฯลฯ ก็ได้โทรศัพท์เข้ามาถามผมว่า ถูกรังแกแล้วใช่ไหมจะมาสนับสนุนในวันรุ่งขึ้น ชาวไร่อ้อยถึงกับถามว่าจะเอาถึงหนึ่งหมื่นคนไหม ผมตอบว่าไม่ต้องเพราะเขาพามาแค่สามร้อยคน โดยจ่ายคนละ ๕๐๐ บาท แต่ออกข่าวเป็น ๑,๐๐๐ คน เราก็ก็น่าแค่ ๑,๐๐๐ คนก็พอ แล้วสื่อก็ไปเสนอตามที่เห็นสมควร วันรุ่งขึ้นมวลชนหลากหลายกลุ่มก็มาเต็มหน้าศาลากลาง ข้าวก็ก้อออกไปในคืนนั้นทางโทรทัศน์หลายช่อง และหนังสือพิมพ์หลายฉบับก็เอาไปลง เรื่องก็เกมไป ผมคาดว่าเขาคงไม่ยกมาใหม่ เพราะเขาต้องจ่ายหัวละ ๕๐๐ บาท แต่มวลชนของผมเขามาเองด้วยใจ ผมมาตรวจสอบในภายหลังพบว่า พอมีข่าวว่าผมจะขอย้ายเข้ากระทรวงและข่าวบอกว่าจะได้

กรมใหญ่ด้วย ด้วยผลงานและอาวุโสของผมก็เกิดการจับมือกันของผู้ใหญ่บางท่านที่กระทรวงที่ไม่อยากให้ผมเข้ากับกลุ่มผู้กว้างขวางจังหวัดที่อยากจะล้างแค้นผมอยู่แล้ว จึงสร้างเกมทำลาย Discredit ผมทางสื่ออย่างรวดเร็ว เพื่อสกัดดาวรุ่งนั่นเอง

หลังจากที่ผมย้ายออกมาจากนครสวรรค์ก็มีความพยายามขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง หนึ่งกรณีของมหาวิทยาลัยมหิดล ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร แต่มติคณะรัฐมนตรี ก็ยังยืนยันเช่นเดิม หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยก็ยังไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ จนกลุ่มหนุ่มสาวนครสวรรค์ที่เรียกว่า (Young Executive Leader) ทนไม่ไหว จึงยกคณะไปพบกับศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช นายกสภามหาวิทยาลัยเพื่อเล่าข้อเท็จจริงให้ทราบ ซึ่งปรากฏว่าเป็นข้อเท็จจริงที่ต่างจากที่สภามหาวิทยาลัยได้รับทราบจากฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยโดยสิ้นเชิง นายกสภามหาวิทยาลัยจึงนัดประชุมกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่นครสวรรค์ เพื่อดูข้อเท็จจริงด้วยตนเอง จึงมีผลให้มีการดำเนินการเตรียมการเคลื่อนย้ายมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต นครสวรรค์ มาอยู่ที่ดินของทหารที่จังหวัดได้ขอไว้ในยุคที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร เป็นอธิการบดี โดยมหาวิทยาลัยได้ประสานกับกองทัพขอมเพิ่มจนได้พื้นที่เป็น ๑,๑๐๐ ไร่เศษ และอยู่บนพื้นที่สูง สง่างาม ปลอดภัยจากน้ำท่วม และสามารถลดการสูญเสียอันจะเกิดจากความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ หากยังอยู่เสี่ยงภัยกับน้ำท่วมในที่เดิม

สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

- เมื่อมีปัญหาใดที่มีผลกระทบในวงกว้างต้องศึกษาข้อมูลโดยละเอียด และประเมินกำลังของผู้เกี่ยวข้องเสียก่อน

- พิจารณาทางออกเพื่อเตรียมเสนอในเวลาเจรจา

- หากกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ยิ่งปัญหามีผลกระทบมากยิ่งขึ้นต้องหารือให้หลากหลายกลุ่ม เพื่อหาแนวร่วม

- ในเวลาเผชิญหน้า หลักปฏิบัติที่ควรกระทำคือ

ก. ให้ใจเย็น ให้ฝ่ายมีอรรถบายเสียก่อนเพื่อลดระดับความรุนแรง

ข. ฟังอย่างตั้งใจและจับประเด็นที่ขัดแย้งให้ได้

ค. อธิบายให้เข้าใจทั้งข้อมูล ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

ง. หาทางแก้ไขทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวที่เป็นรูปธรรมพอควร

จ. ใช้เหตุผลและความจริงใจและให้เกียรติตลอดช่วงการเจรจา

- หากมีการวางเครือข่ายประชาชนและสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ไว้แล้วล่วงหน้า เรามักจะรู้ข่าวตั้งแต่ช่วงมือบ่ก่อตัว ซึ่งสิ่งที่ควรทำในขั้นนี้คือ

ก. มือบ่เกิดเพราะเหตุใดใครคือต้นเหตุ จำนวนคนที่พามา รุนแรงเพียงใด

ข. แกนนำมือบ่คือใคร ลูกเต๋าเหล่าใคร เกรงใจใครบ้างในพื้นที่

ค. ให้นายอำเภอเข้าเจรจาเพื่อหาทางระงับเหตุ โดยเชิญบุคคลตาม ก. และ ข. เข้าร่วมเจรจา

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดติดตามรายงานโดยใกล้ชิด

ง. หากสามารถให้มือบอยู่ให้อำเภอได้ แต่ยังต้องการความมั่นใจจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด (แล้วแต่ความรุนแรงของมือบ) ควรจะไปพบที่อำเภอ โดยปฏิบัติตามข้อ ๑, ๒, ๓ ให้พร้อมก่อนไป

๒.๑๐ ธรรมเนียมปฏิบัติด้านการบริหาร

องค์กรใดก็ตามถ้าต้องการจะอยู่อย่างยั่งยืนยาวนานความศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าประชาชนไม่ศรัทธาผู้บริหารระดับสูงเพราะขาดคุณธรรมองค์กรก็จะอยู่ไม่ได้ จากประสบการณ์ที่เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดหลายจังหวัดและดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดินและรองอธิบดีกรมการปกครองพบว่า บุคลากรส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานเป็นมืออาชีพ มีความรู้ ความสามารถ แต่ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานขาดความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานบุคคล บางส่วนขาดจิตสำนึกในการทำงานบริการประชาชน แต่ประเด็นก็คือถ้าหน่วยงานจะทำให้ประชาชนศรัทธาได้ บุคลากรขององค์กรต้องสร้างขึ้น ผมจึงมี**แนวทางบริหารองค์กรโดยเอาเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติเป็นเรื่องแรก** โดยสร้างความเป็นธรรมในระบบการบริหารบุคคล การแต่งตั้งโยกย้าย การเลื่อนระดับ การพัฒนาข้าราชการ การจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพิจารณาคำเห็นใจความชอบ รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาข้าราชการให้มีความรู้ความสามารถและเน้นการส่งเสริมคนดีและจัดการคนไม่ดีด้วยวิธีการบริหารบุคคลแบบทำหายโดยวิธีการสำคัญ ๆ ๔ ประการ คือ

(๑) **จัดทำบัญชีคนเก่งและคนด้อยประสิทธิภาพ** จัดระบบข้าราชการดีเด่นและข้าราชการที่มีปัญหาโดยให้หน่วยงานในสังกัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของกรมที่ดินทำการประเมินข้าราชการทุกระดับและจัดทำรายชื่อผู้มีความรู้ความสามารถโดดเด่นและผู้ด้อยประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมจึงให้ผู้ตรวจราชการกรมและกลุ่มผู้บริหารอื่น ๆ ภายในกรมแยกกันตรวจสอบผลการประเมินของข้าราชการในพื้นที่ดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นก็ดำเนินการกับทั้งสองบัญชีดังนี้

๑) ข้าราชการที่ได้รับการประเมินในระดับสูงจะได้ขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดดเด่นในแต่ละสายงานไว้เพื่อรับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน ในการระดมความคิดเพื่อการพัฒนากรมที่ดินและงานต่าง ๆ ที่มีประมาณ ๑๐๐ คน นอกจากนี้รายชื่อเหล่านี้ยังนำมาพิจารณาให้เป็นประโยชน์ในการโยกย้าย แต่งตั้ง และพิจารณาการขึ้นเงินเดือนประจำปีด้วย

๒) ข้าราชการที่ได้รับการประเมินในระดับต่ำมากในลักษณะที่**ผู้บังคับบัญชาไม่เอาแล้ว** ทุกฝ่ายในกรมที่ดินได้แจ้งเข้ามา ๑๓๒ คน กรมก็ได้ทบทวนโดยการตรวจสอบแล้วเหลือ ๕๖ คนที่ชัดเจนว่าไขว่คว้าก็ได้นำเข้าสู่กระบวนการพัฒนา โดยนำเข้าโครงการฝึกอบรม ๑๑ วันทำการ โดยแบ่งเป็น ๔ หมวดวิชา ทั้งทางด้านหมวดวิชาการ หมวดพฤติกรรม หมวดคุณธรรม จริยธรรม และหมวดประสบการณ์ ในแต่ละหมวดวิชาได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดไว้ชัดเจน เพื่อให้สามารถประเมินการฝึกอบรมได้ **จุดเด่นของโครงการคือ เราได้แจ้งกับผู้อบรมว่า ต้นสังกัดของเขาไม่เอาเขาแล้ว แต่กรมจะให้โอกาสเขาแก้ไข** เพราะฉะนั้นให้ตั้งใจรับการอบรม เพื่อจบแล้วจะให้กลับไปใหม่ที่เดิมและประเมินทุก ๓ เดือน ถ้า ๓ เดือนแรกไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินโดยท่านอาจจะเห็นว่านายเดิมมีอคติต่อคุณมาก่อน เราจะให้โอกาสเปลี่ยนงานหรือเปลี่ยนนายอีกครั้ง ถ้าประเมินครั้งที่สองไม่ผ่านอีกก็เริ่มเข้าสู่เกณฑ์การพิจารณาเรื่องหย่อนสมรรถภาพซึ่งปรากฏว่าหลังจากการอบรม

แล้วส่งตัวกลับไปทำงานเดิม เจ้าพนักงานที่ดินหลายจังหวัดได้สอบถามเข้ามาที่กองฝึกอบรมว่า ผู้เข้ารับการอบรม มีพฤติกรรมปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี ทั้งพฤติกรรมการทำงานและพฤติกรรมส่วนตัวอย่างเห็นได้ชัดเจน จนถึงกับถามมาที่หน่วยฝึกว่าเอาอะไรให้เขากิน ผมก็ได้ให้แจ้งไปว่า ต่อไปนี้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาแล้วที่จะทำหน้าที่ที่เลี้ยงและผู้ฝึกสอนที่ดี โดยให้กำลังใจ ชี้แนะ และมอบงานที่เหมาะสมกับเขา เพื่อให้เขาคงพฤติกรรมที่ดีนั้นไว้ตลอดไป

(๒) การสนับสนุนคนดีคนเก่ง การคัดเลือกคนเข้ามาช่วยทำงานนั้น ผมยังได้ดำเนินการบางรูปแบบในทุกจังหวัดและรูปแบบเฉพาะในบางจังหวัด

๑) สำหรับการคัดเลือกคนเก่งในจังหวัดนครสวรรค์นั้น ได้ใช้วิธีจัดสรรงบประมาณผู้ว่าราชการจังหวัดให้มหาวิทยาลัยเอกชนจัดในเรื่อง “การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด การวางแผนและการจัดการในสำนักงาน” ในลักษณะบรรยายและอภิปรายกลุ่ม โดยให้อาจารย์ช่วยเป็นแมวมองหาผู้มีแนวความคิดและประสบการณ์จากที่สัมมนา ซึ่งจากการอบรมส่วนต่าง ๆ ประมาณ ๒,๐๐๐ คน หากคนเก่งมาได้ประมาณ ๒๐๐ คน ซึ่งได้นำมาช่วยกันคิดพัฒนาจังหวัด ในอนุกรมด้านต่าง ๆ และได้จัดสรรเงินเดือนพิเศษในบุคคลเหล่านี้ด้วย

๒) อีกวิธีหนึ่งที่ผมใช้ในการสนับสนุนคนดีหรือข้าราชการที่ดีที่อยู่ในชนบทคือ การรับฟังข้อมูลจากประชามหมุ่มบ้านโดยหลังจากประชามเริ่มตั้งหลักได้สัก ๓ - ๔ เดือน ผมก็ส่งคำถามไปว่าช่วยแจ้งผมมาหน่อยว่าข้าราชการในระดับอำเภอและตำบลที่ท่านรักและอยากให้อยู่ด้วยนาน ๆ มีชื่ออะไรบ้าง สัก ๓ ชื่อ เรียงกันมา และข้าราชการที่ไม่อยากให้อยู่ด้วยเลยชื่ออะไรบ้าง สัก ๓ ชื่อ ประชาคมก็จะทยอยแจ้งเข้ามาที่ตู้ ปณ. ระวังพ่อเมืองผู้ว่าราชการจังหวัด ทำให้ผมสามารถมีบัญชีข้าราชการที่ชาวบ้านไม่พอใจเพื่อจะใช้ถ่วงดุล การพิจารณาความดีความชอบของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ตรงกับสายตาชาวบ้าน และผมยังได้จัดขึ้นเงินเดือนพิเศษให้กับข้าราชการในบัญชีของชาวบ้านด้วย โดยจัดแบ่งจากความชอบของทั้งจังหวัด

(๓) การประเมินผลข้าราชการใน ๕ ระดับ ผมมีความคิดมาตลอดเวลากว่า เมื่อก่อนหน้าในระบบเดิมเรามีแต่ให้ข้าราชการมีความชอบหนึ่งขั้น หนึ่งขั้นครึ่ง หรือสองขั้น แต่ผู้บัญชาบัญชามักบ่นว่ามีขั้นไม่พอให้คนเก่งคนดีทั้งหลาย ผมก็มาถามตัวเองว่าแล้วทำไมเราต้องให้แค่ ๓ ระดับนี้ ถ้าคนที่ทำงานสักแต่ทำเข้าขามเย็นขามทำไมต้องได้หนึ่งขั้น ทำไมไม่ให้ครึ่งขั้น และคนประเภทที่สังกัดไม่เอาเลย ไม่อยากและเบื่อมาก ก็ทำไมต้องให้ครึ่งขั้น เราสู้เก็บขั้นเหล่านี้ไปแบ่งให้คนดีคนเก่งไม่ดีหรือ ผมจึงได้ใช้หลักความดีความชอบเป็น ๕ ระดับ คือ ระดับ ๐ ขั้น ๐.๕ ขั้น ๑ ขั้น ๑.๕ ขั้น และ ๒ ขั้น และให้นำไปใช้อย่างจริงจัง ในการพิจารณาบำเหน็จ โดยขอให้ผู้บังคับบัญชาต้องกล้าประเมินลูกน้องตามความเป็นจริง โดยยึดหลักว่า Reward กับ Punishment ต้องแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งหลังจากที่เน้นย้ำนโยบายอันนี้ เมื่อได้ไปสู่การปฏิบัติจริงก็ปรากฏว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้าราชการกรมที่ดินในส่วนกลางได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ๒ ขั้นทั้งปี จำนวน ๔๖๑ คน ๑.๕ ขั้น จำนวน ๒,๔๔๑ คน ๑ ขั้น ๑๕๖ คน ๐.๕ ขั้น จำนวน ๕๖ คน และงดเลื่อนขั้น จำนวน ๑๐ คน วิธีการเดียวกันนี้ผมก็ได้นำไปใช้ที่จังหวัดนครสวรรค์เช่นกัน ก็มีข้าราชการที่ผู้บังคับบัญชาเป็นคนเก่ง คนดี และกล้าประเมิน ทำให้มีข้าราชการที่นครสวรรค์ได้รับการประเมิน ๐ ขั้นทั้งปีเช่นกัน ผลก็คือต้องออกจากราชการไป แต่ผมบอกผู้บังคับบัญชาเหล่านี้ว่าต้องทำหลักฐานให้ชัดเจนเพื่อป้องกันในยามที่เขาอาจจะฟ้องศาลปกครอง จึงขอให้บันทึกให้ดี การมาสาย

หรือขาดราชการ มีการมอบงานและไม่ได้งานตามกำหนด สิ่งเหล่านี้ต้องบันทึกให้ละเอียด เพื่อที่จะเป็นเครื่องป้องกันไว้แก่คดีเวลาอยู่ในศาลปกครอง

(๔) การคัดเลือกคนเก่ง คนดี เข้าสู่ระบบราชการ และขึ้นสู่ตำแหน่งบริหาร ซึ่งผมจะพูดถึง ๒ กรณีตัวอย่าง

๑) การดำเนินการสอบเข้ารับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครสวรรค์ เมื่อผมเดินทางไปรับงานในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ได้สักประมาณ ๒ เดือน ก็มีการประกาศรับสมัครสอบข้าราชการในสายงานที่มีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งมีอัตราว่างทั้งหมดประมาณ ๒๐๐ อัตรา แต่ปรากฏว่ามีผู้มาสมัครทั้งจากในจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดรอบ ๆ นครสวรรค์ และที่อื่น ๆ รวมแล้วกว่าหมื่นคน ผมเดาได้ทันทีว่า ผู้สมัครจำนวนหนึ่งจะต้องทำทุกวิถีทางที่จะให้สอบได้ หลังจากนั้นไม่นานก็เป็นไปตามที่ผมคาด บัตรฝากมากันล้นหลาม แต่บัตรฝากมีมากกว่าที่ผมคิดคือ มีจำนวนมากเกือบเท่ากับอัตราที่ว่าง ถ้าผมให้บัตรฝากพวกนี้ไปพอสมควร ก็จะไม่เป็นธรรมกับผู้สมัครสอบจำนวนมาก ผมรู้ว่าสถานการณ์แบบนี้ ถ้าให้ฝ่ายหนึ่งไป อีกฝ่ายก็ไม่น่าจะพอใจ โดยเฉพาะในบรรยากาศการเมืองที่ตึงเครียดของจังหวัด ผมเลยต้องตัดสินใจมอบให้มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งสังกัดในการออกข้อสอบแบบปรนัยเป็นผู้ออกข้อสอบและตรวจข้อสอบ รวมทั้งการสอบสัมภาษณ์ โดยจังหวัดให้ข้อมูลเพียงขอบเขตความรู้ที่ต้องการ แล้วให้มหาวิทยาลัยรวมคะแนนจัดลำดับมาให้จังหวัด โดยผมประกาศต่อหน้าที่ประชุมว่า จะขอทำอย่างไรโปร่งใส ตัวผมเองก็จะไม่ฝากใคร และไม่ขอรับฝากใครทั้งสิ้น

เมื่อมหาวิทยาลัยรามคำแหงส่งผลคะแนนมาให้ผม ผมก็ประกาศผลสอบตามผลคะแนนทันที โดยเตรียมใจไว้แล้วว่าต้องสร้างความไม่พอใจให้กับเจ้าของบัตรฝากทั้งหลาย แต่ผมคิดว่าผู้ฝาก แต่ละฝ่ายจะต้องเช็คข้อมูลกันเองในภายหลังว่าเด็กของฝ่ายอื่นได้ไหม ถ้าทุกฝ่ายต่างไม่ได้เขาก็จะรู้กันเองว่า เราทำตามเนื้อผ้าจริง ๆ ก็จะทำให้แค่คนผู้ว่าราชการจังหวัดลับหลังเท่านั้น และก็ไม่มีมาร้องเรียนการสอบครั้งนี้แต่อย่างใด และสิ่งที่เป็นตัวชี้ความโปร่งใสชัดเจนคือ หนังสือขอขอบคุณผมลงชื่อจากผู้สมัครสอบจังหวัดอื่น ๆ ที่สอบได้ประมาณ ๖๐ คน ที่บรรยายว่า “ไม่กล้าคิดว่าจะสอบได้เพราะมาสอบในจังหวัดอื่นและไม่มีเส้นมีสายแต่อย่างใด ถือว่าการสอบครั้งนี้ทำกันอย่างโปร่งใสจริง ๆ ขอขอบพระคุณ” ซึ่งเพียงแค่นี้ก็สร้างความปลื้มใจให้กับผมที่ได้ให้โอกาสแก่เด็กพวกนี้ ถึงแม้จะรู้ว่าสร้างความไม่พอใจให้แก่เจ้าของบัตรฝากจำนวนไม่น้อย ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในอนาคตของผมก็ตาม

๒) การคัดเลือกคนดีคนเก่งเข้าสู่ตำแหน่งบริหารของกรมที่ดิน เมื่อผมได้รับการแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดินนั้น ผมได้ถือโอกาสใช้จังหวะที่ข้าราชการมาแสดงความยินดีกับผมที่จังหวัด โดยตั้งคำถามกับข้าราชการกรมที่ดินที่มาไว้หลายข้อ แต่สองข้อที่สำคัญก็คือ เรื่องระบบการสอบ คำตอบของเรื่องระบบการสอบคัดเลือกนี้ก็ชัดเจนว่าข้าราชการรู้สึกว่าการสอบคัดเลือกมักไม่ค่อยโปร่งใส มีเด็กผู้ใหญ่แต่ละสายมีเด็กนักการเมืองได้เป็นส่วนใหญ่ มีการใช้เงินประกอบด้วยในสัดส่วนไม่น้อย ผมจึงตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการสอบคัดเลือกแทนการสอบสัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว แต่ผมก็ได้ใช้วิธีย้อนก่อนห็นถามทางโดยประกาศแนวความคิดนี้ในการสัมมนาผู้บริหารประจำปีของกรมที่จัดโดยอธิบดีที่กำลังจะเกษียณ และมีอดี้อธิบดี ๒ ท่าน และอธิบดีในอนาคตคือผมร่วมด้วย เมื่อผมประกาศแนวความคิดนี้ไป อดี้อธิบดีท่านหนึ่งซึ่งเคยจัดในลักษณะนี้รีบบอกว่าให้ระวัง

ข้อสอบจะรั่ว เพราะเคยทำมาแล้ว เพราะฉะนั้นผมจึงคิดในใจว่าผมจะทำให้ไม่รั่ว และเมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้ว ก็มีข้าราชการอาวุโสพบว่าถ้าสอบความรู้ทางวิชาการแบบนี้คนแก่จะสู้เด็ก ๆ ไม่ได้ ผมเลยตอบว่าผมมีวิธีที่จะให้คะแนนที่คนแก่ก็จะมีแต้มต่อด้านอาวุโสด้วย ผมจึงต้องปรับปรุงระบบให้ยุติธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการจากคนนอกในสายอาจารย์จาก ๓ มหาวิทยาลัยและจากสำนักงาน ก.พ. เข้ามาร่วมด้วย เป็นครั้งแรกของกรมที่ดิน และวางแนวทางในคัดเลือกขั้นใหม่ โดยวิธีการเข้มข้น ได้แก่ สอบข้อเขียน จัดทำผลงาน นำเสนอผลงานวิสัยทัศน์โดยพาวเวอร์พอยนต์ สอบสัมภาษณ์และประเมินคนละ ๓ บุคคล โดยถือเป็นการเอกขเรย์ตัวบุคคลทั้งทางวิชาการ ประสบการณ์ ประวัติการทำงานและความอาวุโสในระบบราชการ โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้ สอบข้อเขียน ๓๐ คะแนน

- ผมรู้อยู่แล้วว่า ข้าราชการกรมที่ดินจะมีสาย มีพวก มีกลุ่มอยู่มาก เพราะฉะนั้นโอกาสที่ข้อสอบจะรั่วก็เกิดจากการมีสาย มีลูกน้อง มีนาย ตรงนี้แหละผมก็ออกข้อสอบโดยจะต้องให้ไม่มีโอกาสที่จะไปบอกได้ การออกข้อสอบของผมจึงได้แต่งตั้งเป็นกรรมการออกข้อสอบ โดยคัดเลือกข้าราชการที่มีผลงานและมีประวัติดี จำนวน ๑๐ คน เป็นการลับและไม่รู้ล่วงหน้า เมื่อมีคำสั่งแล้วผมได้เชิญให้มาร่วมออกข้อสอบโดยไม่แจ้งว่าเชิญมาออกข้อสอบ แต่เป็นการแจ้งให้มารับประทานอาหารเย็นกับอธิบดีที่ห้องประชุมกรม ก่อนล่วงหน้าวันสอบ ๑ วัน กำหนดให้ออกข้อสอบคนละ ๕ ข้อ และปิดผนึกพร้อมลงลายชื่อกำกับ ส่งให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและเรียบเรียงใหม่ในเวลา ๑ ชั่วโมงก่อนการสอบในวันรุ่งขึ้น เรียบเรียงใหม่ทั้งหมด ๑๐ คน ๆ ละ ๕ ข้อ ก็เป็น ๕๐ ข้อ กรรมการจะมาเรียบเรียงใหม่ให้เหลือ ๒ ข้อ เป็นสายทะเบียน ๑ ข้อ สายงานช่าง ๑ ข้อ ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่ป้องกันไม่ให้ข้อสอบรั่วได้หรือถ้าหลุดไปได้ก็เป็นส่วนเดียวของบางคนที่ออก แต่เมื่อรวมกันเข้าไปแล้วจะทำให้ไม่มีประโยชน์มากนัก และผมได้ประกาศหน้าห้องสอบแล้วด้วยว่า ให้ตอบว่าจะนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติจริงอย่างไร ย้ำขอไม่ให้ตอบเฉพาะวิชาการล้วน ๆ เพราะไม่มั่นใจว่าท่านจะนำไปใช้อย่างไร

- การตรวจกระดาษคำตอบ กรรมการผู้ตรวจ ประกอบทั้งอาจารย์จากภายนอกและข้าราชการภายในซึ่งเป็นที่ยอมรับในด้านความรู้ ประสบการณ์และชื่อเสียง

- สอบสัมภาษณ์ ๔๐ คะแนน

(๑) ให้คะแนนตามเอกสารผลการปฏิบัติงานดีเด่นและข้อเสนอวิสัยทัศน์ ๒๕ คะแนน กรรมการผู้พิจารณาให้คะแนน จำนวน ๖ คน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้แทนจากสำนักงาน ก.พ. และข้าราชการกรมที่ดิน โดยข้าราชการจากกรมที่ดินที่มีอยู่ร่วมกันเป็นเสียงข้างน้อย พิจารณาให้คะแนนจากเนื้อหาในเอกสาร

(๒) การให้คะแนนนำเสนอผลการปฏิบัติงานดีเด่นและข้อเสนอวิสัยทัศน์ในรูปแบบ พาวเวอร์พอยนต์ ๑๕ คะแนน ซึ่งตรงนี้ประสงค์จะตรวจสอบว่า เอกสารที่ทำมานั้น ผู้สอบรู้เรื่องเองบ้างไหม หรือให้คนอื่นทำให้ทั้งหมด จากการตรวจให้เสนอพาวเวอร์พอยนต์และซักถามแล้ว กรรมการก็จะให้คะแนนตรงนี้ และสามารถจะกลับไปปรับคะแนนในเอกสารที่ให้ไปก่อนหน้านี้ได้ เมื่อพบว่าไม่มีความรู้เลยในสิ่งที่ส่งมา

(๓) การประเมินคุณลักษณะของบุคคล ๓๐ คะแนน โดยยึดการครองตำแหน่งระดับ ๗ ๑๐ คะแนน การประเมินจากผู้บริหารระดับสูง ๒๐ คะแนน

ผลการสอบนี้ปรากฏว่า **ข้าราชการที่มีผลงานแต่ไม่ใช่เด็กนายและข้าราชการอาวุโสที่มีผลงานดีเด่น ผลงานดีเป็นที่ยอมรับ ผ่านการสอบได้เป็นจำนวนมาก และได้ผู้บริหารที่เป็นที่พึ่งพาของผู้บังคับบัญชาได้** ซึ่งเป็นไปตามแนวพระบรมราโชวาทให้ส่งเสริมคนดีได้ขึ้นปกครองบ้านเมือง วิธีการคัดเลือกนี้ทราบว่า **ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. (นางบุษบา ไกรวิเชียร) ซึ่งภายหลังได้ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการ ก.พ. ได้เอ่ยชมเชยว่า ส่วนราชการอื่นน่าจะยึดเป็นแบบอย่างได้** ซึ่งกรมที่ดินได้เขียนระบบทั้งหมดเป็นลักษณะ Best Practice ส่งสำนักงาน ก.พ. ด้วย

(๕) **การแก้ปัญหากรณีการจัดซื้อเครื่อง GPS ของกรมที่ดิน** ก่อนที่ผมจะมารับตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดิน ผมได้เรียนแล้วว่า ผมได้ตั้งคำถามไว้ถามชาวกรมที่ดินที่มาแสดงความยินดีกับผมเมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีให้ไปนั่งกรมที่ดิน สิ่งที่ผมได้รับการร้องเรียนนอกจากเรื่องสอบที่ผมได้พูดก่อนหน้านี้แล้ว ก็มีเรื่องเครื่องค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม หรือเรียกว่าเครื่อง GPS ซึ่งใช้ในการรังวัดของเจ้าหน้าที่ที่ดิน มีปัญหาเนื่องจากกล้องคุณภาพไม่ดี เสียบ่อยและรับสัญญาณไม่ได้ตามที่กำหนดคุณสมบัติไว้ ผมก็รับปัญหานี้ไว้ และเมื่อผมมารับตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดินก็ได้สอบถามจากสำนักกองที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องนี้ ก็ปรากฏว่า ข้อมูลยืนยันตรงกัน ผมก็ถามว่าแล้วกล้องที่ใช้อยู่ในปัจจุบันใช้มาตั้งแต่เมื่อไร ก็ปรากฏว่ามาในช่วงก่อนหน้าที่ผมจะมารับตำแหน่ง ๓ - ๔ ปี ผมก็ถามว่าแล้วเดิมใช้กล้องอะไร เขาบอกใช้กล้องของประเทศในยุโรปซึ่งคุณภาพดีกว่า และใช้กันมานานแล้ว หลังจากนั้นไม่นานก็เป็นเวลาที่กรมจะต้องจัดซื้อในปี ๒๕๔๙ เครื่องค่าพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียมนี้ จำนวน ๒๗ เครื่อง ด้วยวงเงินงบประมาณ ๕๖ ล้านบาท ผมได้รับทราบปัญหาก่อนหน้านี้ และได้ประกาศในที่ประชุมกรมแล้วว่าขอให้ซื้อเครื่องนี้อย่างโปร่งใส เพราะว่าผมได้รับคำบ่นจากผู้ใช้นามาก เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบทั่วกันว่าเรื่องนี้ผมยืนยันเจตนาของผม และผมก็ได้ตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง ก็ปรากฏว่า มีรายงานของคณะผู้ตรวจติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ RTKGPS คือเครื่องนี้ที่จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๘ ได้รายงาน ว่า เจ้าหน้าที่รังวัดประสบปัญหาการใช้งานเครื่อง GPS เช่น ส่งสัญญาณวิทยุไม่ได้ รับสัญญาณดาวเทียมได้ขาด ๆ หาย ๆ ทำให้ทำงานได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสำนักเทคโนโลยีทำแผนที่ และในอดีตกรมเคยซื้อกล้องยี่ห้อ X และ C จากประเทศในยุโรป ซึ่งคุณภาพดีกว่ากล้อง G ที่ปัจจุบันซื้อใช้กันอยู่ ผมก็มาตรวจสอบต่อมามากกว่า แล้วเป็นไปได้อย่างไรที่เราเปลี่ยนมาใช้ยี่ห้อใหม่ซึ่งคุณภาพด้อยกว่า ก็มาดูคณะกรรมการพิจารณากำหนดลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์ ซึ่งทำหน้าที่มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ คือแต่งตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ปรากฏว่ากรรมการชุดนี้ทำหน้าที่กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ทุกเรื่อง ตั้งแต่ซื้อวิทยุ จนถึงซื้อแทรกเตอร์ แคนนี่ก็คงจะรู้แล้วว่า ถ้าอย่างนั้นก็แปลว่า กรรมการแต่ละคนหรือ สองสามคนก็จะรู้เฉพาะเรื่องหนึ่ง อีกสองสามคนอาจจะรู้อีกเรื่องหนึ่ง กรรมการชุดนี้ตั้งไว้หลายคน แล้วก็ไม่มีผู้เชี่ยวชาญ หรือไม่มีผู้มีความรู้เกี่ยวข้องกับกล้อง GPS เข้าไปร่วมด้วย ผมจึงได้แต่งตั้งโดยเรียนเชิญ อาจารย์ชูเกียรติ วิเชียรเจริญ อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมสำรวจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาร่วมเป็นกรรมการด้วย ซึ่งอาจารย์ชูเกียรติได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญว่า เสออากาศของเครื่องรับสัญญาณ RTK Base Station ควรใช้แบบเสออากาศภายนอก เพื่อจะได้ไม่ต้องนำตัวเครื่องไปวางตากแดดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เครื่องมีอาการใช้งานสั้นลง อาจารย์ชูเกียรติก็ยังเสนอแนะอีกว่า เสออากาศของเครื่องรับสัญญาณดาวเทียม RTK Rover Station

ควรใช้เสาแบบเสาอากาศภายนอกเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้าย เนื่องจากในการใช้งานต้องวางไว้บนเสา และต้องเคลื่อนย้ายตลอดเวลา หากใช้อุปกรณ์ที่มีเครื่องรับสัญญาณและเสาอากาศเป็นชิ้นเดียวกันจะมีน้ำหนักมาก และเป็นภาระในการเคลื่อนย้ายเมื่ออาจารย์ชูเกียรติได้เสนอแบบนี้ในคณะกรรมการชุดเดิมที่เขาตั้งขึ้นมา ปรากฏว่า กรรมการผู้ใหญ่องานนั้นก็คัดค้านเห็นแย้ง ทั้งในแง่คุณลักษณะเฉพาะและเห็นว่า ยี่ห้อที่ตามคุณลักษณะเฉพาะใหม่ ราคาจะสูงกว่างบประมาณ คงทำไม่ได้ กรรมการท่านอื่นที่ไม่มีความรู้ก็พลอยเห็นด้วยกับกรรมการที่แย้งไปด้วย ผมจึงหาวิธีแก้ปัญหาคือ

๑) ขอให้อาจารย์ชูเกียรติบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๒) ขอแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์ชุดใหม่ โดยได้ยกเลิกคณะกรรมการชุดเดิมที่แต่งตั้งในปี ๒๕๔๗ เนื่องจากปกติจะไม่ค่อยเห็นการแต่งตั้งคณะกรรมการแบบนี้คือ ชุดเดียว ชื่อทุกอย่าง ผมจึงให้แต่งตั้งตามระบบที่ใช้กันอยู่ทุกกรมคือ ให้ได้มีกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์เป็นรายครุภัณฑ์ไป โดยในกรณีของเครื่อง GPS นี้จะมีอาจารย์ชูเกียรติร่วมเป็นกรรมการด้วย และให้กำหนดเปลี่ยนแปลง แกไขคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์เครื่องหาพิกัดด้วยสัญญาณดาวเทียม หรือ GPS แบบจลน์

๓) และแต่งตั้งคณะกรรมการชุดเดียวกันนี้ เพื่อกำหนดขอบเขตงานหรือ TOR และร่างเอกสารประกวดราคา และร่างประกาศเชิญชวนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

๔) อนุมัติคุณสมบัติของกล้อง GPS ตามที่คณะกรรมการร่างขอบเขตงานได้กำหนดและประกาศในเว็บไซต์เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ซึ่งปรากฏว่ามีบริษัท ๒ แห่ง คัดค้านคุณสมบัติครุภัณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ผลการพิจารณาปรากฏว่า คณะกรรมการยืนยันตาม TOR เดิม เพื่อให้ได้กล้องคุณภาพสูงเหมาะสมกับการใช้งาน

๕) ผมได้เชิญผู้ที่มาซื้อของทั้งหมด และประกาศต่อหน้าข้าราชการและผู้ที่มาซื้อของทั้งหมด ให้ทราบว่างานนี้ไม่มีการช่วยเหลือ ไม่มีนอกมีในทั้งสิ้น ขอให้ประกวดราคาโดยสุจริตให้เต็มที่ เพื่อให้ได้ราคาที่ดีที่สุดในคุณภาพตามที่เรากำหนดในคุณลักษณะเฉพาะ เพื่อให้ความมั่นใจกับผู้ซื้อของทุกท่านว่าไม่ต้องเป็นห่วงใด ๆ เรื่องการที่จะมีผู้ใหญ่ไปช่วยใคร บริษัทไหน

ผลของการดำเนินการในท้ายที่สุด กรมที่ดินสามารถดำเนินการจัดซื้อกล้อง GPS ยี่ห้อ X โดยวิธี E-auction ซึ่งมีคุณภาพสูงกว่ายี่ห้อ G ซึ่งเป็นยี่ห้อที่กรมที่ดินมีไว้ใช้งานก่อนหน้านี้ จำนวน ๒๗ เครื่อง ในราคา ๔๕,๙๐๐,๐๐๐ บาทเศษ จากวงเงินงบประมาณที่ตั้งไว้ ๕๖ ล้านบาท ทำให้กรมที่ดินสามารถประหยัดงบประมาณจำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๖ ของยอดเงินงบประมาณ นอกเหนือจากการประหยัดงบประมาณแล้ว การดำเนินงานอย่างโปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางทำให้กรมที่ดินได้กล้อง GPS ที่มีคุณภาพสูงไว้ใช้งาน ซึ่งกว่าจะสำเร็จได้ใช้เวลาร่วม ๘ เดือน ในการเปลี่ยนแปลง (Change Management) แบบไม่เกรงใจคนเก่า แต่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเท่าที่ผมตรวจสอบดูแล้วจนถึงวันนี้ทราบว่ากรมที่ดินก็ยังคงซื้อยี่ห้อที่มีคุณภาพสูงลักษณะนี้ใช้อยู่

๒.๑๑ การทำงานอย่างมีระบบ อดีต ปัจจุบันและอนาคต

การทำงานให้เกิดความสำเร็จและมีความยั่งยืนได้นั้น ต้องสร้างระบบขึ้นมา มิใช่ทุกอย่างฝากไว้กับผู้นำคนเดียว ต่อให้ผู้นำดีและเก่งอย่างไร เก่งเพียงใด พอย้ายไปสิ่งที่ทำอยู่ก็ไม่มีใครทำต่อ และกระทรวงมหาดไทย ก็ถูกบ่นจากประชาชนก็เรื่องนี้ คือของดี ๆ ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งทำไว้ คนใหม่มาไม่ทำต่อ กระทรวงก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่ได้สร้างระบบขึ้นมารองรับ ผมจะขอพูดถึงเรื่องนี้ใน ๒ มิติ คือ มิติเมื่อเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด และเมื่อเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้มีโอกาสชี้แจงนโยบายต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหลายไว้ว่าจะสร้างระบบอะไรขึ้นมาบ้าง แม้จะไม่มีโอกาสทำเนื่องจากระยะเวลาที่อยู่สั้นเกินกว่าจะทำได้ เพราะการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองในข้อหาสั่งผมย้ายหันทขวานไม่ได้ ผมจึงอยากฝากสิ่งที่ผมประกาศไว้หลาย ๆ ข้อเป็นแนวคิด ให้แก่นักปกครองรุ่นต่อไปลองพิจารณาดู

(๑) การจัดระบบบริหารงานเมื่อเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

นอกเหนือจากระบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เช่น ระบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปประชาคมหมู่บ้าน ระบบการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระบบการแก้ปัญหาความยากจน และการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น สิ่งที่สำคัญคือการบริหารและวางระบบการทำงาน ซึ่งมีระบบงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ ผู้เขียนได้เริ่มฟังจากข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนหลัก ๆ ของจังหวัด มูลนิธิ-สมาคมเพื่อสังคม ประธานกลุ่มอาชีพหลัก ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดีเด่น ปราชญ์ชาวบ้าน NGO หลัก ๆ กลุ่มสตรี ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยผู้เขียนได้เชิญมาสัมมนาในเดือนสิงหาคม ก่อนวันเข้ารับตำแหน่ง (๑ ตุลาคม ๒๕๔๖) ตามนโยบายรัฐบาลสมัยนั้น ที่กำหนดให้ผู้ได้รับการโยกย้ายไปหาข้อมูลล่วงหน้า เพื่อหาแนวทางการทำงานก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้เขียนจึงได้ไปศึกษาข้อมูลล่วงหน้าจากแผนพัฒนาจังหวัด ถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคมของจังหวัด และศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครสวรรค์ และได้แจ้งให้จังหวัดเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นมาสัมมนา โดยแบ่งหัวข้อการสัมมนาไปตามสาขา อันประกอบด้วย เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสงบเรียบร้อย และให้สถาบันราชภัฏจรัญวิทยาการกระบวนกรมาเป็นผู้ดำเนินการสัมมนาในแต่ละกลุ่มย่อย โดยกำหนดขั้นตอนการสัมมนาเป็นดังนี้

- หนึ่งชั่วโมงแรก เป็นการพบปะของผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่ฟังปัญหาด้านต่าง ๆ โดยรวมจากเวทีใหญ่

- แบ่งกลุ่ม ชั่วโมงหลังจากนั้นถึง ๑๕.๐๐ น. จะแบ่งกลุ่มสัมมนาเป็น ๔ สาขาตามที่ผมจัดไว้แล้ว เพื่อให้อภิปรายปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เขาเห็น หลังจากนั้น เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ให้เสนอผลการระดมสมองของแต่ละกลุ่มและอภิปรายอีกครั้งในเวทีใหญ่ ผมได้แจ้งต่อที่ประชุมในหนึ่งชั่วโมงแรกของที่ประชุมว่า ผมไม่มีนโยบายเฉพาะของผม แต่นโยบายในขณะนี้ของผมคือ สิ่งต่าง ๆ ที่ท่านทั้งหลายอยากให้ผมมาช่วยพัฒนาบ้านของท่าน จึงขอฟังปัญหาโดยรวมก่อน และหลังจากนี้ก็ขอให้ไปถกกันในรายละเอียด และมาคุยสรุปกันในตอนเย็นอีกรอบหนึ่ง

ผลจากการสัมมนาวันนั้น ผมได้กรอข้อมูลปัญหาของประชาชน ข้อคิดเห็น ในการแก้ปัญหาที่ผมได้นำมาประกอบในการทำยุทธศาสตร์จังหวัดต่อไป

เมื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์เสร็จแล้วและผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการบริหารจังหวัด แบบบูรณาการแล้ว ผมได้เชิญตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มวลชน และองค์กรต่าง ๆ มาประชุมกันอีกรอบหนึ่ง ประมาณ ๔๐๐ กว่าคนจากทุกพื้นที่ เพื่อรับรองและรับทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดบ้าง ก่อนที่จะนำเสนอรัฐบาล โดยผ่านคณะกรรมการกลั่นกรองยุทธศาสตร์ของคณะรัฐมนตรี ซึ่งในการพิจารณานั้น จังหวัดนครสวรรค์ไม่ถูกขอให้แก้ไขยุทธศาสตร์แต่อย่างใด และเมื่อบริหารงานในระบบจังหวัดแบบบูรณาการ ครบ ๑ ปี ผมก็ได้รับรางวัลผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการดีเด่น และได้รับทุนเพื่อไปเพิ่มพูนวิสัยทัศน์ ยังต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนได้เลือกเพื่อไปอบรมที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าไปร่วมหลักสูตร Senior Managers in Government หรือจะเรียกภาษาไทยก็คือ ผู้บริหาร ระดับสูงของรัฐบาล

๒) ระบบการบริหารงานจังหวัด เมื่อได้ทำเค้าโครงของยุทธศาสตร์จากภาคส่วนต่าง ๆ แล้ว รัฐบาลกำหนดให้มีคณะกรรมการจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) เพื่อป้องกันผู้ว่าราชการจังหวัดเอาแต่ยึดความคิด ของตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งผมได้นำภาคีต่าง ๆ มาร่วมถึง ๘ ภาคีด้วยกัน คือ

๑. หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดที่สำคัญหลัก ๆ และหัวหน้าส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ จังหวัด ในเรื่องที่จะผลักดันเท่านั้น

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะเป็นนายก อบจ. ๑ คน และนายกเทศมนตรีที่ใหญ่ที่สุด เป็นตัวแทนท้องถิ่นคนใดคนหนึ่งก็ได้ หรือทั้งสองคนก็ได้ หรืออาจจะเอาตัวแทน อบต. อีก ๑ คนก็ได้

๓. ภาคเอกชนที่เป็นองค์กร เช่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรม ในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ หากมีกลุ่มอาชีพใหญ่ ๆ เช่น กลุ่มชาวไร่อ้อยใหญ่ก็ให้เชิญมาร่วม ในส่วนของจังหวัดนครสวรรค์มีชมรมโรงสีซึ่งใหญ่มาก ผมก็ได้นำเข้ามาในภาคีที่ ๓ นี้

๔. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นคนที่เก่งเฉพาะตัว เช่น ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด นครสวรรค์ ซึ่งใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของภาคเหนือ และอาจารย์ที่เก่งทางการบริหารของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตนครสวรรค์

๕. สถาบันวิชาการ อันนี้เป็นรายสถาบัน ซึ่งอาจจะเชิญอธิการบดีเข้ามา จังหวัด นครสวรรค์มี ๗ แห่ง ก็เชิญเข้ามา ๒ แห่ง

๖. NGO ในจังหวัด ก็เลือกเอาที่เป็น NGO หลัก ๆ เข้ามาช่วยกันพัฒนาบ้านเมือง ผมไม่เคย มีปัญหากับ NGO จังหวัด มีแต่จะมาร่วมกันทำงานกับผมได้เป็นอย่างดี

๗. กลุ่มนักรุกกิจการหนุ่มสาวที่ช่วยพ่อแม่ทำกิจการอยู่ ผมนำมาร่วมทีมกันพัฒนาจังหวัด ใน ก.บ.จ. นี้ ซึ่งกลุ่มหนุ่มสาวนี้ทางสำนักงาน ก.พ. ถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดี และได้เชิญไปบรรยายด้วย

๘. ประชาชนชาวบ้าน ผมคัดเลือกประชาชนชาวบ้านทั้งจังหวัดมา ๕๐๐ คน ดังได้กล่าวมาแล้ว ประธานของประชาชนชาวบ้าน ซึ่งเลือกตั้งกันมา ผมเอามาอยู่ใน กบจ. เพื่อมาพูดแทนชาวบ้าน เพื่อเอาไว้คอยถ่วงดุล

หรือให้ข้อคิดเห็นเวลาที่ส่วนราชการที่ทำโครงการที่เกี่ยวกับชาวบ้านเน้นเฉพาะเกษตรและของพาณิชย์ จะถามความคิดเห็นชาวบ้านผ่านปราชญ์คนนี้ ว่าอย่างนี้ควรจะทำได้หรือไม่ได้

ซึ่งผมทราบเป็นการภายในจากสำนักงาน ก.พ.ร. ว่า จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีภาคีมาร่วมใน กบจ. มากที่สุด และมีจำนวนครั้งของการประชุม ก.บ.จ. มากที่สุด คือ เกือบทุกสัปดาห์ โดยที่การประชุมต้องถี่มากเพราะเหตุว่า การทำงานตามยุทธศาสตร์และประเด็นยุทธศาสตร์นั้นจะกำหนดให้เป็นระบบ Matrix คือให้เจ้าภาพที่เป็นเจ้าของเนื้องานมากที่สุด เป็นทั้งประธานและเลขานุการ และให้ส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องและตัวแทนภาคเอกชนคนหนุ่มคนสาว และตัวแทนกลุ่มมวลชนอื่น ๆ ไปร่วมกันอยู่ในคณะทำงานที่เป็นเจ้าภาพประเด็นยุทธศาสตร์แต่ละเรื่อง ไปช่วยกันคิดในคณะทำงานนี้ให้สำเร็จ และให้นำเสนอความคิดเห็นนี้ต่อคณะกรรมการ กบจ. โดยตรงไม่ต้องผ่านสายการบังคับบัญชาปกติ เราจึงต้องใช้การประชุมทุกอาทิตย์ ซึ่งจะทำให้งานออกเร็วมาก มากกว่าปกติที่เขาทำกัน เพราะว่าถ้าขึ้นไม่ทำเช่นนี้ รอให้คณะทำงานในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์เสนอผ่านสายการบังคับบัญชา คือ สายหัวหน้าส่วนราชการแล้วก็ผ่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งจะทำให้งานทั้งหมดไปติดช้ำอยู่ เพราะฉะนั้นการใช้วิธีนี้จึงจำเป็นต้องประชุมทุกอาทิตย์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดก็นั่งอยู่ หัวหน้าส่วนราชการก็นั่งอยู่หมด ใครมีความเห็นอะไรก็เสนอกันให้จบในที่ประชุม แล้วไปเสนอเรื่องได้เลยให้จบ เพราะฉะนั้น ลักษณะอย่างนี้จึงเป็นการเปลี่ยนระบบการทำงานตามสายการบังคับบัญชาที่เคยทำกันอยู่

๓) การริเริ่มจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) เนื่องจากนโยบายรัฐบาลต้องการให้จังหวัดเป็นเจ้าภาพในระดับพื้นที่ (Area Approach) และมีองค์กรระดับจังหวัดคือคณะกรรมการ ก.บ.จ. แล้ว แต่การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้เกิดผลในพื้นที่ จำเป็นต้องมีองค์กรในพื้นที่รองรับการบูรณาการการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ด้วย แต่ไม่มีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี จังหวัดนครสวรรค์จึงริเริ่มให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ก.บ.อ. หรือคณะกรรมการบูรณาการระดับอำเภอเป็นจังหวัดแรก ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๘ โดยนายอำเภอเป็นประธาน และคณะกรรมการมีองค์ประกอบและหน้าที่คล้ายคลึงกับ ก.บ.จ. ด้วย และผู้เขียนได้นำเสนอแนวคิดนี้ไปยังนายกรัฐมนตรีเป็นผลให้มีการกำหนดเพิ่มเติมไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา

การจัดตั้ง ก.บ.อ. ในครั้งนี้นั้นเพื่อให้ นายอำเภอสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการพัฒนา และให้ความรู้แก่นายอำเภอ พร้อมทั้งมอบอำนาจและการสั่งการในการอำนวยความสะดวกที่สำคัญ ๆ คือ

๑. การมอบหมายให้อำเภอ/กิ่งอำเภอ รับผิดชอบโครงการที่เสนอของงบประมาณตามที่ ก.บ.จ. อนุมัติ

๒. การมอบอำนาจในการบูรณาการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ หรือจากสาธารณภัยในวงเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งระเบียบกำหนดไว้อย่างน้อย ๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖

๓. การมอบอำนาจในด้านพัสดุ ในด้านการจัดซื้อจัดจ้างภายในวงเงินไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

นอกจากนี้ ได้พัฒนาระบบบูรณาการระดับจังหวัดกับอำเภอ โดยกำหนดให้ส่วนราชการในระดับจังหวัดที่ไม่มีหน่วยงานในระดับพื้นที่อำเภอ ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประสานงานกับอำเภอ ซึ่งมีกิจกรรมที่ประสานงานนับตั้งแต่การมีโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ รวมทั้งการรายงานผลและปัญหาต่ออำเภอ และกิ่งอำเภอด้วย

๔) การมอบอำนาจให้รองว่าราชการจังหวัดแบบ ๓ มิติ ในระบบ Matrix เพื่อให้การผลักดันยุทธศาสตร์และภารกิจปกติสามารถผสมผสานเข้าเป็นเนื้อเดียวกันได้ในทุกพื้นที่จังหวัด ผมจึงได้แบ่งหน้าที่ให้แก่องค์กรผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมอำเภอและการตัดสินใจดังนี้

๑. แบ่งตามโครงสร้างหน้าที่หรือฟังก์ชัน (โดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นรายหน่วยงาน ในสายงานรองผู้ว่าราชการจังหวัด

๒. แบ่งตามภารกิจ (Agenda) คือแบ่งตามความรับผิดชอบ ตามยุทธศาสตร์ที่จังหวัดกำหนดไว้รวม ๑๘ ยุทธศาสตร์

๓. แบ่งตามพื้นที่ (Area) โดยกำหนดพื้นที่ที่รับผิดชอบและกำกับดูแลในแต่ละโซน โดยในแต่ละโซน (๕ อำเภอ) ภายใต้ความรับผิดชอบของรองผู้ว่าราชการจังหวัด จะต้องบูรณาการภารกิจต่าง ๆ ลงในพื้นที่ตรงนี้ให้สัมฤทธิ์ผลได้ด้วย

รูปธรรมจากการจัดระบบแบบนี้จะทำให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถรู้ทุกยุทธศาสตร์จากที่ประชุม กบจ. และรู้สึกในยุทธศาสตร์ที่ได้รับมอบ และรับผิดชอบ กำกับ ทุกยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติในทุกพื้นที่อำเภอในความรับผิดชอบด้วย

นอกจากนี้ ผมยังได้มอบอำนาจในเรื่องการพัสดุให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด ดังนี้

๑. เพื่อให้การบริหารงานดำเนินไปด้วยอย่างรวดเร็ว ผมได้มอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดเต็มวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจ ผมมีเงื่อนไขเพียงขอให้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย หากมีการร้องเรียนขึ้นมาผมไม่สามารถช่วยได้

๒. มอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดภายในวงเงินครั้งละไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากการทำผมได้ผลักดันให้มีการทำงานกันอย่างจริงจังทั้งในระดับจังหวัด คือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหมดและนายอำเภอ ปรากฏว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งย้ายจากนครสวรรค์และไปขึ้นผู้ว่าราชการจังหวัดที่อื่นได้กลับมาบอกว่า ทุกอย่างที่ทำกันที่จังหวัดนครสวรรค์ท่านได้นำไปใช้หมด นายอำเภอที่ย้ายไปเป็นนายอำเภอเมืองที่จังหวัดนครปฐม ก็โทรกลับมาบอกว่าความที่ถูกต้องไว้เยอะที่นครสวรรค์เมื่อไปอยู่ที่นครปฐมกลายเป็นคนเก่งที่สุดในหมู่นายอำเภอที่รู้เรื่องยุทธศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ผมคิดว่า เมื่อคนที่เขาทำงานหนักอยู่กับผมเมื่อย้ายออกจากผมไปเขาจะรู้เองว่าการทำงานหนักอย่างนี้ทำให้เขาจะไปเก่งในที่อื่น ๆ จะเป็นประโยชน์กับตัวเขาด้วยในการทำงานไปข้างหน้า

๕) การฝึกกำลังภาคเอกชนหนุ่มสาวมาร่วมกันพัฒนา

ผมได้ดึงพลังของคนหนุ่มสาวที่มีความรู้เพื่อมาร่วมในการพัฒนาจังหวัดที่เป็นรูปธรรม ก็คือที่สกลนครและที่นครสวรรค์ เรียกว่า กลุ่ม Young Community Leader (YCL) หรือกลุ่มผู้นำชุมชน รุ่นหนุ่มสาว ด้วยแนวคิดที่ว่ากลุ่มคนอัจฉริยะนี้มีอยู่ทุกจังหวัด ซึ่งมักเป็นรุ่นลูกของผู้ประกอบกิจการในจังหวัด และยังเป็นรุ่นที่ไฟแรง มีความรู้ในหลายสาขา และอยากเห็นบ้านเมืองของเขาเจริญ หากนำมาร่วมพัฒนาบ้านเมือง เขาเองได้ก็จะเป็นแรงบวกที่มีพลังมาก นอกจากนี้เด็กกลุ่มนี้ ยังจะเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อทำงาน พัฒนาบ้านเมืองของตนเองต่อไปอย่างยั่งยืน ไม่ว่าผู้ว่าราชการจังหวัด ที่เปลี่ยนแปลงไปจะสนับสนุนหรือไม่ก็ตาม ผมจึงได้หารือแกนนำชุมชนในจังหวัด เพื่อสรรหาตัวกลุ่มหนุ่มสาวรุ่นลูกมา และให้ รองศาสตราจารย์ ดร. นิกร วัฒนพนม แห่งมูลนิธิเพื่อการพัฒนาผู้นำธุรกิจและชุมชนมาสร้างทัศนคติในการทำงานเพื่อส่วนร่วม และหลังจากนั้นก็เข้ามา ร่วมกันทำงานกับจังหวัด โดยที่จังหวัดนครสวรรค์ได้จัดให้ประธานของกลุ่ม YCL เข้ามาอยู่ใน กบจ. ส่วนสมาชิก YCL ก็เข้าร่วมในคณะทำงานยุทธศาสตร์ที่ตนมีความถนัด โดยเฉพาะการช่วยงานแผนการจัดทำระบบ Logistic เพื่อช่วยลดต้นทุนการส่งข้าวไปสู่ต่างประเทศ นอกจากนี้ กลุ่ม YCL ยังได้ขอความช่วยเหลือจากสถานทูต ต่างประเทศ โดยขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดไปด้วยเพื่อรับรองการทำงานของกลุ่ม และได้รับงบประมาณ ความช่วยเหลือมาทำการศึกษาพัฒนาตัวเมืองนครสวรรค์ด้วย

ผู้เขียนได้รับทราบข้อมูลว่า **หลักสูตรอบรมนักบริหารระดับสูงของ ก.พ. ได้เชิญกลุ่ม YCL มาบรรยายถึงความเป็นมาและระบบการทำงานมาจนปัจจุบัน** ซึ่งกลุ่ม YCL ได้กล่าวตอนหนึ่งว่า กลุ่มนี้เกิดขึ้น ด้วยการสนับสนุนของ ดร.พิรพล ไตรทศาวิทย์ ซึ่งเป็นความภูมิใจที่กลุ่ม YCL ยังให้เกียรติผมแม้ผ่านมาหลายปีแล้ว ส่วน YCL ของจังหวัดสกลนคร ซึ่งก่อตั้งในยุคผมเช่นกัน ทุกวันนี้ก็ยังทำงานช่วยพัฒนาด้านการศึกษาในด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ และช่วยเหลือกิจกรรมด้านศาสนาอีกด้วย

(๒) ระบบที่ได้ประกาศแล้วแต่ยังไม่มีโอกาสทำ

ผู้เขียนได้ชี้แจงนโยบายในที่ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดที่สำคัญในหลายเรื่องที่ควรทำดังนี้

๑) การทำปฏิทินการวางแผนจังหวัด ผมได้กล่าวถึงเรื่องนี้ในสาระสำคัญดังนี้

“ผมอยากจะทำเรื่องการวางแผนจังหวัด เพราะอยากให้ท่านทำปฏิทินการวางแผนจังหวัด ให้เริ่มทำของปี ๒๕๕๔ แต่จะต้องเตรียมโครงการระดับหมู่บ้านตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๒ โดยให้ระดับหมู่บ้าน ระดับชุมชน ประชาคม ประชุมกันเพื่อเอา Needs คือความต้องการของเขาขึ้นมาเรียงและพิจารณาที่ระดับตำบล และอำเภอให้จบ ทำเป็นแผนของอำเภอว่าจะทำอะไรบ้าง อาจจะทำให้เวลาตรงกระบวนการที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ประมาณ ๒ - ๓ เดือน เสร็จเดือนพฤษภาคม และมาพิจารณาที่จังหวัดอีกรอบหนึ่งใช้เวลาประมาณ ๒ - ๓ เดือน ถ้าเริ่มทำอย่างนี้จะมีเวลากรองอีกเยอะ กรองให้เห็นว่าที่จำเป็นจริง ๆ อยู่ตรงไหน เรียงลำดับกันอย่างไร **ทุกวันนี้เราทำงานประมาณจังหวัดและแผนแบบนี้ร้อนลวกปาก** เพราะมีว่แต่รอนโยบายซึ่งมักจะมาแบบด่วน ๆ แต่จริง ๆ แล้วกระทรวงมหาดไทยสั่งเองได้เพราะกระบวนการนี้อยู่กับเราทุกปี ถ้าเราเตรียมการเองโดยเดือนมีนาคม แจ้งทุกอำเภอประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ปัญหาอะไรบ้างบอกมา เรียงมา ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ แล้วมากรองที่ตำบลและอำเภอ จากนั้นนำความจำเป็นที่ได้มา ที่จังหวัดโดยแบ่งว่าเรื่องนี้มีเท่าไร เร่งด่วนตรงไหน เรียงกันไป

เรื่องพีซีไร้มิเท่าไร แบ่งเป็นประมาณ ๔ - ๕ สาขาการพัฒนา แล้วจึงจะเอาไปทำงบประมาณ ประเด็นที่ทำอย่างนี้ก็เพื่อจะใช้งานใช้เงินอย่างไรให้ได้ตรงปัญหาเร่งด่วนของชาวบ้าน สมัยผมทำที่จังหวัดนครสวรรค์ ผมจะมีบัญชีทุกหมู่บ้าน เอาเพียง ๑๐ ปัญหาเป็นรายหมู่บ้าน ทั้งจังหวัดจะมีปัญหาประมาณ ๑๕,๐๐๐ ปัญหา นำมากรองแล้วเรียงลำดับแล้วแยกเป็นเรื่อง แบ่งเป็นสาขา ๆ เมื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ขออะไร ผมก็จะบอกว่าเอาเล่มบัญชีของผมไปดูด้วยและขอให้อยู่ในเล่มนี้ เพราะชาวบ้านเขาขออย่างนี้ ถ้าขออนอกเหนือจากนี้ ผมต้องเชิญประชาคมมาคุย แล้วต้องคุยกับเขาเองนะ ถึงแม้ว่าจะโดน ส.ส. ต่อว่าบ้างตามสมควร แต่เขาก็โค่นผมไม่ลง เพราะประชาชนอยู่ข้างผม ศูนย์ข่าวชุมชน กลุ่มสตรี ชุมชนชาวไร่อ้อย อยู่ข้างผมทั้งหมด เพราะฉะนั้น กระบวนการนี้นอกจากได้ใจประชาชนแล้วยังทำให้มีประชาชนเป็นพวกอีกด้วย”

๒) การส่งมอบงาน ผมได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ผมอยากให้ส่งด้วยเนื้องานว่าทำอะไรมา แล้วท่านคิดว่าในอนาคตเมื่อท่านไปแล้วควรทำอะไรต่อ เช่น เรื่องยาเสพติดที่โรงเรียน ผมฝึกอบรมครูทั้งหมด ทำไปเท่าไรแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดคนต่อไปควรจะไปต่อเรื่องครูอย่างไร พอเราออกมาครูก็วังเวง เพราะทำกันจนยาเสพติดที่ชายข้างรั้วโรงเรียนหายไปหมด ทำมาด้วยกันโดยตลอด เขาก็อยากเห็นระบบการทำงานต่อเนื่องกัน เพราะฉะนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องมีสำนักงานจังหวัด หรือใครคอยดูว่าท่านเร่งงานอะไรบ้าง ของเดิมสภาพเดิมเป็นอย่างไร และระบบปัจจุบันที่ทำไป ทำไปอย่างไร เมื่อผมย้ายจากนครนายก ผมได้ทำสรุปผลการปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก **ส่งนายกรัฐมนตรีและส่งกระทรวงด้วย** เพราะหวังว่าจะมีใครเอาแนวคิดไปปฏิบัติจริงบ้าง ผมขอฝากสำนักงานโยบายและแผนว่าต้องเริ่มหาวิธีที่จะรู้ว่างานดี ๆ ในจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพิ่งจะย้ายไปมีอะไรบ้าง เพื่อให้ท่านที่กำลังจะไปนั่งต้องรู้ด้วย แล้วอะไรที่ชาวบ้านชอบใจ แล้วกระทรวงเราจะรู้ได้อย่างไร ก็น่าจะให้ออกแบบสอบถามถึงประธานหอการค้า ประธานสภาอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออีกสัก ๑๐ องค์กร หรือกลุ่มมวลชน ถามว่าผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่าทำอะไรที่เป็นนโยบายดี ๆ แล้วประชาชนชอบใจ พอใจ ให้แจ้งมาที่กระทรวง เราก็จะได้รู้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดใหม่ไปแล้วรู้ไหม ได้ทำต่อไหม เพราะตรงนี้สำคัญมาก เราถูกบ่นกันมามากเรื่องนี้ แล้วงานไม่ต่อเนื่องเวลาผู้ว่าราชการจังหวัดเปลี่ยน บางคนก็กลัวจะไม่ดังเท่าคนเก่า อะไรที่คนเก่าทำไว้ดี ๆ ต้องไม่ไปทำแข่ง ต้องไปทำที่คนเก่าเขาอ่อน จึงทำให้ของเก่าที่เขาทำไว้ดีไม่ไปทำเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำไม่ไม่ทำทั้งสองอย่างละ อะไรที่เขาทำดีก็ทำต่อไป ตัวท่านจะเริ่มอะไรก็ว่าไป”

การทำงานท่านต้องให้ลูกน้องบันทึกไว้บ้าง เมื่อท่านย้ายจากจังหวัดนี้ผมต้องการส่งมอบงานที่เป็นเนื้องาน ไม่ต้องการส่งมอบตู้เอกสาร มอบวงเงิน มอบข้าราชการก็คน ขอให้ส่งมอบเนื้องาน แล้วผมจะคุยกับสำนักงานโยบายและแผนเรื่องแบบฟอร์ม สมัยเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดคือจังหวัดนครนายก ผมส่งเนื้องาน เช่น การท่องเที่ยว จะบอกตอนผมมาสภาพเป็นอย่างไร ผมทำอะไรบ้าง ผมจัดงานนครนายกมรดกธรรมชาติ ครั้งแรกของนครนายก กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จในงาน ท่านเสด็จทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคเอกชนเป็นเวลา ๒ ชั่วโมง มีชมรมท่องเที่ยวมาช่วยทำงาน ในอนาคตผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่ควรทำอะไรบ้าง ผมบรรยายไว้หมด ที่ยังขาดตกบกพร่องยังไม่สมบูรณ์คืออะไรบ้าง ผมเน้นเนื้องาน ส่วนเรื่องภายใน เรื่องที่ควรจะรู้แต่ไม่ควรบันทึก ก็ควรจะพูดคุยกันเองระหว่างผู้ว่าราชการ

จังหวัด ๒ คน แต่ก็ต้องระวัง ผมได้เคยพูดกับผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศไปว่า บางทีพวกเราหักหลังกันเอง สมมุติเราไปบอกว่า ผมมีปัญหากับผู้มีอิทธิพล ผู้ว่าราชการจังหวัดคนใหม่มาไม่อยากมีปัญหาเหมือนผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่าก็เลยไปตีสนิทกับผู้มีอิทธิพลก็เลยหมดปัญหากันไป แล้วยังแทงข้างหลังผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่าด้วย เพราะฉะนั้น เรื่องอย่างนี้บางเรื่องก็ควรเล่า บางเรื่องก็ต้องให้เขาไปดูแล

๓) วิสัยทัศน์ของผู้ว่าราชการจังหวัด ผมได้ฝากผู้ว่าราชการจังหวัดไว้ดังนี้

ผมคิดว่าประชาชนเขาต้องการผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ พวกเราบางคนยึดวิสัยทัศน์ของตัวเองคนเดียว แล้วก็ไม่สนใจกรณีคนอื่นเขาไม่เอาด้วย เลยกลายเป็นวิสัยทัศน์ของผู้ว่าราชการจังหวัดคนเดียวกับคนรอบ ๆ ตัวไม่กี่คน พอไปคุยที่ไหนคนอื่นเขาเสียบหมด จริง ๆ ไม่เห็นด้วยแต่ไม่กล้าค้าน ผมฝากตรงนี้ว่า **การทำวิสัยทัศน์จังหวัดให้ระดมจากคนมาก ๆ** จากภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้าน อย่างที่ผมพูดไว้แล้ว ในตัวอย่างที่ผมทำที่จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อที่เขาจะได้มาให้ความคิดเห็นร่วมกันทั้งหมดว่ามีเรื่องอะไร แล้วควร จะแก้ไขอย่างไร ระดมมาเป็นวิสัยทัศน์ นี่คือวิธีการแก้ปัญหาหากตัวเราเองเป็นคนวิสัยทัศน์สั้น

สมมุติว่าตัวเราวิสัยทัศน์สั้น วิสัยทัศน์ไม่กว้างขวาง วิธีแก้ วิธีช่วย ก็คือ ฟังจากคนอื่นที่เขา มีวิสัยทัศน์เอามาผสมกัน แล้วก็ออกมาเป็นเรื่องที่วัดได้ทั้งจังหวัด คนกว่าครึ่ง ๗๐ - ๘๐% รับวิสัยทัศน์ อันนี้ท่านก็ปลอดภัยแล้ว เวลาไปพูดที่ไหนผู้ว่าราชการจังหวัด จะทำอย่างนั้นก็มีคนรองรับท่านทั้งหมด ไม่อยากให้ เขามากล่าวหาว่าผู้ว่าราชการจังหวัดคิดเอง คิดอยู่ในกลุ่มคนรอบ ๆ ตัวไม่กี่คน แล้วชาวบ้านไม่เอาด้วย แล้วนักการเมืองวันนี้เขาก็ไม่โง่ เขาก็มีคนอยู่มากมายพอสมควรที่เขาจะสลับรับฟัง โดยเฉพาะนักการเมือง ในสมัยที่มีการทำยุทธศาสตร์นั้น

๔) การประเมินผู้ว่าราชการจังหวัด

ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบันทึกการทำงานของตนเอง กระทรวงจะขอผลงานของท่านทุก ๆ ๓ เดือน ขณะนี้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับสถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสำนักงาน ก.พ.ร. กำลังหาวิธีออกไปประเมินการครองตน ครองคน และครองงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น ขอให้ท่านจัดทีม ทำงาน คิดงานให้เป็นระบบ พัฒนาให้ต่อเนื่องให้เห็นผลงานทุก ๆ ๓ เดือน การประเมินจะมีการแบ่งกลุ่ม ผู้ว่าราชการจังหวัดออกเป็นกลุ่มก้าวหน้า ปานกลาง ล้าหลัง โดยจะรับฟังข้อมูลจากรอบด้าน เช่น จากผู้ตรวจ ราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงอื่น เช่น กระทรวง สาธารณสุข หรือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ลงไปทำงานร่วมกับจังหวัด จึงขอให้บันทึกการทำงานไว้เพื่อว่าเวลาส่งมอบงาน ผู้ว่าราชการจังหวัด จะได้ส่งมอบงานที่เป็นเนื้องานจริง ๆ เพื่อผู้ที่มารับหน้าที่ต่อจะทำงานต่อเนื่องได้ โดยเฉพาะ ผลงานที่ประชาชนพึงพอใจ ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านใหม่ก็ต้องดำเนินการให้ต่อเนื่องไป

กระทรวงฯ **อยากจะวัดความเจริญของจังหวัดเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างคุณภาพของคนที่ กับเส้น** อยากเห็นจังหวัดเจริญขึ้น ขอให้ท่านนโยบายและแผนช่วยผมคิดว่าวันนี้จะวัดจังหวัด สมมุติท่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดไปวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเป็นอย่างไร เรื่องกลุ่มอาชีพ การพัฒนาอาชีพ ระดับเดิมเป็นอย่างไร และผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านนี้เข้าไปท่านเองควรจะบันทึกเพื่อเตรียม รายงานกระทรวงฯ ว่าสภาพเมื่อท่านไปเป็นอย่างไร อีก ๓ เดือนผ่านไปเป็นอย่างไร ๖ เดือนผ่านไป

เป็นอย่างไร ๙ เดือนผ่านไป ๑๒ เดือนผ่านไปเป็นอย่างไร ผมอยากเห็น เราต้องการการรายงานจากท่านสมาชิกสภาสมอบว่า เรื่องเนื้อ ๆ เรื่องอาชีพ เรื่องน้ำ เรื่องยากจน เรื่องยาเสพติด ทำอะไรบ้าง นโยบายหลัก ๆ ทำอะไรบ้าง โครงการพระราชดำริจะทำอะไร เศรษฐกิจพอเพียงมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง สิ่งที่ผมเรียนท่านวันนี้ก็จะแจ้งท่านผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งหมดแบบเดียวกัน แต่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดใหม่ได้ไปก่อนก็จะได้ไปทำก่อน

ทุกวันนี้เราให้สำนักงาน ก.พ.ร. มาวัด ซึ่งส่วนใหญ่เขาจะวัดกระบวนการ เขาไม่ค่อยได้วัดเนื้องานนัก เพราะว่าสัมฤทธิ์ผลตรงนี้เขาก็ไม่รู้ว่าจะวัดอย่างไร เขาวัดกระบวนการเรื่องการบริการประชาชนรวดเร็ว เขาวัด KPI เรื่องการลดขั้นตอน แต่ตอนนี้มานั่งนึกว่าทำไมกระทรวงมหาดไทยต้องรอสำนักงาน ก.พ.ร. มาวัด เราเองอยากวัดผลที่เกิดกับชาวบ้าน อยากเห็นอย่างนี้ เราอาจจะต้องยอมเสียเงินจ้าง ๔ สถาบันมอบหมายไปคนละภาค คุณเข้าไปจังหวัด ไปเลยโดยไม่ต้องบอกใคร เหมือนสมัยรัฐบาลในยุคนั้นที่เขาประเมินผู้ว่าราชการจังหวัด อย่างลับ ๆ โดยเขาแบ่ง KPI เป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูล เรื่องการทำงานการพัฒนาทั้งหลาย ส่วนที่ ๒ เป็นการฟังข้อมูลจากทหาร ตำรวจ ส.ส. และภาคเอกชน แล้วทำทั้งหมดมาประมวลผู้ว่าราชการจังหวัด ให้คะแนนเป็นรายคน ทั้ง ๗๕ คน ผมเคยอยู่เพราะ ส.ส. จังหวัดนครสวรรค์ ท่านไปเป็นรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมาแล้วให้ผมฟังเป็นการส่วนตัว ท่านบอกว่า นายกรัฐมนตรี บ่นว่าเขาประเมินผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ที่ได้ ๕ คะแนนมีเพียง ๒ คน คนหนึ่งคือ พิรพล ที่เป็นจังหวัดอาวุโส อีกคนเป็นจังหวัดอ่อนอาวุโส แต่ผมไม่ได้ถามว่าคนนั้นเป็นใคร นี่คือวิธีเหมือนการทำวิจัย Test แบบการทำวิจัย กระทรวงฯ ก็อาจจะไปสุ่มถามสัก ๑๒ แห่ง มันจะประมวลออกเป็นภาพผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่ง คือ ขนาดตัวอย่างและ Sample Size ต้องมากพอควร แห่งหนึ่งผมอาจจะถามสัก ๑๐ ตัวอย่าง ซึ่งเรากำลังคิดอยู่หรืออาจจะขอให้สำนักงาน ก.พ.ร. มาทำร่วมกับเรา เพราะเราเองก็อยากได้ผลตรงนี้ อย่างไรก็ตาม ถ้ารอแต่ให้คนอื่นประเมินเรา แล้วพวกเขาก็จะมานั่งเถียงว่าเขาไม่รู้จักจริง เพราะฉะนั้น เราควรที่จะมีประเมินตัวเองด้วยดีกว่าแล้วคะแนนที่เราได้ของเราเองประกอบกับที่สำนักงาน ก.พ.ร. วัดผลสิ่งที่เราต้องทำอย่างนี้เพราะเราอยากได้คนที่มีความรู้และเอาเรื่องคุณภาพมาคานกับเรื่องเส้น

๕) การครองตน วันนี้ผมขอฝากเรื่องการครองตน คือ ความเป็นพ่อเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยมีรับสั่งว่า ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นพ่อเมืองนะ อย่าเป็นเจ้าเมือง “อันนี้รับสั่งตั้งแต่สมัยผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด” รับสั่งกับผู้ว่าราชการจังหวัดที่เข้าเฝ้าในโอกาสวันมุขนิธิราชประชานุเคราะห์ เรื่องนี้ชัดเจนมาก ดีความง่าย ๆ ก็คือ พ่อเมือง เรากับชาวบ้านเหมือนครอบครัวเดียวกัน ชาวบ้านเดือดร้อนก็คือลูกเราเดือดร้อน แต่เจ้าเมืองนั้นมีความเป็นศักดิ์ินาอยู่ เพราะฉะนั้นท่านไม่อยากจะเห็นผู้ว่าราชการจังหวัดทำตัวแบบนั้น แต่อีกนัยหนึ่งก็คือ ทำอย่างไรจะทำตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดให้เหมือนธรรมดา อย่าให้เป็นเทวดา ทำอย่างไรไปไหนให้มีคนกล้ามาจูงไม้จูงมือ ทักทายผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าชาวบ้านกล้าคุยกับผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างเป็นกันเองได้จะได้ข่าวเยอะ มันต่างกับลักษณะที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมาแล้ว ทุกคนหลบกันหมด ผมมองพวกเขาแล้ว หลาย ๆ คนทำได้และทำอยู่แล้วด้วย แต่ผมเป็นห่วงบางท่านเท่านั้น แต่อย่างหนึ่งที่ผมอยากจะฝากไว้และได้พิมพ์ลงในไดอารี่นักปกครองปีใหม่นี้ คือ **สุดยอดของนักปกครองคือ การเป็นที่รักของประชาชน** ซึ่งเป็นคำกล่าวที่เรียบง่ายแต่ชี้ให้เห็นทุกอย่าง เพราะถ้าประชาชนส่วนใหญ่พูดถึงผู้ว่าราชการจังหวัดในแง่ดี ด้วยความศรัทธาเราจะทำอะไรก็สำเร็จ

(๓) สิ่งที่ได้ดำเนินการไปด้วยความปิติ

๑) การออกโฉนดที่ดินโครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย

เมื่อผมมารับตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดิน ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ หลังจากนั้นไม่นาน ก็ได้รับทราบข้อมูลจาก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ว่าโครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย มีปัญหาการอาศัยอยู่ของประชาชนในที่ดินที่คาบเกี่ยวกับที่ดินของโครงการ ซึ่งยึดเยื้อมานานขอให้ช่วยดำเนินการให้ด้วย

กรมที่ดินจึงได้ตั้งคณะทำงานนำโดยนายชัยวัฒน์ ลิ้มลิขิตอักษร ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ ในขณะนั้น ร่วมกับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบุรี ลงไปทำการสำรวจและรังวัดที่ดินตรวจสอบพื้นที่ทั้งหมดพบว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินที่ทางราชการได้สงวนหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณะประจำตำบลแหลมผักเบี้ย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๑๔๒ ไร่ โดยราษฎรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในการประกอบอาชีพประมง และใช้เป็นทางเดินออกไปสู่ทะเล แต่ปัจจุบันราษฎรเลิกใช้ประโยชน์แล้วเนื่องจากได้เลิกประกอบอาชีพการทำประมงและไปใช้เส้นทางที่มีความสะดวกกว่าในการเดินทางไปสู่ทะเลแทน คณะทำงานจึงได้ประชุมหารือกับชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกันนั้น และได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเป็นอย่างดี โดยยินดีขยับออกจากพื้นที่โครงการไปอยู่ในพื้นที่ที่ติดกันแทน

เมื่อตกลงกันได้เช่นนั้น กรมที่ดินจึงได้เริ่มกระบวนการขออนุญาตที่ดินสาธารณะประโยชน์แปลงดังกล่าวบางส่วนเป็นเนื้อที่ประมาณ ๙๐๐ ไร่ และได้ดำเนินการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี กรมโยธาธิการและผังเมือง ให้พิจารณา ซึ่งก็ได้พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องในการขออนุญาตที่ดินดังกล่าว

กระทรวงมหาดไทยจึงทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเพื่อถอนสภาพที่ดินสาธารณะประจำตำบลแหลมผักเบี้ยบางส่วน เนื้อที่ประมาณ ๙๐๐ ไร่ ๑ งาน ๔๘.๙ ตารางวา เพื่อมอบหมายให้อธิบดีกรมที่ดินไปจัดหาประโยชน์และกรมที่ดินได้ให้โอนที่ดินดังกล่าวให้มูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อดำเนินโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เนื้อที่ประมาณ ๕๕๑ ไร่ และให้กรมประมงใช้เป็นที่ตั้งศูนย์วิจัยและทดสอบพันธุ์สัตว์น้ำเพชรบุรี เนื้อที่ประมาณ ๓๔๙ ไร่ และได้ตราพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพดังกล่าว ในวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙

โดยปกติแล้วการถอนสภาพที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่พลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น เป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนาน เนื่องจากต้องผ่านการพิจารณาทั้งจากประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่กรณีนี้ กรมที่ดินเร่งดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ภายในเวลาประมาณ ๖ เดือนเท่านั้น

หลังจากนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้อธิบดีกรมที่ดินและคณะเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายโฉนดที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนา ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒) **การจัดทำโครงการภูมิปัญญาแห่งแผ่นดินขยายผลสู่ปวงชนชาวไทย**

เมื่อผมมารับตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยก็ได้รับการปรารภจากท่านองคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ ซึ่งดูแลศูนย์การศึกษาการพัฒนาทั้ง ๖ แห่ง ว่าปัจจุบันมีข้าราชการเข้าไปดูงานที่ศูนย์เหล่านี้บ่อย และการนำผลการศึกษาวิจัย ผลการทดลองไปใช้ขยายผลในจังหวัดต่าง ๆ ก็ยิ่งน้อยใหญ่ ท่านใช้คำว่าศูนย์การศึกษาทั้ง ๖ แห่ง เวลานี้อยู่ในสภาพเงียบเหงา เมื่อได้ยินดังนั้น ผมจึงตั้งใจที่จะทำให้มีการขยายผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั่วประเทศ และเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อีกด้วย

ผมจึงได้ประกาศในการชี้แจงนโยบายต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ดังนี้

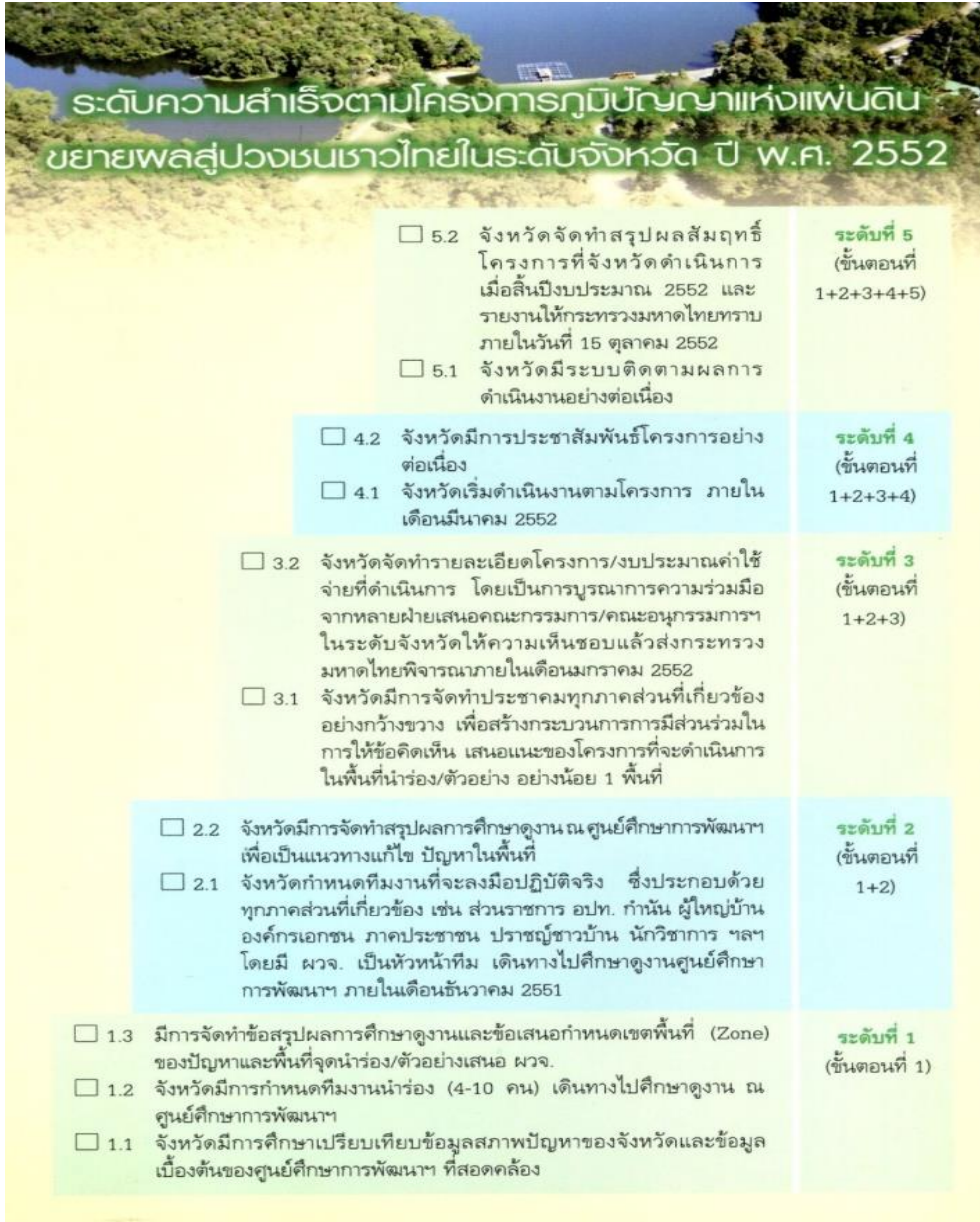
เราจะเปิดตัว**โครงการภูมิปัญญาแห่งแผ่นดินขยายผลสู่ปวงชนชาวไทยร่วมกับ กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนา** ความจริงโครงการลักษณะนี้ควรจะเริ่มมานานแล้ว เรามีศูนย์ศึกษาการพัฒนา ๖ แห่ง และยังมีโครงการหลวงที่ปฏิบัติการบนพื้นที่สูงอีกจำนวนหนึ่ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนา ๖ แห่ง คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่อ่าวคุ้งกระเบนจังหวัดจันทบุรี ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพานจังหวัดสกลนคร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองจังหวัดนราธิวาส

ทั้ง ๖ ศูนย์นี้กระจายอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำเอาปัญหาเรื่องการทำการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมาแก้ปัญหา โดยทำวิจัยมีอาจารย์ นักการเกษตรทั้งหมดจนมีความสำเร็จที่แสดงให้เห็นในศูนย์ศึกษาเหล่านี้ **วันนี้สิ่งที่ขาดอยู่คือ การขยายผลใน ๗๕ จังหวัด** ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดบางท่านนำไปขยายผลบ้าง แต่ก็ยังน้อยมาก กปร. หรือว่าจะทำอย่างไร เราเลยบอกว่าจะขยายผลพร้อม ๆ กันทั้ง ๗๕ จังหวัด

ในขั้นนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ไว้วางใจ จะส่งทีมเข้าไปที่ศูนย์ ๖ ศูนย์ในภาคของท่านก่อนก็ได้ หลังจากนั้นจึงจะ**ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำคณะไปด้วยตนเอง** ประกอบด้วย ท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้านที่เก่ง ๆ ภาคเอกชนที่จะร่วมคิด เข้าไปในศูนย์สัก ๑ วันเต็ม **เพื่อศึกษาให้ลึกในเมนูต่าง ๆ** ว่าแก้ปัญหาอะไรได้บ้าง โดยต้องรู้ว่าจังหวัดมีปัญหาอะไร ศูนย์ศึกษาภาคนั้นมีอะไรบ้างที่จะแก้ได้ในบ้านของท่าน แล้วกลับมาหารือกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดและคณะอีกที และกำหนดโซนของท่านว่าจะแก้ปัญหาในโซนอำเภอ ตำบล หมู่บ้านไหนบ้าง ซึ่งเวลาที่ท่านจะทำอะไรให้เสนอโครงการขึ้นมาแล้ว กระทรวงฯ กับ กปร. จะช่วยกันดูให้ตรงแนวพระราชดำริและประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์มากที่สุด

หลังจากประกาศนโยบายแล้วเราได้จัดการประชุมให้ความรู้ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยเรียนเชิญท่านองคมนตรี ๒ ท่าน คือท่านองคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ และองคมนตรี ดร.เกษม วัฒนชัย เป็นผู้บรรยาย และได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานและการประเมินผลไว้ ดังนี้

ระดับความสำเร็จ	เกณฑ์การประเมิน	คะแนน
ระดับที่ 5 (ขั้นตอนที่ 1+2+3+4+5)	☐ 5.2 จังหวัดจัดทำสรุปผลสัมฤทธิ์โครงการที่จังหวัดดำเนินการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2552 และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายในวันที่ 15 ตุลาคม 2552	5
	☐ 5.1 จังหวัดมีระบบติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	5
ระดับที่ 4 (ขั้นตอนที่ 1+2+3+4)	☐ 4.2 จังหวัดมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่อง	4
	☐ 4.1 จังหวัดเริ่มดำเนินงานตามโครงการ ภายในเดือนมีนาคม 2552	4
ระดับที่ 3 (ขั้นตอนที่ 1+2+3)	☐ 3.2 จังหวัดจัดทำรายละเอียดโครงการ/งบประมาณค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการ โดยเป็นการบูรณาการความร่วมมือจากหลายฝ่ายเสนอคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการฯ ในระดับจังหวัดให้ความเห็นชอบแล้วส่งกระทรวงมหาดไทยพิจารณาภายในเดือนมกราคม 2552	3
	☐ 3.1 จังหวัดมีการจัดทำประชาคมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น เสนอแนะของโครงการที่จะดำเนินการในพื้นที่นำร่อง/ตัวอย่าง อย่างน้อย 1 พื้นที่	3
ระดับที่ 2 (ขั้นตอนที่ 1+2)	☐ 2.2 จังหวัดมีการจัดทำสรุปผลการศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข ปัญหาในพื้นที่	2
	☐ 2.1 จังหวัดกำหนดทีมงานที่จะลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนราชการ อปท. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเอกชน ภาคประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ ฯลฯ โดยมี ผวจ. เป็นหัวหน้าทีม เดินทางไปศึกษาดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนา ภายในเดือนธันวาคม 2551	2
ระดับที่ 1 (ขั้นตอนที่ 1)	☐ 1.3 มีการจัดทำข้อสรุปผลการศึกษาดูงานและข้อเสนอกำหนดเขตพื้นที่ (Zone) ของปัญหาและพื้นที่จุดนำร่อง/ตัวอย่างเสนอ ผวจ.	1
	☐ 1.2 จังหวัดมีการกำหนดทีมงานนำร่อง (4-10 คน) เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนา	1
	☐ 1.1 จังหวัดมีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลสภาพปัญหาของจังหวัดและข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ศึกษาการพัฒนา ที่สอดคล้อง	1

ผู้เขียนได้แต่เสียดายว่าได้อยู่ในตำแหน่งเพียงในช่วงที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำทีมเข้าศึกษา ณ ศูนย์การศึกษาต่าง ๆ และได้รับทราบข้อมูลจากท่านองคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ ว่าศูนย์ทั้ง ๖ แห่ง เริ่มมีความคึกคักขึ้นมา จากการดูงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เขียนไม่มีโอกาสอยู่บริหารและดูแลให้สำเร็จ ก็ได้แต่หวังว่าด้วยประโยชน์และคุณค่าของโครงการประกอบกับความจงรักภักดีของข้าราชการที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้มีการใส่ใจ การอำนวยความสะดวกสนับสนุนและติดตามให้โครงการสำเร็จได้ในที่สุด

๓) ความภูมิใจจากความเห็นของประชาชนที่มีต่อ “พ่อเมือง”
จากใจชาวนครสวรรค์

อาจารย์ดาร์ตัน ศิริวิริยะกุล วิชาตะกัลล

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือวิทยาลัยนครสวรรค์,
ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์, เลขาธิการศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนจังหวัดนครสวรรค์,
ประธานฝ่ายประชาสัมพันธ์สมาคมข้าราชการรัฐธรรมนุญเพื่อประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

“...ภาพของท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ดร.พีรพล ไตรทศาวินท์ ที่พวกเรามองเห็นจนเจนนตา คือ
ความขยันขันแข็ง กระตือรือร้น เอาใจจริงเอาใจ มุมนานะ อดทนและเฉียบขาดควบคู่ไปกับสติปัญญาอันชาญฉลาด
เยี่ยมยอดผสมผสานกับความเป็นคนดีโดยเนื้อแท้ระดับที่เรา “ยอมรับและเคารพยกย่อง” ได้อย่างแท้จริง

นครสวรรค์ในวันที่ท่านมาอยู่เป็น “พ่อเมือง” (ท่านไม่ยอมเป็น “เจ้าเมือง”) จึงเคลื่อนที่
รุดหน้าอย่างเห็นได้ชัดทั้งด้วยระบบผู้ว่าราชการจังหวัด CEO และด้วยความเป็น ดร.พีรพล ไตรทศาวินท์

อย่างไรก็ตามเป็นการเคลื่อนที่ ที่พวกเราผู้เฝ้าดูตระหนักว่าท่านผู้ว่าราชการจังหวัดของเราเหนื่อยมาก
แม้ในวันที่พวกเราส่วนหนึ่ง ขอเชิญท่านรับประทานอาหารในหมู่คณะกันเองที่มหาวิทยาลัย
เจ้าพระยาเมื่อกลางเดือนกันยายนนี้ ซึ่งเป็นการเชิญท่านด้วยความรู้สึกที่เกรงจะรบกวนเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่ง
เพราะท่านทำให้เวลาของท่านมีคุณค่าต่อประชาชนทั่วไปเหนืออื่นใดเสมอ

ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด กรุณาปรับเชิญ แต่ตรงตามความรู้สึกเกรงใจของพวกเราเพราะท่านมี
ภารกิจของจังหวัดจนกระทั่งเวลาสองทุ่มครึ่งท่านจึงไปถึงงานของเรา

งานที่ประชาชนทุกคน ในงานรับประทานอาหารอิมพอร์ทสำคัญแล้ว แต่ท่านผู้ว่าราชการ
จังหวัด ของเรามีโอกาสจะได้รับประทานอาหาร ซึ่งท่านก็รับประทานได้เล็กน้อยเหลือเกินด้วยความที่ล้วงเลย
เวลาไปมาก

ไม่ใช่เพียงความหมายของความเหน็ดเหนื่อยความทิว หรือความหนักหนาใด ๆ ทางกายอันยังพอ
เห็นได้ แต่ความส่ำสึงทางจิตใจอันคงจะเหลือคณานับกับภาระที่ท่านใช้ใจแบกรับไว้เต็มหัวใจเช่นนี้เล่า

นี่คือตัวตนอันแท้จริง ของท่านที่เราไม่เคยเห็นผิดแผกไปกว่านี้ตลอดเวลาสองปีเต็มในการเป็น
ผู้ว่าราชการจังหวัด ของเรา

ท่ามกลางความเป็นจริงที่ผ่านมาทั้งปวงเช่นนี้ ท่านยังกรุณาบอกพวกเราว่าท่านไม่ลืมนครสวรรค์
นครสวรรค์เพราะจังหวัดนี้ส่งท่านไปดี คือ ส่งท่านสู่ตำแหน่งอธิบดีกรมที่ดินตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘

ขอบพระคุณไม่มีวันหมดสิ้น ในทุกสิ่งที่ท่านทำเพื่อชาวนครสวรรค์ ถึงอย่างไรก็ยังคงเป็นความอบอุ่น
ใจว่าแม้ท่านอาจจะไม่ใช่ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ตลอดไป แต่ท่านก็ยังเป็นอธิบดีกรมที่ดินของชาวนครสวรรค์
อยู่นั่นเอง

คือคนตรง คือคนซื่อ คือคนกล้า คือคนเก่ง เปี่ยมปรีชาญาณล้ำเลิศใส คือคนดีเนื่องนิത്യด้วยจิตใจ
คือคนผู้ยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง...”

นายภักดี บุชยบุตร

รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์,
กรรมการบริหารสมัชชารัฐธรรมนูญเพื่อประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

“...เมื่อประมาณ ๒ ปีก่อน ผมได้มีโอกาสทำงานร่วมกับท่านพบว่าท่านทำงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการทำงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ผมเคยยื่นกระทู้ต่อสภา อบจ. เพื่อเชิญท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ชี้แจง ข้อขัดข้องบางประการ ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ทำให้ผมรู้สึกอึดอัด ซึ่งท่านตอบเป็นหนังสือ ซึ่งหนังสือนั้นก็สรุปไปด้วย เหตุและผล มีความเชื่อมโยงอันสะท้อนถึงสิ่งที่ผมได้กล่าวแล้ว คือ ธรรมาภิบาล ซึ่งสิ่งเหล่านี้สมัชชารัฐธรรมนูญฯ จะได้นำแนวทางและวิธีปฏิบัติของท่านไปขยายผลเพื่อการพัฒนาการเมือง การปฏิบัติงานประจำและธุรกิจเอกชน ต่อไป...”

นายมานะ ฤทธิชัยสมาจาร

นายกสมาคมชาวไร่อ้อย สี่แควนครสวรรค์, ประธานดำเนินการ สหกรณ์การเกษตร ชาวไร่อ้อยสี่แคว จำกัด/

นายบุญเรือง ค้างสั้น

นายกสมาคมชาวไร่อ้อย เขต ๑๑ นครสวรรค์

“...ดร.พีรพล ไตรทศวิทย์ ท่านเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๒ ปี เป็น ๒ ปี ที่จังหวัดนครสวรรค์มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในการที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ท่านเป็นนักบริหารที่มีความสามารถมากคนหนึ่งที่ผมได้มีโอกาสพบและสัมผัส ทั้งในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง และในฐานะผู้นำองค์กรเกษตรกรของจังหวัดนครสวรรค์ อีกทั้งท่านเป็นบุคคลที่มีความซื่อตรง พุ่มเท และมีความกล้าที่จะยืนอยู่บนหลักการของความถูกต้องอย่างมีเหตุและผล

ซึ่งหากจะหาคนที่มีความเก่ง มีความสามารถ อาจพบได้มากมายในแผ่นดิน แต่ถ้ามีเพียงความเก่ง ความสามารถเพียงอย่างเดียว ก็อาจไม่เพียงพอที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ดี ถ้าบุคคลนั้นขาดเสีย ซึ่งความซื่อตรง ความพุ่มเท และความกล้าที่จะทำงานเพื่อประเทศชาติ เพราะถ้าเก่งแต่ไม่มีความพุ่มเทและกล้าที่จะทำความดีก็จะขาดประโยชน์ และโดยเฉพาะถ้าเก่งแล้วโกงไม่ซื่อตรงก็จะเป็นอันตรายต่อประเทศชาติอย่างมาก

ซึ่งตรงนี้คงต้องกล่าวว่า ท่าน ดร.พีรพล ไตรทศวิทย์ มีความครบถ้วนทั้งความเก่ง พุ่มเท ซื่อตรง และความกล้า จึงต้องแสดงความชื่นชมยินดีต่อท่าน และต่อประเทศชาติ ในโอกาสนี้ด้วย

ท่านผู้เป็นผู้นำที่มีใจ “ผู้นำโดยตำแหน่ง” แต่ท่านเป็นผู้นำที่มี “ภาวะของความเป็นผู้นำ (Leadership)” อย่างสูง...”

ทันตแพทย์สุพจน์ หวังปรีดาเลิศกุล

เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครสวรรค์

“...ในระบบ CEO นั้น เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่าง ๆ มากมาย จึงได้เห็นว่าคุณผู้ว่าราชการจังหวัด พิรพล นั้นสไตล์ทำงานของท่านเชิงรุกทั้งบุกทั้งขู่ คำว่าขู่นี้ผมหมายถึงขู่กับงานนะครับ จับประเด็นของเรื่องอย่างเป็นกลางมองประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พิจารณาเรื่องด้วยความซื่อสัตย์ มีเหตุผล อธิบายได้ ตรวจสอบได้ ไม่เข้าข้างใคร ข้อท้วงติง ข้อเสนอของท่าน ทำให้ผลสรุปการประชุมเป็นที่ยอมรับของแต่ละฝ่าย ท่านจะพูดอยู่เสมอ ๆ ว่า “ทำให้มันเป็นระบบไว้ก่อนเดี๋ยววันหน้ามีเรื่องอย่างนี้อีกก็มีระบบรองรับไว้แล้ว”

ผมเคยเล่าให้สมาชิกฟังว่า ก่อนหน้านี้ผมก็เคยเป็นตัวแทนสภาอุตสาหกรรมฯ เข้าร่วมประชุมกับภาคราชการ ยิ่งไปถึงเสร็จเที่ยงหรือสี่โมงเย็นกว่า ๆ ก็เลิก แต่ในยุคของท่านหลายครั้งที่ต้องกินข้าวเที่ยงตอนบ่าย และหลายครั้งที่ท่านนัดประชุมตอนบ่าย ๓ บ้าง บ่าย ๔ บ้าง กว่าจะเสร็จก็ทุ่มกว่า ๒ ทุ่ม เมื่อก่อนตอนประชุมผมไม่ค่อยทานขนม แต่หลัง ๆ นี้พอเสร็จพจนมมา ผมต้องทานไว้ก่อนเพราะไม่รู้ว่าจะได้กินข้าวก็โหม่ง ในภาคเอกชนผมเห็นเป็นเรื่องปกติแต่ในภาคราชการผมไม่เคยเห็นอย่างนี้มาก่อน...”

ความในใจของประชาคมจังหวัดสกลนคร

ความในใจของ ประชาคมจังหวัดสกลนคร กรณี ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ได้รับการแต่งตั้งโยกย้าย

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พ.ค. 2546 ให้ ดร.พีรพล ไตรทศาวิทย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ทำให้ชาวจังหวัดสกลนครรู้สึกเสียตายและเสียใจต่อการตัดสินใจของผู้บริหารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกของประชาชน (ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปีที่ผ่านมาจังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการจังหวัดบ่อยมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง เฉลี่ยแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งจะมีอายุในการดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี เศษเท่านั้น) ทำให้จังหวัดสกลนครต้องสูญเสียความต่อเนื่องในการพัฒนาจังหวัดอย่างน่าเสียดาย

กรณีการย้าย ดร.พีรพล ไตรทศาวิทย์ ให้ไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกระทรวง ภายหลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้เพียง 7 เดือน ทำให้การพัฒนาจังหวัดต้องสะดุดลงอย่างปฏิเสธไม่ได้ เพราะในช่วงที่ผ่านมาจังหวัด

สกลนครอยู่ในภาวะที่จะต้องฟื้นฟูทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง แต่ต้องประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารราชการสูงสุดในจังหวัดบ่อยครั้ง และการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ถือเป็นการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อชาวจังหวัดสกลนครเป็นอย่างมาก เพราะตลอดเวลาที่ ดร.พีรพล ได้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้มีการวางรากฐานสำคัญในการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ด้านความเข้มแข็ง ของชุมชน

ภายหลังจากที่ ดร.พีรพล ไตรทศวิทย์ เดินทางมารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร สิ่งแรกที่ได้ทำก็คือ การระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมรวมตัวกันเป็นองค์ทางสังคมที่เข้มแข็ง โดยนโยบายที่ได้ประกาศไว้ต่อชาวสกลนครคือการก่อตั้งประชาคมจากระดับรากหญ้าคือ ประชาคมหมู่บ้าน ไปสู่ประชาคมระดับจังหวัด เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนทั้งภาครัฐ ประชาชน เอกชน และภาคการเมือง โดยให้ความสำคัญไปที่ประชาชนเป็นหลัก ให้ข้าราชการเป็นเพียงผู้ประสานและบริการเท่านั้น ทำให้เกิดภาพของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับประโยชน์ เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยปรากฏชัดเจนเช่นนี้มาก่อน

กระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยใช้ประชาคมเป็นฐานเป็นรูปแบบในการทำงานเชิงรุกที่กลายเป็นพลังทางสังคมที่พร้อมจะเผชิญกับทุกปัญหา จากความมุ่งมั่นของผู้ว่าราชการจังหวัดท่านนี้ได้ทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีประชาคมมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้ปัจจุบันมีประชาคมเกิดขึ้น

ทุกหมู่บ้านในจังหวัดสกลนคร และกำลังจะเข้าสู่ช่วงการถักทอเครือข่ายให้เป็นประชาคมตำบล ประชาคมอำเภอและประชาคมจังหวัดในที่สุด

2. ด้านสนองนโยบายของรัฐ

จากการวางรากฐานทางสังคมที่เข้มแข็ง ทำให้งานสนองนโยบายของรัฐเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัดสกลนครเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากเดิมที่สกลนครเป็นเมืองที่เป็นจุดศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่เป็นเส้นทางผ่านของการขนถ่ายยาเสพติด และเป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้จังหวัดสกลนครได้กลายเป็นจังหวัดที่ต้องเผชิญปัญหายาเสพติดอย่างไม่มีทางเลี่ยง แม้ในอดีตหน่วยงานของรัฐจะทุ่มกำลังในการปราบปรามปัญหายาเสพติดมายาวนาน แต่ดูเหมือนว่าระดับความรุนแรงของปัญหาลับทวีมากขึ้นเป็นลำดับ

นโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้ประชาคมหมู่บ้านเป็นแรงขับ โดย ดร.พีรพล ได้กลายเป็นสิ่งใหม่ที่ผสมผสานเข้าพอดีกับนโยบายของรัฐที่วางนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด ทำให้หลายกลุ่มผู้ค้ารายย่อย และสามารถยึดทรัพย์รายใหญ่ได้กว่า 160 ล้านบาทในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้จังหวัดสกลนครพลิกสถานการณ์จากจังหวัดที่มีปัญหา 23 อันดับสุดท้าย กลับขึ้นมาสู่จังหวัดที่มีผลงานยาเสพติดดีเยี่ยมในอันดับต้นๆของประเทศ

ไม่เพียงแต่นโยบายในการปราบปรามเท่านั้นที่ได้ ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนผ่านประชาคมหมู่บ้าน แต่การฟื้นฟูและบำบัดผู้ติดยาเสพติดให้กลับสู่สังคมเป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เกิดการปฏิบัติได้อย่างเด่นชัด การที่ ดร.พีรพล ได้ระดมครูอาจารย์ทุกระดับ ร่วมกับสำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบสารเสพติดและบำบัดฟื้นฟูลูกศิษย์ ด้วยจิตเอื้ออาทร ทำให้นโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้ถูกนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

แม้การบริหารงานภายใต้ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งจะจำกัด แต่รูปแบบการบริหารจัดการงานพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้มีบทบาทอย่างเต็มที่ในการเข้าไปมีส่วนกำหนดทิศทางทำให้งานพัฒนาเศรษฐกิจเดินไปได้มากกว่าที่คาดการณ์เอาไว้ การเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่อย่างกลุ่มทายาทธุรกิจของหอการค้าจังหวัดสกลนครได้เข้ามาปฏิบัติงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้าของจังหวัดสกลนคร ได้กลายเป็นรูปแบบการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้นักธุรกิจรุ่นใหม่ได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบสังคม โดยเอานโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของรัฐบาลเป็นเป้าหมาย

นอกจากนั้น ดร.พีรพลยังได้ใช้เวทีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) เป็นเวทีที่เปิดให้ภาคธุรกิจได้ใช้ความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจกำหนด

แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนให้หอการค้าจังหวัดสกลนครเป็นฝ่ายประสานการจัดประชุมในระดับนานาชาติที่จะมีขึ้นในจังหวัดสกลนคร ในปลายปีนี้ โดยกำหนดให้ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเท่านั้น

4. ภาคสังคม

การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมประเพณีและด้านศาสนาทุกศาสนาของ ดร.พีรพล อย่างจริงจัง ทำให้ชาวจังหวัดสกลนครได้พร้อมใจกัน กลับมาให้ความสำคัญกับการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีและศาสนาอย่างมีคุณค่าดังจะเห็นได้จากการที่เข้าร่วมศาสนกิจ ทั้งคริสต์และพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ทางจังหวัดสกลนครได้จัดงานสัปดาห์วิสาขบูชาในระหว่างวันที่ 9-15 พ.ค. 2546 ที่ผ่านมา ดร.พีรพล ได้เป็นผู้ประสานแรงใจจาก

ชาวจังหวัดสกลนครทั้งหมด ให้ร่วมกันฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่ดิ่งงามที่เคยรุ่งเรืองในอดีต ให้กลับมาปรากฏต่อสายตา คนทั้งประเทศอีกครั้ง ภาพแสงเทียนจากดอกบัวบูชาไม้หมั้นดวงที่เคลื่อนไปตามถนนสายธรรมะเข้าสู่องค์พระธาตุเชิงชุม โดยมีท่านเป็นผู้เดินนำยังคงสว่างไสวติดตาตรึงใจของชาวจังหวัดสกลนครมิรู้ลืม

การประกาศตัวตนเป็นเมืองแห่งธรรมะของชาวสกลนคร ไม่ได้เป็นเพียงภาพของการใช้ภาพของการใช้ผ้าขาวมาห่มร่างกายตามวาระโอกาสเท่านั้น แต่นโยบายการจัดระเบียบสังคมที่ส่งผลให้คนในชุมชน ลด ละ เลิกอบายมุขยังเป็นการสร้างควมบริสุทธิ์ลึกลงไปในจิตใจของผู้ปฏิบัติเหล่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น นโยบายการจัดระเบียบหอพักของบุตรหลานที่เข้ามาศึกษาในตัวเมือง ยังเป็นนโยบายหนึ่งที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเล่าเรียนและถือเป็นรากฐานในการพัฒนาให้จังหวัดสกลนครเป็นศูนย์กลางในการที่จะพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต

5. ด้านการทำงาน แบบบูรณาการ

ดร.พีรพล ถือว่าเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีวิธีการที่จะครองใจผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาและมวลชน ให้ทุ่มเทแรงกายแรงใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยใช้นโยบายรัฐเป็นกรอบและเอาประชาชนเป็นเป้าหมาย การปฏิบัติงานโดยรวมเอาทุกภาคส่วนในสังคมผนึกกำลังประสานกันถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานแบบบูรณาการตามนโยบายการบริหารราชการสมัยใหม่ แต่การจะทำเช่นนี้ ตัวผู้นำเองจะเป็นต้นแบบที่ดีให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา การดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและทำงานหนักของดร.พีรพล นอกจากจะสร้างศรัทธาต่อผู้ได้บังคับบัญชาแล้ว ยังได้ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาทุจริตนมโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสกลนครสำเร็จลงได้เพียงชั่วข้ามคืน

หอการค้าจังหวัดสกลนคร
เมตตาคารมุลนิธิ
สโมสรโรตารีสกลนคร
สมาคมสตรีจังหวัดสกลนคร
ชมรมผู้สื่อข่าวจังหวัดสกลนคร
คณะกรรมการประชารัฐ
ชมรมพิทักษ์เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

สโมสรไลออนส์สกลนคร
ยุวสมาคมแห่งประเทศไทยจังหวัดสกลนคร
ชมรมวิทยุชุมชนสกลนคร
กรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดสกลนคร
ชมรมส่งเสริมคนดีเมืองสกล
ชมรมคนรักคนตรีศรีสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงาน. (๒๕๔๙). “๑ ปี กับงานกรมที่ดิน : วิเคราะห์บทบาทการบริหารการเปลี่ยนแปลง”. กรมที่ดิน.
กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ กรมที่ดิน.

ดร.พีรพล ไตรทศาวิทย์. (๒๕๖๓). “พ.ศ. ๒๕๑๕ แรกมีนิติบรรดการทางวิชาการของนิติจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย : ๕๐ ปี จามจุรี ๑๒”. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

พีรพล ไตรทศาวิทย์. (๒๕๕๖). ๙๐ วัน กับสงครามยาเสพติดจังหวัดสกลนคร. จังหวัดสกลนคร.

พีรพล ไตรทศาวิทย์. (๒๕๕๐). เอกสารความรู้ สดร. เรื่อง การบริหารงานอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ.

พีรพล ไตรทศาวิทย์. (๒๕๕๒). เอกสารความรู้ สดร. เรื่อง ประสบการณ์นักปกครอง. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ.

พีรพล ไตรทศาวิทย์. (๒๕๕๒). เอกสารความรู้ สดร. เรื่อง การชี้แจงนโยบายต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ.

สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์. (๒๕๔๘). ปฏิบัติการผู้ว่า CEO นครสวรรค์. จังหวัดนครสวรรค์ : บริษัท ทิศทางการพิมพ์ จำกัด.

สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (๒๕๕๑). โครงการภูมิปัญญาแห่งแผ่นดินขยายผลสู่ปวงชนชาวไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท เดอะ สยาม เฮอริเทจ จำกัด.

*****

นายวิชัย ศรีขวัญ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๒๗ มีนาคม - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒

๑. ข้อมูลประวัติ

ภูมิลำเนา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านการศึกษา

- รัฐศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การฝึกอบรม

- หลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๒๗
- หลักสูตรนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๓๑
- หลักสูตรผู้บริหารระดับ ๙ ของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๑

ประวัติการรับราชการ

งานประจำ

- พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๔๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
- พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๔๙ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี
- พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๕๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ อธิบดีกรมการปกครอง
- พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๒ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๒ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

งานอื่น ๆ

- พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔ ประธานกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๔ ประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๕๓ – ปัจจุบัน นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- พ.ศ. ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฏ

คติหรือหลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติราชการ

คติหรือหลักปรัชญาในการปฏิบัติราชการได้มาจากการศึกษาทำความเข้าใจงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ กวาระเบียบ รวมทั้งกรอบแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานที่มีการถ่ายทอด สืบต่อกัน โดยนำมาประมวลเป็นคติหรือหลักในการปฏิบัติราชการที่สำคัญ ได้แก่

๑. หลักการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระศาสนาที่นับถือ ซึ่งพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ได้มีธรรมกถาเรื่อง ใจความทั้งหมดหรือแก่นของพระพุทธศาสนาซึ่งสรุปได้ คือ “สุญญตา หรือความว่าง” ได้แก่ ความว่างอย่างยิ่งจากความทุกข์และว่างจากกิเลสที่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ สำหรับวิธีปฏิบัติเพื่อเป็นอยู่ด้วยความว่าง คือ “สัพเพ ธัมมา นาลัง อภินเวสายะ หรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น”

๒. หลักการปฏิบัติตามปณิธานและรับสั่งแก่ข้าราชการมหาดไทยขององค์ปฐมเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้แก่ ปณิธานเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย คือ ปณิธานแห่งการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” และรับสั่งเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการมหาดไทยว่า “เจ้าคุณอำนาจอยู่ที่ราษฎรเชื่อถือ ไม่ใช่อยู่ที่พระแสงราชศัสตรา จะไปอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้าเจ้าคุณทำให้ราษฎรเชื่อถือด้วยความศรัทธาแล้ว ไม่มีใครถอดเจ้าคุณได้แม้ในหลวง เพราะท่านก็ทรงปรารถนาให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุขเช่นเดียวกัน”

๓. หลักการปฏิบัติตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้แก่ หลักทศพิธราชธรรม หลักการทรงงาน รวมทั้งพระราชจริยวัตร พระราชดำริ และพระบรมราโชวาทในวโรกาสต่าง ๆ เช่น หลักการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในโอกาสที่ได้เข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ท้องพระโรงศาลาเริง วังไกลกังวล เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๖ ประเด็นสำคัญจากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับใส่เกล้าฯ เป็นแนวทางการประพฤติและการปฏิบัติราชการ ได้แก่

(๑) การมีความรู้ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการความรู้เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ทั้งหลักการทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาอบรมหรือการศึกษาวิจัย และประสบการณ์จากการปฏิบัติ รวมทั้งข้อมูลและข่าวสารของสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

(๒) การประสานงาน ได้แก่ การมีทักษะในการติดต่อสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการมีส่วนร่วม และร่วมมือกันในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง

(๓) การมีคุณธรรมความสุจริต ได้แก่ ความตั้งใจประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งการป้องกันและปรามปรามมิให้มีการทุจริต

การปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหลักการสำคัญข้างต้น นอกจากการปฏิบัติโดยยึดเจตนารมณ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายและนโยบายของผู้มีอำนาจหน้าที่แล้ว ยังต้องอาศัยความสามารถในการจัดการความรู้จากหลักวิชาการที่เป็นแนวคิดทฤษฎีหรือเครื่องมือทางการบริหาร และจากประสบการณ์การปฏิบัติของตนเองของผู้บริหารทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน จากภูมิปัญญาดั้งเดิม และที่สำคัญคือการได้รับถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้บริหารหรืออดีตผู้บังคับบัญชาของกระทรวงมหาดไทย

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

ในช่วงการปฏิบัติราชการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีโอกาสถ่ายทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมและตามยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบราชการ ในแผนงานการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ และวิธีการบริหาร และแผนงานการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โดยการนำระบบการบริหารแบบบูรณาการ (Integrated Management) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) ในพื้นที่ระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าจังหวัดตามโครงการจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทุกจังหวัดดำเนินการบริหารแบบบูรณาการ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานครเป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัด โดยใช้รูปแบบและวิธีการบริหารเช่นเดียวกับจังหวัด ตามโครงการจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาข้างต้น ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐ ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ใช้ระบบบริหารแบบบูรณาการ ต่อมาที่จังหวัดชัยนาท ลพบุรี และเชียงใหม่ ซึ่งขณะนั้น นอกจากภาครัฐทำการทดลองและขยายผลการใช้รูปแบบและวิธีการบริหารแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัดดังกล่าวแล้ว ยังกำหนดให้บูรณาการทำงานเชิงพื้นที่ของหน่วยงานที่มีสำนักงานหรือมีเจ้าหน้าที่ประจำ อยู่ในต่างประเทศ รวมทั้งให้มีการทำงานแบบบูรณาการระหว่างกรมในกระทรวงเดียวกัน และการบูรณาการข้ามกระทรวง ซึ่งเป็นการบริหารเชิงโครงสร้างหรือภารกิจ (Function) หรือการบริหารเชิงประเด็นยุทธศาสตร์หรือตามระเบียบวาระ (Agenda) ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งสามจังหวัดได้นำประสบการณ์จากการร่วมปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัด ทดลอง และข้อเสนอจากการติดตามและประเมินโครงการจังหวัดทดลองรวมทั้งจังหวัดที่ขยายผลการบริหาร แบบบูรณาการทั่วประเทศโดยสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมาย มาเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน ที่สำคัญคือการพิจารณาปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดองค์กรและกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อสร้างโอกาสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอและตำบล โดยอาศัยอำนาจที่ไว้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย รวมทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงาน จังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ (๗) ที่ให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการมีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการจัดองค์การของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้มีการเชื่อมโยงการปฏิบัติของทุกภาคส่วนในระดับจังหวัด รวมทั้งจัดให้มีคณะทำงานเพื่อการอำนวยความสะดวก ประสานงานในพื้นที่ระดับอำเภอและตำบลด้วย ดังนี้

๒.๑.๑ การปรับปรุงการจัดองค์การในคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการระดับจังหวัด

(๑) การแต่งตั้งคณะทำงานแบ่งตามลักษณะงานออกเป็น ๔ กลุ่มภารกิจ (Cluster) คือ กลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการ หากงานใด ไม่สามารถจัดเข้าไปได้ในกลุ่มใดได้ให้อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการ โดยคณะทำงานในแต่ละกลุ่มภารกิจ ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงานหรือองค์กรที่มีที่ตั้งสำนักงานหรือมีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจนั้น ซึ่งทุกหน่วยจะต้องอยู่ อย่างน้อยหนึ่งกลุ่มภารกิจ โดยมอบหมายให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นประธาน ให้หัวหน้าส่วนราชการ

ในคณะทำงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีความเหมาะสมเป็นคณะทำงานและเลขานุการ และให้สำนักงานจังหวัด มอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายในสำนักงานจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการของแต่ละกลุ่มภารกิจ

(๒) การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อเป็นการส่งเสริม การบริหารแบบองค์รวมในพื้นที่จังหวัด ให้พิจารณาเรียนเชิญและออกประกาศแต่งตั้งที่ปรึกษาจากผู้นำหน่วยงาน หรือองค์กรที่มีที่ตั้งสำนักงานหรือมีหน้าที่รับผิดชอบงานในพื้นที่ แต่อยู่นอกสายการบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการ จังหวัด เช่น ผู้นำองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรมหาชน หน่วยทหาร สถาบันการศึกษา และผู้นำศาสนา เป็นต้น

๒.๑.๒ การจัดองค์กรคณะทำงานแบบบูรณาการระดับอำเภอ

มอบหมายให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ โดยให้นายอำเภอเป็นประธาน และให้ปลัดอำเภอหัวหน้าสำนักงานอำเภอเป็นคณะทำงานและเลขานุการ ซึ่งการแต่งตั้งคณะทำงาน ที่ปรึกษา การแบ่งงานตามกลุ่มภารกิจและคณะบุคคลในแต่ละกลุ่มให้ดำเนินการ แนวทางเดียวกันกับระดับจังหวัด

๒.๑.๓ การจัดองค์กรคณะทำงานชุดปฏิบัติการประจำตำบล

มอบหมายให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานชุดปฏิบัติการประจำตำบล จากหัวหน้า หน่วยงานภาครัฐที่มีที่ตั้งสำนักงานหรือมีหน้าที่ความรับผิดชอบงานในพื้นที่ตำบลนั้นจำนวนที่เหมาะสม ทำหน้าที่ เป็นหน่วยเคลื่อนที่ประจำตำบลเพื่อการประสานงานและเชื่อมโยงการปฏิบัติในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมอบหมายให้บุคคลในชุดปฏิบัติการประจำตำบลที่มีความเหมาะสมทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน และเป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๒.๒ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ รวมถึงหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการและคณะทำงานที่ปรับโครงสร้างการจัดองค์การ แล้วประยุกต์ใช้เครื่องมือทางการบริหารที่ส่งเสริมให้เกิดการประสานกำลังหรือผนึกพลังกัน (Synergy) ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การป้องกัน ระวังและแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) และการบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ ได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในราชการบริหารส่วนกลางตำแหน่งอธิบดี กรรมการปกครอง รองปลัดกระทรวง และปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการเสริมสร้างให้การใช้ระบบการบริหาร แบบบูรณาการในพื้นที่ในภูมิภาคสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการบริหารแบบบูรณาการ ของภาครัฐในส่วนกลาง โดยประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะจากการประเมินผลการดำเนินงาน และประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัด แจ้งทำความเข้าใจไปยังหัวหน้าหน่วยงานในสังกัด

กระทรวงมหาดไทยและผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและหลักการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ

กรณีตัวอย่างส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการประยุกต์ใช้รูปแบบและวิธีการบริหารแบบบูรณาการ และแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์ ฯลฯ ที่เป็นการกำหนดโครงสร้างการจัดองค์การและกระบวนการบริหารให้สามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบทางการบริหารจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนทั้งที่เป็นหน่วยงาน กลุ่มบุคคลหรือบุคคลผู้รับผิดชอบหลัก ผู้รับผิดชอบร่วมหรือเป็นผู้สนับสนุนการปฏิบัติในกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์ ตั้งแต่การกำหนด การขับเคลื่อน และการประเมินผล ซึ่งกรณีตัวอย่างดังกล่าว ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ จังหวัดชัยนาท ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งปัจจัยแห่งผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญเกิดจากการเชื่อมโยงองค์ความรู้และการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการจากภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนกับประสบการณ์ของภาคประชาสังคม และที่สำคัญ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเกษตรกร โดยมีกระบวนการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

(๑) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจแนวคิดและกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

(๒) การจัดการฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเกษตรกร

(๓) การส่งเสริมการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม

(๔) การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการแปรรูป

(๕) การกำหนดและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์

(๖) การตลาด การขนส่ง และการคลังสินค้า

(๗) การวิจัยและพัฒนา

๒. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดชัยนาท ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่งปัจจัยแห่งผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญเกิดจากการเชื่อมโยงข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ได้จากกระบวนการประชาคม และการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่สำคัญ คือ กลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัคร รวมทั้งผู้นำและสถาบันทางศาสนา โดยมีกระบวนการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

(๑) การจัดทำข้อมูลผู้เกี่ยวข้องโดยกระบวนการประชาคมและการข่าวกรอง โดยบันทึกข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (Management Information System หรือ MIS) และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System หรือ GIS)

(๒) การปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้สนับสนุน

(๓) การบำบัดรักษาสุขภาพผู้เสพ และการฟื้นฟูสภาพจิตใจโดยกระบวนการทางศาสนา

(๔) การส่งเสริมอาชีพและรายได้แก่ผู้เกี่ยวข้องที่ยุติพฤติกรรมแล้ว

(๕) การประกาศชยันชะโดยประชาคมรับรองว่าเป็นพื้นที่หรือหน่วยงานปลอดภัยเสพติดพร้อมกับดำเนินมาตรการเพื่อลดอุปสงค์ ลดปัจจัยเอื้อ และการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ยั่งยืน

๓. ยุทธศาสตร์การจัดการภัยพิบัติมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากหมอกควัน จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งปัจจัยแห่งผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญเกิดจากการเชื่อมโยงข้อมูลต้นเหตุของปัญหามลภาวะทางอากาศและการดำเนินการป้องกัน ระวัง และยุติต้นเหตุของปัญหาหรือจุดเสี่ยงภัยตั้งแต่พิสูจน์ทราบหรือก่อนที่จะเกิดภัยพิบัติ และการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน ที่สำคัญคือกลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัครทั้งในและนอกพื้นที่ โดยมีกระบวนการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

(๑) ก่อนเกิดเหตุภัยพิบัติ เป็นขั้นตอนการเตรียมการ ได้แก่

๑) การกำหนดแผนและซักซ้อมการปฏิบัติ

๒) การสำรวจและศึกษาข้อมูลต้นเหตุของปัญหา และดำเนินการป้องกัน แก้ไข หรือระงับเหตุ

๓) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และวัสดุครุภัณฑ์สำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งช่องทางการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การแจ้งเตือนและการรายงาน

(๒) ระหว่างเกิดเหตุภัยพิบัติ เป็นขั้นตอนเผชิญเหตุ ได้แก่

๑) การจัดตั้งศูนย์อำนวยการและประสานงาน

๒) การประสานกำลังหรือผนึกกำลังกันป้องกัน ระวังและบรรเทาผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์สินและสิ่งสาธารณูปโภค

๓) การติดต่อสื่อสารแจ้งเหตุและข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบ

(๓) ภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติ เป็นขั้นตอนการฟื้นฟูและพัฒนารูปแบบและวิธีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่

๑) การสำรวจความเสียหาย รวมทั้งการจัดการซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค การเยียวยาและฟื้นฟูสุขภาพ ทรัพย์สินและอาชีพของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๒) การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ

กิจกรรมสำคัญของแผนงานการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานภาครัฐ ตามยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบราชการ ที่ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการบริหารจากเดิมที่เน้นการจัดการทรัพยากรทางการบริหารหรือปัจจัยนำเข้า (Inputs) ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายไปสู่การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) ที่เน้นผลลัพธ์ (Outcomes) หรือความสัมฤทธิ์ผล (Results) ซึ่งแนวคิดหรือ

เครื่องมือทางการบริหารที่นำมาใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจนประสบความสำเร็จ ที่เป็นแนวคิดหลัก ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) การบริหารแบบบูรณาการ (Integrated Management) และการบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) รวมทั้งมีเครื่องมือทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหลักข้างต้น ดังนี้

๓.๑ การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือทางการบริหารแนวราบหรือแนวระนาบ (Horizontal) ที่ให้ความสำคัญกับการให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาทั้งทางตรงหรือทางอ้อมอย่างเสมอภาคด้วยความมีอิสระและสมัครใจ โดยการกำหนดรูปแบบและวิธีการบริหารที่ส่งเสริมให้ผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้าใจ รวมทั้งมีช่องทางและโอกาสเข้าร่วมการดำเนินงาน ได้แก่ การร่วมรับรู้ ร่วมคิดและให้ความเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมเป็นเจ้าของหรือการรับผิดชอบต่อผลกระทบหรือได้รับผลประโยชน์ ตลอดจนการเสริมอำนาจของทุกภาคีในการร่วมตรวจสอบและถ่วงดุลการดำเนินงาน

๓.๒ การบริหารแบบบูรณาการ เป็นเครื่องมือทางการบริหารแบบองค์รวมหรือรวมส่วน (Holistic) โดยมีรูปแบบและวิธีการบริหารที่เป็นกระบวนการผสมผสานและเชื่อมโยงหรือรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบทางการบริหารที่สำคัญ ได้แก่

(๑) แนวความคิด (Idea) ซึ่งเป็นเครื่องมือและข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการ เช่น แนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร ความรู้จากหลักวิชาการ จากการศึกษาวิจัยและประสบการณ์การปฏิบัติ รวมทั้งจากข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

(๒) สรรพกำลัง (People) ซึ่งเป็นบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วนที่เป็นผู้ปฏิบัติ และผู้ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบ จำแนกตามความเกี่ยวข้องหรือส่วนได้ส่วนเสีย เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก หรือผู้รับผิดชอบสำคัญ (Key Stakeholder) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงหรือผู้รับผิดชอบร่วม (Primary Stakeholder) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรองหรือผู้สนับสนุน (Secondary Stakeholder)

(๓) ทรัพยากร (Things) ซึ่งปัจจัยสนับสนุนการจัดการตามพันธกิจและยุทธศาสตร์จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น อาคารและสิ่งก่อสร้าง งบประมาณและเงินทุน ที่ดิน แหล่งน้ำ แรงงาน พลังงาน เครื่องจักร เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

๓.๓ การบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการบริหารยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือทางการบริหารที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ เช่น งานตามพันธกิจที่กำหนดไว้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และงานที่มาจากนโยบายหรืองานที่เป็นความจำเป็น ความต้องการ และความริเริ่มขององค์กร รวมทั้งเมื่อต้องการพัฒนางานประจำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีกระบวนการบริหารที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่

(๑) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) เป็นการนำความรู้ ข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์และกำหนดทิศทางการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร พร้อมทั้งประเมินและคัดเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุดไปกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์โดยการระบುವิสัยทัศน์ (Vision) ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy Issues)

เป้าประสงค์ (Goal) เป้าหมาย (Target) และตัวชี้วัด (Key Performance Indicator) และยุทธศาสตร์ (Strategies) ซึ่งเป็นแนวคิดหรือวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

(๒) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปดำเนินการขับเคลื่อนโดยกำหนดแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการ รวมทั้งระบุกิจกรรมหรือขั้นตอน เป้าหมาย ผลผลิตและตัวชี้วัด

(๓) การประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ (Strategy Evaluation) เป็นการตรวจสอบและติดตามการดำเนินการบริหารยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Measurement) คือ การติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยมีมาตรวัดหรือหน่วยในการวัด การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) คือ การใช้ดุลยพินิจหรือค่านิยมและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการประเมิน ได้แก่ ประเด็นความเหมาะสมของการบริหารจัดการ เช่น ความสอดคล้องหรือปัญหาอุปสรรคของแผนยุทธศาสตร์กับโครงสร้างและกระบวนการบริหารขององค์การ และประเด็นประสิทธิภาพความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เช่น การวินิจฉัยความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อมซึ่งบางกรณีเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้ในช่วงการกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการครั้งทำหน้าที่อธิบดีกรมการปกครอง และเมื่อทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแลรัฐวิสาหกิจตำแหน่งประธานกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการให้มีการถ่ายทอดประสบการณ์การใช้แนวคิด เครื่องมือหรือเทคนิคในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ โดยให้หน่วยงานหรือบุคลากรสรุปข้อมูลการปฏิบัติงานการตามพันธกิจที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) สรุปลงในตารางที่กำหนด ได้แก่ ชื่อกิจกรรมหรือโครงการและพื้นที่ดำเนินการ การก่อตัวของปัญหาหรือโอกาสที่จะดำเนินการ แนวคิดและวิธีดำเนินการ (ต่อยอดจากเดิมหรือริเริ่มขึ้น) ซึ่งแต่ละปีได้รับการรายงานเป็นจำนวนมาก โดยแต่ละหน่วยงานได้แต่งตั้งผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันตรวจสอบกลั่นกรองเพื่อประกาศเกียรติคุณ รวมทั้งการปรับปรุงเพื่อเผยแพร่ให้หน่วยงานและบุคลากรนำไปพิจารณาประยุกต์ใช้ต่อไป

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จการปฏิบัติราชการ

เป้าประสงค์หลักของการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ การสร้างความเจริญและความมั่นคงของประเทศไทย การพัฒนาและสงเคราะห์ปัจจัยตามมาตรฐานพื้นฐานการดำรงชีวิต รวมทั้งการให้บริการสาธารณะอย่างเสมอภาค เพื่อตอบสนองความต้องการและประโยชน์สุขของประชาชน ความสำเร็จในการปฏิบัติของหน่วยงานและบุคลากรภาครัฐตามภารกิจข้างต้น เกิดจากศักยภาพและความพร้อมขององค์ประกอบทางการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางการบริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

๔.๑ ศักยภาพและความพร้อมของระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ การปรับโครงสร้างการจัดองค์การและกระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดหรือเครื่องมือทางการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการจัดการบริหารสมัยใหม่ (Modern Management) และการกำหนดรูปแบบและวิธีการบริหารที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เช่น การใช้แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์หรือการบริหารยุทธศาสตร์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ การบริหาร

ในภาวะวิกฤติและการจัดการความเสี่ยง ซึ่งแนวคิดทฤษฎีเหล่านี้ทำให้การบริหารงานเป็นไปตามกระบวนการยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

๔.๒ ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ การมีอยู่ของทรัพยากรหรือสามารถจัดหาได้อย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น บุคลากร งบประมาณ หรือแหล่งทุน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องจักรเครื่องมือ อาคารสถานที่ แหล่งน้ำ ที่ดิน และแหล่งพลังงาน เป็นต้น

๔.๓ ศักยภาพและความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ การมีบุคลากรของภาครัฐ ที่เชื่อมโยงการปฏิบัติกับบุคลากรของภาคีการพัฒนาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจำนวนที่เพียงพอ และมีสมรรถนะที่เหมาะสมทั้งสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำกลุ่มงาน (Functional Competency) รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการสื่อสารสร้างความเข้าใจและจัดให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถของผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนและทุกระดับอยู่เสมอ

๕. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อมระดับโลกและภายในประเทศรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร เป็นได้ทั้งต้นเหตุของปัญหาและเป็นโอกาสหรือศักยภาพในการพัฒนา การปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ การติดตามให้รู้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อม การปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างประสิทธิภาพของรูปแบบและวิธีการบริหาร และการพัฒนาบุคลากรด้านการประพฤติปฏิบัติให้เอื้อต่อการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบัน ดังนี้

๕.๑ การติดตามให้รู้เท่าทันและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การติดตามการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแผนในการบริหารงาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความมั่นคงและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่วนภายในองค์กร เช่น ด้านนโยบายและแผน ทรัพยากร บุคลากร โครงสร้างการจ้องค์กร กระบวนการบริหาร รวมทั้งรูปแบบและวิธีการบริหาร เป็นต้น

๕.๒ การปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างประสิทธิภาพของรูปแบบและวิธีการบริหาร ได้แก่ การพิจารณานำแนวคิดทฤษฎีและวิธีปฏิบัติที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและโอกาสการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับประสานกำลังหรือผนึกพลังกันของภาคีการพัฒนาในการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการผสมผสานและเชื่อมโยงองค์ประกอบทางการบริหารทุก ๆ ปัจจัยอย่างมีเอกภาพ ตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนเครื่องมือที่ใช้เป็นดัชนีชี้วัดผลงานหรือความสำเร็จจากเครื่องมือ KPI : Key Performance Indicator ซึ่งเป็นการตั้งเป้าหมายและค่าตัวชี้วัดผลงานโดยผู้บริหารองค์กร ในลักษณะจากบนสู่ล่าง (Top-Down) เป็นการใช้เครื่องมือ OKRs : Objective and Key Results ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและผสมผสานโดยผู้บริหารองค์กรตั้งวัตถุประสงค์(Objective) ในลักษณะจากบนสู่ล่าง และผู้ปฏิบัติร่วมกันกำหนดผลลัพธ์สำคัญ (Key Results) และกลยุทธ์การดำเนินงานที่สามารถวัดได้ ในลักษณะจากล่างขึ้นบน (Bottom-Up) เป็นต้น

๕.๓ การพัฒนาบุคลากรด้านการประพฤติปฏิบัติให้เอื้อต่อการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เป็นภาคีการพัฒนาทั้งด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ให้มีความสมดุลและยั่งยืน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

๕.๓.๑ การดำเนินชีวิต ได้แก่ การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่นับถือและยอมรับจากผู้ร่วมงานและสังคม โดยประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของคุณธรรมจริยธรรม วินัยและบทบัญญัติของกฎหมาย มีสติในการคิดพิจารณาตัดสินใจด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง นอกจากนี้ยังจะต้องบริหารเวลาให้เหมาะสม หรือสมดุลระหว่างการปฏิบัติงานกับกิจกรรมของครอบครัว ชุมชนและสังคม รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสุขภาพร่างกาย และจิตใจของตนเอง

๕.๓.๒ การปฏิบัติงาน ได้แก่ การพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน ตามภารกิจอยู่เสมอ เช่น ความรู้จากข้อมูลและข่าวสาร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แนวคิดทฤษฎีและหลักวิชาการ จากการค้นคว้าวิจัย รวมทั้งจากประสบการณ์การปฏิบัติของตนเอง จากบุคลากรภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม รวมทั้งจากภูมิปัญญาดั้งเดิม

สำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งดิจิทัล (Digital Technology) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสมควรทำความเข้าใจ และนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้การปฏิบัติราชการบรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง (Disruption Technology) เช่น เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) กระบวนการทำงานอัตโนมัติโดยหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation) โครงข่ายข้อมูลหรือห่วงโซ่กลุ่มข้อมูล (Blockchain) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Data Analytics) เป็นต้น

*****

นายมานิต วัฒนเสน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓

๑. ข้อมูลประวัติ

วัน เดือน ปี เกิด : ๑ สิงหาคม ๒๔๙๓

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๒๑ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๓ (อักษรเลข) สำนักงานจังหวัดอุดรดิตถ์
- พ.ศ. ๒๕๒๘ หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖) สำนักงานจังหวัดตรัง
- พ.ศ. ๒๕๓๔ หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ (เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗) สำนักงานจังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๓๖ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๓๘ ผู้อำนวยการกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้อำนวยการสำนักงานทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๒ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา
- พ.ศ. ๒๕๔๔ รองผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต
- พ.ศ. ๒๕๔๖ รองผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี
- พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
- พ.ศ. ๒๕๔๙ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
- ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร
- ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
- ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๒ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
- ดุษฎีบัณฑิต การเมืองการปกครอง รุ่น ๒ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การอบรม/ศึกษาดูงาน

- หลักสูตรโรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ ๓๒
- หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารระดับ ๘ กระทรวงมหาดไทย
- หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๔๕ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- อบรมวิทยาลัยตลาดทุน รุ่นที่ ๑๑

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาชรมงกุฎ

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงการปฏิบัติราชการ

ผมได้รับการประสานจากสถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย ขอให้ผมช่วยเขียนแนวคิดและเทคนิคในการทำงาน เพื่อจะไปทำหนังสือคัมภีร์นักปกครอง ผมคิดอยู่นานเหมือนกันว่าจะเขียนอย่างไรดี ถ้าจะเขียนในแนวคัมภีร์การปกครองก็อาจจะเป็นเรื่องยากเพราะคำว่า คัมภีร์นั้นส่วนใหญ่ คือ คำสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักศาสนา และคนส่วนใหญ่เชื่อแล้วว่าเป็น อกาลิโก เป็นจริงตลอดกาล เช่น คัมภีร์ไบเบิลในคริสต์ศาสนา คัมภีร์อัลกุรอานในศาสนาอิสลาม คัมภีร์พระเวทในศาสนาพราหมณ์และคัมภีร์พระไตรปิฎกในศาสนาพุทธ ผมก็เลยคิดว่าจะเขียนประสบการณ์ในการทำงานจะดีกว่า เพื่อให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้พิจารณาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน แต่ผมขอย้ำว่าสิ่งที่ผมใช้เป็นแนวปฏิบัติงานเมื่อในอดีตนั้น อาจจะไม่เหมาะสมกับบริบทสภาพสังคมในโลกปัจจุบัน เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว และสิ่งที่เล่าให้ฟังเป็นเรื่องผิวเผินส่วนเรื่องลึก ๆ ก็ไม่สามารถเล่าได้

ผมลองนึกภาพย้อนหลังไปในอดีตเมื่อครั้งตั้งแต่เยาว์วัยจนจบการศึกษา และเข้ารับราชการ สิ่งที่ผมคิดว่าองค์ประกอบของความสำเร็จของชีวิตในการปฏิบัติงาน คือ

๑. MINDSET คือความเชื่อที่ฝังอยู่ในจิตใจ คอยควบคุมความคิดและพฤติกรรมในทุก ๆ ด้าน หาก MINDSET ผิดหรือไม่ตรงไปตามมาตรฐานสากล หรือไม่ทันกับกระแสโลกยุคใหม่ก็จะทำให้การทำงานไม่บรรลุผล ตัวอย่าง MINDSET เช่น

๑.๑ มีความคิดให้เป็นหลักวิทยาศาสตร์ จะไม่เชื่อในสิ่งซึ่งมโนว่าพิสดารไม่ได้ ซึ่งไร้สาระจะทำให้เราเสียเวลา เสียการทำงานไปกับพิธีกรรมต่าง ๆ นานา โดยไม่จำเป็น ดังที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบันนี้

๑.๒ ในการทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จนั้นมีหลายแนวทาง เราจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุด ONE BEST WAY ง่ายที่สุด SIMPLIFY แต่เกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๓ ผมมั่นใจว่าความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นพื้นฐานของความสำเร็จ สังเกตจากการดูประวัติของผู้ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ นั้น จะมีคุณสมบัติข้อนี้เป็นหลัก

๑.๔ งานที่ต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าอะไรเป็นเป้าหมาย อะไรเป็นวิธีการ ดำเนินการบริหาร มักจะใช้คำว่า MEANS AND END ผมเห็นตัวอย่างหลายครั้งที่เอา MEANS มาเป็น END และเอา END มาเป็น MEANS ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ดังตัวอย่างการแก้ปัญหาสถานการณ์โควิด - 19 ในปัจจุบัน เป้าหมายคือ การทำอย่างไรให้สามารถจัดหาวัคซีนเพื่อฉีดให้กับประชาชนให้ได้มากที่สุด ในเวลาที่สั้นที่สุด แต่ในที่ผ่านมาเราเสียเวลาไปกับวิธีการมากกว่า

๑.๕ ผมเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม สิ่งที่เราได้กระทำไปจะส่งผลอย่างแน่นอน ในเวลาที่เหมาะสม และคิดเสมอว่าเมื่อมีแหล่งเกิดของกรรม กรรมจะเป็นผู้ติดตาม และกรรมนั้นจะเป็นผู้ส่งผลตอบสนอง จึงพยายามทำแต่สิ่งดีและคิดในสิ่งที่ดี โดยหวังว่าจะพบแต่สิ่งดี ๆ

๑.๖ ตั้งเป้าหมายให้ไกล และไปให้ถึงตลอดเส้นทางมุ่งมั่น ทุ่มเทอย่างเด็ดเดี่ยว ไม่ท้อถอย เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๑.๗ ต้องมีศิลปะในการรอคอย เวลาเกิดอุปสรรคหรือปัญหา ลองทบทวนดูว่าเกิดจากความผิดของเราหรือไม่ หากมีชี้ก็ต้องอดทนรอคอยจนกว่าเราจะเห็นฟ้าหลังฝน

๑.๘ เป้าหมายในการทำงานให้สำเร็จ เราต้องคิดอยู่เสมอว่าต้องมีความสำเร็จใน ๓ ประการ คือ สำเร็จผลในงานที่เราทำ ประชาชนจะได้ประโยชน์อะไร และประเทศชาติเจริญขึ้น

๑.๙ งานในหน้าที่ไม่มีอะไรที่ทำไม่ได้ นอกจากจะต้องใช้เวลามาก ใช้ความพยายามให้มาก และต้องใช้ทุนมาก

๑.๑๐ ตลอดเวลาในชีวิตการทำงานต้องทุ่มเท ทำงานให้หนัก หายใจเป็นงาน ทำงานตลอดเวลา ไม่มีวันหยุด ไม่คิดถึงเรื่องวันลาพักผ่อน

๑.๑๑ บางครั้งต้องเชื่อว่าความสำเร็จเกิดจากสิ่งที่เรามองไม่เห็น เช่น ผมเชื่อว่าความสำเร็จ น่าจะเกิดจากความรู้ ความสามารถ จังหวะโอกาส วาสนา และฟ้าลิขิต

๑.๑๒ ข้อควรที่ต้องคำนึง ถึงแม้ว่าเราจะตั้งใจทุ่มเทในการทำงานมากเพียงใด ก็ควรอย่าลืมนึกถึงครอบครัวด้วย

๒. แรบงบันดาลใจในวัยเด็ก ผมเกิดในถิ่นทุรกันดาร ไม่มีถนนหนทาง ไม่มีไฟฟ้าใช้ ผมเห็นนายอำเภอ ทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือประชาชนดูแลความเดือนร้อนของประชาชนในยามทุกข์ จึงเห็นว่าเป็นอาชีพที่ดี และมีความฝันอยากจะเป็นนายอำเภอเพื่อกลับมาทำงานช่วยเหลือประชาชน

๓. ให้เลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองชอบ ในวัยเด็กผมตั้งใจจะเรียนคณะรัฐศาสตร์ แต่ตอนที่สอบเข้าเรียน ในมหาวิทยาลัย กระแสสังคมของเด็กในยุคนั้น มีความคิดว่าควรจะเรียนแพทย์หรือวิศวะ ผมจึงสอบเข้ามหาวิทยาลัย ครั้งแรกได้ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในสาขาวิชาโทรคมนาคม ผมเรียนได้ ๑ ปี รู้สึกว่าไม่ใช่ จึงออกมาสอบใหม่ ผมสอบเข้าได้คณะวิทยาศาสตร์ สาขาระณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรียนอยู่ ๒ ปี ก็รู้สึกว่าจะไม่ตรงกับนิสัย จึงเปลี่ยนไปเรียน คณะรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นไปตามความตั้งใจเดิม หลังจากจบจากเชียงใหม่ ไปเรียนต่อที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

๔. ต้องทำงานในสิ่งที่เราชอบ และต้องทุ่มเทในงานที่ทำ ผมสอบเข้าทำงานได้ที่กระทรวงมหาดไทย ตามความตั้งใจ ถูกส่งตัวไปทำงานที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ครั้งนั้นผมรู้สึกตื่นเต้นที่ได้เปลี่ยนสถานะจากลูกชาวบ้านไปเป็น ข้าราชการ ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ

เมื่อผมได้แต่งเครื่องแบบข้าราชการ มองดูสองซีกบนบ่า “เอ๊ย...! มีความรู้สึกเหมือนกับนายอำเภอเลย” ย้อนกลับไปเมื่อผมเริ่มต้นรับราชการจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นจังหวัดแรกที่ผมเริ่มรับราชการในตำแหน่งเลขานุการ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายเลอเดช เจษภูวนัตถ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านเน้นในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตและทุ่มเท ในการทำงาน ให้หายใจก็เป็นงานต้องทำงานแบบไม่มีวันหยุดและไม่คิดถึงวันลาพักผ่อน

ท่านที่ ๒ นายกาจ รักษมณี ท่านเน้นในเรื่องการบริหาร เช่น ข้าราชการต้องเป็นคนที่ยอดบริการ งานรับผิดชอบ ส่วนการทำงานโดยเฉพาะงานธุรการต้องไม่เป็นอุปสรรคในการบริหาร ในช่วงนั้นงานที่ภาคภูมิใจ คือ ร่วมรณรงค์ให้ประชาชนปลูกอ้อย จนเกิดโรงงานผลิตน้ำตาลขนาดใหญ่ในปัจจุบัน

บางครั้งพรหมลิขิตก็หักเหได้เหมือนกัน จากคำสั่งสอนของท่านผู้ว่าฯ ต้องเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต “จนมีครั้งหนึ่ง ผมได้รับมอบหมายให้เป็นกรรมการตรวจรับอาหารในศูนย์ผู้อพยพที่อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งสหประชาชาติ (UN) ได้สนับสนุนค่าใช้จ่าย ปริมาณและราคาการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งบางครั้งไม่ตรงตามจำนวน

ผู้อพยพจริง จากเหตุการณ์ครั้งนี้ ด้วยความซื่อสัตย์ที่ถูกปลูกฝังเอาไว้ อาจเป็นสาเหตุทำให้ผมโดยย้ายมาอยู่ที่จังหวัดพัทลุงโดยไม่ได้ทำเรื่องขอย้าย”

จากจังหวัดอุดรดิตถ์ ผมถูกย้ายมาจังหวัดพัทลุง ได้พบกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด กิตติ ประทุมแก้ว ท่านก็เน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต รวมถึงการส่งเสริมอาชีพ ท่านเป็นผู้ริเริ่มให้มีการการทำนาปีละ ๒ ครั้ง รวมทั้งปลูกพืชอื่น ๆ หลังฤดูเก็บเกี่ยว โครงการที่ผมประทับใจในการร่วมทำงานกับท่าน คือ โครงการริเริ่มส่งเสริมการเลี้ยงโคนม คือ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำโคนมจากฟาร์มโชคชัย อำเภอกาบังของ ไปส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยง และได้ตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์เลี้ยงโคนมได้พัฒนามาเรื่อย ๆ จนปัจจุบันสามารถตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์นมโคพาสเจอร์ไรส์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดต่อมา คือ ท่านนิพนธ์ บุญญภัทรโร ท่านเป็นนักวิชาการ ทำงานไปในแนวเดียวกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด กิตติ ประทุมแก้ว ท่านเน้นซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมอาชีพ โครงการริเริ่ม คือ สร้างสถานีประมงน้ำจืดลำป่า โครงการตัดถนนรอบอุทยานนกน้อย ทะเลน้อย ซึ่งท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้ส่งผมไปช่วยคิดร่วมกับสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) จนต่อมากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก และดึงดูดผู้คนให้มาท่องเที่ยวพักผ่อนในปัจจุบัน

จากพัทลุง สู่อำเภอสงขลา ตรัง และนครศรีธรรมราช

เรื่องจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นบ้านเกิดของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี มีโครงการต่าง ๆ มากมาย ช่วงนั้นผมได้รับผิดชอบโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) ผมเป็นเลขานุการโครงการ ต้องคอยนำเรื่องเข้าพิจารณาอนุมัติโครงการในทุกรอบสัปดาห์ สิ่งภาคภูมิใจมาก คือ ทุกโครงการผมได้ไปดูพื้นที่จริงด้วยตัวเองเกือบทุกโครงการ ทำให้ผมพบโครงการแปลก ๆ ที่อำเภอเสนอหลายโครงการที่ไม่สามารถอนุมัติได้ในขั้นตอนกรรมการ กลั่นกรอง ทำให้ลดงบประมาณลงไปมาก

ต่อมาผมสามารถสอบเลื่อนระดับหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ ๖ และได้ย้ายไปอยู่จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นบ้านเกิด นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี เป็นเมืองอาหารอร่อย และท่องเที่ยวทางทะเลสวยงาม ผมได้เสนอโครงการให้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด รมรงค์ให้ทุกครัวเรือนและทุกหน่วยงานราชการปลูกต้นศรีตรัง ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีดอกสีม่วงสวยงามมากเป็นต้นไม้ที่รัชกาลที่ ๕ ได้นำเข้ามาจากประเทศศรีลังกา แต่ต้องใช้เวลานานปลูกหลาย ๑๐ ปี เมื่อออกดอกจะบานสะพรั่งสวยงาม โดยคาดหวังว่าจะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประชาชนมาชมดอกศรีตรังบานเหมือนดังการไปดูดอกซากุระบานที่ประเทศญี่ปุ่น

หลังจากนั้นได้ย้ายไปนครศรีธรรมราช ซึ่งจังหวัดใหญ่มีพื้นที่กว้างขวางมาก ผมได้กลับไปเจอกับท่านผู้ว่าราชการจังหวัด นิพนธ์ บุญญภัทรโร เรื่องที่น่าจดจำ คือ ผมไปเจอเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ ซึ่งมีความเสียหายรุนแรงมาก ชาวบ้านเสียชีวิต จำนวน ๒๔๒ คน ซึ่งยังไม่รวมพืชสวนและสัตว์เลี้ยงที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ โดยมีหมู่บ้านกะทูน อำเภอกงหรา ได้ถูกน้ำป่าพัดเอาท่อนซุงพาพัดหายไปทั้งหมู่บ้าน แต่น้ำแปลกที่ยังเหลือเมรุเผาศพอยู่ ๑ เมรุ บางหมู่บ้านที่ไกลมาก กว่าทางราชการจะทราบเรื่อง เวลาผ่านไปเกือบ ๑ เดือน

มีเรื่องตื่นเต้นในอุทกภัยนี้ ขณะที่ผมอยู่ศูนย์แก้ปัญหาน้ำท่วม ได้รับวิทยุสื่อสารประจำพื้นที่แจ้งว่ามีหญิงท้องแก่กำลังจะคลอด ศูนย์ได้ส่งเฮลิคอปเตอร์ไปช่วยเหลือ ตอนกลับเฮลิคอปเตอร์ได้ลงจอดด้านหน้าศาลากลางจังหวัด โดยมีรถพยาบาลเตรียมมารับเพื่อนำส่งโรงพยาบาล หญิงสาวผู้นั้นได้คลอดทารกเพศชายออกมา

คุณหมอบัญชา (คุณหมอบุ๊ดูแล) พูดอย่างจริงจังว่า ขอตั้งชื่อว่า “เด็กชาย อุทกศักดิ์” เพื่อจะได้รำลึกถึงสถานการณ์ในตอนนั้น

การแก้ปัญหาหลังน้ำลดมีความยุ่งยากมาก เนื่องจากพื้นที่เสียหายกว้างขวาง และมีประชาชนเดือนร้อนจำนวนมาก การแก้ปัญหาไม่ทันกับการต้องการของประชาชน ประชาชนจึงมีการมาร้องเรียนมากมาย เมื่อเหตุการณ์นานเข้า ประชาชนรวมตัวกันมากขึ้น ก็เกิดการชุมนุมหน้าศาลากลางจังหวัดหลายวัน ทางจังหวัดก็ได้ดำเนินการทุกวิถีทาง จนกระทั่งผู้ชุมนุมได้ยุติการชุมนุมลง จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ผมย้ายไปอยู่สงขลา ได้ ๑ ปี ผมไปประจำศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นงานด้านความมั่นคง และการปฏิบัติการจิตวิทยา มีงานทำมากมาย ที่น่าตื่นเต็นที่สุด คือ มีการเผาโรงเรียนในพื้นที่จังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส วันเดียว ๓๖ โรงเรียน และในปีนี้อีก ผมได้รับการคัดเลือกเข้าโรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ ๓๒ หลังจบจากโรงเรียนนายอำเภอ ผมจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บริหารระดับกลาง และเป็นฝ่ายอำนวยการให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด จึงมีงานทำหลายมากมาย เช่น งานฝ่ายต่างประเทศ งานชายแดนที่ต้องประสานกับประเทศเพื่อนบ้าน และส่วนงานราชการทุกส่วนในจังหวัด เช่น งานกงสุลต่างๆ ส่วนโครงการที่ประทับใจ คือ โครงการนิคมอุตสาหกรรมสงขลาอยู่ที่เหมืองฉลุง อำเภอหาดใหญ่ ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ไปเจรจากับชาวบ้านที่บุกรุกพื้นที่บริเวณนั้น เพื่อขอร้องให้ออกจากพื้นที่ โดยผมใช้หลักการเดิมที่ว่าทุกอย่างทำได้ อาจจะต้องใช้ความพยายามมาก ๆ ใช้เวลามาก ใช้ทุนมาก ผมได้ใช้แนวทฤษฎี MEANS AND END จนชาวบ้านผู้บุกรุกออกไปทุกราย

ผมอยู่จังหวัดสงขลาได้ ๒ ปี ก็ย้ายเข้าไปทำงานในกระทรวงมหาดไทย ๔ ปี เป็นผู้อำนวยการกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ ๒ ปี ผู้อำนวยการสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง ๒ ปี ในระหว่างนั้นถูกขอตัวไปช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งยังไม่มีบุคลากรเป็นของตนเอง และปฏิบัติงานที่สำนักงานรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีอีกด้วย

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๖ ผมได้กลับไปเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา และภูเก็ต ซึ่งลักษณะงานของรองผู้ว่าราชการจังหวัด ก็คือ การทำงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายในพื้นที่จังหวัดพังงาและภูเก็ต ซึ่ง ๒ จังหวัดนี้เป็นเมืองที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สวยงามมาก และเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกที่ทำรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนมาก ผมจึงตั้งเป้าที่จะขายความสวยงามของธรรมชาติ โดยเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เช่น ปลาสวยงาม ปะการัง เพื่อที่เราจะขายการท่องเที่ยวได้ยั่งยืนยาวนาน รวมทั้งยับยั้งปัญหาบุกรุกพื้นที่สาธารณะที่บนภูเขา ริมชายหาดทะเล ปัญหาอาชญากรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

ความประทับใจในการทำงานที่พังงา และภูเก็ต

ความประทับใจที่จังหวัดพังงา ผมได้แก้ปัญหาการไม่มีไฟฟ้าใช้ที่เกาะปันหยี ประวัติเกาะปันหยีชาวบ้านเล่าต่อ ๆ กันมาว่า เมื่อ ๒๐๐ ปีมาแล้ว ชาวอินโดนีเซีย ๑๑ ครอบครัว อพยพมาตั้งถิ่นฐานและขยายครอบครัว หลายร้อยครอบครัว มีประชากร ๑,๒๐๐ กว่าคน แต่ก็ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากไม่สามารถปักเสาหรือพาดสายไฟได้ โดยอ้างว่า เกาะปันหยี อยู่ในเขตอุทยานต้องขออนุญาตก่อน ผมจึงได้สอบถามหัวหน้าอุทยาน ว่า

“ระหว่างเกาะปันหยีกับอุทยาน ใครเข้ามาอยู่ก่อนกัน และไฟฟ้าก็เป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับประชาชน ชุมชน ต้องมีไฟฟ้าใช้ ผมจึงพยายามทำทุกวิถีทางจนสามารถให้ชาวบ้านบนเกาะปันหยีมีไฟฟ้าใช้ ปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางทะเลที่สวยงามของจังหวัด

ส่วนความประทับใจที่จังหวัดภูเก็ตนั้น เนื่องจากภูเก็ตที่มีความสวยงามตามธรรมชาติอย่างมาก โดยเฉพาะน้ำทะเลสีเขียวอมฟ้า จึงเป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างชาติและเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ที่มีมากมายนั้น รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างมาก ผมจึงเน้นในการป้องกัน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความยั่งยืน โดยปัญหาที่สำคัญที่ผมตั้งใจทำมาโดยตลอด คือ

๑. ป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการท่องเที่ยวทั้งบนบกและในทะเล
๒. การออกเอกสารสิทธิโดยไม่ชอบ ควบคุมเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด
๓. การเปิดบ่อนการพนัน และสถานบริการที่ผิดกฎหมาย
๔. โครงการอำนวยความสะดวกปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว
๕. การลักลอบจับปลาสวยงาม และการทำลายปะการัง

กรณีตัวอย่าง ผมเคยไปจับกุมผู้ลักลอบจับปลาสวยงามที่ทำเรืออ่าวฉลอง ขณะจับกุมผู้ต้องหา รับสารภาพว่าจับในพื้นที่ทะเลภูเก็ต ทะเบียนเรือก็เป็นของจังหวัดภูเก็ต การดำเนินขั้นต่อไป ผมทราบว่ามีการไม่ส่งฟ้อง ต่อศาล เนื่องจากจำเลยกลับคำให้การว่าจับที่จังหวัดพังงา จึงไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าเป็นปลาที่จับได้ในท้องที่ ภูเก็ตหรือพังงา เพราะ “ปลา ไม่มีทะเบียนบ้าน” ทำให้ได้ข้อคิดว่าการทำงานในระดับจังหวัด ถ้าหากส่วนราชการ ทุกส่วนไม่มีแนวคิดไปในทางเดียวกัน โอกาสจะประสบความสำเร็จได้ยาก

ส่วนการออกโฉนดที่ดินโดยมิชอบ หลังจากที่ผมได้เกษียณอายุราชการนั้น ผมก็ทราบข่าวว่า มีเจ้าหน้าที่กรมที่ดินที่เคยทำงานร่วมกับผมได้ทำการออกโฉนดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถูกดำเนินคดีและติดคุก หลายคน

จากภูเก็ตผมถูกย้ายไปจังหวัดปัตตานี เป็นจังหวัดที่มีปัญหาด้านความมั่นคง พื้นที่เสี่ยงอันตรายมาก ผมเคยได้อยู่ ในเหตุการณ์ปิดล้อมมัสยิดกรือเซะ การวางระเบิดในเมืองปัตตานี ซึ่งผมได้อยู่ห่างจากจุดระเบิดเพียง ๘๐ เมตร ส่วนเรื่องโครงการด้านอาชีพ ผมได้รับผิดชอบในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพ FARMING POLICY คือ นโยบาย การเกษตรครบวงจร เป็นส่วนหนึ่งทำให้ผมได้รับการพิจารณาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

ในปี ๒๕๔๗ ผมได้ก้าวมาสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต คือ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล ที่บ้านเกิด เมื่อผมได้ ขึ้นมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ตามที่หวังเอาไว้ หากกล่าวถึงภารกิจในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ผมจะ จำแนกแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วน คือ

๑. บริหารตามนโยบายรัฐบาล นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม
๒. บริหารตามอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ต่าง ๆ
๓. บริหารตามความคิดริเริ่มของตนเอง หรือที่ประชาชนต้องการ

ในขณะที่ผมดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล มีเรื่องที่น่าสนใจ ๒ เรื่อง คือ

๑. โครงการทำเรื่อน้ำลึกลับจากบารา รัฐบาลมีนโยบายที่จะทำ Land Bridge จากจังหวัดสตูล ถึงจังหวัดสงขลา เพื่อเชื่อมการคมนาคมขนส่งระหว่างทะเลอันดามันกับทะเลอ่าวไทย ผลการดำเนินงานได้สำเร็จ ไปหลายประการ แต่โครงการยุติลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล

๒. แก้ไขปัญหาคลื่นยักษ์สึนามิ ช่วงวันเกิดเหตุ ผมตัดสินใจได้ถูกต้อง คือ

๒.๑ ขอสนับสนุนเรือลำเลียงกำลังพล จากกองทัพเรือภาคที่ ๓ เพื่ออพยพนักท่องเที่ยว และชาวบ้านที่ติดอยู่ตามเกาะต่าง ๆ โดยเฉพาะเกาะหลีเป๊ะให้ขึ้นมาถึงฝั่งได้ปลอดภัยทุกคน

๒.๒ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้อพยพอย่างเร่งด่วนเพื่ออพยพประชาชนริมทะเล และครั้งนี้ผมใช้วิธี คัดลอกกรอบรูปแบบราชการ คือ ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านที่มีรถยนต์ส่วนตัว และคนที่ขับรถผ่านไปมาช่วยรับ ชาวบ้านเพื่อมาช่วยผู้อพยพ โดยมีคำตอบแทนให้เจ้าของรถทุกคัน ทำให้อพยพขนย้ายได้เร็วมาก

ผมอยู่จังหวัดสตูลได้ ๒ ปี ก็เกิดอุบัติเหตุทางการเมืองถูกย้ายเข้ามาเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ผมอยู่กระทรวงมหาดไทยได้ ๑ ปี หลังจากนั้นก็ได้ย้ายมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

ที่จังหวัดชุมพร ผมมองเห็นสนามบินที่สร้างมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ตอนเกิดพายุเกย์ แต่ถูกทิ้งไว้เป็นเวลานาน ผมตั้งใจว่าสนามบินแห่งนี้ต้องเปิดใช้ให้ได้ ผมจึงได้ประสานผู้เกี่ยวข้อง ติดต่อสายการบินต่าง ๆ เพื่อมาทำการบิน แต่เนื่องจากการบินระยะใกล้ และผู้โดยสารน้อยไม่คุ้มทุน ผมจึงขอความร่วมมือข้าราชการ พ่อค้า และนักธุรกิจ ที่จะเดินทางไปกรุงเทพมหานคร ให้ช่วยมาโดยสารเครื่องบิน และทุกฝ่ายก็ให้ความร่วมมือ ทำให้สายการบิน ยอมมาทดลองบินจนเติบโตมาทุกวันนี้

อีกโครงการหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ผมได้มองเห็นพื้นที่เขาดินสอในอำเภอปะทิว เป็นพื้นที่ที่สวยงาม เหมาะแก่การใช้เป็นพื้นที่ทำสวนสัตว์ และผมไปดำเนินการตั้งงบประมาณ เตรียมพื้นที่ไว้ และองค์กรสวนสัตว์ ก็ได้ดำเนินการอนุมัติแล้ว เนื่องจากผมต้องย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น โครงการจึงไม่ได้ดำเนินการต่อ **ผมย้ายมาที่จังหวัดขอนแก่น** เป็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตการรับราชการของผม จากภาคใต้สู่ภาคอีสาน ขอนแก่น เป็นจังหวัดที่ผู้คนน่ารักมาก เสียตายผมอยู่ได้แค่ ๕ เดือน ได้ทำเรื่องที่คิดว่าน่าจะมีประโยชน์ คือ

๑. การจัดหาน้ำให้เกษตรกร โดยใช้การส่งน้ำตามท่อทำให้เกิดการประหยัด และมีประสิทธิภาพ ได้ทำโครงการตัวอย่างที่อำเภอภูผาม่าน

๒. โครงการก่อสร้างพุทธมณฑลภาคอีสาน ชาวบ้านต้องการเพื่อเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้าน แต่ผมสามารถทำได้เพียงสร้าง Master Plan เสร็จก็โดนย้าย ทุกวันนี้เวลาผมกลับไปจังหวัดขอนแก่นผมภูมิใจทุกครั้ง

๓. ช่วงที่ผมไปดำรงตำแหน่งเกิดภาวะนมโคล้นตลาด ชาวบ้านประท้วงโดยเอานมมาเทกลางถนน เพื่อกดดันรัฐบาลให้เข้ามาช่วยเหลือ ผมได้คิดแก้ปัญหาใช้วิธีเปิดจุดขายนมชั่วคราวแทบทุกจุดในจังหวัดขอนแก่น เพื่อช่วยกระจายสินค้าของชาวบ้าน

๔. ด้วยช่วงเวลาในขณะนั้นได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนตกงานไม่มีงานทำไม่มีรายได้ จึงเดินทางกลับมาอยู่บ้าน ผมจึงให้มีการเปิดให้ลงทะเบียนเพื่อให้ทราบว่าใครตกงานและไม่มีรายได้ ซึ่งช่วยให้สามารถจัดหางานให้ประชาชนทำได้เป็นจำนวนมาก

จากขอนแก่นผมย้ายมาเป็นอธิบดีท้องถิ่น

ขณะที่ผมดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผมคิดว่าสิ่งที่ควรผลักดันให้เกิดขึ้น คือ

๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน ส่วนกลางควบคุมเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
๒. ภารกิจในเรื่องใดที่ไม่สำคัญควรยกเลิก เช่น การขออนุญาตไปราชการของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี การแต่งตั้งผู้จัดการโรงรับจำนำ
๓. ผลักดันการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข และการศึกษา รวมทั้งการศึกษาพิเศษ อาชีพผู้พิการ โรงเรียนคนหูหนวก ตาบอด
๔. ปรับปรุงองค์กรและหน่วยงานให้บุคลากรมีสมรรถนะสูง เพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
๕. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นคอยสนับสนุนเรื่องวิชาการ องค์กรความรู้และข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการตรวจสอบสอบ กรณีที่มีปัญหาการทุจริตของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๖. ควรยกเลิกงบประมาณอุดหนุนพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเป็นช่องทางที่ใช้แสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองทุกอย่างที่คิดไว้ทำได้น้อยมาก เนื่องจากเมื่อเสนอผ่านคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ หน่วยงานที่สูญเสียอำนาจจะต่อต้านมาก

๓. ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

จากอธิบดีกรมการปกครองท้องถิ่น ผมได้รับการแต่งตั้งเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย ทำให้ผมย้อนกลับไปคิดถึงอดีตผู้บังคับบัญชาที่ได้ให้ข้อคิดแก่ผมว่า ความสำเร็จในอาชีพราชการ ประกอบด้วยความรู้ความสามารถ โอกาส วาสนา และฟ้าลิขิต น่าจะเป็นจริง

สำหรับตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นตำแหน่งสุดท้าย เมื่อผมได้เข้ามารับตำแหน่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงาน โดยมีความเห็นว่าบทบาทของตำแหน่งนี้เป็นข้อต่อระหว่างฝ่ายการเมืองกับข้าราชการประจำ ต้องพยายามทำให้เกิดผลดีแก่ทั้งสองฝ่าย แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้ปลัดกระทรวงฯ จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล และมติของคณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม กฎหมาย และความต้องการของประชาชน แต่สำหรับผมจะขีดวงจำกัดเน้นเฉพาะนโยบายของกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นอันดับแรก

ส่วนในระดับข้าราชการประจำ ผมถือว่ามีฐานะเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีตำแหน่งต่ำกว่า ผมจะคอยสนับสนุนให้เขาทำงานสะดวก ควบคุมดูแลให้ยึดระเบียบกฎหมายเป็นแนวทางทำงาน

การบริหารในตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย น่าจะเกี่ยวข้องกับ ๓ ส่วนหลัก ได้แก่

๑. รับนโยบายจากรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการนำแปลงสู่การปฏิบัติมาบริหารให้บรรลุเป้าหมาย
๒. กำกับดูแลกรมและรัฐวิสาหกิจในสังกัด ในการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงงานในส่วนนี้บริหารได้ไม่ยากเพราะมีอธิบดีรับผิดชอบโดยตรงแล้ว
๓. ส่วนที่ผมเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ การสนับสนุนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ดังนั้น ผมจึงให้ความสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. การแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสม ทั้งวัยวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต

๒. การแต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ในปัจจุบัน ควรกำหนดเวลาในการบริหาร มีระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้การพัฒนาในพื้นที่เป็นไปอย่างความต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม

๓. ปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ไม่สอดคล้องกับปัจจัยบริหาร เช่น

๓.๑ เอกภาพในการบังคับบัญชาข้าราชการในจังหวัด เนื่องจากข้าราชการส่วนใหญ่ในจังหวัด จะเป็นบุคลากรของกระทรวง กรม ส่วนกลาง ที่ไปทำงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานส่วนกลางจะสั่งการผ่านหน่วยงานตนเองไม่ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด ทำให้บทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดถูกลดทอนลงไปมาก

๓.๒ ด้านงบประมาณ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีงบประมาณในการบริหารงานของจังหวัดน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นงบประมาณที่ตั้งที่กรมและหน่วยงาน ๆ เข้าทำงานในจังหวัด มักเน้นงาน FUNCTION มากกว่างานพื้นที่ ทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจบริหารเพียงให้เป็นไปตามระเบียบพัสดุ แทนที่บริหารให้เป็นไปตามปัญหาและความจำเป็นในพื้นที่หรือตามยุทธศาสตร์จังหวัด

๔. จังหวัดหนึ่งควรมีแผนพัฒนาจังหวัดเพียงแผนเดียว งบประมาณที่ลงไปในจังหวัดควรรวมกัน เป็นก้อนเดียวกัน และทำไปตามโครงการและแผนงานที่มีอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดก่อน ส่วนการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของการใช้งบประมาณ ควรมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาถ่วงถ่วง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้ทรงคุณวุฒิ ตามสัดส่วนที่เหมาะสม

๕. ระเบียบกฎหมายที่ใช้ในการบริหารงานของจังหวัดมีมากมาย บางฉบับล้าหลังมาก ควรทำการยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่ล้าหลังทำให้การบริหารยาก ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว และการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาตามวิสัยทัศน์ของผู้ว่าราชการจังหวัด

๖. ผมคิดว่าระบบการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก น่าจะทดลองเลือกจังหวัดตัวอย่างสักตัวอย่าง จัดการปกครองรูปแบบพิเศษให้ผู้ว่ามาจากการเลือกตั้งโดยตรง ไม่มีหน่วยงานภูมิภาค มีหน่วยงานส่วนกลางเท่าที่จำเป็นจริง ๆ มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สามารถบริหารจัดการภายในจังหวัดในทุกเรื่อง เช่น ด้านงบประมาณ บริหารงานบุคคล การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา คิดว่าจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนมากกว่า

๔. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

สิ่งสำคัญที่จะขอฝากน้อง ๆ ที่ยังรับราชการอยู่ มีดังนี้

๔.๑ สังคมไทยเป็นสังคมเปิด ทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกัน และโอกาสเกิดขึ้นต่อหน้าทุกคนเสมอ แล้วแต่ใครจะไขว่คว้า

๔.๒ การทำงานจะเจอ MEANS และ END ต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่าอะไร คือ MEANS อะไร คือ End การบริหารมุ่งเป้าหมายเป็นหลัก MANAGEMENT BY OBJECTIVE

๔.๓ เมื่อผิดหวังอย่าท้อแท้ เปรียบเสมือนการเล่นฟุตบอล เวลาแค่นิดเดียวที่จะทำประตูได้ เพื่อชัยชนะ และเกิดขึ้นได้ในทุกคนในทุกช่วงจังหวะเวลา

๔.๔ แม้จะมีเพื่อน ๆ ก้าวหน้าแซงหน้าเราไปเล็กน้อยเพียงใด ถ้าแข่งไปด้วยความไม่ยุติธรรม ก็ต้องตั้งมั่นว่าถ้าเราพยายามขยันทำดี เราจะมีโอกาสจังหวะที่จะก้าวหน้าได้เหมือนกัน

๔.๕ ให้ยึดถือกฎไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา) ว่าเป็น สิ่งสำคัญที่สุดของชีวิต

*****

นายวิเชียร ชวลิต
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔

๑. ข้อมูลประวัติ

ประวัติส่วนตัว

- เกิดที่อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
- บิดา นายเจริญ ขวลิท อาชีพทำสวน / มารดา นางมณี ขวลิท อาชีพทำสวน
- ภรรยา นางพัชรินทร์ ขวลิท อาชีพรับราชการ

ประวัติการศึกษา

- ประถมศึกษา โรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์นุกูล อ.บ้านแพ้ว
- มัธยมศึกษา โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ อ.บ้านแพ้ว
- มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตรุณาราชบุรี อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี
- ปริญญาตรี รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาตรี นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปริญญาโท รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาอบรม

- หลักสูตรนายอำเภอ วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง
- หลักสูตรนักปกครองระดับสูง วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง
- หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.๗) สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม
- หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.๔๘) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- หลักสูตรวิทยาการตลาดทุน (วตท.๑๒) สถาบันวิทยาการตลาดทุน
- หลักสูตรวิทยาการประกันภัยระดับสูง (วปส.๑) สถาบันวิทยาการประกันภัยระดับสูง
- หลักสูตรนักบริหารระดับสูง "ธรรมศาสตร์เพื่อสังคม" (นมธ.๑) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการรับราชการ ในตำแหน่งสำคัญ

- นายอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร/ พนักงานนิคม จังหวัดชลบุรี/ บางละมุง จังหวัดชลบุรี
- ผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง
- ผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ
- ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
- อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
- ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวิริยมงกุฎ

การดำรงตำแหน่งสำคัญ

- สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘
- กรรมการในคณะกรรมการ การปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม ปี พ.ศ. ๒๕๖๐
- ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ผลงาน เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ก้าวแรกของชีวิตราชการ

๘ มกราคม ๒๕๒๒ วันแรกของการรับราชการของผม ที่פקเอาความมุ่งมั่นอยากทำงานด้วยเจตนาเพื่อเป็นปลัดอำเภอจะได้ทำงานดูแลประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ตามอุดมการณ์ที่สั่งสมมาตั้งแต่เรียนหนังสือในมหาวิทยาลัย และอีกประการหนึ่งด้วยความที่ผมสอบบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นปลัดอำเภอได้ลำดับที่ ๑ ซึ่งจะถูกปรามาสว่าจะไม่ประสบผลสำเร็จในชีวิตราชการ มีอาจารย์ท่านหนึ่งชมเชยความสามารถของผมด้วยการบอกว่าถ้าแท้จริงต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดให้ได้ ด้วยเหตุผลสองประการดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจในหลาย ๆ เรื่องในการทำงานของผมในเวลาต่อ ๆ มา

เนื่องจากเมื่อเรียนหนังสือจบมา ผมได้มีโอกาสทำงานทั้งในบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจ จึงเป็นประสบการณ์ในการทำงานเริ่มต้นของชีวิตที่ต้องเลือก ระหว่างเพื่อตามอุดมการณ์หรือเพื่อความสำเร็จของตนเอง หรือเพื่อครอบครัว และทำอย่างไรจึงจะให้เกิดความสมดุลระหว่างเป้าหมายต่างๆ เมื่อได้ทำงานมีผู้ใหญ่ท่านหนึ่งแนะนำและผมเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง คือ ในชีวิตเรามีต้นทุนที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่เรามีเท่ากันหมดไม่แตกต่างกัน คือ ทุกคนมีเวลาเท่ากัน คือ วันละ ๒๔ ชั่วโมง จึงอยู่ที่เราจะใช้เวลาทำอะไรบ้าง บางคนทุ่มเทเวลาทั้งหมดเพื่อทำงาน บางคนใช้เวลาทั้งหมดเพื่อความสุขส่วนตัว บางคนใช้เวลาส่วนใหญ่กับครอบครัว ดังนั้นเราต้องจัดแบ่งเวลาให้สมดุล จึงจะทำให้เราทำงานอย่างมีความสุข จึงเป็นอีกหนึ่งปรัชญาในการทำงานของผมในเวลาต่อ ๆ มา

เมื่อเป็นปลัดอำเภอหนุ่มคนหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา จึงอาสาทำงานทุกอย่างที่มี ให้ทำได้ทั้งงานในหน้าที่ราชการของที่ว่าการอำเภอ และงานอื่น ๆ ของนักปกครอง ในขณะที่งานเลือกตั้งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย งานอบรมประชุมชาวบ้าน งานพัฒนาท้องถิ่นก็เป็งานสำคัญมากเพราะยังไม่มีท้องถิ่นรับผิดชอบงานทะเบียนต่าง ๆ ก็ได้ปลัดอำเภอรุ่นพี่และนายอำเภอช่วยสอนงานแนะนำ นับเป็นความรู้ใหม่ในการทำงานที่น่าศึกษา และทำหายอย่างมาก เป็นความสุขในการทำงาน ระหว่างนั้นอยู่อำเภอบ้าง มาช่วยงานจังหวัดบ้าง เมื่อมาทำงานที่จังหวัดท่านผู้ว่าราชการจังหวัดก็จะแนะนำสั่งสอน ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน แต่อยู่ได้ไม่ถึงสองปีก็ย้ายเข้ามารับราชการในส่วนกลางที่กรมการปกครอง ชีวิตเปลี่ยนไปมาก งานก็แตกต่างไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งเนื้องานและสังคมการทำงาน ได้ลิ้มรสของการแข่งขันกันทำงานระหว่างผู้มากด้วยฝีมือในการทำงาน งานที่ต้องมีคุณภาพต้องถูกต้องทั้งหลักกฎหมายและการบริหารจัดการ นับว่าได้ใช้ความรู้

ความสามารถอย่างสูงทั้งงานหนังสือและแนวคิดในการทำงาน วิชาการความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน
ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่

จุดเริ่มต้นของโอกาสความก้าวหน้าขั้นแรก

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ผมได้รับการคัดเลือกให้เข้าศึกษาอบรมในวิทยาลัยการปกครองหลักสูตรนายอำเภอ
นับเป็นความภาคภูมิใจและกระตุ้นความเชื่อมั่นในการทำงานของผมอีกครั้งหนึ่ง เพราะการรับราชการใน
กรมการปกครองหากไม่ได้ผ่านตำแหน่งนายอำเภอแล้วโอกาสเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในโอกาสต่อไปก็เป็นไปได้ยาก
ต้องขอขอบพระคุณท่านอดีตรัฐมนตรีว่าการปกครอง คือ ท่านฉลอง กัลยาณมิตร ได้จัดให้มีการสอบคัดเลือก
และการคัดเลือกอย่างละกึ่งหนึ่ง เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ และผู้ที่มีประสบการณ์สูง (อาวุโส
ในราชการ) เข้าศึกษาอบรม ผมจึงได้มีโอกาสเข้าอบรม และเป็นกลุ่มอายุน้อย ที่โรงเรียนนายอำเภอที่ประกอบด้วย
ผู้ผ่านการสอบคัดเลือกส่วนใหญ่อายุน้อยกับผู้ผ่านการคัดเลือกส่วนใหญ่อายุมาก เมื่อประกอบกันแล้ว
จะช่วยส่งเสริมคุณภาพบุคลากรที่สำคัญ คือ ผู้อายุน้อยจะสุขุมและสนใจประสบการณ์มากขึ้น ในขณะที่ผู้อาวุโส
จะเพิ่มแรงบันดาลใจ กระฉับกระเฉงขึ้นโดยอัตโนมัติ นับเป็นภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าอย่างหนึ่ง โรงเรียนนายอำเภอ
สอนในหลายเรื่องบ่มเพาะความเป็นนักปกครอง ที่รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพราะต้องดูแลโดยไม่มีขอบเขตว่าเป็นภารกิจ
ของส่วนราชการใด ไม่มีขอบเขตว่าเฉพาะในเวลาราชการ ทุกข์สุขของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบอยู่ที่นายอำเภอ
เต็มเปี่ยม หลักการนี้เป็นไปตามกฎหมายรองรับและเป็นพื้นฐานของนักปกครอง คือ พระราชบัญญัติลักษณะ
ปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗

จากความรู้และหลักการดังกล่าว เมื่อผมได้ไปเป็นนายอำเภอ โดยเฉพาะครั้งแรกนับเป็นประสบการณ์
ที่มีคุณค่าของชีวิตนักปกครองอย่างแท้จริง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ผมไปเป็นนายอำเภอครั้งแรกที่อำเภอคำชะอี
จังหวัดมุกดาหาร การได้ทำงานกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับทางราชการเป็นไปอย่างดียิ่ง
โดยเฉพาะการพัฒนาท้องที่รวมทั้งขณะนั้นนายอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นในรูปสภาภิบาลด้วย นับเป็น
ความประทับใจและเป็นของขวัญอันมีค่ายิ่งกับการเป็นนายอำเภอครั้งแรกของผม และอีกงานที่สำคัญ คือ
นายอำเภอไล่ปราบปรามบ่อนพนันวังในงานศพ ได้รับการตอบรับจนชาวบ้านร่วมมือสนับสนุนแจ้งเบาะแสรื่น ๆ
อีกมากมาย โดยสรุปแล้วอะไรที่เป็นปัญหาชาวบ้าน หากนายอำเภอเข้าดำเนินการ ความร่วมมืออย่างเต็มเปี่ยมจาก
ส่วนราชการและชาวบ้านเป็นไปอย่างดียิ่ง จากอำเภอแรกต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ผมไปเป็นนายอำเภอพนัสนิคม
จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีความอาวุโสและประสบการณ์ในส่วนกลางมาช่วงหนึ่งแล้ว ที่พนัสนิคมผมได้มีโอกาสทำงาน
ในหลาย ๆ เรื่อง ได้สานต่องานสร้างที่ว่าการอำเภอหลังใหม่ และทำพิธีเปิดที่ว่าการอำเภอโดยรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย มีงานพัฒนาบริการของที่ว่าการอำเภอ นำระบบคิวอัตโนมัติมาใช้ที่อำเภอเป็นแห่งแรก โดยอำเภอ
ทำเอง และต่อมาพัฒนาระบบโดยการริเริ่มของผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี (ขณะนั้นคือนายสุจริต ปัจฉิมนันท์)
คือ การจัดทำระบบมาตรฐาน งานบริการในระบบรับรองมาตรฐาน ISO ๙๐๐๐ (และผมได้พัฒนาต่อเนื่องจนไป
ทำต่อเมื่อดำรงตำแหน่งนายอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จนได้รับการรับรองมาตรฐานเป็นอำเภอแรกของ
ส่วนราชการต่าง ๆ) ผมได้นำน้ำยาตรวจสารเสพติดมาใช้เพื่อตรวจผู้ติดยาบ้าในการดำเนินการแก้ไขปัญห
ยาเสพติด ต่อเนื่องกันในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งนายอำเภอที่สาม คือ นายอำเภอบางละมุง

จังหวัดชลบุรี งานก็เปลี่ยนโฉมหน้าไปอีก ที่อำเภอบางละมุงเป็นแหล่งท่องเที่ยว การดูแลสถานบริการต่าง ๆ ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทยเป็นงานที่ยากที่ต้องทุ่มเทกำลังกายและความรู้ความสามารถในการกำกับดูแล และเป็นประสบการณ์ที่เป็นพื้นฐานนำไปใช้เมื่อไปรับผิดชอบในการอำนวยการ งานสถานบริการเมื่อไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักสอบสวนและนิติการในเวลาต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จากประสบการณ์ ๓ อำเภอที่แตกต่างกัน ได้สะสมเป็นหลักการงานอันเป็นพื้นฐานของนักปกครองอย่างแท้จริง และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานต่อไป

ด้วยประสบการณ์อันทรงคุณค่าของการสลับการทำงานในราชการส่วนภูมิภาคที่จังหวัดและอำเภอกับราชการส่วนกลางในกรมการปกครอง นับเป็นภูมิปัญญาของการสร้างและพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรของกระทรวงมหาดไทย เพราะทำให้เราสามารถเรียนรู้ ทั้งการสั่งการและการอำนวยการที่มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วย การที่เป็นผู้ปฏิบัติในภูมิภาคในตำแหน่งต่างที่ต่างเวลา หรือต่างลำดับชั้นไปด้วย จากประสบการณ์นี้เมื่อผมได้มีโอกาสไปทำงานเป็นผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงในเวลาต่อมา ก็ได้นำหลักการและวิธีการอันเป็นประโยชน์ของกระทรวงมหาดไทยไปปรับใช้อย่างได้ผลสัมฤทธิ์ด้วย

เมื่อเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัด

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ผมไปเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ นับเป็นประสบการณ์แรกของการทำงานที่ศาลากลางจังหวัด แต่ประสบการณ์การทำงานในส่วนกลางได้ช่วยให้การทำงานที่ต้องประสานงานต่างกระทรวง เป็นไปได้ราบรื่น และประสบการณ์นักปกครองในฐานะนายอำเภอ งานกฎหมายที่รับผิดชอบในกรมการปกครอง ช่วยให้การงานได้ประสบผลสำเร็จ และผมได้ย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญในเวลาต่อมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดครั้งแรกที่จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นไปตามเจตนาและข้อท้าทายเมื่อแรกบรรจุแต่งตั้งเป็นปลัดอำเภอ ประสบการณ์การเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัด ๓ ปีเศษ ประกอบกับ ระลึกถึงอุดมการณ์เมื่อเข้าทำงาน จึงคิดถึงชาวบ้านในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมาย ได้พาส่วนราชการต่าง ๆ ออกเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขด้วย ไปพักค้างแรมในพื้นที่เพื่อรับฟังทุกข์สุขของชาวบ้าน ในโอกาสจัดบริการจังหวัดเคลื่อนที่ จึงได้รับทราบข้อเท็จจริงและความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง สิ่งที่ปรากฏก็คือ ชาวบ้านมีความรู้สึก ว่าทางราชการไม่ทอดทิ้งชาวบ้าน ปัญหาต่างๆถูกถ่ายทอดถึงผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการเจ้าของเรื่อง อันนำไปสู่การบริการที่ตรงตามความต้องการไม่เป็นภาระของชาวบ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ทราบถึงข้อเท็จจริง ถึงชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพอย่างแท้จริง อันนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ตรงจุด เป็นการรับข้อมูลตรง หลักการนี้ ผมได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่สอง คือ จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่จังหวัดสุรินทร์ ผมได้มีโอกาสทำงานแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นเฉพาะพื้นที่จังหวัด เช่น เรื่องช้าง การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เป็นต้น

เป็นอธิบดีและปลัดกระทรวง

ผมเป็นอธิบดีครั้งแรกที่กรมการพัฒนาชุมชน เป็นงานท้าทายมากเพราะมีภารกิจ กว้างขวางแต่มีข้อจำกัดมากด้วยเช่นกัน ภารกิจที่ไม่มีบทบัญญัติกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติที่ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างที่ทำอยู่เดิม

ถ่ายโอนไปเป็นภารกิจของท้องถิ่น และกระทรวงกรมอื่น เช่นเรื่องเด็กและสตรี เป็นต้น งานที่ปรากฏและรับรู้กันมาก คือ งานส่งเสริมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือ OTOP ระหว่างเป็นอธิบดีฯผมได้มีโอกาสเป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ คือ การประปาส่วนภูมิภาค ได้สัมผัสวิถีใหม่ของการเป็นผู้บริหารเพื่ออำนวยความสะดวกกับประชาชนอย่างกว้างขวาง และซับซ้อนยิ่งขึ้น เป็นอธิบดีอยู่ได้ไม่นานก็มีเหตุเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง ครั้งแรกกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอ ย้ายผมไปดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการปกครอง โดยมีมติคณะรัฐมนตรี แต่ก็มีเหตุขัดข้องเพราะมีปัญหาที่ท่านอธิบดี กรมการปกครองคนเดิมซึ่งได้รับการเสนอให้ไปเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยไม่สามารถไปดำรงตำแหน่งได้ จึงมีการปรับ ย้ายใหม่อีกครั้ง โดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้ผมเลื่อนและแต่งตั้งจากอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนไปเป็นปลัดกระทรวง มหาดไทยตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓ ผมอยู่ในตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยจนถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ จึงมีมติคณะรัฐมนตรีย้ายผมให้ไปดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายข้าราชการประจำ (ปฏิบัติหน้าที่ เลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารทรัพยากรน้ำ) และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ที่สำนัก นายกรัฐมนตรี จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ ก็มีมติคณะรัฐมนตรีให้ผมไปดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงอีกครั้งหนึ่ง และอยู่ปฏิบัติหน้าที่ที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ก็ครบ เกษียณอายุราชการ ระหว่างการดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงซึ่งถือเป็นตำแหน่งสำคัญมากในการบริหารราชการ นับเป็นช่วงเวลาของการใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมมา มาใช้ในการบริหารงานที่กระทรวงมหาดไทย ใช้หลักการ เป็นนักปกครองประกอบกับหลักบริหารราชการ แต่เมื่อไปดำรงตำแหน่งที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ จะใช้หลักการบริหารราชการมากกว่า แต่ประสบการณ์ของการทำงานในภูมิภาคมีคุณค่าและภูมิปัญญา เป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่ง ช่วงเวลา ๑ ปี ในตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยไม่มากนักแต่เป็นปลัดกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ถึง ๓ ปี ๖ เดือน หากจะนำมากล่าวในสาระสำคัญคงไม่เหมาะสมนัก

สิ่งที่เขียนมาจึงเป็นประสบการณ์และหลักในการทำงานที่สำคัญในระหว่างดำรงตำแหน่งและประมวล เป็นหลักการที่ใช้ต่อเนื่องในการเป็นผู้บริหารระดับสูง

เทคนิคการบริหารจัดการ

จากประสบการณ์และผลงานในตำแหน่งต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าชีวิตนักปกครองของผมในกระทรวงมหาดไทย อันนำไปสู่หลักการหรือเทคนิคที่นำไปใช้ในการบริหารในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ซึ่งประกอบด้วย ๔ ส่วน ที่สำคัญ คือ

๑. อุดมการณ์ อันเป็นเครื่องนำทางหรือเป้าหมายหลัก เป็นเข็มทิศในการทำงาน นั่นก็คือ ประชาชนหรือชาวบ้านต้องได้รับการดูแลทุกข์สุข อันเป็นปรัชญาของคนมหาดไทย คือ บำบัดทุกข์บำรุงสุข และจะเป็น เป้าหมายในทุกกิจกรรมทุกระดับของการทำงาน หากเกิดลังเลในเป้าหมายไม่มั่นใจ แล้วจะดำเนินการไปเพื่ออะไร ต้องการผลสัมฤทธิ์อะไรก็ต้องกลับไปดูว่าเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการได้รับการตอบสนองอย่างไร บำบัดทุกข์บำรุงสุข หรือไม่

๒. ประสบการณ์ การมีประสบการณ์ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่หลากหลายจำเป็นต้องมีและ บุคลากรที่ดี ต้องพร้อมที่จะเลือกแสวงหาทั้งโดยองค์กรจัดการหรือเจ้าตัวเองต้องจัดการ หากมีโอกาสแล้วไม่สั่งสม

ประสบการณ์ก็จะไม่สร้างโอกาส ทั้งราชการส่วนกลางและภูมิภาค ทั้งงานวิชาการและปฏิบัติการ ทั้งภูมิภาคที่แตกต่างกัน ทั้งลักษณะงานที่ปฏิบัติล้วนเป็นสิ่งที่เกื้อกูลให้เกิดประสบการณ์ที่ครอบคลุมและต่อยอดเป็นพื้นฐานทางการบริหารจัดการเมื่อมีตำแหน่งสูงขึ้นตามลำดับ

๓. องค์กรและแนวทาง เป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นตัวอย่างของความสำเร็จของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมี ๒ เรื่องที่สำคัญมากและปัจจุบันกระทรวงยังใช้อยู่ ประการแรก คือ การโยกย้ายข้าราชการเพื่อสร้างความหลากหลายในประสบการณ์ของบุคลากรทั้งในราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนกลางในตำแหน่งและระดับชั้นที่แตกต่างกัน ทั้งในความแตกต่างของภูมิภาค ทั้งลักษณะงานที่แตกต่าง ประการที่สอง คือ การเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถได้มีโอกาสก้าวหน้าคู่กันไปกับระบบอาวุโสเพราะจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีรู้ความสามารถได้เป็นผู้บริหารองค์กร แต่ประเด็นสำคัญต้องไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสถาบันการศึกษาใดเป็นการเฉพาะ และปิดกั้นโอกาสเฉพาะ ไม่เปิดโอกาสที่เท่าเทียม ไม่โปร่งใสเป็นธรรมกับผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการบั่นทอนกำลังใจและความเชื่อมั่นศรัทธาในองค์กร

๔. ครูหรือต้นแบบของนักปกครองหรือผู้บริหารการปกครอง นับเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่บุคลากรจะได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานจากรุ่นพี่หรือผู้บังคับบัญชาทั้งผ่านงาน ทางวิชาการ การศึกษาอบรมหรือผ่านการเป็นผู้ได้บังคับบัญชา ตัวผมเองได้เรียนรู้ทั้งจากรุ่นพี่ ผู้บังคับบัญชา หรือวิทยากรผู้สอนในการฝึกอบรม หรืองานเขียนทางวิชาการ ซึ่งจะขอกล่าวถึงในส่วนของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีคุณูปการแก่ตัวผมเอง ท่านแรกคือ นายอำเภอคนแรก (นายสถิตย์ อินทะสอน นายอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปี พ.ศ. ๒๕๒๒) เป็นครูหรือต้นแบบในการออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านพบปะพูดคุยในยามค่ำคืนกับชาวบ้านในพื้นที่ ต่อมาเมื่อย้ายมาดำรงตำแหน่งในส่วนกลางที่กรมการปกครอง ผู้อำนวยการกองท่านแรก (นายสมบัติ สืบสมาน ผู้อำนวยการกองราชการส่วนจังหวัดและตำบล ปี พ.ศ.๒๕๒๓) ได้เรียนรู้งานหนังสือและงานอำนวยการ เพื่อสั่งการไปยังส่วนภูมิภาคจากกรมการปกครอง ต่อมาได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็น เลขานุการของท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง (นายพิชิต ลักษณะสมพงศ์ รองอธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายราชการส่วนท้องถิ่น) ได้เรียนรู้งานหนังสือ สั่งการเกี่ยวกับราชการส่วนท้องถิ่น นับเป็นช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้ศึกษา งานราชการส่วนท้องถิ่นมากที่สุดช่วงหนึ่ง ต่อมาได้ครูอีกท่าน คือ ท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง (นายชาญชัย สุนทรมัญญ์ ระหว่างดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่าย ในกองวิชาการและแผนงาน เป็นผู้อำนวยการสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นรองอธิบดีกรมการปกครอง) ได้เรียนรู้งานที่หลากหลาย นับเป็นครูในฐานะนักปกครองที่เป็นนักปฏิบัติการที่สมบูรณ์แบบท่านหนึ่ง ครูในเวลาต่อมาคือท่านรองอธิบดีกรมการปกครอง (นายชูวงศ์ ฉายะบุตร อธิบดีกรมการปกครอง) ท่านเป็นต้นแบบของงานหนังสือระเบียบกฎหมายวิชาการและการบริหารราชการที่สมบูรณ์แบบครบถ้วนท่านหนึ่ง และอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นครูและผู้บังคับบัญชาที่ช่วยทำให้ผมประสบผลสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่ระดับสูง คือ ท่านอธิบดีกรมการปกครอง (นายสุจริต ปัจฉิมนันท์) ผมได้เรียนรู้งานเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด งานการเป็นอธิบดีที่มีคุณค่ายิ่ง บุคคลที่ผมกล่าวถึงล้วนเป็นครูที่ไม่เก็บความรู้ไว้แต่ถ่ายทอดและสอนแนะแนว

ทางการทำงานแก่นักปกครองรุ่นต่อ ๆ มา และนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ เพราะวิชาการเชิงปฏิบัติ ไม่มีสอนในสถาบันการศึกษาได้

การทำงานที่มีอุดมการณ์ ท่วมเท เสียสละ สร้างสมประสบการณ์ มีครูสอนแนะนำถ่ายทอดองค์ความรู้ ย่อมยังประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืนสมกับปรัชญา “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” อย่างแท้จริง

*****

นายพระนาย สุวรรณรัฐ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

๑. ข้อมูลประวัติ

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๔๙๙ เข้าเรียนชั้นอนุบาล ๑ - ๒ ที่โรงเรียนอนุบาลสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๔ เข้าเรียนต่อในกรุงเทพฯ ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ที่โรงเรียนราชินี
- พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๑๒ เข้าเรียนต่อประถมศึกษาปีที่ ๕ - ม.ศ.๕ ที่วชิราวุธวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๗ เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ ระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารรัฐกิจ M.P.A. (U.S.A.) มหาวิทยาลัยอินเดียน่า ประเทศสหรัฐอเมริกา

การอบรม

- ดูงาน ณ ประเทศอิตาลี
- หลักสูตรปลัดอาวุโส รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๔ พฤศจิกายน - ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘
- หลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๒๘ ระหว่างวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ - ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๑
- หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ๔๔๑๔

ประวัติการรับราชการในตำแหน่งสำคัญ

- ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานจังหวัดเชียงราย ตำแหน่ง “อักษรเลข” หรือเลขานุการผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ย้ายไปเป็นเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๔ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยปฏิบัติงานในพื้นที่ ส่วนกลาง ฝ่ายติดต่อต่างประเทศ สำนักงานศูนย์ดำเนินงานเกี่ยวกับผู้อพยพ
- วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โอนมารับราชการสังกัดกรมการปกครอง เลื่อนขึ้นเป็น “ข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ ๖” และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โอนย้ายไปดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครอง ๖ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายปกครองและพัฒนา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
- ดำรงตำแหน่ง ปลัดอาวุโส พื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี
- ดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น (เจ้าพนักงานปกครอง ๖) ฝ่ายท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี
- ย้ายไปเป็นปลัดอำเภอ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายปกครองและพัฒนา อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ รักษาการในตำแหน่ง “นายอำเภอ” (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนขยับขึ้นเป็นนายอำเภออมก๋อยเต็มตัวในปีเดียวกัน คือ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒
- วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เลื่อนขึ้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ ๘ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ (จพง.ปค.๘) อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

- ปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โอนมาดำรงตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง (เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๘) กองการ ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ดำรงตำแหน่ง ปลัดจังหวัด (เจ้าหน้าที่บริหารงานปกครอง ๙) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอื่น ๆ เป็นลำดับ ได้แก่ จังหวัด บุรีรัมย์ และจังหวัดกระบี่ ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเวลา ๖ ปี
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นครั้งแรกที่จังหวัด “สิงห์บุรี”
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ย้ายมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี
- วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งนักปกครอง ๑๐ สำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.ศอ.บต.)
- ดำรงตำแหน่ง “รองปลัดกระทรวงมหาดไทย” เพียงบทบาทเดียว ได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องความมั่นคง
- วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวิศิษฐมงกุฎ

ปณิธาน “พระนาย สุวรรณรัฐ”

“หลักสำคัญที่เราได้จากการเรียนนิติศาสตร์ช่วยในการทำงานได้มาก
ผมใช้หลักกฎหมายมาช่วยจับในการพินิจวิเคราะห์แยกแยะ ผิด-ชอบ ชั่ว-ดี ถูก-ผิด
เพราะฉะนั้นวิชาความรู้จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วยในการทำงานมาโดยตลอด”

กรอบประวัติ พระนาย สุวรรณรัฐ

หากถือเอาฤกษ์วันเกิดมาลืมหาคาโลกคือวันแรกของชีวิตบนโลกใบนี้ ชีวิต พระนาย สุวรรณรัฐ คงเริ่มต้นเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่จังหวัดลำปาง ในฐานะลูกชาย “คุณพ่อพ่วง สุวรรณรัฐ” ข้าราชการไทยคนหนึ่งที่ต้องโยกย้ายไปตามวาระหน้าที่การงาน และคุณแม่ “ม.ร.ว.ประสารสุพรรณ ทองแถม” พระนาย สุวรรณรัฐ เป็นลูกคนสุดท้องในบรรดาพี่น้อง ๕ คน ถือกำเนิดได้ไม่นาน บิดาได้รับคำสั่งโยกย้ายหลังมาอยู่ ลำปางได้เพียง ๑ ปีครึ่ง เพื่อไปดำรงตำแหน่งข้าหลวงเมืองสงขลา ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ทำให้ วัยเยาว์ พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๔๙๙ ได้เข้าเรียนชั้นอนุบาล ๑ - ๒ ณ โรงเรียนอนุบาลสงขลา ก่อนจะย้ายเข้าเรียนต่อใน

เมืองกรุงระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ที่โรงเรียนราชินี พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๔ ต่อประถม ๕ - ม.ศ. ๕ วชิราวุธวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๑๒ เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๗ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารรัฐกิจ M.P.A. (U.S.A.) พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ จากมหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา

ผ่านการทำงานในฐานะข้าราชการเล็ก ๆ คนหนึ่ง ใต้เต้าจนก้าวสู่จุดสูงสุดในชีวิตกับตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย และหลังเกษียณอายุราชการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานบริหารกิจการเหล่ากาชาด สภากาชาดไทย

ชีวิตครอบครัว : สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำสังข์สมรสกับ ทิพวิภา กัมปนาทแสนยากร คู่ชีวิตที่คอยดูแลกันอย่างดียิ่ง กระทั่งเป็นขวัญกำลังใจสำคัญซึ่งกันและกันตลอดมา

ตลอดก้าวอย่างชีวิต ผมผ่านอะไรมามากมาย ทั้งด้านการศึกษา การทำงาน หรือการใช้ชีวิต แต่ละช่วงตอนล้วนมอบประสบการณ์ทรงคุณค่า โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาหนึ่งที่จักไม่ลืมเลยคือ “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านกฎหมายและแนวทางการใช้ชีวิตที่สำคัญยิ่ง

เริ่มบ่มเพาะจาก “วชิราวุธวิทยาลัย”

ก่อนเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมผ่านการศึกษาที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย สถานที่บ่มเพาะอิทธิพลทางความคิดและจิตวิญญาณให้เปี่ยมล้นด้วยมนุษยธรรม โดยเฉพาะด้านการปกครองที่เน้นระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง ภายใต้ปรัชญา “การจะเป็นผู้นำที่ดีได้ ต้องเคยเป็นผู้ตามที่ดีมาก่อน” ดังนั้น ก่อนที่นักเรียนแต่ละคนจะมาเป็นหัวหน้าคณะปกครองรุ่นน้อง ก็เคยเคยเป็นผู้ถูกปกครองโดยรุ่นพี่มาก่อนและเรียนรู้การปกครองนั้นมาปกครองรุ่นน้องถัดไป นอกจากนี้ผมยังมีโอกาสเป็นนักกีฬารักบี้ฟุตบอล ทำให้เข้าใจเรื่องของการมีน้ำใจ นักกีฬาและหลักการทำงานเป็นทีม ส่วนวิถีความเป็นวชิราวุธวิทยาลัย อีกประการหนึ่งที่ซึมลึกในสำนึกแบบแทบไม่รู้ตัว คือ การสอนให้ทำงานและฝึกฝนอย่างหนัก หนักจนกระทั่งเสมือนร่างกายแทบรับไม่ไหว แต่ในที่สุดจะฝืนลุกขึ้นมาสู้ได้อีกครั้ง

นอกจากนี้ ขณะเป็นนักกีฬารักบี้ฟุตบอลโรงเรียน ผมโชคดีได้โค้ชคนหนึ่งที่มีความสามารถทั้งด้านกีฬาและด้านคุณธรรม เป็นถึงอดีตนักวิ่ง ๑๐๐ เมตร ทีมชาติรุ่นแรก ๆ ของประเทศไทย ชื่อว่า “คุณครูอรุณ แสนโกสิก” อดีตผู้กำกับคณะจิตรลดา (พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๘) และอดีตผู้ฝึกสอนรักบี้ฟุตบอลของวชิราวุธวิทยาลัย (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๘) ท่านเป็นนักกีฬาที่มีจิตวิญญาณนักกีฬาสูง (Sporting spirits) คอยสอนเทคนิคแทคติกต่าง ๆ มาก ฝึกหนักเหนียวที่สุด ๆ แต่ท่านจะแนะนำข้อเสนอดี ๆ ให้ ทำให้เราสามารถร่วมทำทีมกันได้อย่างมีศาสตร์และมีศิลป์ สมาชิกร่วมทีมทุกวันนี้ยังคบหากันเพราะเหนียวมาด้วยกันจนแทบตาย แต่ถึงเวลาก็ยังพอไหวหายเหนื่อย กลายเป็นพูดกันรู้เรื่อง เหนื่อย เหนียวด้วยกัน หนัก หนักด้วยกัน หาย หายด้วยกัน สบาย ก็สบายด้วยกัน ทำให้ผ่านพ้นช่วงหนัก ๆ ได้หลายช่วง

ผลสืบเนื่องอีกประการหนึ่งที่ผมเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง คือ การเป็นชาวพุทธที่ดี จากสถานะของการเป็นนักเรียนโรงเรียนประจำ วัยเยาว์อายุ ๔-๕ ขวบ คุณพ่อซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลามักงมมือผมเดินไปวัดบ่อย ๆ เพราะมีวัดตั้งอยู่ห่างจากบ้านพักหรือจวนผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เพียง ๒๐๐ เมตร พาไปนั่งพูดคุยสนทนากับพระสงฆ์ แม้ผมจะนั่งหลับเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งก็ได้ฝึกนั่งสมาธิไปด้วย ถึงแม้ยังนั่งไม่ค่อยเป็น เผลอหลับไปบ้าง แต่พระท่านค่อย ๆ สอนให้นั่งงีบ ๆ ให้ฝึกหายใจเข้า-หายใจออก ทำให้ค่อย ๆ ซึมซับไปเรื่อยต่อเนื่องมาจนถึงช่วงเข้าเรียนวชิราวุธวิทยาลัยซึ่งเน้นเรื่องการสวดมนต์ นักเรียนทั้งโรงเรียนกว่า ๗๐๐ คน ต้องไปสวดมนต์พร้อมกันที่หอประชุมโรงเรียนวันละไม่ต่ำกว่า ๓๐ นาทีทุกวันหลังอาหารเช้า

“สมัยนั้นไม่ได้รู้สึกอะไรขึ้นมาเท่าไร แต่พอจบแล้วอย่างน้อย ๆ ก่อนนอนเราสวดมนต์ ทุกวันนี้ตอนเป็นผู้ใหญ่แล้ว ผมคิดว่าหลายครั้งได้รับการศึกษาด้านพระธรรมคำสอน เห็นความสำคัญของระบบศาสนาที่ดี ทุกศาสนาทั้งพุทธ มุสลิม คริสต์ พราหมณ์ ซิกข์ เหมือนกันหมด คือการมุ่งสั่งสอนทุกคนให้เป็นคนดี ขอเพียงให้ทุกคนไม่รู้ แล้วรู้จริงในสิ่งที่เรานับถือ ผมว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก”

นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลังจบการศึกษาจากวชิราวุธวิทยาลัย ผมมีโอกาสศึกษาต่อคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งให้ประสบการณ์ด้านการศึกษาก็รูปแบบหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปกลายเป็นคุณประโยชน์ต่อชีวิตการทำงานมากมาย แม้ช่วงแรกตั้งใจว่าจะเรียนต่อคณะรัฐศาสตร์ เพราะเห็นเพื่อนคนอื่นเลือกเรียนทางสายรัฐศาสตร์กันเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หรือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ในที่สุดเมื่อได้ทำงานจริง ผมรู้สึกว่สิ่งที่เลือกนั้นเหมาะสมถูกต้องแล้ว เพราะหลักนิติศาสตร์หรือหลักกฎหมาย หัวใจสำคัญคือการใช้ข้อบังคับประกอบของกฎหมายทุกอย่าง หลักนิติศาสตร์จึงช่วยในการทำงานได้มาก

“ผมคิดว่าการทำงานทุกวันให้ได้ดี ส่วนหนึ่งเป็นเพราะใช้หลักกฎหมายที่ได้เรียนรู้อมา ช่วยให้สามารถแยกแยะวิเคราะห์ตัดสินใจการบริหารราชการได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ ผมไม่ได้เก่งเรื่องกฎหมาย ไม่ได้เรียนอย่างจริงจังมากมาย ชีวิตในมหาวิทยาลัยเป็นชีวิตที่สนุก ได้เล่นกีฬา ได้พบปะผู้คนแปลก ๆ ใหม่ ๆ มีกิจกรรมเยอะแยะ แต่เหนือสิ่งอื่นใด หลักสำคัญที่เราได้จากการเรียนนิติศาสตร์ช่วยในการทำงานได้มาก ผมใช้หลักกฎหมายมาช่วยจับในการพินิจวิเคราะห์แยกแยะ ผิด-ชอบ ชั่ว-ดี ถูก-ผิด เพราะฉะนั้นวิชาความรู้จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ช่วยในการทำงานมาโดยตลอด”

อย่างไรก็ตาม ถึงที่สุดแล้วช่วงวัยเรียน การเล่าเรียนหนังสืออย่างจริงจังครั้งแรกของผม คือช่วงเดินทางข้ามฟ้าข้ามทะเลไปเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่ มหาวิทยาลัยอินเดียนา ในเมืองเล็กๆ ชื่อ บลูมิงตัน รัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา (Indiana University - Bloomington : IU Bloomington) เนื่องจากที่วชิราวุธวิทยาลัยชีวิตถูกแบ่งภาคเป็น ๒ ภาค ภาคเช้าในห้องเรียนถูกเน้นด้านการเรียนให้เป็นคนดีและคนเก่ง ภาคบ่ายเป็นเรื่องการสนทนาการ ส่วนเวลาเรียน ๔ ปีที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องสารภาพเลยว่าใช้เวลาในห้องเรียนค่อนข้างน้อย แต่พอต้องไปเรียนต่อระดับปริญญาโทที่ต่างประเทศ กลายเป็นเรื่องที่ต้องวาง “เดิมพันสูง” ทั้งนี้เพราะคะแนนช่วง

ระดับปริญญาตรีไม่สูงพอที่จะเรียนปริญญาโทได้แบบสบาย ๆ จึงต้องทุ่มเทด้านการเรียนมากเป็น ๒ เท่าจากระดับปกติ จากที่ไม่เคยอ่านหนังสือจำนวนมากก็ต้องกลับมาอ่าน ต้องเรียนอย่างแข็งขันเอาจริงเอาจัง

“ที่นั่นช่วยผมมากในการที่ได้เรียนจริง เหนื่อยจริง แล้วได้รู้ว่าเรามีอะไรที่ต้องศึกษา ต้องเรียนรู้อีกเยอะมากในโลกความเป็นจริง ต่อมากลายเป็นประโยชน์มหาศาลเมื่อทำงานแล้ว ผมใช้เวลาสองปีเต็มตามหลักสูตรปริญญาโท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้อีกด้านผ่านประสบการณ์อีกแบบ ทุกวันหยุดภาคฤดูร้อน ผมไม่ลงวิชาเรียนแต่จะท่องเที่ยวทั่วอเมริกาประมาณสี่สิบล้าน ชั่วโมงแล้วประมาณแสนสองแสนกิโลเมตร ขับจมน้ำมันหมดแล้วเติมเต็มถึงวันละสองสามครั้ง ไปกันสามสี่คนกับเพื่อนเรียนหนังสือด้วยกัน ทำให้ได้ประโยชน์ค่อนข้างมากอีกแบบหนึ่งถือเป็นการใช้ชีวิตทัศนศึกษาช่วงปิดฤดูร้อนสองหรือสามภาค เป็นจังหวะที่มีโอกาสได้พบได้เห็นอะไรมากมาย”

จากประสบการณ์ชีวิตวัยเยาว์ ที่ได้สัมผัสการทำงานของคุณพ่อในฐานะนักปกครอง ผ่านการสั่งสมประสบการณ์วัยเรียนหลากหลายสถาบันการศึกษา หลากรูปแบบและประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ค่อย ๆ ถูกชักทอขึ้น จนในที่สุดถูกสะท้อนผ่านเนื้อนัยงานเมื่อก้าวสู่อีกมิติหนึ่งของชีวิตในวันวานที่ผมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

เริ่มปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “คนมหาดไทย”

หลังจบการศึกษา ผมเริ่มรับราชการครั้งแรกปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ในพื้นที่เหนือสุดท่ามกลางขุนเขาและสายลมหนาว ได้รับบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานจังหวัดเชียงราย ตำแหน่ง “อักษรเลข” หรือ “เลขานุการ” ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย นั่นเอง เวลานั้นคิดว่าเมืองไทยมีถึง ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ แต่ละที่ก็น่าอยู่ทั้งนั้น เราน่าจะมีโอกาสไปรับใช้ประชาชนให้ทั่วประเทศ เลยไม่แปลกใจว่าผมถูกส่งไปอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ทั้งที่ตอนแรกขอไปแม่ฮ่องสอน ก็ไม่ต่างกัน เราพร้อมทำงานเต็มที่อยู่แล้ว หลังจากนั้น ๒ ปี คือ พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงโยกย้ายไปเป็นเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และตำแหน่งในพื้นที่แตกต่างกันออกไปตามวาระโอกาส

จุดเปลี่ยนสำคัญของชีวิตมาถึงอีกครั้ง เมื่อคุณพ่อซึ่งปกติเป็นคนแข็งแรงไม่ค่อยเจ็บไข้ เส้นโลหิตในสมองแตก เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒ จำต้องเร่งผ่าตัดเพื่อเอาเลือดที่คั่งออกและพักฟื้นนาน ประมาณ ๕ เดือนต่อมาคือในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ผมจึงตัดสินใจโยกย้ายกลับมาปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลางเพื่อจะได้มาอยู่ดูแลใกล้ชิดด้วยตำแหน่ง “เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๔ ฝ่ายติดต่อต่างประเทศ” สำนักงานศูนย์ดำเนินงานเกี่ยวกับผู้อพยพและปฏิบัติหน้าที่ส่วนนี้เกือบ ๖ ปี พร้อมกับมีโอกาสไปศึกษาอบรม ดูงาน ณ ประเทศอิตาลี

ต่อมา ผมมีโอกาสได้ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ “อำเภอสาวยบุรี” จังหวัดปัตตานี เป็นอีกหนึ่งช่วงชีวิตที่สนุกกับงานและการใช้ชีวิตมาก ผมมักขี่มอเตอร์ไซค์ MTX คันเก่าเลาะเลียบบไปตามเส้นทางต่าง ๆ ผ่านสะพานไม้เก่า ๆ เพื่อไปสัมผัสวิถีชีวิตผู้คน ชิมซบสภาพชุมชน พยายามหาแนวทางปฏิบัติงานให้สอดคล้องประสานกับความต้องการของชุมชนแถบ “ลุ่มน้ำสาวยบุรี” อย่างแท้จริง ตอนนั้นผมตัดสินใจพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และอัตราเงินเดือนทางสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ถัดมาอีกวันหนึ่งได้โอนมารับราชการสังกัดกรมการปกครอง เลื่อนขึ้นเป็น “ข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ ๖” และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

อย่างไรก็ตาม วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ผมตัดสินใจโอนย้ายไปดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครอง ๖ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายปกครองและพัฒนา อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

การตัดสินใจมาดำรงตำแหน่ง “ปลัดอาวุโส” พื้นที่อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี กลายเป็นสถานที่ให้ชีวิตมุมมองและโลกทัศน์ มอบประสบการณ์อีกด้านให้ผม และพัฒนาจนกลายเป็นการก่อเกิดความผูกพันกับผู้คนต่างศาสนา トラบกระทั่งวันหนึ่งได้ย้อนมาสัมผัสวิถีชีวิตผู้คนแถบนี้อีกครั้งเมื่อต้องรับภาระรับผิดชอบร่วม “แก้ปัญหาไฟใต้” รอบใหม่ซึ่งปะทุขึ้นหลังเหตุปล้นปืนค่ายทหารพัฒนาบ้านปิเหล็ง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ช่วงนั้นทุกปีหลังผ่านพ้นฤดูมรสุมจะเกิดสันทรายขึ้นที่ปากแม่น้ำสายบุรี ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือ เพราะเรือประมงไม่สามารถแล่นออกสู่ทะเลได้ ต้องมีการใช้เรือดูดทรายออก แต่พอผ่านไปสภาพเดิม ๆ ก็เกิดขึ้นซ้ำอีก ผมจึงพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน สนับสนุนและผลักดันให้มีการสร้างเขื่อนโดยใช้หินใหญ่ทิ้งจนปัญหาเรื่องเม็ดทรายปิดกั้นปากแม่น้ำไม่เกิดขึ้นอีก โจทย์สำคัญเวลานั้นคือ “ทำอย่างไรถึงจะทำให้ชาวประมงพื้นบ้านสามารถออกทะเลหาปลาได้ตลอดทั้ง ๑๒ เดือน โดยไม่ต้องรอให้คลื่นลมสงบหรือหมดฤดูมรสุม” มิฉะนั้นแล้วผลพวงจากการออกเรือหาปลาไม่ได้จะส่งผลให้ชาวประมงขาดรายได้สมาชิกในครอบครัวจึงต้องตัดสินใจไปหางานทำหารายได้เลี้ยงชีพอยู่ในประเทศมาเลเซีย กระทั่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ไปด้วย เพราะแม้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่มีผลพวงถึงสำนึกรักแผ่นดินเกิดและความอบอุ่นในครอบครัว จึงตัดสินใจให้ชาวประมงพื้นบ้านนำเรือออกไปสำรวจพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำ พลอยอาศัยนั่งเรือไปกับเขาด้วย พร้อมกับครูธีรพจน์ หะยีอาแว ล่ามภาษามลายูประจำพระองค์ ทำการจดบันทึกรายละเอียด บันทึกภาพมุมต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน ในที่สุดเห็นทางแก้ปัญหาระยะยาว คือจำเป็นต้องสร้างแนวกำแพงกั้นคลื่นบริเวณปากน้ำโดยใช้เขื่อนหินทิ้งความยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร จึงจะปิดกั้นตะกอนทรายที่ทับถมบริเวณปากแม่น้ำได้ กระทั่งประสบผลสำเร็จเป็นหนึ่งในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ก่อประโยชน์ให้ชาวบ้านได้มาก

ทั้งนี้ ระหว่างที่ดำรงตำแหน่งปลัดอาวุโสที่อำเภอสายบุรีนี้เอง ผมได้ผ่านหลักสูตรปลัดอาวุโส รุ่นที่ ๔ วันที่ ๔ พฤศจิกายน - ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ อีก ๒ ปีต่อมาจึงได้เป็นผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น (เจ้าพนักงานปกครอง ๖) ฝ่ายท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี ก่อนเข้าอบรมหลักสูตรนักเรียนนายอำเภอรุ่นที่ ๒๘ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ - ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๑ เมื่อผ่านการอบรมแล้วจากนั้นอีก ๑ เดือนต่อมา ก็ย้ายไปเป็นปลัดอำเภอ (จพง.ปค.๖) ฝ่ายปกครองและพัฒนา อำเภอละงู จังหวัดสตูล ช่วงนั้นนอกเหนือจากการทำงานแล้ว เวลาพักผ่อนส่วนตัวผมมักอยู่แต่ในบ้านพักไม่ชอบไปเที่ยวไหน จะมีบ้างเพราะชอบทะเล ถ้ามีเวลาว่างจึงไปเที่ยวเกาะตะรุเตาบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลางค้ำกลางคืน ไม่ค่อยชอบงานสังสรรค์ ไม่ดื่มเหล้าเมายา แต่ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือพิมพ์ดูทีวี หลังจากนั้นผมข้ามปากไปปฏิบัติงานอยู่ที่ “อมก๋อย” อำเภอที่อยู่ใต้สุดของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ตำแหน่ง ณ เวลานั้น คือ “ประจำจังหวัดเชียงใหม่” และรักษาการในตำแหน่ง “นายอำเภอ” (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนขยับขึ้นเป็นนายอำเภออมก๋อยเต็มตัวในปีเดียวกันนั่นเอง คือ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ และเลื่อนขึ้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ระดับ ๘ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ (จพง.ปค.๘) อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ตลอดระยะเวลาประมาณ ๓ ปีที่อำเภออมก๋อย ผมพยายามใช้ประสบการณ์ทำงานกับมวลชนอย่างมาก ลุยลงพื้นที่

แบบสมบุกสมบัน ส่วนใหญ่มักขับรถยนต์ไฟร์วอลล์ไปได้ทุกที่หรือไม่กี่ที่ซึ่งจักรยานยนต์ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะมอเตอร์ไซค์เอ็มทีเอ็กซ์ (MTX) ส่วนตัวเก่ามากขนาด ๑๒๕ ซีซี ตะลุยไปทั่ว ส่วนเวลาว่างมักนั่งหรือนอนอ่านหนังสือแบบสบาย ๆ บริเวณโถงชั้นสองของบ้านพัก หนังสือที่ต้องมีติดบ้านประจำคือ นิตยสารเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก หรือไม่กี่เป็นหนังสือเกี่ยวกับการตกแต่งบ้าน การบริหาร หรือหนังสือเชิงปรัชญาชีวิต

“วิธีการทำงานของผมเวลานั้นคือ จะทุ่มเททรัพยากรทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จ นอกจากนี้เนื่องจากอ้อมก้อยเป็นพื้นที่เขาสูงชันสลัซซ์ชัน ยากลำบาก บางแห่งนั่งรถเข้าไป ๓-๔ ชั่วโมงแล้ว ยังต้องเดินด้วยเท้าอีก ๓-๔ ชั่วโมงรถเข้าไม่ถึงเพราะเป็นพื้นที่ทุรกันดาร ด้วยความต้องการทำงานที่เห็นผลได้ชัด ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านที่เดือดร้อนจริง ๆ รวมถึงการให้ความสำคัญและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่ร่วมปฏิบัติงานด้วย”

หลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่อ้อมก้อยในฐานะ “นายอำเภออ้อมก้อย” ได้ประมาณ ๓ ปี ถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ผมก็รับโอนมาดำรงตำแหน่ง “หัวหน้าสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่” สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งช่วงนี้ผมเน้นวิธีการทำงาน “แบบบูรณาการ” สร้างเครือข่ายการประสานงานทั้งภาครัฐเอกชนประชาชนในพื้นที่ ทำให้การขับเคลื่อนงานของสำนักงานจังหวัดรัดกุมไปมาก

“ที่ว่าเป็นยุทธศาสตร์งานในส่วนแรกคือเรื่องงานวางแผน เมื่อก่อนเรียกฝ่ายแผนและโครงการ ผมจะให้ความสำคัญค่อนข้างสูง ใช้หลักยุทธศาสตร์วางแผนมาจับ หลายแห่งใช้การทำงานแบบมีแผนสั่งการจากส่วนกลาง แต่ผมใช้ระบบการวางแผนที่ระเบิดจากพื้นที่ มีการวิเคราะห์ฐานข้อมูลซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนและพัฒนา รวมถึงให้ความสำคัญมากกับการนำผังเมืองรวมเชียงใหม่มาใช้ในการวางแผนเพื่อขึ้นำการพัฒนา สามารถใช้ข้อมูลเชิงกายภาพวางแผนพัฒนาเมืองได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการขยายเมืองไปทางทิศตะวันออก”

กลไกสำคัญสำหรับการร่วมวางแผนเพื่อขึ้นำการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ คือ กรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจระดับจังหวัด (กรอ.จังหวัด) ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดระบบการปรึกษาหารือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการนำนโยบายการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนสู่การปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการช่วยพัฒนาสถาบันเอกชนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากการร่วมมือกันแผนการขึ้นำการพัฒนาโครงการหนึ่ง คือ ส่งเสริมการทำ “ถนนวงแหวน” และ “ถนนรัศมี” บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ผ่านไปตามเส้นทางสำคัญ กลายเป็นวงจรเชื่อมโยงเครือข่ายกับเมืองบริวารเรียกว่าวงแหวนสายกลางและสายนอก ยุคสมัยนั้นยังไม่มีระบบการกำหนดตำแหน่งแบบ จีพีเอส (Global Positioning System : GPS) ในห้องทำงานจึงได้ติดตั้งแผนที่ขนาดใหญ่เมืองเชียงใหม่ไว้แผ่นหนึ่ง สำหรับใช้เมื่อนำเสนอรายละเอียดเพื่อสื่อให้คนอื่นได้เข้าใจภาพรวมของเส้นทางคมนาคมที่จะกระจายความเจริญออกจากตัวเมืองเชียงใหม่ กลายเป็นมิติการพัฒนาเชิงกลุ่ม ทำให้เห็นระบบการทำงานแบบเมืองแฝดระหว่าง เชียงใหม่-ลำพูน

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ด้วยเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีพระตำหนักที่ประทับ เมืองที่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินทุกพระองค์จะเสด็จ โดยเฉพาะการแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ช่วงฤดูหนาวเป็นเวลา ๑-๒ เดือน จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการรับเสด็จอย่างพร้อมพรั่ง ซึ่งแน่นอนว่า สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเสมือนแกนประสานการปฏิบัติ เพื่อให้การถวายการรับเสด็จเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมพระเกียรติ

แนวทางดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ จะเน้นย้ำเรื่องของการจัดระบบการรับเสด็จให้สมบูรณ์แบบที่สุด และทำงานกันแบบบูรณาการอย่างสมบูรณ์

อีกเรื่องที่สำคัญ คือ การบริหารบุคคล สมัยก่อนหน้ายังไม่มีฝ่ายบุคคล แต่ผมเป็นคนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรถึงขั้นจัดดำเนินการอบรมตามหลักสูตร เช่น การอบรมข้าราชการที่มาอยู่ใหม่หรือบรรจุใหม่ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะหากเข้ามาเชียงใหม่แต่ไม่มีพื้นฐานความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัด ไม่รู้ทิศทางการพัฒนา ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้ได้ผลดี ต้องมีการอบรมและเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้จากทุกส่วนราชการ หรือเรื่องการให้บริการ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย เช่น ขนส่งจังหวัด ประกันสังคม ก็ให้มีกระบวนการในการให้บริการที่สมบูรณ์และการพัฒนานักบริหารระดับต้น ซี ๖ ซี ๗ และการพัฒนานักบริหารระดับกลาง คือ ซี ๘ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่าง ๆ

จากเชียงใหม่ ในที่สุดถึงเวลาของฤดูการโยกย้ายอีกครั้ง คราวนี้ห้วยออกมาสำหรับตำแหน่งใหม่ของผม คือ “ผู้อำนวยการกอง (เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๘)” กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (สป.) การกลับมารับตำแหน่งที่กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ถือเป็นงานได้หวนกลับมาถึงจุดที่เคยผ่านประสบการณ์ทำงานในยุคแรกที่ต้องเกี่ยวข้องกับองค์กรต่างประเทศมากมาย เพียงแต่ระยะเวลาห่างกันถึง ๑๕ ปี ผมเริ่มรับตำแหน่งเมื่อ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ ก่อนก้าวสู่ตำแหน่ง “ปลัดจังหวัด” (เจ้าหน้าที่บริหารงานปกครอง ๙) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน พ.ศ. ๒๕๓๘

“ประสบการณ์จากที่ได้ไปเรียนและพักอาศัยในต่างประเทศ ทำให้สามารถนำมาใช้กับการทำงานได้มาก โดยเฉพาะเรื่องภาษา ความจริงผมเองเป็นคนที่ไม่ค่อยอาย หรือภาษาชาวบ้านคือหน้าด้าน คือถ้าชื้อายภาษาจะไม่เร็ว ผมเป็นคนทีพูดผิดก็ช่าง ไม่สนใจ ฉะนั้นจะพูดได้เร็ว ส่งภาษากับคนได้เยอะถึงแม้พูดไม่เก่ง ใช้ว่ามีไวยากรณ์ดีมากมายอะไร แต่พอสื่อสารกันได้แล้วคล่อง ตรงนี้มีประโยชน์กับการทำงานให้กับฝ่ายต่างประเทศของกระทรวงมหาดไทยได้มากพอควร ดังจะเห็นว่าผมมีโอกาสได้ทำงานในหน่วยงานนี้ร่วมแล้วหลายปี”

สู่ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด-ผอ.ศอ.บต.

หลังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง (เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ๘) กองการต่างประเทศ ได้ปีเดียว ชีวิตก็ต้องโยกย้ายอีกครั้งหนึ่ง ปี ๒๕๓๘ ผมได้รับแต่งตั้งเป็น “ปลัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งช่วงปลายปีนั้นเองได้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ปล่อยน้ำเข้าบริเวณพื้นที่ทุ่งมะขามหย่อง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร ทั้งยังสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และในเดือนมกราคมปี ๒๕๓๙ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเกษตรกร พร้อมทั้งทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กระทั่งถึงวันประวัติศาสตร์สำคัญ คือ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ทุ่งมะขามหย่อง เป็นการสวนพระองค์ เพื่อทรงเกี่ยวข้าวในนาที่ใช้ น้ำจากอ่างเก็บน้ำในพื้นที่รอบพระราชานุสาวรีย์ฯ ตามโครงการ

ส่งเสริมอาชีพปลูกข้าวนาปรัง ซึ่งผมได้ทำหน้าที่ถวายเคียวที่วางไว้ในพานให้พระองค์ท่านทรงเกี่ยวข้าว นับเป็นบุญวาสนาอย่างยิ่งในชีวิตที่มีโอกาสได้ถวายงานอย่างใกล้ชิด หลังจากนั้นต่อมาผมจึงได้รับแต่งตั้งเป็น “รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” และจังหวัดอื่นๆ เป็นลำดับ ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดกระบี่ สรุประยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง “รองผู้ว่าราชการจังหวัด” รวมกันแล้วยาวนานถึง ๖ ปี

ล่วงถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงสามารถก้าวสู่ตำแหน่ง “ผู้ว่าราชการจังหวัด” ได้ โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการเป็นครั้งแรกที่จังหวัด “สิงห์บุรี” และยังได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ว่าซีอีโอ” อย่างจริงจัง เพราะเป็นช่วงเริ่มต้นการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) ดำรงตำแหน่งได้ปีเดียว ปีถัดมาคือ พ.ศ. ๒๕๔๗ ผมข้ามฟากมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด “นนทบุรี” สิ่งภูมิใจคือทำให้เกิด “การบูรณาการ” การทำงานรวมหมู่ ภายใต้ความรู้สึกผูกพันต่อกันของผู้ปฏิบัติ ส่งผลถึงการทำงานร่วมกันเพื่อก่อประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง กระทั่งสิ่งที่เกิดขึ้นที่จังหวัดนนทบุรี กลายเป็นต้นแบบที่หลายๆ จังหวัดนำไปประยุกต์ใช้จนกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ดี (Good view) จนเรียกกันติดปากว่า “นนทบุรีโมเดล” หนึ่งในปรากฏการณ์สำคัญเรื่องการบูรณาการคนทำงาน ถูกสะท้อนผ่านการรวมกลุ่มของคนกลุ่มหนึ่งที่ตั้งชื่อภายหลังว่า “กลุ่มมิตรเมืองนนท์” มีสมาชิกหลายสิบคน จากหน่วยงานต่าง ๆ รวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น มีการจัดเลี้ยงพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอและยังคงมีการทำงานกันเป็นเครือข่ายความร่วมมือสานต่อเนื่องกันมา รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม เกิดความคุ้นเคยต่อกัน ในที่สุดหลอมรวมเป็นความสามัคคีระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาคกับส่วนกลาง เป็นที่มาของคำ “นนทบุรีทีม” ถึงปัจจุบันก็ยังมีกรรวมกันเป็นทีม แม้หลายคนจะเกษียณไปอยู่ที่อื่นแล้วก็ตาม

“ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งขณะดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี กำลังใจที่คอยดูแลช่วยเหลือ ผมแทบทุกอย่างในชีวิตไม่ว่าจะเผชิญภาวะใดก็ตาม คือคุณนุช หรือ ทิพวิภา กัมปนาทแสนยากร ซึ่งเข้ามามีบทบาทหนุนส่งสำคัญในฐานะคู่ชีวิตคนสำคัญ ตั้งแต่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเชียงใหม่กับอีกหลายหน้าที่ ในการปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือประชาชน ให้สมบทบาทหน้าที่เป็นสมาชิกสภาอากาศชาติไทยและคนมหาดไทย รวมถึงการพยายามหาทางระดมตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษาข้าราชการสายมหาดไทยอย่างต่อเนื่อง”

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชีวิตมาถึงอีกครั้ง หลังปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ “ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี” ได้ ๒ ปี คราวนี้ผมถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะได้แสดงฝีมือในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหา เพราะเวลานั้น “ปัญหาไฟใต้” กำลังปะทุขึ้นอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ผมดำรงตำแหน่งนักปกครอง ๑๐ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผอ.ศอ.บต.) จนกว่ากระทรวงมหาดไทยจะได้รับอนุมัติตำแหน่งรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นักปกครอง ๑๐) หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อลงพื้นที่ปฏิบัติงาน ผมจึงลุยงานเต็มที่ วางแผนทำงานเชิงยุทธศาสตร์และวางแผนความคิดเพื่อขับเคลื่อน ศอ.บต. หลังการฟื้นฟูองค์กรใหม่ภายใต้สถานการณ์รอบด้านรุนแรง เกิดเหตุร้ายแทบจะรายวัน ก่อความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ชายแดนใต้ กลายเป็น “สงครามความคิด” และ “แย่งชิงมวลชน”

“ในฐานะ ผอ.ศอ.บต. สิ่งสำคัญเบื้องต้นเมื่อมารับบทบาทหน้าที่สำคัญ คือ การเร่งจัดโครงสร้างภายในองค์กร ด้วยสังคมตั้งความคาดหวังไว้ที่หน่วยงานนี้สูงมาก ขณะที่ ศอ.บต. ยุคใหม่เริ่มต้นบนพื้นฐานความไม่พร้อม

แทบทุกด้าน ทั้งเรื่องอาคารสถานที่ ต้องใช้สถานที่เดิมซึ่งเป็นทรัพย์สินของกรมการปกครองและสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นที่ทำการ มีสภาพทรุดโทรมมากเนื่องจากขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง มีหลายหน่วยงาน เข้ามาใช้งาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้มีอย่างจำกัด งบประมาณยังไม่มี ในขณะที่บุคลากรซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานอยู่เดิม สังกัดกรมการปกครองและสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยอยู่ไม่ถึง ๒๐ คน จำเป็นต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ จัดทำโครงสร้าง จัดทำกระบวนการ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน จัดหาบุคลากรมาปฏิบัติงาน และทุกอย่างต้องดำเนินการอย่างเร่งรีบ”

เวลานั้นผมยึดยุทธศาสตร์ในหลวง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นเข็มทิศทำงาน ผ่านคำพูดที่มักใช้บ่อย ๆ ว่า “ภาพที่เห็นไม่เหมือนกับสิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราคิดไม่เหมือนที่เรารับเห็น” นั้นหมายถึงปัญหาภาคใต้มีความซับซ้อน เวลาคิดจะแก้ต้องไม่ยึดหลักทฤษฎีทั่วไป แต่ต้องยึดแบบ “เทลเลอร์เมด” (tailor made) ไม่ใช่เสื้อโหล ต้องเป็นเสื้อตัด เฉพาะปัญหาภาคใต้เวลาจะเสนอยุทธศาสตร์อะไรก็แล้วแต่ ต้องคิดรอบด้าน คิดให้ลึก ถึงผลกระทบที่จะตามมา เพื่อให้เกิดแรงกระเพื่อม ประการที่สอง การให้ออกาสคนทำงาน ประการที่สาม ต้องติดตามงานอย่างใกล้ชิด ประการที่สี่ ยึดหลักการบริหารอย่างที่เรียกว่า Accountability คือการรับผิดชอบต่อผลที่ตัวเองคิดจะทำ หมายถึง เวลาสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปทำอะไรก็แล้วแต่ เกิดผลอะไร ผมเองต้องรับผิดชอบ ไม่ปิดความรับผิดชอบให้คนอื่น และประการที่ห้า คือ ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมสรุปความแล้วสิ่งที่ผมทำคือ การเตรียมคน เตรียมใจ และเตรียมงาน ให้ดีที่สุด ผมระดมทีมงานชุดบุกเบิกมาทำงานร่วมกันเต็มที่ โจทย์สำคัญคือจะวางคน ให้เหมาะสมกับงานอย่างไร ควรจะมีการเรียกใครที่มีคุณสมบัติพร้อมมาเสริมทีมเพิ่มเติม พร้อมกันนั้นก็ต้องศึกษา ว่า คอ.บต. ยุคก่อนมีจุดอ่อนตรงไหน อย่างไร จนพบว่า เดิม คอ.บต. มีจุดอ่อนตรงที่ไม่มีการอัตรากำลังของตัวเอง คนที่มาอยู่กลับมีฐานะเป็นเพียงคนมาช่วยราชการ ส่วนงานหลัก ๆ จะส่งคนที่ไม่มีความรู้หรือไม่ต้องต้องการ ให้มาทำงาน ขณะที่ คอ.บต. ยุคใหม่ทำเช่นนั้นไม่ได้แน่นอน เนื่องจากอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญ โดยเฉพาะ ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นช่วงวิกฤติ มีประชาชนได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์เป็นจำนวนมาก ทั้งเสียชีวิตและทรัพย์สิน เพราะฉะนั้นจึงต้องการคนมาแล้วสามารถช่วยกันทำให้ คอ.บต. เดินหน้าทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้ทันที หลังจากนั้น จึงมุ่งเข้าสู่เนื้องานสำคัญที่ทุกคนทุกฝ่ายต้องลงมือทำงานแข่งกับเวลาที่ต้องเสียไป ภายใต้สถานการณ์แวดล้อมรอบด้าน ที่มีแต่ข่าวด้านลบ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายชีวิตและทรัพย์สินหรือการข่มขู่ การปลุกกระแสมีอบต.ด้านอำนาจรัฐ การปล่อยกระแสข่าวลือข่าวลวง ฯลฯ

เงื่อนไขหรือตัวแปรสำคัญที่จำต้องเร่งดำเนินการให้เร็วที่สุดท่ามกลางสถานการณ์รุมเร้ารอบด้าน คือ การคิดวางแผนว่าจะทำอะไรที่สามารถแย้งชิงตัวเยาวชนในพื้นที่มาเป็นฝ่ายรัฐให้ได้ เรียกว่าเป็นการ “ชิงคนชิงพื้นที่ ชิงเวลา และชิงมวลชน” โดยแท้ รวมถึงการสร้างบทบาททางทหารการเมือง โดยเฉพาะการเอาชนะใจและใจ ประชาชน (Winning Hearts and Minds) ซึ่งเป็นหัวใจและเงื่อนไขความสำเร็จที่แท้จริงของการต่อสู้เพื่อเอาชนะ การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยั่งยืน การสร้างสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ก้าวหน้า เพื่อช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การขจัดเงื่อนไขความเป็นธรรม ทำให้ประชาชนรู้สึกมีที่พึ่ง และการให้ความสำคัญ กับการสร้างความเข้าใจในประเด็นคำสอนทางศาสนาที่ถูกหยิบยกเป็นเงื่อนไขการต่อสู้โดยใช้ความรุนแรง ด้วยการส่งเสริม บทบาทของ “ผู้รู้ทางศาสนา” สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชน และป้องกันแก้ไข

ปัญหาความหวาดระแวงแตกแยกระหว่างพี่น้องต่างศาสนิกและชุมชนพุทธกับชุมชนมุสลิม นอกจากสนับสนุนการจัดระบบชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ดูแลความปลอดภัยของตนเอง ส่งเสริมบทบาทเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท ร่วมมือกับองค์กร/นักวิชาการด้านสันติวิธี ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหา และยังส่งเจ้าหน้าที่และงบประมาณลงไปช่วยเหลือหน่วยพื้นที่แก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายชุมชน

ทั้งนี้เชื่อว่าการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ปัญญาชนมุสลิม เยาวชน นักวิชาการ สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาชนและทุกภาคส่วน แก้ปัญหาและพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอน ถือเป็น “หัวใจ” การทำงานของ ศอ.บต. ภายใต้แนวคิด “คนในท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของตนเอง” ซึ่งนอกจากจะมีการตั้งสภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขทั้งระดับ ศอ.บต. จังหวัด และอำเภอแล้ว ศอ.บต. ยังจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ สภาชาวบ้าน เวทีประชาชน ระดมความคิดเห็นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งยังส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายขบวนการสันติภาพเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงาน

จุดสูงสุดในชีวิตราชการ

ผมทุ่มเททำงานในฐานะรองปลัดกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการ ศอ.บต. ตั้งแต่แรกเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ กระทั่งถึงเวลาโยกย้ายอีกครั้งปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เมื่อได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย รวมเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนใต้ประมาณ ๓ ปี

คราวนี้นับว่าถึงเวลาคืนกรงมุ่งสู่ศูนย์กลาง หลังผ่านการปฏิบัติหน้าที่ที่เรียกว่าบรรณาการแทบทุกรัฐบาลของชีวิต ผมกลับคืนสู่เมืองกรุงยุครัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี และนายชวรัตน์ ชาญวีรกูล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาดำรงตำแหน่ง “รองปลัดกระทรวงมหาดไทย” เพียงบทบาทเดียว ได้รับมอบหมายให้ดูแลเรื่องความมั่นคง ๒ กรมสำคัญ คือ กรมที่ดิน และกรมการปกครอง แต่ผู้บังคับบัญชาโดยตรงเวลานั้นกลับให้รองปลัดด้านความมั่นคงดูแลเฉพาะ “กรมที่ดิน” เพียงหน่วยงานเดียว ตัดงาน “กรมการปกครอง” ออกไปจากบทบาทหน้าที่ ซึ่งตามหลักปฏิบัติแล้วเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง ภายหลังสำนักงาน ก.พ.ร. ก็ยืนยันว่าทำไม่ได้

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายบริหาร ดูแลงานสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยทั้งหมด กลับถูกยกเว้นในการดูแลงานกองการเจ้าหน้าที่และการคลังอีก เรียกว่าตัดบทบาทในหน่วยสำคัญคือ “บุคคลและการเงินการคลัง” ถือเป็นการเลือกปฏิบัติและเป็นเรื่องที่ไม่ชอบธรรมเป็นอย่างยิ่ง

“โดยบทบาทผมต้องดูแลกรมที่ดินและกรมการปกครอง แต่เป็นที่ประหลาด มีคำสั่งว่าไม่ต้องดูแลกรมการปกครอง ถือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ ไม่ถูกต้องด้วยระบบ แต่ผมเฉย ๆ ยอมรับว่าช่วงที่ผ่านมา ๒-๓ ปี กระทรวงฯ เหมือนอยากให้ผมได้พักผ่อนเหลือเกิน เลยทำงานอะไรอย่างจริงจังไม่ได้มาก พอมาเป็นปลัดฯ แม้จะมีเวลาแค่ปีเดียว แต่ก็พยายามทำอะไรให้เข้าที่เข้าทาง ให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกคนทุกฝ่าย”

อย่างไรก็ตาม แม้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม แต่ผมยังคงมุ่งมั่นปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเทไม่ย่อท้อ ไม่ว่าจะในฐานะรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ด้านความมั่นคง กับงานที่เกี่ยวข้องกับกรมที่ดิน และรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายบริหาร ช่วงนี้ทำให้เป็นอีกครั้งที่มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ความรู้ด้าน “นิติศาสตร์” มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะในฐานะ “ประธานคณะกรรมการร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย” ก่อนหน้า

คณะกรรมการชุดนี้ ไม่ค่อยได้รับความใส่ใจจากผู้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายให้มากำกับดูแลงานตามที่ควรจะเป็น การประชุมแต่ละครั้งใช้เวลาไม่นาน แต่ผมกลับให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้ หากมีเวลาก็จะมาเป็นประธาน การประชุมแทบทุกครั้ง และหากมีการเสนอร่างกฎหมายหรือเสนอข้อหาหรือเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง จะซักถามข้อมูล อย่างละเอียดด้วยตัวเอง พร้อมให้โอกาสชี้แจงเต็มที่สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กฤษฎีกา อัยการ หรืออดีตรัฐมนตรี ชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทย เพื่อร่วมตรวจพิจารณา ติความ วินิจฉัยข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เสนอหลายร้อยฉบับ ในแต่ละปี เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์จริง ๆ

นอกจากนี้อีกประเด็นสำคัญ ผมใช้วิธีผสมผสานระหว่างข้อเท็จจริงกับความเห็นทางกฎหมาย ด้วยความเป็นที่นักกฎหมายและนักปกครอง ผมเป็นนักกฎหมายที่ยึดหลักการ ขณะเดียวกันพยายามใช้หลักนักปกครอง นักรัฐศาสตร์ เข้ามาผสมผสาน เช่น กรณีหรือเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ได้ผลสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ กลายเป็นมติคณะกรรมการร่างกฎหมาย ให้หน่วยงานอื่นใช้เป็นหลักปฏิบัติทางกฎหมายได้ โดยกำกับให้สำนักกฎหมาย กระทรวงมหาดไทย ฝ่ายเลขานุการ รวบรวมหลักกฎหมายแจ้งเวียนให้หน่วยงานต่าง ๆ ทราบ

“ทักษะการประชุมทำงาน ผมเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมให้ข้อมูลเต็มที่ ปกติคนเป็นผู้บังคับบัญชา ระดับสูงมักไม่ค่อยฟังคนอื่น แต่ผมจะอดทนรับฟังทุกฝ่ายอย่างรอบด้านเพื่อก่อประโยชน์ในการหาแนวทางแก้ไข ปัญหา”

จุดหักเหสำคัญครั้งหนึ่งของผมขณะดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงมหาดไทย สมควรถูกจารึกเป็น ลายลักษณ์อักษร ณ ที่นี้ คือช่วงมีประกาศว่าจะมีการสรรหา “ปลัดกระทรวงมหาดไทย” คนใหม่ มีข่าวปรากฏ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ว่าผมจะไม่สมัคร ไม่แสดงวิสัยทัศน์ ทำให้ผู้ติดตาม คนใกล้ชิด หรือข้าราชการสยามมหาดไทย ต่างเกิดอาการงงกันว่า “เกิดอะไรขึ้น?”

“ตรงนี้คนยังคงงงว่าทำไมผมไม่เอาด้วย ประเด็นคือ ทางการเมืองคิดว่าค่อนข้างไม่สบายใจถ้าผมเป็น ปลัดกระทรวงฯ เพราะผมเป็นคนไม่ยอมให้มีการดำเนินการในสิ่งไม่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นจึงหาวิธีสร้างกระบวนการ ขึ้นมาให้มีการเขียนวิสัยทัศน์หรือกรอบเกณฑ์คิด เพื่อให้มีการสรรหา เดิมทีกระบวนการเช่นนี้อยู่แล้ว ผมในฐานะ รองปลัดอาวุโสสูงสุดย่อมมีสิทธิ์ แต่ผมไม่สมัคร ไม่ขอแสดงวิสัยทัศน์ เพราะรู้ว่าแสดงแล้วผู้มีอำนาจก็ไม่สนใจไม่เอา ผมเลยพูดหลายครั้ง หากมีคนถามว่าทำไมไม่แสดงวิสัยทัศน์ ผมจะบอกกลับไปว่า ถ้าผมแสดงวิสัยทัศน์แล้ว เหมาะสม จะตั้งผมเป็นปลัดกระทรวงหรือเปล่า”

จะอย่างไรก็ตาม ถึงที่สุดแล้วที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ ได้มีมติแต่งตั้งให้ผม ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ความว่ามี พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ นายพระยา สุวรรณรัฐ ข้าราชการพลเรือนสามัญ พ้นจากตำแหน่งรองปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

ตลอดระยะที่ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อรู้ดีว่าเป็นช่วงท้ายใกล้เกษียณอายุราชการแล้ว ผมยิ่งทุ่มเททำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถแม้จะเผชิญปัญหาอุปสรรคหลายด้าน โดยเฉพาะแรงเสียดทาน ทางการเมืองและแรงกดดันจากระบบงานราชการ ผมผ่านเหตุการณ์มากมาย เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ได้รับ

พระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าฯ ค่อนข้างเร็วในบรรดาช่วงเวลาที่มีการโปรดเกล้าฯ ที่ผ่านมา เหมือนผ่าน คณะรัฐมนตรีได้ประมาณ ๓ - ๔ วันก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยแล้ว หลังจากนั้นเกิดวิกฤตการณ์ ต่อเนื่องมาตลอด ทั้งปัญหาน้ำท่วม การเยียวยาฟื้นฟู หรือกระแสการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย

แม้ต้องเผชิญกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าเป็นระลอก แต่ในฐานะปลัดกระทรวงมหาดไทย ผมพยายาม ทำงานเต็มที่ เน้นสร้างผลงานเป็นหลักจนมีโครงการสำคัญที่เกิดขึ้นหลายโครงการ ประกอบด้วย ๑.การสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติในระดับพื้นที่ ดำเนินการสร้างสังคมไทยให้มีความสมานฉันท์ ประชาชนในชาติ มีความรักสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีการขับเคลื่อนแผนงานในระดับพื้นที่ เช่น ขยายผลพื้นที่ปิดทองหลังพระสืบสานแนวทาง พระราชดำริโดยยึดหลักการทำงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใน ๑๐ จังหวัด การจัดประชุมการขับเคลื่อนแผนงาน ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยฯ จัดโครงสร้างสร้างเสริมความสัมพันธ์ชุมชนและทางสังคม ฯลฯ ๒.การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพดิน ๓.การบูรณาการแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติและการเร่งรัด ช่วยเหลือ ฟื้นฟูผู้ประสบภัย ๔.สนับสนุนการนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน กลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕.ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ ๖.ส่งเสริมให้ ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุน สนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านชุมชน (SML) ตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ ๗.ยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพิ่มช่องทางตลาดเชิงรุก ทั้งภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ๘.เพิ่มขีดความสามารถและบทบาทฝ่ายปกครองในการรักษาความสงบ เรียบร้อยความมั่นคงภายใน และการอำนวยความสะดวกในสังคม ๙.เร่งรัดออกเอกสารสิทธิที่ดินให้ครอบคลุม ทั่วประเทศและสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ ๑๐.เสริมสร้างระบบ คุณธรรมและนำบริการที่ดีสู่ประชาชน ด้วยการปรับปรุงระบบบริการประชาชนให้เป็นเชิงรุกมากขึ้นโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑๑.สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ๑๒.ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินทุกระดับ

“สิ่งหนึ่งที่ต้องยึดไว้เป็นสัจธรรมสำหรับการทำงานบริหารราชการแผ่นดิน คือ ต้องเป็นคนหนักแน่น ที่สำคัญที่สุดต้องปล่อยวางให้เป็น มนุษย์มีสองมือ สองเท้า สองตา สองหู ย่อมทำให้มีขีดความสามารถในการรับรู้เท่ากันทุกคน เพราะฉะนั้นสำหรับผม หลายเรื่องทำได้ หลายเรื่องทำไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้แล้วไม่ยอม ไปตีโพยตีพาย เสียอกเสียใจ แสดงว่าปล่อยวางไม่เป็น บางเรื่องเราสามารถทำได้ดี แต่บางเรื่องเกินความสามารถ หรือถึงขั้นเสียใจด้วยซ้ำ ก็ต้องว่าตามนั้น เพราะเป็นเรื่องจริง การบริหารความรู้สึกรู้ใจของคนไม่ใช่เรื่องง่าย เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ในหลักการ บริหาร หากทุกคนพยายามบริหารและใช้หลักการที่ถูกต้อง ทุกอย่างจะง่ายขึ้น”

ท้ายที่สุด นอกจากวิชาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาหรืออบรมในสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะ ด้านนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย หลักสูตรบริหารรัฐกิจ M.P.A. จากมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลักสูตรอื่นๆ บวกรวมกับการตั้ง “ปณิธาน” ในการปฏิบัติงาน เพื่อประเทศชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ บทสรุปของผมสำหรับชีวิตการทำงานเหมือนได้อุทิศงานให้ราชการ มาพอสมควร และราชการก็ให้เราพอสมควร สิ่งที่หวังจะให้อยู่คู่กับมหาดไทยไปอีกนาน เป็นเรื่องของการทำให้

กระทรวงมหาดไทยยังเป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้ เรื่องใหญ่คือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ซึ่งก่อนที่จะทำได้ทุกคนต้องอยู่ภายใต้ระบบที่ได้ชื่อว่าเป็น “ระบบคุณธรรม”

เหล่านี้คือสิ่งที่ผมพยายามลงมือทำอยู่ตลอดมาทั้งชีวิต เพราะฉะนั้นหากทุกคนพยายามส่งเสริม เชิดชูคนดี คนเก่งให้มีส่วนในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ พร้อมดูแลทุกข์สุขพี่น้องรับใช้ประชาชนได้ นี่คือสิ่งที่อยากเห็นอยากให้ ดำรงอยู่เคียงคู่กับมหาดไทยตลอดไป ประการสำคัญคือขอให้ระบบคุณธรรมดำรงอยู่ในใจทุกผู้คนตราบนานเท่านาน ตลอดชั่วชีวิตของคนคนหนึ่งทีพึ่งควรได้ลงมือกระทำเพื่อก่อประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

*****

นายกฤษฎา บุญราช
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

๑. ข้อมูลประวัติ

ภูมิลำเนา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประวัติทางการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การอบรมหลักสูตร

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ประกาศนียบัตรหลักสูตร “การบริหารการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วม” มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ (ทุนการศึกษาจากสถานทูตอังกฤษ กรุงเทพฯ)
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศนียบัตรหลักสูตร “การบริหารจัดการความมั่นคงอย่างมีเสถียรภาพ” ศูนย์การศึกษาความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก Center for Security Studies (APCSS) (ทุนการศึกษาจากสถานทูตสหรัฐอเมริกา กรุงเทพฯ)
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศนียบัตรหลักสูตร “การบริหารงานภาครัฐและท้องถิ่น” Kennedy School of Government, Harvard University, ๒๐๐๙ (ทุนการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน)
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หลักสูตร “การป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๕๓” วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (หลักสูตรร่วมภาครัฐ - เอกชน รุ่นที่ ๒๓)

ประวัติการรับราชการในตำแหน่งสำคัญ

- ปี ๒๕๒๒ - ๒๕๒๙ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๓ ศูนย์รับผู้อพยพอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และช่วยราชการสำนักงานจังหวัดเชียงราย
- ปี ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔ ดำรงตำแหน่ง เลขานุการรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)
- ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ ดำรงตำแหน่ง เลขานุการปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)
- ปี ๒๕๓๕ - ๒๕๓๗ ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายแผน สำนักงานจังหวัดปัตตานี
- ปี ๒๕๓๗ - ๒๕๔๗ ดำรงตำแหน่ง นายอำเภอตอยเต่า นายอำเภอแม่เมาะ นายอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ดำรงตำแหน่ง นายอำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ดำรงตำแหน่ง นายอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
- ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ ดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง
- ปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๒ ดำรงตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
- ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔ ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
- ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗ ดำรงตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
- ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมการปกครอง
- ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ ดำรงตำแหน่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เกียรติคุณ :

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฏ

คดี/หลักปรัชญาสำคัญในการปฏิบัติราชการ

- คุณธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง ชอบธรรม
- จริยธรรม มีจิตใจมุ่งมั่นในการรักษาสิ่งที่ถูกต้อง คือ กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๒. ผลงานที่ภาคภูมิใจในช่วงปฏิบัติราชการ

๒.๑ นายอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

“ชีวิตใหม่ของนักเรียนราชประชานุเคราะห์” เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประธานกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ (นายขวัญแก้ว วัชโรทัย) นำผ้าห่มกันหนาวพระราชทานมาแจกจ่ายให้แก่ราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ นายกฤษฎา บุญราช นายอำเภอแม่เมาะได้รายงานปัญหาเรื่องเด็กกำพร้าซึ่งบิดามารดาเสียชีวิตจากโรคเอดส์ โดยแสดงความห่วงใยว่า หากเด็กกำพร้าเหล่านั้นเติบโตไปโดยไม่มีผู้ปกครองเลี้ยงดู และไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมพวกเขาอาจเติบโตไปในทางผิดและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ นายกฤษฎาได้เสนอว่า ควรมีองค์กรใดองค์กรหนึ่งเข้ามา รับผิดชอบเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กเหล่านี้

ประธานกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำความเรื่องปัญหาเด็กกำพร้าดังกล่าวขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ด้วยความห่วงใยอนาคตเยาวชนของประเทศที่ขาดโอกาสในชีวิต ตามที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริสแก่คณะกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ ความตอนหนึ่งว่า

“ผู้ที่เป็โรคเรื้อนและผู้ที่เป็บุตรหลานของโรคเรื้อนก็ได้จัดการเรียบร้อย โรคเอดส์ ก็มีผู้ที่ป่วยเป็โรคเอดส์และมีลูกหลานของผู้ป่วยเป็โรคเอดส์ที่ยังไม่เป็ ก็ควรจะได้ช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาและอุมชู”

พระองค์ได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและจังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ขึ้นที่อำเภอแม่เมาะ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (นายพลากร สุวรรณรัฐ) ได้มอบหมายให้นายอำเภอแม่เมาะ (นายกฤษฎา บุญราช) เป็นผู้จัดหาที่ดินในการก่อสร้างอาคารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ โดยนายอำเภอแม่เมาะได้ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ เพื่อขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์บริเวณบ้านแม่แหล่ง หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จำนวน ๒๐๐ ไร่ เป็นที่ตั้งของโรงเรียนฯ โดยมี นายเฉลิมชัย รัตนประยูร ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้ประสานงานการจัดตั้งโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ขึ้น เพื่อเป็นสถานศึกษาและรับอุปการะเลี้ยงดูเด็กกำพร้าและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในสังคมของพื้นที่อำเภอแม่เมาะ และพื้นที่ใกล้เคียง พิธีวางศิลาฤกษ์จัดขึ้นในวันอังคารที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๐ และประกาศจัดตั้งโรงเรียน เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๑ โดยผู้บริหารโรงเรียนคนแรก คือนายสมพงษ์ ศรีขำ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน ได้รับแต่งตั้งโดยกรมสามัญศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ในปัจจุบันนายมงคล สุวรรณะ รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน

ก้าวแรกของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ กับบทบาทนายอำเภอที่ไม่ทิ้งผู้ใดไว้ข้างหลัง

ในปีการศึกษา ๒๕๔๐ เป็นปีแรกที่โรงเรียนเปิดดำเนินการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือเยาวชนจากครอบครัวกลุ่มเปราะบางที่พ่อหรือแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์ เป็นเด็กกำพร้า ครอบครัวมีฐานะยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียน แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะอนุมัติให้โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ เปิดทำการได้แล้ว แต่ความไม่พร้อมของสถานที่แรกรับนักเรียน ประกอบกับงบประมาณต่างๆ ที่ยังไม่ได้ออกอนุมัติไว้ ส่งผลทำให้โรงเรียนยังไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ นายอำเภอแม่เมาะ (นายกฤษฎา บุญราช) ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการภูมิภาคตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่นายอำเภอ ให้รับผิดชอบงานและภารกิจที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง รวมทั้งในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการสุขภาพตำบลแม่เมาะอีกตำแหน่งหนึ่ง โดยได้ดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักศึกษาธิการอำเภอแม่เมาะ โรงเรียนแม่เมาะวิทยาคม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่เมาะ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่เมาะ โรงพยาบาลแม่เมาะ กลุ่มกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ เข้ามาช่วยสนับสนุน ตลอดจนยังได้ระดมประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เข้ามาช่วยบริจาคเงินและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งแรงงานชาวบ้านแม่เมาะ เครื่องมือเครื่องจักรในการปรับพื้นที่ก่อสร้างโรงเรียน การสร้างที่พักชั่วคราวสำหรับนักเรียน การก่อสร้างถังน้ำ รวมทั้งระบบน้ำอุปโภคบริโภคในบริเวณที่ตั้งโรงเรียนด้วย

ในขณะเดียวกันระหว่างการก่อสร้างอาคารหลังแรกของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ นายอำเภอแม่เมาะได้ประสานโรงเรียนแม่เมาะวิทยาคมซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอเพื่อขอใช้ห้องเรียนบางส่วนในการรับเลี้ยงเด็กนักเรียนกำพร้าในเทอมแรกของปีการศึกษา ๒๕๔๑ รวมทั้งนายอำเภอแม่เมาะได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สุขภาพตำบลแม่เมาะ และปลัดอำเภอแม่เมาะผลัดเปลี่ยนกันนำสมาชิกกองร้อยอาสาสมัครสาธารณสุขอำเภอแม่เมาะนำรถของที่ทำการปกครองอำเภอแม่เมาะและสุขภาพตำบลแม่เมาะไปรับ-ส่งนักเรียนจากหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลและไม่มีกำลังทรัพย์ในการเดินทางมาโรงเรียนให้สามารถเริ่มต้นเรียนในภาคเรียนแรกได้

ด้วยพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคได้อย่างราบรื่น

ปัญหาสำคัญอีกประการของการเริ่มต้นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ คือ มีประชาชนบางกลุ่มคิดว่านักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ เป็นโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (AIDS) จึงไม่อยากส่งบุตรหลานมาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ เพราะเกรงว่าจะมีปัญหาด้านสุขภาพกลับไป ซึ่งข้อเท็จจริงนั้น แม้ว่าเด็กนักเรียนบางคนมาจากครอบครัวที่มีผู้ป่วยโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง แต่ตัวนักเรียนไม่ได้เป็นโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องแต่อย่างใด นายอำเภอแม่เมาะจึงได้ร่วมกับผู้นำท้องที่และหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ เดินทางไปประชุมชี้แจงกับชาวบ้านในบริเวณรอบโรงเรียนให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ประกอบกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่เมาะและโรงพยาบาลแม่เมาะ ได้ส่งแพทย์และพยาบาลไปช่วยตรวจสุขภาพเด็กนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันข่าวการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้มีการก่อตั้งโรงเรียนสำหรับครอบครัวกลุ่มเปราะบางหรือบางส่วนมาจากครอบครัวเด็กกำพร้าได้เผยแพร่ออกไป ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงทำให้มีทั้งส่วนราชการ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรการกุศล เอกชน และประชาชน ได้ร่วมกันระดมทรัพยากรและความช่วยเหลือต่าง ๆ ตั้งแต่เสื้อผ้า

เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์การเรียน ตลอดจนอาหารไปมอบให้แก่เด็กนักเรียนเหล่านั้น รวมทั้งมีการสร้างความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนแห่งนี้มีความปลอดภัยจากโรค โดยนายอำเภอแม่เมาะได้นำผู้ที่มาช่วยเหลือโรงเรียนไปร่วมรับประทานอาหารกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ความกลัวเรื่องโรครุมิคุ้มกันบกพร่องหมดไป ระหว่างนั้น ได้มีหน่วยงานระดับนานาชาติ เช่น องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) สำนักงานประเทศไทย และองค์การการกุศลหรือองค์กรทางสังคม เช่น สโมสรรโลออนไลน์ เขตต่าง ๆ และสโมสรซอนต้า รวมทั้งสโมสรโรตารี กรุงเทพฯ ได้เข้ามาร่วมกับนายอำเภอแม่เมาะและผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ในการสนับสนุนทุนการศึกษาและอาหารให้แก่เด็กนักเรียน จนทำให้โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ สามารถเปิดให้การศึกษาได้ตามแผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการต่อไปได้ด้วยดี

เหตุผลในการจัดตั้งโรงเรียน

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) เนื่องในวโรกาสเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติครบ ๕๐ พรรษา
๒. เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะวิชาชีพที่เหมาะสม เช่น การเกษตร การอุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรมและวิชาชีพท้องถิ่น
๓. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ผู้ยากไร้ตามแนวชายแดน ตลอดจนเพื่อความมั่นคงของชาติ
๔. เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในการขจัดปัญหาความยากไร้ทางเศรษฐกิจ สังคมและเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
๕. เพื่อสนองนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

นักเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในสังคมเช่นกัน นักเรียนรุ่นแรก ๆ ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ เช่น นายกฤษณะ ยาวิชัย ซึ่งมาจากครอบครัวเด็กกำพร้าฐานะยากจน ปัจจุบันจบการศึกษาแล้ว และมีอาชีพการงานที่มั่นคง ได้กล่าวความรู้สึกถึงการเป็นนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ว่า “พวกเราไม่ใช่เด็กด้อยโอกาส แต่พวกเรา คือ นักเรียนที่ได้โอกาสจากพ่อ ร.๙” เป็นประโยคที่ยิ่งใหญ่ และทุกครั้งที่ใครถามว่านักเรียนจบที่ไหน จะตอบด้วยความภาคภูมิใจว่า “จบจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ โรงเรียนของในหลวงครับ” ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการที่เยาวชนจากกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคมเหล่านี้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้น เป็นผลจากการได้รับโอกาสศึกษาเล่าเรียนจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๐ อันก่อกำเนิดจากพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงห่วงใยเด็กเยาวชนกลุ่มผู้เปราะบางทางสังคม ทรงมีพระเมตตาและสายพระเนตรอันยาวไกลในการป้องกันปัญหาของเยาวชน และการสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่เยาวชนเหล่านี้ จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ กว่าสองทศวรรษจากน้ำพระทัยของพระองค์ที่ทรงดูแลทุกข์สุขของราษฎรมาโดยตลอดทำให้เยาวชนหลายพันชีวิตสามารถมีชีวิตที่มั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

๒.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา

การใช้มาตรการทางพลเรือนควบคู่กับมาตรการทางทหาร เพื่อยุติความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเป็นมายาวนาน และมีความสลับซับซ้อน ทั้งมิติการเมืองการปกครอง มิติทางศาสนาวัฒนธรรม และมิติทางประวัติศาสตร์ ขณะที่การแก้ปัญหาของรัฐบาลแต่ละชุดที่ผ่านมา บางครั้งก็ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นบ้าง แต่บางครั้งก็ดูคล้ายจะทวีความรุนแรงมากขึ้น แล้วแต่นโยบายและวิธีดำเนินการของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย เช่น ในสมัยรัฐบาลปี ๒๕๒๔ ได้ใช้แนวทางการเมือง ควบคู่กับการทหาร โดยด้านการเมือง ได้ตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต) ขึ้นมาแก้ไขปัญหาและเน้นในเรื่องความยุติธรรม ส่วนด้านการทหารได้จัดตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหารที่ ๔๓ (พตท.๔๓) ขึ้นมาเน้นปราบปรามการก่อการร้ายทุกรูปแบบ

การใช้แนวทาง “การเมือง” คู่ “การทหาร” ด้วยการผนึกกำลังระหว่างพลเรือน ตำรวจ ทหาร ทำให้เหตุการณ์ในพื้นที่ลดความรุนแรงลงมา

ความขัดแย้งหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลายลักษณะตั้งแต่การต่อต้านขัดขืน เจ็บ ๆ ไปจนถึงก่อการไม่สงบขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ ประชาชนทั่วไปและเผาทำลายสถานที่ราชการ สาเหตุ เงื่อนไขและเป้าหมายของกลุ่มก่อการ แม้จะยังคงเป็นบริบททางการเมืองเหมือนเดิม แต่วิธีการและรูปแบบของการก่อความไม่สงบ ได้กลายพันธุ์ไปเป็นแบบผสม (Hybrid Insurgency/Hybrid War) การแก้ไขปัญหาจึงต้องมีการวิเคราะห์ แยกแยะว่า ความขัดแย้งหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องความไม่เป็นธรรมหรืออาชญากรรมทั่วไป หรือเรื่องขบวนการแบ่งแยกดินแดนจริง ๆ และไม่สามารถใช้ทฤษฎีทางการเมือง หรือหลักนิยมทางทหารอย่างใดอย่างหนึ่งมาแก้ไขปัญหาเหมือนที่เคยใช้มาก่อนอีกต่อไป

เหตุผลที่ต้องใช้การปฏิบัติการร่วมระหว่างพลเรือน (Civic Action) กับทหาร (Military Action)

การน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นแนวทางในการแก้ไข “ปัญหาความขัดแย้งเก่า บนวิธีการต่อสู้ใหม่” หรืออาจเรียกว่า “สงครามในท่ามกลางประชาชน” นั้น เราจึงควรเริ่มทำความเข้าใจ (To Understand) กำหนดหนทางเข้าถึง (To Approach) ราก/แก่นของปัญหาและพัฒนา (To Develop) การปฏิบัติจากเหลี่ยมมุมในมิติใด ๆ ก่อน หรือพร้อมกันก็ได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือไม่ว่าจะเริ่มจากเหลี่ยมมุมใด ต้องทำให้เกิดความเชื่อมโยงไปสู่การคลี่คลายทุกเงื่อนไขของปัญหา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ด้วยพลวัตของการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดและการปฏิบัติให้มีความเหนือชั้นกว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และต้องมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเมือง คือ การเอาชนะทางความคิดและจิตใจ “Win Hearts and Minds” ของประชาชนตลอดเวลา ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในยุคใหม่ จึงต้องเป็นปฏิบัติการร่วมระหว่างองค์กร เพราะการก่อความไม่สงบ เป็นผลของสภาวะกดดันที่ไร้ทางออกจนกระทั่ง “เหลืออด” คล้ายลักษณะการระเบิดของภูเขาไฟที่ Magma ปฏิเสธการทนอยู่ในสภาพเดิมของตัวเอง และระเบิดออกมาเป็น Lava ดังนั้น การก่อความไม่สงบจึงเป็นการปฏิเสธอำนาจรัฐทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ยอมให้อำนาจนั้นคงอยู่อย่างเดิมอีกต่อไป และได้ระเบิดออกมาในรูปแบบของการต่อสู้ที่หลากหลาย ทั้งการบ่อนทำลาย การโฆษณาชวนเชื่อ อาชญากรรม การก่อการร้าย สงครามกองโจร สงครามประชาชน สงครามกลางเมือง จนถึงสงครามตามแบบ

และเกิด “ผลกระทบ” รอบด้านอย่างไม่จำกัดขอบเขต โดยเป้าหมายทั้งหมดของการก่อความไม่สงบนั้น จะอยู่ที่ “การเมือง” นั่นเอง เพียงแต่ว่าเป้าหมายทาง “การเมือง” ดังกล่าว จะอยู่ในระดับใดเท่านั้น อาจจะเริ่มตั้งแต่เรียกร้องความสนใจทางการเมือง ทำหาย ปฏิเสธ หรือมุ่งล้มล้างอำนาจรัฐในพื้นที่ ดังนั้น คำว่า “การเมือง นำการทหารหรือนำทุกอย่าง” จึงถือเป็นเรื่องที่ถูกต้อง เนื่องจากการก่อความไม่สงบต้องต่อสู้กันในทุกมิติ

เปรียบเสมือนการรักษาผู้ป่วยต้องใช้หลักคิด “ความเจ็บป่วย” นำ “การแพทย์” คือ แพทย์จะทำอะไร ต้องขึ้นอยู่กับเชื้อโรคและอาการเจ็บป่วยของคนไข้เป็นหลัก ไม่ใช่ไปทำตามใจคนไข้ เพราะวัตถุประสงค์ของการรักษาที่ดี คือ คนไข้ต้องหายจากความเจ็บป่วย แม้ต้องขัดใจคนไข้บ้างก็ตาม ขณะที่วัตถุประสงค์ทางการเมือง (Political Objective) ที่ดี คือ บุรณภาพแห่งดินแดนและประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้น “ทหาร” ซึ่งเปรียบเสมือนแพทย์ก็ต้องยึดถือเอา “วัตถุประสงค์ทางการเมือง” ที่ถูกต้องชอบธรรมเป็นหลักเช่นกัน

เมื่อฝ่ายก่อความไม่สงบมุ่งผลลัพธ์ในมิติการเมือง แต่กลับไปต่อสู้อย่างไม่ชอบธรรมในมิติอื่น ๆ ดังนั้น ฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารต้องเป็นฝ่ายยืดหยุ่นในการแก้ไขและเปิดโอกาสแก่ผู้ก่อความไม่สงบด้วยแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถ “นำเรื่อง” ของตัวเอง กลับเข้าสู่กระบวนการแก้ไขที่ถูกต้องทางการเมือง ขณะเดียวกัน ฝ่ายรัฐต้องยืนหยัดในการดำรงความถูกต้อง/ชอบธรรมภายใต้หลักกฎหมาย หลักการ และค่านิยมประชาธิปไตย เพื่อยุติการกระทำที่อำมหิตและขัดขวางการกระทำใด ๆ ที่จะทำให้เกิดชาติต้องสูญเสียบุรณภาพแห่งดินแดนนั้นให้ได้ ตรงกันข้าม หากฝ่ายรัฐไม่ทำการในส่วนที่ควรยืดหยุ่น ก็เท่ากับยิ่งเพิ่มสถานะ “ไร้ทางออก” ให้ฝ่ายก่อความไม่สงบมากขึ้น และฝ่ายนั้นจะยิ่งเพิ่ม “แรงกระทำคล้ายแรงดันออกจากปล่องภูเขาไฟ” ในมิติอื่นหนักขึ้นและวันหนึ่งประชาชนที่หวาดกลัว หมดที่พึ่ง สิ้นหวังและหลงผิด อาจร่วมกันกดดันรัฐบาลให้จำเป็นต้องยอมในสิ่งที่ควรยืนหยัดในที่สุด ร้ายยิ่งไปกว่านั้น หากยอมยืดหยุ่นในส่วนที่ควรยืนหยัดจะเป็นด้วยเสียรู้ เห็นผิด ยึดติดลัทธิยอมจำนน หรือเพื่อคะแนนเสียงหรือเพื่อประชานิยมก็ยิ่งพ่ายแพ้อย่างเฉียบพลัน

ความสำเร็จในการปฏิบัติการร่วมระหว่างองค์กร (Interagency Operations)

จังหวัดยะลาได้กำหนดกลไก (Mechanism) พันธกิจ (Mission) และกระบวนการ (Process) ในการทำงานร่วมกันระหว่างพลเรือนกับทหารอย่างใกล้ชิดทุกระดับ ตั้งแต่จังหวัดลงไปจนถึงหมู่บ้าน ส่วนหนึ่งกำหนดขึ้นโดยหน่วยเหนือของแต่ละฝ่าย คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า) อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการประสานงานและริเริ่มขึ้น โดยความเห็นชอบร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา (ผู้นำฝ่ายพลเรือน) และผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจยะลา (ผู้นำฝ่ายทหาร) และหมายรวมถึงผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดยะลา และภาคส่วนอื่น ๆ

ส่วนระดับอำเภอ จะเน้นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหัวหน้าหน่วยงาน ๓ ฝ่าย ได้แก่ นายอำเภอ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจระดับอำเภอ (ผู้บังคับกองพัน) และผู้กำกับการสถานีตำรวจในพื้นที่

การแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดยะลา จึงถูกกำหนดให้ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการร่วมระหว่างหน่วยเฉพาะกิจยะลา กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดยะลา และจังหวัดยะลา โดยมีเป้าหมายให้ผู้บังคับหน่วย ๓ ฝ่าย ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัด (ปกครอง ตำรวจ ทหาร) ร่วมกันตรวจสอบ/คัดกรองบัญชีกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง/แนวร่วมในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบันและมีข้อมูลตรงกันเพื่อนำไปกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

ในพื้นที่ ส่วนการเข้าดำเนินการกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ให้นายอำเภอ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจยะลา และผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอ จัดชุดเจรจาในพื้นที่ไปเจรจากับญาติหรือบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อชักจูงโน้มน้าวให้มอบตัวกับทางราชการ โดยทางราชการจะช่วยเหลือตามขั้นตอนของกฎหมายในการขอประกันตัวหรือการปล่อยตัวชั่วคราวจากศาลหรือชั้นพนักงานสอบสวนพร้อมทั้งการช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวเรื่องอาชีพและการศึกษา เป็นต้น

นอกจากนี้ จังหวัดยะลายังได้ตกลงร่วมกับผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจยะลา และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดยะลาในการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่ไม่ยอมมอบตัวและยังคงมีความเคลื่อนไหวในการก่อเหตุรุนแรงให้จัดตั้งชุดปฏิบัติการร่วม เร่งรัด และติดตามบุคคลเป้าหมายในคดีความมั่นคง หรือผู้ต้องหาที่หลบหนีหมายจับคดีอาญา หมายจับตาม พรก. ฉุกเฉิน (ชุดจรยุทธ์ร่วม พตท.) โดยมอบหมายให้นายอำเภอ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจระดับอำเภอ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอ คัดเลือกบุคคลจากฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหารในพื้นที่ เข้าทำหน้าที่ในชุดปฏิบัติการร่วมดังกล่าวและให้คัดเลือกสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอำเภอ (อส.) ซึ่งเป็นราษฎรในท้องที่ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติการพิเศษและได้รับการทดสอบความไว้วางใจแล้ว เข้าร่วมงานด้วย ขณะที่ระดับตำบลและหมู่บ้านได้เน้นการเพิ่มบทบาท (Empowerment) ของผู้นำ ๔ เสาหลัก (ผู้ใหญ่บ้าน อีหม่าม สมาชิก อบต. และผู้อาวุโสในหมู่บ้าน) และกำลังประชาชน ซึ่งได้แก่ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และมวลชนจัดตั้งต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม (Participation) ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง เช่น การจัดทำภูมิตกหมู่บ้าน (ภาษามลายูถิ่นเรียกว่า ฮุกมปาเก๊ะ) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้านให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างแท้จริง (Ownership) โดยมีคณะทำงานตำบล จากส่วนราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้แก่ผู้นำ ๔ เสาหลัก ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา (พลเรือน) ได้ตกลงร่วมกับผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจยะลา (ทหาร) และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดยะลา (ตำรวจ) ว่าหมู่บ้านหรือชุมชนใดที่ผู้นำ ๔ เสาหลักสามารถดูแลแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านได้ตามหลักการข้างต้น ทางราชการจะเริ่มลดการปฏิบัติการทางยุทธการลง โดยถือว่าหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นมีความเข้มแข็ง สามารถดูแลจัดการแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้านและคุ้มครองตนเองได้

เมื่อได้พิจารณาถึงสาเหตุ ปัจจัย ตลอดจนรูปแบบในการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีมาอย่างต่อเนื่องและมีการปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งในประเทศและต่างประเทศดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบยุคใหม่ (Modern Insurgency) การใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามกองกำลังติดอาวุธ กระทำได้ยากมาก เพราะกองกำลังติดอาวุธ ก็คือ “ประชาชน” ที่ปะปนอยู่ในท่ามกลาง “ประชาชน” นั้นเอง ส่วนการใช้กำลังทหารในงานพัฒนาและงานในมิติของสังคมอื่น ๆ ตามลำพังก็ยิ่งเพิ่มความยากลำบากมากขึ้นเพราะทหารไม่มีทักษะในงานเหล่านั้นเหมือนกับพลเรือน จึงเปรียบเสมือนการ “พยายามรับประทานซูปด้วยมีด” ซึ่งนอกจากเป็นไปด้วยความยากลำบากแล้ว ยังอาจเกิดความเสียหายได้มาก เช่น ซูปอาจจะเปรอะเปื้อนเสื้อผ้าผู้รับประทาน ดังนั้น จึงควรร่วมมือกับฝ่ายพลเรือน ซึ่งมีข้อเด่นทุกข้อ (ทักษะของงานในบริบทสังคมและพัฒนา) อยู่ในมือ ก็จะทำให้สามารถรับประทานได้ทั้งสติกและซูป ซึ่งเป็นอาหารชุดเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากนำการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบยุคใหม่ไปเปรียบเทียบกับ การต่อสู้คดีในศาล เจ้าหน้าที่ทหารและพลเรือน จะเป็นเพียง “ทนายฝ่ายจำเลย” เท่านั้น ในขณะที่รัฐคือ “จำเลย” และประชาชน

คือ “ผู้พิพากษา” ดังนั้น เจ้าหน้าที่รัฐทั้งพลเรือนและทหารต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในบทบาทที่เหมาะสม จึงจะประสบความสำเร็จและประชาชนหรือผู้พิพากษาจะพิพากษาได้ว่าฝ่ายใดผิดหรือฝ่ายใดถูกนั่นเอง

๓. เทคนิคที่ใช้ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาที่ประสบความสำเร็จ

เทคนิคหลากหลายที่ปรับใช้ตามสถานการณ์

สถานการณ์การเปลี่ยนผ่านทั้งการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการปฏิบัตินโยบายของคมนาคมไทย ซึ่งมีผลกระทบหลายประการ สำหรับการเปลี่ยนผ่านนี้ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด และผลกระทบก็แตกต่างกันด้วยเช่นกัน แล้วประเทศไทยจะอยู่ตรงไหนและอยู่อย่างไรในการเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นคำถามสำคัญซึ่งคนที่ให้คำตอบได้ดีที่สุด คือ **คมนาคมไทยที่ทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขอยู่ทั่วประเทศ** ดังนั้น คมนาคมไทยจึงมีส่วนทำให้ประเทศขับเคลื่อนไปได้ด้วย และพวกเราถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในช่วงสำคัญของประวัติศาสตร์ประเทศไทย ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้มีความสำคัญมากที่พวกเราจะได้ใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายสิบปีในการดูแลประชาชน และเป็นช่วงเวลาสำคัญที่พวกเราจะได้ใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยได้ประโยชน์สูงสุดในการเปลี่ยนแปลงนี้

พ่อเมืองทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุข : นักบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาจังหวัด

การสร้างสมดุลของการพัฒนา ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่สามารถเห็นภาพรวมของทั้งจังหวัด เห็นจุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส และความเสี่ยง เราข้าราชการมหาดไทย จึงเป็นผู้ที่จะเห็นได้ว่า การพัฒนาในจังหวัด มีความสมดุลมากน้อยเพียงใด เรื่องที่ขาดสมดุลย่อมสะท้อนออกมาผ่านเป็นปัญหาของจังหวัดและเรื่องไหนที่จังหวัดยังขาดความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

สิ่งสำคัญประการแรก : พัฒนาจังหวัดอย่างมียุทธศาสตร์ (be strategic) และจุดเน้นที่ชัดเจน นักบริหารที่มีกลยุทธ์ จะรู้ว่าน้ำหนักความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ อยู่ตรงไหน ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า ในจังหวัดมีอะไรเป็นสิ่งที่ท้าทายสำคัญ ๆ ในช่วง ๒ - ๓ ปีข้างหน้า (Key challenges) มีเรื่องสำคัญ ๆ **ที่ต้องแก้ไขเป็นลำดับต้น ๆ (Priority)** เพื่อตอบโจทย์ความท้าทายเหล่านี้ ประกอบกับมองให้ทะลุ หาให้เจอว่าเรื่องไหนที่ทำแล้วจะช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงดี ๆ ไม่ใช่ทุกเรื่อง กระจัดกระจาย ต้องมีเรื่องสำคัญที่เน้นหนัก ซึ่งโดยรวมแล้วกลยุทธ์สำคัญ คือ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและอะไรคืองานที่ต้องทำก่อน/หลัง เราต้องทราบก่อนว่า อะไรเป็นเรื่องสำคัญ ๆ ที่พวกเราจะให้น้ำหนักในการพัฒนาในจังหวัด และอะไรเป็นวาระการพัฒนาหลักของจังหวัดโดยมีเหตุผล/ข้อสนับสนุนอย่างชัดเจนว่าทำไมจึงเป็นเรื่องเหล่านี้ ในการพิจารณาประเด็นเหล่านี้ จงอย่าลืมนึกถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

ประการที่สอง : การสร้างคุณค่าและความเข้มแข็งให้กับผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการท้องถิ่น ในการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value added) ให้กับสินค้าหรือบริการในจังหวัด ผลที่ตามมา คือ การเพิ่มรายได้ ขยายตลาด **สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน** เป็นการมองหาอะไรที่เป็นจุดแข็ง จุดขายของจังหวัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจมีอยู่แล้วหรืออาจเป็นสิ่งที่เราอยากพัฒนาขึ้นมาใหม่ก็ได้ ควรเน้นว่าอะไร คือ คุณค่าเพิ่ม (Value added) ที่เราจะเพิ่มเติมเข้าไปใน Product/Service champion อันเป็นสิ่งจำเป็นสนับสนุนต่อห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าหรือบริการนั้น

ต่อเนื่องได้ ที่เป็นสินค้าท้องถิ่นที่ตอบโจทย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขายได้ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ สิ่งที่ต้องทำคือ ต้องทราบว่าอะไรเป็นจะ Product/Service champion ของจังหวัด อะไรเป็น “คุณค่า” ที่ควรเพิ่มเข้าไป แล้วพวกเรามีแนวทางอย่างไรในการสร้างคุณค่าเพิ่มเหล่านี้ มีเหตุผลข้อมูลสนับสนุนอย่างชัดเจนว่าทำไมจึงเป็นเรื่องเหล่านี้

ประการที่สาม : การให้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นฐานรากของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากลงไปให้หมู่บ้านที่ชุมชน ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานที่สุดของระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยหมู่บ้าน/ชุมชน **ต้องเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตนเอง** ในทางเศรษฐกิจ หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นได้ทั้งฐานการผลิต การแปรรูป การจัดทำวัตถุดิบ และการท่องเที่ยว สำหรับทางสังคมเป็นหน่วยสังคมที่ช่วยเสริมครอบครัว การดูแลสุขภาพ ความเป็นอยู่ การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ช่วยเหลือดูแลกันได้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นกลไกที่สำคัญในการจุดประกาย และจุดประเด็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับหมู่บ้านและชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมคิดหาความจำเป็นที่สำคัญของการพัฒนาและวางแผนการปรับปรุง และพัฒนาความเจริญมาสู่ท้องถิ่น

ประการที่สี่ : คิดถึงการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง **ระดับแรก :** การเชื่อมโยงภายในจังหวัด เป็นการทำงานต้องร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ ให้ได้ **เพื่อสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ไกลกว่าการร่วมรับฟังความเห็นเป็นความร่วมมือทั้งการคิดและการลงมือทำ** ร่วมมือกับหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรมจังหวัดในการพัฒนาสินค้าหรือบริการที่เป็น Champion ร่วมมือกับภาคสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน **ระดับที่สอง :** การเชื่อมโยงภายในประเทศ เป็นการเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ ที่ต่างมีจุดแข็งที่จะเสริมกันได้ อาจหมายถึงจังหวัดรอบข้างที่อาจร่วมมือในเรื่องของการผลิตสินค้าและบริการ หรือการท่องเที่ยว **ระดับที่สาม :** การเชื่อมโยงกับชายแดนเพื่อนบ้านหรือต่างประเทศต้องคิดถึงการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย **จังหวัดในประเทศเพื่อนบ้านที่มีบางอย่างเชื่อมโยงกัน** สองฝ่ายจะได้ประโยชน์ร่วมกัน ขอให้เป็นการเชื่อมโยงที่มีรูปธรรมของการแลกเปลี่ยนหรือความร่วมมือในเรื่องที่สอดคล้องกับจุดเน้นของจังหวัด อย่าแค่เซ็น MOU แล้วก็ไม่มีอะไรต่อจากนั้น

ประการที่ห้า : ปรับกลยุทธ์และโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมกับภาวะการขาดแคลน ปัจจัยทางการบริหารและสถานการณ์ในพื้นที่

กลไกการทำงานในพื้นที่ (ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด/อำเภอ, ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ และชุดปฏิบัติการตำบล) ต่างมีความสัมพันธ์ ร่วมบูรณาการและเชื่อมโยงกัน

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด/อำเภอบูรณาการราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนในพื้นที่มาทำงานร่วมกัน เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาในกรอบอำนาจหน้าที่โดยตรงแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) รับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การให้บริการข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในการติดต่อส่วนราชการต่าง ๆ

ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ นายอำเภอทำหน้าที่บูรณาการร่วมกับส่วนราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร และภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่และปัญหาความมั่นคงภายในต่าง ๆ

ชุดปฏิบัติการตำบล การบูรณาการราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และภาคประชาชน ในตำบลมาทำงานร่วมกันทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ปัญหาความต้องการหรือข้อเรียกร้องของประชาชน ในตำบล หมู่บ้าน เพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ย แก้ไขปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือให้ได้ข้อยุติ

ผู้ว่าราชการจังหวัด ที่เป็นมากกว่า “นักปกครอง”

พ่อเมือง เป็นนักบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ “การพัฒนาจังหวัด” อย่างสมดุล โดยการพัฒนา จังหวัดอย่างมียุทธศาสตร์ และจุดเน้นที่ชัดเจน การสร้างคุณค่าและความเข้มแข็งให้กับสินค้าหรือบริการในจังหวัด การให้ชุมชนเป็นฐานรากของการพัฒนา ให้ความสำคัญคิดถึงการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องดังจะเห็นได้ จากการพัฒนาจังหวัดสงขลาให้เป็นประตูการค้า Asean Economic Community (AEC) ได้แก่ โครงการ ขยายเพิ่มช่องทางรถบรรทุกขนสินค้าและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การเร่งรัดแก้ไขปัญหาดิน โครงการปรับปรุงด้านพรมแดนสะเดา การแก้ไขปัญหาดินโครงการก่อสร้างด้านศุลกากรสะเดาแห่งใหม่ โครงการ ก่อสร้างสถานีรถไฟปาดังเบซาร์ (สถานี ๒) ฝั่งประเทศไทย **การพัฒนาระบบขนส่งในจังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์** ได้แก่ โครงการศึกษาความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม และผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม และแผนการลงทุน ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองแนวใหม่ สายอำเภอหาดใหญ่ - ชายแดนไทย - มาเลเซีย โครงการขยายท่าเทียบเรือน้ำลึกสงขลา - สิงหนคร (พัฒนาคมนาคมขนส่งทางน้ำ) ข้อเสนอระบบรถไฟรางคู่ (พัฒนาคมนาคมขนส่งทางราง) เพิ่มศักยภาพจังหวัดสงขลาเป็นเมืองหลวงของ AEC คือ การพัฒนาคมนาคม ขนส่งทางอากาศ การเพิ่มเส้นทางเดินอากาศในประเทศและต่างประเทศรวมถึงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก โครงการแก้ไขปัญหาคอขวดภัยพิบัติใหญ่ตามพระราชดำริ

นอกจากนี้ระหว่างดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาได้ลงไปเจรจาต่อรองกับเครือข่าย เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งภาคใต้ และนำตัวแทนเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งไปเจรจากับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง พาณิชยที่กรุงเทพมหานคร จนได้ข้อยุติและผู้ชุมนุมยอมสลายการชุมนุม ซึ่งในภาวะวิกฤต คนมหาดไทยต้องแสดงความจริงใจในการเผชิญปัญหาและลงพื้นที่บัญชาการเหตุการณ์ด้วยตัวเอง

๔. ข้อคิดสำหรับการปฏิบัติราชการของคนมหาดไทยในยุคปัจจุบันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

เนื่องจากคนของกระทรวงมหาดไทยต้องทำหน้าที่ทั้งในฐานะข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทยและ ในฐานะผู้แทนของรัฐบาลที่มีหน้าที่นำนโยบายของรัฐบาล กระทรวง และหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนกลางไปปฏิบัติ ในพื้นที่ร่วมกับข้าราชการจากกระทรวงต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัด และอำเภอ ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดินกำหนดไว้ ดังนั้น คนมหาดไทยจะทำหน้าที่ทั้งสองประการให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จึงต้องมี ประสบการณ์ในการทำงานทั้งในพื้นที่ชนบท ส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ไม่ใช่เพียงมีประสบการณ์ทำงานในพื้นที่ใด เพียงพื้นที่เดียวเท่านั้น เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้สามารถทำหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนได้อย่างแท้จริง สามารถมองเห็นทั้งภาพรวมของปัญหา และรายละเอียดในวิธีการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน รวมทั้งสามารถ นำนโยบาย ระเบียบกฎหมาย และประสบการณ์ของการทำงานจริงมาเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาให้กับพี่น้อง ประชาชนได้ คนมหาดไทยจึงเป็นคนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ เปรียบเสมือน "ลมใต้ปีก" ของการพัฒนาประเทศ ให้ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ จึงขอให้คนมหาดไทย

ทุกคนมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รู้จักการเสียสละความสุขส่วนตัว มุ่งมั่นทำงานให้กับประชาชน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนที่ผิดกฎหมาย

คนมหาดไทย...ลมใต้ปีก...ของการพัฒนาประเทศ

ไม่บ่อยครั้งที่ชีวิตคนเราจะมีโอกาสสร้างคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น ผมจึงขอให้พวกเราได้ตั้งใจและทุ่มเทกำลังความสามารถ เพื่อตอบแทนคุณแผ่นดินเกิดของพวกเรา

ถ้าพวกเราทำสำเร็จในครั้งนี้ เราจะเป็นบุคคลสำคัญของประเทศในยุคสำคัญที่สุดยุคหนึ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคหลายอย่างในปัจจุบัน แต่ผมเชื่อมั่นในพลังของคนไทย และเชื่อมั่นในพลังของพวกเราชาวมหาดไทยทุกคน

ผมขอเป็นกำลังใจให้แก่พวกเราทุกคน ให้สามารถทำงานผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ โดยพวกเราจะต้องไม่ทุจริต คิดไม่ชอบ หรืออาศัยอำนาจหน้าที่ไปแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาเป็นประโยชน์ส่วนตน

เมื่อตอนเด็ก ๆ ผมเคยสงสัยว่าทำไมเครื่องบินที่เป็นเหล็กทั้งลำถึงบินขึ้นสูงได้ จนโตขึ้นถึงเข้าใจเรื่องหลักพลศาสตร์ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ แรงลมใต้ปีกที่พุงให้เครื่องบินลอยขึ้นฟ้าได้ **ลมใต้ปีก คือ แรงหนุนเสริมให้เครื่องบินทะยานสู่จุดหมายได้** ผมยินดีและยืนยันว่าจะเป็น “ลมใต้ปีก” ที่ช่วยสนับสนุนให้พวกเราทุกคนได้ก้าวไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน เพราะความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ จะไม่ใช่ความสำเร็จของใครผู้ใด ผู้หนึ่ง แต่เพียงผู้เดียวแต่เป็นความสำเร็จของประชาชนชาวไทยทุกคนใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

*****

นายฉัตรชัย พรหมเลิศ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

๑. ข้อมูลประวัติ

วัน เดือน ปีเกิด ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ประวัติการศึกษา

- รัฐศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอบรมหลักสูตร

- หลักสูตรนายอำเภอ รุ่นที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๓๘
- หลักสูตรนักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ ๔๑ พ.ศ. ๒๕๔๓
- หลักสูตรนักบริหารระดับสูง (นบส.) สำนักงาน ก.พ. รุ่นที่ ๔๒ พ.ศ. ๒๕๔๖
- หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะ สำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๓ สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๖
- หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นปี พ.ศ. ๒๕๔๙
- หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) รุ่นที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๓
- หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร.) รุ่นที่ ๑๖ สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๖
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการบริหารพัฒนาเมือง (มหานคร รุ่นที่ ๒) กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๖
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงอาเซียน สำนักงาน ก.พ. รุ่นที่ ๒ ปี ๒๕๕๖
- หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วตท.) รุ่นที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๕๕๗
- หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการพัฒนายุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ ๑๙ พ.ศ. ๒๕๕๗
- หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส. ๗) รุ่นที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๕๙
- หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ตำแหน่งหน้าที่สำคัญในอดีต

- ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์
- ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เรงรัดพัฒนาชนบทจังหวัดสิงห์บุรี
- ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ เรงรัดพัฒนาชนบทจังหวัดนครสวรรค์
- ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๒ เมษายน ๒๕๔๗ ผู้อำนวยการสำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี
- ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ

๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มหาวชิรมงกุฏ

ผลงาน/กิจกรรม/การปฏิบัติที่โดดเด่น หรือได้รับการยกย่องเป็นที่ประจักษ์

- รองประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๐)
- กรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน)
- คณะกรรมการมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ปัจจุบัน)
- คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗)
- ประธานกรรมการกิจการสัมพันธ์ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗)
- ประธานกรรมการการประปาส่วนภูมิภาค (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๖๓)
- คณะกรรมการบริหารกิจการขององค์การสวนยาง (พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗)
- คณะกรรมการการประปาส่วนภูมิภาค (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๓)
- นายกสมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘)
- กรรมการในคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน)
- ประธานกรรมการคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคม ในคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล (พ.ศ. ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน)
- ประธานคณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวง (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน)
- ประธานคณะกรรมการการไฟฟ้าภูมิภาค (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ปัจจุบัน)

รางวัลที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

- โล่เกียรติยศ พร้อมประกาศเกียรติคุณ “๑๐ เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์” (Creative City) โครงการ ลพบุรี “เมืองแห่งนวัตกรรมแห่งพลังงานทดแทน (Lopburi : Creative City For Sustainable Energy) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา
- รางวัลพระราชทานอาสาสมัครดีเด่น จากมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก สภากาชาดไทย
- รางวัลพระราชทานเทพทอง จากสมาคมวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
- รางวัลดาวจรัสฟ้า ราตรีแห่งเกียรติยศ จากสมาคมแห่งสถาบันพระปกเกล้า
- รางวัลนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาฯ ดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๕ สาขาข้าราชการประจำ
- รางวัล “พระกนิณี” บุคคลแบบอย่าง “คนดี คิดดี สังคมดี ตามรอยพระยุคลบาท” ประจำปี ๒๕๕๖ จากสมัชชานักจัดรายการข่าววิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
- รางวัล “ระฆังทอง” (บุคคลแห่งปี) ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๗ จากสมัชชานักจัดรายการข่าววิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
- รางวัล “บุคคลคุณธรรมแห่งปี” ประจำปี ๒๕๕๗ จากมูลนิธิธรรมลักษณะศิลา

หลักคตินักบริหาร

- มิตรภาพ เรียบง่าย ได้สาระ
- สร้างเครือข่าย กระจายความรับผิดชอบ
- สร้างความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา
- สร้างศรัทธาจากประชาชนและเพื่อนข้าราชการ
- บริหารสถานการณ์ บริหารความคาดหวัง
- ถูกกฎหมาย ไม่ยึดติดรูปแบบ
- รักษาองค์กร สะท้อนความเป็นคนมหาดไทย
- Self Disruption

๒. ก้าวเข้าสู่อาชีพราชการ

คนมหาดไทยเกือบทุกคน ส่วนใหญ่เริ่มต้นด้วยการสอบเข้าไปเรียนในทางสังคมศาสตร์ เช่น คณะรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จะมีไม่มากนักที่จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ หรือสาขาอื่น ๆ ผมเองก็มีความมุ่งมั่นเช่นเดียวกับชาวสิงห์มหาดไทยทุกคน ผมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้เข้าเรียนที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จนสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕

ก้าวแรก ที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เมื่อจบปริญญาตรีรัฐศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ก็สอบเข้าเป็นปลัดอำเภอ และสอบบรรจุได้ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ใช้เวลาเรียนรู้การเป็นนักปกครอง ในช่วงแรกนี้ ๑๓ ปี เริ่มตั้งแต่การเป็นปลัดอำเภอ ที่กิ่งอำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ตั้งใจฝึกฝนเรียนรู้ลักษณะงานการเป็นผู้ปฏิบัติ ได้มีโอกาสรับราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัด ซึ่งได้เรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และได้ผ่านตำแหน่งต่าง ๆ ในทุก ๆ มิติ ทั้งในพื้นที่ในส่วนภูมิภาคและราชการในส่วนกลาง จนกระทั่งจบโรงเรียนนายอำเภอแล้วได้ไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอที่กิ่งอำเภอแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙

ก้าวที่สอง ในสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.)

จากชีวิตนักปกครอง ก้าวเดินสู่ชีวิตของนักพัฒนาชนบทในสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) เป็นอีกช่วงเวลาหนึ่งที่ทำให้ผมได้เรียนรู้มุมมองของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในชนบท และสามารถนำมาประกอบแนวคิดวิเคราะห์การบริหารงานที่สร้างดุลยภาพของการปกครองควบคู่ไปกับมิติของการพัฒนาได้เป็นอย่างดี เมื่อก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในวันข้างหน้า ด้วยการสั่งสมประสบการณ์ ผ่านตำแหน่งสำคัญที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ในตำแหน่ง รพช.จังหวัดสิงห์บุรี และ รพช.จังหวัดนครสวรรค์

ก้าวที่สาม ในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากชีวิตนักพัฒนา เดินหน้าสู่ชีวิตของนักบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน ในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามนโยบายรัฐบาลขณะนั้น ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในยุคก่อตั้ง

ปก. ที่เริ่มต้นจากความไม่พร้อมสำหรับปัจจัยการบริหาร ทั้งด้านของ คน เงิน และงาน... แต่ก็เป็นเวลาหนึ่งของชีวิตที่ทำให้ผมได้เรียนรู้การทำงานในสภาวะที่ขาดแคลน รวมไปถึงงานในภารกิจของ ปก. ที่ส่วนใหญ่จะเป็นการบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้ลุล่วงผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ผ่านตำแหน่งสำคัญ ๆ ทั้งตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักช่วยเหลือผู้ประสบภัย และรองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่มิประโยชน์อย่างมากในการมีส่วนร่วมวางรากฐานการจัดการภัยพิบัติของชาติ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ก้าวที่สี่ ชีวิตการเป็นพ่อเมือง

ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นตำแหน่งที่นักปกครองทุกคนใฝ่ฝันว่าจะต้องก้าวไปถึงให้ได้ ผมได้มีโอกาสก้าวไปถึงชีวิตการเป็นพ่อเมืองในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และได้อยู่ทำหน้าที่นี้ถึง ๓ ปี การเป็นพ่อเมืองลพบุรี เป็นช่วงเวลาที่ผมต้องบริหารคน เงิน และงาน จากทุกกระทรวง บริหารปัญหาและความต้องการของพื้นที่ให้ลงตัว เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และทำให้คนลพบุรีทุกภาคส่วนมีความสุขให้ได้ ซึ่งผลงานที่ออกมา ก็เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยในช่วงของการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีนี้ มีสถานการณ์น้ำท่วมภาคกลางครั้งใหญ่ที่สุด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และ พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งลพบุรีก็เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงมาก ผมได้ทำหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีโดยใช้ทั้งประสบการณ์ความเป็นฝ่ายปกครอง ประสบการณ์การพัฒนาชนบท และที่สำคัญคือ ประสบการณ์ในการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินมาปรับใช้ร่วมกับทุกองคาพยพในพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพื่อแก้ไขสถานการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ให้คนลพบุรีเดือดร้อนน้อยที่สุด เกิดความสูญเสียน้อยที่สุด และคลี่คลายกลับสู่สภาวะปกติได้เร็วที่สุด จนสถานการณ์ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี หลักคิดที่นำมาใช้ในช่วงของการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีที่ช่วยให้ผมสามารถรวบรวมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ทั้งฝ่ายราชการภูมิภาค ฝ่ายการเมืองในพื้นที่ ฝ่ายท้องที่ และฝ่ายท้องถื่น ฝ่ายกำลังคือทหารและตำรวจ และที่สำคัญคือฝ่ายเอกชน และประชาชน ผมจะเข้าหาทุกคนทุกฝ่าย ด้วยหลักคิดของการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดที่เปี่ยมไปด้วย “มิตรภาพ เรียบง่าย ได้สาระ” ทุกคน คือ มิตร ทุกคนคือเพื่อน ทุกคนสามารถเข้าถึงเราได้ด้วยความเรียบง่ายของเรา และทุกการเข้าถึง ทุกการปรึกษาหารือจะต้องได้สาระเสมอว่าใครมีความสามารถอะไร ใครมีศักยภาพด้านไหน ใครหรือพื้นที่ไหนต้องการอะไร ปัญหาของพื้นที่คืออะไร และจำเป็นต้องแก้ไขด้วยวิธีการใด ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ ทั้งตามนโยบายข้อสั่งการของรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย และเกิดความพึงพอใจจากทุกฝ่ายในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

ก้าวที่ห้า กลับสู่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จากผลงานการบริหารสถานการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - พ.ศ. ๒๕๕๔ ในช่วงเวลาของการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ที่สามารถบริหารจัดการสถานการณ์ให้คลี่คลายได้อย่างรวดเร็ว เป็นผลงานที่ถูกพูดถึงกันมากกว่าทำให้ผมได้รับเลือกให้มาทำหน้าที่บริหารภารกิจแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติฉุกเฉินในภาพรวมของประเทศ ในตำแหน่งอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ การกลับมา ปก. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ นี้ ต้องไม่เหมือนเมื่อครั้งตั้ง ปก. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลาผ่านไป ๑๐ ปี ปก. จะต้องก้าวเดินไปให้เร็วกว่าเดิม ต้องเป็นก้าวเดินที่มีพลัง มีศักยภาพมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะได้ช่วยเหลือสนับสนุนทุกหน่วยงานให้มีความพร้อม

ที่จะรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดปี ผมได้ระดมสมองจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางที่จะปรับปรุงหน่วยงานกลางด้านการจัดการภัยพิบัติของประเทศนี้ให้พร้อมที่จะทำงานให้รัฐบาลและกระทรวงมหาดไทย หลักคิดที่ผมนำมาใช้ในขณะเป็นอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สำคัญคือ “การสร้างเครือข่าย กระจายความรับผิดชอบ” เพราะการบริหารจัดการสถานการณ์ภัยพิบัตินั้น เป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลว่าไม่มีหน่วยงานใดที่จะรับผิดชอบภารกิจนี้ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้เพียงหน่วยงานเดียว ด้วยลักษณะของภัยพิบัติที่หลากหลาย ทั้งภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ ภัยจากเทคโนโลยี และที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ คือภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศของโลก

การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดใน ป.ก. ทั้งในเรื่องการจัดทำอัตรากำลังและจัดวางกำลังคน การปรับปรุงประสิทธิภาพความพร้อมของ ป.ก. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางการสร้างเสริมความเข้มแข็งและความพร้อมให้หน่วยงานเครือข่าย ด้วยการแก้ไขระเบียบหลักเกณฑ์ให้หน่วยปฏิบัติทุกระดับ สามารถมีงบประมาณที่ใช้ได้จริงยามเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน การกระจายความรับผิดชอบที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพในภาพรวมของประเทศ ด้วยการสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานกลาง คือ ป.ก. หน่วยสนับสนุน เช่น ทหาร ตำรวจ หน่วยงานวิชาการ เช่น สาธารณสุข มหาวิทยาลัย องค์การระหว่างประเทศ และหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ เช่น จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ อาสาสมัคร หน่วยกู้ภัยต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมจับต้องได้ และน่าจะถูกใจ ตรงใจผู้ปฏิบัติงานทั่วประเทศ ก็คือการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการกู้ภัยที่ใช้งานได้จริงและทันกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นทุกปี ที่เห็นใช้งานกันและเป็นข่าวทางสื่อมวลชนบ่อย ๆ ได้แก่ เฮลิคอปเตอร์กู้ภัยที่ใช้ดับไฟป่าและดับไฟจากที่สูง ผลงานที่เกิดขึ้นเหล่านี้สามารถสร้างความชัดเจนในภาพรวมของการบริหารจัดการภัยพิบัติให้เกิดขึ้นได้ทั่วประเทศ การแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติเป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้นตามหลักวิชาการและตามมาตรฐานสากล ที่เราเรียกกันในหมู่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับทั่วโลกว่า “ระบบบัญชาการเหตุการณ์” หรือ Incident Command System ผลงานทั้งหมดทั้งหมดนี้ช่วยยกระดับการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามมาตรฐานของนานาชาติได้อย่างมีนัยสำคัญ

๓. ผู้ตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย

หลังจากเป็นอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนานถึง ๕ ปี ก็ได้รับความไว้วางใจจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอชื่อต่อคณะรัฐมนตรี ให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย ในวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำ เป็นความมุ่งหวังของนักปกครองมาทุกยุคทุกสมัยที่จะก้าวมาให้ได้ถึงตำแหน่งสำคัญนี้ เมื่อมาถึงตำแหน่งสำคัญที่สุด ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบความคาดหวัง ก็ย่อมมีมากที่สุดตามไปด้วย ซึ่งผมคิดอยู่เสมอว่าจะทำหน้าที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยให้ดีที่สุด ทำให้กระทรวงมหาดไทยเป็นองค์กรที่ทันสมัย ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน ทำให้คนมหาดไทยมีความสุขและจะสร้างความเข้มแข็งในการรักษาองค์กรได้อย่างไร ในช่วงเวลาที่เหลืออยู่อีก ๔ ปี ก่อนเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๔. บริหารงานอย่างไรในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

“สร้างความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา
สร้างศรัทธาจากเพื่อนข้าราชการและประชาชน
บริหารสถานการณ์ บริหารความคาดหวัง”

ผมบริหารคนด้วยการใช้หลักคิด “สร้างความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา สร้างศรัทธาจากเพื่อนข้าราชการ และประชาชน ”

๔.๑ สร้างความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชา

แม้ปลัดกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของข้าราชการประจำทั้งหมด แต่เราก็ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีและรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังและความต้องการของประชาชน โจทย์แรกของการเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นจากผู้บังคับบัญชาของเรา ทั้งในระดับรัฐมนตรีและระดับรัฐบาล หากเราทำได้ เราก็จะเป็นปลัดกระทรวงที่มีคุณค่า มีคุณภาพ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารราชการในกระทรวงมหาดไทยได้ ก่อนที่ผู้บังคับบัญชาจะเชื่อมั่นเรา เราต้องเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชาเสียก่อน ผมจะเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ครั้ง ว่าจะรับนโยบายของท่านรัฐมนตรีฯ ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อประชาชน จะทำให้ทุกอย่างพของกระทรวงมหาดไทยตอบสนองนโยบายของท่านรัฐมนตรีฯ และนโยบายรัฐบาลให้ได้ ผมจะนำพาข้าราชการประจำทำงานอย่างสุดกำลัง หากติดปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องใดที่เกินความสามารถของผม ผมจะนำเรียนปรึกษาท่านรัฐมนตรีฯ ในทันที โดยไม่มีปิดบังซ่อนเร้นใด ๆ ผมทำงานกับผู้บังคับบัญชา ด้วยการแสดงความตั้งใจ ความจริงใจ ความมุ่งมั่น ในแนวทางนี้ มาตลอด จากครั้งที่หนึ่งสู่ครั้งที่สองและสู่ทุก ๆ ครั้ง จนเกิดความเชื่อมั่นจากผู้บังคับบัญชาเหนือจากผมขึ้นไปทุกระดับ และนั่นคือความเชื่อมั่นที่เกิดขึ้นต่อกระทรวงมหาดไทยในภาพรวม มิใช่เป็นความเชื่อมั่นต่อตัวปลัดกระทรวงมหาดไทยแต่เพียงผู้เดียว นี่เป็นสิ่งสำคัญที่คนเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยต้องทำให้เกิดขึ้นให้ได้ การทำงานในตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยถึงจะราบรื่น กระทรวงมหาดไทยถึงจะอยู่ในสภาวะที่พร้อมทำงานมากที่สุด

๔.๒ สร้างศรัทธาจากเพื่อนข้าราชการและประชาชน

ผมบอกกับบรรดาข้าราชการกระทรวงมหาดไทยทุกสังกัดว่า ผมเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทยของคนมหาดไทยทุกคน ผมไม่มองคนเพียงแค่ว่า ใครจะมาจากไหน สถาบันใด สิ่งสีอะไร ผมจะให้โอกาสคนมหาดไทยทุกคน ทุกคนสามารถเดินเข้ามาพบผมได้ มาปรึกษาได้ มาแสดงความประสงค์ได้ว่าใครมีความสามารถอะไร ถนัดอะไร อยากไปทำงานที่ไหน อยากสอบอยากเลื่อนขึ้นตำแหน่งอะไร ที่ผ่านมามีความคับข้องใจอะไร มีปัญหาอะไร ทำไม่ถึงไม่ได้เลื่อน ทำไม่ถึงสอบไม่ได้สักที ผมรับฟังคนมหาดไทยทุกคนที่ตั้งใจมาพบ ผมเชื่อว่าเขาเหล่านั้นต้องมีความตั้งใจจริงหรือไม่ก็ต้องคาดหวังว่าผมจะช่วยไขข้อข้องใจให้เขาได้ ไม่อย่างนั้นคงไม่เสียเวลามานั่งรอพบผมอย่างแน่นอน การให้โอกาสคนมหาดไทยทุกคนให้สามารถเข้าถึงปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้เขาได้ระบายได้ แสดงความประสงค์ในสิ่งที่เขาอยากได้ อยากเป็น ผมต้องรับฟัง เมื่อผมรับฟังแล้ว ผมจะให้โอกาสทุกคนได้พิสูจน์ฝีมือของตนเอง ถ้าใครไม่ได้มีความบกพร่องเฉพาะตัว หรือเคยมีเรื่องมาก่อน ทุกคนก็จะได้รับการพิจารณา

ได้รับโอกาสให้เจริญก้าวหน้าในเส้นทางของตนเองอย่างถ้วนหน้าทุกคน สิ่งที่ปรากฏในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการกระทรวงมหาดไทยตลอด ๔ ปี ที่ผมเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย พวกเราจะเห็นได้ว่า ถ้าคนไหนเป็นคนทำงานดี มีฝีมือ มนุษย์สัมพันธ์ดี บุคลิกภาพไม่ได้มีปัญหาจนเกินกว่าจะรับได้ ทุกคนจะได้เติบโตในเส้นทางที่ตนตั้งใจไว้ เพราะผมเชื่อมั่นในการสร้างคนมหาดไทยที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการรักษากระทรวงมหาดไทย ที่พวกเราชาวสิงห์รัก ให้ดำรงความเป็นสถาบันที่เข้มแข็ง สามารถทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ในระยะยาว

๔.๓ การบริหารสถานการณ์และบริหารความคาดหวัง ด้วยหลักคิด “บริหารให้ถูกกฎหมายไม่ยึดติดรูปแบบ”

กระทรวงมหาดไทย เป็นกระทรวงสำคัญที่มีบทบาทในการรับนโยบายจากรัฐบาลมาปฏิบัติให้บรรลุผลในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เราเป็นแบบนี้มานานแล้ว หากแต่ในห้วงเวลา ๑๐ ปีหลังจากที่ผ่านมา เป็นยุคที่การรับรู้ข้อมูล การรับส่งข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทุกพื้นที่สามารถรับรู้ความเป็นไป หรือสิ่งที่เกิดขึ้นของพื้นที่อื่น ๆ ได้ในแบบ “ทันทีทันใด” เป็นปัจจุบันเท่าเทียมกัน การนำเสนอปัญหาความเดือดร้อน สามารถส่งผ่านเครือข่ายการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการไปสู่การรับรู้ของรัฐบาลและสังคมได้ตลอดเวลา สถานการณ์เช่นนี้ กระทรวงมหาดไทยย่อมต้องดำรงสถานะความเป็นหน่วยงานที่มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งจะเข้าไปแก้ไขปัญหาคาดหวังที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ในทุก ๆ วัน ได้อย่างทันท่วงที นี่คือการกิจสำคัญที่รัฐบาลคาดหวังการตอบสนองจากกระทรวงมหาดไทย และผมจะให้คำจำกัดความของบทบาทนี้ในทุกครั้งที่มีการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย ว่าภารกิจสำคัญนี้คือ “การบริหารสถานการณ์และการบริหารความคาดหวัง” มันคือสถานการณ์ที่ไม่ได้ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการราชการกระทรวงมหาดไทยหรือแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีแต่อย่างใด หากเป็นกระทรวงอื่น เราอาจได้ยินคำตอบว่า ยังไม่มีแผนงานที่จะดำเนินการแก้ไขให้ในขณะนี้ หรือไม่มีงบประมาณปีนี้จะกระทำได้ แต่กระทรวงมหาดไทยจะคิดและตอบแบบนี้ไม่ได้ เราจำเป็นต้องเข้ามา “บริหารสถานการณ์” และ “บริหารความคาดหวัง” เหล่านี้อย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ผมให้แนวทางปฏิบัติแก่ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่านที่จะต้องตอบสนองความคาดหวังเหล่านี้ด้วยการเข้าไปบริหารสถานการณ์ในโอกาสแรกอย่างน้อยเราต้องเข้าถึงพื้นที่ เราต้องเข้าถึงปัญหา เราต้องเข้าไปรับฟังว่ามันเกิดอะไรขึ้น สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดสถานการณ์คืออะไร ประชาชนคาดหวังอะไรจากรัฐบาลแล้วทำไมสถานการณ์นั้น ๆ ถึงไม่ได้รับการแก้ไขมาก่อน นี่คือบทบาทที่สำคัญที่สุดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งแท้ที่จริงแล้วนั่นก็คือ “มิติของการบริการประชาชน” อีกมิติหนึ่งนั่นเอง เป็นมิติในด้านการตอบสนองความต้องการโดยการเข้าไปรับรู้ปัญหาและความคาดหวังของสถานการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เราจะพบคำอ้างที่ว่า “ยังไม่เคยมีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชน...” สถานการณ์และความคาดหวังทั้งหลายเหล่านั้น ไม่ใช่เราสามารถแก้ไขได้สำเร็จเสร็จสิ้นด้วยหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทยเพียงหน่วยงานเดียว แต่เราสามารถรักษาสถานะของการเป็น “ต้นทางของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน” ให้กับพี่น้องประชาชนได้ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เรามีผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครครอบคลุมทุกพื้นที่

ของประเทศ เราปฏิเสธความคาดหวังที่เกิดขึ้นไม่ได้เลย นี่คือการท้าทายของกระทรวงมหาดไทยในช่วงกระแสของการปฏิรูป กระแสของการเปลี่ยนแปลง คำถามต่าง ๆ ที่ถามเข้ามาสามารถจับนัยสำคัญของความท้าทายเหล่านี้ได้ว่า “กระทรวงมหาดไทยมีไว้ทำไม” หรือ “ยังจำเป็นต้องมีกระทรวงมหาดไทยอยู่ต่อไปอีกหรือไม่” ในฐานะปลัดกระทรวงมหาดไทย จึงตอบสนองความท้าทายที่ถามเข้ามาสู่กระทรวงมหาดไทยนี้ มองเห็นวิกฤติเป็นโอกาส ด้วยการขยายผลจากกรอบแนวคิดไปสู่การกำหนดนโยบายและข้อสั่งการให้หน่วยปฏิบัติทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคทำงานในเชิงรุกให้มากขึ้น ทุกหน่วยต้องรู้คน รู้พื้นที่ รู้ว่าอะไรเป็นศักยภาพ รู้ว่าอะไรเป็นจุดอ่อน และเมื่อเห็นปัญหาแล้วผู้ว่าราชการจังหวัดต้องนำปัญหานั้นเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนรู้สึกว่าจะได้รับการดูแลให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยไม่ต้องรอให้มีการร้องเรียนเสียก่อนถึงค่อยแก้ไข การทำงานเชิงรุกด้วยการรู้คน รู้พื้นที่ช่วยให้กระทรวงมหาดไทยสามารถบริหารสถานการณ์ได้ในทันทีที่มีสถานการณ์ไม่ปกติเกิดขึ้น เกิดการร้องเรียนเกิดกระแสข่าวที่เป็นประเด็นทางสังคมต่าง ๆ หรือเมื่อมีข้อสั่งการจากรัฐบาล เราสามารถหาคำตอบได้ในเวลาไม่นานว่าสถานการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นที่ไหน ข้อเท็จจริงคืออะไร สาเหตุของปัญหาที่ต้องแก้ไขคืออะไร ความคาดหวังจากพี่น้องประชาชนคืออะไร แล้วนำเข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาที่เราต้องลดข้ออ้าง ลดข้อจำกัดทั้งหลาย โดยไม่ยึดติดรูปแบบขั้นตอนมาเป็นข้ออ้างเพื่อให้ประเด็นนั้นจบ ๆ ไป เพราะการยึดติดรูปแบบที่ทำให้แก้ไขสถานการณ์ไม่ได้ คำตอบแบบนั้นไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ไม่ได้ทำให้ประชาชนสมความคาดหวังแม้แต่น้อย ปัญหาหรือสถานการณ์หลาย ๆ ครั้ง ไม่จำเป็นต้องรอการเขียนแผน หรือรอการตั้งงบประมาณในอีกกี่ปีต่อ ๆ ไป ถึงจะเริ่มแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ๆ โดยให้พี่น้องประชาชนรอความหวังต่อไปได้ อำนาจหน้าที่และบทบาทของกระทรวงมหาดไทย โดยเฉพาะของผู้ว่าราชการจังหวัดในภูมิภาคนั้น สามารถเชื่อมโยงศักยภาพของหน่วยงานทุกประเภทในพื้นที่เข้าแก้ไขสถานการณ์ให้พี่น้องประชาชนได้ โดยไม่ต้องรอให้มีงบประมาณ มีโครงการพร้อมเสียก่อนเท่านั้น หลาย ๆ สถานการณ์สามารถแก้ไขได้ด้วยกำลังคน กำลังเครื่องจักรกล ยานพาหนะ หรือการเชื่อมโยงงบประมาณหรือการปรับเปลี่ยนงบประมาณที่มีอยู่ของบางหน่วยเข้าแก้ไขสถานการณ์เร่งด่วนที่เกิดขึ้นก่อนได้ ความคาดหวังของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนองจากภาครัฐ โดยมีหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทย เป็นกลไกสำคัญ ทั้งหมดนี้ก็คือ การบริการประชาชน บริการให้เขาเหล่านั้นหมดทุกข์ ให้เขาเหล่านั้นมีความสุข หรือก็คือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ตามปณิธานเมื่อครั้งแรกก่อตั้งกระทรวงมหาดไทย ที่ผมได้นำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานด้วยการเพิ่มน้ำหนักการทำงานให้ทุกหน่วยงานเชิงรุกมากขึ้น ในบทบาทการเป็นเจ้าภาพของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะรับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ ก่อนที่จะส่งต่อให้หน่วยงานที่มีภารกิจตรงกับสถานการณ์นั้นรับไปดำเนินการตามแผนและงบประมาณในลำดับต่อไป เมื่อทุกหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทยสามารถบริหารสถานการณ์ได้ บริหารความคาดหวังของประชาชนที่ประสบความสำเร็จได้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ คือคำตอบของความท้าทายที่เข้ามาสู่กระทรวงมหาดไทย กับคำถามที่ว่า “กระทรวงมหาดไทยมีไว้ทำไม” หรือ “ยังจำเป็นต้องมีกระทรวงมหาดไทยอยู่ต่อไปอีกหรือไม่” ได้อย่างชัดเจนที่สุด

๔.๔ การรักษาคำมั่นกระตือรือร้นความเป็นคนมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยก่อตั้งมาเป็นเวลายาวนาน ผ่านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจหน้าที่ตามการปฏิรูประบบราชการมาก็หลายครั้ง มีการยุบ การตั้ง การโยกหน่วยงาน ทั้งปรับออกและรวมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง

ของกระทรวงมหาดไทยก็หลายครั้ง โลกทุกวันนี้เป็นโลกที่เปลี่ยนแปลงเร็ว การสื่อสารระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในทุกพื้นที่เป็นไปได้โดยง่าย กระแสเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ มีบ่อยครั้งขึ้นถี่ขึ้น ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่เฉพาะแต่กระทรวงมหาดไทยเท่านั้น กระทรวงมหาดไทยจึงจำเป็นต้องคิดทบทวนบทบาทหน้าที่ กระบวนงาน โครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมเพียงพอ มีความจำเป็นหรือต้องปรับเปลี่ยนในส่วนใดหรือไม่อย่างไร แล้วระดมสมองกัน พร้อมรับฟังเสียงจากภายนอก มาประกอบให้ได้ข้อสรุปที่เหมาะสมลงตัว เป็นประโยชน์ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด เพื่อนำไปสู่การปฏิรูป กระทรวงมหาดไทยด้วยการตื่นตัวของเราเอง (Self Disruption) อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย เหมาะสมกับโลกปัจจุบันและเป็นการรักษาองค์กรกระทรวงมหาดไทยด้วยความตื่นตัวของคนมหาดไทยเอง สะท้อน หลักคิดการบริหารองค์กรของผมที่ข้าราชการทุกหน่วยจะได้ยินเสมอในการประชุมสังฆการต่าง ๆ ผมปรารถนา ให้คนมหาดไทยเป็นคนที่ทันสมัย เป็นข้าราชการที่มีความคล่องตัวหรือ Smart ที่ต้องรู้จักปรับตัวเอง ปรับองค์กร ของตัวเองให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับกาลปัจจุบัน อันจะทำให้เกิดผลดีต่อการรักษาองค์กรกระทรวงมหาดไทย ให้สามารถดำรงคงอยู่ได้ตราบนานเท่านาน และเป็นองค์กรที่มีประโยชน์ ต่อประเทศชาติ และประชาชน คนมหาดไทยต้องตื่นตัวที่จะปรับปรุงองค์กรของเราเองให้เป็นองค์กรที่มีโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่ มีกระบวนงาน ที่เหมาะสมกับความต้องการรับบริการของประชาชนในโลกปัจจุบัน เราไม่สามารถปฏิเสธกระแสแห่ง การปรับเปลี่ยนให้เกิดความทันสมัยได้ทุกองค์กร ทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนล้วนต้องพบเจอกระแส การปรับเปลี่ยน หากองค์กรใดไม่ปรับเปลี่ยนตัวเองก็จะถูกบังคับจากภายนอกให้ปรับเปลี่ยน ซึ่งจะเป็นการ ปรับเปลี่ยนแบบที่เราอาจไม่สามารถรักษาองค์กร รักษาความภูมิใจของความเป็นคนมหาดไทย เอาไว้ได้เลย ดังนั้น การปรับเปลี่ยนกระทรวงมหาดไทยด้วยคนมหาดไทยเอง (Self Disruption) เป็นวิธีการเดียวที่เราจะสามารถรักษา องค์กรกระทรวงมหาดไทยของเราให้ดำรงคงอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ได้ คนมหาดไทย ที่เกษียณอายุไปแล้วหันกลับมามองกระทรวงมหาดไทยเมื่อไรก็จะเกิดความภาคภูมิใจ คนมหาดไทยรุ่นต่อ ๆ ไป ก็จะไปก้าวเดินต่อไปแบบภาคภูมิใจในความเป็นคนมหาดไทย เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ทันสมัย มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นต้องมีอยู่คู่กับการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยได้ตลอดไป

๔.๕ สร้างศูนย์ราชการกระทรวงมหาดไทยแห่งใหม่

นอกจากการปรับปรุงองค์กรกระทรวงมหาดไทยในเรื่องโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่ วิธีปฏิบัติราชการ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมไทยแล้ว โจทย์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของกระทรวงมหาดไทย ที่รอคำตอบมานานหลายสิบปี ก็คือการหาที่ตั้งกระทรวงมหาดไทยแห่งใหม่ เพื่อก่อสร้างศูนย์ราชการ กระทรวงมหาดไทยที่สามารถให้กรมทุกกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทยมาอยู่ร่วมกัน ณ ที่ตั้งเดียวกันให้ได้ กระทรวงมหาดไทย ปัจจุบันก่อตั้งมาอย่างเข้าสู่ปีที่ ๑๓๐ แล้ว เรามีอาคารศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทยที่โดดเด่น เป็นสง่า ทรงคุณค่าทางจิตใจ และมีศิลปะร่วมสมัยที่งดงาม แต่ ณ วันนี้ ก็ถึงคราวที่ต้องขยับขยายเพื่อสร้างอนาคต ของคนมหาดไทยในยุคต่อไปให้มีผลความคืบหน้าให้ได้ ผมได้รับความกรุณาจากท่านรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา ให้การสนับสนุนการจัดหาที่ดินผืนใหม่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสิ่งที่ หาได้ยากลำบากยิ่งนักในยุคปัจจุบัน แต่ความสำเร็จก็เกิดขึ้นได้ เมื่อรัฐบาลอนุญาตให้กระทรวงมหาดไทยใช้พื้นที่

ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ขนาดพื้นที่กว่า ๑๘ ไร่ บริเวณวัดเศวตฉัตรวรวิหาร เขตคลองสาน เป็นที่ตั้งศูนย์ราชการ
กระทรวงมหาดไทยแห่งใหม่ ให้คนมหาดไทยในรุ่นต่อ ๆ ไปได้ใช้ปฏิบัติราชการได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ
สามารถสร้างประโยชน์และสร้างคุณค่าให้กับประเทศชาติและประชาชนชาวไทย

“ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน” คุณค่าของความเป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย ตลอดช่วงเวลา ๔ ปี
ที่ได้สร้างผลงานที่ผมภาคภูมิใจว่าสามารถจับต้องได้ ทั้งด้านการสร้างคนที่มีประสิทธิภาพ การรักษางาน
การปรับปรุงบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับโลกปัจจุบัน และผลงานชิ้นใหญ่ที่สุดที่จับต้องได้และจะคงอยู่
คู่กระทรวงมหาดไทยต่อไปในอนาคตข้างหน้า คือ การจัดหาที่ดินและงบประมาณก่อสร้างอาคารศูนย์ราชการ
กระทรวงมหาดไทยแห่งใหม่ ที่คนมหาดไทยทุกรุ่นทุกคนจะได้เกิดความภาคภูมิใจโดยถ้วนทั่วกันตลอดไป

*****

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๑๑๔๙ / ๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย

ด้วยกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อำนวยความเป็นธรรมให้แก่สังคม ส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัยและการพัฒนาเมือง ตลอดจนราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นภารกิจที่ครอบคลุมทั้งงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีกฎหมายที่รับผิดชอบหลากหลาย ประกอบกับแนวทางปฏิบัติยังมีความยุ่งยาก ซับซ้อน

ในการนี้ เพื่อให้การปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทยเป็นไปด้วยความเหมาะสม เรียบร้อย จำเป็นต้องมีคู่มือซึ่งรวบรวมข้อมูลสำคัญ แนวทางปฏิบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ที่ชัดเจน กระชับ ครบถ้วน สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ปฏิบัติงาน ประชาชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องสามารถสืบค้นข้อมูลได้โดยสะดวก จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานกรรมการ
๑.๒	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกิจการความมั่นคงภายใน	กรรมการ
๑.๓	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง	กรรมการ
๑.๔	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๑.๕	หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๖	หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๗	หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๘	ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี	กรรมการ
๑.๙	ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี	กรรมการ
๑.๑๐	ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี	กรรมการ
๑.๑๑	ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี	กรรมการ
๑.๑๒	ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
๑.๑๓	ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก	กรรมการ

/๑.๑๔ ผู้ว่าราชการ...

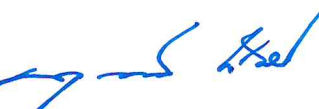
- ๑.๑๔ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ กรรมการ
- ๑.๑๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต กรรมการ
- ๑.๑๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา กรรมการ
- ๑.๑๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส กรรมการ
- ๑.๑๘ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
ด้านบริหาร กรรมการ
และเลขานุการ
- ๑.๑๙ นายทรงกลด สว่างวงศ์
รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รองเลขานุการ
- ๑.๒๐ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยเลขานุการ
- ๑.๒๑ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยเลขานุการ
- ๑.๒๒ ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยเลขานุการ
- ๑.๒๓ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- ๒.๑ กำหนดกรอบ/แนวทางในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย
- ๒.๒ มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูล เอกสาร ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรเพื่อจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย
- ๒.๓ กำกับ ควบคุม ดูแล ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย
- ๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย
- ๒.๕ ดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คณะผู้จัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย

คณะที่ปรึกษา

นายฉัตรชัย	พรหมเลิศ	ปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายชยาวุธ	จันทร	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายสมคิด	จันทมฤก	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายอรรชัชชู	สัมพันธ์รัตน์	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
นายนิรัตน์	พงษ์สิทธิถาวร	รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้สนับสนุนข้อมูล

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง	กรมที่ดิน
กรมการพัฒนาชุมชน	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กรมโยธาธิการและผังเมือง	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
การไฟฟ้านครหลวง	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
การประปาส่วนภูมิภาค	การประปานครหลวง
องค์การตลาด	องค์การจัดการน้ำเสีย
จังหวัดปทุมธานี	จังหวัดชลบุรี
จังหวัดสระบุรี	จังหวัดอุบลราชธานี
จังหวัดขอนแก่น	จังหวัดตาก
จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดภูเก็ต
จังหวัดสงขลา	จังหวัดนราธิวาส

บรรณาธิการบริหาร

นายบุญธรรม	ถาวรทัศนกิจ	ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ
------------	-------------	--------------------------------

หัวหน้ากองบรรณาธิการบริหาร

นางสาวดาราร	รักษาชาติ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาและบริหารจัดการความรู้
-------------	-----------	--

กองบรรณาธิการบริหาร

นางจรรย์ญา	ศรีไพร	นางสาวภัทรพันธ์	พัดีใส
นางสมคิด	วิวัฒน์บรรกุล	นายวีระ	แสงจันทร์
นางกาญจนา	แจ่มมินทร์	นายบัญชา	ดวงดีแก้ว
นางทิพย์วัลย์	อุดมทรัพย์	นางสาวพร้อมพรรณ	นราภิมย์ขวัญ
นางสาวกฤตติกา	หงส์หิน	นางสาวสุธาสนี	อัญชัญบุตร

ออกแบบปก

นายทนต์   แดงดา

ช่องทางการเผยแพร่

- เล่มคู่มือการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย

- ดาวโหลดได้ที่ www.stabundamrong.go.th

- QR Code

“บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในเอกสารความรู้ สดร.
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
สถาบันดำรงราชานุภาพและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย”

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน กรมการปกครอง ถนนลำลูกกา-ฉะเชิงเทรา ๑๒๑๕๐
โทร. ๐-๒๐๑๒-๔๑๗๐-๘๐ นายสมชาย เกียรติกิ่งแก้ว ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๖๔

เอกสารความรู้
สถาบันตำราพระราชานุกาฬ